

KARL MARX   FRIEDRICH ENGELS

OPERE, VOLUMUL 6

Proletari din toate țările, uniți-vă!

INSTITUTUL DE MARXISM — LENINISM
DE PE LINGĂ C. C. AL P. S. U. G.

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS

OPERE

EDITURA POLITICĂ
1959

INSTITUTUL DE MARXISM — LENINISM
DE PE LINGĂ C. C. AL P. S. U. G.

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS

VOLUMUL 6

EDITURA POLITICĂ
București — 1959

Prezenta traducere a fost întocmită în colectivul de redacție al Editurii politice după fotocopiile textelor originale apărute în ziarul „Noua gazetă renană”, completate cu unele note din ediția rusă apărută în Editura de stat pentru literatură politică, Moscova, 1957

Prefață

Volumul al șaselea al Operelor lui K. Marx și F. Engels cuprinde lucrările scrise de ei în perioada noiembrie 1848—iulie 1849. Cea mai mare parte din acest volum, ca și din volumul al cincilea, o constituie articolele lui Marx și Engels apărute în „Noua gazetă renană” — singura publicație care susținea, în mișcarea democratică de atunci, punctul de vedere al proletariatului.

În paginile „Noii gazete renane”, Marx și Engels, aplicînd dialectica materialistă la analiza evenimentelor curente, au dezvăluit adevărata esență a conflictelor politice ca expresie a celei mai ascuțite lupte de clasă, au stabilit care este poziția și raportul forțelor de clasă pe arena politică și, pornind de la aceasta, au trasat linia tactică a proletariatului în diferitele etape ale revoluției germane și europene. Făcînd o sintetizare teoretică a bogatei experiențe obținute de mase în epoca revoluționară, Marx și Engels au dezvoltat ideile politice ale comunismului științific, au elaborat mai departe tezele fundamentale ale materialismului istoric și ale economiei politice marxiste.

Volumul începe cu articolele scrise de Marx în condițiile crizei politice acute și ale pregătirii loviturii contrarevoluționare din Prusia. Analizînd mersul revoluției europene, care se desfășura după o linie descendentă, și relevînd o serie de victorii repurtate de contrarevoluție, Marx considera lovitura de stat care se pregătea atunci în Prusia ca actul al treilea al dramei europene, al cărei prim act a fost înfrîngerea proletariatului francez în zilele din iunie, iar al doilea — căderea Vienei revoluționare la 1 noiembrie 1848.

Prin intermediul „Noii gazete renane”, Marx căuta să atragă atenția maselor populare asupra bătăliei decisive care se apropia, să le pregătească pentru a da o ripostă ofensivei

contrarevoluției. În articolele sale „Criza de la Berlin“, „Contrarevoluția de la Berlin“ și altele, Marx prezintă o caracterizare a situației politice existente în Prusia în noiembrie 1848 și arată că actualul conflict dintre puterea regală și Adunarea națională prusiană nu poate fi soluționat decât prin forță.

Marx cere Adunării naționale prusiene să întreprindă acțiuni revoluționare decisive: să aresteze pe miniștrii care se fac vinovați de înaltă trădare, să destituie și să declare în afara legii pe toți funcționarii care nu se supun hotărârilor Adunării naționale. El lansează lozinca refuzului de a se plăti impozite, cu scopul de a lipsi astfel guvernul contrarevoluționar de unul dintre mijloacele de luptă împotriva poporului. Campania care urmează să se desfășoare în legătură cu refuzul de a se plăti impozite reprezintă, după părerea lui Marx, un mijloc de declanșare a energiei revoluționare a maselor, începutul unei noi etape a revoluției, care, în caz de succes, trebuie să se încheie prin răsturnarea puterii regale și deplina victorie a poporului.

În apelul Comitetului districtual al democraților din Renania (vezi volumul de față, pag. 23), Marx îndeamnă asociațiile democratice să organizeze întruniri publice pentru a determina populația să refuze a mai plăti impozite. În acest prim apel al Comitetului districtual, Marx sfătuiește populația să nu se opună prin violență perceperii impozitelor, pentru a preîntîmpina astfel izbucnirea în Renania a unor răscoale izolate, răzlețe. Într-un al doilea apel (vezi volumul de față, pag. 37), după ce Adunarea națională prusiană a adoptat ea însăși hotărîrea cu privire la refuzul de a se plăti impozite și după ce această mișcare a început să capete un caracter mai larg, de masă, Marx îndeamnă populația să se împotrivescă prin toate mijloacele perceperii impozitelor, să organizeze gărzi civile înarmate pentru a da o ripostă dușmanului, să creeze comitete de securitate. În aceste comitete, ale căror dispoziții trebuiau considerate ca singurele legale, Marx vedea niște embrioni ai organelor revoluționare provizorii ale puterii, care trebuiau să ia locul aparatului birocratic reacționar rămas neatins după revoluția din martie. În opoziție cu Adunarea națională prusiană, care se mulțumea să lanseze un apel prin care îndemna populația să opună rezistență pasivă perceperii impozitelor, Marx arăta în articolele sale că *„la violență trebuie să se răspundă prin orice mijloace de violență. Rezistența pasivă trebuie să se sprijine*

pe rezistența activă. Căci altminteri ea seamănă cu împotrivirea vișelului față de măcelarul care-l duce la abator" (vezi volumul de față, pag. 36).

În articolele sale din „Noua gazetă renană” și în apelurile Comitetului districtual al democraților din Renania, Marx a trasat un program de acțiune hotărît și îndrăzneț pentru toți democrații germani. Aceste documente prezintă un interes cu totul deosebit pentru oricine studiază tactica lui Marx într-o perioadă critică a revoluției germane.

Totuși, Adunarea națională prusiană n-a mers mai departe de apelurile la rezistență pasivă; mișcarea largă de masă, începută în Renania, nu s-a bucurat de un sprijin activ în celelalte provincii ale Prusiei. Ca urmare, contrarevoluția a reperțat o nouă victorie: la 5 decembrie 1848 Adunarea națională prusiană a fost dizolvată. În articolul său „Lovitura de stat a contrarevoluției”, Marx scria: „Adunarea națională culege acum roadele îndelungatei ei nevolnicii și lașități. Ea a dat posibilitate conspirației împotriva poporului să se pregătească în voie luni de zile, să crească și să se întărească. și acum ea a fost prima care i-a căzut victimă” (vezi volumul de față, pag. 110).

Într-o serie de articole: „Burghezia și contrarevoluția”, „Montesquieu al LVI-lea”, „National-Zeitung” din Berlin către alegătorii delegați”, „Camphausen” și altele, precum și în pledoaria rostită de el la procesul Comitetului districtual al democraților din Renania, Marx examinează, din punctul de vedere al materialismului istoric, cauzele victoriei contrarevoluției în Prusia; el dezvoltă caracterul și particularitățile revoluției din martie din Germania și arată prin ce se deosebea ea, în esență, de istoricele ei predecesoare — revoluțiile burgheze din Anglia și Franța din secolul al XVII-lea și al XVIII-lea. În timp ce în Anglia și Franța revoluția a dus la crearea unei noi orînduiri politice, corespunzătoare modului de producție capitalist, revoluția din martie „a reformat numai virful politic, lăsînd neatîns toate bazele lui: vechea birocrație, vechea armată, vechiul parchet” (vezi volumul de față, pag. 257). În timp ce în Anglia și Franța burghezia s-a aflat într-adevăr în fruntea mișcării revoluționare, burghezia prusiană a căutat să ajungă la putere nu pe calea revoluției, ci prin încheierea unor tranzacții pașnice cu puterea regală. Marx arată că poziția adoptată de Camphausen și Hansemann în cursul revoluției nu se explică prin însușirile personale ale acestor oameni politici, ci prin interesele

materiale ale clasei pe care o reprezentau. Burghezia prusiană, cuprinsă de teamă în fața proletariatului care se ridica, era gata să accepte orice compromis cu forțele vechii societăți. Ea a căutat cu orice preț să rămână pe „terenul legalității”, renunțând astfel la lupta decisivă împotriva forțelor societății feudale și lăsând neatins vechiul stat birocratic și moșieresc, în mică măsură înnoit. Apărind proprietatea feudală de teamă să nu se aducă vreo atingere proprietății burgheze, burghezia prusiană a îndepărtat de ea țărănimea, aliatul ei necesar în lupta împotriva feudalismului. Prin aceasta ea s-a condamnat din capul locului la înfrângere, a creat condițiile pentru victoria contrarevoluției.

În pledoaria rostită la procesul Comitetului districtual al democraților din Renania, Marx a dezvăluit adevăratul sens al faimosului „teren al legalității” ca o tendință de a impune vechile legi noii societăți, care și-a confirmat drepturile ei printr-o revoluție. Dezvoltându-și teoria sa despre bază și suprastructură, Marx arată că, în pofida oricăror fantezii ale juriștilor, nu societatea se bazează pe lege, ci, dimpotrivă, legea trebuie să se bazeze pe societate, ea trebuind să fie expresia intereselor și nevoilor generale ale societății care izvorăsc din modul de producție materială respectiv. Menținerea vechilor legi în pofida nevoilor și cerințelor dezvoltării sociale pregătește crizele sociale, care se rezolvă sub forma revoluțiilor politice.

Făcînd bilanțul revoluției inconsecvente din martie, Marx arată că rezultatul inevitabil al apărării „terenului legalității” și a faimoasei „teorii conciliatoare” trebuia să fie conflictul politic acut care a și izbucnit în Prusia în noiembrie 1848 și care s-a încheiat prin lovitura de stat de la 5 decembrie.

Marx consideră acest conflict dintre puterea regală și Adunarea națională ca o luptă între două puteri de stat, între doi suverani. Dar două puteri suverane nu pot funcționa în același timp, alături una de alta, într-un singur stat. Rezultatul luptei dintre ele trebuia să-l hotărască forța materială. Marx dezvăluie profundele rădăcini de clasă ale acestei lupte. El arată că aici n-a fost un conflict politic între două fracțiuni parlamentare avînd la bază o singură societate, ci un conflict între două societăți, un conflict social care a îmbrăcat o formă politică. Aici a fost o luptă între puterea regală, ca reprezentantă a societății vechi, feudal-aristocratică, și Adunarea națională, ca reprezentantă a societății burgheze moderne.

Respingînd acuzațiile aduse Comitetului districtual al democraților din Renania, Marx demonstrează că refuzul de a plăti impozite era pentru popor un mijloc firesc și legitim de apărare, că el avea dreptul să răspundă la violență prin violență. Marx apără cu consecvență și hotărîre suveranitatea poporului, dreptul lui la revoluție, la o intervenție activă în mersul istoriei: „Cînd coroana săvîrșește o contrarevoluție, poporul are tot dreptul să răspundă printr-o revoluție” (vezi volumul de față, pag. 283).

Pledoaria lui Marx la procesul Comitetului districtual al democraților din Renania, ca și pledoariile rostite de el și de Engels la procesul „Noii gazete renane”, constituie un exemplu strălucit de folosire a tribunii judiciare pentru propagarea concepțiilor revoluționare, pentru demascarea autorităților și pentru dezvoltarea planurilor contrarevoluției. În pledoariile rostite de ei la procesul „Noii gazete renane”, Marx și Engels au apărut drepturile presei revoluționare, a cărei primă misiune, după părerea lor, era aceea de a submina toate temeliile regimului politic reacționar existent.

După lovitura de stat contrarevoluționară din Prusia, Marx și Engels și-au întărit și mai mult convingerea că soarta revoluției europene nu se decide în Germania, țară înapoiată din punct de vedere economic, ci în Franța și Anglia, care erau pe atunci cele mai dezvoltate țări capitaliste din Europa.

Intr-o serie de articole — „Mișcarea revoluționară din Italia”, „Mișcarea revoluționară” etc. — Marx analizează drumul străbătut de revoluția și contrarevoluția europeană în 1848. El revine în repetate rînduri asupra înfrîngerii din iunie a proletariatului francez, care a atras după sine înfrîngerea dușmanului său, burghezia republicană franceză, iar pe întregul continent european înfrîngerea burgheziei și a țărănimii, care luptaseră împotriva absolutismului feudal, precum și o nouă înrobire a popoarelor oprimate, care au răspuns la revoluția din februarie prin lupta pentru independență. Marx subliniază astfel că destinele revoluției din Europa sînt strîns legate de destinele proletariatului, care este clasa cea mai înaintată.

Făcînd bilanțul revoluției europene, Marx ajunge la concluzia că „principalul rod al mișcării revoluționare de la 1848 nu constă în ceea ce au cîștigat popoarele, ci în ceea ce au pierdut — în pierderea iluziilor lor” (vezi volumul de față, pag. 152). Toate iluziile revoluțiilor din februarie și martie,

care au fost bogate în visuri, în intenții frumoase și într-o elocvență înaripată, au fost călcate în picioare, fără milă, de mersul impetuos al istoriei, de atrocitățile contrarevoluției. Marx îndeamnă poporul să-și însușească învățămintele pe care i le-a oferit contrarevoluția, pentru a le aplica la timp și fără teamă în bătăliile care vor urma.

Toate articolele scrise de Marx și Engels după lovitura contrarevoluționară din Prusia sînt pătrunse de speranța într-o apropiată revoluție proletară victorioasă în Franța, care ar servi drept imbold pentru un avînt revoluționar în țările Europei, inclusiv Germania. Acest nou avînt, după cum sperau Marx și Engels, trebuia să ducă la desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice în Germania și la trecerea la revoluția proletară. Aceste idei despre revoluția burghezo-democratică ca prolog al revoluției socialiste și-au găsit o dezvoltare în teoria revoluției neîntrerupte, formulată de fondatorii marxismului pe baza experienței revoluțiilor din anii 1848—1849.

Marx considera că principalul dușman al revoluției proletare din Franța este Anglia burgheză, țara „care transformă națiuni întregi în muncitorii ei salariați, care cu brațele ei uriașe cuprinde lumea întreagă”. Marx socotea pe atunci că bătrîna Anglie poate fi doborîtă numai de un război mondial, care va crea condițiile pentru o revoluție victorioasă a carștilor, partidul proletariatului englez. Articolul „Mișcarea revoluționară”, în care se face bilanțul revoluției europene din 1848, se încheie cu cuvintele: **„Răscoala revoluționară a clasei muncitoare franceze, război mondial — iată perspectivele anului 1849”** (vezi volumul de față, pag. 164).

După cum a arătat mai tirziu Engels, în raționamentele făcute de fondatorii marxismului în anii 1848—1849 cu privire la perspectivele revoluției din Europa se manifestă o oarecare supraapreciere a maturității dezvoltării economice a țărilor de pe continentul european, care ducea la ideea că revoluția socialistă în aceste țări e o problemă a viitorului apropiat.

Punîndu-și speranțele, în primul rînd, în inițiativa revoluționară a proletariatului francez, Marx și Engels urmăreau totodată, cu neslăbită atenție, mersul luptei în celelalte țări din Europa. Ei sprijineau cu înflăcărare lupta pentru libertate a popoarelor oprite. Într-o serie de articole ei au pledat pentru independența Poloniei, întrucît socoteau că lupta de eliberare a poporului polonez prezintă o mare importanță pentru democrația europeană. În articolele lor: „Mișcarea

revoluționară din Italia", „Proclamarea republicii la Roma“, „Războiul din Italia și din Ungaria“, „Înfrângerea piemontezilor“, Marx și Engels au vorbit cu cea mai caldă simpatie despre lupta poporului italian pentru eliberarea sa. Ei considerau că principala cauză a înfringerilor suferite de acest popor o constituie politica trădătoare dusă de puterea regală din Piemont. „Împotriva trădării și lașității guvernului — scria Engels — există un singur mijloc: revoluția“ (vezi volumul de față, pag. 426). În loc să opună austriecilor numai armata regulată și să se limiteze la metodele obișnuite de ducere a războiului, poporul italian, scria Engels, trebuie să recurgă la răscoala în masă, să desfășoare un război revoluționar, de partizani, un război cu adevărat național, pentru a pune capăt o dată pentru totdeauna jugului austriac.

O serie de articole din volumul de față — „Lupta din Ungaria“, „Kölnische Zeitung“ despre lupta maghiarilor“, „Războiul din Italia și din Ungaria“, „Ungaria“ — sînt consacrate revoluției din Ungaria. Cu o deosebită atenție și cu multă simpatie au urmărit Marx și Engels lupta revoluționară a poporului maghiar împotriva monarhiei habsburgice reacționare. Analizînd mersul operațiilor militare din Ungaria, Engels a acordat o deosebită importanță faptului că conducătorii revoluției ungare au știut să introducă unele măsuri care au asigurat sprijinirea revoluției de către țărănime. El a subliniat de asemenea faptul că războiul din Ungaria luase caracterul unui război popular, de partizani, și a dat o înaltă apreciere metodelor îndrăznețe, revoluționare, adoptate de guvernul Kossuth în lupta cu dușmanul.

Marx și Engels priveau problema națională ca pe o parte constitutivă a problemei generale a revoluției din Europa. Pornind de la criteriul: căror interese servește mișcarea națională a cutărui sau cutărui popor, al cui instrument obiectiv este această mișcare — ei împărțeau popoarele în revoluționare și contrarevoluționare. După părerea lor, popoare revoluționare erau polonezii, ungurii și italienii, a căror luptă contribuia la slăbirea principalelor state reacționare de atunci ale Europei: Rusia, Prusia și Austria. În vara anului 1848, Marx și Engels au avut o atitudine de caldă simpatie față de mișcarea națională a cehilor, și mai cu seamă față de insurecția de la Praga. Totuși, după înăbușirea acestei insurecții, în mișcarea popoarelor slave din Austria au căpătat preponderență elementele reacționare burghezo-moșierești; datorită acestui fapt, monarhia habsburgică și țarismul rus au putut să se

folosească de aceste popoare pentru a înnăbuși revoluția din Germania și din Ungaria. Ținând seama de schimbarea produsă în conținutul și în caracterul obiectiv al mișcării naționale a acestor popoare slave, Marx și Engels le apreciază ca pe niște popoare contrarevoluționare.

Examinînd poziția adoptată în 1848—1849 de către Marx și Engels în problema națională, Lenin a scris că atunci un asemenea punct de vedere era perfect just, „deoarece în 1848 existau motive istorice și politice pentru a face deosebire între națiunile «reacționare» și cele revoluționar-democratice. Marx a avut dreptate condamnînd pe cele dintii și fiind pentru cele din urmă. Dreptul de autodeterminare este una dintre revendicările democrației care trebuie, în mod firesc, să fie subordonată intereselor generale ale democrației. În 1848 și în anii următori aceste interese generale au constat în primul rînd în lupta împotriva țarismului” (V. I. Lenin. Opere, vol. 22, pag. 139) *.

În articolele sale „Lupta din Ungaria” și „Panslavismul democrat”, Engels se pronunță împotriva ideologiei naționaliste, orice formă ar lua ea, împotriva pangermanismului și a panslavismului. Totuși, alături de aprecierea istorică justă a mișcărilor unor popoare slave din Austria ca mișcări ce contraveneau în acel timp intereselor revoluției germane și celei europene, articolele lui Engels conțin unele teze greșite cu privire la destinele istorice ale acestor popoare. Engels își exprimă părerea că aceste popoare nu mai sînt în stare să joace pe viitor un rol progresist în procesul evoluției istorice și că ele sînt sortite să dispară ca popoare independente. În aceste articole ni se prezintă, de asemenea, un tablou unilateral al procesului de subjugare de către germani a unui șir întreg de popoare slave, ca un proces progresiv, legat de extinderea culturii și a civilizației. Această afirmație e în contradicție cu tabloul politicii de jaf și de cîmpire, practică de statele germane în răsăritul Europei, care a fost schițat chiar de Engels în alte scrieri ale sale (în seria de articole „Dezbaterile de la Frankfurt cu privire la Polonia”, din vol. 5 al ediției de față, precum și în articolul „Poznan” din volumul de față). Părerile lui Engels despre viitorul istoric al slavilor din imperiul austriac erau legate de ideile lui cu privire la rolul popoarelor mici în procesul istoric. Engels credea că procesul evoluției istorice ulterio-

* Vezi și V. I. Lenin, Opere, vol. 22, ed. P.M.R. 1952, pag. 145.

oare, a cărei principală tendință este centralizarea, duce aceste mici popoare la pierderea independenței lor și la absorbirea lor de către națiunile mari, care sînt mult mai viabile. El a citat ca exemplu pe gelii din Scoția, pe bretonii din Franța și pe bascii din Spania. Din același punct de vedere a apreciat el cucerirea unei părți din teritoriul Mexicului de către Statele Unite ale Americii. Dar ocupîndu-se de destinele popoarelor mici, el nu a ținut seama de faptul că, în afară de tendința spre centralizare, capitalismului îi este proprie și o altă tendință, care constă în lupta popoarelor mici pentru independența lor, în năzuința lor de a-și crea un stat propriu. Părerile greșite ale lui Engels despre rolul istoric al unor popoare slave se explică și prin faptul că în anii 1848—1849 elaborarea marxistă a problemei naționale se afla încă în stadiul ei incipient, iar experiența mișcărilor naționale ale popoarelor mici era încă destul de neînsemnată. Trebuie de asemenea menționate și rezervele cu privire la destinele popoarelor slave, pe care le găsim în articolele lui Engels. „Dacă slavii ar fi început, în vreo perioadă oarecare în timpul cît au fost asupriți, o nouă istorie revoluționară, ei încă ar fi făcut prin aceasta dovada vitalității lor. Revoluția ar fi fost din clipa aceea interesată ca ei să se elibereze, iar interesele particulare ale germanilor și maghiarilor ar fi dispărut în fața intereselor mult mai mari ale revoluției europene” (vezi volumul de față, pag. 311). Dezvoltarea popoarelor slave din Austria în cei 100 de ani care s-au scurs de cînd au fost scrise aceste lucrări ale lui Engels a dovedit cu prisosință vitalitatea și dîrzenia acestor popoare, care și-au cucerit libertatea și independența, și-au creat statul lor propriu și construiesc cu succes societatea socialistă.

Făcînd, în paginile „Noii gazete renane”, o analiză profundă și sistematică a luptei dintre forțele revoluției și cele ale contrarevoluției din diferite țări ale Europei, Marx și Engels acordau totodată o mare atenție analizei evenimentelor de după lovitura de stat contrarevoluționară din Prusia. Ei considerau că principala sarcină a democrației germane constă în a apăra, pas cu pas, pozițiile pe care le mai deține încă în presă, în adunările populare și în parlament.

În articolele „Trei noi proiecte de lege”, „Planul general de reforme al Hohenzollernilor”, „Proiectul de lege hohenzollernian cu privire la presă” sînt supuse unei critici necruțătoare proiectele de lege depuse de guvernul Manteuffel, care, nefiind altceva decît un respectabil supliment la con-

stituția ciuntită acordată de rege la 5 decembrie 1848, urmăreau să arunce țara înapoi, în barbaria patriarhală a legislației vechi-prusiene.

Articolele lui Engels „Proiectul de adresă al celei de-a doua Camere”, „Dezbaterile de la Berlin în legătură cu adresa”, „Ședința din 13 aprilie a celei de-a doua Camere de la Berlin”, „Dezbateri în legătură cu legea cu privire la placate” sînt consacrate criticii activității celei de-a doua Camere a dietei prusiene. Analizînd dezbaterile celei de-a doua Camere, Engels remarcă, plin de indignare, că deputații ei, printre care și reprezentanții extremei stîngi, în loc să aperse în mod deschis drepturile democratice ale poporului, fac, de dragul conformismului parlamentar, o concesie după alta. Engels îi învinuie pe liderii democrației mic-burgheze, pe acești „proaspeți cavaleri de tribună parlamentară”, că speră să obțină prin metode parlamentare ceea ce se poate obține numai prin metode revoluționare, prin forța armelor. În articolele lui Marx și Engels cuprinse în volumul de față se face o ascuțită critică parlamentarismului burghez și se indică tactica deputaților revoluționari în parlament, a cărei particularitate principală o constituie îmbinarea organică a activității parlamentare cu lupta dusă de masele populare în afara parlamentului.

Activitatea din anii 1848—1849 a lui Marx și Engels era ea însăși indisolubil legată de lupta revoluționară a maselor.

În primăvara anului 1848, cînd Marx și Engels au venit în Germania, răzlețirea și insuficienta conștiință politică a proletariatului, slaba organizare și efectivul destul de redus al Ligii comuniștilor au determinat singura tactică justă pe care o poate aplica proletariatul în aceste condiții: participare activă la revoluția burgheză, la extrema stîngă a mișcării democratice. Călăuzindu-se după această tactică, Marx, Engels și adepții lor au intrat în organizațiile democratice, unde au apărut cu fermitate pozițiile proletariatului revoluționar, nefăcînd nici un fel de concesii principiale democrațiilor mic-burghezi, arătîndu-le echivocul și inconsecvența lor și împingîndu-i la acțiuni decisive.

O arenă de activitate politică pentru Marx și Engels, în afară de „Noua gazetă renană” și de Asociația democrată din Colonia, era și Uniunea muncitorilor din Colonia, prin intermediul căreia Marx, Engels și adepții lor se străduiau să ridice conștiința de clasă și spiritul de organizare al muncitorilor nu numai în Colonia, dar și în întreaga Renanie.

În cursul revoluției a crescut conștiința politică și spiritul de inițiativă al muncitorilor germani, care au început să înțeleagă din ce în ce mai bine propriile lor obiective de clasă și să se elibereze de sub influența democraților mic-burghezi. Experiența luptei a arătat că, în bătălia decisivă cu contra-revoluția, liderii democrației mic-burgheze nu pot fi niște aliați credincioși. Datorită schimbării situației, Marx, Engels și adepții lor, continuând să acționeze împreună cu democrații într-o serie de probleme politice generale (ca, de pildă, alegerile în cea de-a doua Cameră a dietei prusiene), procedează în mod practic la crearea unei organizații politice independente a proletariatului. În acest scop ei iau o serie de măsuri pentru reorganizarea și întărirea Uniunii muncitorilor din Colonia. Aceste măsuri sînt aplicate printr-o luptă aprigă împotriva activității fracționiste, disidente a lui Gottschalk și a adepților lui (vezi, de pildă, hotărîrea filialei Uniunii muncitorilor din Colonia și anexele din volumul de față, pag. 653—655).

În primăvara anului 1849, datorită ascutirii luptei de clasă în Germania, războiului revoluționar din Ungaria și începutului de avînt revoluționar al mișcării în Franța, a devenit deosebit de necesară crearea unei organizații independente a proletariatului. Susținuți de muncitorii germani înaintați, de elementele cele mai conștiente, la 14 aprilie 1849 Marx, Engels și adepții lor părăsesc Comitetul districtual al democraților din Renania și rup astfel orice legături organizatorice cu liderii democrației mic-burgheze (vezi volumul de față, pag. 475). Îndată după aceea, Uniunea muncitorilor din Colonia, condusă de ei, adoptă hotărîrea de a ieși din uniunea asociațiilor democratice din Renania și de a stabili legături cu uniunile muncitorilor din Germania. Separîndu-se pe plan organizatoric de democrația mic-burgheză, Marx și Engels nu au renunțat nici după aceea la acțiunile comune cu ea, în lupta cu dușmanul comun.

Schimbarea de tactică, întreprinsă de Marx și Engels după un an de la începutul revoluției din martie, se baza pe o apreciere a modificărilor survenite în această perioadă în repartizarea forțelor de clasă din Germania, precum și a schimbărilor produse în conștiința muncitorilor germani. La aceste din urmă schimbări a contribuit într-o mare măsură „Noua gazetă renană”, care s-a manifestat din ce în ce mai fățiș ca organ al proletariatului revoluționar.

Într-o serie de articole — „Un document al burgheziei”, „Montesquieu al LVI-lea”, „«Kölnische Zeitung» despre alegeri” — Marx dezvăluie, pe bază de fapte concrete, cruzimea fără margini a burgheziei prusiene față de muncitori și demască toate încercările ei fățarnice de a cocheta cu proletariatul, promisiunile demagogice făcute de ea, înainte de alegeri, de a soluționa dintr-o dată „problema socială”. Polemizînd împotriva raționamentelor teoretice confuze ale lui „Kölnische Zeitung” pe tema „problemei sociale” ca atare, Marx dezvăluie caracterul ei concret de clasă. El arată că, în ciuda speranțelor nutrite de burghezie că proletariatul, mica burghezie și țărănimia vor vota pentru constituția dăruită de rege, aceste clase sînt interesate în instaurarea republicii democratice, această formă de stat care le oferă mai multe posibilități pentru apărarea intereselor lor. „Nu sînt oare tocmai aceste clase cele mai radicale, cele mai democratice din întreaga societate? Nu este oare tocmai proletariatul clasa specific *revoluționară*?” (Vezi volumul de față, pag. 238).

Lozincă luptei pentru o republică germană democratică unică, pentru care luptau în mod consecvent Marx și Engels, nu însemna numai înlăturarea formelor învechite ale orînduirii politice, a dominației clasei reacționare a moșierilor, ci și rezolvarea în stil revoluționar a problemei unificării Germaniei, a lichidării fărîmițării ei seculare, care constituia o piedică pentru continua dezvoltare economică și politică a țării.

Ca și într-o serie de articole ale lor anterioare, Marx și Engels se pronunță cu hotărîre împotriva planurilor de unificare a Germaniei „de sus”, sub supremația uneia dintre monarhiile feudale — Austria sau Prusia (articolul „Adunarea de la Frankfurt”). Totodată, întemeietorii marxismului luptă și împotriva republicanilor mic-burghezi din Germania de sud, care încearcă să facă din Germania o republică federativă după exemplul Elveției.

În articolele scrise în timpul șederii sale forțate în Elveția — „Fostul principat”, „Noile instituții reprezentative. — Succesele mișcării din Elveția”, „Alegeri pentru tribunalul federal”, „Personalitățile Consiliului federal”, „Consiliul național”, „Presa din Elveția” — Engels a schițat o serie de picturi de gen ale vieții politice din Elveția, țară care era un model de republică federativă burgheză, după cum Belgia era reputată ca o țară model de monarhie burgheză. El ne

înfățișează în mod sugestiv mărginirea locală, cantonală a vieții politice din Elveția mic-burgheză de atunci, prejudecățile caracteristice majorității oamenilor ei politici, îngustimea de vederi, meschinăria și pedantismul lor.

Respingînd cu hotărîre planurile mic-burgeze care urmăreau să facă din Germania o republică federativă după modelul Elveției, Marx și Engels au arătat că particularitățile evoluției economice-sociale și politice a Germaniei cer în mod imperios lichidarea stării de fărîmițare a țării, a particularismului ei, a puzderiei de stătulețe, și dictează necesitatea creării unei republici germane democratice unice.

Marx și Engels au subliniat în repetate rînduri că Germania revoluționară va fi nevoită să-și apere libertatea și independența ei luptînd nu numai împotriva dușmanilor interni, ci și împotriva dușmanilor din afară, și în primul rînd împotriva principalelor forțe ale contrarevoluției europene: Anglia burgheză și Rusia feudală-absolutistă. Marx și Engels au demascat țarismul rus ca principalul bastion al reacțiunii monarhiste și feudale în Europa, fără a cărui nimicire nu se poate ajunge la victoria revoluției europene și la adevărata unificare a Germaniei.

Principala piedică de ordin intern pentru unificarea pe cale revoluționară a Germaniei era, după părerea lui Marx și Engels, monarhia reacționară prusacă a Hohenzollernilor, care era un bastion al forțelor învechite, perimate ale societății feudale. În articolele „Isprăvile casei de Hohenzollern”, „Noua constituție prusiană”, „Noua cartă elaborată în spiritul curților marțiale”, „Către poporul Meu” și altele este schițată în culori vii istoria înălțării dinastiei conducătoare prusiene cu ajutorul uzurpărilor tîlhărești, al perfidiei și violenței, și e înfățișat rolul ei ticălos de sugrumător al mișcării de eliberare a poporului.

O altă piedică în calea unificării Germaniei era Austria feudală-absolutistă. Atîta timp cît exista imperiul Habsburgilor, nu putea fi vorba de eliberarea popoarelor subjugate, de statornicirea unei orînduiri cu adevărat democratice în întreaga Germanie.

Marx și Engels au continuat să critice Adunarea națională germană, care avea o atitudine tolerantă față de forțele contrarevoluționare din Germania, în loc de a le lichida cu hotărîre. Deputații „bălții cu broaște de la Frankfurt” se îndeletniceau cu vorbăria filistină-profesorală pe tema drepturilor fundamentale ale poporului german, refuzînd acestui

popor străvechiul său drept fundamental : dreptul la răscoală (vezi articolele „Adunarea de la Frankfurt”, „Darea de seamă a comisiei din Frankfurt cu privire la problema Austriei”, „Viena și Frankfurt”, „O lovitură de picior dată de Prusia celor din Frankfurt”). Când însă Adunarea națională de la Frankfurt a terminat, în sfârșit, elaborarea constituției imperiului german, s-a văzut că ea nu e decît un petec de hîrtie, întrucît suveranii germani nu voiau să recunoască această constituție.

În primăvara anului 1849, în Renania și în alte regiuni din Germania apuseană au izbucnit răscoale populare pentru apărarea constituției imperiului. Marx și Engels s-au pronunțat pentru sprijinirea acestei mișcări, cu tot caracterul mărginit al obiectivelor ei. Caracterul de masă pe care l-a căpătat această mișcare, spuneau ei, își are explicația în faptul că „poporul vede în fiecare pas, oricît de neînsemnat, spre unificarea Germaniei încă un pas spre înlăturarea micilor monarhi și spre eliberarea de povara apăsătoare a impozitelor” (vezi volumul de față, pag. 514). În paginile „Noii gazete renane”, Marx și Engels au salutat lupta desfășurată de masele populare, în care rolul cel mai important îl aveau muncitorii. Engels a participat în mod activ la răscoala din Elberfeld (vezi articolul „Elberfeld”).

Poziția curajoasă și intransigentă a „Noii gazete renane”, care conducea lupta revoluționară a maselor, a atras asupra ei, încă de la început, persecuțiile înverșunate ale guvernului prusian și ale autorităților judecătorești. Împotriva redactorilor ei au fost intentate o serie întregă de procese. Dar procesul de la 7 februarie 1849 al „Noii gazete renane” și procesul de la 8 februarie 1849 al Comitetului districtual din Renania au luat o întorsătură neplăcută pentru guvernul prusian. Pledoariile demascatoare, rostite de Marx și Engels, care au fost primite cu însuflețire de publicul din sală, au dus la achitarea lor de către Curtea cu juri și au contribuit într-o măsură considerabilă la creșterea popularității redactorilor „Noii gazete renane”.

Guvernul prusian n-a renunțat la planurile sale de a reduce la tăcere, într-un fel sau altul, „Noua gazetă renană”. În mai 1849, după înăbușirea răscoalelor răzlețe din Renania, autoritățile prusiene au dat ordin ca Marx să fie expulzat pentru că nu avea cetățenia prusiană. Represiunile polițienești împotriva lui Marx și a celorlalți redactori ai „Noii gazete renane” au făcut ca, la 19 mai 1849, gazeta să-și înceteze apariția. În ultimul număr — tipărit în roșu — al gazetei,

Marx și Engels, făcînd bilanțul glorioasei lupte, desfășurate de ea pentru cauza revoluției, au subliniat cu toată tăria spiritul internaționalismului proletar care caracteriza această gazetă : „...*N-a fost oare sufletul revoluției din lunie sufletul gazetei noastre ?*” (vezi volumul de față, pag. 563). În această gazetă, internaționalismul proletar se îmbina în mod organic cu apărarea adevăratelor interese naționale ale poporului german. Redacția ei putea să spună pe bună dreptate : „*Noi am salvat onoarea revoluționară a patriei noastre*”.

În cuvîntul de rămas bun „*Către muncitorii din Colonia*”, redactorii gazetei au declarat că „*ultimul lor cuvînt va fi întotdeauna și pretutindeni : emanciparea clasei muncitoare !*” (vezi volumul de față, pag. 578).

Un loc deosebit ocupă, în volumul de față, două lucrări economice ale lui Marx : „*Muncă salariată și capital*” și manuscrisul, în strînsă legătură cu această scriere, „*Salariul*”.

La baza lucrării „*Muncă salariată și capital*”, publicată în aprilie 1849 sub formă de articole de fond în „*Noua gazetă renană*”, au stat prelegerile ținute de Marx, în decembrie 1847, la Asociația muncitorilor germani din Bruxelles. Publicînd această lucrare, Marx și-a pus ca scop să descrie relațiile economice care constituie baza materială a luptei de clasă în societatea capitalistă. El a căutat să dea proletariatului o armă teoretică, o profundă concepție științifică asupra factorilor pe care se bazează, în societatea capitalistă, dominația de clasă a burgheziei și robia salariată a muncitorilor. Spre deosebire de „*Mizeria filozofiei*”, în care concepțiile economice ale lui Marx erau expuse într-o formă polemică, în „*Muncă salariată și capital*” ele sînt expuse într-o formă sistematică și populară, accesibilă muncitorilor. În comparație cu „*Mizeria filozofiei*”, „*Muncă salariată și capital*” constituie un pas înainte în elaborarea doctrinei economice a lui Marx.

În „*Muncă salariată și capital*”, Marx dezvăluie esența relațiilor de producție ale societății burgheze, care sînt bazate pe exploatarea muncitorilor salariați. Arătînd că existența capitalului și aceea a salariului se află într-o strînsă interdependență, Marx subliniază în același timp, cu toată tăria, caracterul antagonist al acestor relații. În opoziție cu propovăduitorii armoniei dintre muncă și capital, Marx dezvăluie contradicția fundamentală dintre interesele lor. Privind toate categoriile economice dintr-un punct de vedere istoric, el definește capitalul ca „*o relație de producție bur-*

gheză, o relație de producție a societății burgheze" (vezi volumul de față, pag. 455). În această lucrare, Marx continuă să dezvolte tezele de bază pentru elaborarea teoriei sale a plusvalorii. El ajunge la concluzia că creșterea capitalului, dezvoltarea forțelor de producție ale societății burgheze, progresul tehnic, aplicarea pe scară largă a mașinilor, toate duc la intensificarea exploatării proletariatului, la adâncirea mizeriei și suferințelor salariaților, care sînt producătorii bogățiilor materiale. Astfel, în această lucrare a sa, Marx expune într-o formă generală teza pauperizării relative și absolute a clasei muncitoare în regimul capitalist, una dintre tezele cele mai importante ale economiei politice marxiste.

În ediția de față, „Muncă salariată și capital” se tipărește în forma în care a fost publicată în „Noua gazetă renană”. După cum arată Engels, pe atunci Marx nu-și terminase încă critica economiei politice burgheze. Treaba asta a fost făcută abia spre sfîrșitul deceniului al 6-lea. De aceea în „Muncă salariată și capital” se găsesc expresii și fraze întregi care, din punctul de vedere al lucrărilor de mai tîrziu ale lui Marx, sînt nereușite și chiar inexacte. La editarea acestei lucrări pentru masele largi de cititori, în 1891, Engels a făcut o serie de modificări care în ediția de față sînt indicate în note de subsol. Aceste modificări, după cum menționează Engels, se referă la un singur punct: potrivit textului anterior, muncitorul vinde capitalistului munca sa, iar după modificările făcute de Engels el îi vinde forța sa de muncă. Explicînd rostul acestor schimbări, Engels scrie că aici nu este vorba de simple cuvinte, ci, dimpotrivă, de unul dintre punctele cele mai importante ale teoriei economice, a cărui neînțelegere a adus economia politică clasică într-un impas. Ieșirea din acest impas a fost găsită de Marx. După cum scrie Engels în prefața la volumul al II-lea al „Capitalului”, Marx a dovedit că „nu munca este aceea care are valoare. Ca activitate care creează valoare, ea nu poate avea o valoare specială, așa cum greutatea nu poate avea o greutate specială, cum căldura nu poate avea o temperatură specială și cum electricitatea nu poate avea o intensitate specială a curentului. Nu munca este cumpărată și vîndută ca o marfă, ci forța de muncă. În momentul în care forța de muncă devine marfă, valoarea ei depinde de munca încorporată în ea ca produs social și este egală cu munca socialmente necesară pentru producția și reproductia ei” (K. Marx. „Capitalul”, vol. II, 1955, pag.

16—17) *. Marfa forță de muncă are însușirea deosebită de a crea valoare, de a fi izvor de valoare, și anume izvorul unei valori mai mari decât aceea pe care o posedă ea însăși. Plusvaloarea creată de muncitor este însușită de capitalist. Cu teoria plusvalorii, elaborată la sfârșitul deceniului al 6-lea și care și-a găsit o fundamentare clasică în „Capitalul”, Marx a dezvăluit secretul exploatării capitaliste.

Manuscrisul „Salariul”, care, prin conținutul lui, e foarte apropiat de „Muncă salariată și capital”, reprezintă, pe cât se pare, conspectul lui Marx pentru câteva din ultimele prelegeri ținute de el la Bruxelles. Acest manuscris, care are un caracter fragmentar și nu era destinat pentru tipar, prezintă totuși un interes cu totul deosebit, întrucât completează în multe privințe conținutul lucrării „Muncă salariată și capital”. Totodată i se potrivesc și lui observațiile făcute de Engels în 1891, în introducerea sa la „Muncă salariată și capital”.

În acest manuscris, Marx examinează influența pe care o are creșterea forțelor de producție asupra salariului și ajunge la concluzia că partea din capital destinată mașinilor și materiilor prime crește mai repede decât cea destinată întreținerii muncitorilor. Cu toate că aici nu întâlnim încă noțiunile de capital constant și capital variabil, totuși în acest manuscris Marx se apropie de teza elaborată de el mai târziu cu privire la compoziția organică a capitalului. Marx ajunge la concluzia că orice dezvoltare a noilor forțe de producție în condițiile capitalismului se dovedește a fi o armă împotriva muncitorilor.

Un interes deosebit prezintă critica făcută de Marx diferitelor proiecte de ușurare a situației muncitorilor, și care au ca scop abaterea lor de la lupta de clasă, ca de pildă : înființarea de case de economii, introducerea învățământului profesional și, în fine, teoria lui Malthus. Susținând că, potrivit unei legi a naturii, populația crește mai repede decât mijloacele de subsistență, Malthus propunea să se micșoreze concurența dintre muncitori prin reducerea natalității. Marx acordă o atenție deosebită demascării „întregii prostii, josniciei și ipocrizii” a teoriei lui Malthus, care transformă fenomenele sociale în fenomene ale naturii, consideră că proletariatul îndură mizerie din propria lui vină și-l pedepsește pentru această vină.

---

* Vezi și Karl Marx : „Capitalul”, vol. II, E.S.P.L.P. 1958, ediția a II-a, pag. 24.

În secțiunea despre asociațiile muncitorești, Marx analizează aceste forme de unire a clasei muncitoare ca mijloc de pregătire în vederea răsturnării vechii societăți cu antagonismele ei de clasă. Analizând relațiile dintre muncă și capital și dezvăluind exploatarea muncitorilor, Marx subliniază totodată rolul istoric progresist al muncii salariate, al relațiilor de producție din societatea capitalistă, fără care n-ar fi fost create mijloacele materiale pentru eliberarea proletariatului și întemeierea unei noi societăți, și însuși proletariatul n-ar putea să atingă o asemenea treaptă de dezvoltare, când el devine capabil să săvârșească revoluția în vechea societate și să se revoluționeze pe sine însuși.

La sfârșitul volumului au fost adăugate o serie de materiale și documente scrise de Marx și Engels în mai-iulie 1849, după încetarea apariției „Noii gazete renane”, și anume două declarații către redacțiile unor ziare, precum și articolul lui Engels „Răscoala revoluționară din Palatinat și Baden” și articolul lui Marx „13 iunie”, despre acțiunea neizbutită a democraților mic-burghezi din Paris.

Secțiunea „Din manuscrisele postume ale lui K. Marx și F. Engels”, în afară de manuscrisul „Salariul” al lui Marx, cuprinde două articole ale lui Engels, nepublicate la timpul lor, despre situația din Franța în ajunul alegerilor prezidențiale din decembrie 1848: „Clasa muncitoare franceză și alegerile prezidențiale” și „Proudhon”.

În anexele la acest volum sînt publicate o serie de documente care oglindesc activitatea revoluționară practică desfășurată de Marx și Engels, rolul lor conducător în lupta maselor largi populare. Din aceste documente fac parte materialele în legătură cu activitatea lui Marx și Engels în cadrul Uniunii muncitorilor din Colonia, precum și relatările în legătură cu niște banchete ale democraților la care au luat și ei parte. Anexele cuprind și o serie de materiale în legătură cu prigonirea lui Marx și Engels de către autoritățile judiciare și polițienesti; aceste materiale ne dau o imagine despre situația grea și încordată în care se redacta „Noua gazetă renană” și se desfășura activitatea lui Marx și Engels în direcția organizării și educării politice a maselor populare.

Scrierile lui Marx și Engels cuprinse în volumul de față reprezintă un bogat material pentru lămurirea tezelor teore-

tice și tactice enunțate de întemeietorii marxismului în cursul revoluției din 1848—1849.

*
*   *
*

Așa cum am mai arătat în prefața la volumul al cincilea al Operelor, identificarea articolelor lui K. Marx și F. Engels apărute în „Noua gazetă renană” prezintă o mare greutate din pricină că articolele nu sînt semnate, că există prea puține indicații din partea autorilor înșiși și lipsesc manuscrisele respective. În afară de aceasta, multe dintre articole poartă urmele muncii în comun a ambilor autori. În cazurile cînd nu s-a putut stabili care din ei — Marx sau Engels — este autorul articolului, nu s-a mai menționat numele autorului.

În cazurile cînd în original articolul era fără titlu și acesta i-a fost dat de Institutul de marxism-leninism, înaintea titlului s-a pus o steluță.

. . . . .

*Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.*

KARL MARX
și
FRIEDRICH ENGELS

Noiembrie 1848—iulie 1849

KARL MARX
și
FRIEDRICH ENGELS

**Articole
din „Noua gazetă renană“**

9 noiembrie 1848—19 mai 1849

Criza de la Berlin ¹

Colonia, 8 noiembrie. Situația pare extrem de complicată, dar în realitate este cît se poate de simplă.

Regele, după cum observă pe bună dreptate „*Neue Preussische Zeitung*” ², se sprijină pe „baza foarte largă” a drepturilor sale „ereditare, consfințite prin grația lui Dumnezeu”.

De cealaltă parte se află Adunarea națională, care e lipsită de orice bază și care trebuie abia să-și constituie, să-și pună o bază.

Avem de-a face cu doi suverani!

Veriga intermediară între ei este *Camphausen*, cel cu teoria concilierii ³.

Din momentul în care nu vor putea sau nu vor vrea să ajungă la o înțelegere, cei doi suverani vor fi niște suverani învrăjbiți. Regele are dreptul să arunce Adunării mânușa, iar Adunarea are dreptul să arunce regelui mânușa. Dreptul cel mai mare este de partea puterii celei mai mari. Puterea se probează în luptă, iar proba luptei este victoria. Ambele puteri își pot dovedi dreptul numai prin victorie, și numai înfrîngerea va arăta cine nu are dreptate.

Pînă acum regele n-a fost un rege constituțional. El este un monarh absolut, care consimte — sau nu consimte — să se instituie un regim constituțional.

Pînă acum Adunarea n-a fost constituțională, ea este o adunare constituantă. Pînă acum ea a năzuit spre instituirea unui regim constituțional. Ea poate să renunțe sau să nu renunțe la năzuința ei.

Un timp oarecare, regele și Adunarea s-au împăcat cu ceremonialul constituțional.

Pretenția regelui de a constitui, împotriva voinței majorității Camerei, un guvern Brandenburg care să fie pe placul lui este pretenția unui rege absolut.

Pretenția Camerei de a-i interzice regelui, printr-o delegație directă, constituirea unui guvern Brandenburg este pretenția unei *Camere absolute*.

Atît regele cît și Adunarea s-au făcut vinovați față de convenția constituțională.

Atît regele cît și Adunarea au revenit fiecare pe pozițiile sale inițiale: regele în mod conștient, iar Camera în mod inconștient.

Avantajul este de partea regelui.

Dreptul este de partea *puterii*.

Frazeologia juridică este de partea *nepuținței*.

Guvernul *Rodbertus* s-ar dovedi a fi egal cu zero, întrucît plus și minus se anulează reciproc.

Scris de K. Marx
la 8 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 138
din 9 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Fostul principat ⁴

Din republica Neuchâtel, 7 noiembrie. Ați vrea, desigur, să aflați cîte ceva și despre o țărișoară care, pînă nu demult, se bucura de binefacerile dominației prusace, dar care, prima dintre toate țările supuse regelui Prusiei, a ridicat steagul revoluției și a alungat guvernul prusac autohton. Este vorba de fostul „principat Neuenburg și Valendis” ⁵, unde d-l Pfuel, actualul prim-ministru, a făcut, în calitate de guvernator, primii săi pași în cariera administrativă și a fost demis de popor în mai a.c., înainte de a reuși să culeagă lauri în Poznan și să obțină la Berlin, ca prim-ministru, un vot de neîncredere. Această țărișoară a adoptat acum mîndra denunțare de „République et Canton de Neuchâtel”, și poate nu este departe timpul cînd ultimul prusac neuchâtelez din gardă își va peria la Berlin tunica lui verde. Trebuie să mărturisesc că am avut nostima satisfacție ca la cinci săptămîni după ce am fugit de sfînta hermandadă ⁶ prusacă să mă pot plimba din nou nestingherit pe un pămînt care de jure * aparține încă Prusiei.

De altfel, republica și cantonul Neuchâtel se află, fără îndoială, într-o situație mult mai bună decît fostul principat Neuenburg și Valendis, după cum rezultă din faptul că la recente alegeri pentru Consiliul național elvețian, candidații republicani au obținut peste 6.000 de voturi, în timp ce candidații regaliștilor sau ai „beduinilor” — cum li se spune pe aici — s-au ales doar cu vreo 900. În Marele consiliu au fost de asemenea aleși aproape numai republicani, și numai un mic sat de munte, Les Ponts, în care domină aristocrația, l-a trimis pe fostul consilier de stat regalo-prusaco-princiar-neuenburghez Calame ca reprezentant al său la Neuchâtel,

---

* — de drept. — *Nota Trad.*

unde a trebuit să depună acum câteva zile jurământul de credință față de republică. În locul vechiului ziar regalist „Constitutionnel neuchâtelois”, la La-Chaux-de-Fonds, cea mai industrializată și mai republicană localitate din canton, apare acum ziarul „Républicain neuchâtelois”⁷, o publicație destul de bună, deși e scrisă în detestabilul dialect francez al celor din Jura elvețiană.

Industria de ceasornice din Jura și manufactura de dantelă din Traversthal*, principalele surse de existență ale acestei țărișoare, au început să lucreze din ce în ce mai bine, iar muntenii, în ciuda stratului gros de zăpadă care s-a așternut aici, își recapătă treptat voioșia lor de altădată. Cît despre „beduini”, ei își plimbă de colo pînă colo mutrele lor posomorite, își poartă fără rost, în văzul tuturor, la pantaloni, cămașă și palarii, culorile Prusiei și suspină zadarnic de dorul onorabilului domn Pfuel și al decretelor care începeau cu cuvintele: „Nous Frédéric-Guillaume par la grâce de Dieu”**. Aici, în Jura, la 3.500 m altitudine, culorile Prusiei — pălării negre cu panglici albe — provoacă aceeași plictiseală și aceleași glume echivoce ca și la noi pe Rin; de n-ai vedea drapelele elvețiene și marile placarde „République et Canton de Neuchâtel”, ai crede că ești acasă. De altfel am bucuria să vă pot spune că în revoluția din Neuchâtel — ca de altfel în toate revoluțiile din 1848 — *muncitorii germani* au jucat un rol hotărîtor și cît se poate de onorabil. De aceea le poartă aristocrații atîta ură.

Scris de F. Engels
la 7 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 140
din 11 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Denumirea franceză: Val-de-Travers. — *Nota Red.*

** — „Noi, Frederic-Wilhelm, prin grația lui Dumnezeu”. — *Nota Trad.*

Noile instituții reprezentative. — Succesele mișcării în Elveția

Berna, 9 noiembrie. Alaltăieri s-au întrunit aici noile organe legislative ale Confederației : Consiliul național elvețian și Consiliul cantoanelor [Ständerat]. Orașul Berna și-a dat toată osteneala pentru a le face o primire cât mai fastuoasă și mai cordială. Muzică, cortegii, salve de tunuri și dangăt de clopote, iluminatăii — nimic din ceea ce se obișnuiește în asemenea ocazii n-a lipsit. Ședințele au început chiar în aceeași zi, adică alaltăieri. Consiliul național, ales prin vot universal și proporțional cu numărul populației (Berna a trimis 20 de deputați, Zürichul 12, iar cele mai mici cantoane câte 2—3), este compus, în marea lui majoritate, din liberali de nuanță radicală. Partidul net radical dispune de un număr considerabil de mandate, în timp ce partidul conservator nu are decît 6 sau 7 din cele peste 100 de voturi. Consiliul cantoanelor, în care fiecare canton este reprezentat prin 2 deputați, iar fiecare semicanton printr-un deputat, are aproape aceeași compoziție și același caracter ca și ultima Dietă federală [Tagsatzung]. Vechile cantoane [Urkantöni] și-au trimis și de data asta cîțiva adepți veritabili ai Sonderbundului⁸, și, ca urmare a alegerilor indirecte, elementele reacționare, deși constituie o minoritate cu totul neînsemnată, sînt totuși reprezentate în Consiliul cantoanelor printr-un număr mai mare de deputați decît în Consiliul național. În fond Consiliul cantoanelor nu este altceva decît aceeași Dietă federală, reînnoită prin desființarea mandatelor imperative⁹ și prin recunoașterea valabilității voturilor semicantoanelor ; el a fost împins pe planul al doilea prin crearea Consiliului național. Consiliul cantoanelor joacă rolul ingrat al Senatului sau al Camerei pairilor, care constă în a frîna nestăvilita năzuință spre inovații de care se presupune că ar fi animat Consiliul național, rolul unui moștenitor al maturei înțelepciuni și pru-

dentei chibzuințe a strămoșilor. Această serioasă și venerabilă instituție împărtășește de pe acum soarta suratelor ei, dintre care două — cea din Anglia și cea din America — își mai duc și azi existența, iar a treia — cea din Franța — și-a și dat obștescul sfârșit ; înainte ca el să fi dat vreun semn de viață, Consiliul cantoanelor este dat uitării de către presă, care se ocupă numai de Consiliul național. Aproape nimeni nu mai vorbește de el, și dacă ar impune să se facă acest lucru, ar fi cu atât mai rău pentru el.

Cu toate că trebuie să reprezinte întreaga „națiune” elvețiană, Consiliul național, încă de la prima lui ședință, a dat dovadă, dacă nu de spirit îngust cantonal, în orice caz de tendințe de dezbinare și de pedanterie specific elvețiană. Pentru a alege un președinte a fost nevoie să se voteze de trei ori, deși numai trei candidați — care de altfel erau cu toții din Berna — aveau șanse serioase de a fi aleși. Este vorba de d-nii Ochsenbein, Funk și Neuhaus ; primii doi — reprezentanți ai vechilor radicali din Berna, cel de-al treilea — reprezentant al vechilor liberali, semiconservatori. Pînă la urmă a fost ales d-l Ochsenbein, cu 50 de voturi din 93, adică cu o majoritate neînsemnată de voturi. Faptul că cei din Zürich și alți moderados¹⁰ i-au opus d-lui Ochsenbein pe înțeleptul și experimentatul domn Neuhaus, este de înțeles ; dar faptul că d-l Funk, care este de aceeași orientare politică ca și d-l Ochsenbein, i-a fost opus acestuia și menținut în decursul a două scrutine, dovedește că partidele sînt încă prea puțin consolidate și disciplinate. În orice caz, prin alegerea d-lui Ochsenbein radicalii au repercutat victoria în prima competiție dintre partide. La alegerea de vicepreședinte, care a urmat după aceea, a fost obținută o majoritate absolută de voturi abia la al cincilea scrutin ! Spre deosebire de Consiliul național, seriosul și experimentatul Consiliu al cantoanelor a ales aproape în unanimitate, chiar la primul scrutin, ca președinte al său pe moderado-ul Furrer din Zürich. Aceste două alegeri arată în suficientă măsură cît de deosebit este spiritul care domnește în cele două Camere și cît de inevitabilă este izbucnirea unor divergențe și conflicte între ele într-un viitor foarte apropiat.

O interesantă chestiune, care va forma curînd obiectul dezbaterilor, este aceea a alegerii capitalei. Ceea ce provoacă interesul elvețienilor este faptul că mulți dintre ei sînt interesați în această chestiune din punct de vedere material ; pentru străinătate ea este interesantă prin faptul că tocmai

aceste dezbateri vor arăta în modul cel mai limpede în ce măsură a fost lichidat vechiul patriotism local, vechea mărginire cantonală. Cea mai aprigă concurență și-o fac orașele Berna, Zürich și Lucerna. Berna încearcă să dovedească — fără succes însă — că Zürich trebuie să se mulțumească cu universitatea federală, iar Lucerna cu tribunalul federal [Bundesgericht]. Berna este, în orice caz, singurul oraș indicat, deoarece se află pe linia de trecere de la Elveția germană la cea franceză, este capitala celui mai mare canton și devine centrul întregii mișcări din Elveția. Este clar că, pentru a căpăta oarecare influență, Berna trebuie să obțină și universitatea și tribunalul federal. Dar poate cineva să-i facă pe elvețieni să înțeleagă acest lucru când fiecare dintre ei este un adept fanatic al capitalei cantonului său? Este foarte posibil ca Consiliul național, care este mai radical, să se pronunțe pentru Berna cea radicală, iar seriosul Consiliu cantonal pentru seriosul și prea înțeleptul Zürich. Și atunci va fi într-adevăr greu de tot să se găsească o ieșire din această situație.

La Geneva domnește de trei săptămâni o mare efervescență. La alegerile pentru Consiliul național, patricienii și burghezii reacționari, care, ca proprietari ai vilelor, țin satele din jurul Genevei într-o dependență aproape feudală, au făcut să fie aleși, cu ajutorul țăranilor lor, toți cei trei candidați. Dar biroul a anulat aceste alegeri pe motivul că intraseră în urnă mai multe buletine de vot decît fuseseră distribuite. Numai această anulare a putut liniști pe muncitorii revoluționari din Saint-Gervais, care porniseră deja, în grupuri mari, pe străzi, strigînd : „Aux armes !” * Comportarea muncitorilor în cursul următoarelor opt zile a fost atît de alarmantă, încît burghezii au preferat să nu participe de loc la alegeri decît să provoace o revoluție cu inevitabilele ei orori, pe care le vedeau parcă petrecîndu-se aevea. Și aceasta cu atît mai mult, cu cît guvernul amenința că-și va da demisia în cazul cînd candidații reacționari vor fi din nou aleși. În acest timp radicalii au făcut unele schimbări în lista lor electorală, au prezentat cîțiva candidați mai moderați și, recuperînd ceea ce pierduseră pentru că nu făcuseră agitație la timp, au obținut la noile alegeri 5.000—5.500 de voturi, adică cu aproape 1.000 de voturi mai multe decît au întrunit reacționarii data trecută. Cei trei candidați reacționari nu au obținut mai nimic : cele mai multe voturi — 1.500 — au fost date genera-

* — „La arme !”. — *Nota Trad.*

lului Dufour. Peste o săptămână au avut loc alegerile pentru Marele consiliu. Orașul a ales 44 de radicali, iar raioanele sătești, care trebuiau să trimită în Marele consiliu 46 de deputați, au ales aproape numai reacționari. „Revue de Genève”¹¹ își continuă polemica ei cu ziarele burgheze menită să lămurească dacă toți acești 46 de deputați sînt niște reacționari sau dacă unii dintre ei vor vota pentru guvernul radical. Acest lucru ni-l va arăta viitorul cel mai apropiat. Situația poate deveni și mai încurcată la Geneva, căci dacă guvernul, care aici este ales direct de popor, va fi nevoit să-și dea demisia, s-ar putea foarte ușor întîmpla ca la noile alegeri, cum a fost cazul cu cel de-al doilea scrutin pentru Consiliul național, majorității reacționare din Marele consiliu să-i fie opus un guvern radical. De altfel este sigur că muncitorii genevezi nu așteaptă decît un prilej favorabil pentru a-și consolida, printr-o nouă revoluție, cuceririle din 1847¹², care le sînt amenințate.

În general, în comparație cu primii ani ai acestui deceniu, Elveția a făcut progrese însemnate. Dar nici una din clase n-a cunoscut schimbări atît de izbitoare ca acelea care s-au produs în rîndurile clasei muncitoare. În timp ce în sînul burgheziei, și mai cu seamă în vechile familii patriciene, exercită o dominație aproape exclusivă învechitul spirit de mărginire locală, care în cazul cel mai bun îmbracă forme mai moderne, muncitorii elvețieni au făcut progrese considerabile în direcția propriei lor dezvoltări. Înainte ei aveau o atitudine rezervată față de germani și se făleau în modul cel mai absurd cu trufia lor națională „liber-elvețiană”, se plîngeau de „venetici” și nu luau parte la mișcarea epocii noastre. Acum toate s-au schimbat. De cînd condițiile de muncă s-au înrăutățit, de cînd Elveția s-a democratizat și mai ales de cînd locul micilor puciuri l-au luat revoluțiile europene și bătăliile de felul celor din iunie de la Paris și din octombrie de la Viena — muncitorii elvețieni participă tot mai activ la mișcarea politică și socialistă. Ei au început să adopte o atitudine frățească față de muncitorii străini, mai ales față de germani, și nu se mai mîndresc cu „spiritul lor liber elvețian”. În Elveția franceză și în numeroase localități din Elveția germană se adună laolaltă, fără nici o deosebire, în una și aceeași uniune muncitorească, germani și elvețieni germani, iar uniunile în care elvețienii constituie majoritatea au hotărît să adere la uniunile democratice germane — organizație proiectată și, în parte, deja creată. Și în timp ce cei mai radicali dintre

radicalii Elveției oficiale visează, în cazul cel mai bun, o republică helvetică unică și indivizibilă, pe muncitorii elvețieni îi poți adeseori auzi exprimându-și părerea că toată independența micii Elveții va fi curînd măturată de furtuna europeană care se apropie. Și asemenea păreri sînt exprimate de acești proletari „trădători de patrie” cu sînge rece și pe un ton de totală indiferență, fără nici un cuvînt de regret! Toți elvețienii pe care i-am întîlnit manifestau o vie simpatie față de luptătorii vienezi, dar la muncitori această simpatie mergea pînă la fanatism. Despre Consiliul național, despre Consiliul cantoanelor, despre puciul clericalilor din Freiburg¹³ nu se spunea nici un cuvînt, în schimb Viena, Viena era pe buzele tuturor, de dimineața pînă seara. Aveai impresia că acest oraș a devenit din nou, ca pe vremea lui Tell¹⁴, capitala elvețienilor, că ei au devenit din nou austrieci. Circulau acolo sute de zvonuri, care erau discutate și puse la îndoială, pentru ca apoi să li se dea crezare, iar după aceea veracitatea lor să fie din nou contestată; erau comentate diverse variante; și cînd, în cele din urmă, s-a confirmat categoric știrea înfrîngerii eroicilor muncitori și studenți din Viena, copleșiți de superioritatea numerică și de barbaria trupelor lui Windischgrätz, ea a produs o asemenea impresie asupra acestor muncitori elvețieni, ca și cum la Viena s-ar fi decis propria lor soartă, ca și cum ar fi suferit o înfrîngere însăși cauza propriei lor țări. Această stare de spirit nu este, firește, generală, dar ea cuprinde tot mai mult rîndurile proletariatului elvețian, iar faptul că în multe localități predomină de pe acum această stare de spirit constituie, pentru o țară ca Elveția, un imens pas înainte.

Scris de F. Engels
la 9 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 143
din 15 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Contrarevoluția de la Berlin

I

Colonia, 11 noiembrie. Guvernul Pfiel reprezenta o „re-înțelegere”; adevăratul său sens îl constituie guvernul Brandenburg. Guvernul Pfiel a fost doar un indiciu al conținutului, în timp ce guvernul Brandenburg este însuși conținutul.

*Brandenburg în Adunare și Adunarea la Brandenburg*¹⁵.
Așa sună inscripția funerară a casei Brandenburg!¹⁶

Împăratul Carol al V-lea a stîrnit uimire cînd a dat ordin să fie înmormîntat pe cînd era încă în viață¹⁷. Dar să înscrii pe propria-ți piatră funerară o glumă de prost gust, înseamnă să-l întreci pînă și pe Carol al V-lea, cu tot codul lui penal¹⁸.

Brandenburg în Adunare și Adunarea la Brandenburg!

Odată un rege al Prusiei și-a făcut apariția în Adunare. Nu era adevăratul Brandenburg. Marchizul von Brandenburg, care s-a arătat alaltăieri în Adunare, era adevăratul rege prusac.

Corpul de gardă în Adunare și Adunarea la corpul de gardă! Adică *Brandenburg în Adunare și Adunarea la Brandenburg!*

Sau, poate, *Adunarea de la Brandenburg* — căci Berlinul, precum se știe, se află în provincia Brandenburg — îl va domina... pe *Brandenburg în Adunare*? Își va căuta Brandenburg o pavază în Adunare, ca odinioară Capet într-o altă adunare?¹⁹

Brandenburg în Adunare și Adunarea la Brandenburg — iată o formulă cu mai multe înțelesuri, echivocă, care poate duce la evenimente grave!

După cum se știe, popoarelor le e mult mai ușor să vină de hac *regilor* decît *adunărilor legislative*. Istoria cunoaște o serie întregă de răscoale zadarnice ale poporului împotriva adunărilor naționale. Ea ne oferă numai două mari excepții de la această regulă. Poporul englez a alungat Par-

lamentul cel lung în persoana lui *Cromwell*, iar poporul francez *Corpurile legiuitoare* în persoana lui *Bonaparte*. Dar Parlamentul cel lung devenise de multă vreme un *parlament trunchiat*, iar *Corpurile legiuitoare* un *cadavru*.

Dar poate că *regii* au avut mai multe șanse decît popoarele în *răscoalele lor împotriva adunărilor legislative* ?

Carol I, Iacob al II-lea, Ludovic al XVI-lea, Carol al X-lea formează o galerie de predecesori prea puțin promițătoare în această privință.

Dar în *Spania* și în *Italia* există precedente mai încurajatoare. Și acum, de curînd, la *Viena* ?

Totuși, nu trebuie să uităm că la *Viena* s-a întrunit un *congres al popoarelor* și că *reprezentanții popoarelor slave*, cu excepția polonezilor, au trecut, cu surle și trîmbițe, în tabăra împăratului²⁰.

Războiul dintre camarila de la *Viena* și *Reichstag* a fost în același timp un război între *Reichstagul slav* și *Reichstagul german*. În schimb, în *Adunarea de la Berlin* sciziunea n-a fost provocată de *slavi*, ci de *sclavi*, iar *sclavii* nu sînt un partid, ci cel mult pleava unui partid. Grupul dezertor al deputaților de dreapta de la *Berlin*²¹ nu întărește lagărul inamic, ci îi transmite doar maladia mortală a *trădării*.

În *Austria*, partidul *slav* a ieșit *învingător* împreună cu camarila ; acum el *se bate* cu camarila pentru împărțirea prăzii. Dacă va ieși *învingătoare* camarila *berlineză*, ea nu va trebui să împartă prada cu *cei de dreapta* și s-o apere *împotriva lor*, ci le va da doar un *bacșiș* și un *picior în spate*.

Coroana prusacă are dreptul, din punctul ei de vedere, să se opună *Adunării* ca o *coroană absolută*. Dar *Adunarea* procedează *illegal* dacă nu apare în fața coroanei ca o *adunare absolută*. Înainte de toate, ea trebuia să-i *aresteze* pe miniștri pentru *crima de înaltă trădare față de suveranitatea poporului*. Ea trebuia să pedepsească cu *proscrierea* și să pună în *afara legii* pe orice funcționar care dă ascultare altor ordine decît ale ei.

S-ar putea totuși întîmpla ca slăbiciunea *politică* de care dă dovadă *Adunarea națională la Berlin* să devină forța ei *civică* în provincii.

Burghezia ar transforma cu multă plăcere, *prin bună înțelegere*, *monarhia feudală* într-o *monarhie burgheză*. După ce i-ar smulge partidului feudal blazoanele și titlurile care jignesc mîndria ei burgheză și ar desființa veniturile care țin de proprietatea feudală și care împietesc asupra modu-

lui de apropiere burghez, ar încheia cu plăcere o alianță cu partidul feudal și ar subjuga împreună cu el poporul. Dar vechia birocrație nu vrea să coboare pînă la rolul de slujnică a unei burghezii al cărei preceptor despotic a fost pînă acum. Partidul feudal nu vrea să sacrifice pe altarul burgheziei privilegiile și interesele sale. Și, în sfîrșit, coroana vede în elementele vechii societăți feudale — a cărei supremă excrescență este — propria și adevărata ei bază socială, în timp ce burghezia reprezintă pentru ea un teren străin, artificial, pe care nu poate decît să piară.

Din dreptul romantic „*prin grația lui Dumnezeu*” burghezia face un *drept* prozaic *bazat pe documente*, din dominația singelui nobil ea face dominația hîrtiei, iar din soarele regal o lampă astrală burgheză.

De aceea monarhia nu s-a lăsat ademenită de promisiunile viclene ale burgheziei. Jumătății de revoluție a burgheziei, coroana i-a răspuns cu o întreață contrarevoluție. Ea a aruncat burghezia înapoi în *brațele revoluției*, în *brațele poporului*, proclamînd :

Brandenburg în Adunare și Adunarea la Brandenburg !

Și dacă mărturisim că nu ne așteptăm din partea burgheziei la un răspuns demn de situație, nu putem, totodată, să nu relevăm faptul că, în răzvrătirea ei împotriva Adunării naționale, coroana recurge la măsuri tranzacționale, ipocrite, și își ascunde capul sub vâlul constituțional tocmai într-un moment cînd caută să scape de acest vâl împovărător.

Brandenburg e dornic să primească *de la puterea centrală germană ordinul de a efectua o lovitură de stat. La ordinul puterii centrale regimentele de gardă sînt aduse la Berlin.* Contrarevoluția de la Berlin e pusă la cale din ordinul puterii centrale germane. *Brandenburg* ordonă Adunării de la Frankfurt să-i dea un asemenea ordin. Adunarea renunță la suveranitatea ei tocmai într-un moment cînd este gata să și-o afirme. Se înțelege că d-l Bassermann s-a agățat cu ambele mîini de ocazia de a juca un rol de slugă cu aparențe de stăpîn. El are însă satisfacția că și stăpînul joacă, la rîndul său, un rol de slugă.

Oricum ar cădea zarurile la Berlin, *dilema*, este : *rege sau popor*, — și... *poporul va ieși învingător cu lozinca : Brandenburg în Adunare și Adunarea la Brandenburg !*

Vom mai trece poate prin încă o școală grea, dar aceasta este o școală care pregătește *revoluția totală*.

II

Colonia, 11 noiembrie. *Revoluția europeană* descrie un cerc. Ea a început în Italia și a căpătat un caracter european la Paris; prima replică a revoluției din februarie a fost revoluția din Viena, care, la rîndul ei, a avut ca replică pe cea din Berlin. *Contrarevoluția* europeană a dat prima ei lovitură în Italia, la Neapole, apoi la Paris — în zilele din iunie — ea a căpătat un caracter european; prima replică a contrarevoluției din iunie a avut loc la Viena, iar la Berlin ea se încheie și se compromite. *De la Paris, cocoșul galic va mai trezi o dată Europa cu cîntatul lui* ²².

Dar la *Berlin* *contrarevoluția se compromite. La Berlin se compromite totul, pînă și contrarevoluția.*

La *Neapole* *lazzaronii* se aliază cu regalitatea împotriva burgheziei.

La *Paris* se desfășoară cea mai mare luptă din cîte au avut loc pînă azi în istorie. Burghezia, aliată cu *lazzaronii*, acționează împotriva clasei muncitoare.

La *Viena*, un întreg furnicar de naționalități își așteaptă emanciparea lor de la contrarevoluție. În plus, burghezia uneltește pe ascuns împotriva muncitorilor și a legiunii academice. Lupta se dă pînă și în sînul gărzii civile. În fine, se produce un atac din partea poporului, care servește drept pretext pentru un atac din partea curții.

La *Berlin* — *nimic din toate acestea*. Burghezia și poporul de o parte, subofițerii de altă parte.

Wrangel și *Brandenburg*, doi indivizi fără cap și fără inimă, lipsiți de orice concepție proprie, niște adevărați soldătoi — iată antipodul acestei Adunări naționale care se tinguie și filozofează, dar care nu e în stare să ia o hotărîre.

Voința — fie ea și voința unui măgar, a unui bou, a unui soldătoi — iată singurul avantaj care poate fi folosit împo-

triva tinguitorilor lipsiți de voință ai revoluției din martie. Și *curtea prusiană, care are tot atât de puțină voință ca și Adunarea națională, dibuiește doi oameni — pe cei mai proști din întreaga monarhie — și le spune acestor lei : voi să reprezentați voința. Pfuel mai avea un dram de minte. Dar, în fața prostiei absolute, filozofii cuceririlor din martie bat în retragere, îngroziți.*

„*Impotriva prostiei pînă și zeii luptă zadarnic*”²³ —

exclamă consternată Adunarea națională.

Și acești Wrangeli, acești Brandenburi, acești indivizi greoi la minte, care știu să vrea pentru că n-au o voință proprie, pentru că vor ceea ce li s-a ordonat și care sînt prea proști ca să pună la îndoială ordinele ce li se dau cu voce bîlbită, cu buze tremurînde, se *compromit* și ei prin faptul că nu ajung să *zdrobească scăfirlii*, singura treabă pe măsura acestor berbeci.

Tot ce este în stare să facă *Wrangel* este să mărturisească că nu recunoaște decît o Adunare națională care se supune ordinelor. *Brandenburg* își însușește manierele parlamentare și, după ce a indignat Camera cu jargonul său grosolan, respingător, de subofițer, el permite ca „tiranul să fie supratiranzat” și se supune ordinelor Adunării naționale, *cerînd* cu umilință cuvîntul, pe care cu puțin înainte se pregătise să-l ia.

„*Mai bine păduche-n cojoc
Decît ca el — viteaz dobitoc !*”²⁴

Atitudinea calmă a Berlinului ne *încîntă* ; de ea se izbesc și se sfărîmă idealurile subofițerimii prusace.

Dar Adunarea națională ? De ce nu se pronunță ea pentru mise hors la loi *, de ce nu-i pune în afara legii pe toți acești Wrangeli, de ce nici un deputat nu-și croiește drum printre baionetele lui Wrangel și nu cere surghiunirea lui, de ce nu adresează un îndemn soldaților ?

Binevoiască Adunarea națională de la Berlin să răsfoiască colecția „*Moniteur*”²⁵ din anii 1789—1795.

Dar ce trebuie să facem noi în acest moment ?

Trebuie să refuzăm plata impozitelor. Un Wrangel sau un Brandenburg pricepe — căci acești indivizi învață araba de la highlani²⁶ — că ei poartă sabie și capătă uniformă și leafă. Dar *de unde* capătă sabie, uniformă și leafă, asta ei n-o pricep.

* — punere în afara legii. — *Nota Trad.*

*Există un singur mijloc de a înfrînge regalitatea, și anume de a face acest lucru înainte de începutul ofensivei împotriva revoluției din iunie de la Paris, care va avea loc în decembrie*²⁷.

Regalitatea nu se opune numai maselor populare, ci și burgheziei.

Înfrîngeți-o, prin urmare, prin procedee burgheze.

Și cum poate fi înfrîntă regalitatea prin procedee burgheze ?

Prin înfometare.

Și cum poate fi ea înfometată ?

Refuzînd plata impozitelor.

Gîndiți-vă bine la acest lucru ! Nici principii de Prusia, nici Brandenburgii și Wrangelii nu produc *pîine cazonă*. Pîinea cazonă o produceți voi, și numai voi.

III

Colonia, 13 noiembrie. Așa cum odinioară deputații Adunării naționale franceze au găsit încuiat localul destinat în mod oficial ședințelor și au fost nevoiți să folosească în acest scop *sala de jocuri cu mingea*, tot așa și Adunarea națională prusiană a fost nevoită să se mute în *sala de tir*²⁸.

În ediția specială de azi dimineată a ziarului nostru este publicată relatarea corespondentului nostru din Berlin — ale cărui articole poartă semnul ⊙ — în legătură cu o hotărâre adoptată în sala de tir, potrivit căreia *Brandenburg este acuzat de înaltă trădare*; în informarea publicată de „*Kölnische Zeitung*”²⁹ acest lucru este trecut sub tăcere.

Dar chiar în acest moment am primit o scrisoare din partea unui membru al Adunării naționale, în care se spune *textual* :

Adunarea națională a declarat în unanimitate (cu 242 de voturi) că prin această măsură (dizolvarea gărzii civile) Brandenburg s-a făcut vinovat de înaltă trădare și că oricine participă în mod activ sau pasiv la aplicarea acestor măsuri trebuie tratat ca trădător de țară.

Se știe că informațiile furnizate de *Dumont* sînt demne de încredere.

Din moment ce Adunarea națională l-a declarat pe *Brandenburg* vinovat de înaltă trădare, încetează de la sine orice obligație de a plăti impozite. Unui guvern acuzat de înaltă trădare nu i se datorează nici un fel de impozite. Mîine vom comunica pe larg cititorilor noștri cum stau lucrurile cu refuzul de a plăti impozitele³⁰ în Anglia, cea mai veche țară constituțională, în cazul unor conflicte asemănătoare. De altfel, chiar guvernul acuzat de înaltă trădare a indicat poporului drumul cel just, prin faptul că a suspendat imediat plata impozitelor

către Adunarea națională (diurne pentru deputați etc.), pentru a o supune prin înfometare.

Sus-menționatul deputat ne scrie mai departe :

„Garda civilă nu va preda armele“.

Se pare deci că lupta devine inevitabilă, și e de datoria provinciei renane să acorde de urgență ajutor în oameni și arme Adunării naționale de la Berlin.

Scris de K. Marx
la 11, 13 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 141,
ediția a II-a,
și 142 din 12 și 14 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Cavaignac și revoluția din iunie ³¹

Apologia pe care o face E. Girardin acestui cretin imperial și „mic constabler” ³² care e *Ludovic Napoleon* e pur și simplu deplorabilă; în schimb, atacul său împotriva lui Cavaignac, această spadă a d-ului Marrast, este destul de reușit. Începînd de la 7 noiembrie, dînsul publică zi de zi o serie de filipice îndreptate împotriva *eroului burgheziei europene* care a îndrăgit scufia lui de noapte arabă ³³. Infidelă cum îi este firea, ea l-a sacrificat „*sipehsalarului*” * *Jellačić*, care este acum *idolul* samsarilor europeni.

Comunicăm în întregime cititorilor noștri întreg acest acte d'accusation ** al ziarului „*Presse*” ³⁴. Spre deosebire de toate publicațiile europene de format mai mic sau mai mare, noi am dat *revoluției din iunie* o apreciere pe care istoria a confirmat-o întocmai. Socotim necesar să revenim din cînd în cînd asupra principalelor momente și personaje ale *revoluției din iunie*, întrucît ea este centrul în jurul căruia gravitează revoluția și contrarevoluția europeană. Îndepărtarea de revoluția din iunie a însemnat — așa cum ne-am exprimat noi în cursul desfășurării ei — apropierea de apogeul contrarevoluției care avea să facă ocolul Europei. Întoarcerea la revoluția din iunie este adevăratul început al revoluției europene. Așadar, înapoi la Cavaignac, *creatorul stării de asediu!*

Scris de K. Marx
la 13 noiembrie 1848

Publicat în
„*Noua gazetă renană*” nr. 142,
ediția a II-a,
din 14 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* — comandantului suprem. — *Nota Trad.*

** — act de acuzare. — *Nota Trad.*

Adresa Comitetului districtual al democrațiilor din Renania ³⁵

A P E L

Colonia, 14 noiembrie. Comitetul districtual al democrațiilor din Renania face apel la toate asociațiile democratice din Renania să-și convoace imediat asociațiile lor și să organizeze, în toate localitățile din apropiere, adunări populare pentru a îndemna întreaga populație din Renania să refuze plata impozitelor, acesta fiind cel mai nimerit mijloc de a răspunde la acțiunile samavolnice întreprinse de către guvern împotriva adunării reprezentanților poporului prusian.

Contribuabilii trebuie sfătuiți să nu se dedea la nici un fel de acte de violență în caz de executare pentru neplata impozitelor; totodată trebuie să li se recomande să nu participe la licitații în cazurile de vânzare silită a bunurilor.

Pentru discutarea măsurilor ce urmează a fi luate ulterior, Comitetul districtual consideră necesară convocarea unui congres al reprezentanților asociațiilor, la care aceștia sînt invitați să ia parte joi 23 a.c., la ora 9 dimineața (în sala Eiser din Komödienstrasse).

Colonia, 14 noiembrie 1848

În numele Comitetului districtual :

Karl Marx. Schneider II

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 143
din 15 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Guvernul pe banca acuzaților

Orașul Brandenburg nu vrea să știe nimic de guvernul Brandenburg și trimite o adresă de mulțumire către Adunarea națională.

Întreaga țară nu recunoaște în adresele sale decît puterea Adunării naționale.

Guvernul s-a făcut din nou vinovat de înaltă trădare cînd, în contradicție cu Habeas Corpus Act³⁶ și fără aprobarea Adunării naționale, a instituit starea de asediu și cu ajutorul baionetelor a izgonit însăși Adunarea națională din sala de tir.

Locul Adunării naționale este în mijlocul poporului, și nu în cadrul cutărui sau cutărui edificiu de piatră. Dacă este izgonită din Berlin, ea își va ține ședințele în alt loc, la Breslau *, Colonia sau oriunde va crede de cuviință. Ea a luat această hotărîre în ședința de la 13 noiembrie.

Berlinezii își bat joc de starea de asediu și nu au de gînd să se supună restricțiilor ei. Nimeni nu depune armele.

Din diferite localități oameni înarmați s-au grăbit să vină în ajutorul Adunării naționale.

Gărzile refuză să se supună ordinelor. Cazurile de fraternizare a soldaților cu poporul devin tot mai frecvente.

Silezia și Turingia sînt în plină răscoală.

Iar noi facem apel la voi, cetățeni, să trimiteți bani Comitetului central democrat la Berlin, iar guvernului contra-revoluționar să nu-i plătiți nici un fel de impozite. Adunarea națională a declarat că refuzul de a plăti impozitele are o bază legală. Ea nu a luat pînă acum o hotărîre în această privință, deoarece a ținut seama de interesele funcționarilor. Cura de

* Denumirea poloneză : Wroclaw. — Nota Red.

foame îi va învăța pe acești funcționari să respecte puterea cetățeanului și îi va face și pe ei să devină buni cetățeni.

Făceți-l pe dușman să rabde de foame și refuzați plata impozitelor ! Nu există prostie mai mare decât aceea de a oferi unui guvern vinovat de înaltă trădare mijloace de luptă împotriva poporului, și mijlocul cel mai important este *banul*.

Scris de K. Marx
la 15 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 143
din 15 noiembrie 1848,
ediție specială

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Declarație

Colonia, 16 noiembrie. „Kölnische Zeitung”, în numărul său din 16 noiembrie, face o legătură cu totul fantezistă între „Apelul Comitetului districtual renan al democraților” și o pretinsă „Comunicare” în problema refuzului de a plăti impozitele, trimisă în provincii de extrema stîngă a Adunării naționale prusiene. Subsemnații nu avem cunoștință de nici o comunicare difuzată de membrii extremei stîngi cu privire la hotărîrea deja adoptată de către Adunarea națională în legătură cu refuzul de a plăti impozitele.

Karl Marx. Schneider II

Scris la 16 noiembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 145
din 17 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Extra-Blatt

zu Nr. 143 der Neuen Rheinischen Zeitung.

Wittwoch, den 15. November.

Das Ministerium ist in Anklagezustand versetzt.

Die Stadt Brandenburg will nichts wissen von dem Ministerium Brandenburg und schickt eine Dank-Adresse an die Nationalversammlung.

Das ganze Land erkennt in seinen Adressen nur die Regierung der Nationalversammlung an.

Das Ministerium begehrt neuen Hochverrath, indem es im Gegensatz zu dem Habeas-Corpus-Akt ohne Genehmigung der Nationalversammlung den Belagerungszustand ausgesprochen und die Nationalversammlung selbst mit Bajonetten aus dem Schützenhause vertrieben hat.

Die Nationalversammlung hat ihren Sitz im Volke, nicht in dem Umkreis dieser oder jener Steinbauten. Vertriebt man sie aus Berlin, so wird sie in einem andern Orte tagen, in Breslau, Köln oder wo es ihr gutdünkt. Sie hat in ihrer Sitzung vom 13. diesen Beschlus gefasst.

Die Berliner moquieren sich über den Belagerungszustand und lassen sich in keiner Weise durch denselben einschränken. Niemand lierert die Waffen ab.

Von verschiedenen Gegenden sind Bevollmächtete der Nationalversammlung zur Hilfe geeilt.

Die Garden verweigern den Gehorsam. Die Soldaten fraternisiren immer mehr mit dem Volke.

Schlesien und Thüringen sind in vollem Aufstande.

Wir aber, Bürger, rufen euch zu: Schickt Geld dem demokratischen Centralausschusse nach Berlin. Jäht dagegen keine Steuern an die contrerevolutionäre Regierung. Die Nationalversammlung hat erklärt, daß die Steuerverweigerung rechtlich begründet sei. Sie hat sie noch nicht beschlesien aus Rücksicht für die Beamten. Die Hungerkur wird diese Beamten die Macht des Bürgers kennen lehren, und sie selbst zu guten Bürgern machen.

Gunzert den Feind aus und verweigert die Steuern! Nichts überdies als einer hochverrätberischen Regierung Mittel zum Kampfe gegen die Nation zu bieten und das Mittel aller Mittel ist — Geld.

Das Vaterland in Gefahr.

Heute Mittwoch den 15. November Mittags halb 1 Uhr

V e r s a m m l u n g

der Landwehrmänner und Reservisten aller Waffengattungen einschließlich deren Offiziere im Eiser'schen Saale.

Der Verant: Rosff.
Druck J. B. Drey, unter Kutmacher 17.

Spovedania unui suflet ales ³⁷

Colonia, 16 noiembrie. Noi am prezis celor de dreapta ce-i așteaptă în caz că triumfă camarila : *un bacșiș și un picior în spate* *.

Ne-am înșelat însă. Rezultatul luptei nu s-a decis încă și ei au și căpătat *un picior în spate* de la stăpînii lor, însă fără să primească *vreun bacșiș*.

Intr-unul din ultimele sale numere, „*Neue Preussische Zeitung*”, „cavaler al crucii landwehrului” „cu dumnezeu înainte, pentru rege și țară” ³⁸, și *oficiosul actualilor deținători ai puterii*, îi califică pe deputații *Zweiffel* (procuror general la Colonia) și *Schlink* (consilier la Curtea de apel din Colonia) — cum crezi, cititorule ? — drept „*burți [Magen] revoluționare* (în „*Neue Preussische Zeitung*” scrie : „*Mägen*”). Ea vorbește de „*inefabila mediocritate și stupiditate*” a acestor domni și găsește că pînă și „*aiurelile lui Robespierre*” sînt cu mult superioare fanteziilor acestor „*domni de la comisia centrală*”. *Avis à Mess. Zweiffel et Schlink !* **.

În același număr al acestui ziar se afirmă că *Pinto-Hansemann* ³⁹ este un „*conducător al extremei stîngi*”, și împotriva unor asemenea conducători nu există, după părerea sus-numitului ziar, decît un singur mijloc : *Curtea marțială, streangul. Avis à M. Pinto-Hansemann, exministrul faptelor și al constablerilor* ⁴⁰ !

„*Neue Preussische Zeitung*” dă dovadă de prea multă sinceritate naivă pentru *un monitor oficial*. Ea spune în gura mare diferitelor partide ceea ce santa casa ⁴¹ ține ascuns în registrele ei.

* Vezi volumul de față, pag. 15. — *Nota Red.*

** În atenția d-lor *Zweiffel* și *Schlink*. — *Nota Trad.*

În evul mediu, cînd cineva voia să facă profeții, consulta de obicei pe Virgiliu. În brumarul prusac 1848, ca să nu-și bată capul cu prezicerea viitorului, el se adresează lui „*Neue Preussische Zeitung*”. Vom da și alte exemple. Ce pregătește *catolicilor* camarila ?

Ascultați !

În „*Neue Preussische Zeitung*” nr. 115 citim :

„*Este tot atît de pușin adevărat că statul*” (și anume statul regal prusac, statul crucii landwehrului din perioada de dinainte de martie) „*ar fi căpătat un caracter strict confesional și ar fi dirijat de pe această poziție unilaterală chestiunile religioase*. E adevărat că, dacă acest reproș ar fi întemeiat, ar constitui în mod categoric o laudă. *Dar el nu este întemeiat, deoarece este un fapt notoriu că guvernul nostru a părăsit în mod precis punctul de vedere, vechi și just, al unei ocîrmuiri evanghelice*”.

Se știe că *Frederic-Wilhelm al III-lea* a făcut din religie o ramură a *disciplinei militare* și a cumînțit pe dissenterii cu bastoanele polițiștilor. Se știe că *Frederic-Wilhelm al IV-lea*, care se prenumără printre cei 12 mici proroci, a vrut, cu ajutorul guvernului *Eichhorn-Bodelschwingh-Ladenberg*, să convertească cu forța poporul și știința la *religia lui Bunsen*. Se știe că chiar sub guvernul *Camphausen* polonezii au fost jefuiți, arși pe rug sau bătuți, atît pentru că erau *polonezi* cît și pentru că erau *catolici*. *Pomeranienii* și-au făcut întotdeauna un punct de onoare din a *străpunge* cu *sabia* icoanele maircii domnului în Polonia și a *spînzura* pe preoții catolici.

Persecuțiile la care au fost supuși *dissenterii* * *protestanți* sub *Frederic-Wilhelm al III-lea* și *Frederic-Wilhelm al IV-lea* sînt și ele îndeobște cunoscute.

Primul arunca în închisoare pe preoții protestanți care refuzau să accepte liturghia și dogmatica inventate chiar de el. Omul acesta a fost un mare inventator în materie de tunci soldățești și ritualuri religioase. Dar cel de-al doilea ? Dar guvernul *Eichhorn* ? E de ajuns să pomenim doar de guvernul *Eichhorn*.

Dar toate astea n-au fost mare lucru !

„*Guvernul nostru a părăsit în mod precis punctul de vedere vechi și just al unei ocîrmuiri evanghelice*”.

Așteptați, așadar, *restaurarea* lui *Brandenburg-Manteuffel* voi, *catolicii din Renania, Westfalia* și *Silezia* ! Înainte erați bătuți cu *vergile*, iar de acum încolo veți fi biciuiți cu *scor-*

* — denumire dată în Anglia persoanelor care nu aparțin religiei oficiale. — *Nota Trad.*

pioni. Veți face cunoștință „în mod precis” „cu punctul de vedere vechi și just al unei ocîrmuirii evanghelice” !

Nu mai vorbim de ceea ce-i așteaptă pe evrei, care, de la emanciparea sectei lor, s-au situat pretutindeni, cel puțin prin reprezentanții lor de seamă, în fruntea contrarevoluției.

Nici n-au mai așteptat victoria pentru a-i azvîrli iarăși în ghettoul lor.

La Bromberg *, guvernul introduce iarăși pentru ei vechile măsuri care limitează libertatea de deplasare, privîndu-i în felul acesta pe evrei de unul din drepturile elementare ale omului proclamate în 1789, — dreptul de a se deplasa liber dintr-un loc în altul.

Acesta este „unul” din aspectele ocîrmuirii prolixului Frederic-Wilhelm al IV-lea de sub egida lui Brandenburg-Manteuffel-Ladenberg.

În numărul său din 11 noiembrie, „*Neue Preussische Zeitung*” a încercat, cu vorbăria ei despre bunăstare, să momească „partidul liberal-constituțional”. Dar și atunci el și-a manifestat îngrijorarea în privința constituționalilor.

„Deocamdată constituționalii noștri au o teamă grozavă să recunoască la cluburile lor sau în organele lor oficiale că sînt niște reacționari”.

Dar imediat după aceea ziarul adaugă liniștitor și abil :

„Pentru nici unul dintre ei” (pentru nici un liberal constituțional) „nu mai este demult un secret că în momentul de față nu există salvare decît în reacțiunea legală”,

adică în a face ca legea să fie reacționară sau reacțiunea legală, a ridica reacțiunea la rangul de lege”.

În numărul său din 15 noiembrie, „*Neue Preussische Zeitung*” nu se mai poartă atît de ceremonios cu „constituționalii”, care ar vrea să ridice reacțiunea la rangul de lege, dar care nu acceptă un guvern Brandenburg-Manteuffel, pentru că acesta dorește contrarevoluția sans phrase **.

„Constituționalii de rînd — spune ziarul — trebuie lăsați în voia soartei”.

Cei ce sînt prinși împreună sînt spînzurați împreună !
În atenția constituționalilor de rînd !

Și în ce constă constituționalismul extraordinar al lui Fre-

* — Denumirea poloneză : Bydgoszcz. — Nota Trad.

** — fără multă vorbă. — Nota Trad.

deric-Wilhelm al IV-lea de sub egida lui Brandenburg-Manteuffel-Ladenberg ?

Oficiosul guvernului, „cavaler al crucii landwehrului” „cu dumnezeu înainte, pentru rege și țară”, dă pe față, fără să vrea, secretele *constituționalismului său extraordinar*.

„Mijlocul cel mai simplu, mai direct și mai inofensiv” ar fi, bineînțeles, ca „Adunarea să-și mute sediul”, din capitală în cazarmă, de la Berlin la Brandenburg.

„Totuși — după cum recunoaște, fără să vrea, „*Neue Preussische Zeitung*” — ținerea ședințelor în alt loc nu este decât o *încercare*”.

„*Trebuie* — spune ea — să se facă *încercarea* dacă, prin transferarea ei în alt loc, Adunarea nu va câștiga, o dată cu libertatea exterioară de acțiune, și libertatea interioară”.

La Brandenburg, Adunarea va fi *aparent liberă*. Acolo ea nu se va mai afla sub influența bluzelor, ci numai sub aceea a mustăcioșilor polițai.

Da, dar ce se va întâmpla cu *libertatea interioară* ?

Se va *debarasa* oare Adunarea, la Brandenburg, de prejudecățile și de reprobabilele stări de spirit revoluționare ale secolului al XIX-lea ? Va deveni oare acolo, la Brandenburg, *sufletul ei* atât de *liber* încât să proclame iarăși dreptul feudal de vânătoare și toate vechiturile mucegăite ale celorlalte servituți feudale, deosebirile de stare socială, cenzura, inegalitatea impozitelor, privilegiile nobilimii, monarhia absolută și pedeapsa cu moartea — pentru care manifesta atîta entuziasm Frederic-Wilhelm al IV-lea —, jefuirea și irosirea muncii naționale de către aceste

„palide canalii,
ce-și pun drept mască dragostea, credința și speranța”⁴²,

de către hămesiții iuncheri provinciali, de către locotenenții de gardă și carieristii în goană după favoruri — va deveni oare Adunarea, chiar și la Brandenburg, atât de *liberă sub aspect interior* încât să proclame din nou toate aceste atribuție ale rușinoasei stări din trecut drept *crez oficial* ?

După cum se știe, partidul contrarevoluționar a lansat o lozincă constituțională: „*Să desăvîrșim opera constituțională !*”

Organul guvernului Brandenburg-Manteuffel-Ladenberg nu vrea să mai poarte *această mască*.

„Situatia — mărturisește acest *oficios* — a ajuns la un punct cînd nu ne mai poate fi de ajutor nici desăvîrșirea operei constituționale, atît de dorită. Căci nu mai are nici un rost să ascundem că un document care a fost dictat *paragraf cu paragraf* reprezentanților poporului sub amenințarea cu ștreangul și *smuls cu forța* de către ei coroanei *va fi considerat obligatoriu numai atîta timp cît va putea fi menținut prin constrîngerea cea mai brutală*”.

Așadar, sarcina Adunării naționale de la Brandenburg este de a *anula din nou, paragraf cu paragraf*, puținele drepturi ale poporului dobîndite de Adunarea națională de la Berlin!

Iar dacă ea nu va *restabili* pe de-a-ntregul, *paragraf cu paragraf*, toate vechiturile de altădată, va dovedi prin aceasta că, deși și-a dobîndit, la Brandenburg, „*libertatea exterioară de acțiune*”, nu și-a redobîndit totuși *libertatea interioară* pretinsă de Potsdam.

Cum trebuie să acționeze, în acest caz, guvernul împotriva anchilozării spirituale, împotriva *lipsei interioare de libertate* a Adunării transferate la Brandenburg?

„Ar trebui s-o dizolve!” — exclamă „*Neue Preussische Zeitung*”.

Dar *poporul* — îi vine deodată în minte — este poate și mai lipsit de *libertate interioară* decît Adunarea?

„Există *pericolul* — răspunde ea ridicînd din umeri — ca la noile *alegeri directe* să se obțină un rezultat și mai jalnic decît la cele precedente”.

La *alegerile sale directe* *poporul* ar dispune de *libertatea exterioară de acțiune*. Dar cum stă cu *libertatea interioară*?

That is the question! *

Căci *paragrafele* Adunării provenite din noile *alegeri directe* ar putea întrece în ticăloșie pe cele vechi.

Ce trebuie întreprins în acest caz împotriva „*vechilor*” *paragrafe*?

„*Cavalerul crucii landwehrului*” ia o poză marțială.

„*Pumnul le-a dat naștere* (*vechilor paragrafe*, elaborate după 19 martie), și tot el le va doborî — în numele lui Dumnezeu și al legii”.

Pumnul va restaura „*buna ocîrmuire veche*”.

Pumnul este ultimul argument al coroanei și tot el va fi ultimul argument al poporului.

Dar mai întîi să se ferească *poporul* de *pumnii hămesiți de cerșetor*, care îi scot din buzunare liste civile și... tunuri.

* — Asta e întrebarea! (*Shakespeare* : „*Hamlet*”). — *Nota Red.*

Pumnii cei fanfaroni se vor jigări de îndată ce poporul va înceta să-i îndoape. *Poporul n-are decît să refuze mai întîi să plătească impozitele, iar mai tîrziu va face el socoteala de partea cui sînt mai mulți pumni.*

Toate așa-zisele cuceriri din martie vor fi considerate obligatorii numai atîta timp cît vor putea fi apărute prin constrîngerea cea mai brutală. *Pumnul le-a dat naștere, pumnul le va anula.*

Așa spune „*Neue Preussische Zeitung*”, și ceea ce spune ea a spus Potsdamul. Așadar, nu vă mai faceți iluzii! *Poporul trebuie să pună capăt compromisurilor din martie, căci — dacă nu — le va pune capăt coroana.*

Scris de K. Marx
la 16 noiembrie 1848

Publicat în
„*Noua gazetă renană*” nr. 145
din 17 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

„Kölnische Zeitung“

Colonia, 16 noiembrie. Redacția lui „Kölnische Zeitung” își face, în numărul din 15 noiembrie al acestei publicații, următoarea autocaracterizare minunată :

„In obișnuitele noastre oscilări între teama de anarhie astăzi și teama de reacțiune miine păstrăm vii în minte cuvintele lui Luther : «Omul este ca un țăran beat : încalecă dintr-o parte și alunecă pînă cade de partea cealaltă»”.

Teama — iată în ce constă patosul lui „Kölnische Zeitung”.

Scris de K. Marx
la 16 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 145
din 17 noiembrie 1848

Tradus din limba germană

Nici un fel de impozite !!!

Colonia, 16 noiembrie. Azi n-a venit nici un ziar din Berlin, în afară de „*Preussischer Staats-Anzeiger*”, „*Vossische Zeitung*”⁴³ și „*Neue Preussische Zeitung*”.

În „cartierul consilierilor intimi”⁴⁴ — dar numai în acest cartier — a fost dezarmată garda civilă. Este vorba de același batalion care la 31 octombrie a asasinat mișelește pe muncitorii constructori de mașini⁴⁵. Dezarmarea unui asemenea batalion servește cauzei poporului.

Adunarea națională a fost din nou alungată, cu forța armată, din palatul primăriei orașului Colonia⁴⁶. După aceea deputații s-au îndreptat spre hotelul Mielentz, unde, în cele din urmă, au adoptat în unanimitate, cu **226 de voturi**, următoarea hotărîre cu privire la *refuzul de a se plăti impozite*.

„Guvernul Brandenburg nu are dreptul să dispună de fondurile statului și să perceapă impozite atîta timp cît Adunarea națională nu poate continua să-și țină în toată libertatea ședințele ei la Berlin.

Această hotărîre intră în vigoare pe ziua de 17 noiembrie.

Adunarea națională, 15 noiembrie“

**Așadar, cu începere de astăzi impozitele sînt desființate !!!
Plata impozitelor este considerată un act de înaltă trădare,
iar refuzul de a plăti impozite constituie prima datorie a
cetățeanului !**

Scris de K. Marx
la 16 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 145
din 17 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Un decret al lui Eichmann

Colonia, 18 noiembrie.

Indemnurile la refuzul de a plăti impozite, care se fac mereu auzite, mă obligă să adresez un serios avertisment în această privință provinciei încredințate grijii mele.

După ce regele a expus în mod oficial motivele temeinice care au determinat mutarea Adunării naționale din Berlin, după ce o mare parte din deputați au recunoscut dreptul coroanei, iar Adunarea națională germană, ca și puterea centrală de la Frankfurt, a fost de acord cu această recunoaștere, nu este în intenția mea să mă asociez părerii care s-a format în rândurile locuitorilor Renaniei în legătură cu acest act al guvernului.

Prin însăși funcția mea sint obligat să mă opun, prin toate mijloacele care-mi stau la dispoziție, oricărui atentat împotriva legilor și aplicării lor, întrucît fără ele nici un stat nu poate exista. Consider că un asemenea atentat îl constituie indemnurile de a nu plăti impozitele necesare pentru menținerea ordinii și a legalității, impozite care au fost statornicite prin lege și nu pot fi modificate decît pe baza unei legi.

Întrucît știu din proprie experiență cit de mult sint respectate legile de locuitorii acestei provincii, nu pot să mă fac vinovat față de ei admitînd că s-ar putea angaja pe calea încălcării legilor, fapt care ar atrage după sine consecințe destul de grave; dimpotrivă, cred că ei vor respinge cu fermitate orice asemenea atentat la onoarea lor și la binele obștesc. Dar dacă, împotriva așteptărilor, această încredere a mea va fi totuși înșelată, sper că toate autoritățile provinciale și locale vor folosi toate forțele care le sînt puse la dispoziție de lege pentru a sili populația să plătească impozitele și își vor îndeplini fără nici o șovăială datoria pe care le-o impune slujba lor.

Colonia, 17 noiembrie 1848.

Oberpräsident al Renaniei

(semnat) Eichmann

Așa sună răspunsul ex-ministrului și oberpräsidentului *Eichmann* la apelul „Comitetului democraților din Renania” *.

Cunoștea d-l *Eichmann*, cînd a scris această epistolă a sa către tesalonicieni, *hotărîrea Adunării naționale cu privire la refuzul de a se plăti impozite?*

* Vezi volumul de față, pag. 23. — *Nota Red.*

Înainte dînsul reprezenta pe Brandenburghi-Manteuffeli în sinul guvernului Pful. Acum îi reprezintă aflîndu-se în fruntea Renaniei. Eichmann este întruchiparea *contrarevoluției guvernamentale* în Renania.

Decretele d-lui Eichmann au, așadar, aceeași valoare ca și decretul d-lui Brandenburg. Mai devreme sau mai tîrziu el va fi pus sub acuzare de înaltă trădare, și astfel se va încheia, după cum merită, cariera d-lui Eichmann, a acestui brav bărbat care în tinerețea sa zvirlea în temnițe, cu o rîvnă neobosită, pe cei „acuzati de înaltă trădare“.

În decretul amintit mai sus, d-l oberpräsident Eichmann se declară *dușman fățiș al Adunării naționale*, în opoziție totală cu d-l oberpräsident Pinder din Silezia, care, precum se știe, este monarhist. Prin urmare, d-l Eichmann a încetat de a mai fi oberpräsident, așa cum stăpînul său, Brandenburg, a încetat de a mai fi ministru. D-l Eichmann s-a demis singur din funcția sa. Funcționarii care vor executa ordinea lui contrarevoluționare o fac pe propria lor răspundere.

Dacă locuitorii Renaniei vor să sprijine Adunarea națională într-un mod mai eficace decît prin simple adrese, dacă nu vor să-și plece, cu o docilitate obtuză, genunchii în fața cnutului, trebuie să silească pe toți demnitarii, și îndeosebi pe *regierungspräsidenti, landrați, burgermeisteri* și funcționarii municipali, să declare oficial dacă ei recunosc Adunarea națională și dacă au de gînd să îndeplinească hotărîrile ei? **Oui ou non ?***. În cazul cînd refuză să dea o asemenea declarație, sau în cazul cînd manifestă o opoziție directă față de hotărîrile Adunării naționale, acești funcționari trebuie, în primul rînd, să fie destituiți din funcția lor și, în al doilea rînd, să fie declarați *vinovați de înaltă trădare*; în locul lor trebuie numite *comitete de securitate* provizorii, ale căror ordine vor trebui considerate ca fiind singurele legale. Acolo unde autoritățile contrarevoluționare se vor opune prin măsuri violente organizării și funcționării acestor comitete de securitate, *la violență trebuie să se răspundă prin orice mijloace de violență*. Rezistența pasivă trebuie să se sprijine pe rezistența activă. Căci altminteri ea seamănă cu împotrivirea vițelului față de măcelarul care-l duce la abator.

Scris de K. Marx
la 18 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 147
din 19 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* — Da sau nu? — Nota Trad.

Apel ⁴⁷

Colonia, 18 noiembrie. Comitetul districtual al democrațiilor din Renania face apel la toate asociațiile democratice din Renania să adopte și să aplice următoarele măsuri :

1) După ce însăși Adunarea națională prusiană a adoptat hotărîrea cu privire la refuzul de a se plăti impozite, se va opune rezistență, pretutindeni și prin toate mijloacele, perceperii lor forțate.

2) Se vor organiza pretutindeni detașamente înarmate ale poporului pentru a opune rezistență dușmanului. Pentru cei lipsiți de mijloace trebuie procurate arme și muniții pe cheltuiala comunelor sau prin contribuții benevole.

3) Pretutindeni trebuie să se ceară autorităților să declare în mod oficial dacă recunosc sau nu hotărîrile Adunării naționale și dacă au intenția să le execute. În caz de refuz, să se creeze comitete de securitate ; acest lucru trebuie făcut, pe cît se poate, în înțelegere cu consiliile comunale. Consiliile comunale care se vor împotrivi adunării legislative vor fi reînnoite prin alegeri populare generale.

Colonia, 18 noiembrie.

În numele comitetului districtual al democrațiilor din Renania

Karl Marx. Karl Schapper. Schneider II

Publicat pentru prima oară
în „Noua gazetă renană” nr. 147,
ediția a II-a,
din 19 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Alegeri pentru tribunalul federal

Berna, 18 noiembrie. Ieri v-am făcut cunoscute numele primilor opt judecători federali aleși. La ședința comună ⁴⁸ de ieri au mai fost numiți în continuare : *Jolly* din Freiburg (unul dintre deputații în Consiliul național din partea acestui canton, în care alegerile au fost anulate), dr. *Karl Brenner*, redactor la „*Schweizerische National-Zeitung*“ ⁴⁹ din Basel, și avocatul *Jauch* din Uri ; în felul acesta tribunalul federal și-a completat numărul de 11 judecători. Președinte a fost numit *Kern*, iar vicepreședinte dr. *K. Pfyffer*.

După cum știți, Consiliul național a anulat alegerile din cantonul Freiburg pentru că acolo nu li s-a îngăduit să voteze decât alegătorilor care s-au arătat dispuși să jure pe noua constituție federală. A doua zi el și-a confirmat votul, respingând aproape în unanimitate (cu 75 de voturi contra 13), moțiunea prezentată de *Funk*, în care se cerea ca în această problemă să decidă *ambele* consilii. Această hotărâre nu numai că a dat prilej de sporovăieli aici, la Berna, dar a stîrnit dispute extrem de vehemente între radicalii din Elveția germană și cei din Elveția franceză. Situația se prezintă precum urmează : potrivit constituției Confederației elvețiene, Consiliul național, care e convocat pentru prima oară, trebuie să fie ales de către toți elvețienii care au împlinit 20 ani și se bucură de drept de vot în cantonul lor. Toate celelalte dispoziții în legătură cu alegerile, întregul regulament, ca și prevederile mai detaliate, sînt lăsate la aprecierea fiecărui canton. Jurămîntul cerut de autoritățile din Freiburg constituie, și în alte cîteva cantoane, o condiție pentru acordarea dreptului de vot ; în aceste cantoane, fiecare cetățean elvețian care își exercită pentru prima oară dreptul de vot trebuie să depună jurămînt pe constituția cantonală. Este limpede că autorii noii constituții au avut *intenția* să asigure dreptul de vot uni-

versal în alegeri ; dar, după *litera* constituției, guvernul din Freiburg are dreptul — iar în împrejurările la care ne referim, cînd are în fața lui o compactă majoritate ostilă condusă de popi, el s-a văzut obligat — să pretindă jurămîntul sau să abdice. Radicalii germani insistă asupra intenției legiuitorului, pe cînd cei francezi, în frunte cu cei din Waadt *, se bazează pe *litera* constituției pentru a salva guvernul din Freiburg și cele 5 voturi radicale în Consiliul național pe care le doresc atît de mult. Ei declară că hotărîrea Consiliului național constituie o aprobare indirectă a rebeliunii episcopului din Freiburg ⁵⁰, care ar duce — și această părere este cît se poate de întemeiată — la căderea guvernului radical din Freiburg și la reinstalarea în acest canton a unui guvern al Sonderbundului. Pe radicalii din Berna și din celelalte regiuni ale Elveției germane ei îi califică drept „teoreticieni“, „fabricanți de abstracții goale“, „doctrinari“ etc. Este drept că radicalii din Elveția germană, care sînt în cea mai mare parte avocați, stăruie adeseori prea mult asupra punctului lor de vedere juridic, în timp ce locuitorii cantonului Waadt și cei din Geneva, care au trecut prin școala revoluției franceze, se pricep mai bine la politică și nu au prea multă considerație pentru normele de drept.

Cea mai intransigentă publicație a acestui curent franco-elvețian este „Nouvelliste Vaudois“ ⁵¹ din Lausanne, „organul revoluției declarată permanentă“, cum o numesc conservatorii și chiar liberalii moderați. Acest ziar, al cărui stil, de altfel, nu este lipsit de vioiciune și de cursivitate, arborează fâțiș drapelul republicii roșii, ia apărarea insurgenților din iunie de la Paris, consideră că omorîrea lui Latour la Viena reprezintă „un măreț act al justiției suverane a poporului“ și își bate joc cu o ironie amară de pietist-reacționarul „Courrier Suisse“ ⁵², pe care îl face să-și dea ochii peste cap și să urle. Acest „Nouvelliste“ este totodată organul unui partid puternic care face parte din guvernul cantonului Waadt — se poate chiar spune că el este organul majorității din acest guvern — și totuși în Waadt domnește o ordine perfectă, poporul este liniștit și manifestă o atitudine entuziastă și deplin devotament față de guvernul său, așa cum s-a văzut, încă o dată, cu prilejul alegerilor pentru Consiliul național.

Potrivit unei știri semioficiale apărute în „Revue de Genève“, Geneva va ratifica, cu unele rezerve neînsemnate impuse de vechi concordate, hotărîrile conferinței eparhiale

* Denumirea franceză : Vaud. — *Nota Red.*

(care vă sînt, probabil, demult cunoscute⁵³) cu privire la episcopul din Freiburg. Celelalte cantoane ale eparhiei au și ratificat această hotărîre. De îndată ce vor fi primite toate hotărîrile de ratificare, relatează în continuare ziarul, episcopul Marilley va fi pus în libertate, întrucît cantonul Freiburg a declarat că intenționează să suspende acțiunea penală intentată împotriva lui pentru participare la recenta încercare de răscoală.

Rezultatele votului pentru alegerea capitalei Confederației elvețiene sînt așteptate cu nerăbdare. Dacă nu va fi aleasă Berna — și un semn prevestitor în această privință îl constituie, pentru unii, faptul că nici în postul de președinte, nici în cel de vicepreședinte al Consiliului federal nu se află un locuitor al Bernei — va izbucni aici o mișcare al cărei rezultat va fi căderea lui Ochsenbein, trecerea puterii în mîinile majorității radicale (Stämpfli, Niggeler, Stockmar etc.) și revizuirea constituției federale recent adoptate. Căci, potrivit prevederilor constituției, în cazul cînd 50.000 de cetățeni elvețieni cu drept de vot cer revizuirea constituției, trebuie dizolvate ambele consilii și alese altele noi. Berna singură poate strînge, fără greutate, un număr atît de mare de semănături, fără să mai socotim numeroasele persoane din cantoanele romanice înaintate, care sînt atrase de perspectiva instaurării sistemului unicameral și a unei mai mari centralizări. Dar orice pronosticuri în legătură cu rezultatele alegerilor pentru cele două consilii elvețiene sînt absolut inutile: extrema fărîmițare — ca o consecință istorică inevitabilă a republicii federale — împletirea de nedescris a diferitelor interese și confuzia de nepătruns a motivelor cu rol determinant în asemenea cazuri, toate acestea fac ca discuțiile pe tema probabilității și posibilității să fie lipsite de orice sens.

Scris de F. Engels
la 18 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 150
din 23 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Consiliul municipal

Colonia, 20 noiembrie. Consiliul comunal din Colonia a trimis un memoriu la Berlin în care îl imploră cu lacrimi în ochi pe rege să demită guvernul pentru a salva monarhia.

Consiliul municipal din Colonia, respectiv d-l Dumont & Co., se adresează regelui, în timp ce întreaga Renanie îi întoarce regelui spatele pentru a se îndrepta către Adunarea constituantă. D-l Dumont, respectiv Consiliul municipal, vrea să-l salveze pe rege, în timp ce Renania n-are alt gând decât să se salveze pe sine. Ca și cum salvarea regelui ar avea vreo legătură cu salvarea Renaniei! Într-un moment în care regii și împărații se salvează cu ajutorul stării de asediu și al bombardamentelor, Consiliul municipal vrea să-l salveze pe rege. Cine i-a dat lui împuternicirea să-l salveze și să-i trimită un memoriu, care este cea mai crasă expresie a servilismului de lacheu al trântorilor din Colonia? După toate cele întâmplate între rege și Consiliul municipal, acesta nu are altă rugămintă decât să i se aplice un picior în spate.

Dacă Consiliul municipal din Colonia ar fi dat mai multă atenție hotărârii deputaților de la Berlin decât pretențiilor auto-cratice ale regelui și salvării lui, ar fi ordonat de multă vreme să fie ocupate porțile orașului Colonia pentru a împiedica perceperea impozitelor și a împlini astfel voința Adunării naționale. De aceea Consiliul municipal din Colonia trebuie demis fără întârziere. Toți funcționarii departamentului justiției și ai fiscoi care nu vor împiedica cu toată energia perceperea impozitelor trebuie să fie tratați ca niște vinovați de înaltă trădare.

Dacă orașul Colonia nu-și demite consiliul municipal și nu trimite numaidecât la Berlin alți doi deputați în locul celor care au fugit, merită *cnutul*.

Scris de K. Marx
la 20 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 143
din 21 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Apel

Colonia, 20 noiembrie.

Democrați din Renania !

În loc să emită un mandat de aducere împotriva ober-präsidentului Eichmann, cunoscutul prim-procuror **Zweiffel**, a emis pentru mîine, prin judecătorul de instrucție **Leuthaus**, un astfel de mandat împotriva comitetului vostru, care e învinuit de instigare fățișă la rebeliune.

Se așteaptă izbucnirea unor tulburări ; comenduirea din Colonia a luat toate măsurile necesare ; cu acest prilej, la Colonia urmează să se declare starea de asediu, potrivit ordinului dat de un guvern care s-a făcut vinovat de înaltă trădare.

Zădărnicii aceste intenții. Orice s-ar întîmpla cu noi, păstrați-vă calmul.

Congresul va avea loc orice s-ar întîmpla⁵⁴.

Renania va lupta pînă la ultima picătură de sînge, dar nu se va lăsa subjugată de dominația sabiei.

Karl Marx. Karl Schapper. Schneider II

Scris la 20 noiembrie 1848

Publicat pentru prima oară
în „Noua gazetă renană” nr. 148,
ediția a II-a,
din 21 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Despre proclamația guvernului Brandenburg-Manteuffel în legătură cu refuzul de a se plăti impozitele

Colonia, 21 noiembrie. Guvernul Brandenburg-Manteuffel a trimis un ordin către toate conducerile de district ale regatului, pe care le obligă să încaseze impozitele cu forța.

Guvernul Brandenburg-Manteuffel, care se situează pe o poziție ilegală, recomandă măsuri de constrângere față de cei ce refuză să plătească impozitele și îngăduință față de contribuabilii neavuți.

Așadar, el stabilește două categorii de neplatnici : unii care nu plătesc întrucît se conformează voinței Adunării naționale și alții care nu plătesc pentru că nu au posibilitatea. Intențiile guvernului sînt cît se poate de limpezi. El vrea să-i scindeze pe democrați, vrea să facă pe țărani și pe muncitori să se ralieze celor ce nu plătesc din imposibilitate de a plăti, pentru a-i despărți de cei ce nu plătesc din considerente de legalitate, și să-i lipsească astfel pe aceștia din urmă de sprijinul celor dintii. Dar planul acesta e sortit eșecului. Poporul își dă seama că este solidar răspunzător pentru refuzul de a plăti impozitele, așa cum înainte era solidar răspunzător pentru plata lor.

Disputa dintre puterea care plătește și cea care este plătită va fi tranșată prin luptă.

Scris de K. Marx
la 21 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 149
din 22 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Prim-procurorul și „Noua gazetă renană”

Colonia, 21 noiembrie. Cine se situează pe terenul legalității : Oberpräsidentul Eichmann sau redactorii „Noii gazete renane” ? Cine trebuie să înfunde pușcăria : redactorii „Noii gazete renane” sau prim-procurorul Eichmann ? Această problemă trebuie s-o rezolve acum parchetul, reprezentat prin Zweifel. Se va situa oare parchetul, — reprezentat prin Zweifel — de partea guvernului Brandenburg, sau prim-procurorul Zweifel, ca vechi colaborator al „Noii gazete renane” ⁵⁵, se va situa de partea colegilor săi ? Asupra acestei probleme este chemat să se pronunțe publicul în momentul de față.

„Noua gazetă renană” a insistat să nu se mai plătească impozite încă înainte de adoptarea hotărîrii de către Adunarea națională ; ea a susținut, încă înaintea puterii legislative, legalitatea acestei măsuri. Și dacă această anticipare a legalității este ilegală înseamnă că timp de șase zile „Noua gazetă renană” s-a aflat pe un teren ilegal. D-l Zweifel ar fi putut să procedeze la o anchetă împotriva noastră timp de șase zile, dar a șaptea zi ar fi trebuit să-și tempereze zelul său inchiizitorial.

A șaptea zi însă, după ce creația lumii a fost terminată și d-l Zweifel a prăznuit ziua sîmbetei, iar Adunarea națională a ridicat refuzul de a se plăti impozitele la rangul de lege, presidentul Eichmann s-a adresat d-lui Zweifel, cerîndu-i să deschidă o anchetă împotriva acelor care au îndemnat pe contribuabili să nu-și plătească impozitele. Și cine i-a îndemnat ? Redacția „Noii gazete renane” sau Adunarea națională de la Berlin ? Pe cine trebuie să aresteze d-l Zweifel : pe vechii săi colegi, deputații de la Berlin, sau pe vechii săi labo-

ratori, redactorii „Noii gazete renane“, sau chiar pe prefect, pe d-l Eichmann ? Deocamdată d-l Zweiffel nu a arestat încă pe nimeni.

De aceea noi propunem ca un alt Zweiffel să-l aresteze pe d-l Zweiffel pentru că n-a arestat pe redactorii „Noii gazete renane“ pînă în ziua de sîmbătă, iar după aceea nu l-a arestat nici pe d-l Eichmann.

Scris de K. Marx
la 21 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 149
din 22 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Parchetul de la Berlin și cel de la Colonia

Colonia, 21 noiembrie. La Berlin, parchetul depune armele în fața *vinovatului de crimă de înaltă trădare*. D-l Sethe, procurorul general, în loc să dea curs cererii Adunării naționale și să ia măsurile cuvenite împotriva lui Brandenburg, care s-a făcut vinovat de înaltă trădare, își dă demisia.

Comitetul districtual al democraților din Renania, care caută să răspîndească pe scară cît mai largă hotărîrea legală a Adunării naționale și cere să fie zădărnicate planurile *vinovatului de înaltă trădare*, este tras la răspundere de către procurorul din Colonia, care-l acuză de *rebeliune* (?!).

„Cine are puterea are și dreptul”. Reprezentanții *dreptului* se situează pretutindeni de partea *puterii*.

Scris de K. Marx
la 21 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 149
din 22 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Adunarea de la Frankfurt

Colonia, 22 noiembrie. Parlamentul de la Frankfurt a declarat nulă și neavenită hotărîrea Adunării de la Berlin cu privire la refuzul de a se plăti impozite, pe care o consideră contrară legii. Prin aceasta el s-a situat de partea lui Brandenburg, a lui Wrangel, a prusacismului specific. Frankfurtul s-a mutat la Berlin, iar Berlinul la Frankfurt. Parlamentul german se află la Berlin, iar cel prusian la Frankfurt. Parlamentul prusian a devenit un parlament german, iar cel german a devenit un parlament brandenburgic-prusian. Prusia urma să fie absorbită de Germania și iată că parlamentul german de la Frankfurt vrea acum ca Germania să fie absorbită de Prusia !

Parlamentul german ! Cui îi mai trece prin minte să vorbească de un parlament german după gravele incidente de la Berlin și Viena ? După moartea lui Robert Blum, pe nimeni nu-l mai interesa viața nobilului Gagern. După formarea guvernului Brandenburg-Manteuffel, nici dracul nu s-a mai interesat de un Schmerling oarecare. Domnii profesori, care „făceau istorie” pentru plăcerea lor personală, au trebuit să admită bombardarea Vienei, asasinarea lui Robert Blum și barbariile lui Windischgrätz ! Domnii care făceau atîta caz de istoria culturii germane au lăsat aplicarea practică a culturii pe seama unui Jellačić și a croaților lui ! În timp ce profesorii făceau teoria istoriei, istoria și-a urmat cursul ei impetuos, fără a se sinchisi cîtuși de puțin de istoria domnilor profesori.

Hotărîrea adoptată alaltăieri a distrus parlamentul de la Frankfurt. Ea l-a aruncat în brațele lui Brandenburg, care e vinovat de înaltă trădare. Parlamentul de la Frankfurt s-a făcut vinovat de înaltă trădare și, ca atare, trebuie deferit justiției. Dacă un întreg popor se ridică pentru a protesta îm-

potriva unui act arbitrar al regalității, dacă acest protest se face pe cale absolut legală, prin refuzul de a se plăti impozite, iar o adunare de profesori, fără a avea nici un drept, declară ilegal acest refuz de a plăti impozite, această împotrivire a întregului popor, atunci această adunare se pune în afara oricărei legi, se face vinovată de înaltă trădare.

Este de datoria tuturor membrilor Adunării de la Frankfurt care au votat împotriva unei asemenea hotărâri să se retragă din acest „Bundestag răposat întru domnul”. Este de datoria tuturor democraților să aleagă în Adunarea națională germană de la Berlin, în locul „germanilor” excluși, pe acești „prusieni” care s-au retras din parlament. Adunarea națională de la Berlin nu este o „fracțiune”, ci un întreg, căci ea poate adopta hotărâri legale. Adunarea brandenburgică de la Frankfurt însă va deveni o „fracțiune”, căci celor 150 de deputați, a căror retragere a devenit inevitabilă, li se vor alătura, desigur, mulți alții, care nu vor să participe la constituirea unui bundestag la Frankfurt. Parlamentul de la Frankfurt se teme de o republică roșie și decretează o *monarhie roșie* ! Noi nu vrem o monarhie roșie, nu vrem ca asupra Prusiei să se întindă coroana purpurie a Austriei, și de aceea declarăm că parlamentul german s-a făcut vinovat de înaltă trădare ! Dar nu, îi facem prea multă onoare ; îi acordăm o importanță politică pe care și-a pierdut-o demult. Împotriva parlamentului de la Frankfurt s-a și pronunțat sentința cea mai aspră : ignorarea hotărârilor lui și... uitarea.

Scris de K. Marx
la 22 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 150
d'n 23 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Pretutindenî stare de asediu

Colonia, 22 noiembrie. I-am prezis Consiliului municipal din Colonia că va încasa un picior în spate drept răspuns la memoriul adresat regelui *. Dar ne-am înșelat. Consiliul municipal i s-a aplicat, ce-i drept, un picior în spate, dar nu de către rege, ci de către Manteuffel-Brandenburg. Tant pis ! ** Am mai spus, apoi, că, în urma hotărîrii luate de parlamentul de la Frankfurt, datoria celor de stînga este să părăsească acest parlament ***. După cum am aflat, l-au părăsit nu numai cei de stînga, dar și cei de centru-stînga, pentru a organiza un comitet central democratic. Tant mieux ! ****

Pretutindenî stare de asediu — iată la ce rezultate a dus revoluția din martie. La Düsseldorf stare de asediu ! Este asediat un oraș pentru a fi cucerit. Toate orașele Prusiei vor fi puse, treptat, sub stare de asediu pentru a fi din nou cucerite. Întreaga Prusie trebuie recucerită, deoarece întreaga Prusie s-a răzvrătit împotriva Prusiei. Cum va fi pusă în aplicare starea de asediu ? Prin dezarmarea cetățenilor. Cum poate fi declarată pentru a doua oară starea de asediu într-un oraș cum este Colonia, dacă el a și fost dezarmat ? Înapoiindu-i mai întîi armele. A declara pentru a doua oară starea de asediu la Colonia înseamnă a da arme Coloniei. Trăiască starea de asediu !

Scris de K. Marx
la 22 noiembrie 1848

Publicat în ediția specială
a „Noii gazete renane” nr. 150
din 23 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 41. — *Nota Red.*

** — Cu atît mai rău ! — *Nota Trad.*

*** Vezi volumul de față, pag. 47. — *Nota Red.*

**** — Cu atît mai bine ! — *Nota Trad.*

Puterea centrală germană⁵⁶ și Elveția

Colonia, 24 noiembrie. În comediile din secolul trecut, mai cu seamă în cele franțuzești, trebuie să figureze neapărat un servitor care să înveselească publicul cu ciomăgelile și ghionții pe care-i încasează în fiecare moment, iar în scenele de mai mare efect, cu loviturile de picior primite în spate. Rolul acestor servitori este, bineînțeles, destul de ingrat, dar el pare demn de invidiat în comparație cu rolul ce se joacă pe scena teatrului nostru imperial din Frankfurt, cu rolul pe care-l deține ministrul de externe al imperiului. Servitorii din comedie au, cel puțin, un mijloc de a se răzbuna pe soarta lor : au vorbele de duh. Pe cînd ministrul imperiului...

Să fim drepți. Anul 1848 n-a adus bucurii prea mari nici unuia dintre miniștrii de externe. Palmerston și Nesselrode au fost pînă acum bucuroși că sînt lăsați în pace. Grandilocventul Lamartine, care cu manifestele lui înduioșa pînă la lacrimi, pînă și pe fetele bătrîne și văduvele germane, a trebuit să părăsească scena rușinat, cu aripile frînte și jumulate. Succesorul său, Bastide, care numai cu un an în urmă, în calitate de trîmbițaș oficial al războiului, își revărsa în „National” și în obscura „Revue nationale”⁵⁷ indignarea sa virtuoașă împotriva politicii lașe a lui Guizot, varsă acum în fiecare seară lacrimi discrete cînd își citește ale sale oeuvres complètes de la veille * și cînd e copleșit de gîndul amar că, pe zi ce trece, coboară și el tot mai mult pînă la nivelul unui Guizot al onestei republici. Totuși, acestor miniștri le rămîne măcar o consolare : dacă în problemele mari nu se pot lăuda cu succese, apoi în cele mici — în problema daneză, siciliană, argentiniană, valahă și în altele tot atît de îndepărtate — au

* — culegere completă a operelor de ieri. — *Nota Trad.*

putut să-și ia revanșa. Chiar și ministrul de externe al Prusiei, d-l Arnim, cînd a încheiat neplăcutul armistițiu cu Danemarca, a avut satisfacția că nu numai el a fost păcălit, dar a păcălit și el pe cineva, și acest cineva s-a dovedit a fi chiar... ministrul imperiului!

Într-adevăr, ministrul de externe al imperiului este singurul dintre toți care a jucat un rol absolut pasiv, a încasat lovituri, fără ca el să întoarcă cuiva măcar una. Încă din ziua cînd și-a luat în primire postul, el a fost eternul țap ispășitor, asupra căruia își vărsau veninul toți colegii din statele învecinate, răzbuindu-se astfel pentru micile neplăceri ale vieții de diplomat pe care le avea de îndurat, într-o măsură sau alta, fiecare dintre ei. Chinuit a fost și s-a supus, și nu și-a deschis gura sa, ca un miel dus spre junghiere. Poate cineva să spună că a fost atins, măcar cu un deget, de către ministrul imperiului? Într-adevăr, națiunea germană nu va uita niciodată că d-l Schmerling a avut curajul să restaureze cu atîta hotărîre și spirit de consecvență tradițiile Sfintului imperiu roman de altădată.

Mai e oare nevoie să ilustrăm, printr-o enumerare a succeselor lui diplomatice, răbdarea plină de bărbăție de care a dat dovadă d-l von Schmerling? Mai e oare nevoie să revenim asupra călătoriei d-lui Max Gagern de la Frankfurt pînă în Schleswig, această demnă repetare a călătoriei întreprinse de răposata Sofia de la Memel pînă în Saxonia? ⁵⁸ Mai e oare nevoie să scoatem din nou la lumină întreaga istorie edificatoare a armistițiului cu Danemarca? Mai e oare nevoie să ne referim la nereușita ofertei de mediație în Piemont și la călătoria diplomatică de studii întreprinse de d-l Heckscher pe socoteala imperiului? Nu mai este nevoie. Faptele sînt prea proaspete în amintirea tuturor și prea grăitoare, ca să mai fie nevoie măcar să le pomenim.

Dar totul are o limită, și pînă la urmă chiar și cel mai răbdător dintre oameni trebuie să-și arate o dată colții, spune filistinul german. Credincios acestei maxime a clasei care, după spusele onorabililor noștri bărbați de stat, reprezintă marea majoritate bine intenționată a Germaniei, d-l von Schmerling a simțit, în fine, și el nevoia să-și arate colții. Mielul de sacrificiu își căuta un țap ispășitor și a crezut, în cele din urmă, că acest țap ispășitor poate fi Elveția. Elveția — o țară cu vreo două milioane și jumătate de locuitori, care pe deasupra sînt și republicani, refugiul de unde Hecker și Struve s-au strecurat în Germania ⁵⁹ și au provocat o gravă

tulburare noului Sfînt imperiu roman —, se poate oare găsi o ocazie mai nimerită și în același timp mai puțin periculoasă pentru a dovedi că „marea Germanie” are colți?

„A fost adresată imediat o notă „energică” cantonului principal⁶⁰ Berna în legătură cu uneltirile emigranților. Dar cantonul principal Berna, conștient de dreptatea cauzei sale, a răspuns la fel de energic „marii Germanii” în numele „miciei Elveții”. Asta nu l-a intimidat de loc pe d-l Schmerling. Colții au început să-i crească uimitor de repede, și la 23 octombrie a și fost întocmită o nouă notă, și „mai energică”, care a fost înmînată Bernei la 2 noiembrie. De data asta d-l Schmerling o amenința pe nepoliticoasa Elveție cu nuiaua. Berna, procedînd și mai prompt decît ministrul imperiului, i-a răspuns, după o trecere de numai două zile, cu același calm și fermi-tate ca înainte, iar d-l Schmerling va trebui acum, să dea curs „dispozițiilor și măsurilor” sale împotriva Elveției. El se și ocupă acum, în modul cel mai serios, de treaba asta, după cum a declarat în Adunarea de la Frankfurt.

Dacă această amenințare ar fi doar o obișnuită farsă a imperiului, cum am mai văzut atîtea în acest an, nu ne-am mai pierde vremea cu ea. Dar, cum nu poți ști niciodată pînă unde poate merge prostia acestor donchisoți imperiali — sau, mai degrabă, a acestor Sancho imperiali — în conducerea treburilor externe ale insulei lor Barataria, se poate foarte ușor întîmpla ca, în urma acestui diferend cu Elveția, să ajungem la tot felul de noi complicații. Quidquid delirant reges etc.⁶¹

Să analizăm deci mai atent conținutul notei imperiale adresate Elveției.

Se știe că elvețienii vorbesc prost germana și nici de scris nu o scriu prea bine. Dar nota de răspuns a cantonului principal este, în ce privește stilul, o capodoperă demnă de pana lui Goethe în comparație cu germana școlărească, stingace a guvernului imperial, care nu-și găsește expresiile adecvate. Diplomatul elvețian (după cît se spune, cancelarul federal Schiess) parcă dinadîns a scris într-un stil deosebit de limpede, curgător și ales, pentru ca și sub acest raport să creeze un contrast ironic între nota sa și aceea a regentului imperial, care cu siguranță că n-ar fi putut fi mai prost scrisă nici chiar de către oricare dintre „mantalele roșii” ale lui Jellačić. În nota imperială sînt unele fraze pur și simplu in-inteligibile, iar altele, după cum vom vedea mai departe, șchioapătă de-a binelea. Dar nu sînt scrise tocmai aceste

fraze „în limbajul sincerității, din a cărui folosire în relațiile internaționale guvernul regentului imperial își va face întotdeauna o datorie” ?

Lucrurile nu stau mai bine la d-l Schmerling nici în ceea ce privește conținutul. Chiar în primul paragraf el amintește

„faptul că, încă înainte de a i se da un răspuns, nota germană din 30 iunie a.c. a fost discutată, timp de câteva săptămâni, în Dieta federală pe un ton care ar fi făcut imposibilă șederea, în acel timp, în Elveția a unui reprezentant al Germaniei” (e și asta o mostră de stil!)⁶².

Cantonul principal este destul de blajin pentru a-i dovedi „guvernului regentului imperial”, pe bază de procese-verbale ale Dietei federale, că aceste dezbateri, care au durat „câteva săptămâni”, se reduc la o singură și scurtă ședință care s-a ținut într-o *singură* zi. Se vede că ministrul nostru imperial, în loc să se informeze din documente, preferă să se încreadă în memoria sa confuză. Mai departe vom întâlni destule dovezii în această privință.

De altfel, guvernul regentului imperial poate vedea în această amabilitate a cantonului principal, în graba cu care vine în ajutorul memoriei lui slabe, o dovadă a „relațiilor de bună vecinătate” din partea Elveției. Într-adevăr, dacă guvernul regentului imperial și-ar fi îngăduit, în vreuna dintre notele sale diplomatice, să vorbească în acești termeni despre dezbaterile din parlamentul englez, aroganța seacă a lui Palmerston i-ar fi arătat pur și simplu ușa! Trimișii Prusiei și Austriei la Londra pot să-i relateze ce se discută în ședință publică despre statele și notele respective, și nimănui nu-i va trece prin minte că, datorită acestui fapt, șederea lor la Londra a devenit imposibilă. Școlariiăștia vor să dea Elveției lecții de drept internațional și nu știu măcar că pe ei îi privește ceea ce se hotărăște și nicidecum ceea ce se discută în adunările suverane! Acești maeștri ai logicii afirmă, în aceeași notă, că „Elveția trebuie să știe că din Germania nu pot porni atacuri împotriva libertății presei” (este suficient să reproducem aceste rînduri în „Noua gazetă renană” pentru ca ele să sune ca o ironie amară!) și se încumetă chiar să atenteze la libertatea dezbaterilor într-un organ de stat care reprezenta, pe atunci, puterea supremă în Elveția!

„În cazul de față nu avem de-a face cu o dispută de principii. Nu este vorba de dreptul de azil și nici de libertatea presei. Elveția trebuie să știe că din Germania nu pot porni atacuri împotriva acestor drepturi. Germania a declarat în repetate rînduri că nu va îngădui să se abuzeze de aceste drepturi și a afirmat că dreptul de azil nu trebuie să devină, pentru Elveția, o ocupație lucrativă” (ce-o mai și asta?), „o stare de

război pentru Germania" (dreptul de azil o stare de război — ce limbă!), „că trebuie să se facă deosebire între un adăpost pentru cei prizoniți și o ascunzătoare pentru tîlharii de drumul mare”.

„Ascunzătoare pentru tîlharii de drumul mare!” Nu cumva Rinaldo Rinaldini și toate căpeteniile de tîlhari din cărțile apărute în editura Gottfried Basse din Quedlinburg au coborît cu bandele lor din munții Abruzzi și au pornit spre Rin pentru a jefui, la momentul oportun, Badenul de sus? Sau se apropie Karl Moor, venind din pădurile Boemiei? Sau a lăsat cumva Schinderhannes⁶³ vreun nepot care, în calitate de „nepot al unchiului său”⁶⁴, vrea să-și afirme din Elveția pretențiile la continuarea dinastiei sale? Nici vorbă de așa ceva! Struve, care se află într-o închisoare din Baden, doamna Struve și cei cîțiva muncitori care au trecut granița fără *nici o armă*, aceștia sînt „tîlharii de drumul mare” care își aveau, sau își au și acum, „ascunzătoarea” în Elveția. Autoritățile imperiale nu se mulțumesc cu cei prinși, asupra cărora pot să-și verse toată furia, și, pierzîndu-și orice rușine, azvîrle cuvinte de ocară, peste Rin, în urma celor care au avut norocul să scape de prigoană.

„Elveția știe că nimeni nu-i cere să prigonească presa, că nu este vorba de ziare și de foi volante, ci de autorii lor, care duc zi și noapte, în imediata apropiere a graniței, un josnic război de contrabandiști împotriva Germaniei, îndeletnicindu-se cu strecurarea în țară a unor mari cantități de scrieri incendiare”.

„Strecurare!” „Scrieri incendiare!” „Josnic război de contrabandiști!” Expresiile devin din ce în ce mai elegante, din ce în ce mai diplomatice, căci, precum se știe, guvernul regentului „și-a făcut o datorie din folosirea unui limbaj al sincerității”?

Și, într-adevăr, limbajul său se distinge printr-o remarcabilă „sinceritate”! Guvernul nu-i cere în nici un caz Elveției să prigonească presa; el nu vorbește de „ziare și foi volante”, ci numai de „autorii lor”. Activității acestora trebuie să i se pună capăt. Dar, onorabile „guvern al regentului imperial”, cînd în Germania se intentează proces unei publicații oarecare, de pildă „Noii gazete renane”, de cine este vorba: de ziarul care se află în mîinile tuturor și nu mai poate fi retras din circulație sau de „autorii” care sînt aruncați în închisoare și deferiți justiției? Acest nobil guvern nu cere cîtuși de puțin prigonirea presei, ci numai a *autorilor* care

colaborează la organele de presă. Ce oameni cumsecade ! Și ce minunat „limbaj al sincerității” !

Acești autori duc „un josnic război de contrabandiști împotriva Germaniei, îndeletnicindu-se cu strecurarea în țară a unor mari cantități de scrieri incendiare”. Această crimă a „țilharilor de drumul mare” este într-adevăr ceva de neiertat, cu atât mai mult cu cât ea constituie o practică de „zi și noapte”, iar faptul că Elveția tolerează asemenea practici constituie o încălcare flagrantă a dreptului internațional.

Din Gibraltar sînt introduse prin contrabandă, în Spania, vapoare întregi de mărfuri englezești, iar popii spanioli declară că „prin strecurarea unor scrieri incendiare evanghelice” — bunăoară biblii în limba spaniolă, editate de societatea biblică — englezii duc un josnic război de contrabandiști împotriva bisericii catolice. Fabricanții din Barcelona blestemă și ei josnicul război de contrabandiști dus din Gibraltar împotriva industriei spaniole prin strecurarea pe furis a percalului englezesc. Dar dacă trimisul Spaniei s-ar plînge măcar o dată de acest lucru, Palmerston i-ar răspunde : thou blockhead *, doar pentru asta am luat noi Gibraltarul ! Pînă acum toate celelalte guverne au avut destul tact, buncgust și chibzuință să nu se plîngă de contrabandă în notele lor. Dar naivul guvern al regentului imperial folosește pînă într-atîta „limbajul sincerității”, încît declară, plin de can-doare, că Elveția încalcă dreptul internațional dacă funcționarii vamali din Baden nu-și fac datoria cum trebuie.

„În sfîrșit, Elveția nu poate să nu știe că dreptul celorlalte țări de a se împotrivi unui lucru atît de revoltător nu poate depinde de faptul că autoritățile elvețiene nu au destulă putere sau nu vor să-l împiedice”.

Guvernul regentului imperial, după cît se vede, „nu știe că dreptul” Elveției de a lăsa în pace pe oricine se supune legilor țării, chiar dacă prin strecurarea etc. ar duce un josnic război de contrabandiști etc., „nu poate depinde de faptul că autoritățile *germane* nu au destulă putere sau nu vor să împiedice” această contrabandă. N-ar fi rău ca guvernul regentului imperial să se gîndească la răspunsul dat de Heine, după un mare incendiu, hamburghezului care-l plictisea cu văicărelile lui :

Dar de legi mai bune să vă-ngrijii
Și chiar de tulumbe mai bune⁶⁵, —

* — mă, cap de lemn. — *Nota Trad.*

și atunci nu va mai fi nevoie să se expună ridicolului prin sinceritatea limbajului său.

„Aici este vorba doar de fapte”, se spune mai departe, așa că vom auzi, în sfârșit, și despre alte fapte importante în afară de josnicul război de contrabandiști. Așteptăm cu nerăbdare.

„Înaltul guvern al cantonului principal, sub motiv că e lipsit de informații, cere să i se prezinte o dovadă precisă de fapte care să confirme acuzațiile aduse autorităților elvețiene”.

Pentru oricine este clar că această cerere a înaltului guvern al cantonului principal este cât se poate de rezonabilă. Și nu am avea de ce să ne îndoim că guvernul regentului imperial va satisface bucuros această cerere atît de întemeiată.

Dar el nici nu se gîndește la așa ceva. Ascultați numai :

„Dar procedura în contradictoriu, în niște tratative dintre guverne cu privire la lucruri cunoscute de toată lumea, nu intră în obiceiul popoarelor”.

Îată o aspră lecție de drept internațional pentru mica și aroganta Elveție, care își închipuie că se poate purta tot atît de insolent cu guvernul regentului imperial al marii Germanii cum s-a purtat odinioară mica Danemarcă. Nu i-ar strica să-și amintească de armistițiul cu Danemarca și să fie mai modestă ; altfel ar putea să aibă și ea aceeași soartă.

Cînd i se cere unui stat vecin să extrădeze un criminal de drept comun, se recurge la o procedură în contradictoriu, chiar dacă crima lui este „cunoscută de toată lumea”. Dar o procedură în contradictoriu, sau, mai exact, simpla dovadă a vinovăției, pe care o cere Elveția înainte de a lua măsuri — nu împotriva unor criminali de drept comun refugiați în această țară și nici împotriva unor emigranți, nu, ci împotriva *propriilor ei funcționari*, aleși pe baza votului democratic —, o asemenea dovadă „nu intră în obiceiul popoarelor” ! Într-adevăr, „limbajul sincerității” nu se dezmente nici un moment. O *mai sinceră* recunoaștere că nu dispune de nici o dovadă nu există.

Iar după aceea urmează o grindină de întrebări care enumeră toate aceste fapte cunoscute de toată lumea.

„Se îndoiește oare cineva de indeletnicirile instigatorilor germani din Elveția” ?

Desigur că nimeni, după cum nu se îndoiește nimeni nici de îndeletnicirile practice de d-l Schmerling la Frankfurt. Este foarte clar că cea mai parte dintre emigranții germani „se îndeletnicesc” cu ceva. Întrebarea este numai cu ce se îndeletnicesc ei, și acest lucru este evident că nu-l știe nici d-l Schmerling, căci altfel ar spune.

„Se îndoiește cineva de existența presei emigranților?”

Firește că nimeni. Dar chiar d-l Schmerling declară că atacurile împotriva libertății presei nu pot porni din Germania. Și chiar dacă ar fi așa, Elveția ar ști, desigur, să le respingă. Ce înțeles are, atunci, această întrebare? Dacă o traducem din „limbajul sincerității” în limbajul omenesc obișnuit, ea nu poate să aibă alt înțeles decât acesta: Elveția trebuie să desființeze libertatea presei pentru emigranți. A un autre, Monsieur de Schmerling! *

„E oare cazul ca Germania să dovedească în fața întregii Europe că se întreprind pelerinaje la Muttentz?”

Desigur că nu, istețurile „guvern al regentului imperial” !. Dar a dovedi că aceste pelerinaje au fost cauza incursiunii lui Struve sau a oricărei alte acțiuni care ar oferi, într-o măsură și mai mare, un motiv de plângere împotriva Elveției, a dovedi acest lucru n-ar fi de loc o rușine pentru guvernul regentului imperial, dar i-ar crea dificultăți și mai mari.

Cantonul principal este și de data asta atît de amabil, încît face mai mult decît „întră în obiceiul popoarelor” și-i amintește d-lui Schmerling că pelerinajele la Muttentz⁶⁶ se făceau pentru Hecker, că Hecker era împotriva unei a doua incursiuni, că el a plecat în America tocmai pentru a face să dispară orice îndoieli în ce privește intențiile sale, că printre pelerini se aflau și membri de vază ai Adunării naționale germane. Cantonul principal este destul de delicat, chiar față de nedelicata notă a d-lui Schmerling, pentru a nu face uz de cel de-al doilea și cel mai decisiv argument, anume că „pelerinii” s-au înapoiat iarăși în Germania și că acolo guvernul regentului imperial putea să-i tragă la răspundere în orice moment, pentru orice faptă culpabilă, pentru toate „uneltirile” lor la Muttentz. Faptul că acest lucru nu s-a întîmplat dovedește mai bine decît orice că guvernul regentului imperial nu posedă nici un fel de date din care să reiasă

* — Nu-i chiar așa, d-le von Schmerling. — Nota Trad.

vinovăția pelerinilor și că, prin urmare, cu atât mai puțin poate el să aducă învinuiri în această privință autorităților elvețiene.

„Sau întrunirile de la Birsfeld ?”

„Limbajul sincerității” este un lucru minunat. Cine, în-tocmai ca guvernul regentului imperial, „și-a făcut o datorie” din folosirea acestui limbaj „în relațiile internaționale” nu are nevoie decît să dovedească că la Birsfeld au avut loc întruniri în general, sau chiar întruniri ale emigranților, pentru a putea imputa autorităților elvețiene că au încălcat în mod grosolan dreptul internațional. Alți muritori de rînd ar fi trebuit, firește, să dovedească mai întîi ce fapte care contravin dreptului internațional s-au petrecut de aceste adunări. Dar aici este vorba de „fapte cunoscute de toată lumea”, atât de cunoscute încît pot să pariez că printre cititorii „Noii gazete renane” n-ai să găsești nici măcar trei care să știe despre ce întruniri vorbește d-l Schmerling.

„Sau înarmarea răufăcătorilor care au posibilitatea să se îndeletnicească cu uneltirile lor de-a lungul graniței, la Rheinfelden, Zurzach, Gottlieben și Laufen ?”

Slavă domnului ! În sfîrșit, aflăm ceva mai precis despre „îndeletnicirile” emigranților ! Am fost nedrepti cu d-l von Schmerling cînd am presupus că nu știe cu ce se îndeletnicesc emigranții. El știe nu numai *cu ce* se îndeletnicesc ei, dar și *unde* își exercită îndeletnicirile lor. *Unde* anume ? La Rheinfelden, Zurzach, Gottlieben și Laufen — de-a lungul graniței. *Cu ce* se îndeletnicesc ei ? „Cu uneltirile lor !”

„*Se îndeletnicesc cu uneltirile lor !*” Aceste uneltiri ale lor sînt o monstruoasă încălcare a întregului drept internațional ! Cu ce se îndeletnicesc, în acest caz, guvernul regentului imperial pentru a nu permite încălcarea dreptului internațional — nu cumva cu „samavolnicțiile” * ?

Dar d-l von Schmerling vorbește de „înarmări”. Și fiindcă multe dintre orașele în care, spre groaza întregului imperiu, emigranții se îndeletnicesc cu uneltirile fac parte din cantonul Aarau, cantonul principal îl ia pe acesta drept exemplu. El face, iarăși, mai mult decît este necesar, mai mult decît „întră în obiceiul popoarelor”, și se oferă să dovedească,

* Joc de cuvinte: „ihr Wesen treiben” — „a se îndeletnici cu uneltirile”; „ihr Umwesen treiben” — „a face samavolnicii”, „a-și face de cap”. — *Nota Red.*

printr-o „procedură în contradictoriu”, că pe atunci nu trăiau în cantonul Aarau decît 25 de emigranți, că numai 10 dintre ei au luat parte la cea de-a doua campanie a voluntarilor lui Struve și că și aceștia au trecut în Germania *neînarmați*. Iată în ce constă întreașa „înarmare”. Dar ce importanță are asta? Cei mai periculoși erau tocmai ceilalți 15 care au rămas. Și ei au rămas, pe cît se vede, numai pentru a se îndeletnici și mai departe, nestingheriți, „cu uneltirile lor”!

Acestea sînt gravele învinuiri aduse Elveției de către „guvernul regentului imperial”. Alte învinuiri nu poate aduce și nici nu socoate că e nevoie, întrucît „nu intră în obiceiul popoarelor” etc. Iar dacă Elveția a devenit atît de nerușinată încît nu se consideră copleșită de aceste învinuiri, „hotărîrile” și „măsurile” guvernului regentului imperial nu vor întîrzia să-și producă efectul lor nimicitor. Lumea este curioasă să afle în ce constau aceste hotărîri și măsuri, și este cu atît mai curioasă cu cît ele sînt pregătite în cel mai mare secret de d-l Schmerling, care refuză să dea amănunte, în această privință, pînă și Adunării de la Frankfurt. Dar presa elvețiană a și dovedit că toate măsurile represive la care poate recurge d-l Schmerling vor aduce mult mai multe prejudicii Germaniei decît Elveției și, judecînd după toate informațiile pe care le avem, elvețienii așteaptă cu mult calm „măsurile și hotărîrile” guvernului regentului imperial. Rămîne de văzut dacă domnii miniștri de la Frankfurt vor da dovadă de același calm, mai ales dacă între timp vor fi primite și notele Franței și Angliei. Un singur lucru este însă sigur: toată povestea asta se va termina, ca și războiul cu Danemarca, cu o nouă rușine, care de data aceasta nu va cădea, totuși, decît pe capul Germaniei *oficiale*.

Scris de F. Engels
la 24 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 153
din 26 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Manteuffel și puterea centrală

Colonia, 24 noiembrie. Ministrul Manteuffel a declarat ieri comisarilor imperiali aflați la Berlin că guvernul Prusiei nu se va supune hotărîrii adoptate de Adunarea de la Frankfurt cu privire la constituirea unui guvern popular⁶⁷, deoarece această hotărîre se referă la politica internă a țării.

Așadar, Manteuffel este de acord cu noi că și hotărîrea Adunării de la Frankfurt în legătură cu refuzul de a se plăti impozite* este nulă și neavenită, deoarece ea se referă numai la politica internă a țării.

De altfel e posibil ca guvernul Brandenburg-Manteuffel să ajute la transformarea Renaniei într-o problemă de politică externă pentru Prusia.

Scris la 24 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 153
din 26 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* Vezi volumul de față, pag. 47. — Nota Red.

Drigalski — legiuitorul, cetățeanul și comunistul⁶⁸

Colonia, 24 noiembrie. La Düsseldorf a fost declarată starea de asediu. Guvernul Brandenburg-Wrangel și-a găsit reprezentanții săi demni în persoana domnilor *Spiegel* și *Drigalski*. Primul dintre acești doi domni este un simplu regierungspräsident, în timp ce celălalt întrunește în persoana sa calități multiple; el este nu numai general-locotenent și comandant de divizie — calitate în care figurează în controalele armatei — și legiuitor „suprem” al orașului și al întregii comunități a locuitorilor din Düsseldorf; el este și scriitor, și spune despre sine că este totodată „cetățean” și... *comunist*, și toate acestea „cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie”. Acești doi domni, atât cel simplu cât și cel multicolor, au ajuns la concluzia că la Düsseldorf legalitatea poate fi menținută numai prin măsuri *excepționale*; de aceea „pentru apărarea legalității” s-au văzut „nevoiți” să declare întreaga comunitate Düsseldorf sub stare de asediu.

Noi știm demult că guvernul Brandenburg nu se poate menține decât cu ajutorul măsurilor *excepționale*; știm că el și-ar fi pierdut demult poziția dacă țara nu s-ar fi aflat sub stare de asediu. Starea de asediu — iată care este *starea legală* a guvernului Brandenburg.

„Starea de asediu, domnilor, înseamnă *stare de război*”, a declarat prim-ministrul von *Pfuel* la ședința din 29 septembrie a conciliatorilor. Pe atunci se vorbea de orașul și fortăreața *Colonia*, se vorbea de o răscoală, hotărârile organelor judecătorești nu puteau fi executate, forța legală — garda civilă — nu era în stare să mențină ordinea, pretutindeni se ridicau baricade; forței nu i se putea opune decât forța. Așa, cel puțin, afirmau apărătorii stării de asediu, care, barem, își mai dădeau încă osteneala să salveze aparențele, invocând fapte constatate, după cum pretindeau ei. Acum

toate treburile astea se fac mult mai simplu : la Düsseldorf nu este răscoală, activitatea tribunalelor nu este nici un moment stingherită, garda civilă a fost gata în orice moment să execute ordinele legale, și nu se pot invoca nici măcar învechitele *instrucțiuni* din 1809, pe care se pune mai ales accentul atunci, deoarece Düsseldorf nu este o fortăreață. Dar el s-a pronunțat, cu o energie rară, *pentru refuzul de a plăti impozite*, și asta a fost de ajuns pentru cei doi Brandenburi ca ei să restabilească ordinea legală, adică să declare orașul în afara legii.

Nu ne vom apuca să facem o analiză amănunțită a acuzațiilor menite să servească drept pretext pentru proclamarea stării de asediu. Atragem doar atenția organelor judecătorești că acestea sînt niște învinuiri *false*, întrucît nicăieri nu se aduce în sprijinul lor dovada cerută de lege ; ele sînt niște învinuiri calomnioase, care intră în prevederile articolelor 367 și urm. din codul penal. Vrem să arătăm aici numai ilegalitățile, comise în scopul apărării ordinii legale, de care se fac vinovați d-nii *Spiegel* și *Drigalski*.

După ce acești doi domni au declarat starea de asediu și, „*prin aceasta*, puterea supremă a trecut în mâinile autorităților militare”, „*comunistul și cetățeanul*” Drigalski emite următorul ordin :

1) Autoritățile care au o existență legală își păstrează funcțiile lor, iar măsurilor luate de ele li se va acorda sprijinul cel mai energic.

Asta înseamnă că autoritățile care au o existență legală, întrucît ele există *pe baza unei legi*, sînt desființate, dar își păstrează funcțiile lor pentru a-l sprijini pe d-l von Drigalski.

„Sper — spune Drigalski, adresîndu-se „*concetățenilor*” săi — că toți locuitorii bineintenționați îmi vor înlesni *aplicarea legilor, iar autoritățile mă vor sprijini cu toată hotărîrea*”.

D-l Drigalski nu numai că face legile, dar le și aplică după cum crede de cuviință ; autoritățile care au o existență legală sînt ienicerii lui. Iar judecătorii „*independenți*” ai tribunalului regional din Düsseldorf și d-l prim-procuror și colaboratorii săi tolerează, impasibili, toate acestea ! Ei nu văd nici cea mai mică încălcare a legii în faptul că sînt destituiți din funcțiile lor ; îl proslăvesc pe legiuitorul Drigalski și sînt bucuroși că, în schimb, își pot încasa mai departe salariile. Nu vă e rușine, domnilor, sub acest regim al săbiei să emiteți ordine de arestare și să ordonați anchete

judiciare? Sau, poate, arestarea d-lui *Lassalle*, care, avînd, din păcate, prea multă încredere în dreptul său legal și în protecția oferită de organele judecătorești, n-a vrut să se pună la adăpost de starea de asediu, este numai un act de răfuială personală a d-lui *Drigalski*? Nu cumva împotriva acestui om și a complicilor lui a fost deschisă și se duce, pe ascuns, o anchetă pe baza articolelor 114, 123 și 124?

Cea de-a doua lege a d-lui Drigalski sună astfel :

„Toate asociațiile care urmăresc scopuri politice și sociale sînt dizolvate“.

Ce-i pasă d-lui *Drigalski* de § 4 al legii din 6 aprilie? Dacă, potrivit acestui paragraf, „toți supușii prusieni au dreptul ca, în scopuri care nu contravin legilor în vigoare, să se constituie în asociații fără aprobarea prealabilă a poliției“, aceasta este, evident, una dintre „cuceririle“ care trebuie luate înapoi cît mai repede posibil și care, prin urmare, sînt incompatibile cu legislația lui *Drigalski*.

*A treia și a patra lege. D-l von Drigalski reglementează circulația pe străzi și orele de închidere a restaurantelor. El emite o lege prin care interzice aglomerările, ca și cum Düsseldorful ar fi devenit un al doilea Paris. Dar d-l *Drigalski* nu este mare numai ca polițist; el se dovedește a fi înzestrat și cu incontestabile aptitudini de paznic de noapte: el reglementează și orele de odihnă după încetarea lucrului.*

A cincea lege.

„Pînă la reorganizarea ei, garda civilă este dizolvată și trebuie să predea chiar astăzi armele“.

Această lege este ilegală din multe puncte de vedere. Semnalăm :

a) Garda civilă este dizolvată. Potrivit legilor în vigoare, și anume potrivit legii din 17 octombrie, garda civilă nu poate fi dizolvată decît printr-un decret regal. Poate că d-l von *Drigalski* are un decret regal secret, pe care nu-l arată și altora. Atunci de ce nu-l publică, așa cum a publicat și declarația ober-postdirectorului *Maurenbrecher*⁶⁹? Ce-i drept, această declarație a fost numai decît dezmințită, declarată falsă, de către garda civilă din Düsseldorf. Dar d-l von *Drigalski* nu are nici un decret regal; el acționează cu de la sine putere și își arogă atribuții regale, deși este un „cetățean și comunist“ animat de sentimente *regaliste*.

b) Garda civilă nu este numai îndepărtată de la exercitarea funcției sale. D-l von Drigalski nu se mulțumește numai să-și aroge puterile unui regierungspräsident. Cît despre ilegalitate, ea s-a manifestat îndeajuns fie și numai prin faptul că garda civilă a fost îndepărtată de la exercitarea funcției sale. Paragraful 4 al legii din 17 octombrie sună :

Dacă garda civilă a unei comune sau a unui district refuză să dea ascultare ordinului autorităților sau se amestecă în treburile autorităților comunale, administrative sau judecătorești, regierungspräsidentul poate s-o îndepărteze temporar de la exercitarea funcției sale, indicînd însă motivele.

Așadar, îndepărtarea din funcție putea porni numai de la regierungspräsident, și în nici un caz de la un general-locotent, de la un comandant de divizie, de la un cetățean sau, în sfîrșit, de la un comunist, fie el și „comunist regaloprusac“.

Dar d-l Drigalski are motivele lui, bine întemeiate, să procedeze ca un autocrat, fără să țină seama de atribuțiile diferitelor instanțe. Dacă el ar fi avut de-a face cu garda civilă numai în calitate de regierungspräsident, n-ar fi putut s-o dezarmeze. Dar

c) „garda civilă trebuie să predea chiar astăzi armele“. Simpla îndepărtare din funcție nu dă cîtuși de puțin dreptul de a lua cuiva arma. Altfel și ofițerii suspendați temporar ar trebui să-și predea sabia. Dar d-l Drigalski are dreptate : dacă garda civilă și-ar fi putut păstra armele, probabil că nu i-ar fi permis lui *Drigalski* s-o îndepărteze din funcție ; ea și-ar fi îndeplinit misiunea ei, așa cum este ea stabilită în § 1 al legii.

d) D-l von Drigalski cere să i se predea *lui* armele. O dată ce se simte chemat să joace rolul de autocrat, el nu se simte stingherit nici de ordinul regal referitor la aplicarea legii cu privire la înființarea gărzii civile. În § 3 al acestui ordin se spune :

„Armele încredințate de stat comunelor rămîn în orice caz, pînă în momentul indicat mai sus, la dispoziția comunelor“.

„Administrația comunală și consiliul comunal“ al Düsseldorfului nu au nimic de obiectat împotriva acestui decret al d-lui Drigalski. În loc să protesteze împotriva acestei ilegalități și să ia apărarea drepturilor comunei, ele îndeamnă pe cetățeni să păstreze o „atitudine calmă, legală“ față de noul lor dictator.

A șasea lege.

„Oricine se va dovedi că opune rezistență fățișă și armată măsurilor luate de autoritățile legale sau că prin acțiunile sale trădătoare expune unui pericol trupele sau le cauzează vreun prejudiciu va fi deferit tribunalului militar”.

Potrivit legii pentru apărarea libertății individuale⁷⁰, *nimeni nu poate fi adus în fața unui alt judecător în afară de cel stabilit prin lege. Tribunalele militare și comisiile extraordinare sînt ilegale. Nu se admite nici o amenințare cu pedeapsa sau aplicarea unor alte pedepse în afara celor stabilite prin lege.* Potrivit aceleiași legi, acțiunea acestei hotărîri nu poate fi suspendată, *sub nici o condiție*, pentru o anumită perioadă de timp sau pentru o anumită localitate, *nici chiar în caz de război sau de insurecție.* Aceasta pentru că, potrivit § 8, chiar și în acest caz pot fi temporar suspendate numai § § 1 și 6, și numai *pe baza unei hotărîri a guvernului și pe răspunderea lui.* Totuși, d-l von Drigalski instituie un tribunal militar pentru persoane civile. Și nu e de mirare că el ordonă să se opereze arestări și că, în acest scop, încalcă inviolabilitatea domiciliului; căci chiar dacă aceste dispoziții pot fi temporar suspendate, lucrul acesta nu-l poate face în nici un caz d-l von Drigalski. De altfel este indiferent dacă dăm crezare afirmației lui „Düsseldorfer Zeitung” că arestarea lui Lassalle s-a făcut fără respectarea formalităților cerute, sau asigurării date de „Kölnische Zeitung” că ea s-a făcut pe baza unui mandat emis de judecătorul de instrucție. „Kölnische Zeitung” ia, bineînțeles, apărarea comandantului militar pentru a-l blama pe judecătorul de instrucție. În orice caz însă, această arestare este ilegală, pentru că într-un regim ilegal nu pot exista acțiuni legale. În condițiile stării de asediu încetează acțiunea jurisdicției civile. Dacă judecătorul de instrucție rămîne în funcția sa, ajunge în situația unui *magistrat militar*, iar articolele din *regulamentul militar* devin pentru el un cod de legi. Parchetul din Düsseldorf și-a dat perfect de bine seama de noua lui situație. Într-adevăr, dacă și-ar mai recunoaște competența prevăzută de codul de procedură penală din Renania, el ar fi intervenit încă de mult, fie și numai pe baza paragrafului 9 din Habeas Corpus Acte, care spune :

„Pentru a chema la răspundere în fața judecății pe slujbașii civili sau militari care s-au făcut vinovați de încălcarea dispozițiilor de mai sus prin depășirea atribuțiilor lor oficiale, nu este nevoie de o aprobare prealabilă a autorităților”.

Ca să ne dăm pe deplin seama de puterea pe care o au instituțiile noastre renane, ne mai rămîne numai să vedem dacă procurorul general, d-l *Nicolovius*, sub a cărui supraveghere se află toți funcționarii poliției judiciare și chiar judecătorii de instrucție, va aproba felul cum procedează parchetul din Düsseldorf. Se vorbește că d-l *Nicolovius* a răspuns unei delegații, care s-a prezentat ieri la dînsul pentru a-l determina să-și exercite autoritatea în legătură cu evenimentele de la Düsseldorf, că nu există articole de lege pe baza cărora ar putea interveni. Spunem : „Se vorbește că *d-l Nicolovius* ar fi răspuns”, deși aceste cuvinte ne-au fost transmise din sursă demnă de toată încrederea. Și, totuși, nu le putem da crezare, deoarece în acest caz ar trebui să presupunem că d-lui *Nicolovius* i-a zburat complet din minte Code pénal⁷¹, precum și toate legile promulgate cu începere din luna martie a acestui an.

Scris de K. Marx
la 24 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 153
din 26 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Trei procese împotriva „Noii gazete renane“

Colonia, 24 noiembrie. În momentul de față, împotriva „Noii gazete renane“ au fost intentate trei procese, fără să mai vorbim de cercetările judiciare întreprinse împotriva lui Engels, Dronke, Wolff și Marx pentru preținse delictive politice, „incompatibile cu activitatea jurnalistică“. — Din sursă bine informată aflăm că, în afară de toate acestea, împotriva „obiectei fițuici“ — aceasta este denumirea oficială dată ziarului nostru de către Hecker, ci-devant * procuror, iar în momentul de față prim-procuror (c'est du Hecker tout pur **) ⁷² — au mai fost deschise încă cel puțin o duzină de anchete.

Prima infracțiune : un violent atentat la „delicatețea“ fi-ciorelnică a șase jandarmi regali prusieni și a regelui parchetului din Colonia, d-l prim-procuror Zweifel ⁷³ — reprezentantul poporului în partibus infidelium *** —, care deocamdată nu se judecă la Berlin și nici la Brandenburg, ci la Colonia. „Pe Rin ! Pe Rin ! Acolo crește vița noastră de vie !“ ⁷⁴ Și noi, la rîndul nostru, avem mai multă preferință pentru Rin decît pentru Sprea și pentru hotelul Disch decît pentru hotelul Mielentz ⁷⁵.

Va pour la delicatesses des gendarmes **** ! Cît despre „delicatețea“ d-lui Zweifel, ea reprezintă pentru noi un adevărat „noli me tangere !“ *****. Am fost cuprinși de indignare morală cînd am aflat de nedelicatul vot de neîncredere prin care, după cît se spune, alegătorii l-ar fi determinat pe

* — fostul. — Nota Trad.

** — un Hecker autentic. — Nota Trad.

*** Textual : în țările locuite de necredincioși ; se spune despre cineva care deține o funcție doar cu titlul, fără a o exercita în fapt. — Nota Trad.

**** — Fie, să admitem că și jandarmii își au delicatețea lor ! — Nota Trad.

***** — nu mă atinge ! — Nota Trad.

d-l Zweifel să-și retragă candidatura. În calitate de gardieni credincioși ai „*delicateței*” feciorelnice a d-lui Zweifel, îl rugăm să dezavueze în mod public declarația d-lui Weinhagen din Cleve. D-l Weinhagen a declarat sub proprie semnătură, în „Noua gazetă renană”, că poate comunica fapte de-a dreptul infamante pentru „onoarea și delicatețea” d-lui Zweifel; el poate chiar să dovedească aceste fapte, dar se vede nevoit să se abțină a le da publicității atîta timp cît d-l Zweifel va recurge la acel paragraf din Code pénal * potrivit căruia orice denunțare, fie ea oricît de întemeiată, este urmărită ca o *calomnie* atunci cînd nu poate fi dovedită prin sentință judecătorească sau printr-un document autentic. Facem, așadar, apel la „onoarea și delicatețea” d-lui Zweifel!

A doua *infracțiune*: Hecker cel propriu-zis și Hecker cel dedublat.

A treia *infracțiune*, care s-a produs în 1848, este urmărită la cererea guvernului imperial. *Infracțiunea Schnapphanski! Foiletonul în rolul de infractor!*⁷⁶

Se spune că, în actul său de acuzare, guvernul imperial ar fi calificat „Noua gazetă renană” drept ziarul cel mai păcătos din întreaga „presă păcătoasă”. La rîndul nostru, noi considerăm că puterea imperială este cea mai ridicolă din toate puterile ridicole.

Scris de K. Marx
la 24 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 153
din 26 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* — Codul penal. — *Nota Trad.*

Personalitățile Consiliului federal

Berna, 24 noiembrie. Pentru cititorii „Noii gazete renane” nu vor fi lipsite de interes unele amănunte despre persoanele chemate, în momentul de față, să guverneze Elveția sub controlul celor două consilii și care și-au luat chiar acum postul în primire. Cinci dintre membrii Consiliului federal au acceptat, fără nici o rezervă, să fie aleși; unul, d-l Furrer, acceptă să ocupe acest post în mod provizoriu, pînă la primăvară, iar în ce privește consimțămîntul celui de-al șaptelea (Munzinger) nu încapă nici o îndoială.

Președintele Consiliului federal, d-l *Furrer*, este un locuitor tipic al Zürichului. El are, cum s-ar spune în Franța, l'air éminent bourgeois *. Îmbrăcămintea, ținuta, trăsăturile, totul, inclusiv ochelarii săi cu ramă de argint, trădează de la prima vedere pe „cetățeanul unui oraș liber al imperiului”, care, în calitate de președinte al cantonului principal și, respectiv, al Dietei federale, s-a mai civilizat, ce-i drept, întrucîtva, dar a rămas totuși „provincial pînă-n măduva oaselor”. Principalul merit al d-lui Furrer, unul dintre cei mai de seamă avocați din „Atena Elveției” (cum le place filistinilor din Zürich să-și numească orașelul lor cu cei 10.000 de locuitori ai săi), este că, prin strădaniile sale perseverente și prin liberalismul său moderat, a răsturnat guvernul din septembrie de la Zürich ⁷⁷ și a adus din nou la conducerea cantonului partidul progresului. Ca președinte al Dietei federale, a rămas credincios principiilor sale. Un progres moderat în problemele interne și cea mai strictă neutralitate în problemele externe — iată politica promovată de el. Faptul că a devenit președinte al Consiliului federal este mai degrabă rezultatul unei întîmplări decît al unei intenții precise. Mai bucuroși ar fi

* — o înfățișare prin excelență burgheză. — *Nota Trad.*

ales în acest post pe cineva din Berna ; dar în acest caz ar fi trebuit să opteze doar între Ochsenbein, care nu era de loc agreat de majoritate, și Neuhaus, care acum, în 1848, este tot atât de conservator ca și cu 5—6 ani în urmă și de aceea n-a fost de loc ales în Consiliul federal. Într-o asemenea situație încurcată au fost nevoiți să aleagă pe unul din Zürich, și în acest caz Furrer s-a dovedit a fi, fără îndoială, candidatul cel mai potrivit. Așadar, nu se poate spune că Furrer reprezintă chiar majoritatea Adunării federale, dar el este cel puțin, reprezentantul majorității Elveției germane.

Vicepreședintele *Druey* este, din toate punctele de vedere, un antipod al lui Furrer și, în același timp, cel mai bun reprezentant pe care-l putea trimite Elveția franceză. Dacă Furrer este prea moderat pentru majoritate, și cu atât mai mult pentru minoritatea radicală, în schimb *Druey* este prea radical pentru majoritate. Dacă Furrer este un burghez liberal moderat, *Druey* este un partizan hotărât al republicii roșii. Se știe ce rol de seamă a avut *Druey* în ultimele evenimente revoluționare din cantonul său ; mai puțin cunoscute, dar cu atât mai mari sînt meritele pe care și le-a cîștigat el, în multe alte privințe, față de cantonul său (Waadt). *Druey*, democrat socialist în genul lui Louis Blanc, cunoscător de primă clasă al dreptului public, cel mai energic și mai harnic om politic din toată Elveția, reprezintă în Consiliul federal elementul care trebuie să capete, încetul cu încetul, o influență tot mai mare și să exercite o acțiune dintre cele mai salutare.

Ochsenbein, conducătorul voluntarilor care au luptat împotriva Lucernei, președintele Dietei federale care a adoptat hotărîrea cu privire la războiul împotriva Sonderbundului, colonelul rezerviștilor din Berna în această campanie, datorită activității sale anterioare, a devenit cunoscut și popular nu numai în Elveția, dar și în întreaga Europă. Mai puțin cunoscută este însă comportarea sa cu începerea de la revoluția din februarie. Caracterul în parte socialist al acestei revoluții, măsurile luate de guvernul provizoriu din Franța și întreaga mișcare a proletariatului francez l-au speriat binișor pe acest démocrate pur, pe care francezii l-ar considera ca făcînd parte din partidul National. El s-a apropiat treptat de orientarea moderată. În politica externă mai ales, în care, atât înainte de războiul cu Sonderbundul cît și în timpul acestui război, a dat dovadă de atîta energie, el a înclinat tot mai mult spre vechiul sistem de așa-zisă strictă neutralitate, care în realitate nu este altceva decît o politică de conservatism și îngăduință

față de reacțiune. Astfel, în calitate de președinte al cantonului principal, a tergiversat recunoașterea Republicii Franceze și a avut o atitudine cel puțin echivocă în problema Italiei. La toate acestea trebuie adăugat că pasiunea nestăpinită de care a dat dovadă în calitate de președinte al Dietei federale, și din pricina căreia în atitudinea lui se observa adeseori o pornire împotriva radicalilor, i-a creat mulți dușmani în rîndurile lor, și mai ales în rîndurile celor din Elveția franceză. Dacă la alegerea de membru al Consiliului federal din partea Bernei n-ar fi trebuit să se opteze între el și Neuhaus, Ochsenbein ar fi obținut un număr mult mai redus de voturi.

Colonelul *Frey-Hérosé* din Aargau este considerat drept unul dintre militarii cei mai capabili din Elveția. El a fost șeful marelui stat-major în timpul campaniei împotriva Sonderbundului. Ca și cei mai mulți dintre ofițerii de stat-major elvețieni, el a participat vreme îndelungată la viața politică a cantonului său și, datorită acestui lucru, s-a familiarizat cu problemele administrației civile. În noul său post, destoinicia lui își va găsi, în orice caz, o bună întrebuințare la departamentul de război. Prin convingerile sale politice, el face parte dintre liberalii cei mai hotărâți din cantonul său.

Consilierul de stat *Franscini* din Tessin este, incontestabil, unul dintre cei mai respectați fruntași ai vieții publice din întreaga Elveție. El desfășoară de ani de zile o activitate neobosită în cantonul său. Lui îi revine, în primul rînd, meritul că în 1830, încă înainte de revoluția din iulie, disprețuitul Tessin, care era socotit drept un canton înapoiat din punct de vedere politic, a fost primul din întreaga Elveție care a înlocuit, și fără revoluție, vechea constituție oligarhică printr-una democratică; și tot el s-a aflat în fruntea revoluției din 1840, care a răsturnat pentru a doua oară pe popii și pe oligarhii strecurați la putere. Tot Franscini a reorganizat, după această revoluție, administrația, pe care reacționarii o aduseseră într-o stare de haos total, a dus luptă împotriva hoției, escrocheriei, corupției și risipei — devenite un obicei — și, în sfîrșit, în măsura permisă de posibilitățile acestei regiuni muntoase, a reorganizat învățămîntul, care sub conducerea călugărilor ajunsese într-o stare de totală decădere. Prin aceasta el a smuls din mîinile clerului unul dintre principalele mijloace de înrîurire a poporului, și consecințele acestui lucru au început să se reflecte din an în an tot mai mult în încrederea crescîndă pe care o manifestă locuitorii

Tessinului în guvernul lor. În afară de aceasta, Franscini este unul dintre cei mai culti economiști din Elveția și autorul celei mai bune statistici elvețiene („Statistica Elveției”. Lugano, 1827. „Noua statistică a Elveției”, 1848)⁷⁸. El este un radical hotărît, și în Consiliul federal se va situa mai degrabă alături de Druey decât de Ochsenbein și Furrer. Locuitorii Tessinului au o mare considerație pentru el, șeful de mulți ani al guvernului lor, mai ales pentru „sărăcia lui respectabilă”.

Consilierul guvernamental *Munzinger* din Solothurn este cel mai influent om politic din cantonul său, pe care, începînd din 1830, l-a reprezentat aproape fără întrerupere în Dieta federală și pe care îl conduce în mod efectiv de ani de zile. Trăsătura lui caracteristică, după cum se exprimă „Gazette de Lausanne”⁷⁹, ziar semiradical din Elveția franceză, constă în *cacher sous les apparences de la bonhomie un esprit fin et pénétrant* * ; cu alte cuvinte, el posedă acea mică doză de șiretenie, ascunsă sub aparența unei blîndeți de om simplu, care în orașele imperiului e considerată drept o însușire diplomatică. Incolo, este un progresist moderat à la Furrer și cere ca Elveția să nu se îngrijească decât de propriile ei treburi și să lase marea politică europeană în seama lui Dumnezeu și a lordului Palmerston. De aceea el nu vede de loc cu ochi buni pe emigranții străini, care pînă acum n-au adus Elveției decât neplăceri. Împreună cu „atenianul elvețian” dr. Escher, de curînd el și-a manifestat din nou, la Tessin, atitudinea sa în această problemă. În general, Furrer și Munzinger reprezintă cum nu se poate mai bine în Consiliul federal prejudecățile și mărginirea locuitorilor „luminați” din Elveția germană.

În sfîrșit, d-l *Näff* din St. Gallen, despre care nu pot spune prea multe. Se spune că a avut o contribuție remarcabilă la îmbunătățirea administrației în cantonul său și că s-a distins și în alte privințe. În general, dacă judecăm după ceea ce scriu ziarele elvețiene, în cantonul St. Gallen trăiesc oamenii cei mai bogați și mai destoinici, dar, din nefericire pentru acești oameni destoinici, despre ei nu se știu prea multe și, în orice caz, se pare că le lipsește inițiativa. Totuși, pe cît se pare, ca specialist în problemele administrative, d-l *Näff* nu este lipsit de merite. Prin concepțiile sale politice,

---

* — a ascunde sub aparența blîndeței un spirit fin și pătrunzător. —
Nota Trad.

el ocupă o poziție intermediară între Furrer și Ochsenbein ; el e mai hotărît decît primul, dar nu merge atît de departe pe cît ne putem aștepta de la cel de-al doilea, judecînd după activitatea lui anterioară.

O asemenea componență a Consiliului federal nu lasă nici o îndoială asupra politicii pe care o va urma Elveția în viitorul apropiat. E aceeași politică pe care au urmat-o vechea Dietă federală și cantonul principal Berna sub conducerea lui Ochsenbein, iar mai tîrziu sub aceea a lui Funk (care fără Ochsenbein nu este în stare de nimic). În politica internă — o strictă respectare a noii constituții a Confederației elvețiene, în care suveranitatea cantoanelor ocupă încă un loc prea important ; în politica externă — o strictă neutralitate, mai mult sau mai puțin strictă, firește după împrejurări, și, mai ales, deosebit de strictă față de Austria. Partidul moderat are o preponderență categorică și este probabil că, în majoritatea problemelor, d-l Ochsenbein va vota cu el.

Dar pentru a înțelege cum de a putut minoritatea, cum de au putut Druey și Franscini, în asemenea condiții, să accepte să fie aleși în Consiliul federal, avînd plăcuta perspectivă de a rămîne mereu în minoritate, cum poate, în general, un asemenea colegiu să guverneze laolaltă, pentru a înțelege toate astea trebuie ori să fii elvețian, ori să fi văzut cum este guvernată Elveția. Aici, unde toate organele puterii executive discută problemele în mod colectiv, oamenii se conduc după următorul principiu : tu ocupă-ți locul tău ; chiar dacă astăzi ești în minoritate, s-ar putea, totuși, să fii de folos, și cine știe dacă peste un an sau doi, în urma morții, demisiei etc. cuiva, nu ai să fii în majoritate. Aceasta este consecința firească a faptului că colegiile guvernamentale se formează pe calea alegerilor. În cazul acesta, întocmai ca și în adunările legislative, fiecare partid caută să-și impună unul sau mai mulți candidați și în felul acesta să prindă, cel puțin, teren în colegiu, să-și asigure o minoritate, pînă ce va putea să cîștige majoritatea. Dacă candidații săi nu ar accepta să fie aleși, el nu le-ar lua în nume de rău acest gest, așa cum s-ar întîmpla cu siguranță în țările mai mari. Dar Consiliul federal nu este nici pe departe o Commission du pouvoir exécutif⁸⁰, și între poziția lui Druey și aceea a lui Ledru-Rollin este o deosebire imensă.

Presa elvețiană afirmă, în unanimitate, că Consiliul federal este alcătuit din capacități de primul rang. Eu totuși mă îndoiesc că vreunul dintre membrii acestui Consiliu, în afară de Druey și Franscini, ar putea cîndva să dețină un rol de seamă într-o țară mai mare și că, exceptîndu-i pe Frey-Hérosé și Ochsenbein, vreunul dintre ceilalți trei ar putea juca măcar un rol *secundar*.

Scris de F. Engels
la 24 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 155
din 29 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Darea de seamă a comisiei din Frankfurt cu privire la problema Austriei

Colonia, 27 noiembrie. Cu vreo 40 de ani în urmă au fost oameni care au descris „Germania în profunda ei umilire”⁸¹. Bine că s-au dus ad patres *. Acum ei n-ar mai putea scrie o asemenea carte, căci n-ar mai ști ce titlu să-i dea, iar dacă l-ar alege pe cel vechi, s-ar contrazice singuri.

Căci pentru Germania — ca să ne exprimăm în cuvintele unui poet englez — există întotdeauna „beneath the lowest deep a lower still” **.

Noi credeam că încheierea armistițiului cu Danemarca a însemnat cea mai mare rușine pentru Germania. Am avut impresia că, după plecarea trimisului imperial, Raumer, la Paris, a lui Heckscher în Italia și a comisarului Stedtmann în Schleswig-Holstein și după cele două note adresate Elveției, umilirea Germaniei a ajuns la limită. Comportarea celor doi comisari imperiali în problema *austriacă* dovedește că ne-am înșelat. Cîtă lipsă de jenă manifestă comisarii imperiali germani față de onoarea Germaniei și cîtă incapacitate, lașitate sau trădare stupidă sălășluiește în domniile vechi liberali, ne-o arată, în suficientă măsură, recent apăruta „Dare de seamă a comisiei pentru problemele austriece etc.”⁸², și mai cu seamă cele 20 de documente cuprinse în această dare de seamă.

La 13 octombrie, d-nii Welcker și Mosle, din însărcinarea puterii centrale, pleacă din Frankfurt „pentru a media în problemele *vienesze*”. Persoanele neinițiate în noua diplomatie centrală se așteptau ca după câteva zile să se anunțe sosirea acestor domni la Viena. Pe atunci încă nu se știa că comisarii imperiali își au itinerariul lor propriu. Solii regentului impe-

* — la strămoși. — *Nota Trad.*

** — „sub cea mai mare adîncime, o adîncime și mai mare” (Milton. „Paradisul pierdut”). — *Nota Red.*

rial, Eisele și Beisele ⁸³, au pornit la Viena pe drumul cel mai scurt, prin *München*. Călăuzindu-se după cunoscuta hartă din „Jobsiada” ⁸⁴, ei au ajuns acolo în seara zilei de 15 octombrie. Pînă în ziua de 17 octombrie la amiază au studiat evenimentele de la Viena, într-o înduioșătoare unitate de vederi cu miniștrii Bavariei și cu însărcinatul cu afaceri al Austriei. În prima lor scrisoare adresată d-lui Schmerling, ei îi prezintă un raport asupra studiilor lor preliminare. La München le vine deodată la amîndoi o idee. Ei sînt cuprinși de o aprigă dorință să le vină „un al treilea coleg”, pe cît se poate un prusian, „deoarece în felul acesta ne va fi mai ușor să facem față importantei noastre misiuni”. Dar d-l „coleg” nu-și face apariția. Speranțele de a ajunge la o trinitate s-au spulberat, așa că biata pereche trebuie să plece singură în lume. Dar ce-o să se întîmple acum cu „importanta misiune”? Importantă misiune călătorește în buzunarele d-lor Welcker și Mosle spre Passau. Încă înainte de trecerea Rubiconului austriac, „importanta misiune” trimite înaintea ei o proclamație. „Dincolo însă era îngrozitor” ! ⁸⁵

„Nici populația de aici, de la granița austriacă — scrie Welcker către Schmerling —, nu este lipsită de stare de spirit revoluționară și teroristă”; ba mai mult: „pînă și garda națională din Krems, numai datorită intervenției unei unități militare care a ocupat podul, a fost pusă în imposibilitate de a-l distruge înainte de trecerea împăratului, pe care l-ar fi făcut un fel de prizonier”.

Care dintre cititori ar putea avea o inimă atît de împietrită încît să nu prețuiască precum se cuvine aceste sentimente ale unui suflet nobil de enciclopedist politic [Staats-Lexikon-Seele] ⁸⁶ ! De la amiaza zilei de 18 și pînă în zorii zilei de 20, cei doi domni au rămas la Passau pentru a prinde noi puteri, apoi au pornit spre Linz.

La 13 octombrie au plecat din Frankfurt, iar la 20 octombrie seara erau deja la Linz. Nu este această nemaipomenită rapiditate o dovadă suficientă de însemnătatea „importantei misiuni” ce li se încredințase ? Sau, poate, niscăi instrucțiuni speciale îi vor fi îndemnat la această grabă extraordinară ? E destul să spunem că, după exact șapte zile, acești domni au sosit la Linz. În acest oraș, care, „cu numeroasa lui populație industrială, deja prelucrată de emisari veniți de la Viena”, trezise în d-l Welcker, în timpul șederii sale la Passau, unele

presimțiri alarmante, nu se arăta nici una dintre spînzurătorile pe care le văzuse în închipuirea sa și pe care le credea pregătite pentru el și pentru cel de-al doilea domn coleg al său. Dimpotrivă :

„întreaga gardă națională, în frunte cu ofițerii și cu muzica..., încolontată ca la paradă sub faldurile drapelului german, ne-a întimpinat cu repetate urale, ca și poporul ce se strinsese în jurul nostru“.

Așadar, Linz, această Sodomă revoluționară, se vedește a fi de data asta un oraș animat de bune intenții și destul de naiv pentru a face o primire solemnă admirabililor noștri comisari imperiali. În schimb, Viena este înfățișată, în rapoartele lui Welcker și Mosle către d-l Schmerling, în culori din cele mai sumbre, ca o nelegiuită Gomoră, ca un infern al anarhiei etc.

Pe ziua de 21 domnii s-au îmbarcat pe vapor și s-au îndreptat spre Krems. Din drum ei trimit rapoarte la Frankfurt în care arată că la Linz au fost primiți cu gărzi de onoare, că garda principală le-a dat onorul, și alte asemenea lucruri importante. Totodată ei întocmesc trei scrisori : una către Windischgrätz, alta către ministrul Kraus și alta către președintele Reichstagului.

Dacă este cineva care nu se declară încă pe deplin satisfăcut de activitatea depusă, timp de peste opt zile, de comisarii noștri imperiali, n-are decît să-i însoțească acum, în noaptea de 21 spre 22 octombrie, la Stammersdorf, la cartierul general al lui Windischgrätz. Aici puterea centrală, întruchipată în comisarii săi, ne apare în toată splendoarea ei. „Windischgrätz — spun Welcker și Mosle — a respins, cu oarecare *bruschețe*, orice amestec din partea noastră“. Cu alte cuvinte, ei au primit cîte un picior în spate și trebuie să se cărăbănească. „Mai mult chiar : el nici n-a vrut măcar să-și arunce privirea pe mandatul nostru“, se plînge Welcker ministrului său Schmerling. Și pentru ca amărăciunea lor să fie deplină, Windischgrätz nu oferă puterii centrale, care se află întruchipată în fața lui, nici măcar o picătură de vin sau un păhărel de rachiu.

Și iată-i pe comisarii noștri din nou instalați în trăsură și fredonînd melancolic : „O tu, Germanie etc.“⁸⁷ și îndreptîndu-se... spre Viena ? Ferească sfîntul ! — spre Olmütz *, „la reședința curții imperiale“. Și foarte bine au făcut. Căci, altfel, întreaga farsă imperială ar fi rămas fără punct culminant, iar

* Denumirea cehă : Olomouc. — *Nota Trad.*

comediei mediației i-ar fi lipsit ultimul act. Dacă Windischgrätz i-a tratat ca pe niște școlari prostănaci, în schimb la Olmütz au avut parte „de o primire mult mai prevenitoare din partea împăratului și a familiei imperiale” (vezi pag. 11 a dării de seamă, scrisoarea nr. 6). Au fost invitați la masă și „ne-am bucurat — scriu ei, în continuare, d-lui Schmerling — de o primire extrem de binevoitoare”. În aceste cuvinte nu se reflectă în nici un caz firea slugarnică a germanului, ci un foarte profund sentiment de recunoștință, care își găsește expresia adecvată în cîntecul : „După atîtea suferințe etc.”⁸⁸.

Dar, după tot felul de gustări și libații, mai rămîne încă de îndeplinit faimoasa „importantă misiune”. Cei doi comisari ai noștri se adresează în scris ministrului, baronul von Wessenberg.

„Rugăm respectuos pe excelența-voastră” (așa începe scrisoarea din 25 octombrie) „să aibă bunătatea de a ne fixa ora cînd îi convine să primească exprimarea recunoștinței noastre pentru binevoitoarea primire făcută misiunii noastre, ca și persoanelor noastre, de către majestatea-sa regală și imperială și de către excelența-voastră, și să ne comunice punctul său de vedere, ca și hotărîrile sale, în următoarele chestiuni care privesc îndeplinirea misiunii noastre”.

„Următoarele chestiuni” nu sînt altceva decît un mod de a exprima în multe cuvinte dorința comisarilor de a obține aprobarea pentru a pleca la Viena în vederea mediației.

Această scrisoare, ca și cea de-a doua, adresată lui Wessenberg, este în întregime concepută într-un stil cancelaristic atît de înzorzonat, specific secolului trecut, și este atît de pătrunsă de politețe și de servilism, încît îți face pur și simplu plăcere să citești imediat după ele răspunsurile date de Wessenberg. În acest schimb de scrisori, cei doi comisari, în comparație cu ministrul Austriei, apar ca doi țărănoi neciopliți alături de un nobil distins în fața căruia fac ridicole reverențe pe parchetul lustruit și încearcă să folosească expresii cît mai alese.

La scrisoarea de mai sus, Wessenberg răspunde :

„Prea stimați domni ! Trebuie să vă cer scuze pentru că răspund cu atîta întîrziere la scrisoarea dv. de astăzi... În ceea ce privește buna dv. intenție de a face, la Viena, încă o încercare de a aplană neînțelegerile existente acolo, socot necesar, în primul rînd, să vă fac cunoscută actuala stare de lucruri din acest oraș. În momentul de față nu poate fi vorba de tratative cu vreunul dintre partide, ci numai de înnăbușirea răscoalei” etc. (vezi pag. 16 a raportului).

O dată cu acest răspuns, le înapoiază și mandatul lor. Ei își repetă rugămintea lor într-o scrisoare cu data de 27 octombrie :

„Considerăm drept o datorie imperioasă — spun ei — să rugăm supuși, încă o dată, pe excelența-voastră, și prin dv. guvernul imperial, să ne trimită, cât mai curînd posibil și sub o escortă sigură, la Viena, cu însărcinări și propuneri binevoitoare și împăciuitoare, pentru ca în această îngrozitoare criză să facem uz de toată influența pacificatoare și personală de care dispunem noi și misiunea noastră”.

Am văzut ce efect a avut această „influență pacificatoare și personală” în decursul celor 14 zile de la plecarea lor din Frankfurt.

Ea produce o impresie atît de puternică asupra lui Wessenberg, încît în răspunsul său trece sub tăcere cererea lor. El le comunică unele date din Viena, care sînt numai pe jumătate adevărate, și observă cu ironie :

„De altfel, faptul că niște răscoale ca aceea a proletarilor din Viena nu pot fi lesne înnăbușite fără a folosi mijloace de constrîngere a fost dovedit, acum de curînd, și de evenimentele din Frankfurt !”

D-lor Welcker și Mosle le-a fost imposibil să reziste unor asemenea argumente ; de aceea ei renunță să mai facă alte încercări și cu „influența” lor „pacificatoare și personală” așteaptă desfășurarea evenimentelor.

La 28 octombrie ei raportează din nou lui Schmerling despre „importanta misiune” ce le-a fost încredințată. La propunerea lui Wessenberg, ei predau depeșa lor unui curier trimis de Wessenberg la Frankfurt. Curierul pornește la drum, dar nu și depeșa, care ajunge la Frankfurt abia la 6 noiembrie. Dacă n-ar fi fost invitați la masa împăratului, dacă familia imperială, și mai ales arhiducele Karl, n-ar fi stat de vorbă cu ei atît de prietenos, comisarii ar fi trebuit, în urma atîtor insuccese, să-și piardă de-a binelea mințile lor luminate.

Urmează apoi două zile de tăcere. După atîtea eforturi, „influența pacificatoare” își face odihna de sîmbătă.

Dar iată că la 30 octombrie Wessenberg le comunică oficial vestea capitulării Vienei. Hotărîrea lor este luată. E drept că la 28 octombrie (pag. 14 a dării de seamă) ei mai erau încă de părere că, „pe cît se vede, la el” (la Windischgrätz), „ca și aici” (la Olmütz), „printre persoanele influente predomină în prea mare măsură ideea nu numai de a potoli Viena, dar și de a trece la represalii pentru ilegalitățile săvîrșite”. Dar apoi Wessenberg i-a încredințat — și cum s-ar mai încumeta,

după toate acestea, un comisar al Reichului să se îndoiască! — că „în exploatarea acestei victorii guvernul Austriei se va lăsa condus de principii menite să-i asigure afecțiunea supușilor săi”.

„Așadar — exclamă Welcker și Mosle, plini de patos imperial — putem să presupunem că propunerile noastre au avut *totuși* o oarecare influență!” Așadar au avut totuși? Firește că da! Timp de opt zile ați amuzat de minune pe Wessenberg, pe arhiducele Karl, Sofia și consorții. Dv., Welcker și Mosle, ați servit la ușurarea digestiei regale imperiale!

„După aceste asigurări date de ministru, considerăm misiunea noastră îndeplinită, și miine” (31 octombrie) „vom porni spre patrie, trecind prin Praga”.

Așa se încheie ultima depeșă a d-lor Welcker și Mosle! Și, într-adevăr, aveți dreptate, „importanta” dv. „misiune” de împăciuire și mediație a fost îndeplinită. De ce să vă mai fi dus acum la Viena? Nu erau oare apostolii umanității, Windischgrätz și Jellačić, stăpîni pe oraș? Nu predicau oare mantalele roșii și trupele regalo-imperiale evanghelia păcii și a libertății constituționale prin limbajul jafurilor, incendiilor, asasinatelor și violurilor, limbaj înțeles de toată lumea?

Cît de puternic s-a făcut simțită „influența” voastră „pacificatoare”, cît de minunat v-ați îndeplinit voi sarcina, o dovedesc horcăiclile celor asasinați, țipetele de desperare ale femeilor siluite, o dovedesc miile de oameni care putrezesc în închisori, despre asta ne vorbește spectrul însîngerat al lui *Robert Blum*.

Sarcina voastră a fost să ajutați ca, în completare la trilogia înscenată de Windischgrätz, Jellačić și Wessenberg, la Olmütz să se joace și o farsă. Și v-ați achitat în mod demn de această sarcină: ați jucat pînă la sfîrșit, cu o măiestrie desăvîrșită, rolul „*unchilor duși de nas*”, dacă nu și mai rău.

Scris la 27 noiembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 154
din 28 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Noutăți

Colonia, 28 noiembrie. În numărul său din 17 noiembrie „Noua gazetă renană” scria :

„Nu mai vorbim de ceea ce-i așteaptă pe evrei, care, de la emanciparea sectei lor, s-au situat pretutindeni, cel puțin prin reprezentanții lor de seamă, în fruntea *contrarevoluției*. Nici n-au mai așteptat victoria pentru a-i azvirli iarăși în ghettoul lor” *.

Atunci ne refeream la măsurile luate de guvern la *Bromberg* **. Astăzi considerăm necesar să facem cunoscut un fapt și mai elocvent. Marea lojă francmasonă „Trei coroane” din Berlin — după cum se știe, *principele Prusiei* este șeful suprem al francmasonilor din Prusia, așa cum *Frederic-Wilhelm al IV-lea* este șeful suprem al religiei din Prusia — a anunțat încetarea activității lojii „*Minerva*” din *Colonia*. De ce? Pentru că a primit evrei în rândurile membrilor ei. Spre buna știință a evreilor !

O circulară a guvernului Brandenburg care ne-a căzut în-țimplător în mină, adresată tuturor administrațiilor distric-tuale, cere acestora din urmă să organizeze urmărirea în masă a conducătorilor cluburilor.

Dintr-o sursă demnă de încredere ni se anunță că *Colonia*, *Düsseldorf*, *Aachen* etc. vor primi ca dar de crăciun din partea prea-milostivului nostru monarh trupe imperiale, și anume austrieci. Probabil că aceștia vor fi croați, serejani, cehi, rai-zeni, sîrbi etc., pentru ca și în Renania să fie restabilită „or-dinea și liniștea” ca și la Viena. Renania însă, așa spun unii, nu se învecinează cu Rusia, ci cu Franța. Spre buna știință a prea-milostivului monarh !

Scris la 28 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 155
din 29 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 29. — Nota Red.

** Denumirea poloneză : Bídgoș. — Nota Red.

Publicația lui Manteuffel și a lui Johannes. — Renania și regele Prusiei

Colonia. „*Neue Preussische Zeitung*“ confirmă declarația lui Manteuffel, pe care noi o și publicasem *, cu privire la puterea centrală și Adunarea de la Frankfurt. În ziarul lui Manteuffel se spune :

„Proclamația regentului imperial poate fi foarte bine intenționată. Noi, prusienii, însă, trebuie s-o respingem cu hotărâre, poporul la fel ca și coroana“.

Ziarul lui Manteuffel exprimă ceea ce și noi dorim din tot sufletul.

În legătură cu caracterul obligatoriu al hotărârilor de la Frankfurt, aceeași gazetă oficială ne dă următoarele lămuriri :

„Noi, prusienii, nu cunoaștem alt stăpîn decît pe regele nostru. Și numai acele hotărîri luate la Frankfurt pe care el le aprobă vor fi obligatorii pentru noi, tocmai pentru că El“ (stil prusian) „le-a aprobat, și nu din vreun alt motiv“.

Noi, „*prusienii*“ !!! Noi, *renanii*, am avut norocul de a primi la marele tîrg de oameni din Viena un „*mare duce*“ al Rinului inferior, care nu a îndeplinit ulterior condițiile stipulate la numirea sa ca „*mare duce*“⁸⁹. „*Regele Prusiei*“ există pentru noi numai în virtutea hotărîrii *Adunării naționale* de la Berlin, și întrucît pentru „*marele*“ nostru „*duce*“ al Rinului inferior nu există nici o *Adunare națională* de la Berlin, nici pentru noi nu există nici un „*rege al Prusiei*“. Marele duce al Rinului inferior ne-a obținut în urma tirgului popoarelor ! Cînd vom fi suficient de puternici pentru a nu mai recunoaște tîrgul de suflete, vom cere „*marelui duce al Rinului inferior*“ să ne prezinte „*titlurile*“ sale „*de proprietate*“ !

Scris la 29 noiembrie 1848

Publicat în

„*Noua gazetă renană*“ nr. 156
din 30 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 60. — *Nota Red.*

Mișcarea revoluționară din Italia

Colonia, 29 noiembrie. În sfârșit, după ce timp de șase luni, fără întrerupere, democrația a suferit o înfrângere după alta, după ce contrarevoluția a înregistrat un șir de succese nemai-pomenite, în sfârșit se întrevăd iar simptomele unei victorii apropiate a partidului revoluționar. Italia, țara a cărei răscoală a constituit preludiul revoluției europene din 1848 și a cărei înfrângere a fost preludiul căderii Vienei, Italia se răscoală din nou. Toscana a izbutit să-și impună un guvern democratic, și Roma și-a cucerit de curînd și ea un astfel de guvern.

10 aprilie la Londra, 15 mai și 25 iunie la Paris, 6 august la Milano, 1 noiembrie la Viena⁹⁰ — acestea sînt cele patru date memorabile ale contrarevoluției europene, cele patru jaloane care marchează etapele parcurse în ultimul ei marș triumfal.

La Londra, la 10 aprilie, nu numai că a fost înfrîntă puterea revoluționară a cartiștilor, dar s-a dat și *prima lovitură influenței revoluționare a victoriei din februarie*. Pentru cei care apreciază just Anglia și poziția ei în istoria modernă n-a fost de mirare că pentru moment revoluțiile de pe continent au trecut pe lângă ea fără să lase urme. Anglia — țara care prin industria și comerțul ei domină asupra tuturor popoarelor de pe continent aflate azi în fierbere revoluționară și care, datorită dominației ei asupra piețelor Asiei, Americii și Australiei, depinde totuși relativ în mică măsură de comerțul cu țările europene; țara în care contradicțiile societății burgheze moderne, lupta de clasă dintre burghezie și proletariat au ajuns la cea mai largă dezvoltare și s-au ascuțit la maximum —, Anglia, mai mult ca oricare altă țară, se dezvoltă pe o cale a ei proprie, de sine stătătoare. Anglia nu are nevoie de bîjbîiala guvernelor provizorii de pe continent pen-

tru a se apropia de rezolvarea unor probleme sau de lichidarea unor contradicții, pe care, mai mult ca oricare altă țară, este chemată să le rezolve și să le lichideze. Anglia nu importă revoluția de pe continent ; Anglia, când va suna ceasul, *ii va dicta continentului revoluția.*

Aceasta era poziția Angliei, aceasta era urmarea inevitabilă a acestei poziții, și de aceea victoria de la 10 aprilie a „ordinii” este perfect explicabilă. Cine nu-și amintește că această victorie a „ordinii”, această primă ripostă dată loviturilor din februarie și martie a constituit pretutindeni un nou sprijin pentru contrarevoluție și a trezit speranțe îndrăznețe în pieptul așa-zișilor conservatori ! Cine nu-și amintește cum atitudinea constablerilor speciali londonezi a fost luată imediat drept model de garda civilă din întreaga Germanie ! Cine nu-și amintește de impresia pe care a făcut-o această primă dovadă că mișcarea care a izbucnit nu este de neînvincis !

Parisul a oferit îndată, la 15 mai, o completare a acestei victorii a partidului englez al stagnării. Ziua de 10 aprilie a pus stavilă ultimului val al torentului revoluționar. Ziua de 15 mai i-a zdrobit puterea chiar în punctul lui de plecare. Ziua de 10 aprilie a dovedit că mișcarea din februarie nu este de neînvincis ; ziua de 15 mai a dovedit că mișcarea insurecțională de la Paris poate fi stăvilită. Revoluția, învinsă în centrul ei, trebuia în mod firesc să sufere o înfringere și la periferie. Ceea ce s-a și întâmplat, din zi în zi mai mult, în Prusia și în statele germane mai mici. Dar mișcarea revoluționară era încă destul de puternică pentru a face posibile la Viena două victorii ale poporului : prima tot la 15 mai și a doua la 26 mai, iar victoria absolutismului la Neapole, repurtată de asemenea la 15 mai, a avut prin excesele ei mai mult efectul unei contraponderi față de victoria ordinii la Paris. Mai lipsea însă ceva ; nu era de ajuns ca mișcarea revoluționară de la Paris să fie învinsă, însăși insurecției armate de la Paris trebuia să i se smulgă aureola invincibilității ; abia atunci contrarevoluția își putea găsi liniștea.

Și acest lucru s-a întâmplat la *Paris*, în bătălia de patru zile care a ținut de la 23 pînă la 26 iunie. Patru zile de buruit de tunuri au pus capăt forței inexpugnabile a baricadelor, invincibilității poporului înarmat. Oare Cavaignac n-a dovedit prin victoria lui că legile strategiei sînt mai mult sau mai puțin aceleași în stradă ca și în defilé *, în fața baricadei ca și în fața palăncii sau a bastionului ? Că 40.000 de munci-

* — trecătoare. — *Nota Trad.*

tori înarmați, însă nedisciplinați, lipsiți de tunuri și obuziere și care nu sînt aprovizionați cu muniții nu pot rezista mai mult de patru zile unei armate organizate de 120.000 de soldați încercați și unei găzdi naționale de 150.000 de oameni, sprijiniți de cea mai bună și mai numeroasă artilerie și aprovizionați din belșug cu muniții? Victoria lui Cavaignac a fost cea mai grosolană zdrobire a unui număr redus de oameni de către un inamic cu un efectiv de șapte ori mai mare, a fost victoria cea mai lipsită de glorie care a fost reputată vreodată, victorie cu atît mai lipsită de glorie, cu cît, în ciuda colosalei superiorități numerice, ea a fost plătită cu mult sînge. Și, cu toate acestea, întreaga lume o privea ca pe un miracol, deoarece această victorie a puterii covârșitoare a smuls aureola invincibilității de care era înconjurat poporul din Paris, baricadele din Paris. Învîngînd pe acești 40.000 de muncitori, cei 300.000 de soldați ai lui Cavaignac n-au învins numai pe cei 40.000 de muncitori; ei au învins, fără să știe, revoluția europeană. Știm cu toții ce reacție furtunoasă și de nestăvilire s-a dezlănțuit din ziua aceea. Ea n-a mai putut fi oprită. La Paris forța conservatoare a învins poporul cu grenade și mitralii, și ceea ce s-a dovedit posibil la Paris se putea repeta oriunde în altă parte. După această înfrîngere decisivă, democrației nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să se retragă cît mai onorabil cu putință și cel puțin să apere pas cu pas în presă, în adunări ale poporului și în parlamente pozițiile care nu mai puteau fi ținute.

Următoarea mare lovitură a fost *căderea Milanului*. Recucerirea Milanului de către Radetzky este într-adevăr primul eveniment de importanță europeană după victoria din iunie de la Paris. Vulturul imperial cu două capete pe cupola catedralei din Milano nu însemna numai căderea întregii Italii, ci și restabilirea centrului de greutate al contrarevoluției europene, reînvierea *Austriei*. Italia doborîtă și Austria reînviată — ce-ar fi putut să-și dorească mai mult contrarevoluția? Și într-adevăr, o dată cu căderea Milanului, energia revoluționară a scăzut brusc în Italia, a fost doborît Mamiani la Roma și democrații au fost învinși în Piemont; în același timp partidul reacționar din Austria a ridicat din nou capul și cu o nouă energie a început să-și urzească în toate provinciile intrigile pornite de la centrul lui: cartierul general al lui Radetzky. Abia acum a trecut Jellačić la ofensivă, abia acum se realizează marea alianță a contrarevoluției cu slavii din Austria.

Nu voi vorbi aici despre acele mici intermezzo-uri în care contrarevoluția a repercutat victorii locale și a cucerit diferite provincii, și nici de înfrângerea de la Frankfurt etc. Acestea au o însemnătate locală, poate națională, dar în nici un caz una europeană.

În sfârșit, la 1 noiembrie a fost desăvârșită opera care a fost începută în ziua bătăliei de la Custozza⁹¹: așa cum Radetzky a intrat în Milano, au intrat și Windischgrätz și Jellačić în Viena. Metoda lui Cavaignac a fost aplicată celui mai mare și mai activ focar al revoluției germane, și a fost aplicată cu succes; la Viena, ca și la Paris, revoluția a fost înecată în sânge și înăbușită sub ruine fumegînde.

Dar s-ar putea ca victoria de la 1 noiembrie să marcheze totodată momentul cînd începe mișcarea regresivă și se produce o criză. Încercarea de a repeta în Prusia — de a repeta întocmai — fapta eroică de la Viena a eșuat; în cel mai bun caz, și anume chiar în cazul cînd țara ar părăsi Adunarea constituantă, coroana nu se poate aștepta decît la o victorie incompletă, întru nimic decisivă, și în orice caz prima impresie descurajantă produsă de înfrîngerea de la Viena a fost risipită prin încercarea grosolană de a o copia în toate amănunțele ei.

Și în timp ce nordul Europei este sau aruncat înapoi în robia din 1847, sau apără cu greu cuceririle primelor luni împotriva contrarevoluției, Italia se ridică din nou, pe neașteptate. Livorno, singurul oraș italian pentru care căderea Milanului a constituit un îndemn la o revoluție victorioasă, a transmis, în sfârșit, acest avînt democratic întregii Toscane și a reușit să impună un guvern categoric democratic, atît de categoric democratic cum n-a existat vreodată într-o monarhie și cum n-au existat multe nici chiar într-o republică; un guvern care la căderea Vienei și la reînvierea Austriei răspunde prin proclamarea Adunării naționale constituante italiene. Și scînteia revoluționară pe care acest guvern democratic a aruncat-o astfel în rîndurile poporului italian a aprins incendiul: la Roma, garda națională, armata și poporul s-au ridicat ca un singur om, au răsturnat guvernul contrarevoluționar care tergiversa lucrurile, au impus un guvern democratic, și în fruntea revendicărilor pe care au reușit să le impună se afla revendicarea: guvernare după principiul național italian, adică trimiterea de deputați în Adunarea constituantă italiană potrivit propunerii făcute de Guerrazzi.

Nu încapă nici o îndoială că Piemontul și Sicilia vor urma. Așa cum au urmat și în anul trecut.

Și apoi? Această a doua reînviere a Italiei — a doua în decurs de trei ani — va marca ea oare, ca și cea precedentă, zorile unui nou avînt al democrației europene? S-ar părea că așa va fi. Contrarevoluția a ajuns la punctul culminant. Franța e pe cale să se arunce în brațele unui aventurier numai ca să scape de guvernarea lui Cavaignac și a lui Marrast, Germania este mai dezbinată ca oricînd, Austria este strivită, iar Prusia se află în ajunul unui război civil, — toate, absolut toate iluziile lui februarie și martie sînt călcate fără milă în picioare de mersul furtunos al istoriei.

Iar poporul n-ar mai avea într-adevăr nimic de învățat din experiența unor noi victorii ale contrarevoluției!

Este de dorit ca la prima ocazie poporul să aplice *la timp* și *fără frică* învățămintele ultimelor șase luni.

Scris de K. Marx
la 29 noiembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 156
din 30 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Ticăloșia profesorilor germani

Colonia, 29 noiembrie. Firea de lacheu a profesorilor germani și-a găsit expresia ideală în persoana savanților domni de la Berlin și Halle. Acest mod slugarnic de a gândi l-ar fi făcut să se simtă rușinat chiar și pe un iobag rus. Budistul cucernic care înghite plin de evlavie excrementele lui dalaidama al său ascultă uimit ceea ce se spune despre budiștii de la Berlin și Halle; prostituarea acestora în fața regalității „prin grația lui Dumnezeu” i se pare un basm. El nu crede că e adevărat decât când i se arată adresele profesorilor de la Berlin și Halle către regele Prusiei, respectiv adresele din 24 și 21 noiembrie semnate cu propria lor mână.

„Libertatea discuțiilor a fost desființată, viața deputaților a fost pusă în primejdie, demnitatea Adunării și onoarea națiunii au fost terfelite, iar propunerile cele mai juste și mai bine intenționate, care aveau drept scop să pună capăt acestei domnii a terorii, se loveau de împotrivirea celor cărora teroarea le era de folos”.

Recurgînd la aceste minciuni sfruntate și la altele asemănătoare și asigurîndu-și regele de devotamentul lor înăscut de cîine, 80 de profesori de la Berlin — printre care Hengstenberg, Schönlein, Ehrenberg, Böckh, cei doi Grimm și alții — au confecționat o adresă către rege în care acești măgari savanți își exprimă mulțumirea pentru acțiunile violente ale guvernului Brandenburg.

La fel sună și adresa întocmită de 19 profesori de la Halle, care merg pînă acolo cu caraghioslîcul, încît vorbesc și de „importanța profesiei lor”.

Fondul ascuns al celor două adrese este furia de nedescris care i-a cuprins din pricina *refuzului de a se plăti impozite*. E lesne de înțeles! Dacă dispar impozitele — și erudiția privilegiată dă faliment. E destul ca cel mai mic pericol să ame-

nințe punga cu bani a acestei tagme rapace a profesorilor, ca întreaga știință să înceapă să tune și să fulgere. Monopolul lor își are rădăcinile în puterea regală „prin grația lui Dumnezeu”. Ei scriu regelui adrese în care îl încredințează de devotamentul lor, ceea ce înseamnă că sînt devotați pînă la moarte propriului lor monopol. Dacă poporul va obține victoria definitivă, atunci, cu toată „importanța profesiei lor științifice”, acești domni vor ști să se situeze de îndată de partea suveranității poporului, pe care acum o blestemă atît de mult. Dar atunci poporul le va striga : „prea tîrziu !”, și va pune repede capăt întregii mîrșăvii a erudiției privilegiate.

Scris la 29 noiembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 156
din 30 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Domnul Raumer mai trăiește

Colonia, 6 decembrie. Recent am vorbit despre adresele în care profesorii de la Halle și Berlin îl încredințau pe rege de loialitatea lor. Astăzi putem aduce la cunoștința publicului că d-l von Raumer, ambasador imperial in partibus*, care în momentul de față face anticameră la Bastide și Cavaignac, a aderat fără rezerve la acțiunea dezonorantă a profesorilor, declarînd că se raliază la această adresă. Din partea unui ambasador imperial cum este d-l Raumer, în fond nici nu ne puteam aștepta la altceva. Se pare însă că declarația sa a mai fost determinată și de o altă cauză. De luni de zile d-l Raumer fusese complet uitat în Germania. În dorința lui de a ieși din această uitare, el se agăță lacom de prilejul oferit de bonzii de la Berlin — colegii săi — și se grăbi să publice declarația menționată mai sus. Această operă a lui Raumer a apărut în ultimul număr al ziarului „Preussischer Staats-Anzeiger”.

Scriș la 6 decembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 162
din 7 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* — în țări străine. — *Nota Trad.*

* A doua fază a contrarevoluției

Colonia, 6 decembrie. Contrarevoluția a intrat în cea de-a doua fază a ei. Adunarea națională este dizolvată. „Maiestatea-sa” a anunțat de-a dreptul că va acorda o constituție.

Jocul ipocrit de-a „concilierea”, care a început în mai, și-a lepădat acum și ultimul vâl.

Revoluția din martie a fost declarată ca neavenită și puterea regală „prin grația lui Dumnezeu” își serbează triumful.

Camarila, iuncherii, birocrăția și întreaga reacțiune cu și fără uniformă jubilează că, în sfârșit, poporul cel prost va fi alungat înapoi în staulul statului „germano-creștin”.

Scris de K. Marx
la 5 decembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 162
din 7 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Consiliul național

Berna, 6 decembrie. Cine se mai interesează de Elveția într-o vreme ca asta, cînd în Europa bîntuie furtuna? Desigur că nimeni, în afară de autoritățile imperiale, cărora li se pare că îndărătul fiecărui tufiș de pe malul stîng al Rinului, de la Constantza și pînă la Basel, stă la pîndă un voluntar. Și, totuși, Elveția este un vecin important pentru noi. Astăzi Belgia constituțională este în mod oficial recunoscută ca stat model ⁹²; dar cine, într-o vreme furtunoasă ca aceea prin care trecem noi, poate garanta că mîine Elveția republicană nu va deveni în mod oficial un stat model? Eu cunosc și acum destui republicani îndîrjiți care nu visează altceva decît să transplanteze de pe malul celălalt al Rinului orînduirea politică elvețiană, împreună cu marile și micile consilii federale, naționale, cantonale și tot felul de alte consilii, adică să facă din Germania o Elveție de format mai mare și apoi, în mod cucernic și respectabil, să ducă o viață liniștită și tihnită de membru al Marelui consiliu sau de landammann al cantonului Baden, Hessa sau Nassau.

Așadar, pe noi, germanii, trebuie să ne intereseze în orice caz Elveția, și ceea ce gîndesc, vorbesc și fac elvețienii ne poate fi prezentat ca exemplu într-un viitor destul de apropiat. De aceea nu strică de loc să cunoaștem dinainte, într-o oarecare măsură, moravurile și oamenii pe care i-au format cele 22 de cantoane ale Confederației elvețiene în republica lor federală.

Trebuie să facem cunoștință în primul rînd, firește, cu crema societății elvețiene, adică cu oamenii pe care însuși poporul elvețian i-a ales ca reprezentanți ai săi; mă gîndesc la Consiliul național, care-și ține ședințele în palatul primăriei din Berna.

Privind de la tribuna Consiliului național, ești surprins de diversitatea figurilor trimise de poporul elvețian la Berna pentru a dezbate treburile obștești ale întregului popor. Cine n-a avut ocazia să vadă dinainte o bună parte din Elveția, cu greu poate înțelege cum într-o țărișoară cu un teritoriu de câteva sute de mile pătrate și cu mai puțin de 2.500.000 de locuitori poate exista o adunare atât de pestriță. Și, totuși, nu e nimic de mirare ; Elveția este o țară în care se vorbesc patru limbi diferite : germana, franceza, italiana (sau, mai bine zis, lombarda) și romanda, și unde există laolaltă diferite trepte de civilizație — de la cea mai înaintată industrie mecanizată și pînă la cea mai autentică viață de păstori. În Consiliul național elvețian se întrunește crema tuturor acestor naționalități și trepte ale civilizației, și de aceea el nu are de loc un aspect național.

În această adunare semipatriarhală, nici vorbă nu poate fi de locuri precise, de partide distincte. Radicalii au făcut o slabă încercare de a ocupa locurile de extremă stîngă, dar se pare că n-au reușit. Fiecare se așază unde i se năzare și adeseori își schimbă locul de trei-patru ori în cursul aceleiași ședințe. Totuși, cea mai mare parte dintre membri își au locurile lor preferate, pe care le ocupă în mod obișnuit, și în felul acesta adunarea se împarte, totuși, în două părți, care se deosebesc destul de net una de alta. Primele trei bănci, în formă de semicerc, sînt ocupate de oameni ale căror figuri au trăsături foarte pronunțate ; cea mai mare parte dintre ei poartă barbă, au părul pieptănat cu grijă și sînt îmbrăcați în costume croite după moda pariziană ; aici își au locul reprezentanții Elveției franceze și italiene, sau „romanzii”, cum li se spune pe aici ; în aceste bănci se vorbește aproape exclusiv franceza. În spatele romanzilor însă se află o societate ciudat de pestriță. E drept că n-ai să vezi aici țărani în costume naționale elvețiene ; dimpotrivă, sînt numai oameni ale căror haine poartă o anumită amprentă de civilizație ; uneori observi chiar cîte un frac mai mult sau mai puțin modern, al cărui posesor are, în majoritatea cazurilor, o figură destul de respectabilă. Apoi ai să vezi o jumătate de duzină de ofițeri elvețieni îmbrăcați în civil, care seamănă foarte mult unul cu altul și au un aer mai degrabă solemn decît războinic ; figurile și hainele lor sînt cam demodate, și în general amintesc, într-o oarecare măsură, de Ajax din „Troil și Cressida”⁹³ ; și, în sfîrșit, marea masă, alcătuită din domni mai mult sau mai puțin bătrîni și de modă veche, cu chipuri și costume indes-

criptibile; ei nu seamănă de loc unul cu altul, fiecare fiind un tip aparte, cei mai mulți dintre ei constituind un subiect de caricatură. Aici sînt reprezentate toate varietățile de mic-burghez, campagnard endimanché * și oligarhie cantonală; dar toți sînt deopotrivă de respectabili, toți sînt grozav de serioși, toți poartă aceiași ochelari masivi cu ramă de argint. Aceștia sînt reprezentanții Elveției germane, principala masă a adunării, trimisă de cantoanele mai mici și de districtele mai îndepărtate ale cantoanelor mari.

Fotoliul prezidențial al acestei adunări îl ocupă cunoscutul doctor Robert Steiger din Lucerna, care în urmă cu cîțiva ani, în timpul guvernului Siegwart-Müller, a fost condamnat la moarte, iar astăzi este președintele Adunării federale elvețiene. Steiger este un bărbat mic de statură, cu trăsături pronunțate, căruia părul cărunt, mustața castanie și nelipsiții ochelari cu ramă de argint îi dau o înfățișare destul de plăcută. El își îndeplinește îndatoririle cu mult calm și este, poate, chiar prea reținut în gesturi.

Cum arată oamenii, așa sînt și discuțiile. Numai „romanzii” — și nici ei toți — vorbesc o limbă perfect cultă, respectînd toate formele retoricii. Reprezentanții din Berna — cei care, dintre toți elvețienii germani, imită cel mai mult moravurile „romande” — vin imediat după romanzi. La ei tot se mai poate observa un oarecare temperament. Reprezentanții Zürichului, acești fii ai Atenei elvețiene, vorbesc serios și impunător, folosind un limbaj intermediar între acela al unui profesor și acela al unui meșter breslaș, dar întotdeauna un limbaj „cult”. Ofițerii rostesc cuvintele răspicat și cu emfază, nu sînt oratori prea iscusiți și discursurile lor n-au prea mult conținut; în schimb, vorbesc cu atîta hotărîre, de parc-ar avea în spatele lor un batalion gata de atac. În sfîrșit, principala masă a acestei adunări este alcătuită din oratori mai mult sau mai puțin bine-intenționați și prudenți, care își cîntăresc cu grijă toate argumentele și care, pînă la urmă, își apără întotdeauna interesele lor cantonale; aproape toți se exprimă extrem de incoerent, conducîndu-se adesea după reguli gramaticale proprii. Cînd este vorba de analiza cheltuielilor, de cele mai multe ori inițiativa pornește de la ei, și îndeosebi de la reprezentanții vechilor cantoane. În această privință cantonul Uri și-a dobîndit de pe acum, în ambele consilii, o reputație binemeritată.

---

* — țaran în straie de sărbătoare. — *Nota Trad.*

De aceea discuțiile sînt în general plate, calme, mediocre. În Consiliul național sînt foarte puțini oratori talentați care ar putea avea succes și în adunări ceva mai mari; eu nu cunosc decît două asemenea talente: Luvini și Dufour, sau poate și Eytel. E drept că pe unii dintre deputații care se bucură de o influență mai mare nu i-am auzit încă; dar nici succesele lor în cadrul adunării, nici dările de seamă, apărute în ziare, despre cuvîntările rostite de ei nu ne îndreptătesc să ne așteptăm la prea mult. Numai Neuhaus, după cîte am auzit, este un orator strălucit. Și, la urma urmei, cum s-ar putea dezvolta calitățile oratorice în niște adunări care reprezintă, în cel mai bun caz, doar cîteva sute de mii de oameni și care trebuie să se ocupe de cele mai neînsemnate probleme locale! Răposata dietă federală a fost mai degrabă o adunare diplomatică decît una legislativă; acolo puteai să înveți cum să dai instrucțiuni confuze și să găsești o ieșire dintr-o anumită situație, dar nu cum să captivezi și să domini o adunare. De aceea cuvîntările rostite de deputați în Consiliul național se limitează, în majoritatea cazurilor, la motivarea votului dat, fiecare orator expunînd considerentele care l-au determinat să voteze pro sau contra, și repetînd de aceca, fără nici o ezitare, ceea ce antevorbitorii săi au repetat pînă la saturație. Îndeosebi reprezentanții majorității se disting printr-un asemenea mod direct, patriarhal, de a vorbi. Și dacă unuia dintre acești domni i s-a dat cuvîntul, el se folosește, bineînțeles, de acest prilej pentru a-și spunc părerea, între altele, și asupra tuturor incidentelor care au avut loc în cursul dezbaterilor, deși ele au fost demult încheiate. În mijlocul acestei vorbării degajate a unor oameni de treabă, doar cîțiva oratori mai importanți încearcă cu greu să mențină firul discuției, iar cînd se ridică ședința îți dai seama că rareori ți-a fost dat să ascuți ceva mai plicticos. Mic-burghezii, care, în ceea ce privește „le physique”*, imprimă adunării o oarecare originalitate, întrucît rareori pot fi întilniți într-o formă atît de clasică, au moral** sînt tot atît de plați și de anoști aici ca oriunde: sînt aproape complet lipsiți de temperament, iar despre spirit nici nu poate fi vorba. Singur Luvini vorbește cu un patos captivant; Dufour este singurul care impune prin claritatea și precizia sa pur franceză. Frei, reprezentant al cantonului Basel, este un model de stil umoristic, pe care-l folosește uneori cu destul succes și colonelul Bernold. Spiritul

* — aspectul exterior. — *Nota Trad.*

** — sub raport spiritual. — *Nota Trad.*

francezilor le este cu totul străin locuitorilor Elveției franceze. De cînd există Alpii și Jura, pe versantele lor nu s-a făcut nici un calambur cît de cît acceptabil, nu s-a auzit nici o replică promptă și bine țintită. Un cetățean al Elveției franceze nu este numai sérieux *, el este și grave **.

Dezbaterile de care vreau să mă ocup aici mai pe larg se referă la incidentul din Tessin și la emigranții italieni din Tessin. Împrejurările acestui incident sînt cunoscute : așa-zisele uneltiri ale emigranților italieni în Tessin i-au servit drept pretext lui Radetzky pentru a lua unele măsuri neplăcute ; Berna, cantonul principal, a trimis la Tessin cîțiva comisari ai guvernului federal, care erau investiți cu cele mai largi împuterniciri, precum și o brigadă de soldați ; răscoala de la Veltlin *** și din Valle Intelvi a determinat un număr de emigranți să se înapoieze în Lombardia, ceea ce au și reușit să facă, cu toată vigilența grănicerilor elvețieni ; ei au trecut granița — de altfel fără arme —, au luat parte la răscoală, iar după înfringerea insurgenților s-au înapoiat din nou, tot fără arme, din Valle Intelvi pe teritoriul Tessinului, de unde au fost expulzați de guvernul local. În acest timp Radetzky și-a intensificat represaliile în regiunea de graniță și și-a întărit considerabil presiunea asupra comisarilor guvernului federal.

Aceștia din urmă au cerut expulzarea tuturor emigranților, fără nici o excepție ; guvernul din Tessin a refuzat să facă acest lucru ; cantonul principal a confirmat dispozițiile comisarilor ; guvernul din Tessin a apelat la Adunarea federală, care s-a întrunit în acest timp. Consiliul național a trebuit să examineze acest apel și datele factice prezentate de ambele părți, care se refereau îndeosebi la comportarea celor din Tessin față de comisari și de trupele elvețiene. †

Majoritatea membrilor comisiei instituite în acest scop au propus să fie expulzați *toți* emigranții italieni din Tessin, să fie internați în interiorul Elveției, să se interzică intrarea unor noi emigranți în Tessin și, în general, să se confirme și să se prelungească dispozițiile luate de cantonul principal. Raportor al comisiei a fost d-l Casimir Pfyffer din Lucerna. Dar pînă ce am reușit să mă strecur printre rîndurile compacte ale asistenței și să ajung la locurile rezervate publicului, d-l Pfyffer a

* — sérieux. — *Nota Trad.*

** — grav. — *Nota Trad.*

*** Denumirea italiană : Valtellin. — *Nota Trad.*

reușit să-și termine raportul său destul de searbăd și s-a dat cuvîntul d-lui Pioda.

D-l Pioda, secretar de stat în Tessin, care forma, el singur, minoritatea comisiei, propune să fie expulzați numai acei emigranți care au luat parte la ultima răscoală și împotriva cărora există deci un motiv precis pentru a se lua măsuri. D-l Pioda, maior și comandant de batalion în timpul războiului împotriva Sonderbundului⁹⁴, cu toată înfățișarea sa blajină de om blond, a dat dovadă de multă bravură la Airolo, unde s-a menținut pe poziție timp de o săptămînă, luptînd împotriva unui corp de armată mai numeros, mai bine instruit și mai bine înarmat al adversarului, care ocupa totodată și o poziție mai favorabilă. Felul de a vorbi al lui Pioda ne dezvăluie tot atîta blîndețe și sensibilitate ca și chipul lui. Cum el posedă la perfecție limba franceză și pronunță cuvintele fără nici o urmă de accent străin, la început l-am luat drept locuitor al Elveției franceze, așa că am fost foarte surprins cînd am aflat că este italian. Dar cînd a început să vorbească despre reproșurile care se aduc celor din Tessin, cînd, pentru a respinge aceste reproșuri, s-a apucat să descrie modul de comportare al trupelor elvețiene, care s-au purtat, în Tessin, aproape ca într-o țară inamică, cînd a început să se înflăcăreze, el a dat dovadă dacă nu de pasiune, în orice caz de o elocință vie, pur italiană, recurgînd cînd la formele retorice antice, cînd la un patos oratoric modern, original, uneori chiar exagerat. Spre cîntea lui, trebuie să recunoaștem că, în această privință, el a știut să păstreze măsura, și aceste pasaje din cuvîntarea lui au fost de mare efect. Dar, în general, expunerea sa a fost prea lungă și prea patetică. Locuitorii Elveției germane posedă acea *aes triplex* * a lui Horațiu, și toate maximele frumoase, toate sentimentele nobile ale bunului Pioda au ricoșat ciocnindu-se de pieptul lor lat și puternic, fără a produce vreo impresie.

După dînsul a urcat la tribună d-l doctor Alfred Escher din Zürich. A la bonne heure ** — acesta este tocmai omul comme il en faut pour la Suisse *** ! D-l doctor Escher este comisar al guvernului federal la Tessin, vicepreședinte al Consiliului național și, dacă nu mă înșel, fiul cunoscutului mecanician și inginer Escher, care a canalizat Linthul și a înființat o mare fabrică de construcții de mașini lângă Zürich. D-l doctor Escher nu este atît zürichian, cît „atenian elvețian“.

* — tripla zală de aramă. — *Nota Trad.*

** — Într-un ceas bun ! — *Nota Trad.*

*** — de care are nevoie Elveția. — *Nota Trad.*

Fracul și jiletca sa sînt lucrute la cel mai bun marchand tailleur * din Zürich; se observă la dînsul strădania lăudabilă, și în parte nu lipsită de succes, de a se conforma cerințelor jurnalelor de modă pariziene; totuși se simte și păcatul originar al orașelor Reichului, care silește de fiecare dată mîna croitorului să urmeze vechiul și obișnuitul fâgaș mic-burghez. Cum e îmbrăcămintea, așa e și omul. Părul său blond e tuns cu multă grijă, dar după un oribil gust mic-burghez, ca și barba de altfel, căci Alcibiadele nostru elvețian, cum e și firesc, poartă barbă — un capriciu al zürichianului de „familie bună“, care amintește foarte mult de Alcibiade întiiul. Cînd d-l doctor Escher, înlocuindu-l pentru cîteva minute pe Steiger, ocupă fotoliul prezidențial, el execută această manevră cu un amestec de demnitate și indiferență elegantă, pentru care l-ar putea invidia pînă și d-l Marrast. Se vede că el caută să se folosească de aceste cîteva minute pentru a-și odihni pe pernele moi ale fotoliului spatele său obosit de atîta ședere pe banca tare. Într-un cuvînt, d-l Escher este atît de elegant pe cît poate fi cineva în Atena elvețiană; pe deasupra, el este bogat, frumos, de o constituție fizică robustă și nu are mai mult de 33 de ani. Acest Alcibiade zürichian constituie un pericol pentru doamnele din Berna.

În afară de aceasta, d-l Escher vorbește foarte bine și foarte curgător germana, în măsura în care, în general, este posibil acest lucru pentru cineva originar din Atena elvețiană; idiomurile attice el le pronunță cu un accent doric, dar fără greșeli gramaticale, lucru de care nu este, nici pe departe, în stare orice deputat al Elveției germane în Consiliul național; ca toți elvețienii, el vorbește cu un aer grozav de solemn. Dacă ar avea șaptezeci de ani, nu s-ar putea exprima pe un ton mai solemn decît cel folosit în cuvîntarea sa de alaltăieri; or, dînsul este unul dintre cei mai tineri deputați din această adunare. Apoi, mai are și o calitate care nu e specific elvețiană. Fiecare dintre locuitorii Elveției germane are pentru toate discursurile rostite de el în diferite ocazii, de-a lungul întregii sale vieți, un singur gest. D-l doctor Kern, de pildă, întinde lateral mîna dreaptă, ridicînd-o în unghi drept; același gest îl fac și ofițerii, cu singura deosebire că ei țin mîna întinsă drept înainte, și nu lateral; d-l Tanner din Aarau, la fiecare trei cuvinte face cîte o plecăciune; d-l Furrer face și dînsul cînd plecăciuni înainte, cînd o jumătate de întoarcere la dreapta și alta la stînga; pe scurt, dacă îi iei pe toți deputații

* — croitor. — *Nota Trad.*

Consiliului național care vorbesc limba germană, ai să obții un cod telegrafic destul de complet. Gestul d-lui Escher este următorul : dînsul întinde mîna drept înainte și face cu ea o mișcare ce amintește întocmai de aceea a pistonului unei pompe.

Cît despre conținutul discursului d-lui doctor Escher, nu mai e nevoie să înșir și eu după dînsul plîngerile comisarilor, cu atît mai mult cu cît ele au fost reproduse, aproape toate, după „Neue Zürcher-Zeitung”, de către majoritatea ziarelor germane. Acest discurs nu a adus absolut nimic nou.

Atitudinii solemne zürichiene îi ia locul pasiunea italiană : după d-l doctor Escher urmează colonelul Luvini. Luvini este un soldat excelent, căruia cantonul Tessin îi datorește întreaga sa organizare militară ; el a condus acțiunile militare în timpul revoluției din 1840 ; în august 1841, prin ingeniozitatea și energia sa, el a înnăbușit într-o singură zi încercarea oligarhilor și popilor răsturnați de a ataca dinspre Piemont și de a da o lovitură de stat contrarevoluționară. În timpul războiului împotriva Sonderbundului, el a fost singurul care a căzut prizonier, și aceasta numai din cauză că cei din Bünden l-au părăsit. Luvini a sărit brusc de la locul lui, pentru a-și apăra compatrioții împotriva atacurilor lui Escher. Deși reproșurile d-lui Escher au fost făcute pe tonul bombastic, dar aparent calm, al unui institutor, ele nu au fost de loc lipsite de sarcasm ; dimpotrivă, oricine știe că înțelepciunea doctrinară ca atare este insuportabilă și jignitoare.

Luvini a replicat cu toată pasiunea sa de vechi soldat și de locuitor al Tessinului, care este elvețian prin forța împrejurărilor, dar italian prin natura sa. Oare nu li se aduce aici, celor din Tessin, învinuirea fățișă că „nutresc simpatii pentru libertatea italienilor” ? Da, este adevărat, locuitorii Tessinului nutresc simpatii pentru Italia, iar eu sînt mîndru de acest lucru și nu voi înceta să mă rog zi și noapte lui Dumnezeu să elibereze această țară de asupritorii ei. Da, în ciuda celor spuse de d-l Escher, locuitorii Tessinului sînt un popor liniștit și pașnic ; dar dacă ei au prilejul să vadă, în fiecare zi și în fiecare ceas, cum fraternizează soldații elvețieni cu cei austrieci, cu detașamentele de poliție ale omului al cărui nume nu-l pot pronunța fără profundă amărăciune sufletească, cu mercenarii lui Radetzky, — cum ar putea să-și păstreze calmul, ei, sub ochii căroră, ca să spunem așa, croații se dedau la cele mai abjecte atrocități ? Da, locuitorii Tessinului sînt oameni liniștiți și pașnici, dar cînd se trimit acolo soldați elve-

țieni care trec de partea Austriei, care uneori se comportă ei înșiși ca și croații, atunci se înțelege că nu mai pot rămîne liniștiți și pașnici ! (Urmează o enumerare a faptelor care ilustrează comportarea trupelor elvețiene în Tessin). Este destul de greu și de amar să te afli sub jugul și în robia străinilor, dar suporti această situație cu speranța că va veni o dată ziua cînd vei putea să-i alungi ; dar cînd chiar frații și aliații tăi te înrobesc, cînd, ca să spun așa, îți aruncă ștreangul de gît, atunci într-adevăr...

Clopoțelul președintelui l-a întrerupt pe orator, care este chemat la ordine. El mai pronunță cîteva fraze și, destul de înfuriat, își încheie brusc cuvîntarea.

După înflăcăratul Luvini urcă la tribună colonelul Michel din Graubünden. Locuitorii cantonului Bünden, cu excepția celor din districtul Misox *, care vorbesc italiana, au avut întotdeauna o atitudine neprietenoasă față de vecinii lor din Tessin, și d-l Michel a rămas credincios acestor tradiții ale patriei sale. Vorbînd pe un ton extrem de solemn și de binevoitor, el a încercat să arunce o umbră asupra declarațiilor lui Luvini și s-a dedat la un întreg potop de injurii și calomnii deplasate la adresa maselor populare din Tessin ; a fost pînă-ntr-atîta de lipsit de tact și de delicatețe, încît a reproșat celor din Tessin că aruncă (în mod absolut justificat) vina pe concetățenii lui Michel — locuitorii Bündenului — pentru înfrîngerea lor de la Aiolo. El și-a încheiat discursul cu amabila propunere de a impune guvernului din Tessin o parte din cheltuielile legate de ocuparea granițelor.

La propunerea lui Steiger, dezbaterile sînt suspendate.

A doua zi dimineața, primul care a luat cuvîntul a fost d-l colonel Berg din Zürich. D-l colonel Berg — nu-i voi descrie înfățișarea, deoarece, așa cum am mai spus, toți ofițerii din Elveția germană se aseamănă între ei —, d-l Berg este comandantul batalionului din Zürich, amplasat în Tessin, a cărui comportare nerușinată a fost dovedită de Luvini printr-o sumedenie de exemple. D-l Berg trebuia, firește, să ia apărarea batalionului său, dar cum și-a epuizat repede argumentele și faptele adunate în acest scop, a trecut la atacuri personale, extrem de vehemente, împotriva lui Luvini.

„Lui Luvini — a spus el — ar trebui să-i fie rușine să vorbească aici despre disciplina militară și, prin aceasta, să pună la îndoială disciplina unui batalion dintre cele mai bune și mai puternice. Căci, dacă s-ar fi întîmplat cu mine ceea ce s-a întîmplat cu d-l Luvini, demult mi-aș fi dat demisia. Cu d-l Luvini s-a întîmplat că în războiul împotriva Sonderbundului, deși

* Denumirea italiană : Mesocco, — *Nota Red.*

se afla în fruntea unei armate superioare din punct de vedere numeric celei inamice, a fost înfrînt și, primind ordin să pornească ofensiva, a răspuns că acest lucru e imposibil întrucît trupele sale sînt demoralizate etc. De altfel, intenționez să discut despre asta cu d-l Luvini, dar nu aici, ci în altă parte ; îmi place să-mi privesc adversarul drept în ochi“.

Toate aceste declarații și injurii provocatoare și multe altele, d-l Berg le-a rostit pe un ton plin de demnitate, dar iritat. Dînsul, se vede, a vrut să imite retorica pasionată a lui Luvini, dar a suferit un fiasco total.

Întrucît în această corespondență a mea am pomenit de două ori despre întîmplarea de la Airolo și acum iarăși este vorba de ea, vreau să amintesc, pe scurt, principalele ei împrejurări. Planul lui Dufour în războiul cu Sonderbundul era următorul : în timp ce grosul armatei înainta spre Freiburg și Lucerna, cei din Tessin urmau să înainteze pe la Saint-Gothard, iar cei din Bünden prin Alpii superiori și să ajungă în valea Ursern, să elibereze și să înarmeze populația iubitoare de libertate de acolo și, cu ajutorul acestei diversuni, să izoleze cantonul Wallis de vechile cantoane și să împartă principala armată de la Lucerna a Sonderbundului în două părți. Acest plan nu a reușit, în primul rînd, din cauză că trecătoarea Saint-Gothard fusese ocupată de cei din Uri și din Wallis încă înainte de începerea operațiilor militare, și, în al doilea rînd, din cauza încetinelii celor din Bünden. Aceștia n-au mobilizat de loc gărzile catolice, iar trupele mobilizate s-au lăsat influențate de populația catolică, și, la adunarea de la Tribunalul suprem din Dissentis, au refuzat să continue ofensiva. Tessinul a fost astfel lăsat în voia soartei și, dacă ținem seama că organizația militară a acestui canton era încă foarte tinăra și că întreaga lui armată număra în total vreo 3.000 de oameni, devine limpede cît de slab era el în comparație cu Sonderbundul. Cantoanele Uri, Wallis și Unterwalden au primit în acest timp întărituri de peste 2.000 de oameni și artilerie, iar la 17 noiembrie 1847 au trecut pe la Saint-Gothard cu toate forțele de care dispuneau și au năvălit în Tessin. Trupele acestui canton erau dispuse în eșaloane de la Bellinzona și pînă la Airolo, de-a lungul văii Levantina, iar rezervele lor se aflau la Lugano. Trupele Sonderbundului, camuflate de o ceață deasă, au ocupat toate înălțimile din jurul localității Airolo, iar cînd s-a risipit ceața Luvini a văzut că poziția lui era pierdută încă înainte de a fi tras un singur foc. El s-a pregătit totuși să respingă atacul și, după o luptă care a durat mai multe ore și în care cei din Tessin s-au luptat cu o vitejie rară, trupele sale au fost date peste cap de cele ale dușmanului, care erau superi-

oare sub raport numeric. La început retragerea a fost acoperită de câteva unități militare; dar cînd s-au văzut înconjurați din flancuri și atacați cu artileria de pe înălțimi, recruții din Tessin au început numaidecît să fugă în dezordine și n-au mai putut fi opriți decît dincolo de Moesa, la 8 ore depărtare de Airolo. Cine cunoaște drumul de la Saint-Gothard își dă perfect de bine seama de avantajele enorme pe care le are o armată care atacă de pe înălțimi, mai cu seamă dacă are și artilerie, și înțelege că o armată care se retrage de pe munte nu are posibilitatea de a se opri pe o nouă poziție și de a-și desfășura trupele în această vale îngustă. De altfel, trupele din Tessin care au participat în mod efectiv la această luptă nu depășeau în nici un caz, din punct de vedere numeric, armatele Sonderbundului, ci, dimpotrivă, erau depășite de ele. Prin urmare, vinovat de această înfrîngere, care, de altfel, nu a avut alte consecințe, nu este Luvini, ci, în primul rînd, faptul că trupele lui aveau un efectiv redus și erau neinstruite, în al doilea rînd, condițiile locale nefavorabile; în al treilea rînd, și în special, cei din Bünden, care n-au venit la timp, preferînd să stea liniștiți la Dissentis și să bea vin de Veltlin în loc să se aple în Alpii superiori, și care, în sfîrșit, post festum * au trimis pe la Saint-Bernard două batalioane în ajutorul celor din Tessin. Și această victorie a Sonderbundului, în singurul loc unde el a avut superioritatea numerică, este reproșată celor din Tessin de către cei ce i-au părăsit în mod rușinos în momentul decisiv, sau de către cei ce și-au cucerit lauri ieftini în bătăliile de la Freiburg și Lucerna, luptînd trei contra unu.

După cum știți, aceste atacuri ale lui Berg împotriva lui Luvini au avut ca urmare un duel, în care romandul s-a răfuit cu zürichianul.

Dar să revenim la dezbateri. D-l doctor Kern din Thurgau urcă la tribună pentru a sprijini propunerea majorității. D-l Kern este un elvețian tipic, înalt, lat în umeri, cu o față expresivă, destul de plăcută și cu o freză cam teatrală, în felul cum un elvețian cumsecade și-l închipuie pe Jupiter olimpiantul; îmbrăcăminte la el aduce cu aceea a unui savant, iar privirea, tonul și manierele trădează o hotărîre neclintită. D-l Kern este considerat drept unul dintre cei mai capabili și mai inteligenți juriști din Elveția. „Cu logica care-i este proprie” și pe un ton bombastic și solemn, președintele tribunalului federal a început să-și expună în mod amănunțit punctul său de vedere în problema Tessinului; dar curînd de tot m-a plecti-

* — textual: după sărbătoare, adică cu întîrziere. — *Nota Trad.*

sit în așa măsură, că am preferat să mă duc la „Café italien” și să beau un pahar de vin de Wallis.

Cînd m-am înapoiat, am aflat că după Kern luaseră deja cuvîntul Almeras din Geneva, Homberger, Blanchenay din Waadt și Çastoldi din Geneva, figuri de mai mare sau mai mică importanță locală, care abia încep să-și formeze un renume în Elveția. La tribună se afla Eytel din Waadt.

În Elveția, unde oamenii, ca și vitele cornute, sînt de proporții mai mari decît cele obișnuite, d-l Eytel poate fi considerat drept un om mic de statură, deși în Franța el ar trece drept un jeune homme fort robuste *. Are un obraz frumos, cu trăsături fine, mustață blondă și păr blond ondulat ; ca toți locuitorii cantonului Waadt, seamănă mai mult a francez decît ceilalți locuitori ai Elveției romande. Nu mai e nevoie să adaug că el este unul din principalii reprezentanți ai curentului ultraradical, roșu-republican din cantonul Waadt. În afară de aceasta, el este încă tînăr — cu siguranță că nu mai în vîrstă decît Escher. D-l Eytel a vorbit în termeni foarte vehemenți împotriva comisarilor guvernului federal :

„Ei s-au purtat în Tessin nu ca într-un stat suveran, ci ca într-o provincie condusă de ei în calitate de proconsuli ; într-adevăr, dacă acești domni ar fi avut o asemenea comportare într-un canton francez, ar fi fost îndată invitați să-și ia tălpășița ! Și dumnealor, în loc să-i mulțumească lui Dumnezeu că cei din Tessin au îndurat cu atîta răbdare toate apucăturile lor de cuceritori și toate fanteziile lor, se plîng că n-au fost bine primiți !”.

D-l Eytel vorbește foarte bine, dar e întrucîtva prea prolix. Ca toți elvețienii francezi, el e cam lipsit de spirit.

Bătrînul Steiger, din fotoliul său prezidențial, a rostit și el cîteva cuvinte în favoarea propunerii majorității, iar după aceea a urcat din nou la tribună Escher-Alcibiade al nostru, pentru a repeta încă o dată ceea ce a spus mai înainte. De data asta, în încheiere, el a încercat să recurgă la o figură retorică, numai că se vedea de la distanță de o poștă că a fost învățată pe dinafară.

„Fie că sîntem sau nu neutri, datoria noastră este și într-un caz și în celălalt să fim consecvenți pînă la capăt ; iar vechea lealitate elvețiană ne cere să ne ținem de cuvînt, chiar dacă acest cuvînt l-am dat unui despot”.

Din această idee nouă și convingătoare, brațul nebosit al d-lui Escher, asemenea unei pompe, a făcut să țîșnească to-

* — un tînăr foarte robust. — *Nota Trad.*

rentul unei perorații solemne ; acestea fiind spuse, Alcibiade al nostru, vădit satisfăcut de sine, s-a înapoiat la locul său.

Apoi a urcat la tribună d-l Tanner din Aarau, președintele Tribunalului suprem, un bărbat uscățiv, de statură mijlocie, care a expus cu o voce foarte sonoră lucruri destul de banale. Cuvîntarea lui n-a fost în fond altceva decît repetarea de o sută de ori a uneia și aceleiași greșeli gramaticale.

După dînsul a luat cuvîntul d-l Maurice Barman din Wallis-ul francez. Privindu-l, nu-ți vine să crezi că s-a bătut atît de vitejește, în 1844, la Pont-de-Trente, cînd cei din Wallis-ul de sus, sub conducerea lui Kalbermatten, Riedmatten și a altor matteni *, au săvîrșit o lovitură de stat contrarevoluționară în acest canton. D-l Barman are o înfățișare liniștită, de mic-burghez, dar care nu e de loc displăcută. El vorbește pe un ton grav și puțin sacadat. A făcut obiecții împotriva atacurilor personale ale lui Berg la adresa lui Luvini și s-a pronunțat în favoarea propunerii lui Pioda.

D-l Battaglini din Tessin, un om cu o înfățișare cam mic-burgheză, pe care un observator malițios l-ar asemui cu doctorul Bartolo din „Figaro”⁹⁵, luînd cuvîntul în apărarea cantonului său, a dat citire unei lungi expunerii — în limba franceză — cu privire la neutralitate ; ea conținea principii foarte juste, dar nu a fost ascultată cu prea multă atenție.

Deodată convorbirile și vînzoleala din adunare au încetat. S-a așternut o tăcere solemnă, și privirile celor de față s-au îndreptat spre un bărbat în vîrstă, fără barbă, chel, cu un nas mare arcuș, care a început să vorbească în limba franceză. Acest bătrînel scund de statură, care în hainele sale negre, simple și cu întreaga sa înfățișare perfect civilă te făcea să te gîndești mai degrabă la un savant, și care atrăgea atenția numai prin figura sa expresivă și privirea sa vie, pătrunzătoare, nu era altul decît generalul *Dufour*, același *Dufour* a cărui strategie perspicace a zdrobit Sonderbundul aproape fără vărsare de sînge. Cît de puțin seamănă el cu ofițerii elvețieni germani din această adunare ! Toți acești Michel, Ziegler, Berg etc., acești mustăcioși prostănaci și soldățoi pedanți produc o impresie extrem de originală alături de mărunțelul și nearătosul *Dufour*. Se vede numaidecît că *Dufour* este acela care a condus toate acțiunile militare împotriva Sonderbundului, iar acești Ajaxi pătrunși de conștiința propriei lor demnități n-au fost decît niște unelte, niște executanți ai hotărîrilor lui.

---

* Joc de cuvinte : „Matten” — o parte a numelor menționate în text, dar și „pășune alpină”. — *Nota Red.*

Dieta federală a făcut, într-adevăr, o alegere nimerită și a găsit omul de care avea nevoie.

Dar o adevărată surpriză încerci abia cînd îl auzi pe Dufour vorbind. Acest bătrîn ofițer din armata de geniu, care în tot timpul vieții sale nu s-a îndeletnicit cu altceva decît cu organizarea școlilor de artilerie, cu întocmirea regulamentelor și cu inspectarea bateriilor, care nu s-a amestecat niciodată în dezbaterile parlamentare și n-a luat niciodată cuvîntul în public, vorbește cu o siguranță, cu o ușurință, o eleganță, o precizie și o claritate uimitoare, încît nu-și găsește egal în Consiliul național elvețian. Acest maiden-speech * al lui Dufour în legătură cu problema Tessinului, prin forma și conținutul lui ar fi produs o foarte puternică impresie în Camera franceză; el depășește cu mult și în toate privințele discursul de trei ore prin care Cavaignac ** și-a cîștigat reputația de primul avocat din Paris — în măsura în care se poate aprecia după textul acestei cuvîntări așa cum a apărut în „Moniteur”. Cînd un genevez vorbește o limbă frumoasă, meritul său este de două ori mai mare. Limba națională a Genevei este o limbă franceză calvinist-reformistă, tăragănată, aspră, săracă, monotonă și searbădă. Dar Dufour n-a vorbit în limba genevezilor, ci într-o autentică, pură limbă franceză. În afară de aceasta, părerile exprimate de el vădeau atîta noblețe soldățească, în sensul *cel mai bun* al cuvîntului, încît au făcut să iasă și mai puternic în evidență invidia profesională, rivalitatea și meschina mărginire cantonală a ofițerilor elvețieni-germani.

„Sînt foarte bucuros că cuvîntul neutralitate este pe buzele tuturor — a spus Dufour. — Dar în ce constă neutralitatea? Ea constă în faptul că noi nu întreprindem sau nu permitem să se întreprindă nimic de natură să pericliteze relațiile pașnice între Elveția și vecinii ei. Nici mai puțin, dar nici mai mult. Prin urmare, avem dreptul să oferim azil emigranților, și sîntem mindri de acest drept. Noi considerăm că aceasta este datoria noastră față de cei loviți de o nenorocire, dar cu o singură condiție: emigranții să se supună legilor noastre, să nu întreprindă nimic din ceea ce ar putea amenința securitatea noastră internă și externă. Îmi dau perfect de bine seama că un patriot alungat de tiranie caută să lupte și pe teritoriul nostru pentru libertatea patriei sale. Nu vreau să-i reproșez acest lucru, dar într-un asemenea caz trebuie să ne gîndim și noi ce avem de făcut. De aceea, dacă un emigrant pune mîna pe condei sau pe pușcă pentru a ataca un guvern vecin, nu-l vom expulza, căci ar fi nedrept, dar îl vom îndepărta de la graniță, îl vom interna. Această măsură este dictată de considerente care privesc propria noastră securitate și respectul față de statele vecine; nu vom face mai puțin, dar *nici mai mult*. Dacă

* — prim discurs în parlament. — *Nota Trad.*

** — Godefroy Cavaignac. — *Nota Red.*

Însă luăm măsuri nu numai împotriva voluntarului care a pătruns pe un teritoriu străin, dar și împotriva fratelui sau a tatălui acestui voluntar, împotriva aceluia care stă liniștit, atunci facem mai mult decât sîntem obligați să facem și nu mai sîntem neutri, ci ne situăm de partea guvernului străin, de partea despotismului, împotriva victimelor lui. (Strigăte de „bravo !” pe toate băncile). Și tocmai acum, cînd Radetzky, omul față de care poate nimeni din cei de față nu are nici un fel de simpatie, cînd acest om ne cere să îndepărtăm în chip atît de nejust din regiunea graniței pe *toți* emigranții, cînd el își sprijină pretențiile sale prin amenințări, ba chiar prin măsuri ostile, tocmai acum e cel mai puțin cazul să ne conformăm cererii nejuste ce ne-a fost făcută de un adversar mai puternic, căci s-ar putea crea impresia că am cedat în fața unei forțe superioare, că am luat această hotărîre pentru că ne-a fost cerută de un adversar mai puternic. (Bravo !)

Din păcate, nu pot reda mai amănunțit și mai exact conținutul acestei cuvîntări. Aici nu există stenografi și trebuie să transcriu totul din memorie. Dar e destul să spun că Dufour a uimit întreaga adunare atît prin talentul său oratoric și prin simplitatea expunerii sale, cît și prin seriozitatea argumentelor prezentate ; după ce a declarat că sprijină propunerea lui Pioda, el s-a înapoiat la locul său, în aplauzele generale. Niciodată nu mi-a fost dat aici, în Consiliul național, să aud aplauze în timpul discuțiilor. Chestiunea a fost hotărîită ; după cuvîntarea rostită de Dufour, nu mai era nimic de adăugat, și propunerea lui Pioda a fost acceptată.

Dar asta nu era pe placul cavalerilor din micile cantoane, care s-au simțit atinși în amorul lor propriu, și, la propunerea de a închide dezbaterile, s-au pronunțat cu 48 de voturi pentru continuarea lor. Numai 42 de deputați au votat pentru închiderea dezbaterilor, așa că ele au continuat. D-l Veillon din Waadt a propus ca toată această chestiune să fie transmisă Consiliului federal. D-l Pittet din Waadt, un bărbat frumos, tip caracteristic de francez, a susținut propunerea lui Pioda ; dînsul a vorbit destul de curgător, dar prea prolix și pe un ton doctrinar. Se părea că dezbaterile încep să lincezească, cînd, în sfîrșit, a urcat la tribună d-l Furrer, președintele Confederației.

D-l Furrer e un om în floarea vîrstei, care poate servi drept completare lui Alcibiade-Escher. Dacă acesta reprezintă Atena elvețiană, d-l Furrer reprezintă Zürichul. Dacă Escher are alură de profesor, Furrer aduce a meșter breslaș. Amîndoi laolaltă dau o imagine completă a Zürichului.

D-l Furrer este, firește, un adept al neutralității absolute și, de aceea, cînd în urma cuvîntării lui Dufour a simțit că sistemul său este amenințat de un pericol serios, a fost nevoit să

recurgă la măsurile cele mai extreme pentru a-și asigura majoritatea. D-l Furrer, deși nu e decît de trei zile președinte al Confederației, a dovedit totuși că se pricepe tot atît de bine ca Duchâtel și Hansemann să reducă dezbaterile la problema încrederii în guvern. El a declarat că Consiliul federal așteaptă cu nerăbdare hotărîrea Consiliului național, deoarece această hotărîre va avea ca urmare o schimbare decisivă în întreaga politică a Elveției etc. Agrementîndu-și această captatio benevolentiae * cu cîteva figuri retorice, el a trecut, încetul cu încetul, la expunerea punctului său de vedere și a punctului de vedere al majorității Consiliului federal în această problemă, și anume că politica de neutralitate trebuie să rămînă neclintită și că părerea majorității comisiei este în același timp și părerea majorității Consiliului federal. Toate acestea le-a spus cu un aer atît de demn și de solemn, și pe un ton atît de ferm, încît problema încrederii în guvern străbătea fiecare din cuvintele lui. Aici e cazul să amintim că în Elveția puterea executivă nu este de sine stătătoare alături de cea legislativă, ca într-o monarhie constituțională sau ca în noua constituție franceză; ea nu este decît expresia și instrumentul puterii legislative. Trebuie să avem în vedere că aici nu există obiceiul ca puterea executivă să-și dea demisia dacă intențiile ei se află în dezacord cu o hotărîre a adunării legislative: dimpotrivă, în mod obișnuit ea execută în modul cel mai docil această hotărîre și așteaptă vremuri mai bune. Și, întrucît puterea executivă este și ea un consiliu ales, în rîndurile căruia există de asemenea diferite nuanțe, nu are prea mare importanță dacă minoritatea din consiliul executiv obține, în unele probleme, majoritatea în consiliul legislativ. Or aici, cel puțin doi membri ai Consiliului federal, Druey și Franscini, s-au pronunțat pentru Pioda și împotriva lui Furrer. Prin urmare, acest apel al lui Furrer adresat adunării era, din punctul de vedere al obiceiurilor și concepțiilor elvețiene, cu totul neparlamentar. Dar asta n-are nici o importanță! Vocea autoritară a d-lui președinte al Confederației a dat din nou curaj cavalerilor din micile cantoane, și cînd dînsul și-a re-luat locul s-au auzit chiar strigăte de „bravo”, care de altfel au încetat numaidecît, și s-a cerut închiderea dezbaterilor.

Dar bătrînul Steiger a fost destul de drept ca să dea în prealabil încă o dată cuvîntul d-lui Pioda, ca raportor al minorității. Pioda a vorbit tot atît de calm și de corect ca și

---

* — încercare de a cîștiga bunăvoința (procedeu retoric). — *Nota Trad.*

prima oară. El a combătut încă o dată toate acuzațiile aduse, făcînd un scurt rezumat al dezbaterilor, și l-a apărat cu multă căldură pe prietenul său Luvini, pe care elocvența sa înflăcărată l-a împins, poate, prea departe, dar care — și acest lucru nu trebuie uitat niciodată — a păstrat Elveției cantonul său. În încheiere el s-a referit la Airolo și și-a exprimat regretul că acest cuvînt a fost rostit aici, și încă de cei de la care s-ar fi așteptat cel mai puțin.

„Este adevărat — a spus el — că la Airolo noi am suferit o înfringere. Dar cum s-a întîmplat acest fapt? Eram singuri, și asupra micului nostru canton, care are o populație destul de rară, s-au năpusit cu toate forțele lor vechile cantoane și Wallis și, cu toată împotrivirea noastră neînfricată, ne-au zdrobit. Este adevărat că am fost bătuți. Dar sînteți îndreptățiți dv.” (se întoarce spre Michel) „să ne reproșați acest lucru? Dv., domnilor, dv. sînteți vinovați că am fost bătuți, dv. trebuia să vă aflați în Alpii superiori și să atacați din flanc trupele Sonderbundului, dar tocmai dv. n-ați venit acolo, tocmai dv. ne-ați lăsat în voia soartei, și de aceea am fost bătuți. Da, dv. ați sosit, domnilor, dar cînd era prea tîrziu, cînd totul se terminase, — atunci, în sfîrșit, ați sosit și dv.!”

Furios și roșu ca un rac, colonelul Michel a sărit de la locul său declarînd că toate acestea sînt minciuni și calomnii. Fiind chemat la ordine de exclamațiile de indignare și de clopoțelul președintelui, a început să vorbească mai potolit. El afirmă că nu are cunoștință de faptul că trebuia să se afle în Alpii superiori. El știe numai că, primind ordin, a fost primul care a venit în ajutorul celor din Tessin.

Pioda i-a răspuns tot atît de calm ca și înainte, precizînd că n-a avut cîtuși de puțin intenția să-l învinuiască personal pe d-l Michel și că a vorbit numai despre cei din Graubünden, în general; cît despre datoria pe care o aveau ei de a-i sprijini pe cei din Tessin dinspre Alpii superiori, ea este în afară de orice discuție. Dacă d-l Michel nu știe toate acestea, lucrul se explică lesne prin faptul că pe atunci dînsul nu comanda decît un batalion și, ca atare, se prea poate ca planurile generale ale companiei să-i fi rămas necunoscute.

Cu acest intermezzo, care a atras după sine și diverse explicații personale între acești domni în afara incintei adunării, și care s-a soldat, în cele din urmă, prin declarații menite să satisfacă ambele părți, dezbaterile au fost încheiate. Votarea s-a făcut nominal. Francezii și patru sau cinci germani au votat în favoarea celor din Tessin, în timp ce majoritatea elvețienilor germani au votat împotriva lor; Tessinului i s-a luat dreptul de a acorda azil, pretențiile lui Radetzky

au fost satisfăcute, și a fost proclamată neutralitatea cu orice preț, așa că d-l Furrer putea să fie mulțumit de sine și de Consiliul național.

Acesta este Consiliul național elvețian, în care se întrunește floarea bărbaților de stat din Elveția. Părerea mea este că ei se deosebesc de ceilalți legiuitori numai printr-o singură virtute : au mai multă *răbdare*.

Scriș de F. Engels
la 6 decembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 165
din 10 decembrie 1848
și într-o a doua ediție
a acestui număr

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Lovitura de stat a contrarevoluției

Colonia, 7 decembrie. Adunarea națională a fost dizolvată. Reprezentanții poporului au fost împrăștiați „prin grația lui Dumnezeu”.

La lovitura de stat executată cu atîta insolență, guvernul, în motivarea acestui act de violență, adaugă sarcasmul cel mai usturător ⁹⁶.

Adunarea națională culege acum roadele îndelungatei ei nevolnicii și lașități. Ea a dat posibilitate conspirației împotriva poporului să se pregătească în voie luni de zile, să crească și să se întărească, și acum ea a fost prima care i-a căzut victimă.

La rîndul său, poporul ispășește păcatele săvîrșite în martie, și apoi în aprilie și în mai, din generozitate, sau, mai bine zis, din prostie, și, în sfîrșit, prin așa-zisa „rezistență pasivă”. El a căpătat acum o lecție care îi va fi, să sperăm, de folos. Viitoarea sa victorie va pune capăt vorbăriei despre „conciliere”, ca și oricărei alte frazeologii și ipocrizii.

Scris de K. Marx
la 7 decembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 163
din 8 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Burghezia și contrarevoluția

I

Colonia, 9 decembrie. N-am ascuns-o niciodată. Terenul pe care ne situăm nu este *terenul legalității*, ci *terenul revoluționar*. Guvernul, la rîndul său, a renunțat acum la ipocrizia cu terenul legalității. El s-a situat pe terenul revoluționar, căci și terenul *contrarevoluționar* este *revoluționar*.

În § 6 al legii din 6 aprilie 1848 se precizează :

„Viitorii reprezentanți ai poporului vor avea în orice caz dreptul de a-și spune cuvîntul la adoptarea tuturor *legilor*, precum și la stabilirea bugetului de stat, și tot lor le va reveni *dreptul de a aproba impozitele*”.

În § 13 al legii din 8 aprilie 1848 se spune :

„Adunarea care urmează să se întrunească pe baza prezentei legi este chemată să *stabilească*, în înțelegere cu coroana, *viitoarea constituție a statului* și să exercite, pe toată durata existenței sale, prerogativele de pînă acum ale adunărilor reprezentanților stărilor sociale, în special dreptul de a aproba impozitele”.

Guvernul trimite la dracu adunarea conciliatoare ⁹⁷, impune țării, cu de la sine putere, o soi-disant * constituție ⁹⁸ și își aprobă el însuși impozitele care i-au fost refuzate de către reprezentanții poporului.

Guvernul prusian a pus capăt în mod senzational camphauseniadei, acestei solemne *Jobsiade a legalității* [*Rechts-Jobsiade*] ⁹⁹. Drept răzbunare, inventatorul acestei epopei, marele *Camphausen*, rămîne mai departe liniștit la Frankfurt, ca ambasador al aceluiași guvern prusian, și continuă să pună la cale intrigi împreună cu Bassermannii în interesul aceluiași guvern prusian. Acest *Camphausen*, care a inventat teoria concilierii pentru a salva terenul legalității, adică pentru a

* — așa-zisă. — *Nota Trad.*

jefui revoluția în primul rînd pe onorurile ce i se cuveneau, a inventat, totodată, și minele care mai tîrziu aveau să arunce în aer terenul legalității împreună cu teoria concilierii.

Acest om a introdus alegerile *indirecte*, care au avut drept rezultat o adunare căreia guvernul i-a putut striga în momentul unei răzvrățiri neașteptate: **Trop tard!** * El a rechemat pe principele Prusiei, șeful contrarevoluției, și nu s-a sfiit să transforme — folosind o minciună oficială — fuga acestuia într-o călătorie de studii¹⁰⁰. El a menținut vechea legislație prusiană cu privire la infracțiunile politice și vechea justiție. În perioada guvernării lui, vechea birocrație și vechea armată au cîștigat timp pentru a-și reveni din spaima pe care o trăseseră și pentru a se reconstitui în întregime. Toți conducătorii din timpul vechiului regim au rămas nevătămați la locurile lor. Sub Camphausen, camarila ducea război în Poznan, în timp ce el ducea război în Danemarca. Războiul împotriva Danemaricii trebuia să servească drept supapă pentru „excesul de înflăcărare patriotică”¹⁰¹ a tineretului german, care, după ce s-a întors din război, a și fost chemat la ordine așa cum se cuvine, potrivit metodelor polițienești; acest război trebuia să-i procure generalului Wrangel și faimoaselor lui regimente de gardă o anumită popularitate și, în genere, să reabiliteze soldăția mea prusacă. Odată atins acest scop, simulacrul de război trebuia înnăbușit cu orice preț printr-un armistițiu rușinos, asupra căruia același Camphausen s-a înțeles cu Adunarea națională germană de la Frankfurt pe Main. Rezultatul războiului împotriva Danemaricii a fost funcția de „*comandant suprem al celor două mărci*”¹⁰² și reîntoarcerea la Berlin a regimentelor de gardă care fuseseră izgonite în martie.

Dar războiul dus de camarila de la Potsdam sub auspiciile lui Camphausen în *Poznan!*

Războiul din Poznan a fost mai mult decît un război împotriva revoluției prusiene. El a însemnat căderea Vienei, căderea Italiei, înfrîngerea eroilor din iunie. A fost primul triumf hotărîtor pe care l-a repurtat țarul Rusiei asupra revoluției din Europa. Și toate acestea sub auspiciile marelui *Camphausen*, ale acestui prieten al istoriei care gîndește¹⁰³, cavalerul marilor dezbateri, eroul concilierii.

Astfel, în timpul lui *Camphausen* și cu ajutorul lui *Camphausen*, contrarevoluția pusese mîna pe toate pozițiile

---

* — Prea tîrziu! — *Nota Trad.*

hotărîtoare, își pregătise o armată gata de luptă, în timp ce adunarea conciliatoare era ocupată cu dezbaterile. În timpul ministrului faptelor *Hansemann-Pinto*¹⁰⁴, vechea poliție a primit o nouă uniformă, și burghezia a dus un război pe cit de înverșunat pe atît de meschin împotriva poporului. În timpul lui *Brandenburg* s-a tras concluzia din aceste premise. Pentru aceasta nu mai era nevoie decît de un singur lucru: în loc de cap — mustăți și sabie.

Cînd Camphausen a demisionat, noi am spus răsplat:

„El a semănat reacțiunea în spiritul burgheziei și o va culege în spiritul aristocrației și al absolutismului”¹⁰⁵.

Nu ne îndoim că, în momentul de față, excelența sa d-l *Camphausen*, ambasadorul Prusiei, se consideră el însuși printre seniorii feudali și că s-a împăcat cu „nedumeririle” sale fără nici un fel de frămîntări.

Dar să nu ne facem iluzii; nu i se poate atribui unui *Camphausen*, unui *Hansemann*, acestor bărbați mediocri, nici o inițiativă istorică de însemnătate mondială. Ei n-au fost nimic altceva decît purtătorii de cuvînt ai unei clase. Limbajul lor, acțiunile lor n-au fost decît eco-ul oficial al clasei care-i împinsese pe primul plan. Ei n-au fost decît marea burghezie pe primul plan.

Reprezentanții acestei clase au format *opозиția liberală* în *Dieta unită* răposată întru domnul, dar revinată pentru moment de către *Camphausen*¹⁰⁶.

Li s-a reproșat domnilor din această opoziție liberală că după revoluția din martie ei și-au trădat principiile. Dar este o eroare.

Marii moșieri și capitaliști, singurii care erau reprezentați în *Dieta unită*, cu un cuvînt reprezentanții sacului cu bani, s-au îmbogățit și au devenit mai culți. Pe de o parte, o dată cu dezvoltarea societății burgheze în Prusia, cu alte cuvinte o dată cu dezvoltarea industriei, comerțului și agriculturii, vechile deosebiri între stările sociale își pierduseră baza lor materială.

Nobilimea însăși se îmburghezise în mare măsură. În loc de fidelitate, dragoste și credință, ea a început să se ocupe în primul rînd de sfeclă, rachiu și lînă. Arena ei principală devenise piața lînii. Pe de altă parte, statul absolutist, căruia prin însăși desfășurarea lucrurilor îi fugise de sub picioare vechea bază socială, a devenit o cătușă pentru noua societate burgheză cu modul ei de producție schimbat și cu necesitățile ei schimbate. Burghezia trebuia să-și revendice partea

ei la dominația politică, fie și numai în virtutea intereselor ei materiale. Numai ea era în stare să satisfacă, prin intermediul legilor, nevoile ei comerciale și industriale. Ea trebuia deci să ia din mâinile unei birocrații perimate, pe cât de arogantă pe atât de ignorantă, administrarea „celor mai sfinte interese” ale ei. Ea trebuia să ceară dreptul de control asupra finanțelor statului, al căror creator se socotea. După ce a răpit birocrației monopolul așa-zisei culturi și s-a convins că a întrecut-o cu mult în cunoașterea reală a nevoilor societății burgheze, ea a avut ambiția să cucerească și o poziție politică corespunzătoare poziției ei sociale. Pentru a-și atinge scopul, ea trebuia să aibă posibilitatea de a discuta în mod liber despre propriile ei interese, de a-și expune părerile, precum și de a se pronunța cu privire la acțiunile guvernului. Aceasta numea ea „*dreptul la libertatea presei*”. Ea trebuia să obțină posibilitatea de a se asocia nestingherită. Aceasta numea ea „*dreptul de liberă asociere*”. Tot astfel ea trebuia să obțină *libertatea conștiinței* și alte libertăți de felul acesta, ca o consecință necesară a *liberei concurențe*. Și, în ajunul lui martie 1848, burghezia prusiană era pe drumul cel bun în ceea ce privește realizarea tuturor dorințelor sale.

Statul prusian se afla într-o situație financiară grea. Creditul său secase. Acesta era secretul convocării „*Dietei unite*”. Guvernul s-a împotrivit, ce-i drept, destinului său; el a dizolvat fără îndurare „*Dieta unită*”, dar jena financiară și lipsa de credit l-ar fi aruncat, în cele din urmă, în mod inevitabil în brațele burgheziei. Ca și baronii feudali, regii prin grația lui Dumnezeu au schimbat dintotdeauna privilegiile lor pe bani peșin. Emanciparea iobagilor a fost primul, iar monarhia constituțională a fost al doilea act măreț al acestui târg istoric care a avut loc în toate statele germano-creștine. „*L'argent n'a pas de maître*” *, dar maîtres încetează de a mai fi maîtres de îndată ce sînt démonétisés (lipsiți de bani).

Opoziția liberală din „*Dieta unită*” nu era, prin urmare, nimic altceva decît opoziția burgheziei față de o formă de guvernămînt care nu mai corespundea intereselor și nevoilor ei. Pentru a face opoziție curții, ea trebuia să facă curte poporului.

---

* — Banii n-au stăpîn. — Nota Trad.

Poate că ea și-a închipuit într-adevăr că face opoziție în *interesul* poporului.

Drepturile, libertățile pe care s-a străduit să le obțină *pentru sine* n-a mai putut, firește, să le ceară guvernului decât sub firma de *drepturi și libertăți pentru popor*.

Această opoziție, după cum am mai spus, se afla pe drumul cel bun când a izbucnit *furtuna din februarie*.

II

Colonia, 11 decembrie. Când apele potopului din martie — un potop en miniature * — s-au retras, în urma lor n-au rămas pe suprafața pământului berlinez titani sau coloși revoluționari, ci niște creaturi de tip vechi, figuri burgheze mărunte — liberalii din „Dieta unită”, reprezentanții burgheziei prusiene conștiente. Provinciile cu burghezia cea mai dezvoltată, *Renania* și *Silezia*, au furnizat principalul contingent pentru noile guverne. După ei venea un cortegiu întreg de juriști renani. Pe măsură ce burghezia era împinsă pe planul al doilea de către feudali, Renania și Silezia cedau locul în ministere provinciilor vechi prusiene. Guvernul Brandenburg nu mai este legat de Renania decât printr-un tory din Elberfeld. *Hansemann* și *von der Heydt*! Aceste două nume întruchipează pentru burghezia prusiană toată deosebirea dintre martie și decembrie 1848!

Burghezia prusiană a fost azvîrlită pe culmile statului, dar nu așa cum dorise ea, printr-o *tranzacție pașnică cu coroana*, ci printr-o *revoluție*. Ea trebuia deci să reprezinte împotriva coroanei, adică împotriva *ei însăși*, nu propriile ei interese, ci *interesele poporului*, căci o mișcare populară îi netezise calea. Coroana nu era însă în ochii ei decât paravanul, prin grația lui Dumnezeu, îndărățul căruia trebuiau să se ascundă propriile ei interese pămîntești. Inviolabilitatea propriilor ei interese și a formelor politice corespunzătoare acestor interese, tradusă în limbaj constituțional, însemna *inviolabilitatea coroanei*. Așa se explică visurile despre o *monarhie constituțională* pe care și le făurește burghezia germană, și mai ales burghezia prusiană. De aceea, deși revoluția din februarie, cu epilogul ei din Germania, a fost bine-

---

* — în miniatură. — *Nota Trad.*

venită pentru burghezia prusiană, întrucît i-a dat pe mîna cîrma statului, totuși ea îi strica socotelile, fiindcă dominația ei era astfel legată de condiții pe care nu voia și nici nu putea să le îndeplinească.

Burghezia nu a mișcat nici un deget. Ea a îngăduit poporului să se bată pentru ea. Puterea care i-a fost încredințată nu era, prin urmare, puterea comandantului de armată care și-a învins adversarul, ci puterea unui comitet de securitate căruia poporul victorios i-a încredințat ocrotirea propriilor sale interese.

Camphausen mai simțea încă toate inconvenientele acestei situații, și toată slăbiciunea guvernului său se trage din acest sentiment și din împrejurările care i-au dat naștere. De aceea un fel de îmbujorare pudică transfigurează actele cele mai nerușinate ale guvernului său. *Neruşinarea și obrăznicia* fățișă au constituit apanajul lui *Hansemann*. Nuanța roșiatică este singura deosebire dintre acești doi pictori.

Revoluția din martie din Prusia nu trebuie confundată nici cu revoluția engleză din 1648 și nici cu cea franceză din 1789.

În 1648 burghezia s-a aliat cu noua nobilime împotriva regalității, împotriva nobilimii feudale și a bisericii dominante.

În 1789 burghezia s-a aliat cu poporul împotriva regalității, împotriva nobilimii și a bisericii dominante.

Revoluția din 1789 a avut drept model (în Europa cel puțin) numai revoluția din 1648, iar revoluția din 1648 numai răscoala Țărilor de jos împotriva Spaniei. Ambele revoluții au depășit cu un secol — nu numai în timp, ci și în ceea ce privește conținutul — modelele lor.

În ambele revoluții burghezia a fost clasa care s-a aflat *realmente* în fruntea mișcării. *Proletariatul și acele părți ale populației orășenești care nu făceau parte din burghezie*, ori nu aveau încă interese deosebite de acelea ale burgheziei, ori nu alcătuiau încă clase sau pături sociale cu o dezvoltare de sine stătătoare. De aceea, acolo unde ele au înfruntat burghezia, ca bunăoară în 1793 și 1794 în Franța, ele au luptat numai pentru promovarea intereselor burgheziei, deși *în mod diferit de burghezie*. *Întreaga teroare franceză* nu a fost altceva decît o *manieră plebee* de a sfîrși o dată cu *dușmanii burgheziei*: absolutismul, feudalismul și mica burghezie.

Revoluțiile din 1648 și 1789 nu au constituit o revoluție engleză și una franceză; ele au fost revoluții pe scară

europăană. Ele nu au constituit victoria unei anumite clase a societății asupra *vechii orînduirii politice*, ci au proclamat *orînduirea politică a noii societăți europene*. În aceste revoluții burghezia a ieșit biruitoare; dar *victoria burgheziei* a însemnat atunci *victoria unei noi orînduirii sociale*, victoria proprietății burgheze asupra celei feudale, a națiunii asupra provincialismului, a concurenței asupra sistemului breslelor, a fărîmării proprietății asupra dreptului de primogenitură, a dominației proprietarului funciar asupra supunerii proprietarului de către pămînt, a rațiunii asupra superstiției, a familiei asupra numelui de familie, a industriei asupra trîndăviei eroice, a dreptului burghez asupra privilegiilor medievale. Revoluția din 1648 a fost victoria secolului al XVII-lea asupra secolului al XVI-lea, revoluția din 1789 a fost victoria secolului al XVIII-lea asupra secolului al XVII-lea. Aceste revoluții exprimau în mai mare măsură cerințele, din acea vreme, ale întregii lumi decît cerințele acelor părți din lume în care au avut loc, adică ale Angliei și Franței.

Nimic din toate acestea nu întîlnim în *revoluția din martie din Prusia*.

Revoluția din februarie a *desființat* monarhia constituțională în realitate și dominația burgheziei în teorie. Revoluția din martie din Prusia avea să *înfîințeze* în teorie monarhia constituțională și în realitate dominația burgheziei. Departe de a fi o *revoluție europeană*, ea nu a fost decît ecoul jalnic al unei revoluții europene într-o țară înapoiată. În loc să depășească secolul său, ea a rămas cu mai bine de o jumătate de secol în urma lui. Ea a fost din capul locului *un fenomen secundar*; se știe însă că bolile secundare sînt mai greu de tratat și totodată distrug organismul mai rău decît boala inițială. Nu a fost vorba de făurirea unei societăți noi, ci de reînvierea la Berlin a societății decedate la Paris. Revoluția din martie din Prusia nu a fost nici măcar *națională, germană*; ea a fost din capul locului *provincial-prusiană*. Răscoala de la Viena, cea de la Kassel, cea de la München și tot felul de alte răscoale provinciale s-au desfășurat concomitent cu ea și i-au disputat întietatea.

Pe cînd revoluțiile din 1648 și 1789 aveau mîndria nemăsurată de a fi o încununare a creației, revoluția din 1848 de la Berlin era mîndră de a fi un anacronism. Lumina

acestei revoluții a fost asemenea luminii stelelor, care ajunge la noi, locuitorii Pământului, abia la 100.000 de ani după ce astrul care a radiat-o s-a stins. Revoluția din martie din Prusia a fost o astfel de stea în miniatură pentru Europa, așa cum a fost o miniatură în toate privințele. Lumina ei a fost lumina unui cadavru social demult intrat în putrefacție.

Burghezia germană s-a dezvoltat cu atita trîndăvie, lășitate și încetineală, încît în clipa cînd a înfruntat amenințătoare feudalismul și absolutismul a văzut ridicîndu-se în fața ei amenințător proletariatul și toate păturile populației orășenești ale căror interese și idei sînt înrudite cu acelea ale proletariatului. Și ea vedea cum împotriva ei se ridică nu numai o clasă în spatele ei, ci întreaga Europă în fața ei. Burghezia prusiană, spre deosebire de cea franceză din 1789, nu era clasa care reprezenta întreaga societate modernă față de reprezentanții vechii societăți, regalitatea și nobilimea. Ea decăzuse, ajungînd un fel de stare deopotrivă antiregalistă și antipopulară, gata să facă opoziție atît coroanei cît și poporului, nehotărîtă față de fiecare din adversarii ei în parte, pentru că îi vedea mereu pe amîndoi cînd la spatele, cînd în fața ei ; dispusă din capul locului să trădeze poporul și să încheie un compromis cu reprezentantul încoronat al societății vechi, deoarece ea însăși aparținea deja societății vechi ; ea reprezenta nu interesele unei societăți noi împotriva unei societăți vechi, ci interese înnoite în sînul unei societăți învechite ; ea se afla la cîrma revoluției nu pentru că avea poporul în spate, ci pentru că poporul o împingea din spate ; era în frunte nu pentru că reprezenta inițiativa unei epoci sociale noi, ci numai pentru că reprezenta nemulțumirea unei epoci sociale vechi ; o pătură a statului vechi care nu-și croise singură drum, ci fusese aruncată la suprafața statului nou de un cutremur de pămînt ; fără încredere în sine însăși, fără încredere în popor, mirînd împotriva celor de sus, tremurînd în fața celor de jos, egoistă față de ambele părți și conștientă de egoismul ei, revoluționară față de conservatori și conservatoare față de revoluționari ; neîncrezătoare în propriile ei lozinci, folosind fraze în loc de idei, înspăimîntată de furtuna mondială, dar exploatănd-o în folosul ei ; lipsită de orice energie și nefiind altceva decît un plagiat ; banală fiindcă nu avea nimic original, originală nu-

mai în banalitatea ei, ea se tocmea cu propriile ei dorinți, fără inițiativă, fără încredere în sine, fără încredere în popor, fără chemare istorică ; întocmai ca un moșneag asupra căruia apasă un blestem, osîndit să conducă și să abată, în propriul său interes senil, primele impulsuri tinerești ale unui popor robust, un moșneag fără ochi, fără urechi, fără dinți, o adevărată ruină, — astfel s-a pomenit *burghezia prusiană* la cirna statului prusian după revoluția din martie.

III

Colonia, 15 decembrie. *Teoria concilierii*, pe care burghezia ajunsă la putere în guvernul *Camphausen* a proclamat-o imediat drept baza „cea mai largă” a unui contract social* prusian, n-a fost nicidecum o simplă teorie; dimpotrivă, ea crescuse pe pomul vieții „de aur”.

Revoluția din martie nu a supus cîtuși de puțin pe suveranul prin grația lui Dumnezeu suveranității poporului. Ea a silit numai coroana, statul absolutist, să ajungă la o înțelegere cu burghezia, să se împace cu vechiul ei rival.

Coroana va sacrifica burgheziei nobilimea, iar burghezia va sacrifica coroanei poporul. În aceste condiții regalitatea va deveni burgheză, iar burghezia va deveni regalistă.

După martie nu mai există decît aceste două forțe. Ele își fac reciproc serviciul de paratrăsnet al revoluției. Totul, firește, pe „cea mai largă bază democratică”.

Acesta a fost *secretul teoriei concilierii*.

Negustorii de untdelemn și de lînă¹⁰⁷ care au format primul guvern după revoluția din martie s-au complăcut în rolul de a ascunde sub poalele hainelor lor plebee coroana compromisă. Ei erau beți de fericirea de a avea acces la curte și, renunțînd din pură mărinimie și împotriva voinții lor, la austeră lor poză romană — la poza romană a Dietei unite —, ei erau bucuroși să astupe cu leșul fostei lor popularități prăpastia care amenința să înghită tronul. Ce se mai fălea ministrul *Camphausen* în rolul lui de moașă a tronului constituțional! Bravul om era vădit emoționat de propria sa persoană și de propria sa mărinimie. Coroana și camarila ei au suportat cu greu acest protectorat umilitor; ea a făcut

---

* — contract social. — *Nota Trad.*

bonne mine à mauvais jeu * în așteptarea unor vremuri mai bune.

Armata, care era pe jumătate descompusă, birocrația, care tremura pentru slujbele și lefurile ei, casta umilită a feudalilor, al cărei conducător se afla într-o călătorie constituțională de studii, îl păcăliră ușor cu câteva vorbe dulci și cu câteva plecăciuni pe acest bourgeois gentilhomme **.

Burghezia prusiană era deținătorul *nominal* al puterii ; ea nu se îndoia nici un moment că forțele vechiului stat i s-au pus la dispoziție fără nici un fel de gânduri ascunse și toți, fără excepție, s-au transformat în adepți devotați ai propriei ei atotputernicii.

Nu numai în guvern, dar pe tot cuprinsul monarhiei, burghezia se îmbăta cu această iluzie.

Singurele fapte eroice ale burgheziei prusiene după martie au fost hărțuielile, adeseori sîngeroase, ale gărzii civile împotriva proletariatului neînarmat ; și oare aceste fapte eroice n-au găsit în armată, în rîndurile birocrației și chiar printre seniorii feudali complici servili ? Singurele eforturi de care s-au dovedit capabili reprezentanții locali ai burgheziei, *consiliile municipale* — al căror servilism insinuant și josnic a fost mai tîrziu călcat în picioare, așa cum merita, de un Windischgrätz, de un Jellačić și de un Welden —, singurele fapte eroice ale acestor consilii municipale după revoluția din martie au fost avertismentele lor de o severitate patriarhală adresate poporului ; și oare acestea n-au fost privite cu uimire de către domnii Regierungspräsidenten, căroră le pierise graiul, și de către generalii de divizie cumînțiți ? Mai avea oare burghezia prusiană motiv să se îndoiască că vechea ură a armatei, a birocrației, a feudalilor se va topi, făcînd loc unei supuneri pline de respect față de învingătorul mărinimos, burghezia, care se înfrîna pe sine însăși și anarhia ?

Situația era limpede. În fața burgheziei prusiene nu se mai punea acum decît o singură sarcină : de a se instala cît mai comod la putere, de a înlătura pe anarhiștii stînjenitori, de a restabili „liniștea și ordinea” și de a aduna dările nepercepute în timpul furtunii din martie. Nu mai putea fi vorba decît de a limita la un minim *cheltuielile de producție* ale dominației ei, ca și ale revoluției din martie, care a dus la

* — haz de necaz. — *Nota Trad.*

** — burghez gentilom. — *Nota Trad.*

această dominație. Armele la care s-a văzut nevoită să recurgă burghezia prusiană în lupta ei dusă sub firma poporului împotriva societății feudale și a coroanei acesteia — dreptul de asociere, libertatea presei etc. — nu trebuiau ele oare sfărimate în mâinile unui popor înșelat, care nu mai trebuia să le folosească pentru burghezie și care manifesta tendințe îngrijorătoare de a le folosi împotriva ei ?

Burghezia era convinsă că în calea înțelegerii ei cu coroana, în calea tirgului dintre ea și vechiul stat, împăcat cu soarta sa, nu stătea decît o piedică, o singură piedică : poporul — acest puer robustus sed malitiosus, cum spune Hobbes¹⁰⁸, Poporul și revoluția !

Revoluția era titlul de drept al poporului ; pe revoluție și-a bazat el revendicările sale năvalnice. Revoluția a fost polița trasă de popor asupra burgheziei. Datorită revoluției, burghezia a ajuns la putere. Din ziua venirii ei la putere, această poliță a devenit scadentă. Burghezia a trebuit să protesteze această poliță.

Revoluția însemna în limbajul poporului : voi, burghezii, sînteți le Comite du salut public, Comitetul securității publice, căruia i-am dat pe mîna puterea nu pentru ca să cădeți de acord cu coroana pentru salvagardarea intereselor voastre, ci ca să apărați, împotriva voinței coroanei, interesele noastre, interesele poporului.

Revoluția a însemnat protestul poporului împotriva faptului că burghezia a căzut de acord cu coroana. Burghezia, care a căzut de acord cu coroana, trebuia, așadar, să protesteze împotriva revoluției.

Și acest lucru s-a întîmplat în timpul marelui Camphausen. Revoluția din martie n-a fost recunoscută. Reprezentanța națională de la Berlin s-a constituit ca reprezentanță a burgheziei prusiene, ca adunare conciliatoare, prin faptul că a respins propunerea de a recunoaște revoluția din martie.

Această adunare a declarat cele întîmplate ca neîntîmplate. Ea a proclamat sus și tare în fața poporului prusian că el nu a căzut de acord cu burghezia pentru a face revoluție împotriva coroanei, ci că a făcut revoluția pentru ca burghezia să se înțeleagă cu coroana împotriva lui însuși ! Așa a fost distrus titlul de drept al poporului revoluționar și a fost dobîndit terenul legalității al burgheziei conservatoare.

Terenul legalității !

Brüggemann și, prin el, „Kölnische Zeitung“ au flecărit, au născocit și s-au văicărit atît de mult în legătură cu „terenul

legalității", de atâtea ori l-au pierdut și l-au redobândit, l-au distrus și l-au cîrpit, l-au zvîrlit de la Berlin la Frankfurt și de la Frankfurt la Berlin, l-au îngustat și l-au extins, l-au transformat dintr-un simplu teren într-un parchet, dintr-un parchet într-o dublă podea — care, precum se știe, este instrumentul principal al scamatorilor —, iar dintr-o podea dublă într-o trapă fără fund, încît terenul legalității s-a transformat în cele din urmă, pe drept cuvînt, pentru cititorii noștri, în terenul lui „*Kölnische Zeitung*”; ei pot confunda deviza burgheziei prusiene cu deviza personală a d-lui Joseph Dumont, pot confunda ideea necesară a istoriei universale prusiene cu o marotă arbitrară a lui „*Kölnische Zeitung*”, și să vadă în terenul legalității numai terenul pe care crește „*Kölnische Zeitung*”.

Terenul legalității, și încă terenul legalității prusiene!

Dar terenul legalității pe care evoluează, după revoluția din martie, cavalerul marilor dezbateri Camphausen, fantoma redeșteptată a Dietei unite și adunarea conciliatoare reprezentă oare legea constituțională din 1815, sau legea Dietei din 1820, sau rescriptul din 1847, sau legea electorală și legea conciliatoare din 8 aprilie 1848? ¹⁰⁹

Nimic din toate acestea.

„Terenul legalității” însemna pur și simplu că revoluția nu și-a cîștigat încă terenul și că vechea societate nu și l-a pierdut pe al ei, că revoluția din martie a fost numai un „eveniment” care a constituit „impulsul” pentru „înțelegerea” pregătită de multă vreme în cadrul vechiului stat prusian între tron și burghezie, înțelegere a cărei necesitate a exprimat-o coroana însăși în mai multe înalte decrete anterioare, dar pe care înainte de martie a socotit-o ca nefiind „urgentă”. Într-un cuvînt, „*terenul legalității*” însemna că după martie burghezia era dispusă să trateze cu coroana pe aceleași baze ca și înainte de martie, ca și cum n-ar fi avut loc o revoluție și ca și cum Dieta unită și-ar fi atins țelul fără revoluție. „Terenul legalității” însemna că titlul de drept al poporului, *revoluția*, nu exista în contract social dintre guvern și burghezie. *Burghezia și-a întemeiat pretențiile ei pe legislația vechi-prusiană, pentru ca poporul să nu-și întemeieze cumva vreo pretenție pe noua revoluție prusiană.*

Se înțelege că *ideologiile cretini* ai burgheziei, scribii ei și alții de teapa lor, au trebuit să prezinte această idealizare a interesului burghez drept adevăratul interes al burgheziei și că au trebuit să se convingă singuri de aceasta și să convingă

și pe alții. În capul unui *Brüggemann*, fraza despre terenul legalității s-a transformat într-o substanță reală.

Guvernul *Camphausen* și-a îndeplinit sarcina, aceea a *mediației* și a *tranziției*. El a fost *mediatorul* între burghezia care se ridicase pe umerii poporului și burghezia care nu mai avea nevoie de umerii poporului; între burghezia care reprezenta în aparență poporul față de coroană și burghezia care reprezenta în realitate coroana față de popor; între burghezia care s-a lepădat de revoluție și burghezia care a format nucleul contrarevoluției.

Potrivit rolului său, guvernul *Camphausen*, în pudoarea sa feciorenică, s-a limitat la o *rezistență pasivă* față de revoluție.

E drept că el a repudiat revoluția în teorie, dar în practică a *luat numai atitudine împotriva* pretențiilor ei și s-a mărghințit să *tolereze* reconstituirea vechilor autorități publice.

Între timp burghezia a considerat că a ajuns la punctul în care *rezistența pasivă* trebuia să se transforme în *ofensivă activă*. Guvernul *Camphausen* a demisionat nu pentru că a comis o greșeală sau alta, ci pentru simplul motiv că era *primul* guvern după revoluția din martie, că era guvernul *revoluției din martie* și, datorită originii sale, trebuia să-și mai ascundă adevărata sa față de reprezentant al burgheziei sub masca de dictator al poporului. Această origine ambiguă a sa și caracterul său echivoc îi impuneau să respecte față de poporul suveran anumite conveniențe, anumite reticențe și considerente, care au devenit supărătoare pentru burghezie și de care nu mai era nevoit să țină seama un al doilea guvern, provenit direct din adunarea conciliatoare.

De aceea demisia guvernului *Camphausen* a fost o enigmă pentru politicienii de cafea. După el a urmat *guvernul faptelor*, guvernul *Hansemann*, pentru că burghezia avea de gând să treacă de la perioada trădării *pasive* a poporului în favoarea coroanei la perioada îngenuncherii *active* a poporului sub dominația burgheziei, dominație asupra căreia căzuse de acord cu coroana. *Guvernul faptelor* a fost *al doilea* guvern de după revoluția din martie. În aceasta a constatat tot secretul lui.

IV

Colonia, 29 decembrie.

„Domnilor! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism!”¹¹⁰

În aceste șase cuvinte Hansemann a rezumat întregul liberalism al Dietei unite. Omul acesta a fost șeful necesar al guvernului provenit direct din adunarea conciliatoare, al guvernului care trebuia să transforme rezistența pasivă față de popor într-o ofensivă activă împotriva poporului, a fost șeful guvernului faptelor.

În nici un guvern prusian n-au existat atâtea nume burgheze! Hansemann, Milde, Märker, Köhlwetter, Gierke! Până și von Auerswald, eticheta cu acces la curte a acestui guvern, aparținea nobilimii liberale, adică nobilimii opoziționiste de la Königsberg, care căuta să se pună bine cu burghezia. În această disprețuită gloată burgheză, singur Roth von Schreckenstein reprezenta vechea nobilime feudală prusiană birocratizată. Roth von Schreckenstein! Titlu învechit de roman cu țilhari și cavaleri pe care l-ar fi putut scrie răposatul Hildebrandt!¹¹¹ Dar Roth von Schreckenstein a reprezentat numai montura feudală a juvaerului burghez. Roth von Schreckenstein în mijlocul unui guvern burghez era ca un fel de inscripție cu litere gigantice: „Nobilimea prusiană, armata, birocrația urmează steaua care răsare a burgheziei prusiene”. Ei i s-au pus la dispoziție acești atotputernici, și burghezia îi postează înaintea tronului său, așa cum pe vechile embleme heraldice erau postați urșii înaintea tronului suveranului. Roth von Schreckenstein urmează să fie numai un astfel de urs al guvernului burghez.

La 26 iunie guvernul Hansemann s-a prezentat în fața Adunării naționale. Existența lui adevărată începe însă abia din iulie. *Revoluția din iunie* a fost fundalul guvernului fap-

telor, după cum *revoluția din februarie* a fost fundalul guvernului de mediație.

Burghezia prusiană a folosit împotriva poporului victoria sîngeroasă a burgheziei pariziene asupra proletariatului parizian, după cum coroana prusiană a folosit împotriva burgheziei victoria sîngeroasă a croaților la Viena. Suferințele burgheziei prusiene după evenimentele din noiembrie din Austria reprezintă o *răzbunare* pentru suferințele îndurate de poporul prusian după revoluția din iunie din Franța. În mărginirea lor mioapă, filistinii germani s-au identificat cu burghezia franceză. Ei nu răsturnaseră nici un tron, nu înlăturaseră societatea feudală, și cu atît mai puțin ultimele ei rămășițe; ei nu au avut de apărut o societate creată de ei înșiși. Ei au crezut după iunie, ca și după februarie, ca și la începutul secolului al XVI-lea și la fel ca în secolul al XVIII-lea, că vor putea să stoarcă din muncă străină, după vechiul lor obicei de lichele acaparatoare, trei sferturi din profit. Ei nu bănuiau că în dosul evenimentelor din iunie din Franța îi pîndesc evenimentele din noiembrie din Austria și că în dosul acestora îi pîndesc evenimentele din decembrie din Prusia. Ei nu bănuiau că, dacă în Franța burghezia care a sfărîmat tronuri n-a zărit în fața ei decît un singur dușman — proletariatul —, burghezia prusiană, care se lupta cu coroana, nu mai avea decît un singur aliat — poporul. Și aceasta nu pentru că burghezia și poporul n-ar fi dezbinat prin nici un fel de interese antagoniste, ci pentru că ele mai erau încă unite prin *același* interes împotriva unei a treia forțe, care le oprima pe amîndouă deopotrivă.

Guvernul Hansemann se considera *guvern al revoluției din iunie*. Și în toate orașele prusiene, filistinii, în opoziție cu „bandiții roșii”, se transformau în „republicani onești”, fără a înceta să fie în același timp regaliști loiali și fără a observa că „roșii” lor poartă cocarde *alb și negru* ¹¹².

În mesajul tronului rostit la 26 iunie, Hansemann n-a stat să-și bată prea mult capul cu misterioasa și nebuloasa „monarhie pe cele mai largi baze democratice” a lui Camphausen.

„*Monarhie constituțională pe baza sistemului bicameral și exercitarea în comun a puterii legislative de către cele două Camere și coroană*” — la această formulă lapidară a redus el deviza plină de mister a entuziastului său predecesor.

„*Reforma relațiilor celor mai imperioase, care nu sînt compatibile cu noua constituție, eliberarea proprietății de cătușele care împiedică folosirea ei avantajoasă într-o mare parte a monarhiei, reorganizarea justi-*

ției, reforma legislației fiscale, în special *desființarea scutirilor de impozite* etc.", și înainte de toate „*întărirea puterii de stat* necesare pentru apărarea *libertății* cucerite” (de cetățeni), „*împotriva reacțiunii*” (adică împotriva folosirii libertății în interesul feudaților) „și anarhiei” (adică împotriva folosirii libertății în interesul poporului) „și pentru *restabilirea încrederii zdruncinate*”, —

acesta era programul guvernului, programul burgheziei prusiene ajunse la guvern, al cărei reprezentant clasic este *Hansemann*.

În „*Dieta unită*”, *Hansemann* a fost adversarul cel mai înverșunat și mai cinic al încrederii, căci: „*Domnilor! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism!*” În guvern însă *Hansemann* a proclamat ca o primă necesitate „*restabilirea încrederii zdruncinate*”, căci de astă dată el se adresa *poporului*, după cum mai înainte se adresase *tronului*: „*Domnilor! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism!*” Înainte fusese vorba de încrederea care *dă* bani, de data asta este vorba de încrederea care *face* bani; înainte fusese vorba de încrederea *feudală*, de încrederea plină de devotament în dumnezeu, rege și patrie, acum este vorba de încrederea *burgheză*, de încrederea în comerț, în capacitatea capitalului de a aduce dobinzi, este vorba de încrederea în solvabilitatea prietenilor de afaceri, de încrederea comercială; nu de credință, speranță, iubire este vorba, ci de *credit*.

„*Restabilirea încrederii zdruncinate!*” Prin aceste cuvinte *Hansemann* exprima ideea fixă a burgheziei prusiene.

Creditul se bazează pe certitudinea că exploatarea muncii salariate de către capital, a proletariatului de către burghezie, a micii burghezii de către marea burghezie va continua potrivit tradiției. Orice mișcare politică a proletariatului, de orice natură ar fi ea, cu excepția aceleia conduse nemijlocit de burghezie, zdruncină, prin urmare, încrederea, *creditul*. „*Restabilirea încrederii zdruncinate!*” însemna, deci, pe limba lui *Hansemann*:

Reprimarea oricărei mișcări politice în rîndurile proletariatului și în sînul tuturor păturilor societății ale căror interese nu coincid în mod direct cu interesele clasei care consideră că se află la cîrma statului.

De aceea *Hansemann* a pus în foarte strînsă legătură „*restabilirea încrederii zdruncinate*” cu „*întărirea puterii de stat*”. Numai că el s-a înșelat în ceea ce privește natura acestei „*puteri de stat*”. El credea că întărește puterea de stat care servește *creditului*, *încrederii* burgheze, și a întărit nu-

mai puterea de stat care cere încredere și, în caz de nevoie, o impune cu ajutorul mitraliilor, întrucît ea nu se bucură de nici un credit. El a vrut să facă economie la cheltuielile de producție ale dominației burgheze și a împovărat burghazia cu o sumă de multe milioane, necesară pentru restaurarea puterii feudale prusiene.

Muncitorilor, Hansemann le-a declarat foarte laconic că el ar avea în buzunar un leac miraculos pentru ei. Înainte însă de a-l putea scoate din buzunar trebuie restabilită „încrederea zdruncinată”. Pentru a restabili încrederea, clasa muncitoare trebuie să înceteze de a mai face politică și a se amesteca în treburile statului și să se întoarcă la vechile ei obiceiuri. Dacă va urma sfatul lui, încrederea va fi restabilită, minunatul leac misterios și-ar face efectul în orice caz, fie și numai datorită faptului că n-ar mai fi necesar și nici n-ar mai trebui aplicat, dat fiind că în această eventualitate însăși boala — zdruncinarea ordinii burgheze — ar fi înlăturată. Și ce nevoie e de un leac dacă nu există o boală? Dacă însă poporul se va încăpățîna, ei bine, atunci el „*va întări* puterea de stat”, poliția, armata, justiția, birocrăția, va asmuți împotriva poporului urșii săi, deoarece „încrederea” a devenit „o chestiune bănească” și :

„Domnilor! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism !”

Oricît l-ar face pe Hansemann să zîmbească afirmația noastră, programul lui a fost un program *cinstit*, un program bine intenționat.

El a vrut să întărească puterea de stat nu numai împotriva anarhiei, adică împotriva poporului ; el a vrut s-o întărească și împotriva reacțiunii, adică împotriva coroanei și a intereselor feudale, în măsura în care acestea ar fi încercat să se impună față de sacul cu bani și față de pretențiile politice „*cele mai imperioase*”, adică cele mai moderate ale burgheziei.

Guvernul faptelor, chiar numai prin componența sa, era expresia protestului împotriva acestei „reacțiuni”.

Ceea ce-l deosebea de toate guvernele prusiene anterioare era faptul că adevăratul *șef al acestui guvern* era *ministrul de finanțe*. Secole de-a rîndul statul prusian tănuise cu cea mai mare grijă că războiul, afacerile interne și externe, biserica și școala și chiar ministerul casei regale, precum și credința, speranța și iubirea, sînt subordonate profanelor *finanțe*. Guvernul faptelor a pus pe frontispiciul său acest supărător

adevăr burghez prin faptul că l-a pus în fruntea sa pe d-l Hansemann, omul al cărui întreg program de guvernare și program de opoziție s-au rezumat la următoarele :

„Domnilor! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism !”

Monarhia devenise în Prusia o „chestiune bănească”.

Să trecem acum de la programul guvernului faptelor la faptele lui.

Amenințarea cu „întărirea puterii de stat” împotriva „anarhiei”, adică împotriva clasei muncitoare și a tuturor păturilor populației orășenești care nu se mulțumeau cu programul d-lui Hansemann, s-a dovedit a fi foarte serioasă. Se poate spune chiar că, cu excepția sporirii taxelor pe zahărul de sfeclă și pe rachiu, această *reacțiune* împotriva așa-zisei *anarhii*, adică împotriva mișcării revoluționare, a fost singura faptă serioasă a guvernului faptelor.

Mulțimea de procese intentate presei pe baza dreptului prusian sau, atunci când acesta nu putea fi aplicat, pe baza Codului penal, numeroasele arestări făcute pe aceeași „bază suficientă” (formula lui Auerswald), înființarea instituției constablerilor ¹¹³ la Berlin, potrivit căreia la fiecare două case revenea un constabler, violarea libertății de asociere de către poliție, folosirea soldătimii împotriva cetățenilor care se întreceau cu gluma, folosirea gărzii civile împotriva proletarilor care-și luau nasul la purtare, starea de asediu folosită ca sperietoare, — toate acestea sînt încă vii în memoria noastră din timpul olimpiadei lui Hansemann. Nu mai e nevoie de nici un fel de detalii.

Kühlwetter a rezumat această latură a activității guvernului faptelor în următoarele cuvinte :

„Un stat care vrea să fie cu adevărat liber trebuie să aibă în calitate de putere executivă un personal polițienesc foarte numeros”,

la care Hansemann însuși a găsit cu cale să mormăie obișnuitul său refren :

„Aceasta va contribui în mod esențial și la *restabilirea încrederii, la înviuarea activității comerciale, care lincezește*”.

Sub guvernul faptelor „s-au întărit”, prin urmare, poliția vechi-prusacă, parchetul, birocrăția, armata, despre care Hansemann credea că, fiind în *solda* burgheziei, erau și în *slujba* ei. Fapt este că ele „s-au întărit”.

În schimb, starea de spirit a proletariatului și a democrației burgheze este caracterizată de un *singur* fapt. Când la Charlottenburg cițiva reacționari au maltratată pe cițiva democrați, la Berlin poporul a luat cu asalt palatul președinției Consiliului de Miniștri. Atît de popular devenise guvernul faptelor. În ziua următoare Hansemann a venit cu un proiect de lege împotriva întrunirilor și a adunărilor publice. Iată cu cîtă viclenie uneltea el împotriva reacțiunii.

Activitatea reală, palpabilă, populară a guvernului faptelor a avut, așadar, un caracter pur *polițienesc*. În ochii proletariatului și ai democrației *de la orașe*, acest guvern și adunarea conciliatoare, a cărei majoritate era reprezentată în guvern, ca și burghezia prusiană, a cărei majoritate forma majoritatea în adunarea conciliatoare, nu reprezentau nimic altceva decît *vechiul stat polițienesc-birocrat* reîmprospătat. La aceasta se adăugase indignarea împotriva burgheziei, din cauză că aceasta deținea puterea și, prin *gărzile civile*, devenise o parte integrantă a poliției.

În ochii poporului, „cucerirea din martie” a însemnat că și domnii liberali burghezi au primit funcții *polițienești*. Deci o poliție dublă !

Nu atît din faptele guvernului faptelor, cît mai ales din proiectele sale de legi organice a reieșit foarte clar că numai în interesul burgheziei „a întărit” el „*poliția*”, această ultimă expresie a vechiului stat, și a îndemnat-o să treacă la fapte.

În proiectele prezentate de guvernul Hansemann cu privire la *organizarea comunală, la Curțile cu juri, la legea cu privire la gărzile civile, proprietatea* este întotdeauna, sub o formă sau alta, granița dintre cei care *în virtutea legii se bucură de drepturi* și cei care *nu se bucură*. De altfel, în toate aceste proiecte de lege se făceau puterii regale cele mai servile concesii, căci guvernul burghez credea că a găsit în ea un aliat devenit inofensiv ; în schimb, dominația capitalului asupra muncii apărea cu atît mai necruțătoare.

Legea cu privire la gărzile civile, sancționată de adunarea conciliatoare, a fost îndreptată împotriva burgheziei însăși și a trebuit să servească drept paravan legal pentru dezarmarea ei. Ce-i drept, în închipuirea burgheziei, această lege urma să devină eficace abia după decretul cu privire la organizarea comunală și după promulgarea constituției, cu alte cuvinte după consolidarea dominației ei. Din experiența pe care a căpătat-o prin legea cu privire la gărzile civile, burghezia prusiană ar trebui să învețe cîte ceva ; ea ar trebui să

înțeală că, deocamdată, tot ce crede că face împotriva poporului face numai împotriva ei însăși.

Prin urmare, pentru popor, guvernul Hansemann s-a rezumat, din punct de vedere *practic*, la sistemul polițienesc vechi-prusac, iar din punct de vedere *teoretic* la deosebiri umilitoare, după modelul belgian¹¹⁴, între burghez și neburghez.

Să trecem acum la cealaltă parte a programului guvernului, *lupta împotriva reacțiunii*.

În această privință, guvernul se poate lăuda mai mult cu dorințe deșarte decât cu fapte.

Din dorințele deșarte *burgheze* fac parte parcelarea domeniilor și vânzarea acestor parcele unor proprietari privați, extinderea liberei concurențe asupra institutelor bancare, transformarea lui *Seehandlung*¹¹⁵ într-o instituție particulară etc.

Guvernul faptelor a avut ghinionul ca toate atacurile sale economice îndreptate împotriva partidului feudal să apară sub egida *împrumutului forțat*, iar încercările sale reformatoare să nu reprezinte în genere, în ochii poporului, decât niște simple măsuri financiare, menite să umple casa de bani a „puterii de stat” întărite. Hansemann s-a ales astfel cu ura unuia dintre partide fără să fi obținut recunoștința celuilalt. Și nu poate fi contestat faptul că el s-a încumetat să atace mai serios privilegiile feudale numai acolo unde „*chestiunea bănească*”, care-l privea cel mai îndeaproape pe ministrul de finanțe — *chestiunea bănească* în sensul *ministerului de finanțe* —, reclama acest lucru. În acest sens îngust s-a adresat el feudalilor :

„*Domnilor ! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism !*” Astfel, chiar eforturile sale burgheze pozitive îndreptate împotriva feudalilor au căpătat același colorit polițienesc ca și măsurile sale negative în vederea „*înviorării activității comerciale*”. Căci în economia politică *poliția* poartă denumirea de *fisc*. În Silezia, în mărci, în Saxonia, în Prusia occidentală și în Prusia orientală etc., mărirea taxelor pe zahărul de sfeclă și pe rachiu, pe care Hansemann a reușit s-o treacă prin Adunarea națională și s-o ridice la rangul de lege, a revoltat pe oamenii sacului cu bani, adepții devizei „cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie”. Această măsură, care a stîrnit în provinciile vechi-prusiene mînia proprietarilor funciari-industriali, a provocat în același timp o nemulțumire tot atît de mare printre fabricanții de rachiu burghezi din Renania, care s-au văzut puși în situația de a concura în condiții

și mai nefavorabile cu provinciile vechi-prusiene. Dar, pe lângă toate acestea, ea a provocat nemulțumirea profundă a clasei muncitoare din vechile provincii, pentru care ea nu însemna și nici nu putea să însemne altceva decât *scumpirea unui produs alimentar indispensabil*. Prin urmare, tot ce a mai rămas din această măsură este că a umplut casa de bani a „puterii de stat întărite” ! Acest exemplu este suficient, căci este singura faptă a guvernului faptelor împotriva feudalilor care a fost *într-adevăr* tradusă în fapt ; este singurul proiect de lege în această direcție care a devenit într-adevăr lege.

„Proiectele” lui Hansemann cu privire la anularea scutirii de impozite pe clasă și de *impozite funciare* ¹¹⁶, ca și proiectul său de impozit pe venit, i-au făcut să-și iasă din fire pe proprietarii funciari, adepți entuziaști ai devizei : „cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie”. Ei l-au tratat drept *comunist*, și „Preussische Kreuzritterin” * își face și astăzi de trei ori cruce când aude rostindu-se numele lui Hansemann. Acest nume are pentru ea aceeași rezonanță ca Fra Diavolo ¹¹⁷. Anularea scutirii de impozite funciare, singura măsură importantă care a fost propusă în perioada de glorie a adunării conciliatoare de către un ministru prusian, a eșuat, lovindu-se de *mărginirea principială a celor de stînga*. Și Hansemann însuși a făcut ca această mărginire să fie îndreptățită. Trebuia oare stînga să procure guvernului „puterii de stat întărite” noi resurse financiare înainte de a se fi fabricat constituția și înainte de a se fi depus jurămîntul pe constituție ?

Atît de nenorocit era acest guvern burghez par excellence **, încît măsura sa cea mai radicală a trebuit să fie paralizată tocmai de membrii radicali ai adunării conciliatoare. Atît de jalnic era el, încît întreaga sa cruciadă împotriva feudalității s-a redus la o *majorare a impozitelor*, la fel de odioasă tuturor claselor, iar avortonul profunde sale politici financiare a fost *împrumutul forțat*. Aceste două măsuri n-au făcut, pînă la urmă, decît să furnizeze *fonduri pentru campania întreprinsă de contrarevoluție împotriva burgheziei însăși*. *Feudalii* avuseseră însă timp să se convingă de intențiile „răuvoitoare” ale guvernului burghez. Astfel s-a dovedit, chiar în războiul financiar al burgheziei prusiene împotriva feudalismului, că, în neputința și lipsa ei de popularitate, ea pînă și *bani* a știut să-i încaseze numai *împotriva ei însăși*, căci :

* Este vorba de „Neue Preussische Zeitung”, denumită de obicei „Kreuzzeitung”, aici în ironie cruciata. — *Nota Trad.*

** — prin excelență. — *Nota Trad.*

Domnilor! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism!

Și așa cum guvernul burghez a reușit să îndârjească împotriva lui deopotrivă proletariatul orășenesc, democrația burgheză și pe feudali, tot așa a știut să-și înstrăineze și *clasa țărănească*, aflată sub jugul feudal, și să provoace ostilitatea ei, ispravă în înfăptuirea căreia a fost sprijinit cu mult zel de *adunarea conciliatoare*. Nu trebuie să uităm, mai ales, că, jumătate din timpul cât a existat, această adunare și-a găsit în guvernul Hansemann reprezentantul ei adecvat și că martirii burghezi de astăzi au fost ieri la remorca lui Hansemann.

Proiectul prezentat — sub guvernul Hansemann — de către Patow privind eliberarea de servituțile feudale (vezi critica noastră anterioară în legătură cu această chestiune¹¹⁸) a fost cea mai lamentabilă cîrpăceală rezultată din neputințioasa dorință burgheză de a desființa privilegiile feudale, aceste „relații incompatibile cu noua constituție”, cât și din frica burgheză de a nu încălca cumva în mod revoluționar vreuna din formele de proprietate. Egoismul jalnic, laș și meschin a orbit pînă-ntr-atît burghezia prusiană, încît ea a respins pe *aliatul ei necesar* — *clasa țărănească*.

La 3 iunie deputatul Hanow a făcut propunerea

„ca toate tratativele în curs privind elucidarea relațiilor dintre moșieri și țărani și răscumpărarea servituților să fie imediat sistate la cererea uneia dintre părți, pînă la decretarea unei legi noi, întemeiată pe principii echitabile, în legătură cu această problemă”.

Și abia la *sfîrșitul lunii septembrie*, adică cu patru luni mai tîrziu, sub guvernul Pfuel, a adoptat adunarea conciliatoare proiectul de lege pentru sistarea tratativelor în curs dintre moșieri și țărani, după ce a respins toate amendamentele liberale și a recomandat ca „prestațiile curente să fie temporar menținute” și „să se încaseze dările litigioase și restanțele”.

În *august*, dacă nu ne înșelăm, adunarea conciliatoare a considerat propunerea lui *Nenstiel* cu privire la „*desființarea imediată a clăcii ca nefiind presantă*”; atunci de ce ar fi considerat țărani ca presantă sarcina de a se bate pentru aceeași adunare conciliatoare care i-a întors cu mult în urma stării de fapt cucerite de ei după evenimentele din martie?

Burghezia franceză a început cu eliberarea țăranilor. Cu ajutorul țăranilor a cucerit ea Europa. Burghezia prusiană a fost atît de stăpînită de interesele ei *cele mai înguste*, cele

mai imediate, încît a pierdut pînă și pe acest aliat, făcînd din el o unealtă în mîna contrarevoluției feudale.

Versiunea oficială a dizolvării guvernului burghez este cunoscută.

Sub oblăduirea acestui minister, „puterea de stat” a fost atît de mult „întărită”, iar energia poporului a fost atît de strașnic oprimată, încît dioscirii * Kühlwetter-Hansemann au trebuit, încă de la 15 iulie, să avertizeze pe toți domnii Regierungspräsidenten împotriva uneltirilor reacționare ale funcționarilor, în special ale domnilor Landräte, încît, mai tîrziu, pe lîngă adunarea conciliatoare s-a întrunit la Berlin o „adunare a nobilimii și a marilor proprietari funciari în vederea apărării” privilegiilor lor ¹¹⁹ și, în sfîrșit, că la 4 septembrie a fost convocată la Oberlausitz **, în opoziție cu așa-numita Adunare națională de la Berlin, o „dietă comunală pentru ocrotirea drepturilor de proprietate asupra pămîntului care sînt amenințate”, dietă moștenită din evul mediu.

Energia pe care o cheltuia guvernul și așa-numita Adunare națională împotriva acestor simptome contrarevoluționare, care deveneau tot mai amenințătoare, și-a găsit expresia corespunzătoare în avertismente pe hîrtie. Baionetele, gloanțele, închisorile și polițiștii, — toate acestea guvernul burghez le rezervase numai pentru popor, „în vederea restabilirii încrederii zdruncinate și a înviorării activității comerciale”.

Evenimentele de la Schweidnitz ¹²⁰, unde soldătimea a tras în chip mișelesc asupra burgheziei din gărzile civile, au trezit, în sfîrșit, Adunarea națională din apatia ei. La 9 august ea s-a hotărît să treacă la un act eroic, ordinul de zi pe armată al lui Stein-Schulze, care ca un ultim mijloc de constrîngere a făcut apel la *sentimentul de delicateță* al ofițerilor prusaci ¹²¹. Strașnic mijloc de constrîngere ! Oare onoarea regalistă nu interzicea ofițerilor să țină seama de onoarea burgheză ?

La o lună după ce adunarea conciliatoare a adoptat ordinul de zi pe armată al lui Stein-Schulze, la 7 septembrie, ea a decis pentru a doua oară că hotărîrea ei e o hotărîre reală și că, prin urmare, miniștrii trebuie s-o aducă la îndeplinire. Hansemann s-a eschivat de la executarea ei și la 11 septembrie a demisionat, după ce în prealabil se numise el însuși director de bancă cu un salariu anual de 6.000 de taleri, căci : *Domnilor ! În chestiunile bănești încetează orice sentimen-*

* — Castor și Polux, fiii lui Zeus. — *Nota Trad.*

** Denumirea poloneză : Verhnaia Lujitza. — *Nota Red.*

talism ! În sfârșit, la 25 septembrie adunarea conciliatoare a acceptat recunoșcătoare din gura lui *Pfuel* formula complet atenuată de recunoaștere a ordinului de zi al lui Stein-Schulze, care între timp, din cauza ordinului de zi simultan al lui Wrangel și a trupelor masate în jurul Berlinului, degenerase într-o *glumă de prost gust*.

E de ajuns să-ți arunci o singură privire asupra datelor de mai sus și asupra istoriei ordinului de zi al lui Stein-Schulze pentru a te convinge că nu acest ordin de zi a fost *adevăratul* motiv al demisiei lui Hansemann. Hansemann, care nu s-a dat înapoi de la recunoașterea revoluției, să fi dat oare înapoi în fața acestei proclamații de hîrtie? Hansemann, care a ridicat portofoliul ori de cîte ori i-a scăpat din mînă, l-ar fi lăsat oare de data asta, dintr-o susceptibilitate mic-burgheză, să zacă pe banca ministerială pentru a fi scos la licitație? Nu, Hansemann al nostru nu este un visător! Hansemann a fost pur și simplu înșelat, așa cum, în genere, el reprezenta burghezia înșelată. El a fost asigurat că în nici un caz coroana nu-l va lăsa să cadă. A fost lăsat să-și piardă ultima rămășiță de popularitate, pentru a-l sacrifica în cele din urmă spiritului revanșard al iuncherilor de la țară, pentru ca tutela burgheză să poată fi scuturată. În afară de aceasta, planul de campanie pus la cale împreună cu Rusia și Austria cerea ca în fruntea guvernului să se afle un general numit de camarilă peste capul adunării conciliatoare. Sub guvernul burghez, „puterea de stat” a fost îndeajuns de „întărită” pentru a putea risca acest coup*.

Pfuel a înșelat așteptările. Victoria croaților la Viena a făcut pînă și dintr-un om ca Brandenburg o unealtă folositoare.

Sub guvernul Brandenburg, adunarea conciliatoare a fost alungată în mod rușinos, trasă pe sfoară, batjocorită, umilită, persecutată, iar în momentul hotărîtor *poporul* a rămas *indiferent*. *Înfrîngerea* adunării a însemnat *înfrîngerea burgheziei prusiene, a constituționaliștilor*, prin urmare o *victorie a partidului democrat*, oricît de scump a trebuit el să plătească această victorie.

Dar constituția care a fost acordată?

S-a spus cîndva : niciodată nu se va interpune între rege și poporul său un „petic de hîrtie”¹²². Acum se spune : doar un *petic de hîrtie* se poate interpune între rege și poporul

* — lovitură, acțiune hotărîtoare. — Nota Trad.

său. *Adevărata* constituție a Prusiei este *starea de asediu*. Constituția franceză acordată cuprindea un singur paragraf — 14, care o anula¹²³. Fiecare paragraf al constituției prusiene acordate este un fel de § 14.

Coroana impune prin această constituție noi privilegii, și anume pentru *ea însăși*.

Ea își acordă sieși libertatea de a dizolva camerele în indefinitum*. Ea acordă miniștrilor dreptul de a emite între timp orice legi vor crede de cuviință (chiar cu privire la proprietate etc.). Ea acordă deputaților posibilitatea de a acuza pe miniștri pentru că au făcut uz de acest drept, dar cu riscul de a ajunge în categoria „dușmanilor interni” sub regimul stării de asediu. În sfârșit, ea își acordă sieși dreptul — dacă în primăvară acțiunile contrarevoluției vor crește — de a pune în locul acestui „*petit de hîrtie*”, care plutește în aer, o Magna Charta¹²⁴ creștin-germană, izvorită în mod organic din deosebirile medievale dintre stările sociale, sau de a pune în genere capăt jocului de-a constituția. Chiar în acest din urmă caz, partea conservatoare a burgheziei și-ar împreuna mâinile și s-ar ruga :

„*Domnul a dat, domnul a luat, fie numele domnului binecuvîntat !*”

Istoria burgheziei prusiene, ca și, în genere, aceea a burgheziei germane din martie pînă în decembrie, dovedește că în Germania este imposibilă o *revoluție pur burgheză* și statornicirea *dominației burgheziei* sub forma *monarhiei constituționale*, că posibilă este ori contrarevoluția feudală absolutistă, ori *revoluția social-republicană*.

Nu încapă însă îndoială că chiar partea viabilă a burgheziei va trebui să se trezească iarăși din apatia ei ; acest lucru ni-l garantează înainte de toate *socoteala uriașă* pe care contrarevoluția îi va face surpriza să i-o prezinte la primăvară și, cum spune atît de judicios Hansemann al nostru :

Domnilor ! În chestiunile bănești încetează orice sentimentalism !

Scris de K. Marx la 9, 11, 15
și 29 decembrie 1848

Publicat în
„*Noua gazetă renană*”
nr. 165, 169, 170 și 185 din 10,
15, 16 și 31 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* — pe timp nelimitat. — *Nota Trad.*

Un nou aliat al contrarevoluției

Colonia, 11 decembrie. Contrarevoluția a căpătat un nou aliat : guvernul federal elvețian.

Încă în urmă cu 5 zile am aflat dintr-o sursă absolut sigură că zvonurile care circulă în ultima vreme cu privire la pregătirile făcute de emigranții germani de a năvăli în Baden, la înarmările care se fac la graniță, la o bătălie fantastică ce s-ar fi dat la Lörrach între voluntari și trupele Reichului — că toate aceste zvonuri stranii au fost lansate în urma unui „acord” între partidul Furrer-Ochsenbein-Munzinger, care domină în Consiliul federal elvețian, și autoritățile germane ale Reichului cu scopul de a oferi partidului menționat un pretext pentru a lua măsuri împotriva emigranților și a contribui în felul acesta la stabilirea unei bune înțelegeri cu autoritățile Reichului.

Nu am împărtășit de îndată această știre cititorilor noștri deoarece nu ne-a venit să credem că o asemenea intrigă este cu putință. Am așteptat o confirmare, și confirmarea nu s-a lăsat mult așteptată.

De la început sărea în ochi faptul că aceste zvonuri n-au fost răspindite de ziarele din Baden, care, aflându-se la fața locului, era firesc să fie mai bine informate și să afle mai repede toate aceste noutăți, ci de ziare din Frankfurt.

Apoi ne-a frapat faptul că „Frankfurter Journal”¹²⁵ a primit încă la 1 decembrie o știre din Berna potrivit căreia Consiliul federal ar fi dat o circulară în legătură cu emigranții și ar fi trimis un comisar, în timp ce ziarele din Berna, dintre care unele („Verfassungs-Freund” și „Suisse”) sînt în directă legătură cu membrii Consiliului federal, publică știrea abia la 3 decembrie.

Acum avem, în sfîrșit, în fața noastră circulara către guvernele cantonale publicată în „Suisse”, și, dacă pînă acum

ne mai puteam îndoi în ceea ce privește aderarea Elveției la noua Sfântă alianță, acum toate îndoielile noastre s-au risipit.

Circulara menționează în primul rând *zvonurile* cu privire la noile înarmări ale emigranților politici și la pregătirile în vederea unei noi năvăliri în Baden. Prin aceste zvonuri, despre care întreaga Elveție și întregul Baden știu că sînt născocite, circulara *motivează* noile măsuri extraordinare luate împotriva emigranților. Hotărîrile Adunării federale privitoare la Ticino sînt amintite numai pentru a fundamenta competența Consiliului federal, și nu obligația lui de a adopta aceste măsuri; dimpotrivă, deosebirea esențială dintre situația care exista la Ticino și cea din cantoanele de nord este *recunoscută în mod expres*.

Urmează indicațiile de mai jos :

1) Toți emigranții care au participat la campania lui Struve sau care în general nu oferă garanții personale în ceea ce privește purtarea lor pașnică vor fi îndepărtați din cantoanele de graniță.

2) Toți emigranții, fără nici o deosebire, vor fi ținuți sub o strictă observație.

3) Consiliului federal precum și tuturor cantoanelor de la graniță li se va prezenta lista tuturor emigranților care intră în prevederile punctului 1.

4) În ceea ce privește eventualele excepții de la regula generală care prevede internarea, va hotărî reprezentantul guvernului federal, dr. Steiger, de ale cărui indicații se va ține, în general, seama.

În încheiere se cere ca aceste indicații să fie „*riguros*” respectate, căci în caz contrar, dacă se va dovedi necesar să se aducă trupe, cheltuielile vor fi suportate de cantoanele respective de la graniță.

Întreaga circulară este redactată într-un limbaj drastic și extrem de jignitor pentru emigranți și se încheie cu cuvintele :

„Elveția nu trebuie să se transforme într-un punct de întîlnire a unor partide din străinătate care își fac o idee cu totul greșită despre situația lor pe un teritoriu neutru și care calcă atît de des în picioare interesele țării care i-a primit cu ospitalitate”.

Este destul să comparăm aceste expresii drastice cu limbajul folosit în nota din 4 noiembrie; e destul să ne gîndim că *zvonurile* pe care se întemeiază circulara sînt în mod *notoriu false*; că, după cum ni se scrie astăzi din regiunile de

graniță, reprezentantul guvernului federal, dr. Steiger, și-a terminat inspecția sa în cantonul Aargau, împotriva căruia autoritățile Reichului făcuseră cele mai multe plîngerii, și că a constatat că emigranții în chestiune sînt demult internați și că el nu mai are ce face acolo (acum se află la Liestal); că, potrivit notei din 4 noiembrie — și presa elvețiană (de exemplu „Schweizer Bote”, „Basellandschaftliches Volksblatt”¹²⁶, „National-Zeitung” etc.) a dovedit demult acest lucru —, toate cantoanele de la graniță și-au îndeplinit încă demult obligațiile; e destul, în sfîrșit, să ne gîndim că după o perioadă îndelungată de incertitudine, după cele mai contradictorii știri cu privire la închiderea graniței, de 2—3 zile încoace toate ziarele elvețiene și corespondențele primite de noi sînt de acord că nu se vor lua *nici un fel* de măsuri de constrîngere împotriva Elveției și, mai mult, că ordinul de a supraveghea mai îndeaproape persoanele care trec granița, dat cîtorva pichete de la graniță, a fost revocat după 24 de ore; e destul să ne gîndim la toate acestea pentru a ajunge la concluzia că faptele confirmă pînă în cele mai mici amănunte comunicarea făcută de noi mai sus.

Și fără asta se știe că d-nii Furrer, Ochsenbein, Munzinger etc. ard demult de dorința de a pune capăt o dată pentru totdeauna „uneltirilor emigranților”.

Îl felicităm pe d-l Schmerling pentru noii săi prieteni. Și îi dorim numai ca, în cazul cînd și *el* va fi vreodată nevoit să ajungă în Elveția în calitate de emigrant — or, acest lucru se poate foarte bine întîmpla încă înainte de a expira termenul de 3 ani cît durează mandatul actualului Consiliu federal —, acești prieteni ai săi să nu-l socotească cumva printre emigranții „care nu oferă garanții personale”.

Scris la 11 decembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 166
din 12 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Calomniile „Noii gazete renane“

Colonia, 13 decembrie. Articolul apărut la 4 iulie în „Noua gazetă renană“, din pricina căruia *Korff*, girant responsabil, *Marx*, redactor-șef, și *Engels*, redactor al „Noii gazete renane“, vor compărea la 20 luna curentă în fața Curții cu juri, se încheie cu următoarele cuvinte :

„Acestea sînt, așadar, faptele *guvernului faptelor*, guvernului centrului de stînga, *guvernului de trecere spre un guvern al vechii aristocrații, al vechii birocrății, spre un guvern vechi-prusac*. De îndată ce d-l Hansemann își va îndeplini rolul său de *tranziție*, va fi concediat“.

„Dar stînga de la Berlin trebuie să înțeleagă că vechea putere îi poate permite liniștită să obțină mici victorii parlamentare și să întocmească mari proiecte constituționale, cu condiția ca între timp ea să pună stăpînire pe toate pozițiile într-adevăr hotărîtoare. *Ea poate recunoaște fără rezerve în Cameră revoluția din 19 martie, cu condiția ca aceasta să fie dezarmată în afara Camerei*“.

„Într-o bună zi s-ar putea ca stînga să se convingă că izbinda ei parlamentară și înfrîngerea ei reală coincid. S-ar putea ca dezvoltarea Germaniei să aibă chiar nevoie de asemenea contraste. *Guvernul faptelor recunoaște, în principiu, revoluția, pentru ca în practică să înfăptuiască contrarevoluția*“¹²⁷.

Evenimentele au dovedit în ce măsură „Noua gazetă renană“ a calomniat guvernul Prusiei și pe scutierii lui.

Scris de K. Marx
la 13 decembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 168
din 14 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Procesul lui Gottschalk și al tovarășilor lui

I

Colonia, 21 decembrie. Azi dimineată a început, în sesiunea extraordinară a Curții cu juri de aici, procesul lui *Gottschalk*, *Anneke* și *Esser*.

Acuzații au fost aduși în lanțuri, ca cei din urmă infractori de drept comun, de la noua clădire a arestului pînă la tribunal, unde se aflau forțe armate destul de mari.

Cititorii noștri știu că pentru noi Curtea cu juri, așa cum este ea organizată acum, nu constituie nicidecum o garanție. Censul acordă unei anumite clase privilegiul de a desemna jurații din rîndurile sale. Modul cum sînt întocmite listele juraților acordă guvernului monopolul dreptului de a alege din rîndurile clasei privilegiate persoanele care îi convin. Și anume, d-l *Regierungspräsident* întocmește o listă care cuprinde un anumit număr de persoane pe care le alege din listele de jurați din întreaga regiune; *reprezentanții* judecătorești ai guvernului epurează această listă pînă cînd ajunge, dacă nu ne înșală memoria, la un număr de 36. În sfîrșit, în momentul cînd Curtea cu juri se formează efectiv, parchetul poate supune ultima listă, acest produs al privilegiului de clasă și al unei duble distilări guvernamentale, unei a treia epurări și să-i șteargă pe toți pînă la ultima duzină necesară.

Ar fi o adevărată minune dacă, în condițiile unei Curți cu juri constituite în acest fel, acuzații care s-au ridicat fațăș împotriva clasei privilegiate și a puterii de stat existente nu ar ajunge direct în miinile celor mai înverșunați dușmani ai lor.

Dar *conștiința* juraților, ni se va obiecta, *conștiința*, se poate oare cere o garanție mai mare? Ah, mon dieu *, con-

* — dumnezeule. — *Nota Trad.*

știința depinde de cunoștințele și de întregul mod de viață al unui om.

Conștiința unui republican diferă de cea a unui regalist, a omului avut de a celui neavut, a unuia care gîndește de a unuia care nu e în stare să gîndească. Un om care nu are altă însușire pentru a fi jurat decît censul are și o conștiință censitară.

„Conștiința“ celor privilegiați este și ea o conștiință privilegiată.

Așadar, deși considerăm Curtea cu juri, așa cum este ea constituită în prezent, ca un organ pentru apărarea privilegiilor celor puțini, și nicidecum ca un organ pentru asigurarea drepturilor tuturor, deși, în special în cazul de față, parchetul a făcut uz în cea mai largă măsură de dreptul ei de a șterge de pe ultima listă ultima duzină de nume care nu-i conveneau, totuși nu ne îndoim nici un moment că acuzații vor fi achitați. Drept garanție în acest sens ne servește *actul de acuzare*. Cînd îl citești, ai impresia că citești cuvîntul apărării lui Gottschalk și a tovarășilor săi expus pe un ton ironic.

Să rezumăm acest *act de acuzare*, care poate fi comparat numai cu *actul de acuzare* împotriva lui Mellinet și a tovarășilor săi (procesul Risquons-Tout din Anvers) ¹²⁸.

La Colonia există o Uniune a muncitorilor ¹²⁹. Gottschalk era președinte, iar Anneke și Esser membri în comitetul ei. Uniunea muncitorilor, ne informează *actul de acuzare*,

„are un organ al său, redactat de Gottschalk, «Arbeiter-Zeitung», și cei care nu aveau prilejul să asiste personal la ședințele uniunii puteau lua cunoștință, citind acest ziar, de *tendințele* periculoase ale uniunii, care duceau în cele din urmă spre comunism și spre răsturnarea orînduirii existente, tendințe care mîguleau proletariatul“.

Așadar, puteau lua cunoștință de *tendințe*, și nu de *acțiuni care contravin legii*. *Dovadă*: pînă la arestarea lui Gottschalk și a celorlalți parchetul nu a ridicat nici o acuzație împotriva lui „Arbeiter-Zeitung“, iar *după* arestarea lui Gottschalk a fost condamnată o singură dată, în urma monstruosului proces înscenat de parchetul local, pornit de parchetul local, sub învinuirea de ultraj adus parchetului local ¹³⁰.

„«Arbeiter-Zeitung» — recunoaște însă *actul de acuzare* — nu și-a dat nicidecum osteneala în dările sale de seamă“ (cele cu privire la debaterile ședințelor Uniunii muncitorilor, ale comitetului și ale filialelor sale) „să ascundă ceva“.

Prin urmare, dacă „Arbeiter-Zeitung” nu putea fi trasă la răspundere în fața justiției pentru „dările de seamă” cu privire la ședințele Uniunii muncitorilor, atunci nici Uniunea muncitorilor nu putea fi trasă la răspundere în fața justiției pentru aceleași ședințe.

„Uniunii muncitorilor” nu i se poate aduce decît acuzația care se aduce lui „Arbeiter-Zeitung” — *tendința indezirabilă a acestei uniuni*. Oare dintre cuceririle din martie să facă parte și *procesele tendențioase*, procesele împotriva tendințelor care au rămas simple tendințe? Pînă acum, la noi nu s-au edictat încă *legile din septembrie*¹³¹. Gottschalk & Co. nu au fost nicidecum arestați și trimiși pe banca acuzaților pentru dările de seamă care au apărut în „Arbeiter-Zeitung” și care contravin legilor, sau pentru ședințele Uniunii muncitorilor care contravin legilor. Actul de acuzare nu face nici un secret din faptul că nu activitatea de pînă acum a Uniunii muncitorilor a pus justiția în mișcare, ci — ascultați :

„În zilele de 14—17 iunie a.c. s-a întrunit la Frankfurt un congres al delegaților unui mare număr de asociații democratice ce au luat naștere în Germania. Gottschalk și Anneke au participat în calitate de delegați ai Uniunii muncitorilor din Colonia. Acest congres, după cum se știe, s-a pronunțat *in mod public* pentru o *republică democrată*, și *autoritățile de aici se așteptau ca această mișcare să aibă răsunset*, cînd s-a anunțat pentru duminică 25 iunie încă o adunare generală a Uniunii muncitorilor la Gürzenich”.

Autoritățile de aici se așteptau ca mișcarea de la Frankfurt să aibă răsunset. Dar ce mișcare a avut loc la Frankfurt? *Congresul democraților s-a pronunțat in mod public* pentru *tendința indezirabilă spre o republică democrată*. Se așteptau, deci, la un „răsunset” al acestei „tendințe” și se pregăteau să lupte împotriva acestui *ecou*.

După cum se știe, *congresul democraților de la Frankfurt și Comitetul central*, ales în vederea îndeplinirii hotărîrilor acestui congres la Berlin¹³², și-au putut ține lucrările fără a fi stingherite de către guverne.

Prin urmare, cu toată *tendința indezirabilă pentru ele*, guvernele germane au trebuit să recunoască caracterul legal al Congresului de la Frankfurt și al organizării partidului democratic, stabilită la acest congres.

Dar autoritățile din Colonia „se așteptau totuși” la un *răsunset* al mișcării de la Frankfurt. Ele așteptau un prilej pentru a-l prinde pe Gottschalk și pe tovarășii săi cu ceva care să contravină legilor. Pentru a crea acest prilej, „comisarii

de poliție *Lutter și Hünemann* au fost trimiși la 25 iunie de direcția poliției la adunarea generală a Uniunii muncitorilor de la Gürzenich, „trasându-li-se sarcina specială de a observa ce se petrece acolo”. La această adunare generală se afla, întâmplător, și „legătorul de cărți *Johann Maltheser*”, care, după cum se spune cu părere de rău în actul de acuzare, „*ar fi fost unul dintre martorii principali dacă n-ar fi fost în slujba autorităților polițienești*”, adică, cu alte cuvinte, dacă n-ar fi fost un *spion plătit al poliției*. În sfârșit, la această ședință se afla de față, probabil din pur fanatism patriotic, „*referendarul von Groote*”, care redă cuvântarea rostită de Anneke la adunarea generală „mai amănunțit decât toți cei prezenți, deoarece a luat notițe chiar în timpul ședinței”.

Așadar, e limpede : autoritățile din Colonia se așteptau ca la 25 iunie *Gottschalk* și tovarășii lui să comită vreun *delict*. Poliția a luat toate măsurile pentru a constata acest *delict* în cazul când se va produce. Și când autoritățile „se așteaptă” la ceva, nu le place să aștepte degeaba.

„Pe baza rapoartelor” comisarilor de poliție trimiși pentru a constata infracțiunea așteptată și pe baza informațiilor primite din partea altor unelte ale lor,

„la 2 iulie autoritățile au deschis acțiune publică împotriva lui *Gottschalk* și *Anneke* pentru cuvântările instigatoare rostite de ei” (citește : așteptate de la ei) „în această adunare publică. La 3 iulie au fost arestați și hîrțile lor au fost confiscate.

La 5 iulie, după ce au fost audiați o serie de martori și după ce s-au primit noi date, urmărirea a fost extinsă asupra întregii activității anterioare a conducătorilor Uniunii muncitorilor și, în urma acestui fapt, au fost trași la răspundere și alți membri ai acestei uniuni, de pildă *dogarul Esser* și alții. Rezultatele anchetei deschise împotriva acuzaților se referă în parte la cuvântările rostite de ei în Uniunea muncitorilor, în parte la documentele lor și la materialele publicate răspîndite de ei.”

Rezultatele reale ale anchetei — și mîine vom dovedi acest lucru pe baza actului de acuzare — constau în aceea că mișcarea așteptată la 25 iunie s-a redus la o mișcare a autorităților (la acest ecou al mișcării de la Frankfurt) ; că *Gottschalk* și tovarășii săi au trebuit să plătească cu 6 luni de arest preventiv sever faptul că la 25 iunie au înșelat așteptările autorităților. Nu există nimic mai periculos decât să înșeli speranțele autorităților că vor primi o medalie pentru salvarea patriei. Nimănui nu-i place să fie înșelat în așteptările sale, și cu atît mai puțin place acest lucru reprezentanților autorității de stat.

Și dacă întregul mod în care a fost *inscenată* infracțiunea din 25 iunie ne dovedește că unicul autor al acestei drame criminalistice au fost autoritățile, luând cunoștință de materialele anchetei, avem posibilitatea să prețuim așa cum merită inventivitatea subtilă cu care au târăgănat acest prolog timp de 6 luni.

Cităm textual din cartea „Procesul politic tendențios intențat lui Gottschalk și tovarășilor săi, publicată de M. F. Anneke. Editura ziarului «Neue Kölnische Zeitung»”¹³³.

„După 5—6 săptămâni de la începutul anchetei preliminare, judecătorul de instrucție Leuthaus, care a venit în locul d-lui Geiger, avansat în postul de director al poliției, a declarat ancheta încheiată. Dar, după ce a luat cunoștință de dosar, procurorul Hecker a formulat noi *cereri*, la care s-a raliat și judecătorul de instrucție. După 14 zile ancheta preliminară a fost din nou încheiată. După ce d-l Hecker a studiat încă o dată pe îndelete dosarul, a formulat iarăși o serie de noi *cereri*. Dar judecătorul de instrucție și Camera de punere sub acuzare au refuzat să le satisfacă. D-l Hecker a făcut apel la Camera superioară de punere sub acuzare, și această instanță a dispus ca unele dintre cererile sale să fie satisfăcute, iar altele respinse. Printre cererile respinse era, de pildă, și aceea ca numai pe baza unei liste nominale a unor persoane din diferite părți ale Germaniei, găsită în portofelul lui Anneke, să fie implicate în anchetă toate aceste persoane, cam 30 sau 40 la număr...”

După ce s-a reușit să se extindă ancheta într-o asemenea măsură încât nu mai putea fi cu nici un chip târăgănată, la 28 septembrie Camera de punere sub acuzare a dat dispoziție ca dosarul să fie predat Camerei superioare de punere sub acuzare. La 10 octombrie această instanță a confirmat acuzația, și la 28 octombrie procurorul general a semnat actul de acuzare.

Sesiunea trimestrială ordinară a Curții cu juri, începută la 9 octombrie, a putut fi astfel pierdută pentru acest proces.

La 27 noiembrie a fost fixată o sesiune extraordinară. S-au făcut eforturi pentru a se pierde și această sesiune: documentele anchetei preliminare au fost trimise ministrului de justiție, făcându-se diligențe pentru ca procesul să fie strămutat la altă Curte cu juri. Dar ministerul de justiție nu a găsit temeiuri suficiente pentru aceasta, iar la sfârșitul lunii noiembrie procesele acuzațiilor *Gottschalk*, *Anneke* și *Esser* au fost, în sfârșit, trimise spre judecare în fața sesiunii extraordinare a Curții cu juri din localitate, fixată la data de 21 decembrie”.

În timpul acestui îndelungat prolog, *primul judecător de instrucție Geiger* a fost numit director al poliției ad-interim, iar procurorul Hecker în postul de prim-procuror. Deoarece, în această nouă funcție a sa, d-l Hecker, cu puțin timp înainte de începerea sesiunii extraordinare, a fost mutat de la *Colonia la Elberfeld*, el nu va compărea în același timp cu acuzații în fața Curții cu juri.

II

Colonia, 22 decembrie. În ce zi a avut loc adunarea generală de la Gürzenich la care trebuia să se constate delictul „așteptat” ? În ziua de 25 iunie. 25 iunie a fost ziua înfringerii definitive a *insurgenților din iunie* de la Paris. În ce zi au intentat autoritățile procesul împotriva lui Gottschalk și tovarășilor săi ? În ziua de 2 iulie, adică în momentul în care burghezia prusiană și aliatul ei de atunci — guvernul —, în setea lor de răzbunare, socoteau că a sosit momentul răfuielii cu adversarii lor politici. La 3 iulie Gottschalk și tovarășii săi au fost arestați. La 4 iulie actualul guvern *contrarevoluționar* a intrat în guvernul *Hansemann* în persoana lui *Ladenberg*. În aceeași zi *aripa dreaptă* a adunării conciliatoare de la Berlin, profitând de faptul că o parte a stângii a dat bir cu fugiții, a cutezat să dea o *lovitură de stat* : hotărîrea cu privire la Polonia, adoptată în aceeași ședință cu majoritate de voturi, a fost pur și simplu anulată¹³⁴.

Din compararea acestor date se pot înțelege multe. Am putea dovedi cu martori că la 3 iulie o „anumită” persoană a declarat : „Arestarea lui Gottschalk și a tovarășilor săi a produs o impresie favorabilă asupra publicului”. Dar e destul să răsfoim numerele din datele respective ale lui „*Kölnische Zeitung*”, „*Deutsche Zeitung*” și „*Karlsruher Zeitung*”¹³⁵ pentru a ne convinge că în aceste zile în Germania, și în special la Colonia, răsuna amplificat de mii de ori nu „ecoul” unei imaginare „*mișcări de la Frankfurt*”, ci mai degrabă „ecoul” „*mișcării lui Cavaignac*”.

Cititorii noștri își amintesc : la 25 iunie autoritățile din Colonia „se așteptau” la un răsunset al „*mișcării de la Frankfurt*” cu ocazia adunării generale a Uniunii muncitorilor care a avut loc la Gürzenich. Ei își amintesc de asemenea că acțiunea penală pornită împotriva lui Gottschalk și a tovarășilor

săi nu avea la bază un delict real săvârșit de Gottschalk și de ceilalți *înainte* de 25 iunie, ci a fost pornită exclusiv pe baza *așteptărilor* autorităților că la 25 iunie se va comite, în sfârșit, un delict palpabil.

Speranțele legate de 25 iunie nu s-au realizat, și atunci, pe neașteptate, 25 iunie 1848 se transformă în anul 1848. *Acuzaților* li se impută *mișcarea din anul 1848*. Gottschalk, Anneke, Esser sînt învinuiți că

„*în decursul anului 1848*” (observați elasticitatea acestei expresii) „*au pus la cale, la Colonia, un complot în scopul de a schimba și a răsturna guvernul existent și de a provoca un război civil prin instigarea cetățenilor de a se înarma unul împotriva celuilalt sau*” (fiiți atenți!) „*sau* că, prin cuvîntări ținute în adunări publice, prin scrieri tipărite și afișe, au instigat la atentate și la alte scopuri asemănătoare”.

Așadar : au pus la cale un *complot „sau” n-au „pus la cale” nici un complot*. Dar totuși au instigat la „atentate și la alte scopuri asemănătoare”, adică atentate și alte lucruri asemănătoare ! Admirabil stil stilul acesta juridic !

Așa sună hotărîrea de trimitere în judecată a camerei de punere sub acuzare.

În concluziile actului de acuzare nu se mai pomenește despre *complot* și, „*în consecință*”, Gottschalk, Anneke și Esser sînt acuzați că

„*în cursul anului 1848*, prin cuvîntările rostite în adunări publice, ca și prin lucrările pe care le-au tipărit, au instigat *direct* pe concetățenii lor la modificarea prin *violență* a constituției, la insurecție armată împotriva puterii regale și la înarmarea unei părți a cetățenilor împotriva celeilalte, aceste instigații nefiind totuși încununuate cu succes. Delictul este prevăzut în art. 102 combinat cu art. 87 și 91 din Codul penal”.

Dar de ce n-au intervenit autoritățile, *în cursul anului 1848*, înainte de 2 iulie ?

De altfel, înainte de a vorbi de „*modificarea prin violență a constituției*”, acești domni ar fi trebuit să *facă dovada existenței unei constituții*. Trimițînd la plimbare adunarea conciliatoare, coroana a *dovedit* contrarul. Dacă conciliatorii ar fi fost mai puternici decît coroana, ei ar fi *dovedit*, poate, aceiași lucru *pe cale inversă*.

În ceea ce privește instigarea „*la insurecție armată împotriva puterii regale și la înarmarea unei părți a cetățenilor împotriva celeilalte*”, actul de acuzare o dovedește :

- 1) prin cuvîntări ținute de acuzați în cursul anului 1848,
- 2) prin scrieri netipărite și

3) prin scrieri tipărite.

Ad. 1) *. *Cuvîntările* oferă actului de acuzare următorul corpus delicti ** :

În ședința din 29 mai Esser a declarat că „*republica*” este „*un mijloc pentru a izbăvi pe muncitori de suferințe*”. *Instigare la insurecție armată împotriva puterii regale* ! Gottschalk a declarat că „*reacționarii vor duce la instaurarea republicii*”. Unii muncitori s-au plîns că n-au cu ce „*să-și țină zilele*”. Gottschalk le-a răspuns : „*Trebuie să învățați să vă uniți și să vă deosebiți prietenii camuflați de dușmani, trebuie să ajungeți să vă conduceți treburile voastre în mod independent*”.

Instigare fățișă la insurecție armată împotriva puterii regale și la înarmarea unei părți a cetățenilor împotriva celorlalte !

Actul de acuzare își rezumă dovezile în următoarele cuvinte :

„*Martorii audiați cu privire la adunările anterioare, atît membri cît și nemembri ai uniunii, n-au în general decît cuvinte de laudă pentru Gottschalk și Anneke, și îndeosebi pentru primul. După spusele lor, el a prevenit întotdeauna împotriva exceselor și a căutat mai curînd să liniștească decît să instige masele. E drept că el a arătat totodată că scopul final al străduințelor sale este republica, dar la aceasta se poate ajunge nu prin tulburări de stradă, ci convingînd majoritatea poporului că singura salvare este republica. Așadar, tinzînd, după cum reiese limpede, să submineze treptat temeliile ordinii existente, el a fost, desigur, nu o dată nevoit să strunească nerăbdarea gloatelor de jos*”.

Tocmai prin faptul să acuzații linișteau masele în loc să le instige, ei au dovedit limpede tendința lor rău intenționată de a submina treptat temeliile orînduirii existente, adică de a face uz pe cale legală, într-un mod indezirabil pentru autorități, de libertatea presei și dreptul de asociere. Și actul de acuzare numește aceasta : „*Instigare la insurecție armată împotriva puterii regale și la înarmarea unei părți a cetățenilor împotriva celorlalte*” !!!

În sfîrșit, are loc adunarea generală din 25 iunie „*așteptată*” de autorități. În legătură cu această adunare — spune actul de acuzare — „*există dovezi amănunțite*”. Și ce reiese din aceste dovezi amănunțite ? Că Gottschalk a făcut un raport asupra evenimentelor de la Frankfurt ; că s-a discutat problema unirii celor trei asociații democrate din Colonia¹³⁶, că Gottschalk a rostit un „*cuvînt de încheiere*” care a atras

* — La punctul 1). — *Nota Trad.*

** — corp delict. — *Nota Trad.*

îndeosebi atenția lui **Maltheser** și a referendarului **von Groote** și care se încheia cu următorul „*punct culminant*” : „pentru a aștepta e nevoie de mai mult curaj decît pentru un atac nechibzuit. Trebuie să așteptăm pînă cînd reacțiunea va face un pas care să constituie un imbold pentru proclamarea republicii”. *Instigarea fățișă la insurecție armată împotriva puterii regale și la înarmarea unei părți a cetățenilor împotriva celeilalte !!!*

În ceea ce-l privește pe *Anneke*, în actul de acuzare nu i se impută „*nimic altceva decît că în timpul dezbaterilor cu privire la unirea celor trei asociații*” (*cele trei asociații democrate din Colonia*) „s-a pronunțat cu foarte multă căldură în favoarea acestei uniri și s-a adresat adunării cu cuvintele „*cetățeni republicani*””.

O cuvîntare în favoarea „*unirii*” celor trei asociații democrate din Colonia constituie o fățișă „*instigare la înarmarea unei părți a cetățenilor împotriva celeilalte*” !

Dar faptul că s-a adresat publicului cu formula : „*cetățeni republicani*”, domnii **Maltheser** și **von Groote** se vor fi simțit, poate, jigniți de acest fel de a li se adresa. Dar oare generalul **von Drigalski** cînd vorbește despre sine sau cînd se adresează cetățenilor din Düsseldorf nu spune : „*cetățeni comuniști*” ?

Dacă asta e tot ce au putut scoate din „*așteptata*” adunare generală din 25 iunie, nu ne surprinde că autoritățile au fost nevoite să recurgă la formula „*în decursul anului 1848*”. Așa au și făcut, străduindu-se să adune date cu privire la mișcarea din acest an prin confiscarea de scrisori și publicații, de exemplu au confiscat trei numere din „*Arbeiter-Zeitung*”, pe care cu 4 pfenigi bucata le-ar fi putut cumpăra la orice colț de stradă.

Din scrisorile confiscate, autoritățile se conving însă ce „*fanatism politic*” domnește în Germania în 1848. Deosebit de „*fanatică*” li se pare o scrisoare a profesorului **Karl Henkel** din Marburg adresată lui Gottschalk. Drept pedeapsă ele transmit această scrisoare guvernului din electoratul Hessa și află cu satisfacție că împotriva profesorului se deschide o anchetă.

În ultimă instanță, din scrisori și din materialele tipărite reiese că în 1848 în mințile oamenilor și pe hîrtie a domnit un fanatism manifestat în fel și chip și că în general au avut loc evenimente care seamănă ca două picături de apă cu

„insurecția armată împotriva puterii regale și cu înarmarea unei părți a cetățenilor împotriva celeilalte”.

În ceea ce-i privește pe Gottschalk și tovarășii săi, ei s-au îndeletnicit cu toate acestea, iar autoritățile nu au luat cunoștință decît de „răsunetul” acestei uimitoare mișcări prin confiscarea publicațiilor și a scrisorilor acuzaților !

Scris de K. Marx
la 21 și 22 decembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană”
nr. 175 și 176
din 22 și 23 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Contrarevoluția din Prusia și casta magistraților din Prusia

Colonia. Principalul rod al mișcării revoluționare de la 1848 nu constă în ceea ce au câștigat popoarele, ci în ceea ce au pierdut — în *pierderea iluziilor lor.*

Iunie, noiembrie, decembrie 1848 — acestea sînt giganticele jaloane pe drumul revenirii la realitate și al trezirii conștiinței popoarelor europene.

Printre ultimele iluzii care încătușează poporul german, primul loc îl ocupă *respectul lui superstițios* pentru *casta magistraților.*

Prozaicul vînt din nord al contrarevoluției din Prusia smulge și această floare a fanteziei poporului a cărei patrie adevărată este Italia — Roma cea veșnică.

Faptele și declarațiile *Curții de casație renane, ale Tribunalului suprem de la Berlin, ale Curților de apel din Münster, Bromberg, Ratibor* * împotriva lui *Esser, Waldeck, Temme, Kirchmann, Gierke* dovedesc încă o dată că Convenția din Franța este și rămîne farul tuturor epocilor revoluționare. Ea a marcat începutul revoluției, *destituind* printr-un decret *pe toți funcționarii.* Nici judecătorii nu sînt altceva decît niște funcționari, lucru pe care instanțele amintite mai sus îl dovedesc în fața întregii Europe. Cadii din Turcia și colegiile de mandarini din China pot contrasemna în liniște ultimele ordine emise de aceste instanțe „*superioare*” împotriva colegilor lor.

Cititorii noștri cunosc ordinele Tribunalului suprem de la Berlin și ale Curții de apel din Ratibor. Astăzi ne vom ocupa de *Curtea de apel din Münster* ¹³⁷.

* Denumirea poloneză : *Biłgos, Racibórz.* — *Nota Red.*

Dar mai întâi încă citeva cuvinte despre *Curtea de casație renană* cu sediul la Berlin, acest summus pontifex* al jurisprudenței renane.

După cum se știe, în adunarea conciliatoare prusiană juriștii renani (cu puține excepții care merită toată lauda) n-au găsit nimic mai urgent de făcut decît să lecuiască guvernul Prusiei de vechile lui prejudecăți și de vechea lui pică. Ei i-au dovedit în mod concret că opoziția lui de odinioară nu se deosebea prea mult de opoziția parlamentelor franceze dinainte de 1789: și la unii și la alții nu era vorba decît de apărarea înverșunată a *intereselor lor de breaslă*, înfrumusețată cu fraze liberale. La fel ca și membrii liberali ai parlamentului în Adunarea națională franceză din 1789, tot așa și juriștii renani liberali din adunarea prusiană din 1848 erau *cei mai viteji dintre viteji* în armata servilismului. Parchetele renano-prusiene i-au întrecut pe judecătorii de instrucție vechi-prusieni prin „fanatismul” lor „politic”. Juriștii renani trebuiau, desigur, să vegheze asupra reputației lor și după dizolvarea adunării conciliatoare. Laurii Tribunalului suprem vechi-prusian nu lăsau să doarmă Curtea de casație renano-prusiană. Prim-președintele său *Sethe* a trimis d-lui Oberrevisionsrat *Esser* (a nu se confunda cu „bine intenționații Esseri**” din Colonia) o adresă asemănătoare celei trimise de președintele Tribunalului suprem *Mühler* către consilierul intim al Tribunalului suprem *Waldeck*. Dar Curtea renano-prusiană a știut să depășească pe cea veche-prusiană. Președintele Curții de casație renane l-a întrecut pe concurentul său, dînd dovadă de o grosolană *lipsă de tact* prin faptul că a făcut cunoscută publicului berlinez în „*Deutsche Reform*”¹³⁸ scrisoarea adresată d-lui *Esser* încă înainte de a o fi trimis d-lui *Esser* însuși. Sîntem convinși că *întreaga Renanie* va răspunde la scrisoarea d-lui *Sethe* *printr-o adresă grandioasă către venerabilul nostru compatriot încărunțit de ani, d-l Esser*.

Nu numai ceva este putred în „Danemarca”¹³⁹, ci absolut *totul!*

Și acum — spre *Münster!*

Cititorii noștri au auzit, desigur, de protestul Curții de apel din *Münster* împotriva reintrării în funcție a directorului său *Temme*.

Lucrurile stau astfel :

* — mare preot. — *Nota Trad.*

** Este vorba de avocații *Esser I* și *Esser II* din Colonia. — *Nota Red.*

Guvernul contrarevoluției a sugerat, direct sau indirect, Tribunalului suprem secret, Curții de casație renane și Curțiilor de apel din Bromberg, Ratibor și Münster că *regele nu ar vedea cu ochi buni dacă Waldeck, Esser, Gierke, Kirchmann și Temme și-ar relua înaltele lor posturi în justiție, deoarece ei au continuat să asiste la ședințele de la Berlin și au participat la adoptarea hotărârii cu privire la refuzul de a se plăti impozite. Prin urmare instituțiile menționate ar trebui să protesteze împotriva acestui lucru.*

Toate aceste înalte Curți de justiție, fără excepție (în primul moment Curtea de casație renană a ezitat — marii artiști obțin succese făcându-și apariția nu primii, ci ultimii), s-au conformat acestei sugestii și au trimis proteste de la Berlin și la Berlin. *Curtea de apel din Münster* a procedat atât de prostește, încît s-a adresat *direct regelui* (așa-numitului rege *constituțional*) cu un protest împotriva lui *Temme*, în care se spune textual :

„Prin participarea la ședințele ilegale ale unei fracțiuni a Adunării naționale, a cărei activitate era întreruptă în acea perioadă, el s-a ridicat pe față împotriva guvernului maiestății-voastre, și prin votul dat hotărârii cu privire la refuzul de a se plăti impozite el a pășit pe tărîmul revoluției și a încercat să aprindă în patria noastră incendiul anarhiei”

Și mai departe continuă :

„După asemenea fapte, menținerea sus-menționatului *Temme* în funcția sa în colegiul local vine în contradicție cu sentimentul nostru de dreptate, cu cerințele publicului în ceea ce privește integritatea directorului unui colegiu al Curții de apel, cu îndatoririle acestuia de a forma pe funcționarii judecătorești începători și cu poziția sa față de funcționarii în subordine. De aceea conștiința noastră ne dictează să exprimăm prea-supuși maiestății-voastre dorința noastră imperioasă de a fi privați de obligația de a întreține relații de serviciu cu directorul *Temme*”.

Adresa este semnată de întregul colegiu, cu excepția unui singur consilier, cumnatul *ministrului de justiție Rintelen*.

La 18 decembrie, ministrul de justiție *Rintelen* a trimis „spre rezolvare” d-lui *Temme* la Münster o copie după această adresă, după ce *Temme* își reluase funcția *fără să fi întâmpinat vreo obiecție din partea acestor indivizi lași*.

În dimineața zilei de 19 decembrie, *Temme* a apărut, după cum relatează ziarul „Düsseldorfer Zeitung”, pentru prima oară la ședința plenară a Curții de apel și și-a ocupat locul de director alături de locțiitorul prim-președintelui von *Olfers*. Imediat după deschiderea ședinței, el a cerut cuvîntul și a spus pe scurt aproximativ următoarele :

„Că a primit din partea ministrului de justiție un rescript avînd ane-
xată copia unui document, și anume a cererii «Înaltului colegiu», din
care are și el cîntea să facă parte în prezent, și că în această cerere se
protestează împotriva revenirii sale în funcția pe care o ocupă. Ministrul
de justiție i-a trimis această cerere pentru ca el să ia cunoștință de con-
ținutul ei și «să ia o hotărîre în această privință». Protestul «Înaltului
colegiu» este întemeiat, după cum se vede, pe activitatea lui politică ;
despre această activitate însă, ca și în general despre concepțiile sale
politice, el nu intenționează să vorbească aici, întrucît nu este obligat să
dea socoteală de acest lucru în fața «Înaltului colegiu». Iar în ceea ce
privește «hotărîrea» sa, el și-a exprimat-o prin faptul că și-a ocupat locul
său de director, și trebuie să asigure «Înaltul colegiu» că nu-l va părăsi
atîta timp cît nu va fi silit printr-o hotărîre judecătorească să facă acest
lucru. De altfel el nu crede că deosebirile în ceea ce privește concepțiile
politice trebuie să ducă la tulburarea relațiilor dintre membrii colegiu-
lui, în orice caz în ceea ce-l privește va face tot posibilul pentru a pre-
întîmpina acest lucru».

Cei mai viteji dintre viteji au rămas ca trăsniți. Fără grai,
nemișcați, ședeau împietriți, ca și cum cineva ar fi aruncat
în colegiul mandarinilor capul Meduzei.

Viteaza Curte de apel din Mûnster ! În zelul ei a deschis
anchetă împotriva unui mare număr de oameni și i-a aruncat
în închisoare pentru că au vrut să pună în aplicare hotărîrea
Adunării naționale cu privire la refuzul de a se plăti impozite.
Prin declarația ei în legătură cu d-l Temme, și încă făcută
direct tronului, viteaza Curte de apel a apărut ca parte în
cauză, și-a exprimat părerea sa *preconcepută* înainte de jude-
carea procesului și de aceea nu mai poate în nici un caz de
aici înainte să joace rolul de judecător față de partea
adversă.

Se știe că pretinsa presiune pe care plebea din Berlin ar
fi exercitat-o asupra Adunării naționale prusiene a servit
drept pretext primei lovituri de stat date de guvernul Bran-
denburg¹⁴⁰. Pentru a nu exercita nici o presiune asupra de-
putaților, guvernul a continuat „*vînătoarea sălbatică*”¹⁴¹,
începută împotriva lor la Berlin, chiar și după ce aceștia s-au
reîntors la domiciliile lor !

În ordinul pe care-l publicăm mai jos ministrul de justiție
Rintelen spune următoarele :

„Părerea greșită, pe care mulți au răspîndit-o în mod intenționat, că
legile penale care au fost în vigoare pînă acum, în special cele referi-
toare la infracțiunile împotriva statului, nu mai sînt în vigoare începînd
din luna martie a acestui an a contribuit în mare măsură la creșterea
anarhiei și a exercitat, poate, o influență nefastă și asupra unor anumite
tribunale”.

Mai toate acțiunile d-lui Rintelen și a instanțelor judecătorești care se află sub *dependența lui totală* constituie o nouă dovadă că în Prusia, după dizolvarea forțată a Adunării naționale, nu mai acționează decît o *singură lege* — *bunul plac al camarilei din Berlin*.

La 30 martie 1844 guvernul prusian a edictat faimoasa lege disciplinară împotriva judecătorilor, potrivit căreia aceștia pot fi destituiți, mutați sau pensionați din postul lor printr-o simplă hotărîre a guvernului. Ultima „*Dietă unită*” a abrogat această lege, stabilind din nou principiul că judecătorii pot fi destituiți, mutați sau pensionați numai printr-o sentință judecătorească. Constituția adoptată consfințește acest principiu. Oare aceste legi nu sînt călcate în picioare de acele instanțe judecătorești care, acționînd după rețeta dată de ministrul de justiție Rintelen, vor ca prin *presiune morală* să-i determine pe colegii lor compromiși din punct de vedere politic să demisioneze ? Oare aceste instanțe judecătorești nu se transformă în niște corporații de ofițeri care alungă din rîndurile lor pe orice membru ale cărui păreri politice nu sînt pe același calapod cu „*onoarea*” lor regaloprusiană ?

Și nu există oare la noi o lege potrivit căreia *reprezentanții poporului nu pot fi trași la răspundere în fața justiției și se bucură de inviolabilitate* ?

Vorbe goale !

Dacă *constituția Prusiei* nu s-ar fi anulat ea însăși prin propriile ei paragrafe și prin modul în care a apărut, ea ar fi anulată prin simplul fapt că ultima ei garanție o constituie *Tribunalul suprem de la Berlin*. Constituția este garantată prin *responsabilitatea miniștrilor*, iar *iresponsabilitatea miniștrilor* este garantată prin tribunalul instituit pentru ei, și anume *Tribunalul suprem de la Berlin*, care are un reprezentant clasic în persoana d-lui Mühler.

Ultimele rescripte ale Tribunalului suprem reprezintă deci nici mai mult nici mai puțin decît *evidența casare a constituției acordate*.

În *Austria amenințările* directe ale guvernului de a *jefui banca*¹⁴², pe care poporul din Viena a lăsat-o *nealinsă* chiar și în momentele celei mai mari și mai drepte mîinii împotriva feudalismului financiar, convinge *burghezia* că, trădînd proletariatul, ea a sacrificat tocmai ceea ce presupunea că va asigura prin această trădare — *proprietatea burgheză*. În *Prusia burghezia* vede că, în urma încrederii ei lașe în gu-

vern și a neîncrederii ei trădătoare în popor, este amenințată *garanția indispensabilă a proprietății burgheze — justiția burgheză.*

Datorită situației de dependență a castei judecătorilor, justiția burgheză însăși devine dependentă de guvern, cu alte cuvinte dreptul burghez însuși cedează locul samavolniciei funcționarilor. La bourgeoisie sera punie par où elle a peché — burghezia va fi pedepsită prin ceea ce a păcătuit —, *prin guvern.* Că declarațiile servile ale instanțelor judiciare superioare din Prusia nu reprezintă decît primele simptome ale transformării iminente a instanțelor judiciare în spirit absolutist o dovedește următoarea nouă ordonanță a ministrului de justiție :

„Prin dispoziția generală din 8 octombrie a.c., predecesorul meu a menționat că prima îndatorire a organelor judiciare este de a urmări respectarea și aplicarea legii, că, îndeplinindu-și această îndatorire, ele aduc cel mai mare serviciu țării, deoarece adevărata libertate se poate dezvolta numai pe baza legii. De atunci s-au produs, din păcate, în multe locuri cele mai grave manifestări ale unei activități anarhice, care-și bate joc de legi și de ordine ; în unele părți ale țării a avut loc chiar împotrivirea prin violență față de autorități, fapte care nu au fost pretutindeni reprimite cu toată energia. Avînd în vedere această tristă stare de lucruri, mă adresez acum, cînd guvernul maiestății-sale regele a făcut un pas hotărîtor pentru a salva statul ajuns în praful pieirii, mă adresez acum din nou organelor judiciare și domnilor procurori din întreaga țară pentru a le cere să-și facă pretutindeni datoria, fără să țină seama de persoane. Oricine ar fi cel vinovat, el nu trebuie să scape de executarea imediată a pedepsei stabilite prin lege.

Cu profund regret am fost nevoit să deduc din unele rapoarte ale autorităților locale, precum și din ziarele oficiale, că și unii funcționari judecătorești, fără a ține seama de îndatoririle speciale legate de profesia lor, s-au lăsat în parte antrenați în unele acțiuni care în mod absolut evident contraveneau legii, în parte nu au dat dovadă de suficient curaj și neînfricare, deosebit de necesare pentru a lupta cu succes împotriva terorismului. Eu cred că și față de aceste persoane se va proceda la stabilirea infracțiunilor, iar în caz de nevoie se va porni urmărirea fără indulgență și fără cea mai mică întîrziere, deoarece funcționarii însărcinați cu paza legalității, cărora le este incredințată păstrarea respectului față de lege, săvîrșesc o dublă infracțiune, încălcînd ei înșiși legea, iar accelerarea procedurii împotriva lor este deosebit de necesară, deoarece împărțirea dreptății nu mai poate rămîne în mîinile acestor funcționari. Dacă printre vinovați se află funcționari împotriva cărora — potrivit normelor în vigoare — nu poate fi pornită o anchetă formală sau nu pot fi suspendați provizoriu din funcție, așa cum este prevăzut în asemenea cazuri, fără aprobarea unei instanțe superioare, trebuie să se procedeze la stabilirea faptelor, ca o fundamentare a anchetei, fără a aștepta o aprobare specială, urmînd ca ulterior să se obțină cit mai urgent această aprobare necesară. În ceea ce-i privește pe referenți și funcționarii provizorii, nu trebuie să se piardă din vedere faptul că concedierea lor din funcțiile de stat este reglementată de norme speciale

Păreră greșită pe care mulți au răspîndit-o în mod intenționat că legile penale care au fost în vigoare pînă acum, în special cele referitoare la infracțiunile împotriva statului, nu mai sînt în vigoare începînd din luna martie a acestui an

a contribuit în mare măsură la creșterea anarhiei și a exercitat, probabil, o influență nefastă și asupra unor anumite tribunale. Avînd în vedere admirabila stare de spirit a funcționarilor judecătorești prusieni, care în general s-a menținut și acum, era destul să se invoce cunoscutul principiu de drept conform căruia legile rămîn în vigoare atîta timp cît nu sînt abrogate sau modificate pe cale legislativă, precum și formularea precisă a art. 108 a actului constituțional din 5 luna curentă pentru a fi sigur că onorabilii funcționari ai departamentului de justiție prusian, ori-cît de devotați ar fi ei adevăratei libertăți morale și de stat, vor pune mai presus de orice respectul față de lege și de ordine.

Conducîndu-ne după aceste principii și disprețuind orice primejdie personală, vom merge înainte siguri de victoria împotriva infracțiunii, împotriva anarhiei. Tocmai pe această cale vom contribui în mod esențial ca statul prusian, înainte atît de strălucitor, să apară din nou în întreaga sa forță morală și să nu mai tolereze, ca să folosim cuvintele unui brav deputat din Frankfurt, ca fărădelegea și violența brutală să-și facă de cap în rîndurile noastre.

Domnii președinți de tribunale, ca și d-l procuror general din Colonia, urmează să dea indicațiile respective funcționarilor din resortul lor și să mă încunoștințeze împotriva căror funcționari și pentru ce abateri s-a cerut suspendarea din serviciu și s-au început anchete".

Berlin, 8 decembrie 1848.

Ministru de justiție *Rintelen*

Cînd, în cele din urmă, revoluția va învinge în Prusia, ea nu va fi nevoită, așa cum a fost nevoită revoluția din februarie, să abroge printr-un decret special inamovibilitatea vechiului corp al magistraților. Ea va găsi acte prin care această castă renunță la privilegiile ei în declarațiile autentice ale *Curții de casație din Renania, ale Tribunalului suprem de la Berlin, ale Curților de apel din Bromberg, Ratibor și Münster*.

Scris de K. Marx
în jurul datei de 23 decembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 177
din 24 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Dezmințire

Lumpenproletariatul literar al d-lui Dumont, care primește toate loviturile „Noii gazete renane” cu cea mai înduioșătoare rezistență pasivă, încearcă să se răzbune denunțînd poliției pe redactorii „Noii gazete renane” pentru articole pe care aceștia *nu* le-au scris. Astfel, potrivit nr. din 25 decembrie al lui „Kölnische Zeitung”, *Freiligrath* ar fi autorul unei corespondențe din Colonia apărută în ziarul „Deutsche Schnellpost”, care apare la New York, și *de aceea* ar fi participat la tîmbălăul organizat, la 3 noiembrie, în cinstea patronilor lui „Kölnische Zeitung”. Se pare că laurii lui „*Maltheser*” * nu-i lasă să doarmă pe redactorii lui „Kölnische Zeitung”.

Scris la 26 decembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 179
din 27 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* Vezi volumul de față, pag. 145. — *Nota Red.*

O nouă „Sfântă alianță”

Colonia, 30 decembrie. După cum este îndeobște cunoscut, încă de acum câteva luni, între Prusia, Austria și Rusia s-a încheiat o nouă „Sfântă alianță”. Tratatul semnat de ele va vedea și el curînd lumina zilei și va putea fi dat publicității. Sufletul acestei alianțe a monarhilor „prin grația lui Dumnezeu și a cnutului” este Rusia. Totodată însă întreaga politică și diplomație rusă, cu puține excepții, se înfăptuiește prin intermediul germanilor sau al germanilor ruși. Într-adevăr, pretutindeni unde își desfășoară activitatea absolutismul și contrarevoluția, dăm întotdeauna de germani, dar nicăieri ei nu sînt în număr atît de mare ca în acest punct central al contrarevoluției permanente care e diplomația rusă. Aici se situează pe primul loc contele Nesselrode, evreu german; apoi baronul von Meyendorf, ministru plenipotențiar la Berlin, care e originar din Estonia, și adjunctul său, aghiotantul împăratului, colonelul conte Benkendorff, care e tot estonian. În Austria își desfășoară activitatea contele Medem, originar din Kurlanda, împreună cu cîțiva adjuncti, printre care și un domn von Fonton; toți aceștia sînt germani. Ministrul plenipotențiar al Rusiei la Londra, baronul von Brunnov, originar tot din Kurlanda, servește drept verigă intermediară și mediatoare între Metternich și Palmerston. În sfîrșit, la Frankfurt, însărcinat cu afaceri al Rusiei este baronul von Buddberg din Livonia. Acestea sînt doar câteva exemple. Am putea cita încă alte câteva zeci de exemple de acestea, ca să nu mai vorbim de creaturile țarului de la Petersburg care dețin în Germania posturi înalte și foarte înalte și sînt, totodată, plătite cu larghețe de către Rusia.

Nu mai e nevoie să explicăm, căci știe toată lumea ce rol joacă în lagărul dușmanilor poporului și al Sfintei alianțe, arhiducesa Sofia a Austriei, astăzi împărăteasa-mamă. Iar

Sofia, la rîndul ei, este puternic influențată de marea ducesă Elena, soția marelui duce Mihail și fiica prințului Paul von Württemberg. Elena stabilește o strînsă legătură între Nikolai și Sofia și faimosul arhiduce Ludwig.

În cercul acestor persoane a fost discutat și adoptat, încă de acum cîteva luni de zile, planul potrivit căruia împăratul curții marțiale austriece urmează să se căsătorească cu singura fiică rămasă în viață a marelui duce, pentru ca în felul acesta noua „Sfintă alianță“ să fie indestructibil unită și Rusia să se poată apropia tot mai mult de țelul ei : instaurarea domniei nelimitate a cnutului în Germania.

Scris la 30 decembrie 1848

Publicat în

„Noua gazetă renană“ nr. 183
din 31 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană,

Mișcarea revoluționară

Colonia, 31 decembrie. Nici una dintre mișcărilor revoluționare de pînă acum n-a început printr-o uvertură atît de înălțătoare ca mișcarea revoluționară din 1848. Papa i-a dat binecuvîntarea bisericii, harpa eoliană a lui Lamartine a vibrat de duioase melodii filantropice, în al căror text se vorbea de „fraternité”, de înfrățirea tuturor membrilor societății și a tuturor popoarelor.

„Lumii-ntregi sărut fierbinte !
Vă uniți, noroadelor !”¹⁴³.

În acest moment, papa, izgonit din Roma, stă la Gaëta, sub ocrotirea ferocului idiot Ferdinand ; acest „inițiator” * al Italiei¹⁴⁴ urzește intrigi împotriva Italiei cu secularul ei dușman de moarte, Austria, pe care în epoca lui de glorie a amenințat-o cu anatema. Recentele alegeri prezidențiale din Franța au adus o dovadă statistică a lipsei de popularitate a trădătorului Lamartine. N-a existat eveniment mai filantropic, mai uman și mai slab ca revoluțiile din februarie și din martie și nimic nu e mai brutal ca urmările inevitabile ale acestui *umanism al slăbiciunii*. Dovadă : Italia, Polonia, Germania și, înainte de toate, învinșii din iunie.

Odată cu înfrîngerea din iunie a muncitorilor francezi au fost însă învinși și învingătorii din iunie. Ledru-Rollin și ceilalți fruntași ai Montagnei au fost înlăturați de partidul republicanilor burghezi, de partidul celor de la „National” ; acesta a fost înlăturat de opoziția dinastică Thiers-Barrot, care, la rîndul ei, ar fi trebuit să cedeze locul legitimiștilor¹⁴⁵, dacă circuitul celor trei restaurații nu s-ar fi epuizat și dacă Ludovic-Napoleon ar reprezenta ceva mai mult decît o urnă goală

---

* — inițiator. — Nota Trad.

prin intermediul căreia țărani francezi și-au anunțat intrarea lor în mișcarea social-revoluționară, iar muncitorii francezi și-au dat votul lor de blam împotriva tuturor conducătorilor etapelor trecute ale revoluției: împotriva lui Thiers-Barrot, a lui Lamartine și a lui Cavaignac-Marrast. Trebuie relevat însă faptul că înfrângerea clasei muncitoare revoluționare franceze a atras după sine, ca o consecință inevitabilă, înfrângerea burgheziei republicane franceze, adică tocmai a clasei care pusese la cale reprimarea proletariatului.

Înfrângerea clasei muncitoare în Franța, victoria burgheziei franceze a însemnat totodată o nouă reducere la tăcere a națiunilor care la cîntatul cocoșului galic au răspuns cu eroice încercări de emancipare. Polonia, Italia și Irlanda au fost încă o dată jefuite, pîngărite, măcelărite în mod laș de zbirii prusaci, austrieci și englezi. Înfrângerea clasei muncitoare în Franța, victoria burgheziei franceze, a însemnat totodată înfrângerea claselor de mijloc în toate țările europene în care clasele de mijloc, aliate pentru moment cu poporul, au răspuns la cîntatul cocoșului galic cu răscoale sîngeroase împotriva feudalismului. Neapole, Viena, Berlin! Înfrângerea clasei muncitoare în Franța, victoria burgheziei franceze, a însemnat totodată victoria Răsăritului asupra Apusului, înfrângerea civilizației în luptă cu barbaria. În Valahia a început asupra romînilor de către ruși și uneltele lor, turcii; la Viena, croații, pandurii *, cehii, serejanii ** și alte asemenea adunături au suferit libertatea germanică, și în momentul de față țarul este omniprezent în Europa. De aceea prăbușirea burgheziei în Franța, triumful clasei muncitoare franceze, emanciparea clasei muncitoare în general este de-
viza eliberării Europei.

Dar țara care transformă națiuni întregi în muncitorii ei salariați, care cuprinde în brațele ei uriașe lumea întreagă, care a mai luat o dată asupra ei cheltuielile Restaurației în Europa, țara în sînul căreia antagonismele de clasă s-au dezvoltat luînd formele cele mai pronunțate și mai nerușinate — *Anglia* — pare a fi stîncă de care se sparg talazurile revoluționare, țara care vrea să provoace moartea prin înfometare a noii societăți încă în pîntecele mamei. Anglia domină piața mondială. O revoluționare a relațiilor economice naționale în orice țară europeană, sau chiar pe întregul continent european fără Anglia, nu este decît o furtună într-un pahar

* — infanteriști unguri din armata austro-ungară. — *Nota Trad.*

** — trupe grănicerești austriece. — *Nota Trad.*

cu apă. Relațiile industriale și comerciale în cadrul fiecărei națiuni depind de legăturile ei cu celelalte națiuni, sînt determinate de relațiile ei cu piața mondială. Dar Anglia domină piața mondială, iar burghezia domină Anglia.

Eliberarea Europei — fie prin cucerirea independenței de către naționalitățile asuprite, fie prin răsturnarea absolutismului feudal — este condiționată, prin urmare, de răscoala victorioasă a clasei muncitoare franceze. Dar orice revoluție socială în Franța va fi inevitabil zdrobită de burghezia engleză, de dominația mondială industrială și comercială a Marii Britanii. În Franța, și în genere pe continentul european, orice reformă socială parțială, în măsura în care se urmărește ca ea să devină definitivă, este și rămîne o simplă dorință pioasă. Iar bătrîna Anglie va fi doborîtă numai de un *război mondial*, singurul care poate oferi partidului cartiștilor, partidului muncitoresc englez organizat, condițiile pentru o răscoală victorioasă împotriva puternicilor săi asupritori. Numai cînd în fruntea guvernului englez se vor afla cartiștii va putea revoluția socială să pășească din domeniul utopiei în acela al realității. Dar orice *război european* în care este amestecată Anglia este un război mondial. El va fi purtat în Canada și în Italia, în Indiile orientale și în Prusia, în Africa și la Dunăre. Și războiul european va fi prima consecință a revoluției muncitorești victorioase în Franța. Anglia se va situa, ca pe vremea lui Napoleon, în fruntea armatelor contrarevoluționare, dar, chiar datorită acestui război, va fi și ea aruncată în mișcarea revoluționară, se va situa în fruntea ei și își va răscumpăra astfel vina față de revoluția din secolul al XVIII-lea.

Răscoala revoluționară a clasei muncitoare franceze, război mondial — iată perspectivele anului 1849.

Scris de K. Marx
la 31 decembrie 1848

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 184
din 1 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Un document al burgheziei

Colonia, 4 ianuarie. Precum se știe, în Anglia, unde dominația burgheziei a ajuns la cea mai mare dezvoltare, caritatea publică a căpătat formele cele mai nobile și mai generoase. În această țară, workhouses * — stabilimente publice în care continuă să vegețeze, pe cheltuiala societății burgheze, populația muncitorească excedentară — îmbină într-o formă deosebit de rafinată caritatea cu răzbunarea cu care burghezia urmărește pe acești nefericiți care sînt nevoiți să facă apel la caritatea ei. Bieții oameni nu numai că sînt hrăniți cu alimentele cele mai mizerabile și mai sărăcicioase, care de-abia le ajung pentru reproducția lor fizică, dar și activitatea lor se limitează la o muncă dezgustătoare, care abrutizează sufletul și trupul, la o muncă neproductivă, lipsită de orice sens, de pildă la roata acționată cu piciorul. Pentru ca acești nefericiți să-și dea o dată seama de toată gravitatea crimei lor, care constă în faptul că, în loc să fie, ca de obicei, un obiect de exploatare și aducător de profit pentru burghezie, ei, dimpotrivă, s-au transformat într-o sursă de cheltuieli pentru uzufructuarii lor din naștere, întocmai cum butoaiele de spirt rămase în depozit devin o sursă de cheltuieli pentru comerțanții de spirt ; pentru ca să învețe să simtă toată gravitatea acestei crime, ei sînt lipsiți de ceea ce li se permite pînă și criminalilor celor mai înrăiți, și anume de posibilitatea de a comunica cu soția și copiii, de a se distra, de a sta de vorbă, într-un cuvînt li se ia totul. Și această „*crudă caritate*” a burgheziei engleze nici nu se bazează măcar pe niscăi motive sentimentale, ci pe considerente foarte practice, care pot fi lesne evaluate. Pe de o parte, ordinea burgheză și activitatea comercială ar avea serios de suferit dacă pauperii din în-

* — case de muncă. — *Nota Trad.*

treaga Mare Britanie ar fi aruncați subit în stradă. Pe de altă parte, industria engleză trece ba prin perioade de supra-produție febrilă, cînd cererea de brațe de muncă abia poate fi satisfăcută de oferta existentă ; iar ele trebuie totuși procurate și cît mai ieftin cu putință, ba prin perioade de stagnare a comerțului, cînd producția o ia cu mult înaintea consumului și cînd numai cu greu se poate da de lucru în mod rentabil la o jumătate din această armată a muncii, cu un salariu pe jumătate. Ce alt mijloc mai ingenios decît aceste workhouses s-ar putea inventa pentru a avea în permanență, gata pregătită, o armată de rezervă pentru perioadele favorabile, iar în perioadele nefavorabile pentru a o transforma în asemenea stabilimente pe placul lui dumnezeu, în simple mașini docile, lipsite de voință, de pretenții și necesități ?

Burghezia prusiană se distinge în mod favorabil de cea engleză prin aceea că opune orgoliului politic britanic, care amintește de moravurile Romei păgîne, o prea supusă evlavie, o creștinească smerenie și blîndețe față de tron, biserică, armată, birocrație și feudalism ; prin aceea că, în loc să dea dovadă de energia comercială care-și supune continente întregi, ea practică, în manieră chinezească, un negoț de tarabă înăuntrul țării și, cu filistinismul ei obtuz, se cramponează de rutina tradițională semicorporatistă, făcînd de rîs inventivitatea febrilă și gigantică din industrie. Dar într-un singur punct burghezia prusiană se apropie de idealul ei britanic : *în cruzimea nerușinată față de clasa muncitoare*. Dacă, luată în întregul ei, ca o corporație, ea rămîne și sub acest raport în urma britanicilor, faptul se explică pur și simplu prin aceea că ea, în general, ca *clasă națională*, din cauza lipsei de curaj, de perspicacitate și de energie, n-a reușit niciodată și nici nu va reuși să facă ceva deosebit. Ea nici nu are o existență pe scară națională ; ea există numai ca burghezie a unei provincii date, a unui oraș dat, a unei localități date, ca o sumă de persoane particulare, și în această formă ea acționează împotriva clasei muncitoare într-un mod și mai necruțător decît burghezia engleză. De ce, începînd din epoca Restaurăției, popoarele au dus atît de mult dorul lui Napoleon, pe care îl ferecaseră mai înainte de o stîncă singuratică din Marea Mediterană ? Pentru că despotismul unui geniu este mai ușor de suportat decît acela al unui idiot. Astfel muncitorul englez mai poate să manifeste o anumită mîndrie națională față de cel german, căci stăpînul care-l asuprește pe el asuprește lumea întreagă, pe cînd stăpînul muncitorului

german, burghezul german, este el însuși *robul tuturor*, și nimic nu este mai îngrozitor și mai umilitor decât să fii *robul unui rob*.

Ca un document istoric, ca o mărturie a cinismului de care dă dovadă burghezia noastră față de clasa muncitoare, publicăm aici textual „*cartea de muncă*” pe care trebuie s-o semneze proletarii angajați la lucrările edilitare din slăvitul oraș Colonia.

CARTE DE MUNCĂ

§ 1. Fiecare muncitor trebuie să se supună întocmai ordinelor și dispozițiilor *tuturor supraveghetoriilor comunale*, care sînt în același timp și *funcționari de poliție*. Orice neexecutare și împotrivire atrage după sine *concedierea imediată*.

§ 2. Nici un muncitor nu are voie să treacă dintr-o secție în alta sau să părăsească locul de muncă pe șantier *fară învoirea specială a supraveghetorului de șantier*.

§ 3. Muncitorii care sustrag dintr-o altă secție căruțe, roabe sau alte asemenea unelte, pentru a le folosi în munca lor, vor fi concediați.

§ 4. Beția, tulburarea liniștei, provocarea de certuri și discuții sau bătaia atrag după sine concedierea imediată. — În afară de aceasta, în *cazurile cînd se va găsi cu cale*, se va proceda la urmărirea de către instanțele judecătorești competente, conform legii, a celui vinovat.

§ 5. Cine ajunge la locul de muncă cu o *întîrziere de 10 minute* nu primește de lucru pentru *jumătatea de zi respectivă*; după a treia întîrziere poate fi concediat definitiv.

§ 6. Dacă muncitorii sînt concediați la cererea lor sau disciplinar, li se va face plata la cea mai apropiată zi reglementară de plată, potrivit cu munca prestată.

§ 7. Atunci cînd se procedează la concedierea muncitorului, ea trebuie menționată în cartea lui de muncă. — Dacă concedierea are un caracter disciplinar, i se va refuza muncitorului, *după împrejurări*, reangajarea la șantierul respectiv sau la oricare alte lucrări edilitare.

§ 8. Concedierile disciplinare ale muncitorilor, precum și cauzele acestor concedieri, vor fi aduse, de fiecare dată, la cunoștința *autorităților polițienești*.

§ 9. Dacă muncitorii au de făcut vreo *plîngere împotriva supraveghetorului de șantier*, această plîngere trebuie depusă la *șeful lucrărilor edilitare ale orașului* de către o delegație aleasă, compusă din trei muncitori. Acesta cercetează la fața locului obiectul plîngerii și *decide asupra chestiunii*.

§ 10. Timpul de muncă este stabilit de la 6 și jumătate dimineața pînă la ora 12 ziua și de la ora 1 după-amiază pînă la lăsarea serii. (Frumos stil !)

§ 11. Acestea sînt condițiile în care muncitorul primește de lucru.

§ 12. Plata salariilor se face sîmbătă după-amiază, la șantier.

Supraveghetorul jurat al șantierului ale cărui dispoziții trebuie executate numai de cîț

Colonia

Semnătura sau semnul distinctiv	} al muncitorului	} Este repartizat la secția . . . . . și trebuie etc. Semnătura supraveghetorului de șantier

Ar putea oare ucazurile *rusești* ale autocratului întregii Rusii către supușii săi se fie redactate într-un spirit mai asiatic ?

Muncitorii trebuie „să se supună întocmai” supraveghetorilor comunali, și chiar „*tuturor* supraveghetorilor comunali, care sînt în același timp și *funcționari de poliție*”. „*Neexecutarea și împotrivirea* atrag după sine concedierea imediată”. Prin urmare, înainte de toate, *supunere pasivă* ! După aceea muncitorii au dreptul, conform § 9, să depună „*plîngerii la șeful lucrărilor edilitare ale orașului*”. Acest pașă ia hoțărîri fără drept de apel — firește *împotriva muncitorilor*, fie și numai din considerente de ierarhie. Și din momentul în care el s-a pronunțat, iar muncitorii au fost trecuți pe lista neagră, e vai de ei, căci de acum încolo sînt puși sub *supraveghere polițienească*. Ultima aparență de libertate cetățenească e pierdută pentru ei, întrucît, potrivit § 8, „concedierile disciplinare ale muncitorilor, precum și cauzele acestor concedieri, vor fi aduse, de fiecare dată, la cunoștința *autorităților polițienești*”.

Dar, stimați domni, dacă l-ați concediat pe muncitor, dacă ați procedat la rezilierea contractului pe baza căruia prestează *munca sa* pentru *salariul plătit de voi*, ce rost mai are, în general, *poliția* în această reziliere a unui *contract încheiat între cetățeni* ? Este oare muncitorul comunal un ocaș ? Sau este *denunțat poliției* pentru că n-a dat dovadă de respectul pe care vi-l datorează vouă, superiorii lui în-născuți, prea înțelepți, importanți și puternici ? Oare n-ați lua în derîdere pe cineva care *v-ar denunța poliției* pentru că n-ați respectat un contract de livrare sau pentru că n-ați achitat o poliță la termen, ori pentru că în seara de anul nou ați băut peste măsură ? Firește că da ! Dar, cînd este vorba de muncitor nu vă considerați legați prin raporturi contractuale între cetățeni, ci tronați deasupra lui cu toată irascibilitatea caracteristică *stăpînilor prin grația lui Dumnezeu* ! Și poliția, care se află în slujba voastră, trebuie să țină o fișă de conduită a muncitorului.

Conform § 5, cine întîrzie cu *10 minute* este *lipsit*, ca pedeapsă, de o *jumătate de zi de lucru*. Ce concordanță între

contravenție și pedeapsă! Voi sînteți în întîrziere cu *secole*, iar muncitorul n-are voie să se prezinte cu *10 minute* mai tîrziu de ora șase și jumătate fără să piardă o *jumătate de zi de lucru*?

În sfîrșit, pentru ca această samavolnicie patriarhală să nu fie știrbită în nici un fel și pentru ca muncitorul să fie pur și simplu la cheremul capriciilor voastre, voi ați lăsat, în măsura posibiliului, modul de pedepsire la aprecierea lacheilor voștri în livrea. În „cazurile *cînd se va găsi cu cale*”, adică atunci cînd vi se va părea vouă cu cale, după concedierea și denunțarea către poliție conform § 4 se va proceda la „urmărirea de către instanțele judecătorești competente, conform legii, a celui vinovat”. Potrivit § 5, „*poate*” interveni concedierea definitivă a muncitorului dacă întîrzie pentru a treia oară cu 10 minute peste ora șase și jumătate. În caz de concediere disciplinară, conform § 7, „i se va refuza muncitorului, *după împrerjurări*, reangajarea la șantierul *respectiv* sau la *oricare alte* lucrări edilitare” etc. etc.

Cît de mult cîmp liber pentru capriciile burghezului iritat oferă acest cod penal întocmit de Catonii noștri comunali, de acești mari bărbați care se gudură cu atîta slugărnicie în fața Berlinului!

Din această lege-model se poate vedea *ce cartă ar acorda burghezia noastră poporului* dacă ar ajunge ea la cîrma țării.

Scris de K. Marx
la 4 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 187
din 5 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Bugetul Statelor Unite și bugetul creștin german

Colonia, 6 ianuarie. Acum câteva zile am aflat, în sfârșit, în mod exact cât cheltuiește țara pentru guvernul prusian. „Preussischer Staats-Anzeiger” ne-a arătat, în sfârșit, prin exemplul bugetului de stat pe anul 1849, cu câtă nerușinare am fost înșelați în bugetele de pînă acum. Acest dar de anul nou a surprins numai pe cei pentru care fiecare cuvînt al guvernatorului nostru din grația lui dumnezeu era, pînă mai deunăzi, un adevăr sfînt, iar întreaga înșelătorie în domeniul finanțelor statului, care durează de la 1820 încoace, li se părea o dovadă a perfecțiunii bugetului nostru de stat polițist.

Prusia ocupă o suprafața de aproximativ 5.000 de mile pătrate și numără ceva mai mult de 16.000.000 de locuitori.

Statele Unite ale Americii de Nord ocupă un teritoriu a cărui suprafață este astăzi aproape egală cu aceea a întregii Europe și numără peste 21.000.000 de locuitori.

Nu se poate găsi un punct de plecare mai nimerit pentru o analiză a bugetului nostru pe anul 1849 decît bugetul statelor libere din America de Nord.

O comparare a celor două bugete ne arată cât de scump trebuie să plătească burghezul prusian pentru plăcerea de a fi condus de un guvern din grația lui dumnezeu, pentru comportarea brutală a năimiților acestui guvern — fie că este sau nu stare de asediu — și pentru atitudinea disprețuitoare a unei bande de funcționari și iuncheri de la țară înfumurați. Pe de altă parte, se vede cât de puțin costisitoare este întreținerea guvernului pentru o burghezie curajoasă, care e conștientă de puterea ei și hotărîtă să facă uz de ea.

Acele două bugete, luate ca atare, constituie o dovadă suficientă a lașității, obtuzității și filistinismului unora și a sentimentului de demnitate, prevederii și energiei celorlalți.

Toate cheltuielile Statelor Unite pe anul 1848 se ridică la 42.811.970 de dolari. În această sumă intră și cheltuielile pentru războiul din Mexic, care s-a desfășurat la o depărtare de 2.000 de mile de sediul guvernului central. Ne putem închipui ce cheltuieli enorme a necesitat transportul trupelor și al tuturor obiectelor de care au avut ele nevoie.

Veniturile Uniunii s-au ridicat la suma de 35.436.750 de dolari, dintre care 31.757.070 provin din taxe vamale, 3.328.642 din vânzarea terenurilor statului, iar 351.037 reprezintă venituri diverse și întâmplătoare. Întrucît, datorită cheltuielilor cerute de război, veniturile obișnuite nu erau suficiente pentru a acoperi toate cheltuielile, deficitul a fost acoperit prin împrumuturi, ale căror obligații au fost emise la o valoare mai mare decît al pari. Interesați-vă pe piața financiară dacă e în stare guvernul „creștin-german” să obțină măcar 1.000 de taleri în condiții atît de avantajoase!

În Statele Unite, anul financiar începe la 1 iulie. Pînă în iulie 1849, ca urmare a războiului din Mexic, cheltuielile vor fi încă destul de mari în comparație cu cele obișnuite, dar, se înțelege, nu și cu cele ale Prusiei. În schimb, președintele Polk, în mesajul său către congres, promite că pentru anul financiar care urmează și care se încheie la 1 iulie 1850 va întocmi un buget obișnuit de timp de pace.

La cît se ridică cheltuielile acestui stat puternic — republica burgheză nordamericană — în timp de pace?

La 33.213.152 de dolari, în care intră dobînzile (3.799.102 dolari) pentru datoria publică și suma de 3.540.000 de dolari care urmează să fie plătită Mexicului la 30 mai 1850.

Dacă scădem ultimele două sume, care figurează în buget cu titlul de cheltuieli extraordinare, rezultă că pentru întregul guvern și întreaga administrație a Statelor Unite este nevoie anual de o sumă mai mică de 26.000.000 de dolari.

Și cît plătesc anual statului cetățenii prusieni în *timp de pace*?

Răspunsul este destul de trist. El ne este dat de „Preussischer Staats-Anzeiger” și sună astfel: *peste 94.000.000 de taleri anual!*

Așadar, cei 21.000.000 de locuitori ai republicii nord-americane, cu toată bunăstarea, ba chiar bogăția lor, varsă în vistieria statului abia 26.000.000 de dolari, *adică, la cursul prusian, mai puțin de 38.000.000 de taleri*, iar 16.000.000 de prusieni, cu toată situația lor de relativă sărăcie, varsă anual

în gura flămîndă a vistieriei statului circa 94.000.000 de taleri, și ea tot nu e mulțumită.

Dar să nu fim nedrepti !

Republica nordamericană are, în schimb, doar un președinte ales pe patru ani, care, ce-i drept, face pentru țară mai mult decît o duzină de regi și împărați la un loc. Dar el primește pentru asta sărăcăcioasa retribuție anuală de 37.000 de taleri (evaluați la cursul prusian). În această sumă infimă de 37.000 de taleri se reflectă întreaga amărăciune a unui suflet creștin german „cu dumnezeu înainte, pentru rege și iuncherime”. Nici un fel de șambelani, nici un fel de bijutieri ai curții, nici stropirea șoselei care duce la Charlottenburg pentru doamnele de la curte, nici un fel de parcuri de vînătoare pe cheltuiala cetățenilor etc. O, dar asta e ceva îngrozitor ! Și mai îngrozitor este însă că acești nordamericani, acest popor uitat de dumnezeu, pare că nici nu-și dă seama de această oroare, de acest sacrilegiu.

Cu totul altfel stau lucrurile la noi. Chiar dacă plătim de trei și de patru ori mai mult, avem în schimb unele plăceri pe care ei nu le au și nici nu le pot avea pentru suma de 37.000 de taleri. Ne bucură și ne delectează strălucirea unei curți binecuvîntate de dumnezeu, care — nu se știe precis, dar după un calcul aproximativ — înseamnă pentru poporul nostru o cheltuială de vreo 4.000.000—5.000.000 anual.

În timp ce americanii, oameni proști și ciudați, își păstrează, pe cît pot, banii lor pentru a se înconjura ei înșiși de strălucire și pentru a le da o întrebuințare utilă propriei lor persoane, noi considerăm că este de datoria noastră de creștini și germani să renunțăm la strălucirea noastră, adică la banii noștri, pentru ca alții să poată străluci. Și apoi, în afară de strălucire, cîte binefaceri nu oferă o curte copios alimentată din buzunarele poporului unei sumedenii de conți, baroni și simpli „von” săraci ? Mulți dintre oamenii aceștia, în stare doar să consume, iar nu să și producă, s-ar ruina pînă la urmă în mod definitiv dacă n-ar primi, într-o formă delicată, o pomană din partea statului. Dacă ne-am apuca să enumerăm toate binefacerile și avantajele rînduielilor noastre, n-am termina nici într-o zi întregă.

Și cît de mult au rămas americanii în urma noastră în multe alte privințe din pricina acestui buget atît de redus !

La ei, de pildă, d-l oberpräsident Bötticher n-ar primi un cadou de 3.000 de taleri din vistieria statului. Ei ar spune că dînsul poate să se mulțumească cu frumosul lui salariu. Conților și baronilor nu li s-ar da nici un ban pentru educația copiilor. Într-o asemenea împrejurare, republica nordamericană le-ar spune acestor onorabili domni: alors il faut s'abstenir d'avoir des enfants! * Acolo, un „Hüscr” oarecare n-ar căpăta în fiecare an o gratificație de 6.000 de taleri și ar trebui să se mulțumească cu salariul, care, poate, i s-ar reduce chiar la 3.000 de taleri. Și din asta să trăiască un om, un prusian, un general creștin-german? Ce gînd necurat! Apage! **

Pentru americani, ca și pentru d-l Hansemann, cînd este vorba de chestiuni bănești, dispăre orice sentimentalism.

Ei i-ar da lui Don Carlos, cel mult, cîteva whippings ***, dar nu i-ar da niciodată 700.000 de taleri, pentru ca el să aibă posibilitatea ca, împreună cu granzii și călugării săi, să trăiască după placul inimii și să lupte pentru legitimismul lui Metternich. De așa ceva e în stare numai o putere regală prin grația lui Dumnezeu, căreia trebuie să-i rămîină deschise buzunarele poporului.

E drept că, dacă americanul plătește statului impozite infime, în schimb el are o armată permanentă de numai 10.000 de oameni, care în timp de război poate fi foarte repede transformată într-o armată de 2.000.000 de oșteni robuști. El nu cunoaște nici măcar pe departe fericirea de a folosi cea mai mare parte din impozite pentru întreținerea unei armate care în timp de pace ne ține sub stare de asediu, ne reprimă cu cruzime, ne rănește și ne împușcă, și toate acestea pentru gloria și onoarea patriei.

Dar la ce bun? Acești republicani burghezi sînt atît de încăpățînați că nici nu vor să știe de rînduiriile noastre creștine-germane și preferă să plătească impozite mici în loc de impozite mari.

Cu tot atîta încăpățîinare persistă burghezul nostru german în credința lui că regalitatea prin grația lui Dumnezeu — cu armata ei de soldați și de funcționari, cu gloata ei de pensionari, cu gratificațiile și cu donațiile ei extraordinare — nu poate fi destul de bine plătită.

* — în acest caz nu trebuie să mai faceți copii, — *Nota Trad.*

** — Ce absurditate! — *Nota Trad.*

*** — lovituri de bici. — *Nota Trad.*

Bogătașul republican din America de Nord și burghezul prusian se află în același raport unul față de altul ca bugetele lor, ca 37.000.000 față de 94.000.000. Unul trăiește din grația lui, iar celălalt din grația lui Dumnezeu ; prin aceasta se și deosebesc unul de celălalt.

Scris la 6 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 189
din 7 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

O felicitare de Anul nou

Colonia, 8 ianuarie. Obiceiul ca pastorul și cantorul, paraclicerul și organistul, bărbierul și paznicul de noapte, pîndarii, groparii etc. să ne felicite de Anul nou este vechi de tot și veșnic nou, și el ne lasă indiferenți.

Dar anul 1849 nu se mulțumește cu tradiția. El și-a marcat începutul prin ceva neobișnuit: printr-o felicitare de Anul nou din partea regelui Prusiei.

De data asta mesajul de Anul nou n-a mai fost adresat poporului prusian și nici „Iubiților Mei berlinezi”¹⁴⁶, ci „Armatei Mele”.

În acest mesaj de Anul nou, regele privește „cu mîndrie” armata, căci ea a rămas credincioasă „atunci cînd răscoala” (din martie) „a împiedicat dezvoltarea pașnică a instituțiilor liberale, spre care Eu voiam să conduc cu prudență poporul Meu”.

Înainte se vorbea despre evenimentele din martie, despre „neînțelegeri” etc. Acum nu mai e nevoie să se vorbească pe ocolite și „neînțelegerile” din martie ne sînt prezentate drept „răscoală”.

Din felicitarea regală de Anul nou emană același spirit ca și din coloanele „cruciadei”. Așa cum în felicitare se vorbește despre „răscoală”, în ziar se vorbește despre acțiunile lipsite de glorie ale „criminalilor din martie”, despre gloata criminală care a tulburat, în martie, liniștea vieții de curte de la Berlin.

Dacă vom întreba de ce provoacă „răscoala” din martie atîta indignare, ni se va răspunde: „pentru că a împiedicat dezvoltarea pașnică a instituțiilor liberale (!) etc.”.

Dacă n-ați dormi somnul de veci în cimitirul Friedrichshain¹⁴⁷, voi, rebelii din martie, ați fi gratificați astăzi „cu pulbere și gloanțe” sau cu muncă silnică pe viață. Căci voi,

în împietatea voastră, ați împiedicat „dezvoltarea pașnică a instituțiilor liberale” ! Mai este oare nevoie să amintim de dezvoltarea regalo-prusacă a „instituțiilor liberale”, de dezvoltarea cea mai liberală a risipei, de dezvoltarea „pașnică” a bigotismului și a iezuitismului regalo-prusac, de dezvoltarea pașnică a spiritului polițist și cazon, a spionajului, înșelăciunii, ipocriziei și impertinenței și, în sfârșit, a celei mai odioase îndobitociri a poporului alături de cea mai nerușinată corupție a așa-ziselor clase superioare ? E cu atât mai puțin nevoie să ni se amintească toate acestea, cu cât e de ajuns să aruncăm o privire în jurul nostru, să întindem mâna, pentru ca să descoperim iarăși în fața noastră, în toată splendoarea ei, „dezvoltarea care a fost împiedicată” și să ne delectăm cu o a doua ediție a sus-menționatei „instituții liberale”.

„Armata Mea — se spune mai departe în felicitarea regală — și-a păstrat vechea ei glorie și s-a acoperit de o nouă glorie”.

Ba bine că nu ! Ea s-a acoperit de atîta glorie, încît numai croații ar putea avea pretenții la o glorie mai mare.

Dar cînd și în ce împrejurări s-a acoperit ea de atîta glorie ? În primul rînd, „ea și-a împodobit drapelele cu noi lauri atunci cînd Germania a avut nevoie de armele noastre în Schleswig”.

Nota prusiană adresată de maiorul Wildenbruch guvernului danez ¹⁴⁸ — iată baza pe care se înalță noua glorie prusiană. Întregul sistem de ducere a războiului se potrivea de minune cu această notă, în care verișorul danez era asigurat că guvernul prusian nu ia lucrurile în serios, că el nu face decît să arunce o momeală republicanilor și praf în ochi celorlalți oameni, numai și numai să cîștige timp. Și a cîștiga timp înseamnă a cîștiga totul. După aceea se va putea foarte bine ajunge la o înțelegere.

D-l Wrangel, asupra căruia opinia publică a fost mult timp indusă în eroare, a șters-o din Schleswig-Holstein, pe furiș, ca un hoț în noapte. El a călătorit îmbrăcat civil, ca să nu fie recunoscut. La Hamburg, toți hotelierii i-au declarat că nu-l pot găzdui. Casele, cu geamurile și ușile lor, le sînt mai scumpe decît laurii, urîți de popor — dar întruchipați în acest slăvit domn — ai armatei prusiene. Totodată, nu trebuie să uităm că singurul succes al manevrelor inutile și lipsite de sens ale acestei campanii, care amintește foarte mult de procedura vechilor tribunale imperiale (vezi numerele ziarului nostru apărute în acea perioadă ¹⁴⁹), a constatat într-o greșală de strategie.

Singurul lucru care te uimește în această campanie este nemaipomenita impertinență a *danezilor*, care cu multă perseverență au dus de nas armata prusiană și au izolat complet Prusia de piața mondială.

O încununare a gloriei prusiene în această privință o constituie mai cu seamă tratativele de pace cu Danemarca și rezultatul lor, armistițiul de la Malmö¹⁵⁰.

Dacă împăratul roman, mirosind o monedă încasată drept taxă pentru folosirea vespasienei, a spus: „non olet” (nu miroase), în schimb pe laurii prusieni cuceriți în Schleswig-Holstein stă înscris cu litere de neșters: „olet!” (miroase urît).

În al doilea rînd, „armata Mea a înfruntat în mod victorios greutățile și primejdiile cu prilejul innăbușirii răscoalei din marele ducat Poznan”.

În ce privește „greutățile pe care le-a înfruntat în mod victorios”, ele constau în următoarele: Prusia a folosit, în primul rînd, nobila iluzie — alimentată prin cuvinte mieroase de către Berlin — a polonezilor, care vedeau în „*pomeranieni*” pe tovarășii de arme germani în lupta împotriva *Rusiei*, și de aceea și-au dizolvat liniștiți armata, i-au lăsat pe pomeranieni să intre în țară, și abia cînd prusienii au început să maltrateze cu cea mai mare cruzime pe cei lipsiți de apărare s-au apucat să strîngă din nou forțele armate risipite. Cît despre faptele de eroism ale prusienilor, trebuie spus că nu în război, ci după război săvîrșește „glorioasa” armată prusiană fapte de eroism. Cînd Mieroslawski a fost prezentat învingătorului din iunie, prima întrebare a lui Cavaignac a fost: cum au reușit prusienii să fie înfrinți la *Miloslaw*? (putem dovedi acest lucru prin mărturiile unor oameni care au auzit totul cu urechile lor). 3.000 de polonezi, înarmați la nimereală cu coase și furci, înfrîng în două rînduri și silesc de două ori să bată în retragere o armată de 20.000 de prusieni bine organizați și înzestrați din plin cu armament. Căvaleria prusiană, în fuga ei sălbatică, a dat chiar ea peste cap infanteria prusiană. Insurgenții polonezi au reușit să păstreze *Miloslawul* după ce au izgonit de două ori contrarevoluția din oraș. Dar și mai rușinoasă decît *înfrîngerea de la Miloslaw* a fost pentru prusieni *victoria* pe care au repurtat-o, în sfîrșit, *la Wreschen** și care a fost pregătită de înfrîngerea lor anterioară. Atunci cînd un om neînarmat, dar puternic ca un

* Denumirea poloneză: Września. — Nota Red.

Hercule, are în fața sa un adversar laș care e înarmat cu pistoale, acesta o ia la fugă și, de la o distanță respectabilă, trage cu toate pistoalele. Așa au procedat prusienii la *Wreschen*. Ei au fugit la o anumită distanță, de unde mitraliile, grenadele, umplute cu câte 150 de gloanțe, și șrapnelele puteau fi descărcate asupra unor oameni înarmați cu furci și coase, cu care, după cum se știe, nu poți face nimic de la distanță. Până acum șrapnelele au fost folosite doar de către englezi, împotriva unor locuitori pe jumătate sălbatici din Indiile orientale. Și numai bravii prusieni, cuprinși de panică în fața bravurii polonezilor și conștienți de propria lor slăbiciune, au îndreptat șrapnelele împotriva celor pe care îi numeau concetățenii lor. E limpede de ce au trebuit să caute un mijloc de a-i ucide în masă pe polonezi de la distanță. De aproape polonezii erau prea de temut. Asta a fost *glorioasa victorie de la Wreschen!* Dar, după cum am arătat, faptele de eroism ale armatei prusiene încep abia *după* război, așa cum faptele de eroism ale temnicerului încep abia *după* pronunțarea sentinței.

O chezășie că istoria nu va da uitării *această* glorie a armatei prusiene o constituie miile de polonezi care, datorită trădării prusienilor și perfidiei drapelului negru-alb, au fost uciși cu șrapnele sau cu gloanțe ascuțite etc., precum și cei care, ulterior, au fost stigmatizați cu piatra-iadului ¹⁵¹.

Pentru cea de-a doua cunună de lauri a armatei contra-revoluționare ne oferă o mărturie suficientă satele și orașele pîrjolate de eroii prusieni, polonezii uciși și masacrați cu patul puștii și cu baioneta în casele lor, precum și jafurile și atrocitățile de tot felul comise de prusieni.

Glorie nepieritoare acestor războinici prusieni din Poznan, deschizătorii drumului pe care a pășit, curînd după aceea, călăul din Neapole ¹⁵², trăgînd cu tunurile în capitala sa credincioasă și lăsînd-o la cheremul soldătimii, care timp de 24 de ore a trecut-o prin foc și sabie! Cinste și glorie armatei prusiene care s-a distins în campania din Poznan! Căci această campanie a constituit un strălucit exemplu pentru croați, serejani, ortohani și celelalte hoarde ale lui Windischgrätz & Co., stîrnind în ei dorința de a săvîrși aceleași fapte eroice pe care le-au săvîrșit la Praga (în iunie), Viena, Presburg * etc. ¹⁵³.

* Denumirea slovacă: Bratislava. — Nota Red.

Dar, la urma urmei, chiar și *acest* curaj de care au dat dovadă prusienii față de polonezi nu este decît un rezultat al ficii lor față de ruși.

„Toate lucrurile bune sînt în număr de trei”. Prin urmare, și „armata Mea” trebuia să-și dobîndească o glorie întreită. Și prilejul pentru dobîndirea ei n-a întîrziat să se ivească. Căci „participarea ei la restabilirea ordinii (!) în sudul Germaniei a adus o nouă glorie numelui de prusian”.

Numai din răutate sau din mania de a subaprecia poate cineva să conteste că „armata Mea” a adus Dietei unite — care, după ce a fost din nou botezată, s-a modernizat și a cerut să i se spună putere centrală — excelente servicii de polițist și de jandarm. Tot așa nu se poate tăgădui că numele de prusian și-a dobîndit o glorie incontestabilă prin consumarea tuturor rezervelor de carne, vin, cidru etc. din sudul Germaniei. Jigăriții brandenburghezi, pomeranieni etc. au pus pe ei osînză patriotică, cei însetați și-au potolit setea, și în cantonamentele din sudul Germaniei au înghițit cu o bărbăție atît de eroică tot ce li s-a oferit, încît acolo numele de prusian se bucură pretutindeni de o faimă strașnică. Păcat numai că n-au fost încă achitate cheltuielile de încartiruire, căci faima ar fi fost și mai mare.

Gloria „armatei Mele” este, de fapt, inequizabilă; totuși nu trebuie trecut sub tăcere faptul că, „ori de cîte ori am apelat la armată, ea, credincioasă pînă la capăt și *perfect disciplinată*, a fost întotdeauna gata să mă slujească”. Cu aceeași admirație se poate face cunoscut posterității că „armata Mea a opus calomniilor abjecte un moral ridicat și *nobila vitejie de soldat*”.

Această felicitare este cît se poate de măgulitoare pentru „armata Mea”, pe care o laudă pentru „perfecta” ei „disciplină” și pentru „nobila” ei „vitejie de soldat”, subliniind încă o dată faptele de eroism săvîrșite în marele ducat * și amintind de laurii pe care ea și i-a cîștigat la Mainz, Schweidnitz **, Trier, Erfurt, Berlin, Colonia, Düsseldorf, Aachen, Koblenz, Münster, Minden etc. Nouă, celorlalți, însă, care nu facem parte din „armata Mea”, ni s-a dat în felul acesta posibilitatea de a ne lărghi mărginitele noastre concepții de supuși credincioși. Împușcarea bătrînilor și a femeilor gravide, prădăciunile (cele din apropiere de Ostrowo au fost consemnate în proces-verbal), lovirea unor cetățeni pașnici cu patul

* — Poznan. — *Nota Trad.*

** Denumirea poloneză: Swidnica. — *Nota Red.*

puștii și cu sabia, distrugerile de locuințe, atacurile în timpul nopții, cu arme camuflate sub mantale, împotriva unor oameni neînarmați, tilhăriile la drumul mare (să ne amintim de cazul de la Neuwied), acest eroism și altele de acest fel poartă, în limbajul creștin-german, denumirea de „*perfecta disciplină*” și „*nobila vitejie de soldat*” ! Trăiască vitejia și disciplina de soldat, căci victimele asasinatului comis sub acest stindard n-or să mai reînvie niciodată !

Chiar și aceste câteva pasaje din felicitarea de Anul nou a regelui Prusiei, pe care le-am menționat mai sus, ne arată că, prin semnificația lui și prin spiritul în care a fost conceput, acest document poate fi pus pe aceeași treaptă cu manifestul din 1792 al ducelui de Braunschweig¹⁵⁴.

Scris de K. Marx
la 8 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 190
din 9 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Lupta din Ungaria ¹⁵⁵

Colonia, ianuarie. În timp ce în Italia se dă deja o primă ripostă ofensivei dezlănțuite de contrarevoluție în vara și toamna trecută, pe cîmpiile Ungariei se încheie ultima etapă a luptei asuprașitorilor împotriva mișcării care își are originea în revoluția din februarie. Noua mișcare din Italia este prologul mișcării din 1849, iar războiul împotriva maghiarilor este epilogul mișcării din 1848. Se prea poate ca acest epilog să fie curînd urmat de noua dramă care se pregătește în secret.

Acest epilog are un caracter tot atît de eroic ca și primele scene, care s-au succedat cu multă rapiditate, ale tragediei revoluționare din 1848, ca și căderea Parisului și a Vienei; prin caracterul său eroic, el se deosebește în mod favorabil de episoadele jalnice sau neînsemnate care au avut loc în perioada dintre iunie și octombrie. Ultimul act al lui 1848 devine, prin *terorismul* lui, primul act al lui 1849.

Pentru prima oară în mișcarea revoluționară din 1848 și pentru prima oară după 1793, o națiune încercuită de forțe contrarevoluționare superioare numericește are îndrăzneala să opună furiei lașe a contrarevoluției pasiunea revoluționară, să combată terreur blanche prin terreur rouge *. Pentru prima oară după vreme îndelungată întilnim un caracter cu adevărat revoluționar, un om care, în numele poporului său, are curajul să primească provocarea la o luptă desperată și care, pentru națiunea lui, întruchipează într-o singură persoană pe Danton și pe Carnot; acest om este *Ludovic Kossuth*.

Superioritatea numerică a forțelor este pur și simplu înspăimîntătoare. Întreaga Austrie, și în primele rînduri cei 16.000.000 de slavi fanatizați, luptă împotriva a 4.000.000 de maghiari.

* — teroarea albă — teroarea roșie. — *Nota Trad.*

Răscoală în masă, producție de arme pe scară națională, emisiune de assignate, răfuială sumară cu toți cei ce stau în calea mișcării revoluționare, revoluție neîntreruptă, într-un cuvânt toate principalele trăsături ale gloriosului an 1793 le regăsim și în Ungaria înarmată, organizată și însuflețită de Kossuth. Această organizare revoluționară, care sub amenințarea morții trebuia terminată, ca să spunem așa, în 24 de ore, a lipsit la Viena, altfel Windischgrätz n-ar fi intrat niciodată în acest oraș. Să vedem dacă va reuși să intre în Ungaria atîta timp cît acolo există această organizare revoluționară.

Să analizăm mai îndeaproape lupta care se desfășoară și partidele aflate în luptă.

Monarhia austriacă a apărut ca rezultat al încercării de a uni Germania într-o singură monarhie, așa cum făcuseră regii Franței pînă la Ludovic al XI-lea. Această încercare a eșuat din cauza deplorablei mărginiri provinciale a germanilor și austriecilor cît și datorită spiritului de mic-neguțator, cores-punzător ei, al dinastiei de Habsburg. În loc să primească întreaga Germanie, Habsburgii s-au ales doar cu teritoriile din sudul ei, care se aflau în luptă directă cu unele seminții slave răzlețite sau în care nobilimea feudală germană și burghezimea germană dominau împreună asupra semințiilor slave asuprite. În ambele cazuri, germanii din fiecare provincie aveau nevoie de sprijin din afară. Un astfel de sprijin a fost pentru ei uniunea împotriva slavilor, și această uniune s-a înfăptuit prin unirea provinciilor respective sub sceptrul Habsburgilor.

Așa a luat ființă Austria germană. E de ajuns să iei orice manual de istorie și să citești cum a apărut monarhia austriacă, cum s-a destrămat și a apărut din nou, cum a dus în permanență lupta împotriva slavilor, ca să te convingi de adevărul spuselor noastre.

Ungaria se mărginește cu Austria germană. În Ungaria, maghiarii au dus aceeași luptă ca și germanii în Austria germană. Germanii care s-au infiltrat printre barbarii slavi în arhiducatele Austria și Stiria s-au unit cu maghiarii care s-au infiltrat și ei, la fel, printre barbarii slavi pînă la Leitha. Așa cum la sud și la nord, în Boemia *, Moravia, Carintia și Krajina, nobilimea germană stăpînea peste semințiile slave, le germaniza și, în felul acesta, le antrena în mișcarea europeană, tot așa și nobilimea maghiară stăpînea peste semințiile slave la sud și la nord, în Croația, Slovenia și în ținuturile

* — Cehia. — *Nota Red.*

carpatice. Interesele lor erau aceleași, căci adversarii lor erau aliați firești. Alianța dintre maghiari și germanii austrieci era o necesitate. Nu mai lipsea decât un mare eveniment, o puternică agresiune împotriva amândurora, pentru ca această alianță să devină indestructibilă. Acest eveniment a fost cucerirea imperiului bizantin de către turci. Turcii amenințau Ungaria și, în al doilea rînd, Viena, și de aceea, timp de secole, Ungaria s-a legat în mod indestructibil de dinastia Habsburgilor.

Dar adversarii lor comuni au devenit cu timpul din ce în ce mai slabi. Imperiul turcesc era în plin declin, iar slavii nu mai aveau destulă putere pentru a se ridica împotriva maghiarilor și germanilor. O parte din nobilimea germană și maghiară care stăpînea în ținuturile slave s-a slavizat, și de aceea națiunile slave au devenit și ele interesate în menținerea monarhiei, care trebuia din ce în ce mai mult să apere nobilimea împotriva burgheziei germane și maghiare aflate în plină dezvoltare. Contradicțiile naționale mergeau spre dispariție și dinastia de Habsburg și-a schimbat politica. Aceeași dinastie de Habsburg care s-a ridicat pe tronul imperial german, cocoșindu-se pe umerii burgheziei germane, a început să apere cu mai multă hotărîre decât oricare altă dinastie nobilimea feudală împotriva burgheziei.

În acest spirit a acționat Austria cînd a participat la împărțirea Poloniei. Bogații starosti și voievozi galițieni, de felul lui Potocki, Lubomirski și Czartoryski, au predat Polonia în mîinile Austriei și au devenit reazemul cel mai de nădejde al dinastiei de Habsburg, care în schimb garanta posesiunile lor împotriva oricăror atacuri din partea micii nobilimi și a burgheziei.

Dar, cu timpul, burghezia orășenească devenea tot mai bogată și mai influentă, iar progresul agriculturii, care mergea în pas cu acela al industriei, a dus la o schimbare a poziției țăranilor față de moșieri. Mișcarea burgheziei și a fărânimii împotriva nobilimii a devenit tot mai amenințătoare. Dar întrucît mișcarea țăranilor, care sînt pretutindeni exponenții mărginirii naționale și locale, capătă în mod inevitabil un caracter local și național, o dată cu ea a reapărut și vechea luptă dintre națiuni.

Aceasta era starea de lucruri cînd a dat Metternich lovitura sa de maestru. El a pedepsit nobilimea, cu excepția atotputernicilor baroni feudali, lipsind-o de orice influență în conducerea statului. El a lipsit burghezia de putere, atrăgînd

de partea sa pe cei mai puternici baroni financiari ; și el a fost nevoit să facă acest lucru din cauza situației financiare. Sprinându-se astfel pe marea aristocrație feudală și financiară, precum și pe birocrație și armată, el a realizat, într-o măsură mult mai mare decât rivalii săi, idealul monarhiei absolute. El ținea sub dominația sa burghezia și țărănimea fiecărei națiuni cu ajutorul nobilimii națiunii respective și al țăranilor fiecăreia dintre celelalte națiuni, iar nobilimea fiecărei națiuni cu ajutorul fricii pe care i-o inspirau burghezia și țărănimea propriei sale națiuni. Diferitele interese de clasă, mărginiri naționale și prejudecăți locale, oricât de complicate, se echilibrău perfect între ele și permiteau bătrînului vulpoi Metternich să manevreze în voie. Pînă unde a mers el cu asmuțirea unui popor împotriva altuia ne-o arată masacrele din Galiția¹⁵⁶, unde Metternich a reprimat, chiar cu ajutorul țăranilor ruteni¹⁵⁷ contaminați de fanatism religios și național, mișcarea democratică poloneză începută în interesul țăranilor.

Anul 1848 a creat, mai întii în Austria, un haos nemai-pomenit, acordînd pentru moment libertate tuturor acestor naționalități diferite care pînă atunci, prin bunăvoința lui Metternich, se înrobeau unele pe altele. Germani, maghiari, cehi, polonezi, moravi, slovaci, croați, ruteni, romîni, illiri, sîrbi au intrat în conflict unii cu alții, în timp ce în cadrul fiecăreia dintre aceste națiuni se ducea și o luptă între diferitele clase. Dar, curînd, în acest haos s-a făcut ordine. Cei angajați în luptă s-au împărțit în două mari tabere : de partea revoluției au trecut germanii, polonezii și maghiarii ; de partea contrarevoluției au rămas ceilalți, adică toți slavii — cu excepția polonezilor —, romîni și sașii din Transilvania.

De unde vine această împărțire a națiunilor, prin ce se explică ea ?

Această împărțire corespunde întregii istorii de pînă acum a naționalităților respective. Ea înseamnă începutul soluționării unei probleme de viață și de moarte pentru toate aceste națiuni mari și mici.

Întreaga istorie de pînă acum a Austriei ne oferă o mărturie a acestui adevăr, pe care l-a confirmat și anul 1848. Dintre toate națiunile mari și mici ale Austriei, numai trei au fost purtătoare ale progresului, au avut o influență activă asupra istoriei și și-au păstrat și azi viabilitatea : *germanii, polonezii și maghiarii*. De aceea sînt ele acum revoluționare.

Toate celelalte naționalități și popoare mari și mici sînt sortite să piară într-un viitor apropiat, în furtuna revoluției mondiale. De aceea sînt ele acum contrarevoluționare.

În ceea ce privește pe *polonezi*, recomandăm cititorilor să citească articolul nostru asupra dezbaterilor din Adunarea de la Frankfurt în problema poloneză¹⁵⁸. Pentru a frîna spiritul lor revoluționar, Metternich, la timpul său, a apelat la ruteni, care se deosebesc de polonezi printr-un dialect puțin diferit și, mai ales, prin religia lor ortodoxă; ei au făcut parte din Polonia din vremurile cele mai vechi și abia de la Metternich au aflat că polonezii sînt asupritorii lor. Ca și cum în vechea Polonie polonezii n-ar fi fost și ei la fel de asupriți ca și rutenii, ca și cum sub dominația Austriei Metternich n-ar fi fost asupritorul lor comun!

Așa stau lucrurile cu polonezii și cu rutenii, care de altfel, atît prin istoria lor cît și prin poziția lor geografică, sînt atît de net despărțiți de Austria propriu-zisă încît în expunerea noastră am fost nevoiți să-i lăsăm la o parte pentru a ne descurca mai ușor în haosul celorlalte popoare.

Ținem să mai relevăm totuși că polonezii au dat dovadă de mult simț politic și de un autentic spirit revoluționar, pornind acum, în alianță cu vechii lor dușmani — germanii și maghiarii —, împotriva contrarevoluției panslaviste. Un popor slav căruia libertatea îi este mai scumpă decît slavismul dovedește, fie și numai prin aceasta, viabilitatea sa și își asigură, fie și numai în acest fel, viitorul său.

Să trecem acum la Austria propriu-zisă.

Situată la sud de lanțul Carpaților și al Sudeților, în valea superioară a Elbei și în regiunea mijlocie a Dunării, la începutul evului mediu Austria era o țară locuită numai de slavi. Prin limba și obiceiurile lor, ei fac parte din același neam cu slavii din Turcia, sîrbii, bosniecii, bulgarii și slavii din Tracia și Macedonia; spre deosebire de polonezi și ruși, acest neam poartă numele de slavi de sud. În afară de aceste neamuri slave înrudite între ele, întregul teritoriu imens care se întinde de la Marea Neagră pînă la Pădurea Boemiei și la Alpii Tirolezi era locuit numai la sud de Balcani, de un număr mic de greci, iar în regiunea cursului inferior al Dunării de valahi, un popor care trăia risipit ici-colo și vorbea limba romină.

În această masă compactă de slavi s-au infiltrat dinspre apus germanii, iar dinspre răsărit maghiarii. Elementul german a cucerit partea apuseană a Boemiei și a înaintat de o parte și de alta a Dunării, pînă la teritoriile de dincolo de

Leitha. Arhiducatul Austria, o parte din Moravia și cea mai mare parte din Stiria au fost germanizate și au despărțit astfel pe cehi și pe moravi de locuitorii Carintiei și Krajinei. Transilvania și partea de mijloc a Ungariei, pînă la granița germană, au fost și ele în același fel curățite de slavi și ocupate de maghiari; pe slovaci și cele câteva ținuturi locuite de ruteni (la nord) maghiarii i-au despărțit de sirbi, croați și sloveni și au supus toate aceste popoare. În sfîrșit, turcii, după exemplul bizantinilor, au subjugat pe slavi la sud de Dunăre și Sava și slavii din sud au încetat pentru totdeauna să mai joace un rol în istorie.

Ultima încercare a slavilor din sud de a interveni din proprie inițiativă în mersul istoriei a fost războiul husiților, un război țărănesc național ceh cu un înveliș religios, împotriva nobilimii germane și a puterii supreme a împăratului german. Această încercare a eșuat, și de atunci cehii au rămas tot timpul legați de imperiul german.

Învingătorii lor, germanii și maghiarii, dimpotrivă, au luat în mîinile lor inițiativa istorică în ținuturile dunărene. Fără ajutorul germanilor și mai cu seamă al maghiarilor, slavii de sud ar fi fost turciți, cum s-a și întîmplat, într-adevăr, cu o parte din ei, sau, cel puțin, ar fi fost convertiți la mahomedanism, cum s-a întîmplat cu bosniecii, care sînt și astăzi mahomedani. Și acesta este un serviciu atît de mare făcut slavilor de sud din Austria, încît merită ca aceștia să-l plătească chiar și prin schimbarea naționalității lor cu naționalitatea germană sau maghiară.

Invazia turcească din secolul al XV-lea și al XVI-lea a însemnat o reeditare a invaziei arabe din secolul al VIII-lea. Victoria lui Carol Martell¹⁵⁹ s-a repetat de mai multe ori sub zidurile Vienei și pe cîmpiile ungare. Ca și atunci la Poitiers, ca și după aceea la Wahlstatt¹⁶⁰ în timpul invaziei mongole, la fel și acum un pericol amenința din nou întreaga dezvoltare a Europei. Și atunci cînd era vorba de salvarea acestei dezvoltări, ce rol puteau să aibă cîteva națiuni demult destrămate și devenite neputincioase, cum erau slavii din Austria, cu atît mai mult cu cît era vorba și de propria lor salvare?

Situația internă corespundea celei externe. Clasa care constituia forța motrice a mișcării, care era exponenta mișcării — burghezia — era pretutindeni germană sau maghiară. Slavii își formează cu greu o burghezie națională, iar în rîndurile slavilor de sud burghezia a existat numai în cazuri izolate. Dar, o dată cu burghezia, în mîinile germanilor sau

maghiarilor se afla și industria, se afla capitalul ; se dezvoltă cultura germană, iar slavii erau, și din punct de vedere intelectual, sub dominația germanilor, pînă departe în Croația. Același lucru s-a întîmplat — numai că mai tîrziu și de aceea în mai mică măsură — în Ungaria, unde maghiarii împreună cu germanii s-au situat în fruntea dezvoltării intelectuale și comerciale. Dar germanii din Ungaria, cu toate că și-au păstrat limba, au devenit în ce privește spiritul, caracterul și obiceiurile lor niște maghiari autentici. Numai țărani coloniști aduși de curînd, evreei și sașii din Transilvania constituie o excepție și se încapăținează să-și păstreze naționalitatea lor inutilă în cadrul unei țări străine.

Și dacă, în ce privește civilizația, maghiarii au rămas oarecum în urma germanilor austrieci, în ultima vreme, prin activitatea lor politică, ei au recuperat în mod strălucit timpul pierdut. În perioada 1830—1848, în Ungaria s-a desfășurat o activitate politică mai intensă decît în întreaga Germanie, și formele feudale ale vechii constituții ungare au fost mai bine folosite în interesul democrației decît formele moderne ale constituțiilor germane din Germania de sud. Și cine era aici în fruntea mișcării ? Maghiarii. Cine a sprijinit reacțiunea austriacă ? Croații și slovenii.

Împotriva acestei mișcări maghiare, ca și împotriva mișcării politice trezite din nou la viață în Germania, slavii din Austria au format un Sonderbund al lor : *panslavismul*.

Panslavismul n-a luat naștere în Rusia sau în Polonia, ci la Praga și la Agram¹⁶¹. El reprezintă o alianță a tuturor micilor națiuni și naționalități slave din Austria și, în al doilea rînd, din Turcia, în vederea luptei împotriva germanilor din Austria, maghiarilor și, poate, împotriva turcilor. Turcii intră la socoteală numai în cazuri izolate și, fiind o națiune care de asemenea se află în totală decădere, pot fi lăsați cu totul la o parte. Judecînd după tendința lui principală, panslavismul este îndreptat împotriva elementelor revoluționare din Austria și de aceea el este din capul locului reacționar.

Panslavismul și-a dat numaidecît pe față această tendință reacționară printr-o dublă trădare : el a sacrificat, în interesul meschinei sale mărginiri naționale, pe *polonezi*, singura națiune slavă care s-a situat pînă acum de partea revoluției ; el s-a vîndut pe sine și a vîndut și Polonia țarului Rusiei.

Scopul nemijlocit al panslavismului este crearea, sub stăpînirea Rusiei, a unui stat slav care să se întindă de la Munții metalici și Carpați pînă la Marea Neagră, Marea Egee și

Marea Adriatică, un stat în care pe lângă limbile germană, italiană, maghiară, valahă, turcă, greacă și albaneză s-ar mai vorbi încă aproximativ o duzină de limbi și principale dialecte slave. Toate acestea, luate la un loc, s-ar cimentă nu prin elementele care au cimentat pînă acum Austria și au contribuit la dezvoltarea ei, ci prin calitățile abstracte ale slavismului și prin așa-zisa limbă slavă, care e, bineînțeles, comună majorității locuitorilor. Dar unde mai există acest slavism în afară de capetele citorva ideologi, unde mai există „limba slavă” în afară de fantezia domnilor Palacky, Gaj & Co. și, în parte, în litaniiile slavone ale bisericii ruse, pe care nici un slav nu le mai înțelege? În realitate, toate aceste popoare se află pe treptele cele mai diferite ale civilizației, de la gradul destul de înalt de dezvoltare la care a ajuns (datorită *germanilor*) industria modernă și cultura în Boemia și pînă la starea de barbarie aproape nomadă în care se află croații și bulgarii; de aceea, în realitate, toate aceste națiuni au interesele cele mai opuse. De fapt limba slavă vorbită de aceste 10—12 națiuni este alcătuită din tot atîtea dialecte, care în cea mai mare parte sînt străine unul de altul și pot fi chiar reduse la diferite grupuri principale (ceh, illir, sîrbo-bulgar); datorită totalei desconsiderări a oricărei literaturi și inculturii majorității acestor popoare, dialectele lor au devenit un adevărat patois*, căruia, cu puține excepții, i s-a suprapus întotdeauna o limbă *străină*, neslavă, care a servit drept limbă literară. Așadar, unitatea panslavistă este o pură fantezie sau... *cnutul rusesc*.

Și ce națiuni trebuie să stea în fruntea acestui mare stat slav? Tocmai acele națiuni care, de un mileniu, trăiesc fărîmițate și risipite și în sînul cărora alte popoare, neslave, au *introdus* elemente apte de viață și dezvoltare, națiuni care, datorită armelor victorioase ale unor popoare neslave, nu au fost înghițite de barbaria turcă, popoare mici, pretutindeni despărțite unele de altele, slabe, lipsite de o forță națională proprie și numărînd de la cîteva mii pînă la cel mult 2.000.000 de oameni! Forța lor a slăbit pînă într-atît, că bulgarii, de pildă, care erau poporul cel mai puternic și mai de temut în evul mediu, sînt cunoscuți azi în Turcia doar prin blîndețea și prin slăbiciunea lor de caracter și își fac o glorie din a spune despre ei că sînt dobre chrisztin, buni creștini! Se va fi găsiind oare printre aceste naționalități, fără a-i exclude pe cehi și pe sîrbi, măcar una care să aibă o tradiție istorică

* — idiom. — *Nota Trad.*

națională, păstrată în popor, și care să se ridice deasupra măruntelor lupte locale ?

Vreamea panslavismului au reprezentat-o secolele al VIII-lea și al IX-lea, când slavii de sud mai dețineau încă întreaga Ungarie și Austrie și amenințau Bizanțul. Dacă nici atunci n-au fost în stare să se împotrivescă invaziei germanilor și maghiarilor, dacă nici atunci n-au putut să-și dobândească independența și să formeze un stat trainic când ambii lor dușmani — maghiarii și germanii — duceau o luptă de nimicire reciprocă, cum vor să obțină așa ceva acum, după un mileniu de subjugare și deznaționalizare ?

Nu există țară în Europa care să nu aibă undeva, în vreun colț al ei, unul sau mai multe resturi de popoare, rămășițe ale unei foste populații, oprimate și subjugate de națiunea care ulterior a devenit exponenta dezvoltării istorice. Aceste rămășițe ale unei națiuni care, după expresia lui Hegel, a fost călcată fără milă în picioare de mersul istoriei, aceste *frînturi de popoare* devin, de fiecare dată, cele mai fanatice exponente ale contrarevoluției și rămân astfel pînă la totala lor nimicire sau pînă la pierderea totală a particularităților lor naționale, așa cum în general întreaga lor existență este și ea un protest împotriva marii revoluții a istoriei.

Așa sînt în Scoția gelii, reazemul Stuartilor din 1640 pînă în 1745.

Așa sînt în Franța bretonii, reazemul Bourbonilor din 1792 pînă în 1800.

Așa sînt în Spania bascii, reazemul lui Don Carlos.

Așa sînt în Austria slavii de sud panslaviști, care nu sînt decît *frînturi de popoare*, produsul unei dezvoltări milenare extrem de încurcate. Este cît se poate de firesc ca aceste frînturi de popoare, care de asemenea se află într-o situație destul de haotică, să-și vadă salvarea numai într-un regres al întregii mișcări europene, pe care ele ar vrea s-o îndrepte nu de la apus spre răsărit, ci de la răsărit spre apus, și ca arma lor de eliberare, legătura lor de unire să fie *cnutu rusc*.

Așadar, încă înainte de 1848, slavii de sud și-au manifestat limpede caracterul lor reacționar, pe care anul 1848 avea să-l dezvăluie în fața întregii lumi.

Cînd a izbucnit furtuna din februarie, cine a înfăptuit revoluția austriacă ? Viena sau Praga ? Budapesta sau Agraumul ? Germanii și maghiarii sau slavii ?

E drept că în rîndurile slavilor culți de sud exista un mic partid democratic care, fără a se dezice de naționalitatea sa, voia totuși s-o pună în slujba luptei pentru libertate. Această iluzie, care a reușit să-și creeze simpatii și printre democrații din apusul Europei și care era pe deplin justificată cît timp democrații slavi participau și ei la lupta împotriva dușmanului comun, a fost spulberată de bombardarea orașului Praga. În urma acestui eveniment, toate naționalitățile slave din sud, după exemplul croaților, s-au pus la dispoziția reacțiunii austriece. Conducătorii mișcării slavilor de sud care continuă și azi să flecărească despre egalitatea în drepturi a națiunilor, despre Austria democratică etc. sînt sau niște exaltați prostănaci, cum sînt de pildă numeroși gazetărași, sau niște netrebnici, cum e Jellačić. Jurămintele lor democratice nu au mai multă valoare decît jurămintele democratice ale contra-revoluției oficiale austriece. Pe scurt : în practică, reconstituirea naționalităților slavilor de sud începe cu cea mai cruntă reprimare a revoluției din Austria și din Ungaria ; acesta este un prim mare serviciu pe care conducătorii mișcării slavilor de sud l-au făcut țarului Rusiei.

Camarila austriacă nu a găsit sprijin — în afara înaltei aristocrații, a funcționărimii și a clicii militare — decît în rîndurile slavilor. Slavii au avut un rol hotărîtor în căderea Italiei ; ei au luat cu asalt Viena și tot ei sînt aceia care se năpustesc acum din toate părțile asupra maghiarilor. Ideologii lor sînt cehii de sub conducerea lui Palacky, iar conducătorii forțelor lor armate sînt croații de sub conducerea lui Jellačić.

Și aceasta drept mulțumire pentru că, în iunie, presa democrată germană și-a exprimat pretutindeni simpatia față de democrații cehi atunci cînd erau împușcați de Windischgrätz, de același Windischgrätz care este acum eroul lor.

Să rezumăm :

În Austria, cu excepția Poloniei și Italiei, germanii și maghiarii au avut în 1848, ca și în general în decursul ultimului mileniu, inițiativa istorică în mîinile lor. Ei sînt reprezentanții *revoluției*.

Slavii de sud, luați încă de acum o mie de ani la remorca germanilor și maghiarilor, au pornit în 1848 la luptă pentru recîștigarea independenței lor naționale numai cu scopul de a innăbuși totodată revoluția germano-maghiară. Ei sînt reprezentanții *contrarevoluției*. Lor li s-au raliat două națiuni care, de asemenea, ajunseseră de multă vreme într-o stare de

decădere și erau lipsite de orice capacitate de acțiune istorică : sașii și românii din Transilvania.

Dinastia de Habsburg, a cărei putere a fost instaurată prin unirea germanilor și a maghiarilor în lupta împotriva slavilor de sud, caută acum să-și prelungească ultimele momente ale existenței sale prin unirea slavilor de sud în lupta împotriva germanilor și a maghiarilor.

Acesta este aspectul politic al problemei. Să trecem acum la aspectul ei militar.

Teritoriul locuit exclusiv de maghiari nu reprezintă nici a treia parte din întreaga Ungarie și Transilvanie. Începînd de la Pressburg *, la nord de Dunăre și Tisa, și pînă la munții Carpați locuiesc cîteva milioane de slovaci și un mic număr de ruteni. La sud, între Sava, Dunăre și Drava, locuiesc croații și slovenii ; mai departe, spre răsărit, de-a lungul Dunării se află o colonie de sîrbi, care numără peste 500.000 de oameni. Aceste două ținuturi slave sînt legate între ele de valahii și sașii din Transilvania.

Așadar, maghiarii sînt înconjurați din trei părți de dușmanii lor firești. Dacă slovacia, care ocupă trecătorile din munți, ar fi mai puțin indiferenți, prin poziția excepțională a țării lor, care poate fi ușor adaptată unui război de partizani, ar fi niște adversari foarte periculoși.

Dar, în condițiile date, maghiarii nu au de înfruntat dinspre nord decît ofensiva unor armate venind din Galiția și din Moravia. La est, dimpotrivă, românii și sașii s-au ridicat în masă și s-au alăturat trupelor austriece care se aflau acolo. Ei ocupă poziții excelente, în parte din pricina terenului muntos, în parte pentru că au în stăpînirea lor majoritatea orașelor și cetăților.

În sfîrșit, la sud, sîrbi din Banat, sprijiniți de coloniștii germani, de valahi, precum și de un corp de armată austriac, folosesc drept acoperire enormele mlaștini de la Alibunar și sînt astfel aproape inaccesibili pentru un atac.

Croații au drept acoperire Drava și Dunărea, și, întrucît li s-a trimis în ajutor o puternică armată austriacă cu toate resursele necesare, au înaintat, încă înainte de octombrie, pe teritoriul maghiar și-și mențin acum, fără prea multă greutate, linia de apărare pe cursul inferior al Dravei.

Și, în sfîrșit, din cea de-a patra parte, dinspre Austria, înaintează acum, în coloane compacte, Windischgrätz și

---

* Denumirea slovacă : Bratislava. — *Nota Red.*

Jellačić. Maghiarii sînt încercuți din toate părțile de forțe ale dușmanului cu mult superioare.

Această luptă ne amintește de lupta din 1793 împotriva Franței, cu singura deosebire că țara maghiarilor, slab populată și semicivilizată, nu dispune nici pe departe de resursele de care dispunea pe atunci Republica franceză.

Armele și munițiile fabricate în Ungaria sînt, fără îndoială, de calitate foarte proastă; îndeosebi fabricarea tunurilor în nici un caz nu poate fi repede pusă la punct. Țara este cu mult mai mică decît Franța, și de aceea fiecare palmă de pămînt cedată reprezintă o pierdere cu mult mai mare. Maghiarilor nu le rămîne decît entuziasmul lor revoluționar, vitejia lor și organizarea energetică și rapidă pe care a știut să le-o imprime Kossuth.

Dar asta încă nu înseamnă că Austria a și cîștigat războiul.

„Dacă nu vom bate trupele imperiale la Leitha, le vom bate la Rabnitz* ; dacă nu la Rabnitz, atunci le vom bate la Pesta; dacă nu la Pesta, atunci la Tisa, dar în orice caz le vom bate”¹⁶².

Așa a spus Kossuth, și el face tot ce-i stă în putință pentru a se ține de cuvînt.

Chiar dacă Budapesta va cădea, maghiarilor tot le mai rămîne marea stepă din sudul Ungariei, un ținut parcă special creat pentru un război de partizani dus de cavalerie și unde printre mlaștini se află numeroase puncte aproape inaccesibile, unde ei se pot întări. Și maghiarii, care sînt aproape toți maestri în arta călăriei, au toate calitățile necesare pentru un asemenea război. Dacă armata imperială va cuteza totuși să pătrundă în acest ținut pustiu, unde va trebui să-și aducă toate proviziile din Galiția sau din Austria — fiindcă aici nu va găsi nimic, absolut nimic —, e greu de spus cum va putea ea să reziste. Aici nu va putea să înainteze în rînduri compacte, iar dacă se va împărți în detașamente volante, va fi pierdută. Faptul că este atît de greoaie ar face ca ea să cadă în mod inevitabil în mîinile rapidelor detașamente de cavalerie maghiare, pe care n-ar putea nici măcar să le urmărească în cazul cînd ea ar reuși să învingă; iar fiecare soldat din armata imperială care s-ar rătăci ar găsi în fiecare țăran, în fiecare cioban un dușman de moarte. Un război dus în aceste stepe seamănă cu războiul din Algeria, și greoaia armată austriacă ar avea nevoie de ani de zile pentru a-i pune capăt.

---

* Denumirea maghiară: Répce. — *Nota Red.*

Iar maghiarii vor fi salvați dacă vor putea să mai reziste măcar câteva luni.

Situația maghiarilor nu este nici pe departe atât de proastă cum încearcă să ne convingă entuziasmul negru-galben¹⁶³ al propagandei stipendiate. Ei n-au fost încă înfrinți. Și chiar dacă vor cădea, vor cădea cu cinste, ca ultimii eroi ai revoluției din 1848, și înfrângerea lor va fi doar vremelnica. Atunci, pentru moment, contrarevoluția slavă va năvăli cu întreaga ei barbarie peste monarhia austriacă și camarila își va da seama ce fel de aliați are. Dar la prima răscoală victorioasă a proletariatului francez, pe care Ludovic Napoleon se căznește din răspuțeri s-o provoace, germanii austrieci și maghiarii se vor elibera și-și vor lua o revanșă singeroasă împotriva barbarilor slavi. Războiul general care va izbucni atunci va preface în țandări acest Sonderbund slav și va șterge de pe fața pământului pină și numele acestor națiuni mici și încăpăținate.

În războiul mondial care se apropie vor dispărea de pe suprafața pământului nu numai clasele reacționare și dinastiile, dar și întregi popoare reacționare. Și acest lucru va însemna și el un progres.

Scris de F. Engels în jurul
lui 8 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 194
din 13 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Presa elvețiană

Berna, 11 ianuarie. Presa politică elvețiană desfășoară de la un an la altul o activitate din ce în ce mai amplă. În afară de cele vreo 20 de reviste literare, în cele 22 de cantoane ale Elveției apar acum 98 de ziare politice. Când vorbim de aceste organe de presă nu trebuie să ni le închipuim ca pe niște ziare de format mare, cum sînt cele germane sau chiar cele franceze. Afară de cîteva care apar în cantonul Waadt, toate sînt niște ziare mici, care se tipăresc în mod obișnuit pe o jumătate sau pe un sfert de coală ; dintre ele doar vreo 12 apar zilnic, cîteva apar de cinci ori, cele mai multe de trei ori, iar unele doar o singură dată pe săptămînă, și ele, cu mici excepții, produc o impresie de-a dreptul lamentabilă prin conținutul lor și prin forma în care sînt scrise. Și, într-adevăr, este cu puțință ca, în cadrul îngust al vieții cantonale, în condițiile unei polemici de-a dreptul meschine — cum numai aici poate să existe —, să se dezvolte talente publicistice remarcabile, și pot oare niște gazetari cu adevărat talentați să lucreze într-o ambianță atît de mizerabilă și să-și desfășoare activitatea în limitele restrînse ale unei publicații care apare de trei ori pe săptămînă, pe un sfert de coală ?

Ceea ce caracterizează presa elvețiană este lipsa ei de jenă. Ziarele își aruncă unul altuia asemenea invective și își permit, fără pic de rușine, să se dedea la atacuri personale atît de impertinente, încît un procuror renan, pentru care art. 370 din Code pénal¹⁶⁴ este un lucru sfînt, n-ar putea trăi în această țară nici măcar trei zile.

Dar la asta se rezumă totul. Dacă facem abstracție de această lipsă de jenă, care de altfel nu este de loc spirituală, nu mai rămîne aproape nimic altceva decît josnica ploconire slugarnică în fața mărginirii insuportabile a unui mic popor de ciobani alpini antediluvieni, de țărani mărginiți și de mic-

burghezi dezgustători, care pe deasupra este și extrem de fărimțat și peste măsură de îngîmfat. Este cît se poate de firesc ca în țările mari un ziar să exprime concepțiile partidului său, să nu adopte niciodată o poziție contrară intereselor lui, și acest fapt nu impietează cu nimic asupra libertății de polemică, deoarece fiecare curent, chiar și cel mai avansat, își are organele sale de presă. Dar, în condițiile de mărginire ale Elveției, și partidele suferă de mărginire și presa este tot atît de mărginită ca și ele. Prin aceasta se și explică orizontul îngust care domină în toate, ca și lipsa oricăror organe de presă care să exprime curente, ce-i drept, înaintate, dar care sînt demult cunoscute și în Germania; prin aceasta se și explică teama, pînă și a ziarelor celor mai radicale, de a nu se abate măcar cu o iotă de la programul mărginit, care nu are în vedere decît viitorul apropiat, al partidului lor, teama lor de a critica pînă și aspectele cele mai mărginite ale vieții naționale a elvețienilor. Oricine profanează vreun sanctuar național este înhățat imediat de justiția patriarhală a lui Lynch. Altfel la ce i-ar mai folosi pumnii unui elvețian cumsecade?

Acesta este nivelul mediu al presei elvețiene. Deasupra acestei medii se situează cele mai bune ziare din Elveția romană și din Berna; sub această medie se află cea mai mare parte dintre ziarele din partea de răsărit a țării.

Să începem cu presa din capitala Elveției. La Berna are loc de pe acum o anumită centralizare a presei elvețiene. În acest oraș este concentrată, în momentul de față, întreaga presă a cantonului Berna, și ea începe să capete o anumită influență, specifică ziarelor din capitală.

Principalul organ de presă al partidului reacționar — sau al partidului aristocratic, cum i se spune pe aici — este „*Schweizerischer Beobachter*“, pe care „*Berner-Zeitung*“ îl numește, pe bună dreptate, monitorul ofițerilor elvețieni aflați în serviciul statelor străine. Această nostimă gazetă (care apare de trei ori pe săptămînă) proslăvește faptele eroice ale croaților elvețieni în Italia, împoașcă cu noroi pe radicali, susține capitularea¹⁶⁵, lingusește pe aristocrați, preamărește pe Radetzky și pe Windischgrätz, justifică asasinarea lui Robert Blum, debitează calomniile pe seama revoluției din toate țările și denunță guvernului pe emigranți. Acest nobil ziar nu are, de fapt, nici un redactor; el nu e altceva decît o compilație de diverse corespondențe și note scrise de tinere vîrstare trîndave din familiile aristocrate și de vînători de locșoare călduțe în Consiliile municipale. Alături de acest ziar poate fi

pus, fără îndoială, „Intelligenzblatt”, un organ a cărui primă pagină este rezervată numai anunțurilor, iar cealaltă — articolelor în care se face apologia pietismului și a goanei după profit a patricienilor proprietari funciari. „Die Biene” își asumă rolul de „Charivari”¹⁶⁶ al acestui partid. Dar cum în zilele noastre domnii patricieni au mai mult prilejul să plîngă decît să rîdă, umorul acestei „Biene” este, în general, grozav de plicticos și de jalnic.

Organul partidului moderat sau liberal, al partidului lui Ochsenbein, este în primul rînd „*Berner Verfassungs-Freund*”. Acest ziar, al cărui redactor este doctorul — fost profesor — Karl Herzog, este considerat drept un semioficios al lui Ochsenbein. Redactat de o mină mai mult sau mai puțin experimentată, dar fără pic de talent, ziarul se mulțumește să apere acțiunile întreprinse de guvern și de Consiliul federal, în măsura în care ele emană de la partidul lui Ochsenbein. În problemele care privesc cantoanele răsăritene, și mai cu seamă vechile cantoane [Urkantonen], el manifestă, bineînțeles, o uluitoare libertate de gîndire, iar în problemele de politică externă el face, din cînd în cînd, o zarvă nemaipomenită, pentru ca, sub masca unei frazeologii belicoase, să strecoare neutralitatea cea mai neprincipială. „*Bundeszeitung*”, publicație puțin cunoscută, are cam aceeași orientare ca și ziarul francez „*La Suisse*”, redactat, într-o franceză destul de stilcîtată, de piemontezul Bassi. Acest ziar, care nu este chiar atît de strîns legat de guvern ca „*Verfassungs-Freund*”, proslăvește cu nu mai puțin zel majoritatea liberală aflată la putere și atacă cu multă îndîrjire, dar cu puțin succes, presa revoluționară a Elveției franceze, adică „*Nouvelliste Vaudois*”. În problema italiană, la a cărei dezbateri participă în mod direct și redactorul său responsabil, ziarul adoptă o atitudine mai corectă. Aceste trei ziare apar zilnic.

Partidul radical dispune de cel mai mare număr de ziare. Cel mai important dintre ele este „*Berner-Zeitung*”, care apare sub conducerea avocatului Niggeler, vicepreședinte al Marei consilii și membru al Consiliului cantonal. Acest ziar este organul partidului categoric radical al părții germane a cantonului, al cărui reprezentant în Consiliul cantonal [Regierungsrat] este Stämpfli, director al finanțelor. Înfăptuirea democrației în legislație și în administrația cantoanelor, unde mai este mult gunoi de măturat, centralizarea la maximum a întregii Elveții, renunțarea, de îndată ce se va ivi posibilita-

tea, la politica de neutralitate, acestea sînt principiile de bază după care se călăuzește acest ziar.

La „*Berner-Zeitung*” colaborează reprezentanții cei mai de vază ai radicalilor din Berna, și de aceea nu trebuie să ne mire că acesta este cel mai bun ziar nu numai din canton, dar și din întreaga Elveție germană. Dacă redactorii și colaboratorii săi ar putea să scrie în deplină libertate, el ar putea fi cu mult mai bun ; ar putea vorbi despre o Republică helvetică unită și indivizibilă și avînd o nuanță vădit revoluționară ; dar, deocamdată, acest lucru nu e cu putință ; partidul nu îngăduie încă așa ceva. Alături de „*Berner-Zeitung*”, începînd de la 1 ianuarie, apare zilnic și „*L'Helvétie fédérale*”, continuator al ziarului „*Helvétie*”, care apărea înainte în Pruntrut * (Jura), și organ de presă al radicalilor din Jura și al conducătorului lor, colonelul Stockmar, membru al Consiliului cantonal. Vechiul ziar „*Helvétie*” a fost, fără îndoială, roșu ; noul ziar va urma și mai categoric această orientare.

„*Schweizer-Zeitung*” (fostul „*Freier Schweizer*”) se situează de asemenea pe pozițiile radicalismului, dar ale unui radicalism exclusiv burghez, și de aceea se mulțumește să revendice niște reforme economice avantajoase clasei avute aflate la putere. Dar, în general vorbind, și acest ziar depășește obișnuita mărginire cantonală elvețiană (neutralitate, suveranitatea cantoanelor etc.). În afară de cele trei cotidiene sus-menționate, radicalii din Berna mai scot și singura gazetă umoristică bună din întreaga Elveție : Jenni's „*Guckkasten*”. „*Guckkasten*” (care apare o dată pe săptămîină) se ocupă numai de viața din Elveția, și îndeosebi de aceea a cantonului Berna ; dar tocmai de aceea această gazetă a reușit să devină o forță în stat ; ea a contribuit în mare măsură la căderea guvernului Neuhaus și acum caută să facă în așa fel ca partidul lui Ochsenbein să nu stea prea mult timp la putere. Satira necruțătoare cu care Jenni smulge nimbul de popularitate de pe capul tuturor personalităților aflate la putere — inclusiv Ochsenbein — a făcut ca în timpul guvernului Neuhaus să se abată asupra ei nenumărate procese și șicane, iar după căderea acestui guvern să primească numeroase scrisori de amenințare și să îndure multe persecuții. Dar toate acestea n-au ajutat la nimic, și astăzi încă persoanele importante din Berna așteaptă cu multă neliniște, în

* Denumirea franceză : Porrentrun. — *Nota Red.*

fiecare sîmbătă, apariția gazetei. După împușcarea lui Blum, în „Guckkasten” a apărut, la locul obișnuit, o caricatură care înfățișa un butuc și o secure în jurul cărora se aflau o mulțime de coroane sfărîmate, iar dedesubt scria : „singura salvare”. Drept răspuns la indignarea pe care a provocat-o această caricatură burghezilor respectabili din Berna, în numărul următor a apărut o nouă caricatură, cu un stîlp de felinar de care atîrna o coroană și purtînd dedesubt inscripția : „Suaviter in modo, fortiter in re * — în memoria lui Messenhauser”.

„Seeländer Anzeiger”, publicație editată de J. A. Weingart, membru al Consiliului național și al Marelui consiliu, a fost pînă la Anul nou singurul reprezentant al orientării socialiste. „Seeländer Anzeiger” propovăduiește un ciudat amestec de socialism filantropic sentimental-lacrimogen și de revoluție roșie. Despre socialism scrie pentru cantonul Berna, iar despre revoluția roșie cînd este vorba de străinătate. În privința formei, această gazetă este mai prost redactată decît oricare dintre publicațiile săptămînale care apar în acest canton. De altfel, în ciuda efuziunilor sale creștinești, sentimentale, în politică d-l Weingart este adept al celui mai categoric radicalism. Începînd din ziua de Anul nou, „Seeländer Anzeiger” a căpătat un concurent prin apariția unui alt săptămînal, „Unabhängige”, care și-a fixat, ce-i drept, o sarcină destul de ingrată : aceea de a găsi, în condițiile cantonului Berna și ale Elveției în general, teren pentru propagarea principiilor socialismului și pentru propunerea de măsuri în vederea înlăturării măcar a neajunsurilor celor mai flagrante. În orice caz, „Unabhängige” este singura dintre gazetele mici din întreaga Elveție care a găsit drumul cel bun pentru a-și răspîndi ideile în această țară ; și dacă șansele de succes sînt în raport direct cu furia pe care a și stîrnit-o în rîndurile autorităților superioare și supreme, perspectivele ei nu sînt de loc proaste.

Dintre ziarele care apar în afara orașului Berna nu voi menționa decît unul : „*Evolution*”¹⁶⁷, cum a botezat acum Becker, conducătorul detașamentului de voluntari, ziarul său „*Revolution*”. Acest ziar, cel mai intransigent dintre publicațiile care apar în Elveția, pledează stăruitor pentru o nouă

* — „Blind în formă, dar necruțător în fond. — *Nota Trad.*”

revoluție europeană și încearcă să-și recruteze adepți din rîndurile celor din jurul său. Drept recunoștință, este urît de burghezul care ține la liniștea sa, și în afară de emigranții germani din Elveția, Besançon și Alsacia nu prea are alți cititori.

Într-unul dintre articolele următoare mă voi ocupa mai pe larg de ziarele care apar în afara cantonului Berna ¹⁶⁸.

Scris de F. Engels
la 11 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr 197
din 17 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Montesquieu al LVI-lea

I

Colonia, 20 ianuarie. „Onorabilul“ *Joseph Dumont* pune pe un anonim — pe care nu el îl plătește, ci acesta îl plătește pe el, și care, în apeluri publicate în afara părții redacționale a ziarului, prelucrează pe *alegătorii inițiali* — să lanseze următoarea apostrofă la adresa „Noi gazete renane“ :

„«Noii gazete renane», organul democrației, i-a făcut plăcere să ia notă de articolele publicate în ziarul nostru sub titlul «*Către alegătorii inițiali*» și să arate că ele au fost extrase din «*Neue Preussische Zeitung*».

Ca răspuns la această *minciună*, declarăm că aceste articole sînt plătite ca *anunțuri*, că ele, cu excepția celui dintii, care a fost luat din «*Parlament-Correspondenz*», au fost scrise la Colonia și că pînă acum autorul lor nu numai că n-a citit «*Neue Preussische Zeitung*», dar nici măcar nu l-a văzut vreodată”.

Înțelegem cît de important este pentru Montesquieu al LVI-lea să-și consolideze dreptul de *proprietate*. Înțelegem, de asemenea, cît de importantă este pentru d-l Dumont declarația că „*este plătit*” chiar pentru manifeste și anunțuri pe care el le culege, le tipărește și le difuzează în interesul propriei sale clase, în interesul *burgheziei*.

Cît despre anonim, credem că îi este cunoscut dictonul francez : „*Les beaux esprits se rencontrent*” *. Nu e vina lui dacă produsele propriei sale minți seamănă ca două picături de apă cu raționamentele lui „*Neue Preussische Zeitung*” și ale „*Uniunilor prusiene*” ¹⁶⁹.

Noi *n-am citit niciodată* anunțurile lui din „*Kölnische Zeitung*”, ci am aruncat doar o privire fugitivă asupra manifestelor tipărite în tipografia lui Dumont, care ne-au fost trimise de pretutindeni. Dar acum, făcînd o comparație între

* — „Cine se aseamănă se adună”. — *Nota Trad.*

ele, găsim că această maculatură joacă în același timp rolul de anunț și de manifest.

Pentru a ne ispăși păcatul comis față de anonimul Montesquieu al LVI-lea, ne-am supus grelei pedepse de a citi toate anunțurile lui apărute în „Kölnische Zeitung” și de a prezenta spre apreciere publicului german proprietatea lui spirituală privată, considerată ca o „proprietate comună”.

Aici e înțelepciunea!

Montesquieu al LVI-lea se ocupă cu predilecție de *problema socială*. El a găsit „calea cea mai ușoară, cea mai simplă” pentru rezolvarea ei și recomandă pilulele sale Morrison cu patosul mieros, naiv și nerușinat al unui șarlatan :

„Dar calea cea mai ușoară, cea mai simplă pentru rezolvarea ei” (adică a problemei sociale) „este să adoptăm constituția acordată la 5 decembrie anul trecut, s-o revizuiim, apoi să-i silim pe toți să jure că o vor respecta și în felul acesta să intre în vigoare. Aceasta este singura cale de salvare pentru noi... Prin urmare, cine are în piept o inimă ce palpită pentru frații săi săraci, cine vrea să ospăteze pe cei flămânzi și să îmbrace pe cei goi, într-un cuvânt cine vrea să rezolve problema socială să nu-și aleagă pe cei ce se pronunță împotriva constituției” (Montesquieu al LVI-lea).

Votați pentru Brandenburg-Manteuffel-Ladenberg, și *problema socială* va fi rezolvată „pe calea cea mai simplă” și „cea mai ușoară”! Votați pentru Dumont, Camphausen, Wittgenstein sau chiar pentru dii minorum gentium*, de felul lui Compes, Mévissen etc., și *problema socială* va fi rezolvată! „Problema socială” pentru un vot! Cine „vrea să ospăteze pe cei flămânzi și să îmbrace pe cei goi” să voteze pentru Hansemann și Stupp! Pentru fiecare vot — o problemă socială mai puțin! Adoptarea constituției acordate — voilă la solution du problème social! **.

Nu ne îndoim nici un moment că nu numai Montesquieu al LVI-lea, dar nici patronii lui din „Uniunea cetățenească”¹⁷⁰ nu vor aștepta adoptarea, revizuirea¹⁷¹, jurământul și sancționarea constituției acordate, pentru „a ospăta pe cei flămânzi și a îmbrăca pe cei goi”. Pentru aceasta s-au și luat măsurile necesare.

Acum câteva săptămâni s-au și difuzat pe aici niște circulare prin care capitaliștii aduc la cunoștința patronilor meșteșugari, micilor negustori etc. că, ținându-se seama de

* — textual: „zeii mai mici”; în sens figurat: „mărimi de gradul doi”. — *Nota Red.*

** — iată rezolvarea problemei sociale. — *Nota Trad.*

actuala stare de lucruri și de faptul că creditul a început să reinvie, din considerente filantropice dobînda se ridică de la 4 la 5%. — Prima rezolvare a problemei sociale !

Consiliul municipal local a întocmit, în același spirit, „o carte de muncă” pentru nenorociții care mor de foame sau sînt nevoiți să vîndă orașului brațele lor de muncă (comp. nr. 187 al „Noii gazete renane” *). Cititorii noștri își amintesc, poate, că în această carte acordată muncitorilor se spune că, potrivit prevederilor contractului, muncitorul rămas fără lucru este supus *supravegherii poliției*. — A doua rezolvare a problemei sociale !

La Colonia, consiliul municipal a înființat, în scurt timp după evenimentele din martie, o cantină destul de convenabilă, bine utilată, cu încăperi frumoase, bine încălzite etc. După proclamarea constituției acordate, în locul acestui local i s-a acordat cantinei un altul, aflat sub conducerea unei societăți filantropice, unde camerele nu sînt încălzite, unde nu este destulă veselă și unde nu se permite oamenilor să ia masa acolo, pe loc, iar o porție dintr-un fel de fiertură se vinde cu 8 pfenigi. — A treia rezolvare a problemei sociale !

La Viena, cît timp orașul s-a aflat în mîinile lor, muncitorii au păstrat banca, casele și avuțiile burghezilor fugiți din oraș. La întoarcerea lor, aceiași burghezi i-au denunțat pe acești „tîlhari” lui Windischgrätz, cerînd ca ei să fie *spînzurați*. Șomerii care s-au adresat consiliului municipal au fost înrolați în armată și trimiși împotriva Ungariei. — A patra rezolvare a problemei sociale !

La Breslau **, consiliul municipal și guvernul au aruncat cu nepăsare în brațele holerei pe nefericiții care erau nevoiți să-și caute adăpost la azilul de bătrîni, lipsindu-i de mijloacele de existență indispensabile din punct de vedere fizic, și n-au dat atenție victimelor cruntei lor filantropii decît atunci cînd epidemia a devenit amenințătoare și pentru ei. — A cincea rezolvare a problemei sociale !

La Uniunea „cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie” din Berlin, unul dintre prietenii constituției acordate și-a exprimat regretul că, pentru satisfacerea intereselor și realizarea planurilor sale, tot mai e nevoit să facă complimente „proletariatului”.

* Vezi volumul de față, pag. 165—169. — *Nota Red.*

** Denumirea poloneză : Wroclaw. — *Nota Red.*

Iată în ce constă „rezolvarea problemei sociale”!

„Spionii prusieni sînt atît de periculoși tocmai pentru că nu sînt plătiți niciodată și speră totdeauna că vor fi plătiți”, spune prietenul nostru Heine. Iar burghezii prusieni tocmai de aceea sînt atît de periculoși pentru că nu plătesc niciodată, dar promit într-una că vor plăti.

Burghezii englezi și francezi își permit să cheltuiască mulți bani cu ocazia alegerilor. Metodele lor de corupere le știe toată lumea. Cît despre burghezii prusieni, „ei sînt oameni foarte înțelepți!”. Fiind prea virtuoși și prea serioși pentru a-și deschide punga, ei plătesc cu „rezolvarea problemei sociale”. Căci ea nu costă doar nimic! Totuși, Montesquieu al LVI-lea, după cum ne asigură în mod oficial Dumont, plătește barem taxele pentru anunțurile pe care le citim în „Kölnische Zeitung” și pe deasupra ne oferă — și încă pe gratis — rezolvarea „problemei sociale”.

Partea practică a acestor „petites oeuvres” ale lui Montesquieu al nostru se reduce, așadar, la următoarele: votați pentru Brandenburg-Manteuffel-Ladenberg! Alegeți pe Camphausen și Hansemann! Trimiteți-ne la Berlin, lăsați-i mai întîi pe oamenii noștri să se consolideze acolo! Iată în ce constă rezolvarea problemei sociale!

Nemuritorul *Hansemann* a rezolvat această problemă. Mai întîi trebuie restabilită ordinea pentru a putea restabili creditul. Apoi, ca în 1844, cînd „Iubiții mei țesători din Silezia aveau nevoie de ajutor și trebuiau ajutați”, pentru rezolvarea „problemei sociale” se va recurge la praf de pușcă și gloanțe!

De aceea votați pentru prietenii constituției acordate!

Dar Montesquieu al LVI-lea adoptă constituția acordată numai pentru ca după aceea s-o poată revizui și să jure că o va respecta.

Dar, drăguțule Montesquieu, o dată ce ai adoptat constituția, ai s-o revizuiești numai pornind de la propriile ei principii, adică ai s-o revizuiești numai în măsura în care treaba asta va face plăcere regelui și celei de-a doua Camere, care e alcătuită din iuncheri de la țară, baroni ai finanței, funcționari superiori și popi. Această singură revizuire posibilă a fost înscrisă cu precauție în însăși constituția acordată. Ea constă în renunțarea la sistemul constituțional și în restabilirea vechiului regim creștin-german, bazat pe împărțirea în *stări sociale*.

Aceasta este singura revizuire posibilă și singura care e îngăduită *după* adoptarea constituției acordate, și cu acest lucru nu putea să nu fie de acord perspicacele Montesquieu.

Partea practică a acestor *petites oeuvres* ale lui Montesquieu al LVI-lea se reduce, așadar, la următoarele: votați pentru Hansemann-Camphausen! Votați pentru Dumont-Stupp! Votați pentru Brandenburg-Manteuffel! Adoptați constituția acordată! Alegeți delegați care să adopte constituția acordată! Și toate acestea sub pretextul rezolvării „problemei sociale”.

Și, la urma urmei, la ce dracu mai e nevoie de un pretext dacă este vorba de constituția acordată!

Dar Montesquieu al nostru a avut grijă, bineînțeles, ca sfatul său practic în legătură cu rezolvarea „problemei sociale”, adică adevărata esență a giganticei sale opere, să fie precedat de o parte teoretică. Să examinăm deci această parte teoretică.

Acest profund gânditor ne explică mai întâi ce *sînt* „problemele sociale”.

„Așadar, ce este, în esență, problema socială?

Omul trebuie să trăiască și vrea să trăiască.

Pentru a trăi, el are nevoie de locuință, de îmbrăcăminte și de hrană. Natura nu produce de loc locuință și îmbrăcăminte, iar hrana care crește în stare sălbatică este extrem de sărăcăcioasă și în cantitate cu totul insuficientă.

De aceea omul trebuie să se îngrijească el însuși de satisfacerea acestor nevoi.

Acest lucru se face prin muncă.

De aceea munca este prima condiție a vieții noastre, fără ea nu putem trăi.

La popoarele primitive, fiecare își construia singur coliba, își confecționa singur îmbrăcăminte din piei de animale, își culegea singur fructele pentru hrană. Aceasta a fost starea primitivă.

Dar, dacă omul nu are nevoie de nimic altceva în afară de locuință, îmbrăcăminte și hrană, dacă nu urmărește altceva decît să-și satisfacă nevoile sale *fizice*, înseamnă că se află pe aceeași treaptă cu animalele, căci lucrul acesta îl fac și animalele.

Omul însă este o ființă superioară în comparație cu animalul; el are nevoie de mai mult pentru a trăi: îi trebuie bucurii, trebuie să se ridice pînă la o valoare morală. Și toate acestea le poate obține numai trăind în societate.

Dar, de îndată ce oamenii au început să trăiască în societate, condițiile vieții lor s-au schimbat cu desăvîrșire. Ei și-au dat curînd seama că munca devine mult mai ușoară dacă fiecare om în parte efectuează numai o anumită muncă. Și atunci unii au început să coasă haine, alții să construiască case, iar alții să procure hrana, și unii dădeau celorlalți ceea ce le lipsea. Așa s-au format, de la sine, diferitele profesii ale oamenilor: unii au devenit vinători, alții meșteșugari, iar alții agricul-

tori. Dar oamenii nu s-au oprit aici, deoarece omenirea trebuie să meargă înainte. Ei au început să facă invenții. Au inventat torsul și țesutul, au învățat să prelucreză fierul, să tăbăcească pieile. Cu cât se făceau mai multe invenții, cu atât deveneau mai variate meșteșugurile, cu atât devenea mai ușoară agricultura, căreia meșteșugurile i-au dat plugul și cazmaua. Unele domenii ale muncii ajutau pe celelalte, toate fiind strâns legate între ele. Apoi oamenii au început să stabilească legături și cu popoarele vecine. Un popor avea ceea ce îi lipsea altuia, iar acesta avea ceea ce-i lipsea primului. A început schimbul. Așa a apărut comerțul și, o dată cu el, o nouă ramură de activitate omenească. Așa s-a ridicat cultura de la o treaptă la alta; de la primele invenții elementare s-a ajuns în sfârșit, după multe secole, la invențiile din vremurile noastre.

Astfel au creat oamenii științele și artele, iar viața a devenit tot mai bogată și mai variată. Medicul lecuia pe bolnavi, preotul ținea predici negustorul făcea comerț, plugarul lucra pământul, horticultorul cultiva flori, zidarul construia case, pentru care tâmplarul furniza mobilierul necesar, morarul măcina făina din care brutarul cocea pâine. O meserie era strâns legată de alta; nimeni nu putea rămâne izolat, nimeni nu putea să-și satisfacă singur nevoile.

Acestea sînt relațiile sociale.

Ele au apărut în mod cu totul firesc, de la sine. Și dacă voi faceți astăzi o revoluție care să distrugă din temelii toate aceste relații, iar miine începeți din nou viața de la început, *se vor crea din nou exact aceleasi relații care există acum*. Așa s-au petrecut lucrurile, de-a lungul mileniilor, la toate popoarele de pe globul pămîntesc. Și dacă face cineva acum deosebire între muncitori și burghezii înseamnă că spune o *minciună struntată*. *Muncim cu toții, fiecare în felul său, fiecare după puterile și capacitățile sale. Medicul muncește cînd îl vizitează pe bolnav, muzicantul cînd cîntă pentru cei ce dansează, negustorul cînd își scrie corespondența. Toți muncesc, fiecare la locul său*".

Iată înțelepciunea! Cine are urechi de auzit să audă!

Așadar, ce este, în fond, problema fiziologică?

Fiecare corp fizic presupune o anumită greutate, densitate etc. Fiecare corp organic este alcătuit din diferite părți componente; fiecare din ele își exercită funcția ei specială, și între organele care acționează unul asupra celuilalt există o strînsă legătură.

„Acestea sînt relațiile fiziologice”.

Montesquieu al LVI-lea are, incontestabil, un original talent de a simplifica știința. Dați un patent (fără garanții din partea guvernului) pentru Montesquieu al LVI-lea!

Produsele muncii se produc numai prin muncă. Dacă nu semeni, nu culegi; dacă nu torci, n-ai pînză etc.

Europa se va pleca, plină de admirație, în fața marelui geniu care, aici în Colonia, singur, fără nici un ajutor din partea lui „Neue Preussische Zeitung”, a descoperit aceste adevăruri.

În procesul muncii, oamenii intră în anumite relații unii cu alții. Are loc o *diviziune a muncii*, mai mult sau mai puțin

variată. Unul coace pâinea, altul bate fierul, unul tulbură [wühlt], altul se tînguie [heult]¹⁷², Montesquieu al LVI-lea scrie și Dumont tipărește. Iată, *Adam Smith*, de la cine trebuie să înveți!

Și această descoperire — că *munca și diviziunea muncii* sînt condițiile existenței oricărei societăți omenești — îi permite lui Montesquieu al LVI-lea să ajungă la concluzia că „*diferitele stări*” sînt în conformitate cu natura, că deosebirea dintre „*burghezie și proletariat*” e „*o minciună sfruntată*”, că, chiar dacă o „*revoluție*” ar distruge azi din temelii „*relațiile sociale*” existente, „*se vor crea din nou exact aceleași relații care există acum*” și că, în sfîrșit, este neapărat necesar să fie aleși delegați în spiritul lui Manteuffel și al constituției acordate dacă ai în pieptul tău „*o inimă care palpită pentru frații tăi săraci*” și vrei să te bucuri de considerația lui Montesquieu al LVI-lea.

„*Așa s-au petrecut lucrurile, de-a lungul mileniilor, la toate popoarele de pe globul pămîntesc*”!!! În Egipt a existat muncă și diviziune a muncii — și *caste*; în Grecia și în Roma muncă și diviziune a muncii — și *oameni liberi și sclavi*; în evul mediu a existat muncă și diviziune a muncii — și *feudali și iobagi, bresle, stări* etc. În vremea noastră există muncă și diviziune a muncii — și *clase*, dintre care una este posesoarea tuturor uneltelor de producție și mijloacelor de existență, în timp ce cealaltă trăiește numai atîta timp cît își vinde munca, și își vinde munca numai atîta timp cît clasa patronilor se îmbogățește din cumpărarea acestei munci.

Și, după toate acestea, nu este oare limpede ca lumina zilei că „*de-a lungul mileniilor, la toate popoarele de pe globul pămîntesc, lucrurile s-au petrecut așa*” cum se petrec în prezent în *Prusia*, pentru că *munca și diviziunea muncii* au existat dintotdeauna sub o formă sau alta? Sau poate că în realitate lucrurile stau tocmai invers, și anume relațiile sociale, relațiile de proprietate, au fost mereu răsturnate tocmai din cauza permanentelor schimbări intervenite în modul de muncă și de diviziune a muncii?

În 1789 burghezii n-au spus societății feudale: nobilule, rămii nobil; iobagule, rămii iobag; breslaşule, rămii breslaş, căci fără muncă și diviziune a muncii nu există societate! Fără aer nu poate exista viață! Inspirați deci aerul înnăbușitor și nu deschideți geamurile, așa raționează Montesquieu al LVI-lea.

Trebuie să aibă cineva întreaga impertinență naivă-prostănacă a unui filistin imperial german îmbătrinit într-o ignoranță vulgară, pentru ca după ce și-a băgat în creierul său leneș, și încă în mod superficial și denaturat, noțiunile elementare de economie politică — muncă, diviziunea muncii — să debiteze, pe un ton de oracol, sentințe în probleme cu care secolul nostru își rupe dinții.

„Fără muncă și diviziunea muncii nu există societate !

De aceea

alegeți ca delegați pe prietenii constituției prusiene acordate, și numai pe prietenii constituției acordate”.

Acest epitafor va fi cîndva săpat cu litere de o șchioapă pe pereții unui splendid mausoleu de marmoră, pe care posteritatea recunoscătoare va considera de datoria ei să-l ridice în memoria aceluia care a rezolvat problema socială : Montesquieu al LVI-lea (a nu se confunda cu Heinrich al CCLXXXIV-lea von Reuss-Schleiss-Greiz-Lobenstein-Eberswalde * !).

Montesquieu al LVI-lea nu ascunde nimănui „unde-i buba” și ce are de gînd să facă de îndată ce va fi proclamat legiuitor.

„Statul — ne dăscălește el — trebuie să aibă grijă ca fiecare să primească o educație care să-i dea posibilitatea să învețe ceva ca lumea”.

Montesquieu al LVI-lea n-a auzit niciodată că, în condițiile actuale, diviziunea muncii înlocuiește munca complexă cu munca simplă, pe adulți cu copii, pe bărbați cu femei, pe muncitorii independenți cu automate, că pe măsură ce se dezvoltă industria modernă instrucțiunea muncitorului devine imposibilă și inutilă. Noi nu-l trimitem pe acest Montesquieu din Colonia la *Saint-Simon* sau la *Fourier*, ci la *Malthus* și *Ricardo*. Să învețe, mai întîi, prostănacul nostru principiile elementare ale relațiilor actuale înainte de a le îmbunătăți și a emite maxime de oracol.

„De oamenii care sărăcesc din cauză de boală sau de bătrînețe trebuie să aibă grijă comunitatea”.

Dar dacă însăși comunitatea sărăcește — ceea ce este absolut inevitabil cînd, o dată cu acordarea noii constituții,

---

* Aluzie la Heinrich al LXXII-lea von Reuss-Lobenstein-Ebersdorf. — Nota Red.

se fixează impozite în valoare de 100.000.000, iar starea de asediu devine epidemică — ce se va întâmpla atunci, Montesquieu ?

„În cazurile cînd noile invenții sau crizele comerciale distrug ramuri întregi de producție, statul trebuie să vină în ajutorul celor care au de suferit și să se îngrijească de ei“.

Oricît de puțin ar cunoaște Montesquieu din Colonia starea de lucruri din lumea asta, nu cred totuși să-i fi rămas ascuns faptul că „noile invenții” și crizele comerciale sînt tot atît de permanente ca și decretelor ministeriale și terenul legalității în Prusia. În Germania, noile invenții își găsesc aplicare numai atunci cînd concurența cu celelalte popoare face din introducerea lor o problemă vitală ; și trebuie oare ca ramurile industriale nou apărute să se ruineze pentru a veni în ajutorul ramurilor pe cale de a pieri ? Noile ramuri industriale care apar ca urmare a unor invenții tocmai de aceea apar, pentru că produc mărfuri mai ieftine decît cele pe cale de a pieri. Și care naiba ar mai fi avantajul dacă ele ar trebui să le țină în spinare pe acestea din urmă ? În ce privește statul sau guvernul, el, după cum se știe, dă numai în aparență. Trebuie să i se dea lui mai întîi, ca să dea și el cuiva. Dar cine să-i dea, Montesquieu al LVI-lea ? Ramurile industriale pe cale de a pieri, ca să piară și mai repede ? Sau cele care abia iau ființă, ca să se ruineze chiar de la început ? Sau poate ramurile industriale care nu au fost încă atinse de noile invenții, pentru ca să fie aduse la stare de faliment prin născocirea unui nou impozit ? Gîndește-te bine la toate acestea, Montesquieu al LVI-lea !

Dar crizele comerciale, drăguțele ? Cînd izbucnește o criză comercială europeană, prima grijă a statului prusian este cum să stoarcă, prin execuții silite și alte asemenea mijloace, ultimii bănuți din obișnuita sursă de impozite. Bietul stat prusian ! Pentru ca el să poată face inofensive crizele comerciale, ar trebui ca, în afară de munca națională, să mai aibă încă o a treia sursă de venituri, în sferile siderale. În orice caz, dacă prin urările de Anul nou ale majestății-sale, prin ordinele către armată ale lui Wrangel sau prin decretelor ministeriale ale lui Manteuffel s-ar putea scoate bani din piatră seacă, „refuzul de a se plăti impozite” nu ar semăna atîta panică în rîndurile „iubiților supuși” prusieni, iar problema socială ar fi rezolvată și fără constituția acordată.

Se știe că „*Neue Preussische Zeitung*” i-a aplicat lui Hansemann al nostru epitetul de *comunist*, pentru că avea intenția să anuleze scutițiile de impozite. Montesquieu al nostru, care, acolo la Colonia, n-a citit niciodată „*Neue-Preussische Zeitung*”, ajunge *în mod independent* la ideea de a califica drept „comunist” și „republican roșu” pe oricine amenință constituția acordată! Așadar, votați pentru Mantteuffel; altfel veți fi considerați nu numai drept dușmani personali ai muncii și ai diviziunii muncii, dar și drept comuniști și republicani roșii. Recunoașteți cel mai nou „teren al legalității” al lui Brüggemann sau renunțați la Code civil!¹⁷³

Figaro, tu n'aurais pas trouvé ça! *

În numărul de mâine vom da mai multe amănunte despre Montesquieu al LVI-lea!

---

* — Figaro, ție nu ți-ar fi trecut prin gând așa ceva! (Beaumarchais. „Nunta lui Figaro”). — *Nota Red.*

II

Colonia, 21 ianuarie. Montesquieu al LVI-lea cu perfecta şiretenie meschină a unui *geambaş* versat, încearcă să vîndă „calul de dar”, constituţia acordată. El este un Montesquieu al iarmarocului de cai.

Cine nu doreşte constituţia acordată înseamnă că vrea republică, şi nu republică pur şi simplu, ci republica roşie ! Din păcate, la alegerile noastre nu se vorbeşte aproape de loc de republică şi cu atît mai puţin de republica roşie. Iată despre ce este, pur şi simplu, vorba :

Sînteţi pentru vechiul *absolutism* şi pentru o reînnoire a *regimului bazat pe stări sociale* sau vreţi un *sistem reprezentativ* burghez ? Vreţi o organizare politică în concordanţă cu „relaţiile sociale existente” în secolele trecute sau doriţi una care să corespundă „relaţiilor sociale existente” în secolul vostru ?

Aşadar, nici nu poate fi vorba, în cazul de faţă, de o luptă împotriva relaţiilor de proprietate burgheze, de o luptă ca aceea care are loc acum în Franţa şi care se pregăteşte în Anglia. Este vorba mai curînd de lupta împotriva unei orînduiri politice care pune în pericol „relaţiile de proprietate *burgheze*” prin faptul că predă cîrma statului în mîinile reprezentanţilor „relaţiilor de proprietate *feudale*”, ale regelui prin graţia lui Dumnezeu, ale armatei, ale birocrăţiei, ale iuncherilor rurali şi ale unui mic număr de baroni ai finanţei şi de mic-burghezi legaţi de ei.

Cu ajutorul constituţiei acordate, problema socială este rezolvată în spiritul acestor domni. Asupra acestui lucru nu încapă nici o îndoială.

Ce este „*problema socială*” în sensul pe care i-l atribuie *funcţionarul* ? Este păstrarea salariului său şi a dominaţiei sale de pînă acum asupra poporului.

Și ce este „*problema socială*” pentru nobilime și pentru marii moșieri din rîndurile ei? Este menținerea vechilor privilegii funciare feudale, acapararea de către familiile nobile a posturilor celor mai bine remunerate din armată și din administrație și, în sfîrșit, pomenile directe din vistieria statului. În afară de aceste interese *materiale* palpabile — și de aceea „*cele mai sacre*” — ale domnilor „cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie”, pentru ei este vorba, firește, și de păstrarea privilegiilor sociale care disting specia lor de specia inferioară a burghezilor, țărănilor și plebeilor. Vechea Adunare națională a fost dizolvată tocmai pentru că a cutedat să atenteze la aceste „sacre interese”. Ceea ce înțeleg acești domni prin „revizuirea” constituției acordate nu este altceva, după cum am arătat mai sus, decît introducerea unui *regim bazat pe stări sociale*, adică a unei orînduiri politice care reprezintă interesele „sociale” ale nobilimii feudale, ale birocrăției și ale puterii regale prin grația lui Dumnezeu.

Repetăm : nu încape nici o îndoială că „*problema socială*” este rezolvată, de această constituție, în spiritul nobilimii și al birocrăției, că ea, cu alte cuvinte, dăruiește acestor domni o formă de guvernămînt care asigură acestor semizei posibilitatea de a exploata în voie poporul.

Dar rezolvă, oare, această constituție „*problema socială*” în spiritul *burgheziei*? Cu alte cuvinte, oferă ea burgheziei o formă de stat în care să poată conduce în deplină libertate treburile comune ale clasei ei — interesele comerțului, ale industriei și agriculturii —, în care să poată cheltui cît mai productiv finanțele statului, să asigure o organizare cît mai economicoasă a administrării finanțelor, să protejeze în mod efectiv munca națională în afara țării, iar în interiorul ei să deschidă toate izvoarele bogăției naționale, curățindu-le de nămolul feudal?

Ne oferă oare istoria măcar un exemplu în care burghezia, împreună cu un rege ce i-a fost acordat prin grația lui Dumnezeu, să fi fost în stare să instaureze o formă politică de stat corespunzătoare intereselor ei materiale?

Ca să întemeieze monarhia constituțională, în Anglia ea a fost nevoită să alunge de două ori pe Stuarți, în Franța — străvechea dinastie a Bourbonilor, iar în Belgia — pe reprezentanții casei de Nassau ¹⁷⁴.

Cum se explică acest fenomen?

Un rege ereditar prin grația lui Dumnezeu nu este un individ izolat; el este întruchiparea vechii societăți în cadrul celei noi. Puterea de stat în mâinile regelui prin grația lui Dumnezeu înseamnă puterea de stat în mâinile vechii societăți, care există numai sub formă de ruine, înseamnă puterea de stat în mâinile stărilor feudale, ale căror interese sînt categoric ostile intereselor burgheziei.

Dar baza constituției acordate este tocmai „regele prin grația lui Dumnezeu”.

Așa cum elementele feudale ale societății văd în regele prin grația lui Dumnezeu *capul* lor politic, tot așa și regele prin grația lui Dumnezeu vede în stările feudale *baza* sa socială, faimosul „*sprîjin al coroanei*”.

De aceea, ori de cîte ori interesele feudalilor și ale armatei și birocrației subordonate lor se ciocnesc cu interesele burgheziei, puterea regală prin grația lui Dumnezeu este nevoită să recurgă la o lovitură de stat, și atunci se pregătește o criză revoluționară sau contrarevoluționară.

De ce a fost dizolvată Adunarea națională? Numai pentru că reprezenta interesele burgheziei împotriva intereselor feudalismului, pentru că voia să înlăture relațiile feudale care constituiau o piedică pentru dezvoltarea agriculturii, să subordoneze armata și birocrația intereselor comerțului și industriei, să pună capăt jafului practicat în vistieria statului, să desființeze titlurile de noblețe și titulaturile birocratice.

Toate aceste probleme priveau cu precădere și în mod direct interesele burgheziei.

Așadar, *loviturile de stat* și *crizele contrarevoluționare* sînt condițiile necesare pentru existența puterii regale prin grația lui Dumnezeu, care, din cauza evenimentelor din martie sau a altora, a fost silită să se resemneze și să accepte, împotriva voinței ei, forma aparentă a unei regalități burgheze.

Poate fi oare restabilit *creditul* într-o orînduire de stat care duce în mod necesar la lovituri de stat, crize contrarevoluționare și stări de asediu?

Ce aberație!

Industria burgheză *trebuie* să sfărîme cătușele absolutismului și ale feudalismului. O revoluție împotriva absolutismului și feudalismului dovedește tocmai că industria burgheză a atins acel grad înalt de dezvoltare cînd trebuie să-și cucească o formă de stat corespunzătoare intereselor ei sau să piară.

Sistemul de tutelă birocratică garantat prin constituția acordată înseamnă moarte pentru industrie. Gîndiți-vă numai la conducerea industriei miniere din Prusia, la regulamentele de fabrică etc. ! Dacă un fabricant englez ar face o comparație între cheltuielile sale de producție și acelea ale unui fabricant prusian, ar remarca, în primul rînd, pierderea de timp pe care i-o pricinuieste fabricantului prusian necesitatea de a respecta prescripțiile birocratice.

Care fabricant de zahăr nu-și amintește de tratatul comercial încheiat de Prusia cu Olanda în 1839 ?¹⁷⁵ Căruia industriaș prusian nu i se urcă sîngele în obraz dacă își amintește de anul 1846, cînd guvernul prusian, pentru a face pe plac guvernului austriac, a interzis unei întregi provincii să exporte mărfuri în *Galiția* ; iar cînd la Breslau a izbucnit o epidemie de falimente, guvernul prusian, nespus de mirat, a declarat că el nu știa că exportul în *Galiția* este atît de important etc. !

Oamenii de acest soi vor fi puși la cîrma țării de către constituția acordată și însuși acest „dar” pornește de la aceiași oameni. De aceea reflectați încă și încă o dată asupra acestei chestiuni.

Întîmplarea cu *Galiția* face ca atenția noastră să se îndrepte și asupra unui alt punct.

Atunci guvernul prusian a adus ca jertfă contrarevoluției, care era în alianță cu Austria și Rusia, industria și comerțul Sileziei. Această manevră se va repeta în permanență. Bancherul contrarevoluției austro-ruso-prusace, la care puterea regală prin grația lui Dumnezeu împreună cu al ei „sprijin al coroanei” va căuta și va trebui să caute totdeauna sprijin *din afară*, este *Anglia*. Adversarul cel mai periculos al industriei germane este tot *Anglia*. Credem că aceste două fapte sînt destul de elocvente.

În interior o industrie stînjinită de cătușele birocrăției, și o agricultură stînjinită de privilegiile feudale, iar în exterior un comerț vîndut Angliei de către contrarevoluție — iată soarta avuției naționale a Prusiei sub egida constituției acordate.

Raportul „comisiei financiare” a Adunării naționale dizolvate a aruncat suficientă lumină asupra administrării finanțelor statului de către guvernul prin grația lui Dumnezeu.

Or, în acest raport au fost indicate, doar cu titlu de exemplu, sumele scoase din vistieria statului pentru a întări „sprijinul coroanei” care se clătina și pentru a acoperi cu

aur pe pretenenții străini la puterea regală absolută (Don Carlos). Dar acești bani, storși din buzunarele celorlalți cetățeni pentru ca aristocrația să poată duce un mod de viață corespunzător situației sale și pentru ca „sprijinul” puterii regale feudale să poată rămîne destul de puternic, sînt o nimica toată față de întregul buget de stat acordat o dată cu constituția Manteuffel. Înainte de toate, o *armată puternică*, pentru ca minoritatea să poată domina asupra majorității; o cît mai mare armată de funcționari, pentru ca un număr cît mai mare de oameni călăuziți de interesele lor particulare să se îndepărteze de interesele generale; o cheltuie cît mai neproductivă a fondurilor statului, pentru ca bogăția, așa cum spune „*Neue Preussische Zeitung*”, să nu-i facă pe *supuși* prea aroganți; scoaterea din circulație a unor fonduri cît mai mari ale statului în loc de a le investi în industrie, pentru ca, în momentele de criză ușor previzibile, guvernul prin grația lui dumnezeu să poată acționa în deplină libertate împotriva poporului, acestea sînt principalele trăsături care caracterizează sistemul acordat al finanțelor statului. Cheltuirea în așa fel a impozitelor percepute încît puterea de stat să fie opusă, ca o forță asupraitoare, de sine stătătoare și sacră, industriei, comerțului și agriculturii, în loc să fie *redușă* la rolul de simplu *instrument* al societății burgheze — iată principiul de bază al constituției prusiene acordate!

Cum e dăruitorul, așa este și darul! Cum este actualul guvern prusian, așa este și constituția dăruită de el. Pentru a ne putea explica *atitudinea ostilă a acestui guvern față de burghezie*, e de ajuns să parcurgem cu atenție proiectul de *regulamănt al meseriilor* alcătuit de el. Sub pretext că *merge înainte spre asociație*, guvernul caută să se întoarcă *înapoi la regimul de breaslă*. Concurența determină ieftinirea continuă a producției prin ridicarea ei pe trepte tot mai înalte, adică *folosind un capital tot mai mare, aplicînd un sistem de diviziune a muncii tot mai dezvoltat și utilizînd pe scară tot mai largă mașinile*. Fiecare nouă diviziune a muncii depreciază vechea iscusință a meșteșugarului, fiecare nouă mașină înlătură sute de muncitori, fiecare nouă extindere a producției, adică fiecare nouă investiție de capital, ruinează micul comerț și întreprinderile mic-burgheze. Guvernul promite că va proteja meșteșugul împotriva producției de fabrică, iscusința dobîndită — împotriva diviziunii muncii, micul capital — împotriva marelui capital cu ajutorul *instituțiilor feudale de breaslă*. Așadar, poporul german, și în-

deosebi poporul prusian, care numai cu greu și cu prețul unei extreme încordări a forțelor, poate evita o înfrângere totală în lupta cu concurența engleză, trebuie să devină, fără putință de împotrivire, victima ei, întrucât i se impune o organizare a industriei care e în contradicție cu mijloacele de producție moderne și care este complet anihilată de industria modernă !

Noi, bineînțeles, dorim mai puțin ca oricine dominația burgheziei. Noi am fost primii care ne-am pronunțat împotriva ei în Germania atunci când actualii „oameni ai faptelor”, plini de mulțumire de sine, își pierdeau vremea cu discuții sterile.

Dar noi le spunem muncitorilor și mic-burghezilor : mai bine să suferiți în societatea burgheză modernă, care prin industria ei creează mijloacele materiale pentru întemeierea unei noi societăți, care vă va elibera pe toți, decît să vă întoarceți la o formă perimată a societății, care, sub pretextul de a salva clasele voastre, împinge întreaga națiune înapoi, spre barbaria evului mediu !

Dar *baza socială* a guvernului prin grația lui Dumnezeu o constituie, după cum am văzut, stările și rînduiriile medievale. Guvernul acesta nu este potrivit pentru societatea burgheză-modernă. El este nevoit să încerce să creeze o societate după chipul și asemănarea sa. De aceea el este *pe deplin consecvent* atunci cînd încearcă să înlocuiască libera concurență prin sistemul de breaslă, filatura mecanică prin roata de tors și plugul cu aburi prin sapă.

Cum se explică atunci că, în asemenea împrejurări, burghezia prusiană, în totală contradicție cu predecesoarele ei — burghezia franceză, engleză și belgiană — afirmă sus și tare că deviza ei este constituția acordată (și, împreună cu ea, puterea regală prin grația lui Dumnezeu, birocrăția și iuncherimea) ?

Partea comercială și industrială a burgheziei se aruncă în brațele contrarevoluției de frica revoluției, ca și cum contrarevoluția ar fi altceva decît un prolog al revoluției !

În afară de aceasta, mai există o parte a *burgheziei*, care, nepăsătoare față de interesele generale ale clasei sale, urmărește interesele ei particulare și chiar ostile intereselor clasei.

Este vorba de baronii finanței, de marii creditorii ai statului, de bancheri și rentieri a căror bogăție sporește în măsura în care sărăcește poporul, și, în sfîrșit, de oameni a căror prosperitate este legată de vechile rînduiri de stat, cum este,

de exemplu, *Dumont* și lumpenproletariatul său din publicistică. Este vorba de o serie de profesori orgolioși, avocați și alți oameni de acest soi care pot nădăjdui să obțină posturi importante numai într-un stat în care a trăda guvernului interesele poporului înseamnă a-ți asigura o ocupație rentabilă.

Este vorba de o serie de fabricanți care fac afaceri avantajoase cu guvernul, de furnizori care obțin procente însemnate din exploatarea generală a maselor populare; de mic-burghezi a căror importanță în circuitul marii vieți politice descrește tot mai mult; de membri ai consiliului municipal care, sub protecția vechilor instituții, își fac micile lor afaceri particulare murdare pe seama intereselor generale; de negustori de ulei care, plătind cu trădarea revoluției, au devenit excelențe și cavaleri ai ordinului vulturului, de negustori de postav falșiți și speculanți cu acțiunile căilor ferate deveniți directori ai băncii regale¹⁷⁶ etc. etc.

„Aceștia sînt prietenii constituției acordate”. Dacă burghezia are în pieptul ei o inimă care palpită pentru acești frați săraci ai ei și dacă vrea să fie demnă de considerația lui Montesquieu al LVI-lea, să aleagă

delegați în spiritul constituției acordate.

Scris de K. Marx
la 20—21 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 201 și 202
din 21 și 22 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Ordinul prusac de arestare a lui Kossuth

Colonia, 21 ianuarie. Chiar în acest moment ne-a parvenit următorul document instructiv, apărut în „*Oppelner Kreisblatt*” :

„*Mandat de arestare*. După cum se arată într-un comunicat al Comisiei guvernamentale regale-imperiale din Cracovia, în Ungaria s-au luat măsuri pentru a-l expedia pe Kossuth, sub un nume schimbat, la Hamburg, prin Breslau. Se crede că va urma traseul Myslowith—Gleitwitz—Kosel*.

Pe baza dispozițiilor d-lui Oberpräsident al provinciei Silezia, ordon organelor polițienești, magistraților și jandarmilor locali să-l urmărească cu toată vigilența pe Kossuth, ale cărui semnalmente le dăm mai jos. În caz că își face apariția pe teritoriul vostru, să fie arestat și să-mi fie înaintat sub pază pentru noi dispoziții”.

(Urmează, așa cum am arătat, semnalmentele lui Kossuth). Acest document instructiv este semnat :

„Oppeln, 17 ianuarie 1849

Landrat regal, Hoffman*

Ce părere au cititorii noștri despre asemenea procedee ? Acești Manteuffeli care comandă prin grația lui dumnezeu în Silezia superioară sînt oricînd gata să-l aresteze pe marele agitator Kossuth, în cazul că va fi înfrînt și va reuși să treacă cu bine peste graniță, și să-l predea călăilor săi pentru a-l milostivi cît mai repede cu pulbere și gloanțe. Această intenție, dacă va fi într-adevăr realizată, va fi cea mai josnică trădare, cea mai rușinoasă încălcare a dreptului internațional pe care a cunoscut-o vreodată istoria.

E drept că, potrivit vechii legislații a Confederației germane, Prusia era obligată să predea Austriei germane, la cererea ei, pe emigranții politici învinuiți de fapte săvîrșite pe *teritoriul Confederației germane*. Revoluția a desființat

* Denumirile poloneze : Myslowice, Gliwice, Koźle. — *Nota Red.*

vechea legislație a Confederației germane și, *chiar în timpul guvernului Pfiel, emigranții din Viena* se aflau în siguranță la Berlin. Dar, față de *Ungaria*, Prusia nu are asemenea obligații. Ungaria este un stat independent, și, dacă Prusia va preda pe emigranții unguri care sînt învinuiți numai de fapte săvîrșite pe teritoriul Ungariei, va comite aceeași *infamie mîrșavă* ca în cazul cînd ar preda Rusiei pe emigranții ruși sau polonezi.

Nici sub regimul lui Bodelschwingh nu a îndrăznit careva să predea Austriei pe emigranții din Galiția și Cracovia, refugiați pe teritoriul Prusiei. Dar, precum se știe, pe atunci aveam monarhie absolută, pe cînd astăzi sîntem un stat constituțional !

Mai mult chiar : dacă Kossuth va trece pe teritoriul Prusiei, el nu va fi un emigrant politic, ci *parte beligerantă care a trecut pe un teritoriu neutru*.

Austria germană, uniune de state independentă, se află în război cu un alt stat independent : Ungaria ; pe Prusia n-o interesează pentru ce se duce acest război. Nici chiar în 1831 n-a îndrăznit cineva să predea Rusiei pe polonezii care se refugiaseră pe teritoriul Prusiei ; dar vezi că pe atunci eram sub monarhia absolută, iar astăzi sîntem un stat constituțional !

Atragem atenția opiniei publice asupra intențiilor binevoitoare ale guvernului prusian față de Kossuth. Sîntem convinși că aceasta este de ajuns pentru a stîrni un asemenea val de simpatie pentru cea mai mare personalitate a anului 1848 și o asemenea furtună de indignare împotriva guvernului, încît nici chiar un Manteuffel nu va cuteza să i se împotrivescă.

De altfel Kossuth se află încă la putere la Debrețin, înconjurat de dragostea entuziastă a întregului popor maghiar, bravii lui husari continuă să gonească prin pusta maghiară¹⁷⁷, Windischgrätz mai stă și acum descumpănit pe malurile mlăștinoase ale Tisei, iar mandatele voastre de arestare provoacă mai degrabă rîsul decît teama !

Scris de F. Engels
la 21 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 207
din 28 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

„National-Zeitung“ din Berlin către alegătorii delegați

I

Colonia, 25 ianuarie. Din cînd în cînd, deși cam rar, avem plăcerea de a vedea cum din aluviunile lăsate de dublul potop — revoluția și contrarevoluția — se înalță un jalon din vremurile bune de odinioară, dinainte de evenimentele din martie. Munții au fost mutați din loc, văile s-au umplut, pădurile au fost doborîte, dar jalonul a rămas pe vechiul său loc, vopsit în vechile sale culori și tot mai poartă pe el inscripția „spre Schilda ¹⁷⁸ !”

Un asemenea jalon ne întinde din nr. 21 al lui „*National-Zeitung*” ¹⁷⁹ din *Berlin* brațul său de lemn pe care se află inscripția „*Către alegătorii delegați. Spre Schilda !*”

Sfatul binevoitor dat de „*National-Zeitung*” alegătorilor delegați sună astfel :

„A sosit ceasul cînd poporul prusian pășește pentru a doua oară la exercitarea dreptului de vot universal, dobîndit cu atîta greutate” (ca și cum așa-numitul drept de vot universal care i-a fost acordat, cu diferitele interpretări care i se dau în fiecare sat, mai este unul și același drept de vot cu cel cucerit la 8 aprilie ! ¹⁸⁰), „cînd vor fi aleși oamenii care urmează să se pronunțe pentru a doua oară, arătînd care este spiritul (!), părerea (!!) și voința (!!!) nu a unor stări sociale și clase anume, ci ale întregului popor”.

Nu vom vorbi despre stilul bombastic și stîngaci al acestei fraze care se mișcă alene, abia trăgîndu-și suflarea, șchiopătînd, de la un cuvînt la altul. Votul universal, se spune în acest ziar, trebuie să ne dezvăluie în ce constă voința nu a anumitor stări sociale și clase, ci a întregului popor.

Admirabil ! Dar din cine este format „întregul popor” ?
Din „diferite stări sociale și clase”.

Și din ce se compune „voința întregului popor” ?

Din diferite „voințe“ ale „diferitelor stări sociale și clase“, voințe care se contrazic între ele, adică tocmai dintr-o voință pe care „National-Zeitung“ o prezintă ca fiind direct contrarul „voinței întregului popor“.

Teribilă logică mai are și acest „National-Zeitung“ !

Dar pentru „National-Zeitung“ există o voință *unică* a întregului popor, care reprezintă nu suma voințelor care se contrazic între ele, ci o voință unică determinată. Și care este această voință ?

Aceasta este voința majorității.

Și ce este voința majorității ?

Este voința care rezultă din interesele, din poziția ocupată în viață, din condițiile de existență ale majorității.

Prin urmare, pentru a avea una și aceeași voință, membrii majorității trebuie să aibă aceleași interese, să ocupe aceeași poziție în viață, să aibă aceleași condiții de existență, sau trebuie să fie legați, măcar vremelnic, unii de alții prin interesele lor, prin poziția lor în viață, prin condițiile existenței lor.

Ca să vorbim mai limpede : voința poporului, voința majorității este voința nu a diferitelor stări sociale și clase, ci a *unei singure clase* și a acelor clase și părți de clase care sînt subordonate din punct de vedere social, adică industrial și comercial, acestei singure clase dominante.

„Dar ce rezultă de aici ?“ Că voința întregului popor este voința clasei dominante ?

Bineînțeles, și tocmai votul universal este acul magnetic care indică totuși, deși după diferite oscilații, care este această clasă chemată să domine.

Și acest bun „National-Zeitung“ tot mai continuă să flecărească, ca în 1847, despre o imaginară „voință a întregului popor“ !

Dar să mergem mai departe. După această introducere înălțătoare, „National-Zeitung“ ne uimește prin următoarea remarcă semnificativă :

„În ianuarie 1849 starea de lucruri este alta decît în zilele din mai 1848, atît de bogate în speranțe și stări de spirit înălțătoare“ (de ce nu și pioase ?).

Pe atunci totul sta sub podoabă de flori
Și strălucire de soare,
Cîntau păsărelele cu dor, oamenii
Aveau nădejdi în a lor cugetare...¹⁸¹

„Pe atunci se părea că toată lumea este unanimă în privința necesității înlăturării imediate și integrale a marilor reforme, care demult ar fi fost realizate în Prusia, dacă pe temeliile puse în 1807—1814 s-ar fi continuat să se construiască în spiritul din acea vreme și în concordanță cu nivelul de cultură și de înțelegere care de atunci s-au dezvoltat“.

„Pe atunci se părea că toată lumea este unanimă“. Ce mare, ce sublimă e naivitatea lui „National-Zeitung“ ! Atunci cînd garda se retrăgea din Berlin scrișnind din dinți de turbare, cînd prințul Prusiei a fost nevoit să fugă în grabă travestit într-un veston de poștar, cînd înalta aristocrație și păturile superioare ale burgheziei, clocotind de furie, trebuiau să-și ascundă mînia provocată de ofensa adusă regelui, cînd poporul, în fața palatului, l-a silit să-și scoată pălăria, în semn de omagiu, în fața corpurilor neînsuflețite ale victimelor din martie, — „atunci se părea că toată lumea este unanimă“.

E prea de tot să nutrești asemenea iluzii ! Acum însă, cînd ești nevoit să recunoști că ai fost înșelat, să te mai apuci să-ți trîmbițezi în lumea întregă credulitatea înșelată — într-adevăr, c'est par trop bonhomme !*

Și în privința cărui lucru „se părea că toată lumea este unanimă“ ?

În privința faptului că „*trebuiau înlătuite...* marile reforme, care... *ar fi fost realizate*, dacă... *s-ar fi continuat să se construiască...*“

În privința acestui lucru toată lumea era unanimă, adică se părea numai că era unanimă.

Măreața cucerire din martie exprimată într-un limbaj demn !

Și ce fel de „reforme“ erau acestea ?

Dezvoltarea „temeliilor puse în 1807—1814 în spiritul din acea vreme și în concordanță cu nivelul de cultură și de înțelegere care de atunci s-au dezvoltat“.

Adică în spiritul anilor 1807—1814 și totodată în cu totul alt spirit.

„*Spiritul* din acea vreme“ consta pur și simplu în presiunea extrem de *materială* exercitată de francezii asupra monarhiei iuncherești prusiene din acea vreme, precum și în deficitul financiar de atunci, tot atît de puțin favorabil, al regatului Prusiei. Numai pentru a face ca burghezia și țărănimea să fie în stare să plătească impozite, pentru a introduce pentru supușii regatului Prusia, cel puțin în aparență,

* — prea e prostește ! — Nota Trad.

unele dintre numeroasele reforme pe care francezii le-au introdus cu duimul în părțile Germaniei cucerite de ei — într-un cuvânt, pentru a cîrpi oarecum putreda monarhie a Hohenzollernilor, care pîrîia din toate încheieturile —, tocmai *pentru aceasta* au fost introduse unele așa-zise regulamente orășenești, ciuntite, legi cu privire la răscumpărare, instituții militare etc. Toate aceste reforme se distingeau numai prin faptul că erau în urmă cu o sută de ani față de revoluția franceză din 1789 și chiar față de revoluția engleză din 1640. Și aceasta trebuie să servească drept temelie pentru Prusia cuprinsă de revoluție ?

Dar vechea înfumurare prusiană vede întotdeauna Prusia în centrul istoriei universale, pe cînd în realitate istoria tăvălește mereu în noroi acest „stat al rațiunii“. Această veche înfumurare prusiană trebuie, firește, să ignoreze faptul că atîta timp cît nu a primit o lovitură de picior din partea francezilor, Prusia a rămas liniștită pe temelii nedezvoltate din 1807—1814, și nici nu se gîndea să se miște. Ea trebuie să ignoreze faptul că aceste temelii au fost demult uitate, cînd glorioasa monarhie birocratică-iuncherească regaloprusiană, în februarie anul trecut, a primit din nou o lovitură atît de puternică din partea francezilor, încît s-a rostogolit în mod glorios de pe „temeliile ei din 1807—1814“. Ea trebuie să ignoreze faptul că pentru monarhia regală-prusiană nu era vorba nicicum de aceste temelii, ci numai de preîntîmpinarea altor consecințe ale loviturii primite din partea Franței. Dar înfumurarea prusiană ignorează toate acestea, și cînd primește deodată această lovitură, strigă, așa cum strigă un copil după doica sa, după temeliiile putrede din 1807—1814 !

Ca și cum Prusia din 1848 nu este, în ceea ce privește teritoriul, industria, comerțul, mijloacele de comunicație, cultura și relațiile de clasă, cu totul altă țară decît Prusia „temeliilor din 1807—1814“ !

Ca și cum de atunci pe arena istoriei n-ar fi pășit două clase cu totul noi — proletariatul industrial și țărănimea liberă ; ca și cum burghezia prusiană din 1848 nu se deosebește sub toate raporturile de mica burghezie timidă, umilă și recunosătoare din vremurile „temeliilor“ !

Dar toate acestea nu înseamnă nimic. Bravul prusian n-are nevoie să cunoască altceva decît „temeliile din 1807—1814“. Tocmai acestea sînt temeliiile pe care va continua construcția, și cu asta basta.

Începutul unor transformări istorice colosale se reduce doar la o desăvîrșire a uneia dintre cele mai meschine înșelătorii cu pseudoreforme — așa este înțeleasă revoluția în vechea Prusie !

Și în privința acestor fantezii mărginite și pline de auto-mulțumire din domeniul istoriei patriei „toată lumea pare să fie unanimă”, ce-i drept, slavă domnului, numai la Berlin !
Dar să mergem mai departe.

„Acele stări sociale și clase care erau nevoite să renunțe la privilegiul și avantajele..., care pe viitor urmau să fie pe picior de egalitate cu toți cetățenii lor..., păreau gata să accepte acest lucru, pătrunse de convingerea că vechea ordine nu mai poate dăinui și că acest lucru corespunde propriilor lor interese înțelese în mod just...”

Priviți la acest burghez mios și sincer smerit cum denaturează din nou revoluția ! Nobilimea, popii, birocrații, ofițerii „păreau gata” să renunțe la privilegiile lor nu pentru că îi silea poporul înarmat, nu pentru că în primele momente de groază în fața revoluției europene demoralizarea și dezorganizarea care creșteau nestăvilite în propriile lor rînduri îi făceau incapabili să se împotrivescă — nu ! „Tranzacțiile” pașnice, binevoitoare și avantajoase pentru ambele părți — pentru a folosi limbajul d-lui Camphausen — din 24 februarie și 18 martie ¹⁸² „i-a convins pe deplin” că acest lucru „corespunde propriilor lor interese înțelese în mod just” !

Revoluția din martie și chiar 24 februarie în interesul înțeles în mod just al domnilor iuncheri de la țară, al consilierilor consistoriali, al domnilor Regierungsräte și al locotenenților de gardă — iată într-adevăr o descoperire colosală !

Dar, din păcate, „astăzi nu mai este aceeași situație. Oamenii care au profitat de pe urma vechilor rînduiri și sînt partizanii acestor rînduiri nu numai că nu ajută ei, așa cum le impune datorია (!), la înlăturarea vechilor dărîmături și la construirea noii case, dar vor chiar să consolideze vechile ruine, sub care terenul s-a zguduit atît de amenințător, și să le înfrumusețeze cu unele forme în aparență adecvate noilor vremuri”.

„Astăzi nu mai este aceeași situație” — așa cum *părea* să fie în mai, adică astăzi nu mai este așa cum nu era în mai —, sau astăzi este la fel cum era în mai.

Acesta este limbajul folosit în „National-Zeitung” din Berlin, care pe deasupra se mai și mîndrește cu el.

Într-un cuvînt : mai 1848 și ianuarie 1849 se deosebesc numai în *aparență*. Înainte *se părea* că contrarevoluționarii

sînt conștienți de datoria lor, — astăzi, în mod real și fățiș, ei nu sînt conștienți de datoria lor — și aceasta îl mîhnește pe pașnicul burghez. Căci *datoria* contrarevoluționarilor este de a renunța la interesele lor pentru propriile lor interese înțelese în mod just ! *Datoria* lor este de a-și tăia propria arteră vitală, or, ei nu fac acest lucru — așa se lamentează adeptul intereselor înțelese în mod just.

Și de ce nu fac oare dușmanii voștri acum ceea ce, după cum spuneți voi, este totuși datoria lor ?

Pentru că nici voi înșivă nu v-ați făcut „datoria“ voastră în primăvară, pentru că, atunci cînd ați fost puternici, v-ați comportat ca niște lași și ați tremurat în fața revoluției, care urma să vă preamărească și să vă dea puterea ; pentru că voi înșivă ați lăsat neatînse vechile dărimături și v-ați admirat cu automulțumire în oglindă, învăluiți în aureola unei jumătăți de succes ! Și acum, cînd contrarevoluția s-a întărit pe neașteptate și vă calcă în picioare, acum, cînd terenul vi se clatină amenințător sub picioare, acum cereți contrarevoluției să devină servitoarea voastră, să curețe dărimăturile pentru înlăturarea căroră voi ați fost prea slabi și prea lași, — ea, cea puternică, trebuie să se jertfească oare pentru voi, cei slabi ?

Prostănaci de o naivitate puierilă ce sînteți ! Dar mai așteptați puțin și se va ridica poporul, și dintr-o singură lovitură puternică vă va trînti la pămînt împreună cu contrarevoluția împotriva căreia lătrați acum atît de neputincioși !

II

Colonia, 27 ianuarie. În primul nostru articol nu am luat în considerație un fapt care s-ar părea totuși că-i poate servi drept justificare lui „National-Zeitung”; „National-Zeitung” nu este liber, el se află sub jugul stării de asediu. Iar în condițiile stării de asediu el este desigur nevoit să cînte :

Nu-mi cere să vorbesc, mă lasă.
Misterul e destinul meu.
Ți-aș spune tot ce mă apasă,
Dar soarta vrea să tac mereu!!!¹⁸³

Totuși, chiar și în condițiile stării de asediu, ziarele apar nu pentru a spune contrariul celor ce gîndesc, și, în afară de aceasta, starea de asediu nu are nici o legătură cu prima jumătate a articolului amintit, analizată de noi mai înainte.

Nu starea de asediu poartă vina pentru stilul bombastic și confuz al lui „National-Zeitung”.

Nu starea de asediu este vinovată că după evenimentele din martie „National-Zeitung” și-a țesut tot felul de iluzii naive.

Starea de asediu nu silește nicidecum „National-Zeitung” să transforme revoluția din 1848 într-un appendice al reformelor de la 1807—1814.

Într-un cuvînt, starea de asediu nu silește nicidecum „National-Zeitung” să aibă acele idei absurde despre mersul dezvoltării revoluției și contrarevoluției de la 1848 pe care, așa cum am arătat acum două zile, le are acest ziar. Starea de asediu are putere numai asupra prezentului, dar nu și asupra trecutului.

De aceea, în critica pe care am făcut-o primei jumătăți a articolului amintit, n-am ținut seama de starea de asediu, și tocmai de aceea vom ține seama de ea astăzi.

Înceindu-și istorica sa introducere, „National-Zeitung“ se adresează alegătorilor delegați cu următoarele cuvinte :

„Este vorba de statomicirea progresului care și-a croit drum și de menținerea cuceririlor dobândite“.

Care „progres“ ? Care „cuceriri“ ? „Progresul“ care își găsește expresia în faptul că „astăzi nu mai este aceeași situație“ cum „se părea“ să fie în mai ? „Cuceririle“ sînt oare acelea că „oamenii care au profitat de vechile rînduieli... nu ajută, așa cum le impune datoria, la înlăturarea vechilor dărîmături“ ? Sau „cuceririle“ acordate sînt acelea care „consolidează vechile ruine și le înfrumusețează cu unele forme în aparență adecvate noilor vremuri“ ?

Starea de asediu, stimați domni de la „National-Zeitung“, nu este nicidecum o scuză pentru absurditate și confuzie. „Progresul“ care în prezent „și-a croit drum“ cu atîta succes este regresul spre vechiul sistem, și pe zi ce trece mergem tot mai departe pe acest drum al progresului.

Singura „cucerire“ care ne-a rămas — și aceasta nu este o cucerire specific prusiană, nu este o cucerire a lui „martie“, ci rezultatul revoluției europene din 1848 — este contra-revoluția cea mai generală, cea mai hotărîită, cea mai sîngeroasă, cea mai violentă, care, de altfel, nu este decît o fază a revoluției europene, și de aceea rodul ei inevitabil va fi o nouă contralovitură revoluționară generală și victorioasă.

Dar, poate, „National-Zeitung“ știe acest lucru tot atît de bine ca și noi, numai că n-are curaj să-l spună din cauza stării de asediu ? Să ascultăm :

„Noi nu vrem *continuarea revoluției* : noi sîntem dușmanii oricărei *anarhii*, ai oricărei *violențe* și ai *samavolniciei* ; noi vrem *legalitate*, *liniște* și *ordine*“.

Starea de asediu, stimați domni, vă silește cel mult să *tăceți*, dar nu să *vorbiți*. De aceea luăm act de această ultimă frază citată ; dacă prin cuvintele ei vorbiți *dumneavoastră*, cu atît mai bine ; dacă însă acest lucru îl spune starea de asediu, nu era nevoie să vă faceți organul ei. Ori sînteți revoluționari, ori nu sînteți. Dacă nu sînteți, atunci din capul locului sîntem adversari ; dacă sînteți revoluționari, atunci trebuie să *tăceți*.

Dar voi vorbiți cu atîta convingere, aveți un trecut atît de onest, încît putem admite liniștiți : în această declarație starea de asediu nu are nici un amestec.

„Noi nu vrem continuarea revoluției“. Aceasta înseamnă : noi vrem continuarea contrarevoluției. Căci contrarevoluția violentă — și acesta este un fapt istoric — ori nu este înfrîntă de loc, ori este înfrîntă numai de revoluție.

„Noi nu vrem continuarea revoluției“, aceasta înseamnă : noi recunoaștem că revoluția a fost desăvîrșită, că revoluția și-a atins scopul. Or, scopul pe care l-a atins revoluția la 21 ianuarie 1849 — cînd a fost scris articolul menționat — a fost tocmai contrarevoluția.

„Noi sîntem dușmanii oricărei anarhii, ai oricărei violențe și ai samavolniciei“.

Așadar și dușmani ai „anarhiei“ care apare după oricare revoluție înainte de statornicirea noilor rînduiri, dușmani „ai violenței“ de la 24 februarie și 18 martie, dușmani ai „samavolniciei“ care distruge fără cruțare orînduirea putredă și găunoasele ei temelii legale !

„Noi vrem legalitate, liniște și ordine“ !

Într-adevăr, momentul este bine ales pentru a te ploconi în fața „legalității, liniștei și ordinii“, a protesta împotriva revoluției și a te asocia vociferărilor triviale împotriva anarhiei, violenței și samavolniciei ! Este bine ales tocmai momentul cînd, sub protecția baionetelor și a tunurilor, revoluția este înfierată în mod oficial ca o *crimă de drept comun*, cînd „anarhia, violența și samavolnicia“ se practică fățiș prin ordonanțe semnate de rege, cînd „legile“ pe care camarila ni le-a impus prin violență sînt aplicate întotdeauna *împotriva* noastră și niciodată *în favoarea* noastră, cînd „liniștea și ordinea“ constau în faptul că contrarevoluția este lăsată să acționeze în „liniște“ pentru a putea să restabilească vechea ei „ordine“ prusacă a lucrurilor !

Nu, domnilor, prin cuvintele voastre nu vorbește starea de asediu, ci autenticul *Odilon Barrot*, tradus în limba berlineză, cu toată mîrginirea, cu toată neputința și cu toate deziateratele lui pioase.

Nici un revoluționar nu poate fi atît de lipsit de tact, atît de pueril de naiv, atît de laș, încît să se decică de revoluție tocmai în momentul cînd contrarevoluția își sărbătorește cele mai strălucite victorii. Dacă nu poate vorbi, el acționează, iar dacă nu poate acționa, preferă să tacă cu desăvîrșire.

Dar poate că domnii de la „National-Zeitung“ duc o politică șireată ? Poate de aceea se exprimă ei cu atîta smerenie, pentru ca acum, în ajunul alegerilor, să atragă de partea opoziției încă o parte din așa-numiții moderați ?

Încă din prima zi cînd a izbucnit la noi contrarevoluția, noi am spus că din acest moment nu mai există decît două partide : „revoluționarii“ și „contrarevoluționarii“ ; nu mai există decît două lozinci : „republica democratică“ sau „monarhia absolută“ *. Toți cei care se situează pe o poziție de mijloc nu mai sînt un partid, ci numai o fracțiune. Contrarevoluția a făcut totul pentru a confirma spusele noastre. Alegerile constituie cea mai strălucită confirmare a afirmațiilor noastre.

Și într-un asemenea moment, cînd partidele se contrapun într-un mod atît de categoric, cînd lupta se desfășoară cu atîta îndrjire, cînd numai covîrșitoarea superioritate numerică a soldățimii organizate împiedică soluționarea luptei cu arma în mînă — într-un asemenea moment încetează orice politică de mediere. Trebuie să fii chiar Odilon Barrot ca să poți juca într-un asemenea moment rolul unui Odilon Barrot.

Dar Barrot-ii noștri de la Berlin au rezervele lor, condițiile lor, interpretările lor. Ei sînt tînguitori [Heuler]¹⁸⁴, dar nu sînt nicidecum simpli tînguitori ; ei sînt tînguitori cu... o rezervă, tînguitori din opoziția domoală.

„Dar noi vrem legi noi, așa cum le cere spiritul liber, care s-a trezit, al poporului și principiul egalității în drepturi : noi vrem o *orînduire cu adevărat democratică-constituțională*“ (adică o adevărată aberație) ; „noi vrem o liniște care să se sprijine *nu numai* pe baionete și pe stare de asediu ; vrem o liniște care să reprezinte o potolire a spiritelor fundamentată din punct de vedere politic și moral (!), determinată de convingerea confirmată prin fapte și măsuri că fiecărei clase a poporului, dreptul ei.. etc. etc.“.

Ne putem scuti de osteneala de a transcrie pînă la capăt această frază întocmită într-un mod adecvat stării de asediu. E destul să spunem că acești domni nu „vor“ o revoluție, ci numai un mic buchet din *rezultatele* revoluției : puțină democrație, dar și puțin constituționalism ; unele legi noi, lichidarea instituțiilor feudale, egalitate burgheză etc. etc.

Cu alte cuvinte, domnii de la „National-Zeitung“ și cei din cercurile fostei stîngi din Berlin, al căror organ de presă este el, vor să obțină din partea contrarevoluției tocmai acel lucru pentru care contrarevoluția i-a alungat.

Ei n-au învățat nimic și n-au uitat nimic !

Acești domni „vor“ numai lucruri pe care nu le vor dobîndi decît pe calea unei noi revoluții. Iar o nouă revoluție ei nu vor. (

* Vezi volumul de față, pag. 137. — Nota Red.

O nouă revoluție le-ar aduce, în afară de aceasta, și ceva cu totul diferit de revendicările burgheze modeste menționate mai sus. Și de aceea, domnii aceștia au perfectă dreptate să nu vrea revoluție.

Din fericire, însă, dezvoltarea istorică se sinchisește prea puțin de ceea ce „vor” sau de ceea ce „nu vor” domnii Barrot-i. Autenticul Barrot de la Paris „a vrut” și el la 24 februarie să obțină numai reforme foarte modeste, și îndeosebi a vrut un portofoliu ministerial pentru sine; și abia ajunsese să obțină și una și alta, când valurile l-au acoperit și a dispărut împreună cu toți virtușii săi adepți mic-burghezi în potopul revoluționar. Și acum, când, în sfârșit, a pus din nou mâna pe un post ministerial, „vrea” iar diferite lucruri; dar nimic din ceea ce vrea nu se îndeplinește. Aceasta a fost de când lumea soarta tuturor alde Barrot. Și aceeași soartă vor avea și domnii Barrot din Berlin.

Cu stare de asediu sau fără ea, ei vor continua să plictisească publicul cu dezideratele lor pioase. Ei vor reuși cel mult să realizeze pe hîrtie unele din dezideratele lor. Iar apoi vor fi trimiși la plimbare fie de către coroană, fie de către popor. Dar, într-un fel sau altul, vor fi trimiși la plimbare.

Scris de K. Marx
între 25 și 27 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 205
și a doua oară în nr. 207;
26 și 28 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Situația la Paris

Paris, 28 ianuarie. Pericolul unei răscoale populare este deocamdată înlăturat prin votul Camerei *împotriva* urgenței interzicerii cluburilor, adică *împotriva* interzicerii cluburilor în general. Dar acum amenință un nou pericol : *acela al unei lovituri de stat*.

E de ajuns să citești „National” de astăzi pentru a spune că *fiecare rînd* e străbătut de teama de o lovitură de stat.

„Votul de astăzi reprezintă o lovitură de moarte pentru guvern. Să încerce acum d-nii Odilon Barrot, Faucher și tutti quanti * să se mai cramponeze de portofoliile lor”.

Pînă aici se pare că „National” mai are încă destul curaj. Dar să ascultăm sfîrșitul frazei :

„...fără a se ridica în mod fățiș *împotriva* spiritului și literei constituției !”.

Și ce mare lucru e pentru d-nii Odilon Barrot, Faucher și tutti quanti să se ridice în mod fățiș *împotriva* constituției ? De cînd manifestă Barrot și Faucher atîta entuziasm pentru constituția din 1848 ?

„National” nu-i mai *amenință* pe miniștri ; el le demonstrează că trebuie să demisioneze, el caută să convingă pe președinte că trebuie să-i demită. Și asta într-o țară în care, de 30 de ani, demisia miniștrilor după un asemenea vot este considerată un lucru de la sine înțeles !

Trebuie să sperăm, spune „National”, că președintele republicii va înțelege că între majoritatea din Cameră și guvern există o divergență totală, că prin demiterea guvernului se va întări legătura dintre președinte și majoritate, că nu există decît o singură piedică în calea stabilirii unei bune înțelegeri între el și majoritate : consiliul de miniștri.

* — cel de o seamă cu ei. — Nota Trad.

Mai mult decît atît : „National” caută să ofere guvernului posibilitatea unei retrageri onorabile ; el vrea să se renunțe la acuzarea miniștrilor. Votul Camerei este o pedeapsă suficientă pentru ei. Iar măsura extremă, spune el, trebuie păstrată pentru cazul cînd miniștrii ar încălca într-adevăr constituția printr-o acțiune determinată.

Da, exclamă în cele din urmă „National”, totul *obligă* guvernul să demisioneze ; propria lui declarație îl leagă în așa măsură, încît nu prea credem că va cuteza să rămînă la putere. D-l Barrot a declarat astă-seară că, dacă Adunarea va vota împotriva urgenței propunerii, își va asuma ea *în-săși* răspunderea pentru evenimentele ce vor urma. Și foarte bine a spus, căci acolo unde încetează răspunderea trebuie să înceteze și puterea. Dacă guvernul nu vrea să-și asume răspunderea evenimentelor, atunci nu trebuie nici să le conducă. Declinîndu-și răspunderea, d-l Barrot și-a depus astfel demisia la tribună.

Pe scurt, „National” nu crede în demisia de bunăvoie a guvernului și tot atît de puțin crede în demiterea lui de către președinte.

Dar dacă guvernul nu are de gînd să țină seama de votul Adunării, nu-i rămîne altă soluție decît... *lovitura de stat*.

Dizolvarea Adunării naționale și pregătirea restaurării monarhiei cu ajutorul forței armate — iată ce se întrezărește din temerea „National”-ului că guvernul va rămîne la postul său.

De aceea „National” și ziarele roșii imploră poporul ca, orice s-ar întîmpla, să-și păstreze calmul și să nu dea nici cel mai mic prilej pentru trecerea la măsuri violente, fiindcă orice răscoală nu face decît să întărească un guvern care e pe cale de a cădea și ea poate fi de folos numai contra-revoluției regaliste.

Dovadă că lovitura de stat se apropie tot mai mult sînt ciocnirile dintre Changarnier și ofițerii gărzii mobile. „Les bouchers de Cavaignac” * nu sînt cituși de puțin dispuși să se lase folosiți pentru o lovitură regalistă ; de aceea gărzile lor trebuie dizolvate ; ei murmură și Changarnier îi amenință că va da ordin să-i snopească în bătaie și arestează pe ofițerii lor.

În aparență situația se complică, în realitate însă ea devine cît se poate de simplă, atît de simplă cum se întîmplă întotdeauna în ajunul unei revoluții.

* — „Măcelarii lui Cavaignac”. — *Nota Trad.*

Conflictul dintre Adunare și președinte împreună cu miniștrii săi a ieșit la suprafață. Franța nu-și poate continua existența avînd la putere pe neputincioșii care o guvernează de 10 luni încoace. Deficitul, situația precară a industriei și comerțului, povara impozitelor care ruinează agricultura devin pe zi ce trece mai insuportabile. Devine din ce în ce mai imperioasă necesitatea de a adopta măsuri energice, hotărîtoare, și fiecare nou guvern se dovedește a fi și mai neputincios, și mai inactiv decît cele precedente, pînă ce, în sfîrșit, Odilon Barrot a ajuns la culmea inactivității, nefăcînd absolut nimic timp de șase săptămîni.

Dar prin aceasta el a simplificat extraordinar de mult situația. După el nu mai este posibil nici un guvern al republicii „oneste”. Guvernele mixte (guvernul provizoriu și Comisia executivă¹⁸⁵), guvernul „National”-ului, guvernul fostei stîngi, toate au fost încercate, toate au fost aduse în stare de uzură și aruncate. Acum e rîndul lui Thiers, și Thiers înseamnă restaurarea fățișă a monarhiei.

Restaurarea monarhiei sau republica roșie — iată, în momentul de față, singura alternativă posibilă în Franța. Criza mai poate fi amînată cîteva săptămîni, dar ea trebuie să izbucnească. Nici Changarnier-Monk, cu cei 300.000 de oameni ai săi, care în 24 de ore îi pot sta pe de-a-ntregul la dispoziție, se pare că nu mai vrea să aștepte.

Prin aceasta se explică temerile „National”-ului. El recunoaște că nu este în stare să domine situația; el știe că orice schimbare prin violență a guvernului va aduce la putere pe cei mai inveterați dușmani ai săi, că lui atît monarhia cît și republica roșie îi vor fi tot atît de nefaste. De aici suspinele lui după tranzacții pașnice, amabilitatea lui față de miniștri.

Curînd vom vedea dacă pentru victoria finală a republicii roșii este nevoie ca Franța să treacă pentru scurt timp prin faza monarhică. Este posibil, dar prea puțin probabil.

Un lucru este însă sigur: republica „onestă” pîrîie din toate încheieturile, iar după ea — ce-i drept, poate abia după cîteva scurte intermezzouri — nu este posibilă decît *republica roșie*.

Scris la 28 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 209
din 31 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Situația la Paris

Colonia, 30 ianuarie. Cînd am anunțat ieri dimineață, într-o ediție specială a ziarului nostru, că la Paris e pe cale să izbucnească furtuna, tînguitorii de la alegerile inițiale pentru prima Cameră au scris sub foaia noastră volantă: *Asta-i minciună! Nu ne speriați voi pe noi!* și alte asemenea expresii injurioase de factură mic-burgheză.

Acești oameni de nimic au văzut în ediția specială a ziarului nostru o simplă manevră electorală, ca și cum prima și a doua Cameră, și chiar întreaga mișcare prusiană în ansamblul ei, ne-ar putea determina să falsificăm istoria revoluției europene!

Stupp este delegat pentru prima Cameră! *Rentier* von *Wittgenstein* este delegat pentru prima Cameră! *Jurist* von *Groote* este delegat pentru prima Cameră! Și totuși la Paris monstrul revoluționar îndrăznește să mirîie din nou! *Quelle horreur!* *

În numărul de astăzi al ziarului nostru, scriam, printre altele, următoarele despre situația de la Paris:

„Pericolul unei răscoale populare este deocamdată înlăturat prin votul Camerei *împotriva* urgenței interzicerii cluburilor, adică *împotriva* interzicerii cluburilor în general. Dar acum amenință un nou pericol: *acela al unei lovituri de stat*”. „Dacă guvernul nu are de gînd să țină seama de votul Adunării, nu-i rămîne altă soluție decît... *lovitura de stat*. Dizolvarea Adunării naționale și pregătirea restaurării monarhiei cu ajutorul forței armate — iată ce se întrezărește din temerea «*National*»-ului că guvernul va rămîne la postul său... Dovadă că *lovitura de stat* se apropie tot mai mult sînt ciocnirile dintre *Changarnier* și ofițerii gărzii mobile... În

---

* — Ce oroare! — *Nota Trad.*

aparență situația se complică, în realitate însă ea devine cât se poate de simplă, atât de simplă cum se întâmplă întotdeauna în ajunul unei revoluții. Conflictul dintre Adunare și președinte împreună cu miniștrii săi a ieșit la suprafață... *Restaurarea monarhiei sau republica roșie* — iată, în momentul de față, singura alternativă posibilă în Franța... Republica «onestă» pîrîie din toate încheieturile, iar după ea — ce-i drept, poate abia după cîteva scurte intermezzouri — nu este posibilă decît *republica roșie*”.

În ediția specială a ziarului nostru am prezis izbucnirea crizei pe ziua de 29.

Correspondențele trimise de la Paris în ziua de 29 și publicate de noi mai jos arată cititorilor noștri cât de exacte au fost informațiile noastre și cu cită precizie am prezentat noi astăzi situația din Franța.

Scris la 30 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 209
din 31 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

„Kölnische Zeitung“ despre alegeri

Colonia, 30 ianuarie. În sfârșit, a primit și „Kölnische Zeitung“ informații în legătură cu alegerile, și încă din cele menite să-i toarne puțin balsam pe răni.

„Informațiile despre alegeri publicate de democrați — exclamă, beat de bucurie, onorabilul Brüggemann —, informațiile publicate de democrați“ (adică de „Noua gazetă renană“) „cuprind exagerări grosolane. Primim acum proteste din toate părțile“.

Din toate părțile! „Kölnische Zeitung“ are de gând să ne strivească sub greutatea „protestelor“ sale. Poate că cele două pagini pline cu scurte comunicate despre rezultatele alegerilor — fiecare dintre ele dovedind „exagerările grosolane“ comise de „Noua gazetă renană“, fiecare dintre ele anunțând o victorie a constituționaliștilor — vor face să ne roșească obraji de rușine?

Dimpotrivă.

„Primim acum proteste din toate părțile“.

Onorabilul Brüggemann nu „exagerează“. Într-adevăr, el a primit, în total, patru proteste: din apus (Trier), din nord (Hamm), din sud (Siegburg) și din răsărit (Arnsberg)! Nu sînt oare acestea niște „proteste din toate părțile“ împotriva „exagerărilor grosolane ale informațiilor despre alegeri publicate de democrați“?!

Să-i lăsăm, deocamdată, lui „Kölnische Zeitung“ plăcerea de a crede că în aceste patru localități decisive victoria a fost cîștigată de constituționaliști. Dar și așa această plăcere îi este înveninată de durerea că în numeroase localități constituționaliștii au fost totuși înfrinți din cauză că „masele se lasă atît de ușor ademinite“.

Naivă recunoaștere din partea constituționaliștilor că ei nu reușesc „să ademenească“ „masele“!

Dar o consolare îi rămîne, totuși, lui „Kölnische Zeitung”. Ce consolare? Consolarea că corespondentul din Köblenz al lui „Deutsche Zeitung” îi este totuși tovarăș de suferință, că în aceste împrejurări atît de triste el a găsit cuvintele potrivite, demne să figureze în primele coloane ale lui „Kölnische Zeitung” :

„Observați că aici, ca și pretutindeni, *problema politică* în comparație cu cea socială cade pe planul al doilea, că ea *este complet absorbită de aceasta*”.

Pînă acum cîteva zile „Kölnische Zeitung” nici nu voia să știe despre problema socială. Despre acest subiect de pe lumea cealaltă ea nu vorbea de loc sau, cel mult, vorbea pe un anumit ton ușuratic (în măsura în care, în general, „Kölnische Zeitung” poate fi ușuratic). Față de problema socială ea a avut o atitudine ateistă, necredincioasă și liber-cugetătoare. Și deodată se întîmplă cu ea ceea ce s-a întîmplat cu pescarul din „O mie și una de nopți” : așa cum în fața pescarului a apărut spiritul gigantic ieșit din vasul desprins de pe fundul mării, tot așa înaintea lui „Kölnische Zeitung”, care e apucată de tremurici, apare pe neașteptate, din urna de vot, fantoma gigantică și amenințătoare a „problemei sociale”. Speriat, onorabilul Brüggemann cade în genunchi ; ultima lui speranță se spulberă, fantoma înghite dintr-o dată întreaga lui „problemă politică” împreună cu terenul legalității și toate celelalte, tot ceea ce a dezmiardat el, cu atîta duioșie, ani de-a rîndul.

Înțeleaptă politică mai duce „Kölnische Zeitung” ! Ea încearcă să-și înfrumusețeze înfrîngerea ei *politică* cu o înfrîngere a ei *pe plan social*.

Această descoperire — că a fost înfrîntă nu numai pe plan politic, ci și pe plan social — este cea mai mare „experiență dobîndită de «Kölnische Zeitung» în urma alegerilor inițiale” !

Dar poate că „Kölnische Zeitung” și-a manifestat și pînă acum entuziasmul său față de „problema socială” ?

Într-adevăr, Montesquieu al LVI-lea a declarat, în „Kölnische Zeitung”, că problema socială este extrem de importantă și că recunoașterea constituției acordate înseamnă o rezolvare a problemei sociale *.

---

* Vezi volumul de față, pag. 201. — Nota Red.

Dar, în primul rînd, tocmai recunoașterea constituției acordate este ceea ce „Kölnische Zeitung“ numește „problema politică“.

Așadar, dacă *înainte* de alegeri problema socială era absorbită de cea *politică*, *după* alegeri problema politică este absorbită de cea *socială*. În aceasta constă, prin urmare, deosebirea, în aceasta constă experiența căpătată în urma alegerilor inițiale, și anume că *după* alegeri se consideră drept just tocmai contrarul de ceea ce *înainte* de alegeri era considerat ca un adevăr sacrosanct.

„Problema politică este absorbită de cea socială!”

Să facem abstracție de faptul că încă înainte de alegeri noi am adus o dovadă cît se poate de concretă că nici vorbă nu poate fi de o „problemă socială” ca atare, că fiecare clasă își are *propria* ei problemă socială și că alături de această problemă socială a unei anumite clase există pentru clasa respectivă și o anumită problemă politică*. Să lăsăm deoparte toate aceste observații ușurate — în comparație cu serioasa și grava „Kölnerin” — și să încercăm, în măsura posibilului, să urmărim firul gîndirii și maniera de expunere a acestui ziar principial și profund.

Prin problema socială „Kölnische Zeitung” înțelege problema: cum pot fi ajutate mica burghezie, țărănimea și proletariatul?

Și iată că acum, cînd în timpul alegerilor inițiale mica burghezie, țărănimea și proletariatul s-au eliberat de sub influența mării burghezii, a înaltei aristocrației și a funcționarilor superiori, acum „Kölnische Zeitung” exclamă: „Problema politică este absorbită de cea socială”!

Frumoasă consolare pentru „Kölnische Zeitung”! Așadar, faptul că muncitorii, țărani și mic-burghezii, cu o majoritate zdrobitoare de voturi, au făcut să cadă reprezentanții mării burghezii și ceilalți constituționaliști de seamă candidați ai lui „Kölnische Zeitung”, nu înseamnă cîtuși de puțin o înfrîngere a „constituționaliștilor”, ci numai o victorie a „problemei sociale”! Faptul că constituționaliștii au suferit o înfrîngere nu constituie o dovadă că au ieșit învingători democrației, ci arată doar că politica a căzut pe planul al doilea față de problemele materiale.

* Vezi volumul de față, pag. 210—216. — Nota Red.

Ce profunzime de gîndire la acești publiciști vecini cu noi ! Oare acești mic-burghezi care se află în pragul pieirii sînt încîntați de constituția acordată ? Oare acești țărani care se innăbușă sub povara ipotecilor și a dobînzilor cămătărești sau sînt striviți de serviciile feudale sînt ei încîntați de baronii financiari și feudali, de propriii lor exploatatori, în interesul și folosul cărora a și fost născocită constituția acordată ? Și, în sfîrșit, acești proletari care au de suferit atît din pricina zelului legislativ al birocraților noștri cît și din pricina poftelor de îmbogățire a burgheziei noastre au ei vreun motiv să fie încîntați că constituția ce li s-a acordat leagă prin noi fire aceste două clase care storc vîlaga poporului ?

Nu este oare în interesul tuturor acestor trei clase ca, în primul rînd, să se desființeze prima Cameră, care nu le reprezintă pe ele, ci pe adversarii și asupritorii lor direcți ?

De fapt „Kölnische Zeitung“ are dreptate : problema politică este absorbită de cea socială și, în interesul „problemei sociale“, clasele de curînd intrate în mișcarea politică vor vota împotriva propriilor lor interese politice, pentru constituția acordată !

Pot oare mic-burghezii și țăranii și, cu atît mai mult, proletarii să găsească pentru apărarea intereselor lor o formă de orînduire de stat mai bună decît republica democratică ? Nu sînt oare tocmai aceste clase cele mai radicale, cele mai democratice din întreaga societate ? Nu este oare tocmai proletariatul clasa specific *revoluționară* ? — „Oricum — exclamă „Kölnische Zeitung“ — problema politică este absorbită de cea socială“.

Dacă ar fi să dăm crezare lui „Kölnische Zeitung“, victoria problemei sociale este totodată și victoria constituției acordate.

Dar „problema socială“ a lui „Kölnische Zeitung“ mai are o trăsătură cu totul specială. Citiți comentariul lui „Kölnische Zeitung“ în legătură cu alegerile pentru prima Cameră și cu „fericitul“ lor „rezultat“, care constă în faptul că d-l Joseph Dumont a devenit delegat. Prin aceasta problema socială proprie a lui „Kölnische Zeitung“ a și fost soluționată și, în fața acestui fapt, toate „problemele sociale“ secundare — care vor ieși, probabil, la iveală cu prilejul alegerilor pentru cea de-a doua Cameră, cea plebeiană — trec pe planul al doilea.

Numai să nu se întîmple cumva ca necruțătoarea furtună a „problemei politice“ de importanță istorică mondială, care se ridică atît de amenințătoare în momentul de față la Paris, să strivească fragila „problemă socială“ a lui „Kölnische Zeitung“ !

Scris de K. Marx
la 30 ianuarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 210
din 1 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Camphausen

Colonia, 3 februarie. Din sursă absolut sigură aflăm că, înainte de deschiderea Camerelor, guvernul Brandenburg își va da demisia și că d-l Camphausen se va prezenta în fața Camerelor, cu prilejul deschiderii lor, în noua sa calitate de președinte al Consiliului de Miniștri.

Noi eram convinși că se pregătește așa ceva încă de acum câteva zile, când prietenii de aici ai acestui abil bărbat de stat au început să răspundească pe seama lui zvonul că e dezgustat de politică :

Ah, mi-e pasul tot mai greu ;
Chin, plăcere, ce-mi pot face ?
Dulce pace,
Vino, vino-n sinul meu !¹⁸⁶

De aceea vrea, cică, să se retragă din nou în liniștita sa viață particulară și să-și limiteze cugetările la domeniul, mai puțin tulburător, al speculei cu uleiul.

Oricărui om cât de cât perspicace trebuie să-i fie clar un lucru : d-l Camphausen simțea nevoia de a se lăsa din nou solicitat să salveze coroana și, „mișcat de propria sa generozitate”, a vrut să joace pentru a doua oară, cu demnitatea care-l caracterizează, rolul de „moașă a tronului constituțional”.

Această „victorie” parlamentară va face să jubileze opoziția burgheză din Cameră. Germanii sînt uituci și iartă cu ușurință. Aceiași deputați de stînga care anul trecut au luat atitudine împotriva d-lui Camphausen vor saluta, plini de recunoștință, numirea lui în acest post, ca pe o mare concesie din partea coroanei.

Dar, pentru ca poporul să nu se lase înșelat pentru a doua oară, vom aminti pe scurt cele mai remarcabile fapte ale acestui bărbat de stat „care gîndește”.

D-l Camphausen a reînviat *Dieta unită*, care fusese înmormântată la 18 martie, și a ajuns la un acord cu ea în ce privește unele principii ale viitoarei constituții.

D-l Camphausen a ajuns astfel la un acord cu privire la *terenul legalității*, adică, indirect, la negarea revoluției.

D-l Camphausen ne-a fericit apoi cu *alegerile indirecte*.

D-l Camphausen s-a dezis pentru a doua oară de revoluție, de unul dintre rezultatele ei cele mai importante, prezentînd de data aceasta fuga prințului Prusiei drept o călătorie de studii și invitîndu-l să se întoarcă de la Londra.

D-l Camphausen a organizat garda civilă în așa fel, că chiar de la început ea s-a transformat dintr-o înarmare a poporului într-o înarmare a unei singure clase, și a opus unul altuia, ca pe două puteri ostile, poporul și garda civilă.

D-l Camphausen a permis totodată ca armata și funcționările vechi-prusiană să se reorganizeze și să devină pe zi ce trece tot mai capabile de a pregăti lovituri de stat contra-revoluționare.

D-l Camphausen a permis memorabila masacrare cu șrapnele a țăranilor polonezi aproape neînarmați.

D-l Camphausen a început războiul împotriva Danemaricii pentru a canaliza în această direcție exagerată înflăcărare patriotică și a face ca garda prusiană să-și recapete popularitatea. După ce și-a atins acest scop, el a făcut tot ce i-a stat în putință pentru ca la Frankfurt să fie acceptat mirșavul armistițiu încheiat la Malmö, întrucît acest lucru era necesar pentru marșul lui Wrangel asupra Berlinului.

D-l Camphausen s-a mărginit la abrogarea cîtorva legi vechi-prusiene reacționare în Renania, dar a lăsat neatinsă în toate provinciile vechi întreaga legislație polițienească a Codului civil prusian.

D-l Camphausen a fost primul care a început să urzească intrigi împotriva unității Germaniei — care, incontestabil, pe atunci era încă revoluționară — convocînd mai întîi, alături de Adunarea națională de la Frankfurt, parlamentul său conciliator de la Berlin și luptînd după aceea, prin toate mijloacele, împotriva hotărîrilor Adunării de la Frankfurt și influenței exercitate de ea.

D-l Camphausen a cerut Adunării sale să-și limiteze mandatul său de Cameră constituantă la un mandat de Cameră „conciliatoare”.

D-l Camphausen a cerut apoi Adunării să trimită coroanei o adresă în care să-și recunoască această limitare a manda-

tului său ca și cum ea ar fi o Cameră constituțională care poate fi prorogată și dizolvată după plac.

D-l Camphausen i-a cerut apoi să se dezică de revoluție și a făcut chiar din aceasta o chestiune de încredere în guvern.

D-l Camphausen a prezentat apoi Adunării sale un proiect de constituție care nu se deosebește aproape prin nimic de constituția acordată și care a stîrnit atunci o furtună de indignare unanimă.

D-l Camphausen s-a lăudat că el a fost ministrul mediației, dar această mediație nu a fost altceva decît o mediație între coroană și burghezie cu scopul de a trăda împreună poporul.

D-l Camphausen și-a dat, în sfîrșit, demisia atunci cînd această trădare era deja pusă la cale în toate amănunțele ei și îndeajuns de pregătită pentru a putea fi tradusă în practică de guvernul faptelor și constablierii săi.

D-l Camphausen a fost numit ambasador pe lîngă așa-zisa putere centrală și a deținut acest post sub toate guvernele. El a rămas ambasador în perioada cînd, la Viena, trupele croate, rutene și valahe au încălcat teritoriul german, au bombardat și au incendiat cel mai frumos oraș din Germania și s-au comportat într-un mod atît de revoltător cum nici chiar Tilly nu s-a comportat la Magdeburg¹⁸⁷. El a rămas ambasador și n-a mișcat nici măcar un deget.

D-l Camphausen a rămas ambasador în timpul lui Brandenburg, a participat deci la contrarevoluția prusiană și a consimțit ca numele său să figureze în recenta notă circulară a Prusiei, în care se cere pe față și fără nici o jenă restaurarea vechii Diete federale¹⁸⁸.

D-l Camphausen intră, în sfîrșit, acum în guvern pentru a acoperi retragerea contrarevoluției și a ne asigura pentru un timp îndelungat cuceririle din noiembrie și decembrie.

Acestea sînt cîteva din faptele mari ale lui Camphausen. Dacă acum va deveni ministru, se va grăbi să lungească lista acestor fapte. În ce ne privește, vom căuta să ținem o socoteală a lor cît mai exactă.

Scris de K. Marx
la 3 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 213
din 4 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Zwei
politische Prozesse.

Verhandelt vor den Februar-Richtern in Köln.

I.

Der erste Presseprozess der Neuen
Rheinischen Zeitung.

II.

Prozess des Kreis-Ausschusses der
rheinischen Demokraten.

Köln, 1849.

Verlag der Expedition der Neuen Rheinischen Zeitung.

Coperta interioară a broșurii „Două procese politice“
cu textul pledoariilor lui K. Marx și F. Engels
la procesul de la Colonia

Procesul „Noii gazete renane”¹⁸⁹

Pledoaria lui Marx

Domnilor jurați ! Procesul de astăzi are o anumită importanță, întrucît art. 222 și 367 din Code pénal *, pe baza cărora a fost pusă sub acuzare „Noua gazetă renană”, sînt singurele din legislația renană pe care autoritățile le pot folosi împotriva presei, abstracție făcînd, bineînțeles, de cazurile de instigare directă la rebeliune.

Știți cu toții cu ce pasiune deosebită urmărește parchetul „Noua gazetă renană”. Dar pînă astăzi, cu toate străduințele lui, n-a reușit să ne pună sub acuzare pentru alte infracțiuni în afară de cele prevăzute în art. 222 și 367. De aceea socot necesar, în interesul presei, să mă ocup mai îndeaproape de aceste articole.

Dar, înainte de a trece la o analiză juridică, dați-mi voie să fac o observație cu caracter personal. Procurorul a calificat drept *ticăloșie* următorul pasaj din articolul incriminat : „Nu cumva întrunește d-l Zweiffel în persoana d-sale atribuțiile puterii executive și ale celei legislative? Sau, poate, laurii prim-procurorului au menirea să acopere păcatele reprezentantului poporului ?” Domnilor ! Poate să fie cineva un foarte bun prim-procuror și totodată să fie un prost reprezentant al poporului. Poate că tocmai de aceea este d-l Zweiffel un bun prim-procuror, pentru că este un prost reprezentant al poporului. Parchetul, pe cît se vede, nu prea cunoaște istoria parlamentară. Și ce stă la baza problemei incompatibilităților, care ocupă un loc atît de important în dezbaterile Camerelor constituționale ? Neîncrederea în reprezentanții puterii executive, bănuiala că un reprezentant al puterii executive sacrifică cu prea mare ușurință interesele societății pentru inte-

* — Codul penal. — *Nota Trad.*

reșele guvernului existent și, de aceea, el este cel mai puțin indicat pentru rolul de reprezentant al poporului. Și ce se poate spune, în special, despre poziția unui procuror? În ce țară nu s-ar considera că această funcție este incompatibilă cu înaltul titlu de reprezentant al poporului? Vă amintesc de atacurile din presa franceză și cea belgiană, din Camera franceză și cea belgiană împotriva lui Hébert, Plougoulm, Bavay, atacuri îndreptate tocmai împotriva acestei întruniri — extrem de contradictorie — într-o singură persoană a calității de procuror general și a celei de deputat. Niciodată aceste atacuri nu au atras după sine o anchetă judiciară, nici chiar în timpul guvernului Guizot, și Franța lui Ludovic-Filip și Belgia lui Leopold erau socotite drept state constituționale model. În Anglia, ce-i drept, altfel stau lucrurile cu attorney-general și cu sollicitor-general, dar situația lor este radical diferită de aceea a unui procureur du roi. Într-o măsură mai mare sau mai mică, ei sînt mai degrabă niște funcționari judecătorești. Noi, domnilor, nu sîntem constituționaliști, dar ne situăm pe punctul de vedere al domnilor acuzatori, pentru a-i bate pe propriul lor teren și cu propriile lor arme. De aceea ne și referim la uzanțele constituționale.

Procurorul vrea să șteargă o întreagă perioadă din istoria parlamentară cu ajutorul unor fraze răsuflăte despre morală. Eu resping cu hotărîre imputarea de ticăloșie pe care ne-a făcut-o și mi-o explic numai prin faptul că dînsul nu este în cunoștință de cauză.

Trec acum la analiza aspectului juridic al problemei.

Apărătorul meu * v-a demonstrat că, fără referirea la legea prusiană din 5 iulie 1819, acuzația de ultragiu adusă prim-procurorului Zweifel ar fi fost de la bun început lipsită de orice temei. Art. 222 din Code pénal vorbește numai despre „outrages par paroles”, ultragiu prin viu grai, și nu despre ultragii prin scris sau prin presă. Dar legea prusiană din 1819 a avut ca scop să completeze, iar nu să abroge art. 222. Legea prusiană poate să extindă pedeapsa prevăzută în art. 222 asupra ultragiilor aduse prin scris numai în cazul cînd Code pedepsește ultragiile analoge aduse prin viu grai. Ultragiile prin scris trebuie să se producă în împrejurările și condițiile prevăzute de art. 222 pentru ultragiile aduse

---

* — Schneider II. — Nota Red.

prin viu grai. De aceea este absolut necesar să stabilim în mod exact sensul art. 222 *.

În expunerea de motive la art. 222 (Exposé par M. le conseiller d'état Berlier, séance du février 1810 **) citim :

„Il ne sera donc ici question que des seuls outrages qui compromettent la *paix publique*, c-à-d, de ceux dirigés contre les fonctionnaires ou agents publics dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de leurs fonctions ; dans ce cas ce n'est plus un particulier, c'est l'ordre public qui est blessé.. La hiérarchie politique sera dans ce cas prise en considération : celui qui se permet des *outrages* ou *violences* envers un officier ministériel este coupable sans doute, mais il commet un moindre scandale que lorsqu'il outrage un magistrat”.

Ceea ce, în traducere, sună astfel :

„Așadar, aici nu este vorba decît despre acele ultragii care compromit ordinea publică, adică despre ultragiile aduse funcționarilor sau agenților publici în exercițiul funcțiunii lor, sau în legătură cu exercițiul funcțiunii lor ; în acest caz, nu un particular, ci ordinea publică a fost lezată... Ierarhia politică va fi luată în considerație în acest caz : cel ce-și permite să aducă ultragii sau să comită acte de violență față de un funcționar dintr-un minister este, fără îndoială, vinovat, dar el comite astfel un scandal mai mic decît dacă ar ultragia pe un magistrat” ***.

Din această expunere de motive vă puteți da seama, domnilor, ce scop a urmărit legiuitorul prin art. 222. Acest articol este aplicabil „numai” în cazul ultragiilor aduse funcționarilor publici, atunci cînd ele tulbură ordinea publică, liniștea publică. Dar cînd este tulburată ordinea publică, la *paix publique* ? Numai atunci cînd se pune la cale o rebeliune cu scopul de a răsturna legile, sau cînd se pun piedici aplicării legilor în vigoare, adică atunci cînd se opune împotriva funcționarului public care aplică legea, atunci cînd este stînjentă, întreruptă *activitatea* unui funcționar public aflat în

* În art. 222 se spune textual : „Lorsqu'un ou plusieurs magistrats de l'ordre administratif ou judiciaire auront reçu dans l'exercice de leurs fonctions ou à l'occasion de cet exercice quelque outrage par paroles tendant à inculper leur honneur ou leur délicatesse, celui qui les aura ainsi outragés sera puni d'un emprisonnement d'un mois à deux ans [Dacă unuia sau mai multor funcționari publici administrativi sau judecătorești aflați în exercițiul funcțiunii lor, sau în legătură cu exercițiul funcțiunii lor li se va aduce vreun ultragiu prin viu grai, cu scopul de a jigni onoarea sau delicatetea lor, persoana care i-a ultragiat în felul acesta va fi pedepsită cu închisoare de la o lună la doi ani]”. — (Subliniat de Marx. — Nota Red.)

** — Expunere făcută de d-l Berlier, membru al Consiliului de stat, la ședința din februarie 1810. — Nota Trad.

*** Subliniat de Marx. — Nota Red.

exercițiul funcțiunii. Împotrivirea se poate limita numai la murmure, la cuvinte jignitoare, dar poate merge și pînă la acte de violență, pînă la o împotrivire prin violență. Outrage, ultragiul, este numai prima treaptă a violence, a violenței, a nesupunerii, a împotrivirii prin violență. De aceea se și vorbește în expunerea de motive despre „outrages ou violences”, „ultragii sau acte de violență”. Ca sens, aceste două noțiuni sînt identice, dar violence, actul de violență, nu este decît o formă care agravează vina de outrage, de ultragiul adus funcționarului public aflat în exercițiul funcțiunii.

Așadar, în această expunere de motive se presupune : 1) că ultragiul a fost adus funcționarului public pe cînd se afla în exercițiul funcțiunii și 2) că i-a fost adus chiar în *prezența lui*. În nici un alt caz nu poate fi vorba de o adevărată tulburare a ordinii publice.

Această premisă o veți găsi în tot capitolul care tratează despre „outrages et violences envers les dépositaires de l'autorité et de la force publique”, adică despre „ultragii și acte de violență comise împotriva celor învestiți cu autoritate și forță publică”. Diferitele articole ale acestui capitol stabilesc următoarea gradație a formelor de nesupunere : expresia feței, cuvinte, amenințări, acte de violență ; acestea din urmă, la rîndul lor, se deosebesc și ele după gradul de gravitate. În sfîrșit, în toate aceste articole se vorbește despre agravarea pedepsei în cazul cînd aceste diferite forme de nesupunere au loc în sala unui tribunal. În acest caz se consideră că s-a provocat cel mai mare „scandal” și că respectarea legilor, la paix publique, a fost încălcată în modul cel mai flagrant.

De aceea art. 222 este aplicabil în cazul ultragiilor aduse prin *scris* funcționarilor publici numai atunci cînd ele au loc : 1) în prezența funcționarului, 2) în timpul cînd el se află în exercițiul funcțiunii. Apărătorul meu v-a prezentat, domnilor, un exemplu de acest fel. El însuși, bunăoară, ar cădea sub incidența art. 222 dacă, de pildă, acum, în timpul ședinței Curții cu juri, ar ultragia în scris pe președinte etc. Dar acest articol din Code pénal în nici un caz nu poate fi aplicat la un articol de ziar care „aduce un ultragiul” la un lung interval de timp după ce funcționarul și-a exercitat funcția sa și în lipsa lui.

Această interpretare a art. 222 vă poate explica o lacună aparentă existentă în Code pénal, o inconsecvență aparentă a lui. De ce am dreptul să aduc un ultragiul regelui și în

același timp n-am dreptul să ultragiez un prim-procuror ? De ce Code — spre deosebire de dreptul civil prusian — nu prevede o pedeapsă pentru *lezmajestate* ?

Pentru că regele nu execută niciodată el însuși o funcție în aparatul de stat, ci însărcinează întotdeauna pe alții s-o execute, pentru că, în relațiile sale cu mine regele nu apare niciodată personal, ci numai prin reprezentanții săi. Despotismul lui Code pénal, care își are originea în revoluția franceză, se deosebește ca cerul de pământ de despotismul meschin-patriarhal al dreptului civil prusian. Despotismul napoleonian mă zdrobește dacă într-adevăr stinjenesc puterea de stat, fie și numai prin ultragiul adus unui funcționar public care, fiind în exercițiul funcțiunii, exercită față de mine forța publică. Dar, în afara exercițiului funcțiunii sale, acest funcționar nu este decît un cetățean obișnuit al societății civile, fără privilegii, fără nici un fel de mijloace excepționale de apărare. Despotismul prusian însă îmi opune pe funcționarul public ca pe o ființă superioară, sacră. Calitatea de funcționar public se contopește cu el așa cum se contopește hirotonisirea cu preotul catolic. Pentru mireanul prusian, adică pentru un nefuncționar, funcționarul public prusian este întotdeauna un slujitor al altarului. Ultragiul adus unui asemenea slujitor al altarului, chiar dacă nu se află în exercițiul funcțiunii, chiar în absența lui, chiar dacă s-a reîntors la viața privată, rămîne totuși o profanare a religiei, un sacrilegiu. Cu cît funcționarul public ocupă o funcție mai înaltă, cu atît profanarea religiei este mai gravă. De aceea, cel mai mare ultragiu adus unui preot al statului este ultragiul adus regelui, este actul de lezmajestate, care, potrivit lui Code pénal, este pur și simplu cu neputință din punctul de vedere al dreptului penal.

Dar, ni se va spune, dacă art. 222 din Code pénal vorbea numai despre outrages aduse funcționarilor publici „dans l'exercice de leurs fonctions”, despre ultragii aduse funcționarilor publici aflați în exercițiul funcțiunii lor, nici n-ar mai fi nevoie să dovedim că legiuitorul presupune *prezența personală* a funcționarului, prezență care este o condiție indispensabilă a oricărui ultragiu care intră sub prevederile art. 222. Și totuși art. 222 adaugă cuvintelor „dans l'exercice de leurs fonctions” și cuvintele: „à l'occasion de cet exercice”.

Procurorul traduce aceste cuvinte astfel: „relativ la exercițiul funcțiunii lor”. Am să vă demonstrez, domnilor, că

această traducere este greșită și este în contradicție directă cu intenția legiuitorului. Aruncați-vă privirea asupra art. 228 din același capitol. Aici citim: Acela care se face vinovat de *lovituri* date unui funcționar public „dans l'exercice de ses fonctions ou à l'occasion de cet exercice” se pedepsește cu închisoare de la doi pînă la cinci ani. Oare se pot traduce aceste cuvinte astfel: „relativ la exercițiul funcțiunii lui” ? Pot eu oare să dau cuiva *lovituri relative* ? Este oare înlăturată, în acest caz, premisa prezenței personale a funcționarului ? Pot eu să dau *lovituri* cuiva care nu este de față ? Este evident că aceste cuvinte trebuie traduse astfel: „Acela care se face vinovat de *lovituri* date unui funcționar în *legătură* cu exercitarea de către el a funcțiunii sale”. Dar în art. 228 se repetă textual aceeași frază din art. 222. E evident că cuvintele „à l'occasion de cet exercice” au aceeași semnificație în ambele articole. Așadar, această completare nu numai că nu exclude condiția *prezenței personale* a funcționarului, dar, dimpotrivă, o presupune.

Istoria legislației franceze vă oferă încă o dovadă peremptorie în această privință. Vă amintiți că în Franța, la începutul perioadei Restaurației, au avut loc numeroase și înverșunate ciocniri între partide în parlamente și la tribunale; în sudul Franței s-a ajuns chiar la încăierare cu cuțitele. Curțile cu juri nu erau pe atunci altceva decît niște curți marțiale ale partidului învingător, care se răfuia cu partidul învins. Presa opoziționistă înfiera fără cruțare hotărîrile pronunțate de Curțile cu juri. Art. 222 nu oferea nici un fel de armă împotriva acestei polemici nedorite, deoarece el putea fi aplicat numai în cazul unor ultragii aduse juraților la tribunal, în prezența lor. De aceea, în 1819 a fost fabricată o nouă lege, care pedepsea orice atacuri la adresa unui chose jugée, a unei hotărîri pronunțate. Code pénal nu cunoaște o asemenea inviolabilitate a unei sentințe penale. Ar fi fost el oare completat cu o nouă lege dacă art. 222 ar fi vorbit despre ultragii „relativ” la exercițiul funcțiunii ?

Dar ce rost are completarea: „à l'occasion de cet exercice” ? Ea urmărește, pur și simplu, să-l ferească pe funcționarul public de eventualele atacuri care s-ar produce cu puțin *înainte* sau *curînd după* exercitarea funcției sale. Dacă art. 222 ar vorbi numai despre „ultragii și acte de violență” săvîrșite față de funcționari în exercițiul funcțiunii lor, eu aș putea, de pildă, să-l îmbrîncesc pe scări pe portărel după ce mi-a pus sechestru pe bunuri și să afirm apoi că i-am adus

această ofensă abia după ce a încetat să mai apară față de mine în calitatea sa de portărel. Eu aş putea, bunăoară, să-l atac în drum pe un judecător de pace care se îndreaptă călare spre locuința mea pentru a-și îndeplini funcțiile sale polițienești-judiciare și să mă sustrag de la pedeapsa prevăzută în art. 228 sub pretext că l-am maltratat nu pe când se afla în exercițiul funcțiunii, ci înainte de a-și exercita atribuțiile sale.

Completarea „à l'occasion de cet exercice“, în *legătură* cu exercițiul funcțiunii, are, prin urmare, drept scop să pună în siguranță pe funcționarii care-și exercită funcția. Ea se referă la ultragii sau acte de violență care se produc, ce-i drept, nu chiar când funcționarul se află în exercițiul funcțiunii, ci cu puțin înainte sau curînd după aceea, și — ceea ce e de o importanță esențială — se află într-o legătură *vie* cu exercitarea funcției, adică presupune în toate condițiile *prezența personală* a funcționarului ultragiat.

Mai este oare nevoie să demonstrăm că § 222 nu poate fi aplicat la articolul nostru, chiar dacă el ar conține insulte la adresa d-lui Zweiffel? Când a fost scris articolul incriminat, d-l Zweiffel *nu era de față*; el nu locuia pe atunci la Colonia, ci la Berlin. Când a fost scris acest articol, d-l Zweiffel nu-și exercita funcția de prim-procuror, ci pe aceea de conciliator¹⁹⁰. Prin urmare, nu i se putea aduce un ultragiu sau o injurie în calitate de prim-procuror aflat în exercițiul funcțiunii.

Dar, independent de întreaga mea expunere anterioară, se poate demonstra și pe altă cale că art. 222 nu poate fi aplicat articolului incriminat din „Noua gazetă renană“.

Aceasta reiese limpede din deosebirea pe care o face Code pénal între *ultragiu* și *calomnie*. Definiția exactă a acestei deosebiri o găsiți în art. 375. După articolul despre „calomnie“ se spune aici :

„Quant aux injures ou aux expressions outrageantes qui ne renfermeraient l'imputation d'aucun fait précis“ (în art. 367, cu privire la „calomnie“, se spune : „des faits, qui s'ils existaient“, fapte care, dacă ar fi într-adevăr *fapte*), „mais celle d'un vice déterminé... la peine sera une amende de seize à cinq cent francs“. „Injuriile sau expresiile jignitoare care cuprind o învinuire nu pentru o anumită faptă, ci pentru un anumit viciu... se pedepsesc cu amendă de la șaisprezece pînă la cincisute de franci“.

În art. 376 citim mai departe :

„Orice alte injurii sau expresii jignitoare... sînt pasibile de o simplă pedeapsă administrativă“.

Ce se încadrează deci în categoria calomnie? Denigrările care pun pe seama celui denigrat *anumite fapte*. Ce se încadrează în categoria ultragiu? Învinuirea pentru un anumit viciu și expresiile jignitoare cu caracter general. Dacă spun: „ați furat o lingură de argint”, vă calomniez în accepția din Code pénal. Dacă însă spun: „sînteți un hoț, aveți apucături de hoț”, atunci vă *ultragiez*.

Dar articolul din „Noua gazetă renană” nu aduce cituși de puțin d-lui Zweiffel învinuiri de felul acesta: d-l Zweiffel este un trădător al poporului, d-l Zweiffel a făcut declarații mîrșave. Nu, în acest articol se spune cît se poate de clar: „Se spune că d-l Zweiffel a mai declarat că în decurs de o săptămînă va pune capăt, în orașul Colonia pe Rin, lui 19 martie, cluburilor, libertății presei și tuturor celorlalte consecințe ale nenorocitului an 1848”.

Așadar, d-l Zweiffel este învinuit pentru o declarație absolut precisă. De aceea dacă ar fi să se aplice unul dintre cele două articole, 222 sau 367, alegerea ar trebui să se oprească la art. 367, privitor la calomnie, și nu la art. 222, privitor la ultragii.

De ce ne-a aplicat atunci parchetul art. 222, iar nu art. 367?

Pentru că art. 222 este mult mai puțin precis și oferă în mai mare măsură posibilitatea de a obține, prin înșelăciune, o condamnare atunci cînd vrei ca cineva să fie condamnat. Atentatului la „*délicatesses et honneur*”, la delicatețe și onoare, nu i se poate da nici o precizare. Ce înseamnă onoare, ce înseamnă delicatețe? Ce înseamnă un atentat împotriva lor? Asta depinde numai de individul cu care am de-a face, de gradul lui de cultură, de prejudecățile lui, de părerea pe care o are despre sine. În această privință nu poate exista altă normă afară de noli me tangere* a unei îngîmfate vanități de funcționar care-și închipuie despre sine că e intangibil.

Dar nici art. 367 — cu privire la calomnie — nu poate fi aplicat articolului apărut în „Noua gazetă renană”.

Art. 367 cere un „*fait précis*”, un fapt precis, „un fait qui peut exister”, un fapt care ar putea fi un fapt *real*. Dar noi, vedeți dv., nu i-am adus d-lui Zweiffel învinuirea că a interzis libertatea presei, că a închis cluburile și a lichidat într-un loc sau altul cuceririle din martie. El este învinuit pentru o simplă declarație. Or, art. 367 prevede învinuirea pentru săvîrșirea unor fapte precise, care, dacă au avut într-adevăr loc, l-ar expune pe vinovat la urmărirea din partea poliției crimi-

* — nu mă atinge. — *Nota Trad.*

nale sau a celei corecționale, sau, cel puțin, i-ar atrage disprețul sau ura cetățenilor.

Dar o simplă *declarație* cu privire la intenția de a face cutare sau cutare lucru nu poate constitui un motiv pentru a mă expune urmării din partea poliției criminale sau a celei corecționale. Și nici nu se poate pretinde că această declarație îmi va atrage neapărat disprețul sau ura cetățenilor. O declarație verbală poate fi, desigur, expresia unui mod extrem de josnic de a gândi, care merită disprețul și ura. Dar nu pot face eu oare, într-o stare de iritare, o declarație care amenință cu fapte de care nu sînt cîtuși de puțin capabil? Numai faptele dovedesc cît de *serioasă* a fost declarația.

În afară de aceasta „Noua gazetă renană” scrie: „*Se spune* că d-l Zweiffel a declarat...” Pentru a calomnia pe cineva nu trebuie să pun eu însumi sub semnul îndoielii însăși afirmația mea, așa cum este ea exprimată în cazul de față prin cuvintele „*se spune*”; pentru așa ceva trebuie să mă exprim în mod categoric.

În sfîrșit, domnilor jurați, acești „citoyens”, acești cetățeni a căror ură sau dispreț mi le-aș fi atras prin învinuirea ce mi s-a adus că am săvîrșit o anumită faptă, ceea ce este necesar, potrivit art. 367, pentru a constitui o *calomnie*, — în chestiunile politice acești citoyens, acești cetățeni, în general, nu mai există. În asemenea chestiuni există numai adepți ai partidului. Ceea ce-mi atrage ura și disprețul membrilor unui partid îmi poate atrage dragostea și considerația membrilor unui alt partid. Organul de presă al actualului guvern, „*Neue Preussische Zeitung*”, l-a învinuit pe d-l Zweiffel că este un fel de *Robespierre* *. În ochii acestui ziar, în ochii partidului pe care-l reprezintă el, articolul nostru nu i-a atras d-lui Zweiffel ura și disprețul, ci l-a scăpat de ura de care era apăsător, de disprețul de care era apăsător.

Trebuie să se acorde cea mai mare atenție acestui considerent nu numai în cazul dat, ci în toate cazurile cînd parchetul ar încerca să aplice art. 367 la polemica politică.

În general, domnilor jurați, dacă veți vrea să aplicați presei art. 367, cu privire la calomnie, așa cum este el interpretat de parchet, în acest caz, cu ajutorul legislației penale, veți desființa libertatea presei, pe care ați recunoscut-o prin constituție și care a fost cucerită de revoluție. Dv. sancționați în felul acesta orice samavolnicie a funcționarilor publici, to-

---

* Vezi volumul de față, pag. 27. — *Nota Red.*

lorați orice ticăloșie oficială, pedepsind numai demascarea acestei ticăloșii. Ce rost are, în acest caz, recunoașterea fățarnică a libertății presei? Dacă legile existente intră în flagrantă contradicție cu treapta, de curînd atinsă, a dezvoltării societății, atunci tocmai dv., domnilor jurați, sînteți aceia care aveți obligația să vă spuneți cuvîntul dv. plin de autoritate în lupta dintre prevederile învechite ale legii și cerințele vii ale societății. Atunci este de datoriu dv. s-o luați înaintea legislației, atîta timp cît ea nu-și dă seama de necesitatea de a satisface cerințele societății. Acesta este cel mai nobil privilegiu al curților cu juri. În cazul de față, domnilor, sarcina aceasta vă este ușurată de însăși litera legii. Dv. trebuie numai s-o interpretați în spiritul vremurilor noastre, al drepturilor noastre politice, al nevoilor noastre sociale.

Art. 367 se termină cu următoarele cuvinte :

„La présente disposition n'est point applicable aux faits dont la loi autorise la publicité, ni à ceux que l'auteur de l'imputation était, par la nature de ses fonctions ou de ses devoirs, obligé de révéler ou de réprimer”. „Prezenta dispoziție nu este aplicabilă la faptele a căror publicitate este permisă de lege și nici la acelea pe care autorul acuzației, prin însăși natura funcțiunilor sale sau a îndatoririlor sale, este obligat să le dezvăluie sau să le curme” *.

Nu încapă nici o îndoială, domnilor, că legiuitorul, vorbind despre *datoria* de a demasca, n-a avut în vedere presa liberă. Dar tot atît de puțin s-a gîndit el că acest paragraf va fi cîndva aplicat presei libere. După cum se știe, pe timpul lui Napoleon n-a existat nici un fel de libertate a presei. De aceea, dacă vreți totuși să aplicați legea la o treaptă de dezvoltare politică și socială pentru care ea n-a fost în nici un caz destinată, atunci aplicați-o în *întregime*, interpretați-o în spiritul vremurilor noastre și faceți ca, spre binele presei, să fie aplicată și fraza de încheiere a art. 367.

Art. 367, în sensul îngust în care este el interpretat de către parchet, exclude dovedirea adevărului și îngăduie demascarea numai atunci cînd ea se bazează pe documente oficiale sau pe hotărîri judecătorești pronunțate. Dar la ce s-ar mai apuca presa să demaște post festum, după ce hotărîrea a fost pronunțată? Prin însăși menirea ei, presa este un paznic al societății, demascatoarea neobosită a celor ce dețin puterea, ochiul omniprezent, glasul pretutindeni auzit al spi-

* Subliniat de Marx. — Nota Red.

ritului poporului, care-și apără cu rîvnă libertatea. Dacă veți interpreta în acest sens art. 367 — și trebuie să-l interpretați astfel dacă nu vreți să desființați libertatea presei în interesul puterii guvernamentale —, Code vă oferă totodată o armă împotriva abuzurilor presei. Potrivit art. 372, dacă cineva face o demascare, urmărirea lui judiciară și pronunțarea sentinței de constatare a calomniei trebuie suspendată pe timpul cît durează cercetarea faptelor demascate. Potrivit art. 373, demascarea care s-a dovedit a fi calomnioasă se pedepsește.

Domnilor ! E de ajuns să arunci o privire fugitivă asupra articolului incriminat, pentru a te convinge că, atacînd parchetul și pe jandarmii din localitate, „Noua gazetă renană” nu a avut cîtuși de puțin *intenția* să aducă un ultragiul sau să calomnieze ; ea nu și-a făcut decît datoria ei de a demasca. Interogarea martorilor a arătat că, în legătură cu comportarea jandarmilor, noi am relatat numai fapte reale.

Dar întreaga esență a articolului apărut în „Noua gazetă renană” constă în prezicerea contrarevoluției care a urmat după aceea, în atacul la adresa guvernului Hansemann, care și-a marcat venirea la putere prin ciudata afirmație că cu cît personalul poliției este mai numeros, cu atît statul este mai liber. Acest guvern își închipuia că aristocrația este înfrîntă și că acum el nu mai are decît o singură misiune : să răpească poporului cuceririle sale revoluționare în interesul unei clase, în interesul burgheziei. În felul acesta el a pregătit terenul pentru contrarevoluția feudală. În articolul incriminat, noi n-am demascat altceva decît o manifestare evidentă, observată în imediata noastră apropiere, a activității contrarevoluționare sistematice desfășurate de guvernul Hansemann și de guvernele germane în general.

Arestările din Colonia nu pot fi considerate ca un fapt izolat. Pentru a te convinge de contrarul e de ajuns să arunci doar o privire fugitivă asupra evenimentelor din acea vreme. Cu puțin timp mai înainte a început prigonirea presei din Berlin, pentru care s-a făcut uz de paragrafele vechiului cod civil prusian. După cîteva zile, la 8 iulie, a fost arestat J. Wulff, președintele Clubului popular din Düsseldorf, și s-au făcut percheziții la domiciliul multora dintre membrii comitetului acestui club. Ulterior jurații l-au achitat pe Wulff ; de altfel nici unul dintre procesele politice din acea vreme nu s-a soldat cu vreo sancțiune din partea juraților. În aceeași zi de 8 iulie, la München s-a interzis ofițerilor, funcționarilor și funcționarilor extrabugetari să ia parte la adunările popu-

lare. La 9 iulie a fost arestat Falkenhaim, președintele asociației „Germania” din Breslau. La 15 iulie, prim-procurorul Schnaase a rostit la Uniunea cetățenilor din Düsseldorf un discurs care era un adevărat act de acuzare împotriva Clubului popular, al cărui președinte fusese arestat pe data de 9 iulie, chiar la propunerea lui. Iată un exemplu de înalta imparțialitate a parchetului, un exemplu de felul cum un prim-procuror acționează în același timp ca adept al unui partid, iar adeptul unui partid ca un prim-procuror. În ciuda faptului că am fost deferiți justiției din cauza atacului nostru la adresa lui Zweifel, noi l-am demascat atunci pe Schnaase¹⁹¹. El, ce-i drept, s-a ferit să ne răspundă ceva. Chiar în ziua când prim-procurorul Schnaase și-a rostit filipica lui împotriva Clubului popular din Düsseldorf, printr-o ordonanță regală a fost interzisă Uniunea democrată districtuală din Stuttgart. La 19 iulie a fost dizolvată Uniunea democrată a studenților din Heidelberg, iar la 27 iulie toate uniunile democrate din Baden și, curînd după aceea, cele din Württemberg și Bavaria. Și aveam noi dreptul să tăcem în fața acestei vădite conspirații trădătoare împotriva poporului, pusă la cale de toate guvernele germane? Guvernul prusian n-a cutezat atunci să facă ceea ce au cutezat guvernele din Baden, Württemberg și Bavaria. El n-a cutezat pentru că Adunarea națională prusiană începuse să bănuiască că se pune la cale o conspirație contrarevoluționară și să se burzuluiască la guvernul Hansemann. Dar, domnilor jurați, vă spun deschis, pe deplin convins de dreptatea cuvintelor mele: dacă contrarevoluția prusiană nu va eșua curînd, ciocnindu-se de o revoluție populară prusiană, atunci și în Prusia vor fi complet desființate libertatea de asociere și libertatea presei. De altfel ele au și fost, în parte, desființate prin introducerea stării de asediu. La Düsseldorf și în cîteva districte din Silezia au îndrăznit chiar să reintroducă *cezura*.

Dar nu numai situația generală din Germania, nu numai situația generală din Prusia ne-a obligat să urmărim cu cea mai mare neîncredere fiecare pas al guvernului și să denunțăm în fața poporului cele mai mici simptome ale sistemului folosit de el. Parchetul din Colonia ne-a oferit motive speciale de a-l demasca în fața opiniei publice ca pe o unealtă a contrarevoluției. Numai în iulie am fost nevoiți să demascăm trei arestări ilegale. În primele două cazuri, procurorul Hecker a tăcut, în al treilea însă a făcut o încercare de a se

justifica, dar în urma răspunsului nostru a tăcut, pentru simplul motiv că n-avea ce să spună¹⁹².

Și, în asemenea împrejurări, parchetul are curajul să afirme că în cazul de față nu este vorba de o demascare, ci de o insultă meschină și răuvoitoare? Acest punct de vedere se bazează pe o ciudată neînțelegere. În ce mă privește pe mine personal, pot să vă asigur, domnilor, că îmi face mai multă plăcere să mă ocup de marile evenimente care se petrec în lume, că prefer să analizez mersul istoriei decît să mă ocup de idolii locali, de jandarmi și de parchet. Oricît de mari își închipuie că sînt acești domni, în giganticele bătălii din vremea noastră ei nu sînt *nimic*, absolut *nimic*. Socot că e un adevărat sacrificiu din partea noastră dacă ne hotărîm să frîngem o lance în lupta cu *astfel* de adversari. Dar, în primul rînd, asta este datoria presei: să ia atitudine în favoarea celor oprimați din imediata ei apropiere. Și în afară de asta, domnilor, principalii piloni ai edificiului sclaviei sînt autoritățile politice și sociale subordonate, care vin în contact direct cu anumite persoane, cu indivizii vii și cu viața lor particulară. Nu este de ajuns să duci luptă în general împotriva relațiilor existente și a autorităților superioare. Presa trebuie să ia atitudine împotriva cutărui jandarm, a cutărui procuror, a cutărui Landrat. Care este cauza prăbușirii *‘revoluției din martie*? Ea a reformat numai vîrfurile politice, lăsînd neatîns toate bazele lui: vechea birocrație, vechea armată, vechiul parchet, pe vechii judecători, născuți, crescuți și încărunțiți în slujba absolutismului. Prima datorie a presei este acum de a submina *toate bazele orînduirii politice existente*. (Exclamații de aprobare din partea asistenței).

Pledoaria lui Engels

Domnilor jurați! Antevorbitorul meu s-a oprit mai cu seamă asupra acuzației de ultraj adus d-lui prim-procuror Zweiffel; permiteți-mi acum să vă atrag atenția asupra acuzației de calomniere a jandarmilor. Este vorba mai întâi de articolele de lege pe care se bazează acuzația.

Art. 367 din Codul penal spune :

„Este vinovat de calomnie cel care în locuri publice sau în adunări publice, sau într-un document autentic și oficial, sau în vreo *scriere tipărită* sau netipărită, care a fost afișată, *vîndută* sau difuzată, acuză pe cineva de acțiuni care, dacă ar fi avut într-adevăr loc, ar expune pe vinovat la urmărire din partea poliției criminale sau a celei corecționale sau, cel puțin, i-ar atrage *disprețul* sau *ura cetățenilor*” *.

Art. 370 adaugă :

„Dacă *autenticitatea* faptului pe care se bazează acuzația *va fi stabilită* pe cale legală, persoana care a adus acuzația este liberată de orice pedeapsă. — *Dovadă legală* nu este considerată decît aceea care se bazează pe o *hotărîre* penală sau pe vreun alt *act autentic*” *.

Domnilor ! Parchetul v-a prezentat interpretarea dată de el acestor prescripții ale legii și, pe această bază, a cerut împotriva noastră o sentință de condamnare. Vi s-a atras deja atenția că aceste legi au fost promulgate într-o vreme cînd presa se afla sub apăsarea cenzurii și cînd, în general, existau cu totul alte relații politice decît cele actuale. De aceea apărătorul meu ** și-a exprimat părerea că dv. nu trebuie să vă considerați legați de aceste legi învechite. Reprezentantul parchetului s-a alăturat acestei păreri cel puțin în ce privește art. 370. El s-a exprimat în felul următor : „pentru dv., domni-

* — Subliniat de Engels. — *Nota Red.*

** — Schneider II. — *Nota Red.*

lor jurați, principalul este, desigur, să stabiliți dacă este *dovedită* autenticitatea faptelor în discuție !” — și eu mulțumesc procurorului pentru această recunoaștere.

Dar chiar dacă nu sînteți de părere că cel puțin art. 370, în îngrădirea pe care o face dovezilor adevărului, este învechit, veți fi fără îndoială de acord că articolele citate trebuie să aibă altă interpretare decît aceea pe care încearcă să le-o dea parchetul. Privilegiul curților cu juri constă tocmai în faptul că jurații pot interpreta legile independent de practica judiciară tradițională, adică așa cum le dictează bunul-simț și conștiința. Împotriva noastră s-a deschis acțiune judiciară pe baza art. 367, pentru că am învinuit pe sus-menționații jandarmi de fapte care, dacă ar fi avut într-adevăr loc, le-ar fi atras disprețul și ura cetățenilor. Dacă veți interpreta aceste cuvinte : „ura și disprețul” în sensul pe care ar vrea să li-l dea parchetul, atunci atîta timp cît rămîne în vigoare art. 370 este suprimată cu desăvîrșire orice libertate a presei. Cum poate presa să-și îndeplinească, în asemenea condiții, prima ei datorie : aceea de a apăra pe cetățeni de samavolniciile funcționarilor publici ? De îndată ce-și permite să demaște în fața opiniei publice un asemenea act de samavolnicie, ea este deferită justiției și — dacă lucrurile vor merge așa cum vrea parchetul — va fi condamnată la închisoare, amendă și pierderea drepturilor civile ; excepție s-ar face, poate, numai în cazul cînd ea ar publica o hotărîre judecătorească penală, adică ar face o demascare numai atunci cînd aceasta și-a pierdut orice sens.

Cît de puțin se potrivesc cu situația noastră actuală sus-menționatele articole de lege, cel puțin în interpretarea dată de parchet, reiese dintr-o comparație cu art. 369, în care se spune :

„În ceea ce privește calomnia devenită de domeniul public prin intermediul *ziarelor străine*, pot fi deferiți justiției cei care au trimis aceste articole *ziarelor* respective... sau cei care au contribuit la *introducerea și difuzarea* acestor ziare în țară” *.

Potrivit acestui articol de lege, parchetul, domnilor, ar fi obligat să defere justiției în fiecare zi și în fiecare ceas pe funcționarii de poștă regalo-prusieni. O fi existînd oare, printre cele 365 de zile ale anului, măcar una în care poșta prusiană să nu contribuie, prin expedierea și distribuirea de ziare străine, la „introducerea și difuzarea” calomniei în sen-

* — Subliniat de Engels. — *Nota Red.*

sul pe care i-l dă parchetul? Și, totuși, parchetului nu-i trece prin minte să dea în judecată departamentul poștelor.

Luați apoi în considerare, domnilor, că aceste articole au fost întocmite într-o vreme când, din cauza cenzurii, *nu era cu putință* să calomniezi pe *funcționarii publici* în presă. Prin urmare, aceste articole, potrivit intenției legiuitorului, trebuiau să apere de calomnii *persoane particulare*, și nu pe *funcționarii publici*, și numai în acest caz au ele un sens. Dar de când a fost cucerită libertatea presei pot și faptele funcționarilor publici să fie date publicității, ceea ce schimbă în mod radical situația. Și tocmai acum, când între vechea legislație și noua situație politică și socială există asemenea contradicții, tocmai în aceste cazuri trebuie să intervină jurații și să adapteze vechea lege la noua situație printr-o nouă interpretare a ei.

Dar, după cum am mai spus, însuși parchetul a recunoscut că pentru dv., domnilor, lucrul cel mai important, în pofida art. 370, este acela de a dovedi adevărul. De aceea a și încercat el să atenueze dovada adevărului făcută de noi pe baza depozițiilor martorilor. Să vedem deci ce scrie în articolul de ziar incriminat, pentru a ne convinge dacă învinuirile aduse în el sînt dovedite prin fapte și dacă într-adevăr ele constituie o calomnie. La începutul articolului se spune :

„Între orele 6 și 7 dimineața s-au înființat la locuința lui Anneke șase sau șapte jandarmi, care, de cum au intrat, au bruscat imediat femeia de serviciu” etc.

Dv., domnilor, ați ascultat depoziția lui Anneke în această chestiune. Vă amintiți că eu în mod special am vrut să mai pun o întrebare martorului Anneke în legătură cu comportarea grosolană față de femeia de serviciu și că președintele a socotit că această întrebare este de prisos, întrucît faptul a fost lămurit îndeajuns. Și acum vă întreb : am adus noi, în această privință, vreo calomnie jandarmilor ?

Mai departe : „În hol ei au trecut de la bruscare la înghiontire, cu care prilej unul dintre ei a prefăcut în cioburi geamul de la ușă. Anneke a fost împins în jos pe scări”. Ați auzit, domnilor, depoziția martorului Anneke ; vă amintiți ce a spus martorul Esser, care a arătat cum jandarmii au ieșit „buluc” din casă cu Anneke și *l-au împins* în trăsură ; vă întreb încă o dată, domnilor, unde e aici calomnia ?

În articol se află, în sfîrșit, un pasaj a cărui autenticitate n-a fost dovedită *cu toată exactitatea*. Iată acest pasaj : „Dintre acești patru stîlpi ai dreptății, unul se clătina de-a binelea

pe picioare, fiind plin, încă la acea oră matinală, de «spiritul» apei vii, de alcool” *.

Sînt de acord, domnilor, că pe baza celor spuse textual de Anneke s-au putut stabili aici numai următoarele: „juducînd după comportarea jandarmilor, se putea foarte bine presupune că ei erau beți”, adică s-a stabilit numai că jandarmii *s-au comportat* ca niște oameni beți. Dar, domnilor, vedeți cele scrise de noi după două zile, în răspunsul la obiecția ridicată de d-l procuror *Hecker*: „Ultragiul s-ar putea referi numai la unul dintre domnii jandarmi, despre care s-a spus că la acea oră matinală se *clătina* din cauze mai mult sau mai puțin spirituale sau spirtoase. Dar dacă din anchetă rezultă, așa cum nu ne îndoim nici un moment, exactitatea faptelor, adică a brutalităților comise de domnii agenți ai forței publice, atunci credem că, în propriul interes al domnilor care au fost acuzați de noi, n-am făcut decît să subliniem, cu toată grija și obiectivitatea care se cer presei, *singura circumstanță atenuantă*; iar parchetul a luat această relevare umanitară a singurei circumstanțe atenuante drept un ultragiul!” ¹⁹³

Din cele arătate vă puteți da seama, domnilor, că noi înșine am insistat să se ancheteze faptele arătate. Nu este vina noastră dacă nu s-a făcut o asemenea anchetă. Iar în ce privește reproșul în legătură cu starea de beție, vă întreb ce mare nenorocire este pentru un jandarm regalo-prusian dacă se spune despre el că a tras pe gît un păhărel de rachiu mai mult? Cît privește chestiunea dacă o asemenea afirmație poate fi considerată calomnie, sînt gata să fac apel la opinia publică din întreaga Renanie.

Și cum poate parchetul să vorbească de calomnie cînd persoanele despre care ni se spune că au fost calomniate nu sînt nici măcar numite, nu sînt indicate precis. Este vorba de „șase sau șapte jandarmi”. Cine sînt ei? Unde sînt ei? Vi s-a adus cumva la cunoștință, domnilor, că *cutare* jandarm și-a atras, din pricina acestui articol, „ura și disprețul cetățenilor”? Legea cere în mod categoric ca individul care a fost calomniat să fie indicat în mod precis; dar nu există un anumit jandarm care să poată vedea în respectivul pasaj al articolului incriminat un ultragiul la adresa lui; ultragiata se poate considera, în cazul extrem, întreaga jandarmerie regalo-prusiană. Ea se poate simți ultragiata pentru că în ziare se scrie că membrii acestei cor-

* Joc de cuvinte: „Geist” înseamnă „spirit”, dar și „spirt”. — *Nota Red.*

porații comit ilegalități și brutalități fără să fie pedepsiți. Dar, domnilor, nu poate fi considerată înfracțiune învinuirea de brutalitate adusă jandarmeriei regalo-prusiene în general. Cer parchetului să-mi arate paragraful din lege potrivit căruia se consideră pasibilă de pedeapsă ultragiurea, ponegrirea sau calomnierea corpului de jandarmi regalo-prusian, dacă în general poate fi vorba aici de calomnie.

Parchetul a privit, în general, articolul incriminat numai ca o dovadă de nestăvilită pornire spre calomnie. Articolul acesta, domnilor, a fost citit în fața dv. Ați găsit cumva în el că acele încălcări ale legii mai mult sau mai puțin neînsemnate, care au fost comise atunci la Colonia, noi le-am considerat ca atare, le-am folosit pentru satisfacerea pretensei noastre porniri împotriva unor mici funcționari publici? Sau, dimpotrivă, am prezentat aceste fapte doar ca o verigă din marele lanț de tentative ale reacțiunii care se manifestau atunci simultan, în întreaga Germanie? Ne-am mărginit noi oare la atacuri împotriva jandarmilor și parchetului din Colonia și nu am încercat să dezvăluim însăși esența problemei, să urmărim cauzele ei, mergînd cu analiza noastră pînă la guvernul secret de la Berlin? ¹⁹⁴ Dar, firește, este mai puțin periculos să ataci marele guvern secret de la Berlin decît micul parchet din Colonia, și ca o confirmare a acestui fapt ne aflăm astăzi în fața dv.

Aruncați-vă privirea asupra sfîrșitului articolului. Acolo se spune: „Acestea sînt, prin urmare, faptele guvernului faptelor, ale guvernului de centru-stînga, ale guvernului de tranziție spre un guvern vechi-nobiliar, vechi-birocratic, vechi-prusac. De îndată ce-și va fi îndeplinit rolul său provizoriu, d-l Hansemann va fi demis”.

Țineți minte, desigur, domnilor, ce s-a întîmplat în august anul trecut: țineți minte cum a fost „concediat” ca inutil Hansemann — ce-i drept, sub forma decentă a unei demisii de bunăvoie — și cum i-a luat locul guvernul Pfuel-Eichmann-Kisker-Ladenberg, un guvern literalmente „vechi-nobiliar, vechi-birocratic, vechi-prusac”.

Mai departe se spune: „Cei de stînga de la Berlin trebuie însă să înțeleagă că vechea putere poate, fără nici o grijă, să le permită să repurteze mici victorii parlamentare și să elaboreze ample proiecte de constituție, cu condiția însă ca în acest timp ea să pună stăpînire pe toate pozițiile într-adevăr decisive. Ea poate să recunoască fără nici o ezitare, în

Camera deputaților, revoluția din 19 martie, cu condiția însă ca în afara Camerei revoluția să fie dezarmată”.

Cît de just era acest punct de vedere nu mai este, desigur, nevoie să vă demonstrez. Dv. înșivă știți că, în măsura în care creștea puterea stîngii în parlament, era distrusă în afara Camerei puterea partidului popular. Mai este oare nevoie să vă înșir atrocitățile, rămase nepedepsite, care au fost comise în nenumărate orașe de soldățimea prusacă, să vă vorbesc de introducerea cînd într-un loc, cînd în altul a stării de asediu, de dezarmarea, în numeroase cazuri, a gărzii civile și, în sfîrșit, de eroica campanie a lui Wrangel împotriva Berlinului, pentru a vă arăta cum revoluția a fost în mod efectiv dezarmată și cum vechea putere a pus, de fapt, stăpînire pe toate pozițiile decisive ?

Și, ca încheiere, o profeție remarcabilă : „Într-o bună zi stînga se va convinge, poate, că victoria ei parlamentară coincide cu înfrîngerea ei reală”.

Cît de exact s-au adevărit toate acestea ! Ziua în care stînga a obținut, în sfîrșit, majoritatea în Cameră a fost și ziua înfrîngerii ei reale. Tocmai victoriile parlamentare ale stîngii au dus la lovitura de stat de la 9 noiembrie, la transferarea Adunării naționale în altă localitate și la prorogarea ședințelor ei și, în sfîrșit, la dizolvarea ei și la acordarea constituției. Victoria parlamentară a stîngii a coincis întocmai cu înfrîngerea ei totală în afara parlamentului.

Această precizare politică, care s-a adevărit atît de exact, este, domnilor, rezultatul, bilanțul, concluzia pe care am tras-o din actele de violență care au avut loc în întreaga Germanie, și în special la Colonia. Și, după toate astea, mai au unii îndrăzneala să vorbească de o pornire oarbă spre calomnie ! Și, într-adevăr, nu face impresia, întreg acest proces, că ne aflăm azi în fața dv., domnilor, ca să fim trași la răspundere pentru infracțiunea de a fi redat în mod real fapte reale și de a fi tras din ele concluzii reale ?

Închei : dv., domnilor jurați, sînteți chemați să vă pronunțați, în acest moment, asupra libertății presei în Renania. Dacă trebuie să i se interzică presei să relateze fapte care se petrec sub ochii ei, dacă în fiecare chestiune delicată ea trebuie să aștepte pînă ce se va pronunța o hotărîre penală, dacă trebuie să întrebă mai întîi pe fiecare funcționar public — începînd cu ministrul și terminînd cu jandarmii — dacă

prin faptele relatate de ea le este cumva lezată onoarea sau delicatețea, indiferent dacă faptele sînt sau nu adevărate, dacă presa va fi pusă în fața alternativei : ori să denatureze evenimentele, ori să le treacă cu totul sub tăcere, atunci, domnilor, s-a terminat cu libertatea presei, și dacă doriți acest lucru, atunci pronunțați împotriva noastră o hotărîre *de condamnare !*

Rostite la 7 februarie 1849

Publicate în
„Noua gazetă renană” nr. 221
din 14 februarie 1849,
precum și în broșura
„Zwei politische Prozesse”, Köln, 1849,
Verlag der Expedition
der Neuen Rheinischen Zeitung

Se tipăresc după textul
apărut în ziar .

Traduse din limba germană

Procesul împotriva Comitetului districtual al democrațiilor din Renania¹⁹⁵

Pledoaria lui Marx

Domnilor jurați ! Dacă acest proces ar fi fost intentat *înainte* de 5 decembrie, acuzația parchetului ar fi avut un înțeles pentru mine. Acum însă, *după* 5 decembrie, nu înțeleg de loc cum se mai încumetă parchetul, în actul său de acuizare, să invoce împotriva noastră niște legi pe care însăși coroana le-a încălcat.

Pe ce își întemeiază reprezentantul parchetului critica sa la adresa Adunării naționale, critica făcută de el hotărîrii cu privire la refuzul de a se plăti impozite ? Pe legile din 6 și 8 aprilie 1848. Dar ce a făcut guvernul la 5 decembrie cînd, cu de la sine putere, a acordat o constituție și a impus țării o nouă lege electorală ? El a călcat în picioare legile din 6 și 8 aprilie 1848. Aceste legi nu mai există pentru adepții guvernului ; atunci de ce ar mai trebui ele să existe pentru adversarii lui ? Guvernul s-a situat, la 5 decembrie, pe un teren *revoluționar*, și anume pe terenul *contrarevoluției*. În raport cu el există numai revoluționari sau complici. El însuși a transformat în rebeli întreaga masă a cetățenilor, care se sprijină pe legile existente, care apără legea existentă împotriva oricărei încălcări. *Înainte* de 5 decembrie puteau exista păreri diferite în privința mutării reședinței Adunării naționale în altă localitate, a dizolvării ei cu forța, a stării de asediu instituite la Berlin. *După* 5 decembrie a devenit incontestabil că aceste măsuri erau destinate să servească drept prolog pentru *contrarevoluție*, că de aceea erau admisibile orice mijloace de luptă împotriva unei fracțiuni care încetase ea însăși să recunoască condițiile care făcuseră din ea un *guvern* și pe care, deci, nici țara nu putea s-o mai recunoască drept guvernul ei.

Coroana, domnilor, ar fi putut să păstreze cel puțin o aparență de legalitate, dar ea a nesocotit acest lucru. Ea ar fi

putut să dizolve Adunarea națională și după aceea să dea ordin guvernului să se adreseze țării și să spună : „Am luat hotărîrea să înfăptuim o lovitură de stat ; împrejurările ne-au silit să facem acest pas. Formal, noi am ieșit din cadrul legii, dar există momente critice cînd este în joc însăși existența statului. În asemenea momente nu există decît o *singură* lege inviolabilă : existența statului. Cînd am dizolvat Adunarea națională, nu exista nici o constituție. De aceea nu puteam încălca constituția. În schimb existau două legi organice — cea din 6 și cea din 8 aprilie 1848. În realitate însă există o *singură* lege organică, *legea electorală*. Chemăm țara să treacă la noi alegeri pe baza *acestei* legi. În fața Adunării rezultate din aceste alegeri inițiale ne vom prezenta noi, *guvernul responsabil*. Nădăjduim că această Adunare va considera lovitură de stat ca un *act salvator*, impus de împrejurări. Ea va sancționa ulterior această lovitură de stat. Va spune că am încălcat litera legii pentru a salva patria. Să hotărască ea soarta noastră”.

Dacă guvernul ar fi procedat în felul acesta, ar fi avut cel puțin o *aparență de temei* pentru a ne deferi justiției. Coroana ar fi salvat aparența de legalitate. Dar ea n-a putut și n-a vrut să facă acest lucru.

În ochii coroanei, revoluția din martie a fost un act de violență. Un act de violență poate fi desființat numai prin alte acte de violență. Anulînd noile alegeri pe baza legii din aprilie 1848, guvernul *s-a lepădat de responsabilitatea sa, a înlăturat însuși tribunalul, în fața căruia era răspunzător*. Apelul adresat poporului în legătură cu Adunarea națională a fost, așadar, transformat de către guvern încă de la început într-o simplă aparență, într-o ficțiune, într-o înșelătorie. Născocind o primă Cameră, bazată pe votul cenzitar, ca parte integrantă a adunării legislative, guvernul a abolit legile organice, a părăsit terenul legalității, a falsificat alegerile populare, a lipsit poporul de orice posibilitate de a se pronunța asupra „actului salvator” al coroanei.

Așadar, domnilor, faptul nu poate fi contestat, și nici un viitor istoric nu va încerca să-l conteste ; coroana a săvîrșit o revoluție, ea a răsturnat actuala ordine de drept, așa că nu poate face apel la niște legi pe care ea însăși le-a călcat în picioare cu atîta nerușinare. Cînd o revoluție este înfăptuită cu succes, adversarii ei pot fi spînzurați, dar nu se poate pronunța împotriva lor o sentință judecătorească. Ei pot fi înlăturați din cale ca niște adversari învinși, dar nu pot fi

judecați ca niște infractori. După săvârșirea revoluției sau contrarevoluției, legile anulate nu pot fi îndreptate împotriva propriilor lor *apărători*. Aceasta este o lașă fățarnicie a legalității, pe care dumneavoastră, domnilor, nu o veți sancționa prin sentința dumneavoastră.

V-am spus, domnilor, că guvernul a falsificat părerea poporului despre „actul salvator al coroanei”. Și totuși poporul s-a și pronunțat *împotriva* coroanei, *pentru* Adunarea națională. Alegerile pentru cea de-a doua Cameră sînt singurele legale, pentru că sînt singurele alegeri care au avut loc pe baza legii din 8 aprilie 1848. Și aproape toți cei care s-au pronunțat pentru refuzul de a se plăti impozite au fost din nou aleși în cea de-a doua Cameră, iar mulți dintre ei chiar pentru a doua și a treia oară. Chiar Schneider II, care, împreună cu mine, este inculpat în acest proces, a fost ales deputat de Colonia. Problema dreptului Adunării naționale de a lua o hotărîre cu privire la refuzul de a se plăti impozite a și fost, așadar, efectiv rezolvată de către popor.

Dar chiar independent de această sentință supremă, dumneavoastră, domnilor, veți fi cu toții de acord cu mine că aici nu este vorba de o infracțiune în sensul curent al cuvîntului, că aici, în general, nu este vorba de o încălcare a legii, care ar cădea sub jurisdicția dumneavoastră. În împrejurări normale, autoritatea publică este aceea care aplică legile existente; infractor este cel care încalcă aceste legi sau împiedică prin violență aplicarea lor de către autoritatea publică. În cazul de față, o autoritate publică a încălcat legea; cealaltă autoritate publică — n-are importanță care anume — a apărat-o. Lupta dintre două puteri de stat nu intră în competența dreptului privat și nici în aceea a dreptului penal. Problema: cine anume a avut dreptate, coroana sau Adunarea națională, este de domeniul istoriei. Toți jurații și toți judecătorii din Prusia, luați laolaltă, nu sînt în stare să rezolve această problemă. Există doar o singură forță în stare s-o rezolve, și această forță este istoria. De aceea nu înțeleg cum de a fost cu putință să fim trimiși pe banca acuzaților pe baza unor prevederi din Code pénal.

Că aici a fost vorba de o luptă între două puteri — iar în lupta dintre două puteri numai forța* poate decide —, faptul acesta, domnilor, a fost deopotrivă recunoscut de presa revoluționară și de cea contrarevoluționară. Chiar un organ de presă guvernamental a proclamat acest lucru cu

* Joc de cuvinte: „Gewalt” înseamnă „forță” și „putere”. — *Nota Red.*

puțin timp înainte de a se decide soarta acestei lupte. „Neue Preussische Zeitung”, oficiosul actualului guvern, a recunoscut destul de limpede acest lucru. Cu câteva zile înainte de criză, el vorbea cam în felul următor : acum nu este vorba de drept, ci de forță, și toți se vor convinge că vechea putere regală, prin grația lui Dumnezeu, mai dispune încă de destulă forță. „Neue Preussische Zeitung” a apreciat just situația. Forță contra forță. Lupta dintre ele trebuia să hotărască de partea cui e victoria. A ieșit învingătoare contra-revoluția, dar deocamdată nu s-a sfârșit decît primul act al dramei. În Anglia lupta a durat mai bine de douăzeci de ani. Nu o dată a ieșit învingător Carol I, dar în cele din urmă a urcat pe eșafod. Și cine vă garantează dumneavoastră, domnilor, că actualul guvern, că acești funcționari, care au fost și continuă să fie unelte supuse în mâinile lui, nu vor fi condamnați, de către actuala Cameră sau de către urmașii ei, pentru crimă de înaltă trădare ?

Domnilor ! Reprezentantul parchetului a încercat să-și întemeieze acuzația pe legile din 6 și 8 aprilie. Eu am fost nevoit să vă demonstrez că tocmai aceste legi ne absolvă de orice vină. Dar nu vă voi ascunde că n-am recunoscut și nu voi recunoaște niciodată aceste legi. Ele n-au avut niciodată vreo putere față de deputații aleși de popor, și cu atît mai puțin ar fi putut ele să prescrie calea revoluției săvîrșite în martie.

! Cum au apărut legile din 6 și 8 aprilie ? Ca rezultat al concilierii guvernului cu *Dieta unită*. Pe această cale voiau ele să păstreze o legătură de continuitate cu vechiul regim juridic și să estompeze revoluția, care înlătura tocmai acest regim juridic. Oameni de felul lui Camphausen etc. considerau că este foarte important să salveze aparența unei dezvoltări legale. Și cum au salvat ei această aparență ? Printr-un șir de contradicții evidente și absurde. Situați-vă pentru un moment, domnilor, pe punctul de vedere al vechii legi. Oare simpla existență a ministrului Camphausen, a unui *ministru responsabil*, a unui ministru fără carieră funcționarească nu era o ilegalitate ? Poziția lui Camphausen, ca *prim-ministru responsabil*, era ilegală. Acest funcționar, inexistent *din punct de vedere legal*, convoacă Dieta unită, pentru ca prin intermediul ei să adopte legi pentru a căror adoptare nici ea n-avea împuterniciri *legale*. Și acestui joc de-a formele, care e plin de contradicții interne și care se

dezmințe pe sine însuși, i s-a dat denumirea de dezvoltare legală, menținerea terenului legalității!

Dar să lăsăm de o parte, domnilor, aspectul formal al chestiunii! Ce era Dieta unită? Ea era reprezentanta relațiilor sociale vechi, perimate. Și tocmai împotriva acestor relații a fost făcută revoluția. Iar reprezentanților societății învinse li se prezintă spre confirmare legi organice care trebuie să recunoască, să orienteze și să organizeze revoluția împotriva acestei societăți vechi! Ce contradicție absurdă! Doar se știe că Dieta a fost răsturnată împreună cu vechea regalitate.

Și aici, domnilor, ne lovim față în față cu faimosul *teren al legalității*. Sînt nevoit să mă opresc asupra acestei chestiuni cu atît mai mult cu cît sîntem socotiți, pe bună dreptate, adversari ai terenului legalității și cu cît legile din 6 și 8 aprilie își datoresc existența lor numai recunoașterii formale a terenului legalității.

Dieta reprezenta, în primul rînd, marea proprietate funciară. Or, marea proprietate funciară era adevărata bază a societății medievale, a *societății feudale*. *Societatea burgheză modernă*, societatea noastră, dimpotrivă, se bazează pe industrie și comerț. Însăși proprietatea funciară și-a pierdut toate fostele ei condiții de existență și a devenit dependentă de comerț și industrie. De aceea, în zilele noastre, se practică agricultura pe baze industriale, iar vechii stăpîni feudali au decăzut, ajungînd în situația unor fabricanți de vite, de lînă, cereale, sfeclă, rachiu etc., în situația unor oameni care, ca oricare alți comercianți, fac comerț cu aceste produse industriale! Oricît s-ar crampona de vechile lor prejudecăți, în realitate ei devin niște burghezi care caută să producă cît mai mult și cu cheltuieli cît mai reduse, care cumpără de unde se poate cumpăra mai ieftin și vînd unde se poate vinde mai scump. Modul de viață, modul de producție, modul de obținere a veniturilor propriu acestor domni ne arată, așadar, toată falsitatea tradiționalei lor îngîmfări arogante. Proprietatea funciară, ca factor social dominant, presupune *modul de producție și de schimb medieval*. Dieta unită reprezenta acest mod de producție și de schimb medieval, care a încetat de mult să mai existe și ai cărui reprezentanți, oricît de mult s-ar crampona de vechile privilegii, totuși nu se împărtășesc în mai mică măsură din binefacerile pe care le oferă noua societate și nu o exploatează mai puțin în folosul lor. Noua societate burgheză, care se sprijină pe

cu totul alte temelii, pe un mod de producție schimbat, trebuia să pună mîna și pe puterea politică; ea trebuia să smulgă din mîinile reprezentanților intereselor societății pe cale de dispariție această putere politică, a cărei întregă organizare a apărut pe baza unor relații sociale materiale cu totul diferite. *Prin aceasta se și explică revoluția.* Revoluția a fost deci îndreptată, în măsură egală, împotriva *puterii regale absolutiste*, cea mai înaltă expresie politică a vechii societăți, cît și împotriva *reprezentanței stărilor sociale*, care reprezenta o orînduire socială de mult distrusă de industria modernă, sau, cel mult, arogantele ruine ale *stărilor sociale*, care pe zi ce trecea erau tot mai mult depășite, împinse pe planul al doilea și distruse de societatea burgheză. Cum de s-a ajuns în acest caz la ideea absurdă de a permite Dietei unite — această reprezentantă a vechii societăți — să dicteze legi noii societăți, care și-a confirmat prin revoluție drepturile ei?

Acest lucru — ni se spune — s-a făcut pentru a se menține *terenul legalității*. Dar ce înțelegeți dumneavoastră, domnilor, prin menținerea terenului legalității? Păstrarea unor legi care se referă la o perioadă anterioară a societății, care au fost întocmite de către reprezentanții unor interese sociale dispărute sau pe cale de dispariție, înseamnă ridicarea la rangul de lege numai a acestor interese, care sînt în contradicție cu nevoile generale. Dar societatea nu se bazează pe lege. Aceasta e o fantezie a juriștilor. Dimpotrivă, legea trebuie să se bazeze pe societate, ea trebuie să fie expresia intereselor și nevoilor ei generale, care izvorăsc din modul de producție materială respectiv, în opoziție cu bunul plac al individului izolat. Iată acest Code Napoléon*, pe care-l am în mîna, n-a creat societatea burgheză modernă. Dimpotrivă, societatea burgheză, care a apărut în secolul al XVIII-lea și a continuat să se dezvolte în secolul al XIX-lea, își găsește în acest cod numai expresia ei juridică. De îndată ce încetează de a mai corespunde relațiilor sociale, el nu mai este decît un vraf de hîrtii. Dumneavoastră nu puteți face din vechile legi o bază pentru noua dezvoltare socială, așa cum nici aceste legi vechi nu au putut crea vechile relații sociale.

Ele au apărut din aceste relații vechi și trebuie să piară o dată cu ele. Ele se schimbă în mod inevitabil o dată cu schimbarea condițiilor de viață. Menținerea legilor vechi

---

* — Codul Napoleon. — *Nota Trad.*

care contravin noilor nevoi și cerințe ale dezvoltării sociale nu este, în fond, altceva decît apărarea, camuflată în fraze pioase, a unor interese particulare, care nu mai corespund vremii, împotriva intereselor generale actuale. *Această menținere a terenului legalității* are drept scop să facă în așa fel ca aceste interese particulare să devină *dominante* într-o vreme cînd ele *nu mai domină*; ea are drept scop să impună societății niște legi care sînt condamnate de înseși condițiile de viață ale acestei societăți, de modul de obținere a mijloacelor de trai, de schimbul, de producția ei materială; ea are drept scop să mențină la putere pe legiuitorii care nu au în vedere decît interesele particulare și permite să se abuzeze de puterea de stat pentru a subordona cu forța interesele majorității intereselor unei minorități. Ea intră deci, în fiecare moment, în contradicție cu nevoile existente, frînează schimbul, industria și pregătește *crizele sociale*, care se dezlănțuie sub forma de *revoluții politice*.

Acesta este adevăratul sens al cramponării de terenul legalității și al menținerii lui. Și tocmai pornind de la această frază despre terenul legalității — care se întemeiază ori pe înșelare conștientă, ori pe autoînșelare inconștientă — motivau ei convocarea Dietei unite și o puneau să fabrice legi organice pentru Adunarea națională, care devenise necesară datorită revoluției și fusese zămislită de ea. Și pe baza acestor legi vor ei să judece Adunarea națională!

Adunarea națională reprezenta societatea burgheză modernă în opoziție cu societatea feudală, reprezentată în Dieta unită. Ea a fost aleasă de popor pentru a elabora în mod independent o constituție corespunzătoare cu condițiile de viață care erau în conflict cu orînduirea politică și cu legile existente pînă atunci. Datorită acestui lucru, ea a fost de la bun început o adunare suverană, constituantă. Și dacă, cu toate acestea, ea a coborît pînă la un punct de vedere conciliator, aceasta n-a fost decît o simplă politețe formală față de coroană, o simplă ceremonie. Nu este cazul să analizez aici problema dacă Adunarea avea sau nu dreptul ca, fără să fiină seama de voința poporului, să se situeze pe o poziție conciliatoare. Părerea ei era că trebuie preîntîmpinată prin bunăvoința ambelor părți o ciocnire cu coroana.

Un lucru este totuși sigur: legile din 6 și 8 aprilie, adoptate de comun acord cu Dieta unită, au fost formal ineficiente. Din punct de vedere material ele nu au alt sens decît acela de a formula și a stabili condițiile în care Adunarea

națională ar putea fi expresia reală a suveranității poporului. Legislația Dietei unite nu a fost altceva decît o formă de scutire a coroanei de necesitatea, umilitoare pentru ea, de a declara : *sînt învinsă!*

Acum, domnilor jurați, voi trece la o examinare mai amănunțită a rechizitoriului rostit de procuror.

Dînsul a spus :

„Coroana a cedat o parte din putere, care se afla în întregime în mâinile ei. Nici în viața de toate zilele renunțarea la ceva nu merge mai departe de sensul direct al cuvintelor în care ea este formulată. Legea din 8 aprilie 1848 nu acordă însă Adunării naționale dreptul la refuzul de a se plăti impozite și nici nu stabilește că reședința Adunării naționale trebuie să se afle neapărat la Berlin”.

Domnilor! În mâinile coroanei se aflau *frînturi* ale puterii; ea a renunțat la putere pentru a salva unele frînturi ale ei. Vă aduceți aminte, domnilor, că regele, imediat după ce s-a urcat pe tron, a dat asigurări categorice, pe cuvînt de onoare, atît la Königsberg cît și la Berlin, că nu-și va da niciodată consimțămîntul pentru o guvernare constituțională. Vă amintiți cum regele, în 1847, la deschiderea Dietei unite, a jurat solemn că nu va tolera nici un petic de hîrtie între el și poporul său. Or, după evenimentele din martie 1848, regele, în constituția pe care a acordat-o s-a proclamat el însuși rege *constituțional* și a pus între el și poporul său această galimatie străină și lipsită de orice temeii, acest petic de hîrtie. Va risca oare reprezentantul parchetului să afirme că regele a dezmințit de bunăvoie și în mod atît de vădit asigurările date de el în mod solemn, că el de bunăvoie a luat asupra-și, în fața întregii Europe, vina unei inconsecvențe flagrante, admitînd concilierea sau constituția? Regele a făcut concesiile pe care *l-a silit* revoluția să le facă. Nici mai mult, nici mai puțin!

Comparația populară făcută aici de reprezentantul parchetului, din păcate, nu demonstrează nimic. Și într-adevăr, dacă renunț la ceva, renunț numai la ceea ce renunț *în mod expres*. Dacă vă fac un dar, ar fi într-adevăr o impertinență din partea dumneavoastră ca, pe baza actului meu de donație, să-mi mai cereți și alte daruri. Dar cel care a dăruit după evenimentele din martie a fost tocmai poporul, iar coroana a fost aceea care a primit darul. Se înțelege de la sine că cel care dăruiește trebuie să stabilească caracterul darului, iar nu cel care primește; poporul trebuie să stabilească acest caracter, iar nu coroana.

Puterea absolută a coroanei a fost zdrobită. Poporul a ieșit biruitor. Cele două părți au încheiat un armistițiu, și poporul a fost înșelat. Că poporul a fost înșelat, acest adevăr, domnilor, însuși reprezentantul parchetului și-a dat osteneala să vi-l demonstreze. Pentru a contesta dreptul Adunării naționale în legătură cu refuzul de a se plăti impozite, reprezentantul parchetului v-a explicat pe larg că, dacă legea din 6 aprilie 1848 cuprindea ceva în genul acesta, în legea din 8 aprilie 1848 nu găsim cîtuși de puțin așa ceva. Prin urmare acest interval a fost folosit pentru ca, după două zile, să li se ia reprezentanților poporului drepturile care le fuseseră acordate cu două zile mai înainte. Putea reprezentantul parchetului să compromită cu mai mult succes onoarea coroanei, putea el să dovedească într-un mod mai incontestabil că se urmărea înșelarea poporului?

Mai departe reprezentantul parchetului spune :

„Dreptul de a muta în altă localitate reședința Adunării naționale și de a amîna lucrările ei decurge din prerogativele puterii executive și este recunoscut în toate țările constituționale”.

În ceea ce privește dreptul *puterii executive de a muta în altă localitate reședința* Camerelor legislative, cer reprezentantului parchetului să aducă în sprijinul acestei afirmații măcar o singură lege sau un singur exemplu. În Anglia, de pildă, regele ar putea, în virtutea unui vechi drept istoric, să convoace parlamentul în orice loc ar vrea. Nu există nici o lege care să indice Londra ca reședință legală a parlamentului. Dumneavoastră știți, desigur, domnilor, că, în general, în Anglia cele mai importante libertăți politice sînt sancționate de dreptul cutumiar, și nu de legi scrise ; așa stau lucrurile, bunăoară, cu libertatea presei. Dar dacă vreunui guvern englez i s-ar năzări să mute parlamentul de la Londra la Windsor sau la Richmond, ar fi de ajuns să-și exprime această idee, pentru a se convinge că e irealizabilă.

E adevărat că în țările constituționale coroana are dreptul de a amîna lucrările Camerelor. Dar nu uitați că, pe de altă parte, în toate constituțiile se precizează *pentru cît timp* anume pot fi ele amînate, după care Camerele trebuie să fie convocate din nou. În Prusia nu exista nici o constituție — ea urma abia să fie elaborată ; nu era stabilit prin lege un termen pentru convocarea Camerei ale cărei lucrări au fost amînate și nu exista, deci, nici dreptul coroanei de a le

amîna. Altfel coroana ar fi putut amîna convocarea Camerelor cu 10 zile, cu 10 ani sau pentru totdeauna. Ce garanție există că ele vor fi cîndva convocate sau că nu vor fi împiedicate să-și țină lucrările? Existența Camerelor alături de coroană era lăsată la aprecierea coroanei, puterea legislativă — dacă, în general, poate fi vorba în acest caz de o putere legislativă — devenind o ficțiune.

Din acest exemplu vă puteți da seama, domnilor, unde duce încercarea de a lua ca unitate de măsură, în aprecierea conflictului dintre coroana prusiană și Adunarea națională prusiană, relațiile existente în țările constituționale. O asemenea încercare duce la *recunoașterea puterii regale absolute*. Pe de o parte, i se dau coroanei drepturile unei puteri executive constituționale, iar pe de altă parte nu există nici o lege, nici un obicei, nici o normă juridică organică care să-i impună îngrădirile caracteristice unei puteri executive constituționale. Reprezentanței populare i se prezintă următoarea cerere: în condițiile existenței unui rege *absolut*, tu trebuie să joci rolul unei Camere *constituționale*!

Mai este oare nevoie să explic că, în cazul de față, *puterea executivă* nu se opune cîtuși de puțin *puterii legislative*, că principiul separației constituționale a puterilor nu poate fi aplicat *Adunării naționale prusiene* și coroanei prusiene? Să presupunem că dumneavoastră nu luați în considerare revoluția, că sînteți călăuziți numai de *teoria oficială a concilierii*. Dar, chiar potrivit acestei teorii, se opuneau una alteia două puteri suverane. Nu încapе îndoială că, dintre aceste două puteri, una trebuie s-o nimicească pe cealaltă. Două puteri suverane nu pot funcționa concomitent și alături una de alta *într-un singur stat*. Asta ar fi o absurditate de felul cvadraturii cercului. Rezultatul luptei dintre aceste două puteri suverane trebuia să-l hotărască forța materială. Dar nu ne vom apuca acum să analizăm problema posibilității sau imposibilității concilierii. E de ajuns ca două puteri să intre în relații între ele pentru a încheia un acord. Și Camphausen însuși era de părere că e posibil să nu se ajungă la un acord! De la înălțimea tribunei, el a arătat adeptilor concilierii ce pericol amenință țara dacă nu se va ajunge la o conciliere. Pericolul consta în poziția inițială pe care s-a situat Adunarea națională conciliatoare față de coroană, iar acum, cînd toate acestea au trecut, vor să facă Adunarea națională răspunzătoare de acest pericol, negînd această poziție inițială a ei și transformînd Adunarea într-o

Camera constituțională! Vor să rezolve dificultatea făcând abstracție de ea!

Cred că v-am dovedit, domnilor, că coroana n-avea dreptul să mute reședința și nici să amâne lucrările adunării conciliatorilor.

Dar reprezentantul parchetului nu s-a mulțumit să analizeze problema dacă coroana avea sau nu *dreptul* să mute reședința Adunării naționale; el încearcă să dovedească *oportunitatea* acestei mutări. „N-ar fi fost oare oportun — exclamă el — ca Adunarea națională să dea ascultare coroanei și să se mute la Brandenburg?” Reprezentantul parchetului găsește că oportunitatea unei asemenea comportări este determinată de însăși situația în care se afla Camera. Ea — pretinde dînsul — nu era liberă la Berlin etc.

Dar nu e oare limpede ce scop urmărea coroana prin această mutare a Adunării? N-a dezvăluit chiar ea, coroana, adevăratul sens al tuturor motivelor oficial invocate pentru această mutare? Nu a fost cîtuși de puțin vorba atunci de libertatea discuțiilor, ci de dizolvarea Adunării și de acordarea unei constituții sau de crearea, prin convocarea unor locțiitori docili, a unei reprezentanțe fictive. Cînd însă, împotriva tuturor așteptărilor, s-a văzut că la Brandenburg se află un număr suficient de deputați pentru ca Adunarea să poată lua hotărîri valabile, atunci s-a lăsat la o parte orice ipocrizie și a fost declarată dizolvată Adunarea națională.

De altfel este de la sine înțeles că coroana nu avea dreptul să declare că Adunarea este sau nu liberă. Nimeni, în afară de Adunarea însăși, nu putea să hotărască dacă ea se bucură sau nu de libertatea de discuții necesară. Ce poate fi mai comod pentru coroană decît posibilitatea ca, ori de cîte ori Adunarea națională adoptă o hotărîre care nu-i este pe plac, să declare că Adunarea nu este liberă, că ea nu poate purta răspunderea pentru hotărîrile sale și s-o pună sub interdicție!

Reprezentantul parchetului a vorbit și despre obligația guvernului de a apăra demnitatea Adunării naționale de terorismul populației din Berlin.

Acest argument sună ca o ironie usturătoare la adresa guvernului. Nu voi mai vorbi despre felul cum au fost tratate anumite persoane care făceau totuși parte dintre reprezentanții aleși ai poporului. S-au încercat toate mijloacele pentru a le umili, au fost supuse la cele mai mîrșave persecuții, s-a organizat împotriva lor un fel de „vînătoare sălbatică”¹⁹⁶. Dar să nu vorbim despre persoane. În ce fel a

fost apărată demnitatea Adunării naționale în sensul atitudinii față de *activitatea ei*? Arhivele ei au fost date pe mâna soldaților, care și-au răsucit țigări sau au încălzit sobele cu documentele secțiilor, mesajele regale, proiectele de lege și materialele pregătitoare sau le-au călcat în picioare.

N-au fost respectate nici măcar convenitele forme legale la punerea sub sechestru a bunurilor; s-a pus stăpânire pe arhivă fără a se întocmi măcar un inventar.

S-a urmărit în mod vădit distrugerea tuturor acestor lucruri, care au costat atât de scump poporul, pentru a avea mai multă posibilitate de a calomnia Adunarea națională, pentru a șterge de pe fața pământului planurile de reformă, atât de detestate de guvern și de aristocrați. Nu e ridicol oare, după toate acestea, să se susțină că guvernul a mutat Adunarea națională de la Berlin la Brandenburg numai dintr-o duioasă grijă pentru demnitatea ei?

Trec acum la argumentația reprezentantului parchetului în legătură cu *valabilitatea formală* a hotărîrii cu privire la refuzul de a se plăti impozite.

Pentru a face ca această hotărîre să capete o formă legală — spune reprezentantul parchetului —, Adunarea trebuie s-o supună *sanctiunii coroanei*.

Dar, domnilor, coroana nu se afla în relații directe cu Adunarea; ea era reprezentată de guvernul Brandenburg. Prin urmare, cu acest guvern Brandenburg — potrivit absurdei pretenții a reprezentantului acuzării — trebuia să trateze Adunarea pentru a-l declara vinovat de înaltă trădare și pentru a-i refuza plata impozitelor! Ce sens are această pretenție dacă nu acela că Adunarea națională trebuia să accepte o supunere necondiționată față de orice cerere a guvernului Brandenburg?

Hotărîrea cu privire la refuzul de a se plăti impozite — spune reprezentantul parchetului — nu era valabilă din punct de vedere formal și pentru că o propunere poate deveni lege abia la *a doua citire*.

Pe de o parte nu se respectă formele *esențiale*, care trebuie neapărat îndeplinite în raporturile cu Adunarea națională, iar pe de altă parte i se cere acestuia să respecte niște *formalități* lipsite de orice importanță. Nimic mai simplu! O propunere care nu e pe placul coroanei poate trece la prima citire, dar o a doua citire este împiedicată prin forța armelor, și legea rămîne nevalabilă, fiindcă nu a ajuns la a doua citire. Reprezentantul parchetului pierde din vedere

situația excepțională care s-a creat atunci când reprezentanții poporului au adoptat această hotărîre în sala de ședințe sub amenințarea baionetelor. Guvernul comite un act de violență după altul. El a încălcat fără nici o jenă cele mai importante legi, Habeas Corpus Akte, legea gării civile¹⁹⁷. Sub forma stării de asediu el introduce în mod samavolnic un despotism militar lipsit de orice îngrădire. El trimite la dracu pe înșiși reprezentanții poporului. Și în timp ce o parte încalcă cu nerușinare *toate legile*, celeilalte părți i se cere să respecte pînă în cele mai mici amănunte chiar și un *regulament* !

Nu știu, domnilor, dacă avem de-a face cu o denaturare intenționată — sînt departe de a bănuși de așa ceva pe un reprezentant al parchetului — sau pur și simplu cu o lipsă de informare atunci cînd dînsul spune : „Adunarea națională nu a dorit *concilierea*”, ea „n-a urmărit să ajungă la o conciliere”.

Dacă poporul îi reproșează ceva Adunării naționale de la Berlin, îi reproșează tocmai dorința ei de conciliere cu orice preț. Dacă membrii acestei Adunări se căiesc de ceva, se căiesc tocmai din pricina maniei lor conciliatoare. Tocmai această manie conciliatoare a îndepărtat, încetul cu încetul, poporul de Adunare, a făcut ca ea să-și piardă toate pozițiile ; în sfîrșit, tocmai această manie a făcut ca ea să fie supusă unor atacuri din partea coroanei atunci cînd nu avea de partea ei sprijinul națiunii. Cînd, în sfîrșit, Adunarea a vrut să dea dovadă de voință, ea s-a văzut izolată și redusă la neputință tocmai pentru că la timpul convenit a fost lipsită de voință și n-a știut să și-o manifeste. Ea și-a dat pe față, pentru prima oară, această manie a concilierii cînd s-a decis de revoluție și a sancționat *teoria concilierii*, cînd a alunecat de pe poziția unei Adunări naționale revoluționare pe poziția unei asociații echivoce de conciliatori. Ea a ajuns la extrem în neputința ei conciliatoare cînd a luat drept bună recunoașterea fictivă de către Pfuel a ordinului pe armată propus de Stein¹⁹⁸. Însăși anunțarea acestui ordin pe armată s-a transformat într-o farsă, căci el n-a putut fi decît un ecou comic al ordinului pe armată dat de Wrangel. Și totuși, în loc să meargă mai departe de acest ordin, Adunarea s-a apucat cu amîndouă mîinile de modificarea prin care guvernul Pfuel îl atenua pînă la golirea lui de orice sens. Pentru a evita orice conflict serios cu coroana, Adunarea a luat jalnicul simulacru de demonstrație împotriva vechii armate reacționare drept o demonstrație adevărată. Ceea ce nu era

nici măcar o aparență de rezolvare a conflictului a fost declarat de ea, în mod fățarnic, o adevărată rezolvare. Atît de puțin dornică de luptă, atît de dispusă să ajungă la o conciliere s-a dovedit această Adunare, pe care reprezentantul parchetului o prezintă ca pe o adunătură de certăreți impertinenți !

Mai e oare nevoie să insist asupra încă unui simptom care dovedește caracterul conciliator al acestei Camere ? Amintiți-vă, domnilor, de înțelegerea intervenită între Adunarea națională și Pfuel în legătură cu legea pentru sistarea răscumpărărilor *. Dacă Adunarea nu s-a priceput să nimicească dușmanul din armată, trebuia, în primul rînd, să-și facă un prieten din țărănime. Dar ea a renunțat și la acest lucru. Ea a considerat că mai important decît orice, mai important decît propria ei menținere, este să ajungă la o conciliere, să evite conflictul cu coroana, să-l evite cu orice preț. Și acestei Adunări i se reproșează că n-a dorit, că n-a încercat să ajungă la o conciliere !

Ea a făcut încercări de conciliere chiar și atunci cînd conflictul izbucnise deja. Dv., domnilor, cunoașteți broșura lui *Unruh* ¹⁹⁹, a acestui adept al centrului. Din cuprinsul ei v-ați putut da seama că s-a încercat totul pentru a evita ruptura, că s-au trimis delegații la rege, care nu au fost primite, că unii deputați au încercat să-i înduplece pe miniștri, care cu o aroganță aristocratică au refuzat să-i primească, că Adunarea a fost dispusă să facă unele concesii, care au fost luate în deridere. Adunarea a încercat să încheie pace pînă și în momentul cînd nu-i mai rămăsese decît să se pregătească de război. Și această Adunare este acuzată de către reprezentantul parchetului că n-a vrut să ajungă la o conciliere, că n-a întreprins încercări în această direcție !

E clar că Adunarea națională de la Berlin a căzut victimă unei mari iluzii, că ea nu și-a dat seama de propria ei situație, de condițiile proprii ei existențe, atunci cînd, *înainte* de conflict și chiar *în timpul* conflictului, a considerat că e cu putință să ajungă la o înțelegere amiabilă, la o conciliere cu coroana și a depus eforturi în acest sens.

Coroana nu dorea nici o conciliere și nu putea să do-rească. Dar să nu ne amăgim, domnilor jurați, asupra caracterului luptei care a izbucnit în martie și care a continuat după aceea între Adunarea națională și coroană. Aici nu este

---

* Vezi volumul de față, pag. 134. — *Nota Red.*

vorba de un conflict oarecare între guvern și opoziția parlamentară, de un conflict între cei ce erau miniștri și cei ce doreau să devină miniștri, nu este vorba de o luptă de partid între două fracțiuni politice dintr-o Cameră legislativă. Poate că așa credeau membrii Adunării naționale, fie că făceau parte din minoritate sau din majoritate. Dar aici factorul hotărîtor nu este părerea conciliatorilor, ci situația istorică reală a Adunării naționale, așa cum s-a format ea în urma revoluției europene și a celei din martie, determinată de ea. Ceea ce se petrecea aici nu era un conflict politic între două fracțiuni pe terenul *unei singure societăți*, ci un *conflict între două societăți*, un conflict social care căpăta o formă politică, *era lupta vechii societăți, feudal-birocratice, împotriva societății burgheze moderne*, lupta dintre societatea *liberei concurențe* și aceea a *sistemului de breslă*, dintre societatea proprietății funciare și aceea a industriei, dintre societatea credinței și aceea a științei. Expresia *politică* corespunzătoare vechii societăți era coroana prin grația lui Dumnezeu, birocrăția, care își exercita tutela peste toți și peste toate, și armata independentă. Baza *socială* corespunzătoare acestei puteri politice vechi o constituiau proprietatea funciară nobiliară, privilegiată, cu țărani ei iobagi sau semi-iobagi, mica industrie patriarhală sau organizată pe sistemul breslelor, stările sociale izolate între ele, opoziția categorică dintre oraș și sat, și în primul rînd dominația satului asupra orașului. Vechea putere politică — coroana prin grația lui Dumnezeu, birocrăția, care își exercita tutela peste toți și peste toate, și armata independentă — simțea că propria ei bază materială îi fuge de sub picioare din moment ce se săvîrșea un atentat împotriva bazelor vechii societăți: împotriva proprietății funciare-nobiliare privilegiate, împotriva nobilimii înseși, a dominației satului asupra orașului, a stării de dependență a populației satești și a legislației corespunzătoare tuturor acestor condiții de viață, ca, de pildă, organizarea municipală, legislația penală etc. Un asemenea atentat a săvîrșit Adunarea națională. Pe de altă parte, această societate veche simțea că puterea politică îi scapă din mînă, din moment ce coroana, birocrăția și armata sînt lipsite de privilegiile lor feudale. Și tocmai aceste privilegii voia să le lichideze Adunarea națională. Nu este de mirare deci că armata, birocrăția și nobilimea, cu forțe unite, îmboldeau coroana spre săvîrșirea unei lovituri de stat, nu este de mirare că și coroana, care știa că propriile ei interese sînt

strîns legate de vechea societate feudal-birocratică, s-a lăsat împinsă spre o lovitură de stat. Coroana era *reprezentanta* societății feudal-aristocratice, așa cum *Ayunarea națională* era *reprezentanta* societății burgheze moderne.

Condițiile de existență ale acestei societăți cer ca burocrăția și armata, aceste forțe stăpîne ale comerțului și industriei, să fie reduse la rolul de unelte ale lor, să fie *transformate* în simple organe ale schimbului burghez. Societatea burgheză nu poate tolera ca agricultura să fie stîngherită de privilegiile feudale, iar industria de tutela birocratică. O asemenea situație contravine principiului ei vital: libera concurență. Ea nu poate tolera ca desfășurarea comerțului exterior să fie reglementată de considerentele de politică internațională ale curții regale, iar nu de interesele producției naționale. Potrivit cerințelor ei, administrarea finanțelor trebuie subordonată nevoilor producției, în timp ce vechiul stat cere ca producția să fie subordonată nevoilor coroanei prin grația lui Dumnezeu și peticirii aceluia care sînt sprijinul puterii regale, reazemul social al acestei coroane. După cum industria modernă nivelează de fapt totul, așa și societatea modernă trebuie să desființeze orice barieră legală sau politică dintre oraș și sat. În această societate mai există încă *clase*, dar nu și *stări sociale*. Dezvoltarea ei constă în lupta dintre aceste clase, dar ele se unesc pentru a înlătura stările sociale și puterea lor regală prin grația lui Dumnezeu.

Puterea regală prin grația lui Dumnezeu, care este cea mai înaltă expresie politică, cel mai înalt reprezentant politic al vechii societăți feudal-birocratice, nu poate face nici un fel de concesiuni *sincere* societății burgheze moderne. Propriul ei instinct de conservare, societatea care se află în spatele ei și pe care ea se sprijină, o vor îndemna mereu să-și retragă concesiunile făcute, să-și păstreze caracterul ei feudal, să-și asume riscul unei lovituri de stat contrarevoluționare. După fiecare revoluție, contrarevoluția este condiția mereu reînnoită a existenței puterii regale.

Pe de altă parte, nici societatea modernă nu se poate liniști pînă ce nu distruge și înlătură puterea moștenită în mod oficial cu ajutorul căreia vechea societate se mai menține încă prin violență, pînă ce nu distruge și înlătură puterea de stat a acestei societăți. Dominația puterii regale prin grația lui Dumnezeu este tocmai dominația elementelor sociale care și-au trăit traiul.

Așadar, nu poate fi pace între aceste două societăți. Interesele și nevoile lor materiale duc la o luptă pe viață și pe moarte între ele. Una trebuie să învingă, cealaltă trebuie să fie înfrântă. Aceasta este singura conciliere posibilă între ele. De aceea nu poate fi pace nici între cei mai înalți reprezentanți politici ai acestor două societăți: între coroană și reprezentanța poporului. În fața Adunării naționale nu exista deci decît o singură alternativă: să cedeze vechii societăți sau să se ridice împotriva coroanei ca o putere de sine stătătoare.

Domnilor! Reprezentantul parchetului a caracterizat *refuzul de a se plăti impozite* ca o măsură „care zdruncină temeliiile societății”. Refuzul de a se plăti impozite nu are nici o legătură cu temeliiile societății.

Cum se explică, în general, domnilor, că impozitele, consimțirea sau refuzul de a le plăti au jucat un rol atît de important în istoria constituționalismului? Explicația este foarte simplă. Așa cum iobagii răscumpărau cu bani peșin privilegiile de la baronii feudali, tot așa le răscumpărau și popoare întregi de la regii feudali. Regii aveau nevoie de bani pentru războaiele împotriva popoarelor străine și mai cu seamă pentru lupta împotriva feudalilor. Cu cît se dezvolta comerțul și industria, cu atît ei aveau mai multă nevoie de bani. Dar în aceeași măsură se dezvolta și starea a treia, bürgerii, în aceeași măsură creșteau și mijloacele bănești de care dispunea ea. În aceeași măsură răscumpăra ea de la regi, cu ajutorul impozitelor, tot mai multe libertăți. Pentru a avea o garanție a acestor libertăți, ea își rezerva dreptul de a stabili din nou, după anumite termene, impunerile în bani: dreptul de a consimți sau refuza plata impozitelor. În istoria Angliei acest proces poate fi urmărit în cele mai mici amănunte.

În societatea medievală impozitele au fost deci singura legătură între societatea burgheză care se năștea și statul feudal dominant, legătură datorită căreia statul era nevoit să facă concesii societății burgheze, să țină seama de creșterea ei și să se adapteze nevoilor ei. În statele moderne dreptul de a consimți să plătești impozite și dreptul de a refuza plata lor s-au transformat într-un control al societății burgheze asupra comitetului care administrează treburile ei publice, adică asupra guvernului.

De aceea *refuzul parțial de a se plăti impozite* este o parte integrantă a oricărui mecanism constituțional. Această formă

a refuzului de a se plăti impozite se manifestă ori de câte ori este respins *bugetul*. Bugetul curent este votat numai pentru o anumită perioadă; în afară de aceasta, Camerele, dacă sînt prorogate, trebuie să fie convocate din nou după un interval de timp foarte scurt. În aceste condiții coroana nu poate deveni independentă. Respingerea bugetului înseamnă *refuzul* categoric de a se plăti impozite pînă ce noua Cameră nu va da guvernului majoritatea sau pînă ce coroana nu va numi un guvern în spiritul noii Camere. Respingerea bugetului este, așadar, *forma parlamentară a refuzului de a se plăti impozite*. În conflictul examinat de noi această formă a fost inaplicabilă, deoarece constituția nu exista încă, ea urmînd abia să fie elaborată.

Dar refuzul de a se plăti impozite în forma în care-l examinăm acum — un refuz de a se plăti impozite care nu numai că respinge noul buget, dar și interzice plata impozitelor curente — nu este nici el un lucru fără precedent. În evul mediu se recurgea foarte des la acest procedeu. Chiar vechiul Reichstag german și vechile stări sociale feudale din Brandenburg au adoptat adeseori hotărîrea de a refuza plata impozitelor. Țările constituționale moderne ne oferă și ele destule exemple de acest fel. În 1832 refuzul de a se plăti impozite a dus, în Anglia, la căderea guvernului Wellington. Și notați, domnilor, că în Anglia nu parlamentul a luat hotărîrea de a refuza plata impozitelor, ci poporul însuși, cu de la sine putere, a proclamat și a înfăptuit acest act. Dar Anglia este țara istorică a constituționalismului. Sînt departe de a contesta acest lucru. Revoluția engleză, care l-a dus pe Carol I la eșafod, a început prin refuzul de a se plăti impozite. Revoluția nordamericană, care s-a încheiat cu proclamarea independenței Americii de Nord față de Anglia, a început prin refuzul de a se plăti impozite. Refuzul de a se plăti impozite poate fi și în Prusia prevestitorul unor evenimente foarte neplăcute. Dar nu John Hampden l-a adus pe Carol I la eșafod, ci propria lui încăpăținare, dependența sa de stările sociale feudale, ideea sa smintită de a innăbuși cu forța cerințele imperioase ale societății noi care se năștea. Refuzul de a se plăti impozite nu este decît un simptom al rupturii dintre coroană și popor, decît o dovadă că conflictul dintre guvern și popor a atins un grad de încordare amenințător. Nu acest refuz provoacă ruptura și conflictul; el nu face decît să dovedească prezența lor. În cazuri mai grave el aduce după sine răsturnarea guvernului existent, a regimului politic existent.

Dar prin aceasta nu sînt cu nimic atinse temeliile societății. Așa și în cazul de față, refuzul de a se plăti impozite n-a fost altceva decît un mijloc de autoapărare a societății împotriva guvernului, care-i amenința temeliile.

Reprezentantul parchetului ne aduce, în sfîrșit, imputarea că în apelul incriminat noi am fi mers mai departe decît însăși Adunarea națională. „În primul rînd, Adunarea națională n-a publicat hotărîrea adoptată de ea”. Mai e oare nevoie, domnilor, să răspundă în mod serios de ce hotărîrea cu privire la refuzul de a se plăti impozite n-a fost publicată în *Codul de legi*?

În afară de aceasta, arată el, Adunarea națională nu a îndemnat la *violență*, așa cum am făcut noi, și în general nu s-a situat, ca noi, pe un teren revoluționar, ci a vrut să se mențină pe terenul legalității.

Înainte reprezentantul parchetului a prezentat Adunarea națională ca ilegală, iar acum o consideră legală numai și numai pentru a ne prezenta pe noi ca infractori. Dar dacă perceperea impozitelor este declarată ilegală, nu e oare de datoria mea să mă împotrivesc cu forța acestei ilegalități săvîrșite prin mijloace violente? De aceea, chiar și din acest punct de vedere, noi am fost în drept să răspundem violenței prin violență. De altfel, este perfect adevărat că Adunarea națională a vrut să se mențină pe un teren pur legal, pe terenul rezistenței pasive. Ea avea în fața ei două căi: ori calea revoluționară — pe care ea n-a pășit, întrucît domniile acestea nu voiau să-și riște capul —, ori refuzul de a se plăti impozite, care se limita la o rezistență pasivă. Tocmai pe această cale a pășit Adunarea națională. Dar, la punerea în practică a refuzului de a se plăti impozite, poporul a trebuit să se situeze pe un teren revoluționar. Atitudinea Adunării naționale nu a hotărît cîtuși de puțin atitudinea poporului. Adunarea națională, ca atare, nu are nici un fel de drepturi; poporul i-a încredințat numai apărarea propriilor lui drepturi. Dacă ea nu acționează potrivit mandatului dat, acest mandat își pierde valabilitatea. Atunci intră în scenă însuși poporul și acționează pe baza puterii sale suverane. Dacă, de pildă, o Adunare națională s-ar vinde unui guvern trădător, poporul ar trebui să le alunge pe amîndouă: și guvernul, și Adunarea națională. Cînd coroana săvîrșește o contrarevoluție, poporul are tot dreptul să răspundă printr-o revoluție. Pentru aceasta el nu are nevoie de consimțămîntul vreunei Adunări naționale. Că guvernul prusian încearcă să săvîr-

șească un act de înaltă trădare, a recunoscut însăși Adunarea națională.

Voi rezuma pe scurt, domnilor jurați, cele spuse de mine. Reprezentantul parchetului nu poate invoca împotriva noastră legile din 6 și 8 aprilie 1848, după ce însăși coroana le-a călcat în picioare. Aceste legi, luate în sine, nu hotărăsc nimic, întrucît ele sînt un produs arbitrar al Dietei unite. Hotărîrea adoptată de Adunarea națională cu privire la refuzul de a se plăti impozite avea, și formal și material, putere de lege. În apelul nostru, noi am mers mai departe decît Adunarea națională. Era dreptul nostru și datoria noastră să procedăm astfel.

În încheiere repet că a luat sfîrșit doar primul act al dramei. Lupta dintre cele două societăți — cea medievală și cea burgheză — va căpăta din nou forme politice. Aceleași conflicte vor izbucni din nou de îndată ce Adunarea se va întruni iarăși. „Neue Preussische Zeitung”, oficiosul guvernului, procește de pe acum : au fost alese din nou aceleași persoane, așa că va trebui să se procedeze pentru a doua oară la dizolvarea Adunării.

Dar, oricare ar fi calea cea nouă pe care ar alege-o noua Adunare națională, rezultatul inevitabil nu poate fi decît : *victoria totală a contrarevoluției* sau o *nouă revoluție încununată de victorie!* Probabil că victoria revoluției va fi cu puțință abia după ce se va termina contrarevoluția.

Rostită la 8 februarie 1849

Publicată în

„Noua gazetă renană” nr. 231 și 232
din 25 și 27 februarie 1849

Publicat și în broșura

„Zwei politische Prozesse”, Köln, 1849,

Verlag der Expedition

der Neuen Rheinischen Zeitung

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Procesul pentru refuzul de a se plăti impozite

Colonia, 9 februarie. Dacă sentința juraților în procesul intentat ziarului nostru, care s-a judecat alaltăieri, a avut o mare importanță pentru presă, hotărîrea de achitare a lui Marx, Schneider și Schapper, pronunțată ieri, este decisivă pentru toate procesele, în legătură cu refuzul de a se plăti impozite, care sînt în curs de judecare la tribunalele din Renania. Situația de fapt a procesului era cît se poate de limpede și nu dădea loc la nici o îndoială. În documentul incriminat se spune :

„Comitetul districtual al democraților din Renania face apel la toate asociațiile democratice din Renania să adopte și să aplice următoarele măsuri :

1) După ce însăși Adunarea națională prusiană a adoptat hotărîrea cu privire la refuzul de a se plăti impozite, se va opune *rezistență, pretutindeni și prin toate mijloacele, perceperii lor forțate ;*

2) se vor organiza pretutindeni *detașamente înarmate ale poporului pentru a opune rezistență dușmanului...*

3) pretutindeni trebuie să se ceară autorităților să declare în mod oficial dacă recunosc sau nu hotărîrile Adunării naționale și dacă au intenția să le execute. În caz de refuz, să se creeze *comitete de securitate...* Consiliile comunale care se vor împotrivi adunării legislative vor fi reînnoite *prin alegeri populare generale* *.

Acest document nu are nevoie de explicații. Indiferent dacă hotărîrea cu privire la refuzul de a se plăti impozite are sau nu putere de lege, aici avem de-a face cu un caz evident de instigare la răscoală și la război civil. Acuzații n-au ascuns nici că prin cuvîntul „dușman” (vezi punctul 2) trebuie

* Vezi volumul de față, pag. 37. — *Nota Red.*

să se subînțealgă dușmanul *intern*, puterea armată a guvernului. Cu toate acestea, autoritățile, pierzînd orice nădejde în posibilitatea de a obține o condamnare pe baza acestui articol din Code, au ales o formulă de acuzare mai blindă : instigare la rebeliune și la împotrivire față de reprezentanții puterii de stat (art. 209 și urm.).

Așadar, trebuia rezolvată o problemă pur politică : aveau acuzații dreptul, bazîndu-se pe hotărîrea Adunării naționale cu privire la refuzul de a se plăti impozite, să îndemne în felul acesta la împotrivire față de puterea de stat, să organizeze o forță armată pentru a lupta împotriva forței armate a statului și să înlocuiască sau să numească, după aprecierea lor, funcționari de stat ?

După o foarte scurtă deliberare, jurații au dat *un răspuns afirmativ* la această întrebare.

În urma acestui verdict, *Lassalle* și *Cantador* vor fi, probabil, și ei puși curînd în libertate. Nu cred că ne putem aștepta ca, în ceea ce-i privește pe ei, Camera superioară de punere sub acuzare de la Colonia să fie de altă părere decît au fost jurații în ceea ce-i privește pe Marx, Schneider și Schapper.

De altfel, miine vom mai reveni la chestiunea *Lassalle*. Se pare că există intenția binevoitoare de a tăragăna procesul lui pînă la terminarea următoarei sesiuni a Curții cu juri (în martie) și de a i se acorda în felul acesta încă trei luni de închisoare preventivă. Să sperăm, totuși, că verdictul Curții cu juri din Colonia va dejuca asemenea planuri umanitariste. Despre felul cum este tratat *Lassalle* în închisoarea de la Düsseldorf, voi da în numărul de miine unele amănunte îmbucurătoare *.

Scris de K. Marx
la 9 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 218
din 10 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* Vezi volumul de față, pag. 295. — *Nota Red.*

Un proces politic

Din districtul Weimar, 3 februarie. Într-o corespondență purtînd această dată și apărută în „Frankfurter Journal“ citim următoarele :

„Se apropie în sfîrșit zilele cînd prima noastră Curte cu juri din localitate va trebui să-și dea verdictul într-un proces politic care urmează să aibă loc curînd de tot. După informațiile pe care le avem, judecarea procesului, care a fost mereu amînată de la o săptămînă la alta, a fost în sfîrșit fixată în mod definitiv pentru ziua de 15 crt. Ședințele Curții cu juri vor începe cu citirea actelor de acuzare a conducătorilor partidului democrat, arestați aici și la Jena în octombrie anul trecut : dr. Lafaurie, candidatul Rothe, studentul Amelung, dr. Otto și scriitorul Jăde. Aceștia sînt aproape singurii — din marele număr al celor arestați în acele zile — împotriva cărora procurorul nu a putut în general să adune probe pentru acuzare. În ancheta întreprinsă împotriva scriitorului Deinhardt din Weimar, care a fost arestat tot atunci, s-au obținut atît de puține dovezi, încît, după ce el a stat două luni de zile în condițiile insalubre ale închisorii tribunalului nostru penal, procurorul nu a putut formula împotriva lui nici o acuzare. Candidatul Lange din Jena, care a fost arestat și el tot atunci, pe cînd se afla la închisoare a avut de patru ori hemoragie și apoi, pe jumătate mort, a fost transportat la Jena la părinții săi, unde curînd după aceea, la 7 ianuarie a.c., după ce a fost din nou interogat timp de trei zile în șir de Tribunalul penal, a încetat din viață. Jurații noștri vor fi foarte surprinși cînd, în locul planurilor de înaltă trădare, în legătură cu care au circulat zvonuri atît de persistente și despre care s-a discutat atît de mult, Curții cu juri îi vor fi prezentate faptele neînsemnate și mărunte pe care se bazează acuzarea împotriva persoanelor sus-numite”.

(Să sperăm că la viitoarea sa victorie poporul nu va fi atît de naiv și de uituc încît să lase pe toți călăii săi în posturile pe care le ocupă, așa cum a făcut în martie. Putem spune cu toată certitudinea că el nu va pregeta să trimită această

întreagă bandă de funcționari reacționari, și în primul rând pe juriștii feroci și fățarnici cărora li se mai spune și „judecători“, într-un arest preventiv, pe timp de șase luni, la închisorile pennsilvaneze²⁰⁰ și apoi, pentru a-și continua cura, la construcția de căi ferate și șosele).

Scris în jurul datei
de 9 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 218
din 10 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Diviziunea muncii la „Kölnische Zeitung“

Colonia, 10 februarie. Cu toată bunăvoința noastră, în cursul săptămînii trecute n-am putut să acordăm atenția cuvenită nici chiar celor mai buni amici și celor mai apropiați vecini ai noștri. Alte chestiuni — se știe de ce natură ²⁰¹ — ne-au răpit tot timpul. Așa că ne grăbim să recuperăm acum ceea ce am omis și să ne îndreptăm privirea în primul rînd spre publicisții învecinați cu noi.

La „Kölnische Zeitung“ diviziunea muncii este realizată într-un ansamblu destul de ciudat. Să facem abstracție de partea de la urmă a ziarului, de pagina a treia și a patra, în care nobilul Wolfers proslăvește Belgia și face tot ce-i stă în putință pentru ca Henric al V-lea să se urce din nou pe tronul strămoșilor săi și să acorde o constituție „după modelul celei belgiene“, și să ne ocupăm numai de fațada gazetei, de prima ei pagină. Aici amicul nostru Schücking ocupă un subsol în care expune, pentru amatori, cele mai noi produse ale fanteziei sale doctrinare și ale doctrinarismului său fantastic în proză și versuri. Cine nu cunoaște interesantele „convorbiri politice“ în care talentatul autor se străduiește, după cum el însuși recunoaște, să scoată din pielea de porc a unui profesor german un Mefistofel, și nu izbutește să scoată decît un Wagner ²⁰² ? Deasupra subsolului însă, la parter, și-a deschis d-l Dumont spațioasele sale saloane politice, în care onorurile casei le fac mari personalități ca Brüggemann și Schwanbeck (a nu se confunda cu Weissbrodt). Brüggemann răspunde pentru partea *filozofică*, pentru salvarea principiului de toate catastrofele, pentru menținerea terenului legalității în ciuda tuturor cutremurelor, pentru genul elegiac, pentru cîntecul lebedei și recviemuri. Schwanbeck răspunde pentru partea *declamatorică*, pentru lirica sublimă, pentru indignarea morală, pentru ditirambi și furtună. Beată de entuziasm, fraza lui

atinge culmile cele mai înalte ale Olimpului și, dacă mersul ei nu este în permanență sigur, rămîne totuși întotdeauna ritmic. Și, într-adevăr, ei îi revin aproape toți hexametrii spontani în care este atît de bogată „Kölnische Zeitung“.

Primul care ne întîmpină astăzi este tocmai acest sublim Schwanbeck. În articolul de dato * Colonia, 7 februarie, el ne edifică asupra urmărilor nefaste ale absolutismului și asupra urmărilor nefaste ale revoluției.

Marele Schwanbeck își descarcă toată mînia sa asupra poporului prusian pentru că nu s-a prezentat la vot sau n-a votat cum trebuie.

„Această Adunare națională *trebuie* să desăvîrșească construcția unui stat monarhic-constituțional; și, totuși, cine se mai îndoiește de faptul că în cadrul ei unii vor stînjiți această construcție pentru că nu mai sînt monarhiști, iar alții pentru că, deși sînt adepți ai absolutismului, n-au devenit încă constituționaliști, iar toți tocmai pentru că nu sînt monarhiști, constituționaliști? De la cei doi poli opuși vor sufla amarnic vînturile, un trecut depășit se va lupta cu un viitor îndepărtat, la care nu se va ajunge, poate, niciodată, și cine știe dacă în această luptă nu va fi pierdut prezentul!“

Observați stilul viguros, năvalnic în care sînt scrise aceste cîteva rînduri clasice. Fiecare frază are o sonoritate energică și sacadată, fiecare cuvînt poartă amprenta indignării morale. Încercați să vă imaginați cît mai concret lupta dintre „trecutul depășit“ și „viitorul îndepărtat, la care nu se va ajunge, poate, niciodată“. Căruia dintre voi nu i se pare că vede cum „viitorul, la care nu se va ajunge, poate, niciodată“, este, totuși, ajuns din urmă de „trecutul depășit“, cum ele amîndouă, aidoma celor două furii, se trag de păr între ele și cum, tocmai datorită inaccesibilității unuia și depășirii celui-lalt, se pierde tot mai mult prezentul în timp ce de la cei doi poli opuși suflă amarnic vînturile !

Să nu vă închipuiți că-i vorba aici de ceva lipsit de importanță. Căci, dacă ne este permis să facem o apreciere asupra unor personalități atît de importante, trebuie să spunem : dacă la Brüggemann, de obicei, ideea primează asupra stilului, la Schwanbeck, dimpotrivă, stilul primează asupra ideii.

Și, într-adevăr, cine, într-o nobilă indignare, nu ar pierde controlul asupra stilului, văzînd cum o Adunare, căreia nu numai regele Prusiei, dar și „Kölnische Zeitung“ i-a încredințat misiunea să desăvîrșească construcția unui stat monarhic constituțional, cum o asemenea Adunare este formată

*— datat. — Nota Trad.

din oameni care stau prea la stînga sau prea la dreapta pentru a putea realiza acest nobil țel? Mai cu seamă cînd de la „cei doi poli opuși suflă amarnic vînturile“ și pentru „Kölnische Zeitung“ „se pierde prezentul“!

E și așa destul de supărător pentru „Kölnische Zeitung“ că poporul alege niște deputați care nu vor să facă ceea ce, după părerea acestei gazete, „ar trebui să vrea“, dar și mai rău e pentru popor că își bate joc de glasul de Cassandra²⁰³ al lui Schwanbeck și, în loc să aleagă un monarhist-constituționalist model din „marele centru al națiunii“, alege niște oameni care ori nu mai sînt monarhiști, ori n-au devenit încă constituționaliști. Tu l'as vreau, Georges Dandin! * — va exclama copleșit de tristețe Schwanbeck, cînd, în teribilul conflict dintre un trecut depășit și un viitor la care nu se va ajunge, poate, niciodată, se va pierde prezentul!

„Cu alte cuvinte, simptomele *reacțiunii* și simptomele unei revoluții noi, sau, mai bine zis, ale unei *revoluții permanente*, nu au întirziat să apară“.

După această descoperire remarcabilă, Cassandra-Schwanbeck își îndreaptă privirea spre Austria. Privirea îi este mereu ațintită asupra acestei țări. Austria este a doua lui patrie; aici s-a indignat el mai înainte împotriva tiraniei exercitate de demagogia vieneză, aici devorează el maghiari, aici autorul sublimelor ditirambe se simte, în sfîrșit, copleșit de un sentiment de duioșie, de ușoare muștrări de conștiință față de cei pe care curtea marțială i-a blagoslovit cu pulbere și gloanțe. Așa se explică și duioasele priviri pe care profetul nostru, plin de presimțiri le aruncă spre Austria în fiecare din articolele sale.

„Și ce s-a schimbat la urma urmei?“ (în Austria bineînțeles). „Neînfrînarea birocrăției a făcut loc neînfrînării democrației, iar apoi neînfrînării forței armate și, pînă la urmă, totul a rămas așa cum a fost!“

Jalnice sînt rezultatele revoluției și triste sînt urmările ei dacă popoarele nu vor în ruptul capului să dea ascultare glasului unor neînțelese Cassandre. „Pînă la urmă, totul a rămas așa cum a fost!“ Ce-i drept, tradiționalul guvern Metternich se deosebește în unele privințe de actuala dictatură militară contrarevoluționară și, mai ales, blindul popor austriac din vremea lui Metternich era cu totul altfel decît actualul

* — Tu ai vrut, Georges Dandin! (Molière, „Georges Dandin“). — *Nota Red.*

popor, care s-a lăsat cuprins de furie revoluționară; de altfel, din istoria de pînă acum se vede că contrarevoluția a fost întotdeauna urmată de o revoluție mult mai radicală, mult mai sîngeroasă. Dar ce rost au toate acestea? „Pînă la urmă, totul a rămas cum a fost” și despotismul rămîne despotism.

Politicienii filistini de cafenea, care alcătuiesc — ca să folosesc o expresie a lui Schwanbeck — „marele centru al națiunii germane”, acești prostănaci care la fiecare contralovitură vremelnică exclamă: „La ce a folosit revoluția dacă totul rămîne ca mai înainte!”, acești profunzi cunoscători ai istoriei care nu văd mai departe de vîrfurile nasului vor fi încîntați să afle că marele Schwanbeck are exact același punct de vedere ca și ei.

După această inevitabilă privire asupra Austriei, Cassandra se întoarce din nou la Prusia și se pregătește să arunce o privire spre viitor. Elementele reacțiunii și acelea ale revoluției sînt cîntărite precum se cuvine. Monarhia și slujitorii ei, Wrangel, starea de asediu (și pioasele dorințe ca ea să fie desființată), „Uniunile prusiene”²⁰⁴ au fost supuse, pe rînd, unei analize temeinice. Mai departe ni se spune:

„Și, cu toate acestea, trebuie să recunoaștem că numărul reacționarilor noștri nu atîrnă prea mult în balanță. Mult mai rău este că *marele centru al poporului* s-a obișnuit pînă într-atît cu absolutismul, încît nu știe de loc cum să se descurce în problemele de autoadministrare, și toate acestea numai din cauza *lenei*. Voi, cei care ați lipsit în număr atît de mare de la aceste alegeri... voi sînteți adevărații adepți ai absolutismului... Nu există în toată lumea asta un fenomen mai detestabil decît un popor care este *prea leneș pentru a duce o viață politică liberă*”.

Tu, „mare centru al poporului german”, nu ești vrednic de Schwanbeck al tău!

Acest „centru al poporului”, care este „prea leneș pentru a duce o viață politică liberă”, acest „centru al poporului”, cum ni se arată ceva mai departe, nu este altcineva decît *burghezia*. Dureroașă mărturisire, a cărei amărăciune este imperceptibil atenuată de satisfacția indignării morale împotriva acestei rușinoase „indolențe” a marelui centru al națiunii!

„Și mai prost stau însă lucrurile cu urmările nefaste ale *revoluției*. Poporul nostru este mult mai bogat decît ne puteam închipui în visători și fanteziști, în demagogi isteți” (ce mărturisire naivă!) „și în mase nechibzuite, la care nu găsim nici urmă de cunoștințe politice. A trebuit să vină anul 1848 ca să ne arate cît de *numeroase* sînt *elementele anarhice* pe care le ascundea în sînul său acest popor liniștit, cumpănit la

minte și iubitor de dreptate, care s-a lăsat cuprins de o pasiune confuză pentru revoluții, și cum mijlocul atât de comod de a face revoluție” (ce-i drept, mult mai „comod” decât să scrii profunde editoriale ditirambice pentru „Kölnische Zeitung”) „ar trebui să fie privit ca un... panaceu”.

În timp ce „centrul” este prea *leneș*, periferia, „plebea”, „masa nechibzuită” este prea energică. „Demagogii isteți”, laolaltă cu „numeroasele elemente anarhice”, nu pot, firește, să nu trezească presimțiri sumbre în sufletul unui Schwanbeck, mai ales când burghezia se lasă pradă „leneviei” și „indolenței” !

„Acesta este mersul firesc al lucrurilor : o lovitură provoacă o contra-lovitură”.

După această nouă și importantă descoperire filozofică, care pe viitor va trebui să-i servească drept temă pentru alte câteva variații pline de inspirație, Cassandra trece la încheiere și trage următoarea concluzie :

„Numai atunci se va deschide drum drept spre o adevărată viață politică liberă, când *marele centru al națiunii, vigoasă și luminată burghezie*, va fi destul de unit și de puternic pentru a face imposibile aceste devieri la stînga sau la dreapta. Avem în fața noastră un ziar din nordul Germaniei... în care stă scris : «...burghezia a obținut deja supremația asupra celor două partide extreme — de stînga și de dreapta — și numai ei îi aparține viitorul !» Ne temem că această mare veselie este încă prematură. Dacă mai e nevoie de vreo dovadă în această privință, ea ne va fi dată de alegerile din Prusia”.

Aceste jelanii sînt expresia profundei indignări morale pe care i-o provoacă Cassandrei moderne depravarea acestei lumi rele, care nu vrea să mărșăluiească la ordinele lui „Kölnische Zeitung”. Acesta este rezultatul investigațiilor făcute de Schwanbeck în „trecutul depășit”, în „viitorul îndepărtat, la care nu se va ajunge, poate, niciodată”, și în „prezentul” care se află sub semnul întrebării : lupta adevărată, decisivă nu se dă între monarhia feudal-birocrațică și burghezie, și nici între burghezie și popor, ci între monarhie și popor, între *monarhiști și republicani*, iar *burghezia, constituționaliștii* se vor retrage de pe cîmpul de luptă.

Nu ne vom lansa aici în lungi raționamente menite să lămurească dacă burghezia s-a retras într-adevăr din luptă, dacă ea a făcut acest lucru din lene sau din slăbiciune, și nici nu vom căuta să facem o apreciere a adevăratei semnificații a alegerilor din Prusia. Ne mulțumim cu mărturisirea lui „Kölnische Zeitung” că, în lupta care se dă azi, burghezia nu

se mai află în prima linie, că interesele în jurul cărora se duce lupta nu mai sînt interesele ei, că lupta se dă pentru monarhia absolută sau pentru republică.

Și acum răsfoiți „Noua gazetă renană” cu începere din luna noiembrie a anului trecut și spuneți-ne dacă n-am explicat noi în fiecare număr și cu fiecare ocazie — de pildă cînd a învins contrarevoluția la Viena, cînd a învins contrarevoluția la Berlin, cînd a fost acordată constituția —, dacă n-am arătat noi cît se poate de amănunțit, în amplul nostru articol „Burghezia și contrarevoluția” și într-o serie de alte articole scrise înainte de alegerile inițiale, că slăbiciunea și lașitatea burgheziei germane au fost cauza care a făcut posibilă contrarevoluția și că contrarevoluția, la rîndul ei, a înlăturat burghezia, făcînd inevitabilă lupta directă dintre rămășițele societății feudale și vîrfurile extreme ale societății moderne, dintre monarhie și republică! Ceea ce am arătat noi, cu trei luni în urmă, că e un rezultat istoric necesar al întregii desfășurări a revoluției germane este prezentat de „Kölnische Zeitung”, sub forma unei presimțiri vagi și confuze, ca un rezultat al încercărilor șarlatanești de a ghici conținutul urnei de vot a apropiatelor alegeri de la 5 martie. Și aceste presimțiri vagi și confuze sînt luate drept o descoperire atît de importantă, că ele au fost numaidecît prezentate publicului binevoitor sub forma emfatică și bombastică a unui articol de fond semnat Δ . Naivă mai e și „Kölnerin” asta!

Scris de K. Marx
la 10 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 219,
ediția a II-a, din 11 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziare

Tradus din limba germană

Lassalle

I

Colonia, 10 februarie. Am promis ieri * să revenim asupra problemei *Lassalle*. Se împlinesc 11 săptămîni de cînd Lassalle se află în închisoarea de la Düsseldorf și abia acum s-au încheiat cercetările în legătură cu niște fapte simple pe care nimeni nu le neagă ; abia acum Camera de punere sub acuzare urmează să pronunțe decizia. Așa cum se prezintă situația, ajunge ca Camera de punere sub acuzare și Camera superioară de punere sub acuzare să aplice termenele maxime prevăzute de lege, ca să poată tergiversa lucrurile pînă după terminarea viitoarei sesiuni a Curții cu juri de la Düsseldorf și să-l fericească pe deținut cu încă trei luni de arest preventiv !

Și ce fel de arest preventiv !

Se știe că o delegație de membri ai diferitelor uniuni democrate din *Colonia* a prezentat de curînd procurorului general Nicolovius o adresă semnată de cîteva mii de cetățeni în care se solicită : 1) urgentarea anchetei în cauza deținuților politici din Düsseldorf, 2) deținuții politici să fie tratați omeneste în timpul arestului preventiv. D-l Nicolovius a promis că va ține seama, pe cît posibil, de aceste revendicări juste.

Din exemplul de mai jos se va vedea însă cît de mult se sinchisește închisoarea din Düsseldorf de d-l procuror general, de legi și de cea mai elementară bună-cuviință.

Un paznic al închisorii și-a permis la 5 ianuarie unele brutalități față de Lassalle și apoi tot el s-a dus la director și s-a plîns că Lassalle l-a brutalizat.

După o oră, directorul închisorii, însoțit de judecătorul de instrucție, a intrat în camera lui Lassalle și, fără să-l salute,

* Vezi volumul de față, pag. 286. — *Nota Red.*

a început să-i ceară socoteală de cele petrecute. Lassalle l-a întrerupt făcînd remarcă că oamenii civilizați obișnuiesc să spună „bună ziua” cînd intră în camera cuiva și că el se socotește îndreptățit să pretindă această politețe din partea unui director.

Aceasta era prea de tot pentru d-l director. Spumegînd de furie, s-a repezit la Lassalle, l-a împins spre fereastră și a început să gesticuleze, țipînd cît îl ținea gura :

„Ascultă, aici d-ta ești deținutul meu și nimic mai mult ; trebuie să te supui regulamentului închisorii, și dacă lucrul acesta nu-ți place, voi da ordin să fii băgat la carceră, ba ți s-ar putea întîmpla ceva și mai rău !”

Atunci și-a ieșit și Lassalle din fire și i-a declarat directorului că nu are nici un drept să-l pedepsească potrivit regulamentului închisorii, deoarece el se află acolo în prevenție ; că țipetele nu folosesc la nimic și nu dovedesc nimic ; și că, chiar dacă această clădire e o închisoare, totuși *aici* este camera lui, și dacă directorul (arătîndu-l pe acesta cu degetul) intră *aici la dînsul*, trebuie să-l salute.

La aceste cuvinte directorul și-a pierdut complet cumpătul. S-a năpustit asupra lui Lassalle, ridicînd brațul să-l lovească și strigînd :

„Nu gesticula cu degetul că-ți ard acum o palmă, de...”

Lassalle l-a luat imediat pe judecătorul de instrucție maritor la această bruscare fără precedent și s-a pus sub protecția acestuia. Judecătorul de instrucție a căutat să-l potolească pe director, reușind abia după ce acesta l-a mai amenințat de nenumărate ori pe Lassalle că-l va pălmui.

După această scenă edificatoare, Lassalle s-a adresat procurorului von Ammon, cerîndu-i să deschidă acțiune publică împotriva d-lui Morret, directorul închisorii. Actele de violență ale directorului nu constituie numai o bruscare și o gravă insultă, ci și un abuz de putere.

D-l von Ammon a răspuns că nu se poate deschide acțiune publică pentru abuz de putere împotriva unui funcționar al închisorii fără o autorizație prealabilă din partea organelor administrative și, invocînd în sprijinul acestei afirmații un decret regal vechi din 1844, i-a recomandat lui Lassalle să se adreseze guvernului.

Art. 95 al așa-numitei constituții acordate glăsuiește :

„Nu este nevoie de autorizație prealabilă din partea autorităților pentru trimiterea în judecată a funcționarilor publici civili sau militari care încalcă legea prin depășirea atribuțiilor lor”.

Art. 108 al aceleiași carte abrogă în mod expres toate legile contrare acestui articol. Adresându-se procurorului, Lassalle s-a referit însă zadarnic la art. 95 ; d-l von Ammon s-a menținut cu încăpăținare la părerea sa în discuția despre competență, despărțindu-se de el cu amabila observație : „Se pare că d-ta uiți că ești un deținut preventiv !”.

Nu am avut oare dreptate când am afirmat că așa-numita constituție ne-a fost impusă numai nouă, nu însă și domnilor funcționari ?

Așadar, amenințarea de a fi pălmuiți, de a fi băgați la carceră, de a fi supuși *pedepselor corporale*, căci aceasta era acel „ceva și mai rău” pe care și-l rezerva d-l Morret — iată „tratamentul omenos” față de deținuții politici promis delegației !

Mai amintim în treacăt că, conform legii, închisorile destinate arestului preventiv trebuie în *mod obligatoriu* să fie *separate* de închisorile corecționale, iar deținuții din primele trebuie să fie supuși unui regim cu totul diferit de cel aplicat condamnaților. La Düsseldorf nu există însă o închisoare separată destinată arestului preventiv, iar deținuții preventivi, pe lângă faptul că sînt închiși, în mod ilegal, în închisoarea corecțională, mai sînt pe deasupra supuși și *normelor pentru condamnați*, pot fi băgați la carceră și supuși pedepselor corporale. Pentru a-și atinge acest scop lăudabil față de Lassalle, d-l Morret a convocat o comisie disciplinară care să-i procure d-lui Lassalle aceste plăceri. Iar domnii judecători de instrucție și procurori, pare-se, lasă cu sînge rece să se petreacă toate acestea sau se ascund în dosul controverselor despre competență !

Lassalle s-a adresat procurorului general. La rîndul nostru, dăm publicității întregul caz, pentru ca opinia publică să sprijine plîngerea deținutului.

Am aflat, de altfel, că, în sfîrșit, arestul celular al lui Lassalle a fost curmat și că acum, cel puțin, se află închis în aceeași celulă cu Cantador.

II

Colonia, 3 martie. Ne mai amintim cu toții de acel proces senzațional. O fată nenorocită a fost trimisă în judecata *Curții cu juri* pentru *pruncucidere*. Jurații au achitat-o. Ulterior ea a fost deferită tribunalului corecțional al poliției pentru *tănuire de sarcină*. În hohotele de ris ale publicului, decizia de trimitere în judecată dată de Camera de punere sub acuzare a fost casată.

Camera de punere sub acuzare din Düsseldorf calcă pe urmele faimoasei ei predecesoare.

Prin decizia din 22 februarie, dată de Camera de punere sub acuzare din Düsseldorf, *Lassalle*, *Cantador* și *Weyers* au fost trimiși în judecata *Curții cu juri* sub acuzarea de a fi rostit *discursuri incendiare*. Noi nu avem nimic împotriva. Dar, printr-o hotărîre pronunțată de aceeași Cameră de punere sub acuzare, *Lassalle* a mai fost trimis a doua oară în fața tribunalului corecțional al poliției, pe temeiul că într-o cuvîntare rostită la *Neuss*²⁰⁵ ar fi incitat la „rezistență prin mijloace violente împotriva funcționarilor publici” (delict prevăzut de art. 209, 217).

Să constatăm, în primul rînd, faptele.

Printre împrejurările cu care se motivează trimiterea lui *Lassalle* în fața *Curții cu juri* figurează aceeași cuvîntare rostită la *Neuss*. Camera de punere sub acuzare arată că în această cuvîntare el „ar fi incitat la înarmare împotriva puterii de stat” (delict prevăzut de art. 87, 91, 102).

Așadar, pentru una și aceeași cuvîntare, *Lassalle* este deferit o dată *Curții cu juri* și a doua oară tribunalului corecțional al poliției. Dacă jurații îl achită, atunci el va fi condamnat de tribunalul corecțional al poliției. Iar dacă tribunalul corecțional al poliției nu-l condamnă, el rămîne în orice caz arestat preventiv pînă cînd este achitat de tribunalul corec-

țional al poliției. Oricare ar fi deci verdictul Curții cu juri, Lassalle rămâne arestat, iar statul prusian este salvat.

Repetăm, pentru *una și aceeași cuvîntare* Lassalle este deferit de Camera de punere sub acuzare din Düsseldorf o dată Curții cu juri și a doua oară tribunalului corecțional al poliției. Este *același* fapt.

Să facem însă abstracție de acest lucru.

Dacă într-o cuvîntare eu „îndemn la înarmare împotriva puterii de stat”, nu este oare de la sine înțeles că îndemn la „o rezistență prin mijloace violente împotriva funcționarilor publici”? *Existența* puterii de stat își găsește expresia tocmai în *funcționarii*, armata, administrația, judecătorii ei. Dacă facem abstracție de această întruchipare fizică a ei, ea nu-i decît o umbră, o ficțiune, o simplă denumire. Răsturnarea guvernului nu este cu putință fără o rezistență prin mijloace violente împotriva funcționarilor lui. Dacă într-o cuvîntare eu îndemn la *revoluție*, este de prisos să mai adaug: „*Opu-neți rezistență prin mijloace violente funcționarilor publici*”. Aplicînd metoda folosită de Camera de punere sub acuzare din Düsseldorf, cei deferiți Curții cu juri în baza art. 87 și 102 pentru instigare la răsturnarea guvernului ar putea fi trimiși toți, fără nici o excepție, și în fața tribunalului corecțional al poliției în baza art. 209 și 217.

Dar oare în Code d'instruction criminelle²⁰⁶ nu există undeva un articol care glăsuiește în felul următor :

„Toute personne acquittée légalement ne pourra plus être reprise ni accusée à raison du même délit” ?

Ceea ce în traducere înseamnă :

„Orice persoană achitată în mod legal nu poate fi din nou trimisă în judecată sau pusă sub acuzare pentru același fapt”.

Lucrurile nu se schimbă însă de loc dacă *după* verdictul de achitare pronunțat de Curtea cu juri sînt trimiși în judecată pentru același fapt în fața tribunalului corecțional al poliției sau dacă se casează cu anticipație verdictul Curții cu juri prin aceea că *anticipat* 1) sînt trimiși în judecata Curții cu juri și 2) concomitent pentru același fapt sînt trimiși în judecata tribunalului corecțional al poliției.

Întrebăm Camera de punere sub acuzare din Düsseldorf dacă zelul ei patriotic nu i-a jucat cumva o festă perspicacității ei juridice. Îl întrebăm pe judecătorul de instrucție *Eber-*

meier dacă îi este complet străin orice *resentiment* împotriva lui Lassalle? Întrebăm, în sfârșit, pe un funcționar al parchetului din Düsseldorf dacă nu a spus: „De achitarea lui Cantador și a lui Weyers nu prea ne pasă; pe Lassalle însă trebuie să-l reținem în orice caz“.

Noi ne îndoim că Lassalle dorește în aceeași măsură să figureze pentru cine știe cât timp în inventarul „*pensionarilor statului*“ par excellence.

Cazul lui Lassalle prezintă importanță pentru noi nu numai fiindcă este vorba de libertatea și drepturile unui concetățean, a unuia dintre prietenii noștri de partid. El prezintă importanță, în primul rând, pentru că se pune întrebarea dacă competența exclusivă a *Curții cu juri pentru infracțiunile politice* va avea sau nu soarta tuturor așa-ziselor *cuceriri din martie*, dacă judecătorii funcționari salariați vor putea și de acum înainte să reducă după bunul lor plac rolul *Curții cu juri nesalariate* la cel al unui tribunal fictiv și, în cazul cînd jurații nu ar recunoaște vreun fapt oarecare drept crimă sau delict politic, să-l trimită spre judecare tribunalului corecțional al poliției ca pe o infracțiune de drept comun. De ce au fost, în general, scoase aceste delict și crime din competența tribunalelor ordinare și trecute în competența *Curților cu juri*? Pentru că, de bună seamă, s-a presupus, în pofida cinstei și meticulozității judecătorilor salariați, că în procesele politice ei apără orice în afară de interesele acuzatului.

Vom mai reveni asupra acestui subiect. *

Scris de K. Marx la 10 februarie
și 3 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 219 și 237
din 11 februarie și 4 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 495. — Nota Red.

Panslavismul democrat ²⁰⁷

I

Colonia, 14 februarie. Nu o dată am arătat cum visele transfirii apărute după revoluțiile din februarie și martie, ca, de pildă, visele despre înfrățirea generală a popoarelor, republica federativă europeană și pacea veșnică, nu făceau în fond altceva decât să camufleze dezorientarea fără margini și indolența purtătorilor de cuvânt de atunci. Ei nu vedeau sau nu voiau să vadă ce anume trebuia să se facă pentru a salvarda revoluția ; nu puteau sau nu voiau să ia nici un fel de măsuri într-adevăr revoluționare ; mărginirea unora și uneltirile contrarevoluționare ale celorlalți au făcut ca poporul să se aleagă doar cu fraze sentimentale în loc de fapte revoluționare. Lamartine, acest ticălos plin de emfază, era eroul clasic al acestei epoci, în care sub flori poetice și artificii retorice se ascundea trădarea cauzei poporului.

Popoarele care au înfăptuit revoluția știu cât de scump au trebuit să plătească faptul că, în naivitatea lor, au dat atunci crezare vorbelor mari și asigurărilor grandilocvente. În locul salvardării revoluției, pretutindeni Camere reacționare care unelteau împotriva revoluției ; în locul transpunerii în fapt a făgăduielilor făcute pe baricade, contrarevoluțiile de la Neapole, Paris, Viena, Berlin, căderea orașului Milano, războiul împotriva Ungariei ; în locul înfrățirii popoarelor, reinnoirea Sfintei alianțe pe o bază mai largă sub auspiciile Angliei și Rusiei. Și aceiași oameni care încă în aprilie și mai salutau cu entuziasm frazele grandilocvente ale epocii roșesc acum numai la gândul că s-au putut lăsa atunci înșelați de niște imbecili și ticăloși.

Experiența dureroasă ne-a învățat că „înfrățirea popoarelor din Europa” nu se realizează cu simple fraze și dorințe pioase, ci numai prin revoluții radicale și lupte sîngeroase ; că nu este vorba de înfrățirea tuturor popoarelor europene

sub un singur steag republican, ci de o alianță a popoarelor revoluționare împotriva celor contrarevoluționare, alianță care nu se înfăptuiește pe *hîrtie*, ci pe *cîmpul de luptă*.

Această experiență amară, dar necesară, a făcut ca în întreaga Europă apuseană frazele lamartiniene să-și piardă tot creditul de care se bucurau. În Europa răsăriteană, dimpotrivă, mai există fracțiuni, chipurile democratice, revoluționare, care nu conțesc să se facă ecoul acestor fraze și sentimentalisme și să predice evanghelia înfrățirii popoarelor europene.

Aceste fracțiuni — facem abstracție de unii visători germani ignoranți, ca, de pildă, d-l A. Ruge și alții — sînt formate din *panslaviștii democrați* ai diferitelor popoare slave.

Programul panslavismului democrat se află în fața noastră sub forma unei broșuri intitulate: „*Chemare către slavi. De patriotul rus Mihail Bakunin, delegat la Congresul slavilor care a avut loc la Praga*”. Köthen, 1848²⁰⁸.

Bakunin este prietenul nostru. Aceasta nu ne va împiedica însă să supunem unei critici broșura sa.

Ascultați cum împărtășește Bakunin chiar la începutul chemării sale iluziile lui martie și aprilie trecut :

„Primul semn de viață al revoluției a fost strigătul de ură împotriva vechii asupriri, un strigăt de compasiune și de dragoste față de toate naționalitățile asuprite. Popoarele., au simțit, în sfîrșit, ocară cu care vechea diplomatie a copleșit omenirea și au înțeles că prosperitatea națiunilor nu va fi niciodată asigurată atîta vreme cît undeva în Europa mai există măcar un singur popor subjugat... Jos autoritarii ! — a răsunit ca un singur glas ; slavă celor asupriți, polonezilor, italienilor și tuturor celorlalți ! Nu mai vrem războaie de cotropire ; trebuie însă să ducem pînă la capăt acest ultim război, lupta glorioasă a revoluției pentru eliberarea definitivă a tuturor popoarelor ! Jos granițele artificiale, fixate cu forța de congresele despoților, după așa-numite necesități istorice, geografice, comerciale și strategice ! Să nu mai existe nici un alt fel de granițe în afară de cele firești, trasate de voința suverană a popoarelor înseși, pe baza particularităților lor naționale și în spiritul dreptății și al democrației. Aceasta este chemarea unanimă a popoarelor.” (pag. 6 și 7).

Chiar în aceste cuvinte regăsim toată entuziasta înflăcărare a primelor luni de după revoluție. Nu se suflă însă nici o vorbă despre piedicile care stau, în realitate, în calea unei asemenea eliberări generale, despre treptele de civilizație atît de diferite și despre necesitățile politice, tot atît de diferite, ale fiecărui popor în parte determinate de aceste trepte de civilizație. Cuvîntul „libertate” suplinește totul. În general nu se vorbește aici despre realitate sau, în măsura în care trebuie să se țină seama de ea, este prezentată ca ceva ab-

solut reprobabil și impus în mod samavolnic de „congresele despoților” și de „diplomați”. Acestei realități hîde i se opune nemijlocit așa-zisa voință a poporului, cu imperativul ei categoric, cu revendicarea absolută a „libertății”.

Am văzut ce s-a dovedit a fi mai tare. Așa-zisa voință a poporului a fost înșelată într-un mod atît de rușinos tocmai din pricină că a pornit pe calea unei abstractizări atît de fantastice a relațiilor existente în realitate.

„Revoluția, în virtutea deplinelor ei puteri, a declarat desființate statele despotice, statul prusian..., Austria..., imperiul otoman... și, în sfîrșit, ultima speranță a despoților... imperiul rus... scopul final fiind confederația generală a republicilor europene” (pag. 8).

Și, într-adevăr, nouă aici, în Apus, trebuie să ni se pară ciudat că, după ce toate aceste planuri frumoase au eșuat la *prima* încercare de a le transpune în fapt, mai pot fi socotite ca ceva măreț și vrednic de laudă. Nenorocirea a constat tocmai în faptul că, deși revoluția, „în virtutea deplinelor ei puteri, a declarat desființate statele despotice”, totodată însă, „în virtutea deplinelor ei puteri”, nu a mișcat nici un deget pentru a înfăptui propriul ei decret.

Atunci a fost convocat Congresul slavilor. El și-a însușit întru totul punctul de vedere al acestor iluzii. Ascultați :

„Adînc pătrunși de legăturile comune ale istoriei (?) și singelui, noi am jurat să nu mai lăsăm ca destinele noastre să se despartă din nou. Blestemînd politica ale cărei victime am fost atîta amar de vreme, *ne-am conferit noi singuri* dreptul la o *independență* deplină și *am jurat solemn* că de această independență trebuie să *aibă parte* de acum înainte *toate popoarele slave*. Noi am recunoscut independența Boemiei * și Moraviei... și am întins poporului german, Germaniei democate, o mîină de frate. În numele aceloră dîntre noi care locuiesc în Ungaria, le-am propus maghiarilor, cei mai înverșunați dușmani ai rasei noastre, să încheie cu noi o alianță frățească... și n-am uitat să-i includem în liga noastră eliberatoare nici pe frații noștri care gem sub jugul turcilor. Am condamnat în mod solemn politica criminală care a împărțit de trei ori Polonia... Noi am expus toate acestea și, împreună cu toți democrații tuturor popoarelor (?), am cerut : libertatea, egalitatea și înfrățirea tuturor națiunilor” (pag. 10).

Panslavismul democrat mai formulează și astăzi încă aceste revendicări :

„Pe atunci eram plin de încredere în cauza noastră... *dreptatea* și *omenia* erau în întregime de partea noastră, pe cînd dușmanii noștri nu

* — Cehia. — *Nota Red.*

aveau de partea lor nimic altceva decît nelegiuirea și barbaria. Nu ne-am amăgit cu niște *simple plăsmuiri*, ci eram animați de ideile *singurei politici adevărate și necesare*, de ideile *politicii revoluției*".

„Dreptate”, „omenie”, „libertate”, „egalitate”, „fraternitate”, „independentă” — pînă acum nu am găsit în manifestul panslavist nimic altceva decît aceste categorii mai mult sau mai puțin morale, care, ce-i drept, au o rezonanță foarte frumoasă, dar în problemele istorice și politice *nu demonstrează absolut nimic*. „Dreptatea”, „omenia”, „libertatea” etc. pot revendica de o mie de ori un lucru sau altul ; dar cînd este vorba de ceva irealizabil, atunci nu se înfăptuiește și, în pofida tuturor revendicărilor, rămîne o „simplă plăsmuire”. Rolul pe care masa slavilor l-a jucat după Congresul de la Praga ar fi trebuit să spulbere iluziile panslaviștilor ; ei ar fi trebuit să înțeleagă că toate dorințele pioase și visele frumoase sînt neputincioase în fața realității de fier, că politica lor a fost tot atît de puțin „politica revoluției”, ca și politica Republicii franceze. Cu toate acestea, și acum, în ianuarie 1849, ei ne mai debitează aceleași fraze răsufiate al căror conținut a dezamăgit Europa apuseană în urma celei mai sîngeroase contrarevoluții.

Un singur cuvînt despre „înfrățirea generală a popoarelor” și despre fixarea „granițelor, pe care voința suverană a popoarelor înseși le trasează pe baza particularităților lor naționale”. Statele Unite și Mexicul sînt două republici ; în amîndouă poporul este suveran.

Cum se face că între aceste două republici, care, potrivit *teoriei morale*, ar trebui să fie „înfrățite” și „confederate”, a izbucnit un război pentru Texas, că „voința suverană” a poporului american, sprijinindu-se pe vitejia voluntarilor americani, a mutat, din „considerente geografice, comerciale și strategice”, cu cîteva sute de mile mai spre sud, granițele trasate de natură ? Și le va reproșa oare Bakunin americanilor un „război de cotropire” care, ce-i drept, dă o grea lovitură teoriei sale bazate pe „dreptate și omenie”, dar care a fost dus totuși exclusiv în interesul civilizației ? Sau este cumva o nenorocire că bogata Californie a fost smulsă din mîinile mexicanilor leneși, care nu au știut să facă nimic cu ea ? Și ce e rău dacă energicii ianchei, prin exploatarea rapidă a minelor de aur de acolo, înmulțesc mijloacele de circulație, concentrează în cîteva ani, pe coasta cea mai prielnică a Oceanului Pacific, o populație deasă și un comerț întins, întemeiază orașe mari, deschid noi căi de navigație,

construiesc o cale ferată de la New York la San Francisco, lasă propriu-zis pentru prima oară civilizația să pătrundă în Oceanul Pacific și vor da, pentru a treia oară în istorie, o orientare nouă comerțului mondial? Se prea poate ca „independența” unor spanioli din California și din Texas să sufere de pe urma acestui fapt, ca „dreptatea” și alte principii morale să fie încălcate ici și colo; dar ce înseamnă toate acestea în comparație cu asemenea fapte de importanță istorică mondială?

Ținem de altfel să menționăm că această teorie a înfrățirii generale a popoarelor, care, fără să ia în seamă situația istorică și gradul de dezvoltare socială a anumitor popoare, nu urmărește nimic altceva decât să le înfrățească cu orice preț, a fost combătută cu mult înaintea revoluției de către redactorii „Noii gazete renane”, și anume ei i-au combătut atunci pe cei mai buni amici ai lor, pe democrații englezi și francezi. În ziarele democratice engleze, franceze și belgiene din vremea aceea există dovezi în acest sens²⁰⁹.

În ceea ce privește în mod special panslavismlul, noi am arătat deja în nr. 194 al „Noii gazete renane” că, abstracție făcînd de autoînșelarea bine intenționată a panslaviștilor democrați, el nu are în realitate alt scop decât să facă, pe de o parte, din Rusia și, pe de altă parte, din monarhia austriacă unită, dominată de majoritatea slavă și dependentă de Rusia, un reazem pentru slavii din Austria dispersați, care sub raport istoric, cultural, politic, comercial și industrial sînt dependenți de germani și maghiari. Noi am arătat că asemenea națiuni mici, pe care de secole istoria le tîrăște după ea împotriva propriei lor voințe, trebuie în mod inevitabil să fie contrarevoluționare și că poziția pe care au adoptat-o în revoluția de la 1848 a și fost contrarevoluționară. Avînd în vedere că manifestul democrat-panslavist revendică independența tuturor slavilor fără deosebire, trebuie să revenim asupra acestei probleme.

Vrem să menționăm mai întii că, pentru democrații de la Congresul slavilor, romantismul politic și sentimentalismul sînt foarte scuzabile. Cu excepția polonezilor — polonezii nu sînt panslaviști din motive foarte explicabile —, ei aparțin cu toții unor popoare care ori sînt prin întreaga lor poziție istorică în mod inevitabil contrarevoluționare, cum este cazul slavilor de sud, ori — cum este cazul rușilor — sînt încă departe de o revoluție și de aceea sînt încă, cel puțin deocamdată, contrarevoluționare. Aceste fracțiuni cu orientare

democratică, datorită culturii dobândite în străinătate, caută să pună de acord concepțiile lor democratice cu sentimentul lor național, care, după cum se știe, este foarte pronunțat la slavi ; și întrucît lumea materială, condițiile concrete din țara lor nu oferă nici un fel de temeuri, sau cel mult niște temeuri imaginare pentru această punere de acord, nu le mai rămîne nimic altceva decît „văzduhul de visări”²¹⁰, imperiul dorințelor pioase, politica fantezistă. Ce frumos ar fi dacă croații, pandurii și cazacii ar constitui avangarda democrației europene, dacă ambasadorul republicii siberiene și-ar prezenta la Paris scrisorile sale de acreditare ! Firește, acestea ar fi perspective foarte îmbucurătoare, dar nici chiar panslavistul cel mai înflăcărat nu va pretinde ca democrația europeană să aștepte pînă la înfăptuirea lor, și deocamdată tocmai națiunile a căror independență manifestul o revendică în mod special sînt dușmanii notorii ai democrației.

Repetăm : în afară de polonezi, ruși și, în cel mai bun caz, de slavii din Turcia, nici un popor slav nu are viitor din simplul motiv că tuturor celorlalți slavi le lipsesc condițiile istorice, geografice, politice și industriale necesare pentru a fi independente și viabile.

Popoare care nu au avut niciodată o istorie proprie, care de îndată ce au atins prima treaptă, oricît de primitivă, a civilizației au și ajuns la remorca unei puteri străine sau pe care abia jugul străin le-a împins *cu de-a sila* pe prima treaptă a civilizației nu sînt viabile și nu vor putea fi niciodată independente.

Aceasta a fost soarta slavilor din Austria. Cehii, printre care îi socotim și pe moravi și slovaci, deși se deosebesc ca limbă și istorie, nu au avut niciodată o istorie. Din timpul lui Carol cel Mare, Boemia este înlănțuită de Germania. Pentru scurtă vreme națiunea cehă s-a eliberat și a format statul Marii Moravii, pentru a fi imediat subjugată din nou și aruncată timp de 500 de ani înapoi și încolo, ca o minge, între Germania, Ungaria și Polonia. Boemia și Moravia au fost apoi anexate definitiv Germaniei, iar regiunile slovace au rămas Ungariei. Și această „națiune”, care nici nu există din punct de vedere istoric, formulează pretenții de independență ?

Tot așa stau lucrurile și cu așa-ziii slavi de sud. Unde este istoria slovenilor din Iliria, a dalmaților, croaților și șocazilor²¹¹ ? Începînd din secolul al XI-lea, ei au pierdut ultima aparență de independență politică și au ajuns parte sub

dominație germană, parte sub dominația Veneției, parte sub dominație maghiară. Și din aceste zdrențe ferfenițate vor să înjghebeze o națiune puternică, independentă, viabilă ?

Mai mult. Dacă slavii din Austria ar fi constituit o masă compactă ca polonezii, maghiarii, italienii, dacă ei ar fi fost în stare să se unească într-un stat de 12.000.000—20.000.000, atunci pretențiile lor încă ar mai fi avut un caracter serios. În realitate însă s-a petrecut exact contrarul. Germanii și maghiarii s-au înfipt între ei, ca o pană mare, pînă la extremitățile Carpaților, aproape pînă la Marea Neagră ; i-au izolat pe cehi, moravi și slovaci de slavii de sud printr-un brîu lat de 60—80 de mile. 5.500.000 de slavi, care au rămas la nordul acestui brîu, și 5.500.000, care au rămas la sudul lui, sînt despărțiți printr-o masă compactă de 10.000.000—11.000.000 de germani și maghiari, pe care istoria și nevoia i-au aliat.

De ce însă cei 5.500.000 de cehi, moravi și slovaci nu pot constitui un stat, și cei 5.500.000 de slavi de sud, împreună cu slavii din Turcia, alt stat ?

Priviți pe orice hartă lingvistică cum sînt împărțiți cehii și vecinii lor cu care se înrudesc prin limbă. Ei s-au înfipt ca o pană în Germania, dar au tot fost împinși înapoi, din ambele părți, de elementul german. O treime din populația Boemiei vorbește limba germană ; în Boemia la 34 de cehi revin 17 germani. Și tocmai cehii sînt aceia care trebuie să constituie nucleul statului slav proiectat, întrucît și moravii sînt foarte amestecați cu germani, iar slovacii — cu germani și maghiari și, în plus, sînt complet indiferenți din punct de vedere național. Și ce fel de stat slav ar fi acela în care, pînă la urmă, *ar domina burghezia germană de la orase ?*

La fel se prezintă lucrurile și cu slavii de sud. Slovenii și croații izolează Germania și Ungaria de Marea Adriatică, dar Germania și Ungaria *nu pot* lăsa să li se taie drumul spre Marea Adriatică din „considerente geografice și comerciale”, care, ce-i drept, nu constituie un impediment pentru fantezia lui Bakunin, dar care, totuși, există și reprezintă pentru Germania și Ungaria o problemă tot atît de vitală ca, de pildă, coasta de răsărit a Mării Baltice, de la Danzig pînă la Riga, pentru Polonia. Și acolo unde este vorba de existența și de libera dezvoltare a tuturor resurselor unor mari națiuni, nu grija sentimentală față de cîțiva germani sau slavi împrăștiați va fi hotărîtoare ! Ca să nu mai vorbim de faptul că acești slavi de sud sînt și ei amestecați pretutindeni cu elemente germane, maghiare și italiene ; că și aici ajunge să-ți

arunci ochii pe harta lingvistică ca să vezi că proiectatul stat al slavilor de sud se reduce la niște petice disperate și că, în cel mai bun caz, acest stat va cădea în întregime în mîinile burghezilor *italieni* de la Triest, Fiume și Zara și în cele ale burghezilor *germani* de la Agram, Laibach, Karlstadt, Semlin, Pancsova și Weisskirchen *.

Dar nu s-ar putea oare uni slavii de sud din Austria cu sîrbii, bosniicii, morlaciai²¹² și bulgarii? Firește că ar putea dacă, în afară de greutățile enumerate, n-ar mai exista și ura străveche a locuitorilor de la hotarele Austriei împotriva slavilor din Turcia de dincolo de Sava și Una : dar acești oameni, care de veacuri se consideră unii pe alții escroci și bandiți, în pofida înrudirii lor naționale se urăsc între ei cu mai multă înverșunare decît se urăsc slavii și maghiarii.

Intr-adevăr, situația germanilor și a maghiarilor ar fi cît se poate de agreabilă dacă li s-ar înlesni slavilor din Austria să-și dobîndească așa-numitele lor „drepturi” ! Între Silezia și Austria s-ar înfițe ca o pană un stat independent al Boemiei și Moraviei ; Austria și Stiria ar fi despărțite prin „republica slavilor de sud” de debușeele lor naturale, Marea Adriatică și Marea Mediterană ; partea de răsărit a Germaniei ar fi cîmpîrită ca o piine roasă de șoareci ! Și toate acestea drept mulțumire pentru faptul că germanii și-au dat osteneala să-i civilizeze pe îndărătnicii de cehi și sloveni și să introducă și la ei comerțul, industria, o agricultură mai productivă și cultura !

Dar tocmai acest jug, impus slavilor sub pretextul civilizației, reprezintă una dintre cele mai mari crime comise de germani și de maghiari ! Ascultați :

„Pe bună dreptate sînteți cuprinși de minie, pe bună dreptate doriți cu sete să vă răzbunați împotriva *blestematei politici germane*, care n-a urmărit decît pieirea voastră, care *v-a subjugat secole de-a rîndul*...” (pag. 5).

„...*Maghiarii, dușmanii înverșunați* ai rasei noastre, care abia dacă numără vreo 4.000.000 de suflete, se fălesc că au subjugat 8.000.000 de slavi...” (pag. 9).

„Eu cunosc tot răul pe care l-au făcut maghiarii fraților noștri slavi, cunosc crimele lor împotriva naționalității noastre, știu cum au călcat în picioare limba și independența noastră” (pag. 30).

Care anume sînt crimele mari, înfiorătoare comise de germani și maghiari împotriva naționalității slave ? Nu vorbim

* Denumirile croate : Rieka, Zadar, Zagreb ; denumirea slovenă : Ljubljana ; denumirea croată : Karlovaț ; denumirile sîrbe : Zemun, Pančevo, Bela-Țrkva. — *Nota Trad.*

acum de împărțirea Poloniei, care nu-și are locul aici ; vorbim despre „nedreptatea de secole” la care ar fi fost, chipurile, supuși slavii.

Germanii au recucerit în nord de la slavi teritoriul dintre Elba și Warthe, care aparținuse înainte germanilor, iar ulterior slavilor, cucerire dictată de „necesități geografice și strategice”, ca urmare a împărțirii imperiului carolingian. Aceste regiuni slave sînt complet germanizate ; este un fapt împlinit și nu mai poate fi îndreptat decît dacă panslaviștii vor reînvia limbile sorabă, vendă și obodrită și le vor impune locuitorilor din Leipzig, Berlin și Stettin *. Dar că această cucerire a fost făcută în interesul civilizației este un lucru pe care nu l-a contestat încă nimeni pînă acum.

În sud germanii au găsit semințiile slave deja gata risipite. De aceasta s-au îngrijit avarii, care nu erau de neam slav și care au stăpînit teritoriul ocupat ulterior de maghiari. Germanii i-au silit pe acești slavi să le plătească biruri și au dus împotriva lor numeroase războaie. Ei s-au războit și cu avarii, și cu maghiarii, cărora le-au luat întreaga țară de la Ens pînă la Leitha. În timp ce aici germanizarea s-a făcut în mod forțat, germanizarea pămînturilor slave s-a făcut mai curînd în mod pașnic, datorită imigrației, datorită influenței exercitate de națiunea mai înaintată asupra națiunii înapoiate. Industria germană, comerțul german și cultura germană au adus de la sine limba germană în țară. Cît privește „asuprirea”, apoi slavii nu au fost mai asupriți de germani decît însăși masa poporului german.

În ceea ce-i privește pe maghiari, se știe că în Ungaria trăiesc o mulțime de germani, totuși niciodată maghiarii nu au avut prilejul să se plîngă de „blestemata politică germană”, deși ei nu numărau decît „vreo 4.000.000 de suflete” ! Și dacă cei „8.000.000 de slavi” au trebuit să îndure 8 secole jugul impus de cei 4.000.000 de maghiari, chiar și numai aceasta dovedește cu prisosință care dintre aceste două popoare a fost mai viabil și mai energic, slavii cei numeroși sau maghiarii cu mult mai puțin numeroși !

Cea mai mare „crimă” a germanilor și maghiarilor este însă, ce-i drept, faptul că au împiedicat pe acești 12.000.000 de slavi să se turcizeze ! Ce s-ar fi ales de aceste mici națiuni fărîmițate, care au jucat în istorie un rol atît de jalnic, dacă n-ar fi fost ținute laolaltă de maghiari și germani și

* Denumirea poloneză : Szczecin. — Nota Red.

trimise în luptă împotriva trupelor lui Mahomed și ale lui Soliman, dacă așa-numiții lor „asupritori” n-ar fi hotărît bătăliile purtate în scopul apărării acestor popoare slabe! Nu este oare destul de elocventă în acest sens soarta celor „12.000.000 de slavi, valahi și greci”, striviți pînă în zilele noastre „sub călcîiul celor 700.000 de turci”? (pag. 8).

Și, în sfîrșit, poate fi socotit o „crimă”, o „politică blestemată” faptul că, atunci cînd în general în Europa marile monarhii au devenit o „necesitate istorică”, germanii și maghiarii au unit toate aceste mici națiuni firave și neputincioase într-un mare stat, dîndu-le astfel posibilitatea să participe și ele la dezvoltarea istorică, de care, dacă ar fi fost lăsate în voia soartei, ar fi rămas complet străine? Firește, asemenea lucru nu se poate înfăptui fără a strivi unele plăpînde mlădițe naționale. Dar fără violență, fără cruzime nu poți să impui ceva în istorie, și dacă Alexandru, Cezar și Napoleon ar fi posedat acea emotivitate la care face acum apel panslavismul în interesul clienților lui decăzuți, ce s-ar fi ales atunci de istorie! Și cu ce sînt oare perșii, celții și locuitorii Sfîntului imperiu roman de națiune germană mai răi decît cehii, ogulinii și serejanii?

Acum însă, în urma progresului uriaș al industriei, comerțului și transporturilor, centralizarea politică a devenit o necesitate și mai imperioasă decît atunci, în secolul al XV-lea și al XVI-lea. Tot ceea ce încă nu-i centralizat se centralizează. Și iată că acum vin panslaviștii și cer „să-i eliberăm” pe acești slavi semigermanizați, să distrugem o centralizare pe care toate interesele materiale ale acestor slavi le-o impun!

Într-un cuvînt, rezultă că toate aceste „crime” ale germanilor și maghiarilor împotriva sus-menționaților slavi fac parte dintre faptele cele mai bune și mai meritoase cu care se pot făli în istorie atît poporul nostru cît și poporul maghiar.

De altfel, în ceea ce-i privește pe maghiari, mai trebuie menționat în mod special faptul că, mai cu seamă după revoluție, ei au făcut prea multe concesii și s-au dovedit prea slabi față de înfumurații croați. Se știe că Kossuth le-a făcut toate concesiiile posibile, în afară de îngăduința ca deputații lor să vorbească în Reichstag în limba croată. Și unicul lucru care poate fi reproșat maghiarilor este tocmai toleranța față de o națiune contrarevoluționară prin natura ei.

II

Colonia, 15 februarie. Ieri am încheiat articolul nostru arătînd că slavii din Austria nu au avut niciodată o istorie proprie, că din punct de vedere istoric, cultural, politic, comercial și industrial sînt dependenți de germani și de maghiari, că în parte sînt deja germanizați, maghiarizați, italianizați, că, în cazul că ar constitui state independente, nu ei, ci burghezia germană și italiană de la orașe ar conduce aceste state și că, în sfîrșit, nici Ungaria și nici Germania nu pot admite ca asemenea mici state în stat, lipsite de vitalitate, să se separe de ele și să se constituie în mod independent.

Toate acestea n-ar avea însă o importanță hotărîtoare. Dacă slavii ar fi început, în vreo perioadă oarecare în timpul cît au fost asupriți, o *nouă istorie revoluționară*, ei încă ar fi făcut prin aceasta dovada vitalității lor. Revoluția ar fi fost din clipa aceea interesată ca ei să se elibereze, iar interesele particulare ale germanilor și maghiarilor ar fi dispărut în fața intereselor mult mai mari ale revoluției europene.

Dar tocmai așa nu s-a întîmplat niciodată. Slavii — aminăm încă o dată că aici îi excludem întotdeauna pe polonezi — au servit în permanență drept *principală unealtă a contra-revoluției*. Asupriți la ei acasă, au fost pretutindeni aiurea, unde influența slavă se făcea resimțită, *asupritorii tuturor națiunilor revoluționare*.

Să nu ni se obiecteze că am adopta aici o poziție în interesul prejudecăților naționale germane. În ziarele germane, franceze, belgiene și engleze există destule dovezi că încă cu mult *înainte* de revoluție tocmai redactorii „Noii gazete renane” au combătut cu cea mai mare energie orice manifestare a obtuzității naționale germane²¹³. E drept că, spre deosebire de alții, ei nu i-au ponegrit pe germani aruncînd vorbe în vînt și numai după cele ce le ajungeau la ureche ;

dimpotrivă, ei au demonstrat din punct de vedere istoric și au dezvăluit fără cruțare rolul ticălos pe care l-a jucat Germania fără doar și poate în istorie datorită nobilimii și burgheziei ei, datorită slabei ei dezvoltări industriale; ei au recunoscut întotdeauna superioritatea marilor națiuni istorice din Apus, a englezilor și a francezilor în comparație cu germanii rămași în urmă. Și tocmai de aceea sîntem îndrituiți să nu împărtășim iluziile fanteziste ale slavilor și să judecăm alte popoare tot atît de sever cum am judecat și propria noastră națiune.

Pînă acum se spunea întotdeauna că *germanii* au fost în întreaga Europă mercenarii despotismului. Departe de noi gîndul de a tăgădui rolul rușinos jucat de germani în războaiele mîrșave duse din 1792 pînă în 1815 împotriva revoluției franceze, în asuprairea Italiei după 1815, și a Poloniei după 1772; dar cine se ascundea în spatele germanilor, cine i-a folosit ca mercenari, ca avangardă a lor? Anglia și *Rusia*. Oare rușii nu se mai laudă și astăzi că ei, cu oștile lor nenumărate, au determinat căderea lui Napoleon, afirmație, ce-i drept, în mare măsură adevărată? În orice caz, un lucru este neîndoielnic, și anume că, dintre armatele care l-au respins pe Napoleon de la Oder pînă la Paris datorită superiorității lor numerice, trei pătrimi erau formate din slavi, ruși sau slavi din Austria.

Și însăși asuprairea italienilor și a polonezilor de către germani! La împărțirea Poloniei au concurat o putere pe de-a-ntregul slavă și una pe jumătate slavă; trupele care l-au zdrobit pe Kosciuszko se compuneau în cea mai mare parte din *slavi*, trupele lui Dibici și cele ale lui Paskiewitsch erau exclusiv trupe *slave*. Și în Italia ani de-a rîndul stigmatul rușinos de asupraitori l-au purtat numai tedeschi *; dar, încă o dată, din cine erau formate armatele care puteau fi cel mai bine folosite pentru oprimare și ale căror atrocități au fost puse în seama germanilor? Iarăși din *slavi*. Duceți-vă în Italia și întrebați cine a înnăbușit revoluția de la Milano și nu vi se va mai răspunde tedeschi — de cînd tedeschi au făcut o revoluție la Viena, nu mai sînt ei cei urîți —, ci croați **. Sub această denumire înglobează italienii acum întreaga armată austriacă, adică tot ceea ce le este mai odios: i croați!

* — germanii. — *Nota Trad.*

** — croații. — *Nota Trad.*

Și totuși aceste reproșuri ar fi neîndreptățite și de prisos dacă slavii ar fi luat parte undeva în mod serios la mișcarea de la 1848, dacă s-ar fi grăbit să intre în rîndurile popoarelor revoluționare. O singură încercare curajoasă de a înfăptui o revoluție democratică, chiar în cazul că această încercare este zădărnicită, stinge în memoria popoarelor amintirea unor secole întregi de rușine și de lașitate și reabilitează imediat chiar și o națiune disprețuită profund. Germanii au aflat lucrul acesta anul trecut. Dar în timp ce francezii, germanii, italienii, polonezii, maghiarii au ridicat steagul revoluției, slavii s-au înrolat, ca un singur om, sub steagul *contrarevoluției*. Mai întii s-au înrolat slavii de sud, care încă cu mulți ani în urmă își apăraseră tendințele lor separatiste contrarevoluționare împotriva maghiarilor, apoi cehii și în urma lor rușii, gata de luptă și pregătiți să-și facă apariția în arenă la momentul decisiv.

După cum se știe, în Italia husarii maghiari au trecut în masă de partea italienilor ; în Ungaria batalioane întregi de italieni s-au pus la dispoziția guvernului revoluționar maghiar și mai luptă încă și acum sub steagul maghiar ; se știe de asemenea că la Viena regimentele germane au ținut cu poporul, și chiar în Galiția ele nu prezentau nici o siguranță și că polonezii, atît cei din Austria cît și cei din afara Austriei, au luptat în masă în Italia, la Viena și în Ungaria împotriva armatelor austriece și că în Carpați mai luptă încă și astăzi ; dar unde s-a pomenit ca trupe formate din cehi sau slavi de sud să se fi răscolat vreodată împotriva steagului negru-galben * ?

Dimpotrivă, pînă în prezent se știe numai că Austria, zdruncinată din temelii, s-a menținut în viață și s-a întărit din nou vremelnice datorită entuziasmului negru-galben al slavilor ; că tocmai croații, slovenii, dalmații, cehii, moravii și rutenii au pus la dispoziția lui Windischgrätz și Jellačić contingentele lor pentru reprimarea revoluției la Viena, Cracovia, Lemberg și în Ungaria și, după cum aflăm acum de la Bakunin, că *Congresul de la Praga al slavilor a fost dizolvat* nu de germani, ci de slavi galițieni, slavi cehi, slavi slovaci, de slavi și „numai de slavi” ! (pag. 33).

Revoluția de la 1848 a silit toate popoarele din Europa să se pronunțe în favoarea sau împotriva ei. În decurs de o lună, toate popoarele coapte pentru revoluție își înfăptuieră re-

* — adică împotriva monarhiei austriece a Habsburgilor. — *Nota Red.*

voluția și toate popoarele încă necoapte pentru revoluție se aliașeră împotriva revoluției. Pe atunci trebuia să se pună capăt haosului care domnea în rîndul popoarelor din Europa răsăriteană. Se punea problema care națiune va avea aici inițiativa revoluționară, care națiune va desfășura cea mai mare energie revoluționară, asigurîndu-și astfel viitorul. Slavii au rămas muți, germanii și maghiarii, credincioși rolului lor istoric de pînă atunci, s-au situat în fruntea mișcării. Din această pricină, slavii au fost aruncați definitiv în brațele contrarevoluției.

Dar Congresul de la Praga al slavilor ?

Repetăm : așa-numiții democrați din rîndul slavilor din Austria sînt sau niște ticăloși, sau niște fanteziști, iar fanteziștii care nu găsesc în sînul poporului lor teren pentru ideile: importate din străinătate au fost mereu duși de nas de ticăloși. La Congresul de la Praga al slavilor, preponderența au avut-o fanteziștii. Cînd panslaviștilor *aristocrați*, d-lui conte Thun, d-lui Palacky & Co. acest fantezism a început să li se pară primejdios, i-au trădat pe fanteziști lui Windischgrätz și contrarevoluției negre-galbene. Ce ironie amară și ucigătoare ascunde faptul că acest congres al visătorilor, apărut de tineretul entuziast din Praga, a fost împărștiat de soldați ai aceleiași națiuni, că congresului fantezist al slavilor i s-a opus, ca să zicem așa, un congres militar al slavilor ! Armata austriacă care a ocupat Praga, Viena, Lemberg, Cracovia, Milano și Budapesta — iată congresul adevărat și activ al slavilor !

Cît de lipsit de temeii și de confuz a fost congresul fantezist al slavilor o arată rezultatele lui. Bombardarea unui oraș ca Praga ar fi trezit în sufletul oricărei alte națiuni o ură de neîmpăcat împotriva asupritorilor. Ce au făcut cheii ? Au sărutat vergile cu care au fost bătuți pînă la sînge, au jurat, plini de entuziasm, credință steagului sub care frații lor au fost măcelăriți și femeile lor — siluite. Lupta de stradă de la Praga a fost punctul de cotitură pentru panslaviștii democrați din Austria. De dragul perspectivei jalnicei lor „independențe naționale“, ei au vîndut democrația și revoluția monarhiei austriece unite, adică „centrului“ „care reprezintă aplicarea sistematică a despotismului în inima Europei“, cum spune însuși Bakunin la pag. 29. Și pentru această lașă și josnică trădare a revoluției ne vom mai răzbuna noi cîndva sîngeros împotriva slavilor.

În cele din urmă, acești trădători și-au dat seama că au fost înșelați de contrarevoluție, că nici vorbă nu poate fi nici de o „Austrie slavă”, nici de „un stat federal cu națiuni egale în drepturi” și cu atât mai puțin de instituții democratice pentru slavii din Austria. Jellačić, care nu este mai ticălos decât majoritatea celorlalți democrați din rîndul slavilor din Austria, regretă amarnic modul în care a fost exploatat, iar Stratimirovici, pentru a nu se lăsa exploatat mai departe, a declarat deschisă răscoala împotriva Austriei. Acum asociațiile Slovana lipa²¹⁴ se opun din nou pretutindeni guvernului și amara experiență de zi cu zi le fac să se convingă pe zi ce trece din nou în ce cursă s-au lăsat atrase. Dar acum este prea târziu; neputincioase în propria lor patrie împotriva soldătimii austriece reorganizate chiar de ele, respinse de germani și de maghiari pe care i-au trădat, respinse de Europa revoluționară, vor fi silite să îndure și ele despotismul militar impus, cu ajutorul lor, vienezilor și maghiarilor. „Plecați-vă în fața împăratului, pentru ca trupele imperiale să nu vă trateze ca pe niște maghiari rebeli”, aceste cuvinte ale patriarhului Rajačić exprimă ce-i așteaptă pe viitor.

Cu totul altfel au procedat *polonezii*! Asupriți, subjuogați și exploatați la sînge timp de 80 de ani, ei s-au situat întotdeauna de partea revoluției și au declarat că revoluționarea Poloniei este indisolubil legată de independența ei. La Paris, Viena, Berlin, în Italia și Ungaria, polonezii au luat parte la toate revoluțiile și războaiele revoluționare, indiferent dacă au avut de luptat împotriva germanilor, slavilor, maghiarilor sau chiar împotriva *polonezilor*. Polonezii sînt unica națiune slavă lipsită de orice poftă panslaviste. Dar ei au și motive foarte întemeiate să fie așa: sînt subjuogați mai cu seamă de *propriii lor frați*, de așa-zisii lor *frați slavi*, și la polonezi ura împotriva rușilor este chiar mai înverșunată — și pe bună dreptate — decât ura împotriva germanilor. Deoarece însă eliberarea Poloniei este indisolubil legată de revoluție, deoarece cuvîntul „polonez” și cuvîntul „revoluționar” au devenit sinonime, polonezii se bucură de simpatia întregii Europe și pot fi siguri de refacerea națiunii lor, pe cîtă vreme cehilor, croaților și rușilor le este rezervată ura întregii Europe și un sîngeros război revoluționar dus de întregul Apus împotriva lor.

Panslaviștii din Austria trebuie să înțeleagă că constituirea „monarhiei austriece unite”, sub protecția Rusiei, reprezintă realizarea tuturor dorințelor lor, în măsura în care sînt,

în general, realizabile. În cazul destrămării Austriei îi aşteaptă perspectiva terorismului revoluţionar al germanilor şi maghiarilor, şi nicidecum, aşa cum îşi închipuie ei, eliberarea tuturor naţiunilor înrobite sub sceptrul Austriei. De aceea ei trebuie să dorească ca Austria să rămână intactă, ba mai mult, ca Galiţia să rămână la Austria pentru ca slavii să deţină majoritatea în stat. Prin urmare, interesele *panslaviste se opun aici direct refacerii Poloniei*, deoarece o Polonie fără Galiţia, o Polonie care nu se întinde de la Marea Baltică pînă la Carpaţi nu este Polonie. Însă tocmai de aceea ideea unei „Austrii slave” continuă să fie o simplă himeră; căci fără supremaţia germanilor şi a maghiarilor, fără cele două centre — Viena şi Budapesta — Austria s-ar destrăma din nou, după cum o dovedeşte întreaga ei istorie de pînă acum cîteva luni. Realizarea panslivismului va trebui, aşadar, să se limiteze la patronajul Rusiei asupra Austriei. Panslaviştii reacţionari făţişi au avut deci perfectă dreptate cînd s-au cramponat de menţinerea „monarhiei unite”, căci era singurul mijloc de a mai salva cîte ceva. Aşa-zii panslavişti democraţi s-au aflat însă într-o mare dilemă: ori să renunţe la revoluţie şi să salveze, cel puţin în parte, naţionalitatea cu ajutorul „monarhiei unite”, ori să renunţe la naţionalitate şi să salveze revoluţia prin destrămarea „monarhiei unite”. Pe atunci soarta revoluţiei din răsăritul Europei atîrna de poziţia cehilor şi a slavilor de sud; noi nu le vom ierta niciodată că în clipa hotărîtoare ei au trădat revoluţia la Petersburg şi Olmütz de dragul meschinilor lor nădejdi naţionale!

Ce s-ar spune dacă partidul democrat din Germania ar pune în fruntea programului său revendicarea de a se retroceda Alsacia, Lorena şi Belgia, legate de Franţa din toate punctele de vedere, sub pretextul că acolo majoritatea populaţiei este germană? Cît de ridicoli s-ar face democraţii germani dacă ar vrea să înjghebeze o alianţă germano-danezo-suedezo-englezo-olandeză pangermană în vederea „eliberării” tuturor ţărilor cu o populaţie care vorbeşte limba germană! Din fericire, democraţia germană e departe de asemenea idei fanteziste. Studenţii germani din 1817 şi 1830 nutreau atare vise reacţionare, şi în prezent sînt taxaţi în întreaga Germanie după cum merită. Revoluţia germană a devenit posibilă şi naţiunea germană a început să joace cît de cît un rol abia de cînd s-a scuturat definitiv de aceste fantezii vane.

Panslivismul este tot atît de pueril și de reacționar ca și pangermanismul. Cine citește istoricul mișcării panslaviste care a avut loc în primăvara trecută la Praga are impresia că este aruncat cu 30 de ani în urmă: panglici tricolore, costume antediluviene, slujbe religioase ca ale vechilor slavi, reînviere totală a vremurilor și datinelor oamenilor primitivi; Swornost — o adevărată Burschenschaft²¹⁵, Congresul slavilor — o nouă ediție a festivității de la Wartburg²¹⁶; aceleași fraze, aceeași exaltare urmată de același refren jalnic: „Noi construim un edificiu măreț”²¹⁷ etc. Cine vrea să citească acest cîntec faimos tradus în proză slavă n-are decît să citească broșura lui Bakunin.

După cum la Burschenschaftlerii germani s-a manifestat mult timp cea mai categorică stare de spirit contrarevoluționară, cea mai furibundă ură împotriva francezilor și cel mai obtuz sentiment național, după cum mai tîrziu au trădat cu toții cauza pentru care pretindeau că se înflăcăraseră, tot așa, doar mai rapid — deoarece anul 1848 a fost un an revoluționar —, la panslaviștii democrați pojghița democratică s-a transformat foarte curînd într-o ură fanatică împotriva germanilor și maghiarilor, într-o împotrivire indirectă la restaurarea Poloniei (Lubomirski) și într-un pact direct cu contra-revoluția.

Și cînd unii democrați slavi cinstiți îi cheamă acum pe slavii din Austria să se alătore revoluției, să considere monarhia austriacă drept principalul lor dușman, ba chiar să meargă, în interesul revoluției, împreună cu maghiarii, își amintești de găina care aleargă deznădăjduită pe malul eleșteului, privind la rășuștele pe care ea le-a clocit, și care, avîntîndu-se deodată într-un mediu cu totul străin, unde nu le poate urma, îi scapă acum.

De altfel să nu ne facem iluzii. La toți panslaviștii, naționalitatea, adică fantastica naționalitate panslavă, e *mai presus de revoluție*. Panslaviștii sînt de acord să adere la revoluție cu condiția de a li se îngădui să unească în state slave independente pe toți slavii fără excepție și fără a ține seama de cele mai imperioase necesități materiale. Dacă noi, germanii, am fi formulat aceleași condiții fantastice, am fi ajuns departe în zilele din martie! Dar revoluția nu îngăduie să i se pună condiții. Sau ești revoluționar și accepți consecințele

revoluției, oricare ar fi ele, sau ajungi în brațele contra-revoluției și te trezești într-o bună zi, poate chiar fără vrerea și știrea ta, braț la braț cu Nikolai și Windischgrätz.

Noi și maghiarii trebuie să le garantăm slavilor din Austria independența, pretinde Bakunin, iar persoane de teapa unui Ruge sînt în stare să-i fi făcut într-adevăr asemenea promisiuni între patru ochi. Ni se cere nouă și celorlalte națiuni revoluționare din Europa să garantăm forțelor contrarevoluției o existență nestingerită chiar la ușa noastră, să le garantăm dreptul de a unelti în toată libertatea și de a se înarma împotriva revoluției; ni se cere să instituiem în inima Germaniei un stat ceh contrarevoluționar, să fringem puterea revoluțiilor germane, poloneze și maghiare, îngăduind ca avanposturi rusești să se înfigă ca o pană pe Elba, în Carpați și pe Dunăre!

Noi nu intenționăm să facem așa ceva. La frazele sentimentale despre fraternitate care ne sînt înșirate aici în numele națiunilor celor mai contrarevoluționare din Europa, noi răspundem: că ura împotriva rușilor a fost și continuă să mai fie la germani *prima lor pasiune revoluționară*; că de la revoluție încoace s-a mai adăugat ura împotriva cehilor și croaților și că noi, împreună cu polonezii și maghiarii, putem salvagarda revoluția numai recurgînd la terorismul cel mai intransigent împotriva acestor popoare slave. Știm acum unde sînt concentrați dușmanii revoluției: în Rusia și în ținuturile slave din Austria; și nici un fel de fraze, nici un fel de aluzii privitoare la un viitor democratic imprecis al acestor țări nu ne vor împiedica să-i tratăm pe dușmanii noștri ca pe niște dușmani.

Și dacă în cele din urmă Bakunin exclamă:

„Într-adevăr, slavul nu trebuie să piardă nimic, ci trebuie să cîștige! Într-adevăr, el trebuie să trăiască! Și vom trăi. Atîta vreme cît ni se va contesta fie și cea mai mică parte din drepturile noastre, atîta vreme cît va fi despărțit sau rupt de noi fie chiar și un singur membru al trupului nostru, atîta vreme vom lupta pînă la ultima picătură de sînge, vom lupta cu înverșunare, pe viață și pe moarte, pînă cînd, în cele din urmă, ginta slavă va deveni mare, liberă și independentă”, —

dacă panslavismul revoluționar ia aceste cuvinte în serios și face cu totul abstracție de revoluție cînd este vorba de na-

ționalitatea fantastică-slavă, atunci știm și noi ce avem de făcut.

Prin urmare, luptă, „luptă înverșunată pe viață și pe moarte” împotriva gîntei slave care a trădat revoluția ; luptă de exterminare și terorism necruțător — nu în interesul Germaniei, ci în interesul revoluției !

Scris de F. Engels la
14—15 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 222
și 223 din 15 și 16 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Gospodărirea finanțelor Prusiei în timpul lui Bodelschwingh & Co.

Colonia, 16 februarie. Ministrul von Bodelschwingh, „demis” în martie, se grăbește să iasă din nou la lumină din izolarea sa de pînă acum. Von Bodelschwingh a fost ales deputat în a doua Cameră. Halal alegere făcută de uniunea țăranilor din Teltow !

A sosit timpul ca presa democrată, care s-a ocupat pînă acum prea puțin de foștii miniștri și de alte foste personalități, să dea în vileag afacerile pe care le-au învărtit înainte acest soi de oameni. Iată de ce reamintim cititorilor noștri și procurorului fapte în legătură cu activitatea d-lui von Bodelschwingh ca ministru de finanțe.

D-l Bodelschwingh a fost numit ministru de finanțe în primăvara anului 1842 și a deținut această funcție pînă la 3 mai 1844.

Îi plăcea foarte mult să vorbească de felul în care își îndeplinește îndatoririle sale. Era un amic al „declarațiilor”. Astfel, la 24 octombrie 1842, el a declarat comisiei constituite din reprezentanții stărilor sociale²¹⁸ că „finanțele Prusiei nu cunosc decît o publicitate *limitată*, și anume aceea care se face prin publicarea din 3 în 3 ani a bugetului statului în *Colecția de legi*”. După aceea a explicat cum și în ce mod se alcătuieste bugetul statului în Prusia. El se bazează „cel mai mult pe datele medii din rapoartele departamentale pe ultimii 3 ani care preced întocmirii bugetului”.

La 26 octombrie, același domn von Bodelschwingh a declarat în continuare că veniturile pe ultimii 7 ani au crescut cu peste 5.500.000 de taleri și că se poate conta pe o nouă creștere a lor („*Staats-Zeitung*” nr. 306 și 307). Atunci *am* fost nevoiți să-i dăm crezare d-lui ministru al finanțelor, deoarece „publicitatea limitată” învăluia finanțele Prusiei într-o negură de nepătruns. Acum însă trebuie, cel puțin, să ne

îndoim de veracitatea asigurărilor date atunci de d-l ministru de finanțe, deoarece în ultimul timp s-au lămurit multe în legătură cu administrarea finanțelor în perioada anterioară.

Se pretinde că bugetele financiare publicate în Colecția de legi se bazau pe datele medii din bugetele speciale ale diferitelor departamente, întocmite pe baza veniturilor reale din ultimii 3 ani. Dacă acest lucru este exact, fiecare buget publicat în Colecția de legi trebuie să cuprindă cifra medie aproximativă a veniturilor și cheltuielilor reale din anii precedenți. În caz contrar, după propria declarație a d-lui von Bodelschwingh, bugetul este *inexact* și constituie *un document oficial fals*.

În 1844 a fost publicat în Colecția de legi (pag. 96) ²¹⁹ bugetul contrasemnat de d-l Bodelschwingh. Acest buget însumează atât la capitolul venituri cât și la capitolul cheltuieli 57.677.194 de taleri. La această sumă, prin urmare, trebuiau să se ridice veniturile medii și cheltuielile medii din anii precedenți. În realitate însă, atât veniturile cât și cheltuielile din anii precedenți au fost cu mult mai mari. Guvernul a comunicat ulterior membrilor primei Diete unite datele departamentului finanțelor pe anii 1840—1843 ²²⁰.

Potrivit acestei comunicări, veniturile și cheltuielile se cifrau la :

	Venituri	Cheltuieli
1843 . . .	73.822.589 de taleri	79.102.787 de taleri
1842 . . .	73.876.338 " "	75.269.431 " "
1841 . . .	71.987.880 " "	74.185.443 " "
	219.686.807 de taleri	228.557.661 de taleri

Suma medie reală a veniturilor a fost deci de 73.228.935 de taleri, iar suma medie a cheltuielilor de 76.185.887 de taleri. D-l von Bodelschwingh a indicat, prin urmare, o cifră prea mică atât la capitolul venituri cât și la capitolul cheltuieli, și anume a trecut sub tăcere o sumă anuală de 15.551.741 de taleri la capitolul venituri și 18.508.693 de taleri la capitolul cheltuieli. La un calcul exact aceste cifre ar fi trebuit, firește, să se schimbe întrucîtva, deoarece datele medii pe 3 ani din bugetele speciale ale diferitelor departamente nu au fost recalulate în întregime pentru fiecare proiect de buget și pot fi valabile pentru anul 1841, ba chiar pentru 1838. O scădere simțitoare a sumelor trecute sub tăcere nu va rezulta totuși de aici, întrucît în 1840 veniturile anuale reprezentau din

nou 71.059.475 de taleri, iar cheltuielile chiar 77.165.022 de taleri. Pentru anii 1839 și 1838 nu avem date oficiale. Totuși, întrucît în condițiile aceleiași neschimbate legislații financiare din timp de pace veniturile statului nu se schimbă în mod brusc, ci numai treptat, se poate afirma cu certitudine că veniturile statului pe 1838 și 1839 au atins cel puțin suma de 70.000.000 de taleri.

Bugetul d-lui von Bodelschwingh este deci *fals*, așa cum au fost, probabil, false și bugetele multor predecesori și bugetele celor doi succesori ai săi pînă în 1848. D-l von Bodelschwingh trebuia să știe că dă publicității ceva neadevărat. Lui nu-i era necunoscută situația reală a finanțelor statului. Datele publicate de el erau atît de departe de adevăr, încît d-l Regierungsrat Bergius din Breslau și pe urmă chiar și Bülow-Kummerow, fără să vadă măcar rapoartele, au atras atenția din capul locului în mod public asupra acestor cifre false. Dacă d-l von Bodelschwingh ar fi arătat adevărata stare de lucruri, desigur că altfel ar fi fost primite declarațiile și cuvîntările lui în fața comisiilor dietelor provinciale. În condițiile „publicității limitate” a finanțelor Prusiei el putea să se laude, în timp ce în condițiile unei largi publicități nu s-ar fi putut aștepta decît la ocară și imputări. El a vorbit plin de satisfacție de sporirea veniturilor cu 5.500.000 taleri, dar a trecut sub tăcere faptul că din 1840 pînă în 1843 *cheltuielile* au depășit veniturile cu suma de 14.976.401 taleri. Deși țara a trebuit să scoată în acești 4 ani suma de 290.746.282 de taleri, totuși această sumă colosală nu a putut acoperi cheltuielile excesive de 305.722.683 de taleri. Și aceste cheltuieli au fost făcute fără să fie război, fără o apărare suficientă a intereselor industriale și comerciale în străinătate, fără flotă, fără o încurajare serioasă a agriculturii și a meseriilor în interiorul țării! Construcțiile somptuoase ale regelui, favoritismul din rîndul funcționarilor, darurile oferite iuncherilor și birocrăților, precum și armata cu parăzile și trecerile ei în revistă, au costat țara sume fabuloase. Firește însă că d-l von Bodelschwingh nu era omul care să recunoască toate acestea. De aceea el a întocmit un buget fals, ca să convingă poporul că atît veniturile cît și cheltuielile au fost mult mai mici decît în realitate.

Însă alcătuirea unor bugete false a fost întotdeauna și va rămâne o acțiune primejdioasă. Legile prusiene prevăd pedepse aspre pentru asemenea infracțiuni de serviciu. Bugețele publicate în Colecția de legi sînt documente oficiale. Acest lucru este neîndoielnic. Ce-i drept, dreptul prusian nu a prevăzut pedepse speciale pentru funcționarii de stat care întocmesc documente oficiale false. Dar un rescript din 3 iunie 1831 (vezi Kamptz, „Jahrbücher“, vol. 37, pag. 407 ²²¹) prevede ca asemenea acțiuni să fie calificate drept înșelătorie sau infracțiuni de serviciu și să li se aplice pedepsele corespunzătoare. De atunci și tribunalele prusiene s-au pronunțat în sensul acesta. Dreptul prusian prevede cu privire la infracțiunile de serviciu (în partea a II-a, cap. 20, § 333 ²²²) următoarele :

„Cel care încalcă în mod intenționat dispozițiile privitoare la funcția pe care o deține va fi imediat destituit ; în afară de aceasta, în funcție de infracțiunea comisă și de pagubele pricinuite este supus corespunzător amenzi, închisorii sau detențiunii într-o fortăreață, pierzînd dreptul de a mai deține vreo funcție publică“.

Destituirea din serviciu, interzicerea de a mai deține vreo funcție publică și pe deasupra amendă și închisoare — iată ce-l așteaptă, *după lege*, pe cel care întocmește bugete false. Prin urmare, dacă d-l von Bodelschwingh nu va putea înlătura suspiciunea gravă care planează asupra lui, și anume că a publicat un buget fals, *este de dator*ia judecătorului să-i aplice pedepsele enumerate. Îi cerem deci lui și procurorului să facă lumină în această chestiune.

Amenda, pedeapsa cu închisoarea sau detențiunea într-o fortăreață trebuie stabilite potrivit infracțiunii comise și pagubelor pricinuite. D-l von Bodelschwingh împreună cu predecesorii și succesorii lui în funcția respectivă au pricinuit țării pagube atît de mari, de asemenea proporții, cum numai miniștri și alte persoane sus-puse le pot pricinui întregului popor. Vom arăta aici cît însumează ele și menționăm totodată că cu acest prilej ne ciocnim de o altă infracțiune de serviciu comisă de miniștri.

Decretul regal din 17 ianuarie 1820 stabilește *cheltuielile* necesare din bugetul de stat al Prusiei la suma de 50.863.150 de taleri. Și mai departe se spune textual :

„Sus-menționata sumă, aprobată de mine ca fiind necesară pentru cheltuielile curente de administrație, nu poate fi sporită *sub nici un motiv*. Șefii diferitelor departamente sînt personal răspunzători față de mine, și întregul guvern, în ansamblu, este cu atît mai mult răspunzător față de mine cu cît suma pe care am aprobat-o este în general absolut îndestulătoare pentru scopurile indicate în buget”.

Ce se înțelege prin „suma necesară pentru cheltuielile curente de administrație” reiese clar și precis din context, întrucît în continuare „administrației curente” îi este opusă administrația datoriilor statului. Cheltuieli curente de administrație sînt toate plățile făcute din vistieria statului care nu servesc la plata dobînzilor sau la achitarea datoriilor statului. După cum am văzut, acestea nu trebuie să depășească niciodată, conform decretului regal din 17 ianuarie 1820, care pînă în prezent n-a fost încă abrogat, suma de 50.863.150 de taleri. Decretul regal a fost publicat în Colecția de legi din 1820 și nimeni nu s-a îndoit vreodată că înainte de proclamarea monarhiei constituționale asemenea decrete devenite publice n-ar avea în Prusia putere de lege. Orice depășire a sumei stabilite prin lege este, prin urmare, o încălcare a legii, o infracțiune de serviciu comisă de miniștri.

Rapoartele cu privire la executarea bugetelor de stat pe perioada 1840—1846, prezentate primei Diete unite, și rapoartele prezentate Adunării naționale, în prezent dizolvată, asupra rezultatelor gestiunii financiare pe anul 1847 dovedesc că toți miniștrii care s-au perindat din 1840 pînă în 1847 și-au încălcat an de an obligațiile. În fiecare an au cheltuit mai mult — și încă cu mult mai mult — pentru administrația curentă decît aveau dreptul după lege. Pentru ca expunerea noastră să fie mai încheșată, vom vorbi aici nu numai despre d-l Bodelschwingh, ci despre toți miniștrii de finanțe care s-au succedat în perioada 1840—1847. Aceștia au fost: contele Alvensleben din 1835 pînă în 1842; von Bodelschwingh din 1842 pînă în 1844, Flottwell de la 3 mai 1844 pînă la 16 august 1846 și von Duesberg de atunci pînă la răsturnarea guvernului de către revoluția din martie. Toți acești miniștri sînt complicii infracțiunii. Simpla expunere a faptelor va arăta în mod clar cum bunăstarea unei țări este distrusă în germene de un șir întreg de funcționari sus-puși care-și încalcă îndatoririle.

Cheltuielile curente, adică cheltuielile anuale rămase după ce se scade suma necesară pentru plata datoriilor statului, trebuiau, după lege, să nu depășească, cum am văzut mai sus, suma de... 50.863.150 de taleri.

Dar în 1840 s-au cheltuit	77.165.022 tal.	
Din aceștia se scade :		
a) pentru amortizarea datoriilor	8.579.345 „	
b) sumă, chipurile, vărsată în vistieria statului	613.457 „	
Total	<u>9.192.802 tal.</u>	
Pentru cheltuielile de administrație curente rămân deci	<u>67.972.220 tal.</u>	
Prin urmare s-au cheltuit în mod nelegal în acest an		17.109.070 tal.
În 1841 s-au cheltuit	74.185.443 tal.	
Din aceștia, pentru amortizarea datoriilor statului și vărsați în vistieria statului	<u>14.419.563 tal.</u>	
Așadar, pentru administrația curentă s-au cheltuit	59.765.880 tal.	
Deci peste suma legală de s-au cheltuit	<u>50.863.150 „</u>	8.902.730 tal.
În 1842 s-au cheltuit	75.269.431 tal.	
Din această sumă nu s-a vărsat nimic în vistieria statului		
Pentru amortizarea datoriilor statului s-au cheltuit	<u>8.684.865 „</u>	
Pentru cheltuielile curente s-au cheltuit deci	66.584.566 tal	
Peste suma legală		15.721.416 tal.
În 1843 cheltuielile se ridică la	79.102.787 tal.	
Vărsați în vistieria statului și pentru amortizarea datoriilor statului	<u>8.261.981 „</u>	
Cheltuielile pentru administrația curentă se ridică deci la	70.840.806 tal.	
Peste suma legală de s-au cheltuit	<u>50.863.150 „</u>	19.977.656 tal

În 1844 cheltuielile se cifrează la	78.243.308 tal.	
Din aceștia se scad sumele vărsate în vistieria statului și cele pentru plata dobânzilor și amortizarea datoriilor	<u>9.252.605 ..</u>	
Așadar, cheltuielile curente reprezintă	68.990.703 tal	
adică peste suma prevăzută de	<u>50.863.150 ..</u>	
s-au cheltuit		18.127.553 tal.
În 1845 cheltuielile însu-mează	77.903.361 tal.	
În vistieria statului nu s-au făcut vărsăminte.		
Pentru amortizarea datoriilor statului s-au cheltuit	<u>7.267.082 tal.</u>	
Cheltuielile curente însu-mează deci	70.636.279 tal.	
adică peste suma legală de	<u>50.863.150 ..</u>	
s-au cheltuit		19.773.129 tal.
În 1846 cheltuielile se ridică la	78.562.335 tal	
În vistieria statului nu s-au făcut vărsăminte.		
Pentru amortizarea datoriilor statului s-au cheltuit	<u>7.423.831 ..</u>	
Cheltuielile de administrație curente reprezintă deci	71.138.504 tal.	
Adică peste suma legală de	<u>50.863.150 ..</u>	
s-au cheltuit		20.275.354 tal.
În 1847 cheltuielile s-au ridicat la	80.392.730 tal.	
Din aceștia se scad sumele date ca ajutoare celor nevoiași	6.207.650 ..	
și pentru amortizarea datoriilor statului	<u>7.209.192 ..</u>	
<u>Total . . . . .</u>	<u>13.416.842 tal.</u>	
Cheltuielile de administrație curente reprezintă deci	66.975.888 tal.	
Adică peste suma legală de	<u>50.863.150 ..</u>	
s-au cheltuit		16.112.738 tal.
<u>Totalul depășirilor de cheltuieli în acești ani . . . . .</u>		<u>135.999.646 tal.</u>

În decursul ultimilor 8 ani, în timpul guvernării miniștrilor Alvensleben, Bodelschwingh, Flottwell și Duesberg, au fost cheltuiți în mod ilegal din banii statului, adică din averea poporului, din câștigul săracului, aproape una sută treizeci și șase de milioane de taleri ! Și acești domni se plimbă liberi, decorați cu stele și ordine, ba mai dețin, ca Flottwell de pildă, înalte funcții în stat ! Zilele trecute s-a relatat în ziare că un Justiz-Kommissarius, care trecea drept democrat, a fost arestat sub învinuirea de a fi deturnat 50 de taleri care nu-i aparțineau. 50 de taleri și 136.000.000 !

Se prea poate ca suma fixată în 1820 să nu mai corespundă nevoilor statului din ultima vreme. În acest caz guvernul ar fi trebuit să procedeze deschis și să stabilească în mod legal un nou buget. Dar guvernul n-a vrut, nu s-a încumetat să facă acest lucru. El n-a vrut s-o facă din pricina tendințelor sale absolutiste ; nu s-a încumetat s-o facă deoarece se temea să dea publicității secretele Ministerului de Finanțe. Trecurile în revistă în prezența reginei Victoria, botezurile, nunțile, bisericile, episcopia Ierusalimului, scrierile vechi, pe jumătate uitate ale lui Frederic al II-lea, castelele cavalerilor, coifurile, locotenenții din gardă, iuncherii, popii și birocrații etc. etc., ce rol au jucat și joacă aceste plăgi ale poporului în finanțele Prusiei, toate acestea nu se cuvine să le cunoască poporul. Prin urmare, economia Prusiei a fost condusă în secret, iar miniștrii au devenit, chiar după legile existente, niște infractori. Ce-i drept, nu s-a găsit încă nici un judecător pentru ei.

În ce măsură gospodărirea finanțelor Prusiei a secătuit în timpul lui Frederic-Wilhelm al IV-lea vistieria statului rezultă din următoarele date :

1840	Soldul casei din anii precedenți	16.949.157 tal.
	Venitul anual	<u>71.059.475 „</u>
	Total	88.008.632 tal.
	După scăderea cheltuielilor anuale de	<u>77.165.022 „</u>
	Rămîne un sold de	10.843.610 tal.
1841	Soldul casei din anii precedenți	10.843.610 tal.
	Venit anual	<u>71.987.880 „</u>
	Total	82.831.490 tal.
	După scăderea cheltuielilor anuale de	74.185.443 „
	Rămîne un sold de	8.646.047 tal.

(Bugetul publicat de Alvensleben în Colecția de legi însumează atât la capitolul venituri cât și la capitolul cheltuieli 55.867.000 de taleri l).

1842	Soldul casei din anii precedenți	8.646.047 tal.
	Venit anual	73.876.338 "
	Total	82.522.385 tal.
	Cheltuieli anuale	75.269.431 "
	Rămîne un sold de	7.252.954 tal.
1843	Soldul casei din anii precedenți	7.252.954 tal.
	Venit anual	73.822.589 "
	Total	81.075.543 tal.
	Cheltuieli anuale	79.102.787 "
	Rămîne un sold de	1.972.756 tal.
1844	Soldul casei din anii precedenți	1.972.756 tal.
	Venit anual	75.976.613 "
	Total	77.949.369 tal.
	Cheltuieli anuale	78.243.308 "
	Deficit	293.939 tal.
1845	Venit anual	77.025.034 tal.
	Scăzînd deficitul din 1844 de	293.939 "
	Rămîn	76.731.095 tal.
	Cheltuieli anuale	77.903.361 "
	Rezultă un deficit de	1.172.266 tal.
1846	Venit anual	75.721.698 tal.
	Scăzînd deficitul din 1845 de	1.172.266 "
	Rămîn	74.549.432 tal.
	Cheltuieli anuale	78.562.335 "
	Rezultă un deficit de	4.012.903 tal.
	(Prima Dietă unită este convocată prin decretul de la 3 februarie. Ea nu aprobă însă nici un credit).	
1847	Venit anual	79.518.543 tal.
	Scăzînd deficitul din 1846 de	4.012.903 "
	Rămîn	75.505.640 tal.
	Cheltuieli anuale	80.392.730 "
	Rezultă un deficit de	4.887.090 tal.

Pentru acoperirea cheltuielilor celor mai stringente se scot din vistieria statului 4.000.000 de taleri și în felul acesta venitul însumează 83.518.543 de taleri. Așadar, vechiul guvern a intrat în 1848 cu un deficit în casieria generală a sta-

tului și cu vistieria statului golită. Soldul casei a scăzut în acești 6 ani — din 1840 pînă în 1847 — de la un excedent de 16.949.157 la un deficit de 4.887.090, deci s-a redus cu 21.836.247 de taleri.

In acești 8 ani veniturile reprezintă . . .	598.988.170 tal.
Cheltuielile totalizează	620.824.417 „
Deficitul este deci egal cu suma indicată mai sus, adică	21.836.247 tal.

Această micșorare a soldului casei nu mai poate fi tăgăduită, chiar dacă guvernul încearcă s-o ascundă reportînd de la un an la altul soldurile debitoare și creditoare, și face acest lucru în așa fel încît acolo unde există deja un deficit mai apare în conturi un activ aparent. Prin urmare, în „timp de pace“, în condiții de „liniște“ și de „ordine“, finanțele Prusiei au fost ruinate de guvernul Prusiei. Cînd au început mișcările anului 1848 și cînd piața banilor a avut de suferit, statul nu numai că nu a putut acorda sprijin persoanelor particulare, dar, ca să-și poată continua existența, a fost nevoit în această perioadă critică să mai ceară noi jertfe. Pentru acest lucru domnii burghezi trebuie să le rămînă îndatorați ex-ministriilor Prusiei și complicilor lor. Dacă ei nu ar fi comis infracțiunile de serviciu menționate, atunci în loc de deficit ar fi existat 136.000.000 bani numerar, cu care s-ar fi putut menține creditul. Iată paguba pricinuită, despre care vorbește § 333 din codul penal prusian.

Deficit în casieria generală a statului — și ce venituri! În fiecare an am găsit un venit variînd între 71.000.000 și aproximativ 80.000.000. Și doar aceasta reprezintă numai venitul *net*, excedentele diferitelor departamente *după ce au fost scăzute cheltuielile de administrație*. La percepție, la vamă, la poștă, la direcția silvică etc., salariile plătite de aceste autorități, cheltuielile de cancelarie etc. sînt scăzute anticipat, și numai excedentul net este înregistrat la capitolul venituri. Și totuși țara a trebuit să dea sumele necesare pentru salariile funcționarilor și cheltuielile de cancelarie, de la percepție, direcția silvică, poștă etc., precum și pentru gratificațiile și darurile oferite d-lor Oberpräsidenten și generațiilor activi. Aceste cheltuieli de administrație scăzute anticipat însumează în bugetul pe anul 1847 20.887.541 de taleri. Dacă se adaugă și această sumă înseamnă că venitul anual s-a ridicat la 90.000.000—100.000.000 de taleri, iar cheltuielile

lile anuale la peste 100.000.000 de taleri. Așa sume fabuloase a dat poporul, iar rezultatul : vistieria statului e goală !

Decretul regal din 20 ianuarie 1820 cuprindea, după cum am văzut, o dispoziție cu privire la îndatoririle de serviciu ale miniștrilor. D-l von Bodelschwingh a încălcat această dispoziție cu bună știință și intenționat ; altă interpretare nu există. El s-a făcut deci de două ori pasibil de pedeapsa prevăzută în menționatul § 333, cap. 20, partea a II-a din dreptul prusian. După lege este pasibil de *destituire din serviciu, amendă sau detențiune într-o fortăreață și pierderea dreptului de a mai deține vreo funcție publică*. Întrucât pagubele pricinuite de el țării sînt dintre cele mai mari, trebuie să i se aplice maximumul pedepsei cu închisoarea.

Ex-miniștrii von Alvensleben, Flottwell și von Duesberg se află absolut în aceeași situație.

Faptul că acești domni ex-miniștri sînt obligați să despăgubească țara pentru prejudiciile aduse, adică să-i restituie cele 136.000.000 de taleri cheltuiți în mod nelegal, rezultă și din legislația civilă. În această privință codul penal, § 341, cap. 20, partea a II-a, din dreptul prusian prevede :

„În cazul cînd un funcționar nu poate despăgubi statul sau o terță persoană de daunele pricinuite de el din cauza încălcării cu bună-știință și intenționat a obligațiilor sale, *după ispășirea pedepsei va rămîne la muncă forțată într-o instituție publică* pînă va acoperi, într-un fel sau altul, pagubele pricinuite“

Încă un amănunt ! Din excedentele bugetare au fost vărsate în vistieria statului :

Din bugetul pe 1840	. . . . .	613.457 tal.
„ „ „ 1841	. . . . .	2.837.000 „
„ „ „ 1843	. . . . .	1.000.000 „
„ „ „ 1844	. . . . .	2.000.002 „
<hr/>		
Total.	. . .	6.450.459 tal.

Din rapoartele vistieriei statului reiese însă că de la 1 iulie 1840 au fost vărșați în vistieria statului numai 6.423.332 de taleri din excedentele bugetare. În casieria generală a statului figurează deci *ca vărșați în contul vistieriei statului* cu

27.127 de taleri * mai mult decît *au intrat în vistierie*. D-le von Alvensleben, d-le von Bodelschwingh, d-le Flottwell și d-le von Duesberg, unde sînt acești 27.127 de taleri ? Sperăm că nu au fost furați !

Se vor găsi oare pentru d-nii ex-miniștri un procuror și un complet de judecată ? Pînă una-alta d-l von Bodelschwingh este membru în cea de-a doua Cameră !

Scris de K. Marx
la 16 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 224
din 17 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* În „Noua gazetă renană” s-a publicat greșit „17.127 de taleri” ; greșeala a fost corectată de redacție în articolul „Din nou despre gospodărirea finanțelor în spirit vechi prusac” (vezi volumul de față, pag. 346). — *Nota Red.*

Stein

Colonia, 16 februarie. „*Uniunea adepților ordinii legale*” din Breslau (o uniune „cu Dumnezeu înainte, pentru rege și patrie”) adresează o scrisoare deschisă d-lui Julius Stein în care se spune, printre altele, că „Noua gazetă renană” a fost indusă în eroare, întocmai ca bravii filistini din Breslau, de cuvântările conservatoare ale d-lui Stein și că-l consideră „pierdut pentru cauza democrației”.

Noi sintem pentru o atitudine categorică. Nu am cochetat niciodată cu vreun partid parlamentar. Partidul pe care-l reprezentăm noi, partidul poporului, există în Germania abia într-o formă embrionară. Dar acolo unde este vorba de o luptă împotriva *actualului guvern* ne aliem chiar și cu dușmanii noștri. Opoziția oficială din Prusia, așa cum s-a putut ea constitui în jalnicele condiții de dezvoltare spirituală existente pînă acum în Germania, o socotim un fapt concret și de aceea în timpul campaniei electorale am lăsat pe ultimul plan înseși concepțiile *noastre* personale²²³. Acum, *după* alegeri, ne apărăm din nou vechiul nostru punct de vedere consecvent nu numai în ceea ce privește guvernul, ci și în ceea ce privește opoziția oficială.

„*Uniunea adepților ordinii legale*” se înșală. Noi nu-i socotim pe d-nii Stein, Waldeck & Co. „pierduți pentru cauza democrației”. Întotdeauna am felicitat democrația pentru faptul că nu este reprezentată de d-nii Stein, Waldeck & Co.

Într-unul dintre primele numere ale ziarului nostru am declarat că extrema stîngă a Adunării conciliatoare de la Berlin ar constitui, cu excepția a trei sau patru persoane, extrema dreaptă într-o convenție²²⁴. Pe Stein și pe Waldeck nu i-am numărat niciodată printre aceste trei sau patru persoane.

În ceea ce-l privește pe d-l Stein personal, ne amintim de vremea cînd, în calitate de constituționalist fanatic, i-a atacat pe republicani, cînd în „Schlesische Zeitung”²²⁵ pur și simplu i-a *denunțat* pe reprezentanții clasei muncitoare, *servindu-se în acest scop* de un belfer, tovarăș de idei cu el, acum membru al „Uniunii adepților ordinii legale”.

La fel de jalnică ca și Adunarea conciliatoare a fost și așa-numita fracțiune democratică a acestei adunări. Era de prevăzut că acești domni, pentru a fi realeși, vor recunoaște constituția acordată. Pentru concepțiile acestor domni este caracteristic faptul că *după* alegeri neagă în cluburile democrate ceea ce au apărut *înainte* de alegeri în adunările alegătorilor. Această viclenie meschină, șireată, liberală nu a fost niciodată proprie diplomației revoluționarilor.

Scris la 16 februarie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 225
din 18 februarie 1849

Se publică după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Correspondentul din Viena al lui „Kölnische Zeitung“

Colonia, 17 februarie. O enigmă mai puțin în istoria universală ! D-l Schwanbeck, care scrie articole redacționale la „Kölnische Zeitung“ semnate $\triangle$ și trimite totodată corespondențe de la *Viena* aceleiași „Kölnische Zeitung“ semnate $\triangle$ $\triangle$, după cum se știe, i-a ponegрит cit a putut în aceste

$\mp$ $\mp$
 articole pe maghiari, învinuindu-i de lașitate și mîrșăvie, și nu numai că i-a înfrînt, dar chiar i-a nimicît în repetate rînduri, trîmbițînd în ditirambi intrarea armatelor unite și instituirea curșilor marșiale în diferite orașe și comitate ale Ungariei.

D-l Schwanbeck dezleagă acum el însuși enigma ; întocmai ca Achile, Schwanbeck al nostru poate să vindece numai el însuși rănile pe care le-a pricinuit.

Care e deci dezlegarea enigmei ? — *Teama de Welden*. De aceea terfelirea vienezilor și a maghiarilor, toate josnicele minciuni cu privire la succesele militare ale austriecilor, de aceea se gudură și face ochi dulci croașilor și pandurilor.

Căci — spune faimosul Schwanbeck —, căci spune el :

„Pînă acum erau priviți pur și simplu ca niște mincinoși, iar d-l comandant baron Welden le-a făcut onoarea să-i intituleze *canalii* pe aceia care îndrăzneau să se îndoiască de înaintarea victorioasă a armatei imperiale în toate punctele monarhiei“ („Kölnische Zeitung“ nr. 40).

Din respect pentru Welden, cititorii lui „Kölnische Zeitung“ au trebuit să înghită timp de două luni corespon-

dențele mincinoase de la Viena semnate $\triangle$ $\triangle$ în legătură
 $\mp$ $\mp$
 cu războiul din Ungaria.

Goethe spunea, referindu-se la *Pustkuchen* :

„Dacă balena are păduchi, îi am și eu pe ai mei“ ²²⁶

Același lucru poate să-l spună *Kossuth* despre *Schwannbeck*.

Scris de F. Engels
 la 17 februarie 1849

Publicat în
 „Noua gazetă renană“ nr. 225
 din 18 februarie 1849

Se tipărește după textul
 apărut în ziar

Tradus din limba germană

Saedt

Colonia, 17 februarie. Fiecare târgușor are un esprit fort * ; și parchetul din Colonia îl are pe al său. L'esprit fort al parchetului din Colonia este un anume... Saedt, homo novus atque ignotus ** (adică un gânditor profund).

Există două feluri de îndrăzneală : îndrăzneala pe care o dă superioritatea și îndrăzneala sărăciei spirituale, care-și soarbe puterea din situația ei oficială, din conștiința că luptă cu arme privilegiate etc. De care dintre aceste două feluri de îndrăzneală a dat dovadă l'esprit fort al parchetului din Colonia în rechizitoriul său de ieri după-amiază împotriva lui Kinkel ²²⁷, va hotărî publicul de îndată ce vor fi publicate procesele-verbale ale dezbaterilor. El va ține seama totodată că d-l Saedt este încă tânăr.

Nu ne-am face însă datoria de publiciști dacă nu am aduce neîntârziat la cunoștința publicului european una dintre maximele debitate de esprit fort al nostru. Știm că Demostenele parchetului din Colonia a încercat să indulcească acest pasaj din cuvântarea sa printr-o interpretare suplimentară. Apreciem însă prea mult revelațiile inițiale ale inspiratului geniu pentru a lăsa ca ele să fie denaturate și diluate de niște comentarii făcute după reflexii ulterioare.

Dl. Saedt, substitutul de procuror, a spus :

---

* — spirit superior. — *Nota Trad.*

** — un om nou și necunoscut. — *Nota Trad.*

In germană : „Sie dürfen Alles, was ich sage, widerlegen, aber sie dürfen meinen Vortrag nicht kritisieren“*.

In franceză : M. Saedt, substitut du procureur du roi, s'adressant à l'accusé :

„Libre à vous de réfuter tout ce que je viens de dire, mais il ne vous appartient pas de critiquer le réquisitoire d'un substitut du procureur du roi“. (Avis à la „Réforme“, à la „République“ et à la „Révolution“²²⁸)**.

In engleză : The queen's counsel, Mr. Saedt, to the defendant :

„You may refute all I say, but you have no right to criticize my speech“. (N.B. Our English contemporaries, principally the „Northern Star“²²⁹, are requested to publish the above)***.

In italiană : Sig. Saedt, accusatore publico, replicò :

„Dite quanto volete în rifiutazioane di questo che ho detto, ma vi è difeso di criticare il mio requisitorio“. (Avviso all' „Alba“, al „Contemporaneo“ ed alla „Concordia“²³⁰)****.

In spaniolă : El fiscal, Sennor Saedt, dijo, hablando al acusado :

„Sennor, Vmd puede refutar todo que ho dicho ; pero el que vengo de decir por requisitorio, es defendido de tocarlo“. (Pregamos los jornales radicales de Madrid de publicar esas lineas)*****.

* — „Puteți respinge tot ceea ce spun, dar nu aveți dreptul să criticați cuvîntarea mea“. — *Nota Trad.*

** — D-l Saedt, substitut de procuror regal, adresîndu-se inculpatului : „Puteți respinge tot ceea ce spun, dar nu sînteți îndrituiți să criticați rechizitoriul unui substitut de procuror regal“. (În atenția ziarelor „Réforme“, „République“ și „Révolution“). — *Nota Trad.*

*** — Substitutul de procuror regal, Mr. Saedt, adresîndu-se inculpatului :

„Puteți respinge tot ceea ce spun eu, dar nu aveți dreptul să criticați cuvîntarea mea“. (N. B. Contemporanii noștri englezi sînt rugați să publice mai ales în „Northern Star“ cele de mai sus). — *Nota Trad.*

**** — D-l Saedt, acuzator public, a replicat :

„Puteți spune ce vreți pentru a respinge cele spuse de mine, dar vă este interzis să criticați rechizitoriul meu“. (În atenția ziarelor „Alba“, „Contemporaneo“ și „Concordia“). — *Nota Trad.*

***** Procurorul Saedt a spus, adresîndu-se inculpatului : Domnule, dv. puteți respinge tot ceea ce spun eu, dar nu vă este îngăduit să vă atingeți de rechizitoriul meu“. (Rugăm ziarele radicale din Madrid să reproducă aceste rînduri). — *Nota Trad.*

In daneză: „De kunne gjensige alt hvad jeg siger, men De have intet Ret at kritisere mit Requisitoire (Angreb)“. (De danske demokratiske Tidender ville vaere meget glaedt at meddele det danske Publikum den foregaaende Bewiis af de preussiske Magistraters Saudhed) *.

Să hotărască d-l Saedt singur în care din aceste limbi maxima sa sună mai nostim.

Scris la 17 februarie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană“ nr. 225
din 18 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* — „Puteți respinge tot ceea ce spun eu, dar nu aveți dreptul să criticați rechizitoriul meu“. (Ziarele democate daneze vor aduce cu plăcere la cunoștința publicului danez această declarație, care dovedește cât de loiali sint funcționarii prusieni). — *Nota Trad.*

„Kölnische Zeitung“ despre lupta maghiarilor

Colonia, 17 februarie.

„În sfârșit am găsit pământul
În care să ancoroz pe veci”, —

cîntă viteazul Schwanbeck după cartea de cîntece protestante. În pofida „notei austriece” și a „sentimentului celei mai profunde indignări”, indignatul campion al virtuții ia în sfârșit, încă pe *prima pagină* a lui „Kölnische Zeitung”, apărarea lui Windischgrätz.

Ascultați.

„Așa-numita presă democrată din Germania s-a situat, în conflictul austro-maghiar, de partea maghiarilor... Ce-i drept, lucru destul de ciudat! Democrații germani de partea acelei caste aristocratice pentru care propria ei națiune, în pofida secolului al XIX-lea, n-a încetat niciodată să fie... misera contribuens plebs* ; democrații germani de partea celor mai insolenti asupritori ai poporului!”.

Nu ne amintim precis dacă am mai atras atenția cititorilor asupra unei particularități a viteazului Schwanbeck, și anume că are obiceiul să vorbească numai în concluzii fără premise. Fraza de mai sus este tocmai una dintre acele concluzii ale cărei premise n-au zărit lumina zilei.

Și chiar de ar fi maghiarii o „castă aristocratică” a „celor mai insolenti asupritori ai poporului”, ce ar rezulta de aici? Oare a devenit de aceea Windischgrätz, ucigașul lui Robert Blum, cît negru sub unghie mai bun? Nu cumva cavalerii „monarhiei unite” dușmanii înversunați ai Germaniei și amicii lui Schwanbeck, alde Windischgrätz, Jellačić, Schlick și alții, vor să *reprime* „casta aristocratică” și să introducă proprietatea țărănească liberă asupra pământului? Nu cumva

* — jalnicul popor care plătește impozite. — *Nota Trad.*

croaiții și cehii luptă pentru parcelarea renană a pământurilor și pentru Code Napoléon ?

Cînd în 1830 polonezii s-au ridicat împotriva Rusiei, s-a pus oare problema dacă în fruntea mișcării se afla doar „casta aristocratică” ? Atunci era vorba, în primul rînd, de alungarea străinilor. Întreaga Europă era de partea „castei aristocratice”, care, ce-i drept, a stat în fruntea mișcării, căci republica aristocratică poloneză a reprezentat totuși un uriaș pas înainte în comparație cu autocrația rusă. Oare cenzul electoral francez din 1830, monopolul dreptului de vot deținut de 250.000 de alegători, nu a însemnat în fond o înrobire politică tot atît de cumplită a misera contribuens plebs, ca și dominația nobilimii poloneze ?

Să admitem că revoluția din martie din Ungaria n-ar fi fost decît o revoluție a nobilimii. Îndreptățește oare acest fapt monarhia austriacă „unită” să asuprească nobilimea maghiară și implicit și pe țărani maghiari așa cum i-a asuprit pe nobilii din Galiția și, *cu ajutorul lor*, și pe țărani din Galiția (vezi procesele-verbale ale dezbaterilor dietei de la Lemberg din 1818) ? Bineînțeles însă că marele Schwanbeck nu este obligat să știe că majoritatea nobililor unguri, ca și majoritatea nobililor polonezi, sînt adevărați proletari, ale căror privilegii aristocratice se reduc la faptul că nu li se pot aplica pedepse corporale.

Marele Schwanbeck, firește, este și mai puțin obligat să știe că Ungaria este unica țară în care, de la revoluția din martie, servituțile feudale care apăsau asupra țăranilor au fost complet desființate atît prin lege cît și în fapt. Marele Schwanbeck îi intitulează pe maghiari „castă aristocratică”, „cei mai insolenți asupritori ai poporului”, „aristocrați”, și același mare Schwanbeck nu știe sau nu vrea să știe că *magnații* maghiari, Esterhazy și alții, au dezertat chiar la începutul războiului și au venit la Olmütz să depună jurămint de credință și că, de la începutul luptei și pînă în zilele noastre, tocmai ofițerii „aristocrați” din armata maghiară au fost aceia care și-au trădat zi de zi cauza lor națională ! Altfel cum se explică faptul că majoritatea Camerei deputaților s-ar mai afla și astăzi la Kossuth, la Debrețin, și că printre aceștia nu sînt cu totul decît unsprezece magnați ?

Acesta este Schwanbeck de pe *prima* pagină, Schwanbeck autorul ditirambilor din articolul de fond. Dar Schwanbeck de pe pagina a treia, omul care a luat de șase ori cu asalt

Leopoldstadt *, care a cucerit de patru ori Eszek ** și a trecut de nenumărate ori Tisa, Schwanbeck-strategul, trebuia totuși să-și spună și el cuvîntul.

„Dar apoi războiul a luat o întorsătură lamentabilă, într-adevăr jalnică. Maghiarii au cedat una după alta, aproape fără luptă, toate pozițiile pe care le ocupau; fără să opună nici o rezistență și-au părăsit chiar capitala lor întărită și s-au retras în fața croaților lui Jellačić pînă dincolo de Tisa“.

„Aproape fără luptă“, adică după ce maghiarii *i-au ținut* pe austrieci *în loc două luni încheiate* în regiunea dintre Leitha și Tisa, s-au retras „aproape fără luptă“. Bunul Schwanbeck, care apreciază cît de mare este un comandant de oști nu după rezultatele *materiale* ale luptei, ci după pierderile de oameni pe care le-a suferit!

„Fără să opună nici o rezistență și-au părăsit capitala lor întărită!“ Trebuie să știm însă că *Ofen* ***, întărit, ce-i drept, în partea de apus, nu are nici un fel de fortificații în partea de răsărit. Dunărea înghețase, așa încît austriecii au putut să treacă cu cai și căruțe de partea cealaltă, să ocupe Pesta și, de aici, să bombardeze Ofenul lipsit de apărare.

Dacă Deutz nu ar fi fost întărit și Rinul ar fi fost înghețat și dacă, profitînd de aceste împrejurări, o armată franceză ar fi trecut Rinul pe la Wesseling și Worringen și ar fi așezat la Deutz 100 de tunuri îndreptate împotriva Coloniei, de bună seamă că îndrăznețul Schwanbeck l-ar fi sfătuit deci pe colonelul Engels să apere Colonia pînă la ultimul om. Viteazul Schwanbeck!

Maghiarii „s-au retras în fața croaților lui Jellačić“ „pînă dincolo de Tisa“. Și va contesta oare marele Schwanbeck că acești „croați“ numără 250.000—300.000 de soldați, cuprinzînd corpurile de armată ale lui Windischgrätz, Jellačić, Götz, Ciorič, Simunič, Nugent, Todorovič, Puchner etc. etc., inclusiv trupele neregulate de la Drava și din Banat? Și toți aceștia sînt „croații lui Jellačić“?! De altfel se înțelege că un Schwanbeck, înrudit cu croații și nu prea inițiat în istorie și geografie, este un admirator al croaților.

De bună seamă că „și noi sîntem departe de a socoti comunicatele oficiale ale cartierului general austriac *drept o evanghelie*“. Dimpotrivă, Schwanbeck găsește din timp în timp, de pildă, în comunicatele lui Schlick

* Cartier al Vienei. — *Nota Red.*

** Denumirea croată: Osiek. — *Nota Red.*

*** Denumirea ungurească: Buda. — *Nota Red.*

„Iacune pe care cititorul trebuie să le umple cu tot felul de presupuneri și în cele din urmă nu e de mirare (!!) dacă aceste presupuneri prezintă lucrurile în culori mai sumbre decât sînt în realitate!!!“. „Noi bănuim că și Puchner obișnuiește să-și prezinte buletinele în culori puțin cam prea trandafirii. Dacă ar fi să te iei după aceste buletine, el s-ar afla în plin marș victorios împotriva «generalului rebel». Și deodată citim, spre marea noastră uimire (!), o chemare a lui Puchner în care îi conștură pe saxoni și pe valahi, pe tot ce au mai sfînt, să nu-și piardă curajul; deodată îl găsim pe Bem lingă Hermanstadt *, în centrul unei regiuni cu populație saxonă, iar bieții germani (!!) nu găsesc în cele din urmă altă porțiță de scăpare decât să ceară ajutor rușilor. Aici se vădește o mică contradicție între comunicatele oficiale și evenimentele care au avut loc, o contradicție care poate fi pusă numai pe seama inexactității (!!) comunicatelor oficiale“.

Cetățeanul Schwanbeck recunoaște că comunicatele austriece, și după ele și „Kölnische Zeitung“, au debitat cele mai sfruntate minciuni în legătură cu prelinsele succese ale austriecilor; cînd minciuna devine însă atît de evidentă încît nu mai poate fi tăgăduită, Schwanbeck, iubitorul de adevăr, o numește: „o mică contradicție între comunicatele oficiale și evenimentele care au avut loc“ !

„Dar dacă sîntem departe de a socoti comunicatele armatei austriece un oracol, nu înseamnă de loc că comunicatele maghiarilor privitoare la victoriile repurtate au crescut cît de cît în ochii noștri“ (care se îndeletnicesc cu contemplarea „micilor contradicții“ menționate mai sus). „Aceste comunicate sînt un produs al fanteziei și ar putea fi citite cu plăcere dacă nu ar fi atît de teribil de caraghioase“.

Aceste „buletine“ sînt atît de „teribil de caraghioase“, încît pînă acum nu au adus la cunoștință nimic ce nu a fost silit în fond să recunoască însuși marele Schwanbeck. Sau, poate, Tokai se află în mîinile lui Schlick ? A trecut fie și un singur austriac Tisa la Szolnok ? Sau au înaintat oștile imperiale de 14 zile încoace măcar cu un singur pas ?

Buletinul austriac nr. 22, primit chiar acum (vezi mai jos)²³¹, îl scutește de orice răspuns pe cetățeanul Schwanbeck. Din el aflăm că austriecii nu au atins încă nici măcar punctele menționate în buletinele nr. 20 și 21.

„Dar n-ai ce face: războiul din Ungaria se apropie cu pași uriași de sfîrșit“. Este limpede. Schwanbeck a spus încă de acum 14 zile: „Războiul din Ungaria se apropie de sfîrșit. Parturium montes, nasetur ridiculus mus“ **. Aceste cuvinte au fost scrise în aceeași zi în care Schwanbeck anunța pen-

* Denumirea rominească: Sibiu. — Nota Red

** S-a scremut un munte ca să nască un șoarece. — Nota Trad.

tru prima oară că austriecii au intrat victorioși în Debrețin. De atunci s-au scurs 14 zile și, cu toate că maghiarii „s-au lăudat grozav“, austriecii nu au trecut încă nici Tisa, ca să nu mai vorbim de cucerirea Debreținului.

„Faptul că detașamentul lui Bem, căruia i se alătură grupuri de fugari unguri veniți din toate părțile, s-a transformat într-o adevărată armată, căreia nu-i pot ține piept puținele trupe imperiale din Transilvania, nu poate mira pe nimeni“.

Absolut pe nimeni ! Pe noi ne miră însă cum de poate fi vorba despre „grupuri de fugari unguri veniți din toate părțile“ atîta timp cît ungurii au ocupat linia Tisei și a Mureșului, iar cetățeanul Schwanbeck, cu toate rugile sale fierbinți, nu poate să treacă dincolo de această linie nici măcar un singur austriac ; mai departe ne miră că „grupurile de fugari“ formează dintr-o dată o armată, fără ca trupele care le urmăresc să fie imediat prezente pentru a le alunga de pe fiecare nouă poziție. Marele Schwanbeck socotește însă fără îndoială că ungurii, înfrinți o dată pentru totdeauna în fantezia lui încețoșată, vor fugi de la Dunăre pînă la Olt fără să mai întorcă capul ca să vadă dacă sînt sau nu urmăriți !

Cetățeanul Schwanbeck s-a transformat într-un Carnot al secolului al XIX-lea, descoperind o nouă manevră, datorită căreia *grupurile de fugari* veniți din toate părțile pot deveni dintr-o dată o *armată victorioasă*.

Această nouă armată victorioasă ar putea provoca, ce-i drept, complicații serioase. Totuși — spune Schwanbeck —

„vom vedea în ce fel își va pronunța aici Rusia vetoul ei“.

Viteazul Schwanbeck care cheamă aici Rusia în ajutor împotriva maghiarilor este același Schwanbeck care la 22 martie anul trecut a publicat un articol plin de indignare morală împotriva țarului Rusiei, același Schwanbeck care atunci a declarat că, dacă Rusia se va amesteca în treburile noastre (și doar treburile maghiarilor sînt fără doar și poate treburile noastre), atunci el, Schwanbeck, va lansa o chemare de care *să se cutremure tronul țarului !* Este același Schwanbeck care dintotdeauna a avut la „Kölnische Zeitung“ misiunea de a salva în țările neagresive reputația liberală a acestui ziar, afișînd la vreme o rusofobie și un rafinat liberalism de rigoare. Se pare însă că complicațiile din Europa răsăriteană îl plictisesc, și, pentru ca să se poată consacra în întregime „sentimentului celei mai profunde indignări“ în

ceea ce privește nota austriacă, el îi cheamă pe ruși să vină în Transilvania ca să termine lupta.

Cel mai bun răspuns la acest articol moral-gălăgios în spiritul lui Windischgrätz îl constituie comunicatul nr. 22 al armatei austriece, pe care cititorii noștri îl găsesc mai jos. Pentru ca Schwanbeck, care în tot cuprinsul articolului său a dat dovadă atât de o nemărginită ignoranță în materie de geografie și strategie cât și de dependență față de „Noua gazetă renană”, să înțeleagă despre ce este vorba în acest comunicat, reproducem alăturat și comentariul nostru.

Scris de F. Engels
la 17 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 225
din 18 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Proclamarea republicii la Roma ²³²

Adunarea constituantă italiană nu este Adunarea națională de la Frankfurt. Italienii știu că unitatea unei țări fără-mișcare în principate feudale nu poate fi înfăptuită altfel decât desființând puterea principilor. Italienii au fost primii care au pornit mișcarea în 1848 ; tot ei o încep primii și în 1849. Dar ce progres ! În Italia nu mai există nici un Pius al IX-lea, după cum în Franța nu mai există nici un Lamartine. Perioada bogată în iluzii a revoluției europene, perioada visurilor, a intențiilor frumoase și a figurilor retorice, s-a încheiat cu bombardament de artilerie, masacre în mase și deportări. Notele Austriei, notele Prusiei, notele Rusiei au constituit răspunsurile cele mai potrivite la proclamațiile lui Lamartine.

Germanii, mândri de meticulozitatea și de perseverența lor, sînt obișnuiți să privească de sus, cu dispreț, ca de pe un tripied al Pythiei, la superficialitatea italiană. O paralelă între anul 1848 al italienilor și anul 1848 al germanilor ar da cel mai concludent răspuns. În această paralelă ar trebui să se țină seama în primul rînd de faptul că Italia revoluționară a fost ținută în șah de Germania și de Franța, în timp ce Germania revoluționară nu a fost de loc împiedicată în acțiunile ei.

Republică la Roma ! — iată începutul dramei revoluției din 1849.

Scris în jurul
lui 21 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 228
din 22 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Din nou despre gospodărirea finanțelor în spirit vechi prusac

Colonia, 21 februarie. Trebuie să facem o completare la articolul nostru publicat în nr. 224 al ziarului, referitor la Bodelschwingh & Co. și la departamentul finanțelor din Prusia *. La sfârșitul aceluși articol am arătat că în bugetul statului s-a înregistrat o sumă cu 27.127 de taleri mai mică (17.127 a fost o greșeală de tipar) decât s-a virat vistieriei potrivit situațiilor casieriei centrale a statului. Ulterior am găsit în situațiile publicate de guvern o notiță care dezleagă enigma dispariției acestor bani.

Din notiță reiese că așa-numitele economii la cheltuielile de administrație pe 1844 — în sumă de 2.000.002 taleri — nu au fost virate în numerar în casieria vistieriei statului, ci pentru această sumă s-au cumpărat bonuri de tezaur prusiene [Staatsschuldscheine]. Din cauză că atunci când au fost cumpărate cursul acestor bonuri era nefavorabil, a rezultat o pierdere de 27.127 de taleri ! Miniștrii prusieni sînt, sau au fost, niște străluciți financiari ! Acest lucru îl ilustrează din nou cazul de față. Prin urmare, nu mai avem de ce să-i întrebăm pe domnii ex-miniștri unde au dispărut acești 27.127 de taleri, ci le putem spune că la această afacere abilitatea lor ne-a costat nu numai 27.000, ci peste 400.000 de taleri. Această imputare îl vizează în primul rînd pe d-l Flottwell, deoarece el a fost pe atunci ministru trezorer. Se prea poate ca el să fie o persoană onorabilă. Țării însă îi este indiferent dacă miniștrii ei îi pricinuiesc pagube din nepricepere sau din rea-voință. Examinarea acestei chestiuni n-ar putea prezenta interes decât cel mult pentru familia respectivului ministru.

---

* Vezi volumul de față, pag. 320—331. — *Nota Red.*

În raportul său din 6 aprilie 1847 cu privire la vistieria statului, von Thile, ministrul trezorer de atunci, declară fără nici un fel de ocolișuri că, în ceea ce privește vistieria statului, s-au statornicit următoarele două principii fundamentale :

1) numerarul ei trebuie să existe întotdeauna în monedă *metalică* ;

2) din vistieria statului nu se pot face nici un alt fel de plăți decît în scopuri de înarmare.

În ceea ce privește primul principiu fundamental, este just că, dacă în general trebuie să existe o vistierie a statului, aceasta are un sens numai în cazul că în ea se păstrează *bani numerar sau metale prețioase*. Un guvern care nu se poate bizui pe puterea poporului trebuie, pentru orice eventualitate, să dispună în așa-zise vremuri grele de o rezervă oarecare. Cînd creditul său începe să se clatine și la bursă, el trebuie să dispună de o rezervă de fonduri pentru a ieși din acest impas, lucru pe care îl poate realiza numai cu ajutorul banilor numerar sau al metalelor prețioase. Aurul și argintul au fost dintotdeauna cheia care deschide inima burgheziei. Dar efectele publice devalorizate constituie calea cea mai sigură care duce pînă și la pierderea „considerației” la bursă. Cînd creditul statului este atît de zdruncinat încît este nevoie să se recurgă la ajutorul vistieriei statului, nu există o situație mai penibilă decît să oferi la bursă bonuri de tezaur și să cauți cumpărători pentru ele. Cine a observat vreodată viața unei mari burse, cunoaște disprețul pe care-l exprimă fețele și gesturile speculanților de bursă atunci cînd în asemenea perioade li se oferă efecte publice. De altfel, aceasta nu-l împiedică pe un astfel de speculant să fie consilier comercial intim și chiar foarte „loial”.

Cumpărarea de bonuri de tezaur a fost, prin urmare, operația cea mai nereușită pe care a putut-o întreprinde guvernul prusian.

D-l von Thile declară în raportul menționat mai sus că el *a fost nevoit* să primească pentru suma de 1.972.875 de taleri bonuri de tezaur în locul celor 2.000.002 taleri bani numerar. Noi nu punem nici un preț pe scuza invocată de el că „ar fi fost nevoit” să facă acest lucru. Dacă situațiile sînt exacte, atunci cumpărarea efectelor publice a fost efectuată de casieria centrală a statului. Altminteri, întreaga sumă ar fi trebuit să fie vărsată în vistieria statului în bani numerar

Se pare deci că d-l Flottwell este cel mai puțin străin de această fericită operație financiară.

În ce fel spiritul parcimonios mic-burghez, care se bucură când economisește ceva din dobânzi, dar care nu a fost în stare să facă față unor operații financiare de proporții statale, a dus la un rezultat atât de rușinos, la o dublă pierdere, se va vedea din următoarele cifre :

La pierderea față de valoarea nominală înregistrată la cumpărare în sumă de . . . . . 27.127 taleri mai trebuie adăugată pierderea mult mai mare înregistrată la vânzare. Cu începere din martie și pînă la începutul lunii iulie 1848, cursul bonurilor de tezaur a oscilat între 66% („cumpărători”) (4 aprilie) și 83 $\frac{1}{2}$ % („vînzători”) (21 martie). Întrucît cursul scade de îndată ce se oferă spre vînzare un mare număr de efecte, este de presupus că guvernul nu și-a vîndut bonurile de tezaur cu mai mult de 70% din valoarea lor. La vînzare s-au pierdut deci, probabil, cel puțin 30% din valoarea nominală — de 1.972.875 de taleri, adică . . . . 591.840 taleri

Total . . . . 618.967 taleri

De aici trebuie să se scadă dobînzile pe 3 ani, respectiv cîte 69.048 de taleri . . . . 207.144 taleri

Așa că, probabil, pierderea netă este de . . . 411.823 taleri S-a pierdut aproape un sfert din întreaga sumă și în plus, în urma scăderii cursului bonurilor de tezaur, creditul statului a fost și mai zdruncinat.

Am dat acest mic exemplu de înțelepciune a miniștrilor de finanțe și trezoreri à la Flottwell-Thile numai pentru că completează minunat articolul nostru menționat mai sus. Altminteri nu ne-am fi ocupat de asemenea mărunțișuri acum, cînd evenimente mari ne oferă un material atât de bogat.

Scris de K. Marx
la 21 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 229
din 23 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Denunț

Colonia, 22 februarie. În „Oberpostamts-Zeitung”²³³, care a avut înainte ca redactor-șef un agent plătit al lui Guizot (vezi Taschereau, „Revue rétrospective”²³⁴) și agent neplătit al lui Metternich, după cum de altfel întreaga poștă Turn-und-Taxis — acest sistem de căraușie națională care apasă asupra industriei germane, se războiește cu căile ferate și ne trage înapoi, acest sistem, a cărui existență după revoluția din martie este de neconceput și a cărui imediată desființare trebuie să fie una din primele măsuri ale viitoarei Adunări constituante germane care urmează să-și înceapă lucrările (Adunarea din biserica Sf. Paul * nu a fost, după cum se știe, niciodată constituantă) n-a fost, din timpul lui Iosif al II-lea, nimic altceva decât un cuib de spioni austrieci în acest organ imperial de delațiune, care aparține ex-principelui Turn-und-Taxis, H. Malten, redactor responsabil (pe care l-a caracterizat în mod sugestiv încă vechea „Gazetă renană”²³⁵) declară următoarele, arătînd totodată că reproduce o corespondență de la Paris dintr-un ziar pe care noi nu-l citim²³⁶ :

„Spre rușinea germanilor trebuie să recunoaștem că în special unii germani fac în mijlocul nostru o agitație pe scara cea mai largă, ca să nu spunem că sub forma cea mai nerușinată. Există aici un comitet special al roșilor, care, de îndată ce-i cade în mină vreun articol agitatoric, îndreptat împotriva ordinii societății omenești, îl trimite de urgență în provincie. Nu numai că germanii participă în folosul Franței la această acțiune condamnată, dar tot lor trebuie atribuit și faptul că o propagandă deșănțată continuă să împinzească Germania. Din cazanul drăcesc al aceleiași bucătării revoluționare, întreaga parte germană de-a lungul văii Rinului este inundată cu manifeste revoluționare, despre care «Noua gazetă renană» ar putea să spună o seamă de lucruri, dacă nu ar găsi, totuși, de cuvîntă să păstreze o tăcere totală în această privință. De cîteva luni în zîndurile păturilor de jos ale populației din regiunea de

* — Adunarea națională franceză. — *Nota Red.*

sud a Badenului se duce o agitație care-și are punctul de plecare la Paris. Legăturile dintre democrații de aici și emigranții din Elveția sînt de asemenea notorii”.

Drept răspuns la acest denunț infam declarăm: 1) că noi *nu am tăinuit niciodată legăturile noastre* cu democrații francezi, englezi, italieni, elvețieni, belgieni, polonezi, americani și alții... și 2) că „manifestele revoluționare” cu care, ce-i drept, „inundăm partea germană a văii Rinului” (și nu numai această vale !) obișnuim să le fabricăm noi înșine chiar aici, la Colonia. Pentru aceasta nu avem nevoie de ajutor de la Paris; de un șir de ani ne-am obișnuit ca prietenii noștri de la Paris să ia mai mult ei de la noi decît noi de la ei.

Scris la 22 februarie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 229
din 23 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Mesajul tronului

I

Colonia, 28 februarie. Mesajul tronului, care, spre marea spaimă și indignare a lui „Kölnische Zeitung“, a fost adus *prea în pripă* la cunoștința cititorilor „Noii gazete renane“, s-a dovedit a fi *autentic*. Un singur pasaj a mai fost modificat în cursul nopții, și anume acela referitor la *starea de asediu* din Berlin. În felul acesta guvernul Brandenburg i-a luat discursului său ascuțișul, l-a lipsit de însăși sensul lui.

Pasajul publicat de noi aseară în formularea sa inițială sună astfel :

„Pentru a reinstaura ordinea legală în capitală și în imediata ei apropiere a trebuit să fie decretată starea de asediu. Ea nu poate fi ridicată atîta timp cît securitatea publică, și acum amenințată, pentru asigurarea căreia se impunea această măsură, nu va fi apărută în mod durabil de legi drastice. Proiectele unor asemenea legi vă vor fi prezentate neîntîrziat”²³⁷.

Acest pasaj, deși a fost șters, dă în vileag întregul secret al mesajului tronului. Vorbind pe șleau, el înseamnă : stările de asediu *exceptionale* vor fi ridicate atunci cînd se va legifera starea de asediu *generală* în întregul regat, fiind introdusă în obiceiurile noastre constituționale. Începutul acestui șir de legi „drastice” îl vor face legile în genul aceluia din septembrie²³⁸ cu privire la întruniri și presă*.

---

* În continuare ziarul publică textul mesajului tronului. — *Nota Red.*

II

Colonia, 1 martie. În primul rînd trebuie să constatăm că mesajul tronului s-a bucurat de aprobarea deplină a lui „Kölnische Zeitung”. Dacă face unele observații critice pe marginea acțiunilor guvernului menționate în mesajul tronului, nu are însă absolut nimic de obiectat în ceea ce privește însuși mesajul tronului.

„Mesajul tronului este tocmai — *un mesaj constituțional al tronului*” — așa începe acest ziar înțelept articolul său de fond, în care, de fapt, nu face decît să parafrazeze mesajul tronului.

„Un mesaj *constituțional* al tronului” ! Ce-i drept, acelaia care s-a așteptat la o „cuvîntare izvorită direct din inima regelui”, la o insistență efuziune moral-sentimentală, ca atunci în Dieta unită, sau acelaia care s-a așteptat la o tiradă à la Brandenburg-Wrangel, cu zornăit de pîteni și răsucire autosatisfăcută a mustăților, acelaia acest document trebuie să i se pară extrem de „constituțional”.

Un lucru este sigur : Manteuffel s-a achitat cu mult mai bine decît Camphausen de sarcina sa, renunțînd cu totul la „declamația talentată” din 1847. Ministrul burghez a prezentat un document de o platitudine burgheză, greoi, plicticos atît în formă cît și în conținut. Nobilul ministru acceptă cu cea mai mare bonomie din lume plicticoasa formă constituțională, pentru ca, sub această formă, să-și bată joc, într-o limbă curgătoare, ușoară, de Camere și de tot constituționalismul.

În ceea ce privește conținutul propriu-zis al mesajului tronului, după cum am menționat încă de ieri, a fost redus aproape la zero prin suprimarea pasajului referitor la menținerea stării de asediu. Acesta a fost unicul pasaj în care guvernul a vorbit deschis și cinstit Camerelor.

Restul mesajului tronului numai „Kölnische Zeitung” sau „National-Zeitung” din Berlin îl pot lua în serios. Cine cutează să contemple asemenea reprezentății constituționale spectaculoase, ca cele de alaltăieri de la Berlin, doar cu evlavie și cu o gravitate solemnă, acela, ce-i drept, în nevinovăția sa, nu va înțelege niciodată cum se poate ca un lucru atît de sacru să devină obiectul unor glume ușuraticе. Cine atribuie însă acestei comedii constituționale tot atît de puțină importanță ca d-l Manteuffel, acela nu va fi atît de naiv încît să ia au sérieux documentul pe care ministrul l-a prezentat unui public cucernic din Sala albă²³⁹ prin gura monarhului, din grația lui dumnezeu.

Credem că facem o plăcere d-lui Manteuffel explicînd publicului german, din păcate prea puțin deprins cu gimnastica subtilă a minții, adevăratul sens al mesajului tronului întocmit de el.

Vă așteptați poate ca Manteuffel să se fălească cu contra-revoluția pe care a înfăptuit-o cu succes, să amenințe Camerele cu puști încărcate, cu baionete ascuțite ca briciul etc., ca un vagmistru stîngaci à la Wrangel. Dimpotrivă ! În cîteva fraze Manteuffel a pomenit despre toate acestea, trecînd peste ele ca peste ceva de la sine înțeles :

„Evenimente care sînt încă vii în memoria dv., domnilor deputați ai primei și ai celei de-a doua Camere, m-au silit să dizolv în decembrie anul trecut adunarea convocată în vederea elaborării de comun acord a constituției. Totodată, eu, convins fiind de necesitatea incontestabilă de a fi restabilit definitiv un regim juridic public trainic, am acordat țării o constituție care respectă întru totul promisiunile mele din martie anul trecut”.

D-l Manteuffel vorbește de parcă ar fi vorba de un fleac fără nici o însemnătate, de înlocuirea unei haine vechi cu una nouă, de angajarea vreunui funcționar în plus sau de arestarea vreunui „tulburător”. Strămutarea, prorogarea, dizolvarea cu forța a unei adunări suverane, starea de asediu, domnia baionetelor, într-un cuvînt întreaga lovitură de stat se reduce la niște „evenimente care sînt încă vii în memoria dv.” Aidoma modului în care nobilul ban Jellačić ar zugrăvi cu cea mai grațioasă degajare cum „mantalele sale roșii” i-au ars de vii pe locuitorii dintr-un sat sau altul.

Și acum „respectarea întru totul a promisiunilor mele din martie anul trecut” prin acordarea așa-zisei constituții ! Și

credeți că șiretul Manteuffel este atât de mărginit încît realmente să fi spus acest lucru în serios? Allons donc! *

Un început ca acesta uluiește. Trebuie să știi însă să folosești această primă uluire, debitînd după aceea lucruri și mai uluitoare. Și d-l Manteuffel se pricepe la așa ceva:

„De atunci, încordarea, care cu cîteva luni în urmă mai domnea încă într-o mare parte a țării, a cedat locul unei stări de spirit mai liniștite. Încrederea, atît de zdruncinată înainte, revine treptat. Comerțul și industria încep să se învioroze, ieșind din starea de staqnare care amenința să le distrugă”.

Ce ochi trebuie să fi făcut venerabilii deputați cînd au ascultat acest pasaj! Comerțul și industria se înviorază! Și de ce nu? Adică de ce Manteuffel, care poate impune o constituție, n-ar putea impune și un avînt al „comerțului și industriei”? Aplombul cu care Manteuffel face această afirmație colosală este într-adevăr demn de admirat. Mais nous marchons de surprise en surprise ** :

„Știți, domnilor, că v-am rezervat dreptul de a revizui constituția. Sarcina care vă revine acum este de a vă înțelege asupra acestui lucru între dv. și apoi cu guvernul meu”.

Intr-adevăr, domnilor, „înțelegeți-vă între dv.”! Dar ironia constă tocmai în faptul că două Camere, ca cele pe care le-a impus Manteuffel „poporului Meu”, nu se pot „înțelege între ele” niciodată! Atunci la ce a mai fost născocită prima Cameră? Și apoi, domnilor, chiar dacă v-ați înțelege între dv., ceea ce nu este de loc de așteptat, rămîne de-abia să vă înțelegeți cu „guvernul Meu”. Și că la această înțelegere nu veți ajunge cu nici un preț, — pentru acest lucru garantează Manteuffel!

Prin urmare, domnilor deputați ai primei și ai celei de-a doua Camere, aveți destul de furcă cu revizuirea constituției. După ce „Eu” m-am convins din experiență că nici măcar între doi contractanți nu se ajunge la o înțelegere, „Eu” am considerat oportun să încerc de astă dată o înțelegere între *trei factori de neîmpăcat*. Și dacă nu veți sta, căutînd să ajungeți la o înțelegere, pînă la ziua de apoi, fără a înainta măcar cu un pas, atunci Manteuffel se obligă să devină colaborator la „National-Zeitung”.

Așadar, „înțelegeți-vă între dv.”, domnilor!

* — Haida, de! — *Nota Trad.*

** — Mergem însă din surpriză în surpriză. — *Nota Trad.*

Dar dacă, împotriva tuturor socotelilor omenеști, v-ați îndeplini totuși ceea ce din decență nu poate fi altfel denumit decît datoria dv., tot nu ați înaintat nici un pas. Pentru această eventualitate „guvernul Meu” a emis o duzină de legi „în vederea transpunerii în fapt a constituției”, care-i smulg constituției ultima urmă de liberalism. Dintre acestea fac parte, printre altele, două legi cu privire la reglementarea breslelor²⁴⁰, demne de anul 1500, și care pot procura unei reprezentanțe atît de reușit combinate ca a dv. bătaie de cap pe 10 ani. „Toate aceste legi vă vor fi prezentate neîntîrziat spre adoptare.”

Așadar, „adoptați-le”, domnilor !

După aceea însă, „guvernul Meu” vă va prezenta fără zăbavă proiecte privitoare la starea de asediu — legi din septembrie, gagging laws²⁴¹, legi cu privire la interzicerea cluburilor etc. Și atîta timp cît nu le veți fi „adoptat” pe acestea — fapt la care sperăm că nu se va ajunge niciodată — starea de asediu, firește, se va prelungi.

Și cu aceasta credeți cumva, domnilor, că lucrările dv. au luat sfîrșit ? — Nicidecum ; cel mai important lucru urmează abia acum :

„Veți mai avea să vă ocupați cu discutarea diferitelor legi — în parte necesare pentru transpunerea în fapt a constituției — ale căror proiecte vă vor fi treptat supuse spre examinare. Recomand în special unei atente examinări din partea dv. proiectul noii organizări comunale, al noii organizări a raioanelor, regiunilor și provinciilor, al legii învățămîntului public, al legii cu privire la patronajul bisericii, al legii cu privire la impozitul pe venit, al legii cu privire la impozitul funciar, precum și al legilor cu privire la răscumpărarea servituților feudale și la desființarea fără despăgubire a unora dintre aceste servituți, și al legii cu privire la înființarea unor bănci de depuneri și credit (Rentenbanken)”.

Cu toate aceste lucrări, domnilor, care reprezintă laolaltă circa 3 duzini de legi organice cu mai multe mii de paragrafe, veți avea, cu voia lui dumnezeu, așa mult de furcă, încît atît revizuirea constituției cît și adoptarea legilor preliminare, precum și discutarea proiectelor de lege prezentate vor putea fi făcute cel mult pe jumătate. Dar chiar și în acest caz înseamnă că ați depus o muncă supraomenească. Pînă atunci starea de asediu continuă pretutindeni unde a fost instituită și este introdusă chiar și acolo unde nu există încă (cine ne împiedică să decretăm starea de asediu „pe districte” în întreaga Prusie ?) ; pînă atunci continuă să rămînă în vigoare așa-zisa constituție acordată și legile acordate ulterior, continuă să dăinuiască organizarea comunală cîrpicită de

pînă acum, aceeași organizare pe raioane, regiuni și provincii, continuă să existe îngrădirea de pînă acum a învățămîntului, rămîne valabilă scutirea mării nobilimi de plata impozitului funciar și obligativitatea clăcilor pentru țărani.

Ca nu cumva să aveți motiv de a vă plînge, pe lîngă toate aceste lucrări cu neputință de efectuat vă vor fi prezentate și *două bugete*, cel pe anul 1849 și cel pe anul 1850. Veți sări oare de pe locurile voastre furioși de atîta muncă? Cu atît mai bine, domnilor deputați ai primei și ai celei de-a doua Camere. În acest caz „guvernul Meu” va continua, pe baza așa-zisei constituții acordate, să perceapă în vecii vecilor impozitele existente pînă acum. Oricum au mai rămas niște bani din cele 25.000.000 aprobate de Dieta unită, iar dacă „guvernul Meu” va avea nevoie de mai mult, va ști el bine ce are de făcut.

În eventualitatea că ați dori să călcați pe urmele Adunării naționale dizolvate, atunci, domnilor, vă amintesc că armata prusiană a făcut dovada „disciplinei, capacității de luptă și devotamentului” ei „în cursul unor grele încercări”, și anume atunci cînd în noiembrie trecut i-au hăituit pe scară largă pe conciliatori.

Și acum, domnilor deputați din prima și din cea de-a doua Cameră, cînd s-au luat toate măsurile ca, datorită componenței celor două Camere, să nu vă puteți înțelege *între dv.* și, datorită componenței „guvernului Meu”, să nu vă puteți înțelege *nici cu el*, cînd în afară de aceasta vi s-a prezentat spre examinare un asemenea talmeș-balmeș de materiale încît, chiar abstracție făcînd de tot restul, nu veți putea duce niciodată la bun sfîrșit nici o infimă parte din ele, cînd în felul acesta este garantată continuitatea despotismului birocratic-feudal-militar, acum băgați de seamă ce așteaptă patria de la voi :

„Domnilor deputați din prima și din cea de-a doua Cameră ! Patria așteaptă acum cu încredere ca prin colaborarea dintre reprezentanții ei și guvernul Meu să fie consolidată ordinea legală care a fost restabilită, ca să se poată bucura de libertățile constituționale și de dezvoltarea ei tihnită. Apărarea acestor libertăți și a ordinii legale — aceste două condiții fundamentale ale prosperității publice — va fi în permanență obiectul grijii Mele scrupuloase. În această direcție Eu contez pe sprijinul dv. Fie ca activitatea dv. să servească, cu ajutorul domnului, la mărirea onoarei și gloriei Prusiei, al cărei popor, strîns unit în jurul monarhilor săi, a învins nu o dată cu succes vremuri grele, pregătind patriei, atît în înțeles restrîns cit și în înțeles larg, un viitor pașnic și binecuvîntat !”

Acesta este mesajul tronului întocmit de cetățeanul Man-teuffel. Și există persoane atât de lipsite de gust, încît să intituleze o comedie atât de reușită ca aceasta un „*mesaj constituțional al tronului*” !

Într-adevăr, dacă ceva l-ar putea determina pe d-l Man-teuffel să renunțe la portofoliul său, apoi aceasta ar fi numai o interpretare atât de denaturată a intențiilor sale celor mai bune !

Scris la 28 februarie
—1 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 234
și 235 din 1 și 2 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Ruge

Colonia, 9 martie. În „Deutsche Allgemeine Zeitung”²⁴² s-a publicat următoarea declarație a vechiului ei colaborator Arnold Ruge, acest pomeranian după caracter și saxon după felul de a gândi :

„*Berlin*, 5 martie. Actualii membri ai Comitetului central al democrațiilor din Germania, D'Esther, Reichenbach și Hexamer, anunță apariția unui nou ziar democratic, intitulat «Allgemeine demokratische Zeitung», care va fi «realmente» un organ al partidului la Berlin. Această înștiințare putea trezi bănuiala că ziarele «Die Reform» și «Die Zeitungs-Halle» n-ar fi realmente organe ale partidului, iar la începutul înștiințării se arată chiar destul de limpede că amindouă ziarele au fost interzise. Pasajul în care Comitetul central declară suspendarea ziarelor de către Wrangel și o acceptă ca definitivă sună textual precum urmează : «Încercările vitrege la care a fost supus partidul democrat în ultimele luni în toate colțurile Germaniei l-au convins nu numai de necesitatea unei organizări solide, dar și de nevoia de a fi reprezentat în presă prin ziar anumite, aparținând partidului. Cu ajutorul domniei baionetelor, autoritățile au reușit să suspende în multe locuri ziarele democratice» („domnia baionetelor” există, de altfel, numai la Berlin !), «deoarece anumite persoane nu au fost în stare să aducă jertfe atât de mari încît să deçoace aceste măsuri violente». În ceea ce privește domnia baionetelor, oricine înțelege prin «multe locuri» numai *Berlinul*. Chiar întreaga democrație nu ar fi putut «dejuca» aceste măsuri altfel decît înlăturînd baionetele, căci Wrangel a făcut inaccesibile ziarelor democratice atît *Berlinul* cît și poșta din Berlin. Să ne arate Comitetul central mijloacele, respectiv «jertfele» cu ajutorul cărora ar fi putut în locul nostru dejuca această violență. De altfel, nici după părerea lui Wrangel, «Reform» și «Zeitungs-Halle» nu au fost «interzise». M-am convins totuși că unii democrați, care au primit respectiva circulară din partea Comitetului central, o interpretează în sensul că «Reform» și «Zeitungs-Halle» și-ar înceta apariția și că în locul lor va apărea «Allgemeine demokratische Zeitung». Mă simt obligat să risipesc această confuzie. «Reform» nu a fost interzis definitiv și, de îndată ce la Berlin va fi ridicată starea de asediu, va începe să apară din nou la Berlin, și anume ca un organ real al partidului de-

mocrat, care, ca urmare a unei hotăriri categorice a stîngii din Adunarea națională dizolvată și a fostului Comitet central al democrațiilor germani, «aparține» în egală măsură partidului, ca și noul ziar cu care au binevoit să ne fericească doi membri ai actualului Comitet central (D'Ester și Hexamer).

Redacția ziarului «Reform»
Arnold Ruge»

Nota autorului : „Rog onor. redacțiile ziarelor germane să reproducă în coloanele lor această declarație a noastră”.

Spre marea noastră satisfacție, aflăm din această memorabilă declarație că ci-devant * -ul „redactor” din Frankfurt „al rațiunii evenimentelor” ²⁴³, actualmente editor, se declară — fără îndoială „ca atare” — profund nemulțumit de apariția unui nou ziar democratic „la Berlin” ²⁴⁴, ziar care trebuie să fie „realmente” un organ „al partidului la Berlin”.

D-l Arnold Ruge, „redactorul” din Frankfurt „al rațiunii evenimentelor” și redactorul din Berlin al lui „Reform” ²⁴⁵, susține „ca atare” că a fost și el un organ al „partidului la Berlin”; printr-o hotărîre a „fostului” Comitet central al democrațiilor, „Reform” „aparținuse partidului” (elle avait été **, cum spune francezul). Chiar dacă „fostul” Comitet central nu mai există „realmente”, nimic nu împiedică ca reînviata „Reform” să mai fie un organ „real” al decedatului Comitet central și al stîngii, puse în disponibilitate, a Adunării naționale „dizolvate”.

Desigur, se prea poate ca d-l Arnold Ruge să combată în proaspătul „Allgemeine demokratische Zeitung”, scos la Berlin, o gazetă concurentă; în afara Berlinului, de bună seamă că se vor găsi mai puțini pretendenți la titlul de onoare de organ al „partidului la Berlin”. Noi, cel puțin, nu am încetat niciodată să considerăm că „Reform” este un organ „real” al „partidului la Berlin”; de asemenea știm să apreciem cum se cuvine felul în care s-a biruit pe sine patriotul Ruge pentru a face „jertfele” amintite mai sus. În orice caz se ajunge la o contradicție extrem de ciudată. Onestul proprietar de tipografie Ruge se situează pe *terenul legalității* pentru a menține ziarul său „Reform” ca organ „real” (patentat sans garantie du gouvernement ***) al partidului. Pe de altă parte, filozoful Ruge se situează pe terenul rebeliunii împotriva „realului” Comitet central democratic,

* — fostul. — Nota Trad.

** — fusese (intr-un trecut îndepărtat). — Nota Trad.

*** — fără garanția guvernului. — Nota Trad.

pentru a putea aduce „realmente” noi „jertfe” în spiritul său de editor.

Drept cheie pentru rezolvarea acestei contradicții ar putea servi următorul fapt :

Comitetul central democratic i-a declarat lui Ruge că ar vrea să facă din „Reform” „Moniteur”-ul său, cu condiția ca numitul Ruge să se abțină de la orice reflecții și să înceteze de a mai scrie.

Scris la 9 martie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 242
din 10 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Situația economică

Colonia, 6 martie. Un englez nu e niciodată mai nenorocit decît atunci cînd nu știe ce să facă cu banii săi. Acesta este secretul tuturor speculațiilor în stil mare, al tuturor afacerilor rentabile, dar și secretul tuturor falimentelor, al tuturor crizelor financiare și al dificultăților comerciale de tot soiul.

În 1840, 1841 și în anii următori, în afară de comerțul obișnuit cu continentul european, exportul englez a fost solicitat în special de noile piețe asiatice. Fabricanții și exportatorii au avut toate motivele să-l aclame pe sir Henry Pottinger la bursa din Manchester. Dar aceste vremuri fericite au trecut repede. N-a trecut mult, și Canton, Bombay și Calcuta au fost inundate cu mărfuri care nu puteau fi vîndute, iar capitalul, nemaiputînd fi investit acolo și-a căutat din nou, ca variație, plasament în țară. El s-a îndreptat spre construcția de căi ferate, oferind astfel speculației un cîmp de acțiune pe care să se poată zbugui după pofta inimii.

După o apreciere modestă, totalul investițiilor se ridică la 600.000.000, și poate că ar fi depășit această sumă dacă Banca Angliei nu ar fi profitat de recolta proastă de cartofi din Anglia, Irlanda și unele regiuni de pe continent, ca și de prețul ridicat al bumbacului, care au avut ca urmare o desfacere redusă de articole industriale, și, în sfîrșit, de însăși speculația exagerată în legătură cu căile ferate, ca să urce la 16 octombrie 1845 taxa de scont cu 0,50%.

Ținînd seama de frica superstițioasă pe care atotputernicia băncii sale o inspiră englezului, această urcare neînsemnată a taxei de scont, sau, cu alte cuvinte, această neîncredere a directorilor băncii a provocat de îndată o reacție în activitatea de pînă atunci, așa că s-a resimțit o descurajare generală, o restrîngere a creditului, aparenta prosperitate fiind urmată de numeroase falimente. Și dacă n-ar fi fost

abolite curînd după aceea legile cerealelor²⁴⁶, fapt care a redat încrederea zdruncinată și a stimulat din nou spiritul de inițiativă, s-ar fi ajuns la o mare criză comercială ca în 1825 și 1836.

Lumea comercială își făcea prea multe iluzii în ceea ce privește urmările de moment ale acestei măsuri grandioase, și de aceea nu i-a fost greu să uite calamitatea care era gata să dea peste ea. Aplanarea conflictului izbucnit în jurul Oregonului²⁴⁷, care însemna continuarea comerțului cu America, extrem de înfloritor pînă atunci, precum și succesele britanice în Penjab²⁴⁸, care asigurau liniștea în Hindustan, au contribuit, firește, la rîndul lor, ca lumea să-și recapete curajul, și, deși recolta proastă din 1845 a fost urmată de o recoltă tot atît de proastă în 1846, deși pretutindeni a fost nevoie să se recurgă și la rezervele din anii trecuți și să se plătească o dobîndă de 12—15% pentru creditele necesare întreprinderilor, totuși toate filaturile din Lancashire și Yorkshire lucrau atît de febril, ca și cum recoltele proaste, speculațiile în legătură cu căile ferate și piețele supraîncărcate s-ar fi transformat dintr-odată în simple fleacuri pe care le puteai lichida cît ai bate din palme.

Dar toată această fericire nu avea să dureze mult timp. Încă din septembrie 1847, în timp ce la congresul liber-schimbiștilor de la Bruxelles, d-rul Bowring zugrăvi cu un patos comic urmările minunate ale abolirii legilor cerealelor²⁴⁹, la Londra se și observa că nici „atotputernica măsură a lui sir Robert Peel” nu mai era în stare să salveze țara de catastrofa întrevăzută cu teamă încă de multă vreme. Trebuia să te supui soartei, și așa s-a întîmplat că firme din Londra, ca de pildă „Reed Irving et Comp.”, care deținea proprietăți funciare pe insula Mauricius în valoare de aproape un milion de lire sterline, au inaugurat, dată fiind starea de plîns din această parte a coloniilor engleze, seria falimentelor, trăgînd după ele un număr de firme mai mici din Indiile orientale și occidentale.

Totodată matadorii regiunilor industriale și-au dat seama că se înșelaseră în privința urmărilor pe care sperau să le aibă abolirea legilor cerealelor. Activitatea comercială a stagnat în toate colțurile lumii și spaima a cuprins simultan City-ul londonez și bursele din Liverpool, Manchester, Leeds etc.

Așa se face că criza, împiedicată de diferite evenimente în octombrie 1845, a izbucnit, în cele din urmă, în septem-

brie 1847. Încrederea era zdruncinată. Energia secase. Banca Angliei nu a sprijinit băncile din țară; iar aceste bănci au retras comercianților și fabricanților creditul. Bancherii și exportatorii au început să-și restrângă afacerile cu continentul, iar negustorii de pe continent, la rîndul lor, să exercite o presiune asupra fabricanților tributari lor; fabricanții, firește, și-au luat revanșa pe spinarea angroșiștilor, iar angroșiștii pe spinarea dughengiilor. Fiecare voia să cîștige parțida pe seama celuilalt, iar dezastrul crizei comerciale cuprindea treptat întreaga lume de la magnații City-ului londonez pînă la ultimul dughengiu german.

Aceasta s-a întîmplat înainte de 24 februarie 1848! Anglia a trăit cele mai grele zile în cursul ultimelor patru luni ale anului 1847. Speculanții de la căile ferate se ruinaseră; între 10 august și 15 octombrie au dat faliment 20 de firme londoneze de prim rang care făceau comerț cu coloniale, cu un activ de 5.000.000, care dădea circa 50% dividende, iar în regiunile industriale dezastrul a atins apogeul atunci cînd la 15 noiembrie, la Manchester, din 175 de filaturi numai în 78 timpul de muncă era folosit în întregime, iar 11.000 de muncitori au fost aruncați în stradă.

Așa s-a încheiat anul 1847. Continentul avea să simtă în cursul anului 1848 repercusiunile crizei din Anglia, repercusiuni care, firește, se făceau de astă dată cu atît mai resimțite cu cît zguduirile politice nu erau menite să înlăture consecințele evenimentelor neobișnuite din Anglia.

Ajungem acum la punctul cel mai interesant din istoria economică modernă, și anume la influența pe care revoluțiile le-au avut asupra comerțului.

Datele cu privire la exportul englez ilustrează cel mai bine acest lucru, deoarece, avînd în vedere poziția dominantă pe care Anglia o ocupă în comerțul mondial, cuprinsul listelor de export nu reprezintă nimic altceva decît expresia în cifre a situației politice și comerciale, sau mai exact, solvabilitatea exprimată în cifre a diferitelor națiuni.

De aceea, dacă vedem că în aprilie 1848 exportul scade cu 1.467.117 l. st. și în mai cu 1.122.009 l. st., iar suma globală a exportului pe anul 1847 se ridică la 51.005.798 l. st., față de numai 46.407.936 l. st. în 1848, de aici s-ar putea trage o concluzie, ce-i drept, foarte nefavorabilă revoluțiilor, cu atît mai mult, cu cît în ianuarie și februarie 1848, deci chiar în ajunul izbucnirii revoluției, exportul depășea realmente cu 294.763 l. st. pe cel din 1847.

Această părere ar fi totuși absolut greșită ; căci, în primul rînd, creșterea exportului în ianuarie și februarie, adică tocmai în cele două luni care despart punctul culminant al crizei de revoluție, poate fi lesne explicată prin faptul că americanii au importat atunci, în schimbul enormelor cantități de cereale livrate Angliei, mai multe mărfuri industriale engleze decît oricînd, acoperind astfel, cel puțin pentru moment, deficitul care desigur ar fi rezultat altminteri. În al doilea rînd, există în istoria comerțului englez dovezi dintre cele mai grăitoare că exportul nu se reduce imediat după criză, ci abia atunci cînd criza a avut destul timp să cuprindă și continentul.

De aceea exportul sporit din primele două luni ale anului 1848 nu trebuie nicidecum să ne inducă în eroare, și ne putem ocupa nestingheriți de deficitul total înregistrat pe tot anul.

După cum am mai arătat, acest deficit însuma, în comparație cu anul 1847, 4.597.859 l. st., ceea ce reprezintă, ce-i drept, o scădere considerabilă, folosită de reacționari — care în politică latră ca niște cîini, iar în comerț bodogănesc ca babele — ca un argument împotriva revoluției, la care se recurge cu succes față de toți neinițiații în problemele economice.

Însă nimic nu e mai ușor decît să răstorni afirmațiile mincinoase ale acestui partid, deoarece ajunge să răsfoiești listele de export din ultimii 30 de ani ca să vezi că scăderea exportului din 1848 sub influența conjugată a crizei comerciale și a revoluției nu are nici o legătură cu scăderea exportului în anii precedenți.

După criza comercială din 1825, cînd exportul a însumat 38.870.851 l. st., în 1826 el a scăzut la 31.536.724 l. st. A scăzut deci cu 7.334.127 l. st. După criza din 1836, cînd suma totală a exportului a fost de 53.368.572 l. st., el a scăzut în 1837 la 42.070.744 l. st., fiind deci cu 11.297.828 l. st. mai mic. Ce poate fi mai grăitor !

După două crize comerciale, provocate, fără îndoială, exclusiv de supraproducția de mărfuri industriale, dar care prin proporțiile lor nu pot fi nici pe departe comparate cu recenta criză, exportul a scăzut deci de două ori mai mult decît în 1848, an precedat de o supraaglomerare a piețelor din Asia, de două recolte proaste, de speculații cum nu s-au mai pomenit vreodată și în care bătrîna Europă a fost zguduită de revoluții pînă în temelii !

Într-adevăr, comerțul nu se poate plînge prea mult de anul 1848! Ce-i drept, revoluțiile au făcut să stagneze ici-colo schimbul, desfacerea mărfurilor să fie dificilă și periculoasă, și nu puțini au fost cei care, copleșiți de obligații, au dat faliment. Dar și anul trecut, la Paris, sub domnia lui Ludovic-Filip, scontarea unei mizerabile sume de 20.000—30.000 de franci ar fi întâmpinat, ca și acum în republică, tot atîtea dificultăți. Cu sau fără revoluție, și noi, în sudul Germaniei, pe Rin, la Hamburg și la Berlin, tot n-am fi scăpat de falimente, iar comerțul italian ar fi tot atît de stînjenit sub Pius, ca în timpul eroilor de la Milano, Roma și Palermo.

De aceea nu este mai puțin ridicol să atribuim victoriei vremelnice a contrarevoluției reînflorirea comerțului. Francezii plătesc lîna cu 25% mai mult la licitațiile de lîna pe piața Londrei nu pentru că la putere sînt iarăși cîțiva miniștri ai lui Ludovic-Filip, — nu, ei trebuie să plătească mai mult pentru că au nevoie de lîna, și au nevoie de mai multă lîna, cererea lor crește tocmai pentru că în ultimii ani, sub Ludovic-Filip, aceasta era foarte scăzută. Putem observa această oscilație a cererii în tot decursul istoriei comerțului.

Nici englezii nu lucrează din nou toată ziua în toate minele, forjeriile, filaturile și porturile lor pentru că un prinț Windischgrätz a ordonat ca vienezii să fie împușcați în baza unor sentințe ale Curții marțiale; nu, ei lucrează pentru că piețele din Canton, New York și Petersburg trebuie să fie aprovizionate cu produse industriale, pentru că California deschide o piață nouă, care pare a fi inepuizabilă pentru speculații, pentru că, după recoltele proaste din 1845 și 1846, au urmat două recolte bune în 1847 și 1848, pentru că englezii au renunțat la speculațiile în legătură cu căile ferate, pentru că banii se scurg din nou pe canalele lor obișnuite, și vor lucra... pînă va interveni o nouă criză comercială.

În primul rînd nu trebuie să uităm că nu monarhiile au fost în ultimii ani cei mai mari consumatori de produse industriale engleze. Țara care aproape neîntreput s-a aprovizionat cel mai mult cu produse engleze și care și în prezent înghite toate mărfurile de pe piețele din Manchester, Leeds, Halifax, Nottingham, Rochdale și golește prin comenzile ei toate marile antrepozite ale industriei moderne, țara ale cărei vapoare înviorează mările este o republică, și anume Statele Unite ale Americii de Nord. Și tocmai acum, cînd toate monarhiile din lume se prăbușesc, această țară înflorește mai mult ca oricînd.

Iar dacă în ultima vreme unele ramuri ale industriei *germane* s-au înviorat într-o oarecare măsură, acest lucru nu se datorește decît perioadei de prosperitate *din Anglia*. Din întreaga istorie economică, germanii ar putea să știe că ei nu au o istorie economică proprie, că trebuie să simtă pe pielea lor crizele din Anglia, pe cînd în perioadele de supraproducție din Anglia nu le pică decît cîțiva gologani. De pe urma guvernelor lor creștine-germane ei se aleg doar cu un faliment rapid.

Scris la 6 martie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 239
din 7 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Jurământul soldaților englezi

Colonia, 7 martie. „Neue Preussische Zeitung” reproduce cu mare satisfacție jurământul de credință al soldaților englezi și se bucură din cale-afară, descoperind că soldatul englez jură credință numai reginei, nu însă și constituției. Iar noi în Prusia, în cel mai tânăr stat constituțional, să le cerem soldaților să jure pe constituție, în *potida* exemplului dat de cea mai veche țară constituțională?

„Neue Preussische Zeitung” uită însă să împărtășească cititorilor ei în ce situație este pus soldatul englez față de legile civile.

Că pentru *toate* abaterile care nu constituie *simple abateri disciplinare*, soldatul britanic este deferit tribunalelor ordinare, judecătoriilor de pace, petty sessions-urilor și quarter sessions-urilor ²⁵⁰ sau Curților cu juri, că în toate conflictele cu ceilalți cetățeni el este tratat ca *simplu cetățean*, — se înțelege de la sine.

Dar nu numai atât. În Anglia fiecare cetățean, fie el funcționar, soldat sau orice altceva, răspunde în fața legilor pentru toate acțiunile sale, și nu poate invoca pretextul că respectiva acțiune i-a fost ordonată de superiorul său. Să zicem că are loc o răscoală. Este chemată armata. Se dau sau nu se dau somațiile legale ca poporul să se împrăștie. Poporul nu se împrăștie. Un funcționar civil (de obicei un judecător de pace sau un funcționar municipal *ales*) încuviințează sau nu să intervină armata. Soldații trag, pe caldarîm zac cadavre. Aceste cadavre sînt aduse în fața unui juriu special însărcinat să constate moartea și să stabilească împrejurările de fapt ale cauzei. Dacă juriul găsește că împrejurările n-au justificat intervenția forței armate, el dă un verdict în care toți participanții, și anume *funcționarul civil* care a încuviințat intervenția armatei, *ofițerul* care a dat ordin să se tragă

și toți soldații care au tras efectiv sînt declarați vinovați de *asasinat cu premeditare*.

Dacă funcționarul civil n-a încuviințat intervenția forței armate, aceasta nu are altă urmare decît faptul că el nu figurează în verdict. Pentru ofițeri și soldați aceasta nu schimbă lucrurile cu nimic.

Acest verdict în care se constată asasinatul cu premeditare constituie un act formal de punere sub acuzare pe baza căruia infracțiunea penală comisă este deferită unei Curți cu juri ordinare.

Așadar, legea nu-l consideră nicidecum pe soldatul englez o mașină lipsită de voință, care trebuie să execute fără să raționeze ordinele primite, ci un „free agent” *, un om cu voința liberă, care trebuie să știe oricînd ce face și să răspundă pentru fiecare acțiune a sa. Cum l-ar mai pune la punct judecătorii englezi pe soldatul acuzat, dacă acesta ar invoca, pentru justificarea sa, că i s-a comandat să tragă și că a trebuit „să se supună ordinului” !

În Prusia situația e cu totul alta. Aici soldatul declară că superiorul lui direct i-a comandat să tragă și este absolvit de orice pedeapsă. În Prusia, și tot așa și în Franța, în general îi este garantată funcționarului absoluta impunitate pentru orice încălcare a legii, dacă dovedește că a primit ordin de la superiorul respectiv pe cale ierarhică reglementară.

E de presupus că „Neue Preussische Zeitung” ne va crede pe cuvînt că nu sîntem de părere că o formulă de jurământ lapidară ar putea face dintr-un om un alt om, dintr-un locotenent de gardă negru-alb un apologet al „libertăților constituționale”.

În ultimele 12 luni domnii care au drept deviză „cu Dumnezeu înainte pentru rege și patrie” au fost în plăcuta situație de a constata chiar în cadrul onorabilei lor tagme ce valoare are jurământul. De aceea nu avem nimic împotriva ca „Neue Preussische Zeitung” să pună armata să jure credință regelui, lui dalai-lama sau cui pofteste, cu condiția ca „glorioasa Mea armată” să ocupe în fața legii aceeași poziție ca și soldatul englez, în felul arătat mai sus.

Scris la 7 martie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 241
din 9 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* — „un om care acționează liber”. — *Nota Trad.*

Uniunea din martie

Colonia, 10 martie. Așa-numita „Uniune din martie”²⁵¹ de la Frankfurt, a așa-numitei „adunări imperiale” de la Frankfurt are nerușinarea să ne trimită următoarea scrisoare lito-grafiată :

„Uniunea din martie a hotărît să se întocmească o listă cu toate ziarele care ne-au pus la dispoziție coloanele lor și să o trimită tuturor uniunilor cu care sîntem în legătură, cu scopul de a publica cu prioritate în ziarele menționate, cu concursul uniunilor amintite, *înștiințările* noastre respective.

Comunicîndu-vă, o dată cu prezenta, această listă, socotim de prisos să vă atragem atenția asupra importanței pe care o au pentru un ziar *«înștiințările»* plătite, ca sursă de venituri pentru întreaga întreprindere.

Totodată Uniunea centrală din martie a hotărît să recomande sprijinului binevoitor al uniunilor revista democratică constituțională *«Teutsches Volksblatt»*, editată de d-l dr. Eisenmann la *Würzburg*, întrucît aceasta este amenințată să piară din cauza concurenței ziarelor antidemocratice, iar d-l redactor declară că nu este în stare să mai facă noi sacrificii.

Frankfurt, la sfîrșitul lunii februarie 1849

Conducerea Uniunii centrale din martie*

Pe această listă cu ziarele care „au pus la dispoziția Uniunii din martie coloanele lor”, în care adepții „Uniunii din martie” urmează să-și publice cu prioritate „înștiințările lor respective”, figurează, și încă însemnată cu o steluță, și „Noua gazetă renană”.

Declarăm prin prezenta membrilor stîngaci și extrem de stîngaci * ai acestei așa-numite „Uniuni din martie” a fostei „adunări imperiale” că „Noua gazetă renană” nu s-a pretat niciodată să fie organul vreunui partid parlamentar, și cu atît mai puțin al unui partid al ridicolului club imperial de la

* În original: „linkische und äusserst linkische” prin analogie cu „linke und äusserst linke” („de stînga și de extrema stîngă”). — *Nota Red.*

Frankfurt, că niciodată coloanele ziarului nostru nu au fost puse la dispoziția așa-numitei „Uniuni din martie” a acestui club și că în genere „Noua gazetă renană” nu cunoaște această „Uniune din martie”. Deci, dacă „Uniunea din martie” în lista litografiată cu ziarele care i-au pus la dispoziție coloanele lor a indicat și gazeta noastră ca fiind unul din organele ei, aceasta este pur și simplu o calomnie la adresa „Noii gazete renane” și o reclamă ieftină a „Uniunii din martie”. Onorabili membri patrioți ai „Uniunii din martie” vor ști, fără îndoială, să împace acest lucru cu „conștiința” lor.

Hotărîrea „Uniunii din martie” de a recomanda revista „democratică-constituțională” (revista germană [teutsche]: „Teutsches Volksblatt”) a „d-rului Eisenmann” face ca referirea la gazeta noastră să devină și mai absurdă. Pe cine nu va înduioșa trista soartă a marelui supramucenic „german” [„teutschen”] Eisenmann? Care om de treabă nu va fi zguduit de faptul că „d-rul” Eisenmann, care și-a vîndut amintirile din închisoare pentru 12.000 de guldeni regelui „democrat-constituțional” al Bavariei, nu mai este în stare să facă „noi sacrificii” și îl paște primejdia de a fi zdrobit de „concurența” ziarelor de rînd, care nu fac parte dintre cele impuse și sînt îndreptate împotriva „Uniunii din martie”? Îi lăsăm pe patrioți să judece în ce stare de părăsire o fi ajuns „Teutsches Volksblatt”, dacă Eisenmann, mucenicul de 12.000 de guldeni și deputatul de cinci taleri, trebuie să facă apel la „caritatea” publică. În orice caz, prost, tare prost trebuie să le meargă acestor Eisenmanni „democratici-constituționali” dacă s-au gîndit să ceară de pomană prin intermediul „Noii gazete renane”, singura gazetă din Germania care i-a combătut pe „pomanagii nerușinați și dezgustători” din rîndul patrioților și din adunările imperiale de pomanagii.

La observația abjectă a patrioților avizi de profit și hărțuiți de concurență în ceea ce privește „importanța pe care o au pentru un ziar înștiințările *plătite* ca *sursă de venituri pentru întreaga* întreprindere” n-avem, firește, de dat nici un răspuns. „Noua gazetă renană” s-a deosebit întotdeauna de patrioți în toate și în special prin aceea că nu a considerat niciodată mișcările politice drept o afacere sau o sursă de venituri.

Scris de K. Marx la 10 martie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 243
din 11 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Viena și Frankfurt

Colonia, 12 martie. La 15 martie Reichstagul intenționa să ia în discuție la Kremsier proiectul de constituție elaborat de comisie. Sosise momentul ca bestiile cezaro-crăiești ale Curților marțiale să-i azvîrle Reichstagului în obraz constituția „din grația lui Dumnezeu” gata încă demult, și să pună capăt întregii comedii de la Kremsier a reprezentanței poporului, tolerată pînă acum²⁵².

Întreaga manevră cu acordarea constituției fusese pusă la cale încă în vara anului trecut de contrarevoluționarii unși și neunși la Schönbrunn-Viena, Potsdam-Berlin, Londra (unde Metternich, ca un păianjen cu cruce al Sfintei alianțe, stă în mijlocul pînzei țesute încetul cu încetul în jurul popoarelor trezite la lupta pentru libertate) și Paris. Faptul că regele din Potsdam a fost primul care a executat această manevră se datorește exclusiv situației din Prusia, care a făcut posibil acolo, mai devreme decît în Austria, un asemenea pas.

În noiembrie Austria oficială a azvîrlit la picioarele celor adunați în biserica Sf. Paul capul însîngerat al lui Robert Blum. Drăgălașa pereche de gemeni, comisarii imperiali Welcker-Mosle, se întorsese cu cîteva zile în urmă din anticamera lui Windischgrätz și de la ospățul de la Olmütz acoperită de atîta rușine, încît oricare altul, în afară de onorabili Welcker-Mosle, și-ar fi tras mai degrabă un glonte în țeastă decît să mai privească în ochii cuiva. În loc de aceasta, diplomația pereche de gemeni s-a mai și lăudat cu peregrinările ei în lung și-n lat*.

Majoritatea Adunării naționale s-a declarat „satisfaite”, satisfăcută, așa cum Camera franceză sub Ludovic-Filip s-a declarat „satisfaite”, satisfăcută, chiar și atunci cînd se co-

* Vezi volumul de față, pag. 75—80. — *Nota Red.*

miteau cele mai mari mîrșăvii, chiar și în fața celor mai evidente dovezi de corupție.

Se poate că singele lui Robert Blum cel ucis să fi stropit fețele celor adunați în biserica Sf. Paul. Li s-au îmbujorat, ce-i drept, obrajii, dar nu de rușine, de minie sau de indignare profundă, ci de plăcere și satisfacție. E adevărat că în Austria au fost trimiși noi comisari imperiali. Dar singurul rezultat pe care l-au obținut a fost că acolo așa-numiții deputați ai Adunării naționale și Germania trădată de aceștia au fost tratați cu un dispreț și mai mare decît înainte.

„Mocht nix, 's is olles Aans !” * — a fost și a rămas deviza și a acestor domni.

Amintiți-vă că puțin înainte de lovitura de stat dată de guvernul prusian, Bassermann, Simson și, firește, „nobilul” domn Gagern etc. au fost la Berlin în calitate de comisari imperiali.

Și iată că din nou vedem comisari imperiali în Austria, la Olmütz, în timp ce aici, ca și la Berlin, Reichstagul a fost dizolvat, iar poporului i-a fost impusă o constituție „prin grația lui Dumnezeu” cu ajutorul croaților, serejanilor, huțuliilor etc.

Pretutindeni unde libertatea popoarelor urmează să fie călcată în picioare se ivesc de îndată, ca niște vulturi negri care simt prada, comisarii așa-numitei puteri centrale. Mirosul nu i-a înșelat niciodată.

A sosit, în sfîrșit, momentul ca balta cu broaște de la Frankfurt să-și dea seama că în curînd îi va veni și ei rîndul. Ea însăși va plăti pentru păcatele ei. Pe monumentul ce va fi ridicat pe locul activității ei scandaloase, trecătorul va putea citi : „Decedată din propria-i vină, din lașitatea, stupiditatea profesorilor și ticăloșia devenită cronică, în parte în rîsul batjocoritor și înveninat de ură, în parte în totala nepăsare a poporului”.

Totuși, unii dintre acești jalnici zarafi îndrăznesc să se fălească și astăzi, ca de o mare ispravă, cu „drepturile fundamentale” ieșite din fabrica de la Frankfurt. Cît privește „drepturile fundamentale”, ei au bătut apa în piuă ca scolasticii din evul mediu, au sporovăit ca niște spălătorese, în timp ce „puterea fundamentală” a Sfintei alianțe și a comparșilor ei se organiza tot mai temeinic și persifla tot mai zgomotos vorbăria profesorilor și filistinilor despre drepturile funda-

* — „Ei și ce, e tot una !” (în dialect vienez). — *Nota Trad.*

mentale. Aceștia din urmă și-au stipulat „drepturile fundamentale” pe un petic de hîrtie, pe cîtă vreme domnii contrarevoluționari și-au înscris „puterea fundamentală” pe parole ascuțite, pe tunuri și pe mantalele roșii ale slavilor.

De îndată ce în vreun colț al patriei germane poporul german voia sau încerca să facă uz de străvechiul său drept fundamental, dreptul de răzvrătire împotriva tiraniei feudale sau a celei filistine-constituționale, Frankfurtul îi trimitea în grabă „trupe imperiale” care să cantoneze acolo, pentru a-l pedepsi și îngenunchia, jefuindu-l, masacrîndu-l și dedîndu-se la excese de tot felul, și astfel să fie menținute în bună stare uneltele contrarevoluției, cu alte cuvinte să fie hrănite zdra-văn și întărite în vederea unor noi fapte eroice pe seama poporului și a „drepturilor fundamentale” ale acestuia.

În astfel de cazuri domnii de la Frankfurt dispuneau întotdeauna de puterea necesară, pentru că o luau cu împrumut din arsenalul sus-menționatei „puteri fundamentale” a milostivilor noștri suverani.

Nu este deci de mirare dacă balta cu broaște de la Frankfurt trebuie să tacă neputincioasă, să privească mută ori de cîte ori domnii unși proclamă „drepturile” lor „fundamentale”, chiar dacă aceste drepturi fundamentale ale domnilor „din grația lui Dumnezeu” sînt îndreptate direct împotriva ei.

De aceea ea privește și trebuie să privească liniștită că Tamerlanul austriac * impune acum prin grația lui Dumnezeu și a Sofiei iubiților săi „supuși”, printre care foarte mulți sînt germani, 13 legi fundamentale, dînd o dată cu aceasta încă o palmă răsunătoare eroilor de la Frankfurt. Dar au și meritat-o !

Scriș la 12 martie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renașă” nr. 244
din 13 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* Este vorba de împăratul Franț-Iosif. — Nota Red.

* Trei noi proiecte de lege

Colonia, 12 martie. Puterea regală prusiană consideră că a sosit, în sfârșit, momentul să apară în toată măreția ei. Coroana „neștirbită”²⁵³ din grația lui Dumnezeu ne-a dăruit astăzi trei noi proiecte de lege — cu privire la *cluburi* și *întruniri*, la *placate*²⁵⁴ și la *presă* — în care se propune Camerelor să arunce pe umerii noștri o falangă întreagă de legi dintre cele mai agreabile, în genul celor din septembrie.

Miine vom publica textul acestor proiecte împreună cu expunerea de motive în măsura în care ne-au parvenit. Vom reveni — și nu o dată — asupra acestor strașnice produse prusace. Astăzi ne rezumăm la o scurtă expunere.

I. *Legea cu privire la cluburi*. „Toate întrunirile trebuie anunțate cu 24 de ore înaintea convocării lor”. Astfel sînt interzise întrunirile convocate în mare grabă atunci cînd survin pe neașteptate evenimente importante, și tocmai aceste întruniri sînt cele mai importante. Accesul la întrunire trebuie să fie permis oricui, prin urmare se interzice perceperea unei taxe de intrare care să servească la acoperirea cheltuielilor legate de organizarea întrunirii. La întrunirile uniunilor, a patra parte din local trebuie rezervată unor persoane care nu sînt membri ai uniunii. Aceasta înseamnă că uniunile vor fi silite să închirieze localuri mai mari și mai scumpe, dînd astfel posibilitate agenților plătiți ai poliției ca prin vociferări, rumoare și scandaluri să tulbure orice discuție și să împiedice orice întrunire. Și dacă toate acestea nu vor duce la rezultatele dorite, atunci „representantului autorităților polițienești” i se conferă dreptul „de a dizolva imediat”, sub un pretext oarecare, orice întrunire, la fel cum șeful suprem al „autorităților polițienești”, maiestatea-sa, preamilostivul nostru rege, „a dizolvat imediat” adunarea conciliatoare. Și de îndată ce poliția declară o întrunire dizolvată, toată lumea

trebuie să se împrăştie imediat, dacă nu vrea să împărtăşească soarta cavalerilor conciliatori de la Berlin, cu alte cuvinte dacă nu vrea să fie evacuată din sală cu baionetele.

Cluburile, ce-i drept, nu au nevoie de o „autorizaţie prealabilă”, în schimb ele trebuie să dea în prealabil autorităţilor locale atâtea declaraţii şi să îndeplinească atâtea formalităţi, încât, chiar şi numai din această cauză, activitatea lor devine aproape imposibilă. În ceea ce priveşte însă convocarea întrunirilor publice ținute sub cerul liber, demonstrațiile etc., pentru ele se cere aprobarea prealabilă a poliției. Și pentru a pune capăt purtării de panglici roșii, cocarde și șepci, se mai recurge, în cele din urmă, împotriva lor la o reeditare a vechilor dispoziții privitoare la prigonirea persoanelor care poartă insigne negru-roșu-aurii²⁵⁵.

Iată cum arată „dreptul de asociere și de întrunire” garantat cu un an în urmă cu buze tremurînde de Hohenzollernul cel iubitor de adevăr și credincios cuvîntului dat.

II. *Legea cu privire la placate.* Toate placatele cu conținut politic, cu excepția anunțurilor de convocare a întrunirilor legale, *permise* (toate întrunirile sînt, așadar, din nou „permise” doar din grație), sînt *interzise*. În vremuri tulburi comitetul clubului nu are deci dreptul să îndemne poporul la liniște măcar cu ajutorul placatelor, ca nu cumva să-i scape soldății eroice vreo victimă. Mai departe: *vînzarea sau difuzarea pe străzi a imprimatelor este, de asemenea, interzisă, dacă nu există aprobarea respectivă, care poate fi anulată oricînd.* Cu alte cuvinte: puterea regală prusiană caută să ne ferească cu o ediție îmbunătățită a legii cu privire la crieurs publics²⁵⁶, pe care înspăimîntata Cameră a deputaților a fost nevoită s-o adopte în Franța în perioada cea mai rea a despotismului burghez al lui Ludovic-Filip.

Și cum este motivată această lege? Prin aceea că placatele și vînzătorii de ziare împiedică circulația pe străzi, iar placatele strică aspectul clădirilor publice!

III. *Legea cu privire la presă.* Toate acestea încă nu înseamnă nimic în comparație cu drăgălașele proiecte menite să pună căluș presei. Se știe că din 1830 grija Hohenzollernilor pentru fericirea poporului a constat mai cu seamă în tendința de a înnobilă rînduielele patriarhale naționale prusace, îmbinîndu-le cu sistemul de subjugare rafinată modernă al lui Ludovic-Filip. S-a păstrat bătaia, la care s-a adăugat munca silnică; a rămas în vigoare cenzura și totodată am fost blagosloviți cu perlele legislației din septembrie. Într-un cu-

vînt, ni s-a dat posibilitatea de a ne delecta în același timp cu avantajele robiei feudale, ale rînduieiilor birocratice polițienești și ale brutalității *legale* moderne burgheze. Și toate la un loc au fost denumite „liberalismul arhicunoscut al lui Frederic-Wilhelm al IV-lea”.

Noul proiect de lege hohenzollernian cu privire la presă, cu un șir întreg de formulări care-l complică, ne ferește cu o sinteză inegalabilă din : 1) Code Napoléon, 2) legile din septembrie din Franța și, mai cu seamă, 3) lăudabilul *drept prusian*.

Paragraful 9 este luat din Code. În provinciile în care este în vigoare dreptul prusian, tentativa de a comite o infracțiune sau instigarea la infracțiune, chiar dacă era izbutită, se pedepsea pînă în prezent cu mai puțină severitate decît infracțiunea însăși. În aceste provincii se introduce acum un articol din Code potrivit căruia instigarea la infracțiune care izbutește se echivalează cu săvîrșirea infracțiunii.

Paragraful 10. Legile din septembrie din Franța glăsuiesc : cel care atentează la bazele pe care se sprijină în societatea burgheză *proprietatea și familia*, sau care-i incită pe cetățeni la *ură sau la dispreț unul față de altul* se pedepsește cu închisoare pînă la doi ani. Comparați cu loi du 9. sept. 1835 *, art. 8 :

Toute attaque contre la propriété... toute provocation à la haine entre les diverses classes de la société sera punie etc. **

Singura deosebire constă numai în faptul că traducerea prusiană : „care-i incită pe cetățeni în general la ură unul față de altul etc.” este de zece ori mai rea.

Toate paragrafele următoare ale proiectului sînt elaborate doar în scopul de a fericii din nou Provincia renană cu aceleași splendori ale dreptului prusian cu care ne-am desfătat din plin timp de 33 de ani și care ne-au fost răpite imediat după 18 martie ²⁵⁷. Printre altele vor să ne procopsească cu următoarele noi infracțiuni, absolut necunoscute propriei noastre legislații renane :

1. Incitarea *la ură și dispreț împotriva instituțiilor de stat sau a guvernului*, folosind cu bună știință neadevăruri sau fapte care nu pot fi juridic dovedite.

* — legea din 9 septembrie 1835. — *Nota Trad.*

** — Orice atac împotriva proprietății..., orice incitare la ură între diferitele clase ale societății se pedepsește etc. — *Nota Trad.*

2. „Aprecierile“ cu privire la societăți religioase *legal constituite* (potrivit constituției acordate chiar și turcii și păgînii sînt societăți religioase legal constituite !) făcute într-o formă menită (!) să semene ura și disprețul împotriva acestora.

Ambele aceste noi genuri de infracțiuni introduc la noi : a) vechi-prusaca „*provocare de nemulțumiri*“ și b) noțiunea vechi-prusacă de *ultragiere a religiei*, și sînt sancționate cu *închisoarea* pînă la doi ani.

3. Cazurile de *lezmajestate*, și anume *atitudine ireverențioasă* (!!) față de :

- a) rege (!)
- b) regină (!)
- c) moștenitorul tronului (! !)
- d) alți membri ai casei regale (! ! !)
- e) capul unui stat german (! ! ! !)

se pedepsește cu închisoare de la o lună pînă la 5 ani !

4. Dispoziția instructivă potrivit căreia o afirmație chiar cu privire la fapte a căror veracitate poate fi dovedită se pedepsește ca insultă, dacă din această afirmație reiese *intenția de a ofensa !*

5. Ofensa adusă

- 1) *uneia din cele două Camere*,
- 2) *unuia din membrii lor*,
- 3) *unei autorități publice* (Code nu prevede ofensa adusă corporațiilor ca atare),
- 4) *unui funcționar sau reprezentant al armatei* (toate acestea „*în legătură cu obligațiile de serviciu*“)

se pedepsesc cu închisoare pînă la 9 luni.

6. *Ofensa sau calomnia în ceea ce privește viața privată*. Code Napoléon prevede numai ofense sau calomnii proferate sau răspindite *în mod public*. Noul proiect de lege, în schimb, vrea să supună controlului poliției și al parchetului și să declare pasibilă de pedeapsă orice părere exprimată în discuții particulare, acasă, în sinul familiei, în scrisori particulare, adică vrea să organizeze cel mai mîrșav și general spionaj. Despotismul militar al atotputernicei autorități imperiale franceze respecta cel puțin libertatea discuțiilor particulare ; ea se oprea, cel puțin după litera legii, în pragul locuințelor particulare. Supravegherea și sancțiunea constituțională național-prusacă se extinde asupra vieții private, asupra tot ce e mai intim în viață : asupra domeniului relațiilor de familie, pe care chiar barbarii l-au considerat intangibil. Și aceeași

lege prevede cu trei articole mai înainte doi ani închisoare pentru orice ofensă adusă relațiilor de familie !

Iată aspectul noilor „cuceriri” cu care vor să ne fericească trei dintre cele mai brutale legi care, îmbinându-se și completându-se una pe alta, ating apogeul brutalității și al perfidiei, acesta este prețul pe care îl cere coroana „neștirbită” Camerelor pentru ridicarea stării de asediu la Berlin !

Scopul urmărit este evident. În ceea ce privește proiectul de lege cu privire la presă, el nu prea aduce vechilor provincii ceva nou. Dreptul prusian era și el destul de rău. Suprema minie a personificării grației divine se îndreaptă împotriva noastră, a renanilor. Vor să ne impună din nou acel infam drept prusian de care abia am scăpat și a cărui abrogare a dat puțința să respirăm pentru prima oară, în sfârșit, ceva mai liber de când sîntem încătușați de Prusia.

Intențiile coroanei prin grația lui Dumnezeu sînt exprimate limpede, prin gura lacheului ei Manteuffel, în expunerea de motive a acestui document drăgălaș : ea intenționează „să instituie un regim juridic pe cît se poate mai uniform”, adică să înlăture odioasele legi franceze și să introducă pretutindeni infamul drept prusian. Coroana mai intenționează „să umple lacuna” care s-a produs „în cea mai mare parte a *Provinciei renane*” (auziți !) în urma abolirii, prin „decretul din 15 aprilie 1848, a legilor penale cu privire la crima de lezmajestate” !

Aceasta înseamnă că noua lege penală ne va lipsi pe noi, renanii, de singurul lucru care ne-a mai rămas de pe urma așa-numitei revoluții de la 1848 : *valabilitatea neîngrădită a propriei noastre legislații*.

Vor să ne facă *prusieni* cu orice preț, prusieni în spiritul preamilstivului suveran, prusieni cu drept prusian, cu o nobilime insolentă, cu tirania funcționărimii, cu domnia baionetelor, cu bastonadă, cenzură și supunere oarbă. Aceste proiecte de lege nu sînt decît un început. Planul contrarevoluției se găsește în fața noastră, și cititorii noștri vor rămîne uimiți cînd vor afla ce anume prevede acest plan. Nu ne îndoim că domnii de la Berlin se vor înșela încă o dată cumplit asupra renanilor.

Vom mai reveni nu o dată asupra acestor infame proiecte de lege pentru a căror elaborare *miniștrii* vor trebui să fie

puși *sub acuzare*. Un lucru însă trebuie spus de pe acum : în cazul cînd Camera va adopta ceva care să semene fie și pe departe cu aceste proiecte de legi, *este de datoria deputaților renani să părăsească de îndată Camera, care, prin adoptarea unor asemenea hotărîri, vrea să-și arunce alegătorii înapoi în barbaria patriarhală a legislației vechi-prusiene.*

Scris de K. Marx la 12 martie 1849

Publicat în suplimentul special
al „Noii gazete renane” nr. 244
din 13 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Acțiuni provocatoare ale guvernului

Colonia, 12 martie. Înalții domni încoronați și neîncoronați vor să se răzbune pentru suferințele lor din martie 1848 prin îndoite bucurii în martie 1849. În acest scop ei pun în mișcare cerul și pământul pentru ca la aniversarea diferitelor zile din martie ale „patriilor” germane să izbucnească scandaluri în cât mai multe puncte din Germania, oferind domnilor contrarevoluționari un nou prilej pentru acțiuni violente. Iată de ce de câteva săptămîni în ziarele constituționale și aristocratice se trîncănește zilnic despre pregătirea unor grandioase răscoale ca cele din martie, despre noi incursiuni ale unor detașamente de voluntari republicani venind de peste granițele franceze și elvețiene (în Elveția trăiesc vreo 15.500.000 de republicani germani); de fiecare dată știri din „sursă sigură”, reproduse după „indicii evidente” și „comunicări autentice” servesc pentru a-i băga în panică pe credulii filistini. Între timp poznașii „cu har divin” stau liniștiți în culise, se bucură de efectele produse de înștiințările fanteziste publicate sistematic de întreaga presă servilă și zîmbesc sfidător cînd naivii filistini iau au sérieux * această alarmă calulată.

Badenul, adică Bekk, trebuia să pornească această campanie. Imediat jurnaliștii venali au ținut isonul, repetînd docili întreaga litanie despre incursiuni, puciuri și celelalte nerozii. Au sărit apoi în ajutor Württembergul și Bavaria. Nu putea și nu voia să rămînă în urmă nici „presa cotidiană” a mercantilului, venalului și vîndutului, a netrebnicului Frankfurt, care se fălea cu importanța sa pe scara întregului imperiu. Și cei din Hessen, cei orbi și cei ce văd **, cei din Han-

* — în serios. — *Nota Trad.*

** Joc de cuvinte intraductibil: „Hesse” — locuitor din Hessen, „blinder Hesse” — „prostănac, neajutorat”. — *Nota Red.*

novra de tipul lui Stüve, cei din Braunschweig, deșirați ca niște cîrnați, și celelalte convoaie de popoare martirizate și crucificate ale Germaniei au trebuit să cînte pe aceeași voce. Cei mai iscusiți au fost respectabilii Wrangel-Manteuffel. S-au fabricat patru sute de pașapoarte false pentru emigranții germani din Besançon, și, în afară de aceasta, s-au trimis în toate colțurile teritoriului negru-alb * instrucțiuni și emisari ca prin presă și viu grai să facă mare zarvă în jurul insurgenților republicani de tipul celor din martie care se apropiau.

O mulțime din aceste ziare creștin-germane, neținînd seama de abilele indicații primite, au făcut din capul locului prea multă larmă. Greșeala a fost reparată printr-un tărăboi și mai mare, prin minciuni și mai sfruntate.

Firește că d-l *Hansemann* s-a alăturat imediat acestei cete de zurbagii, sprijinindu-i bucuros în noul său ziar²⁵⁸. Făcînd în aparență în prima Cameră opoziție guvernului, el repară, ca scutier credincios al guvernului Manteuffel-Brandenburg, în ziarul său această opoziție aparentă, publicînd cele mai absurde știri și corespondențe despre izbucnirea iminentă a unor răscoale ca cele din martie. Dăm un *singur* exemplu. El publică în ziarul său ca o corespondență de ultimă oră, sosită din Colonia, următoarea născocire :

„De cîteva zile trăim, ca să zicem așa, într-o totală anarhie. Dacă treci pe stradă, vezi cum, chiar și *ziua-n amiaza mare, pilcuri de muncitori* rătăcesc pe străzi, cerșind și jefuind; ei atacă în special circiurile și tutungeriile. Lucrurile au ajuns pînă acolo încît de cîteva zile primăria noastră trebuie să fie apărată de o armată numeroasă. Mai ales seara *nimeni nu este în siguranță pe străzi*. Cel mai grav este însă că starea de spirit agitată a muncitorilor este întreținută în mod artificial, pentru ca la 18 martie să aibă loc o adevărată răscoală”.

Ajunge să publicăm acest articol aici, la Colonia, pentru a demasca caracterul lui provocator și tot ridicolul lui.

Ziua și mai ales seara aici nu puteai vedea altceva decît neîncetate *încăierări sîngeroase între soldații de diferite arme*. După cît se pare, este vorba să se preîntîmpine interpelările cu privire la „glorioasa Mea armată” prin calomniile *la adresa muncitorilor*. — —

---

* — Prusia. — *Nota Red.*

Guvernele se pregătesc pe față pentru lovituri de stat pe care urmează să le desăvîrșescă contrarevoluția. Poporul ar avea deci tot dreptul să fie gata pentru răscoală. El își dă însă perfect seama că situația critică din Franța și în special din Ungaria și Italia îi va oferi inevitabil, cît de curînd, prilejul de a se răscula. De aceea el nu se lasă atras în cursa grosolană care i-a fost întinsă.

Scris la 12 martie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 245
din 14 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Planul general de reforme al Hohenzollernilor

Colonia, 14 martie. „Stările de asediu *excepționale* vor fi ridicate atunci când se va legifera starea de asediu *generală* în întregul regat, fiind introdusă în uzanțele noastre constituționale. Seria acestor legi «drastice» va începe cu *legile cu privire la întruniri și presă în genul aceloră din septembrie*”.

Cu aceste cuvinte am însoțit noi publicarea mesajului tronului (nr. 234 din „*Noua gazetă renană*” *). Să vedem în ce constă primul act parlamentar al guvernului? Guvernul s-a prezentat în fața Camerelor și a spus :

„Noi vă izbăvim de starea de asediu, în schimb voi să instituți Curți marțiale permanente îndreptate împotriva întrunirilor, asociațiilor și a presei”.

Nu putem ascunde nici un moment că stînga parlamentară, prin atitudinea ei timidă a înlesnit de la bun început ofensiva guvernului.

Vom compara en détail ** cele trei faimoase proiecte de legi cu legile din septembrie, cu proiectul legislației penale elaborat înainte de evenimentele din martie și cu dreptul prusian. Vrem însă să aducem mai întâi la cunoștința cititorilor noștri *planul general al reformatorilor vechi-prusieni*, asupra căruia am atras atenția încă în ediția noastră specială de alătăieri ***.

În aceeași zi în care ziarele neoficiale din Berlin au publicat cele 3 faimoase proiecte de legi, „*Neue Preussische Zeitung*”, acest „*Moniteur*” al providenței brandenburgheze, a publicat „*O părere asupra sarcinilor esențiale ale așa-zisei reprezentanțe a poporului, întrunită acum*”. Dinastia Hohenzollern și guvernul ei Brandenburg sînt de viță prea „*nobilă*”

* Vezi volumul de față, pag. 351. — *Nota Red.*

** — amănunțit. — *Nota Trad.*

*** Vezi volumul de față, pag. 374—379. — *Nota Red.*

ca să fie ipocrite în momentele cînd soarele „puterii” strălucește deasupra coroanei „neștirbite”. În asemenea momente inima regală nu-și impune nici o constrîngere și umilește masa plebee prin însăși modul dur, neceremonios în care își exprimă poftele și gîndurile cele mai intime. Nu o dată soarta — de ce am ascunde acest lucru —, soarta nemiloasă s-a complăcut ca, în momentele în care siguranța succesului îi dădea lui Frederic-Wilhelm al IV-lea sentimentul plenitudinii puterii sale, în momentele de „beție divină”, cum spune Goethe, să dejoace, cu ajutorul unor evenimente ieșite din comun, profețiile, amenințările, actele voluntare ale „bunului nostru rege”, ale „preaînțeleptului” *Frederic-Wilhelm al IV-lea*, care și-a pus coroana repetînd cuvintele rostite de Napoleon atunci cînd și-a pus coroana de fier a Lombardiei *. După cum se știe însă, chiar și zeii sînt supuși destinului implacabil. În orice caz, orice inimă regală, orice inimă de femeie, ca în genere orice inimă, se simte îmbătățită cînd își dă frîu liber gîndurilor celor mai intime și cînd ajustează lumea, fie prin cuvinte, fie pe hîrtie, fie pe măsura inimii sale.

Efuziunea sentimentală mai mult sau mai puțin regală din „*Neue Preussische Zeitung*” prezintă prin urmare un mare interes psihologic ; pe de altă parte, ea face cunoscut poporului ce anume se așteaptă de la el, la ce poate fi *silit* în caz de nevoie, firește în propriul lui interes just înțeles.

„*Neue Preussische Zeitung*” (supliment la nr. 59) a publicat pe *coloane*, pentru o mai bună înțelegere, *planul general de reforme al Hohenzollernilor*, ceea ce în orice caz înseamnă o lăudabilă condescendență față de cititori. Nu era oare liberă să comunice hotărîrile regale într-o formă apocaliptică, în maniera apocalipsului Sfintului Ioan ? Să urmărim aceste coloane !

„Sarcinile esențiale ale așa-zisei reprezentanțe a poporului întrunită acum” se reduc la următoarele :

1) *Epurarea Camerelor de infractorii politici*. A Jove principium. ** Prima poruncă pentru o Cameră care acționează după inima regală este să se transforme potrivit acestei inimi regale. Deocamdată componența ei mai este încă opera ireverențiosului vot universal, fie și indirect.

Și ce cere inima regală ?

Actuala reprezentanță a poporului — trîncănește „*Neue Preussische Zeitung*” — are „o pată” care o face nedemnă și

* Vezi volumul de față, pag. 440. — *Nota Red.*

** — Faceți cu Joe începutul (Virgiliu „*Bucolicele*”) — *Nota Trad.*

incapabilă „să fie în totalitatea ei purtătoarea onoarei *prusiene*, a lealității și dragostei de patrie *prusiene*”. Ea are un cusur de care trebuie să se dezbrace pentru a deveni „demnă” în ochii maiestății-sale.

„Această pată, acest cusur constă în faptul că printre membrii ei se află oameni care au participat la acțiunile criminale ale fracțiunii *Unruh*, în special la *hotărîrea* acesteia de a *refuza plata impozitelor*”.

„Guvernul — se spune mai departe — nu i-a deferit pe acești oameni justiției dintr-o *slăbiciune* regretabilă sau din *neîncredere* în *justiția infectată*, ce-i drept, în cel mai înalt grad de *ideile revoluționare*. *Sarcina Camerelor* este să îndrepte această *lipsă*, această *greșeală*; în special membrii ei *judecători și juriști* au datoria să acționeze în acest sens pentru a *salva onoarea pe ducă a castei lor sociale*. Camera trebuie să ceară *guvernului* — chiar *imediat* după constituirea ei — ca ministrul de justiție să dispună efectuarea de îndată a anchetei judiciare și pedepsirea acestor infractori. O asemenea *curățire este prima și cea mai imperioasă cerință a unor dezbateri rodnice*”.

Dorința intimă a regelui este de a vedea pedepsiți pînă într-a treia generație pe infractorii care comit un sacrilegiu refuzînd plata impozitelor. Guvernul regal era prea *slab* pentru a transpune în fapt această dorință. Poporul regalo-prusian era atît de *impertinent*, atît de *încăpăținat*, încît, dintr-un sentiment de revoltă fătîșă împotriva inimii suverane, i-a ales din nou pe acești infractori și *păcătoși* drept reprezentanți ai lui. Este de datoria *Camerelor de a sili* guvernul regal să traducă în fapt cele mai ascunse intenții ale maiestății-sale. Ele trebuie să implore în genunchi guvernul să le îngăduie să smulgă din sînul lor toate elementele descompuse și care *nu cadrau* nici pe departe cu funcția pe care o dețineau. Și în primul rînd *cărturarii și fariseii*, „*judecătorii și juriștii*” sînt cei care trebuie să salveze „*casta*” lor, a cărei „*onoare*” era pe ducă din clipa în care în Manteuffel a încolțit bănuiala, firește neîntemeiată, că Themisa prusiană ar putea rămîne surdă la aluziile transparente ale coroanei. Cum ar putea să-și salveze onoarea în ochii poporului o castă *judecătorească* pentru care n-ar fi lege fiecare capriciu al personificării grației divine și care n-ar executa fără să crîcnească ordinele regelui ?

Este știut că în toate religiile, pocăința, jertfa, ba, de este cu puțință, chiar jertfirea de sine constituie esența propriuzisă a serviciului divin, a cultului. De aceea, pentru a dovedi că este reprezentanta inimii regale — iar inima regală este adevărata inimă a poporului, vie, individualizată, umanizată —, „*așa-zisa*” reprezentanță a poporului trebuie înainte de

toate să se sacrifice *pe sine însăși, ca emanație a suveranității poporului*, pe treptele tronului.

Ea trebuie să-i izgonească pe toți deputații care nu sînt pe placul maiestății-sale, să-i bage în închisori și să-i dea pe mîna călăului ca jertfă adusă cultului puterii regale absolute. Astfel va ispăși, în primul rînd, crima ei, *păcatul ei originar*, acela că se trage din suveranitatea poporului. Totodată ea își va ispăși un trecut plin de fărădelegi și sacrilegii la adresa maiestății-sale, deci a lui Dumnezeu. Ea se va purifica, devenind o adevărată emanație a plenipotenței regale. Ea va deveni, dintr-o „*asa-zisă*” reprezentanță a poporului, o *adevărată* reprezentanță a poporului, în cea mai înaltă accepție regalo-prusiană. Regele — iată *adevăratul* popor prusian. Adevăratul popor prusian — a nu se confunda în nici un caz, după prostul obicei străin, cu *numărătoarea* superficială a locuitorilor statului — își alege, prin urmare, reprezentanți numai pentru ca dorințele regale să se întoarcă la rege ca dorințe ale poporului, și în felul acesta cele mai intime cerințe ale suveranei sale inimi să capete, sub forma unor proiecte de legi și a unor hotărîri ale Camerei, o realitate pe cît de prozaică, pe atît de general valabilă.

Așteptăm deci din partea Camerelor de la Berlin să inaugureze cultul regelui cu *jertfirea de sine*, cu excluderea păcătoșilor *care refuză să plătească impozite*.

„*Neue Preussische Zeitung*” nu ascunde că nici în acest caz Camerele nu sînt demne în fața măriei-sale. Cea de-a doua parte a jertfei, Camera nu trebuie însă s-o aducă în întregul ei ca o corporație. Aceasta depinde de conștiința activă a păcatului și de spiritul de autoflagelare al fiecărui deputat în parte.

„E drept — suspină „*Neue Preussische Zeitung*” — că printr-o astfel de epurare nu vor fi îndepărtați toți acei deputați pe care am dori să-i vedem plecați din cauza antecedentelor lor politice și a activității lor pe linie de stat, atîta vreme cît nu *recunosc partea lor de vină* la starea jalnică în care a ajuns patria și *nu se căiesc, angajîndu-se în mod public* să lupte din toate puterile împotriva crimelor provocate în parte din propria lor vină. Se înțelege totuși că nu poate fi vorba de un temei juridic pe baza căruia asemenea oameni care au slujit revoluția, care în special între *18 martie și 8 noiembrie au fost folosiți* ca funcționari superiori *în acest serviciu*” (ce formulare autentic prusacă!), „ca asemenea oameni să fie îndepărtați cu toții, fără excepție, din Cameră. Ar fi fost

totuși de dorit ca *propria lor conștiință* să-i fi ținut departe de Cameră, dacă ei nu au ajuns să facă *cotitura* mai sus *dorită*. De asemenea, în ceea ce privește dorința* (măriei sale) „trebuie să se facă, pe drept cuvânt, diferențieri, de pildă între *negustorii renani* care peste noapte trebuie să devină piloni ai statului și bărbații de neam *vechi-prusian*” (feudal), „al căror nume glorios se împletește strins de multă vreme cu istoria dinastiei noastre și a *ținuturilor care au format nucleul inițial*” (constituie oare și Silezia un nucleu inițial?) „al monarhiei”.

Am spus-o încă demult „*negustorilor renani*”. Numai cu dégoût* a făcut dinastia feudală a Hohenzollernilor din această canalie burgheză unealta sa josnică și pînedește momentul să-i dea cu piciorul odată pentru totdeauna. *Hansemann! Camphausen! Kühlwetter!* În genunchi! În fața palatului regal, în prezența poporului, îmbrăcați în cămașă de penitență, cu cenușă pe capetele voastre plecate sub povara păcatelor, făgăduiți solemn, declarați în public că vă căiți, profund zdrobiți de faptul că la un moment dat v-ați încumetat să pregătiți prin uneltiri burgheze constituționale contrarevoluția, a cărei înfăptuire revine numai „glorioasei Mele armate”; iar voi, calicilor, iobagi tarabagii, negustori meschini de untdelemn, vicleni speculanți cu afaceri de căi ferate, voi nu numai că ați salvat tronul, dar ați și îndrăznit să vă faliți cu această salvare, în fraze pompoase folosite la înmormintări. În genunchi! În cămașă de penitență! De nu, la mănăstire!

Cît despre „*bărbații de neam vechi-prusian*”, de viță nobilă, aceste odrasle *selecționate de providență* ale poporului *ales* — un *Arnim, Auerswald, Bonin, Pfuell* —, nădăjdum să găsim cît de curînd în „*Staats-Anzeiger*” anunțurile lor mortuare. Numai în cazul că s-ar duce de bunăvoie pe lumea cealaltă, am putea crede că se căiesc. De la un *negustor renan*, de teapa lui *Hansemann*, nu ne putem aștepta la atîta măreție sufletească. *Hansemann* este un voltairian de cea mai abjectă speță, plat și în special fără scrupule în chestiuni bănești.

Prin urmare, părăsiți Camerele, scena — voi, monumente vii, mobile, ale lui 18 martie, voi, martori ai tentațiilor, umilințelor, inconsecvenței și slăbiciunii regale! Retrăgeți-vă din Camere, sau consimiți de bunăvoie să fiți țapii ispășitori ai lui 18 martie!

* — cu dezgust. — *Nota Trad.*

Cît despre cei care refuză plata impozitelor, înseși Camerele îi vor oferi tronului regal ca hecatombe ale purificării și ispășirii lor, devenind astfel vrednice să îndeplinească celelalte „sarcini” impuse de rege „așa-zisei reprezentanțe a poporului”.

(Va urma *)

Scris de K. Marx
la 14 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 246
din 15 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* Articolul „Proiectul de lege hohenzollernian cu privire la presă” (vezi volumul de față, pag. 404—412) constituie continuarea la articolul de față. — *Nota Red.*

Cenzura

Colonia, 14 martie. Fără îndoială că presa cotidiană germană este cea mai indolentă, molliie și lașă din lume! Sub ochii ei se pot petrece cele mai mari infamii, îndreptate chiar împotriva ei, și ea va tăcea, va tăinui totul; dacă nu s-ar afla din *întimplare* ce violete splendide de martie au răsărit aici-colo din grația divină, din *ziare* de bună seamă că nu s-ar afla nimic.

La Düsseldorf cetățeanul și comunistul Drigalski a încercat în toamna trecută, sub pretextul stării de asediu, să reintroducă cenzura*. Ea a ființat două zile; dar furtuna pe care a stîrnit-o în opinia publică i-a silit pe domnii soldățoi să renunțe de îndată la poftele lor de a reînvia cenzura.

Dar cum stau lucrurile în vechile provincii?

De trei luni cenzura domnește în toată splendoarea în două districte diferite, iar întreaga presă vechi-prusiană privește liniștită această încălcare fără precedent a drepturilor ei!

Ascultați:

Rosenberg**, în Silezia, 7 martie. „*Rosenberg-Kreuzbürger Telegraph*” publică în nr. 19, la loc de frunte, următoarea declarație:

„Rugăm pe onorații noștri cititori să nu ne facă o vină din apariția cu întârziere a acestui număr și nici din faptul că apare cu spații goale, ci să țină seama că ne mai aflăm încă sub stare de asediu și că «*Telegraph*», care în ultima vreme era *cenzurat* de d-l Sack, Landratul regal de aici, ales ca deputat în cea de-a doua Cameră, acum, după plecarea acestuia la Berlin, a trecut sub cenzura directă a autorităților militare.

Redacția*

* Vezi volumul de față, pag. 61—66. — *Nota Red.*

** Denumirea poloneză: Olesno. — *Nota Red.*

Mai departe :

La Erfurt de asemenea cenzura există nestingerită de la 25 noiembrie. Presa de acolo a fost cenzurată mai întâi de d-l F. W. Huthsteiner, actualmente inspector de poliție, fost redactor al lui „Barmer Zeitung“, care pe vremuri, sub cenzură, a fost liberal, pretins liberal, adică democrat, mai târziu subaltern al lui Dunker și agent permanent al poliției prusiene. Cu toate că acest domn respectabil tăia chiar articole din nenorocita „National-Zeitung“ din Berlin (!), s-a socotit totuși că felul în care își executa funcția nu era îndeajuns de prusac, din care cauză a fost înlocuit de un *ofițer*. Prin urmare și la Erfurt exista cenzură militară.

Dar nu numai atât ; a fost instituită cenzura și pentru ziarele și revistele care apăreau în străinătate, adică în regiuni asupra cărora nu se extindea starea de asediu. În „Erfurter Adressblatt“ din 7 februarie a apărut următorul comunicat :

„Din ordinul înaltei comandaturi regale avertizăm populația orașului Erfurt că răspîndirea sau afișarea de tipărituri venite din afară care ar semăna neîncredere în măsurile luate de guvern sau ar avea o atitudine dușmănoasă față de ele, reușind în felul acesta să înstrăineze populația de guvernul constituțional existent, sau care ar stîrni animozitate împotriva anumitor clase ale populației, creînd *agitație și tulburări în orașul nostru*, atrage după sine «pedepse polițienești corespunzătoare» și «arestarea imediată».

Erfurt, 5 februarie 1849.

. *Magistrat. Direcția poliției*

Incontestabil că reintroducerea cenzurii, înlocuirea cenzurii obișnuite prin cenzura militară sînt măsuri care privesc foarte îndeaproape presa. Dar presa din orașele învecinate — din Breslau, Berlin, Leipzig — acceptă toate acestea ca ceva de la sine înțeles ! Într-adevăr, presa germană continuă să fie „*presa bună*“ de odinioară.

Îi întrebăm însă pe somnoroșii noștri deputați de la Berlin cînd se vor hotărî, în fine, să ceară neîntîrziata punere sub acuzare a miniștrilor ?

Scris la 14 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renașă“ nr. 246
din 15 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Miliardul

Colonia, 15 martie. Scurt timp după revoluția din februarie, la Paris a început să se facă resimțită o lipsă de bani. Pretutindeni a fost proclamat le respect de la propriété * și bieții mic-burghezi au văzut în aceasta apărarea intereselor lor. Guvernul provizoriu a fost cu atît mai mult de acord cu le respect de la propriété, cu cît banca i-a avansat pe loc 50.000.000 fără a-i cere vreo dobîndă. Guvernul provizoriu se compunea în cea mai mare parte din mic-burghezi de la „National”²⁵⁹ și s-a lăsat amăgît de mărinimia băncii. Cele 50.000.000 s-au epuizat repede. În acest timp acționarii și posesorii de bilete de bancă avuseseră timpul să folosească cît mai bine le respect de la propriété, retrăgîndu-și aurul de la bancă. Mic-burghezii, care la rîndul lor voiau și ei să profite de le respect de la propriété, s-au dus la bancherul lor, cerînd să le sconteze polițele trase asupra propriété a lor, adică asupra întreprinderii, prăvăliei sau fabricii lor; bancherii au refuzat să sconteze polițele sub pretextul lipsei de bani. Mic-burghezii s-au adresat atunci altor bancheri care să le gireze polițele pentru a fi scontate la bancă; bancherii au refuzat să andoseze polițele. Respect de la propriété ! Prin urmare, tocmai bancherii au fost aceia care au încălcat primii le respect de la propriété, deși tocmai ei s-au priceput să tragă foloase de pe urma acestui respect. Atunci s-a pornit toată lumea să se lamenteze că a dispărut creditul, că a dispărut încrederea. Mic-burghezii însă tot nu voiau să renunțe la al lor respect de la propriété; ei erau de părere că, dacă „liniștea și ordinea” ar fi restabilite, ar reveni și încrederea, iar ei și-ar putea sconta polițele garantate de proprietatea lor. Se știe că după bătălia din iunie, cînd liniștea și ordinea

---

* — respectul proprietății. — *Nota Trad.*

au fost restabilite, întreaga proprietate a ajuns, în urma concordatelor încheiate în fața justiției cu creditorii insolvabili, în buzunarul bancherilor și că abia atunci, cînd a lor „propriété” se duse pe copcă, au înțeles mic-burghezii ce înseamnă „respect”. De pe urma crizei financiare provocate de marea burghezie, cel mai mult de suferit au avut, fără îndoială, muncitorii. În timp ce guvernul provizoriu a născocit faimosul impozit de 45 de centime²⁰⁰ pentru a acoperi propriile sale nevoi, pe ziduri a apărut un placat semnat de muncitori care începea cu următoarele cuvinte: avez-vous besoin d'argent? (Aveți nevoie de bani?). În acest placat se propunea de-a dreptul să se ceară restituirea miliardului acordat în 1825 emigranților ca despăgubire. Cine au fost emigranții de atunci? Tocmai cei care au ațîțat în străinătate la război și au sprijinit războiul împotriva Franței și care acum s-au reîntors în Franța în compania străinilor. Care dintre emigranți au profitat de această despăgubire? Ducele de Orléans, adică regele recent izgonit, și legitimiștii, adică amicii regelui izgonit mai demult. Adunarea constituantă și Convenția dispuseseră confiscarea averilor emigranților trădători; regii și emigranții reîntorși după cele două Restaurații²⁶¹ și-au acordat lor și amicilor lor despăgubirea. Regii au fost izgoniți din nou; hotărîrile Adunării constituante și ale Convenției au intrat din nou în vigoare și cel mai firesc lucru era ca această despăgubire să revină poporului. La citirea placatului în care se cerea în felul acesta restituirea miliardului, muncitorii erau cuprinși de entuziasm; stăteau cu miile în fața placatului și-l comentau în felul lor. Asta a durat toată ziua; a doua zi placatul dispăruse de pe ziduri. Legitimiștii și orléaniștii, dîndu-și seama de întregul pericol care-i amenința, tocmiseră pe bani grei oameni însărcinați special să distrugă în timpul nopții acest placat, încît să nu rămînă nici urmă din el. Pe atunci noile planuri de organizare erau în toi. Toată lumea nu avea alt gînd decît să născocască un nou sistem pe care, în ciuda condițiilor existente, să-l introducă de îndată în „stat”. Guvernul provizoriu a avut atunci nefericita inspirație să născocască impozitul de 45 de centime, percept de la țărani. Muncitorii au crezut că aceste 45 de centime vor avea același efect ca și restituirea miliardului, și anume impunerea proprietății funciare, și au renunțat la miliard. „Journal des Débats”²⁶² și stupidul „National” le-au întărit această covingere și au arătat în articolele lor de fond că adevăratul capital este „pămîntul”, proprietatea

inițială asupra pământului, și că guvernul provizoriu este pe deplin îndreptățit să perceapă acest impozit în folosul muncitorilor. Când s-a trecut în fapt la perceperea impozitului, pretutindeni țărani au început să se revolte împotriva muncitorilor de la orașe. „Cum? — spuneau țărani — situația noastră este și mai grea decât a muncitorilor; noi trebuie să împrumutăm bani, plătind dobânzi împovărătoare pentru a ne putea cultiva pământul și a hrăni familiile, și pe deasupra, în afară de impozitele și dobânzile pe care le plătim capitaliștilor, să mai dăm bani și pentru întreținerea muncitorilor?”

Țărani au părăsit revoluția, pentru că în loc să le apere interesele mai mult le vatămă. Muncitorii au înțeles scopul perfid al impozitului instituit de partidul reacționar, abia acum au înțeles limpede sensul acestui respect de la propriété: s-a vădit deosebirea dintre proprietatea formală și cea reală; a ieșit la iveală că capitalul burghez a smuls, ca să zicem așa, pământului terenul de sub picioare, că proprietarul formal al pământului a devenit un vasal al capitalistului și că impozitul nu-l lovea decât pe vasalul înglodat în datorii. Și când pe deasupra adevăratul proprietar funciar l-a făcut pe bietul țaran să-i simtă puterea, retrăgându-i creditul, sechestrându-i averea etc., țaranul a început să urască de-a binelea revoluția. Legitimistii, care ca mari proprietari funciari aveau o deosebită influență la țară, s-au folosit de această împrejurare ca să declanșeze uneltirile regaliștilor în favoarea lui Henric al V-lea. În aceste condiții triste pentru revoluție se apropia ziua de 15 mai²⁶³. Cererea lui Barbès cu privire la miliard, deși prezentată sub o altă formă, a căzut din nou ca un trăsnet asupra poporului, provocând incendiul. Nici măcar bătălia din iunie nu a putut înnăbuși gândul referitor la miliard, și acum, când la Bourges are loc procesul Barbès²⁶⁴, acest gând prinde tot mai mult viață în rîndul țaranilor. Să ceară de la legitimisti, moșierii și vampirii lor, restituirea miliardului adunat pe socoteala lor, a țaranilor — iată o momeală și mai și decât Napoleon. Agitația făcută în jurul restituirii miliardului ajunsese să cuprindă întreaga Franță, și dacă această problemă s-ar fi rezolvat printr-un plebiscit, ea ar fi obținut și mai multe voturi decât Napoleon. Cererea de restituire a miliardului este prima măsură revoluționară care îi antrenează pe țărani în revoluție. Petițiile, care veneau din toate părțile, și tonul acestor petiții dovedeau că revoluția prinsese deja rădăcini. La Cluny se cerea

nu numai restituirea miliardului, ci și 3°/_o dobândă pe tot intervalul cu începere din 1825. De cînd cu procesul de la Bourges, aceste petiții se înmulțesc într-atît încît judecătorii din Bourges — și împreună cu ei întregul partid reacționar — sînt cuprinși de panică. Comunele Agey, Ancey, Malain, St. Wibaldt, Vitteur și o mulțime de alte comune au trimis astăzi din nou petiții Camerei prin deputații lor. Sub titlul *rappel du milliard* *, gazetele publică zilnic numele altor comune care se alătură la această mișcare grandioasă. În curînd se va putea citi pe toate zidurile, în toate comunele : *rappel du milliard*, și dacă alegerile care trebuie să aibă loc în curînd se vor desfășura sub această lozincă, atunci să vedem ce vor putea opune acestui miliard capitaliștii, indiferent dacă se intitulează legitimiști, orléaniști sau pur și simplu burgezi ; vor putea ei să-i dea la o parte pe candidații democrați, care caută să intre în noua Cameră avînd ca zestre acest miliard, bani de care să beneficieze țărani și muncitorii ? Dar nu numai atît : Ludovic-Napoleon promisese pretutindeni țăranilor nu numai restituirea banilor rezultați din impozitul de 45 de centime, ci și o reducere a impozitelor în general. În toate petițiile se cerea ca miliardul să servească în cea mai mare parte acestui scop. În ceea ce privește fundamentarea juridică a restituirii miliardului, există precedentul creat nemijlocit după revoluția din iulie 1830, cînd s-au sistat deodată plățile care se făceau din acest miliard. Dacă atunci nu s-a cerut restituirea plăților deja făcute, aceasta nu are altă explicație decît faptul că însuși Ludovic-Filip și familia lui primiseră o mare parte din acești bani.

Deoarece partidului contrarevoluționar îi este imposibil să conteste justetea acestei măsuri, el se mulțumește deocamdată să atragă atenția asupra dificultății înfăptuirii ei. Dificultatea ar consta în descoperirea persoanelor care au încasat sume mai mari sau mai mici din această despăgubire acordată. Nimic mai ușor. Să începem cu sumele mari. În capul listei se află ducele de Orléans (Ludovic-Filip de mai tîrziu) și sora sa, doamna Adelaide, care au primit 50.000.000, și aceste milioane ar putea fi ușor recuperate de pe vastele domenii pe care Adunarea națională le-a restituit de curînd familiei regale.

* — restituirea miliardului. — *Nota Trad.*

Prințul de Condé a primit 30.000.000, și cine le-a moștenit? Ducele de Aumale și doamna de Feuchères. Pentru început aceasta ar fi o sumă frumoasă. Familia regală posedă păduri și moșii întinse în Franța, și țărani au și început să facă socoteala cât au pierdut prin faptul că aceste milioane nu le-au fost restituite încă în 1830.

Scris la 15 martie 1849

Publicat în

„Noua gazetă renașă” nr. 247
din 16 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Uniunea din martie de la Frankfurt și „Noua gazetă renană”

Colonia, 15 martie. Revenim încă o dată asupra nenorocitei Uniunii din martie*, acest demn urmaș al „revoluției din martie”. Ni se reproșează că, atacînd Uniunea din martie, „prejudiciem cauza libertății”. Oare nu am demascat încă în decembrie 1848, spre groaza lui „Kölnische Zeitung”, Uniunea din martie ca fiind o *unealtă inconștientă a contrarevoluției?*²⁶⁵ Oare nu am împărtășit încă demult „Uniunii din martie” părerea noastră asupra „Uniunii din martie”? Dacă Uniunea din martie ar fi o organizație a partidului revoluționar, dacă ea însăși ar fi măcar rodul consecvent, proaspăt al *răscoalei din martie*, am trece cu vederea lipsa de tact de care a dat, incontestabil, dovadă cu prilejul *speculației cu înștiințările*. Uniunea din martie este în primul rînd lipsită de orice activitate, dacă nu considerăm apelurile ei drept activitate; apoi oscilează ca un năîng credul între constituționaliști (pe care îi socotim niște reacționari mai răi decît clubul cavalerului von Radowitz²⁶⁶) și unii democrați într-adevăr de treabă, a căror minte s-a lăsat întunecată de mirajul concilierii pe scara întregului imperiu. Într-o astfel de Uniune comercială centrală** prin însăși natura ei, nehotărîrea va avea întotdeauna majoritatea; s-ar putea ca această uniune să trezească nemulțumire în popor, dar în momentul hotărîtor îl va trăda, ca să se bocească apoi de greșeala comisă. Deci să ne trăiască uniunea comercială „în deplină fericire”! În general, sensibilitatea ei ne atinge prea puțin; după cît se pare, domnii liberali tot mai continuă să socotească presa liberă drept o cucerire particulară a lor.

* Vezi volumul de față, pag. 369—370. — *Nota Red.*

** Joc de cuvinte: „Central-Märzverein” — „Uniunea centrală din martie”; „Central-Commerzverein” — „Uniunea centrală comercială” — *Nota Red.*

D-l Eisenmann, de pildă, a declarat fățiș că este constituționalist pe veci și adversar al republicanismului în cadrul aceleiași ședințe a Uniunii din martie în care „Noua gazetă renană” a fost citată ca model de „fărîmițare specific germană”. Așadar ni se cere ca noi, dintr-o înțelegere prostească a unității, să sprijinim ziarul unui om care, indiferent cîte parale ar face altminteri, rămîne în orice caz o persoană care înțelege prostește unitatea germană. Din considerente de bună-cuviință „i-am lua cu noi” pe acești domni cît le-ar fi pe plac, dacă misiunea lor de la Frankfurt nu ar fi tocmai aceea de „a nu se mișca din loc”. Printre acești domni se află și „prieteni ai istoriei care gîndesc”²⁶⁷. Nu se poate ca ei să nu știe că nu numai în Germania, ci pretutindeni și în toate timpurile feuillantii²⁶⁸, în pofida oricărui Uniuni din martie, au trebuit să fie mereu înlăturați încă înainte de izbucnirea adevăratei revoluții. Ce le folosește adeptilor republicii sociale dacă același Vogt, care, după ce „în primele rînduri” a vociferat prin berăriile micilor orașe universitare împotriva lui Bonaparte, devine ratatul Barrot imperial al lui Bonaparte al imperiului german?²⁶⁹

Scris de K. Marx
la 15 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 248
din 17 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Proiectul de adresă al celei de-a doua Camere

Colonia, 16 martie. Aducem mai jos la cunoștință cititorilor noștri *proiectul de adresă al celei de-a doua Camere*, copie palidă, servilă a mesajului tronului. Autorul lui este faimosul cavalier al pământului roșu *, viteazul (!) von *Vincke*.

Comisia de redactare a adresei „*recunoaște*” (*erkennt*) ** (stil Vechiul testament) „cu recunoștință statornicirea regimului juridic prin constituția de la 5 decembrie trecut”. Ea exprimă această recunoștință chiar în numele „*poporului prusian*”. Și de ce mulțumește poporul comisiei de redactare a adresei pentru constituția din decembrie impusă cu baionetele ? Pentru că este „pătruns de dorința” de „*restaurare a unui regim de drept public*”. *Vincke*, sârmane cavalier ! El a trebuit să se afirme ca apărătorul „*terenului legalității*” care constituie specialitatea sa. Și cum să recunoști „*terenul legalității*” față de guvernul Brandenburg, tocmai guvernul care a distrus acest teren al legalității, desființând legile din 6 și din 8 aprilie 1848 ? Nimic mai simplu ! Guvernul a acordat un nou teren al legalității, *curtea marțială*, și totodată *carta*, *codicele* și *filozofia legii marțiale*, constituția din 5 decembrie. Guvernul desființează mai întâi „*regimul de drept public*”. Apoi, sprijinindu-se pe baionetele croate, guvernul proclamă un alt „*regim de drept public*”, o legalitate *quelconque* ***. Și comisia de redactare a adresei, în numele poporului prusian, și *Vincke*, în numele comisiei prusiene de redactare a adresei, se grăbesc care mai de care să salute restaurarea unui „*regim de drept public*” (oarecare) ! Terenul legalității a murit ! Tră-

* — Westfalia. — *Nota Red.*

** *Erkennt* este folosit în limba germană în sensul de „a recunoaște” și în sensul biblic de „a cunoaște”. — *Nota Trad.*

*** — oarecare. — *Nota Trad.*

iască terenul legalității! Dacă guvernul prusian ar fi răsturnat mâine, dacă la Berlin ar fi proclamat un Comité du salut public *, atunci printre primii care ar veni să prezinte felicitări, printre vorniceii s-ar găsi fără doar și poate și un „campion al terenului legalității”, un Vincke oarecare, să recunoască mișcat „reinstaurarea” unui „regim de drept public” oarecare.

Morții călăresc iute²⁷⁰, la fel și comisia de redactare a adresei. Mai întâi „recunoștință” (după indicațiile lui „Neue Preussische Zeitung”) pentru lovitura de stat din 5 decembrie! Apoi proclamarea constituției elaborate în spiritul curților marțiale ca „lege fundamentală actualmente în vigoare a statului prusian”! În sfârșit, făgăduiala „de a înfăptui revizuirea cu profund respect și devotament față de maiestatea-voastră”, adică o revizuire în spiritul celui care a dăruit-o. În felul acesta sînt speranțe că vom fi duși înapoi la timpurile *dinaintea* „Dietei unite”!

În ceea ce privește „starea de asediu” de la Berlin, comisia de redactare a adresei se mărginește exclusiv la fraza banală că „o adevărată libertate este de neconceput fără o ordine legală”. Și ce înseamnă lozinca „ordine legală!” știm de cînd cu evenimentele de la Varșovia²⁷¹. Numai de-ar putea Prusia să existe fără bani sau să obțină bani fără acești inoportuni flecari parlamentari! În ceea ce privește stările de asediu declarate sporadic „în afara orașului Berlin”, comisia de redactare a adresei consideră de cuviință „să aștepte noi comunicări din partea guvernului maiestății-voastre”. Între timp, Erfurt și regiunile din Silezia în care a fost instituită starea de asediu trebuie să se înarmeze cu răbdare. Vincke este satisfait, numai de nu i-ar „cenzura” proiectul său de adresă cenzurile militare din Erfurt și Rosenberg **. Nici o primejdie!

Vincke promite apoi în numele comisiei de redactare a adresei, comisia de redactare a adresei promite în numele celei de-a doua Camere și cea de-a doua Cameră promite în numele poporului „să depună toate eforturile” pentru a executa în modul cel mai satisfăcător tema pe care guvernul regal prusian i-a dat-o „așa-zisei reprezentanțe a poporului”. Într-un ceas bun!

„Cu bucurie recunoaștem și noi că armata prusiană și-a dovedit vitejia în luptă și credința în încercările grele prin care a trecut”.

* Comitet al salvării publice. — *Nota Trad.*

** Vezi volumul de față, pag. 389—390. — *Nota Red.*

Campania daneză în spiritul tribunalului imperial! ²⁷² Bătălia de la Miloslaw și Wreschen! Victoriile reputate la Anhalt, la Mainz și la Frankfurt pe Main! ²⁷³ Mai mult! Vincke recunoaște bucuros credința cu care „glorioasa Mea armată” i-a prigonit pe predecesorii lui Vincke și a încins sobele cu documentele vechii Adunări naționale. Vincke are toate motivele să se bucure. Fără „credința” „dovedită de armata prusiană în încercările grele prin care a trecut”, Vincke al nostru nu ar fi avut niciodată prilejul să devină nemuritor datorită acestui proiect de adresă redactat de el însuși. De altfel remarcăm în treacăt că comisia de redactare a adresei se ține și aici școlărește de indicațiile cuprinse în planul general de reforme al Hohenzollernilor, publicat în „Neue Preussische Zeitung”.

Dar problema germană?

„Prusia” nu se va da înlături de la „nici o jertfă” pentru a pune mâna pe Germania Mică *, recurgînd la alte mijloace decît cele folosite de Frederic cel Mare în cazul Sileziei. În ceea ce privește „cuceririle”, Prusia modernă este adepta progresului „pașnic”. În plus, comisia de redactare a adresei își „pune speranța” într-un „acord al tuturor guvernelor germane cu Adunarea națională germană”. Noi sperăm că guvernele germane nu vor face prea mult caz de acest seminar al învățătorilor germani.

Comisia de redactare a adresei își exprimă dorința ca „nici denunțarea armistițiului de către regele Danemaricii să nu constituie o încălcare a păcii”. Vincke știe prea bine că această denunțare a armistițiului de către Danemarca nu este un act mai serios decît însuși războiul pruso-danez. Trupele prusiene acționează în calitate de trupe imperiale în Schleswig-Holstein, iar trupele din Schleswig-Holstein acționează în calitate de trupe imperiale în Germania de sud, proclamînd și unele și altele instituirea curților marțiale!

Condoleanțele pentru moartea prințului Waldemar, asigurațiile date de von Bodelschwingh, Riedel, von Seckendorf, Arnim, Harkort, contele Renard, Camphausen, Vincke, Grün și alții de teapa lor că sînt gata să se jertfească pe sine, asigurări care-i fac să decadă la rolul unor Lycurgi și Soloni prusieni, teama de dumnezeu, respectul față de legi, spiritul civic, dreptatea, providența, inimile regilor și viitorul Prusiei, „și cu el viitorul Germaniei”, toate acestea au fost servite

* — adică Germania fără Austria. — Nota Red.

ca desert de către comisia de redactare a adresei prin intermediul binevoitor al lui von Vincke !

Într-o reprezentanță a poporului și într-un popor pe care un von Vincke, cu ajutorul unei asemenea cîrpăceli jalnice, poate, în numele unei comisii de redactare a adresei, în numele unei Camere, în numele poporului însuși, să le facă de rîs în fața galeriei europene, *idiotismul* trebuie să aibă drept de cetățenie.

Scris de F. Engels
la 16 martie 1849

Publicat în ediția specială
a „Noii gazete renane” nr. 247
din 16 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* 18 martie

Colonia, 18 martie. Mărturisim cititorilor noștri că nu găsim astăzi o temă pentru articolul de fond. Revoluția din martie de la Berlin, acest slab ecou al revoluției de la Viena, nu ne-a entuziasmat niciodată. La 19 martie 1848 Berlinul cânta: „*Iisus, nădejdea mea!*”. De astă dată, la 18 martie, îi sfătuim pe bravii berlinezi să spună: „*Wrangel, nădejdea mea!*”.

„*Noua gazetă renană*” va sărbători numai aniversarea lui 25 iunie²⁷⁴.

Și ce va face „*Kölnische Zeitung*”, adică „burghezia din *Colonia*” ?

La 22 martie 1848 principalul reproș adus de „*Kölnische Zeitung*” d-lui von „*Arnim*” era că el a *interzis* „*Gazeta renană*”. Pe atunci Camphausen încă nu era ministru. Spunem aceasta ca lămurire.

Ne mai amintim încă vremurile fericite când *Camphausen* era colaboratorul nostru la *Colonia*²⁷⁵. Relațiile dintre Camphausenul de atunci și noi și relațiile actuale dintre noi și el — iată *secretul revoluției din martie 1848*.

Scris de K. Marx
la 18 martie 1849

Publicat în ediția a II-a
a „*Noii gazete renane*” nr. 249
din 18 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* „Neue Preussische Zeitung“ despre 18 martie

Colonia, 18 martie. „Neue Preussische Zeitung“, oficiosul lui *Frederic-Wilhelm al IV-lea*, scrie cu prilejul lui 18 martie 1849 următoarele :

Dar de două ori nefericit e poporul care-și sărbătorește aniversarea revoluției ; a păcătui este omenesc, dar a-ți face o cinste din păcat și a-ți sărbători crima este ceva diavolesc.

Ziarul de mai sus numește în foiletonul aceluiași număr lupta din 18 și 19 martie „o farsă sîngeroasă“ ! Aceasta este o răsplată demnă de „poporul Meu“ pentru că a făcut o jumătate de revoluție.

Mai departe ziarul relatează că Wrangel s-a dus acum cîteva zile „să vadă“ Friedrichshain ²⁷⁶.

Este interesant de știut ce va „vedea“ Wrangel la 18 martie 1850.

Scris de K. Marx
la 18 martie 1849

Publicat în ediția a II-a a
„Noii gazete renane“ nr. 249
din 18 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Proiectul de lege hohenzollernian cu privire la presă

I

Colonia, 21 martie. Potrivit făgăduielii noastre *, revenim asupra proiectelor de reformă hohenzollerniene privind libertatea presei și dreptul de asociere, proiecte pătrunse de spiritul stării de asediu. Pentru astăzi e suficient să arătăm — luînd ca termeni de comparație proiectele anterioare de legi penale deja respinse, sub egida opoziționistă a lui Camphausen, de către adunarea reprezentanților stărilor sociale din Renania²⁷⁷ — ce „cuceriri” glorioase datorează *locuitorii Renaniei* răscotei din martie de la Berlin și cu cită dragoste nouă pentru violență, inspirată din dreptul prusian, a înzestrat coroana „neștirbită” a marelui duce din Berlin legea renană.

În Dieta unită, de patentată amintire²⁷⁸, iuncherul Thadden-Triglauff din La Mancha pomeraniană luase, cu doi ani în urmă, apărarea libertății presei. Asociatul „viteazului” june-cavaler Vincke din Westfalia s-a repezit atunci cu lancea sa: „Da, publicitatea judecătii, dar atunci o adevărată publicitate a judecătii pentru domnii literați” :

„Libertatea presei și, alături de ea, spînzurătoarea !”

Proiectele de legi pe care urmează să le acorde guvernul din noiembrie sînt o răbufnire a vechilor exerciții dinaintea evenimentelor din martie în spiritul patentei regale. „Puternica coroană a Prusiei” răspunde la prevederile odioase din Code pénal, la verdictele juraților renani de achitare a celor ce refuză să plătească impozitele și a celor ce se răzvrătesc : „Da, publicitatea judecătii, dar o adevărată publicitate a judecătii” :

„Libertatea presei și, alături de ea, spînzurătoarea, spînzurătoarea dreptului prusian !”

---

* Vezi volumul de față, pag. 387—388. — *Nota Red.*

Articolele din Code pénal ignoră cu desăvîrșire susceptibilitatea la ofense a sentimentului de maiestate hohenzollerniană. Cu tot censul și cu toată grija poliției de a-i tria, nu vor putea fi găsiți jurați renani care să pedepsească nemai-pomenita infracțiune de lezmajestate mai aspru decît ofensa adusă unei „persoane particulare”, adică cu o amendă mai jos de demnitatea lui să declare că ar putea fi „ofensat” în „maiestatea”-sa ; însă conștiința creștin-germană de suveran — conștiință care, firește, nu poate suferi nici o comparație cu măreția mîndriei napoleoniene — „resimte” din nou „adînc nevoia” de a restabili în marele său ducat renan ocrotirea demnității sale vechi-prusiene. „Puternica” coroană nu *cutază* să abroge procedura de judecată renană, dar altoiește pe această procedură mlădița mult promițătoare a noțiunii de drept conformă cu dreptul prusian și exclamă :

„Publicitatea judecății, o adevărată publicitate a judecății, și, alături de ea, spînzurătoarea dreptului prusian!”

În ceea ce privește „publicitatea judecății” care urmează să fie acordată ca o completare provizorie a Codului renan, § 22 al proiectului de lege glăsuiește precum urmează :

„Autoritățile polițienești au dreptul să confişte orice tipăritură destinată difuzării, oriunde ar găsi asemenea tipăritură, chiar și atunci cînd s-a început difuzarea ei... dacă conținutul ei constituie o infracțiune sau o abatere pentru care urmărirea ei poate porni *din oficiu*”.

Poliția are dreptul să confişte, la poștă sau la redacție, ziarele care nu-i sînt pe plac, chiar și atunci cînd „s-a început difuzarea lor”, adică atunci cînd ar trebui să înceteze „ca atare” „măsurile preventive” ale poliției și cînd, „potrivit legii”, chestiunea este deja de competența justiției ; ea are acest drept de confiscare în toate cazurile cînd „conținutul” tipăriturilor, al ziarelor etc. „constituie o infracțiune sau o abatere”, pasibile a fi „urmărite din oficiu”, cu alte cuvinte de către poliție, adică ori de cîte ori poliția vrea să satisfacă unele pofte uckermarkeze²⁷⁹ care aspiră la rolul ministerului public, și consideră necesar să explice această tendință prin pretextul ultraoriginal al unor „infracțiuni sau abateri” sau al altor fapte „pasibile de urmărire” ; ea poate, în sfîrșit, să confişte toate tipăriturile de acest fel, c'est-à-dire * totul după bunul plac al stăpînului și al sfintei sale hermandade²⁸⁰, oriunde s-ar găsi asemenea tipărituri, adică poate să pătrundă

* — cu alte cuvinte. — *Nota Trad.*

în case, în secretele vieții de familie și, acolo unde nu există nici un motiv de a apăra proprietatea cu ajutorul stării de asediu sau cu ajutorul detașamentelor de croați, să organizeze, chiar în condițiile regimului constituțional, o jefuire polițienească a proprietății private a cetățenilor pașnici. Proiectul de lege se ocupă de toate tipăriturile „destinate” difuzării, „*chiar și atunci*” când s-a început difuzarea lor; el presupune deci, „bineînțeles”, dreptul de confiscare a tipăriturilor a căror difuzare încă nu a început, care încă nu pot constitui în nici un caz temeiul unei acuzări pentru „o infracțiune sau o abatere”, și extinde prin aceasta jefuirea polițienească a unor obiecte proprietate privată, care nu sînt „pasibile de urmărire”. Legile din septembrie din Franța, cenzura baionetei din timpul dictaturii militare a lui Cavaignac și chiar proiectele de legi penale propuse adunărilor provinciale ale reprezentanților stărilor sociale și comisiilor lor au respectat, „spre nemulțumirea forurilor celor mai înalte”, cel puțin proprietatea privată, „care încă nu poate constitui temeiul unei acuzări pentru o infracțiune sau o abatere”. Proiectul de lege cu privire la presă, bazat pe cuceririle din martie de la Berlin, organizează, dimpotrivă, o prigoană polițienească oficială împotriva proprietății și averii private a cetățenilor, și, în numele moralei polițienești creștin-germane, scoate în arena publică, cu forța, relații personale care n-au nimic de-a face cu dreptul penal.

„Publicitatea judecătii, dar o adevărată publicitate, și, alături de ea, spînzurătoarea dreptului prusian!”

Paralel cu perfecționarea acestei publicități a judecătii are loc o perfecționare a articolelor din dreptul prusian.

Mult visatele legi cu privire la lezmajestate sînt „stipulate” în § 12 în modul următor :

„Acela care prin viu grai, scris, tipar, ilustrații sau în orice alt mod manifestă lipsă de respect față de persoana regelui va fi pedepsit cu închisoare de la două luni pînă la cinci ani”.

Dacă supușii renani nu știu ce grad de „respect” i se cuvine marelui lor duce hohenzollernian care le-a fost impus de congresul de la Viena — această scoatere la mezință a popoarelor ²⁸¹ — n-au decît să consulte expunerea de motive la legea penală de la Berlin.

Potrivit dreptului prusian, maximum de pedeapsă cu care era sancționată infracțiunea de lezmajestate era *doi ani* închisoare sau detențiune într-o fortăreață, iar pentru *manife-*

starea lipsei de respect — un an închisoare sau detențiune într-o fortăreață (Dreptul prusian general, partea a II-a, secțiunea 20, §§ 199, 200).

Aceste articole par totuși să nu fi constituit o garanție suficientă pentru sentimentul de maiestate al „puternicei coroane a Prusiei”. E drept că în „proiectul de lege penală pentru statele prusiene”, propus Comisiilor unite²⁸² din 1847, „manifestările prin viu grai, scris sau imagini etc. care ofensează în mod premeditat onoarea regelui (§ 101) erau sancționate cu muncă corecțională de la șase luni pînă la cinci ani” ; în schimb însă „manifestări și acțiuni care, deși nu pot fi considerate drept ofense aduse regelui, dar lezează totuși respectul cuvenit acestuia” (§ 102), sînt sancționate cu închisoare de la șase săptămîni pînă la un an. În expunerea oficială de motive la acest proiect se arată că adunările reprezentanților stărilor sociale din Saxonia (în proiectul analog din 1843) au propus, ce-i drept, să se determine mai precis „manifestarea lipsei de respect” prin adăugirea cuvîntului „premeditată”, pentru a împiedica astfel să cadă sub rigorile acestei legi manifestări și acțiuni în care „nu există nici pe departe *intenția* de a manifesta lipsă de respect față de rege” ; dar o asemenea adăugire a trebuit să fie respinsă de către guvern, deoarece aceasta „ar fi șters deosebirea dintre infracțiunea de lezmajestate și de manifestare a lipsei de respect”, iar manifestarea „premeditată” a lipsei de „respect” urmînd a fi considerată drept „infracțiune de lezmajestate”.

Din această expunere de motive, care continuă să fie un îndrumar al legii cu privire la presă ce urmează să ne fie impusă în curînd, rezultă, așadar, că „manifestarea lipsei de respect”, care actualmente se pedepsește la fel cu infracțiunea de lezmajestate, și anume cu închisoare de la două luni pînă la cinci ani, constă tocmai într-o ofensă „nepremeditată”.

Expunerea de „motive” menționează totodată că numai la propunerea adunărilor reprezentanților stărilor sociale din Renania maximul de pedeapsă pentru „manifestarea lipsei de respect” a fost stabilit atunci la un an.

Avantajul „cuceririlor din martie” pentru renani este evident. Primele adaptări ale lui Code pénal la dreptul prusian le-au adus renanilor noile infracțiuni de lezmajestate, cu doi ani închisoare, și cele de „manifestare a lipsei de respect”, cu un an închisoare²⁸³ ; în proiectele de lege din 1843 și 1847, valoarea maiestății ofensate s-a ridicat la cinci ani, în timp

ce, la propunerea *adunărilor reprezentanților stărilor sociale din Renania*, manifestarea lipsei de respect a trebuit să rămână la tariful de un an; în condițiile cuceririlor stării de asediu în urma răscoalei din martie a fost majorată și „manifestarea lipsei de respect” (chiar și nepremeditată) la cinci ani închisoare, iar codul de legi renan se completează cu noi infracțiuni care-l apropie, din punct de vedere moral, de vechiul drept prusian.

„Libertatea presei, publicitatea judecății în condițiile stării de asediu și, alături de ele, spinzurătoarea !”

II

Colonia, 22 martie.

Instrucțiunile referitoare la infracțiunea de lezmajestate — ne lămurește expunerea de motive a lui Manteuffel la § 12 al proiectului — puteau cu atât mai puțin să lipsească, cu cit, în cea mai mare parte a *Renaniei*, legile penale cu privire la infracțiunea de lezmajestate *au fost abrogate* ca urmare a decretului din 15 aprilie 1848, și de atunci această *lacună* persistă”.

Expunerea de motive a lui Manteuffel ne lămurește că această parte a legislației hohenzollerniene cu privire la presă, care întrece chiar dreptul vechi-prusian și cea mai augustă revelație a maiestății din proiectele de lege penală din 1843 și 1847, a apărut necesară mai ales din cauza *Renaniei*. Decretele din 15 aprilie 1848, adică făgăduielile pe care „coroana rostogolită în praf” (vezi „*Neue Preussische Zeitung*” din 20 crt.) a trebuit să le facă sub impresia răscoalei din martie, „au abrogat” în Renania adaptările lui Code pénal la dreptul prusian, impuse cu atîta trudă, și au restabilit Code pénal în inițiala sa puritate defectuoasă ; pentru a umple însă așa cum se cuvine această „*lacună*” cucerită în martie și pentru a atesta totodată în mod documentat capacitatea de dezvoltare progresivă a valorii maiestății hohenzollerniene, guvernul „de mîină forte” din noiembrie propune renanilor nu vechile prevederi, de dinainte de martie, ale dreptului prusian, nu, ci un nou criteriu asupra respectului cuvenit persoanei regelui, care întrece încă o dată pe atîta toate sancțiunile prevăzute în proiectele anterioare de lege penală. Le roi est mort, vive le roi ! * Înainte de martie 1848, în dreptul prusian demnitatea încă „neștirbită” a suveranului era evaluată la o pedeapsă de un an închisoare ; în

* — Regele a murit, trăiască regele ! — *Nota Trad.*

martie 1849, ofensarea coroanei „rostogolite în praf” se ridica la valoarea de cinci ani închisoare. Înainte de martie 1848, legea renană a fost completată numai cu adăugiri din dreptul patriarhal prusian; în martie 1849 i-au fost impuse cuceririle din noiembrie ale lui Manteuffel:

„Libertatea presei, cenșura baionetei și, alături de ele, spînzurătoarea!”

„Lacuna” legislației renane mai are însă și alte laturi. În § 12 al proiectului de reformă a presei de la Berlin se spune mai departe:

„De aceeași pedeapsă” (închisoare de la două luni pînă la cinci ani) „este pasibil acela care, în modul arătat mai sus” (prin viu grai, scris, ilustrații sau în orice alt mod), „aduce ofense reginei. Acela care, în modul arătat mai sus, aduce ofense moștenitorului tronului (?) sau altui membru al casei regale... va fi pedepsit cu închisoare de la o lună la trei ani”.

După cum am mai arătat, pentru ofensă adusă „însuși șefului statului”, dreptul vechi-prusian prevedea o pedeapsă de numai doi ani închisoare. Progresul pe care-l marchează proiectul de lege cu privire la presă este evident, deoarece prevede pentru ofensa adusă persoanelor de rangul al doilea: pentru ofensă adusă reginei cinci ani închisoare, iar pentru ofensă adusă moștenitorului tronului (?) și „altor” membri ai „casei regale” trei ani închisoare.

Legea renană cunoaște tot atît de puțin o ofensă adusă „reginei” etc. ca și ofensa adusă „însuși șefului statului”. Pînă acum ziarele renane au putut, fără a fi pedepsite, să flecărească despre „speranțele curții cu privire la un eveniment neașteptat”, ceea ce uneori, din motive medicale, poate fi de asemenea o manifestare a lipsei de respect.

În sfîrșit, ex-brevetatul proiect de lege penală al Comisiilor unite a încadrat ofensa adusă „reginei” într-o categorie inferioară ofensei aduse „șefului statului”, sancționînd această ofensă (§ 103) cu trei ani închisoare în loc de cinci ani. Iar în ceea ce privește aceeași pedeapsă pentru ofensă adusă „reginei” și celorlalți membri ai familiei regale, expunerea de motive din 1847 arată că și adunările reprezentanților stărilor sociale din Renania, Silezia, Saxonia și Pomerania au vrut să facă o distincție între aceste persoane, dar că guvernul nu poate să dea curs acestei jalnice „cazistici”.

Guvernul de mină forte Manteuffel n-a socotit „cazistica” vechilor adunări ale reprezentanților stărilor sociale

din Renania, Silezia, Saxonia nedemnă de el. N-a făcut oare parte și fabricantul de mătase von der Heidt dintre cazuștii patentati din acea vreme? Proiectul de lege Manteuffel-von der Heidt cu privire la presă „stabilește” distincția cazuistică dintre regină și ceilalți membri ai casei regale; el o stabilește potrivit dezvoltării progresive a respectului general față de demnitatea regală după evenimentele din martie. Vechile adunări ale reprezentanților stărilor sociale din Renania, Silezia, Pomerania cereau să se facă o distincție între regină și ceilalți membri ai familiei regale, astfel ca pedeapsa egală — de trei ani închisoare — să fie ușurată în cazul ofensei aduse acestora din urmă; guvernul de mină forte Manteuffel-von der Heidt acceptă distincția, însă numai pentru a majora pedeapsa pentru ofensă adusă reginei la nivelul, de curînd majorat, al ofensei aduse „șefului statului”.

De o egală capacitate de dezvoltare a noțiunii de maiestate dă dovadă prevederea complementară a aceluiași paragraf, potrivit căruia ofensa adusă oricărui „șef de stat german” se pedepsește, ca și ofensa adusă „moștenitorului tronului”, cu trei ani închisoare.

Conform legii renane, ofensele aduse „șefilor altor state” sînt pedepsite la fel ca injuriile aduse persoanelor particulare (cu o amendă în bani de 5 fr.) și numai la *plîngerea celui ofensat*, și nu din oficiu pe baza caracterului lor public. Potrivit proiectului de lege penală, respins încă în 1843 de adunarea reprezentanților stărilor sociale din Renania spre „nemulțumirea forurilor celor mai înalte” și care a fost propus din nou în 1847, în caz de ofensă adusă suveranilor străini și „soțiilor lor” urma să se aplice o pedeapsă care mergea de la două luni închisoare pînă la doi ani muncă corecțională. Dar adunarea reprezentanților stărilor sociale din Prusia a propus imediată abrogare a acestui articol, iar opoziția iuncherilor westfalici de la țară a declarat pedeapsa inițială prea mare. Guvernul Manteuffel-von der Heidt umple, în fine, gravele lacune de după martie ale legislației renane, majorînd pedeapsa contestată de reprezentanții cenzitari renani și westfalici de la doi ani la trei ani și luînd apărarea donchișotului pomeranian al Dietei unite:

„Libertatea presei, o adevărată publicitate a judecării și, alături de ele, spînzurătoarea!”

În proiectul de reformă a presei, inspirat de forurile cele mai înalte, § 19 își are semnificația lui memorabilă și în același timp amuzantă:

„Acela care prin viu grai, scris, tipar, ilustrații sau în orice alt mod aduce vreo ofensă... 1) uneia dintre cele două Camere («ca atare»), 2) unui membru al celor două Camere *în timpul* sesiunilor, 3) oricărui *altor instituții* politice, unei autorități publice, unui funcționar public va fi pedepsit cu închisoare pînă la 9 luni”.

În timp ce alde Manteuffel-von der Heide împrăștie cu baionetele „instituțiile politice”, adunările conciliatoare și Camerele, „lacunele” din Code pénal al renanilor sînt umplute, în vederea „protecției acestor adunări”, cu noi categorii de infracțiuni. Guvernul Manteuffel-von der Heide dăruiește țării, prin grația divină-regală, o constituție patriotică, pentru a feri astfel legislația renană cu *un nou gen de infracțiune, pînă acum necunoscută*: „ofensă adusă Camerelor”.

„*Libertatea presei, publicitatea judecării și, alături de ele, spînzurătoarea!*”

Renanii ar trebui să ia aminte din timp. Istoria adaptărilor anterioare ale legislației renane la dreptul prusian și *desăvîrșirea* hohenzollerniană a făgăduielilor din martie le vor arăta la ce anume se pot aștepta de la cuceririle de dincolo de Rin.

Cît privește atentatele de pînă acum ale legii marțiale împotriva lui Code pénal, scopul lor nu era altul decît anexarea completă a provinciilor renane la provinciile vechi-prusiene, o anexare care nu va fi desăvîrșită atîta timp cît Renania nu va fi supusă definitiv bitei dreptului prusian. Prin noul proiect de lege însă, sub pretextul umplerii „lacunelor” legislației renane cu avantajele dreptului prusian, este completată toleranța „lacunară” a însuși dreptului prusian pentru vechile provincii.

Oricît de jalnică ar fi actuala Cameră, totuși nu ne așteptăm din partea ei să adopte aceste proiecte de lege. Ne așteptăm însă ca după aceea să fim *gratificați* cu spînzurătoarea hohenzollerniană a presei. Și tocmai acest lucru îl și dorim.

Scris de K. Marx
la 21—22 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 252 și 253
din 22 și 23 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Dezbaterile de la Berlin în legătură cu adresa

Colonia, 25 martie. Mărturisim cititorilor noștri că ne hotărîm fără prea multă tragere de inimă să facem o analiză mai minuțioasă a dezbaterilor așa-zisei cea de-a doua Cameră de la Berlin. Oricît de lipsite de importanță și de anoste au fost dezbaterile Adunării conciliatoare dizolvate, ele au prezentat cel puțin interes din punct de vedere al actualității; deși au atins probleme care nu exercitau nici o influență asupra destinului Europei, legi care de la bun început erau sortite unei existențe scurte, ele s-au ocupat totuși de interesele noastre imediate; în ele s-a reflectat, ca într-o oglindă fidelă, creșterea reacțiunii în Prusia. În schimb, dezbaterile din actuala Cameră nu urmăresc decît să legalizeze contrarevoluția, care s-a și desăvîrșit. Nu este vorba de prezent, el a fost exclus prin interzicerea interpelărilor; este vorba de trecut, de interregnum care a durat de la 5 decembrie pînă la 26 februarie²⁸⁴, și dacă Camera nu recunoaște necondiționat acest interregnum, atunci ea va fi dizolvată, iar activitatea ei se va dovedi încă o dată zadarnică.

Și cum să te interesezi de asemenea dezbateri în timp ce în Ungaria și în Italia revoluția și contrarevoluția se înfruntă cu arma în mînă, în timp ce rușii se află la granița de răsărit și Franța se pregătește pentru o nouă revoluție care va zgudui din temelii lumea?

În special dezbaterile în legătură cu adresa sînt tot ce poate fi mai anost din cîte ne reamintim să fi citit vreodată. Dezbaterile gravitează, firește, exclusiv în jurul problemei de a recunoaște sau nu așa-zisa constituție care a fost acordată. Dar ce importanță poate avea faptul dacă această Cameră — aleasă în condițiile stării de asediu și sub impresia deprimantă a unei contrarevoluții încununată de succes, care-și ține ședințele într-un ungher al Berlinului aflat sub

stare de asediu, Cameră care nu are voie să crîcnească dacă nu vrea să fie dizolvată — recunoaște sau nu acest document? Ca și cum mersul revoluției europene, care va face praf și pulbere toate constituțiile actualmente în vigoare, acordate și neacordate, va fi cît de cît schimbat dacă Camera va recunoaște sau nu acest document!

Din toate dezbaterile, singurul lucru care prezintă interes este insolența de băiețoi a dreptei și moliciunea lașă a stîngii.

Domnii regaliști sînt incorigibili. De îndată ce, datorită ajutorului soldățimii docile, treburile lor merg vremelnic mai bine, ei se și văd din nou în țara făgăduinței și folosesc un ton de o impertinență care întrece tot ce și-a permis pînă atunci statul polițist.

Domnii de stînga, în schimb, își reduc pretențiile în măsura în care dreapta și le ridică. Din toate discursurile celor de stînga se degajă acea deprimare care însoțește decepțiile cumplite, acea resemnare a foștilor deputați ai adunării care, după ce a lăsat revoluția să se împotmolească și apoi să se afunde în mocirla creată de ea însăși, s-a înecat strigînd cu amărăciune: poporul nu este încă copt!

Înșiși deputații de extremă stîngă, în loc să se opună direct întregii adunări, continuă să nutrească speranța că vor obține ceva în Cameră și cu ajutorul Camerei și că stînga va dobîndi majoritatea. În loc să adopte în parlament o poziție extraparlamentară, singura onorabilă într-o asemenea Cameră, ei fac căii parlamentare o concesie după alta; în loc să facă pe cît posibil abstracție de punctul de vedere constituțional, ei caută cu tot dinadinsul prilejul ca de dragul păcii să cochetze cu el.

Toate aceste dezbateri se duc în jurul problemei de a recunoaște sau nu așa-zisa constituție. Stînga, care se considera ea înseși urmașa majorității, care în fosta Adunare conciliatoare a hotărît să se refuze plata impozitelor, ar fi trebuit să înceapă cu cel mai hotărît protest împotriva loviturii de stat de la 5 decembrie. Și ce face ea? Se declară gata să recunoască dizolvarea Adunării naționale ca un fapt împlinit, să renunțe la disputa de principii în ceea ce privește legalitatea bastardului care a fost acordat, să ierte în numele dragostei toate loviturile și ofensele primite și să treacă neîntîrziat la revizuirea constituției.

Dreapta respinge, firește, cu disprețul cuvenit această propunere lașă și silește stînga să treacă la o dispută de principii.

Stînga nici nu merită altceva. De ce își închipuie acești domni că se poate realiza ceva acolo unde nu este nimic de realizat? De ce își bagă în cap că ar avea menirea să obțină pe cale parlamentară ceea ce poate fi obținut numai pe cale revoluționară, prin forța armelor? Bineînțeles, „*datorită activității parlamentare*”, acești domni „*au atins acea culme*” de la înălțimea căreia deputatul Waldeck știe să ne povestească atîtea lucruri frumoase, de la înălțimea căreia apare l'esprit de corps * , și energia revoluționară — s'il y en avait ** — se volatilizează.

Primul orator al pestrițului partid numit stînga este d-l von Berg. Să nu vă închipuiți însă că-l aveți din nou în față pe micul și veselul abate care anul trecut se pricepea atît de bine să-i necăjească pe domnii de dreapta cu tot felul de picanterii. D-l Berg nu mai e abate ; e pastor.

El consideră că ar fi fost de dorit ca proiectul de adresă să fie în așa fel întocmit încît „să-l adopte o majoritate cît mai mare”. Camera ar fi trebuit să dovedească țării „că reprezentanții ei nu au de gînd să sacrifice binele țării unor *simple lupte de principii*”. În încheierea cuvîntării sale, d-l Berg constată că proiectul este lipsit de „*acel spirit de conciliere de care noi sîntem pătrunși* (?) , precum și de năzuința de a se ajunge la o „înțelegere”. El procește Camerei că dezbaterile în jurul adresei nu vor „*consolida pacea și speranța patriei într-un viitor mai bun*”.

Într-adevăr! Oare alegătorii din Jülich și Düren să-l fi trimis pe d-l Berg la Berlin ca să declare că lupta pentru dreptul poporului de a-și elabora el însuși o constituție este o simplă „*luptă de principii*”, ca să predice de pe amvon „împăcare” și „înțelegere” și să flecărească despre „pace” cînd nu poate fi vorba decît de război?

Dv., d-le capelan Berg, ați fost ales nu în calitate de predicator, ci pentru că ați fost printre cei care *au hotărît să se refuze plata impozitelor*. Alegerea dv. nu a fost în interesul *păcii*, ci din capul locului ea a însemnat o *declarație de război* făcută loviturii de stat. Nu pentru a pleda în favoarea concilierii și înțelegerii, ci pentru a *protesta* ați fost trimis la Berlin. Și iată că acum, cînd sînteți deputat, declarați că

* — spiritul de castă. — *Nota Trad.*

** — dacă ea ar exista. — *Nota Trad.*

lupta dintre suveranitatea poporului și „atotputernicia coroanei” nu e decît o simplă luptă de principii, cu totul sterilă !

Majoritatea deputaților care au hotărît să se refuze plata impozitelor au fost realeși nu pentru că întreaga lor activitate din mai pînă în noiembrie 1848 i-ar fi mulțumit pe alegători, ci pentru că, hotărînd acest lucru, s-au situat pe un teren revoluționar, pentru că se putea spera că loviturile pe care le primeau din partea guvernului, le vor deschide, în sfîrșit, ochii, făcîndu-i să înțeleagă cum trebuie să te porți față de coroană și față de guvern ca să obții ceva. Se nădăjduia că prin aceasta fiecare dintre ei va face măcar un pas mai spre stînga.

A reieșit însă că lecția dată în noiembrie n-a întîrziat să-și arate roadele. În loc să facă un pas mai spre stînga, acești domni l-au făcut mai spre dreapta. Cu cel mai bine intenționat patetism de tînguitori²⁸⁵ ei predică împăcarea și înțelegerea. Ei declară că sînt gata să uite și să ierte corecția care li s-a aplicat și propun pacea. Merită deci din plin rîsetele batjocoritoare cu care li se respinge propunerea.

Urmează la cuvînt d-l conte *Renard*, moșier din Silezia.

D-lui Renard îi place să creadă că în martie nu a avut loc nici o răsturnare, ci că s-a adăugat doar un factor nou. Coroana rămîne coroană, i se adaugă numai ca „factor hotărîtor” reprezentanța *stărilor sociale* (!), prin care poporul are vot *consultativ*. În rest totul rămîne cum a fost. (Într-adevăr tocmai așa ceva urmează să ne fie acordat sub forma constituției cu dumnezeu înainte pentru rege și patrie, și apoi să fie revizuit). Deputatul trebuie „să reprezinte constituția poporului în totalitatea sa, adică poporul *împreună* cu suveranul, nu însă poporul *împotriva* suveranului”. (Se pune atunci întrebarea la ce mai servește suveranul dacă oricum deputații îl „reprezintă” ?). După această nouă teorie a statului, d-l Renard mai declară Camerei următoarele: Camera nu este nicidecum chemată „să se tocmească cu coroana” — adică să cadă la învoială —, „să se angajeze într-o ceartă de cuvinte cu ea sau *chiar, dacă vreți, cu privire la drepturi*” ; guvernul și Camera nu sînt nicidecum „avocații a două părți care sînt în proces”. Deputatul care-și înțelege altfel mandatul său „face război civil în teorie”.

D-l Renard vorbește destul de clar. În statele constituționale profane parlamentul guvernează prin comitetul său, guvernul, iar regele nu are alt drept decît să spună amin și să semneze. Așa a fost și la noi în zilele de grele încercări, în

timpul lui Camphausen, Hansemann și Pfiel. Dar, în monarhia constituțională regală-prusiană prin grația lui Dumnezeu, lucrurile stau tocmai invers : regele guvernează prin miniștrii săi și vai de parlament dacă se încumetă să facă altceva decît să spună amin la efuziunile regelui prin grația lui Dumnezeu !

„Cea mai elocventă dovadă — continuă d-l Renard — că între coroaă și popor nu există nici o ruptură o constituie momentul de față, cînd în toate provinciile se discută cu o însuflețire generală *problema germană*... Cauza acestei însuflețiri... trebuie căutată la mulți mai ales în demnitatea și în grandoarea ereditarei noastre dinastii prin grația lui Dumnezeu, a dinastiei *cavaleresti și victorioase*” (în special în Champagne, la Iena²⁸⁶ și la 18 martie 1848) „a Hohenzollernilor. (Animație și strigăte de bravo !)”.

Ca mărturie a acestei însuflețiri stă faptul că în aceeași zi de 19 martie, cînd d-l Renard a rostit aceste cuvinte, la Gürzenich * 5.000 de oameni „l-au huiduit pe împăratul german” ; că, la cîteva zile după acest incident, la Frankfurt a fost respinsă candidatura regelui Prusiei ca împărat ereditar ; stă jalnica majoritate de 4 voturi care s-a pronunțat în genere alaltăieri la Frankfurt pentru un împărat ereditar.

Nu, exclamă în cele din urmă Renard, care de altfel nu e în nici un caz o vulpe ** : „nimănui nu trebuie să-i reușească și nu-i va reuși să distrugă printr-o otravă dizolvanță rana care vrea să se lecuiască și tinde spre o *viață nouă*, și să facă din fisura eventual produsă” (vasăzică există totuși !) „o prăpastie de netrecut !”

Prea onorabile Renard ! Fie ca răuvoitorilor să nu le reușească niciodată „să distrugă printr-o otravă dizolvanță viața nouă din rana” făcută în primăvara anului trecut portofelului tău doldora de aur pe seama privilegiilor feudale, rană care, prin grația divină ce se revarsă din nou asupra ta, „vrea să se lecuiască și tinde spre o viață nouă”, „făcînd din fisura, eventual produsă, o prăpastie de netrecut” între veniturile și cheltuielile tale !

La tribună se urcă d-l Jacoby. Nici d-l Jacoby, deși este mai categoric decît Berg și-și formulează raționamentele mai limpede și mai precis, nu poate renunța la formulele diplomatice. După părerea lui, recunoașterea constituției în adresă este *deplasată*, deoarece acest lucru nu poate fi făcut *în treacăt*, și este inoportună, deoarece constituția nu este încă re-

* Vezi volumul de față, pag. 647—648. — *Nota Red.*

** Joc de cuvinte : Renard — nume de familie ; „renard” — vulpe. — *Nota Red.*

vizuită definitiv, sancționată și consfințită prin jurământ. Ca și cum recunoașterea unei asemenea constituții ar putea vreodată să nu fie deplasată și inoportună !

Nici d-l Jacoby „nu vrea să reia vechea dispută” cu privire la dizolvarea Adunării conciliatoare. El vrea „să lase pe seama istoriei imparțiale” să hotărască dacă această dizolvare a fost un act salutar sau scopul final al unei conspirații diplomatice. „Istoria imparțială” va înregistra că oamenii care vorbeau în gura mare atunci când constituiau majoritatea se comportă acum, când sînt în minoritate, cu supunerea unor școlari pedepsiți.

„În ceea ce privește recunoașterea constituției de către popor, trebuie să obiectez că adunarea noastră este singurul organ legal, singurul organ chemat să recunoască constituția”.

Nu, d-le Jacoby, adunarea dv. nu este nicidecum un asemenea organ. Adunarea dv. nu este altceva decît un organ creat în special în urma unor mașinații ale guvernului, organ ales pe baza așa-zisei legi electorale acordate și în condițiile faimoasei „independențe” a alegătorilor²⁸⁷. Adunarea dv. poate, firește, să recunoască constituția, dar aceasta nu va fi decît o recunoaștere a constituției acordate de către însăși constituția acordată. Poporul se va sinchisi prea puțin de acest lucru, iar „istoria imparțială” va înregistra curînd că, în ciuda faptului că ați recunoscut această așa-zisă constituție — admitînd că s-ar ajunge la acest lucru —, ea a fost călcată în picioare de mersul revoluției europene și a dispărut nu se știe cum.

Probabil că d-l Jacoby știe acest lucru tot așa de bine ca și noi ; deputații de dreapta știu și ei că el știe acest lucru ; la ce bun atunci toată această flecăreală despre terenul legalității, cu atît mai mult cu cît există intenția de a pune la îndoială terenul legal al adunării dizolvate !

D-l Scherer, avocat și deputat de Düsseldorf și Elberfeld, se arată extrem de indignat de proiectul de adresă prezentat de D'Ester. El consideră că delegația care ar înmîna regelui o atare adresă „trebuie să fie urmată de insurecția armată”. Cînd în urma ta vine insurecția armată, d-le Scherer, vorbești cu totul altfel cu regii !

Acest proiect „aruncă torța în țară” ; dar d-l Scherer este de părere că „ea nu va incendia, ci va dăuna numai acelor care o poartă”.

Mai limpede nici nu se putea vorbi. D-l Scherer sfătuiește cu bunăvoință stînga să-și retragă proiectul ; de nu, într-o

bună zi se va pomeni arestată, în ciuda paragrafelor cu privire la inviolabilitatea deputaților. Omenos sfat, nimic de zis, d-le Scherer !

La tribună se urcă acum d-l *Waldeck*. E neschimbat ; e de stînga, dar nici cu un pas mai de stînga decît e îngăduit cuiva dacă vrea să fie *acceptat*. D-l *Waldeck* își începe expunerea exprimîndu-și indignarea că dreapta nu contenește să-i atribuie funesta dispută în legătură cu lovitura de stat din noiembrie. D-l *Waldeck* și „partidul său” au arătat „destul de limpede că această ceartă de principii nici n-ar fi trebuit să pornească”. După părerea lui, „adunarea este de acord” (destul de rău !) „asupra felului cum să se procedeze cu constituția”, anume că trebuie revizuită. D-l *Waldeck* explică din nou de ce consideră el lupta de principii inutilă și mai face încă o dată apel la cele mai bune sentimente ale dreptei : „nu puteți oare lăsa pentru un timp această problemă departe ?... Vederile dv. nu vor avea nimic de pierdut de pe urma acestui fapt ; *menajați însă vederile altora !*”

Limbaj demn de un deputat al „reprezentanței” dizolvate „a poporului”, adresat majorității care-și freacă bucuoroasă miinile cînd își amintește de reușita dizolvare a Adunării naționale !

„Menajați însă vederile altora !” Marele om imploră *menajamente !*

Abia cînd elaborarea constituției va fi terminată, abia atunci, „speră” ministrul viitorului, „*datorită activității parlamentare adunarea se va ridica realmente la acea înălțime care este necesară pentru a înțelege cum trebuie urmările unei atare declarații*” (cu privire la valabilitatea constituției) !

Într-adevăr ! Oare proaspeții noștri cavaleri de tribună parlamentară, cu o practică parlamentară de numai șapte luni, nu fac pe atotștiutorii și pe deșteptii, comportîndu-se ca și cum ar sta de cincizeci de ani pe băncile bisericii Sf. Ștefan și ar fi trecut prin toate Camerele de la Paris, începînd cu „Chambre introuvable” din 1815 pînă la „Chambre introuvable” din 24 februarie ? ²⁸⁸

Dar un lucru e adevărat. Cavalerii noștri de tribună parlamentară, în decursul scurtei lor cariere, s-au îndopat cu atîta autosatisfacție parlamentară și au consumat atîta energie revoluționară — si jamais il y en avait * — de parcă ar fi încărunțit în patosul dezbaterilor parlamentare.

* — dacă ar fi avut-o vreodată. — *Nota Trad.*

După d-l Waldeck își desfășoară arta oratorică fosta excelență, pe vremuri atotputernicul domn von *Bodelschwingh*.

Ca și d-l Manteuffel, fostul superior al acestuia a devenit, „la porunca maiestății-sale”, adept al monarhiei constituționale ! Este cât se poate de comic să-l auzi pe ultimul premier al monarhiei absolute apărind monarhia constituțională.

Pînă la revoluția din februarie, d-l *Bodelschwingh* trecea drept cel mai bun orator al guvernului de pe atunci. În Dieta unită el a reușit să se strecoare cu mult mai bine decît alții. Cînd citești însă actuala sa cuvîntare, te înspăimîntă, în propriul său interes, stupiditatea și platitudinea acestei stranii cuvîntări. D-l *Bodelschwingh* a devenit constituționalist la comandă ; abstracție făcînd însă de acest calificativ, el a rămas — nu se știe dacă la comandă sau nu — același. El se scuză că a trăit „retras la țară” ; dar mai curînd ai crede că s-a lăsat *îngropat* un an întreg.

El recunoaște că proiectul de adresă propus de stînga, proiect cât se poate de nevinovat, „l-a edificat asupra vederilor ei într-un mod și într-o măsură cum nu și-ar fi putut *nici pe departe imagina* înainte de a veni în Cameră”.

Quel bonhomme ! * Se vede că, pe vremea cînd d-l *Bodelschwingh* mai governa Prusia, tare prost l-au informat numeroșii lui spioni plătiți cu banii noștri, dacă el este acum gata să creadă că de atunci încoace toate aceste fenomene au răsărit deodată ca din pămînt !

Stînga declarase că ea nu se află în Cameră pe baza cartei elaborate în spiritul curților marțiale, ci pe baza votului universal. Ce răspunde d-l *Bodelschwingh* ?

„Dacă mandatele noastre derivă din votul universal, atunci toate formalitățile” (de validare a alegerilor) „sînt de prisos. *E destul să ne ducem în piață și să spunem : alegeți-mă !* Nu știu de cîte fracțiuni din votul universal considerați că este nevoie pentru a revendica dreptul de a intra în această Cameră. Luați cît poftiți ; în felul acesta veți întruni cu ușurință un număr suficient de voturi, în caz că s-ar recunoaște acest drept, incinta acestei Camere s-ar umple curînd în așa măsură, încît nu ar mai rămîne loc pentru noi ; cel puțin în ceea ce mă privește, aș renunța atunci la mandat — și cu cît mai curînd, cu atît mai bine”.

Nu ne-am mira dacă vreun țăran oarecare din Westfalia sau d-l von *Bodelschwingh*, pe vremea cînd mai era încă ministru, ar fi exprimat această idee profundă cu privire la votul universal. Pasajul mai sus citat prezintă interes prin faptul că demonstrează cum puteai fi premier în Prusia și cum

* — Ce nătîng ! — Nota Trad.

puteai conduce întreaga birocrație disciplinată „fără să ai habar” de problemele cel mai stringente de importanță europeană. Dar ca să ai o fantezie atât de extraordinară în legătură cu votul universal după ce în Franța acesta a fost în vigoare de două ori, după ce în Prusia nu numai că ceea ce *stînga* numește vot universal a fost de două ori în vigoare, dar chiar i-a acordat însuși d-lui Bodelschwingh mandatul său în Cameră — pentru aceasta trebuie să fi fost ministru prusian antideluvian ! Dar să nu uităm că d-l Bodelschwingh a fost îngropat și a înviat abia „la comanda maiestății-sale” de a intra în Cameră !

Mai departe d-l Bodelschwingh spune :

„Chiar dacă nu sîntem nicidecum de părere că abia prin revizuire această constituție va căpăta valabilitate, avem toată încrederea că coroana nu va refuza să satisfacă *doleanțele* (!) Camerei... Spunem acest lucru fiind *conștienți* că nu trebuie să ne tocim și să ne certăm cu guvernul ca și cum am avea în față niște dușmani ; dimpotrivă, sîntem convinși că în fața noastră stă coroana, care, ca și noi, are în vedere numai binele patriei... că în zile bune ca și în zile rele stăm strîns uniți în jurul tronului... temelia cucerniciei, respectului față de lege, sentimentului obștesc etc.”.

D-l Bodelschwingh își închipuia că încă mai vorbește în Dieta unită. Acum, ca și mai înainte, el se situează pe *terenul încrederii*. Și pe bună dreptate ! Căci Camera creată de așa-numitul vot universal al stîngii, cu ajutorul paragrafelor care prevăd că este de sine stătătoare, al alegerilor indirecte și manevrelor lui Manteuffel, nu trebuie să se rușineze de loc cînd era intitulată : înalta Dietă unită.

După deputatul Schulze-Delitzsch, care a rostit o cuvîntare cu totul lipsită de importanță, urmează la tribună fosta excelență d-l conte Arnim. Spre deosebire de d-l Bodelschwingh, d-l Arnim *nu* a dormit anul trecut. El știe ce vrea.

E limpede, spune el, de ce vrem să recunoaștem de îndată constituția în întregul ei.

„Putem fi oare atât de siguri că revizuirea constituției va ajunge la un rezultat ? Și dacă nu ? Ce va fi socotit atunci o lege fundamentală ? Tocmai pentru că ne aflăm într-o situație în care nu este sigur că se va ajunge la o înțelegere între cele trei puteri în ceea ce privește revizuirea constituției, tocmai de aceea este important ca și în acest caz *poporul să aibă o constituție*.”

E clar ? Aceasta este a doua aluzie discretă în decursul aceleiași ședințe.

Și deputatul D'Ester se împotrivesc proiectului comisiei. Cuvîntarea lui D'Ester este incontestabil cea mai bună din

cîte s-au rostit de deputații stîngii în cursul acestor dezbateri generale. Îndrăzneala și vioiciunea cu care deputatul de Mayen îi atacă pe domnii deputați ai dreptei produce o impresie plăcută după toate aceste dezbateri deprimante și plicticoase. Dar nici D'Ester nu poate vorbi fără concesiile diplomatice și tertipurile parlamentare. El spune, de pildă, că și dînsul este perfect de acord că trebuie să se pună capăt revoluției. Dacă, din considerente parlamentare, unui deputat i se pot trece cu vederea aceste cuvinte, unui membru al Comitetului central democratic nu-i era permis să se exprime nicidec în felul acesta; omului care a început imediat după aceea o discuție cu Wincke în legătură cu „gradul” respectiv „de cultură” nu-i era permis să lase să cadă asupra lui nici măcar umbra unei bănuieli că ar fi în stare de o asemenea trăncăneală. Tot nu-l crede nimeni.

În încheiere, deputatul *Riedel* închină un imn de slavă faptului că „*coroana și-a asumat din nou dreptul de a elabora legi*”. Un „bravo” ironic îi atrage atenția că a fost indiscret. Speriat el adaugă: „bineînțeleș, în mod provizoriu!”.

Aceasta este a treia aluzie discretă la adresa domnilor deputați!

Se trece la dezbatererea problemelor speciale, asupra cărora ne rezervăm dreptul să revenim mâine.

Scris de F. Engels
la 25 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 259
din 30 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Războiul din Italia și din Ungaria

Colonia, 27 martie. Războiul din Italia a început ²⁸⁹. O dată cu acest război, monarhia habsburgică s-a încărcat cu o povară care fără îndoială că o va strivi.

Atîta timp cît Ungaria nu s-a aflat în război deschis cu monarhia unită, ci întreprindea numai acțiuni militare episodice împotriva slavilor de sud, Austriei nu i-a fost greu să o scoată la capăt cu italienii revoluționarizați numai pe jumătate, fărîmițați și paralizați de tripla trădare a suveranilor lor. Și, totuși, cîte eforturi a reclamat această victorie! Mai întîi a fost nevoie ca papa și marele duce de Toscana să-și retragă direct sau indirect trupele de pe teritoriul Veneției, a fost nevoie ca să fie nemijlocit trădată cauza Italiei de către Carol Albert și comandanții lui de oști, pe de o parte incapabili pe de alta vînduți, și înainte de toate a fost nevoie ca, printr-o politică de duplicitate și prin concesiile aparente, ba maghiarii, ba slavii de sud să fie determinați să-și trimită trupele în Italia înainte ca Radetzki să fi putut repurta victoriile de la Mincio. Se știe că abia regimentele de grăniceri ale slavilor de sud, trimise în masă în Italia, au făcut ca armatele austriece dezorganizate să fie din nou apte de luptă.

Apoi, atîta timp cît a durat armistițiul cu Piemontul, atîta timp cît Austria nu trebuia decît să-și mențină armata ei din Italia la efectivul de pînă atunci fără a fi nevoită s-o întărească peste acest efectiv, Austria a putut să-și îndreptegrosul armatei ei de 600.000 de soldați împotriva Ungariei, a putut să-i respingă pe maghiari, luîndu-le poziție după poziție, ba în cele din urmă, datorită întăririlor primite zilnic, să zdrobească forțele armate ale Ungariei. Ca și Napoleon, Kossuth n-ar fi putut rezista multă vreme unor forțe superioare.

Dar războiul din Italia schimbă foarte mult starea de lucruri. Din momentul în care denunțarea armistițiului a devenit un lucru cert, Austria a trebuit să-și dubleze trupele trimise în Italia, să-și împartă recruții proaspăt înrolați între Windischgrätz și Radetzki. În felul acesta este de presupus că nici unul, nici altul nu vor primi destule întăriri.

De aceea, dacă în ceea ce-i privește pe maghiari și pe italieni este vorba doar să cîștige timp — timp pentru a-și procura și a-și fabrica arme, timp pentru a-i instrui pe milițieni și pe membrii gărzilor naționale încît să devină soldați apți de luptă, timp pentru revoluționarea țării —, Austria, în comparație cu adversarii ei, slăbește pe zi ce trece.

În timp ce Roma, Toscana și chiar Piemontul sînt împinse, prin însuși mersul războiului, tot mai mult spre revoluție și silit de din zi în zi să-și sporească energia revoluționară, în timp ce ele pot aștepta criza din Franța care se apropie cu pași repezi, în Austria cel de-al treilea element dezorganizator, *opозиția slavă*, cîștigă zi de zi tot mai mult teren și se organizează din ce în ce mai bine. Constituția acordată care, drept recunoștință pentru faptul că slavii au salvat Austria, îi aruncă înapoi în starea dinaintea revoluției din martie, nenumeratele ofense aduse slavilor prin abuzurile birocrăției și soldătimii, toate acestea sînt fapte consumate, care nu mai pot fi schimbate.

Se înțelege că în aceste împrejurări „Kölnische Zeitung” arde de nerăbdare să vadă că trupele imperiale pun capăt războiului neplăcut împotriva Ungariei. Ca atare a comunicat ieri că trei coloane ale trupelor imperiale au trecut Tisa, știre cu atît mai verosimilă cu cît nu a fost pînă în prezent confirmată de nici un comunicat. Din altă parte se comunică în schimb că, dimpotrivă, armata maghiară înaintează în marș forțat spre Pesta cu intenția vădită de a elibera Komornul * asediat. Deși supus unui bombardament violent, Komornul rezistă vitejește. În timpul bombardamentului, apărătorii Komornului n-au tras nici un foc de armă ; dar cînd austriecii au încercat să treacă la atac, împotriva lor s-a deschis un foc ucigător de mitralii care i-a silit să se retragă cu mari pierderi. Se zvonește că regimentul de ulani polonezi al ducelui de Coburg ar fi trecut de partea maghiarilor în momentul cînd Dembinski, așteptînd liniștit atacul acestuia, a pus orchestra să cînte „Polonia nu e încă pierdută” ²⁹⁰.

* Denumirea ungară : Komárom. — Nota Red.

Acestea sînt toate știrile pe care le putem da astăzi în legătură cu teatrul de război ungar. Curierul de la Viena din 23 martie nu a sosit încă.

Să ne întoarcem acum la teatrul de război italian. Aici, armata piemonteză este dispusă în arc de-a lungul rîurilor Ticino și Pad. Linia întîi a acestei armate se întinde de la Arona peste Novara, Vigevano, Voghera pînă la Castel-San Giovanni în preajma Piacenzei. Rezervele ei se află la cîteva mile în spatele acestei linii, pe rîurile Sesia și Bormida în apropiere de Vercelli, Trino și Alessandria. La extremitatea flancului drept, lingă Sarzana, la granița toscano-modeneză, se află un corp special de armată sub comanda lui La Marmora, gata să invadeze Parma și Modena prin trecătorile din Lunigiana, pentru a face din stînga joncțiunea cu flancul drept al armatei principale și din dreapta cu armatele toscane și romane, și să treacă, după împrejurări, Padul și Adigele spre a opera pe teritoriul Venetiei.

De cealaltă parte, pe malul stîng al rîului Ticino și al Padului, se află Radetzki. După cum se știe, armata lui este împărțită în două corpuri, dintre care unul ocupă Lombardia, iar celălalt Venetia. În timp ce din această provincie nu se semnalează nici o dislocare de trupe, din toate părțile ne parvin știri că Radetzki și-a concentrat la Ticino întreaga armată din Lombardia. El și-a rechemat toate trupele din Parma, lăsînd în fortăreața Modena doar cîteva sute de oameni. La Varessa, Como, Val d'Intelvi și Valtellina nu au rămas nici un fel de unități militare și chiar grănicerii de la vamă au dispărut.

Întreaga armată aflată la dispoziția lui Radetzki, cu un efectiv de 50.000 de oameni, este înșirată de-a lungul Ticinului de la Magenta pînă la Pavia și de-a lungul Padului de la Pavia pînă la Piacenza.

Se spune că Radetzki ar fi avut planul temerar de a trece imediat cu această armată Ticinul și de a se îndrepta, profitînd de zăpăceala care s-ar fi produs fără doar și poate în rîndurile italienilor, direct spre Turin. Ne amintim că și anul trecut Radetzki a făurit, și nu o dată, asemenea planuri napoleoniene și că și atunci a plătit scump pentru ele. De astă dată însă întregul Consiliu de război s-a pronunțat împotriva acestui plan și s-a hotărît ca, fără să se dea o luptă decisivă, armata să se retragă în direcția Adda, Oglio și, la nevoie, chiar în direcția Chiesa, pentru a primi acolo întăriri din Venetia și din Illiria.

Depinde de operațiile piemontezilor și de entuziasmul de luptă al lombarzilor dacă austriecii vor efectua această retragere fără pierderi și dacă vor reuși să-i țină mult timp în loc pe piemontezi. Versantul sudic al Alpilor, anume Como, Brianza, Alpii Bergamezi, Veltlin (Val Tellina) și regiunea Brescia, care au și fost în cea mai mare parte părăsite de austrieci, se pretează în cel mai înalt grad pentru războiul național de partizani. Austriecii, concentrați în regiunea de șes, trebuie să renunțe la munți. Printr-o înaintare rapidă, cu trupe ușor înarmate, piemontezii pot organiza aici repede în flancul drept al austriecilor un război de guerillă care să amenințe flancul și, în caz de înfrângere a unui corp de armată izolat, să pună în primejdie retragerea trupelor imperiale, să le taie comunicația și să răspîndească insurecția pînă în Alpii Tridentini. Garibaldi ar fi aici la locul lui. Dar nici prin gînd nu-i va trece să mai intre o dată în slujba trădătorului Carol-Albert ²⁹¹.

Armata din Toscana și din Roma, sprijinită de La Marmora, urmează să ocupe linia Padului de la Piacenza pînă la Ferrara, să treacă cît mai curînd posibil Padul și apoi Adigele, să-i taie lui Radetzki legătura cu corpul de armată austro-venețian și să opereze pe flancul stîng, respectiv în spatele acestuia. Totuși este greu de presupus ca această armată să sosească destul de repede pentru a influența primele acțiuni militare.

Dar factorul cel mai hotărîtor este comportarea piemontezilor. Armata lor este bună și plină de avînt în luptă ; dar, dacă va mai fi trădată ca anul trecut, o așteaptă înfrîngerea. Lombarzii cer arme pentru a lupta împotriva asupritorilor lor ; dar dacă un guvern burghez nehotărît va paraliza din nou, ca anul trecut, răscoala maselor, Radetzki își va face încă o dată intrarea în Milano.

Împotriva trădării și lașității guvernului există un singur mijloc : revoluția. Și se prea poate să fie tocmai nevoie ca regele Carol-Albert să-și calce cuvîntul, ca nobilimea și burghezia lombardă să trădeze din nou, pentru a duce pînă la capăt revoluția italiană și totodată războiul Italiei pentru independență. Dar atunci va fi vai de trădători !

Scris de F. Engels
la 27 martie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 257
din 28 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Infrîngerea piemontezilor

I

Colonia, 30 martie. Actul de trădare al lui Ramorino a dat roade. Armata piemonteză a fost complet zdrobită la Novara și respinsă spre Borgomanero, la poalele Alpilor. Austriecii au ocupat Novara, Vercelli și Trino și drumul spre Turin le este deschis.

Știri mai amănunțite nu ne-au parvenit pînă acum. Un lucru este însă cert : fără Ramorino, care a permis austriecilor să se strecoare printre diferitele divizii piemonteze și să izoleze parte din ele, victoria austriecilor ar fi fost imposibilă.

Că și Carol Albert a trădat nu poate fi pus la îndoială. Dar dacă a făcut acest lucru numai prin intermediul lui Ramorino sau și altminteri, vom afla abia mai tîrziu.

Ramorino este aventurierul care — după o carieră mai mult decît dubioasă în timpul războiului din Polonia din 1830—1831 — în 1834, în timpul campaniei din Savoia²⁹², în ziua cînd lucrurile au luat o întorsătură serioasă, a dispărut cu toți banii armatei, și care mai tîrziu, la Londra, i-a fabricat fostului duce al Braunschweigului, în schimbul sumei de 1.200 de lire sterline, un plan de cucerire a Germaniei.

Însuși faptul că un asemenea afacerist a putut fi pus în acest post denotă că din capul locului Carol-Albert, care se temea mai mult de republicanii din Genua și Turin decît de austrieci, era dispus să trădeze.

Că după această înfrîngere revoluția și proclamarea republicii sînt așteptate la Turin reiese din faptul că se fac încercări de a le preîntîmpina prin abdicarea lui Carol-Albert în favoarea fiului său mai mare.

Infrîngerea piemontezilor este mai importantă decît toate farsele imperiale germane luate la un loc. Ea înseamnă înfrîngerea întregii revoluții italiene. După înfrîngerea Piemontului vine rîndul Romei și Florenței.

De nu sînt înșelătoare toate aceste indicii, tocmai această înfrîngere a revoluției italiene va fi semnalul pentru izbucnirea revoluției europene. Poporul francez vede că, pe măsură ce în interiorul țării este tot mai oprimat de propria contrarevoluție, la hotarele țării se apropie din ce în ce contrarevoluția armată din afară. Victoria din iunie și dictatura lui Cavaignac la Paris coincide cu marșul victorios al lui Radezki pînă la Mincio; alegerea lui Bonaparte ca președinte, guvernul Barrot și legea cu privire la cluburi²⁹³ coincid cu victoria de la Novara și cu marșul austriecilor spre Alpi. Parisul e copt pentru o nouă revoluție. Savoia, care de un an se pregătește să se separe de Piemont și să se alipească la Franța, care a refuzat să participe la război, Savoia va dori să se arunce în brațele Franței; Barrot și Bonaparte o vor respinge. Genova și, poate, Turinul dacă nu va fi prea tîrziu vor proclama republica și vor cere ajutorul Franței, iar Odilon Barrot le va răspunde pe un ton grav că el va ști să apere integritatea teritoriului Sardiniei.

Chiar dacă guvernul se face că nu știe, poporul din Paris știe că Franța nu-i poate tolera pe austrieci la Turin și Genova. Și poporul din Paris nu-i va tolera acolo. El le va răspunde italienilor printr-o răscoală victorioasă; iar armata franceză, singura armată din Europa care de la 24 februarie²⁹⁴ nu s-a mai aflat pe cîmpul de luptă, i se va alătura.

Armata franceză arde de nerăbdare să treacă Alpii și să-și măsoare forțele cu austriecii. Ea nu are obiceiul să se împotrivească unei revoluții care-i făgăduiește o nouă glorie și noi lauri, care pornește sub steagul luptei împotriva coaliției. Armata franceză nu este „glorioasa Mea armată”.

Înfrîngerea italienilor este dureroasă. Nici un alt popor, cu excepția polonezilor, nu a fost strivit într-un mod atît de infam de forța covârșitoare a vecinilor lui și nici un popor nu a încercat atît de des și cu atît curaj să scuture jugul care-l apăsa. Și de fiecare dată acest popor nenorocit a fost din nou strivit de asupritorii lui. Și toate sforțările, toate luptele nu au alt rezultat decît noi înfrîngeri! Dar în cazul cînd această înfrîngere va avea drept urmare o revoluție la Paris și va declanșa războiul în Europa, ale cărui indicii se arată pretutindeni; în cazul cînd această înfrîngere va da impuls unei noi mișcări pe întregul continent, mișcare care de astă dată va avea cu totul alt caracter decît cea din anul trecut, — chiar și italienii vor avea toate motivele să se felicite.

II

Colonia, 1 aprilie. Potrivit ultimelor comunicate sosite din Italia, înfrîngerea piemontezilor lîngă Novara nu este nici pe departe atît de decisivă cum reieșea din telegrama trimisă la Paris.

Piemontezii au fost bătuți, li s-a tăiat legătura cu Turinul și au fost izgoșiți în munți. Asta-i tot.

Dacă Piemontul ar fi republică, dacă guvernul din Turin ar fi un guvern revoluționar și ar avea curajul să recurgă la măsuri revoluționare, nimic nu ar fi pierdut. Independența Italiei piere însă nu din cauza invincibilității armelor austriece, ci din cauza lașității monarhiei piemonteze.

Datorită cărui fapt au învins austriecii ? Datorită faptului că, în urma trădării comise de Ramorino, două divizii ale armatei piemonteze au fost despărțite de celelalte trei, iar aceste trei divizii izolate au fost înfrînte de superioritatea numerică a austriecilor. Aceste trei divizii sînt acum împinse pînă la poalele Alpilor Penini.

Din capul locului piemontezii au făcut o greșală enormă prin faptul că le-au opus austriecilor doar o armată regulată, că au vrut să ducă împotriva lor un război obișnuit, burghez, onest. Un popor care vrea să-și cucerească independența nu trebuie să se rezume la mijloacele *obișnuite* de ducere a războiului. Răscoală de masă, război revoluționar, guerillă pre-tutindeni — iată singurul mod în care un popor mic poate s-o scoată la capăt cu un popor mare și o armată mai slabă este în stare să țină piept unei armate mai puternice și mai bine organizate.

Spaniolii au dovedit acest lucru în 1807—1812²⁹⁵, unghurii îl mai dovedesc și acum.

Chrzanowski a fost învins la Novara și izolat de Turin ; Radetzki se afla la 9 mile de Turin. Într-o *monarhie* cum e

Piemontul, fie ea și constituțională, soarta campaniei era astfel hotărîită ; lui Radetzki i s-au făcut propuneri de pace. Într-o republică însă acest lucru *nu era cîtuși de puțin hotărîitor*. Numai lașitatea inevitabilă monarhiei, care nu se încumetă niciodată să recurgă la mijloace revoluționare extreme, numai această lașitate a făcut ca înfrîngerea lui Chrzanowski să nu devină o fericire pentru Italia.

Dacă Piemontul ar fi o republică, care să nu fie nevoită să țină seama de tradițiile monarhice, el ar fi putut termina campania cu totul altfel.

Chrzanowski a fost respins în direcția Biella și Borgomano. Aici, unde Alpii elvețieni și cele două sau trei văi înguste ale râurilor fac aproape imposibilă orice altă retragere și dispersare a armatei, era lesne să concentrezi armata și, printr-un marș îndrăzneț, să faci să eșueze victoria lui Radetzki.

Dacă comandanții armatei piemonteze ar fi avut curaj revoluționar, dacă ei ar fi știut că la Turin există un guvern revoluționar, gata să recurgă la măsuri extreme, le-ar fi fost clar ce trebuie să întreprindă.

După bătălia de la Novara, la Lago-Maggiore staționau 30.000—40.000 de soldați din armata piemonteză. Concentrînd acest corp de armată în interval de două zile, el putea fi aruncat asupra Lombardiei, unde se aflau mai puțin de 12.000 de austrieci. Acest corp ar fi putut să ocupe Milano, Brescia, Cremona, să organizeze o răscoală generală, să zdrobească pe rînd corpurile de armată austriece care înaintau dinspre Veneția și să distrugă astfel întreaga bază de operații a lui Radetzki.

În loc să se îndrepte spre Turin, Radetzki ar fi trebuit să se întoarcă imediat în Lombardia, urmărit de miliția populară piemonteză care, firește, ar fi trebuit să sprijine insurecția din Lombardia.

Acest război cu *adevărat* național, un război ca cel dus de lombarzi în martie 1848, cînd l-au alungat pe Radetzki dincolo de Oglio și Mincio, ar fi antrenat în luptă toată Italia, însuflînd o nouă energie celor din Roma și din Toscana.

În timp ce Radetzki se afla încă între Pad și Ticino, cumpanînd dacă să înainteze sau să se retragă, piemontezii și lombarzii ar fi putut ajunge pînă la Veneția, s-o despresoare, să facă joncțiune cu La Marmora și cu trupele romane, să-l hărțuiască și să-l slăbească pe feldmareșalul austriac prin numeroase lupte de guerilă, să-i fărîmițeze trupele și, în cele

din urmă, să-l învingă. Lombardia nu aştepta decît intrarea piemontezilor ; ea se răscula chiar fără să-i aştepte. Numai fortăreţele austriece ţineau în frîu oraşele Lombardiei. 10.000 de piemontezi se şi aflau în Lombardia ; dacă mai veneau 20.000—30.000, retragerea lui Radetzki devenea imposibilă.

Dar răscoala de masă, insurecţia generală a poporului sînt mijloace în faţa cărora puterea regală se dă înapoi înspăimîntată, mijloace la care recurge numai republica, aşa cum ne-o dovedeşte anul 1793. Acestea sînt mijloace a căror aplicare presupune *teroarea revoluţionară*, şi care monarh s-ar putea hotări la aşa ceva ?

Prin urmare, nu înfrîngerile de la Novara şi Vigevano i-a distrus pe italieni, ci laşitatea şi moderaţia la care i-a constrîns monarhia. Înfrîngerea de la Novara nu a însemnat decît un dezavantaj *strategic* : în timp ce italienilor li s-a tăiat legătura cu Turinul, austrieicii aveau drumul deschis într-acolo. Acest dezavantaj ar fi fost cu totul lipsit de importanţă dacă după bătălia pierdută ar fi început imediat *un adevărat război revoluţionar*, dacă rămăşiţele armatei italiene ar fi constituit nucleul insurecţiei naţionale generale şi onestul război strategic al *armatelor* s-ar fi transformat într-un război al *poporului*, ca cel al francezilor în 1793.

Dar, fireşte, monarhia nu va consimţi niciodată la un război revoluţionar, la o insurecţie generală şi la terorism revoluţionar. Decît să se alieze cu poporul, mai degrabă încheie pace cu duşmanul ei cel mai înverşunat, dar care este de aceeaşi obîrşie cu ea.

Indiferent dacă Carol-Albert a fost sau nu un trădător, *coroana* lui, *monarhia* ar fi fost încă suficiente să ducă Italia la pieire.

Dar Carol-Albert este un trădător. Toate ziarele franceze relatează despre grandiosul complot contrarevoluţionar pus la cale de marile puteri din Europa, despre campania plănuită de contrarevoluţie în vederea opririi definitive a tuturor popoarelor din Europa. Rusia şi Anglia, Prusia şi Austria, Franţa şi Sardinia sînt semnatarele acestei noi Sfinte alianţe.

Carol-Albert primise ordin să pornească la război împotriva Austriei, să se lase bătut, dînd astfel prilej austrieicilor să restabilească „ordinea” în Piemont, la Florenţa şi Roma şi să impună pretutindeni constituţii elaborate în spiritul curţilor marţiale. În schimb, Carol-Albert urma să capete Parma şi Piacenza, ruşilor le revenea pacificarea Ungariei, Franţa urma să devină imperiu şi liniştea în Europa ar fi fost resta-

bilită. Iată, după relatările ziarelor franceze, marele plan al contrarevoluției ; și acest plan ne explică trădarea comisă de Ramorino și înfrîngerea italienilor.

Dar prin victoria lui Radetzki monarhia a primit o nouă lovitură. Bătălia de la Novara, urmată de paralizarea piemontezilor, dovedește că în momentele hotărîtoare cînd un popor trebuie să-și încordeze toate forțele pentru a se salva, nimic nu-l frînează mai mult ca monarhia. Dacă Italia vrea să nu piară din pricina monarhiei, în primul rînd în Italia trebuie să piară monarhia.

III

'Avem în fața noastră, în sfîrșit, limpede și precis tabloul celor petrecute în timpul campaniei piemonteze pînă la victoria austrieșilor de la Novara.

Lăsînd în mod intenționat să se răspîndească zvonul mincinos că va rămîne în defensivă și se va retrage spre Adda, Radetzki și-a concentrat pe ascuns toate trupele la Sant-Angelo și Pavia. *Perfect* informat asupra tuturor planurilor și dispozițiilor lui Chrzanowski și asupra întregului dispozitiv al armatei acestuia, în urma trădării comise de partidul reacționar filoautriac din Turin, Radetzki a reușit, în schimb, să-i inducă complet în eroare pe piemontezi în ceea ce privește planurile sale. Așa se explică faptul că armata piemonteză a fost dispusă pe amîndouă malurile Padului, pentru ca de aici, printr-o mișcare concentrică, să înainteze simultan din toate părțile spre Milano și Lodi.

Totuși, avînd în vedere rezistența serioasă opusă de centrul armatei piemonteze, nu te puteai nicidecum gîndi la succesele rapide pe care le repurtează acum Radetzki. Dacă corpul de armată al lui Ramorino i-ar fi tăiat calea spre Pavia, rămînea destul timp pentru a-l opri pe Radetzki să treacă riul Ticino pînă la sosirea unor întăriri. Între timp ar fi putut veni și diviziile care staționau pe malul drept al Padului și la Arona; armata piemonteză, care se afla de-a lungul rîului Ticino, acoperea Turinul și era îndeajuns de numeroasă pentru a pune pe fugă armata lui Radetzki. Aceasta, firește, cu condiția ca Ramorino să-și facă datoria.

Ramorino însă nu și-a făcut datoria. El i-a permis lui Radetzki să treacă riul Ticino, din care cauză s-a produs o breșă în centrul armatei piemonteze, iar diviziile aflate dincolo de Pad s-au pomenit izolate. În felul acesta soarta campaniei a fost de fapt pecetluită.

Radetzki și-a rînduit apoi întreaga sa armată, cu un efectiv de 60.000-70.000 oameni și 120 de tunuri, între Ticino și Agogna și a atacat din flanc cele cinci divizii piemonteze înșirate de-a lungul rîului Ticino. După ce, pe ziua de 21, datorită colosalei superiorități numerice a forțelor lui, a respins la Mortara, Garlasco și Vigevano primele patru divizii mai apropiate, el a cucerit Mortara, silindu-i astfel pe piemontezi să se retragă la Novara și amenințînd singura cale care le mai rămăsese deschisă spre Turin : calea de la Novara peste Vercelli și Chivasso.

Dar și această cale era ca și pierdută pentru piemontezi. Pentru a-și putea concentra trupele și, în special, pentru a face posibilă venirea diviziei Solaroli, dispusă la extremitatea flancului stîng, lîngă Arona, ei au trebuit să facă din Novara nodul operațiilor lor, pe cînd altminteri ar fi putut să se regrupeze dincolo de Sesia.

Piemontezii, rămași aproape fără nici o legătură cu Turinul, aveau de ales între a primi lupta lîngă Novara sau a trece în Lombardia, unde să ridice poporul la război, lăsînd Turinul în voia soartei, a rezervelor și a gărzilor naționale. În acest caz Radetzki s-ar fi ferit să înainteze.

Cele de mai sus presupun însă ca în Piemont *răscoala de masă* să fi fost gata pregătită ; or, tocmai aceasta nu s-a făcut. Garda națională burgheză era înarmată, în timp ce masa poporului nu, deși cerea cu insistență armele care se aflau în arsenale.

Monarhia nu cutezase să facă apel la forța de nebiruit care în 1793 a salvat Franța.

Piemontezii au fost deci nevoiți să primească lupta la Novara, în pofida poziției lor nefavorabile și a superiorității numerice a inamicului.

40.000 de piemontezi (10 brigăzi), avînd o artilerie relativ slabă, se opuneau întregii armate austriece, care număra cel puțin 60.000 de oameni și avea 120 de tunuri.

Armata piemonteză a fost dispusă sub zidurile Novarei, pe ambele părți ale șoselei spre Mortara.

Flancul stîng, format din două brigăzi sub comanda lui Durando, avea ca punct de sprijin poziția La Bicocca, destul de puternică.

Centrul, format din trei brigăzi comandate de Bes, avea ca punct de sprijin ferm La Cittadella.

Punctul de sprijin al flancului drept, format din două brigăzi sub comanda lui Perron, îl constituia platoul de la Corte Nuovo (pe șoseaua spre Vercelli).

Două corpuri de rezervă erau dispuse în felul următor: un corp, format din două brigăzi, sub comanda ducelui de Genua — pe flancul stîng; al doilea, format dintr-o brigadă și gărzi, sub comanda ducelui de Savoya, actualul rege — pe flancul drept.

Dispozitivul trupelor austriece, așa cum reiese din buletinul lor, este mai puțin clar.

Mai întii flancul stîng al piemontezilor a fost atacat de corpul doi de armată austriac, de sub comanda lui D'Aspre, în timp ce în spatele acestuia se desfășura corpul trei de armată, de sub comanda lui Appel, precum și corpul de rezervă și corpul patru de armată. Austriecii au reușit să-și desfășoare în întregime linia de bătaie și să execute un atac concentric simultan în toate punctele dispozitivului de luptă al piemontezilor și, dată fiind colosala superioritate numerică a austriecilor, piemontezii au fost zdrobiți.

Poziția-cheie a piemontezilor era Bicocca. Dacă austriecii ar fi reușit s-o ocupe, atunci centrul și flancul stîng al piemontezilor rămîneau închise între orașul (nefortificat) și canal și puteau fi ori zdrobite, ori silite să depună armele.

De aceea a și fost îndreptat atacul principal împotriva flancului stîng al piemontezilor, al cărui punct principal de sprijin era Bicocca. Aici s-au dat lupte aprige, deși multă vreme fără rezultat.

Centrul a fost de asemenea obiectul unor atacuri foarte susținute. Piemontezii au pierdut în mai multe rînduri ferma La Cittadella, recucerită de mai multe ori de Bes.

Văzînd că aici întîmpină o rezistență atît de înverșunată, austriecii și-au îndreptat din nou grosul armatei împotriva flancului stîng al piemontezilor. Ambele divizii piemonteze au fost respinse spre Bicocca, și în cele din urmă însăși Bicocca a fost luată cu asalt. În zadar și-a aruncat ducele de Savoya rezervele sale asupra austriecilor. Superioritatea numerică a armatei imperiale era prea mare, poziția era pierdută și, o dată cu ea, soarta bătăliei era hotărîtă. Singura cale de retragere care le mai rămăsese piemontezilor era cea în direcția Alpilor, spre Biella și Borgomanero.

Și „Kölnische Zeitung”, care a așteptat vreme îndelungată o victorie a austriecilor, numește această bătălie, pre-

gătită printr-o trădare și câștigată numai datorită superiorității numerice,

„o bătălie care va rămîne de-a pururi un exemplu strălucit (!) în istoria războaielor, deoarece victoria reputată de bătrînul Radetzki este rezultatul unor manevre atît de iscusit combinate și a unei vitejii atît de admirabile, cum nu s-au mai pomenit din vremea marelui demon al bătăliilor, Napoleon (!!!)“.

Trebuie să recunoaștem că Radetzki, sau mai bine zis Hess, șeful statului său major, a înfăptuit cu abilitate complotul său cu Ramorino. Tot atît de adevărat este că de la trădarea săvîrșită de Grouchy la Waterloo nu s-a mai pomenit, firește, o mirșăvie mai cumplită ca cea a lui Ramorino. Dar Radetzki nu face parte din categoria „demonului bătăliilor“ (!), Napoleon, ci din aceea a lui *Wellington!* Pentru victoriile lui Wellington și Radetzki s-a cheltuit nu vitejie și iscusință, ci *bani peșin*.

Asupra celorlalte minciuni difuzate aseară de „Kölnische Zeitung“, care susținea că deputații democrați ar fi fugit din Turin, că lombarzii „s-ar fi comportat ca niște lași“ etc., nu considerăm necesar să ne oprim. Ultimele evenimente le-au și dezmințit. Aceste minciuni nu fac altceva decît să exprime bucuria lui „Kölnische Zeitung“ că marea Austrie a înfrînt, și încă printr-o trădare, micul Piemont.

Scris de F. Engels
la 30 martie—3 aprilie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 260,
ediția a II-a a numărului 261
și în nr. 263 din 31 martie,
1 și 4 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Politica externă a Republicii franceze

Colonia, 3 aprilie. Ședința Adunării naționale franceze din 31 martie este marcată prin discursul „micului și abilului bărbat”, d-l *Thiers*, care cu o franchețe cinică și o claritate fără echivoc a făcut apologia tratatelor de la Viena din 1815, afirmînd că ele constituie baza actualei situații politice din Europa. Oare micul bărbat nu a avut perfectă dreptate persiflînd contradicția la care se ajunge atunci cînd în fapt aceste tratate rămîn în vigoare, deși în frazeologia juridică sînt negate? Și tocmai această atitudine prudentă a adoptat-o atît guvernul provizoriu cît și Cavaignac. Politica externă a lui Barrot a fost consecința necesară a politicii lui Cavaignac, după cum politica externă a lui Cavaignac a fost consecința necesară a politicii lui Lamartine. Lamartine, ca în genere guvernul provizoriu, al cărui ministru de externe era, a trădat Italia și Polonia sub pretextul de a nu împiedica dezvoltarea internă a Republicii franceze. Zăngănitul armelor nu s-ar fi armonizat cu propaganda retorică a lui Lamartine. Guvernul provizoriu, care pretindea că printr-o frazeologie despre „înfrățire” se poate șterge contradicția dintre clasa burgheză și clasa muncitoare și înlătura cu ajutorul fanteziei lupta de clasă, afirma același lucru și despre contradicțiile dintre națiuni și războiul din afară. Sub egida guvernului provizoriu s-au întărit din nou asupritorii polonezilor, italienilor și ungurilor, concomitent cu burghezia franceză care a tradus în fapt la sfîrșitul lui iunie înfrățirea preconizată de Lamartine. Cavaignac a menținut pacea în afară, pentru a putea duce în liniște războiul civil în țară și pentru a nu periclita nimicirea republicii roșii învinse, a republicii muncitorilor, de către republica „onestă”, moderată, republica burghezilor. În timpul lui Cavaignac a fost restabilită în Europa vechea Sfîntă alianță, după cum în Franța fusese restabilită noua Sfîntă alianță

între legitimiști, adepții lui Ludovic-Filip, bonapartiști și republicanii „onești”. Guvernul acestei duble Sfinte alianțe este guvernul Odilon Barrot. Politica lui externă este politica acestei Sfinte alianțe. El are nevoie de victoria contrarevoluției în afară pentru a desăvârși contrarevoluția în Franța.

În ședința din 31 martie a Adunării naționale, guvernul provizoriu se dezice de Cavaignac. Cavaignac susține, pe bună dreptate, că el este urmașul legitim al guvernului provizoriu și, la rîndul său, se dezice de Odilon Barrot, care, imperturbabil, se lasă încîntat de convingerea fermă că sensul revoluției din februarie sînt tratatele de la Viena din 1815. Flocon declară, fără a fi dezavuat de Odilon Barrot, că de două zile acest guvern a pus Italia literalmente sub interdicție, refuzînd să *le elibereze pașapoarte* tuturor francezilor, polonezilor și italienilor care vor să plece acolo. Nu merită oare Barrot să devină prim-ministrul lui Henric al V-lea ?

De altfel, răspunzînd lui Thiers, Ledru-Rollin recunoaște :

„Da, trebuie să recunosc, nu am procedat bine ; guvernul provizoriu ar fi trebuit să-și trimită soldații la granițe nu pentru cuceriri, ci pentru apărarea fraților oprimați, și în clipa de față nu ar mai fi existat nici un despot în Europa. Dacă atunci am ezitat însă să pornim războiul, de vină era monarhia care ne secătuisese finanțele și ne golise arsenalele”.

Scris la 3 aprilie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 263
din 4 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Comedia cu coroana imperială

Colonia, 3 aprilie. D-l Brandenburg a comunicat ieri celei de-a doua Camere intențiile regelui în „problema germană”. Ispita era prea mare ; de „credincioșii Eckarți”²⁹⁶ ai lui „Neue Preussische Zeitung”, cu avertismentele lor cu tot, nu s-a ținut seama. *Regele Prusiei va accepta coroana care i-a fost oferită și în curînd vom putea deci asista la intrarea triumfală a maiestății-sale cezaro-crăiești-creștin-germane în reședința „imperială”.*

Acceptînd însă coroana imperială din mîinile parlamentului plebeu de la Frankfurt, Frederic-Wilhelm dă parlamentului și iluziei acestuia despre suveranitatea sa ușurel cu piciorul.

Primul-ministru „recunoaște că hotărîrea Adunării de la Frankfurt reprezintă *un mare pas înainte* în vederea realizării unității germane. Dar nu poate să nu țină seama și de drepturile guvernelor. El este de părere că *hotărîrea va deveni valabilă abia prin liberul consimțămînt al monarhilor, fiind obligatorie pentru statele germane ai căror monarhi își vor fi dat acest liber consimțămînt.* Guvernul prusian, în ceea ce-l privește, va face totul pentru a realiza această unire liber consimțită”.

Cîtă șiretenie ! O coroană imperială este oricînd de acceptat, mai cu seamă atunci cînd ea este un scop al vieții la care zadarnic năzuiești demult ; comparați cunoscuta broșură a lui von Radowitz : „De ce *nu* a devenit Frederic-Wilhelm al IV-lea împărat german”²⁹⁷. Dar coroana oferită de parlamentul de la Frankfurt prea era întinată cu noroi plebeu, prea amintea în mod neplăcut de zilele funeste ale dominației poporului suveran, pentru ca un rege prin grația lui dumnezeu, și pe deasupra și reabilitat, să și-o poată pune pe cap fără a sta prea mult pe gînduri.

Abia atunci cînd ceilalți monarhi, încoronați și ei prin grația lui dumnezeu, își vor fi dat consimțămîntul la aceasta, abia atunci noua coroană va fi curățată prin grația lui dum-

nezeu de toate păcatele cuceririlor din martie care au pîn-gărit-o, abia atunci ea va fi consfințită; abia atunci o va lua în mîinile sale alesul celor 290 de profesori și consilieri au-lici și va spune ca pe vremuri la Berlin: „Prin grația lui dum-nezeu dețin această coroană și vai de cel care se va atinge de ea!”.

În ce stadiu nou va intra haosul imperial german în urma acestei comedii cu coroana imperială, și în special prin recu-noașterea sau nerecunoașterea ei de către diferitele țări, la aceasta să răspundă înțeleapta „Kölnische Zeitung”.

Scris de F. Engels
la 3 aprilie 1849

Publicat în ediția specială
a „Noii gazete renane” nr. 263
din 4 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Muncă salariată și capital²⁰⁸

I

Colonia, 4 aprilie *. Ni s-a imputat din diferite părți că n-am expus *relațiile economice* care formează baza materială a luptelor de clasă și a luptelor naționale de astăzi. În mod sistematic noi ne-am referit la aceste relații numai acolo unde ele ies direct la iveală în ciocnirile politice.

În primul rînd era necesar să urmărim lupta de clasă în decursul istoriei curente și să dovedim în mod empiric, pe baza materialului istoric existent și al aceluia nou care se ivește zi de zi, că, o dată cu înfringerea clasei muncitoare, care făcuse revoluția din februarie și din martie, au fost învinși și adversarii ei — republicanii burghezi din Franța, clasa burghezii și cea a țărănimii care pe întregul continent european combăteau absolutismul feudal; că victoria „republicii oneste” în Franța a însemnat totodată căderea națiunilor care au răspuns la revoluția din februarie cu eroice războaie de independență; că, în sfîrșit, o dată cu înfringerea muncitorilor revoluționari, Europa a recăzut în vechea ei dublă robie, în robia *anglo-rusă*. Luptele din iunie de la Paris, căderea Vienei, tragicomedia din noiembrie ** de la Berlin, eforturile desperate ale Poloniei, Italiei și Ungariei, înfometarea Irlandei — iată momentele principale care rezumă în Europa lupta de clasă dintre burghezie și clasa muncitoare, și pe baza cărora am demonstrat că orice mișcare revoluționară, oricît de îndepărtat de lupta de clasă ar părea țelul ei, trebuie să dea greș atîta timp cît nu va învinge clasa muncitoare revoluționară, că orice reformă socială va rămîne o utopie atîta

* În diferitele ediții ale lucrării „Muncă salariată și capital”, dintre care și în ediția din 1891, datele de la începutul fiecărui articol au fost omise. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891 după cuvîntul „noiembrie” s-a adăugat „1848”. — *Nota Red.*

timp cît revoluția proletară și contrarevoluția feudală nu-și vor măsura forțele cu armele în mînă într-un război mondial. În expunerea noastră, ca și în realitate, *Belgia și Elveția* erau niște picturi de gen tragicomic și caricaturale în marea frescă istorică : una ca stat-model de monarhie burgheză, cealaltă ca stat-model de republică burgheză, amîndouă state care își închipuie că sînt la fel de independente atît de lupta de clasă cît și de revoluția europeană.

Acum, după ce cititorii noștri au văzut lupta de clasă dezvoltîndu-se și luînd forme politice grandioase în 1848, a sosit timpul să ne ocupăm mai îndeaproape de relațiile economice propriu-zise, pe care se întemeiază atît existența burgheziei și dominația ei de clasă cît și sclavia muncitorilor.

În trei mari capitole vom expune : 1) relația dintre *munca salariată și capital*, sclavia muncitorului, dominația capitalistului ; 2) *pieirea inevitabilă a claselor burgheze mijlocii și a stării țărănești* * în sistemul actual ; 3) *înrobirea comercială și exploatarea claselor burgheze ale diferitelor națiuni europene* de către despotul pieței mondiale — *Anglia*.

Vom căuta să facem expunerea cît mai simplă și mai populară, pornind de la presupunerea că chiar noțiunile cele mai elementare de economie politică ar fi necunoscute. Vrem să fim pe înțelesul muncitorilor. De altminteri, în Germania, începînd cu apărătorii înverșunați ai stărilor de lucruri existente și pînă la șarlatanii socialiști și la geniile politice neînțelese, care în fărîmițata Germania sînt încă mai numeroși decît suveranii, domnește cea mai ciudată ignoranță și confuzie în ceea ce privește relațiile economice cele mai simple.

Să trecem, așadar, la prima problemă : **Ce este salariul ? Cum este el determinat ?**

Dacă am întreba pe muncitori : „Ce salariu aveți ?” — unul ar răspunde : „Eu primesc de la burghezul meu 1 franc ** pentru o zi de muncă”, altul : „Eu primesc 2 franci” etc. După diferite ramuri de muncă în care lucrează, ei ar indica sume de bani diferite pe care le primesc de la burghezii respectivi pentru un timp de muncă determinat sau *** pentru executarea unei munci determinate, de pildă pentru țesutul unui

* În ediția din 1891, în loc de „stării țărănești” a apărut „a așa-numitei stări a bürgerilor”. — *Nota Red.*

** 1 franc este egal cu 8 groși de argint prusieni.

[În ediția din 1891 cuvîntul „franc” este înlocuit peste tot cu „marcă”. — *Nota Red.*]

*** În ediția din 1891 cuvîntele „pentru un timp de muncă determinat” au fost omise. — *Nota Red.*

cot de pînză sau pentru culesul unei coli de tipar. Cu toată varietatea răspunsurilor lor, ei vor fi cu toții de acord asupra unui punct: salariul este suma de bani pe care capitalistul o plătește pentru un timp de muncă determinat sau pentru prestarea unei munci determinate.

Așadar *, capitalistul *cumpără* munca lor pe bani. Pe bani ei îi *vînd* munca lor **. Cu aceeași sumă de bani cu care burghezul a cumpărat munca lor ***, de pildă cu 2 franci, el ar fi putut să cumpere 2 pfunzi de zahăr sau o cantitate determinată dintr-o altă marfă oarecare. Cei 2 franci cu care a cumpărat 2 pfunzi de zahăr reprezintă *prețul* celor 2 pfunzi de zahăr. Cei 2 franci cu care a cumpărat cele 12 ore de muncă **** reprezintă *prețul* muncii de 12 ore. Munca ***** este deci o marfă, întocmai ca zahărul. Prima se măsoară cu ceasornicul, cealaltă cu cîntarul.

Marfa lor, munca *****, muncitorii o schimbă pe marfa capitalistului, pe bani; și anume acest schimb are loc într-un raport determinat. Atîția bani pentru atîta timp de muncă *****, Pentru 12 ore de țesut — 2 franci. Dar acești 2 franci nu reprezintă oare toate celelalte mărfuri pe care pot să le cumpăr cu 2 franci? În realitate muncitorul a schimbat, așadar, marfa sa, munca, pe celelalte mărfuri de tot felul *****, și anume într-un raport determinat. Dîndu-i 2 franci, capitalistul i-a dat atîta carne, atîta îmbrăcăminte, atîtea lemne, lumină etc. în schimbul zilei sale de muncă. Cei 2 franci exprimă deci proporția în care munca ***** este schimbată pe alte

* În ediția din 1891, după cuvîntul „Așadar” urmează „pe cît se pare”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, după cuvîntul „lor” urmează: „Aceasta însă numai în aparență. Ceea ce vînd muncitorii în realitate capitalistului în schimbul banilor este *forța* lor de muncă. Capitalistul cumpără această forță de muncă pentru o zi, o săptămînă, o lună etc. Și, după ce a cumpărat-o, el o consumă, punînd pe muncitori să lucreze timpul convenit”. — *Nota Red.*

*** În ediția din 1891, în loc de „burghezul a cumpărat munca lor” a apărut „capitalistul a cumpărat forța lor de muncă”. — *Nota Red.*

**** În ediția din 1891, în loc de „muncă” a apărut „folosința forței de muncă”. — *Nota Red.*

***** În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — *Nota Red.*

***** În ediția din 1891, în loc de „timp de muncă” a apărut „timp de folosință a forței de muncă”. — *Nota Red.*

***** În ediția din 1891, în loc de „munca, pe celelalte mărfuri de tot felul”, a apărut „forța de muncă, pe mărfuri de tot felul”. — *Nota Red.*

***** În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — *Nota Red.*

mărfuri, *valoarea de schimb* a muncii sale *. Valoarea de schimb a unei mărfi exprimată în *bani* este tocmai ceea ce numim *prețul* ei. Așadar, *salariul* nu este decît o denumire deosebită dată *prețului muncii* **, *prețului* acestei mărfi specifice care nu poate fi conținută în altceva decît în carnea și în sîngele omului.

Să luăm un muncitor oarecare, de pildă un țesător. Burghezul *** îi pune la dispoziție războiul de țesut și firele. Țesătorul începe să muncească și firele se transformă în pînză. Burghezul *** își însușește pînza și o vinde, de pildă, cu 20 de franci. Reprezintă oare salariul țesătorului *o parte* din pînză, din cei 20 de franci, din produsul muncii sale? Nicidecum. Țesătorul și-a primit salariul cu mult înainte ca pînza să fi fost vîndută, ba poate chiar cu mult înainte de a se fi terminat țesutul ei. Prin urmare, capitalistul nu plătește acest salariu cu banii pe care îi va obține în schimbul pînzei, ci cu banii pe care îi are dinainte disponibili. Mărfurile pe care țesătorul le primește în schimbul mărfii sale, în schimbul muncii ****, sînt tot atît de puțin produse de el ca și războiul de țesut și firele pe care i le pune la dispoziție burghezul. Era posibil ca burghezul să nu fi găsit nici un cumpărător pentru pînza sa. Era posibil ca el să nu fi scos din vînzarea ei nici măcar suma dată ca salariu. Este posibil ca el s-o vîndă foarte avantajos în raport cu salariul țesătorului. Toate acestea nu-l privesc de loc pe țesător. Capitalistul cumpără cu o parte din averea de care dispune, din capitalul său, munca ***** țesătorului, întocmai cum, cu o altă parte din averea sa, a cumpărat materia primă — firele — și unealta de muncă — războiul de țesut. După ce a făcut aceste cumpărături — printre care se numără și munca ***** necesară pentru producerea pînzei —, el nu mai produce decît cu *materii prime și unelte de muncă care-i aparțin numai lui*. Printre acestea din urmă se numără acum, firește, și bunul nostru

* În ediția din 1891, în loc de „a muncii sale” a apărut „a forței sale de muncă”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „prețul muncii” a apărut „prețul forței de muncă, numit de obicei prețul muncii”. — *Nota Red.*

*** În ediția din 1891, în loc de „burghezul” a apărut „capitalistul”. — *Nota Red.*

**** În ediția din 1891, în loc de „muncii” a apărut „forței de muncă”. — *Nota Red.*

***** În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — *Nota Red.*

șesător, căruia îi revine din produs sau din prețul produsului tot atît de puțin ca și războiului de țesut.

Salariul nu este deci o parte care revine muncitorului din marfa produsă de el. Salariul este acea parte din mărfurile deja existente cu care capitalistul își cumpără o cantitate determinată de muncă* productivă.

Munca** este așadar o marfă pe care posesorul ei, muncitorul salariat, o vinde capitalului. Pentru ce o vinde? Pentru a trăi.

Munca*** este însă propria activitate vitală a muncitorului, propria sa manifestare de viață. Și această activitate vitală el o vinde unui terț, pentru a-și asigura mijloacele de subsistență necesare. Activitatea sa vitală este, așadar, pentru el doar un mijloc care-i face posibilă existența. El muncește ca să trăiască. El nici nu consideră munca o parte din însăși viața sa; ea este, dimpotrivă, o sacrificare a vieții sale. Munca este o marfă pe care a vîndut-o unui terț. De aceea nici produsul activității sale nu este scopul activității sale. Ceea ce produce pentru sine însuși nu este mătasea pe care o țese, nici aurul pe care îl extrage din mină, nici palatul pe care îl clădește. Ceea ce produce pentru sine însuși este salariul, iar mătasea, aurul, palatul se reduc pentru el la o cantitate determinată de mijloace de subsistență, poate o haină de bumbac, monede de aramă și o locuință la subsol. Și muncitorul care timp de 12 ore țese, toarce, sfredelește, strunjește, zidește, sapă, sparge sau cară pietre etc. consideră oare aceste 12 ore de țesut, de tors, de sfredelit, de strunjit, de zidit, de săpat, de spart pietre ca o manifestare a vieții sale, ca viață? Dimpotrivă. Viața începe pentru el abia atunci cînd această activitate încetează — la masă, la cîrciumă, în pat. Iar cele 12 ore de muncă nu au pentru dînsul sensul de țesut, tors, sfredelit etc., ci numai sensul de cîștig, care-i permite să mînințe, să se ducă la cîrciumă, să doarmă. Dacă viermele de mătase ar toarce pentru a-și țiri existența ca omidă, atunci el ar fi un adevărat muncitor salariat.

Munca*** n-a fost întotdeauna o marfă. Munca n-a fost întotdeauna muncă salariată, adică muncă liberă. *Sclavul*

* În ediția din 1891, în loc de „muncă” a apărut „forță de muncă”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — *Nota Red.*

*** În ediția din 1891, înainte de cuvîntul „Munca” a apărut „Exercitarea forței de muncă”. — *Nota Red.*

nu-și vindea munca * stăpînului de sclavi, întocmai cum nici boul nu-și vinde țaranului serviciile. Sclavul, cu munca sa cu tot **, este vîndut o dată pentru totdeauna stăpînului său. El este o marfă care poate trece din mîna unui proprietar în mîna altuia. El însuși este o marfă, dar munca ^τ nu este marfa sa. Iobagul vinde numai o parte din munca sa ***. Nu el este acela care primește o plată de la proprietarul pămîntului, ci, dimpotrivă, proprietarul pămîntului primește un tribut de la el. Iobagul aparține pămîntului și aduce roade stăpînului pămîntului. Muncitorul liber însă se vinde pe sine însuși, și anume bucată cu bucată. Zi de zi el vinde la mezat 8, 10, 12, 15 ore din viața sa aceluia care oferă mai mult, posesorului de materii prime, de unelte de muncă și de mijloace de subzistență, adică capitalistului. Muncitorul nu aparține nici vreunui proprietar și nici pămîntului, dar 8, 10, 12, 15 ore din viața sa zilnică aparțin aceluia care le cumpără. Muncitorul îl părăsește ori de cîte ori vrea pe capitalistul care l-a tocmit, iar capitalistul îl concediază ori de cîte ori crede de cuviință, de îndată ce nu mai poate trage de pe urma lui nici un folos sau folosul scontat. Dar muncitorul, a cărui unică sursă de cîștig este vînzarea muncii sale ****, nu poate părăsi întreaga clasă a cumpărătorilor, adică clasa capitaliștilor, fără să se condamne la moarte. El nu aparține cutărui sau cutărui burghez, ci burghezilor, clasei burghezilor *****, și este treaba sa să se plaseze, adică să-și găsească un cumpărător în rîndurile acestei clase a burghezilor *****.

---

* În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — Nota Red.

** În ediția din 1891, în loc de „cu munca sa cu tot” a apărut „cu forța sa de muncă cu tot”. — Nota Red.

*** În ediția din 1891, în loc de „munca sa” a apărut „forța sa de muncă”. — Nota Red.

**** În ediția din 1891, în loc de „vînzarea muncii sale” a apărut „vînzarea forței sale de muncă”. — Nota Red.

***** În ediția din 1891, în loc de „cutărul sau cutărui burghez, ci burghezilor, clasei burghezilor” a apărut „cutărul sau cutărul capitalist, clasei capitaliștilor”. — Nota Red.

***** În ediția din 1891, în loc de „acestei clase a burghezilor” a apărut „acestei clase a capitaliștilor”. — Nota Red.

Înainte de a ne ocupa acum mai îndeaproape de relația dintre capital și munca salariată, vom expune pe scurt relațiile cele mai generale care joacă un rol în determinarea salariului.

Salariul este, după cum am văzut, prețul unei mărfi determinate, al muncii *. Salariul este, așadar, determinat de aceleași legi care determină prețul oricărei alte mărfi.

Se pune deci întrebarea : *cum este determinat prețul unei mărfi ?*

---

* În ediția din 1891, în loc de „al muncii” a apărut „al forței de muncă”. — *Nota Red.*

II

Colonia, 5 aprilie. Prin ce este determinat *prețul* unei mărfi ?

Prin concurența dintre cumpărători și vânzători, prin raportul dintre cerere și ofertă. Concurența prin care este determinat prețul unei mărfi are *trei aspecte*.

Aceeași marfă este oferită de diferiți vânzători. Acela care va vinde mărfuri la fel de bune la prețul cel mai ieftin este sigur că va înlătura pe ceilalți vânzători și că-și va asigura desfacerea cea mai mare. Vânzătorii își dispută deci reciproc desfacerea cea mai mare. Fiecare dintre ei vrea să vîndă, să vîndă cît mai mult, și, dacă e posibil, să vîndă numai el, excluzîndu-i pe ceilalți vânzători. De aceea unul vinde mai ieftin decît celălalt. Are loc, așadar, o *concurență între vânzători*, care face să scadă prețul mărfurilor oferite de ei.

Are însă loc o *concurență și între cumpărători*, care, la rîndul ei, face să crească prețul mărfurilor oferite.

În sfîrșit, are loc o *concurență între cumpărători și vânzători*. Primii vor să cumpere cît mai ieftin cu putință, ceilalți vor să vîndă cît mai scump cu putință. Rezultatul acestei concurențe dintre cumpărători și vânzători va depinde de raportul dintre cele două părți ale concurenței arătate mai sus, adică de faptul dacă este mai puternică concurența din armata cumpărătorilor sau concurența din armata vânzătorilor. Industria pune față în față pe cîmpul de luptă două armate, dintre care fiecare în parte duce o luptă și în propriile ei rînduri, în mijlocul propriilor ei trupe. Armata în sînul căreia are loc încăierarea cea mai mică o învinge pe cea adversă.

Să presupunem că pe piață se află 100 de baloturi de bumbac și în același timp cumpărători pentru 1.000 de baloturi de bumbac. În acest caz, cererea este deci de zece ori mai

mare decît oferta. Concurența dintre cumpărători va fi prin urmare foarte puternică, fiecare dintre ei voind să pună mîna pe un balot, ba, dacă se poate, pe toată suta de baloturi. Acest exemplu nu este o ipoteză arbitrară. În istoria comerțului am avut perioade de recolte proaste de bumbac, cînd cîțiva capitaliști asociați au căutat să acapareze nu 100 de baloturi, ci toată rezerva de bumbac a pămîntului. În exemplul dat de noi, fiecare cumpărător va căuta deci să-l scoată din luptă pe celălalt, oferind un preț relativ mai mare pentru balotul de bumbac. Văzînd trupele armatei dușmane angajate într-o luptă intestină înverșunată și fiind absolut siguri de vînzarea tuturor celor 100 de baloturi de bumbac ale lor, vînzătorii de bumbac se vor feri să se încaiere între ei și să scadă prețul bumbacului într-un moment în care adversarii lor se întrec să-l ridice. Așadar, în armata vînzătorilor a coborît deodată pacea. Ei stau ca *un singur* om în fața cumpărătorilor, își încrucișează filozofic brațele, și pretențiile lor n-ar mai cunoaște limite dacă ofertele, chiar și ale celor mai insistenți cumpărători, n-ar avea limitele lor foarte precise.

Așadar, dacă oferta unei mărfi e mai mică decît cererea acestei mărfi, între vînzători are loc o concurență foarte slabă, sau nu are loc nici o concurență. În aceeași proporție în care scade această concurență, crește concurența dintre cumpărători. Rezultatul: o urcare mai mult sau mai puțin însemnată a prețurilor mărfurilor.

După cum se știe, mai frecvent este cazul invers, avînd un rezultat invers. O precumpănire considerabilă a ofertei asupra cererii, concurență desperată între vînzători, lipsă de cumpărători, desfacerea mărfurilor la prețuri derizorii.

Dar ce înseamnă creșterea și scăderea prețurilor, ce înseamnă preț mare, preț mic? Un grăunte de nisip privit la microscop este mare, iar un turn este mic în comparație cu un munte. Și dacă prețul este determinat de raportul dintre cerere și ofertă, atunci prin ce este determinat raportul dintre cerere și ofertă?

Să ne adresăm primului burghez întîlnit în cale. Fără să stea prea mult pe gînduri, întocmai ca un nou Alexandru Macedon, el va tăia acest nod metafizic cu ajutorul tablei înmulțirii. Dacă producerea mărfii pe care o vînd — ne va spune el — m-a costat 100 de franci și la vînzarea ei obțin — bineînțeles după un interval de un an — 110 franci, acesta este un profit modest, onest, decent. Dacă însă la vînzare

obțin 120 sau 130 de franci, înseamnă că am realizat un profit mare ; iar dacă aş obține 200 de franci, apoi acesta ar fi un profit extraordinar, enorm. Ce-i servește, aşadar, burghezu-lui ca măsură a câştigului ? *Cheltuielile de producție* a mărfii sale. Dacă în schimbul acestei mărfi el primește o anumită cantitate de alte mărfuri a căror producție a costat mai puțin, atunci a pierdut. Dacă în schimbul mărfii sale primește o anumită cantitate de alte mărfuri a căror producție a costat mai mult, atunci a câştigat. Și burghezul calculează scăderea sau creșterea câştigului său după numărul de grade cu care valoarea de schimb a mărfii sale se găsește sub zero sau deasupra lui zero, adică sub *cheltuielile de producție* sau deasupra lor.

Am văzut deci că raportul variabil dintre cerere și ofertă provoacă când urcarea, când scăderea prețurilor, când prețuri mari, când prețuri mici.

Dacă prețul unei mărfi se urcă foarte mult din cauza ofertei slabe sau din cauza creșterii disproporționate a cererii, atunci prețul unei alte mărfi oarecare scade în mod necesar în aceeași proporție ; căci prețul unei mărfi nu poate face decât să exprime în bani raportul în care terțe mărfuri sînt schimbate cu ea. Dacă, de pildă, prețul unui cot de țesătură de mătase se ridică de la 5 la 6 franci, atunci prețul argintului a scăzut în raport cu prețul mătăsii, și la fel a scăzut, în raport cu prețul mătăsii, prețul tuturor celorlalte mărfuri care au rămas la vechile lor prețuri. Trebuie să se dea o cantitate mai mare din acestea în schimbul aceleiași cantități de mătase.

Ce urmare va avea urcarea prețului unei mărfi ? O mulțime de capitaluri se vor îndrepta spre ramura industrială prosperă, și acest aflux de capitaluri în domeniul industriei favorizate va dura pînă cînd profitul în ramura respectivă va scădea pînă la nivelul obișnuit, sau, mai bine zis, pînă cînd, din cauza supraproducției, prețul produselor ramurii respective va scădea sub cheltuielile de producție.

Invers, dacă prețul unei mărfi scade sub cheltuielile ei de producție, capitalurile se vor retrage din producția mărfii respective. Cu excepția cazului în care o ramură industrială nu mai corespunde cerințelor vremii și deci trebuie să dispară, producția mărfii respective, adică oferta ei, va scădea prin această fugă a capitalurilor pînă cînd ea va corespunde cererii, deci pînă cînd prețul ei se va ridica din nou la nivelul cheltuielilor ei de producție, sau, mai bine zis, pînă

cînd oferta va fi scăzut sub cerere, adică pînă cînd prețul ei se va urca iarăși peste cheltuielile ei de producție, căci *prețul curent al unei mărfi se află întotdeauna peste sau sub cheltuielile ei de producție.*

După cum vedem, capitalurile emigrează și imigrează în permanență din domeniul unei industrii în domeniul alteia. Prețul urcat provoacă o imigrare prea puternică, iar prețul scăzut o emigrare prea puternică.

Dintr-un alt punct de vedere am putea arăta că nu numai oferta este determinată de cheltuielile de producție, ci și cererea. Dar aceasta ne-ar îndepărta prea mult de tema noastră.

Am văzut adineauri că oscilațiile ofertei și ale cererii fac ca prețul unei mărfi să revină mereu la nivelul cheltuielilor ei de producție. *E drept că adevăratul preț al unei mărfi se află întotdeauna peste sau sub cheltuielile de producție ; dar urcarea și scăderea se compensează reciproc, așa încît, dacă totalizăm fluxul și refluxul industriei într-un anumit interval de timp, mărfurile sînt schimbate între ele corespunzător cheltuielilor lor de producție, prețul lor fiind deci determinat de cheltuielile lor de producție.*

Această determinare a prețului prin cheltuielile de producție nu trebuie înțeleasă în sensul în care o înțeleg economiștii. Economiiștii spun că *prețul mediu* al mărfurilor este egal cu cheltuielile de producție ; aceasta ar fi *legea*. Mișcarea anarhică prin care urcarea este compensată de scădere, iar scăderea de urcare, ei o consideră drept întîmplare. Tot atît de justificat ar fi să se considere — și aceasta a și fost cazul altor economiști — oscilațiile prețurilor drept lege și determinarea lor prin cheltuielile de producție drept întîmplare. Dar numai aceste oscilații care, examinate mai de aproape, aduc cu sine ravagiile cele mai grozave și, asemenea unor cutremure de pămînt, zdruncină din temelii societatea burgheză, numai aceste oscilații determină, în desfășurarea lor, prețul prin cheltuielile de producție. Mișcarea de ansamblu a acestei dezordini este ordinea ei. În desfășurarea acestei anarhii industriale, în această mișcare circulară, concurența compensează, ca să spunem așa, o extravaganță prin cealaltă.

Vedem, așadar, că prețul unei mărfi este determinat de cheltuielile ei de producție în așa fel, încît perioadele în care prețul acestei mărfi se urcă peste cheltuielile de producție sînt compensate de perioadele în care el scade sub cheltuielile

lile de producție, și invers. Firește că acest lucru nu este valabil pentru un produs industrial izolat dat, ci numai pentru întreaga ramură industrială. Acest lucru nu este valabil deci nici pentru industriașul izolat, ci numai pentru întreaga clasă a industriașilor.

Determinarea prețului prin cheltuielile de producție este identică cu determinarea prețului prin timpul de muncă necesar pentru producerea unei mărfi, deoarece cheltuielile de producție se compun din: 1) materii prime și unelte de muncă *, adică din produse industriale a căror producere a costat un anumit număr de zile de muncă și care reprezintă deci o anumită cantitate de timp de muncă, și 2) din muncă nemijlocită, a cărei măsură este tocmai timpul.

Or, aceleași legi generale care reglează în genere prețul mărfurilor reglează, firește, și *salariul, prețul muncii*.

Salariul ba se va urca, ba va scădea, în funcție de raportul dintre cerere și ofertă, în funcție de felul cum se va desfășura concurența dintre cumpărătorii muncii **, capitaliștii, și vânzătorii muncii **, muncitorii. Oscilațiile salariului corespund în general oscilațiilor prețurilor mărfurilor. *Dar în cadrul acestor oscilații prețul muncii va fi determinat de cheltuielile de producție, de timpul de muncă necesar pentru producerea acestei mărfi, munca ***.*

Care sînt deci cheltuielile de producție a muncii ** ?

Sînt cheltuielile necesare pentru a-l menține pe muncitor ca muncitor și pentru a-l forma ca muncitor.

De aceea, cu cît o muncă cere un timp de calificare mai scurt, cu atît cheltuielile de producție a muncitorului sînt mai mici, cu atît prețul muncii sale, salariul său, este mai redus. În ramurile industriale care aproape nu necesită nici un timp de calificare, simpla existență fizică a muncitorului fiind suficientă, cheltuielile de producție necesare pentru a-l produce pe muncitor se mărginesc aproape numai la mărfurile necesare pentru a-l menține în viață ****. De aceea *prețul muncii sale va fi determinat de prețul mijloacelor de subsistență necesare.*

* În ediția din 1891, în loc de „unelte de muncă” a apărut „uzura uneltelor de muncă”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „muncii” a apărut „forței de muncă”. — *Nota Red.*

*** În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — *Nota Red.*

**** În ediția din 1891, după cuvîntul „viață” s-a adăugat „și capabil de a munci”. — *Nota Red.*

Aici intervine însă și un alt considerent.

Calculînd cheltuielile sale de producție și, pe baza lor, prețul produselor, fabricantul ține seama și de uzura uneltelor de muncă. Dacă, de pildă, o mașină îl costă 1.000 de franci și această mașină se uzează în 10 ani, atunci el adaugă anual 100 de franci la prețul mărfurilor, pentru ca după 10 ani să poată înlocui mașina uzată cu alta nouă. La fel trebuie incluse, în cheltuielile de producție a muncii * simple, cheltuielile de perpetuare, care dau clasei muncitoare posibilitatea să se înmulțească și să înlocuiască pe muncitorii uzați cu alții noi. Prin urmare, uzura muncitorului este pusă la socoteală la fel ca și uzura mașinii.

Așadar, cheltuielile de producție a muncii * simple se reduc la *cheltuielile de întreținere și de perpetuare a muncitorului*. Prețul acestor cheltuieli de întreținere și de perpetuare constituie salariul. Salariul astfel determinat se numește *salariu minim*. Acest salariu minim, ca de altfel în genere determinarea prețurilor mărfurilor prin cheltuielile lor de producție, nu se referă la individul *izolat*, ci la *specie*. Sînt muncitori, milioane de muncitori, care nu primesc destul ca să se poată întreține și perpetua; dar *salariul întregii clase muncitoare* se egalizează în cadrul oscilațiilor lui la nivelul acestui minim.

Acum, după ce ne-am lămurit în ceea ce privește legile cele mai generale, care reglează atît salariul cît și prețul oricărei alte mărfi, putem să trecem la o cercetare mai amănunțită a temei noastre.

---

* În ediția din 1891, în loc de „muncii” a apărut „forței de muncă”.
— *Nota Red.*

III

Colonia, 6 aprilie. Capitalul constă din materii prime, unelte de muncă și mijloace de subzistență de tot felul, care sînt întrebuintate pentru producerea de noi materii prime, noi unelte de muncă și noi mijloace de subzistență. Toate aceste părți componente ale capitalului sînt creații ale muncii, produse ale muncii, *muncă acumulată*. Munca acumulată care servește ca mijloc pentru o nouă producție este capital.

Așa spun economiștii.

Ce este un sclav negru? Un om de rasă neagră. Această explicație nu valorează mai mult ca cealaltă.

Un negru este un negru. Abia în condițiile unor anumite relații el devine *sclav*. O mașină de filat bumbac este o mașină pentru filatul bumbacului. Numai în condițiile unor anumite relații ea devine *capital*. Smulsă din aceste relații, ea nu este capital, la fel cum *aurul* în sine nu este *bani* sau zahărul *preț* al zahărului.

În producție oamenii vin în contact nu numai cu natura *. Ei nu produc decît cooperînd într-un fel anumit și făcînd între ei schimb de activități. Pentru a produce, ei intră în anumite legături și relații între ei, și numai în cadrul acestor legături și relații sociale are loc contactul lor cu natura **, are loc producția.

În funcție de caracterul mijloacelor de producție, aceste relații sociale în care intră producătorii între ei, condițiile în care fac între ei schimb de activități și participă la ansamblul producției vor fi, firește, diferite. O dată cu inventarea unui

---

* În ediția din 1891, în loc de „vin în contact nu numai cu natura” a apărut „nu acționează numai asupra naturii, ei acționează și unii asupra altora”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „contactul lor cu natura” a apărut „acțiunea lor asupra naturii”. — *Nota Red.*

nou instrument de război, a armeei de foc, s-a modificat în mod necesar întreaga organizare internă a armatei, s-au schimbat condițiile în care indivizii pot să formeze o armată și să acționeze ca armată, s-a schimbat și raportul dintre diferitele armate.

Relațiile sociale în cadrul cărora produc indivizii, *relațiile sociale de producție, se schimbă deci, se transformă o dată cu schimbarea și dezvoltarea mijloacelor materiale de producție, a forțelor de producție. Relațiile de producție formează în totalitatea lor ceea ce numim relațiile sociale, societatea, și anume o societate pe o anumită treaptă de dezvoltare istorică, o societate cu un caracter specific, distinctiv. Societatea antică, societatea feudală, societatea burgheză sînt astfel de ansambluri de relații de producție, fiecare dintre ele însemnînd totodată o treaptă deosebită de dezvoltare în istoria omenirii.*

Capitalul este și el o relație socială de producție. El este o relație de producție burgheză, o relație de producție a societății burgheze. Mijloacele de subzistență, uneltele de muncă, materiile prime din care constă capitalul n-au fost oare produse și acumulate în condiții sociale date, în relații sociale determinate? Nu sînt ele oare întrebuițate în vederea unei noi producții în condiții sociale date, în relații sociale determinate? Și nu face, oare, tocmai acest caracter social determinat ca produsele care servesc pentru o nouă producție să fie capital?

Capitalul nu constă numai din mijloace de subzistență, uneltele de muncă și materii prime, numai din produse materiale; el constă în aceeași măsură din *valori de schimb*. Toate produsele din care constă sînt *mărfuri*. Prin urmare capitalul nu este numai o sumă de produse materiale, el este și o sumă de mărfuri, de valori de schimb, de *mărimi sociale*.

Capitalul rămîne același, fie că înlocuim lîna cu bumbac, cerealele cu orez, căile ferate cu vapoare, cu condiția numai ca bumbacul, orezul, vapoarele — corpul capitalului — să aibă aceeași valoare de schimb, același preț ca și lîna, cerealele, căile ferate în care el se întruchipa înainte. Corpul capitalului se poate transforma neîncetat, fără ca acest capital să sufere cea mai mică schimbare.

Dar dacă orice capital este o sumă de mărfuri, adică de valori de schimb, aceasta nu înseamnă că orice sumă de mărfuri, de valori de schimb este capital.

Orice sumă de valori de schimb este o valoare de schimb, orice valoare de schimb în parte este o sumă de valori de schimb. De pildă, o casă care are o valoare de 1.000 de franci este o valoare de schimb de 1.000 de franci. O bucată de hîrtie în valoare de o centimă* este o sumă de valori de schimb egală cu 100/100 de centime. Produsele care pot fi schimbate pe alte produse sînt *mărfuri*. Proporția determinată în care ele pot fi schimbate constituie *valoarea lor de schimb*, sau, exprimat în bani, *prețul* lor. Masa acestor produse nu poate schimba cu nimic destinația lor de a fi *mărfuri*, sau de a reprezenta o *valoare de schimb*, sau de a avea un *preț* determinat. Copacul, fie mare, fie mic, rămîne tot copac. Oare se schimbă caracterul de marfă, de valoare de schimb a fierului dacă îl schimbăm pe alte produse nu cu unciă, ci cu chintalul? În funcție de masa sa, el este o marfă de o valoare mai mare sau mai mică, cu un preț mai mare sau mai mic.

Cum devine însă capital o sumă de mărfuri, de valori de schimb?

Prin faptul că în calitate de forță socială independentă, adică ca forță a *unei părți a societății*, ea se păstrează și sporește prin aceea că *este schimbată pe munca** nemijlocită, vie*. Existența unei clase care nu posedă nimic altceva decît capacitatea de muncă este o premisă necesară a capitalului.

Abia dominația muncii acumulate, trecute, materializate asupra muncii nemijlocite, vii transformă munca acumulată în capital.

Capitalul nu constă în aceea că munca acumulată servește muncii vii ca mijloc în vederea producției noi, ci că munca vie servește muncii acumulate ca mijloc de a-și păstra și spori valoarea de schimb.

Ce se petrece în schimbul dintre capital și munca salariată***?

Muncitorul primește în schimbul muncii sale**** mijloace de subzistență, iar capitalistul primește, în schimbul mijloacelor sale de subzistență, muncă, activitatea productivă a

* În ediția din 1891, cuvîntul „centimă” este înlocuit prin cuvîntul „pfenig”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — *Nota Red.*

*** În ediția din 1891, în loc de „între capital și munca salariată” a apărut „între capitalist și muncitorul salariat”. — *Nota Red.*

**** În ediția din 1891, în loc de „muncii sale” a apărut „forței sale de muncă”. — *Nota Red.*

muncitorului, puterea creatoare prin care muncitorul nu numai că înlocuiește ceea ce consumă, ci și dă muncii acumulate o valoare mai mare decât posedă ea înainte. Muncitorul primește de la capitalist o parte din mijloacele de subzistență existente. La ce-i servesc aceste mijloace de subzistență ? La consumația nemijlocită. Dar îndată ce eu consum mijloacele de subzistență, ele sînt iremediabil pierdute pentru mine, afară doar dacă întrebuițez timpul în care aceste mijloace mă țin în viață pentru a produce noi mijloace de subzistență, pentru a crea în timpul consumației, prin munca mea, noi valori în locul valorilor absorbite prin consumație. Dar tocmai această nobilă forță reproductivă muncitorul o cedează capitalului în schimbul mijloacelor de subzistență primite. El a pierdut-o deci pentru sine însuși.

Să luăm un exemplu : un arendaș plătește zilerului său 5 groși de argint pe zi. Acesta lucrează în schimbul celor 5 groși o zi întreagă pe cîmpul arendașului și-i asigură astfel un venit de 10 groși. Arendașul nu numai că primește înapoi valorile pe care trebuie să le cedeze zilerului, ci le și dublează. Prin urmare, el a întrebuițat, a consumat într-un chip rodnic, productiv cei 5 groși pe care i-a dat zilerului. Cu cei 5 groși el a cumpărat tocmai munca și forța zilerului, care creează produse agricole de o valoare îndoită, făcînd din 5 groși 10 groși. În schimb, zilerul primește în locul forței sale productive, ale cărei efecte le-a cedat totemai arendașului, 5 groși, pe care îi schimbă pe mijloace de subzistență, consumate de el mai repede sau mai încet. Cei 5 groși au fost consumați, așadar, în două feluri : *în mod productiv* pentru capital, deoarece au fost schimbați pe o forță de muncă care a produs 10 groși, și *în mod neproductiv* pentru muncitor, deoarece au fost schimbați pe mijloace de subzistență care au dispărut pentru totdeauna și a căror valoare el poate s-o dobîndească din nou numai repetînd același schimb cu arendașul. *Capitalul presupune, așadar, munca salariată, munca salariată presupune capitalul. Ele se condiționează reciproc, se creează reciproc.*

Un muncitor dintr-o fabrică de bumbac produce oare numai stofe de bumbac ? Nu, el produce capital. El produce valori care servesc din nou ca să se comande muncii lui și, prin intermediul ei, să se creeze valori noi.

Capitalul poate spori numai schimbându-se pe muncă *, numai dînd naștere muncii salariate. Munca salariată ** nu poate să se schimbe decît pe capital, înmulțind capitalul, întărind puterea a cărei sclavă este. *De aceea înmulțirea capitalului înseamnă înmulțirea proletariatului, adică a clasei muncitoare.*

Interesul capitalistului și al muncitorului este, așadar, același, susțin burgheziile și economiștii lor. Și într-adevăr! Muncitorul pierde dacă capitalul nu-i dă de lucru. Capitalul pierde dacă nu exploatează munca ***, și pentru a o exploata trebuie s-o cumpere. Cu cît capitalul destinat producției, capitalul productiv, crește mai repede, deci cu cît industria este mai înfloritoare, cu cît burghezia se îmbogățește mai mult, cu cît afacerile merg mai bine, cu atît capitalistul are nevoie de mai mulți muncitori, cu atît muncitorul se vinde mai scump.

Condiția indispensabilă pentru ca muncitorul să aibă o situație acceptabilă este deci *creșterea cît se poate mai rapidă a capitalului productiv.*

Dar ce înseamnă creșterea capitalului productiv? Înseamnă creșterea puterii muncii acumulate asupra muncii vii, creșterea dominației burgheziei asupra clasei muncitoare. Cînd munca salariată produce avuția străină care o domină, puterea vrăjmașă ei, capitalul, ea capătă în schimb de la aceasta posibilități de muncă [Beschäftigungsmittel], adică mijloace de subzistență, cu condiția să devină din nou o parte a capitalului, pîrghia care zvîrle din nou capitalul într-o mișcare accelerată de creștere.

Afirmația că interesele capitalului și interesele muncii **** sînt identice înseamnă doar atît : capitalul și munca salariată sînt două laturi ale uneia și aceleiași relații. Una o condiționează pe cealaltă, întocmai cum se condiționează reciproc cămătarul și risipitorul.

Atîta timp cît muncitorul salariat este muncitor salariat, soarta lui depinde de capital. Iată care este faimoasa comunitate de interese dintre muncitor și capitalist.

* În ediția din 1891, în loc de „muncă” a apărut „forță de muncă”. — Nota Red.

** În ediția din 1891, în loc de „munca salariată” a apărut „forța de muncă a muncitorului salariat”. — Nota Red.

*** În ediția din 1891, în loc de „munca” a apărut „forța de muncă”. — Nota Red.

**** În ediția din 1891, în loc de „interesele muncii” a apărut „interesele muncitorilor”. — Nota Red.

IV

Colonia, 7 aprilie. Dacă crește capitalul, crește și masa muncii salariate, crește și numărul muncitorilor salariați, într-un cuvînt dominația capitalului se extinde asupra unei mase mai mari de indivizi. Și să presupunem cazul cel mai favorabil : o dată cu creșterea capitalului productiv crește cererea de muncă. Se urcă deci prețul muncii, salariul.

O casă, fie mare sau mică, atîta timp cît casele din jur sînt și ele mici satisface toate pretențiile sociale legate de o locuință. Cînd însă alături de casa cea mică se ridică un palat, ea arată ca o cocioabă. Casa cea mică dovedește acum că proprietarul ei nu este de loc pretențios sau că are pretenții foarte modeste ; și oricît s-ar înălța căsuța în decursul civilizației, dacă palatul vecin se va înălța în aceeași măsură sau într-o măsură și mai mare încă, locatarul casei relativ mici se va simți tot mai prost, mai nemulțumit și mai apăsător între cei patru pereți ai ei.

O sporire simțitoare a salariului presupune o creștere rapidă a capitalului productiv. Creșterea rapidă a capitalului productiv aduce după sine o creștere la fel de rapidă a bogăției, a luxului, a necesităților și a plăcerilor sociale. De aceea, cu toate că plăcerile accesibile muncitorului au devenit mai numeroase, satisfacția socială pe care acestea i-o procură a scăzut atît în comparație cu plăcerile sporite ale capitalistului, care sînt inaccesibile muncitorului, cît și în comparație cu gradul de dezvoltare a societății în general. Necesitățile și plăcerile noastre sînt generate de societate ; de aceea le măsurăm în raport cu societatea, și nu după obiectele care servesc la satisfacerea lor. Întrucît necesitățile și plăcerile noastre au un caracter social, ele sînt relative.

În general, salariul nu este determinat numai de masa de mărfuri pe care o pot obține în schimbul lui. El cuprinde diferite raporturi.

Ceea ce muncitorii primesc în schimbul muncii lor * este, înainte de toate, o sumă de bani determinată. Este oare salariul determinat numai de acest preț în bani ?

În secolul al XVI-lea cantitatea de aur și de argint care circula în Europa a sporit în urma descoperirii Americii **. Valoarea aurului și a argintului a scăzut deci în raport cu celelalte mărfuri. Muncitorii primeau în schimbul muncii lor * aceeași cantitate de argint în monede ca și mai înainte. Prețul în bani al muncii lor rămăsese același și totuși salariul lor scăzuse, fiindcă în schimbul aceleiași cantități de argint ei primeau o cantitate mai mică de alte mărfuri. Aceasta a fost una dintre împrejurările care au favorizat creșterea capitalului, ridicarea burgheziei în secolul al XVI-lea.

Să luăm un alt caz. În iarna anului 1847, în urma unei recolte proaste, prețurile alimentelor strict necesare, ca cerealele, carnea, untul, brânza etc., s-au urcat considerabil. Să presupunem că muncitorii ar fi primit în schimbul muncii lor * aceeași sumă de bani ca și înainte. Nu scăzuse, oare, salariul lor ? Firește că scăzuse. În schimbul aceleiași sume de bani ei primeau mai puțină pâine, carne etc. Salariul lor scăzuse nu pentru că scăzuse valoarea argintului, ci pentru că crescuse valoarea mijloacelor de subsistență.

Să presupunem, în sfârșit, că prețul în bani al muncii ar rămâne același, în timp ce prețul tuturor produselor agricole și industriale ar fi scăzut datorită folosirii unor mașini noi, datorită unui anotimp favorabil etc. Cu aceeași sumă de bani muncitorii pot cumpăra acum mai multe mărfuri de toate felurile. Salariul lor s-a urcat, așadar, tocmai pentru că valoarea lui bănească nu s-a schimbat.

Prețul în bani al muncii, salariul nominal, nu coincide, prin urmare, cu salariul real, adică cu cantitatea de mărfuri care se obține realmente în schimbul salariului. Vorbind deci de urcarea sau de scăderea salariului, nu trebuie să avem în vedere numai prețul în bani al muncii, salariul nominal.

---

* În ediția din 1891, în loc de „muncii lor” a apărut „forței lor de muncă”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „în urma descoperirii Americii” a apărut „în urma descoperirii unor mine mai bogate și mai ușor de exploatat în America”. — *Nota Red.*

Dar nici salariul nominal, adică suma de bani pentru care muncitorul se vinde capitalistului, nici salariul real, adică cantitatea de mărfuri pe care poate s-o cumpere cu acești bani, nu epuizează raporturile cuprinse în salariu.

Înainte de toate, salariul mai este determinat și de raportul în care se găsește față de câștig, față de profitul capitalistului ; acesta este salariul comparativ, salariul relativ.

Salariul real exprimă prețul muncii în raport cu prețul celorlalte mărfuri ; în schimb, salariul relativ exprimă prețul muncii nemijlocite în raport cu prețul muncii acumulate, valoarea relativă a muncii salariate și a capitalului, valoarea reciprocă a capitalistului și a muncitorului *.

Salariul real poate rămâne același, ba chiar să crească, și salariul relativ poate totuși să scadă. Să presupunem, de pildă, că prețurile tuturor mijloacelor de subzistență ar fi scăzut cu $\frac{2}{3}$, în timp ce salariul cu ziua ar fi scăzut numai cu $\frac{1}{3}$, adică, de pildă, de la 3 franci la 2 franci. Deși cu acești 2 franci muncitorul dispune de o sumă mai mare de mărfuri decât dispunea înainte cu 3 franci, salariul său a scăzut, totuși, în raport cu profitul capitalistului. Profitul capitalistului (de pildă al fabricantului) s-a mărit cu 1 franc ; aceasta înseamnă că, pentru o sumă mai mică de valori de schimb pe care capi-

---

* În ediția din 1891, Engels a schimbat pasajul care începe cu cuvintele : „în schimb salariul relativ exprimă”, în felul următor : „în schimb salariul relativ exprimă partea care revine muncii nemijlocite din valoarea nou produsă de ea, în raport cu partea care revine muncii acumulate, capitalului.

Am spus mai sus [vezi volumul de față, pag. 445. — *Nota Red.*] : „Salariul nu este deci o parte care revine muncitorului din marfa produsă de el. Salariul este acea parte din mărfurile deja existente cu care capitalistul își cumpără o cantitate determinată de forță de muncă productivă”. Dar capitalistul trebuie să înlocuiască din nou acest salariu din prețul cu care vinde produsul creat de muncitor ; el trebuie să-l înlocuiască în așa fel, încît, de regulă, să-i mai rămînă un excedent peste cheltuielile de producție făcute, un profit. Prețul de vânzare al mărfii produse de muncitor se împarte pentru capitalist în trei părți : *în primul rînd*, partea care înlocuiește prețul materiilor prime avansate de el și uzura uneltelor, a mașinilor și a altor mijloace de muncă, de asemenea avansate de el ; *în al doilea rînd*, partea care înlocuiește salariul avansat de el și, *în al treilea rînd*, excedentul care rămîne, adică profitul capitalistului. În timp ce prima parte înlocuiește numai *valori care au existat mai înainte*, este limpede că atît partea care înlocuiește salariul cît și excedentul, care reprezintă profitul capitalistului, sînt luate pe de-a-tregul din *valoarea nouă creată prin munca muncitorului* și adăugată materiilor prime. Și *în acest sens* putem considera atît salariul cît și profitul, spre a le compara între ele, ca părți din produsul muncitorului*.

— *Nota Red.*

talistul o plătește muncitorului, muncitorul trebuie să producă o sumă de valori de schimb mai mare ca înainte. Valoarea capitalului a crescut în raport cu valoarea muncii *. Repartiția averii sociale între capital și muncă a devenit și mai inegală. Capitalistul comandă cu același capital unei cantități mai mari de muncă. Puterea clasei capitaliștilor asupra clasei muncitoare a crescut, poziția socială a muncitorului s-a înrăutățit; ea a căzut cu încă o treaptă mai jos față de aceea a capitalistului.

Care este deci legea generală care determină scăderea și creșterea salariului și a profitului în corelația lor?

Salariul și profitul se află într-un raport invers. Valoarea de schimb a capitalului **, profitul, crește în aceeași proporție în care scade valoarea de schimb a muncii ***, salariul, și invers. Profitul crește în măsura în care salariul scade și scade în măsura în care salariul crește.

Se va obiecta, poate, că capitalistul poate câștiga prin schimbul avantajos al produselor sale cu alți capitaliști, prin creșterea cererii pentru marfa sa fie în urma deschiderii de piețe noi, fie în urma creșterii momentane a necesităților pe piețele vechi etc.; că profitul unui capitalist se poate, așadar, mări prin înșelarea altor capitaliști, independent de creșterea și de scăderea salariului, adică a valorii de schimb a muncii ****; sau că profitul capitalistului ar putea de asemenea crește prin perfecționarea uneltelor de muncă, printr-o nouă metodă de folosire a forțelor naturii etc.

În primul rând va trebui să se admită că rezultatul rămîne același, deși se obține pe o cale inversă. E drept că profitul s-a mărit nu pentru că a scăzut salariul, ci salariul a scăzut pentru că s-a mărit profitul. Cu aceeași cantitate de muncă ***** capitalistul a cumpărat o cantitate mai mare de valori de schimb, fără să fi plătit, din această cauză, munca mai scump; adică, în raport cu venitul net pe care munca îl aduce capitalistului, ea este plătită mai ieftin.

* În ediția din 1891, în loc de „Valoarea capitalului a crescut în raport cu valoarea muncii” a apărut „Partea capitalului a crescut în raport cu partea muncii”. — Nota Red.

** În ediția din 1891, în loc de „Valoarea de schimb a capitalului” a apărut „Partea capitalului”. — Nota Red.

*** În ediția din 1891, în loc de „valoarea de schimb a muncii” a apărut „partea muncii”. — Nota Red.

**** În ediția din 1891, în loc de „a muncii” a apărut „a forței de muncă”. — Nota Red.

***** În ediția din 1891, în loc de „muncă” a apărut „muncă străină”. — Nota Red.

Pe lângă aceasta, amintim că, în ciuda oscilațiilor prețurilor mărfurilor, prețul mediu al fiecărei mărfi, proporția în care este schimbată pe alte mărfuri, este determinat de *cheltuielile ei de producție*. De aceea înșelăciunile reciproce dinăuntru clasei capitaliștilor se compensează în mod necesar. Perfecționarea mașinilor, noile metode de folosire a forțelor naturii în slujba producției dau posibilitatea să se producă într-un timp de muncă dat, cu aceeași cantitate de muncă și de capital, o masă mai mare de produse, dar în nici un caz o masă mai mare de valori de schimb. Dacă prin folosirea mașinii de filat pot să produc într-o oră de două ori mai multe fire ca înainte de a fi fost inventată, de pildă 100 de pfunzi în loc de 50, eu nu capăt * în schimbul acestor 100 de pfunzi mai multe mărfuri decât primeam înainte pentru 50, pentru că cheltuielile de producție au scăzut la jumătate sau pentru că pot să furnizez cu aceleași cheltuieli o cantitate dublă de produse.

În sfârșit, oricare ar fi proporția în care clasa capitalistă, burghezia, fie dintr-o singură țară, fie de pe întreaga piață mondială, ar repartiza în sinul ei venitul net de pe urma producției, suma totală a acestui venit net nu este, de fiecare dată, altceva decât suma cu care munca acumulată a crescut în total datorită muncii vii **. Această sumă totală crește deci în proporția în care munca mărește capitalul, adică în proporția în care profitul crește față de salariu.

Vedem, așadar, că, chiar dacă rămânem în *limitele relației dintre capital și munca salariată, interesele capitalului și interesele muncii salariate sînt diametral opuse*.

O creștere rapidă a capitalului este egală cu o creștere rapidă a profitului. Profitul poate să crească repede numai atunci cînd valoarea de schimb a muncii ***, cînd salariul relativ scade tot așa de repede. Salariul relativ poate să scadă, deși salariul real crește o dată cu salariul nominal, cu valoarea bănească a muncii, însă nu în aceeași proporție ca profitul. Dacă, de pildă, în perioadele cînd afacerile merg bine salariul se urcă cu 50/0, în timp ce profitul crește cu 300/0, atunci salariul comparativ, salariul relativ *nu a crescut, ci a scăzut*.

* În ediția din 1891, după cuvîntul „capăt” urmează „pînă la urmă”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „muncii vii” a apărut „muncii nemijlocite”. — *Nota Red.*

*** În ediția din 1891, în loc de „valoarea de schimb a muncii” a apărut „prețul muncii”. — *Nota Red.*

Așadar, chiar dacă venitul muncitorului se mărește o dată cu creșterea rapidă a capitalului, se mărește în același timp și prăpastia socială care desparte pe muncitor de capitalist, se mărește în același timp și puterea capitalului asupra muncii, dependența muncii față de capital.

Afirmația că muncitorul este interesat în creșterea rapidă a capitalului înseamnă doar atât : cu cât muncitorul mărește mai repede averea străină, cu atât mai grasă va fi bucățița care îi va pica lui, cu atât mai mulți muncitori pot avea de lucru și pot fi chemați la viață, cu atât mai mult poate spori masa sclavilor care depind de capital.

Am văzut așadar :

Chiar *situația cea mai favorabilă* pentru clasa muncitoare, *creșterea cât se poate de rapidă a capitalului*, oricât ar îmbunătăți viața materială a muncitorului, nu desființează antagonismul dintre interesele sale și interesele burghezului, interesele capitalistului. *Profitul și salariul se află în permanență într-un raport invers.*

Dacă crește repede capitalul, se poate urca și salariul, dar profitul capitalistului crește incomparabil mai repede. Starea materială a muncitorului s-a îmbunătățit, dar s-a îmbunătățit în dauna situației sale sociale. Prăpastia socială care-l desparte de capitalist s-a lărgit.

În sfârșit :

Afirmația că pentru munca salariată condiția cea mai favorabilă este creșterea cât mai rapidă a capitalului productiv înseamnă de fapt doar atât : cu cât clasa muncitoare mărește și sporește mai repede puterea vrăjmașă ei, averea străină care o domină, cu atât mai favorabile sînt condițiile în care i se permite să muncească mai departe pentru a spori averea burgheză, pentru a mări puterea capitalului, mulțumită că-și făurește singură lanțurile de aur cu care burghezia o tirăște după sine.

V

Colonia, 10 aprilie. *Creșterea capitalului productiv și urcarea salariului* să fie ele oare într-adevăr atât de indisolubil legate, cum pretind economiștii burghezi? Nu trebuie să-i credem pe cuvânt. Nu trebuie să-i credem nici măcar atunci când afirmă că cu cât capitalul este mai gras, cu atât sclavul lui este mai bine îndopat. Burghezia este prea luminată, ea calculează prea bine pentru a împărtăși prejudecățile feudale, care se fălește cu strălucirea slugilor sale. Condițiile de existență ale burgheziei o constrâng să calculeze.

Va trebui de aceea să cercetăm lucrurile mai îndeaproape.

Cum acționează creșterea capitalului productiv asupra salariului?

Când capitalul productiv al societății burgheze crește în general și în întregime, are loc o acumulare *mai multilaterală* de muncă. Crește numărul capitaliștilor și proporția lor*. Înmulțirea capitalurilor mărește *conurența dintre capitaliști*. Volumul tot mai mare al capitalurilor oferă mijloacele de a aduce pe câmpul de luptă industrial armate de muncitori mai puternice și înarmate cu unelte de luptă mai uriașe.

Un capitalist poate să-l înlăture pe celălalt de pe câmpul de luptă și să pună stăpânire pe capitalul lui numai vînzînd mai ieftin. Pentru a putea vinde mai ieftin fără să se ruineze, el trebuie să producă mai ieftin, adică trebuie să dezvolte cât mai mult cu putință forța productivă a muncii. Dar forța productivă a muncii se intensifică, în primul rînd, printr-o *mai mare diviziune a muncii*, prin introducerea tot mai generalizată și perfecționarea continuă a *mașinilor*. Cu cât este mai mare armata de muncitori între care este divizată munca, cu

---

* În ediția din 1891, în loc de „numărul capitaliștilor și proporția lor” a apărut „numărul capitaliștilor și volumul capitalurilor lor”. — *Nota Red.*

cît mașinile se introduc pe scară mai uriașă, cu atît scad, proporțional, cheltuielile de producție, cu atît mai productivă devine munca. De aceea între capitaliști ia naștere o întrecere generală pentru a mări diviziunea muncii și numărul mașinilor și a le exploata cît mai intens.

Cum va proceda un capitalist dacă, printr-o diviziune mai mare a muncii, prin folosirea și perfecționarea unor mașini noi, prin exploatarea mai avantajoasă și mai masivă a forțelor naturii, a găsit mijlocul de a produce cu aceeași cantitate de muncă sau de muncă acumulată o cantitate mai mare de produse, de mărfuri decît concurenții săi, de pildă dacă în timpul de muncă în care concurenții săi țes o jumătate de cot de pînză el poate produce un cot întreg de pînză ?

El ar putea să vîndă în continuare o jumătate de cot de pînză la prețul de piață de pînză atunci, dar acesta n-ar fi un mijloc de a-i înlătura de pe piață pe concurenții săi și de a-și mări propria sa desfacere. Pe măsură însă ce producția sa a crescut, a crescut pentru el și nevoia desfacerii. Mijloacele de producție mai puternice și mai costisitoare de care dispune îi *permit*, ce-i drept, să-și vîndă marfa mai ieftin, dar ele îl *constrîng* totodată să vîndă mai multe mărfuri, să cucească o piață incomparabil *mai mare* pentru mărfurile sale ; de aceea capitalistul nostru va vinde jumătatea de cot de pînză mai ieftin decît concurenții săi.

Capitalistul nu va vinde însă un cot întreg la același preț la care vînd concurenții săi jumătatea de cot, deși producerea întregului cot nu-l costă mai mult decît îi costă pe ceilalți o jumătate de cot. Căci în acest caz el n-ar cîștiga nimic în plus, ci și-ar scoate cu ajutorul schimbului numai cheltuielile de producție. O eventuală mărire a încasărilor sale s-ar datoră faptului că a pus în mișcare un capital mai mare, și nu faptului că și-ar fi valorificat capitalul într-o măsură mai mare decît ceilalți. De altfel el atinge scopul urmărit fixînd prețul mărfii sale numai cu cîteva procente mai jos decît concurenții săi. El îi înlătură de pe piață sau, cel puțin, le răpește o parte din desfacere, *vînzînd sub prețul lor de vînzare*. În sfîrșit, să ne amintim că prețul curent este întotdeauna *peste* sau *sub cheltuielile de producție*, după cum vînzarea unei mărfi are loc într-un sezon favorabil sau nefavorabil industriei. După cum prețul de piață al cotului de pînză este peste sau sub cheltuielile lui de producție obișnuite pînă atunci, va varia și procentul cu care capitalistul care a folosit

noi mijloace de producție mai productive va vinde peste cheltuielile sale reale de producție.

Privilegiul capitalistului nostru nu este însă de lungă durată; alți capitaliști concurenți introduc aceleași mașini, aceeași diviziune a muncii, le introduc pe aceeași scară sau pe o scară mai largă, și acest proces se va generaliza în asemenea măsură, încît prețul pînzei va scădea nu numai *sub vechile ei cheltuieli de producție*, dar și *sub noile ei cheltuieli de producție*.

Așadar, capitaliștii se găsesc acum unii față de alții în aceeași situație în care se aflau *înainte* de introducerea noilor mijloace de producție; și dacă cu aceste mijloace de producție pot furniza la același preț o cantitate dublă de produse, ei sînt *acum* siliți să furnizeze această cantitate dublă *sub* prețul vechi. Pe baza acestor noi cheltuieli de producție reîncepe același joc. O mai mare diviziune a muncii, mai multe mașini, exploatarea diviziunii muncii și a mașinilor pe o scară și mai largă. Iar concurența reacționează la fel față de acest rezultat.

Vedem deci cum modul de producție, mijloacele de producție sînt permanent transformate, revoluționate, cum *diviziunea muncii aduce cu sine în mod necesar o și mai mare diviziune a muncii, folosirea mașinilor o și mai largă folosire a mașinilor, producția pe scară întinsă o producție pe scară și mai întinsă*.

Aceasta este legea care scoate mereu producția burgheză de pe vechiul ei făgaș și silește capitalul să încordeze forțele productive ale muncii, *pentru că* le-a încordat mai înainte, legea care nu-i dă răgaz și care-i șoptește fără încetare: *Înainte! Înainte!*

Legea aceasta nu e alta decît legea în virtutea căreia prețul unei mărfi se egalizează în mod necesar, în cadrul oscilațiilor periodice ale comerțului, cu *cheltuielile ei de producție*.

Oricît de uriașe ar fi mijloacele de producție puse în mișcare de un capitalist, concurența va generaliza aceste mijloace de producție, și, din momentul în care le-a generalizat, singurul rezultat al productivității mai mari a capitalului său este că acum trebuie să furnizeze, *la același preț*, de 10, de 20, de 100 de ori mai mult decît înainte. Dar deoarece el trebuie să desfacă, poate, de 1.000 de ori mai mult pentru a compensa printr-o cantitate mai mare de produse desfăcute prețul de vînzare mai mic, întrucît acum este necesară o vînzare mai

masivă nu numai pentru a obține un profit *, ci și pentru a înlocui cheltuielile de producție — după cum am văzut, înseși uneltele de producție devin tot mai scumpe —, și întrucât această vânzare masivă a devenit o chestiune vitală nu numai pentru el, ci și pentru rivalii lui, vechea luptă reîncepe cu atât mai violent cu cât mijloacele de producție deja inventate sînt mai productive. *Diviziunea muncii și folosirea mașinilor vor continua, prin urmare, pe o scară incomparabil mai largă.*

Oricare ar fi puterea mijloacelor de producție folosite, concurența caută să răpească capitalului roadele de aur ale acestei puteri, reducînd prețul mărfii la nivelul cheltuielilor de producție, ridicînd deci, pe măsură ce se produce mai ieftin, adică pe măsură ce se produce mai mult cu aceeași cantitate de muncă, la rangul unei legi imperioase producția mai ieftină, furnizarea unei cantități tot mai mari de produse pentru aceeași sumă. Astfel, prin eforturile sale, capitalistul n-a cîștigat nimic altceva decît obligația de a furniza mai mult în același timp de muncă, într-un cuvînt *condiții mai grele pentru valorificarea capitalului său*. Deci, în timp ce concurența îl urmărește mereu cu a ei lege a cheltuielilor de producție și fiecare armă pe care o făurește împotriva rivalilor săi se transformă într-o armă împotriva lui însuși, capitalistul caută neîncetat să păcălească concurența, introducînd fără răgaz mașini noi, mai costisitoare, dar care produc mai ieftin, introducînd noi diviziuni ale muncii în locul celor vechi, fără să aștepte pînă ce concurența să le fi învechit pe cele noi.

Să ne închipuim acum că această agitație febrilă a cuprins *simultan întreaga piață mondială* și vom înțelege cum creșterea, acumularea și concentrarea capitalului au ca urmare aplicarea pe scară tot mai uriașă a unei neîncetate și tot mai accelerate diviziuni a muncii, folosirea de noi mașini și perfecționarea celor vechi.

Dar cum acționează aceste împrejurări, care nu pot fi despărțite de creșterea capitalului productiv, asupra determinării salariului ?

Diviziunea mai mare a muncii permite unui singur muncitor să execute munca a 5, 10, 20 de muncitori ; ea mărește, prin urmare, concurența dintre muncitori de 5, 10, 20 de ori. Muncitorii își fac concurență nu numai vînzîndu-se unul mai

* În ediția din 1891, în loc de „a obține un profit” a apărut „a cîștiga mai mult”. — *Nota Red.*

ieftin decât celălalt; ei își fac concurență executând *unul* munca a 5, 10, 20 de muncitori; *diviziunea muncii*, introdusă și mereu sporită de către capital, îi constrânge pe muncitori să se concureze în acest fel.

Mai departe. Pe măsură ce *diviziunea muncii* sporește, munca se *simplifică*. Îndemînarea deosebită a muncitorului își pierde valoarea. El e transformat într-o simplă forță de producție monotonă, căreia nu i se cer nici eforturi fizice, nici intelectuale. Munca lui o poate face oricine. De aceea concurenții îl asaltează din toate părțile, și, pe lângă aceasta, mai reamintim că cu cît munca este mai simplă și mai ușor de învățat, cu cît necesită mai puține cheltuieli de producție pentru a fi însușită, cu atît mai mult scade salariul, căci salariul, întocmai ca și prețul oricărei alte mărfi, este determinat de cheltuielile de producție.

Așadar, pe măsură ce munca satisface mai puțin și devine mai dezgustătoare, sporește concurența și scade salariul. Muncitorul caută să-și mențină suma salariului său muncind mai mult, fie că lucrează mai multe ore, fie că produce mai mult în aceeași oră. Împins de nevoie, el mărește deci și mai mult efectele dezastruoase ale diviziunii muncii. De aici rezultă că *cu cît lucrează mai mult, cu atît salariul pe care-l primește e mai mic*, și anume pentru simplul motiv că face în aceeași măsură concurență tovarășilor săi de muncă; își face deci din aceștia tot atîția concurenți care se oferă acceptînd condiții la fel de proaste ca și el, pentru că în ultimă instanță *își face, așadar, sie însuși concurență, sie însuși ca membru al clasei muncitoare.*

Mașinile produc aceleași efecte pe o scară mult mai întinsă, deoarece înlocuiesc pe muncitorii îndemînatici cu muncitori neîndemînatici, pe bărbați cu femei, pe adulți cu copii, căci acolo unde este introdusă pentru prima dată mașina, muncitorii manuali sînt aruncați în stradă în masă, iar acolo unde mașina este dezvoltată, perfecționată, înlocuită cu mașini mai productive, muncitorii sînt concediați în grupuri mai mici. Am descris mai sus, în linii mari, războiul industrial pe care-l duc capitaliștii între ei; *caracteristica acestui război este că bătăliile se cîștigă nu atît prin recrutarea, cît prin concedierea armatei de muncitori. Comandanții, capitaliștii, se întrec în a concedia care de care mai mulți soldați industriali.*

Economiștii afirmă, firește, că muncitorii deveniți de prisos prin introducerea mașinilor găsesc noi ramuri de activitate.

Ei nu au curajul să afirme de-a dreptul că muncitorii care au fost concediați găsesc de lucru în noi ramuri de muncă. Faptele dezminț prea categoric această minciună. De fapt, ei nu susțin decât că pentru *alte părți componente ale clasei muncitoare*, de pildă pentru acea parte din tînăra generație de muncitori care se pregătea să intre în ramura industrială dispărută, se vor găsi noi posibilități de muncă. Firește, aceasta este o mare satisfacție pentru muncitorii căzuți în luptă. Domnii capitaliști nu vor duce lipsă de carne și de sînge proaspăt care să poată fi exploatat, iar morții vor fi lăsați să-și îngroape morții. Aceasta este o consolare pe care burghezi și-o acordă mai mult lor înșiși decât muncitorilor. Dacă întreaga clasă a muncitorilor salariați ar fi nimicită de mașini, ce grozăvie ar însemna acest lucru pentru capital, care fără munca salariată încetează de a mai fi capital !

Să presupunem însă că muncitorii înlăturați direct de către mașină și toată acea parte a tinerei generații care așteaptă să fie angajată în ramura respectivă de muncă *găsesc o nouă ocupație*. Crede cineva că această nouă ocupație va fi plătită la fel ca cea pierdută ? *Aceasta ar contrazice toate legile economice*. Am văzut că industria modernă determină în permanență înlocuirea ocupațiilor complexe, superioare prin altele mai simple, subordonate.

Cum ar putea deci o masă de muncitori alungați de mașină dintr-o ramură industrială să-și găsească un refugiu în altă ramură fără ca *plata să fie mai mică, mai proastă ?*

Ca o excepție a fost citat cazul muncitorilor care lucrează chiar în producția de mașini. De îndată ce în industrie se cer și se folosesc mai multe mașini, ar trebui să crească în mod necesar numărul mașinilor, prin urmare ar trebui să crească producția de mașini și totodată și numărul muncitorilor care lucrează în producția de mașini, iar muncitorii ocupați în această ramură industrială sînt muncitori pricepuți, ba chiar instruiți.

Din 1840 încoace această afirmație, care și înainte era adevărată numai pe jumătate, și-a pierdut orice aparență de adevăr, deoarece în producția de mașini, în aceeași măsură ca și în producția de fire de bumbac, mașinile sînt folosite tot mai multilateral, iar muncitorii ocupați în fabricile de mașini nu mai puteau juca față de mașinile extrem de ingenioase decât rolul unor mașini extrem de rudimentare.

Dar în locul bărbatului concediat din cauza mașinii fabrica angajează, poate, *trei copii și o femeie !* Și nu trebuia, oare,

salariul bărbatului să ajungă pentru cei trei copii și o femeie ? Nu trebuia să ajungă acest minim de salariu pentru conservarea și înmulțirea speciei ? Ce dovedește, așadar, această vorbărie în care se complac burghezii ? Nimic altceva decît că, pentru a cîștiga cele necesare existenței unei familii de muncitori, se consumă astăzi de patru ori mai multe vieți de muncitori decît înainte.

Să rezumăm : *Cu cît crește mai mult capitalul productiv, cu atît se extinde mai mult diviziunea muncii și folosirea mașinilor. Cu cît se extind mai mult diviziunea muncii și folosirea mașinilor, cu atît crește mai mult concurența dintre muncitori, cu atît se reduce mai mult salariul lor.*

În plus, clasa muncitoare se recrutează și din *păturile mai de sus ale societății* ; în rîndurile proletariatului cad o mulțime de mici industriași și mici rentieri, care se grăbesc să-și întindă brațele alături de brațele muncitorilor. Astfel pădurea de brațe întinse care cer de lucru devine tot mai deasă, iar brațele tot mai slabe.

Se înțelege de la sine că micul industriaș nu poate rezista în războiul * în care una dintre primele condiții este aceea de a produce pe o scară din ce în ce mai mare, adică tocmai de a fi un mare industriaș, și nu unul mic.

Că dobînda capitalului scade în aceeași măsură în care se mărește masa și numărul capitalurilor, în care crește capitalul, că, prin urmare, micul rentier nu mai poate trăi din renta lui, fiind deci nevoit să se avînte în industrie, să contribuie deci la îngroșarea rîndurilor micilor industriași și, prin aceasta, la sporirea numărului de candidați la proletariat, toate acestea nu mai au nevoie de alte explicații.

În sfîrșit, în măsura în care capitaliștii sînt siliți de procesul descris mai sus să exploateze pe o scară mai întinsă uriașele mijloace de producție deja existente și să pună în mișcare în acest scop toate resorturile creditului, în aceeași măsură se înmulțesc și catastrofele **, în mijlocul cărora lumea comercială se menține numai sacrificînd zeilor infernului o parte din avuție, din produse și chiar din forțele de producție, — într-un cuvînt, se intensifică *crizele*. Ele devin mai frecvente și mai violente chiar și numai din cauză că, pe măsură ce crește masa de produse și, prin urmare, necesita-

---

* În ediția din 1891, în loc de „războiul” a apărut „lupta”. — *Nota Red.*

** În ediția din 1891, în loc de „catastrofele” a apărut „catastrofele industriale”. — *Nota Red.*

tea unor piețe largi, piața mondială se îngustează tot mai mult, rămîn tot mai puține piețe * de exploatat, deoarece fiecare criză precedentă a atras în comerțul mondial o piață pînă atunci necucerită sau numai superficial exploatată. Dar capitalul nu numai că trăiește de pe urma muncii. Stăpîn pe cît de distins pe atît de barbar, el trage după sine în mormînt cadavrele sclavilor săi, întregi hecatombe de muncitori care pier în timpul crizelor. Vedem, așadar, că *incomparabil mai repede decît capitalul crește concurența dintre muncitori, adică cu atît mai mult scad relativ posibilitățile de muncă, mijloacele de subzistență pentru clasa muncitoare, și cu toate acestea creșterea rapidă a capitalului este condiția cea mai favorabilă pentru munca salariată.*

(Va urma) ²⁹⁹

Scris de K. Marx
pe baza conferințelor rostite
de el în a doua jumătate
a lunii decembrie 1847

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 264—267 și 269
din 5—8 și 11 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* În ediția din 1891, în loc de „piețe” a apărut „piețe noi”. —
Nota Red.

* Extrădarea emigranților politici

Colonia, 12 aprilie. Din mandatele de arestare emise de guvernul prusian împotriva așa-zişilor delicvenți politici austrieci, germani și negermani, în special împotriva lui Kossuth, Bem, Perczel și alți eroi unguri, a reieșit legătura strînsă dintre libertatea constituțională prusiană și sîngeroasa justiție marțială cezaro-crăiască. Existența unei entente cordiale între Potsdam și Olmütz, în pofida problemei cu privire la coroana imperială, a problemei germane, a problemei Schleswig-Hollsteinului și a altor probleme, era un fapt care putea trece neobservat numai de cîrțițele literare care fac pe diplomații de la „Kölnische Zeitung” și de la alte ziare versate în înșelăciune. Dar că această entente cordiale va merge pînă la ultima mîrșăvie, pînă la infamia de a extrăda austriecilor pe *emigranții politici*, aceasta este o surpriză pe care ne-a rezervat-o gloriosul nostru guvern.

Dacă Robert Blum ar fi fugit de la Viena în Prusia, guvernul prusian l-ar fi extrădat călăilor lui.

Guvernul prusian a extrădat la 4 aprilie anul curent cîinilor sîngeroși austrieci ai Curților marțiale pe unul din tovarășii de luptă ai lui Robert Blum, cadetul vienez Höcke. În „Oberschlesische Lokomotive” se poate citi următoarea corespondență din *Ratibor* * cu data de 4 aprilie.

„Ieri la prinz cadetul vienez Höcke a fost adus aici într-un vehicul special, sub escortă polițienească, de la Breslau, unde se refugiase de cîțva timp, fiind acuzat de înaltă trădare pentru participare la revoluția din octombrie de la Viena. Într-o scrisoare adresată rudelor sale de la Viena, Höcke le comunicase adresa sa din Breslau. După cît se vede, această scrisoare a împărțășit soarta multor altor scrisori, adică a fost deschisă la vreuna din stațiile austriece la care oprea poștalionul, deoarece, scurt timp după aceea, la cererea guvernului austriac, autorită-

* Denumirea poloneză : Racibórz. — *Nota Red.*

țile polițienești din Breslau au primit ordin să-l aresteze pe numitul Hocke la locuința sa și să-l extrădeze austriecilor.

Așadar, ieri la prinz arestatul a fost adus aici sub escortă. O boală foarte serioasă, de care suferă de mai multă vreme, a întrerupt călătoria sa, care-l ducea în fața Curții marțiale. El a fost depus sub pază militară severă la închisoarea orașului, de unde a fost expedit încă astăzi, la orele 5 dimineața, escortat fiind de doi polițiști și un jandarm, peste graniță. Mult lăudata umanitate prusacă nu i-a îngăduit, în cursul acestei ultime călătorii, care a durat două ore și jumătate, să coboare măcar o singură dată din trăsură, așa cum îl obliga boala de care suferea. Sub pretextul lipsei de bani i s-a refuzat orice băătură răcoritoare, cu toate că, după spusele sale, atunci când a fost arestat la Breslau i s-au confiscat cei 80 de taleri pe care-i avea asupra lui, iar cheltuielile de transport, după cum știm precis, nu însumează decît (l) 30 de taleri.

Datoria presantă a ziarelor germane este să atragă insistent atenția emigranților austrieci asupra primejdiei la care se expun oprindu-se pe teritoriul prusian și mai ales pe cel silezian. Vechea convenție cu privire la extrădarea delicvenților politici mai există în toată splendoarea ei. Marea lege fundamentală germană, numită justiție marțială, este deopotrivă recunoscută în Prusia ca și în Austria, fiind aplicată cu frenezie*.

Lecțiile pe care ni le-au dat eroii justiției marțiale din țările în care a fost instituită starea de asediu nu trebuie să fie zadarnice. Aceeași solidaritate de care dau dovadă acum acești domni o vor dovedi și democrații tuturor națiunilor atunci când va sosi ziua răzbunării.

Lepădăturile regale și ministeriale din jumătate Europă și-au găsit un refugiu sigur primăvara trecută în Anglia.

Îi asigurăm pe d-nii Manteuffel, Brandenburg & Co. că la viitoarea revoluție, pe care ei înșiși se străduiesc atât s-o grăbească, nu va exista nici o stavilă ca ei să fie extrădați din Anglia poporului german victorios și însetat de răzbu-nare. De acest lucru avem grijă încă de pe acum.

Scris de F. Engels
la 12 aprilie 1849

Publicat în ediția a II-a
a „Noii gazete renane” nr. 271
din 13 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Declarație

Colonia, 14 aprilie. Cetățenii *K. Marx*, *K. Schapper*, *Fr. Annecke*, *H. Becker* și *W. Wolff* (ca supleant) s-au întrunit astăzi în calitate de Comitet de circumscripție al asociațiilor democratice renane.

Cetățenii *Marx*, *Schapper*, *Annecke* și *Wolff* declară de comun acord următoarele :

„Considerăm că actuala organizație a asociațiilor democratice cuprinde prea multe elemente eterogene pentru a face posibilă o activitate rodnică în folosul cauzei.

Sîntem deci de părere că este preferabil să fie mai strîns legate uniunile muncitorești, întrucît ele sînt formate din elemente omogene, și de aceea declarăm prin prezenta că începînd de astăzi nu mai facem parte din Comitetul de circumscripție renan al asociațiilor democratice.

Fr. Annecke, K. Schapper, K. Marx, H. Becker,
W. Wolff (supleant)

Scrisă la 14 aprilie 1849

Publicată în ediția a II-a
a „Noii gazete renane” nr. 273
din 15 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Ședința din 13 aprilie a celei de-a doua Camere de la Berlin

Colonia, 19 aprilie. Pentru variație să ne întoarcem la simpatica noastră cea de-a doua Cameră de la Berlin. Ea a validat mandate, a emis adrese, a confecționat un regulament și a dezbătut cu deosebit interes o problemă care, după cum se știe, constituie tema foiletoanelor „Noii gazete renane” — problema împăratului german³⁰⁰. Toate acestea au fost lăsate în umbră de canonada de la Novara și Pesta și chiar „lupta navală” de la Eckernförde, precum și luarea cu asalt a fortificațiilor de la Düppel³⁰¹ au produs o impresie mai puternică decît toate discursurile dreptei și stîngii din reprezentanța poporului prusian luate la un loc.

Acum însă, cînd onorata Cameră se ocupă de cele trei legi coercitive³⁰² — legea cu privire la placate, legea cu privire la interzicerea cluburilor și legea cu privire la presă —, cînd s-a și terminat analizarea uneia din ele, și anume a legii cu privire la placate, acum chestiunea ne importă mai în-deaproape, acum devine mai interesant de urmărit felul în care d-nii noștri deputați își dau toată silința să completeze constituția acordată.

Să luăm darea de seamă stenografică a celei de-a 26-a ședințe care s-a ținut la 13 aprilie³⁰³.

Deputatul Lisiecki interpelează mai întîi guvernul în legătură cu folosirea Landwehrului polonez în războiul împotriva Danemaricii.

Potrivit § 61 din legea cu privire la Landwehr, acesta putea fi mobilizat numai în cazul unor atacuri inamice prin surprindere. Din întreaga structură organizatorică a Landwehrului rezultă că în general el nu poate fi folosit decît atunci cînd armata regulată și rezervele se dovedesc a fi insuficiente. Și iată că acum, în războiul împotriva micii Danemarce, cu care ar putea să o scoată la capăt trupele de linie ale unui singur corp de armată, este mobilizat Landwehrul !

Și asta încă nu e tot ! Deși Poznanul pretins german a fost inclus în Confederația germană numai printr-un vicleșug și prin violență, deși partea Poznanului de dincolo de faimoasa linie de demarcație³⁰⁴ nu are, potrivit tuturor tratatelor, nimic comun cu Confederația germană, totuși o parte din Landwehrul expedit în Schleswig este luat din regiunile Poznanului situate de o parte și de alta a liniei de demarcație.

Acești soldați ai Landwehrului, *de naționalitate pur poloneză*, dintre care jumătate nici nu aparțin de Confederația germană, sînt expediți în Schleswig, unde se lasă împușcați ca soldați imperiali *germani*, cu cocarda imperială *germană* negru-roșu-auriu la cască, întru gloria *Germaniei* !

Soarta „războiului *german*” din Lombardia au hotărît-o croații ; soarta luptei „germane” împotriva Vienei au hotărît-o cehii, rutenii și iar croații ; soarta războiului „german” din Schleswig o vor hotărî *polonezii*. Cu ajutorul unor astfel de soldați sînt reputate în ziua de azi „victoriile armelor germane” !

Și iată cum își ține regele cuvîntul dat polonezilor la 11 aprilie prin comisarul împuternicit de el :

„În conformitate cu aceasta, nici un recrutar născut în marele ducat Poznan nu va fi repartizat în vreun regiment silezian sau în alt regiment german, și invers, nici un recrutar german nu va fi repartizat în vreun regiment polonez. Trupele urmează să fie instruite și comandate în limba lor... armata poloneză de toate armele *trebuie să devină un tot complet independent*” etc.

Lisiecki expune toate aceste puncte pe un ton calm, hotărît, dar atrăgînd în cele din urmă adunării atenția asupra ironiei crude pe care o constituie faptul că trei batalioane ale Landwehrului au fost recrutate tocmai din singura provincie care anul trecut a suferit atît de cumplit de pe urma unui război civil care i-a fost impus de Prusia.

Ia cuvîntul d-l Strotha, ministru de război.

D-l ministru face adunării o amplă expunere, arătînd că „întreaga organizare a armatei prusiene se bazează pe principiul îmbinării trupelor de linie cu cele ale Landwehrului, principiu care se aplică corpurilor de armată și diviziilor, iar în caz de război se extinde și asupra brigăzilor”, că, dacă se trimite „numai trupe de linie fără Landwehr pe un teatru de război, se stingherește esențialmente îmbinarea organică a mai multor unități de armată, ceea ce ar da naștere la tot felul de dificultăți serioase în cazul unei mobilizări a restului

unităților" etc. Toate acestea sînt foarte indicate pentru ca filistinii și funcționarii din Cameră să-și facă o imagine excelentă asupra organizării „glorioasei Mele armate”.

Fie. Să admitem că „trupele de linie ale glorioasei Mele armate” nu o pot scoate la capăt fără „Landwehrul glorioasei Mele armate”. Să admitem că periculosul război al cartofilor ³⁰⁵ împotriva Danemaricii silește guvernul să recurgă la toate șicanele gloriosului sistem militar prusian. Dar de ce tocmai *polonezii* au trebuit să fie jertfa acestei ursite la baza căreia stă gloriosul sistem militar prusian ?

Pentru că — deh, „pentru că *împrejurările actuale justifică acest lucru!*”

Asta-i tot ce am aflat. Așa răspunde un ministru de război al Prusiei la interpelări.

Mai rămîne să se dea răspuns la următoarea problemă juridică: dacă în războaiele imperiului german nu trebuie folosite trupe germane. În această privință d-l Strotha declară :

1) „Marele ducat Poznan, cu excepția unei mici părți..., aparține Germaniei”.

Aceasta este traducerea prusiană a frazeologiei din anul trecut cum că Poznanul urmează să devină polonez, „cu excepția unei mici părți” de la graniță, care urmează să devină germană. Acum s-a ajuns destul de departe pentru a se putea face abstracție de frazeologie și a se recunoaște fără nici un ocol înșelăciunea comisă.

2) „Împărțirea în circumscripții militare a întregului ducat Poznan n-a suferit pînă acum nici o modificare. Prin urmare (!), în conformitate cu aceasta (!), cele trei batalioane mobilizate sînt constituite aproximativ pe jumătate din locuitori de dincoace și pe jumătate de locuitorii de dincolo de linia de demarcație”.

Cu alte cuvinte, toată comedia cu linia de demarcație n-a avut alt scop decît să încorporeze Germaniei două treimi din Poznan direct și o treime indirect. Dar pentru ca polonezii să renunțe, în sfîrșit, la iluzia că această linie de demarcație ar avea vreun sens practic, am recrutat tocmai acum trupele noastre imperiale din circumscripțiile prin care trece această linie de demarcație.

3) „La folosirea trupelor de linie mobilizate în marele ducat Poznan nu s-a ținut seama pînă acum de nici un fel de alte considerente decît cele reclamate de *interesele statului*”.

Iar dacă au fost călcate în picioare promisiunile solemne făcute în martie și aprilie 1848 în ceea ce privește trupele de linie de ce nu s-ar proceda la fel și cu Landwehrul? Oare un soldat polonez din Landwehr nu poate deveni un tot atît de bun „soldat al trupelor imperiale” ca și un soldat polonez activ?

Am ținut seama numai de „interesele statului”!

Care sînt aceste „interese ale statului?”

Aceste „interese” sînt absolut evidente. Există intenția de a îndepărta din regiunile care nu s-au contopit încă îndeajuns cu „patria prusacă” populația aptă de a purta arme și instruită în mînuirea lor. Există intenția de a-i pedepsi pe alegătorii indezirabili care nu au votat în spirit prusian și de a le băga în cap o noțiune mai justă cu privire la îndatori-rile cetățeanului, punîndu-i să urmeze în acest scop un curs suplimentar în școala „glorioasei Mele armate”. Tratatamentul prusac va provoca pe mulți alegători detestați să opună rezistență, pentru a fi apoi condamnați cu cea mai mare ne-păsare la 15 ani muncă silnică sau chiar, potrivit legii mar-tiale, să fie gratificați cu gloanțe.

De aceea a fost mobilizat Landwehrul în Poznan precum și într-o parte din Renania și Westfalia. D-l Strotha nu vorbește despre Renania, și totuși batalionul de sub comanda lui Clever a și fost trimis în Schleswig. Sau vrea, poate, d-l Strotha să introducă și în Renania o linie de demarcație și să declare: Renania, „cu excepția unei mici părți”, intră în componența Westfaliei?

Dar ceea ce nu s-a întîmplat încă se mai poate întîmpla. Chiar dacă în cea mai mare parte Renania a fost pînă în prezent cruțată de mobilizare, știm totuși, în pofida tuturor dez-mințirilor, că *există realmente intenția* de a se mobiliza și Landwehrul corpului opt, adică al Renaniei. Se și fac pregătirile necesare și ordinul corespunzător nu se va lăsa mult așteptat.

Firește că și cele de mai sus sînt reclamate de „interesele statului” și justificate de „actualele împrejurări”.

Și dacă deputații renani l-ar interpela pe d-l Strotha, el le-ar răspunde așa cum îi răspunde acum d-lui Lisiecki: chestiunea „este de fapt epuizată”, deoarece „divizia renană a și fost concentrată la Flensburg”!

După ce d-l Strotha și-a încheiat expunerea, d-l Lisiecki a vrut să facă o rectificare efectivă. Dar regulamentul interzice rectificările efective la răspunsurile miniștrilor. Și regulamentul are dreptate. Ce obraznicie neprusacă să presupui că răspunsul unui ministru ar putea avea nevoie de o rectificare efectivă!

Scris de F. Engels
la 19 aprilie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 277
din 20 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană.

Rușii

Colonia, 21 aprilie. Cînd în urmă aproape cu unsprezece luni a început să apară „Noua gazetă renană”, ea a fost prima gazetă care a atras atenția asupra concentrării trupelor ruse la granița noastră de răsărit. Pe atunci numeroși cetățeni virtuoși spuneau că aceasta este o exagerare, o alarmă inutilă etc.

Cu timpul s-a văzut dacă am exagerat sau nu. Rușii, care la început își apărau numai granițele lor, au trecut, pe măsură ce contrarevoluția se întărea, la ofensivă. Victoria din iunie de la Paris i-a adus la Iași și București; căderea Vienei și a Pestei i-a adus la Hermanstadt și Kronstadt*.

Acum un an Rusia nu era pregătită de război; pe atunci, în primul moment de panică în fața atotputerniciei revoluției care izbucnise pe neașteptate, ar fi fost ușor să-i alungi din Polonia pe cei 30.000—40.000 de ruși și să întemeiezi o Polonie liberă. Se și lansase un apel în acest sens, căruia nu i s-a dat însă curs. Rușii au fost lăsați să se înarmeze, și acum o armată rusă cu un efectiv de 500.000—600.000 de oameni ne încercuiește de la Niemen pînă la Dunăre și Aluta**. Numai de-a lungul graniței prusiene sînt postați, potrivit celor comunicate de „Ostsee-Zeitung”, aproximativ 150.000 de oameni; restul se află în interiorul țării, la granița cu Galiția, în Moldova și Valahia, în Lituania, Podolia și Volînia, în fortărețele Novo-Georgiewsk (Modlin), Brest-Litovsk, Demblin și Zamostie, unde, potrivit celor comunicate de „Ostsee-Zeitung”, sînt depozite de arme și rezerve pentru 250.000 de oameni.

* Denumirea romînească: Sibiu și Orașul Stalin. — *Nota Red.*

** Denumirea romînească: Olt. — *Nota Red.*

Același ziar scrie :

„Organizarea depozitelor de alimente se face contra unor bonuri de rechiziție, în baza cărora fiecare proprietar funciar este obligat să predea o anumită cantitate de produse necesare aprovizionării armatei. La anul aceste bonuri vor fi primite la plata impozitelor. Așa se explică, prin urmare, zvonul care circula nu demult că guvernul rus a dat ordin ca în Polonia impozitele să se perceapă pe un an înainte”.

Cum stau lucrurile cu primirea acestor bonuri aflăm din altă sursă.

Spre sfârșitul anului trecut și la începutul anului curent moșierii din Polonia au trebuit să efectueze mari livrări, care au fost însă scăzute la plata impozitelor ; lumea era încredințată că în felul acesta totul s-a rezolvat, dar acum reiese că impozitele trebuie plătite cu anticipație pînă la sfârșitul anului.

Chiar și aceste măsuri samavolnice de aprovizionare a armatei arată ce mase uriașe de trupe ruse trebuie să fie concentrate în Polonia.

Un alt ziar, „Zeitung des Osten”³⁰⁶ din Poznan, comunică la 13 aprilie din Poznan :

„Numărul trupelor ruse în apus : în regatul Poloniei se află corpul de armată al lui Rüdiger ; jumătate din corpul 4 de armată al lui Rüdiger numără împreună cu rezervele aproximativ 120.000 de oameni. În Lituania se află așa-numitul corp de grenadierii (înainte al lui Szychowski) și o parte din corpul 1 de armată. Regimentele de gardă urmează să sosească mai târziu — de luni de zile se vorbește de venirea lor. În Volinia, unde cartierul general s-a stabilit la Dubno, se află restul regimentului 4 Czegodojewski. La Kiev se află un al doilea corp auxiliar, la Krzmieniec — un corp mobil (Pavlov), numărînd 6.000—8.000 de oameni, și, în sfârșit, în Moldova și Valahia se află corpul de armată al lui Lüders, numărînd aproximativ 65.000 de oameni”.

În ce scop au fost concentrate aici aceste trupe, ziarele explică într-un mod foarte naiv :

„Rușii de rînd, ca și ofițerii, sînt mai puțin reținuți în discuții. Este demn de semnalat că la întrebarea ce caută la graniță, ei dau cu toții unul și același răspuns : împăratul nostru este cumnatul regelui Prusiei. Întrucît francezii au fost înfrinți de ruși în marele război, tot teritoriul pînă la Paris aparținea împăratului ; el a încredințat diferitor mici cneji (Fürsten) germani administrarea, iar ca guvernator militar suprem l-a pus pe cumnatul său, cneazul Prusiei. Acum francezii și germanii au făcut rebeliune, și cnejii germani, ca și guvernatorul suprem, i-au cerut ajutor împăratului, și de aceea ne aflăm noi aici la graniță ; dacă în scurtă vreme nu se restabilește liniștea, vom trece granița ca să facem ordine”.

Dar nu numai atît. Împăratul Nikolai a ordonat o nouă recrutare de 8 oameni la 1.000 în ținuturile apusene ale im-

periului. Într-o listă anexată ordinului sînt trecute 21 de gu-
bernii din care urmează să se adune recruți.

Așa se prezintă situația de partea cealaltă a graniței. O
jumătate de milion de barbari înarmați și organizați nu aș-
teaptă decît momentul să năvălească în Germania și să facă
din noi iobagii țarului pravoslavnic. Așa cum Transilvania
a mai fost o dată ocupată de ruși, așa cum în momentul de
față se cere ca 30.000 de ruși să intre în acest ținut și alți
30.000 să se îndrepte direct prin Galiția tot într-acolo, așa
cum sîrbii din Banat de asemenea imploră ajutorul pravoslav-
nicului țar, tot așa se va întîmpla și la noi. Vom ajunge pînă
acolo încît guvernul și burghezia să *cheme rușii în țară*, cum
s-a întîmplat de curînd în Transilvania. Lucrurile vor ajunge
atît de departe și la noi. Nu ne-a fost destul victoria contra-
revoluției la Viena și Berlin. Dar poate că atunci cînd Ger-
mania va simți pe propria-i piele cîntul rusesc să se com-
porte oarecum altfel.

În iunie anul trecut³⁰⁷ spuneam că rușii sînt adevărații
eliberatori ai Germaniei. Repetăm acest lucru și astăzi, dar
astăzi nu mai sîntem singurii care o spunem !

Scris de F. Engels
la 21 aprilie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 279
din 22 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Dezbateri în legătură cu legea cu privire la placate

I

Colonia, 21 aprilie. Revenim asupra ședinței din 13 aprilie. După răspunsul dat de ministru la interpelarea deputatului Lisiecki, Camera a luat în dezbateri *legea cu privire la placate*, care figura pe ordinea de zi.

După ce d-l Rohrscheidt a dat citire raportului comisiei centrale, d-l Wesendonk a propus să se respingă en bloc * proiectul de lege al guvernului.

Urcîndu-se la tribună, d-l Arnim (conte) a arătat că propunerea făcută este inadmisibilă. Aceasta ar echivala cu propunerea de a se trece la ordinea de zi. Dar, a spus el, cînd sînt în discuție proiecte de lege prezentate de guvern, nu se poate adopta în privința lor o hotărîre de a se trece la ordinea de zi. Așa prevede regulamentul.

De-abia acum domnii de stînga și-au dat seama ce urmărea dreapta cu § 53 din regulament. În privința proiectelor de lege prezentate de guvern nu se poate adopta hotărîrea de a se trece la ordinea de zi. Această frază care pare nevinovată înseamnă nici mai mult, nici mai puțin decît că : voi nu aveți dreptul să respingeți en bloc nici un proiect de lege prezentat de guvern, ci sînteți obligați să dezbateți fiecare articol în parte, chiar dacă el ar avea o mie de articole.

Aceasta i-a indignat chiar pe deputații centrului. După dezbateri îndelungate, în decursul cărora ambele părți s-au întrecut în a da o interpretare talmudistă regulamentului, președintele a făcut, în cele din urmă, un pas mai departe, declarînd că propunerea lui Wesendonk este admisibilă.

A luat cuvîntul d-l Rupp, marele Rupp care a fost suspendat, urmărit, hărțuit odinioară de toate ziarele, exclus din răposata uniune Gustav-Adolf ³⁰⁸. D-l Rupp a rostit un discurs

---

* — în bloc. — *Nota Trad.*

în urma căruia, după părerea nu mai puțin mării și lumina-tei * „National-Zeitung” din Berlin, stîngii aproape că nu i-a mai rămas nimic de adăugat nu numai în dezbaterile gene-rale, dar nici în dezbaterile asupra problemelor speciale. Să examinăm acest discurs care epuizează problema, acest produs al rațiunii pure, rostit de Rupp, „amicul luminii”.

Acest discurs, care epuizează problema, este, ce-i drept, un produs autentic al spiritului „*Amicilor luminii*”, al spiritului „Comunităților libere”³⁰⁹, adică el nu epuizează altceva decît banalitățile care se pot debita în jurul placatelor.

D-l Rupp și-a început expunerea atrăgînd atenția asupra felului diferit în care guvernul și comisia centrală motivează legea cu privire la placate. Guvernul consideră această lege drept o simplă măsură polițienească luată în interesul circulației pe străzi și din motive estetice; comisia centrală, în-lăturînd acest grosolan truc prusac, pune pe primul plan motivele politice. Acestea au constituit uvertura la predica patetică a „amicului luminii”.

„În felul acesta proiectul de lege menționat se plasează incontestabil printre cele mai importante probleme pe care le are de dezbătut aduna-rea. N-o să vrem să spunem” (n-o să vrem să spunem!) „că de altfel (!) ne este indiferent dacă pe lume există cîteva placate în plus sau în minus, căci (!) tocmai în aceasta constă caracterul *înălțător* al dreptului și libertății, că chiar lucrul cel mai neînsemnat în aparență, de îndată ce vine în atingere cu ceva înălțător, capătă o *semnificație mai înaltă (!)*”.

După ce d-l Rupp a stabilit prin această introducere pas-torală „caracterul înălțător” și „semnificația mai înaltă” a placatelor, creînd în rîndul auditoriului o stare de spirit cu-cernică, el a putut da frîu liber șuvoiului „cristalin, veșnic limpede și lin” al rațiunii sale pure.

La început d-l Rupp a făcut prea profunda observație „că foarte adesea, luîndu-se măsuri împotriva unor pericole ima-ginare, s-au creat de-abia pericole reale”.

Această frază banală a fost primită de stînga cu strigăte entuziaste de „bravo”.

După aceea d-l Rupp a demonstrat cu tot atîta profunzime că proiectul de lege este în contradicție cu... constituția acor-dată, pe care d-l Rupp nici nu o recunoaște!

Ciudată mai e politica stîngii: să se refere la constituția acordată, și ca argument împotriva unor viitoare lovituri de

---

* În original un joc de cuvinte intraductibil: „lichtfreundlich” de la „Lichtfreunde” — „Amicii luminii”. — *Nota Red.*

picioar să amintească loviturile de picior primite încă în noiembrie !

Dacă guvernul este de părere — a continuat d-l Rupp — că acest proiect de lege nu atinge libertatea presei, ci se referă numai la folosirea străzilor și piețelor pentru produsele presei, atunci s-ar putea spune tot așa de bine că și sub cenzură ar fi existat libertatea presei, căci numai difuzarea produselor presei, și nu folosirea acesteia a fost supusă controlului.

Trebuie să fi trăit la Berlin în timpul cenzurii pentru a aprecia cum se cuvine întreaga originalitate a acestei fraze, care încă cu ani în urmă circula în rîndul tuturor liberalilor de duzină, dar care, cu toate acestea, a fost primită de stînga cu însuflețire și strigăte de „bravo“.

D-l Rupp a citat apoi articolul cu privire la libertatea presei din constituția acordată și a demonstrat în mod amănunțit că proiectul de lege prezentat de Manteuffel este în contradicție flagrantă cu constituția lui Manteuffel.

Dar, stimabile domn Rupp, tout bonhomme que vous êtes *, cum de n-ați știut că Manteuffel a acordat constituția numai pentru a putea anula ulterior cele cîteva fraze liberale pe care le conține fie menținînd vechile legi coercitive, fie introducînd altele noi ?

Ba d-l Rupp merge atît de departe, încît explică dreptei cu o anumită meticulozitate că chiar dacă mai tîrziu, cu ocazia revizuirii constituției, ar putea introduce legea cu privire la placate, acum însă trebuie s-o respingă, pentru că altminteri ea ar anticipa revizuirea constituției !

Ca și cum pe d-nii de dreapta i-ar interesa să fie consecvenți, și nu să pună mai curînd capăt presei rele, cluburilor, stării de agitație, neîncrederii din comerț și altor rezultate generate mai mult sau mai puțin de revoluție !

Pe lîngă aceste argumente cu greutate, d-l Rupp a mai înșirat următoarele banalități :

1) Placatele sînt rău văzute pentru că creează o *stare de agitație*. Preîntîmpinarea acesteia nu revine însă statului bazat pe drept, ci statului polițist.

2) Eu doresc un guvern puternic. Dar un guvern care nu poate suporta agitația și placatele nu este un guvern puternic.

---

* — oricît de nătăfleață ai fi. — *Nota Trad.*

3) Germanul se supune cu plăcere unui conducător.

4) Lipsa placatelor nu a preîntîmpinat ziua de 18 martie. („Nici cal, nici călăreț”³¹⁰ etc.).

5) Revoluțiile sînt o urmare a despotismului.

Din cele de mai sus d-l Rupp trage concluzia că legea cu privire la placate trebuie respinsă în interesul lui Manteuffel.

„Domnilor — imploră el —, apărați guvernul de autoamăgirea la care l-ar duce această lege, ca, de altfel, orice lege a statului polițist !”

Prin urmare respingerea proiectului de lege prezentat de Manteuffel nu ar fi, după părerea d-lui Rupp, un vot de neîncredere dat lui Manteuffel, ci, dimpotrivă, *un vot de încredere*. D-l Rupp dorește ca guvernul Manteuffel să devină acel „guvern puternic” visat de el, și de aceea nu vrea ca legea cu privire la placate să-l slăbească. Credeți cumva că d-l Rupp glumește ? Nici prin gînd nu-i trece. D-l Rupp este un „amic al luminii”, și „Amicii luminii” nu glumesc niciodată. Ca și demnul lor cumătru Atta Troll³¹¹, „Amicii luminii” nu pot să suporte risul.

Ultimul atu cu care joacă d-l Rupp pune vîrf întregului lui discurs :

„Respingerea acestei legi va contribui în mare măsură la *liniștirea* acelei părți a populației care nu se putea declara de acord cu recunoașterea constituției înainte de revizuirea ei”.

Pe d-l Rupp îl interesează „*liniștirea* acelei părți a populației” care nu este încă la unison cu Manteuffel !

Iată cum arată domnii de stînga ! Ei s-au săturat de mișcarea furtunoasă și, de vreme ce sînt deputați și înțeleg că nu pot lupta împotriva dictaturii baionetei, nu doresc nimic altceva decît să se pună, în sfîrșit, capăt supărătoarelor probleme de principii, să se revizuiască pro forma și să se consfințească constituția pentru intrarea ei în vigoare, „să se termine cu revoluția”. Atunci va începe pentru ei viața comodă a rutinei constituționale, a perorării de la nimic, despre nimic, la nimic, a sforăriilor, a protecțiilor, a schimbărilor de guvern etc. ; va începe acea viață paradisiacă pe care au dus-o la Paris timp de optsprezece ani alde Odilon, Thiers și Molé, și pe care Guizot obișnuia s-o denumească cu atîta plăcere *jocul* instituțiilor constituționale. De îndată ce incomoda mișcare revoluționară va fi slăbit întrucîtva, un guvern Waldeck nu va mai constitui nicidecum o imposibilitate ! Căci pentru republică poporul doar nu este încă copt !

După discursul d-lui Rupp mai rămînea de discutat *total*. În primul rînd nu se punea problema îngrădirii libertății presei în *general*, ci, înainte de toate, a îngrădirii libertății presei în ce privește *placatele*. Trebuia să se insiste asupra efectelor placatelor, să se ia apărarea „literaturii de stradă” și în special a dreptului *muncitorilor* la *literatura gratuită*, pe care o constituie placatele. Nu de fraze frumoase era nevoie, ci trebuia apărut pe față dreptul de *a face agitație* cu ajutorul placatelor. Dar despre aceasta d-l Rupp nu a suflat nici un cuvînt. Vechile fraze despre libertatea presei, pe care în decursul celor 33 de ani de cenzură am avut destul prilej să le examinăm pe toate fețele, aceste vechi fraze d-l Rupp le-a rumegat din nou în cuvinte seci și ceremonioase și, deoarece a spus tot ceea ce d-nii de la „National-Zeitung” știau deja în legătură cu această problemă, „National-Zeitung” considera că d-l Rupp a epuizat problema!

După „amicul luminii” Rupp, a urmat la cuvînt „obscurantistul” Riedel. Dar discursul d-lui Riedel este prea frumos ca să-l abordăm în grabă. A demain donc, citoyen Riedel! *

---

* — Deci, pe miine, cetățene Riedel! — *Nota Trad.*

II

Colonia, 23 aprilie. Deputatul *Riedel* a rostit, incontestabil, cel mai clasic discurs din tot cursul dezbaterilor. În timp ce pe banca ministerială se mai observa o anumită reticență, în timp ce chiar Manteuffel a mai folosit anumite formulări aparent constituționale și cel mult neîndemînaticul parvenit von der Heydt își uita din cînd în cînd rolul constituțional, d-l Riedel din Barnim-Angermünde nu s-a jenat nici un moment să se manifeste ca un adevărat uckermarkian. Nici cînd o circumscripție electorală nu a fost atît de bine reprezentată ca circumscripția d-lui Riedel.

D-l Riedel și-a început discursul cu întrebarea : ce sînt placatele ? la care și-a răspuns el însuși :

„Placatele, în sensul propriu al cuvîntului, sînt declarații publice menite să liniștească starea de spirit a populației”.

Aceasta este, potrivit etimologiei d-lui Riedel, „menirea” placatelor.

Deocamdată n-avem de gînd să ne certăm cu d-l Riedel asupra rădăcinii cuvîntului „placcate”. Atragem numai atenția că, dacă ar fi citit proiectul de lege, s-ar fi putut dispensa de toată truda sa etimologică. În proiectul de lege nu este vorba numai de „placcate”, ci de „afișe”, și acestea, „în sensul propriu al cuvîntului”, nu au altă „menire” decît de a fi afișate.

În loc de aceasta, d-l Riedel își exprimă dreapta indignare pe care i-o provoacă abuzul făcut cu denumirea de „placcat”.

„Placcatele servesc, de regulă, numai la ațîțarea pasiunilor, la ațîțarea flăcării impure a urii sau a răzbunării, în special împotriva autorităților... De aceea placatele reprezintă, de regulă, exact opusul denumirii lor. Uzul placatelor se transformă de obicei într-un abuz” (adică *al numelui*), „și de aceea se naște întrebarea : trebuie oare autoritățile locale poliție-

nești să favorizeze această samavolnicie cu placatele?" (adică acest abuz care se face cu denumirea de „placate“). „Trebuie oare poliția să se facă oarecum complice la această samavolnicie care generează abuzul“ (cu denumirea) „de placate?“ (dată unor afișe care nu sînt nicidecum placate, adică niște afișe liniștitoare).

Pe scurt, urmează ca pe viitor „placatele“ să fie folosite „potrivit menirii“ lor (adică potrivit sensului cuvîntului placat), sau nu?

Cît de mult s-a înșelat Manteuffel punînd la baza proiectului de lege cu privire la placate motive cu caracter polițienesc și estetic! Cît de mult a greșit comisia centrală cînd a dat aviz favorabil legii din considerente politice! Legea este necesară din considerente etimologice și ar trebui de fapt intitulată: legea pentru folosirea din nou a cuvîntului placat în „adevăratul sens“ al acestui cuvînt.

Pe lîngă aceasta, temeinicul d-l Riedel a făcut o gafă temeinică. Dacă am fi dispuși, cu riscul de a-i plictisi de moarte pe cititorii noștri, să ne angajăm într-o discuție etimologică cu d-l Riedel, am putea să-i demonstrăm, cu gramatica lui Diez în mîină, că cuvîntul „placat“ nu derivă nicidecum din latinescul placare*, ci este numai o stîlcire a franțuzescului placard**, care, la rîndul său, își are rădăcina în cuvîntul plaque***, care, la rîndul său, este de origine germană. Și atunci întreaga sa teorie a liniștirii ar cădea în baltă.

Aceasta, firește, îl lasă indiferent pe d-l Riedel, și pe bună dreptate. Întreaga această teorie a liniștirii nu este totuși decît un mijloc școlăresc, o captatio benevolentiae****, îndărătul căreia se ascunde o încercare evidentă de a exploata frica claselor avute.

Placatele „ațiță pasiunile“, ele „ațiță flacăra impură a urii și a răzbunării, în special împotriva autorităților“, ele „cheamă masele fără discernămint să participe la demonstrații care subminează în mod primejdios (!) ordinea și încalcă limitele libertății legale“. Iată de ce trebuie interzise placatele.

Cu alte cuvinte: în toamna trecută seniorii feudali în unire cu birocrății și burghezii au înfăptuit cu succes, prin forța armelor, lovitura lor de stat, și acum vor să ne impună, cu ajutorul Camerelor, acele legi suplimentare de care mai este nevoie pentru ca acești domni să-și savureze în liniște

* — a liniști, a împăca, a atenua. — *Nota Trad.*

** — înștiințare, afiș, anunț, placat. — *Nota Trad.*

*** — placă cu inscripții. — *Nota Trad.*

**** — încercare de a câștiga bunăvoința (mijloc retoric). — *Nota Trad.*

victoria. Ei s-au săturat pînă peste cap de „pasiuni” și vor recurge la orice mijloace pentru a înăbuși „flacăra impură a urii și a răzbunării împotriva autorităților”, care pentru ei sînt autoritățile cele mai bune din lume, pentru a restabili „ordinea” și pentru a readuce „libertatea legală” la proporțiile care le convin. Și care sînt aceste proporții reiese din faptul că d-l Riedel numește marea majoritate a poporului „o masă fără discernămint”.

D-lui Riedel nu-i mai ajung cuvintele să ponegrească această „masă fără discernămint”. El continuă :

„Această comunicare” (făcută cu ajutorul placatelor) „este citită mai ales de acea clasă a poporului care este cel mai puțin obișnuită cu comunicările scrise și cel mai puțin deprinsă să verifice și să cumpănească cu prudența și neîncrederea pe care le are, ce-i drept, în ceea ce privește autenticitatea înștiințărilor scrise, publicul obișnuit cu cititul, lămurindu-se asupra înșelăciunilor presei...”

Cine este această masă fără discernămint, această clasă cel mai puțin obișnuită cu comunicările scrise ? Să fie oare țărani din Uckermark ? Nicidecum ; în primul rînd, pentru că ei sînt „sîmburele națiunii”, în al doilea rînd, nu citesc placate și, în al treilea rînd, ei l-au ales pe d-l Riedel ca deputat. D-l Riedel nu-i vizează decît pe *muncitorii de la orașe*, proletariatul. Placatele sînt un principal mijloc de influențare a proletariatului ; prin întreaga sa poziție, proletariatul este revoluționar ; clasă asuprită atît sub regimul constituțional cît și sub regimul absolutist, proletariatul este, întotdeauna gata să pună din nou mîna pe arme ; tocmai proletariatul constituie principalul pericol, și de aceea trebuie înlăturat tot ceea ce ar putea ține trează energia revoluționară în rîndul proletariatului !

Și ce ține mai mult trează energia revoluționară în rîndul muncitorilor decît tocmai placatele, care transformă fiecare colț de stradă într-un mare ziar, unde muncitorii care trec găsesc relatate și comentate evenimentele zilei, unde sînt prezentate și dezbătute diferite concepții și în fața cărora se întilnesc oameni de toate clasele și de toate opiniile, oameni cu care pot discuta conținutul placatelor ; într-un cuvînt, placatul este pentru muncitori și ziar și club, și pe deasupra fără să-i coste vreun ban !

Dar tocmai acest lucru nu le convine domnilor de dreapta. Și pe bună dreptate. Din partea proletariatului îi amenință cel mai mare, ba chiar singurul pericol ; atunci de ce ei, care

au puterea în mână, să nu tindă la înlăturarea prin toate mijloacele a acestui pericol ?

Cine ar putea avea ceva de obiectat ? Slavă domnului, sînt aproape șase luni de cînd trăim sub dictatura baionetei. Nu ne facem nici cea mai mică iluzie asupra faptului că ne aflăm în stare de război cu inamicii noștri, sau asupra singurelor mijloace cu ajutorul cărora partidul nostru poate ajunge la putere. Nu ne vom face ridicoli adresînd reproșuri moralizatoare triplei alianțe a iuncherilor, birocraților și burghezilor, care se află în prezent la putere, pentru faptul că vrea să ne înrobească cu orice chip. Chiar dacă din capul locului predica de o înaltă ținută morală și patosul indignării morale al domnilor tînguitori nu ne-ar fi repugnat într-atît, și încă ne-am abține de la o asemenea polemică retorică sterilă, deoarece contăm să ne luăm cîndva revanșa asupra inamicilor noștri.

Ni se pare însă straniu că domnii care sînt acum la putere și au majoritatea oficială nu vorbesc tot așa pe șleau ca noi. D-l Riedel, de pildă, este un uckermarkian cum nu se poate mai autentic, și totuși pînă la urmă nu reușește să-și înfrîneze dorința de a declara :

„Desigur, nicicînd n-a fost în intenția mea să pun vreo opreliște oarecare *liberei exprimări a opiniilor*. Eu consider lupta spirituală pentru adevăr ca un sanctuar al popoarelor libere, de care nimeni nu are voie să se atingă”.

Și în altă parte d-l Riedel vrea

„să se permită răspîndirea placatelor tot așa cum sînt răspîndite, în general, produsele literare”.

Ce sens mai au după toate explicațiile precedente aceste fraze ? Dacă presa este liberă, regimul existent și în general monarhia constituțională nu se mai pot menține în prezent la putere în țările civilizate. Libertatea presei, lupta liberă de opinii înseamnă a da frîu liber luptei de clasă în domeniul presei. Și mult dorita ordine înseamnă tocmai înnăbușirea luptei de clasă, înseamnă să pui căluș claselor oprimate. De aceea partidul liniștei și ordinii trebuie să interzică lupta liberă de opinii în presă, el trebuie să-și asigure pe cît posibil monopolul pe piață prin legi cu privire la presă, prin interdicții etc., trebuie, în special, să interzică, dacă se poate direct, literatura gratuită sub formă de placate și de manifeste. Toate acestea le știu domnii noștri, dar de ce nu le spun deschis ?

Într-adevăr, d-le Riedel, n-ar fi mai bine să propuneți reînființarea imediată a cenzurii? Nu există un mijloc mai bun pentru a potoli „pasiunile”, pentru a înnăbuși „flacăra impură a urii și a răzbunării împotriva autorităților” și pentru a asigura „limitele libertății legale”! *Voyons, citoyen Riedel, soyons francs!* * Până la urmă tot acolo vom ajunge!

După ce d-l Riedel a părăsit tribuna a urmat la cuvînt ministrul justiției, consilierul juridic *Simons* din Elberfeld, vlăstarul unei familii tot atît de burgheze din Wupperthal ca și familia lui von der Heydt.

D-l *Simons* atacă problema cu o meticulozitate impresionantă. Se vede cît colo că este de scurtă vreme în ministerul justiției.

Placatele se afișează pe străzi și în piețe, spune d-l ministru al justiției. Prin urmare, „trebuie mai întii stabilit *care este menirea străzilor și piețelor!*”

E drept că d-l Riedel a stabilit într-un mod demn de laudă „menirea” și „sensul propriu al cuvîntului” placat. Dar nu despre asta e vorba, ci, dimpotrivă, despre „menirea străzilor și piețelor”. Și în această direcție d-l ministru al justiției culege lauri.

Își poate oare imagina cineva o mai bună școală elementară decît această Cameră, în care se dezbate cu toată seriozitatea menirea străzilor și piețelor, gramatica în mod școlăresc etc.?

Care este, prin urmare, „menirea străzilor și piețelor”?

Ea constă în aceea că străzile etc. *nu* „pot fi folosite în scopuri personale și publice de tot felul”. *Deoarece* „o asemenea menire a străzilor etc. *nu poate fi demonstrată!*”

Iată, așadar, pentru ce există la noi un așa-numit ministru al justiției — pentru a ne da asemenea explicații profunde. Într-adevăr, abia acum înțelegem de ce d-l *Simons* s-a jenat să fie prezentat Camerei.

Firește, după asemenea performanță, tot restul discursului ministrului nici nu mai merită să fie amintit. Sub aparența unei mari erudiții în domeniul jurisprudenței franceze, d-l *Simons* plasează unele amintiri demult uitate din practica sa anterioară de procuror. Apoi au urmat fraze de felul acesta :

---

* — Să fim sinceri, cetățene Riedel! — *Nota Trad.*

„La această problemă stringentă trebuie însă dat *imediat* (!) un răspuns afirmativ, *cel puțin* (!!) după părerea mea (!!!), *ținându-se seamă de îndoielile* (!!!!) care au fost exprimate aici (!!!!)“.

În sfârșit, d-l Simons vrea „să sancționeze fundamentul legal al limitării placatelor“.

Să sancționezi un fundament ! Unde ați învățat acest limbaj, d-le Simons ?

După asemenea capodopere oratorice ca cele ale d-lui Riedel și Simons, bineînțeles că nu ne mai putem opri asupra discursului d-lui Berends, care a urmat la cuvânt. D-l Berends și-a dat bine seama că interzicerea placatelor este o măsură îndreptată direct împotriva proletariatului, dar și-a expus foarte slab părerea sa.

Dezbaterile generale au luat sfârșit. Respingerea en bloc a proiectului de lege a întrunit 152 de voturi pentru și 152 de voturi contra. Dintre cei de stînga a lipsit, printre alții, *fără un motiv valabil* d-l Kyll din Colonia. Dacă d-l Kyll ar fi fost prezent, proiectul de lege cu privire la placate ar fi fost respins fără multă vorbă. Prin urmare, d-lui Kyll îi datorăm adoptarea parțială a proiectului de lege.

Asupra dezbaterilor speciale nu ne vom opri. Rezultatul lor este cunoscut: librării ambulante sînt puși sub supravegherea poliției.

Ei pot să mulțumească pentru aceasta d-lui Kyll !

Scris de F. Engels
la 21 și 23 aprilie 1849

Publicat în ediția a II-a
a „Noii gazete renane“ nr. 279 și 283
din 22 și 27 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Lassalle ³¹²

Colonia, 26 aprilie. Trebuie să comunicăm un fapt care dovedește că en fait de justice * nimic nu mai este imposibil. D-l procuror general Nicolovius este pe cale să se împodobească cu asemenea lauri cum nici d-l Hecker nu i-a cules la timpul său.

Ne amintim din relatările noastre anterioare că, în timpul desfășurării procesului penal împotriva lui Lassalle, substitutul de prim-procuror von Ammon I din Düsseldorf a lăsat să zacă timp de 3 săptămâni în sertarul său o scrisoare a lui Lassalle în care acesta i-a cerut unui agricultor din Schönstein ca, în cazul izbucnirii unei lupte, să trimită vreo câteva sute de oameni ca întăriri la Düsseldorf, scrisoare pe care d-l von Ammon a tăinuit-o judecătorului de instrucție și a predat-o abia când acesta i-a comunicat că ancheta a fost terminată. Ne amintim că din pricina acestei scrisori — care, de altfel, nu cuprindea nici o instigare directă la răscoală, întrucît nici Camera de punere sub acuzare și nici Camera superioară de punere sub acuzare nu au considerat-o drept probă de vinovăție — cercetările au trebuit să fie reluate, din care cauză procesul Lassalle nu s-a terminat în sesiunea trecută a Curții cu juri.

D-l Lassalle a reclamat atunci procurorului general această tergiversare intenționată din partea d-lui von Ammon I.

Procurorul general, în loc să dea vreun răspuns lui Lassalle, a trimis reclamația acestuia parchetului din Düsseldorf cu dispoziția ca, pe baza art. 222, să deschidă acțiune publică împotriva lui Lassalle, pe motiv că în această reclamație d-l von Ammon ar fi fost *ultragiât* !

---

* — în materie de justiție. — *Nota Trad.*

Pends-toi, Figaro, tu n'aurais pas inventé cela ! *

Așadar, o scrisoare adresată d-lui Nicolovius ar constitui un ultraj la adresa d-lui von Ammon, potrivit art. 222 ! Noi am demonstrat odată, cu prilejul unui proces de presă pe care am avut plăcerea să-l susținem împotriva d-lor Zweifel și Hecker, că, în ceea ce privește art. 222, acesta nu se aplică în cazul ultrajelor aduse în mod public prin presă, ci numai în cazul unor ofense adresate d-lor funcționari ** în prezența lor personală.

Dar chiar dacă art. 222 s-ar aplica și în cazul ultrajelor aduse în mod public prin presă, desigur că nici atunci nimănui nu i-ar trece prin cap să susțină că o scrisoare adresată unei terțe persoane poate constitui ultragiarea unui funcționar. În conformitate cu practica de pînă acum a tribunalelor corecționale, se cerea întotdeauna ca înscrisul injurios să fi fost trimis direct persoanei ultragiatare sau să fi fost răspîndit în mod public. D-l Nicolovius face acum descoperirea că, dacă scrii unei terțe persoane în termeni jignitori despre un funcționar, aceasta constituie un ultraj la adresa funcționarului respectiv ! Feriți-vă deci ca în corespondența dv. particulară să vorbiți despre funcționari pe un ton ireverențios !

Faptul că scrisoarea lui Lassalle a fost adresată unei instanțe superioare, d-lui von Ammon, că, prin urmare, era o plîngere, o reclamație, complică și mai mult lucrurile.

Legea prevede chiar ca o obligație să reclami instanței superioare acțiunile nelegale. Prin urmare, dacă reclamația era întemeiată, era perfect îndreptățită ; dacă era falsă, atunci procurorul general trebuia să pornească o acțiune în baza art. 273, pentru denunțare calomnioasă. În acest caz, însă, Lassalle ar fi dovedit foarte ușor, pe bază de documente, veracitatea reclamației sale, în timp ce, fiind deferit tribunalului corecțional sub învinuirea de ultraj adus unui funcționar, el este lipsit de acest drept.

Cazul a fost examinat de Camera de punere sub acuzare din Düsseldorf. Dar și aceasta a recunoscut că ultrajul trebuie adus fie în mod public, fie în prezența celui ultragiatare, și a închis dosarul. Ministerul public a făcut apel, și atunci Camera superioară de punere sub acuzare de aici din Colonia, care a corespuns așteptărilor ori de cîte ori s-a recurs la ea, a hotărît, într-adevăr, să se deschidă, în baza art. 222, acțiune

* — Spinzură-te, Figaro, tu n-ai fi născocit acest lucru. (Beaumarchais. „Nunta lui Figaro“). — Nota Trad.

** Vezi volumul de față, pag. 246—252. — Nota Red.

publică împotriva lui Lassalle, care are acum plăcerea să se vadă deferit tribunalului corecțional al poliției !

Cite nu se vor mai întâmpla în baza art. 222 dacă lucrurile vor continua așa !

De altfel, procesul lui Lassalle va fi judecat la 3 mai de Curtea cu juri.

Scris de F. Engels
la 26 aprilie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 283
din 27 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Dizolvarea celei de-a doua Camere

Colonia, 28 aprilie. Zvonul care a circulat deja la prînz prin oraş s-a confirmat astă seară : regele şi guvernul Curţilor marţiale **au dizolvat cea de-a doua Cameră** ³¹³.

Amănuntele le găsiţi mai jos, de dato Berlin*.

Prin actul acesta, regele şi miniştrii Curţilor marţiale şi-au *călcat încă o dată cuvîntul*. Potrivit cartei în spiritul Curţilor marţiale, care a fost acordată la 5 decembrie, Camerele au fost convocate în mod expres ca să „revizuiască constituţia”. Abia după ce *primele* Camere, întrunite potrivit acestei constituţii, vor fi revizuit această cîrpăceală, ea urmează să capete deplină şi definitivă valabilitate. Acesta a fost sensul celor acordate în decembrie trecut.

Prin urmare, Camerele aveau, cel puţin *în parte*, un *mandat constituant*. De aceea, atîta timp cît nu şi-au îndeplinit acest mandat, adică nu au revizuit constituţia în înţelegere cu coroana, *ele nu puteau fi dizolvate*, după cum nu putea fi dizolvată nici defuncta adunare convocată pentru a se cădea de acord asupra constituţiei prusiene.

Şi totuşi această jalnică cea de-a doua Cameră, constituită sub dictatura şi ameninţarea baionetei, prin corupţie, intimidare şi înşelăciune, a fost dizolvată !

Şi aceasta se cheamă „onoare prusiană”, „loialitate prusiană” !

Dacă miniştrii ar mai fi aşteptat cîteva săptămîni, poate că revoluţia ungaro-austriacă i-ar fi scutit de această obo-seală şi ar fi dizolvat ambele Camere.

De altfel, semnificaţia acestei noi lovituri de stat este evidentă. Ne aşteaptă **dominaţia baionetei la pătrat** ; vom fi mi-luiţi cu legi cu privire la presă, la cluburi, la dezordini, la

---

* — în corespondenţa intitulată Berlin. — *Nota Red.*

placate etc., încît să-i ajungă filistinului german cu vîrf și îndesat. Vor curge urmărirea, pedepsele, arestările ; se va generaliza starea de asediu și, ca o încununare, se va introduce, în cele din urmă, o nouă constituție, o lege electorală cenzitară și o Cameră a lorzilor, constituție în care actuala Cameră nu va mai fi prima, ci a doua.

Intr-un cuvînt, se va merge atît de departe cît va îngădui impertinența prusiană.

În ceea ce ne privește, noi nu dorim altceva decît ca d-l Manteuffel să convoace din nou defuncta Dietă unită.

Scris de F. Engels
la 28 aprilie 1849

Publicat în a doua ediție
a „Noii gazete renane” nr. 285
din 29 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Poznan

Colonia, 28 aprilie. Cititorii noștri ne vor fi recunoscători dacă din cînd în cînd ne vom ocupa de „strălucirea și puterea” dinastiei noastre regale de Hohenzollern și de concomitența și minunata înflorire a principalilor piloni ai acestui nobil tron — cavalerii brandenburghezi, aceste ploșnițe cuibărite în toate provinciile.

În cadrul acestei instructive investigații, astăzi ne vom opri asupra părții poloneze a patriei noastre în sensul restrîns al cuvîntului *. Încă în vara trecută, cu prilejul glorioasei „pacificări” și „reorganizări” a Poloniei, cu șrapnele și piatra iadului³¹⁴, am demascat minciunile germano-evreiești despre „precumpănirea populației germane” la orașe, despre „marea proprietate funciară germană” la țară și despre meritul regalo-prusian în creșterea bunăstării generale. Cititorii „Noii gazete renane” își amintesc că noi am stabilit, potrivit cifrelor oficiale și datelor prezentate de arhiepiscopul din Gnesen și Poznan ministrului burghez de „tranzitie” Camphausen, că pe teritoriile situate înăuntrul liniei de demarcație prusiene germanii nu numai că nu constituie aproximativ jumătate, dar nici măcar a șasea parte din populație³¹⁵, în timp ce statisticile mincinoase ale guvernului prusian sporeau mereu cifra așa-zisei populații germane pe măsură ce mersul contrarevoluției părea să facă posibilă o nouă împărțire și o nouă micșorare a părții poloneze a Poznanului. Noi am stabilit atunci că imbecilii de națiune germană și afaceriștii din mlaștina parlamentară de la Frankfurt tot îi mai socotesc germani pe evreii polonezi, deși nici din punct de vedere al jargonului și nici al originii, ci doar cel mult prin setea de profit, între această rasă, cea mai respingătoare

* — adică Prusia, spre deosebire de Germania. — *Nota Red.*

dintre toate, și cei din Frankfurt nu poate exista nici o legătură de rudenie ; că, ce-i drept, un număr relativ foarte redus de mici proprietari funciari germani s-au stabilit în diferite districte din Poznan, și anume ca urmare a faptului că prusienii au speculat cu perfidie mizeria poloneză, deoarece, potrivit decretului regal din 1833, toate *moșiile scoase la licitație* puteau fi cumpărate exclusiv de iuncherii prusieni de țară, cărora guvernul le avansa bani în acest scop ; că, în sfârșit, binefacerile și meritele patriotismului hohenzollernian s-au redus la aceea că, după revoluția din martie, s-au făcut din lașitate cele mai frumoase promisiuni de „reorganizare națională”, iar apoi, o dată cu creșterea contrarevoluției, țara a fost tot mai mult sugrumată prin cele cinci împărțiri ale ei, una mai mare decât cealaltă, condiționându-se apoi „reorganizarea” de „pacificare”, de predarea armelor, pentru ca, în cele din urmă, după ce această condiție a fost îndeplinită, „glorioasa Mea armată” să fie slobozită asupra credulului ținut neînarmat și, împreună cu evreeii, să prade biserici, să incendieze sate, să-i ucidă-n bătaie cu vergele de pușcă în piețe publice pe polonezi sau să-i însemneze cu piatra iadului și, după ce se vor fi răzbunat pe cei ce se încredeau în „promisiunile din martie”, să înalțe pe acest câmp al morții osanale lui dumnezeu și maiestății-sale germane creștine.

Acestea au fost binefacerile „reorganizării” prusiene în Poznan. Să ne întoarcem acum la originea mării proprietăți funciare prusiene, la domeniile și moșiile senioriale. Nu mai puțin ca cele de mai sus istoria lor ne va edifica în privința „strălucirii și puterii” dinastiei de Hohenzollern, ne va arăta cât valorează îndrăgiții ei cavaleri briganzi.

În 1793 cei trei țilhari încoronați și-au împărțit între ei prada — Polonia — cu același drept cu care trei țilhari de drumul mare împart între ei punga călătorului lipsit de apărare. Hohenzollernii au ajuns suverani *ereditari* în Poznan și în Prusia de sud în același mod în care în 1815 au ajuns suverani *ereditari* în Renania : făcând trafic de oameni și de suflete omenеști. De îndată ce acest drept de a face trafic de oameni și de suflete omenеști va fi desființat, atît polonezii cît și renanii vor trage o linie roșie peste titlul de proprietate al marelui duce *ereditar* de Hohenzollern.

Primul act prin care hohenzollernianul părinte al țării și-a manifestat grația sa prusacă față de Polonia jefuită a fost confiscarea fostelor domenii regale și bisericеști poloneze. În general noi nu avem absolut nimic de obiectat împotriva

unei asemenea confiscări ; ba mai mult, sperăm că în curînd le va veni rîndul și *altor* domenii regale. Ne întrebăm numai ce interese au servit domeniile confiscate ? Interesele „bunăstării generale” a țării, de care s-au îngrijit cu atîta milosîrdie sentimentele părintești brandenburgheze cu prilejul operei de „pacificare” și „reorganizare” din 1848 ? Interesele poporului, din sudoarea și sîngele căruia au fost create aceste bunuri ? Vom vedea.

Ministrului de atunci, Hoym, care administrase timp de 20 de ani cu totul independent și fără nici un control provincia Silezia, folosind această autoritate pentru escrocheriile și șantajele cele mai iuncherești, i s-a încredințat drept răsplătă pentru meritele sale în fața lui dumnezeu, a regelui și a patriei, și administrarea Prusiei de sud. În interesul „strălucirii și puterii” dinastiei și pentru întemeierea unei strălucitoare și puternice iuncherimi de țară devotate ei, Hoym a propus domnului și stăpînului său să dăruiască o parte cît mai mare din domeniile bisericilor și starostiilor, care au fost confiscate, unor „oameni” așa-zîși „meritoși”. Și așa s-a și întîmplat. O mulțime de cavaleri briganzi, de favoriți ai metrelor regale, trepăduși de-ai miniștrilor, unelte cărora voiau să le astupe gura, au primit în dar cele mai mari și mai bogate moșii din ținutul răpit, sădind astfel printre polonezi „înterese germane” și „o proprietate funciară germană preponderentă”.

Din prudență pentru a nu ațîța lăcomia regală, Hoym a indicat regelui cîteodată numai un sfert, cîteodată a șasea parte, iar uneori chiar mai puțin din valoarea acestor domenii ; el se temea, și de bună seamă nu fără motiv, că, dacă regele ar afla valoarea reală a acestor domenii, s-ar gîndi mai curînd la propriul său buzunar „patern” decît la orice altceva. În timpul celor 4 ani de administrare a lui Hoym de după „pacificare”, adică din 1794 pînă în 1798, au fost astfel dăruite 22 de domenii făcînd parte din administrația domeniilor Poznan, 19 din administrația domeniilor Kalisz, fostă Petrokow, 11 din administrația domeniilor Varșovia, în total 52 de domenii mai mari sau mai mici, care, luate la un loc, cuprindeau nici mai mult, nici mai puțin de 241 de moșii. Regelui i s-a indicat că valoarea lor ar fi de 3.500.000 de taleri, deși în realitate ele valorau peste 20.000.000 de taleri.

Polonezii își vor aminti de aceasta cînd, în cursul viitoarei revoluții, vor trebui să se despăgubească de cele 20.000.000

de taleri — de miliardul polonez — care le-au fost furate pe baza dreptului traficului de oameni.

Numai moșiile dăruite din administrația domeniilor Kalisz însumau ca suprafață *peste o treime din toate domeniile regale și bisericesti*, iar veniturile lor se ridicau, chiar și după jalnicele evaluări din 1799 făcute în vederea dăruirii acestora, la 247.000 de taleri anual.

Domeniul Owinsk, cu întinsele lui păduri, făcînd parte din administrația domeniilor Poznan, a fost dăruit negustorului de galanterie Treskow, în timp ce starostia Szrin din vecinătate, pe care nu creștea nici un copac, a fost declarată domeniu al statului, fiind nevoită să cumpere lemn pe socoteala statului din pădurile Treskow.

În sfîrșit, moșiile din alte administrații domeniiale au fost categoric scutite în actele de danie de impozitele obișnuite, și anume „*pe veci*”, astfel că nici un rege prusian nu mai avea dreptul să le impună vreodată la noi dări.

Să vedem acum sub ce formă și căror „*oameni meritoși*” au fost dăruite domeniile furate. Volumul meritelor acestor iuncheri de țară ne obligă însă, în interesul unei expuneri încheiate, să tratăm acest capitol într-un articol separat*.

Scris de F. Engels
la 28 aprilie 1849

Publicat în ediția a doua
a „Noii gazete renane” nr. 285
din 29 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* — În „Noua gazetă renană” continuarea articolului lipsește. —
Nota Red.

Planuri contrarevoluționare la Berlin

Colonia, 30 aprilie. Planurile guvernului nostru contrarevoluționar ies încetul cu încetul la iveală.

Guvernul avea intenția ca la 27 aprilie să marcheze intrarea contrarevoluției prusace într-un nou stadiu. El voia să provoace poporul din Berlin la o luptă de stradă, probabil să permită răscoalei à la Cavaignac „să capete proporții”, ca apoi s-o înnăbușe cu metode à la Cavaignac și s-o zdrobească, ca și acesta, prin superioritatea forțelor ; să introducă Curți marțiale, să-i fericească pe câțiva deputați și un număr respectabil de tulburători³¹⁶ cu praf de pușcă și gloanțe ; în sfârșit, să se elibereze prin noi măsuri de stavilele cu care însăși carta din 5 decembrie cu privire la Curțile marțiale mai îngredea contrarevoluția noastră.

Răscoala provocată ar fi constituit un pretext suficient pentru a pretinde că poporul nu este „încă copt” pentru libertățile acordate cu mărinimie și că nu se poate guverna cu o asemenea lege electorală și o asemenea constituție. „Pentru a evita vărsările de sânge” deci (chiar în interesul poporului) trebuiau desființate și ultimele rămășițe de libertate. „Pentru a evita vărsările de sânge” trebuia declarată starea de asediu în toată țara, cu excepția Pomeraniei de răsărit ! Dar pentru a putea susține toate acestea, trebuia să se treacă mai întâi printr-o răscoală în toată regula la Berlin, însoțită de tulburările de rigoare la Breslau, Magdeburg, Colonia etc., care să fie apoi înnăbușită cu succes cu ajutorul mitraliilor.

Așa se explică și brutalitățile constablerilor împotriva stîngii³¹⁷ întrunite în *Konversationshalle*, și încercuirea de către armată a pieței *Dönhof*, și focul viu deschis împotriva mulțimii pașnice neînarmate, care *nu se putea* îndepărta, toate străzile din jurul pieței fiind barate.

Atitudinea calmă a poporului, în pofida tuturor acțiunilor de provocare, le-a stricat contrarevoluționarilor toate socotelile. Ei nu mai au nici un pretext de a impune noi măsuri, însă măsuri *trebuie* să impună. Poate că încă astă-seară vom afla la ce noi tertipuri s-au hotărît să recurgă acești domni.

Din toate acestea se poate deduce ce planuri de mare anvergură întocmiseră. În primul rînd o dovedește dizolvarea concomitentă a Camerei din Hanovra, în al doilea rînd și în special — călătoria d-lui Radowitz la Berlin.

D-l Radowitz este sufletul contrarevoluției prusace. D-l Radowitz este cel care a întocmit planul contrarevoluției din noiembrie, preferînd, în ceea ce-l privește pe el, să rămînă deocamdată în culise și să urzească intrigi la Frankfurt în favoarea candidatului prusian la coroana imperială. *De astă dată* d-l Radowitz s-a dus el însuși la Berlin, pentru ca, după cum se spune, să-și facă, în sfîrșit, apariția pe scenă și să devină *prim-ministru*. **Un guvern Radowitz** — iată explicația!

Mai cunoaștem apoi precis următoarele fapte :

1) Încă în cursul *săptămîinii trecute toți d-nii Chefpräsidenten* au primit din partea d-lor Oberpräsidenten o circulară prin care li se aducea la cunoștință *dizolvarea iminentă a Camerei* și li se indica să ia toate măsurile de prevedere necesare.

2) S-a trimis tuturor administrațiilor regionale [Regierungen] un decret ministerial în care se spune :

1. Să se ceară *tuturor primăriilor* să raporteze zilnic administrațiilor regionale respective impresia produsă de dizolvarea Camerei. La rîndul lor, administrațiile regionale trebuie să înainteze guvernului *rapoarte centralizate* asupra celor de mai sus.

2. *Pentru moment nu se vor ține noi alegeri*, în schimb se vor lua măsuri împotriva multor membri ai „*așa-zisei*” stîngi.

3. Se vor lua toate măsurile de prevedere pentru reprima-rea oricăror încercări de răscoală.

Decretul este semnat : *Manteuffel*.

D-l Manteuffel, sau, mai curînd, d-l Radowitz, superiorul lui, nu putea aduce un mai bun serviciu revoluției *ungaro-polono-germane* în dezvoltare decît să arate acum pe față planurile sale de reinstaurare a absolutismului.

Scris de F. Engels
la 30 aprilie 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 286
din mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Lassalle

Colonia, 1 mai. Poimîine se va judeca în fața Curții cu juri din Düsseldorf procesul lui *Lassalle*, acuzat de incitare directă la înarmare împotriva puterii regale.

Se știe că Lassalle, Cantador (comandantul gărzii civile din Düsseldorf) și colportorul * Weyers au fost arestați în noiembrie trecut, cînd s-a instituit starea de asediu la Düsseldorf, și că împotriva lor s-a deschis acțiune publică pentru susmenționata „infracțiune prevăzută de art. 87 și 102 din Code pénal”.

Cercetările au fost tergiversate la maximum posibil. În timp ce procesul deschis concomitent împotriva comitetului districtual al democraților din Renania pentru refuzul de a se plăti impozite s-a judecat la Colonia încă la 8 februarie, Camera superioară de punere sub acuzare din Colonia a trimis procesul Lassalle în fața juraților din Düsseldorf abia după trecerea cîtorva sesiuni a acestei Curți cu juri. Dar Marx, Schneider și Schapper erau liberi, în timp ce Lassalle se afla în închisoarea din Düsseldorf; totuși Code d'instruction criminelle prevede că procesele arestaților trebuie judecate *în primul rînd!*

În închisoare Lassalle s-a bucurat de un regim preferențial. Nu o dată „*Noua gazetă renană*” a avut prilejul să publice mostre de atenție delicată din partea zbirilor justiției regale prusiene față de Lassalle. Spre deosebire de Cantador, căruia i s-au acordat tot felul de favoruri — căci, în ciuda activității sale politice, Cantador avea o mulțime de prieteni printre burghezii din Düsseldorf —, Lassalle a trebuit să se convingă din nou³¹⁸ la ce arbitrar tiranic este supus deținutul preventiv din arestul regalo-prusian. Fără a mai vorbi de

* Vînzător ambulant de ziare, broșuri și alte tipărituri. — *Nota Trad.*

șicanele mai mici, amintim numai purtarea grosolană pe care și-a permis-o față de Lassalle d-l Morret, directorul închisorii, în prezența judecătorului de instrucție, d-l Ebermeyer * (care ne ferește acum cu prezența lui aici la Colonia). Lassalle a înaintat parchetului o reclamație; procurorul general, d-l Nicolovius, a hotărât că faptul reclamat nu este *nici infracțiune, nici abatere* și de aceea nu poate fi supus urmării judiciare.

Amintim în continuare de plimbările recomandate de medic ca absolut necesare pentru sănătatea lui Lassalle, la care parchetul și-a dat asentimentul, *în timp ce administrația regională le-a interzis*, deși după lege cel aflat în arest preventiv nu depinde de administrație, ci exclusiv de parchet.

Oricine a încercat să pătrundă vreodată în „stabilimentul” din Düsseldorf cunoaște dificultățile de care te loveai pentru a avea acces în închisoare la Lassalle, pretextele invocate, tertipurile la care se recurgea.

În cele din urmă ancheta s-a terminat și dosarul ar fi trebuit înaintat Camerei de punere sub acuzare. Atunci mai era încă timp suficient ca procesul să fie judecat în cursul ultimei sesiuni a Curții cu juri, care s-a ținut în februarie și martie. Acest lucru trebuia însă evitat cu orice preț. Când dosarul a fost predat substitutului de procuror general, „stimabilului” domn von Ammon I, pentru concluziile sale definitive, acesta a prezentat deodată o scrisoare a lui Lassalle către un oarecare Stangier, agricultor din raionul Altenkirchen, pentru ca pe această bază să formuleze o nouă acuzare. Dar această scrisoare zăcea încă de câteva săptămîni în sertarul lui Ammon, fără ca să-i fi trecut prin minte s-o atașeze la dosar ca un nou cap de acuzare. Acum, cînd totul era gata și sesiunea Curții cu juri bătea la ușă, apare d-l Ammon cu scrisoarea. Au trebuit, firește, audiați noi martori, iar procesul s-a amînat cu câteva săptămîni, tocmai timpul necesar pentru a face imposibilă judecarea procesului Lassalle în sesiunea Curții cu juri care urma să aibă loc atunci.

Scrisoarea, pe care d-l Ammon, *după cum a recunoscut el însuși*, a lăsat-o să zacă de mai multă vreme în sertar, era de altfel atît de lipsită de importanță, încît nici Camera de punere sub acuzare, nici Camera superioară de punere sub acuzare nu au luat-o în seamă și nu au considerat-o o probă de vinovăție!

---

* Vezi volumul de față, pag. 295—297. — *Nota Red.*

Într-un cuvînt, Curtea cu juri a putut fi evitată, iar următoarea sesiune începea abia în mai. O delegație după alta s-au prezentat la procurorul general, d-l Nicolovius, rugîndu-l să urgenteze procesul sau să fixeze o sesiune extraordinară a Curții cu juri. D-l Nicolovius a promis să facă tot posibilul și a declarat că în nici un caz arestul lui Lassalle nu se va prelungi pînă la 6 luni. Și totuși! Nu lipsesc decît 14 zile pînă să se împlinească 6 luni.

Camera de punere sub acuzare a decis, în sfîrșit, ca dosarul celor trei acuzați să fie predat Camerei superioare de punere sub acuzare. Se ivise însă o dificultate : exista convingerea că în toată circumscripția judecătorească din Düsseldorf nu se vor putea găsi jurați care să-l condamne pe d-l Cantador. Dar pentru a-l pune în libertate pe Cantador ar fi trebuit ca împreună cu el să fie achitat și Lassalle, și chiar de aceiași oameni care în alte împrejurări l-ar fi condamnat. Or, administrația din Düsseldorf, guvernul și chiar persoane făcînd parte din camarila sus-pusă și cea mai sus-pusă erau interesate tocmai ca Lassalle să fie condamnat. Dușmănia împotriva lui Lassalle „nu încetează nici în fața tronului”.

Și iată ce se întîmplă : „Camera superioară de punere sub acuzare clasează procesul împotriva lui Cantador, pe care îl pune în libertate, iar Lassalle și Weyers rămîn arestați și urmează să compară în fața Curții cu juri”.

Și doar lui Cantador i se adusesese aceeași învinuire ca și lui Lassalle, cu excepția unei singure cuvîntări pe care Lassalle o rostise la Neuss. *

Or, ei s-au legat tocmai de această cuvîntare și pe baza acesteia Lassalle a fost deferit Curții cu juri.

Să ne amintim pe scurt întreaga desfășurare a evenimentelor.

În perioada cînd lupta deschisă dintre răposata Adunare națională și coroană era gata să izbucnească în fiecare zi, Düsseldorf era, după cum se știe, unul dintre cele mai mari centre de agitație din Renania. Aici garda civilă era cu totul de partea Adunării naționale și, în plus, era condusă de un democrat. Ea era gata să transforme rezistența pasivă într-una activă de îndată ce se va da semnalul de la Berlin. Arme și muniții existau ; în fruntea întregii mișcări se aflau Lassalle și Cantador. Ei nu numai că-i chemau pe cetățeni să se înarmeze împotriva guvernului Manteuffel, ba chiar îi înarmau. Centrul lor de activitate era aici, la Düsseldorf. Va să zică, dacă realmente a avut loc o infrațiune, atunci ea s-a

comis aici. Și unde s-a comis ea potrivit învinuirii ? Nu la Düsseldorf, ci... la Neuss !!

Lassalle fusese la Neuss la o adunare unde îndemnase să se trimită întăriri armate la Düsseldorf. Acest îndemn însă nu a avut nici un fel de urmări, întrucît nici nu s-a ajuns la luptă. Iată în ce constă infracțiunea comisă de Lassalle !

Prin urmare, Lassalle trebuie să compară în fața Curții cu juri nu din cauza principalei sale activități, nu pentru o înarmare *efectivă* și nici pentru o răscoală *efectivă*, care ar fi fost gata să izbucnească la Düsseldorf. Aceasta nu constituie nici o „infracțiune”. Chiar Camera superioară de punere sub acuzare, cît e ea de senilă, a trebuit să recunoască acest lucru. Pretinsa infracțiune constă într-un fapt cu totul *incidental*, săvîrșit în *treacăt*, și cu totul *dependent* de acțiunea principală din Düsseldorf, fără de care nu are *nici un sens* ; ea nu constă în *organizarea* unor forțe armate împotriva guvernului din Düsseldorf, ci în îndemnul adresat locuitorilor din Neuss de a sprijini această organizare !

Însă, firește, Cantador n-a fost la Neuss cînd Lassalle a rostit această groaznică cuvîntare ; Cantador nu *i-a îndemnat* pe locuitorii din Neuss la rezistență armată ; Cantador n-a făcut altceva decît *să-i organizeze* pe locuitorii Düsseldorfului pentru rezistență armată și a îndemnat *garda civilă de acolo, care constituie ea însăși o parte din forțele armate ale guvernului*, să opună rezistență acestuia. În aceasta constă deosebirea și de aceea Cantador a fost pus în libertate, în timp ce Lassalle a rămas arestat pînă la actuala sesiune a Curții cu juri.

Dar asta încă nu e totul. Lassalle i-a cerut direct agricultorului Stangier să trimită întăriri armate la Düsseldorf. Scrisoarea este atașată la dosar și este citată textual în actul de acuzare (vezi nr. 277, ediția a doua a „Noii gazete renane”). Consideră oare actul de acuzare că *această scrisoare* constituie temeiul trimiterii lui Lassalle în judecata Curții cu juri ? Nicidecum. Nici chiar Camera de punere sub acuzare, care a formulat împotriva lui Lassalle *nouă* capete de acuzare, dintre care opt au fost anulate de Camera superioară de punere sub acuzare, n-a găsit de cuviință să considere și această scrisoare drept un cap de acuzare. Și totuși această scrisoare cuprinde *exact aceeași* pretinsă „infracțiune” ca cea comisă de Lassalle la Neuss.

Rareori s-a fabricat ceva mai inconsecvent, mai contradictoriu și de neconceput ca această hotărîre a Camerei superioare de punere sub acuzare de a deferi cazul justiției.

Un lucru însă este demn de remarcat : potrivit hotărîrii însăși a Camerei superioare de punere sub acuzare din Colonia, întreaga agitație făcută în noiembrie trecut la Düsseldorf, îndemnul direct la rezistență împotriva guvernului, înarmarea, procurarea de muniții, opoziția directă și pe față a gărzii civile împotriva guvernului, jurămîntul făcut de garda civilă de a lupta cu arma în mîină împotriva guvernului și pentru Adunarea națională, *toate acestea nu constituie nici o infracțiune*. A spus-o Camera superioară de punere sub acuzare din Colonia.

Această părere a ei coincide cu cea a Camerei de punere sub acuzare din Colonia, ba chiar și cu a parchetului din Colonia. În cursul cercetărilor în cazul comitetului districtual renan, ambele instanțe nu s-au sezisat de încitarea la înarmare împotriva „dușmanului”, ci, trecînd peste aspectul penal, s-au oprit numai asupra îndemnului la rebeliune, care, deși era de competența tribunalului corecțional al poliției, a fost judecat de Curtea cu juri numai pentru că acest îndemn a fost făcut prin presă.

Cu Lassalle s-a procedat însă mult mai ingenios. S-a deschis mai întii acțiune penală, tribunalul corecțional al poliției fiind lăsat ca o rezervă. Iar pentru eventualitatea că Lassalle ar fi fost achitat pentru cuvîntarea rostită la Neuss, el a fost deferit și tribunalului corecțional al poliției pentru îndemn la rezistență împotriva funcționarilor publici (rebeliune), îndemn pe care-l conțin cele două cuvîntări rostite la Düsseldorf.

Ajunge să amintim de procesul împotriva comitetului districtual renan. Cazul este absolut analog. În acest proces s-a examinat dacă poate fi vorba sau nu de o *infracțiune* (aceeași de care a fost acuzat Lassalle) și s-a stabilit că nu poate fi vorba de un îndemn la rezistență armată împotriva administrației regionale fără a îndemna totodată la rezistență împotriva tuturor funcționarilor care alcătuiesc această administrație. Jurații au pronunțat un verdict de achitare.

Lassalle se va afla în aceeași situație cînd, după neîndoielnică sa achitare de către Curtea cu juri, va compărea în fața tribunalului corecțional al poliției. Dar pînă atunci vor năs-

coci un pretext pentru prelungirea detențiunii, și să nu uităm că tribunalul corecțional al poliției este mai puțin dificil decît Curtea cu juri.

Mîine ne vom ocupa chiar de actul de acuzare și vom demonstra cît de ridicolă este toată această procedură judiciară.

Scris de F. Engels la 1 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renață” nr. 287

din 2 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

O lovitură de picior dată de Prusia celor din Frankfurt

Colonia, 1 mai. Sîntem martorii unui nou episod în istoria contrarevoluției prusiene. Regele dă Adunării din Frankfurt o lovitură zdravănă de picior și îi aruncă cu dispreț coroana de hîrtie aurită a unui imperiu imaginar care i-a fost oferită.

Dacă Adunarea din Frankfurt ar fi acționat energic la timpul potrivit, ea l-ar fi putut *aresta* acum pe acest Hohenzollern plin de el și deferi Curții cu juri pentru „ofensă adusă Adunării naționale” (legea din septembrie 1848, promulgată și în Prusia). Pînă în prezent nu există nici o lege a „imperiuului” care să-i absolve pe domnii suverani de răspundere și în fața „imperiuului”, și Hohenzollernul respinge puterea imperială liberă de orice răspundere.

Noua notă „imperială” prusiană din 28 aprilie atenuază lovitura „imperială” de picior prin cîteva observații binevoitoare cu privire la așa-zisa constituție a imperiului german. Această cîrpăceală naivă este prezentată în această notă drept o întruchipare a tuturor relelor și ca un produs extrem al revoluției și al republicanismului ascuns, produs „care dărimă toate stavilele”.

Biserica Sf. Paul — cuib de țilhari carbonari ! Welcker și Gagem — republicani ascunși, „Möros cu stiletul sub haină” ³¹⁹ ! Bassermann — omul care vede năluci — a ajuns el însuși „o figură bassermaniană” ³²⁰ ! După tot disprețul cu care i-a tratat poporul, după toate blestemele cu care i-au acoperit luptătorii striviți pe baricadele din Frankfurt și Viena, firește că aceasta îi măgulește pe filistinii din Frankfurt. Și

oameni de toate culorile, pînă și d-l Vogt, sînt gata să creadă într-adevăr asemenea nerozii.

Nota prusiană este ultima amenințare adresată Adunării din Frankfurt înainte de a se trece realmente la dizolvarea ei. Încă o dată îndărătnicul Hohenzollern întinde mîna pentru o „înțelegere”. Într-adevăr, după ce Adunarea a mers *atît de departe*, ea putea de fapt să mai facă încă un mic pas și să devină *cu totul* o unealtă prusacă.

Între timp o parte din popor, și în special țaranii și mic-burghezii din micile state din sudul Germaniei, se crampo-nează de Adunare și de așa-zisa constituție a imperiului. Armata privește cu ochi buni constituția imperiului. Poporul vede în fiecare pas, oricît de neînsemnat, spre unificarea Germaniei încă un pas spre înlăturarea micilor monarhi și spre eliberarea de povara apăsătoare a impozitelor. La aceasta a contribuit, în bună parte, și ura împotriva Prusiei. Svabii au făcut chiar o revoluție pentru așa-zisa constituție a imperiului; firește, nu a fost decît o furtună într-un pahar cu apă, dar tot a fost ceva.

Dizolvarea Adunării de la Frankfurt nu s-ar putea deci înfăptui fără a se recurge la violență, dacă filistinii din Frankfurt ar avea cît de cît curaj. Acum s-ar prezenta o ultimă ocazie pentru a-și răscumpăra măcar în parte grelele lor păcate. Ridicîndu-se pe față întru apărarea constituției imperiului, Frankfurtul și Germania de sud ar putea — avînd în vedere victoriile ungarilor, dezmembrarea Austriei, furia poporului prusian împotriva trădărilor de care s-au făcut vinovați Hohenzollern-Radowitz-Manteuffel — constitui centrul momentan al unei noi mișcări revoluționare care să se sprijine pe Ungaria.

Atunci însă acești domni n-ar trebui să ezite să *declanșeze războiul civil* și în cazul extrem, cînd ar fi să se hotărască, să *prefere restaurării Bundestagului german o republică germană unită și indivizibilă*.

Cine-i crede însă pe cei din Frankfurt în stare să facă *un asemenea pas* se înșală amarnic. Acești domni vor face puțin tărăboi, se vor mai împotrivi puțin, ca să salveze oarecum aparențele, apoi vor face tot ceea ce le va dicta îndărătnicul Hohenzollern. Poporul va ridica, poate, ici-colo baricade și... va fi trădat ca la 18 septembrie ³²¹.

Cu aceasta ar lua sfârșit faimoasa piesă spectaculoasă a imperiului dacă ar depinde de *domnii de la Frankfurt*. Dar dacă husarii unguri, ulanii polonezi și proletariatul din Viena vor avea și ei un cuvânt de spus, atunci lucrurile vor lua, poate, altă întorsătură.

Scris de F. Engels la 1 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 287
din 2 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Dizolvarea

Colonia, 1 mai. Deputații care au venit ieri din Berlin povestesc că și *la Dresda au fost dizolvate Camerele*.

Hanovra, Berlin, Dresda — la München ședințele Camerelor au fost deocamdată amânate —, bunule cetățean german, pricepi acum ce festă vor să-ți joace?

Anul trecut cînd a fost convocată Adunarea de la Frankfurt, Prusia a dispus tuturor statelor mici să convoace Camerele. Acum, exact după un an, Prusia dispune *dizolvarea* tuturor Camerelor. Pe atunci Camphausen, acum Manteuffel. De ambele dăți același scop, aceeași intenție. În pofida frazelor de tot felul, Camphausen și Manteuffel merg mîna în mîna.

Și cînd te gîndești că în Germania mai există oameni care îi apără pe monarhi!

Scris de F. Engels la 1 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 287
din 2 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Lassalle

Colonia, 2 mai. Am promis ieri că vom reveni asupra actului de acuzare împotriva lui Lassalle.

Lassalle este acuzat de „infracțiunea prevăzută de art. 87 și 102 din Codul penal”.

Art. 87 este îndreptat împotriva „atentatului sau complotului, avînd drept scop incitarea (exciter) cetățenilor sau locuitorilor la înarmare împotriva puterii imperiale”.

Potrivit art. 102, pedepsele (în special pedeapsa cu moartea) prevăzute în articolele secțiunii precedente (printre care și art. 87) se aplică tuturor aceluia care prin cuvîntări rostite în locuri și întruniri publice ori prin placate afișate incită (excitant) pe cetățeni la săvîrșirea acestor infracțiuni. Numai în cazul cînd incitarea rămîne fără efect, pedeapsa cu moartea este înlocuită cu exilul.

Ce acuzare i se aduce lui Lassalle ?

Întrucît ar fi încălcat *concomitent* atît art. 87 cît și art. 102, el nu poate fi acuzat decît de faptul :

că, acționînd prin încălcarea art. 102, a incitat la infracțiunea prevăzută de art. 87, adică :

a incitat pe cetățeni la un atentat sau complot al cărui scop este incitarea la înarmare împotriva autorității regale, adică :

a incitat pe cetățeni la incitare la înarmare !

Pentru rațiunea omenească obișnuită, aceasta este o vădită absurditate. Dar așa au binevoit să hotărască Ministerul public și Camera superioară de punere sub acuzare !

Art. 102, care identifică incitarea la infracțiunile prevăzute de art. 86—101 cu săvîrșirea infracțiunii însăși dacă incitarea a avut efect, este aplicabil tuturor acestor articole. El se aplică chiar și celorlalte puncte ale art. 87. Toate aceste articole pedepsesc anumite *acțiuni* la săvîrșirea cărora se

poate instiga. Astfel, de pildă, art. 87, care pedepsește atentatul și complotul, vorbește și de atentatul și complotul împotriva vieții și persoanei împăratului, despre atentatul și complotul avînd drept scop răsturnarea sau schimbarea formei de guvernămînt sau schimbarea succesiunii la tron. Toate acestea sînt acțiuni la care se poate „incita”. Incitarea la regicid, la revoluție este un fapt posibil; tot așa poate avea loc o incitare la complot în scopul unui regicid sau în scopul revoluției. Dar „*incitarea* la organizarea unui atentat, respectiv a unui complot în scopul *incitării* la înarmare împotriva autorității regale”, într-un cuvînt *incitarea la incitare*, aceasta este un delict tot atît de imposibil, tot atît de absurd ca și „*tentativa* la o vagă *tentativă* de înaltă trădare”, pe care atîția Burschenschaftler* nenorociți au plătit-o pe vremea binecuvîntată, cînd era în vigoare dreptul prusian, cu zece ani detențiune într-o fortăreață, sau ca faimoasa expresie suspect de suspicion d'incivism (bănuie de bănuială de a fi lipsit de sentimente civice), pe care oamenii care purtau ochelari legitimiști pretind că ar fi găsit-o în registrele închisorilor din anul de teroare 93!

Sau dacă „*incitarea la incitare la înarmare*” constituie într-adevăr o infracțiune posibilă din punct de vedere logic și juridic, atunci Lassalle, pentru a se încadra concomitent în prevederile pasajului amintit al art. 87 și în prevederile art. 102, trebuia să fie acuzat nu de cuvîntarea rostită la Neuss, ci de adresa înaintată Adunării naționale, în care se spune: „*Conjurăm Adunarea națională: lansați chemarea să se pună mîna pe arme!*”.

Aceasta conține „o incitare la incitare la înarmare!”. Dar nici măcar în acest act de acuzare non plus ultra** nu i-a trîsnit nimănuia prin cap să vadă o infracțiune în aceste cuvinte.

Cum se face însă că, dintr-o serie întregă de articole ale secțiunii respective, parchetul a ales și a legat de art. 102 tocmai paragraful la care art. 102 *nu este de loc aplicabil*?

Foarte simplu. Infracțiunea prevăzută de art. 87 se pedepsește *cu pedeapsa cu moartea*. Dar în întreaga Renanie nu s-ar fi găsit o curte cu juri care să-l condamne pe Lassalle la pedeapsa cu moartea. De aceea s-a preferat să se ia art. 102, care prevede preschimbarea pedepsei cu moartea în *exil*, în cazul cînd incitarea la „infracțiune” nu a avut efect.

* Membru al unei corporații studențești. — *Nota Trad.*

** — de neîntrecut. — *Nota Trad.*

Or, pentru aceasta s-a considerat că se vor găsi, fără prea multă osteneală, jurați.

Prin urmare, pentru a scăpa de Lassalle, Ministerul public a inventat o *infracțiune imposibilă* și a legat între ele două paragrafe ale legii care, legate fiind, nu au alt sens decât *un pur nonsens*.

Așadar : ori Lassalle este *vinovat* de încălcarea art. 87, și atunci de ce nu există curajul de a-l condamna direct la *moarte* ; ori nu este vinovat de încălcarea art. 87, și atunci nu a încălcat nici art. 102 și trebuie deci să fie categoric *achitat*. A încălca însă concomitent paragraful citat al art. 87 și art. 102 — este o imposibilitate.

Observați perfidia Ministerului public. Acuzația adusă lui Lassalle intră de fapt în prevederile art. 87 (pedeapsa cu moartea). Dar să-l acuze de-a dreptul nu îndrăznesc ; el este acuzat potrivit art. 87 combinat cu art. 102 (*exil*) ; dacă aceasta nu va folosi, dacă jurații îl achită pe Lassalle, atunci va fi deferit tribunalului corecțional al poliției, invocând art. 209 și 217 (*de la șase zile la un an închisoare*). Și toate acestea pentru unul și același fapt, pentru activitatea sa ca agitator în timpul mișcării pentru refuzarea plății impozitelor !

Să examinăm acum corpus delicti propriu-zis : cuvântarea rostită la Neuss la 21 noiembrie.

Lassalle este acuzat de a fi incitat direct la înarmare împotriva puterii regale.

Potrivit depozițiilor făcute de trei martori, la care se referă actul de acuzare, Lassalle a incitat într-adevăr direct pe locuitorii din Neuss să se *înarmeze*, să procure muniții, să apere cu forța armelor libertățile cucerite, să sprijine prin acțiuni active Adunarea națională etc. Totuși *incitarea la înarmare în general* nu constituie nicidecum o abatere și cu atât mai puțin o infracțiune în special din momentul revoluției și de la adoptarea legii din 6 aprilie 1848, care garantează fiecărui prusian dreptul de a purta arme. Incitarea la înarmare, potrivit Codului, nu se pedepsește decât în cazul când înarmarea este îndreptată împotriva unor anumiți funcționari publici (rebeliune) sau împotriva puterii regale, respectiv împotriva altor cetățeni (răscoală). În cazul acesta se are în mod special în vedere incitarea, și anume incitarea *directă* la înarmare împotriva puterii regale.

Totuși în depozițiile celor trei martori nu se găsește *nici un cuvânt* despre înarmare împotriva puterii regale ; nu este

vorba decît de înarmare *pentru apărarea Adunării naționale*. Iar Adunarea națională era un organ legal convocat și care ființa legal ; ea era partea cea mai importantă a puterii legislative, ba chiar, în cazul de față, a puterii *constituante*. În aceeași măsură în care puterea constituantă stă deasupra celei executive, stătea Adunarea națională deasupra „*guvernului regal*”. Și iată că incitarea la înarmarea generală a poporului pentru apărarea acestei instituții legale, care alături de rege este instituția supremă a țării, parchetul nostru o consideră o infracțiune gravă !

Singurul pasaj în care nasul fin al procurorului ar fi putut descoperi o aluzie vagă la „*guvernul regal*” ar fi cel în care se vorbește despre bateriile de la Neuss. Dar a incitat oare Lassalle pe locuitorii din Neuss la înarmare pentru cucerirea bateriilor de pe malul stîng al Rinului, ba mai mult decît atît : i-a incitat el oare „*direct*”, așa cum se afirmă în concluziile actului de acuzare și cum se cere pentru condamnarea lui Lassalle ?

Dimpotrivă ! El nu i-a incitat la aceasta nici „*direct*”, nici *indirect*. El a spus numai : cei din Düsseldorf *așteaptă* ca locuitorii din Neuss să cucerească aceste baterii. Și această „*așteptare*”, exprimată doar în cuvinte, este, după părerea prea-onoratului parchet, o *excitation directe*, o *incitare directă* la înarmare împotriva puterii regale !

Așadar, *adevărată* înarmare a *Düsseldorfului*, organizată pe față pentru apărarea Adunării naționale și, fără îndoială, îndreptată împotriva nimănui altcuiva decît împotriva trupelor prusiene, adică împotriva conducerii regale (le *gouvernement de l'empereur*), nu constituie nici o infracțiune, ci numai o abatere exprimată prin rezistență împotriva unor funcționari izolați ; însă această simplă declarație, aceste patru cuvinte constituie o gravă infracțiune penală !

Pentru ceea ce Lassalle *a săvîrșit* nu îndrăznesc să-l acuze ; dar ceea ce el *a spus* se vede treaba că constituie o gravă infracțiune. Și ce a spus el ? — Că se *așteaptă* ca locuitorii din Neuss să cucerească bateriile. Și cine, spune el, *așteaptă* aceasta ? Poate el însuși, Lassalle ? Nicidecum, cei din Düsseldorf !

Lassalle spune : terțe persoane *așteaptă* să faceți cutare și cutare lucru, și după logica Ministerului public aceasta este „o *incitare directă*” adresată vouă nentru a *săvîrși* cu *adevărat* cele *așteptate*.

În prezent, la Berlin, miniștrii au dizolvat Camera și se pregătesc pentru noi măsuri. Să presupunem că astăzi ar fi desființat cu forța votul universal, ar fi suprimat dreptul de asociere, ar fi nimicit libertatea presei. Am spune : la această trădare rușinoasă așteptăm ca poporul să răspundă cu bariade. Atunci parchetul ar susține că „am incitat direct” pe cetățenii din Berlin să se înarmeze împotriva puterii regale. Și dacă ar fi după voia parchetului, atunci, după împrejurări, am fi condamnați la moarte sau la exil !

Secretul procesului împotriva lui Lassalle este un proces tendențios, intentat unui agitator incomod. Este un proces camuflat, intentat pentru „provocare de nemulțumiri”, de tipul proceselor pe care am avut plăcerea să le savurăm și aici, la Rin, pînă în zilele din martie. Tot așa și procesul împotriva lui Weyers este un proces camuflat, intentat pentru lezmajestate. Weyers a spus : „Moarte regelui”, și „coroana nu mai trebuie lăsată regelui nici un sfert de oră” ; și iată că aceste cîteva cuvinte, cu totul inofensive potrivit lui Code pénal, ar cuprinde și ele „o incitare directă la înarmare” !

Și chiar dacă Lassalle ar fi incitat realmente la înarmare împotriva puterii regale, ce ar fi cu asta ? Să ne situăm pe punctul de vedere constituțional și să judecăm potrivit noțiunilor constituționale. Oare atunci, în noiembrie, nu era de datoria fiecărui cetățean nu numai „să incite la înarmare”, dar chiar să se înarmeze el însuși pentru apărarea reprezentanților constituționali ai poporului, împotriva unui „guvern regal” perfid care gonea cu ajutorul soldaților adunarea reprezentanților poporului dintr-un hotel într-altul, care le suspenda cu forța ședințele, care dădea soldaților să-și aprindă țigările și să încălzească sobele cu hîrțiile acestor reprezentanți, expediindu-i pînă la urmă pe ei înșiși acasă ? Potrivit hotărîrilor Dietei unite, potrivit faimosului „teren al legalității” al d-lui Camphausen, ca să nu mai vorbim de cuceririle lui 19 martie, nu era oare adunarea „parte contractantă egală în drepturi” cu coroana ? Și oare o astfel de adunare nu trebuia să fie apărată împotriva abuzurilor așa-numitului „guvern regal” ?

De altfel am văzut că pentru „guvernul regal” a devenit o a doua natură să-i trateze pe reprezentanții poporului cu lovituri de picior. Nu sînt nici două luni de cînd s-au întrunit Camerele acordate, și același guvern regal le dizolvă la prima hotărîre incomodă : dizolvă aceleași Camere care, chipurile, trebuiau să revizuiască constituția ! În prezent Camerele au

recunoscut constituția acordată, și acum abia nu știm dacă avem sau nu o constituție. Cine știe ce ni se va mai acorda mâine ? !

Și oamenii care au prevăzut toate acestea și au acționat în consecință, care au vrut să se opună energic samavolnicilor unei camarile arogante, care conform concepțiilor tuturor țărilor constituționale, și în special ale Angliei, se situau cu totul pe terenul legalității, din ordinul lui Man-teuffel, Simons & Co., sînt arestați, ținuți timp de 6 luni în închisoare, pentru ca în cele din urmă să fie deferiți Curții cu juri sub învinuirea de *instigare la răscoală* !

Scris de F. Engels la 2 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 288
din 3 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Interzicerea adunării consiliilor municipale din Renania

Colonia, 2 mai. Comunicăm cu o deosebită satisfacție cititorilor noștri că adunarea deputaților consiliilor municipale din Renania, convocată de onor. consiliul municipal local, a fost interzisă printr-o simplă dispoziție a administrației regionale. „Bravii cetățeni” care în septembrie s-au simțit atît de „bine” cînd a fost interzisă adunarea democraților³²² pot să le aducă acum mulțumiri domnilor și stăpînilor lor. În septembrie 1848 cel puțin, dreptul de asociere al democraților a fost desființat de violența fățișă a stării de asediu ; dreptul de asociere al consiliului municipal din Colonia, în schimb, și-a dat duhul *în urma unei lovituri de picior* aplicate în condițiile înfloririi terenului legalității.

Scris de F. Engels la 2 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 288
din 3 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Congresul oraşelor din Renania

Colonia, 3 mai. Congresul consiliilor municipale din Renania va avea totuşi loc, deşi într-o formă mai puţin oficială, şi anume *marşea* viitoare.

Se înţelege de la sine că noi nu avem *nimic* de aşteptat de la această adunare de burghezi, aleşi pe baza sistemului cenziar pe trei clase şi la a căror alegere masele populare au fost excluse. La Berlin va fi trimisă o delegaţie, care *nici nu va avea acces* la d-l von Hohenzollern.

Se poate însă ca congresul nici să nu aibă loc. Duminică se vor ţine aici, la *Colonia*, diferite congrese ale diferitelor partide³²³. Guvernul caută *cu orice preţ* să provoace un conflict între popor şi armată, pentru ca apoi să ne poată pune şi nouă, renanilor, căluşul în gură ca celor din Berlin.

Depinde de *muncitorii din Colonia* să zădărnicească acest subtil plan prusian. Păstrându-şi calmul şi singele rece faţă de toate provocările armatei, muncitorii din *Colonia* pot lipsi guvernul de orice pretext de a recurge la măsuri violente.

Ne aflăm în faţa unor evenimente hotărâtoare. Viena, Boemia, Germania de sud şi Berlinul sînt în fierbere şi aşteaptă momentul propice. *Colonia* poate da ajutor, un ajutor substanţial, dar nu poate *porni* o acţiune hotărâtoare.

Muncitorii din *Colonia* să cumpănească bine, în special duminica viitoare, că toate provocările guvernului nu urmăresc decît o *asemenea* explozie care să se producă în momentul cel mai neprielnic pentru noi şi cel mai prielnic pentru guvern.

Revoluţiile nu se fac decît în cadrul unor evenimente mari ; dar, dacă te laşi provocat de guvern, ajungi cel mult la rebeliune.

*Muncitori din Colonia, amintiţi-vă de 25 septembrie*³²⁴ !

Scris de F. Engels la 3 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 289

din 4 mai 1849

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Al treilea în alianță

Colonia, 3 mai. Am atras de sute de ori atenția asupra faptului că, în coaliția dintre Rusia și Austria, d-l von Hohenzollern și guvernul său joacă rolul celui de-„al treilea în alianță”. De sute de ori bravul bürger german a respins cu indignare o astfel de afirmație.

Ei bine, acum s-a stabilit că unul dintre motivele secrete ale dizolvării Camerei a fost înțelegerea secretă dintre cneazul de la Olmütz și înaltul țar pravoslavnic de la Petersburg, potrivit căreia cneazul vasal rus [Unterknäs] de la Sanssouci s-a obligat să trimită în Boemia 40.000 de prusieni, pentru a ține în frâu poporul și ca rezervă împotriva ungarilor. Chiar și în biserica Sf. Paul s-a vorbit pe față despre aceasta. Nici măcar centrul și o parte a dreptei din Berlin n-au putut fi convinse să tacă. De aceea au și fost alungate.

Dar nu numai atât. „National-Zeitung” din Berlin comunică de acolo la 1 mai :

Tocmai am aflat dintr-o sursă absolut demnă de încredere : „Ieri dimineață Direcția căilor ferate din Silezia de sus a primit de la Ministerul treburilor interne o telegrama că 30.000 de soldați ruși vor fi transportați din Cracovia în Austria pe calea ferată din Silezia de sus” (prin urmare din Cracovia prin Mysłowitz, Kosel, Ratibor * și Oderberg **). „Direcția căilor ferate din Silezia de sus este încunostințată că guvernul regal prusian nu are nimic împotriva și pune în vedere Direcției căilor ferate să nu stînjenească cu nimic acest transport”.

Telegrama era semnată : von Manteuffel

---

* Denumirile poloneze : Mysłowice, Kozle și Racibórz. — *Nota Red.*

** Denumirea cehă : Bogumin. — *Nota Red.*

Iată pînă unde am ajuns : guvernul din Potsdam al cneazului vasal al împăratului rus nu numai că emite *mandate de arestare* împotriva lui Kossuth, Bem și Görgey *, ba chiar și transportă în Ungaria pe calea ferată 30.000 de jandarmi ruși prin *teritoriul prusian*. Mai mult : el trimite 40.000 de soldați prusieni în Boemia pentru a înșenunchea un popor călcat în picioare cu mîrșăvie, dar însetat de răzbuinare !

Ascultați, locuitori ai Renaniei ! De aceea am ajuns, prin urmare, sub *despotismul ruso-prusian*, pentru ca fiii și frații noștri, renani ca și noi, să fie trimiși în Boemia, și poate și în Ungaria, unde, în slujba țarului rus, să ajute la reprimarea ultimului popor care apără cu arma în mînă revoluția din 1848 !

De aceea am fost trădați Prusiei în 1815, pentru ca să cadă și asupra noastră rușinea de a fi tolerat ca prin teritoriul *nostru*, printr-o țară care face parte din același stat *cu noi*, soldații ruși să se îndrepte în sunet de fanfară și cu steagurile desfășurate împotriva armatei revoluționare ungare.

Numai *cu forța* am devenit și sîntem *supușii* Prusiei. *N-am fost niciodată prusaci*. Dar acum, cînd sîntem trimiși împotriva Ungariei, cînd pămîntul prusian este încălcat de bandele rusești, acum simțim că sîntem prusaci, da, **simțim** ce rușine este să porți numele de prusac !

Scris de F. Engels la 3 mai 1849

Publicat în suplimentul la
„Noua gazetă renană” nr. 289
din 4 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 217—218, 473—474. — Nota Red.

Ei vor starea de asediu

Colonia, 5 mai. Persistă zvonul că duminică, cu prilejul congreselor raionale ale diferitelor partide, oraşului *Colonia* i se va impune iarăşi *starea de asediu*.

Din tot felul de pregătiri mărunte ale autorităţilor militare rezultă într-adevăr că ele sînt gata pentru orice eventualitate. Mai mult încă. Se iau măsuri care au drept scop să provoace dezordini.

De ce, de pildă, spre marea mirare a soldaţilor înşişi, s-a permis dintr-o dată „glorioasei Mele armate” să rămînă în afara cazărmilor pînă *la ora zece seara* în loc de ora nouă?

De asemenea se vorbeşte din nou despre *arestări*. Sîntem gata s-o credem. Astfel de intenţii există încă de mult. Se mai ştie că, altădată, prin astfel de arestări a reuşit cu totul planul de a provoca dezordini.

Repetăm : este de cea mai mare importanţă ca democraţii, în special *muncitorii* din *Colonia*, să facă tot posibilul pentru ca mîine autorităţile dornice de a introduce starea de asediu să n-aibă *nici cel mai mic pretext* care ar putea justifica acţiunile lor violente.

Acţiunile contrarevoluţionare din ultima vreme periclitează în primul rînd *burghezia*. *Burghezia* a convocat congresul oraşelor. Să-i lăsăm *burgheziei cinstea de a spune primul cuvînt*. Să aşteptăm hotărîrea pe care aceşti domni o vor lua marţi. Sîntem convinşi că mulţi filistini democraţi vor fi foarte decepţionaţi de rezultatele acestui pompos „congres al oraşelor”.

Un lucru e cert : în cazul cînd starea de asediu va fi declarată pînă marţi, congresul oraşelor nu va mai avea loc şi nimeni nu va fi mai bucuros decît tocmai domni *care l-au convocat*.

Dacă mâine muncitorii se vor lăsa provocați și se vor deda la dezordini, ei nu vor face altceva decât să scoată *castanele din foc pentru burghezie* și totodată și pentru guvern. Se pune întrebarea vor voi ei să se preteze la așa ceva într-un moment când întreaga Germanie se află în pragul unui război civil și vor avea poate în curînd prilejul să-și formuleze propriile lor revendicări?

Scris de F. Engels la 5 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 291
din 6 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Armata prusiană și insurecția revoluționară a poporului

Colonia, 7 mai. Pe zi ce trece în Germania se delimitează tot mai mult elementele efervescente; situația se conturează tot mai limpede.

În timp ce unul dintre centrele contrarevoluției germane, Austria, are de furcă cu Ungaria, celălalt, Prusia, își trimite în toate direcțiile hoardele sale înarmate împotriva insurecției revoluționare a poporului.

La *Dresda*, acest oraș tolerant al artei și luxului, poporul pune mâna pe arme și răspunde cu baricade și împușcături la proclamațiile trădătoare ale guvernului regal. Armata trece în majoritate de partea poporului; lupta era ca și hotărâtă când deodată apar *batalioanele prusiene* și intervin în favoarea regelui trădător, împotriva poporului.

Și în Palatinat poporul pune mâna pe arme împotriva contrarevoluției bavareze, din zi în zi mai impertinentă; și aici *batalioanele prusiene* stau gata să intervină la momentul oportun și, o dată cu dizolvarea Adunării de la Frankfurt, să innăbușe răscoala din Palatinat.

Oriunde ți-ai arunca ochii — în Germania de nord și de sud-vest — pretutindeni *batalioanele prusiene* sînt pregătite pentru a face să izbîndească prin forța armelor contrarevoluția.

Și pentru ca nici la noi în țară, nici în statele vecine să nu fie lipsă de batalioane prusiene, se recrutează pretutindeni, potrivit faimoasei noastre organizări militare *Landwehrul*.

În felul acesta, aici armata prusiană, dincolo armata austriacă formează centrul contrarevoluției. Pe zi ce trece contrarevoluției i se opune tot mai energic și pe scară tot mai largă noua revoluție.

La *Dresda* încă mai există guvernul provizoriu, care adună din toate colțurile țării forțele poporului.

În Palatinat încă mai există comitetul local de apărare, care strânge zi de zi, în număr tot mai mare, pe locuitorii Palatinatului în jurul steagului revoluției.

În Prusia renană, Landwehrul *refuză să pornească*. Chiar la Elberfeld, în Wupperthalul negru-alb, Landwehrul refuză să meargă mai departe de centrele de adunare.

Și, în sfârșit, în Austria evenimentul hotărîtor îl constituie faptul că *revoluția ungară crește nestăvilit*. Poșta din Viena nu a sosit încă, poate pentru că ungurii au aruncat în aer calea ferată din Moravia. Nu încape nici o îndoială că *au pătruns în Moravia*. Ni se scrie din Ratibor * că încă acum 8 zile la Golkowitz, la granița austriacă, și la 3 mai la Loslau **, de asemenea în Silezia prusiană de sus, s-a auzit canonada unor baterii întregi. În orice caz luptele trebuie să fi avut loc dincoace de Jablunka.

De altfel *victoria ungarilor nu a fost niciodată mai sigură ca acum*. Nu încape îndoială că *rușii nu vor veni*. Prin urmare, încă cîteva zile și ungurii vor fi la Viena, revoluția ungară va fi înfăptuită și se va inaugura în mod grandios cea de-a doua revoluție, cea germană.

Scris de F. Engels la 7 mai 1849

Publicat în ediția specială
a „Noii gazete renane” nr. 292
din 8 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* Denumirea poloneză : Racibórz. — *Nota Red.*

** Denumirea poloneză : Wodzislaw. — *Nota Red.*

* Întrebare adresată muncitorilor

Colonia, 7 mai. Se pare că domnii prusieni vor cu orice preț să provoace o rebeliune.

Alaltăieri artileriștii (asupra cărora, de altfel, guvernul se înșală amarnic) au primit un „supliment” de 15 groși de argint de căciulă pe luna trecută. De bună seamă că și infanteriștii au primit acest supliment.

Ofițerii unui regiment din garnizoana de aici *au cerut direct* soldaților lor să provoace miine o rebeliune.

Astă-seară în Piața nouă a și avut loc o ciocnire între armată și populația civilă.

Din nou îi întrebăm pe muncitori : *au de gînd să-i lase pe domnii prusaci să le indice data răscoalei ?*

Scris de F. Engels la 7 mai 1849

Publicat în ediția specială
a „Noii gazete renane” nr. 292
din 8 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Țarul și cnejii vasali lui

Colonia, 8 mai. Se spune că ambasadorul Franței la Berlin ar fi protestat împotriva intrării prusienilor în Saxonia.

Guvernul francez își dă, în sfârșit, seama că și pe el îl amenință contrarevoluția din răsăritul Europei și că scopul final suprem al noii Sfinte alianțe nu este decît cucerirea și, de data aceasta, poate și *împărțirea Franței*.

Știm precis că tratatul încheiat între țarul pravoslavnic și cei doi cnejii vasali ai săi de la Olmütz și de la Potsdam prevedea ca țintă finală a alianței cucerirea Franței, zdrobirea republicii și *încăunarea* „regelui legitim”, „fiul sfintului Ludovic”, idiotul Henric de Bordeaux, ca rege al *Franței și Navarrei*.

Nu încape nici o îndoială că Odilon Barrot ia parte la acest complot.

Iată, soldați prusieni ai Landwehrului, ce se așteaptă de la voi ! Vi se cere să vă părăsiți căminul, soția și copiii pentru a lupta mai întii împotriva fraților voștri din Germania și Prusia, pentru a ajuta la înnăbușirea ultimelor rămășițe de libertate pe care le-ați cucerit anul trecut, pentru a fi apoi aruncați împotriva ungarilor care vin în apărarea libertății voastre amenințate ; și cînd, spre satisfacția cnejilor voștri și a domnului și stăpînului vostru suprem, țarul Nikolai, veți fi îndeplinit această operă, atunci vă vor trimite peste Rin împotriva poporului, ale cărui insurecții eroice din 1789—1794, 1830 și 1848 v-au dat toate acele libertăți de care vă bucurați !

Oare de aceea voi, luptători de pe baricade, voi, mase populare amenințătoare, v-ați cucerit anul trecut o oarecare libertate, pentru ca acum, în cadrul Landwehrului să contribuiți voi înșivă la înăbușirea ei și, în cele din urmă, în slujba prea înaltului vostru stăpîn, țarul rus, să nimiciți și cele două bastioane ale libertății, Ungaria și Franța ?

Scris de F. Engels la 8 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 293

din 9 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Isprăvile casei de Hohenzollern

Colonia, 9 mai. În ultimele zile ale existenței sale și a statului prusian, guvernul d-lui von Hohenzollern vrea, pe cât se vede, să confirme încă o dată pe de-a-ntregul vechea reputație a Prusiei și a numelui de Hohenzollern.

Cine nu cunoaște caracterizarea din poezia lui Heine :

Un copil cu capul de dovleac,
Cu mustață și plete de moșneag,
Cu de păianjen lungi, dar pline de putere brațe,
Cu un stomac de uriaș, dar cu prea scurte mâțe,
Un mic monstru...³²⁵

Cine nu cunoaște trădările, perfidiile, viclesugurile practicate pentru a pune mâna pe moșteniri, din care și-a tras mărirea ei familia de caporali care poartă numele de Hohenzollern ?

Se știe în ce fel așa-numitul „mare principe elector” * (ca și cum un „principe elector” ar putea să fie „mare” !) a trădat prima oară Polonia, când, fiind aliatul Poloniei împotriva Suediei, a trecut deodată de partea Suediei pentru a putea jefui cu atât mai virtos Polonia cu prilejul păcii de la Oliva³²⁶.

Oricine cunoaște figura ștearsă a lui Frederic I, cruzimea brutală a lui Frederic-Wilhelm al II-lea.

Se știe că Frederic al II-lea, creatorul despotismului patriarhal, prietenul iluminismului, pe care îl introducea cu ajutorul bastonadei, și-a vîndut țara la licitație aceloră dintre speculanții francezi care ofereau mai mult ; se știe cum s-a aliat el cu Rusia și cu Austria în scopul jefuirii Poloniei³²⁷,

---

* — Frederic-Wilhelm, mare principe elector de Brandenburg. — *Nota Red.*

jaf care rămîne și acum, după revoluția de la 1848, o pată rușinoasă și de neșters în istoria Germaniei.

Se știe cum a ajutat Frederic-Wilhelm al II-lea la desăvîrșirea acestui jaf împotriva Poloniei, cum a dat el pe nimic curtenilor săi bunurile naționale și bisericești prădate de la polonezi.

Se știe cum a încheiat el, în 1792, o coalitiție cu Austria și Anglia în scopul reprimării glorioasei revoluții franceze și cum a invadat Franța ; se știe de asemenea cum „glorioasa armată” a fost izgonită din Franța acoperită de rușine și de ocară.

Se știe cum și-a trădat apoi aliații și s-a grăbit să încheie pace cu republica franceză³²⁸,

Se știe cum el, care pretindea că este plin de afecțiune pentru regele legitim al Franței și al Navarrei, a cumpărat pe o nimica toată de la Republica franceză diamantele coroanei aparținînd tocmai acestui rege, îmbogățindu-se astfel de pe urma nenorocirii „scumpului și măritului său frate”.

Se știe cum el, a cărui întreagă viață n-a fost decît un amestec autentic hohenzollernian de dezmăț și misticism, de desfrînare senilă și superstiție puerilă, a călcat în picioare, prin edictele elaborate de Bischoffswerder³²⁹, libertatea cuvîntului.

Se știe cum urmașul său, *Frederic-Wilhelm al III-lea* „cel drept”, i-a trădat lui Napoleon pe vechii săi aliați în schimbul Hanovrei, care i-a fost aruncată drept momeală.

Se știe cum imediat după aceea l-a trădat pe Napoleon acelorași foști aliați și, ca mercenar al Angliei și al Rusiei, a atacat Revoluția franceză întruchipată în persoana lui Napoleon.

Se știe ce succes a avut acest atac : înfrîngerea nemai-pomenită a „glorioasei armate” la Jena, erupția subită a unei eczeme morale pe tot trupul statului prusian, lanțul întreg de trădări, infamii și lingușiri josnice ale funcționarilor prusieni care i-au umplut de dezgust pe Napoleon și pe generalii lui.

Se știe cum, în 1813, Frederic-Wilhelm al III-lea a reușit, prin cuvinte frumoase și făgăduieli mărețe, să convingă poporul prusian că pornește împotriva francezilor „un război de eliberare”, deși în realitate nu era vorba decît de reprimarea revoluției franceze și de restaurarea vechilor rînduieli „prin grația lui Dumnezeu”.

Se știe cum au fost date uitării toate aceste promisiuni frumoase de îndată ce Sfînta alianță și-a făcut, la 30 martie 1814, intrarea în Paris.

Se știe cum, la reîntorcerea lui Napoleon de la Elba, entuziasmul poporului german se răcise iarăși în așa măsură, încît, pentru a reînsufleți avîntul stins, Hohenzollernul s-a văzut nevoit să promită o constituție (edictul de la 22 mai 1815, cu 4 săptămîni înainte de bătălia de la Waterloo).

Oricine cunoaște făgăduielile cuprinse în Bundesakt *-ul german și în Schlussakt **-ul vienez : libertatea presei, constituție etc. ³³⁰.

Se știe cum și-a ținut cuvîntul Hohenzollernul „cel drept” : Sfînta alianță și congrese pentru reprimarea popoarelor, hotărîrile de la Karlsbad ³³¹, cenzură, despotism polițienesc, dominația nobilimii, samavolnicia birocrăților, amestecul puterii regale în treburile justiției, persecutarea demagogilor ^{***}, condamnări în masă, risipă financiară și nici urmă de constituție.

Se știe cum s-a garantat poporului în 1820 că datoriile publice și impozitele nu vor crește și cum și-a ținut Hohenzollernul cuvîntul : transformînd Seehandlung ³³² într-o instituție secretă de credit pentru stat.

Se știe cum a răspuns Hohenzollernul la apelul poporului francez în timpul revoluției din iulie : concentrarea de trupe la graniță, oprimarea propriului său popor, înăbușirea mișcării în statele germane mai mici și, în cele din urmă, înrobirea acestor state sub cnutul Sfîntei alianțe.

Se știe cum același Hohenzollern a călcat neutralitatea în timpul războiului ruso-polonez, permițînd rușilor să treacă prin teritoriul său și să cadă astfel în spatele polonezilor, punînd la dispoziția rușilor arsenalele și depozitele prusiene și oferind corpurilor de armată rusești înfrînte un refugiu sigur în Prusia.

Se știe că toate strădaniile cneazului vasal [Unterknäs] Hohenzollern s-au îndreptat, în concordanță cu scopurile Sfîntei alianțe, spre consolidarea dominației nobilimii, a birocrăției și a militarilor, spre înăbușirea brutală a oricărei libertăți a cuvîntului, a oricărei influențe a „mentalității măr-

---

* — actul fundamental constitutiv al Confederației germane. —
— *Nota Trad.*

** — Rezoluția congresului de la Viena. — *Nota Trad.*

*** Astfel erau denumiți pe atunci democrații, elementele progresiste
— *Nota Trad.*

ginite de supuși" ³³³ asupra guvernului, și aceasta nu numai în Prusia, ci și în restul Germaniei.

Se știe că rar a existat o epocă de guvernare în care asemenea intenții laudabile să fi fost puse în aplicare cu mai multă brutalitate și violență ca pe vremea lui Frederic-Wilhelm al III-lea și mai ales în anii 1815—1840. Niciodată și nicăieri n-au avut loc atâtea arestări și condamnări, niciodată fortărețele n-au fost atât de pline de deținuți politici ca sub acest monarh „drept”. Și mai ales când te gîndești ce prostănaci nevinovați erau acești demagogi.

Să mai vorbim oare și despre acel Hohenzollern * care, după profeția călugărului de la Lehnin ³³⁴, „va fi ultimul din neamul său” ? Să mai vorbim oare despre renașterea splendorii creștin-germane și despre învierea jenei financiare acute, despre ordinul Lebedei ³³⁵ și despre instanțele superioare ale cenzurii, despre Dieta unită și despre sinodul general, despre „peticul de hîrtie” ³³⁶ și despre încercările zadarnice de a împrumuta bani, precum și despre toate celelalte cuceriri ale glorioasei epoci de la 1840 la 1848 ? Mai e oare nevoie să demonstrăm, recurgînd la Hegel, de ce trebuie să încheie tocmai un cabotin galeria Hohenzollernilor ?

Nu e nevoie de așa ceva. Datele de pînă aici sînt suficiente pentru a caracteriza pe deplin numele prusian de Hohenzollern. Ce-i drept, strălucirea acestui nume pâlise pentru o clipă ; dar de cînd Coroana este înconjurată de pleiada Mantuffel și consortii, strălucirea de altădată a apărut din nou. Prusia este iarăși, ca și odinioară, un viceregat sub suzeranitatea Rusiei ; Hohenzollernul este iarăși un cneaz vasal al țarului autocrat al tuturor rușilor și un cneaz suzeran peste toți boiernașii din Saxonia, Bavaria, Hessen-Hamburg, Waldeck etc. ; „mentalitatea mărginită de supus” a fost repusă în vechiul ei drept de a da ascultare ordinelor primite. „Glorioasa Mea armată”, atîta timp cît țarul pravoslavnic însuși n-are nevoie de ea, poate să impună în Saxonia, Baden, Hessen și Palatinat ordinea care la Varșovia domnește deja de 18 ani și să lipească cu sîngele supușilor coroanele sfărîmate în propria ei țară și din Austria. De cuvîntul dat înainte, într-un moment de ananghie și de panică, ne sinchisim tot atît de puțin ca și strămoșii noștri care se odihnesc întru domnul ; și, de îndată ce vom isprăvi treaba acasă, vom porni în sunet de fanfară și cu steaguri fluturînde spre Franța, să

* — Frederic-Wilhelm al IV-lea. — *Nota Red.*

cucerim pămîntul pe care crește vița de Champagne și să distrugem marele Babilon, mama tuturor păcatelor !

Acestea sînt planurile înalților noștri cîrmuitori ; acesta este limanul sigur spre care își îndreaptă corabia nobilul nostru Hohenzollern. Așa se explică tot noianul de dispoziții și de acte de silnicie, așa se explică repetatele lovituri de picior date lașei Adunări de la Frankfurt ; așa se explică stările de asediu, arestările și persecuțiile, intervențiile soldățimii prusace la Dresda și în sudul Germaniei.

Dar mai există încă o forță, căreia, fără îndoială, i-au dat prea puțină atenție domnii de la Sans-Souci³³⁷, dar care va interveni și ea, spunîndu-și răs-picat cuvîntul. Această forță este **poporul** — poporul care, la Paris ca și pe Rin, în Silezia ca și în Austria, așteaptă scrișnind din dinți momentul răscoalei și care va da, poate cît de curînd, tuturor Hohenzollernilor și tuturor cnejilor suzerani și vasali ceea ce li se cuvine.

Scris de K. Marx la 9 mai 1849
Publicat în „Noua gazetă renană”
nr. 294 din 10 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

* Ofensiva contrarevoluției și dezvoltarea revoluției

Colonia, 9 mai. Contrarevoluția face pași repezi, dar revoluția face pași și mai repezi.

Contrarevoluția a dobândit la *Dresda* succese ³³⁸, care lasă să se întrevadă victoria ei, și a putut introduce, provocând la *Breslau* un puci reușit, *starea de asediu*, *cenzura* și *curțile marțiale*; revoluția însă a înregistrat cu totul alte victorii.

Nu vom vorbi despre *rebeliunea fățișă a Landwehrului* în Prusia renană, care a luat repede proporții și a cuprins tocmai regiunile cele mai pronunțat negru-albe; nu vom vorbi nici despre mișcarea din sudul Germaniei, pretutindeni trădată de guverne, de burghezie, ba chiar și de Adunarea națională de la Frankfurt ³³⁹. Vom vorbi doar despre acele evenimente mari care, pătrunzind din afară, sînt menite să unească și să întărească micile mișcări, izolate, trădate și vindute din Germania, și anume despre revoluția ungară și franceză.

În timp ce *revoluția ungară* repurtează o victorie după alta și după prima luptă decisivă (care trebuie să fi avut loc la 5 sau 6 ale lunii lîngă Pressburg *) se va îndrepta direct spre Viena și o va elibera, *Franța* își face deodată reapariția în mișcarea care evoluează deschis în văzul tuturora. Dezvoltarea tainică din ultimele luni ia sfîrșit. Înfrîngerea armatei franceze lîngă Roma ³⁴⁰ demască și compromite toate guvernele de pînă acum. Pe scenă apare din nou poporul, acest ultim și suprem judecător. Și, fie în alegeri, fie în revoluție

---

* Denumirea slovacă : Bratislava. — Nota Red.

fățișă, poporul francez va da în curînd întregii mișcări un impuls pe care-l va simți întreaga Europă.

Nu va trece mult și monarhii din Europa vor vedea că același popor a rămas alesul revoluției și că revoluția franceză din 1849 îi va interpela nu cu o frazeologie à la Lamartine, ci cu tunuri.

Scris de F. Engels la 9 mai 1849

Publicat în ediția specială
a „Noii gazete renane” nr. 294
din 10 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Noua constituție prusiană

Colonia, 12 mai. Membrul din Potsdam al sfintei treimi³⁴¹ care domnește prin grația lui Dumnezeu și a stării de asediu, în noiembrie trecut, după alungarea reprezentanților poporului, a acordat o constituție; această constituție trebuia să fie revizuită de Camerele care urmau să se întrunească curînd. După cum se știe, pe noii reprezentanți ai poporului i-a așteptat aceeași soartă ca și pe cei vechi; primii au fost alungați de baionetele lui Wrangel, pe ceilalți i-a trimis la plimbare un simplu bilețel prin care Manteuffel le aducea la cunoștință dizolvarea³⁴². În felul acesta s-a pus capăt și revizuirii constituției.

Prin urmare suveranul creștin-german și clica sa, întreaga această droaie de linge-blide, de trîntori și de vampiri ai poporului, de viță și de rînd, decorați și nedecorați, toți aceștia au căpătat un cîmp liber de acțiune unde să-și facă mendrele.

În noiembrie trecut, puterea regală, birocrăția și iuncherimea mai erau constrînse de împrejurări să recurgă la fel de fel de formulări ipocrite și să introducă în constituție paragrafe în aparență foarte liberale. Constituția din noiembrie trebuia redactată în așa fel, încît să poată momi măcar partea *stupidă*, cea mai numeroasă, a așa-numitului „popor prusian”.

Acum toate aceste manevre diplomatice subtile au devenit de prisos. Nu se află deja cumnatul Nikolai cu 20.000 de soldați pe teritoriul german? Nu a fost oare Dresda prefăcută în ruine de focul artileriei? Nu există oare alianța cea mai strînsă între Prusia și lașul fugar de la Königstein, și imperiul Max de la München³⁴³, și buldogul Ernst August de Hanovra și întreaga bandă contrarevoluționară dinăuntrul și din afara Germaniei?

Ei bine, Hohenzollernul a folosit acest moment în modul cel mai strălucit. El a dispus să se elaboreze pentru „iubiții” săi supuși o nouă constituție, care a fost sancționată și acordată la 10 mai la Charlottenburg.

Cea mai nouă constituție regală-prusiană, *singura* constituție care *exprimă intenții adevărate* și care mai are față de constituția din noiembrie și superioritatea de a cuprinde numai 17 paragrafe, glăsuiește astfel.. *

Scris la 12 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 297

din 13 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* În continuare, „Noua gazetă renană” publică, sub titlul „Cea mai nouă constituție prusiană”, decretul regal din 10 mai 1849 cu privire la instituirea stării de asediu și a curților marțiale în întreaga Prusie. — *Nota Red.*

Legea draconică de la Düsseldorf

Colonia, 12 mai. „Noua constituție” — abrogarea legilor ordinare și a tribunalelor ordinare, precum și privilegiul omorurilor acordat de suveran „glorioasei Mele armate” — a intrat încă de ieri în vigoare la *Düsseldorf*.

Imediat după victorie și după masacrarea populației, comandantul a cerut instrucțiuni de la Berlin. De la complicității d-lui von Hohenzollern — Brandenburg-Manteuffel — s-a primit de îndată ordinul telegrafic de a se proclama **legea draconică** și de a se institui tribunale militare criminale.

Potrivit articolelor 1 și 6 ale ordonanței date de autoritățile militare a fost desființat dreptul de asociere și au fost abrogate art. 5, 6, 7, 24, 25, 26, 27 și 28 din cartea de cafea, acordată țării.

Anul trecut, cînd la putere era „cetățeanul și comunistul” Drigalski *, o dată cu instituirea stării de asediu presa din Düsseldorf a fost supusă *cenzurii*, o măsură care a stîrnit indignare și protest pînă și în rîndul majorității societății de concilianți molii. Astăzi, după noile cuceriri hohenzollerniene, cînd nu mai are în preajma sa Camerele, ci rude cazace cirne, cneazul vasal din Potsdam nu se mai mulțumește cu *cenzura*, ci trece pur și simplu la *innăbușirea* presei.

Potrivit art. 7, în raionul Düsseldorf sînt *interzise* ziarele din Düsseldorf, precum și „Noua gazetă renană”. Potrivit art. 8 nu mai pot fi publicate decît „comunicatele” oficiale.

Sub dictatura baionetei „cetățeanului și comunistului” Drigalski, cel puțin, cei arestați în mod samavolnic nu erau scoși de sub jurisdicția legilor ordinare și a tribunalelor ordinare. Astăzi legile și tribunalele sînt vremelnic suspendate, instituindu-se tribunale militare extraordinare singeroase.

* Vezi volumul de față, pag. 61—66. — *Nota Red.*

Art. 9. Oricine va instiga prin viu grai, scris, tipar sau ilustrații împotriva dispozițiilor legale (!) ale autorităților va fi deferit tribunalelor de război.

Art. 10. Oricine va fi prins că se opune fățiș sau cu arma în mână *măsurilor* autorităților legale sau printr-o acțiune trădătoare va periclita trupele sau le va aduce prejudicii va fi *împușcat pe loc potrivit legilor marțiale*.

Laurii cîinelui sîngeros Windischgrätz nu-l lasă să doarmă pe Hohenzollernul care a prins din nou puteri!

Scris la 12 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 297
din 13 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Insurecție în regiunea Berg

Colonia, 12 mai. În momentul de față, Elberfeld, o localitate unde „steagul răscoalei” este acum ridicat mai sus decât în oricare alt oraș renan, atrage atenția întregii Renanii. Dizolvarea Camerei a fost semnalul care a pus în mișcare Wupperthalul, îndeobște atît de pașnic. Pînă și cei mai nerozi „tînguitori” și cei mai jalnici „fățarnici” au înțeles că reacțiunea a mers prea departe cu crimele ei și s-au lăsat antrenați de entuziasmul muncitorilor curajoși, de a căror energie nu ne-am îndoit niciodată, punînd mîna pe arme și intrînd în rîndurile eroilor de pe baricade, hotărîți să lupte pe viață și pe moarte împotriva monarhiei.

Este imposibil să deduci, din știrile primite de la fața locului, ce este adevărat și ce nu. Un lucru pare neîndoielnic, și anume că întreaga populație a pus mîna pe arme, că străzile și casele sînt baricadate și că din orașele învecinate — din Solingen, Remscheidt, Gräfrath și din localitățile de pe valea Ennepului, într-un cuvînt din toată regiunea Berg — vin în grabă întăriri; răsculații nu se limitează numai la ocuparea orașelor Elberfeld și Barmen, ci-și extind măsurile lor de apărare și asupra celor mai importante puncte din împrejurimi.

După cum ni se afirmă, planul luptătorilor prevede să se vină în ajutor Düsseldorfului, pentru a alunga trupele prusiene din acest oraș. Landwehrul, care de data aceasta a trecut pentru prima oară categoric de partea poporului, deține în aceste acțiuni rolul principal. Luptătorii nu duc lipsă de muniții și bani, întrucît mulți comercianți dintre cei mai bogați și-au deschis pungile cu dragă inimă. Astfel, după cum se spune, o singură casă comercială ar fi remis Comitetului de securitate din Elberfeld 500 de friedrichsdori !

În aceste împrejurări, firește, nu ar fi de mirare ca mercenarii regelui să pornească ofensiva și în regiunea Berg, pentru a dezlănțui împotriva poporului aceleași represalii sîngeroase ca la Breslau, Dresda, Erfurt etc. Să sperăm că de data aceasta lucrurile vor lua altă întorsătură.

Parcul de artilerie din Wesel va fi trimis la Elberfeld. După cît se pare, ofensiva a fost hotărîtă, probabil, pentru luna viitoare.

Nu putem garanta exactitatea acestor știri. Dar, oricare ar fi planurile contrarevoluției, Elberfeldul va trebui să susțină o luptă în care va putea într-adevăr să aducă patriei mari servicii.

Scris la 12 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 297
din 13 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Venalitatea lui „Kölnische Zeitung“

Colonia, 13 mai. Atragem atenția cititorilor noștri asupra ultimelor numere ale lui „Kölnische Zeitung“, și în special asupra numărului de astăzi (duminică 13 mai).

De bună seamă, încă niciodată „destrăbălarea cea mai ordinară“ nu a mers într-atît mină în mină cu *mîrșăvia venală* ca în ultimele articole de fond și în corespondențele faimoasei noastre contemporane.

Sînt doar cîteva zile de cînd l-am văzut pe d-l *Joseph Dumont*, patronul lui „Kölnische Zeitung“, pronunțîndu-se energetic, la Congresul consiliilor municipale renane, în favoarea hotărîrilor adoptate. Astăzi îl vedem pe același om, prin sluga sa Brüggemann, exprimîndu-și cu o impertinență care răzbată din fiecare cuvînt satisfacția produsă de insuccesele răscoalelor care au avut loc tocmai ca urmare a hotărîrilor consiliilor municipale renane.

Tocmai de aceea „Kölnische Zeitung“ are fericirea de a fi singura gazetă *dăruită* orașelor renane o dată cu starea de asediu.

Într-adevăr, acestor orașe li se dăruiește concomitent *sînge și... noroi!*

Scris la 13 mai 1849

Publicat în ediția a doua
a „Noii gazete renane“ nr. 297
din 13 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

„Kreuz-Zeitung“

Colonia, 15 mai. Fițuca-revolver prusiană * ne face deosebita plăcere de a ne prezenta o colecție de expresii nepatriotice ale „Noii gazete renane“ la adresa „vasalului de la Olmütz“ al împăratului rus și a „cavalerilor prusaci“, acest „cuib de ploșnițe“ **. În alegerea acestei colecții, fițuca s-a mărginit la o corespondență din Breslau, încheind-o cu următoarea explozie de indignare a fătarnicilor și frivolilor „cavaleri ai crucii“ :

„Cît de searbăd este în comparație cu acest *Chimborasso de obrăznicie* anunțul de căsătorie a regelui Prusiei, publicat în «Moniteur»-ul francez din 1793 : «Le jeune tyran de Prusse vient d'épouser une demoiselle de Mecklembourg !» ***.

Pentru a completa pe cît posibil povestea „Chimborasso-ului de obrăznicie“ al „Noii gazete renane“, rugăm fițuca-revolver să aibă amabilitatea de a reproduce și Premier-Cologne **** din nr. 294 al gazetei noastre cu privire la „Isprăvile casei de Hohenzollern“. Se spune că d-na von Hohenzollern este o cititoare asiduă a fițucii-revolver și noi nu sîntem atît de „exclusiviști“ încît s-o privăm pe onorata doamnă de posibilitatea de a face pentru plăcerea ei unele incursiuni în istoria familiei sale.

Scris la 15 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană“ nr. 299
din 16 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* „Neue Preussische Zeitung“ („Kreuz-Zeitung“). — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 500 și 532. — *Nota Red.*

*** — „Tînărul tiran al Prusiei s-a căsătorit cu o domnișoară de Mecklenburg“. — *Nota Trad.*

**** — articolul de fond cu mențiunea *Colonia*. — *Nota Trad.*

* O nouă lovitură de picior
dată de Prusia celor din Frankfurt

Colonia, 15 mai. N-a apucat bine Sfînta alianță a cnutului să acorde Prusiei o constituție de ultima oră în spiritul stării de asediu * și iată că ne face bucuria de a ne dăruî un nou document, nu mai puțin interesant. Molii deputați din Adunarea națională de la Frankfurt, care, prin cumsecădenia lor radicală, prin lașitatea și prostia lor, s-au întrecut în a ajuta un an întreg trădătorilor plătiți ai poporului german să pregătească victoria contrarevoluției, culeg acum ce au semănat. Dacă în scâfiriile deputaților noștri s-ar putea face puțină lumină, dacă în sufletele lor ar putea încolți nu numai o oarecare indignare ațîțată de berea din martie, ci măcar o mică parte de *indignare și energie revoluționară*, la acest lucru s-ar putea ajunge prin „decretul regal” de mai jos al cneazului vasal de la Charlottenburg.

„Decret regal

Noi, Frederic-Wilhelm, prin grația lui Dumnezeu rege al Prusiei etc. etc., decretăm prin prezenta, la propunerea guvernului nostru, următoarele :

§ 1

Mandatul deputaților aleși în Adunarea națională germană din statul prusian pe baza hotărîrilor Dietei unite din 30 martie și 7 aprilie 1848, precum și pe baza decretului nostru din 11 ale lunii trecute, și-a pierdut valabilitatea.

* Vezi volumul de față, pag. 541—542. — *Nota Red.*

§ 2

Imputernicitul nostru din Frankfurt pe Main este însărcinat să comunice deputaților prezentul nostru decret, spre conformare, cu indicația de a se abține de la orice participare la viitoarele dezbateri ale adunării.

Dat la Charlottenburg, la 14 mai 1849

Frederic-Wilhelm

Contele von Brandenburg, Von Ladenberg, Von Manteuffel, Von der Heydt, Von Rabe, Simons"

Scris la 15 mai 1849

Publicat în ediția specială
a „Noii gazete renane” nr. 299
din 16 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Noua cartă elaborată în spiritul curților marțiale

I

Colonia, 15 mai. Trebuie să mai relevăm ultimele manifestări ale grijii părintești pe care cneazul vasal de la Potsdam o nutrește față de supușii săi „ereditari”, dobândiți prin jaf și trafic de oameni. Avem în vedere recent acordata *cartă elaborată în spiritul curților marțiale**, această făgăduială, unica adevărată dintre toate făgăduielile făcute de Hohenzollerni, în care măreția prusiană, lepădându-și ultimele artificii înșelătoare de comediant, s-a relevat, în sfârșit, în toată goli-ciunea ei naturală chiar și celor mai naivi și mai creduli nătăfleți.

După cum se știe, dizolvarea inofensivelor Camere din Berlin, care urmau „să revizuiască” constituția acordată la 5 decembrie, a fost doar preludiul necesar pentru intrarea rușilor pe teritoriul german. Însă înțelegerea dintre bașkirii din Potsdam și rudele lor cazacii pravoslavnicului țar, care adu-mecă pretutindeni, mai avea și alt scop în afară de faimoasa invazie trinitară în Ungaria, în timpul căreia Prusia, potrivit firii ei lașe și perfide, stătea cu ordinele de arestare la poartă ca un copoi, în timp ce călăii austrieci și ruși erau ocupați cu vînătoarea sîngeroasă dinăuntru țării. Scopul adevărat al acestei alianțe hohenzollerniene era ca, prin intrarea rușilor, să insufle eroului de la Potsdam *curajul* necesar pentru a se răzbuna pe revoluție că în martie trecut fusese constrîns să-și recunoască lașitatea.

N-are rost să facem incursiuni în domeniul istoriei pentru a arăta lașitatea înnăscută a Hohenzollernilor, care-i caracterizează dintotdeauna, sau să ne întoarcem la strămoșii acestei nobile familii, care, pîndind de după tufișuri ca niște tîlhari la drumul mare pe călătorii lipsiți de apărare, au pus temeliile „măreței dinastii”. N-are rost să amintim despre campania

---

* Vezi volumul de față, pag. 541—542. — *Nota Red.*

fanfaroană a lui Frederic-Wilhelm al II-lea împotriva Republicii franceze, când marele Hohenzollern a rupt-o primul la fugă, trădînd „trupele imperiale” germane, pentru a pune apoi la cale împreună cu Rusia o nouă prădare a Poloniei; cu atît mai puţin are rost să vorbim despre rolul ticălos jucat de succesorul său Frederic-Wilhelm al III-lea în războaiele napoleoniene, înainte de a-şi arunca prin promisiuni mincinoase „poporul Său” în luptă. Povestea „cuceririlor din martie” nu a fost decît o continuare a vechii laşităţi şi perfidiei „ereditare”. Adunarea conciliatoare a fost prima concesie făcută din *laşitate* revoluţiei, din laşitatea care a înlocuit faimoasa lăudăroşenie cu privire la „peticul de pergament”; ea a fost dizolvată atunci cînd căderea Vienei a redat Hohenzollernului care se întărise din nou curajul necesar pentru aceasta. Constituţia acordată împreună cu Camerele „care urmau s-o revizuiască” a fost al doilea act de făţarnicie laşă, întrucît „coroana neştirbită” mai socotea pe atunci necesare unele concesii liberale. Camera a fost dizolvată atunci cînd s-a ajuns să se pună la cale mult doritul complot cu domnul şi stăpînul, ţarul Rusiei. Însă abia intrarea *efectivă* a ruşilor pe teritoriul german, *siguranţa* sprijinului cazacilor aflaţi în apropiere au dat lui Hohenzollern curajul de a veni cu ultimul lui plan: desfiinţarea ultimelor „garanţii constituţionale” ipocrite, prin introducerea celei mai neîngrădite şi mai samavolnice dictaturi a baionetei, prin abrogarea vechilor legi şi tribunale, chiar şi a celor de dinainte de martie, prin „plumbii şi praful de puşcă” cu care s-a răzbunat pe revoluţie pentru laşitatea hohenzollerniană manifestată în concesiile din martie.

Aceasta este originea istorică a constituţiei elaborate în spiritul curţilor marțiale, acordată de curînd. Să analizăm acum cuprinsul ei.

Potrivit art. 1 şi 2, „pentru cazul unei rebeliuni” nu numai fiecare comandant de fortăreaţă poate declara starea de asediu în fortăreaţa sa, dar şi fiecare „general de corp de armată” poate declara starea de asediu *în toată regiunea ocupată de corpul de armată*.

„Pentru cazul unei rebeliuni”, c'est-à-dire * dacă comandantul sau generalul găseşte că e indicat să prevadă „cazul unei rebeliuni”. Sau poate că miniştrii hohenzollernieni, ale căror exerciţii de stil excelează printr-o ciudată lipsă de cunoştinţe gramaticale, voiau să spună „în caz de rebeliune” ?

* — adică. — *Nota Trad.*

Interpretarea este lăsată la versata apreciere a generalilor și comandanților.

Astfel, „pentru cazul unei rebeliuni”, comandantul poate declara starea de asediu în fortăreața sa, iar generalul de corp de armată în întreaga provincie. Limitele acestui „caz” nu sînt precizate. Dacă cumva „cazul unei rebeliuni” trebuie să se manifeste neapărat înăuntrul fortăreței sau provinciei sau să amenințe numai fortăreața sau provincia de la o depărtare mai mare sau mai mică, aceasta este de asemenea lăsată pe seama „tactului” generalului sau comandantului. Iar „tactul” este, după proverbiala expresie a generalului-locotenent Tietzen, primul lucru care se cere unui ofițer prusian.

„Pentru cazul unei rebeliuni”, totuși, puterea generalului este iarăși limitată în modul cel mai ciudat în interesul tuturor apologeților terenului legalității. Numai „pentru caz de război” generalii și comandanții pot declara în *mod independent*, în provinciile și fortărețele lor, starea de asediu. Dar „pentru cazul unei rebeliuni”, lămurește art. 2 al noii carte, starea de asediu o declară guvernul; „pentru acest caz” comandantul are dreptul să declare starea de asediu în fortăreața sa și generalul în provincia sa numai *vremelnic*, sub rezerva confirmării sau (!) anulării ei de către guvern. Plăcută garanție pentru supușii amenințați de rebeliune! Dar noi nu avem oare miniștri „responsabili”? Oare simpla dicitură „vremelnică” a comandanților sau generalilor, existența ultimei instanțe în persoana miniștrilor „responsabili”, oare toate acestea nu salvează „terenul legalității”? Este drept că starea de asediu „vremelnică” îi acordă comandantului sau generalului, potrivit art. 7 și 13, dreptul să suspende *vremelnic* tribunalele ordinare, să instituie *vremelnic* curțile marțiale, care de asemenea condamnă *vremelnic la moarte* (art. 8) și dispun *vremelnic* executarea pedepsei cu moartea în termen de 24 de ore (art. 13, § 7). Totuși „terenul legalității” este salvat de existența unei ultime instanțe, miniștrii „responsabili”, deci trăiască terenul legalității! De aceea singura noastră dorință intimă ar fi ca apologeții terenului legalității să încerce primii pe propria lor piele execuțiile *vremelnice* în numele lui Dumnezeu și al maiestății-sale, cneazul vasal creștin-german.

II

Colonia, 16 mai. Cervantes povestește undeva despre un brav alguazil³⁴⁴ și ajutorul său care întrețineau, pentru paza moralității publice, două femei cu o reputație mai mult decît dubioasă. Aceste nimfe darnice apăreau, la bilciuri mari sau la alte ocazii festive, gătite în așa fel încît chiar de la distanță puteai ști cu cine ai de-a face. Cînd reușeau să agațe vreun străin, dădeau de îndată de veste amorezilor lor la care han erau de găsit; alguazilul și ajutorul său năvăleau atunci înăuntru spre marea spaimă a celor două femei, făceau pe geloșii și îi dădeau drumul străinului numai după multe rugăminți și în schimbul unei sume frumoșele lăsate în chip de despăgubire. În felul acesta ei îmbinau avantajele lor proprii cu interesele moralității publice, căci cei jumuliți se fereau să mai cedeze prea curînd înclinațiilor lor vicioase.

Asemenea acestor păzitori ai moralității, eroii ordinii prusace au și ei un procedeu simplificat pentru paza liniștii normale în spiritul curților marțiale. Trimiterea în misiune, cu scop provocator, a cîtorva stîlpi ai dreptății duhnind a rachi, cîteva lovituri ațîțătoare de spadă aplicate poporului și iritarea trezită prin aceasta în vreun oraș îndepărtat sau sat oarecare oferă prilejul de a feri, prin instituirea stării de asediu, *întreaga provincie* de alte tulburări criminale și de a o trage pe sfoară, răpindu-i ultima rămășiță de cuceriri constituționale.

Potrivit art. 5 din noua cartă elaborată în spiritul curților marțiale, „comandantul militar”, declarînd starea de asediu, poate să abroge *pe districte* acțiunea articolelor 5—7 și 24—28 din ultimele „cuceriri” acordate în decembrie.

Să vedem acum ce mai rămîne din promisiunile din martie dacă scoatem din ele articolele a căror abrogare a fost

acordată de noua cartă elaborată în spiritul curților marțiale. Deci „pentru cazul unei rebeliuni”, după bunul plac al unui „comandant militar”, își încetează acțiunea :

Art. 5 din constituția din decembrie : *Libertatea personală este garantată*”.

Art. 6. „Domiciliul este *inviolabil*”.

Art. 7. „Nimeni nu poate să fie lipsit de judecătorul său *legal*”.

Art. 24. „Fiecare prusian are dreptul etc. să-și exprime în mod liber *ideile*”.

Art. 25. „Infracțiunile săvârșite prin viu grai sau în scris etc. se pedesc potrivit legilor penale *ordinare*”.

Art. 26. „În cazul când autorul unei lucrări este cunoscut și se află la îndemina justiției, atunci tipograful, editorul și colportorul *nu sînt pasibili de pedeapsă*”.

Art. 27. „Toți prusienii au dreptul să se întrunească în mod pașnic și fără arme în *localuri închise*”.

Art. 28. „Toți prusienii au dreptul să constituie *asociații* în scopuri care nu contravin legilor penale”.

De îndată ce comandantul militar proclamă „pentru cazul unei rebeliuni” starea de asediu, „libertatea personală” *nu* mai este garantată, domiciliul *nu* mai este inviolabil, se suspendă tribunalele „*legale*”, libertatea presei, impunitatea tipografilor și dreptul de asociere și chiar și „*societățile*” filistinilor — cazinouri și baluri, „al căror scop nu contravine legilor penale” — pot exista numai par grăce de M. le comandant *, nicidecum însă de „*drept*”.

Totodată art. 4 din noua cartă elaborată în spiritul curților marțiale prevede :

„o dată cu instituirea stării de asediu” (pure et simple**) „puterea executivă trece asupra *comandanților militari*, iar autoritățile civile, administrative și municipale *trebuie să execute* instrucțiunile și *dispozițiile* comandanților militari”.

Acest paragraf abrogă liniștit toate formele ordinare de conducere municipală și administrativă, iar dobitocii de birocrați obtuzi și aroganți sînt înjuțați la dictatura militară suverană ca „lachei” obligați „*să aducă dispozițiile la îndeplinire*”.

Art. 8 și 9 stabilesc pedepsele cu ajutorul cărora energicii Hohenzollerni intenționează să-și apere securitatea lor și ordinea chiar păziți de baionete și tunuri. În comparație cu toate plicticoasele teorii de drept conciliatoare, noua lege penală are în orice caz avantajul conciziei.

* — prin bunăvoința d-lui comandant. — *Nota Trad.*

** — fără rezerve. — *Nota Trad.*

Art. 8 : „Oricine se face vinovat într-o localitate sau regiune sub stare de asediu de incendiere cu intenție, de cauzarea cu intenție a unei *inundații*” (ce prevedere !) „sau de agresiune, ori de a fi opus *rezistență* fățișă, prin violență și cu arme periculoase, *puterii armate ori reprezentanților autorităților civile și militare* se pedepsește cu moartea“.

„Rezistența opusă *puterii armate ori reprezentanților autorităților* ! Sînt îndeobște cunoscute faptele „glorioasei Mele armate”, se știe felul în care bravii pomeranieni, prusaci și polonezi din Silezia de sus, care în interesul unității sînt transplantați cu atîta zel în provinciile apusene, prind curaj, după înaltul exemplu, abia în funcție de împrejurări și după dezarmarea cetățenilor, ca la Düsseldorf, Breslau, Poznan, Berlin și Dresda, desăvîrșesc starea de asediu prin uciderea celor lipsiți de apărare, femei și copii. Supușii „ereditari” ai cneazului bașkir de la Potsdam au deci cît se poate de lăudabila libertate ca, după instituirea stării de asediu, sau să se lase uciși „în mod reglementar” de executorii curajoși ai bunăvoînței suverane, sau, opunînd „rezistență”, să se lase îmпуșcați potrivit legilor marțiale.

Să mai vorbim oare despre prevederile art. 9, potrivit căruia răspîndirea de știri menite „să inducă în eroare” autoritățile, *încălcarea* unei „interdicții edictate în interesul securității publice” etc. se pedepsesc cu închisoarea pînă la un an, ba chiar și despre faptul că funcțiile cele mai obișnuite ale poliției și jandarmeriei sînt de acum încolo desăvîrșite în spiritul curților marțiale ?

Mai este nevoie să insistăm asupra perfidiei lașe cu care suveranul hohenzollernian și clica lui — Simons-von der Heydt-Manteuffel — dispun constituirea curților marțiale din *trei* „ofițeri superiori” și din doi judecători civili, *numiți* de către comandantul militar, pentru a păstra în ochii burghezului stupid aparența unei proceduri „judiciare”, fiind totuși siguri de condamnare datorită precumpănirii călăilor militari ?

Să ne sezisăm oare de diferitele prevederi ale art. 13 în ceea ce privește „procedura tribunalelor militare” în care niciăieri nu este vorba de o dovadă cu martori, ci în baza căroră, evident, se poate judeca în spiritul cîinelui sîngeros Windischgrätz „după concursul de împrejurări ?”

Ce să mai spunem despre articolele potrivit căroră împotriva hotărîrilor curților marțiale nu se poate face apel, iar hotărîrile de condamnare la moarte sînt confirmate exclusiv de „comandantul militar” și se execută în termen de 24 de ore ? Sau, în fine, *chiar după ridicarea stării de asediu*, în

cazul unor sentințe neaduse la îndeplinire ale curților marțiale, „tribunalele ordinare” pot doar comuta pedeapsa dată de curtea marțială într-o pedeapsă conform legii, „vinovăția ca atare fiind *considerată ca dovedită*” fără a putea examina temeinicia sau netemeinicia învinuirii ?

În sfârșit, să ne oprim oare asupra ultimului și celui mai remarcabil articol din această nouă constituție care se bazează pe sprijinul cazacilor și potrivit căreia „*chiar în afara stării de asediu*”, prin urmare „*nu pentru cazul unei rebeliuni*”, art. 5, 6, 24—28 ale cuceririlor din decembrie — „libertatea personală”, „inviolabilitatea domiciliului”, „libertatea presei” și „dreptul de asociere” — pot fi *abrogate într-un district sau altul* ?

După toate aceste splendori este inutil să-i felicităm călduros pe toți prusienii loiali cu prilejul noilor și *singurelor* promisiuni *sincere*, cu prilejul acestei manifestări în sfârșit adevărate a bunăvoinței suverane ca urmare a apropierii cazacilor. Ne bucurăm din toată inima de această pedeapsă sângeroasă instituită pentru burghezii însetați de ordine și pentru jalnicii nătărăi ai terenului legalității.

Dar poporul va simți în curînd că această nouă „cucerire” pune capăt răbdării sale, el se va răzbuna pe această progenitură mincinoasă și lașă care este o plagă pentru țară, iar Renania în primul rînd nu va scăpa mult așteptata clipă cînd vom putea striga Ța ira !³⁴⁵.

Și așa cugetam: cavalerii lihniți
Curînd vor fi pe plecate,
Și-al despărțirii pahar le-or turna
Din sticle lungi, ferecate³⁴⁶.

Scris la 15—16 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 299
și 300 din 16 și 17 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Elberfeld

Colonia, 16 mai. „Noua gazetă renană“ a fost și ea reprezentată pe baricadele din Elberfeld.

Pentru a dezminți diferite zvonuri false, sîntem datori să relatăm pe scurt, cititorilor noștri această chestiune.

La 10 mai, *Friedrich Engels*, redactor la „Noua gazetă renană“, a plecat de la Colonia la Elberfeld. La Solingen a luat cu el două lăzi cu cartușe capturate de muncitorii din Solingen cu prilejul asaltului asupra arsenalului de la Gräfrath. După ce a sosit la Elberfeld, Engels a făcut Comitetului de securitate un raport asupra stării de lucruri din Colonia și s-a pus la dispoziția Comitetului. Imediat comisia militară, în baza împuternicirii de mai jos, i-a încredințat conducerea lucrărilor de fortificație :

„Prin prezenta, comisia militară de pe lângă Comitetul de securitate însărcinează pe d-l Friedrich Engels să inspecteze toate baricadele din oraș și să ducă la bun sfîrșit construirea fortificațiilor. Toate plintoanele de pe baricade sînt rugate să dea sus-numitului tot sprijinul ori de cite ori va fi nevoie.

Elberfeld, 11 mai 1849

(semnat) *Hühnerbein. Trost*“

A doua zi a fost pusă la dispoziția lui Engels și artileria :

„Prin prezenta, cetățeanul F. Engels este împuternicit să așeze tunurile unde va crede de cuviință și să ceară pentru aceasta meșterii necesari. Cheltuielile vor fi suportate de Comitetul de securitate.

Elberfeld, 12 mai 1849

Comitetul de securitate

Pentru comitet

(semnat) *Pothmann. Hühnerbein. Troost*“

Chiar în prima zi după sosirea sa la Elberfeld, Engels a organizat o companie de pionieri și a completat baricadele ridicate la câteva dintre barierele orașului. A luat parte la toate ședințele comisiei militare și a propus pentru funcția de comandant suprem pe d-l *Mirbach*, propunere adoptată în unanimitate. În zilele următoare, Engels și-a continuat activitatea, modificînd mai multe baricade, indicînd unde să se ridice noi baricade și întărind companiile de pionieri. Din momentul sosirii lui *Mirbach*, Engels s-a pus la dispoziția acestuia și a participat și la consiliile de război convocate de comandantul suprem.

În tot timpul șederii sale la Elberfeld, Engels s-a bucurat de încrederea absolută a muncitorilor înarmați din Berg și Mark, precum și a detașamentului de voluntari.

Din prima zi a sosirii sale, Engels a fost întrebat de d-l *Riotte*, membru al Comitetului de securitate, care-i sînt intențiile. Engels a arătat că a venit acolo, în primul rînd, pentru că a fost delegat de Colonia, în al doilea rînd, pentru că a presupus că va fi, poate, de folos din punct de vedere militar și, în al treilea rînd, pentru că, fiind el însuși originar din Berg, a socotit ca o datorie de onoare să fie prezent la prima insurecție armată a poporului din Berg. El ar dori să se ocupe numai de latura militară, fără să aibă absolut nimic de-a face cu latura politică a mișcării, deoarece este limpede că pînă în momentul de față nu e posibilă decît o mișcare sub drapelul negru-roșu-auriu, și că din această pricină orice acțiune împotriva constituției imperiului trebuie evitată.

D-l *Riotte* a fost cu totul de acord cu această declarație.

În dimineața zilei de 14, cînd Engels l-a însoțit pe comandantul suprem *Mirbach* la locul de adunare de pe *Engelberg*, a venit la dînsul d-l *Höchster*, și el membru al Comitetului de securitate, și i-a spus că, deși în ceea ce privește purtarea lui Engels nu se poate obiecta nimic, totuși burghezii din Elberfeld sînt alarmați în cel mai înalt grad de simpla lui prezență; ei se tem în orice clipă ca nu cumva să proclame republica roșie și doresc cu toții să-l vadă plecat.

Engels a declarat că nu ține să-și impună serviciile, dar că nici nu vrea să-și părăsească postul ca un laș, și cere, fără să-și ia vreo obligație, să i se prezinte această pretenție în scris, negru pe alb, semnată de întregul Comitet de securitate.

D-l *Höchster* a prezentat chestiunea în fața Comitetului de securitate și încă în aceeași zi s-a luat următoarea hotărîre :

„Apreciind întru totul activitatea depusă pînă în prezent în orașul nostru de cetățeanul Friedrich Engels din Barmen, cu ultimul domiciliu la Colonia, îl rugăm, totuși, să părăsească încă astăzi orașul Barmen și împrejurimile lui, întrucît prezența sa poate da loc la interpretări greșite în ceea ce privește caracterul mișcării”.

Încă înainte de luarea acestei hotărîri, Engels declarase că el se va conforma acestei somații a Comitetului de securitate numai dacă Mirbach i-o va ordona. Mirbach a venit aici numai la propunerea lui Engels și de aceea el nu poate pleca pînă cînd Mirbach nu-l eliberează.

În dimineața zilei de 15, după multe insistențe din partea Comitetului de securitate, Mirbach a semnat în cele din urmă respectivul ordin, care a fost apoi adus la cunoștința publică printr-un placat.

Muncitorii înarmați și detașamentul de voluntari au fost peste măsură de indignați de hotărîrea Comitetului de securitate. Ei au cerut ca Engels să rămînă, angajîndu-se „să-l apere cu prețul vieții lor”. Engels s-a dus în persoană la ei ca să-i liniștească, declarîndu-le că nu de el depinde plecarea, ci de Mirbach, și că nu el va fi primul care să nu dea ascultare comandantului, chemat la propunerea lui, a lui Engels, și care de altfel se bucură de deplina lui încredere.

Engels a mai participat apoi la o recunoaștere făcută prin împrejurimi, după care a părăsit Elberfeldul, transmițînd aghiotantului său funcția pe care o deținea.

Muncitorii din Berg și Mark, care au arătat colaboratorului gazetei noastre o simpatie atît de surprinzătoare și i-au dovedit atîta devotament, vor înțelege că actuala mișcare nu este decît prologul unei alte mișcări, de o mie de ori mai serioase, în care va fi vorba de interesele cele mai proprii ale muncitorilor. Această nouă mișcare revoluționară va fi rezultatul actualei mișcări, și, de îndată ce ea va începe, muncitorii pot fi siguri că Engels, ca și toți ceilalți redactori ai „Noii gazete renane”, va fi la postul său și nici o putere din lume nu-l va sili atunci să părăsească acest post.

Scris de F. Engels la 16 mai 1849

Publicat în ediția a II-a
a „Noii gazete renane” nr. 300
din 17 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* „Noua gazetă renană” suprimată de poliție

Colonia, 18 mai. Acum cîțva timp, unei autorități locale i s-a cerut, de la Berlin, să instituie din nou starea de asediu la *Colonia*. Scopul urmărit era de a suprima, cu ajutorul legilor marțiale, „Noua gazetă renană”, dar s-a întîmpinat o neașteptată rezistență. Ulterior administrația regională din *Colonia* s-a adresat parchetului de aici în vederea aceluiași scop, recurgînd la unele arestări arbitrare. Ea a eșuat, lovindu-se de scrupulele juridice ale parchetului, după cum mai eșuase de două ori, lovindu-se de judecata sănătoasă a juraților renani³⁴⁷. Nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să recurgă la un *truc polițienesc* și pentru moment și-a atins scopul. „Noua gazetă renană” își încetează deocamdată apariția. La 16 mai i-a fost adusă la cunoștință redactorului-șef al gazetei de mai sus, *Karl Marx*, următoarea dispoziție absurdă a administrației regionale.

„În ultimele ei numere (!), «Noua gazetă renană» a instigat în mod tot mai categoric la dispreț față de actualul guvern, la răsturnarea lui prin violență și la instaurarea republicii sociale. De aceea e cazul să se retragă redactorului-șef al acestei gazete, dr. *Karl Marx*, dreptul de ospitalitate (!), pe care el l-a călcat în mod atît de rușinos, și deoarece sus-numitul n-a obținut permisiunea de a rămîne mai departe pe teritoriul statului prusian, să i se pună în vedere că trebuie să-l părăsească în 24 de ore. În cazul cînd nu se va supune de bunăvoie la somația care i-a fost adresată, urmează să fie expulzat cu forța”.

Colonia, 11 mai 1849

Administrația regională regală,
Moeller

Către directorul poliției regale, d-l *Geiger*, loco.

Ce rost au toate aceste fraze stupide, toate aceste minciuni oficiale?

Ultimele numere ale „Noii gazete renane” nu se deosebesc, prin tendința și limbajul lor, nici cu o iotă de primul ei

„număr de probă”. În acest „prim număr” se spunea între altele :

„Proiectul d-lui Hüser” (din Mainz) „nu este decît o parte din vastul plan al reacțiunii berlineze, care caută... să ne predea lipsiți de apărare... pe mîna unei armate”³⁴⁸.

Eh bien, Messieurs, qu'en dites-vous maintenant ? *

În ceea ce privește tendința noastră, nu era ea cunoscută guvernului ? N-am declarat noi, în fața juraților, că acum „sarcina presei este de a submina toate bazele orînduirii existente” ** ? În ceea ce-l privește în mod special pe cneazul vasal hohenzollernian, citiți numărul din 19 octombrie 1848, în care se spune :

„Regele este consecvent. El ar fi fost întotdeauna consecvent dacă, din păcate, zilele din martie n-ar fi interpus între maiestatea-sa și popor acel fatal petic de hîrtie. Se pare că în această clipă maiestatea-sa se încrede din nou, ca și înainte de zilele din martie, în «călciul de fier» al slavismului. Poate că poporul din Viena va fi vrăjitorul care să transforme fierul în lut”³⁴⁹.

Est-ce clair, Messieurs ? ***

Iar „*republica socială*” am proclamat-o noi abia în „ultimele numere” ale „Noii gazete renane” ?

Pentru cei săraci cu duhul care n-au observat firul „*roșu*” care trece prin toate aprecierile și articolele noastre despre mișcarea europeană, nu ne-am exprimat noi oare în cuvinte limpezi, lipsite de orice echivoc ?

„Chiar dacă am admite — scriam noi în numărul din 7 noiembrie al „Noii gazete renane” —, chiar dacă am admite că contrarevoluția trăiește în toată Europa datorită *armelor*, ea va pieri în toată Europa din cauza *banilor*. Destinul care ar anula victoria ar fi *falimentul* Europei, *falimentul statului*. Cînd se izbește de probleme «economice», vîrfurile baionetei se sfărîmă ca iasca putredă. Dar mersul dezvoltării nu așteaptă scadența poliței pe care statele europene au tras-o asupra societății europene.

La Paris, revoluția din iunie se pregătește să dea o contralovitură nimicitoare. O dată cu victoria republicii «*roșii*» la Paris, *trupele* din interiorul diferitelor țări vor fi azvîrlite spre granițe și peste granițe și *puterea efectivă* a partidelor

* — Ei bine, domnilor, ce mai ziceți acum ? — *Nota Trad.*

** Vezi volumul de față, pag. 257. — *Nota Red.*

*** — E clar, domnilor ? — *Nota Trad.*

află în luptă se va vădi așa cum e în realitate. Atunci ne vom aduce aminte de iunie, de octombrie și vom striga și noi :

Vae victis ! *

Măcelurile inutile de după zilele din iunie și din octombrie, interminabila orgie a sacrificiilor care a avut loc din februarie și martie încoace, chiar și numai acest canibalism al contrarevoluției va convinge popoarele că nu există decît un singur mijloc de a scurta, a simplifica și a localiza cumplitele chinuri ale agoniei vechii societăți și singeroasele dureri de facere ale celei noi, că nu există decît un singur mijloc : *teroarea revoluționară*³⁵⁰.

Est-ce clair, Messieurs ?

Am considerat de la bun început că este de prisos să ne ascundem vederile noastre. Într-o polemică pe care am avut-o cu parchetul de aici v-am spus :

„Adevărata opoziție a «Noii gazete renane» începe abia în republica tricoloră”³⁵¹.

Iată cum am vorbit noi atunci parchetului ! Vechiul an 1848 l-am rezumat (în nr. din 31 decembrie 1848) prin cuvintele :

„Istoria burgheziei prusiene, ca și, în genere, aceea a burgheziei germane din martie pînă în decembrie, dovedește că în Germania este imposibilă o revoluție pur burgheză și staționarea dominației burghezii sub forma monarhiei constituționale, că posibilă este ori contrarevoluția feudală absolutistă, ori revoluția social-republicană” **.

Prin urmare, ce nevoie am avut să ne manifestăm fără înconjur abia în „ultimele numere” ale „Noii gazete renane” orientarea noastră social-republicană ? N-ați citit articolele noastre despre revoluția din iunie și n-a fost oare sufletul revoluției din iunie sufletul gazetei noastre ?

Ce rost au atunci frazele voastre ipocrite care se agață de pretexte absurde ?

Noi sîntem necruțători și nu cerem nici o cruțare din partea voastră. Cînd va veni rîndul nostru, nu vom căuta să ascundem teroarea după fraze ipocrite. Teroriștii regaliști însă, teroriștii prin grația lui Dumnezeu și a legii, sînt în practica lor brutali, demni de dispreț și josnici, iar în teorie lași, ascunși și fățarnici și în ambele cazuri necinstiți.

Dispoziția administrației regionale prusiene este cît se poate de neghioabă atunci cînd vorbește de „un drept de

* — Vai de cei învinși ! — Nota Trad.

** Vezi volumul de față, pag. 137. — Nota Red.

ospitalitate călcat în mod atît de ruşinos” de redactorul-şef al „Noii gazete renane”, *Karl Marx*.

Dreptul de ospitalitate cu care ne-au fericit intruşii inolenţi, Vorder-Russen (boruşii) *, pe noi, renanii, pe propriul nostru teritoriu a fost, ce-i drept, călcat „în mod ruşinos” de „Noua gazetă renană”. Credem că prin aceasta ne-am cîştigat recunoştinţa Renaniei. Noi am salvat onoarea revoluţionară a patriei noastre. Pe viitor numai „*Neue Preussische Zeitung*” se va bucura de drepturi cetăţeneşti depline în Renania.

Acum, cînd ne luăm rămas bun, reamintim cititorilor noştri cuvintele din numărul nostru de anul nou :

„Răscoala revoluţionară a clasei muncitoare franceze, război mondial —

iată perspectivele anului 1849” **.

Şi iată că, în răsărit, o armată revoluţionară formată din luptători ai tuturor naţionalităţilor se şi opune vechii Europe coalizate, reprezentată de armata rusească, iar din Paris ameninţă deja „republica roşie” !

Scris de K. Marx la 18 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 301
din 19 mai 1849

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* Joc de cuvinte intraductibil: Marx îi numeşte în mod ironic pe prusieni „Vorder-Russen” (în latină „borusii”). — *Nota Red.*

** Vezi volumul de faţă, pag. 164. — *Nota Red.*

* Ungaria

Colonia, 18 mai. Din momentul în care războiul din Ungaria a devenit prin intrarea efectivă a rușilor un război *european*, sîntem siliți să încetăm comunicatele noastre în ceea ce privește desfășurarea lui. Ne mai permitem doar să prezentăm pe scurt cititorilor noștri mersul acestui grandios război revoluționar din Europa răsăriteană.

Se știe că încă înainte de revoluția din februarie, în toamna anului 1847, Dieta din Pressburg, condusă de *Kossuth*, a adoptat o serie de hotărîri revoluționare: dreptul de vânzare a proprietății funciare, libertatea țăranilor de a se muta dintr-un loc în altul, răscumpărarea servituțiilor feudale, emanciparea evreilor, impozite egale pentru toate clasele, dreptul acordat croaților și slavonilor de a folosi oficial limba lor maternă în treburile interne. În sfîrșit, revendicînd un guvern responsabil separat pentru Ungaria, în aceeași zi în care la Paris a început revoluția din februarie (22 februarie) dieta a făcut primul pas spre *separarea Ungariei*.

Revoluția din februarie izbucnise. O dată cu ea a fost înfrîntă împotrivirea guvernului de la Viena față de revendicările ungarilor. La 16 martie, a doua zi după revoluția de la Viena, s-a admis constituirea unui guvern ungar de sine stătător și prin aceasta legătura dintre Ungaria și Austria s-a redus la o uniune personală.

Din acest moment, revoluția maghiară, devenită independentă, a progresat repede. Au fost desființate toate privilegiile politice, s-a introdus votul universal, s-au desființat fără răscumpărare, dar cu o despăgubire acordată de stat, toate servituțiile feudale, claca și zeciuiala, s-a încheiat o uniune cu Transilvania. S-a obținut numirea lui *Kossuth* ca ministru de finanțe și destituirea banului rebel *Jellačić*.

Între timp guvernul austriac a prins din nou puteri. Pe cînd guvernul așa-zis responsabil de la Viena sta neputincios în expectativă, camarila de la curtea din Innsbruck se întărea tot mai mult, sprijindu-se pe armata imperială din Italia, pe tendințele naționale ale cehilor, croaților, sîrbilor, precum și pe mărginirea îndărătnică a țăranilor ruteni.

La 17 iunie a început insurecția sîrbă în Banat și Bacska, așîțată cu ajutorul banilor și al emisarilor Curții. La 20 iunie Jellačić a fost în audiență la Innsbruck la împărat, care l-a numit din nou ban. Revenind în Croația, el a refuzat să se supună guvernului ungar și, la 25 august, i-a declarat acestuia război.

Trădarea camarilei habsburgice era absolut evidentă. Ungurii au mai încercat o dată să-l readucă pe împărat pe calea constituțională. Ei au trimis la Viena o delegație formată din 200 de membri ai dietei; împăratul i-a răspuns în mod evaziv. Fierberea creștea. Poporul a cerut garanții și a impus schimbarea guvernului. Trădătorii, care existau și în guvernul de la Pesta, au fost îndepărtați, și la 20 septembrie Kossuth a fost numit președinte al guvernului. N-au trecut nici patru zile și namesnicul împăratului, palatinul arhiduce Ștefan, a fugit la Viena, iar la 26 împăratul a lansat cunoscutul manifest adresat ungarilor, prin care, demitînd guvernul ca rebel, l-a numit ca guvernator al Ungariei pe maghiarofobul Jellačić și a violat cele mai de seamă cuceriri revoluționare ale Ungariei.

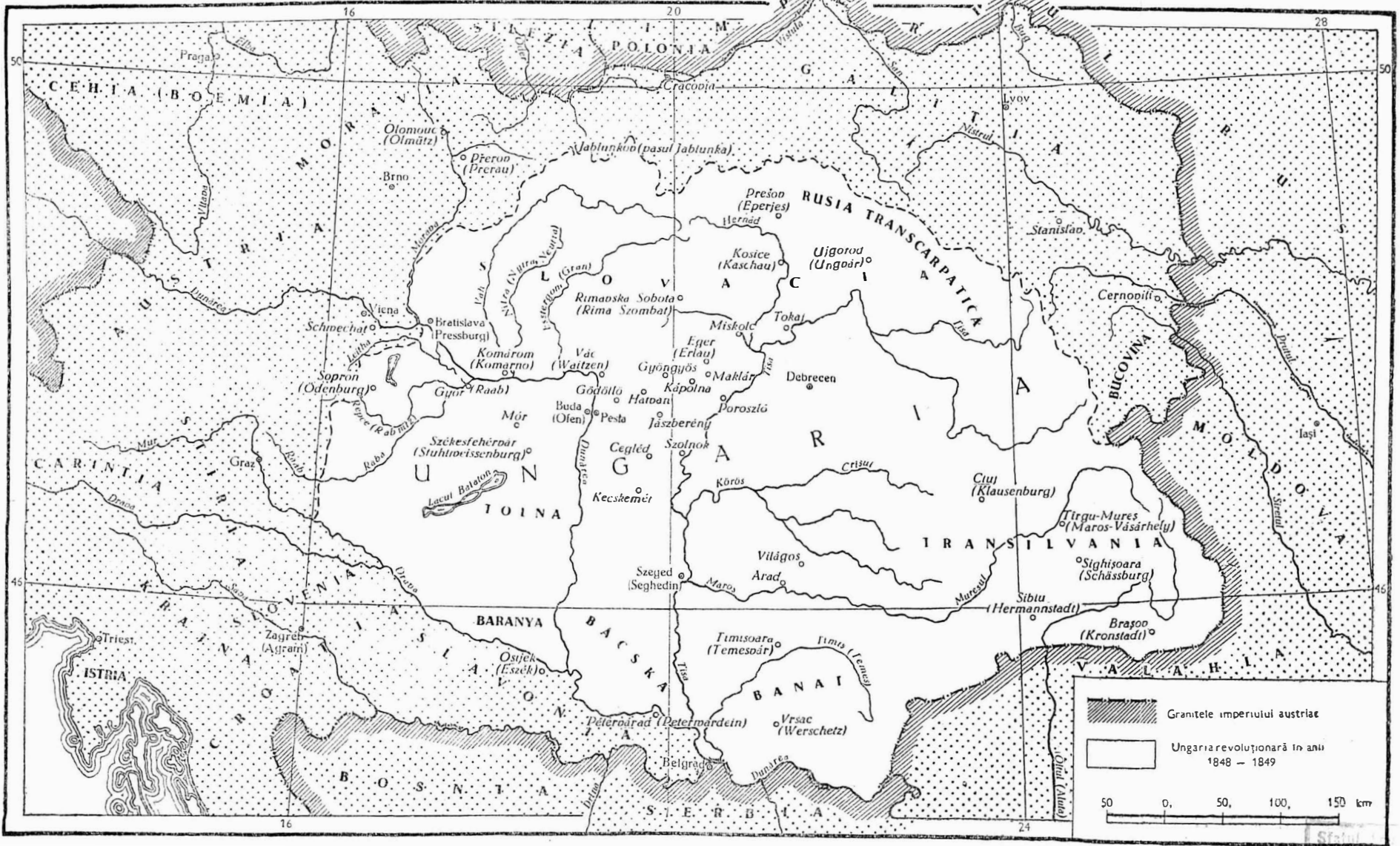
Manifestul, care nu era contrasemnat de nici un ministru ungar, a fost declarat de Kossuth ca nul și neavenit.

Între timp, Jellačić, datorită dezorganizării și trădării din cadrul corpului ofițeresc și al statului-major — formal ungu-rești, dar de fapt vechi imperiale — înaintase pînă la Stuhlweissenburg *. Acolo, armata ungară, în pofida actelor de trădare ale comandanților ei, l-a învins pe Jellačić și l-a izgonit pe teritoriul austriac, pînă sub zidurile Vienei. Împăratul și vechiul trădător Latour au hotărît să-i trimită lui Jellačić întăriri și să recucerească Ungaria cu ajutorul trupelor germane și slave. Dar la 6 octombrie a izbucnit revoluția la Viena, care a pus capăt pentru un timp planurilor cezaro-crăiești.

Kossuth a pornit de îndată cu un corp de armată ungar în ajutorul vienezilor. Dar la Leitha a fost reținut atît de șovăielile Reichstagului de la Viena și de actele de trădare ale

* Denumirea ungară: Székes-fehérvár. — Nota Red.

UNGARIA ÎN 1848-1849

propriilor lui ofițeri cît și de proasta organizare a trupelor lui, compuse în cea mai mare parte din miliție, care l-au oprit să înainteze pînă la Viena. În cele din urmă s-a văzut silit să aresteze peste 100 de ofițeri, să-i trimită la Pesta și pe unii să-i execute. Abia după aceea s-a hotărît să treacă la ofensivă. Era însă prea tîrziu : Viena căzuse, iar milițienii unguri nedisciplinați au fost respinși la Schwechat de trupele regulate austriece.

Timp de șase săptămîni, între trupele imperiale și cele ungare au încetat orice ostilități. Pe cînd ambele armate făceau tot posibilul ca să-și întărească forțele, camarila de la Olmütz a înfăptuit lovitura demult pregătită. Ea l-a silit pe idiotul Ferdinand, care se compromisese prin concesiile făcute revoluției și-și pierduse orice autoritate, să abdice și a urcat pe tron, ca unealtă a ei, pe tînărul Franț-Iosif, fiul Sofiei. Sprijinindu-se pe constituția ungară, Dieta de la Pesta nu a recunoscut această înlocuire.

Ostilitățile au reînceput în cele din urmă la mijlocul lui decembrie. În acest interval armata imperială aproape că încercuise întreaga Ungarie. Ofensiva a pornit din toate părțile.

Din Austria înaintau mai la sud de Dunăre trei corpuri de armată sub comanda supremă personală a feldmaresalului Windischgrätz, cu un efectiv de cel puțin 90.000 de oameni. Din Stiria înainta pe malul stîng al Dravei Nugent cu aproape 20.000 de oameni, iar din Croația, pe malul drept al Dravei, înainta spre Banat Dahlen cu 10.000 de oameni. Chiar în Banat luptau mai multe regimente de grăniceri, garnizoana din Temeswar *, milițienii sîrbi și corpul auxiliar sîrb al lui Kničjanin, în total 30.000—40.000 de oameni sub comanda lui Teodorovič și Rukavin. În Transilvania se afla Puchner cu 20.000—25.000 de oameni și Malkowsky cu 10.000—15.000 de oameni, care năvăliseră dinspre Bucovina. În sfîrșit, din Ga-liția înainta Schlick cu o armată de 20.000—25.000 de oameni spre izvoarele Tisei.

Astfel, armata imperială număra în total cel puțin 200.000 de oameni, trupe regulate, care în majoritatea lor erau obișnuiți cu războiul, fără să-i mai socotim pe milițienii slavi, romîni, saxoni și gărzile naționale care luau parte la luptele din sud și din Transilvania.

Acestor forțe militare colosale Ungaria le putea opune o armată cu un efectiv, poate, de 80.000—90.000 de oameni,

* Denumirea romînească : Timișoara. — *Nota Red.*

trupe instruite, dintre care 24.000 care serviseră înainte în armata imperială, și în afară de aceștia vreo 50.000—60.000 de honvezi și milițieni cu totul neorganizați, armată ai cărei comandanți erau în cea mai mare parte trădători, ca și ofițerii arestați de Kossuth la Leitha.

Dar în timp ce din Austria, îngenuncheată prin violență, nu se mai putea recruta nici un singur soldat, în timp ce din punct de vedere financiar Austria era ruinată și aproape că nu avea bani, unghurii în schimb dispuneau de resurse bogate. Entuziasmul unghurilor în lupta pentru libertate, stimulat și mai mult de mândria lor națională, creștea din zi în zi, făcându-i să pună la dispoziția lui Kossuth un număr fără precedent de voluntari, pentru un popor mic de 5.000.000. Presa ungară de bancnote a pus la dispoziția lui Kossuth un izvor nesecat de bani, iar fiecare unghur primea aceste asigurate naționale ca monedă sunătoare de argint. Fabricile de puști și de tunuri lucrau fără răgaz. Armatei nu-i lipseau decât arme, experiență și comandanți buni, și toate acestea trebuiau dobândite în câteva luni. Prin urmare nu era vorba decât de a câștiga timp, de a atrage armata imperială în interiorul țării, unde ar fi fost hărțuită de un neconținut război de guerilă și slăbită de nevoia de a lăsa în spatele frontului garnizoane puternice și alte detașamente militare.

Așa se explică planul unghurilor de a se retrage treptat în interiorul țării, de a-și instrui recruții în lupte permanente și de a trece în caz extrem dincolo de linia Tisei cu mlaștinile ei impracticabile, așternînd între ei și dușman acest șanț natural trasat în jurul inimii pămîntului unghur.

După toate socotelile, unghurii ar fi putut ține piept două-trei luni în ținutul dintre Pressburg * și Pesta chiar forțelor superioare ale austriecilor. Dar s-a lăsat un ger năprasnic, care a acoperit timp de câteva luni toate riurile și mlaștinile cu un strat atît de gros de gheață, încît puteau trece și tunurile grele. În felul acesta au dispărut toate condițiile naturale favorabile apărării, făcînd inutile toate întăriturile construite de unghuri și expunîndu-i pericolului învăluirii. Așa s-a făcut că, în mai puțin de 20 de zile, armata ungară a fost respinsă de la Oedenburg ** și Pressburg la Raab ***, de la Raab la Moor, de la Moor la Pesta, că a trebuit eva-

* Denumirea slovacă: Bratislava. — *Nota Red.*

** Denumirea ungară: Sopron. — *Nota Red.*

*** Denumirea ungară: Győr. — *Nota Red.*

cuată însăși Pesta și că încă de la începutul campaniei a fost nevoită să se retragă pînă dincolo de Tisa.

Celelalte corpuri de armată au avut aceeași soartă ca și armata principală. La sud, Nugent și Dahlen se apropiau tot mai mult de localitatea Eszek *, ocupată de unguri, iar sîrbii înaintau din ce în ce spre linia rîului Maros. În Transilvania, Puchner făcuse joncțiunea cu Malkowsky lîngă Maros-Vásárhely ** ; la nord, Schlick cobora din Carpați spre Tisa, stabilind legătura cu Windischgrätz pe la Miskolc.

Se părea că austriecii aproape puseseră capăt revoluției ungare. Ei aveau în spatele frontului lor două treimi din Ungaria și trei sferturi din Transilvania, iar ungurii erau concomitent bătuiți din front, din ambele flancuri și din spate. O înaintare de încă cîteva mile și toate corpurile de armată imperiale ar fi format un cerc tot mai strîns în care Ungaria s-ar fi înnábușit ca încolăcită de un șarpe boa.

Acum se punea problema ca, atîta timp cît pe front Tisa mai constituia un obstacol de netrecut pentru dușman, să se croiască undeva o ieșire.

Acest lucru s-a făcut în două direcții : în Transilvania prin Bem și în Slovacia prin Görgey. Ambii au executat manevre prin care s-au dovedit cei mai talentați conducători de oști contemporani.

Bem a sosit la 29 decembrie la Klausenburg ***, singurul punct din Transilvania care se mai afla în mîinile ungarilor. Concentrîndu-și repede întăririle aduse, rămășițele trupelor ungare și secuiești înfrînte ³⁵², s-a îndreptat spre Maros-Vásárhely, i-a bătut pe austrieci și l-a urmărit pe Malkowsky mai întii peste Carpați în Bucovina și de acolo în Galiția, unde a înaintat pînă la Stanislav. Apoi s-a întors în grabă în Transilvania și l-a alungat pe Puchner, care, retrăgîndu-se, s-a oprit la cîteva mile de Hermannstadt. Cîteva încăierări, cîteva acțiuni rapide în diferite direcții și întreaga Transilvanie în afară de două orașe : Hermannstadt și Kronstadt **** — pierdute și ele dacā nu s-ar fi cerut ajutorul rușilor — a fost în mîinile lui Bem. Cei 10.000 de soldați ruși veniți în ajutor au făcut însă să se incline balanța de partea austriecilor, silindu-l pe Bem să se retragă în ținutul secuiesc. Acolo el a organizat răscoala secuilor și, după ce aceasta i-a reușit,

* Denumirea sîrbă : Osiek. — *Nota Red.*

** Denumirea romîneasă : Tîrgu-Mureș. — *Nota Red.*

*** Denumirea romîneasă : Cluj. — *Nota Red.*

**** Denumirile romînești : Sibiu și Orașul Stalin (fost Brașov). — *Nota Red.*

i-a pus pe milițienii secui să-l hărțuiască pe Puchner, care pătrunsese pînă la Schässburg*, a înconjurat pozițiile acestuia, s-a îndreptat direct spre Hermannstadt, i-a izgonit de acolo pe ruși, l-a bătut pe Puchner care venea din urmă, a înaintat spre Kronstadt, unde a intrat fără nici o lovitură de spadă.

Astfel Transilvania era cucerită și spatele frontului armatei ungare era liber. Linia naturală de fortificații formată de Tisa se prelungea acum, fiind întregită de lanțul Carpaților și de Alpii Transilvaniei de la Szepes pînă la granițele Banatului.

Concomitent Görgey a realizat un marș triumfal identic în nord-vestul Ungariei. Pornind cu un corp de armată de la Pesta în Slovacia, el a ținut în șah timp de două luni corpurile de armată ale generalilor Götz, Coriș și Simuniș, care operau împotriva lui din trei părți. Cînd nu și-a mai putut menține pozițiile în fața forțelor superioare ale inamicului, și-a croit drum prin Carpați spre Eperjes și Kaschau**. Aici a picat în spatele frontului lui Schlick, silindu-l pe acesta să-și părăsească repede pozițiile și întreaga bază de operații și să se retragă spre grosul armatei lui Windischgrätz, iar el însuși a coborît de-a lungul râului Hernád pînă la Tisa, unde s-a întîlnit cu grosul armatei ungare.

Grosul acestei armate, pe care o comanda acum Dembinski, a trecut de asemenea Tisa și l-a alungat pe inamic pe toată linia. Ea a ajuns pînă la Hatvan, la 6 mile de Pesta, dar aici trupele inamice, mult mai numeroase, au silit armata ungară să se retragă din nou. După o rezistență înverșunată opusă la Kápolna, Maklár și Poroszló, ea s-a retras iarăși peste Tisa tocmai în momentul cînd Görgey atinsese Tisa la Tokai. Joncțiunea ambelor corpuri de armată a fost semnalul pentru o nouă ofensivă grandioasă a ungarilor. Din spatele frontului au sosit recruți recent instruiți, întărind armata ungară de operații. Între timp se formaseră legiuni poloneze și germane, crescuseră sau fuseseră atrași comandanți destoinici, iar în locul masei din decembrie, neorganizate și fără conducători, armatei imperiale i se opunea deodată o armată concentrată, vitează, numeroasă, bine organizată și excelent condusă.

Ungurii au trecut Tisa împărțiți în trei corpuri de armată. Aripa dreaptă (Görgey) a înaintat spre nord, ocolind la Epe-

* Denumirea rominească : Sighișoara. — *Nota Red.*

** Denumirile slovace : Prešov și Kosice. — *Nota Red.*

ries divizia lui Ramberg, care o urmărise mai înainte, și a alungat-o repede pe la Rima Szombat * înspre grosul armatei imperiale. Aceasta din urmă a fost înfrintă de Dembinski la Erlau **, Gyöngyös, Gödöllő și Hatvan și s-a retras repede spre Pesta. În sfârșit, aripa stîngă (Vetter), alungîndu-l pe Jellačić din Kecskemét, Szolnok și Cegléd, l-a bătut la Fasz-Berenyi și l-a silit de asemenea să se retragă pînă sub zidurile Pestei. Aici armata imperială era înșirată de la Pesta pînă la Waitzen ***, de-a lungul Dunării, înconjurată de unghiuri într-un larg semicerc.

Pentru a nu expune Pesta unui bombardament dinspre Buda, unghiurii au recurs la mijlocul lor încercat : să-i alunge pe austrieci de pe această poziție mai bine prin manevre decît prin atacuri frontale deschise. Görgey a cucerit Waitzen și i-a aruncat pe austrieci dincolo de Gran și Dunăre, l-a înfrînt pe Wohlgemuth între Gran și Neutra ****, despresurînd astfel Komorn ***** asediat de trupele imperiale. Trupele imperiale, văzîndu-și amenințată linia de retragere, au fost silit să ia hotărîrea de a se retrage în grabă ; Welden, noul comandant suprem, s-a retras în direcția Raab și Pressburg, iar Jellačić, pentru a-i liniști pe croații săi foarte recalitrânți, a trebuit să se îndrepte în grabă cu ei în josul Dunării, în Slavonia.

În retragerea lor, care semăna mai degrabă cu o fugă dezorganizată, Welden (în special ariergarda sa sub comanda lui Schlick) și Jellačić au mai suferit un șir de înfrîngerii grele. În timp ce corpul de armată al lui Jellačić își croia încet și cu greu drum prin comitatele Tolna și Baranya, Welden a reușit să concentreze la Pressburg rămășițele armatei sale, rămășițe care nu erau în stare să opună nici o rezistență serioasă.

O dată cu aceste victorii neașteptate ale unghiurilor asupra grosului armatei austriece, Moritz Perczel înainta de la Szegedin ***** și Tolna spre Peterwardein***** despresurîndu-l, ocupa Bácska și pătrundea în Banat, pentru a se întîlni acolo cu Bem, care venea din Transilvania. Acesta luase deja

* Denumirea slovacă : Rimavska-Sobota, — *Nota Red.*

** Denumirea ungară : Eger. — *Nota Red.*

*** Denumirea ungară : Vác. — *Nota Red.*

**** Denumirile slovace : Gron și Nyitra. — *Nota Red.*

***** Denumirea ungară : Komárom. — *Nota Red.*

***** Denumirea ungară : Szeged. — *Nota Red.*

***** Denumirea sîrbă : Petrovaradin. — *Nota Red.*

Aradul și asedia Temeswarul ; Perczel se afla la Werschetz *, în apropiere de granița turcească, astfel că în câteva zile Banatul a fost cucerit. Paralel, secuii apărau trecătorile întărite din munții Transilvaniei, milițienii trecătorile din munții Ungariei de sus, iar Görgey se afla cu forțe militare însemnate în pasul Jablunka, la granița moravo-galițiană.

Pe scurt, încă câteva zile și armata ungară victorioasă, alungînd rămășițele puternicei armate austriece, ar fi intrat în triumf la Viena și ar fi nimicuit pentru totdeauna monarhia austriacă.

Separarea Ungariei de Austria fusese deja hotărîtă la 14 aprilie la Debrecen. Alianța cu polonezii fusese declarată fățiș pe la mijlocul lui ianuarie, devenind o realitate prin intrarea a 20.000—30.000 de polonezi în armata ungară. Alianța cu germanii din Austria, care exista încă din timpul revoluției de la Viena de la 6 octombrie și al luptei de la Schwechat, de asemenea se menținuse prin legiunile germane din armata ungară, precum și prin necesitatea strategică și politică care dicta unguirilor să-și asigure, prin luarea Vienei și revoluționarizarea Austriei, recunoașterea independenței proclamate de ei.

Astfel războiul ungar a pierdut foarte curînd caracterul său național, pe care îl avusese la început, și tocmai printr-un pas în aparență pur național, prin declararea independenței, acest război a căpătat un caracter categoric european. Alianța cu polonezii în numele eliberării ambelor țări, alianța cu germanii în numele revoluționarizării Germaniei de răsărit a căpătat un caracter categoric, un fundament solid abia atunci cînd Ungaria s-a separat de Austria, vestind prin aceasta descompunerea monarhiei austriece. Ungaria independentă, Polonia restaurată, Austria germană ca centru revoluționar al Germaniei, Lombardia și Italia devenite independente — prin înfăptuirea acestor planuri ar fi fost nimicit tot sistemul de state din Europa răsăriteană : Austria ar fi dispărut, Prusia ar fi fost dizolvată, iar Rusia ar fi fost împinsă pînă la granițele Asiei.

De aceea Sfînta alianță trebuia să facă tot posibilul pentru a stăvili revoluția amenințătoare din Europa de răsărit. Armata rusă se rostogolise pînă la granițele Transilvaniei și Galiției. Prusia ocupase granița dinspre Boemia și Silezia, îi lăsase pe ruși să treacă prin teritoriul ei spre Prerau **, așa

* Denumirea sîrbă : Vršac. — *Nota Red.*

** Denumirea cehă : Přerov. — *Nota Red.*

că în câteva zile primul corp de armată rus se afla pe teritoriul Moraviei.

Ungurii, știind bine că peste câteva săptămîni vor avea de-a face cu numeroase forțe de luptă proaspete, nu au înaintat spre Viena atît de repede cum era de așteptat de la început. Ca și în cazul Pestei, ei n-ar fi putut lua Viena printr-un atac frontal fără să bombardeze orașul, și acest lucru trebuia evitat. Ei erau din nou siliți, ca și la Pesta, să întreprindă mișcări de învăluire, iar pentru aceasta era nevoie de timp, de certitudinea că ei înșiși nu vor fi amenințați din flancuri și din spate. Dar tocmai că rușii îi amenințau din spate. Pe de altă parte, dacă ar fi întreprins o ofensivă directă împotriva Vienei erau de așteptat atacuri puternice și rapide din partea detașamentelor armatei lui Radetzki.

Ungurii au procedat, deci, foarte înțelept cînd, în loc să înainteze rapid spre Viena, s-au limitat să curețe treptat Ungaria de trupele imperiale, să le împresoare într-un arc mare de la Carpații mici pînă la poalele Alpilor din Stiria, să detașeze un puternic corp de armată la Jablunka, să întărească și să apere trecătorile din munții Galiției, să pornească ofensiva împotriva Budei și să grăbească o nouă recrutare de 250.000 de oameni, în special în comitatele recucerite din Apus. În felul acesta își asigurau flancurile și spatele frontului și formau o armată care avea tot atît de puțin să se teamă de întăririle rusești sosite ca și de armata imperială, atît de uriașă altădată. Această slăvită armată negru-galbenă intrase în Ungaria cu un efectiv de 200.000 de oameni și abia dacă se întorseseră 50.000; ceilalți căzuseră uciși, bolnavi, răniți, prizonieri sau trecuseră de partea ungarilor.

E drept că rușii amenință cu armate și mai colosale. Urmează să sosească 120.000, iar după alte surse 170.000 de oameni. Potrivit lui „Triester Freihafen”, armata mobilă de operații depășește cu mult cifra de 500.000 de oameni. Este cunoscută însă înclinația rușilor spre exagerări: din citrele arătate de obicei, abia jumătate sînt trecute în listele matricole, iar din cei trecuți în listele matricole iarăși mai puțin de jumătate există în realitate. Austria poate fi mulțumită dacă ajutorul rus, scăzînd trupele necesare pentru ocuparea Poloniei, va consta dintr-un efectiv real de 60.000—70.000 de oameni. Și acestor trupe ungurii le vor veni de hac.

Războiul ungar din 1849 are multe puncte comune cu războiul polonez din 1830—1831. Primul se deosebește însă de al doilea prin aceea că toate împrejurările care erau atunci

împotriva Poloniei acționează astăzi în favoarea Ungariei. Se știe că Lelewel insistase atunci fără succes ca, în primul rînd, prin emanciparea țăranilor și a evreilor masele populare să fie antrenate în revoluție și, în al doilea rînd, prin răscularea întregii Polonii vechi să fie implicate în război cele trei puteri care-și împărțiseră Polonia și în felul acesta războiul să devină european. *Ungurii au început cu ceea ce se înfăptuise în Polonia abia atunci cînd era prea tîrziu.* Revoluția în relațiile sociale în țară, desființarea feudalismului a fost prima măsură în Ungaria. Antrenarea Poloniei și a Germaniei în război a fost cea de-a doua măsură și prin aceasta războiul a devenit european. El a început prin intrarea primului corp de armată *rusesc* pe teritoriul german, iar cu intrarea primului batalion *francez* pe teritoriul Germaniei acest război va face cotitura hotărîtoare.

Prin faptul că războiul ungar a devenit european, între acest război și toți ceilalți factori ai mișcării europene se stabilește o interacțiune. Desfășurarea lui influențează nu numai asupra Germaniei, dar și asupra Franței și Angliei. E puțin probabil ca burghezia engleză să tolereze transformarea Austriei într-o provincie rusească și este cert că poporul francez nu va privi cu nepăsare cum se apropie tot mai mult contrarevoluția de granițele Franței. Oricare ar fi rezultatul alegerilor din Franța, armata, în orice caz, s-a declarat pentru revoluție, iar în momentul de față armata are cuvîntul hotărîtor. Dacă armata vrea războiul — și ea îl vrea — atunci va fi război.

Și războiul va veni. Datorită fie alegerilor, fie fraternizării armatei cu partidul revoluționar, care s-a și realizat în fața urnelor de vot, Parisul se află în pragul revoluției. În timp ce în sudul Germaniei se formează nucleul viitoarei armate germane revoluționare, împiedicînd Prusia să participe activ la campania ungară, Franța se pregătește să intervină activ în luptă. În cîteva săptămîni, poate chiar în cîteva zile, totul se va hotări și în curînd armatele revoluționare franceze, ungaro-poloneze și germane vor sărbători pe cîmpul de luptă, sub zidurile Berlinului, fraternizarea lor.

Scris de F. Engels la 18 mai 1849

Publicat în

„Noua gazetă renană” nr. 301

din 19 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

* „Către poporul Meu“

Colonia, 18 mai. „Către poporul Meu!“ Nu „către glorioasa Mea armată!“ Sînt oare rușii bătuți? A bătut cumva vîntul din direcția opusă și i-a suflat, ca în martie anul trecut, lacheului „neobosit“ al Rusiei chipiul de pe cap? S-a dezlănțuit oare din nou răscoala generală a „credincioșilor suși“ aflați sub stare de asediu?

În 1813 și bătrînului „răposat întru domnul“ * *apropierea cazacilor* i-a dat curajul necesar pentru a pune capăt lamentabilului său rol de laș, răfuielilor sîngeroase ale imperiului revoluționar cărora le era expus; și atunci, în pofida cazacilor, bașkirilor și a „glorioasei armate“, care și-a cucerit lauri la Jena, Magdeburg și la Küstrinul predat celor 150 de francezi ³⁵³, numai promisiunile mincinoase făcute în „*Che-marea către poporul meu*“ au făcut posibilă cruciada Sfintei alianțe împotriva urmașilor revoluției franceze. Iar acum! Nu a dat oare intrarea cazacilor pe teritoriul german Hohenzollernului întărit din nou curajul necesar pentru a renunța la rolul de laș jucat după zilele din martie și a înlătura „peticul de hîrtie“ interpus de revoluție „între el și poporul lui“? Nu s-a răzbunat oare „glorioasa Mea armată“ pe revoluție așa cum trebuie, măcelărind la Dresda, Breslau, Poznan, Berlin și pe Rin oameni fără apărare, femei și copii cu șrapnele și însemnîndu-i cu piatra-iadului?

Oare carta elaborată în spiritul curților marțiale și acordată recent nu anulează din nou, „*chiar fără stare de asediu*“, ultimele concesii lașe făcute în martie: desființarea cenzurii, dreptul de asociere și înarmarea poporului?

Nu, fiul eroului de la Jena și Magdeburg încă nu se simte în destulă siguranță, în pofida alianței cu cazacii, în pofida privilegiului crimelor și al curților marțiale dat „glorioasei“

* Frederic-Wilhelm al III-lea. — *Nota Red.*

haite de soldați dezlănțuiți. *Coroana neștirbită se teme*, ea face apel „La poporul Meu”, ea „se vede silită” să ceară sprijin împotriva „dușmanilor interni și externi” „poporului” călcat în picioare, oprimat de starea de asediu și tratat cu gloanțe.

„Prusia are menirea să apere Germania în vremuri atit de vitrege împotriva dușmanilor interni și externi. De aceea chem încă de pe acum poporul Meu la arme. Trebuie să restabilim ordinea și legalitatea în statul nostru și în celelalte state germane, acolo unde ni se cere ajutorul. Trebuie să făurim unitatea Germaniei, să apărăm libertatea ei împotriva terorii unui partid care vrea să jertfească pasiunilor sale moralitatea, onoarea și credința, unui partid care a reușit să momească o parte a poporului cu înșelăciuni și himere”.

„Iată esența alocuțiunii regale”, strigă cloaca polițistă Dumont. Și, realmente, galeria de polițiști venali ai lui Dumont a găsit „esența” adevărată.

„Dușmanii externi”! „Partidul terorii”, partidul care inspiră groază * viteazului Hohenzollern este cel care reclamă intervenția noastră în „celelalte state germane”. Poporul din Renania, Silezia și Saxonia este chemat, „în numele *unității* germane”, să pună capăt mișcărilor revoluționare în celelalte state *germane*: în Baden, Bavaria și Saxonia! În acest scop se repetă momeala fericirii promise poporului de Hohenzollern în 1813, încercatul „cuvînt regal” este dat din nou chezășie și „poporului” i se promite o recunoaștere ciuntită a constituției de la Frankfurt, precum și „apărarea dreptului și a libertății” împotriva „nelegiuiților”. „Eu și dinastia Mea vrem să slujim domnului”. Oare încercatul „cuvînt regal hohenzollernian” dat chezășie nu este o cruciadă împotriva „partidului care inspiră groază coroanei mult-promițătoare”?

Puternicul cneaz vasal al împăratului rus i-a rechemat pe deputații prusieni din Frankfurt numai pentru a se pune acum, după promisiunile sale din martie, „în fruntea Germaniei”. Adunarea conciliatoare și Camera acordată au fost dizolvate, „peticul de hîrtie” a fost înlocuit de constituția elaborată în spiritul curților marțiale și de tribunalele militare sîngeroase numai pentru a garanta poporului „apărarea dreptului și a libertății”!

Și libertatea presei este sugrumată, presa din Erfurt este pusă sub *cenzură*, ziarele din întregul Poznan, din Breslau,

* În original joc de cuvinte: „Schreckenspartei” și „Partei des Schreckens”. — *Nota Red.*

din orașele de provincie ale Sileziei și la Berlin, chiar și „National-Zeitung”, sînt de-a dreptul suspendate. La Düsseldorf cenzura este din nou introdusă de jure*, iar de facto** presa este cu totul suprimată (gazetele din Düsseldorf, „Noua gazetă renană” etc.), acordîndu-se pînă la urmă supușilor „liberi” doar cloace polițiste murdare ca „Kölnische Zeitung” și fițuica-revolver de la Berlin***. Și toate acestea pentru a nu lăsa nici urmă de îndoială în ceea ce privește valoarea „cuvîntului regal”!

Într-adevăr, cuvîntul Hohenzollernului merită ca, de dragul întăririi curajului regal, poporul să îmbrace uniforma militară, pentru a procura, potrivit legii Landwehrului, nevestelor rămase acasă o pomană regală de un taler pe lună care „să le ferească de cerșetorie”.

Scris la 18 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 301
din 19 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* — de drept. — *Nota Trad.*

** — de fapt. — *Nota Trad.*

*** „Neue Preussische Zeitung” („Kreuz-Zeitung”). — *Nota Red.*

Către muncitorii din Colonia

În sfârșit, vă avertizăm să vă feriți de orice puci la Colonia. Dată fiind situația militară a Coloniei, ați suferi o înfrângere ireparabilă. Ați văzut, la Elberfeld, cum burghezia trimite în foc pe muncitori, iar după aceea îi trădează în modul cel mai mîrșav. Starea de asediu la Colonia ar demoraliza întreaga Renanie și ar fi consecința necesară a oricărei răscoale întreprinse de voi în acest moment. Pe prusieni îi va exaspera liniștea voastră.

Și acum redactorii „Noii gazete renane” vă mulțumesc, la despărțire, pentru simpatia pe care le-ați arătat-o. Ultimul lor cuvînt va fi întotdeauna și pretutindeni: **emanciparea clasei muncitoare!**

Redacția „Noii gazete renane”

Scris la 18 mai 1849

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 301
din 19 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

K. MARX și F. ENGELS

Articole și documente

31 mai — iulie 1849

Către redacția lui „Frankfurter Journal”

Rog onor. redacția lui „*Frankfurter Journal*” să insereze în ziar la loc vizibil și cu litere grase declarația de mai jos ; dacă aceasta se poate face numai sub formă de anunț plătit, rog să se treacă suma respectivă în contul lui *J. Weydemeyer*, redactor la „*Neue Deutsche Zeitung*” ³⁵⁴.

Bingen, 31 mai

Dr. Karl Marx

Declarație

Redacția „*Noii gazete renane*” se consideră obligată să aducă la cunoștința corespondenților ei și a publicului că nu are nimic comun cu fițiuca care apare la *Colonia* sub titlul „*Westdeutsche Zeitung*” ³⁵⁵. Subsemnații redactori își rezervă dreptul să comunice separat data și locul unde va apărea din nou „*Noua gazetă renană*”.

Redacția „Noii gazete renane”

Karl Marx. Ernst Dronke. Friedrich Engels.

F. Freiligrath. Georg Weerth. F. Wolff. W. Wolff

Scris de K. Marx la 31 mai 1849

Se tipărește după manuscris

Declarație publicată în
„*Neue Deutsche Zeitung*” nr.
129 și 133 din 2 și 7 iunie 1849 și în
ediția a II-a a lui
„*Neue Kölnische Zeitung*” nr. 126
din 3 iunie 1849

Tradus din limba germană

Friedrich Engels

* Răscoala revoluționară din Palatinat și Baden ³⁵⁶

Kaiserslautern, 2 iunie. Ziarele contrarevoluționare germane caută în fel și chip să ponegrească revoluția din Palatinat și Baden. Ele nu se jenează să susțină că întreaga răscoală n-ar avea alt scop decît „să predea francezilor” Palatinatul, Badenul și indirect întreaga Germanie. În felul acesta ele tind să reînvie vechea ură contrarevoluționară față de francezi, care își are obîrșia în așa-zisele vremuri bune din trecut, contînd să-i îndepărteze prin aceasta de noi pe bunii noștri frați germani din Germania de nord și de răsărit. Dar de ce salută tocmai aceste fițiuci murdare și mincinoase, care acuză Palatinatul și Badenul că s-au vîndut francezilor, *intrarea rușilor* în Ungaria, trecerea trupelor rusești prin Prusia, ba chiar și noua Sfîntă alianță între Rusia, Austria și Prusia ? Ca o confirmare ajunge să ne referim doar la unul din aceste ziare — la „Kölnische Zeitung”.

Așadar, dacă pentru înăbușirea libertății ungare rușii intră pe teritoriul german, pe pămîntul prusian — aceasta nu înseamnă înaltă trădare ! Dacă regele Prusiei încheie o alianță cu croații și cu rușii pentru ca ultimele rămășițe ale libertății germane să fie călcate sub copitele cailor căzăcești — aceasta nu înseamnă înaltă trădare ! Dacă noi toți, dacă întreaga Germanie de la Niemen pînă la Alpi este trădată și vîndută de niște despoți lași țarului rus — aceasta nu înseamnă înaltă trădare ! Dar dacă Palatinatul se bucură de simpatia francezilor, și mai cu seamă de simpatia alsacienilor, dacă el nu întoarce spatele plin de o automulțumire stupidă la aceste manifestări de simpatie, dacă el trimite la Paris oameni pentru a cunoaște starea de spirit din Franța, noua cotitură iminentă din politica Republicii franceze ³⁵⁷ — toate acestea, firește, înseamnă trădare de patrie, înaltă trădare, înseamnă să vinzi Germania Franței, „dușmanului ere-

ditar", „dușmanului imperiului” ! Așa judecă ziarele contra-revoluționare.

Da, stimați domni „prin grația lui Dumnezeu”, tocmai așa au acționat Palatinatul și Badenul, și nu le este rușine de acțiunile lor. Da, dacă toate acestea înseamnă înaltă trădare, atunci întreaga populație a Palatinatului și a Badenului este formată din două milioane și jumătate de vinovați de înaltă trădare ! La drept vorbind, poporul din Palatinat și din Baden nu au înfăptuit revoluția pentru ca în lupta iminentă dintre apusul liber și răsăritul despotic ele să fie de partea despoților. Poporul din Palatinat ca și poporul din Baden au înfăptuit revoluția pentru că nu vor să fie părtașe la innăbușirea mișlească a libertății, fapt care în ultimele luni a acoperit de rușine Austria, Prusia și Bavaria, pentru că nu permit să fie transformate și ele într-o unealtă de înrobire a fraților lor. Armatele Palatinatului și ale Badenului au aderat fără rezervă la mișcare : ele s-au dezis de jurământul depus suveranilor perfizi și au trecut, ca un singur om, de partea poporului. Nici cetățenii, nici soldații nu doresc să lupte alături de croați și cazaci împotriva libertății. Dacă despoții de la Olmütz, Berlin și München vor reuși să mai găsească soldați atît de decăzuți încît să fie gata să stea alături de bașkiri, panduri, croați și alte lepădături de teapa lor, pentru a lupta cu aceste hoarde de barbari sub același steag, — cu atît mai rău. Oricît de mult ne-ar durea, nu ne vom uita la acești mercenari ca la frații noștri germani, ci ca la niște cazaci și bașkiri, și nu ne vom sinchisi că în fruntea lor se află un trădător — fostul ministru de război al imperiului ³⁵⁸.

În momentul de față, cînd războiul european, *războiul popular*, bate la ușă, este în general ridicol să vorbim de „înantă trădare” și de alte acuzații care amintesc de prigoana împotriva demagogilor. Peste cîteva săptămîni, poate chiar peste cîteva zile, armatele Apusului republican și cele ale Răsăritului înrobite se vor înfrunța pe teritoriul german într-o luptă hotărîtoare. Germania nici nu va fi întrebată dacă consimte sau nu — iată pînă unde au dus-o suveranii ei și burghezia ! Germania nu va *participa activ* la război ; fără voia ei, fără putință de împotrivire, războiul se va năpusti asupra ei. Acesta este locul de onoare pe care-l ocupă Germania în iminentul război european, datorită conducătorilor din martie, Camerelor din martie și nu mai puțin datorită Adunării naționale din martie. Nici vorbă nu poate fi de interesele *germane*, de libertatea *germană*, de unitatea *germană*, de prosperitatea

germană atunci cînd în joc este libertatea sau subjugarea, fericirea sau nefericirea întregii *Europe*. Aici dispar toate problemele naționale, aici nu există decît o problemă! Vreți să fiți *liberi*, sau vreți să ajungeți *sub călcîiul Rusiei*? Iar ziarele contrarevoluționare mai vorbesc de „înalță trădare”, ca și cum Germania, care va fi transformată în curînd într-o arenă pasivă de luptă între două armate, ar mai *putea fi cumva trădată*! Fără doar și poate că acum un an lucrurile stăteau altfel. Anul trecut germanii puteau începe lupta împotriva jugului rus, îi puteau elibera pe polonezi, mutînd astfel războiul pe teritoriul *rus*, luptînd pe socoteala *Rusiei*. Acum însă, mulțumită suveranului nostru, războiul va fi purtat pe pămîntul *nostru* și pe socoteala *noastră*, acum situația este de așa natură, încît pentru Germania războiul european de eliberare este totodată un război civil în care germanii vor lupta unii împotriva altora.

Iată ce datorăm trădării suveranilor noștri și moliciunii reprezentanților noștri populari, și dacă ceva poate fi numit înaltă trădare, apoi este tocmai aceasta! Pe scurt, în marele război de eliberare, care va cuprinde întreaga Europă, Palatinatul și Badenul vor fi de partea libertății împotriva robiei, de partea revoluției împotriva contrarevoluției, de partea poporului împotriva suveranilor, de partea Franței, Ungariei și Germaniei revoluționare împotriva Rusiei, Austriei, Prusiei și Bavariei absolutiste. Iar dacă domnilor „tînguitori” le place să numească aceasta înaltă trădare, atunci în întregul Palatinat și Baden nimeni nu va ține seama de urletele lor.

Scris de F. Engels la 2 iunie 1849

Publicat în „Bote für Stadt und Land”
nr. 110 din 3 iunie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Karl Marx

13 iunie

Paris, 21 iunie

Cunoașteți destul de bine populația Parisului, pentru a vă da seama apriori cât de ridicolă este învinuirea de lașitate ce i-a fost adusă. Înțeleg totuși că, mai cu seamă în Germania, evenimentele de la 13 iunie par cu totul inexplicabile, dînd prilej la tot felul de rătălmăciri răuvoitoare.

Personajul principal de la 13 iunie n-a fost *poporul*, ci „*Muntele*”³⁵⁹. E drept că la spatele „*Muntelui*” se afla la rîndul lui un comitet secret³⁶⁰, care îl împingea înainte, silindu-l mai mult sau mai puțin pe Ledru-Rollin să joace acest rol.

Principala greșeală a „*Muntelui*” a fost *încrederea* lui în *victorie*. El era atît de sigur de această victorie, încît spera să obțină totul printr-o manifestație pașnică. În felul acesta a dat guvernului prilejul să-l învingă fără luptă. Coloana care înainta pe bulevarde venind de la Chateau d'Eau era cu desăvîrșire neînarmată. La rîndul său, guvernul, pus la curent de spionii săi asupra tuturor amănuntelor, a dispus în secret ca garda națională, vînătorii din Vincennes și alte trupe să ocupe pe nesimțite toate punctele importante. Coloana a fost pur și simplu încercuită și, chiar dacă ar fi fost înarmată, nu ar fi putut opune nici o rezistență. Și cu atît mai puțin fiind neînarmată! *Changarnier*, care luase toate măsurile necesare, s-a dovedit atît de iscusit, încît să nu dea alarma. Ca la un semn de baghetă, toate punctele importante s-au pomenit ocupate de armată. Vă dați seama că masa neînarmată s-a împrăștiat în toate părțile pentru a-și procura arme; dar și depozitele de arme pregătite pentru cazul unei insurecții erau sechestrare de guvern și puse sub pază militară. Astfel insurecția a fost zădărnicită prin șiretenie. Iată

tot secretul acestei zile fără precedent în istoria revoluției franceze. Poate ați citit în ziarele germane despre *baricade* luate fără trudă. Aceste baricade nu erau însă altceva decât câteva scaune aruncate în stradă pentru a stăvili o clipă cavaleria năpustită asupra unor oameni neînarmați.

La aceasta s-au mai adăugat și alte împrejurări care au făcut inevitabil rușinosul deznodământ al lui 13 iunie.

Exact în momentul în care la Conservatorul de artă ³⁶¹ Ledru-Rollin și adepții săi erau ocupați cu constituirea lor ca guvern provizoriu, comitetul socialist secret se ocupa cu același lucru. El voia să se proclame Comună. Așadar, încă înainte de răsturnarea puterii existente insurecția se și scindase în două tabere și, lucru important, *partidul popular* nu era partidul „Muntelui”. Singur acest fapt vă lămurește multe. Încă în urmă cu câteva zile comitetul secret voia să înceapă răscoala în cursul nopții, luând astfel guvernul prin surprindere. Dar „Muntele” și aliații lui, „amicii constituției” (partidul „National”) ³⁶², s-au opus. Aceștia voiau să aibă ei înșiși inițiativa. Poziția adoptată de Ledru-Rollin în Cameră ³⁶³ trebuia să servească drept cheazăsie că „Muntele” se hotărîse la acțiuni serioase. Astfel, pe de o parte, a fost frîntă energia pentru o acțiune imediată și a fost pregătită manifestația pașnică. Pe de altă parte, poporul, văzîndu-l pe Ledru-Rollin compromițîndu-se atît de vădit în Adunarea națională, a crezut că Ledru-Rollin are întinse legături în armată, un plan bine chibzuit și foarte vast etc. Cît de surprins, deci, trebuie să fi fost poporul cînd a ieșit la iveală că puterea lui Ledru-Rollin nu era decît o ficțiune și că doar guvernul luase măsuri de prevedere și de atac. După cum vedeți, ambele partide revoluționare s-au paralizat și s-au înșelat unul pe altul. Amintirea vie în popor a comportării mai mult decît echivoce a „Muntelui” și, în special, a lui Ledru-Rollin în mai și iunie și, în sfîrșit, holera, care a bîntuit cu furie mai ales în cartierele muncitorești, au pus vîrf la toate. În general, 13 iunie 1849 nu este decît revanșa pentru iunie 1848. Atunci proletariatul a fost părăsit de „Munte”, acum „Muntele” a fost părăsit de proletariat.

Oricît de grea ar fi pentru partidul nostru în întreaga Europă ziua de 13 iunie, ea are o latură pozitivă, și anume că, exceptînd Lyonul ³⁶⁴, partidul contrarevoluionar din Adu-

narea națională a obținut *supremația* fără multă vărsare de sînge. El nu numai că se va destrăma, dar fracțiunea lui extremă va împinge lucrurile pînă într-acolo, încît va căuta să se scuture pînă și de incomoda aparență de republică și atunci veți vedea *cum va fi spulberat dintr-o suflare, cum februarie se va repeta cu și mai multă forță*.

Scris de K. Marx la 21 iunie 1849

Publicat în ziarul
„Der Volksfreund” nr. 26
din 29 iunie 1849
Semnat: K. M-x

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Karl Marx

Către redactorul ziarului „La Presse”

Notița cu privire la șederea mea la Paris, pe care ați publicat-o în „La Presse” din 26 iulie și pe care au reprodus-o textual alte ziare, conține fapte denaturate în așa măsură, încît mă văd silit să răspund în cîteva cuvinte.

În primul rînd, „Noua gazetă renană”, al cărei proprietar ³⁶⁵ și redactor-șef am fost, nu a fost interzisă niciodată. Apariția ei a fost oprită timp de cinci zile în urma instituirii stării de asediu. Îndată după ridicarea stării de asediu gazeta a apărut din nou și a continuat să apară în cursul următoarelor șapte luni. Guvernul prusian, văzînd imposibilitatea interzicerii gazetei pe bază legală, a recurs la un mijloc original -- a îndepărtat pe proprietarul ei, adică mi-a interzis șederea în Prusia. Asupra legalității acestei măsuri va hotări Camera deputaților din Prusia, care trebuie să se întrunească în curînd.

După ce mi-a fost interzisă șederea în Prusia, am plecat mai întîi în marele ducat Hessen, unde, ca și în tot restul Germaniei, mi s-a permis să domiciliesc. La Paris nu am venit nicidecum în calitate de emigrant, cum afirmă ziarul dv., ci absolut de bunăvoie, avînd un pașaport în regulă, și cu unicul scop de a-mi completa materialele adunate pentru lucrarea mea de istorie a economiei politice, începută încă cu cinci ani în urmă.

De asemenea nu am primit ordinul de a părăsi Parisul *imediat*; mi s-a acordat timpul necesar pentru a protesta la ministrul de interne. Am înaintat acest protest și aștept rezultatul ³⁶⁶.

Primiți etc.

Dr. K. Marx

Scris aproximativ
la 27 iulie 1849

Publicat în ziarul „La Presse”
din 30 iulie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba franceză

Din manuscrisele postume ale lui

KARL MARX

și

FRIEDRICH ENGELS

Arbeitslohn

Arb. u. Lohnverh. d. Arb.

1. Der Arbeitslohn = Preis d. Arbes.
2. Die Lohnverh. d. Arb. = Verh. zw. dem Wert d. Arbes. u. dem Wert d. Lohnes.
3. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
4. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
5. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
6. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
7. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
8. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
9. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
10. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.

Arbeitslohn

1. Der Arbeitslohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes.
2. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
3. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
4. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
5. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
6. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
7. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
8. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
9. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
10. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.

II. Arbeitslohn

1. Der Arbeitslohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes.
2. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
3. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
4. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
5. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
6. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
7. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
8. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
9. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.
10. Der Lohn ist ein Teil d. Werts d. Arbes. u. ein Teil d. Werts d. Lohnes.

Karl Marx

Salariul ³⁶⁷

[A]

În expunerile precedente am arătat că :

1) Salariul = prețul mărfii.

Determinarea salariului coincide deci în general cu determinarea generală a prețului.

Activitatea omenească = marfă.

Manifestarea vieții — activitatea vitală — constituie doar un mijloc ; existența separată de această activitate — scopul.

2) Ca marfă, salariul depinde de concurență, de cerere și ofertă.

3) Oferta însăși depinde de cheltuielile de producție, adică de timpul de muncă necesar pentru producerea mărfii.

4) Raportul invers dintre profit și salariu. Antagonismul dintre cele două clase a căror existență economică se exprimă prin profit și salariu.

5) Lupta în jurul sporirii sau reducerii salariului. Asocieria muncitorilor.

6) Prețul mijlociu sau normal al muncii, minimul, există numai pentru clasa muncitorilor, și nu pentru fiecare muncitor în parte. Coaliții ale muncitorilor pentru menținerea salariului.

7) Influența pe care o au asupra salariului desființarea impozitelor și a taxelor vamale protecționiste, reducerea armatelor etc. În medie, minimul = prețul mijloacelor de subzistență necesare.

[B]

COMPLETARI

I. Atkinson

1. *Handloomweavers* *. (Muncesc cîte 15 ore pe zi). (Numărul lor se ridică la o jumătate de milion)³⁶⁸.

„Mizeria în care trăiesc țesătorii manuali este soarta inevitabilă a tuturor celor care se îndelctnesc cu o muncă ce se învață ușor și e mereu amenințată de primejdia de a fi înlăturată de mijloace de producție mai ieftine. În condițiile unei oferte atît de mari, încetarea pentru scurt timp a cererii duce la criză. Dispariția, ca inutilă, a unei ramuri de muncă și apariția alteia provoacă *suferiște vremelnice*. Exemplul țesătorilor manuali de bumbac din districtul Dacca din India : în urma concurenței mașinilor engleze, ei mor de foame sau sînt nevoiți să se întoarcă la agricultură”. (Extras din cuvîntarea rostită de dr. Bowring în Camera comunelor, în iulie 1835)³⁶⁹.

(Acest exemplu de trecere de la o ocupație la alta trebuie folosit în polemica împotriva bazaconiilor liber-schimbiste³⁷⁰).

2. De spus cîteva cuvinte cu privire la *teoria populației*.

3. Influența pe care schimbarea și dezvoltarea diviziunii muncii o exercită asupra determinării salariului.

II. Carlyle

1. Trebuie ținut seama nu numai de cuantumul salariului. Și din punctul de vedere al calității el se schimbă, este determinat de jocul întîmplării.

2. Superioritatea salariului constă în aceea că la baza legăturii dintre muncitor și patron se află numai necesitatea, avantajul, comerțul. N-a mai rămas nimic patriarhal, ca în evul mediu.

Legile cu privire la asistența săracilor, stîrpirea șobolanilor, *chargeable labourers*³⁷¹.

3. Cea mai mare parte a muncii nu este *skilled labour* **.

---

* — Țesători care lucrează la războaie manuale de țesut. — *Nota Trad.*

** — muncă calificată. — *Nota Trad.*

4. Întreaga teorie a malthusienilor și economiștilor se reduce la ideea că muncitorii sînt în stare să reducă cererea, abținîndu-se de a mai face copii.

III. MacCulloch

„Salariul zilnic pe care-l primește muncitorul reprezintă mărimea obișnuită a profitului pe care-l realizează proprietarul mașinii numite *om* și care cuprinde și suma necesară pentru to replace das wear und tear of the machines *, sau, ceea ce este același lucru, pentru a înlocui pe muncitorii bătrîni, care și-au pierdut capacitatea de muncă, cu alții noi” ³⁷².

IV. John Wade

1. „Dacă scopul urmărit este de a face din muncitor o mașină din care să se poată scoate o cantitate cît mai mare de muncă într-o ramură de activitate dată, atunci nu există un mijloc mai eficace decît diviziunea muncii” ³⁷³.

2. Scăderea salariilor îi determină pe muncitori fie să-și restrîngă cheltuielile, fie să-și sporească productivitatea muncii, de pildă în fabricile cu mașini (și în general) lucrînd un număr mai mare de ore, sau — la meseriași, țesători manuali etc. — producînd mai mult în același interval de timp. Dar tocmai pentru că salariile lor au scăzut datorită creșterii cererii, înseamnă că ei măresc oferta într-un moment neprielnic. În urma acestui fapt salariile scad și mai mult, și atunci vin burghezii și spun : „Dacă acești oameni ar vrea să muncească !”

3. Este de altfel o lege generală că nu pot exista două prețuri de piață, și anume : domină prețul de piață cel mai scăzut (la mărfuri de aceeași calitate).

Să presupunem că există 1.000 de muncitori la fel de iscușiți ; 50 nu au de lucru ; în cazul acesta prețul este determinat nu de cei 950 de muncitori ocupați, ci de cei 50 neocupați.

Totuși această lege a prețului de piață apasă asupra mărfii muncă mult mai greu decît asupra celorlalte mărfuri, pentru că muncitorul nu-și poate depozita marfa, ci trebuie să-și

* — a înlocui uzura mașinii. — *Nota Trad.*

vîndă activitatea vitală sau, lipsit fiind de mijloace de subzistență, să moară.

Marfa muncă, pe care o vinde muncitorul, se deosebește de celelalte mărfuri în special prin *caracterul ei trecător*, prin aceea că nu poate fi *acumulată* și că *oferta* ei nu poate fi mărită sau micșorată tot atît de ușor ca la alte produse.

4. Umanitarismul capitaliștilor constă în a cumpăra cît mai multă muncă la un preț cît mai redus. Muncitorul agricol primește vara mai mult decît iarna, cu toate că iarna are nevoie de mai multă hrană, de combustibil, de vesminte mai calde.

5. De pildă, suprimarea *duminicilor* ar fi o curată pierdere pentru muncitori. Patronii caută să micșoreze salariul în așa fel, încît, păstrînd cuantumul său nominal, îi silesc pe muncitori să lucreze, de pildă, un sfert de oră mai mult, scurtează pauza la prînz etc.

6. Mărimea salariului depinde de schimbările modei, de schimbarea anotimpurilor și de fluctuațiile comerțului ³⁷⁴.

7. Dacă, înlăturat de mașină, muncitorul trece la o altă ramură de muncă, aceasta este, de regulă, o ramură mai *proastă*. El nu se întoarce niciodată la situația sa anterioară.

Mașina și diviziunea muncii înlocuiesc munca mai scumpă cu una mai ieftină.

Muncitorilor li s-au propus :

1) case de economii ; 2) să învețe tot felul de munci posibile (în felul acesta, dacă s-ar produce un surplus de ofertă de muncitori într-o ramură de muncă, el s-ar produce imediat în toate celelalte ramuri).

8. În perioadele de stagnare :

a) sistarea lucrului ; b) scăderea salariului ; c) același salariu ³⁷⁵ și un număr mai mic de zile de lucru într-o săptămînă.

9. În ceea ce privește combinations of trade * trebuie remarcat :

1) Cheltuielile muncitorilor. (Cheltuieli). Inventarea mașinilor ca urmare a coalițiilor. O altă diviziune a muncii. Scăderea salariului. Mutarea fabricilor în alte localități.

2) Dacă ei toți ar reuși să mențină salariul la un nivel atît de ridicat încît profitul să scadă mult sub nivelul profitului mijlociu din alte țări, sau capitalul să crească mai încet, atunci industria țării s-ar ruina, iar muncitorii împreună cu patronii — cu atît mai mult.

* — asociațiile profesionale. — *Nota Trad.*

Cu toate că reducerea vreunui impozit nu aduce muncitorilor nici un folos, majorarea lui, dimpotrivă, le aduce prejudicii. Partea pozitivă a creșterii impozitelor în țările burgheze dezvoltate este că, datorită acestui fapt, țăranii cu gospodărie mică și micii proprietari (meseriașii etc.) se ruinează și sînt aruncați în rîndurile clasei muncitoare.

Influența pe care o exercită asupra salariului irlandezii în Anglia și germanii în Alsacia.

V. Babbage

Trucksystem ³⁷⁶.

VI. Andrew Ure ³⁷⁷

Principiul general al industriei moderne: să înlocuiască pe adulți prin copii, pe muncitorii iscusiți prin muncitori neiscusiți, pe bărbați prin femei.

Egalizarea salariului. Caracteristica principală a industriei moderne.

VII. Rossi ³⁷⁸

D-l Rossi consideră că:

Fabricantul scontează muncitorului numai partea lui din produs, pentru că muncitorul nu este în stare să aștepte vînzarea produsului. Aceasta este o operație de speulă, care nu are nemijlocit nici o legătură cu procesul de producție. Dacă muncitorul se poate întreține singur pînă la vînzarea produsului, ca asociat, el își va obține după aceea partea care îi aparține.

Prin urmare salariul nu este, asemenea capitalului sau pămîntului, un element constitutiv al produsului. El nu este decît un element accidental, o formă a stării noastre sociale. Salariul nu face parte din capital.

Salariul nu este un factor necesar în producție. El poate să dispară în cadrul unei alte organizări a muncii.

[VIII.] Cherbuliez

1. „Sporirea capitalului productiv nu înseamnă neapărat sporirea părții destinate aprovizionării muncitorilor. Cantitatea de materii prime și numărul mașinilor poate să crească, în timp ce partea destinată aprovizionării muncitorilor să descrească.

Prețul muncii depinde: a) de cantitatea absolută a capitalului productiv; b) de corelația dintre diferitele elemente ale capitalului — două fapte sociale asupra cărora voința muncitorilor nu poate exercita nici o influență.

2. Nu atât consumul *absolut* al muncitorului, cât consumul său *relativ* face ca situația sa să fie fericită sau nefericită. Dincolo de limitele consumului necesar, plăcerile noastre au în fond o valoare relativă”³⁷⁹.

Cînd se vorbește despre scăderea sau creșterea salariului, nu trebuie niciodată să pierdem din vedere întreaga piață mondială și situația muncitorilor din diferite țări.

Încercările nivelatoare și alte încercări de a stabili un salariu just.

Minimul salariului se schimbă și el, scăzînd din ce în ce mai mult. Exemplul cu rachiul.

[IX.] Bray

CASELE DE ECONOMII³⁸⁰

Un triplu instrument în mâinile despotismului și ale capitalului.

1. Banii se reîntorc la banca națională, care scoate profit împrumutîndu-i din nou capitaliștilor.

2. Un lanț de aur de care guvernul ține legată o mare parte a clasei muncitoare.

3. În afară de aceasta se dă astfel în mâinile capitaliștilor ca atare o nouă armă.

Odată scăzut, salariul nu se mai ridică niciodată la nivelul său anterior. Salariul absolut și salariul relativ.

[S]

I. Ce influență exercită asupra salariului
creșterea forțelor de producție ?

(VEZI VI, 3) *

Mașini ; diviziunea muncii.

Munca se simplifică. Cheltuielile necesare pentru producerea ei se micșorează. Ea devine mai ieftină. Concurența dintre muncitori crește.

Trecerea de la o ramură de muncă la alta. În legătură cu aceasta, însuși dr. Bowring vorbește în parlament, în 1835, despre țesătorii manuali de bumbac din districtul Dacca din India.

Noul fel de muncă în care este aruncat muncitorul este mai prost decât cel dinainte, mai subordonat. Munca adulților este înlocuită prin munca copiilor, munca bărbaților prin munca femeilor, munca muncitorilor mai iscusiți prin munca unor muncitori mai puțin iscusiți.

Ori crește numărul orelor de muncă, ori scade salariul.

Concurența dintre muncitori constă nu numai în faptul că unul se vinde mai ieftin decât celălalt, ci și în faptul că unul muncește pentru doi.

Creșterea forțelor de producție în general are drept consecință :

a) că situația muncitorului în comparație cu situația capitalistului se înrăutățește relativ, și valoarea plăcerilor este relativă. Plăcerile înseși nu sînt în fond nimic altceva decât plăceri sociale, relații, corelații ;

b) muncitorul devine din ce în ce mai mult o forță de producție unilaterală, care produce cît mai mult într-un timp cît mai scurt. Munca iscusită se transformă tot mai mult în muncă simplă ;

c) salariul devine din ce în ce mai dependent de piața mondială, iar situația muncitorilor din ce în ce mai instabilă ;

d) în capitalul productiv, partea care revine mașinilor și materiilor prime crește mult mai repede decât partea destinată aprovizionării muncitorilor. Sporirea capitalului productiv nu este deci însoțită de o creștere corespunzătoare a cererii de muncă.

---

* Vezi volumul de față, pag. 606—611. — *Nota Red.*

Salariul depinde :

- α) de masa capitalului productiv în general ;
- β) de corelația dintre părțile sale componente.

Muncitorul nu are nici o influență nici asupra celei dintii, nici asupra celei de-a doua.

(Dacă nu ar avea loc oscilațiile salariului, muncitorul nu ar câștiga nimic de pe urma dezvoltării civilizației, situația sa ar rămîne staționară).

În ceea ce privește concurența dintre muncitori și mașini trebuie spus că muncitorii manuali (de pildă țesătorii manuali de bumbac) suferă mai mult decît muncitorii care lucrează la mașini direct în fabrici.

Orice dezvoltare a unei noi forțe de producție este în același timp o armă împotriva muncitorilor. De pildă, toate perfecționările în domeniul mijloacelor de comunicație ușurează concurența muncitorilor din diferite localități și transformă concurența locală într-una națională etc.

Ieftinirea tuturor mărfurilor, care, de altfel, nu privește mijloacele strict necesare pentru trai, face ca muncitorul să poarte zdrențe pestrițe, mizeria lui căpătînd astfel culorile civilizației.

II. Concurența dintre muncitori și patroni

α) Pentru determinarea salariului relativ este necesar să relevăm că pentru muncitor și pentru patron talerul are valori diferite. Muncitorul este nevoit să cumpere totul mai scump și de calitate mai proastă. Cu talerul lui nu se poate cumpăra marfă atît de multă și atît de bună cît se poate cumpăra cu talerul patronului. Muncitorul este nevoit să fie *risipitor*, cumpărînd și vînzînd în pofida tuturor principiilor economice. Aici trebuie să remarcăm în genere că nu avem în vedere decît o singură latură, și anume *salariul* însuși. Dar exploatarea muncitorului reîncepe din momentul în care el începe să schimbe pe alte mărfuri prețul muncii sale.

Epiciers *, cămătari, proprietari de imobile — tout le monde l'exploite encore une fois **.

β) Dispunînd de mijloacele de muncă [Beschäftigungsmittel], patronul dispune totodată și de mijloacele de subzis-

* — Băcani. — *Nota Trad.*

** — toată lumea îl exploatează încă o dată. — *Nota Trad.*

tență ale muncitorului, adică viața muncitorului depinde de patron ; de arătat cum muncitorul însuși reduce la un simplu mijloc de existență pînă și activitatea sa vitală.

γ) Marfa muncă are inconveniente mari în comparație cu celelalte mărfuri. În concurența cu muncitorii, pentru capitalist nu-i vorba decît de profit, pentru muncitor — de existență.

Marfa muncă are un caracter *mai trecător* decît celelalte mărfuri. Ea nu poate să fie acumulată. *Oferta* de muncă nu poate fi mărită sau micșorată tot atît de ușor ca la celelalte mărfuri.

δ) Regim de fabrică. Legiuirile în materie de închiriere de locuințe. Trucksystem, în cadrul căruia patronul îl înșală pe muncitor majorînd prețurile mărfurilor, fără a-i schimba salariul nominal.

III. Concurența muncitorilor între ei

a) Potrivit unei legi economice generale, nu pot exista *două prețuri de piață*. Din 1.000 de muncitori deopotrivă de iscusiți, salariul îl determină nu cei 950 de muncitori ocupați, ci cei 50 neocupați. Influența pe care o exercită *irlandezii* asupra situației *muncitorilor englezi* și germanii asupra situației muncitorilor alsacieni.

b) Muncitorii se concurează între ei nu numai atunci cînd unul își oferă munca pentru o plată mai redusă decît altul, dar și atunci cînd unul lucrează pentru doi.

Avantajul pe care-l au muncitorii necăsătoriți față de cei căsătoriți etc.

Concurența dintre muncitorii de la țară și cei de la orașe.

IV. Oscilațiile salariului

Ele sînt determinate :

1. De schimbările modei.
2. De schimbarea anotimpurilor.
3. De oscilațiile comerțului.

În caz de criză :

α) muncitorii sînt nevoiți să-și limiteze cheltuielile lor sau să-și sporească productivitatea muncii, lucrînd mai multe ore sau producînd mai mult în cursul unei ore. Deoarece însă

salariul lor a scăzut pentru că produsul lor e mai puțin cerut ca înainte, înseamnă că, procedînd astfel, ei fac ca raportul dintre ofertă și cerere să devină și mai defavorabil, și atunci burghezul exclamă : dacă acești oameni ar vrea să muncească ! În asemenea condiții salariul muncitorilor scade și mai mult datorită încordării lor excesive.

β) În timp de criză :

O totală lipsă de lucru. Scăderea salariului. Menținerea salariului ³⁸¹ și micșorarea numărului zilelor de lucru.

γ) În toate crizele are loc următoarea mișcare circulară în ceea ce-i privește pe muncitori :

Patronul nu poate să dea de lucru muncitorilor, pentru că nu-și poate vinde produsul. El nu-și poate vinde produsul, pentru că nu are cumpărători. Nu are cumpărători, pentru că muncitorii nu pot oferi în schimb nimic altceva decît munca lor, și tocmai de aceea ei nu pot schimba munca lor.

δ) Cînd este vorba de mărirea salariului, trebuie remarcat că întotdeauna este necesar să se aibă în vedere piața mondială, și că mărirea salariului se reduce la zero prin faptul că muncitorii din alte țări rămîn fără lucru.

V. Minimul salariului

1. Salariul zilnic pe care-l primește muncitorul este profitul pe care îl aduce proprietarului mașina sa, corpul său. Aici intră și suma necesară pentru înlocuirea uzurii acestei mașini sau, ceea ce este același lucru, pentru înlocuirea muncitorilor bătrîni, care și-au pierdut capacitatea de muncă, cu alții noi.

2. Din minimul salariului decurge că, de pildă, suprimarea duminicilor ar fi o curată pierdere pentru muncitor. El ar trebui să-și cîștige salariul în condiții mult mai grele. Acesta e scopul urmărit de preacinstiții filantropi care militează pentru suprimarea repaosului duminical.

3. Deși în medie minimul salariului este determinat de prețul celor mai necesare mijloace de subzistență, trebuie remarcat totuși :

Intii, că minimul diferă de la o țară la alta ; de pildă cartofii în Irlanda ³⁸².

Al doilea, la aceasta se adaugă faptul că și minimul își are mișcarea sa istorică, coborînd din ce în ce mai mult pînă la nivelul minim absolut. Exemplul cu rachiul. El se fabrica la început din tescovină, apoi din cereale, iar acum se prepară din spirt de cartofi.

La atingerea nivelului realmente celui mai scăzut al minimumului contribuie nu numai

1. dezvoltarea generală a producției mecanizate, diviziunea muncii, concurența crescîndă dintre muncitori, eliberată de îngrădirile locale, ci și

2. creșterea impozitelor și a cheltuielilor prevăzute în bugetul de stat, căci dacă, precum am văzut, desființarea vreunui impozit nu aduce nici un folos muncitorului, în schimb orice introducere de impozite noi îi aduce prejudicii atîta timp cît minimumul salariului nu a coborît încă la nivelul cel mai scăzut cu putință. Și aceasta se întîmplă ori de cîte ori se produc perturbări și complicații în relațiile civile. Printre altele trebuie relevat că creșterea impozitelor accelerează ruinarea țăranilor cu gospodărie mică, a micilor burghezi și a mese-riașilor.

Exemplu : perioada de după războiul de eliberare³⁸³. Progresul industriei, datorită căruia apar surogate și produse mai ieftine.

3. Acest minimum tinde să se egalizeze în diferite țări.

4. Odată scăzut, salariul, chiar dacă se ridică, nu mai atinge niciodată nivelul său anterior.

Așadar, în cursul dezvoltării, salariul scade în două feluri :

Întîi, în mod relativ, în raport cu dezvoltarea avuției generale.

Al doilea, în mod absolut, deoarece cantitatea de mărfuri pe care muncitorul o primește în schimbul lui se micșorează din ce în ce mai mult.

5. În procesul dezvoltării marii industrii, timpul devine tot mai mult măsura valorii mărfurilor, deci și măsura salariului. Totodată producerea mării muncă se ieftinește mereu și, pe măsura dezvoltării civilizației, costă din ce în ce mai puțin timp de muncă.

Țăranul mai dispune de timp liber și poate cîștiga ceva pe de lături. Dar marea industrie (nu industria manufacturieră) suprimă acest patriarhalism. În felul acesta fiecare moment din viața muncitorului, din existența lui devine din ce în ce mai mult un obiect de vînzare.

(Aici trebuie atinse și următoarele :

1. Propunerile cu privire la îmbunătățirea situației muncitorilor. Malthus, Rossi etc. Proudhon, Weitling.

2. Asociațiile muncitorești.

3. Semnificația pozitivă a muncii salariate).

VI. Propuneri pentru ușurarea situației

1. Una dintre cele mai preferate propuneri este sistemul *caselor de economii*.

Socotim de prisos să mai vorbim despre faptul că cea mai mare parte a clasei muncitoare nu are posibilitatea să facă economii.

Scopul — sau, în orice caz, sensul strict economic al caselor de economii — trebuie, zice-se, să constea în aceea ca muncitorii, dînd dovadă de înțelepciune și de spirit de prevedere, să egalizeze timpul lor favorabil pentru muncă cu cel nefavorabil, adică să-și repartizeze în așa fel salariul pe toată durata ciclului pe care-l parcurge mișcarea industrială, încît în realitate cheltuielile lor să nu depășească minimul salariului, adică cheltuielile minime pe lucrurile strict necesare pentru trai.

Am văzut însă că oscilațiile salariilor nu numai că-l revoluționează pe muncitor, dar că, fără ridicarea lor vremelnică deasupra minimului, muncitorul ar rămîne cu totul în afara întregii dezvoltări a producției, în afara creșterii avuției publice și a succeselor civilizației, ceea ce înseamnă că pentru el ar rămîne exclusă însăși posibilitatea eliberării.

În acest caz muncitorul ar trebui să se transforme singur într-o mașină de calculat burgheză, să ridice zgîrcenia la rangul de sistem și să dea mizeriei un caracter permanent, conservator.

În afară de aceasta, casele de economii sînt un triplu instrument al despotismului :

α) Casa de economii este un lanț de aur de care guvernul ține legată o mare parte a clasei muncitoare. În felul acesta nu numai că acești muncitori devin interesați în menținerea rînduielilor existente și nu numai că se produce o sciziune între acea parte a clasei muncitoare care participă la casele de economii și partea care nu participă la ele, ci muncitorii înșiși dau în mîinile dușmanilor lor o armă pentru menținerea actualei organizări sociale, care-i subjugă.

β) Banii se reîntorc la banca națională, care, la rîndul ei, îi dă cu împrumut capitaliștilor ; banca și capitaliștii participă la profituri și astfel, datorită banilor pe care poporul i-a dat cu împrumut cu o dobîndă derizorie — ceea ce abia în urma acestei centralizări devine o puternică pîrghie în dezvoltarea industriei —, își măresc capitalul, puterea lor nemijlocită asupra poporului.

2. O altă propunere preferată a burgheziei este *învățămîntul*, în special *învățămîntul profesional* multilateral.

α) Nu vom insista asupra contradicției absurde care constă în aceea că industria modernă înlocuiește tot mai mult munca complexă prin munca simplă, care nu cere nici o pregătire profesională ; nu vom insista nici asupra faptului că industria modernă constrînge copiii să lucreze la mașină de la vîrsta de șapte ani, transformîndu-i astfel într-o sursă de venituri nu numai pentru clasa burgheziei, ci și pentru propriii lor părinți proletari ; sistemul de fabrică a făcut inutile legile cu privire la învățămîntul școlar ; exemplu, Prusia ; nu vom insista de asemenea nici asupra faptului că învățămîntul teoretic, dacă ar fi accesibil muncitorului, nu are nicidecum o influență directă asupra salariului său ; că în general instrucțiunea depinde de condițiile de viață, că prin educație morală burghezul înțelege inculcarea principiilor burgheze și că, în sfîrșit, clasa burgheziei nu are mijloace — și chiar dacă ar avea, nu le-ar cheltui — pentru a da poporului un învățămînt adevărat.

Ne vom mărgini să subliniem un singur aspect, și anume aspectul pur economic.

β) Înțelesul adevărat pe care-l are învățămîntul la economiștii filantropi este următorul : fiecare muncitor trebuie familiarizat cu un număr cît mai mare de ramuri de muncă, astfel încît, dacă în urma introducerii unor noi mașini sau în urma unor schimbări în diviziunea muncii, el va fi azvîrlit dintr-o ramură oarecare, să-și poată găsi cît mai ușor întrebuințare în altă ramură.

Să zicem că acest lucru ar fi cu puțință.

Urmarea ar fi că, dacă într-o ramură de muncă ar apărea un surplus de muncitori, acest surplus ar apărea imediat în toate celelalte ramuri de muncă, iar scăderea salariului într-o sferă de producție ar atrage după sine în mod nemijlocit — și chiar și mai repede ca înainte — o scădere generală a salariilor.

Chiar și fără aceasta — deoarece pretutindeni industria modernă simplifică munca mult de tot și o face să fie ușor de învățat — mărirea salariilor într-o ramură industrială provoacă imediat un aflux de muncitori în această ramură, astfel încît scăderea salariilor capătă, într-un mod mai mult sau mai puțin nemijlocit, un caracter general.

Firește, nu putem analiza aici numeroasele paliative mărunte, propuse din partea burgheziei *.

3. Trebuie să trecem însă la o a treia propunere, care a avut și are mereu în practică urmări foarte importante, la *teoria lui Malthus*.

Toată această teorie, în măsura în care trebuie s-o examinăm aici, se reduce la următoarele :

α) Nivelul salariului depinde de raportul dintre brațele de muncă oferite și brațele de muncă cerute.

Salariul poate să crească în două feluri.

Fie atunci cînd capitalul care pune în mișcare munca crește atît de repede încît cererea de brațe de muncă se mărește mai repede — într-o progresie ai cărei termeni cresc mai repede decît oferta de brațe de muncă.

Fie, în al doilea rînd, atunci cînd populația crește atît de încet încît concurența dintre muncitorii rămîne slabă, cu toate că capitalul productiv nu crește repede.

Asupra unei laturi a acestui raport, asupra creșterii capitalului productiv, voi, muncitorii, nu puteți exercita nici o influență.

Asupra laturii celeilalte, dimpotrivă, puteți exercita.

Voi puteți micșora oferta din partea muncitorilor, adică concurența dintre muncitori, făcînd cît mai puțini copii.

Pentru a demasca toată prostia, mîrșăvia și ipocrizia acestei doctrine, este de ajuns să facem următoarele observații :

β) (Aceasta trebuie adăugat la secțiunea I : Ce influență exercită asupra salariului creșterea forțelor de producție ?)

Salariul crește atunci cînd se mărește cererea de brațe de muncă. Această cerere se mărește atunci cînd crește capitalul care pune în mișcare munca, adică atunci cînd sporește capitalul productiv.

În legătură cu aceasta trebuie să facem aici două observații fundamentale :

Intii : O condiție principală pentru mărirea salariului este creșterea capitalului productiv și sporirea lui cît se poate de rapidă. Prin urmare, condiția principală pentru ca muncitorul să se afle într-o situație suportabilă este ca el să-și înrăuțească tot mai mult situația în comparație cu clasa burgheziei, ca el să sporească tot mai mult puterea dușmanului său — capitalul. Aceasta înseamnă : situația sa poate fi suportabilă numai atunci cînd el produce și întărește forța care îi e ostilă, propriul său contrariu. Cu această condiție, adică nu-

* În manuscris este inserat aici cuvîntul „pauperism”. — *Nota Red.*

mai atunci cînd el creează această forță care îi este ostilă, aceasta din urmă îi oferă posibilități de muncă, care-l transformă iar într-o parte a capitalului productiv, într-o pîrghie care întărește capitalul productiv și-l face să crească într-un ritm accelerat.

Remarcăm în treacăt: odată înțeles acest raport dintre capital și muncă, se lămurește pe deplin cît de ridicole sînt încercările fourieriste și celelalte încercări de a le împăca.

Al doilea: după ce în felul acesta am lămurit în general acest raport denaturat, la aceasta se adaugă un alt element, și mai important.

Și anume ce înseamnă expresia: creșterea capitalului productiv și în ce condiții are loc această creștere?

Creșterea capitalului înseamnă acumularea și concentrarea capitalului. În măsura în care capitalul se acumulează și se concentrează, el duce la:

muncă pe o scară crescîndă și, prin urmare, la o altă diviziune a muncii, care simplifică și mai mult munca;

apoi la introducerea mașinilor pe o scară crescîndă și la introducerea de noi mașini.

Aceasta înseamnă, așadar, că, pe măsură ce crește capitalul productiv, crește și

concurența dintre muncitori, pentru că se simplifică diviziunea muncii și orice ramură de muncă devine mai accesibilă pentru oricine.

Concurența dintre ei crește, apoi, pentru că sînt în aceeași măsură nevoiți să concureze cu mașinile, iar din cauza mașinilor ei rămîn fără lucru. Prin urmare, concentrarea și acumularea capitalului productiv, mărind din ce în ce proporțiile producției — în timp ce, pe de altă parte, datorită concurenței capitalurilor oferite, dobînda la capital scade tot mai mult —

atrage după sine următoarele:

Micile întreprinderi industriale se ruinează, neputînd rezista concurenței celor mari. Pături întregi din clasa burghezii sînt aruncate în rîndurile clasei muncitoare. Prin urmare, concurența dintre muncitori crește datorită ruinării micilor întreprinzători, inevitabil legată de creșterea capitalului productiv.

În același timp, deoarece nivelul dobînzii scade, micii capitaliști care mai înainte nu participaseră direct la activitatea industrială sînt nevoiți să se ocupe cu o asemenea activitate, adică să furnizeze marii industriei noi victime. Prin urmare, și

din această parte rîndurile clasei muncitoare se îngroașă, iar concurența dintre muncitori crește.

Deoarece creșterea forțelor de producție face ca munca să se desfășoare pe o scară mai largă, supraproducția temporară devine din ce în ce mai inevitabilă, piața mondială tot mai vastă, iar concurența din ce în ce mai generală. Ca urmare, crizele devin din ce în ce mai acute. Acest mijloc atît de neașteptat, care îi îndeamnă pe muncitori să se căsătorească și să facă copii, îi determină totodată să se aglomereze în mase mari, să se concentreze, făcînd ca salariul lor să oscileze din ce în ce mai mult. Așadar, orice criză nouă provoacă nemijlocit o accentuare considerabilă a concurenței dintre muncitori.

În general, creșterea forțelor de producție, îmbinată cu mijloace de comunicație mai rapide, cu o circulație accelerată, cu o rotație febrilă a capitalului, constă în aceea că în același interval de timp se poate produce mai mult și, deci, după legea concurenței, trebuie să se producă mai mult. Aceasta înseamnă că producția are loc în condiții din ce în ce mai grele și că pentru a se putea rezista concurenței în asemenea condiții este necesar ca munca să se desfășoare pe o scară tot mai largă, iar capitalul să se concentreze tot mai mult în puține mîini. Și pentru ca această producție pe scară mai largă să fie avantajoasă, diviziunea muncii și producția mecanizată trebuie să se dezvolte neîncetat și disproporționat.

Această producție în condiții din ce în ce mai grele se extinde și asupra muncitorului, ca parte a capitalului. El trebuie să producă mai mult și în condiții din ce în ce mai grele, adică pentru un salariu din ce în ce mai mic să muncească din ce în ce mai mult, în condiții cînd cheltuielile de producție scad neconținut. În felul acesta minimum despre care am vorbit mai sus se reduce tot mai mult la o mai mare încordare de forțe, cu un minimum de plăceri în viață.

Discordanța crește în progresie geometrică, și nu aritmetică*.

Prin urmare, creșterea forțelor de producție este însoțită de întărirea dominației marelui capital, de simplificarea crescîndă a mașinii numite muncitor și de restrîngerea rolului ei, de concurența directă crescîndă dintre muncitori în urma intensificării diviziunii muncii și a folosirii mașinilor, în urma primei fățiș introduse pentru încurajarea producției de oa-

* Această frază a fost scrisă de Marx pe marginea manuscrisului.
— *Nota Red.*

meni, în urma concurenței păturilor ruinate ale burgheziei etc.

Am putea formula aceasta într-un mod și mai simplu.

Capitalul productiv se compune din trei părți :

1) din materia primă destinată prelucrării ;

2) din mașini și din astfel de materiale ca : cărbune etc., necesare pentru a pune în mișcare mașinile, din clădiri etc.

3) din acea parte a capitalului care este destinată întreținerii muncitorilor.

Cum se raportează între ele aceste trei părți componente în cadrul creșterii capitalului productiv ?

De creșterea capitalului productiv este legată concentrarea sa, care, la rîndul ei, înseamnă că acest capital poate să aducă profit numai în condițiile unei exploatari pe scară din ce în ce mai largă.

Așadar, o parte considerabilă a capitalului va fi transformată nemijlocit în unelte de muncă și va funcționa ca atare : cu cît vor crește forțele de producție, cu atît mai mare va deveni acea parte din capital care se transformă nemijlocit în mașini.

Sporirea producției mecanizate, ca și creșterea diviziunii muncii, face ca într-un timp mai scurt să se poată produce incomparabil mai mult. Prin urmare, în aceeași proporție trebuie să crească și stocul de materie primă. O dată cu creșterea capitalului productiv crește în mod necesar și partea din capital care se transformă în materie primă.

Rămîne acum cea de-a treia parte a capitalului productiv, destinată întreținerii muncitorilor, adică partea care se transformă în salariu.

Cum se raportează creșterea acestei părți a capitalului productiv la celelalte două părți ?

Dezvoltarea diviziunii muncii face ca un muncitor să producă tot atît cît produceau înainte trei, patru sau cinci muncitori. Folosirea mașinilor generează același raport pe o scară incomparabil mai largă.

Prin urmare, mai întii de toate reiese de la sine că creșterea părților de capital productiv care sînt transformate în mașini și materie primă nu este însoțită de o creștere asemănătoare a părții de capital care este destinată salariului. Într-adevăr, dacă ar fi astfel, folosirea mașinilor și a unei diviziuni mai dezvoltate a muncii nu și-ar atinge scopul. De aici reiese, așadar, în chip nemijlocit că partea de capital productiv care este destinată salariului nu crește în aceeași mă-

sură ca partea de capital productiv care se cheltuiește pe mașini și materie primă. Mai mult chiar. În aceeași măsură în care crește capitalul productiv, adică forța capitalului ca atare, crește și disproporția dintre capitalul investit în materie primă și mașini și capitalul cheltuit pe salarii. Aceasta înseamnă deci că partea de capital productiv care este destinată pentru salariu devine tot mai mică în comparație cu partea de capital care funcționează ca mașini și materie primă.

După ce a investit în mașini un capital mai mare, capitalistul este nevoit să cheltuiască un capital mai mare pentru cumpărarea de materie primă în general și de materie primă necesară pentru a pune în funcțiune mașinile. Dar dacă mai înainte dădea de lucru la 100 de muncitori, acum s-ar putea să nu aibă nevoie decât de 50. Altfel el ar trebui, poate, să dubleze încă o dată celelalte părți de capital, adică să mărească și mai mult disproporția. Prin urmare, el concediază 50 de muncitori, sau cei 100 vor trebui să muncească pentru același preț ca înainte 50. Așadar, pe piață apar muncitori de prisos.

În cadrul unei perfecționate diviziuni a muncii va trebui să crească numai capitalul care se cheltuiește pentru procurarea de materie primă. Trei muncitori vor fi înlocuiți, poate, de unul singur.

Să presupunem însă cazul cel mai favorabil. Capitalistul își mărește întreprinderca în așa fel, încît nu numai că poate păstra numărul anterior de muncitori — și el, desigur, nu va sta să aștepte pînă cînd va fi în stare să facă acest lucru —, ci mărește chiar acest număr; atunci, prin urmare, va trebui mărită foarte mult producția, pentru a putea păstra același număr de muncitori sau chiar pentru a avea posibilitatea de a-l mări, iar raportul dintre numărul muncitorilor și forțele de producție devine, relativ, infinit mai disproporționat*. Datorită acestui fapt, supraproducția este accelerată, iar la prima criză vor rămîne fără lucru mai mulți muncitori ca oricînd.

Prin urmare, legea generală care decurge în mod necesar din natura raportului dintre capital și muncă este că, în cadrul creșterii forțelor de producție, partea de capital productiv care se transformă în mașini și materie primă, adică capitalul ca atare, crește disproporționat în comparație cu

---

* Joc de cuvinte intraductibil: „...und das Verhältnis der Arbeiterzahl im Verhältnis zu den Produktivkräften ist relativ uneendlich mehr Missverhältnis geworden“. — *Nota Red.*

partea care este destinată salariului ; adică, cu alte cuvinte : muncitorii sînt nevoiți să împartă între ei o parte tot mai mică din capitalul productiv, în comparație cu întreaga lui masă. În consecință, concurența dintre ei devine tot mai aprigă. Cu alte cuvinte : cu cît crește capitalul productiv, cu atît se micșorează în mod relativ posibilitățile de muncă sau mijloacele de subzistență pentru muncitori, adică cu atît mai repede crește populația muncitorească în raport cu posibilitățile de muncă. Și această disproporție crește în aceeași măsură în care crește capitalul productiv în general.

Pentru ca să fie înlăturată disproporția arătată mai sus, el trebuie să crească în progresie geometrică, iar pentru ca apoi această disproporție să fie din nou înlăturată în perioada de criză, el crește și mai mult *.

Această lege, care decurge pur și simplu din raportul existent între muncitor și capital și care, prin urmare, face ca și starea cea mai favorabilă pentru muncitor — creșterea rapidă a capitalului productiv — să fie o stare defavorabilă, această lege burghezii au transformat-o dintr-o lege socială într-o lege a naturii, susținînd că, în virtutea unei legi a naturii, populația crește mai repede decît posibilitățile de muncă sau decît mijloacele de subzistență.

Ei nu au înțeles că creșterea capitalului productiv implică creșterea acestei contradicții.

Mai tîrziu vom reveni asupra acestei chestiuni.

Forța productivă, îndeosebi forța socială a muncitorilor înșiși, care nu le-a fost plătită, se îndreaptă chiar împotriva lor.

γ) Prima absurditate :

Am văzut că dacă capitalul productiv crește — și acesta e cazul cel mai favorabil pe care-l presupun economiștii —, dacă, prin urmare, crește respectiv și cererea de muncă, din caracterul industriei moderne și din natura capitalului decurge că posibilitățile de muncă nu cresc în aceeași măsură și că aceleași împrejurări care provoacă creșterea capitalului productiv fac să crească și mai rapid disproporția dintre oferta de muncă și cererea de muncă, — într-un cuvînt, că creșterea forțelor de producție provoacă totodată o creștere a dispro-

* Acest pasaj nu este destul de clar formulat în manuscris : „Um das oben angedeutete Missverhältnis auszugleichen, muss es in geometrischer Proportion vergrößert werden und um es nachher in Zeiten der Krise zu readjustieren, wird es noch mehr vergrößert“. — *Nota Red.*

porției dintre numărul muncitorilor și posibilitățile de muncă. Aceasta nu depinde nici de sporirea cantității mijloacelor de subzistență, nici de sporirea populației, dacă privim lucrurile în sine. Aceasta decurge în mod necesar din natura mării industrii și din raportul dintre muncă și capital.

Dar dacă capitalul productiv nu crește decît într-un ritm lent, dacă rămîne neschimbat sau chiar descrește, atunci numărul muncitorilor va fi întotdeauna prea mare în raport cu cererea de muncă.

În ambele cazuri, în cel mai favorabil și în cel mai nefavorabil, din raportul dintre muncă și capital, din natura capitalului însuși decurge că oferta muncitorilor va depăși întotdeauna cererea de muncă.

δ) Fără a mai vorbi de absurditatea pretenției ca întreaga clasă muncitoare să ia hotărîrea de a nu mai face copii, trebuie să relevăm că situația ei, dimpotrivă, face ca pornirile sexuale să fie principala ei plăcere și le dezvoltă unilateral.

După ce a redus la minimum existența muncitorului, burghezia mai vrea să limiteze la minimum și reproducerea lui.

ε) Cît de neserioasă, de altfel, este și poate să fie atitudinea burgheziei față de aceste fraze și sfaturi se vede din următoarele :

În primul rînd, industria modernă, înlocuind pe adulți prin copii, acordă o adevărată primă de procreare.

În al doilea rînd, marea industrie are mereu nevoie de o armată de rezervă de muncitori disponibili pentru perioadele de producție intensă. Se știe doar că scopul principal al burghezului în ceea ce-l privește pe muncitor în general este de a cumpăra cît mai ieftin marfa muncă, ceea ce este posibil numai în cazul cînd oferta acestei mărfi depășește cît mai mult cu putință cererea respectivă, adică atunci cînd există o suprapopulație cît mai mare.

Prin urmare, suprapopulația corespunde intereselor burgheziei, și aceasta din urmă dă muncitorilor un sfat bun, știind dinainte că nu este realizabil.

τ) Deoarece capitalul crește numai atunci cînd dă de lucru muncitorilor, creșterea capitalului implică creșterea numerică a proletariatului, și, după cum am văzut, în virtutea naturii raportului dintre capital și muncă, creșterea numerică a proletariatului trebuie să se producă relativ și mai repede.

*) Or, teoria amintită mai sus, care tinde să prezinte drept o lege a naturii faptul că populația crește mai repede decît mijloacele de subzistență, această teorie este cu atît

mai binevenită pentru burghez, cu cât îi liniștește conștiința, ridică cruzimea lui la rangul de obligație morală, transformă fenomene sociale în fenomene naturale și, în sfârșit, îi dă posibilitatea să contemple pieirea de foame a proletariatului cu același calm imperturbabil și pasiv cu care contemplă orice fenomen al naturii, iar pe de altă parte să considere că proletariatul este singur vinovat de propria lui mizerie și să-l pedepsească pentru aceasta. Proletariatul, zice el, poate să înfrîneze cu ajutorul rațiunii acest instinct natural, limitînd astfel printr-un control moral efectele acestei legi naturale în dezvoltarea ei dăunătoare.

λ) Drept o aplicare a acestei teorii poate fi considerată legislația cu privire la săraci. Exterminarea șobolanilor. Arsenicul. Workhouses *. Pauperismul în general. Roata acționată cu piciorul reapare în cadrul civilizației. Barbaria revine, dar ea se naște în sînul civilizației și îi aparține ei ; de aceea avem o barbarie molipsită de lepră, barbaria ca lepră a civilizației. Workhouses sînt niște bastilii pentru muncitori. Separarea femeilor de bărbați.

4) Aici va trebui să amintim în cîteva cuvinte pe cei care vor să îmbunătățească situația muncitorilor printr-o altă determinare a salariului.

Proudhon.

5) În sfârșit, din observațiile economiștilor filantropi cu privire la salariu trebuie să remarcăm încă o concepție.

α) Printre alți economiști, *Rossi* în special este acela care a dezvoltat următoarele concepții :

Fabricantul scontează muncitorului numai partea lui din produs, pentru că muncitorul nu este în stare să aștepte vînzarea acestuia. Dacă muncitorul s-ar putea întreține singur pînă la vînzarea produsului, ca asociat, el și-ar putea valorifica după aceea dreptul său asupra părții care i se cuvine, așa cum se întîmplă între capitalistul propriu-zis și capitalistul industrial. Prin urmare, faptul că partea muncitorului se prezintă sub formă de salariu este ceva întîmplător : este rezultatul unei operații de speculă, al unui act aparte care are loc paralel cu procesul de producție și care nu este nicidecum un element component necesar al acestuia. Salariul nu este decît o formă accidentală a orînduirii sociale contemporane. El nu constituie o parte necesară a capitalului. El nu este un element necesar în producție. El poate să dispară într-o altă organizare a societății.

* — Case de muncă. — *Nota Trad.*

β) Toată această poliloghie se reduce la următoarele: dacă muncitorii ar poseda o cantitate suficientă de muncă acumulată, adică o cantitate suficientă de capital, pentru a nu fi nevoiți să trăiască nemijlocit din vânzarea muncii lor, forma salariu ar dispărea. Aceasta înseamnă: dacă toți muncitorii ar fi în același timp și capitaliști; ceea ce înseamnă, prin urmare, să presupui și să păstrezi capitalul fără contrariul său, munca salariată, fără care el nu poate exista.

γ) De altfel, această mărturisire trebuie avută în vedere. Salariul nu este o formă întimplătoare a producției burgheze, ci producția burgheză în totalitatea ei nu este decât o formă istorică trecătoare a producției. Toate relațiile care au loc în cadrul ei — capitalul, ca și salariul, renta funciară etc. — sînt trecătoare și pot fi înlăturate într-un anumit stadiu de dezvoltare.

VII. Asociațiile muncitorești

Unul dintre momentele teoriei populației a fost tendința ei de a micșora concurența dintre muncitori. Asociațiile muncitorești au, dimpotrivă, scopul de a *suprima* concurența și de a o înlocui prin *unirea* muncitorilor.

Observațiile economiștilor împotriva asociațiilor sînt juste:

1) Cheltuielile pe care acestea le reclamă de la muncitori depășesc în majoritatea cazurilor sporul de venit pe care ei vor să-l obțină. Ei nu pot rezista multă vreme legilor concurenței. Aceste coaliții provoacă apariția unor noi mașini, a unei noi diviziuni a muncii, mutări de fabrici dintr-o localitate într-alta. Rezultatul general este o scădere a salariului.

2) Dacă într-una din țări coalițiile ar reuși să mențină prețul muncii la un nivel atît de ridicat încît profitul să scadă considerabil în raport cu profitul mijlociu din alte țări sau încît să fie ținută în loc creșterea capitalului, rezultatul ar fi o stagnare și un regres în industrie, iar muncitorii ar fi ruinați împreună cu patronii lor. Pentru că, după cum am văzut, așa este situația muncitorului. Situația lui se înrăutățește prin salturi dacă capitalul productiv crește și el se ruinează în mod cert dacă capitalul se micșorează sau rămîne neschimbat.

3) După cum s-a mai spus, toate aceste obiecții ale economiștilor burghezi sînt juste, dar numai din punctul lor de vedere. Dacă în asociațiile muncitorești ar fi vorba într-adevăr

numai despre ceea ce se pare că este vorba, adică despre stabilirea salariului, dacă raportul dintre capital și muncă ar fi veșnic, atunci aceste coaliții ar eșua în lupta împotriva mersului inevitabil al lucrurilor. Dar ele sînt un mijloc de unire a clasei muncitoare, un mijloc de pregătire în vederea răsturnării întregii societăți vechi împreună cu antagonismele ei de clasă. Și din acest punct de vedere muncitorii au dreptate cînd iau în deridere pe înțelepții belferi burghezi care le fac dinainte socoteala pierderilor lor în morți și răniți și a cheltuielilor lor bănești în acest război civil. Cine vrea să-și învingă dușmanul nu va sta să discute cu el cît va costa războiul. Că muncitorii nu privesc atît de îngust lucrurile, este un fapt de care economiștii ar putea să se convingă chiar și din împrejurarea că majoritatea coalițiilor sînt create de muncitorii cei mai bine plătiți și că muncitorii folosesc pentru crearea de asociații politice și profesionale și pentru sprijinirea acestei mișcări tot ce pot rupe din salariul lor. Și dacă, în accesele lor de filantropie, d-nii burghezi și economiștii lor se arată atît de binevoitori încît admit că minimul de salariu, adică minimul de trai, cuprinde o cantitate oarecare de ceai sau rom, de zahăr și carne, trebuie, dimpotrivă, să le pară revoltător și de neînțeles că muncitorii includ în acest minim unele cheltuieli pentru războiul împotriva burgheziei, că activitatea lor revoluționară le procură chiar cea mai mare satisfacție în viață.

VIII. Latura pozitivă a muncii salariate

În încheiere trebuie să atragem atenția și asupra laturii pozitive a muncii salariate.

α) Dacă se spune latura pozitivă a muncii salariate, se spune latura pozitivă a capitalului, a mării industrii, a concurenței libere, a pieței mondiale, și nu este nevoie să vă explic că fără aceste relații de producție nu ar fi fost create nici mijloacele de producție — mijloacele materiale pentru eliberarea proletariatului și făurirea unei noi societăți — și nici proletariatul însuși nu ar fi atins un asemenea grad de unire și o asemenea treaptă de dezvoltare cînd el devine realmente capabil să înfăptuiască revoluția în vechea societate și să se revoluționeze pe sine însuși. *Egalizarea salariului.*

β) Să luăm chiar salariul în tot ce are mai condamabil: în faptul că întreaga mea activitate devine marfă, că eu devin pe de-a-ntregul un obiect de vînzare.

In primul rînd, datorită acestui fapt a dispărut orice element patriarhal, pentru că numai comerțul, cumpărarea și vînzarea rămîn singura legătură, iar relația bănească singura relație dintre patroni și muncitori.

In al doilea rînd, transformîndu-se în relații pur bănești, toate relațiile vechii societăți au încetat, în genere, să fie înconjurate de aureola sfințeniei.

La fel s-au transformat în obiecte de comerț și și-au pierdut astfel aureola de mai înainte toate așa-numitele munci superioare : munca intelectuală, artistică etc. Ce mare progres a fost faptul că toată tagma popilor, medicilor, juriștilor etc., adică religia, jurisprudența etc., a început să fie apreciată numai după valoarea lor comercială*.

(În al treilea rînd : făcînd din muncă o marfă și supunînd-o, ca atare, concurenței libere, s-a căutat totodată ca producerea ei să fie cît mai ieftină cu putință, adică să necesite cheltuieli de producție cît mai mici cu putință. Datorită acestui fapt, în viitoarea organizare a societății va fi mult ușurată și simplificată orice muncă fizică. — A trage concluziile generale).

In al treilea rînd, datorită faptului că totul a devenit obiect de vînzare, muncitorii au constatat că totul poate fi despărțit, înstrăinat de ei, așa încît pentru prima oară ei au devenit liberi de necesitatea de a se supune unei relații determinate. Avantajul este că muncitorul poate să facă cu banii săi tot ce vrea, ceea ce este în opoziție atît cu cazul cînd este plătit în produse cît și cu modul de viață care era prescris prin simpla apartenență la o anumită stare socială (feudală).

Scriș de K. Marx la sfîrșitul
lunii decembrie 1847

Se tipărește după manuscris

Publicat
pentru prima oară, în revista
„Unter dem Banner des Marxismus”,
în 1925

Tradus din limba germană

---

* Aici figurează, inserate în manuscris, cuvintele următoare : „Relații naționale, luptă de clasă, relații de proprietate”. — *Nota Red.*

Friedrich Engels

* Clasa muncitoare franceză și alegerile
prezidențiale³⁸⁴

Paris. Raspail sau Ledru-Rollin? Socialist sau montagnard? Iată întrebarea care scindează acum partidul republicii roșii în două tabere dușmane³⁸⁵.

De fapt, despre ce este vorba în această dispută?

Întrebați ziarele montagnarzilor „Réforme” și „Révolution” și vă vor spune că nici ele singure nu știu; după spusele lor, socialiștii au întocmit literalmente același program al revoluției neîntrerupte, al impozitului progresiv și pe succesiuni și al organizării muncii ca cel întocmit de Munte; ei susțin că nu există nici o divergență de principii și că tot acest scandal deplasat a fost provocat de câțiva invidioși și ambițioși, care înșală „încrederea și buna-credință” a poporului și suspectează din egoism pe militanții partidului popular.

Întrebați ziarul socialiștilor „Le Peuple”³⁸⁶ și el vă va răspunde cu recriminări amare la adresa ignoranței și obtuzității montagnarzilor, cu nesfârșite disertații juridico-moralo-economice și, în sfârșit, cu aluzia misterioasă că, în fond, este vorba de noul panaceu al cetățeanului Proudhon, panaceu care este pe cale să-și dovedească superioritatea asupra vechilor fraze socialiste din școala lui Louis Blanc.

Întrebați-i, în sfârșit, pe muncitorii socialiști și ei vă vor răspunde lapidar: „Ce sont des bourgeois, les montagnards” *.

Încă o dată muncitorii sînt singurii care se orientează just. Ei nu vor să știe nimic despre Munte, pentru că Muntele e format numai din *burghezie*.

Încă înainte de februarie partidul democrat-socialist se compunea din două fracțiuni diferite: în primul rînd, din purtătorii de cuvînt, deputații, scriitorii, avocații etc. cu tot

* — „Sînt niște *burghezi*, montagnarzii”. — Nota Trad.

alaiul lor destul de considerabil de mic-burghezi, care formau, propriu-zis, partidul „Réforme” ; în al doilea rînd, din masa muncitorilor parizieni, care nu erau nicidecum adepții absoluți ai primilor, ci, dimpotrivă, aliați foarte neîncrezători care ba se apropiau, ba se depărtau de cei de la „Réforme”, după cum aceștia aveau o atitudine mai fermă sau mai șovăielnică. În ultimele luni ale monarhiei, „Réforme”, în urma polemicii duse cu ziarul „National”, a avut o atitudine foarte fermă, iar legătura dintre „Réforme” și muncitori a fost foarte strînsă.

De aceea militanții partidului „Réforme” au intrat în guvernul provizoriu și în calitate de reprezentanți ai proletariatului.

Nu este nevoie să mai insistăm asupra faptului că, fiind în minoritate în guvernul provizoriu și, ca atare, incapabili să apere interesele muncitorilor, ei nu au avut alt rol decît să servească republicanilor „puri”³⁸⁷ pentru a-i ține în șah pe muncitori, pînă cînd republicanii „puri” vor fi organizat din nou puterea de stat, care acum era puterea lor împotriva muncitorilor ; nici asupra faptului că șeful partidului „Réforme”, Ledru-Rollin, sub influența frazelor lui Lamartine despre spiritul de sacrificiu și însetat de putere, s-a lăsat convins să intre în Comisia executivă³⁸⁸ ; că, în felul acesta, el a scîndat și a slăbit partidul revoluționar, punîndu-l, în parte, la dispoziția guvernului și a contribuit astfel la eșecul insurecțiilor din mai și iunie, ba mai mult, chiar a luptat împotriva lor. Faptele sînt încă prea proaspete în memorie ca să mai fie nevoie să insistăm asupra lor.

Pe scurt, după insurecția din iunie, după căderea Comisiei executive și venirea la putere exclusiv a republicanilor „puri” în persoana lui Cavaignac, s-au spulberat toate iluziile partidului „Réforme”, ale micii burghezii democrate-socialiste, cu privire la dezvoltarea republicii. Partidul „Réforme” a fost împins în rîndurile opoziției și, devenind din nou liber, a făcut iarăși opoziție, a reînnotat vechile lui legături cu muncitorii.

Atîta timp cît nu au survenit nici un fel de probleme importante, cît a fost vorba doar de demascarea politicii lașe, trădătoare și reacționare a lui Cavaignac, muncitorii au putut consimți ca interesele lor să fie reprezentate în presă de „Réforme” și „Révolution sociale et démocratique”. Oricum starea de asediu, procesele tendențioase și cauțiunile suprimaseră „Vraie République”³⁸⁹ și ziarele muncitorești propriu-

zise. De asemenea muncitorii au putut consimți ca Muntele să-i reprezinte în Adunarea națională. Raspail, Barbès, Albert fuseseră arestați, Louis Blanc și Caussidière se văzuseră nevoiți să fugă. Cluburile fuseseră parte închise, parte se aflau sub supraveghere severă, iar vechile legi împotriva libertății cuvintului erau în vigoare și continuă să mai fie și astăzi. Despre felul în care aceste legi sînt folosite împotriva muncitorilor găsim zilnic în ziare suficiente exemple. Muncitorii, lipsiți de posibilitatea de a-și spune cuvîntul prin gura propriilor lor reprezentanți, au fost nevoiți să se mulțumească din nou cu cei care i-au reprezentat pînă în februarie: mica burghezie radicală și purtătorii ei de cuvînt.

Atunci a survenit problema alegerilor prezidențiale. Existau trei candidați: Cavaignac, Ludovic Napoleon, Ledru-Rollin. Nici vorbă nu putea fi ca muncitorii să-l aleagă pe Cavaignac. Cel care în iunie trăsese asupra lor cu mitralii și rachete incendiare putea conta numai pe ura lor. Ludovic Bonaparte? Pe el îl puteau vota numai în bătaie de joc, pentru ca azi să-l înalțe prin votul lor, iar mâine să-l răstoarne cu forța armelor și, o dată cu el, onesta, „pura” republică burgheză. Și, în sfîrșit, Ledru-Rollin, care se recomanda muncitorilor drept singurul candidat roșu, democrat-socialist.

Va să zică, după experiența guvernului provizoriu, după 15 mai și 24 iunie, muncitorilor li se cerea să dea din nou un vot de încredere miciei burghezii radicale și lui Ledru-Rollin? Acelorași oameni care, la 25 februarie, cînd proletariatul înarmat era stăpîn pe Paris, cînd se putea obține totul, în loc să vină cu fapte revoluționare, au rostit numai tirade grandilocvente consolatoare în loc să ia măsuri rapide și hotărîte, s-au mulțumit să facă promisiuni și să liniștească spiritele și care, în locul energiei din 93, au luat numai steagul, frazele și titulaturile din 93? Acelorași oameni care au strigat împreună cu Lamartine și Marrast: înainte de toate trebuie *liniștită burghezia*, și care de aceea au uitat să ducă revoluția mai departe? Acelorași oameni care la 15 mai șovăiau și la 23 iunie au dispus să vină artileria din Vincennes și batalioanele din Orléans și Bourges?

Și totuși, poporul poate ar fi votat cu Ledru-Rollin, pentru ca voturile să nu se împartă. Dar chiar atunci Ledru-Rollin a ținut discursul său din 25 noiembrie împotriva lui Cavaignac, în care el s-a situat din nou de partea învingătorilor și i-a reproșat lui Cavaignac că n-a intervenit cu destulă energie

împotriva revoluției, că nu a pregătit încă mai multe batalioane împotriva muncitorilor.

Acest discurs l-a discreditat de-a binelea pe Ledru-Rollin în ochii muncitorilor. Chiar și acum, la 5 luni după ce a trebuit să ispășească, ca să spunem așa, pe propria sa piele consecințele luptelor din iunie, chiar și acum el este de partea învingătorilor, împotriva celor învinși și se mîndrește că a cerut mai multe batalioane împotriva insurgenților decît a putut pune la dispoziție Cavaignac.

Și acest om, căruia i se pare că luptătorii din iunie nu au fost destul de repede învinși, vrea să fie conducătorul partidului care a preluat moștenirea luptătorilor căzuți în iunie?

După acest discurs Ledru-Rollin nu mai putea conta pe voturile muncitorilor parizieni. La Paris a învins rivalul său Raspail, care-și depusese anterior candidatura și se bucura mai dinainte de simpatia muncitorilor. Dacă voturile de la Paris ar fi fost hotărîtoare, atunci Raspail ar fi fost acum președinte al republicii.

Muncitorii știu prea bine că Ledru-Rollin n-a părăsit încă scena, că el mai poate aduce și va aduce încă mari servicii partidului radical. Dar el a pierdut încrederea muncitorilor. Pentru slăbiciunea lui, pentru mărunta lui vanitate și mania pentru fraze grandilocvente, de dragul căreia s-a lăsat dominat chiar și de Lamartine, ei, muncitorii, au fost aceia care au trebuit să plătească. Nici un serviciu pe care l-ar aduce pe viitor nu va putea șterge această amintire. Muncitorii vor ști întotdeauna că dacă Ledru-Rollin va deveni din nou energic, energia lui va fi doar energia muncitorilor înarmați, care îl vor mîna de la spate.

Votul de neîncredere dat de muncitori lui Ledru-Rollin înseamnă totodată un vot de neîncredere dat întregii miciburghezii radicale. Șovăiala, mania pentru frazele răsuflete despre *dévoûment* * etc., neglijarea acțiunilor revoluționare de dragul reminiscentelor revoluționare — iată însușirile care-l caracterizează pe Ledru-Rollin și clasa pe care o reprezintă.

Micii burghezi radicali înclină spre socialism numai pentru că văd limpede ruina care-i paște, trecerea lor în rîndurile proletariatului. Nu ca mici burghezi, ca posesori ai unui mic capital, ci ca viitori proletari se entuziasmează ei pentru organizarea muncii și răsturnarea relației dintre capital și muncă. Dați-le puterea politică și vor uita curînd de organi-

* — devotament. — *Nota Trad.*

zarea muncii. Căci puterea politică le dă, cel puțin în beția primelor clipe, perspectiva dobândirii unui capital, perspectiva salvării de la ruina inevitabilă. Numai atunci când proletarii înarmați vor sta în spatele lor cu arma în cumpănire, numai atunci își vor aminti ei de aliații lor de ieri. Așa au procedat ei în februarie și martie, și Ledru-Rollin, șeful lor, a fost primul care a procedat în felul acesta. Dacă acum iluziile lor s-au spulberat, schimbă aceasta cu ceva atitudinea muncitorilor față de ei? Dacă se întorc gata de penitență, sînt ei îndreptățiți să ceară muncitorilor ca acum, în cu totul alte condiții, să cadă din nou în cursă?

Votîndu-l pe Raspail și nu pe Ledru-Rollin, muncitorii lasă să se înțeleagă că ei nu vor face acest lucru și că știu ce atitudine să adopte față de mica burghezie radicală.

Dar Raspail — care sînt, la drept vorbind, meritele lui în fața muncitorilor? Cum poate fi el prezentat ca socialist par excellence *, în opoziție cu Ledru-Rollin?

Poporul știe prea bine că Raspail nu este un socialist oficial și un inventator de sisteme. Poporul nici nu are nevoie de socialiști oficiali și inventatori de sisteme, el s-a săturat de ei. Altminteri candidatul său ar fi fost cetățeanul Proudhon, și nu impetuosul Raspail.

Dar poporul are memorie bună și nu este nici pe departe atît de ingrat cum le place să susțină în modestia lor unele personalități reacționare nerecunoscute. Poporul își amintește perfect de bine că Raspail a fost primul care i-a reproșat guvernului provizoriu inerția lui, slăbiciunea lui pentru spoieli republicane. Poporul nu a uitat încă „Ami du Peuple“³⁹⁰ par le citoyen Raspail **, și deoarece Raspail a fost primul care a avut curajul — și se cerea într-adevăr curaj pentru aceasta — să adopte o atitudine revoluționară față de guvernul provizoriu, deoarece Raspail nu reprezintă vreo couleur*** socialistă anumită, ci luptă numai pentru revoluția socială, de aceea poporul din Paris îl votează pe Raspail.

Nu este nici pe departe vorba de cele cîteva măsuri mărunte anunțate în modul cel mai solemn în manifestul Munteului ca fiind menite să salveze lumea. Este vorba de revoluția socială, care va aduce francezilor cu totul altceva decît aceste fraze incoerente, devenite șablon. Este vorba de ener-

* — prin excelență. — *Nota Trad.*

** — „Prietenul poporului“ de cetățeanul Raspail. — *Nota Trad.*

*** — culoare. — *Nota Trad.*

gia necesară pentru înfăptuirea acestei revoluții. Se pune problema dacă mica burghezie va avea această energie, după ce și-a dovedit o dată neputința. Și proletariatul din Paris, votîndu-l pe Raspail, răspunde: *nu!*

De aceea se miră „Réforme” și „Révolution” că frazele lor sînt acceptate și totuși Ledru-Rollin, care apără aceste fraze, nu este votat. Aceste ziare onorabile, care se socotesc ziare ale muncitorilor, deși acum mai mult ca oricînd sînt ziare ale micii burghezii, firește că nu pot înțelege de ce aceeași revendicare rostită de muncitori este revoluționară, pe cînd rostită de *ele* este o frază goală. Altminteri ele ar trebui să renunțe la propriile lor iluzii!

Dar cetățeanul Proudhon și al său „Peuple”? Despre aceasta — miine.

Scris de F. Engels la
începutul lunii decembrie 1848

Publicat pentru prima oară în
Marx-Engels
Gesamtausgabe, vol. 7,
partea I, 1935

Se tipărește după manuscris

Tradus din limba germană

Friedrich Engels

* Proudhon

Paris. Ieri am vorbit de montagnarzi și de socialiști, de candidatura lui Ledru-Rollin și de candidatura lui Raspail, de ziarul „Réforme” și de „Peuple” al cetățeanului Proudhon și am promis să revenim asupra lui Proudhon.

Cine este cetățeanul Proudhon ?

Cetățeanul Proudhon e un țăran din Franche-Comté, care a avut diferite profesii și s-a ocupat cu studiul a diferite științe. El a atras mai întâi atenția publică asupra sa printr-un pamflet publicat în anul 1840 : „Ce este proprietatea ?”³⁹¹. Răspunsul suna astfel : „Proprietatea este un furt”.

Această concluzie neașteptată i-a uimit pe francezi. Guvernul lui Ludovic-Filip, austerul Guizot, căruia îi lipsește simțul umorului, s-a dovedit atât de mărginit să-l aducă pe Proudhon pe banca acuzaților. Dar degeaba. Era de așteptat ca un paradox atât de picanț să fie achitat de orice Curte cu juri franceză. Așa s-a și întâmplat. Guvernul s-a făcut de rîs, iar Proudhon a devenit celebru.

În ceea ce privește cartea însăși, ea era scrisă de la început pînă la sfîrșit în spiritul concluziei de mai sus. Fiecare capitol era un paradox ciudat, scris într-o manieră cum francezii nu mai întîlniseră încă.

În rest cartea cuprindea disertații parte juridice-morale, parte economice-morale, fiecare din ele căutînd să demonstreze că proprietatea se bazează pe o contradicție. În ceea ce privește argumentele juridice, ele pot fi admise, întrucît nimic nu e mai ușor de demonstrat decît că întreaga jurisprudență se bazează în general numai pe contradicții. În ceea ce privește disertațiile economice, ele conțin puține lucruri noi, și ceea ce este nou în ele pornește de la calcule greșite. Regula de trei e pretutindeni grosolan încălcată.

Totuși francezii nu au reușit s-o scoată la capăt cu această carte. Juriștilor le părea prea economică, economiștilor prea juridică, și atît unora cît și celorlalți prea morală. Après tout — spuneau ei în concluzie — c'est un ouvrage remarquable*.

Dar Proudhon aspira la triumfuri și mai mari. După diferite articole mărunte, rămase neobservate, a apărut, în sfîrșit, în 1846 lucrarea sa „Filozofia mizeriei”³⁹² în două volume impresionante. În această lucrare, care trebuia să-i eternizeze numele, Proudhon a aplicat metoda filozofică hegeliană, denaturată grosolan, la un sistem de economie politică ciudat și cu totul greșit și a încercat să fundamenteze prin tot felul de scamatorii transcendente un nou sistem socialist de asociație muncitorească liberă. Acest sistem era atît de nou, încît sub numele de „Equitable Labour Exchange Bazaars or Offices”³⁹³, acum 10 ani a dat de 10 ori faliment în 10 orașe diferite în Anglia.

Această operă greoaie, voluminoasă și pseudoștiințifică, în care pînă la urmă nu numai toți economiștii de pînă acum, ci și toți socialiștii de pînă acum au fost împrôșcați cu invective grosolane, n-a făcut absolut nici o impresie asupra ușuraticilor francezi. Această manieră de a vorbi și de a raționa le era străină și cu mult mai puțin pe gustul lor decît straniile paradoxuri din lucrarea anterioară a lui Proudhon. Asemenea paradoxuri nu lipseau, de altfel, nici aici (așa, de pildă, Proudhon s-a declarat foarte serios „dușman personal al lui Jehova”³⁹⁴), dar ele erau de-a dreptul înecate în noianul de raționamente pretins dialectice. Francezii au spus din nou: „c'est un ouvrage remarquable” și au pus cartea de o parte. În Germania această lucrare a fost întîmpinată, firește, cu adîncă venerație.

Marx a publicat atunci o lucrare, pe cît de spirituală pe atît de profundă, împotriva lui Proudhon (Karl Marx. „Mizeria filozofiei. Răspuns la «Filozofia mizeriei» a d-lui Proudhon”. Bruxelles și Paris, 1847³⁹⁵), lucrare de o mie de ori mai franceză prin înlănțuirea ideilor și prin limbă decît pretențioasele ineptii ale lui Proudhon.

Cît privește critica relațiilor sociale existente, cuprinsă în ambele lucrări ale lui Proudhon, după ce le-ai citit se poate spune cu conștiința împăcată că este egală cu zero.

În ceea ce privește proiectele sale de reformă socială, ele au avantajul, după cum am mai spus, de a fi arătat încă cu

* — Cu toate acestea, este o lucrare remarcabilă. — *Nota Trad.*

mulți ani în urmă în Anglia, prin numeroase falimente, cite parale fac.

Acesta era Proudhon dinainte de revoluție. În timp ce el mai încerca să scoată fără capital, dar cu ajutorul unor calcule care nu-și au egal în nesocotirea regulei de trei, cotidianul „Le Représentant du Peuple”, muncitorii parizieni s-au pus în mișcare, l-au alungat pe Ludovic-Filip și au întemeiat republica.

Datorită republicii, Proudhon a devenit mai întâi „cetățean”; datorită votului muncitorilor parizieni, care s-au încrezut în numele său cinstit de socialist, a devenit apoi reprezentant al poporului.

În felul acesta revoluția l-a azvîrlit pe cetățeanul Proudhon de pe tărîmul teoriei pe cel al practicii, l-a scos din birlogul său în arenă. Cum s-a comportat acest autodidact îndărătnic și trufaș care tratase cu un egal dispreț toate autoritățile dinaintea lui, jurîști, academicieni, economiști și socialiști, care calificase întreaga istorie de pînă acum drept flecăreală, prezentîndu-se pe sine însuși ca un nou Messia — cum s-a comportat, cînd a trebuit să pună el însuși umărul la făurirea istoriei ?

Trebuie să spunem, spre cinstea lui, că el a început prin a se alătura extremei stîngi, aceluiași socialiști, și prin a vota cu aceiași socialiști pe care el îi disprețuise atît de profund și îi atacase atît de vehement, numindu-i zevzeci ignoranți, obtuzi și aroganți.

E drept, se susține că în adunările partidului Muntelui, el și-a reluat cu și mai multă vehemență vechile sale atacuri violente împotriva adversarilor de odinioară, declarîndu-i pe toți pînă la unul niște ignoranți și flecari, care nu pricep o iotă din ceea ce vorbesc.

Sîntem gata să credem acest lucru. Ba sîntem chiar gata să credem că paradoxurile economice ale lui Proudhon, expuse cu fanatismul sec și certitudinea doctrinarului, i-au pus serios în încurcătură pe domnii montagnarzi. Foarte puțini dintre ei sînt economiști teoreticieni și se lasă mai mult sau mai puțin în nădejdea micului Louis Blanc ; dar micul Louis Blanc, deși o minte mult mai luminată decît infailibilul Proudhon, e înzestrat totuși cu o gîndire prea intuitivă ca s-o poată scoate la capăt cu tezele economice pseudoștiințifice, cu bizara transcendență și cu logica aparent matematică a lui Proudhon. Pe lîngă aceasta, Louis Blanc a fost curînd nevoit să fugă, iar turma sa, dezorientată în domeniul eco-

nomiei politice, a rămas, lipsită de apărare, în ghearele nemiloase ale lupului Proudhon.

Cred că nu mai e nevoie să repetăm că, în pofida tuturor acestor triumfuri, Proudhon rămîne totuși un economist cît se poate de slab. Numai că laturile sale slabe țin de un domeniu inaccesibil majorității socialiștilor francezi.

Cel mai mare triumf din viața lui, Proudhon l-a repurtat la tribuna Adunării naționale. Luînd cuvîntul, nu-mi mai amintesc cu care ocazie, el a stîrnit timp de o oră și jumătate indignarea burghezilor din Adunare printr-un șir nesfîrșit de paradoxuri autentic proudhoniste, unul mai extravagant decît altul, fiecare urmărind să lezeze în modul cel mai grosolan cu putință cele mai sfinte și mai sacre sentimente ale auditoriului său. Și toate acestea debitate cu indiferența aridă și pedantă care-l caracteriza, în dialectul inexpresiv și pedant din Franche-Comté, cu tonul cel mai sec și mai glacial din lume. Efectul — istericalele burgheziei turbate — nu a fost de loc prost³⁹⁶.

Acesta însă a fost apogeul activității publice a lui Proudhon. Între timp el a continuat să facă propagandă în favoarea teoriei sale, chemată să ferească lumea, în ziarul său „Représentant du Peuple”, înjghebat cu greu după experiențele amare cu regula de trei și transformat curînd pur și simplu în „Peuple”, precum și în cluburile muncitorești. Și toate acestea nu fără succes. „On ne le comprend pas — spunea muncitorii —, mais c'est un homme remarquable” *.

Scris de F. Engels la începutul
lunii decembrie 1848

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană

Publicat pentru prima oară
în Marx-Engels
Gesamtausgabe,
vol. 7, partea I, 1935

---

* — „Nu-l înțelegi, dar este un om remarcabil”. — *Nota Trad.*

A n e x e

Karl Marx

Colonia, 14 noiembrie. Cînd s-a aflat că redactorul-șef al „Noii gazete renane”, **Karl Marx**, a primit citație să se prezinte în cursul dimineții de azi la judecătorul de instrucție, în fața clădirii Curții de apel s-a adunat o mulțime impresionantă de oameni, dornici să-și manifeste simpatia față de dînsul și să afle rezultatul. Cînd a ieșit de la judecătorul de instrucție, Karl Marx a fost întîmpinat cu ovații puternice și condus la sala Eiser, unde, în cîteva cuvinte, a exprimat mulțumiri celor de față pentru simpatia ce i-au arătat-o și le-a explicat că a fost chemat numai pentru *încheierea interogatorului* în chestiunea Hecker. Fostul procuror — în prezent prim-procuror — Hecker socoate că Marx, publicînd în „Noua gazetă renană” documentul semnat „Hecker”³⁹⁷, l-a calomniat, prezentîndu-l drept republican.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 143
din 15 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Cererea lui F. Engels
de a i se acorda dreptul de domiciliere
în oraşul Berna
(CIORNĂ)

CĂTRE DIRECȚIA JUDICIARĂ A POLIȚIEI DIN CANTONUL BERNA

Îmi permit, potrivit indicațiilor ce mi-au fost date la biroul de pașapoarte, să mă adresez dv. cu rugămintea de a-mi acorda dreptul de domiciliere în Berna ³⁹⁸.

Am locuit în Colonia (Prusia renană), unde m-am ocupat cu publicistica, pînă cînd, în urma frămîntărilor care s-au produs în acest oraș în zilele de 25 și 26 septembrie a.c., m-am văzut implicat într-un proces, care s-a pornit *, și totodată în pericol de a fi arestat. Am scăpat de arestare numai prin fugă. După cîteva zile a fost emis împotriva mea un mandat de arestare („Kölnische Zeitung“ din 1, 2 sau 3 octombrie) ³⁹⁹, care dovedește calitatea mea de refugiat politic. Dacă va fi necesar, pot prezenta Direcției o copie după acest mandat.

Venind în Elveția, am dat preferință ospitalității cantonului și orașului Berna din următoarele considerente:

1) Berna e situată destul de departe de granița germană pentru a nu da pretext autorităților germane să inoportuneze guvernul elvețian cu reclamații și cu afirmația că aş abuza de dreptul de azil și aş pune la cale dezordini **.

2) Berna îmi oferă tocmai acum posibilitatea de a studia, pe baza exemplului Adunării federale elvețiene, aplicarea practică a unei constituții, din care Germania ar putea în orice caz să învețe multe lucruri, mai cu seamă într-un moment cînd poporul german poate fi pus în situația de a introduce în țara sa o constituție mai mult sau mai puțin asemănătoare.

Presupun că exilul meu nu va fi de prea lungă durată, întrucît, abstracție făcînd de faptul că e puțin probabil ca

---

* În manuscris, cuvintele „împotriva mea, fiind învinuit de îndemn la răscoală etc. etc.” care urmează sînt șterse. — *Nota Red.*

** În manuscris, cuvintele „îndemn la răscoală împotriva guvernului german etc.” care urmează sînt șterse. — *Nota Red.*

actuala stare de lucruri din Prusia să dureze, am toate motivele să mă aștept la o hotărîre de achitare din partea juraților din Colonia. Prin fuga mea am urmărit mai ales să evit o detențiune preventivă îndelungată. De aceea cred că, încă în primăvara viitoare, mă voi putea înapoia în țară.

În ce privește mijloacele de existență, ele îmi sînt pe deplin asigurate și, la nevoie, pot produce o dovadă în acest sens.

Anexez de asemenea, potrivit indicației biroului de pașapoarte, pașaportul eliberat, la cererea mea, de guvernul provizoriu francez în aprilie a.c., cînd m-am înapoiat în patrie, venind de la Paris, și care mi-a fost trimis aici din Colonia.

Mă folosesc de această ocazie pentru a asigura Direcția de întreaga mea considerație.

Friedrich Engels

Berna, Postgasse nr. 43, la d-l Haeberli
15 noiembrie 1848

Publicat pentru prima oară
în Marx-Engels Gesamtausgabe,
Abt. I, Bd. 7, 1935

Se tipărește după textul
manuscrisului

Tradus din limba germană

O delegație la prim-procurorul Zweifel

Colonia, 22 noiembrie. Pe ziua de ieri, d-nii Karl Marx, Karl Schapper și Schneider II urmau să se prezinte în fața judecătorului de instrucție în legătură cu apelul comitetului districtual al democraților din Renania (vezi „Noua gazetă renană” nr. 147) *. Se zvonea că autoritățile intenționează să aresteze pe loc pe cei citați. Oricît de neverosimile apăreau multor juriști aceste zvonuri, totuși Comitetul popular⁴⁰⁰ a hotărît să trimită o delegație la d-l prim-procuror Zweifel pentru a lămuri situația. Acesta, după cum era și de așteptat, a declarat delegației că nu s-a emis nici un mandat de arestare împotriva celor citați și că un astfel de mandat nu s-ar putea emite decît în cazul cînd apelul ar duce la o rebeliune; căci atunci faptul — prevăzut de art. 209 și 217⁴⁰¹ — al inculpaților (care deocamdată urmează să fie judecați de tribunalul corecțional) ar deveni o *infracțiune*.

De altfel, în opoziție cu părerea d-lui prim-procuror, potrivit căreia, pe baza articolelor de lege menționate, *trebuia* să urmeze un ordin de înfățișare, delegația a declarat că acum, cînd Adunarea națională de la Berlin este singura autoritate legală din Prusia, trebuie în primul rînd să se ia măsuri imediate împotriva funcționarilor publici și autorităților care se împotrivesc cu forța hotărîrilor Adunării naționale sau îndeamnă la împotrivire, așa cum s-a întîmplat, nu de mult, la Koblenz cu d-l Oberpräsident Eichmann **.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 150
din 23 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

* Vezi volumul de față, pag. 37. — *Nota Red.*

** Vezi volumul de față, pag. 35—36. — *Nota Red.*

Comunicare în legătură cu interogatoriul
la care au fost supuși Marx, Schapper și Schneider II
de către judecătorul de instrucție

Colonia, 25 noiembrie. La interogatoriul luat lui Marx, Schapper și Schneider II de către judecătorul de instrucție în legătură cu cel de-al doilea apel al Comitetului districtual al democraților din Renania*, declarația acuzaților că ei au redactat și au semnat acest apel a fost consemnată în procesul-verbal, după care ancheta a fost încheiată. Nici unul dintre acuzați n-a fost arestat. Facem această comunicare pentru a răspunde la diferitele scrisori primite de Comitetul districtual.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 153,
ediția a II-a, din 26 noiembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

---

* Vezi volumul de față, pag. 37. — *Nota Red.*

Procesele „Noii gazete renane”

Colonia, 5 decembrie. Acum cîteva zile, *Karl Marx*, redactorul-șef al „*Noii gazete renane*”, a fost din nou citat în fața judecătorului de instrucție. Patru articole apărute în această gazetă au determinat puterea centrală s-o acuze de calomnie: 1) „*Schnapphanski*”, 2) un articol din Breslau despre *Lichnowski*, 3) un articol în care este vorba de o dare de seamă „*falsificată*” a unui oarecare „*hazliu Stedtmann*” și 4) publicarea „*declarației*” adoptate în sala *Eiser*, prin care majoritatea de la Frankfurt era învinuită „de trădare a poporului” în legătură cu problema *Schleswig-Holstein*⁴⁰².

„*Noua gazetă renană*” așteaptă cu nerăbdare noi acușări de calomnie de la Berlin, Petersburg, Viena, Bruxelles și Neapole.

La 20 decembrie se va dezbate primul proces în care „*Noua gazetă renană*” este învinuită de ultraj adus parchetului și de calomniere a jandarmilor⁴⁰³.

Pînă acum n-am auzit ca vreun procuror din Renania să fi aplicat vreun articol din Code pénal autorităților renane care comit încălcări vădite și grosolane ale legii.

„*Distinguendum est!*” „*Il faut distinguer*” * — aceasta este deviza neînfricatului parchet renan.

Publicat în
„*Noua gazetă renană*” nr. 161
din 6 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

---

* — „Trebuie să se facă o deosebire”. — *Nota Trad.*

Mandatul primit de F. Engels din partea Uniunii muncitorilor din Lausanne

Frate !

Întrucît nu avem posibilitatea să trimitem un delegat, te însărcinăm pe tine să ne reprezinți la congresul muncitoresc de la Berna ⁴⁰⁴. Ca vechi luptător pentru interesele proletariatului, îți vei îndeplini, fără îndoială, și aici sarcina, deși de data asta nu vei avea de-a face cu burghezi și cu tot felul de spirite mercantile ; aici sînt proletari adevărați, alături de care și pentru care trebuie să activezi. Așadar, te informăm pe scurt care sînt dorințele noastre în legătură cu uniunea centrală.

1) Scopul uniunilor unite trebuie să fie :

- a) Înființarea unei uniuni centrale și a unei casierii centrale.
- b) Educarea *socială* și politică a muncitorilor.
- c) Stabilirea legăturii cu Comitetul muncitoresc german din Leipzig ⁴⁰⁵, în vederea întăririi unității în special între muncitori.

2) Datoria uniunii centrale alese trebuie să fie :

- a) Să stabilească legătura cu Comitetul muncitoresc din Leipzig.
- b) În vederea înlesnirii corespondenței, să difuzeze în special gazeta („Verbrüderung“ ⁴⁰⁶) pe care o editează Comitetul central.
- c) Să administreze casieria centrală și să prezinte, la fiecare șase luni, dări de seamă în legătură cu această activitate.
- d) Să facă imediat cunoscute uniunilor frățești toate evenimentele importante.

3) Obligațiile reciproce ale uniunilor frățești și obligațiile față de uniunea centrală :

- a) Fiecare membru plătește o cotizație lunară de cel mult 1 batz *, în schimb, corespondența ambelor părți se va face întotdeauna prin scrisori nefrancate.

---

* — monedă elvețiană. — *Nota Red.*

- b) Fiecare filială a uniunii trebuie să elibereze carnete membrilor ei.
- c) Fiecare membru al uniunii, dacă posedă un astfel de carnet, are dreptul de a intra în orice uniune, însă carnetul său trebuie să fie semnat de președintele ultimei uniuni din care a făcut parte.

În ceea ce privește alegerea noastră, considerăm, ca și pînă acum, că uniunea din Berna este cea mai indicată. În caz că se va discuta ultima noastră circulară, trebuie să se țină seama că ea nu este decît o urmare a faptului că noi am recunoscut, încă din vara acestui an, uniunea de la Berna ca uniune centrală, dar, din cauza lipsei oricărei informații asupra situației, am convocat aici o adunare, care a emis sus-menționata circulară. Am respins cotizația săptămînală de $\frac{1}{2}$ batz pentru că din pricina ei s-ar fi redus numărul membrilor și, pentru că prin achitarea ei, veniturile n-ar fi fost cu mult mai mari.

În numele celor 41 de membri ai Uniunii, îți trimitem salutări și o strîngere de mînă.

Lausanne, 8 decembrie 1848

G. Schneeberger
Bangert
Chr. Haaf

Publicat pentru prima oară
în Marx-Engels Gesamtausgabe,
Abt. I, Bd. 7, 1935

Se tipărește după textul
manuscrisului
Tradus din limba germană

}

**Înștiințare în legătură
cu abonamentele la „Noua gazetă renană”
pe primul trimestru al anului 1849**

Rugăm să se trimită cît mai curînd comenzile pentru „Noua gazetă renană” pe trimestrul următor, ianuarie-martie 1849, și anume: la **Colonia** — la expediția ziarului (str. Unter-Hutmacher, nr. 17); **în celelalte orașe** — la toate oficiile poștale din Germania.

Abonamentele se primesc: pentru Franța, la d-l G. A. *Alexandre*, Brandgasse, nr. 28, *Strasbourg*, și rue Notre-Dame-de-Nazareth, nr. 23, *Paris*, precum și la Oficiul central al poștei regale din *Aachen*; pentru Anglia, la d-nii *I. I. Ewer & Co.*, Newgate-street, nr. 72, *Londra*; pentru Belgia și Olanda, la oficiile poștale regale respective, precum și la biroul poștal din *Liège* *.

Datorită desființării taxei de timbru, prețul abonamentului s-a redus, și de acum încolo va fi pentru *Colonia* de **numai 1 taler, 7 groși de argint și 6 pfenigi**, iar la toate oficiile poștale din Prusia va fi (inclusiv taxele poștale) de **numai 1 taler și 17 groși de argint** pe trimestru; pentru abonații din restul Germaniei se vor adăuga taxele poștale respective.

În componența redacției n-a intervenit nici o schimbare.

Numerele „Noii gazete renane” apărute pînă acum prezintă programul ei. Datorită legăturilor personale cu conducătorii partidelor democratice din Anglia, Franța, Italia, Belgia și America de Nord, redacția are posibilitatea să ofere cititorilor ei o imagine despre mișcarea politică și socială din străinătate mai justă și mai limpede decît oricare altă

---

* În nr. 176—195 ale „Noii gazete renane”, acest paragraf a apărut într-o formă oarecum schimbată. — *Nota Red.*

gazetă. În această privință, „Noua gazetă renană” nu este un organ numai al democrației germane, ci și al celei europene.

Anunșurile la ziar : rîndul de petite pe patru coloane sau pe un spațiu corespunzător — 1 groș de argint și 6 pfenigi.

Datorită legăturilor întinse de care dispune gazeta noastră, anunșurile de orice fel se bucură de o foarte largă răspîndire.

Giranții responsabili ai „Noii gazete renane”

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 172—196
din 19 decembrie 1848 — 14 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Procesul intentat „Noii gazete renane”
a fost amînat

Colonia, 20 decembrie. Procesul intentat „Noii gazete renane” urma să se judece astăzi în fața Curții cu juri. Acuzații sînt : d-l dr. *Marx*, redactor-șef, d-l *Korff*, girantul responsabil al „Noii gazete renane”, și d-l *Engels*. Acesta din urmă nu s-a prezentat. Ei sînt acuzați de ultraj adus prim-procurorului *Zweiffel* și de calomnie la adresa jandarmilor. Procesul a fost amînat din cauza unui viciu de procedură ⁴⁰⁷.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 174
din 21 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Procesul intentat de Drigalski „Noii gazete renane“

Colonia, 21 decembrie. Astăzi dr. Marx a fost din nou citat la judecătorul de instrucție în legătură cu pretinsa calomniere a „cetățeanului și comunistului“ *Drigalski* *. Al cîtelea la număr este acest nou proces de presă intentat „Noii gazete renane“ este greu de precizat, dată fiind puzderia lor.

Regretăm totuși că d-l Drigalski a fost atît de nerecunoscător față de noi. Căci numai articolelor noastre care se ocupă de persoana d-sale le datorește d-l Drigalski norocul de a fi dobîndit fie și măcar o fărîmă de celebritate europeană. Cîtă ingratitude din partea d-tale, d-le „cetățean și comunist“ *Drigalski* !! Iată o dovadă de decăderea la care au ajuns moravurile în vremea noastră, cînd pînă și unei inimi regalo-prusace-comuniste îi este străin sentimentul de recunoștință pentru serviciile care i-au fost aduse.

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 175
din 22 decembrie 1848

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

---

* Vezi volumul de față, pag. 61—66. — *Nota Red.*

Din procesul-verbal al ședinței din 15 ianuarie 1849 a comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia

După citirea și aprobarea procesului-verbal al ședinței precedente, cetățeanul Rôser, care prezidează, întrebă dacă este de față redactorul, cetățeanul Prinz, și, primind răspuns că a plecat, spune că el trebuie tras la răspundere ca activist al uniunii, pentru comportarea sa din ultima vreme și pentru schimbările introduse de el în ziar fără știrea uniunii...

Cetățenii Marx și Schapper fac propunerea, sprijinită de numeroși membri, ca pe lângă cetățeanul Prinz — redactorul oficiosului uniunii ⁴⁰⁸ — să fie constituită o comisie redacțională care să urmărească ca această publicație să reprezinte într-adevăr interesele uniunii și să fie redactată în spiritul partidului nostru.

Propunerea este acceptată și în această comisie redacțională sînt numiți cetățenii Schapper, Rôser și Reiff.

Cetățeanul Westermann citește „Declarația” trimisă din Bruxelles de d-rul Gottschalk ⁴⁰⁹ și spune că nu poate fi de acord cu acțiunile întreprinse de acesta.

Cetățeanul Marx face propunerea, sprijinită și de Schapper, de a nu se examina acum această chestiune, întrucît declarația făcută este prea echivocă și prea neclară pentru a trage o concluzie precisă ; pentru lămurirea acestei chestiuni trebuie numită o comisie care să noteze pasajele ce i se par neclare și să adreseze d-rului Gottschalk o scrisoare prin care să-i ceară explicațiile și lămuririle necesare.

Propunerea este acceptată în unanimitate ; sînt propuși și aleși în această comisie cetățenii : dr. Marx, Anneke, Schapper, Rôser și Esser...

Cetățeanul Anneke propune ca la viitoarele ședințe să fie discutată problema alegerilor care trebuie să aibă loc în curînd ⁴¹⁰.

Cetățeanul Schapper e de părere că, dacă alegerile ar fi avut loc cu o lună în urmă, am fi putut obține, poate, un rezultat substanțial ca partid separat, dar acum este prea târziu, întrucît nu sîntem încă destul de bine organizați și Uniunea muncitorilor n-ar putea face să fie aleși candidații prezențați de ea.

Cetățeanul Marx este și el de părere că Uniunea muncitorilor ca atare nu va putea face să fie aleși candidații ei și că în momentul de față problema nu constă în a dobîndi un rezultat substanțial din punct de vedere principial, ci în a acționa împotriva guvernului, împotriva absolutismului, împotriva dominației feudalilor; dar acest lucru îl pot face și simplii democrați, așa-zisii liberali, care nici ei nu sînt cîtuși de puțin mulțumiți de actualul guvern. Trebuie să luăm lucrurile așa cum sînt. Întrucît, în momentul de față, este important să creăm o opoziție cît mai puternică împotriva orînduirii absolutiste existente, însuși bunul-simț ne dictează: dacă este limpede că nu ne putem susține în alegeri propriile noastre puncte de vedere principiale, trebuie să ne unim cu un alt partid, care se află de asemenea în opoziție, pentru a nu permite victoria dușmanului nostru comun, puterea regală absolută.

După aceea s-a hotărît ca membrii uniunii să facă parte din comitetele electorale generale care urmează să fie create în acest oraș, după ce se va face împărțirea în circumscripții electorale, și să susțină acolo principiile democratice generale.

Pentru stabilirea unei legături mai strînse între muncitori și democrați sînt desemnați cetățenii Schapper și Röser, care trebuie să participe la ședințele comisiei Asociației democratice și să facă comunicări în această privință la ședința comitetului nostru...

Publicat în ziarul
„Freiheit, Arbeit“ nr. 3,
din 21 ianuarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Verdictul de achitare a „Noii gazete renane“

Colonia, 8 februarie. După cum am mai arătat în unele exemplare din numărul de ieri al ziarului nostru, Curtea cu juri a examinat, în ședința de ieri, acuzația adusă lui *Marx*, redactorul-șef, lui *Engels*, redactor, și girantului responsabil al „Noii gazete renane“ în legătură cu articolul datat: „*Colonia*, 4 iulie“ (numărul din 5 iulie 1848)⁴¹¹. Acest articol, în care era vorba despre arestarea d-lui Anneke, a servit ca temei pentru a-i învinui de calomniere a jandarmilor care au operat arestarea (art. 367 din Code pénal) și de ultraj adus prim-procurorului *Zweiffel* (art. 222 din Code pénal). După o scurtă deliberare Curtea cu juri a *achitat* pe toți acuzații.

Acest proces, primul dintre numeroasele procese de presă intentate „Noii gazete renane“, este important prin faptul că, de data asta, art. 222 și 367 (în coroborare cu art. 370), amintite mai sus, au fost interpretate și aplicate, în verdictul Curții cu juri, cu totul altfel de cum se practica pînă acum la tribunalele corecționale ale poliției din Renania. Totuși, dacă facem abstracție de articolele care pedepsesc pentru instigare directă la război civil sau la rebeliune, art. 222 și 367 sînt singurele pe care inventivitatea parchetului renan a reușit să le aplice pînă în prezent presei. Verdictul de achitare dat de Curtea cu juri este, așadar, o nouă garanție a libertății presei în Prusia renană.

De îndată ce va fi cu putință, vom prezenta cititorilor noștri o scurtă dare de seamă a ședințelor Curții cu juri⁴¹².

Astăzi, *Marx* împreună cu *Schneider*, deputat de Colonia, și *Schapper* au compărut din nou în fața Curții cu juri în procesul cu privire la apelul de a se refuza plata impozitelor, publicat de ei în calitate de membri ai Comitetului districtual al democraților*.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 217
din 9 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

---

* Vezi volumul de față, pag. 37. — *Nota Red.*

Două procese ale „Noii gazete renane”

Colonia, 8 februarie. Ieri și azi, în fața Curții cu juri din localitate s-au judecat din nou două procese de presă : ieri procesul împotriva lui Marx, redactorul-șef al „Noii gazete renane”, Engels și Schapper, colaboratori ai acestui ziar, iar azi procesul împotriva lui Marx, Schapper și a avocatului Schneider II, care sînt acuzați că, preconizînd să se refuze plata impozitelor, au instigat poporul împotriva guvernului. S-a observat o neobișnuită afluență de public. La ambele procese acuzații s-au apărat singuri și au căutat să dovedească inconsistența acuzații ; ei au reușit în așa măsură, încît în ambele procese jurații au pronunțat verdictul de „nevinovat”.

Hotărît lucru, în procesele politice guvernul nu are noroc cu curțile cu juri. Mult mai rea poate să fie soarta celor cîțiva ofițeri din garnizoana locală care au participat la mișcarea populară din septembrie anul trecut și, cînd această mișcare a eșuat, s-au refugiat peste graniță, în Belgia ; acum ei s-au reîntors și așteaptă hotărîrea în procesul lor, ale cărui dezbateri au și început ⁴¹³.

Publicat în
„Deutsche Londoner Zeitung” nr. 203
din 16 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Banchetul democraților

Mühlheim pe Rin, 11 februarie (primit cu întârziere). Astăzi a avut loc aici un banchet al democraților, organizat de Uniunea muncitorilor. Au fost invitați membri ai Uniunii muncitorilor din Colonia și ai Asociației democrate. Muzica și cântecele au alternat cu toasturile, care au fost însoțite de lungi discursuri.

Bengel, președintele Uniunii muncitorilor din localitate, a făcut o amplă expunere în care a stăruit asupra raportului dintre prezent și trecut. *Lukas* a rostit un toast în cinstea oaspeților, și mai cu seamă în cinstea unor oameni ca redactorul-șef al „Noii gazete renane”, *Karl Marx*, care se afla printre cei prezenți și care, încă înainte de revoluția din februarie, a susținut cu vorba și cu fapta drepturile clasei muncitoare. *Schapper* a închinat pentru „republica democrată”. *Karl Marx* a vorbit despre participarea muncitorilor germani la luptele din Franța, Anglia, Belgia și Elveția. El a toastat pentru *Gladbach*, unul dintre puținii deputați ai adunării conciliatoare care reprezintă cu adevărat interesele poporului. *Friedrich Engels* a închinat un toast pentru maghiari și pentru Kossuth, *Ott* din Worringen a vorbit despre liberalismul constituțional, despre aristocrație și democrație, iar *Fischbach* despre mizeria maselor populare și despre măsurile în vederea înlăturării ei. *Gladbach* a făcut în discursul său o caracterizare retrospectivă a Adunării naționale, acum dizolvată, și a criticat cu toată tăria șovăiala ei, lipsa ei de energie și de spirit revoluționar. În fine, *Krahe* a vorbit despre deviza revoluției din februarie : „libertate, egalitate, fraternitate”.

Acest *prim* banchet al democraților din Renania a produs o impresie atât de favorabilă, încît, fără îndoială, va mai fi urmat și de altele.

Banchetul de la 24 februarie

Colonia, 27 februarie. Alaltăieri a avut loc în sala Eiser un banchet cu prilejul sărbătoririi unui an de la revoluția din februarie din Franța ⁴¹⁴. Marea sală, în care încap 2.000—3.000 de persoane, era arhiplină.

Karl Marx, ales președinte în unanimitate, a fost nevoit să refuze, fiind foarte ocupat. La cererea generală, locul de președinte a fost ocupat de *Karl Schapper*, care a deschis adunarea printr-un toast în amintirea celor căzuți jertfă în revoluțiile din februarie și iunie de la Paris și în celelalte bătălii revoluționare din anul 1848.

După aceea avocatul *Schneider*, deputat al orașului *Colonia*, și-a luat rămas bun de la alegătorii săi. După el a luat cuvîntul deputatul *Gladbach*, care în cîteva cuvinte a arătat care sînt cauzele ultimei victorii a contrarevoluției și a chemat masele populare din *Colonia* ca, în cazul unor noi acte de violență împotriva Camerei, să se ridice în apărarea reprezentanților lor. (Aceasta ca răspuns la denunțul apărut în numărul de azi al lui „*Kölnische Zeitung*” ⁴¹⁵).

Au mai rostit toasturi : *Dr. Rittinghausen* : pentru republica democrat-socială. — *F. Engels*, redactor al „*Noii gazete renane*” : pentru italienii care luptă și, în primul rînd, pentru Republica de la Roma. — *K. Cramer* : în amintirea lui Robert Blum. — *Wöhler*, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt : pentru democrația germană. — Comerciantul *Guffanti* : pentru Ledru-Rollin și democrații francezi. — Fostul bombardier *Funk* : jos tiranii ! — *Dr. Weyll* : pentru femeile prezente. — *Dr. Becker* : pentru democrații tuturor națiunilor ! — Tîmplarul *Kurth* : pentru Kossuth și pentru maghiari. — *Schapper* : pentru deținuții și emigranții politici, și îndeosebi pentru germanii din Besançon ⁴¹⁶. — *Karstens* *, muncitor :

* — F. Lessner. — *Nota Red.*

pentru viitoarea revoluție socială. — Ferdinand *Wolff*, redactor al „Noii gazete renane” : pentru dreptul la muncă. — Muncitorul *Hausmann* : pentru unitate. — *K. Cramer* : pentru Mieroslawski și luptătorii polonezi din 1848. — Hotelierul *Kamp* din Bonn : pentru înfrățirea tuturor popoarelor. — Studentul *Blum* : pentru democrații din Wupperthal. — Muncitorul *Müller* : pentru Mellinet, Tedesco și ceilalți 15 condamnați de la Anvers în procesul Risquons-Tout⁴¹⁷. — Muncitorul *Röser* : în memoria lui Robespierre, Saint-Just, Marat și a celorlalți eroi ai anului 1793.

Festivitatea, care a continuat cu muzică, intonarea „Marsiliezei”, cântecul girondinilor⁴¹⁸ etc. și cu diferite alte cîntece executate de corul muncitoresc dirijat de d-l Herx, s-a încheiat printr-o urare pentru „republica generală democrat-socială”.

În cadrul acestei reuniuni a fost organizată o colectă în folosul emigranților germani din Besançon. S-a strîns o sumă destul de importantă.

Toată seara trupele au fost consemnate, iar pe străzi au circulat patrule întărite, a căror prezență, de altfel, era determinată mai mult de încăierările dintre soldați decît de banchet.

Publicat în
„Noua gazetă renană” nr. 233
din 28 februarie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Banchetul de la Gürzenich

Colonia, 20 martie. Ieri-seară a avut loc la Gürzenich un banchet în cinstea aniversării luptelor de baricade de la Berlin din anul trecut. Dacă și la concertul burghez organizat pe ziua de 18 martie în „cinstea promisiunii” unei constituții etc. cea mai mare sală din orașul nostru a fost destul de plină, apoi ieri aceeași sală n-a putut cuprinde nici jumătate din publicul venit în număr mare. În sala arhiplină se aflau 5.000—6.000 de oameni, iar în stradă alte câteva mii așteptau zadarnic posibilitatea de a pătrunde înăuntru. Sala s-a umplut atât de repede, încît pînă și unii oratori n-au putut pătrunde în local decît după ora 9.

Karl Schapper, care prezida, a deschis adunarea rostind un toast pentru poporul suveran, singurul izvor al oricărei puteri legale. Apoi au mai rostit toasturi : *H. Becker* : în amintirea celor căzuți la 18 și 19 martie 1848 ; cetățeanul *Wachter* : pentru ca germanului Michel să-i vină mintea la cap ; cetățeanul *Weyll* : pentru o revoluție totală și nu pentru una pe jumătate ; cetățeanul *Rittinghausen* : jos împăratul german ; *K. Cramer* : pentru femeile democate prezente la banchetul nostru ; *W. Wolff*, redactor al „Noii gazete renane” : pentru republicile din Italia ; *E. Dronke*, redactor al „Noii gazete renane” : pentru revoluția proletară ; *P. Nothjung* : pentru victoria maghiarilor și a lui Kossuth ; *H. Bürgers*, redactor al „Noii gazete renane” : pentru prăbușirea Austriei ; *F. Wolff*, redactor al „Noii gazete renane” : pentru acuzații de la Bourges ⁴¹⁹ ; *F. Engels*, redactor al „Noii gazete renane” : pentru insurgenții din iunie de la Paris ; *K. Schapper* : pentru cartiștii englezi și pentru cei mai revoluționari dintre conducătorii lor, Ernest Jones și G. J. Harney ; *Karl Cramer* : pentru polonezi ; *Chr. Esser*, redactor al lui „*Arbeiter Zeitung*” ⁴²⁰ : pentru republica roșie.

Banchetul, care s-a desfășurat în cea mai mare ordine și liniște, s-a terminat la orele 11 seara, în strigătele : trăiască republica roșie. Făcînd o comparație între banchetul nostru și concertul de la Gürzenich al „tînguitorilor“, care a avut loc la 18 martie, sîntem bucuroși să constatăm că nici una dintre reuniunile festive de la Colonia nu a adunat un public atît de numeros și totodată atît de plin de tact ca banchetul care a avut loc ieri-seară sub auspiciile steagului roșu.

Publicat în
„Noua gazetă renană“ nr. 251
din 21 martie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Hotărîrea adunării generale din 16 aprilie 1849 a Uniunii muncitorilor din Colonia

Adunarea hotărăște în unanimitate ca Uniunea muncitorilor din Colonia :

1) Să se retragă din Uniunea asociațiilor democratice din Germania și să adere la uniunile muncitorilor din Germania, al căror Comitet central își are sediul la Leipzig ⁴²¹.

2) În vederea unei mai strînse unități a partidului pur social, să fie însărcinat comitetul ca, înainte de convocarea congresului general al muncitorilor, care urmează să aibă loc la Leipzig, să convoace la Colonia un congres provincial al tuturor uniunilor muncitorilor din Renania și din Westfalia.

3) Să se trimită delegați la congresul uniunilor muncitorilor din Germania, care urmează să aibă loc în curînd la Leipzig.

Publicat în ziarul
„Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”
nr. 22 din 22 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Din procesul-verbal al ședinței din 17 aprilie 1849 a comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia

...5) Aducînd la îndeplinire hotărîrea de ieri a adunării generale : Să se convoace aici, în prima duminică a lunii mai, congresul reprezentanților tuturor uniunilor muncitorilor din Renania și Westfalia.

Pentru îndeplinirea acestei hotărîri, comitetul numește o comisie provizorie pentru Renania și Westfalia, compusă din șase membri — cetățenii K. Marx, W. Wolff, K. Schapper, Anneke, Esser și Otto —, pe care o însărcinează să adreseze uniunilor respective o invitație cu expunerea de motive cuvenită...

Publicat în ziarul
„Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit“
nr. 22 din 22 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Hotărîrea primei filiale a Uniunii muncitorilor din Colonia ⁴²²

1) Luînd în considerare că dr. Gottschalk l-a prezentat pe cetăţeanul Karl Marx, în ziarul „Freiheit, Arbeit”, ca pe un prieten şi tovarăş de idei al lui Franz Raveaux, deputat în Adunarea de la Frankfurt, pe cită vreme cetăţeanul Marx, la şedinţa din 8 februarie a comitetului, s-a pronunţat în sensul că dînsul, chiar dacă în momentul de faţă sprijină candidatura lui Raveaux şi a lui Schneider II, este totuşi foarte departe de a se solidariza cu ei din punct de vedere principial ; dimpotrivă, primul, chiar în perioada cea mai rodnică a activităţii sale, a fost ţinta unor atacuri necruţătoare din partea „Noii gazete renane” ; în momentul de faţă însă nici nu poate fi vorba de democraţi roşii şi democraţi incolori [blassen Demokraten], deoarece deocamdată principala sarcină constă în a acţiona împotriva monarhiei absolute, şi pentru realizarea acestui scop democraţiei roşii şi democraţiei incolori trebuie să lupte, strîns uniţi, împotriva „tînguitorilor” ;

2) mai departe, că d-rul Gottschalk, la congresul democrat de la Frankfurt, s-a exprimat în sensul că el poate să atragă pe muncitorii germani spre monarhia roşie, ca şi spre republica roşie, înfăţişînd, prin urmare, pe muncitori ca pe o maşină care i se supune orbeşte ;

3) că atacurile sus-menţionatului ziar împotriva lui Raveaux poartă pecetea unei nemaipomenite josnicii şi răutăţi, întrucît i se face acestuia o vină pînă şi din infirmitatea lui fizică, care, după părerea lor, nu e decît o prefăcătorie ;

4) că şi celelalte atacuri ale acestui ziar sînt, în cea mai mare parte, lipsite de orice temei şi, dată fiind absurditatea lor, nu merită nici o dezminţire ; cu toate acestea, ele dau la iveală invidia meschină, răutatea, josnicia de caracter şi perfidia autorului lor ;

5) că d-rul Gottschalk, după ce a fost achitat, a discutat cu numeroși membri ai Uniunii muncitorilor despre planul de reorganizare a acestei uniuni și despre intenția sa de a se pune în acest scop chiar el în fruntea uniunii (ca președinte), cu încă 5 oameni aleși de el ca membri ai comitetului, fapt care dovedește înclinațiile sale despotice și e în contradicție cu cele mai elementare principii democratice ;

6) că, urmărind să pună în practică acest nou proiect de organizare, el a părăsit partidul adevăraților proletari și s-a aruncat în brațele mic-burghezilor, întrucît avea de gînd să urce cotizația lunară la 5 groși de argint ;

7) că d-rul Gottschalk a făcut modificări în ziarul uniunii — care din această cauză și-a întrerupt apariția timp de două săptămîni ⁴²³ — fără ca uniunea să-i fi dat vreo împuternicire în acest sens, ba chiar fără ca el să fi făcut cunoscut acest lucru uniunii sau conducerii ei ; aceasta este o încălcare a drepturilor uniunii care nu poate fi prin nimic justificată și care nu poate fi scuzată nici prin faptul că d-rul Gottschalk a plecat curînd după aceea și nici prin vreo necesitate oarecare sau prin motive serioase ;

8) că d-rul Gottschalk, după ce i s-a dat sentința de achitare, în loc să îndreptățească așteptările muncitorilor din Colonia și să-și înceapă din nou activitatea sa progresistă în mijlocul lor ca mai înainte, spre mirarea tuturor a plecat, fără să le spună la despărțire nici o vorbă și fără să le exprime mulțumiri pentru credința și fermitatea de care au dat dovadă ;

9) că d-rul Gottschalk, din pricina susceptibilității sale exagerate, a plecat de bunăvoie în exil și a trimis din Bruxelles o declarație care nu putea în nici un caz să servească drept explicație sau drept justificare a comportării lui, întrucît el, care e republican, spune în această declarație că înapoierea lui poate depinde numai de acela care e „în momentul de față judecătorul suprem în țară”, sau de „vocea poporului”, prin urmare consideră că judecătorul suprem este altcineva, iar nu vocea întregului popor ; că, în cazul de față, el nu putea înțelege prin judecătorul său suprem decît pe rege, trecînd astfel direct de partea legitimiștilor și monarhiștilor ; că, pe de altă parte, în această declarație el își bate din nou joc de popor, crezîndu-l în stare să recheme pe cineva care recunoaște alt judecător suprem, și i se adresează acestuia, iar nu vocii poporului ; că el joacă aici rolul

celui mai jalnic ipocrit și caută să-și păstreze drum liber și spre rege și spre popor ;

10) că d-rul Gottschalk n-a binevoit să dea un răspuns la cererea Uniunii muncitorilor de a lămuri această așa-zisă declarație a sa, care pare de neînțeles, și în special de a arăta ce trebuie subînțeles prin „judecătorul suprem în momentul de față” ;

11) că d-rul Gottschalk, deși n-a fost chemat de nimeni, s-a înapoiat totuși în Germania, din care cauză toată această poveste cu exilul voluntar își pierde orice sens și apare doar ca o manevră electorală prost calculată, dacă avem în vedere că în acest timp frații și prietenii lui au acționat cu toată energia în vederea alegerii lui în Camera din Berlin, —

luînd în considerare toate aceste fapte, filiala nr. 1 a Uniunii muncitorilor din Colonia declară că nu aprobă în nici un caz comportarea d-rului Gottschalk din momentul în care Curtea cu juri din localitate a rostit sentința de achitare a lui și respinge cu hotărîre și indignare presupunerea că Uniunea muncitorilor s-ar putea lăsa manevrată în interesul unei monarhii roșii, sau că ar permite să fie indusă în eroare prin atacuri răutăcioase împotriva unor anumite persoane, sau să-i fie impus un președinte și un comitet alcătuit din lingușitori, sau că ar rechema pe un exilat de bunăvoie, care, pentru a-și ispăși vina, apelează în același timp și la mărinimia regelui și la aceea a poporului, sau, în general, că ar permite cuiva — oricine ar fi el — să trateze Uniunea muncitorilor ca pe o adunătură de adolescenți prostănaci.

Publicat în ziarul
„Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”
nr. 24 din 29 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Hotărîrea adunării generale din 23 aprilie 1849 a Uniunii muncitorilor din Colonia

1) Adunările generale vor avea loc, pe viitor, în fiecare miercuri.

2) Se confirmă comisia provizorie, compusă din Karl Marx, Karl Schapper, Wilhelm Wolff, Friedrich Anneke, Esser și Otto, care a fost aleasă de comitet în vederea convocării la Colonia a congresului uniunilor muncitorilor din Renania și Westfalia.

Publicat în ziarul
„Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”
nr. 24 din 29 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Înștiințare cu privire la convocarea congresului uniunilor muncitorilor

Recent s-au retras din Comitetul districtual al asociațiilor democratice din Renania o parte din membrii săi și în același timp Uniunea muncitorilor din localitate a declarat că se retrage din Uniunea asociațiilor democratice din Renania *. Acest pas a fost determinat de convingerea că, din pricina compoziției eterogene a acestor asociații, nu se poate aștepta ca ele să aducă prea mult folos pentru interesele clasei muncitoare sau pentru marea masă a poporului.

De aceea se simte tot mai mult necesitatea unei strînse uniri a elementelor omogene, a unei energice activități comune a tuturor uniunilor muncitorilor.

De aceea Uniunea muncitorilor din localitate a socotit necesar, ca o primă măsură, să înființeze o comisie provizorie pentru toate uniunile muncitorilor din Renania și din Westfalia și a ales pe subsemnații ca membri ai acestei comisii, însărcinîndu-i să ia toate măsurile necesare pentru realizarea scopului propus.

Comisia provizorie invită prin prezenta înștiințare pe toți muncitorii, precum și toate celelalte uniuni, care, deși deocamdată nu poartă încă această denumire, sînt totuși *adepte hotărîte ale principiilor democrației sociale*, să trimită delegați la congresul provincial care va avea loc în prima duminică a lunii viitoare (6 mai) ⁴²⁴.

Pe ordinea de zi vor figura următoarele probleme :

- 1) Organizarea uniunilor muncitorilor din Renania și din Westfalia ;
- 2) alegerea de delegați pentru congresul general al tuturor uniunilor muncitorilor germani, care urmează să aibă loc în iunie la Leipzig ;

* Vezi volumul de față, pag. 475 și 652. — Nota Red.

3) discutarea și fixarea propunerilor care urmează să fie înmîinate delegaților la congresul de la Leipzig.

Delegații aleși la congresul preliminar de aici sînt rugați să se prezinte cu mandatele lor nu mai tîrziu de 6 mai, ora 10 dimineața, la hotelul lui *Simon*, „Im Kranz“, din Piața veche.

Colonia, 24 aprilie 1849

K. Marx (absent), *W. Wolff*, *K. Schapper*
F. Anneke, *Chr. J. Esser*, *Otto*

N.B. Comunicările în scris vor fi trimise pe adresa :
Karl Schapper, președintele Uniunii muncitorilor, strada
Unter-Hutmacher nr. 17.

Publicat în suplimentul la
„Noua gazetă renană“ nr. 282
și în ediția a II-a a nr. 285
din 26 și 29 aprilie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Tradus din limba germană

Soarta unor redactori ai „Noii gazete renane“

...Soarta unor redactori ai „Noii gazete renane“ este următoarea : Friedrich Engels este urmărit pe cale penală pentru cuvîntarea sa de la Elberfeld ; Marx, Dronke și Weerth, nefiind supuși prusieni, trebuie să părăsească Prusia ; Ferdinand Wolff și Wilhelm Wolff sînt în pericol de a fi puși sub urmărire judiciară : primul pentru că nu și-a îndeplinit datoria ostășească, iar al doilea pentru delictele politice pe care se pretinde că le-ar fi săvîrșit, la timpul său, în vechile provincii ; astăzi tribunalul a respins cererea de a-l elibera pe Korff pe cauțiune.

(„*Düsseldorfer Zeitung*“)

Publicat în
„Deutsche Zeitung“ nr. 140
din 22 mai 1849 și în
„Trier'sche Zeitung“ nr. 122
din 23 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Plecarea lui Karl Marx

Colonia. Ieri-dimineată, d-l Karl Marx, fostul redactor-șef al „Noii gazete renane”, însoțit de alți câțiva redactori, a părăsit Colonia, plecând în regiunea Rinului superior; acolo activitatea lui va fi la fel de rodnică cum a fost și aici.

Publicat în
„Neue Kölnische Zeitung” nr. 116
din 22 mai 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Procesul „Noii gazete renane”

Colonia, 29 mai. Astăzi tribunalul corecțional al poliției a pronunțat sentința în procesul de calomnie la adresa deputaților Adunării naționale de la Frankfurt ⁴²⁵, început în septembrie anul trecut. În fața tribunalului au fost citați K. Marx, E. Dronke, G. Weerth, H. Becker, H. Korff, tipografi Dietz și Bechtold. Primii trei nu s-au prezentat. Au fost achitați toți, cu excepția lui Korff; acesta (ca fost girant responsabil al „Noii gazete renane”) a fost condamnat la o lună închisoare și la plata a $\frac{1}{7}$ din cheltuielile de judecată pentru insulta adusă „hazliului Stedtmann”. Tribunalul a respins într-o formă foarte categorică acuzația împotriva lui Weerth în chestiunea Schnapphanski-Lichnowski.

Publicat în
„Neue Deutsche Zeitung” nr. 128
din 1 iunie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Ordin de urmărire a lui Friedrich Engels

Pe baza mandatului de aducere emis de judecătorul regal de instrucție împotriva următoarelor persoane, rog cu insistență toate autoritățile civile și militare, în a căror competență intră acest lucru, să ia măsurile necesare pentru găsirea persoanelor ale căror semnalmente sînt descrise mai jos și care au fugit pentru a se sustrage de la cercetarea începută împotriva lor pentru infracțiunea prevăzută de articolul 96 al Codului penal, iar în caz că vor fi prinse, să fie arestate și trimise în fața mea, și anume 1) *Friedrich Engels*, redactor al „Noii gazete renane”, născut la Barmen, domiciliat în ultimul timp la Colonia...

Elberfeld, 6 iunie 1849

Pentru prim-procuror
Procuror, *Eichhorn*

Semnalmente. 1) *Engels*. Vîrsta : 26—28 ani ; statura — 5 picioare și 6 țoli ; părul — blond ; fruntea — înaltă ; sprîncenele — blonde ; ochii — albaștri ; nasul și gura — potrivite ; barba — roșcată ; bărbia — ovală ; obrazul — oval ; culoarea feței — sănătoasă ; silueta — zveltă. Semne particulare : vorbește foarte repede, miop...

Publicat în
„Kölnische Zeitung” nr. 137
din 9 iunie 1849

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba germană

Adnotări și indici

Adnotări

I Articolul lui K. Marx „Criza de la Berlin” și seria de articole „Contrarevoluția de la Berlin” constituie o replică directă la evenimentele legate de pregătirea și începutul unei lovituri de stat contrarevoluționare în Prusia. La 1 noiembrie 1848 regele a demis guvernul Pfuel, după care a venit la putere guvernul fățiș contrarevoluționar Brandenburg-Manteuffel. La 9 noiembrie a fost emis un decret regal care prevedea transferarea ședințelor Adunării naționale prusiene de la Berlin la Brandenburg, un orașel de provincie. Așa a început lovitura de stat care s-a terminat cu dizolvarea Adunării la 5 decembrie 1848. „Noua gazetă renană”, al cărei redactor era Marx, a desfășurat o campanie de mobilizare a maselor pentru a da o ripostă loviturii de stat contrarevoluționare în curs de pregătire.

„Noua gazetă renană. Organ al democrației” a apărut zilnic la Colonia, sub conducerea lui Marx, de la 1 iunie 1848 pînă la 19 mai 1849.

Îndată ce s-au întors în Germania, venind din emigrație, Marx și Engels au pășit la înfăptuirea proiectului lor de editare a unui organ de presă revoluționar, în care vedeau o puternică armă de înrîurire a maselor populare. Pornind de la condițiile concrete din Germania, Marx, Engels și adepții lor s-au manifestat pe arena politică ca aripă stîngă, de fapt proletară, a democrației. Aceasta a determinat și orientarea „Noii gazete renane”, care apărea cu subtitlul de „Organ al democrației”.

Organ de luptă al aripii proletare a democrației, „Noua gazetă renană” a avut un rol de educator al maselor populare pe care le mobiliza la luptă împotriva contrarevoluției. În dorința ei de a-i informa fără întârziere pe cititori asupra celor mai importante evenimente ale revoluției din Germania și din Europa, redacția scotea adeseori o a doua ediție a gazetei; în cazurile cînd materialul nu încăpea în cele patru pagini ale gazetei se tipăreau suplimente la numărul respectiv, iar dacă se primeau noi știri importante se scoteau suplimente și ediții speciale sub formă de foi volante. Articolele de fond, care precizau poziția gazetei în problemele cele mai importante ale revoluției, erau scrise, de regulă, de Marx sau de Engels. Ele erau semnate: „*Colonia” și „**Colonia”. Uneori articolele redacționale marcate cu o steluță apăreau în alte rubrici ale gazetei (la corespondența din Italia, Franța, Anglia, Ungaria și din alte țări). În afară de redactarea corespondențelor primite și de ajutorul dat redactorului-șef în probleme de organizare, fiecare dintre

redactorii gazetei se mai ocupa și de o serie de probleme bine definite. Engels a scris dări de seamă critice despre dezbaterile din Adunarea națională de la Berlin și din cea de la Frankfurt, precum și despre dezbaterile din cea de-a doua Cameră a dietei prusiene, articole despre războiul revoluționar din Ungaria, despre mișcarea de eliberare națională din Italia, despre războiul din Schleswig-Holstein, iar din noiembrie 1848 pînă în ianuarie 1849 o serie de articole despre Elveția. Wilhelm Wolff a scris articole despre problema agrară în revoluția din Germania, despre situația țăranilor și mișcarea țărănească, îndeosebi din Silezia; totodată el răspundea și de cronică curentă „Prin țară”. Georg Weerth a condus rubrica de foiletoane în versuri și proză. Ernst Dronke, care a fost un timp oarecare corespondentul „Noii gazete renane” la Frankfurt pe Main, a scris cîteva articole despre Polonia, iar în martie-mai 1849 cronică știrilor din Italia. Ferdinand Wolff a fost multă vreme unul dintre corespondenții gazetei la Paris. Colaborarea lui Heinrich Bürgers s-a mărginit, după spusele lui Marx și Engels, la un singur articol, care de altfel a fost complet refăcut de către Marx. Ferdinand Freiligrath, care a intrat în redacție în octombrie 1848, a publicat în această gazetă poeziile sale revoluționare.

Poziția hotărîtă și intransigentă a gazetei, internaționalismul ei militant, apariția în paginile ei a unor acuzații politice îndreptate împotriva guvernului prusian și a autorităților locale din Colonia, toate acestea au făcut ca „Noua gazetă renană” să fie, încă din primele luni ale existenței sale, obiectul unor atacuri furibunde din partea presei feudal-monarhistice și burgheze-liberale și al unor persecuții din partea guvernului. Autoritățile au refuzat să-i acorde lui Marx cetățenia prusiană, pentru a-i îngreua astfel șederea în Renania, și au intentat apoi redactorilor gazetei, și în primul rînd lui Marx și Engels, o serie întreagă de procese. După evenimentele din septembrie de la Colonia, autoritățile militare au introdus la 26 septembrie 1848 starea de asediu în oraș și au interzis apariția mai multor publicații democratice, printre care și a „Noii gazete renane”. Pentru a nu fi arestați, Engels, Dronke și Ferdinand Wolff au fost nevoiți să părăsească pentru cîtva timp Colonia; Wilhelm Wolff a trebuit să plece pentru scurtă vreme în Palatinat, iar apoi, timp de cîteva luni, să se ascundă de urmărirea poliției chiar la Colonia. Pînă în ianuarie 1849, în urma plecării silite a lui Engels din Germania, toată greutatea muncii redacționale, inclusiv întocmirea articolelor de fond, a căzut pe umerii lui Marx.

În ciuda prigoanei și a șicanelor polițienești, „Noua gazetă renană” a apărut cu mult curaj interesele democrației revoluționare, interesele proletariatului. În mai 1849, cînd reacțiunea a pornit o contraofensivă generală, guvernul prusian, profitînd de faptul că Marx nu obținuse cetățenia prusiană, a dat ordin ca el să fie expulzat din Prusia. Expulzarea lui Marx și măsurile represive împotriva celorlalți redactori ai „Noii gazete renane” au dus la încetarea apariției gazetei. Ultimul ei număr — 301 —, tipărit în roșu, a apărut la 19 mai 1849. În scrisoarea de rămas bun adresată muncitorilor din Colonia, redactorii gazetei au declarat că „ultimul lor cuvînt va fi întotdeauna și pretutindeni: emanciparea clasei muncitoare!” — 5.

2 Este vorba de articolul „Guvernul Brandenburg”, publicat în „Neue Preussische Zeitung” la 5 noiembrie 1848.

- „*Neue Preussische Zeitung*” — cotidian german care a apărut la Berlin cu începere din iunie 1848 ca organ al camarilei contra-revoluționare de la curte și al iuncherilor prusaci. Această gazetă era cunoscută și sub numele de „*Kreuz-Zeitung*”, pentru că pe frontispiciul ei figura o cruce. — 5.
- 3 „*Teoria concilierii*” („*Vereinbarungstheorie*”) — prin care burghezia din Prusia, reprezentată de Camphausen și Hansemann, căuta să justifice trădarea ei — consta în aceea că Adunarea națională prusiană, menținându-se „pe terenul legalității”, trebuia să se limiteze la instaurarea unui regim constituțional pe calea înțelegerii cu coroana. — 5.
- 4 Articolul de față și o serie de alte articole care au urmat au fost scrise de Engels în timpul șederii sale silite în Elveția. La 26 septembrie 1848, declarându-se starea de asediu la Colonia, au fost emise mandate de arestare împotriva unor redactori ai „*Noii gazete renane*”, printre care și Engels. Engels a emigrat din Prusia în Belgia, de unde îndată după aceea a fost expulzat în Franța. După o scurtă ședere la Paris, el a plecat pe jos, în octombrie, în Elveția (vezi *K. Marx și F. Engels*. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 521—540). Pe la 9 noiembrie Engels a venit la Berna, unde a rămas pînă în ianuarie 1849. Cît timp s-a aflat în emigrație, el a trimis în mod regulat „*Noii gazete renane*” diferite articole și o serie de note cu caracter informativ. În articolele sale „*Fostul principat*”, „*Noile instituții reprezentative*. — *Succesele mișcării în Elveția*”, „*Alegeri pentru tribunalul federal*”, „*Personalitățile Consiliului federal*”, „*Consiliul național*”, „*Presa elvețiană*”, Engels zugrăvește în culori vii mărginirea și provincialismul vieții politice a republicii federale elvețiene din acea perioadă, care constituia un ideal pentru democrații mic-burghezi din sudul Germaniei. — 7.
- 5 *Principatul Neuenburg și Valendis* (denumirea germană a lui Neuchâtel și Valangin) n-a fost, de fapt, din 1707 pînă în 1806, decît un stat minuscul supus Prusiei. În 1806, pe vremea războaielor napoleoniene, Neuchâtel a trecut la Franța. În 1815, conform hotărîrii Congresului de la Viena, el a fost încorporat în Federația elvețiană ca al 21-lea canton, păstrîndu-și totodată dependența vasală față de Prusia. La 29 februarie 1848 a izbucnit la Neuchâtel revoluția burgheză, care a pus capăt dominației prusiene, și s-a proclamat republica. În 1857 Prusia a fost constrînsă să renunțe oficial la orice pretenții asupra acestui canton. — 7.
- 6 *Sfînta hermandadă* — uniune de orașe spaniole, creată pe la sfîrșitul secolului al XV-lea de puterea regală, care, în interesul absolutismului, se străduia să folosească burghezia în lupta împotriva marilor seniori feudali. Începînd de la mijlocul secolului al XVI-lea, forțele armate ale sfîntei hermandade au îndeplinit funcții polițienești. În sens figurat, prin sfînta hermandadă se înțelege poliția. — 7.
- 7 „*Constitutionnel neuchâtelois*” — ziar monarhist-constituțional elvețian care a apărut la Neuchâtel din 1831 pînă în februarie 1848.
- „*Le Républicain neuchâtelois*” — gazetă burgheză republicană elvețiană, care a apărut din martie 1848 pînă în octombrie 1849 la

- Chaux-de-Fond, iar din noiembrie 1849 pînă în 1856 la Neuchâtel — 8.
- 8 *Sonderbund* — uniune separată a șapte cantoane catolice din Elveția înapoiate din punct de vedere economic, înființată în 1843 cu scopul de a se împotrivi prefacerilor progresiste burgheze în Elveția și de a apăra privilegiile bisericii și ale iezuiților. Hotărîrea Dietei federale din iulie 1847 de a dizolva Sonderbundul a slujit de pretext Sonderbundului să pornească, la începutul lunii noiembrie, ostilitățile împotriva celorlalte cantoane. La 23 noiembrie 1847 armata Sonderbundului a fost zdrobită de trupele guvernului federal. — 9.
- 9 Deputații Dietei federale, organul legislativ al Elveției pînă în 1848, erau legați prin instrucțiuni primite de la guvernele cantoanelor lor, care îngreuiau foarte mult adoptarea de măsuri progresiste de către Dietă. — 9.
- 10 *Moderados* (moderați) — denumire dată partidului liberalilor moderați din Spania, care a luat ființă în perioada revoluției burgheze din anii 1820—1823, după ce în partidul liberal s-a produs sciziunea între aripa dreaptă — moderados — și cea stîngă — exaltados. — 10.
- 11 „*Revue de Genève et Journal Suisse*” — organ al partidului radical, care a apărut la Geneva începînd din 1842; sub această denumire a apărut pînă în 1861. — 12.
- 12 În 1847 Dieta federală a adoptat o nouă constituție, care a transformat Elveția dintr-o federație de state într-un stat federal, a desființat privilegiile mănăstirilor și a interzis activitatea ordinului iezuiților. Această victorie asupra reacțiunii clerical-feudale a fost reputată de burghezie cu sprijinul maselor populare. — 12.
- 13 La 24 octombrie 1848 a avut loc la Freiburg (denumirea franceză: Fribourg) o rebeliune organizată de clerul catolic cu scopul de a răsturna guvernul democratic al acestui canton, care venise la putere în urma zdrobirii Sonderbundului. Rebeliunea a fost repede înăbușită. — 13.
- 14 *Wilhelm Tell* — erou al legendelor populare despre războiul de eliberare dus de elvețieni împotriva Habsburgilor la sfîrșitul secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea; legendele îl înfățișează ca pe un arcaș iscusit care a ucis pe regentul austriac. — 13.
- 15 Aluzie la cuvintele lui Frederic-Wilhelm al IV-lea în legătură cu guvernul Brandenburg: „Ori Brandenburg în Adunare, ori Adunare la Brandenburg”. Citînd aceste cuvinte, „*Neue Preussische Zeitung*”, în numărul său din 9 noiembrie 1848, le-a interpretat în sensul că „Brandenburg va fi în Adunare, iar Adunarea va fi la Brandenburg”. — 14.
- 16 Este vorba de dinastia Hohenzollern, care a stăpînit marca Brandenburg cu incepere din anul 1417. — 14.

- 17 Potrivit legendei, împăratul Carol al V-lea, cu puțin înainte de moartea sa, și-a organizat el însuși funeraliile și a participat personal la această ceremonie. — 14.
- 18 Codul penal al lui Carol al V-lea (Constitutio criminalis Carolina), adoptat de Reichstagul de la Regensburg în anul 1532, se caracteriza prin pedepse extrem de aspre. — 14.
- 19 În timpul răscoalei populare de la 10 august 1792, regele Franței, Ludovic al XVI-lea (Louis Capet), a încercat să-și găsească o pavază în Adunarea națională. La 10 august a fost răsturnată monarhia; a doua zi regele a fost arestat. Convenția, care l-a judecat, l-a găsit vinovat de complot împotriva libertății națiunii și a securității statului și l-a condamnat la moarte. La 21 ianuarie 1793 Ludovic al XVI-lea a fost ghilotinat. În „Noua gazetă renană” nr. 19, 21, 22, 26 și 98 din 19, 21, 22, 26 iunie și 9 septembrie 1848 au fost publicate — sub titlul: „Dezbaterile din Convenția națională în legătură cu Louis Capet, fostul rege al Franței” — o serie de articole în legătură cu judecarea lui. — 14.
- 20 Majoritatea deputaților slavi din Reichstagul austriac din 1848 făceau parte din cercurile burghezo-moșierești, care urmăreau să creeze un stat federal slav sub egida Austriei monarhiste. — 15.
- 21 La 9 noiembrie 1848, după ce în Adunarea națională prusiană s-a citit decretul regal cu privire la strămutarea sediului Adunării de la Berlin la Brandenburg, majoritatea deputaților aripii drepte au părăsit docili sala de ședințe. — 15.
- 22 Marx folosește o imagine din prefața lui Heine la cartea „Kahldorf despre nobilime în scrisorile către contele M. von Moltke”, publicată de el în 1831: „Cocoșul galic a cîntat acum pentru a doua oară și s-au ivit zorile și în Germania”; cîntatul cocoșului galic simbolizează aici revoluția franceză. — 17.
- 23 Schiller. „Fecioara din Orléans”, actul al III-lea, scena a 6-a. — 18.
- 24 Shakespeare. „Troilus și Cressida”, actul al III-lea, scena a 3-a. — 18.
- 25 „Le Moniteur universel” — cotidian francez, oficios guvernamental; a apărut la Paris cu începere din anul 1789. În timpul revoluției burgheze franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea a fost organul guvernului revoluționar. — 18.
- 26 La 3 noiembrie 1848 a apărut în „Kölnische Zeitung” o notiță despre tribul imaginar african al „highlanilor” (Hyghlans), pe jumătate oameni, pe jumătate maimuțe; „mulți dintre ei — se spunea în această notiță — învață limba arabă”. În numărul său din 5 noiembrie, „Noua gazetă renană” a făcut haz de această informație, observînd, printre altele, că „această descoperire... prezintă, în orice caz, o foarte mare importanță pentru partidul tînguitorilor, care va primi din partea highlanilor un sprijin substanțial”. În legătură cu tînguitorii, vezi adnotarea 172. — 18.

- 27 În decembrie 1848 trebuiau să aibă loc în Franța alegeri prezidențiale în conformitate cu constituția adoptată la 4 noiembrie 1848. Această constituție, care dădea mari împuterniciri președintelui ca șef al puterii executive, era o mărturie a orientării contrarevoluționare tot mai pronunțate a clasei dominante, burghezia, înspăimântată de revoluția din iunie a muncitorilor parizieni. În urma alegerilor care au avut loc la 10 decembrie a devenit președinte Ludovic-Bonaparte. — 19.
- 28 Marx face o analogie între evenimentele de la Paris din 20 iunie 1789 și cele de la Berlin din 11 noiembrie 1848. La 8 noiembrie 1848 a fost semnat decretul regal cu privire la transferarea ședințelor Adunării naționale prusiene de la Berlin la Brandenburg. Drept răspuns, majoritatea Adunării naționale a luat hotărîrea să-și țină ședințele tot la Berlin. La 10 noiembrie Adunarea a fost izgonită din sediul său obișnuit — localul teatrului dramatic — și, între 11 și 13 noiembrie, și-a ținut ședințele la Clubul pușcașilor. — 20.
- 29 „*Kölnische Zeitung*” — cotidian german, care a apărut, sub acest titlu, cu începere din 1802. Între 1848 și 1849 a oglindit politica lașă și contrarevoluționară a burgheziei liberale prusiene; cotidianul a dus în permanență o campanie furibundă împotriva „Noii gazete renane”. — 20.
- 30 În „*Noua gazetă renană*” nr. 142 (ediția a II-a) și 143 din 14 și 15 noiembrie 1848 a apărut articolul lui G. Weerth „Refuzul în Anglia de a se plăti impozite ca urmare a reformei din 1832”. — 20.
- 31 Această introducere redacțională a precedat o serie de articole ale lui Marx, publicate, sub titlul „Domnul Cavaignac”, în „*Noua gazetă renană*” nr. 142 (ediția a II-a), 145 (supliment special), 146 și 147 (ediția a II-a) din 14, 17, 18 și 19 noiembrie 1848. Articolele reprezintă de fapt o reproducere (cu unele schimbări) după gazeta „*La Presse*”, unde ele au fost publicate, între 7 și 11 noiembrie 1848, sub titlul comun: „Domnul Cavaignac în fața Comisiei însărcinate cu cercetarea împrejurărilor revoluției de la 23 iunie”. — 22.
- 32 Parafrazare a poreclei „micul caporal”, dată de soldații francezi lui Napoleon I; este o aluzie la faptul că Ludovic-Bonaparte, pe cînd se afla în emigrație în Anglia, a făcut parte din detașamentele speciale de constableri care au jucat un rol important în zădărnicirea demonstrației cartiste de la 10 aprilie 1848. — 22.
- 33 Aluzie la participarea generalului Cavaignac la cucerirea Algeriei, precum și la activitatea sa de guvernator în 1848, care s-a caracterizat prin reprimarea sîngeroasă a mișcării arabe de eliberare națională. Tocmai aceste „fapte eroice” i-au creat lui Cavaignac, în ochii burgheziei franceze, faima de „apărător” de nădejde „al ordinii”. — 22.
- 34 „*La Presse*” — cotidian burghez, care a apărut la Paris începînd din 1836; între 1848 și 1849 a fost organul republicanilor burghezi, apoi organ bonapartist. În deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea, gazeta a apărut sub redacția lui E. Girardin. — 22.

35 *Comitetul districtual al democrațiilor din Renania*, în care rolul conducător l-a avut Marx, îndruma activitatea organizațiilor democratice din Renania și din Westfalia.

La sfârșitul lunii iunie 1848, ca urmare a hotărîrii adoptate de primul congres al democrațiilor de la Frankfurt pe Main, a fost creată Comisia centrală, formată din reprezentanții celor trei organizații democratice din Colonia: Asociația democrată, Uniunea muncitorilor și Uniunea muncitorilor și a patronilor. Pînă la convocarea congresului democrațiilor din Renania, această comisie a îndeplinit temporar funcțiile Comitetului districtual. Primul congres al democrațiilor din Renania, care a avut loc la Colonia în zilele de 13 și 14 august 1848 și la care au participat și Marx și Engels, a confirmat componența Comisiei centrale a celor trei asociații democratice din Colonia în calitate de comitet districtual al democrațiilor din Renania; activitatea acestui comitet s-a extins nu numai asupra Renaniei, ci și asupra Westfaliei. Congresul a adoptat o hotărîre cu privire la necesitatea de a desfășura o activitate în rîndurile muncitorilor de fabrică și printre țărani.

În legătură cu începutul loviturii de stat contrarevoluționare din Prusia la 14 noiembrie 1848, încă înainte de hotărîrea corespunzătoare a Adunării naționale, Comitetul districtual al democrațiilor din Renania a făcut apel la populația Renaniei să refuze plata impozitelor.

Apelul Comitetului districtual al democrațiilor a avut un larg răspuns în Renania. În ediția a II-a a „Noii gazete renane” nr. 147 din 19 noiembrie 1848 se arăta că populația din unele orașe și sate — Wittlich, Berncastel, Bonn, Colonia și Neuheim — refuză să mai plătească impozite, și în încheiere se spunea: „Berlinul poate fi apărat numai de energia revoluționară a provinciilor, iar marile orașe provinciale, și în special capitalele de provincie, pot fi apărate numai de energia revoluționară a satelor. *Retuzul de a se plăti impozite* (atît cele *directe* cit și cele *indirecte*) oferă *statului* o minunată posibilitate de a face un important serviciu revoluției”. — 23.

36 Este vorba de *legea cu privire la apărarea libertății individuale*, care a fost adoptată de Adunarea națională din Prusia la 28 august 1848 (prin analogie cu legea engleză din 1679, ea a fost numită Habeas Corpus Act); această lege a fost din capul locului încălcată în mod grosolan de către guvernul prusian. — 24.

37 Titlul articolului a fost împrumutat de Marx din cartea a 6-a a romanului „Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister” de Goethe. — 27.

38 „Neue Preussische Zeitung” avea ca emblemă crucea landwehruului, încercuită cu inscripția: „Cu dumnezeu înainte, pentru rege și țară!”. Mai departe, în textul articolului, se dau citate din nr. 115 (din 11 noiembrie 1848) al acestui ziar. — 27.

39 Marx face aici o aluzie ironică la asemănarea — parțială — dintre măsurile propuse de Hansemann, ministrul de finanțe al Prusiei (împrumutul forțat ca mijloc de stimulare a circulației banilor), și concepțiile lui Pinto, afacerist de bursă olandez din secolul al XVIII-lea (jocul la bursă ca factor care favorizează circulația). Comp. articolul

- „Proiectul de lege cu privire la împrumutul forțat și expunerea de motive” (vezi *K. Marx* și *F. Engels*, Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 295). — 27.
- 40 Guvernul Auerswald-Hanseemann (așa-zisul „guvern al faptelor”) a fost la putere de la 25 iunie pînă la 21 septembrie 1848.
- În vara anului 1848 a fost înființat la Berlin, pe lângă poliția obișnuită, un detașament de oameni înarmați, îmbrăcați în civil, cu misiunea de a zădărnici intrunirile și manifestările maselor populare, precum și în scop de spionaj. Acest detașament de polițiști a căpătat denumirea de constableri, prin analogie cu constablierii speciali din Anglia care au participat la zădărnicierea demonstrației cartiste de la 10 aprilie 1848. — 27.
- 41 *Santa casa* (casa sfîntă) — astfel era numită închisoarea inchiiziției la Madrid. — 27.
- 42 Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. VIII. — 30.
- 43 „*Preussischer Staats-Anzeiger*” — gazetă fondată la Berlin în 1819; din 1819 și pînă în aprilie 1848 a fost organul semioficios al guvernului prusian; din mai 1848 și pînă în iulie 1851 a apărut, sub această denumire, ca organ oficial al guvernului prusian.
- „*Vossische Zeitung*” — „Königlich privilegierte Berlinische Zeitung von Staats- und gelehrten Sachen” — era titlul unei gazete, după numele proprietarului ei, care a apărut sub această denumire la Berlin începînd din 1785. În deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea a avut o orientare liberală moderată. — 34.
- 44 Așa-numitul „cartier al consilierilor intimi”, situat în partea de sud-vest a Berlinului; era locuit mai ales de funcționari prusieni. — 34.
- 45 La 31 octombrie 1848, după ce s-a aflat de cruzimile comise de contra-revoluția austriacă cu prilejul înnăbușirii revoluției de la Viena, a avut loc la Berlin o mare demonstrație populară; ea s-a încheiat cu atacul provocator al batalionului 8 al gărzii civile asupra muncitorilor din construcția de mașini, care erau neînarmați. Reacțiunea prusiană s-a folosit de această provocare pentru a înlocui guvernul Pfuel cu guvernul Brandenburg, care era fățiș contrarevoluționar. — 34.
- 46 Primăria era situată într-un cartier central al Berlinului, care și-a păstrat pînă la mijlocul secolului al XIX-lea denumirea veche de Kölln sau Altkölln. Acolo s-a întrunit, la 14 noiembrie 1848, Adunarea națională prusiană. — 34.
- 47 În legătură cu acest apel a fost intentat un proces împotriva lui Marx, Schapper și Schneider II, membri ai Comitetului districtual al democraților din Renania (vezi volumul de față, pag. 265—286). — 37.
- 48 Potrivit constituției elvețiene adoptate la 12 septembrie 1848, membrii tribunalului federal erau aleși în ședința comună a ambelor Camere ale Adunării federale: Consiliul național și Consiliul cantoanelor. — 38.

- 49 „*Schweizerische National-Zeitung*” — cotidian burghez ; a apărut la Basel cu începere din 1842. — 38.
- 50 Este vorba de rebeliunea antidemocratică de la Freiburg (Fribourg) de la 24 octombrie 1848 (vezi adnotarea 13). Animatorul ei a fost episcopul Marilley. — 39.
- 51 „*Nouvelliste Vaudois*” — ziar burghez elvețian, întemeiat în 1798, a apărut la Lausanne până în 1914 ; în perioada 1840—1850 a avut o orientare radicală. — 39.
- 52 „*Courrier Suisse*” — ziar reacționar ; a apărut la Lausanne din 1840 până în 1853. — 39.
- 53 La 25 octombrie 1848 a fost arestat episcopul Marilley. La 30 octombrie a avut loc la Freiburg (Fribourg) o conferință a reprezentanților guvernelor cantoanelor care făceau parte din eparhie (Fribourg, Berna, Vaud, Neuchâtel și Geneva). La această conferință s-a luat hotărîrea să fie pus în libertate episcopul Marilley, dar să i se interzică să domicilieze sau să desfășoare vreo activitate pe teritoriul celor cinci cantoane. La 13 decembrie el a fost expulzat peste graniță și a rămas în exil pînă în 1856. — 40.
- 54 Este vorba de cel de-al doilea Congres al democraților din Renania, care a avut loc la Colonia la 23 noiembrie 1848. La congres au fost discutate problemele legate de campania pentru refuzul de a se plăti impozitele, precum și problema atragerii țărănimii la lupta împotriva contrarevoluției. La lucrările acestui congres a luat parte și Marx. — 42.
- 55 În legătură cu scrisoarea adresată redacției „Noii gazete renane” de către procurorul Hecker, care încerca să dezmință învinuirile ce-i fuseseră aduse lui și prim-procurorului Zweifel, Marx a spus, în ironie, despre parchetul din Colonia că e „un nou colaborator, care promite”, al „Noii gazete renane” (vezi articolul „Urmărirea judiciară împotriva «Noii gazete renane»”, în *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 194—196). — 44.
- 56 Adunarea națională germană de la Frankfurt a adoptat, la 28 iunie 1848, hotărîrea de a crea o putere centrală provizorie, compusă din regentul imperial (în acest post a fost ales arhiducele austriac Johann) și din guvernul imperial. Puterea centrală provizorie, care nu avea buget și nici armată proprie, care era lipsită de orice forță reală, a devenit executantul politicii contrarevoluționare a suveranilor germani. — 50.
- 57 „*Le National*” — cotidian francez care a apărut la Paris din 1830 pînă în 1851 ; în deceniul al 5-lea al secolului trecut a fost organul republicanilor burghezi moderați. Între 1836 și 1846, J. Bastide a fost redactorul rubricii de politică externă a acestui ziar.

- „*Revue nationale*” — publicație cu orientare creștin-democratică, editată de F. Buchez și J. Bastide; a apărut la Paris din mai 1847 până în iulie 1848. — 50.
- 58 Călătoria la Berlin și în Schleswig, întreprinsă de Maximilian Gagern din însărcinarea guvernului regentului imperial pentru a participa la tratativele de armistițiu cu Danemarca, s-a terminat cu un eșec total, întrucât Prusia și Danemarca au ignorat cu desăvârșire pe reprezentantul unei puteri centrale lipsite de o forță reală.
Marx compară această călătorie zadarnică a lui Gagern cu soarta eroinei unui roman dintre cele mai răspindite în Germania la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, și anume „Călătoria Sofiei de la Memel până în Saxonia” de J. T. Hermes: ea a pierdut mai mult de zece ani cu călătoria ei și tot n-a ajuns la țintă. — 51.
- 59 În aprilie 1848 a izbucnit în Baden o răscoală republicană, condusă de F. Hecker și G. Struve, democrați mic-burghezi. Ea a început printr-o incursiune a detașamentelor republicane dinspre granița elvețiană. La sfârșitul lunii aprilie, această răscoală, prost pregătită și prost organizată, a fost înăbușită. — 51.
- 60 *Cantonul principal* (Vorort) — denumirea cantonului elvețian în care aveau loc ședințele Dietei federale, iar mai târziu cele ale Adunării federale. — 52.
- 61 *Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi* — orice-ar face smintiții regi, acei trebuie să sufere (Horațiu. „Epistole”, cartea I, epistola a II-a). — 52.
- 62 Această notă, datată 23 octombrie 1848 și adresată de puterea centrală germană cantonului principal Berna, a fost publicată în „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung” din 6 noiembrie 1848. — 53.
- 63 *Rinaldo Rinaldini* — eroul romanului cu același titlu al scriitorului german Chr. A. Vulpius; acest roman, care face parte din seria așa-ziselor romane cu „haiduci”, a apărut pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea și s-a bucurat de o mare popularitate.
Karl Moor — personajul principal din drama „Hoții” de Schiller.
Schinderhannes — Hans jupuitorul, poreclă dată tilharului german Johann Bückler, care a trăit la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. — 54.
- 64 Aluzie la Ludovic-Bonaparte, care căuta să tragă foloase din calitatea sa de rudă a lui Napoleon I. — 54.
- 65 Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XXI. — 55.
- 66 După ce, în aprilie 1848, răscoala republicană din Baden a fost înfrântă, unul dintre conducătorii ei, Friedrich Hecker, a emigrat în Elveția, unde a stat până în septembrie în satul Muttenz (cantonul Basel), iar apoi a plecat în America. — 57.
- 67 La 20 noiembrie 1848, Adunarea națională de la Frankfurt a adoptat o hotărîre în care făcea apel la puterea centrală să intervină, prin

comisarii imperiali de la Berlin, pentru a se numi un guvern care să se bucure de încrederea țării, adică un guvern mai convenabil pentru burghezia prusiană decât guvernul fățiș contrarevoluționar Brandenburg-Manteuffel. — 60.

- 68 Aceste expresii au fost luate de Marx dintr-un apel al lui Drigalski către populația din Düsseldorf, pe care „Noua gazetă renană” l-a publicat ca anexă la articolul respectiv. În acest document se spunea : „Ca un comunist profund devotat lui Dumnezeu și regelui meu, declar prin prezenta că, pentru ajutorarea fraților mei sărmani din comunitatea Düsseldorf, atâta timp cât voi trăi aici voi trimite anual, prin vistieria locală a statului, suma de o mie de taleri, în cote lunare, casieriei orașenești locale pentru nevoiași.., Concetățeni ! Urmați acest exemplu și fiți comuniști în înțelesul nobil al acestui cuvânt, și în curînd aici, ca și pretutindeni, se va statornici liniștea, pacea și încrederea.

Cetățeanul von Drigalski”

Düsseldorf, 23 noiembrie.

În legătură cu acest articol al lui Marx, Drigalski a intentat un proces de calomnie „Noii gazete renane” (vezi volumul de față, pag. 640). — 61.

- 69 Este vorba de declarația făcută la 21 noiembrie 1848 de Maurenbrecher, directorul general al poștelor din Düsseldorf, împotriva amestecului gărzii civile în activitatea poștei. — 63.
- 70 În legătură cu legea pentru apărarea libertății individuale, vezi adnotarea 36. — 65.
- 71 *Code pénal* — Codul penal adoptat în Franța în 1810 și introdus de francezi în provinciile din vestul și sud-vestul Germaniei, cucerite de ei; alături de Codul civil, el a rămas în vigoare în Renania și după anexarea ei de către Prusia în 1815. — 66.
- 72 Vezi articolul „Procurorul de stat «Hecker» și «Noua gazetă renană»” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 495—500). — 67.
- 73 Vezi articolul „Arestări” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 183—186). — 67.
- 74 Din „Cîntecul despre vinul renan” al lui M. Claudius, poet german de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea — începutul secolului al XIX-lea. — 67.
- 75 *Disch* — hotel din Colonia; *Mielentz* — hotel din Berlin, în care, la 15 noiembrie 1848, s-a întrunit Adunarea națională prusiană. — 67.
- 76 La sfîrșitul lui septembrie 1848, ministrul de justiție al imperiului a cerut parchetului din Colonia să pornească un proces penal împotriva redacției „Noii gazete renane” în legătură cu o serie de foiletoane în care, sub numele de cavaler Schnapphanski, era persiflat cunos-

- cutul prinț reacionar Lichnowski. Foiletoanele „Viața și isprăvile faimosului cavaler Schnapphanski”, scrise de G. Weerth, au fost publicate, fără semnătură, în „Noua gazetă renană” în august-septembrie, decembrie 1848 și în ianuarie 1849. — 68.
- 77 Guvernul cantonului Zürich, ales pe baza constituției din 1831, a fost răsturnat, în urma puciului conservatorilor și clericilor, la 6 septembrie 1839. După victoria raportată în alegerile din 1845, au venit din nou la putere liberalii. — 69.
- 78 S. Franscini. „Statistica della Svizzera”. Lugano, 1827; „Nuova statistica della Svizzera”, 1848. — 72.
- 79 „Gazette de Lausanne et Journal Suisse” — cotidian burghez fondat la Lausanne în 1798. — 72.
- 80 *Commission du pouvoir exécutif* — guvernul Republicii franceze creat de Adunarea constituantă, la 10 mai 1848, în locul guvernului provizoriu care-și depusese mandatul. Și-a desfășurat activitatea până la 24 iunie 1848, când a fost instituită dictatura lui Cavaignac. — 73.
- 81 Este vorba de broșura anonimă „Deutschland in seiner tiefen Erniedrigung” („Germania în profunzimea ei umilire”), apărută la Nürnberg în 1806. Pentru editarea acestei broșuri, îndreptate împotriva dominației napoleoniene și pătrunse de spirit patriotic, librarul I. F. Palm a fost executat de autoritățile franceze. — 75.
- 82 „Darea de seamă a comisiei pentru problemele austriece în legătură cu interpelările făcute de deputații Wenedey, Heinrich Simon, Wiesner și Bauernschmidt, precum și în legătură cu numeroasele petiții cu privire la problemele austriece”, a fost publicată în editia: „Verhandlungen der deutschen verfassunggebenden Reichsversammlung zu Frankfurt am Main” („Dezbaterea ședințelor Adunării constituante de la Frankfurt pe Main”), vol. 2, Frankfurt pe Main, 1848—1849, pag. 602—619). — 75.
- 83 *Eisele* și *Beisele* — personaje comice din pamfletul satiric anonim al lui I. W. Christern: „Doctor Eisele's und Baron von Beisele's Landtagsreise im April 1847. Genrebilder aus der neuesten Zeitgeschichte” („Plecarea doctorului Eisele și a baronului von Beisele la ședința landtagului în aprilie 1847. Picturi de gen din istoria contemporană”). Leipzig, 1847. — 76.
- 84 Este vorba de poemul satiric al lui K. A. Kortum: „Jobsiada. Poem comic grotesc, în trei părți”, care a apărut în 1784 și a fost de mai multe ori reeditat în secolul al XIX-lea. Harta burlescă a itinerariului anexată la poem reprezenta un labirint destul de complicat. — 76.
- 85 Parafrazarea unui vers din poezia „Der Taucher” („Scufundătorul”) de Schiller. — 76.
- 86 Welcker a fost unul dintre editorii lucrării „Staats-Lexikon oder Encyclopädie der Staatswissenschaften” („Dicționar politic, sau Enciclopedia științelor politice”), apărută în mai multe volume; prima ediție a apărut la Altona între 1834 și 1848. — 76.

- 87 Cîntec popular prelucrat de Arnd. — 77.
- 88 *Arie* din opera „Tancred” de Rossini. — 78.
- 89 Potrivit hotărîrii Congresului de la Viena (1814—1815), teritoriile de pe ambele maluri ale Rinului au fost anexate la Prusia. Pe lângă celelalte titluri, regele Prusiei a căpătât și pe acela de mare duce al Rinului inferior. Într-un manifest publicat la 5 aprilie 1815 în legătură cu alipirea acestei provincii de Prusia, Frederic-Wilhelm al III-lea promitea că va introduce în Renania și în întreaga țară instituții reprezentative. — 82.
- 90 La 10 aprilie 1848, la Londra, prin intervenția trupelor și a constablierilor speciali, a fost zădărnicită o demonstrație a cartiștilor organizată cu scopul de a înainta parlamentului o a treia petiție prin care se cerea adoptarea Cartei poporului.
La 15 mai 1848, cu ajutorul gărzii naționale burgheze, a fost înăbușită o acțiune revoluționară a muncitorilor parizieni.
La 25 iunie 1848 a fost înecat în sînge răscoala proletariatului parizian.
La 6 august 1848 Milano a fost ocupat de trupele austriece care au înăbușit mișcarea de eliberare națională din Italia de nord.
La 1 noiembrie 1848 Viena a fost ocupată de trupele lui Windischgrätz. — 83.
- 91 La Custozza (Italia de nord), armata piemonteză a fost înfrîntă la 25 iulie 1848 de armata austriacă de sub comanda lui Radetzky. — 86.
- 92 Vezi articolele „Belgia — «stat model»” și „Un stat constituțional modern” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 349—352 și pag. 492—494). — 92.
- 93 *Ajax* — personaj din piesa „Troil și Cressida” de Shakespeare, întrupare a ostașului grosolan și trufaș. — 93.
- 94 *Sonderbund* — vezi adnotarea 8. — 97.
- 95 *Doctorul Bartolo* — personaj din comediele „Bărbierul din Sevilla” și „Nunta lui Figaro” de Beaumarchais, precum și din operele cu același nume ale lui Rossini și Mozart. — 104.
- 96 La 5 decembrie 1848 a fost edictat decretul regal prin care s-a dizolvat Adunarea națională prusiană. În completările explicative la acest decret, între altele, guvernul învinuia îndeosebi Adunarea că nu s-a supus decretului de la 8 noiembrie cu privire la transferarea sedințelor Adunării de la Berlin la Brandenburg, măsură care urmărea, chipurile, „să asigure libertatea dezbaterilor reprezentanților poporului împotriva mișcărilor anarhiste din capitală și împotriva influenței teroriste exercitate de ele”. — 110.
- 97 „Adunarea conciliatoare” („Vereinbarungsversammlung”) — denumire dată de Marx și Engels Adunării naționale prusiene, convocată la Berlin în mai 1848 pentru a elabora, „în înțelegere cu coroana”, con-

- stituția. Punând această formulă la baza activității sale, Adunarea a renunțat implicit la principiul suveranității poporului. — 111.
- 98 Concomitent cu dizolvarea Adunării naționale prusiene la 5 decembrie 1848, a fost publicată și constituția acordată. Potrivit acestei constituții a fost introdus sistemul bicameral, prima Cameră transformându-se, datorită censului de vîrstă și de avere, într-o privilegiată „Cameră a seniorilor”; la alegerile de delegați pentru cea de-a doua Cameră, potrivit legii electorale din 6 decembrie 1848, erau admiși numai așa-numiții „prusaci cu dare de mină”. Largile împuterniciri cu care constituția învestea puterea regală, precum și indicația directă în ceea ce privește posibilitatea revizuirii articolelor din constituție, au înlesnit ofensiva ulterioară a contrarevoluției. — 111.
- 99 *Jobsiada* — vezi adnotarea 84. — 111.
- 100 În zilele revoluției din martie 1848 a fugit în Anglia prințul de Prusia, una dintre căpeteniile cele mai urite de popor ale camarilei reacționare de la curte; la 4 iunie 1848, cu sprijinul guvernului Camphausen, s-a întors totuși la Berlin. La 6 iunie, în ședința Adunării naționale din Prusia, Camphausen a încercat să prezinte fuga lașă a prințului drept o călătorie de studii. — 112.
- 101 Din poezia lui Heine „La sosirea străjii de noapte-n Paris”. — 112.
- 102 Este vorba de numirea la 15 septembrie 1848 a generalului Wrangel, fidel camarilei de la curte, ca comandant suprem al districtului militar Brandenburg, din care făcea parte și Berlinul. Markgrafiatul Brandenburg, care la început constituia nucleul Prusiei, cuprindea în evul mediu două părți: Kurmark și Neumark; de aici denumirea lui de marcă. — 112.
- 103 Așa l-au poreclit aici și în alte articole, în mod ironic Marx și Engels, pe Champhausen, făcînd aluzie la subtitlul unei cărți cunoscute pe atunci: K. Rotteck. „Allgemeine Geschichte vom Anfağ der historischen Kenntniss bis auf unsere Zeiten; für denkende Geschichtsfreunde” („Istoria universală de la începutul cunoașterii istorice pînă în timpurile noastre; pentru prietenii istoriei care gîndesc”). Freiburg și Constanța, 1813—1818. — 112.
- 104 Vezi adnotarea 39. — 113.
- 105 Vezi articolul „Căderea guvernului Camphausen” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 108—109). — 113.
- 106 *A doua Dietă unită* a fost convocată la 2 aprilie 1848 sub guvernul Camphausen. Acest organ, constituit din reprezentanți ai stărilor sociale și convocat în scopul respectării „succesiunii legale”, a adoptat legea cu privire la alegerile în Adunarea națională prusiană și a aprobat împrumutul refuzat guvernului de Dieta unită din 1847. După aceasta, dieta a fost dizolvată la 10 aprilie 1848. — 113.

- 107 Aluzie la adresa lui Champhausen, care în tinerețe s-a ocupat cu comerțul cu untdelemn și cereale, și la adresa lui Hansemann, care și-a început activitatea sa comercială cu negoțul cu lână. — 121.
- 108 *Puer robustus sed malitiosus* — băiat robust, dar răutăcios. Vezi prefața lui Hobbes la lucrarea sa „De Cive” („Despre cetățean”), a cărei primă ediție a apărut anonim, la Paris, în 1642, — 123.
- 109 Marx se referă aici la repetatele promisiuni mincinoase făcute de regii Prusiei de a introduce în țară o constituție și instituții reprezentative. Decretul de la 22 mai 1815 promitea crearea unei „reprezentanțe a poporului”, adică instituirea în Prusia a adunărilor provinciale ale reprezentanților stărilor sociale, convocarea unui organ reprezentativ pentru întreaga Prusie și introducerea unei constituții. Potrivit legii cu privire la datoria publică din 17 ianuarie 1820, nu se puteau contracta împrumuturi de stat fără consimțământul reprezentanților stărilor sociale (al dietelor). Dar aceste promisiuni, făcute sub presiunea mișcării burgheze de opoziție, au rămas pe hîrtie. Totul s-a redus la crearea, potrivit legii din 5 iunie 1823, a unor adunări provinciale ale reprezentanților stărilor sociale (diete) cu funcții consultative limitate. Greutățile financiare l-au silit totuși pe Frederic-Wilhelm al IV-lea să dea, la 3 februarie 1847, rescriptul cu privire la convocarea Dietei unite, organul reprezentanților stărilor sociale, constituit din reprezentanții tuturor dietelor provinciale ale Prusiei. Dieta unită, care a refuzat să voteze împrumutul cerut de guvern, a fost curînd dizolvată. Legea electorală din 8 aprilie 1848, promulgată în urma revoluției din martie din Prusia, prevedea convocarea Adunării în vederea elaborării, „în înțelegere cu coroana”, a unei constituții. Felul în care era întocmită această lege, care prevedea alegeri prin delegați, garanta reprezentanților burgheziei și ai birocrăției prusiene majoritatea în Adunare. — 124.
- 110 Din discursul lui Hansemann rostit la ședința din 8 iunie 1847 a primei Diete unite. Vezi „Preussens Erster Reichstag” („Primul Reichstag prusian”). Partea a 7-a, Berlin, 1847, pag. 55. — 126.
- 111 Este vorba de romanul lui Hildebrandt „Kuno von Schreckenstein, sau Un vis profetic”, tipărit la Quedlinburg în 1821. — 126.
- 112 *Negru și alb* — culorile steagului Prusiei. — 127.
- 113 Despre constableri, vezi adnotarea 40. — 130.
- 114 Constituția burghezo-aristocratică belgiană din 1831, adoptată în urma victoriei revoluției burgheze din 1830, a stabilit pentru alegători un cens de avere ridicat, lipsind astfel masele largi populare de dreptul de vot. — 132.
- 115 *Seehandlung* (Comerțul maritim) — societate comercială și de credit, fondată în 1772 în Prusia, care se bucura de o serie de privilegii importante acordate de stat. Ea pune la dispoziția guvernului împrumuturi însemnate și juca, de fapt, rolul de bancher și de samsar al guvernului în chestiuni financiare. În 1904 ea a fost oficial transformată în banca de stat a Prusiei. — 132.

- 116 La 12 iulie 1848 Hansemann a prezentat Adunării naționale prusiene proiectul de lege cu privire la anularea scutirii de plată a așa-numitului impozit pe clase, de care beneficiau înainte nobilii, ofițerii, preoții și învățătorii; la 21 iulie 1848 a fost prezentat proiectul de lege cu privire la anularea scutirii de plată a impozitului funciar. — 133.
- 117 *Fra Diavolo* — porecla faimosului bandit italian, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea—începutul secolului al XIX-lea, Michele Pezza; personaj din opera cu același nume a lui Auber. — 133.
- 118 Vezi articolele „Memoriul lui Patow cu privire la răscumpărări”, „Proiectul de lege cu privire la desființarea servituzilor feudale” și „Dezbatere în legătură cu legea actualmente în vigoare cu privire la răscumpărare” (vezi *K. Marx și F. Engels*, Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 119—120, 312—317, 343—348). — 134.
- 119 Este vorba de congresul iuncherilor din 18 august 1848 de la Berlin, care a fost convocat de conducătorii „Ligii pentru apărarea proprietății și asigurarea bunăstării tuturor claselor”; această organizație a fost reintitulată de congres „Liga pentru asigurarea intereselor moșierilor”, iar congresul a fost denumit „parlamentul iuncherilor”. — 135.
- 120 La 31 iulie 1848, în orașelul silezian Schweidnitz (numirea poloneză: Swidnica), s-a deschis focul împotriva demonstrației de protest a gărzii civile care se ridicase împotriva persecuțiilor ofițerimii contrarevoluționare. Evenimentele din Schweidnitz au avut un mare răsunet în întreaga Germanie. — 135.
- 121 La 9 august 1848 Adunarea națională prusiană a adoptat propunerea deputatului Stein, cu amendamentele deputatului Schultz, de a se cere ministrului de război să dispună ca ofițerii cu stare de spirit ostilă instituțiilor constituționale să considere „o datorie de onoare” de a-și da demisia din armată. În pofida hotărârii adunării, ministrul de război Schreckenstein n-a dat o asemenea dispoziție. Ca urmare, Stein a prezentat a doua oară propunerea sa la ședința Adunării naționale din 7 septembrie; în urma votării acestei propuneri, guvernul Auerswald-Hansemann s-a văzut silit să demisioneze; guvernul Pful, care i-a luat locul, a dat în cele din urmă, într-o formă mult mai atenuată, această dispoziție, dar și de data aceasta a rămas numai pe hirtie. La 17 septembrie 1848, generalul Wrangel a dat un ordin trupelor care vădea intenția militarismului prusac de a trece la un atac direct împotriva cuceririlor revoluției. Ordinul prevedea asigurarea „ordinii publice”, amenința „elementele care se ridică împotriva legalității” și chema pe soldați să strângă rîndurile în jurul ofițerilor și regelui. — 135.
- 122 Expresie din mesajul tronului citit de regele Prusiei Frederic-Wilhelm al IV-lea la deschiderea Dietei unite de la 11 aprilie 1847. În acest mesaj, regele a declarat că nu va consimți niciodată la introducerea unei constituții, pe care el a denumit-o „un petic de hirtie mîzgălită”. — 136.

- 123 Carta constituțională a lui Ludovic al XVIII-lea, „acordată” în 1814, conținea un paragraf — 14 — care glăsuia : „regele este capul suprem al statului”. — 137.
- 124 *Magna Charta Libertatum* (Marea Cartă a libertăților) — document prezentat lui Ioan fără Țară, regele Angliei, de către marii feudali răzvrățiți, care se bucurau de sprijinul cavalerilor și al orașenilor. Carta, semnată la 15 iunie 1215, limita drepturile regelui mai ales în folosul marilor feudali și cuprindea unele concesiuni făcute cavalerimii și orașelor ; această cartă medievală pe stări sociale nu acorda nici un fel de drepturi masei principale a populației, țărani iobagi. — 137.
- 125 „*Frankfurter Journal*” — cotidian german ; a apărut la Frankfurt pe Main din secolul al XVII-lea pînă în 1903 ; între 1840 și 1850 — ziar liberal-burghez, — 138.
- 126 „*Schweizer Bote*” — denumirea prescurtată a ziarului „*Der aufrichtige und wohlverfahrene Schweizer Bote*”, care a apărut cu începere din 1798 ; în 1804 a apărut la Aarau (cantonul Aargau).
„*Basellandschaftliches Volksblatt*” — ziar liberal elvețian ; a apărut în cantonul Basel cu începere din 1835. — 140.
- 127 Vezi articolul „Arestări” (vezi *K. Marx și F. Engels*, Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 183—186). — 141.
- 128 Așa-numitul *proces Risquons-Tout*, care a avut loc între 9 și 30 august 1848 la Anvers, a fost inscenat de guvernul belgian al regelui Leopold în vederea unei răfuielei cu democrații. Drept pretext pentru proces a servit ciocnirea de la 29 martie 1848 dintre legiunea republicană belgiană, care se îndrepta din Franța spre patrie, și un detașament de soldați nu departe de granița franceză, lângă sătulețul Risquons-Tout. — 143.
- 129 *Uniunea muncitorilor din Colonia* a fost întemeiată la 13 aprilie 1848 de A. Gottschalk, membru al comunității din Colonia a Ligii comuniștilor. Uniunea, care număra la început vreo 300 de membri, a crescut pînă la începutul lunii mai pînă la 5.000 de membri, în majoritate muncitori și meseriași. În fruntea uniunii se afla un președinte și un comitet, alcătuit din reprezentanții diferitelor profesii. Organul de presă al uniunii a fost „*Zeitung des Arbeiter-Vereins zu Köln*”, iar de la 26 octombrie 1848 „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*”. Uniunea avea un șir de filiale în oraș. După arestarea lui Gottschalk, ca președinte al uniunii a fost ales la 6 iulie Moll, care a îndeplinit această funcție pînă au survenit evenimentele din septembrie din Colonia, cînd s-a văzut nevoit să emigreze, existînd primejdia de a fi arestat. La 16 octombrie, în urma stăruințelor muncitorilor, Marx a acceptat, cu titlu provizoriu, președinția uniunii. La 28 februarie a fost apoi ales Schapper ca președinte, care a ocupat acest post pînă la sfîrșitul lunii mai 1849.
- Majoritatea activiștilor din conducerea uniunii (Gottschalk, An-neck, Schapper, Moll, Lessner, Jansen, Röser, Nothjung Bedorf) erau membri ai Ligii comuniștilor.

În prima perioadă a existenței ei, uniunea muncitorilor a stat sub influența lui Gottschalk, care, ignorând în spiritul „adevăraților socialiști” însemnătatea sarcinilor istorice ale proletariatului în revoluția burghezo-democratică, promova o tactică sectară de boicotare a alegerilor indirecte pentru Adunarea națională a întregii Germanii și pentru Adunarea națională prusiană și era împotriva sprijinirii în alegeri a candidaților democrați. Frazele extremiste de stînga se îmbinau la Gottschalk cu metode foarte moderate de luptă (petiții înaintate în numele muncitorilor guvernului și Consiliului municipal, orientarea numai înspre formele „legale” de luptă, sprijinirea unor cereri ale unor muncitori înapoiți contaminați de prejudecățile de breaslă etc.) Politica sectară a lui Gottschalk a întîmpinat din capul locului rezistența multor membri ai uniunii, care sprijineau linia tactică a lui Marx și Engels. Sub influența acestora, pe la sfîrșitul lunii iunie 1848 a avut loc o cotitură în activitatea uniunii muncitorilor. Din toamna anului 1848, Uniunea muncitorilor din Colonia a desfășurat o intensă activitate agitatorică și în rîndurile țărănilor. Membrii uniunii au înființat în împrejurimile Coloniei asociații democratice și muncitorești, au răspîndit literatură revoluționară, printre altele „Revendicările partidului comunist în Germania”. Uniunea a întretinut legături strînse cu celelalte uniuni muncitorești din Renania și din Westfalia.

În iarna anului 1848—1849, Gottschalk și adepții lui au dus o luptă aprigă cu scopul de a scinda Uniunea muncitorilor din Colonia. În gazeta lor „Freiheit, Arbeit”, care a început să apară din ianuarie 1849, ei au îndreptat atacuri violente și cu insinuări dușmănoase la adresa lui Marx și a redacției „Noii gazete renane”. Totuși, marea majoritate a membrilor uniunii n-a sprijinit această activitate scizionistă.

Pentru a întări uniunea, Marx, Schapper și alți conducători s-au ocupat în ianuarie-februarie 1849 de reorganizarea ei. La 25 februarie a fost adoptat noul statut, care proclama ca sarcină de competență a uniunii ridicarea conștiinței de clasă și politice a muncitorilor. În aprilie, comitetul uniunii muncitorilor a hotărît să se discute în ședințele uniunii lucrarea lui Marx „Muncă salariată și capital”, tipărită în „Noua gazetă renană”.

Experiența politică dobîndită de muncitori în decursul revoluției, decepția provocată de politica șovăielnică a democraților mic-burghezi, toate acestea i-au îndemnat pe Marx și Engels în primăvara anului 1849 să treacă în practică la crearea unui partid proletar. În legătură cu aceasta, Marx și adepții lui au rupt din punct de vedere organizatoric cu democrația mic-burgheză, fără să renunțe însă la acțiuni comune cu ea în lupta împotriva contrarevoluției care trecea la ofensivă. La 16 aprilie, Uniunea muncitorilor din Colonia a luat hotărîrea de a ieși din Liga asociațiilor democratice din Germania și de a se afilia la Uniunile muncitorilor germani, cu sediul central la Leipzig. La 6 mai 1849 a avut loc Congresul uniunilor muncitorilor din Renania și din Westfalia.

Totuși situația creată atunci în Germania (ofensiva contrarevoluției, înăsprirea represiunilor polițieneste) a împiedicat activitatea ulterioară a Uniunii muncitorilor din Colonia în vederea unirii și organizării maselor muncitorești. După încetarea apariției „Noii gazete renane” și după ce Marx, Schapper și alți conducători ai uniunii au plecat din Colonia, ea și-a pierdut cu timpul caracterul ei politic și

s-a transformat încetul cu încetul într-o simplă asociație muncitoarească culturală. — 143.

- 130 Este vorba de „*Zeitung des Arbeiter-Vereins zu Köln*”, care a apărut din aprilie pînă în octombrie 1848; pînă în iulie 1848 redactorul lui a fost A. Gottschalk, din iulie pînă în septembrie J. Moll. În coloanele ziarului se discuta activitatea Uniunii muncitorilor din Colonia, precum și a altor uniuni muncitorești din Renania. La 24 octombrie 1848 a avut loc procesul intentat lui A. Brocker-Ewererts, patronul tipografiei în care se tipărea ziarul. Era acuzat de faptul că în nr. 12 al ziarului fusese publicat articolul „Arestarea doctorului Gottschalk și a lui Anneke”, iar în nr. 13 articolul „Arestările din Colonia”, care, chipurile, ultragiau pe jandarmi și pe prim-procurorul Zweiffel. Tribunalul l-a condamnat pe tipograf la o lună închisoare și, în cazul că va relua tipărirea ziarului, la o amendă serioasă. De la 26 octombrie, Uniunea muncitorilor din Colonia a început să scoată un nou organ, ziarul „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*” (vezi adnotarea 408). — 143.
- 131 *Legile din septembrie* — legi reacționare promulgate de guvernul francez în septembrie 1835; ele limitau activitatea curților cu juri și introduceau măsuri riguroase împotriva presei. În ceea ce privește presa, aceste legi prevedeau sporirea cautiunilor pentru periodice și introduceau pedeapsa cu închisoare și amenzi mari pentru orice atacuri împotriva proprietății și a orînduirii de stat existente. — 144.
- 132 *Primul congres al democraților* de la Frankfurt pe Main a avut loc între 14 și 17 iunie 1848; au participat la congres delegați a 89 de organizații muncitorești și democratice din diferite orașe din Germania. Congresul a hotărît unificarea tuturor asociațiilor democratice și, în legătură cu aceasta, crearea de comitete districtuale conduse de un Comitet central al democraților din Germania, cu sediul la Berlin. Ca membri ai Comitetului central au fost aleși Fröbel, Rau, Kriege, iar ca supleanți Bayrhofer, Schütte și Anneke. Totuși, din pricina slăbiciunii și a lipsei de fermitate a conducerii mic-burgheze, mișcarea democratică din Germania a continuat să fie și după această hotărîre fărîmițată și neorganizată. — 144.
- 133 „*Der Politische Tendenz-Prozess gegen Gottschalk, Anneke und Esser. Verhandelt von dem Assisen-Hofe zu Köln am 21., 22. und 23. Dezember 1848. Herausgegeben nach den Akten, nach Mitteilungen der Angeklagten und nach stenographischer Aufzeichnung der mündlichen Verhandlungen von M. F. Anneke. Verlag der Expedition der «Neuen Kölnischen Zeitung»*” („Procesul politic tendențios împotriva lui Gottschalk, Anneke și Esser. S-a judecat în fața Curții cu juri din Colonia la 21, 22 și 23 decembrie 1848. Publicat de M. F. Anneke pe baza documentelor, declarațiilor inculpaților și notelor stenografiate ale debaterilor. Imprimeria lui «Neue Kölnische Zeitung»). Toate citatele cuprinse în articolul de față au fost luate de Marx din această broșură.
- „*Neue Kölnische Zeitung für Bürger, Bauern und Soldaten*” — ziar german democrat-revoluționar, scos la Colonia de la 10 septembrie 1848 pînă la 14 iunie 1849 de F. Anneke și F. Beust. Ziarul și-a propus ca, într-o formă accesibilă tuturor, să facă propagandă în rîndurile oamenilor muncii de la orașe și sate, precum și în armată. — 146.

- 134 Este vorba de ședința din 4 iulie 1848 a Adunării naționale prusiene, în cadrul căreia s-a discutat în continuare problema comisiei de cercetare a evenimentelor din Poznan. La sfârșitul ședinței s-a luat hotărârea ca acestei comisii să i se confere puteri depline; după adoptarea acestei hotărâri, care însemna înfringerea guvernului Auerswald-Hansemann, reprezentanții de dreapta au căutat să obțină, contrar regulilor procedurii parlamentare, adoptarea unei propuneri de limitare a imputernicirilor comisiei. În semn de protest, deputații de stînga au părăsit sala de ședințe. Profitînd de acest fapt, cei de dreapta au adoptat propunerea prin care i se interzicea comisiei de a pleca la Poznan precum și de a interoga martori și experți. În felul acesta a fost anulată în mod nelegal hotărîrea inițială a Adunării. — 147.
- 135 „*Deutsche Zeitung*” — cotidian burghez-liberal, organul monarhiștilor constituționali, adepții unificării Germaniei sub hegemonia Prusiei. A apărut din 1847 pînă în 1850; pînă în octombrie 1848 a apărut la Heidelberg (sub conducerea cunoscutului istoric burghez Gervinus), apoi la Frankfurt pe Main.
„*Karlsruher Zeitung*” — cotidian, organul guvernului din Baden; a apărut la Karlsruhe din 1757. — 147.
- 136 Despre unirea celor trei asociații democratice din Colonia — Asociația democratică, Uniunea muncitorilor din Colonia și Uniunea muncitorilor și a patronilor — vezi adnotarea 35. — 149.
- 137 Informația despre hotărîrile tribunalelor districtuale din Ratibor, Bromberg și Münster și decizia Tribunalului suprem din Berlin au fost publicate în „Noua gazetă renană” nr. 147 din 21 decembrie 1848. — 152.
- 138 „*Die Deutsche Reform, politische Zeitung für das constitutionelle Deutschland*” — cotidian german care a apărut la Berlin între 1848 și 1851; organ al cercurilor monarhiste-constituționale. — 153.
- 139 Shakespeare, „Hamlet”, actul I, scena a 4-a. — 153.
- 140 Este vorba de transferarea ședințelor Adunării naționale prusiene de la Berlin la Brandenburg (vezi adnotarea 1). — 155.
- 141 „*Vinătoarea sălbatică*” — după o legendă din mitologia germană, noaptea, sufletele celor morți, sub comanda „vinătorului sălbatic”, cutreieră văzduhul, scoțînd strigăte înfricoșătoare. Oamenii care se întîlnesc cu aceste spirite sînt constrinși să rățăcească pe vecie împreună cu ele. — 155.
- 142 În decembrie 1848, guvernul contrarevoluționar austriac, lovindu-se de rezistența Reichstagului în chestiunea împrumutului forțat, s-a adresat băncii. Dar guvernul numai după ce a amenințat banca că-i va confisca toate rezervele bănești disponibile a reușit să încheie împrumutul. — 156.
- 143 Din imnul lui Schiller „Către bucurie”. — 162.
- 144 Papa Pius al IX-lea, ca să preîntîmpine creșterea mișcării populare, îndată după alegerea sa în 1846, a luat inițiativa unui șir de reforme liberale (amnistia parțială pentru deținuții politici, desființarea cen-

zurii preventive etc.). La 24 noiembrie 1848, după răscoala populară de la Roma, Pius al IX-lea a fugit în cetatea Gaeta, situată pe teritoriul regatului Neapole. — 162.

- 145 *Muntele* (Montagne) sau montagnarzii — partidul democraților-republicani mic-burghezi în frunte cu Ledru-Rollin, s-a grupat în jurul ziarului „La Réforme”, care a apărut la Paris din 1843 până în 1850; la acest grup au aderat și socialiștii mic-burghezi în frunte cu Louis Blanc.

Partidul „National” al burghezilor republicani moderați, în frunte cu Armand Marrast, se sprijinea pe burghezia industrială și pe o parte din intelectualitatea liberală legată de ea; în deceniul al 5-lea al secolului trecut, adepții acestui partid s-au grupat în jurul gazetei „Le National”, care a apărut la Paris din 1830 până în 1851.

Opoziția dinastică — grupare opoziționistă din Camera deputaților din Franța în perioada monarhiei din iulie. Reprezentanții acestei grupări, care exprimau starea de spirit a cercurilor liberale ale burgheziei industriale și comerciale, erau pentru introducerea unei reforme electorale moderate, în care vedeau un mijloc de preîntâmpinare a revoluției și de menținere a dinastiei Orléans. Liderul acestei opoziții dinastice era Odilon Barrot.

Legitimistii — partizanii dinastiei Bourbon, răsturnată în 1830, care reprezenta interesele proprietății latifundiare ereditare. În lupta împotriva dinastiei domnitoare de Orléans, care se sprijinea pe aristocrația financiară și pe marea burghezie, o parte din legitimisti recurgeau adeseori la demagogie socială, dându-se drept apărători ai oamenilor muncii împotriva exploataților burghezi. — 162.

- 146 „*Jubișilor Mei berlinezi*” — chemare lansată de Frederic-Wilhelm al IV-lea, regele Prusiei, în dimineața zilei de 19 martie 1848, în toiu răscoalei populare de la Berlin.

„*Către poporul Meu și către națiunea germană*” — chemare lansată de Frederic-Wilhelm al IV-lea la 21 martie 1848. — 175.

- 147 *Friedrichshain* — cimitir din Berlin unde au fost înmormîntați răsculații de la 18 martie 1848 căzuți în luptele de baricade. — 175.

- 148 În nota pe care maiorul Wildenbruch, însărcinat de către regele Prusiei cu o misiune secretă, a înmînat-o la 8 aprilie 1848 guvernului danez, se spunea că pentru Prusia războiul din Schleswig-Holstein nu are ca scop anexarea unor ducate ale Danemaricii, ci pur și simplu lupta împotriva „elementelor radicale și republicane din Germania”. Guvernul prusian s-a eschivat în fel și chip de la recunoașterea oficială a autenticității acestui document compromițător. — 176.

- 149 Este vorba de articolele lui F. Engels „Comedia războiului” și „Armistițiul cu Danemarca” (două articole) — (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 36—38, 278—281 și 432—436). — 176.

- 150 Sub influența revoluției din martie 1848, în Schleswig-Holstein a izbucnit o răscoală de eliberare națională împotriva Danemaricii. În urma amestecului statelor Confederației germane, în frunte cu Prusia, au început ostilitățile împotriva Danemaricii; totuși, curînd de tot a devenit clar că guvernul Prusiei nu avea intenția să apere in-

- teresele mișcării de eliberare națională din Schleswig-Holstein. Armistițiul pe o perioadă de 7 luni, încheiat la Malmö la 26 august 1848, a lichidat cuceririle democratice revoluționare din Schleswig-Holstein și a menținut de fapt dominația daneză în aceste ducate. Războiul dintre Prusia și Danemarca a reînceput la sfârșitul lunii martie 1849, a continuat pînă în 1850 și s-a terminat cu victoria Danemaricii. Cele două ducate au continuat să facă parte din regatul danez. — 177.
- 151 Potrivit ordinului dat de generalul prusian Pfuel, participanții la răscoala din Poznan din 1848 luați prizonieri erau rași pe cap și stigmatizați cu piatra iadului la mîini și la urechi. — 178.
- 152 Este vorba de Ferdinand al II-lea, rege al ambelor Sicilii, care la 15 mai 1848 a înnăbușit cu cruzime răscoala populară de la Neapole. Vezi articolul lui Engels „Noile fapte de vitejie ale dinastiei Bourbon” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 21—23). — 178.
- 153 Trupele de sub comanda lui Windischgrätz au înnăbușit în iunie 1848 răscoala de la Praga, au zdrobit la 1 noiembrie 1848 revoluția de la Viena, iar în decembrie 1848 au întreprins o campanie împotriva mișcării de eliberare națională din Ungaria, cucerind Pressburgul (Bratislava) și alte orașe. — 178.
- 154 În manifestul său de la 25 iulie 1792, ducele de Braunschweig, comandantul suprem al armatelor austro-prusiene care acționau împotriva Franței revoluționare, a amenințat poporul francez că va șterge Parisul de pe fața pămîntului. — 180.
- 155 Despre concepțiile lui Engels, expuse în acest articol, cu privire la destinele popoarelor slave din cuprinsul imperiului austriac, vezi prefața la volumul de față pag. XI—XIII. — 181.
- 156 Este vorba de evenimentele din Galiția din februarie 1846, cînd în ținuturile poloneze a început răscoala de eliberare națională a Poloniei. La Cracovia, răsculații au reușit să repurteze o victorie vremelnică. În același timp a izbucnit și o răscoală țărănească în Galiția. Autoritățile austriece, care s-au folosit în chip demagogic de ura țaranilor ucraineni împotriva șleahței poloneze care-i asupra, au izbutit într-o serie de cazuri să îndrepte pe țaranii răsculați împotriva detașamentelor de răsculați polonezi. După înnăbușirea răscoalei de la Cracovia a fost crunt înnăbușită și mișcarea țaranilor galițieni. — 184.
- 157 *Ruteni* — denumire, introdusă de etnografii și istoricii burghezi și răspîndită în secolul al XIX-lea, care desemna populația ucraineană din Galiția, Ucraina subcarpatică și Bucovina, dezlipită cu forța de masa principală a poporului ucrainean; reunirea definitivă a poporului ucrainean a avut loc după victoria U.R.S.S. în Marele Război pentru Apărarea Patriei din anii 1941—1945. — 184.
- 158 Vezi seria de articole „Dezbaterile de la Frankfurt cu privire la Polonia” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 353—409). — 185.

- 159 Este vorba de victoria francilor asupra arabilor în anul 732, în lupta de la Poitiers. — 186.
- 160 În anul 1241 a avut loc în Silezia lupta de la Wahlstatt (denumirea poloneză: Dobrze Pole), în care mongolii au învins pe germani și pe slavi. Totuși mongolii nu s-au folosit de această victorie, ci au plecat în Ungaria. — 186.
- 161 La Praga s-a întrunit la 2 iunie 1848 Congresul slav; la acest congres a ieșit la iveală lupta dintre cele două tendințe dominante în mișcarea națională a popoarelor slave, subjugate de imperiul Habsburgilor. Curentul de dreapta, liberal-moderat, în care se încadrau și conducătorii congresului (Palaški, Șafarik), a încercat să rezolve problema națională prin menținerea și consolidarea monarhiei habsburgice. Curentul de stînga, democratic (Sabina, Fritsch, Libelt și alții), s-a ridicat cu hotărîre împotriva acestui fel de rezolvare a problemei și a căutat să întreprindă acțiuni comune cu mișcarea democratică revoluționară din Germania și din Ungaria. O parte dintre delegații la congres din aripa radicală, care participaseră în mod activ la răscoala de la Praga, au fost supuși unor represii sălbatice. La 16 iunie, reprezentanții aripii liberale moderate, care au rămas la Praga, au amînat pentru un timp nelimitat ședințele congresului. În iunie 1848 s-a întrunit la Agram (Zagreb) Săborul popoarelor slave din sud. — 187.
- 162 Din cuvîntarea rostită de Kossuth la ședința din 9 noiembrie 1848 a parlamentului ungar. Vezi „Közlöny” („Buletinul”) din 11 noiembrie 1848. — 192.
- 163 *Negru și galben* — culorile steagului austriac. — 193.
- 164 În legătură cu articolul 370 din Codul penal francez (Code pénal), capitolul despre calomnie, vezi pledoaria lui Enghels la procesul „Noii gazete renane” (vezi volumul de față, pag. 258—259). — 194.
- 165 Este vorba de tratatele cantoanelor elvețiene cu statele europene în legătură cu furnizarea de soldați mercenari. Asemenea tratate s-au încheiat de la mijlocul secolului al XV-lea pînă la mijlocul secolului al XIX-lea; într-o serie de revoluții burgheze din secolul al XVIII-lea și al XIX-lea, mercenarii elvețieni au fost un instrument al contra-revoluției monarhice. — 195.
- 166 „*Le Charivari*” — gazetă satirică franceză, de orientare burghezo-republicană, care a apărut la Paris cu începere din 1832; în perioada monarhiei din iulie s-a dedat la atacuri fulminante împotriva guvernului; în 1848 a susținut guvernul republican burghez și dictatura lui Cavaignac. — 196.
- 167 „*Die Evolution*” — publicație săptămînală democratică revoluționară, organ al emigranților germani în Elveția; a apărut la Biel (cantonul Berna), între 1848 și 1849, sub conducerea lui J. P. Becker; numărul de probă, de la 1 decembrie 1848, a apărut sub titlul „*Die Revolution*” („Revoluția”). — 198.

- 168 Acest articol a rămas neterminat, întrucît la mijlocul lui ianuarie 1849 Engels s-a întors la Colonia. — 199.
- 169 „*Uniunea prusiană a adepților monarhiei constituționale*”, întemeiată în iunie 1848, și secțiile ei locale erau organizații ale unei părți a moșierilor prusieni îmburgheziți și a burgheziei; „Uniunile prusiene” sprijineau politica contrarevoluționară a guvernului și, prin activitatea lor, au binemeritat porecla de „asociația denunțătorilor”, dată lor de presa democrată. — 200.
- 170 „*Uniunile cetățenești*” („*Bürgervereine*”) — organizații ale elementelor burgheze moderate înjghebate după revoluția din martie din Prusia; ele și-au pus ca sarcină apărarea „legalității” și a „ordinii” în cadrul monarhiei constituționale, precum și lupta împotriva „anarhiei”, adică împotriva mișcării democratice revoluționare. — 201.
- 171 Ultimul articol al constituției acordate la 5 decembrie 1848 și decretul de convocare a Camerelor prevedeau revizuirea textului constituției de către Camere înainte de a fi confirmată definitiv și de a se depune jurămîntul. — 201.
- 172 În original, un joc de cuvinte „*wühlt*” și „*heult*” e o aluzie la „*Wühler*” și „*Heuler*”. „*Wühler*” („tulburători”) — poreclă dată în anii 1848—1849 democraților-republicani din Germania de către constituționaliștii burghezi; democrații-republicani, la rîndul lor, i-au poreclit „*Heuler*” („tinguitori”) pe adversarii lor. — 206.
- 173 *Code civil* — codul civil al lui Napoleon, adoptat în 1804; a fost introdus în ținuturile cucerite de francezi în partea de vest și de sud-vest a Germaniei și a rămas în vigoare în Renania și după anexarea ei la Prusia în 1815. — 209.
- 174 În Anglia, în 1649, a fost executat Carol Stuart, iar în 1688 a fost izgonit din țară Iacob al II-lea Stuart.
În Franța, dinastia Bourbon a fost răsturnată pentru prima oară în 1792, iar pentru a doua oară în 1830.
În Belgia, regele Wilhelm de Nassau a fost detronat în 1830. — 211.
- 175 Prin tratatul comercial încheiat la 21 ianuarie 1839 între Prusia (în numele Uniunii vamale) și Olanda, au fost stabilite taxe vamale de import reduse pentru zahărul olandez, ceea ce a pricinuit o pagubă serioasă industriei de zahăr din Prusia și comerțului orașelor germane. — 213.
- 176 Aluzie la Camphausen și Hansemann. — 216.
- 177 *Pustele* — stepele ungare situate în depresiunile dintre Dunăre și Tisa. — 218.
- 178 *Schilda* — numele unui oraș ai cărui locuitori, *schildbürgeri*, eroii unei cărți populare germane cu același titlu („*Schildbürger*”) apărute la sfîrșitul secolului al XVI-lea, au devenit simbolul filistinismului mărginit și al stupidității. — 219.

- 179 „*National-Zeitung*” — gazetă liberală burgheză germană; a apărut la Berlin cu începere din 1848, — 219.
- 180 Legea electorală din 8 aprilie 1848 reglementa alegerile în „adunarea conciliatoare pentru constituția prusiană” pe baza dreptului de vot universal, care era, totuși, limitat de alegerile indirecte (prin delegați). Legea din 6 decembrie 1848, publicată îndată după acordarea constituției, dădea drept de vot numai așa-zisilor „prusieni de sine stătători” (vezi adnotarea 287). — 219.
- 181 Heine. „*Germania. O poveste de iarnă*”, cap. VIII. — 220.
- 182 24 februarie 1848 — ziua în care, în Franța, poporul a răsturnat monarhia lui Ludovic-Filip.
18 martie 1848 — începutul revoluției în Prusia, lupte de baricade la Berlin. — 223.
- 183 Goethe. „*Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister*”, cartea a V-a, capitolul al 16-lea (cunoscut, ca poezie, și sub titlul „*Mignon*”). — 225.
- 184 În legătură cu tinguitorii, vezi adnotarea 172. — 228.
- 185 Este vorba de *Comisia puterii executive* (vezi adnotarea 80). — 232.
- 186 Goethe. „*Cîntecul de noapte al pelerinului*”. — 240.
- 187 Tilly, comandant de oști al Ligii catolice în timpul Războiului de 30 de ani, a luat cu asalt, la 20 mai 1631, orașul Magdeburg și l-a lăsat pradă soldaților săi. Orașul a fost aproape în întregime nimicit de incendiu și distrus de soldați; au fost uciși vreo 30.000 de orășeni. — 242.
- 188 Nota circulară adresată la 23 ianuarie 1849 de guvernul prusian tuturor diplomaților prusieni din statele germane puneă chestiunea restabilirii organului central al Confederației germane, Bundestagul, instituție feudală reacționară impusă poporului german în 1815, prin hotărîrea Congresului de la Viena. — 242.
- 189 Procesul „*Noii gazete renane*” a avut loc la 7 februarie 1849. În fața Curții cu juri din Colonia au compărut K. Marx, redactor-șef, F. Engels, coredactor, și H. Korff, girant responsabil al gazetei. Ei au fost acuzați că în articolul „*Arestări*”, publicat în „*Noua gazetă renană*” nr. 35 din 5 iulie 1848 (vezi K. Marx și F. Engels. *Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 183—186), era ultragiătat prim-procurorul Zweifel și calomniați jandarmii care au arestat pe Gottschalk și Anneke. Cu toate că ancheta judiciară a început la 6 iulie, procesul a avut primul termen abia la 20 decembrie, fiind apoi aminat. La procesul din 7 februarie, Marx și Engels au avut ca apărător pe avocatul Schneider II, iar Korff pe avocatul Hagen. Curtea cu juri i-a achitat pe inculpați, fapt care, după cum se menționa în darea de seamă asupra procesului, „a stîrnit o mare bucurie în rîndurile publicului prezent”. — 245.

- 190 „*Conciliatori*” („Vereinbarer”) — denumire dată de Marx și Engels deputaților Adunării naționale din Prusia, convocată pentru elaborarea, „în înțelegere cu coroana”, a unei constituții. — 251.
- 191 În nr. 48 din 18 iulie 1848 al „Noii gazete renane” a apărut o corespondență din Düsseldorf în care se făcea o critică aspră rechizitorului rostit de prim-procurorul Schnaase împotriva Clubului popular din Düsseldorf. — 256.
- 192 Marx se referă la dezvoltările făcute de „Noua gazetă renană” în legătură cu arestarea lui Julius Wulff (nr. 40 din 10 iulie 1848), Falkenhain (nr. 43 din 13 iulie 1848) și Iosef Wolff (nr. 62 din 1 august 1848). Ca răspuns la această din urmă corespondență, procurorul Hecker a dat o dezmințire („Noua gazetă renană” nr. 64 din 3 august 1848), la care redacția gazetei a răspuns prin notița „Domnul Hecker și «Noua gazetă renană»” (nr. 65 din 4 august 1848). — 257.
- 193 Vezi articolul „Urmărirea judiciară împotriva «Noii gazete renane»” (vezi *K. Marx și F. Engels*. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 194—196). — 261.
- 194 Este vorba de clica reacționară (frații Gerlach, Radowitz și alții) din anturajul lui Frederic-Wilhelm al IV-lea, regele Prusiei. — 262.
- 195 Procesul împotriva Comitetului districtual al democrațiilor din Renania a avut loc la 8 februarie 1849. În fața Curții cu juri din Colonia au compărut K. Marx, K. Schapper și avocatul Schneider II; ei au fost acuzați de instigare la răscoală prin apelul din 18 noiembrie 1848 al acestui comitet, cu privire la refuzul de a se plăti impozitele (vezi volumul de față, pag. 37). Curtea cu juri a achitat pe inculpați. — 265.
- 196 În legătură cu „vînătoarea sălbatică”, vezi adnotarea 141. — 275.
- 197 În legătură cu Habeas Corpus Akte, vezi adnotarea 36.
Legea gărzii civile, adoptată de Adunarea națională la 13 octombrie 1848, a pus garda civilă în totală dependență față de guvern. Dar chiar și sub această formă, existența gărzii civile era considerată ca fiind periculoasă pentru contrarevoluție. La 12 noiembrie 1848, după intrarea trupelor lui Wrangel la Berlin, garda civilă a fost dezarmată. — 277.
- 198 În legătură cu ordinul pe armată propus de Stein, vezi adnotarea 121. — 277.
- 199 Unruh. „*Skizzen aus Preussens neuester Geschichte*” („Schیțe din istoria contemporană a Prusiei”). Magdeburg, 1849. — 278.
- 200 *Inchisorile pensilvaneze* — închisori cu regim de detențiune celulară. Prima închisoare de acest fel a fost construită în 1791 la Fildelfia (S.U.A., statul Pennsylvania). În secolul al XIX-lea, regimul detențiunii celulare a fost larg răspândit în Europa; în Germania se practică acest sistem în cunoscuta închisoare Moabit din Berlin, construită în 1844, precum și într-o serie de alte închisori. — 288.

- 201 La 7 și 8 februarie 1849 au avut loc procesele intentate redactorilor „Noii gazete renane” și Comitetului districtual al democraților din Renania. — 289.
- 202 Este vorba de seria de „Convorbiri politice” ale lui L. Schücking, publicate în „Kölnische Zeitung” nr. 29, 30, 34 și 35 din 3, 4, 9 și 10 februarie 1849. Unul dintre personajele acestor dialoguri, Wagner, spune adresându-se profesorului Urian: „D-ta ai vrut întotdeauna să-l faci puțin pe Mefistofel”. — 289.
- 203 *Cassandra* — profetă dintr-o epopee a grecilor vechi. — 291.
- 204 Despre „Uniunile prusiene”, vezi adnotarea 169. — 292.
- 205 În cadrul adunării populare de la Neuss (lângă Düsseldorf), care a avut loc la 22 noiembrie 1848, Lassalle a rostit o cuvîntare prin care a îndemnat ca, în caz de nevoie, să se dea ajutor armat Adunării naționale prusiene. În aceeași zi Lassalle a fost arestat. — 298.
- 206 *Code d'instruction criminelle* — Codul francez de procedură penală în vigoare în Renania. Marx citează mai departe paragraful 360 din acest cod. — 299.
- 207 În ceea ce privește punctul de vedere al lui Engels expus în acest articol asupra destinelor popoarelor slave încorporate în Imperiul austriac, vezi prefața la volumul de față, pag. XI—XIII. — 301.
- 208 „Aufruf an die Slaven. Von einem russischen Patrioten Michael Bakunin. Mitglied des Slavenkongresses in Prag”. Köthen, 1848. — 302.
- 209 Vezi articolul lui Engels „Sărbătoarea națiunilor la Londra” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 2, E.S.P.L.P. 1958, pag. 640—652), discursurile lui Marx și Engels „Despre Polonia”, articolele lui Engels „Cuvîntare rostită de Louis Blanc la banchetul de la Dijon”, „Majoritatea «mulțumită»”, precum și „Discurs asupra liber-schimbismului”, rostit de Marx la Bruxelles în ianuarie 1848 (vezi și K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 414—416, 427—430, 434—440 și 447—460). — 305.
- 210 Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. VII. — 306.
- 211 *Șocazii* — poreclă dată sîrbilor, în cea mai mare parte catolici, care locuiesc în Slavonia și în Ungaria de sud. — 306.
- 212 *Morlacii* — grup de sîrbi din Dalmația, în majoritatea lor catolici. — 308.
- 213 Vezi articolele lui Engels „Situția din Germania” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 2, E.S.P.L.P. 1958, pag. 592—612), „Socialismul german în versuri și proză”, discursul „Despre Polonia”, „Trei noi constituții”, „Un cuvînt către ziarul «Reforma»” (vezi K. Marx și

- F. Engels*. Opere, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 205—246, 414—416, 523—527 și 535—537). — 311.
- 214 *Teiul slav* (Slovanska lipa) — asociație națională cehă, înființată la sfârșitul lunii aprilie 1848. La Praga, conducerea asociației se afla în mâinile burghezilor liberali (Safařík, Gauč), care, după insurecția de la Praga din iunie 1848, trecuseră în lagărul contrarevoluției, în timp ce în filialele din provincie rolul conducător îl aveau pe atunci mai ales reprezentanții burgheziei radicale cehe. — 315.
- 215 *Swornost* — organizație națională, mai ales studențească, înființată în Cehia în martie 1848.
Burschenschaften — organizații studențești germane, care au luat ființă sub influența războiului de eliberare împotriva lui Napoleon; ele s-au ridicat pentru unificarea Germaniei. Alături de idei progresiste, în cadrul acestor Burschenschaften erau larg răspândite și ideile unui naționalism extremist. — 317.
- 216 *Festivitatea de la Wartburg* a fost organizată de studențimea germană la 18 octombrie 1817, cu prilejul celei de-a 300-a aniversări a Reformei și a celei de-a 4-a aniversări a bătăliei de la Leipzig din 1813. Festivitatea, la care s-au manifestat tendințe naționaliste, s-a transformat apoi într-o demonstrație a studențimii cu stare de spirit opoziționistă împotriva regimului lui Metternich. — 317.
- 217 Cîntec de A. Binzer, scris în 1819 cu prilejul dizolvării asociației studențești de la Iena. — 317.
- 218 *Comisiile constituite din reprezentanții stărilor sociale* au fost instituite în Prusia în 1842. Ele au fost alese pe stări sociale de dietele provinciale din însăși componența acestora. Comisiile constituite din reprezentanții stărilor sociale au format un organ unit, Comisiile unite, care se bucura de funcții consultative. — 320.
- 219 „Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preussischen Staaten. 1844“ („Colecția de legi pentru statele regale prusiene 1844“). Berlin, pag. 96. — 321.
- 220 Unele inexactități din tabelele și cifrele citate în articol au fost rectificate pe baza cărții publicate de A. T. Wöniger: „Preussens erster Reichstag“ („Primul Reichstag prusian“). Partea a 7-a, Berlin, 1847. — 321.
- 221 K. A. Kamptz, „Jahrbücher für die Preussische Gesetzgebung, Rechtswissenschaft und Rechtsverwaltung“ („Anuarul legislației, jurisprudenței și procedurii judiciare prusiene“), vol. 37, Berlin, 1831, pag. 407. — 323.
- 222 „Allgemeines Landrecht für die Preussischen Staaten“ („Drept general pentru statele prusiene“), partea a doua, cap. 20, § 333. — 323.
- 223 Despre tactica lui Marx în timpul alegerilor pentru cea de-a doua Cameră a Adunării naționale prusiene, vezi volumul de față, pag. 642. — 332.

- 224 Această idee este exprimată în articolul lui E. Dronke „Ședința Adunării naționale din 7 și 8 august 1848”, „Noua gazetă renană” nr. 74 din 13 august 1848. — 332.
- 225 „*Schlesische Zeitung*” — cotidian german care a apărut la Breslau începând din 1742; în ajunul și în timpul revoluției din 1848—1849 — organ al cercurilor monarhiste constituționale. — 333.
- 226 Goethe. „Xeniile blinde”. — 335.
- 227 La 16 și 17 februarie 1849 a avut loc la Colonia procesul intentat lui Kinkel, acuzat de a fi ultragiut trupele garnizoanei prusiene din Mainz. Kinkel a fost condamnat la o lună închisoare. — 336.
- 228 „*La Réforme*” — cotidian francez, organ al democraților-republicani mic-burghezi; a apărut la Paris din 1843 până în 1850. Din octombrie 1847 până în ianuarie 1848, Engels a publicat în acest ziar o serie de articole.
„*La République*” — cotidian francez, organ al republicanilor mic-burghezi; a apărut la Paris de la 26 februarie 1848 până la 2 decembrie 1851, sub redacția lui E. Barest.
„*La Révolution démocratique et sociale*” — cotidian francez, organ al democraților-republicani mic-burghezi; a apărut la Paris de la 7 noiembrie 1848 și până la 13 iunie 1849 sub redacția lui J. Delécluze. — 337.
- 229 „*The Northern Star*” — săptăminal englez, organul central al cartiștilor, fondat în 1837; a apărut până în 1852, la început la Leeds, iar din noiembrie 1844 la Londra. Fondatorul și redactorul ziarului a fost F. O'Connor; din redacția ziarului a mai făcut parte și J. Harney. Din 1843 până în 1850 au apărut în acest ziar diferite articole și notițe ale lui F. Engels. — 337.
- 230 Este vorba de ziarele democate italiene „*L'Alba*”, care a apărut la Florența din 1847 până în 1849, și „*Il Contemporaneo*”, care a apărut la Roma din 1846 până în 1849, precum și despre ziarul burghez liberal „*La Concordia*”, care a apărut la Torino din 1848 până în 1849. — 337.
- 231 În suplimentul la nr. 225 al „Noii gazete renane” se face o analiză amănunțită și se critică acest comunicat austriac. La el se referă Engels la sfârșitul articolului de față. — 342.
- 232 Pe baza votului universal, cucerit în urma insurecției populare de la 16 noiembrie 1848 și a dezvoltării ulterioare a revoluției democratice burgheze la Roma, la 21 ianuarie 1849 a fost aleasă Adunarea constituantă care l-a privat pe papă de puterea laică, proclamând republica. Republica de la Roma a existat până la 3 iulie 1849, când a căzut zdrobită de intervenția străină. — 345.
- 233 „*Frankfurter Oberpostamts-Zeitung*” — ziar german care a apărut la Frankfurt pe Main din 1619 până în 1866 și a aparținut prinților Thurn und Taxis, deținătorii unor privilegii asupra poștelor. În perioada revoluției din 1848—1849 a fost organul puterii centrale — regentul imperial și guvernul imperial. — 349.

- 234 „*Revue rétrospective ou Archives secrètes du dernier Gouvernement*” — culegere publicată lunar de J. Taschereau la Paris din 1833 până în 1838, iar din 1848 în mod neperiodic. În nr. 3 din 1848 al acestei culegeri s-a publicat lista fondurilor secrete ale Ministerului Afacerilor Externe al monarhiei din iulie pe anii 1840, 1842, 1844—1847, listă în care figurează și pensia anuală acordată lui K. P. Berli, agentul secret al guvernului Guizot și redactorul lui „*Frankfurter Oberpostamts-Zeitung*”. — 349.
- 235 „*Rheinische Zeitung für Politik, Handel und Gewerbe*” — cotidian care a apărut la Colonia în perioada 1 ianuarie 1842 — 31 martie 1843. Gazeta a fost fondată de reprezentanți ai burgheziei renane care aveau o atitudine opoziționistă față de absolutismul prusac. Gazeta și-a asigurat colaborarea citorva tineri hegelieni. Din aprilie 1842 K. Marx a devenit colaborator al lui „*Rheinische Zeitung*”, iar din octombrie al aceluiași an unul dintre redactorii lui. În „*Rheinische Zeitung*” au fost publicate și o serie de articole ale lui F. Engels. În timpul cît Marx a fost redactor al gazetei, aceasta a căpătat un caracter democrat-revoluționar din ce în ce mai pronunțat. Guvernul a instituit o cenzură deosebit de severă pentru „*Rheinische Zeitung*”, iar ulterior a interzis-o. — 349.
- 236 „*Frankfurter Oberpostamts-Zeitung*” nr. 44 din 20 februarie 1849 citează o corespondență de la Paris tipărită de gazeta „*Die Deutsche Reform*”. — 349.
- 237 Textul inițial al mesajului tronului rostit de Frederic-Wilhelm al IV-lea la deschiderea ședințelor Dietei prusiene, citat în articolul de față, a fost publicat în suplimentul special la nr. 233 al „*Noii gazete renane*” din 28 februarie 1849. În textul mesajului tronului, publicat în „*Noua gazetă renană*” după articolul respectiv, acest pasaj, în formă revăzută, glăsuia: „Spre regretul meu, în capitală și în împrejurimi s-a dovedit necesară instituirea stării de asediu pentru restabilirea ordinii legale și asigurarea securității publice. Propunerile corespunzătoare vă vor fi prezentate, domnilor, fără întârziere”. — 351.
- 238 Despre legile din septembrie, vezi adnotarea 131. — 351.
- 239 *Sala albă* — încăpere din Palatul regal de la Berlin; aici a avut loc la 26 februarie 1849 prima ședință comună a ambelor Camere ale Dietei prusiene convocate din nou. — 353.
- 240 Este vorba de două decrete emise de guvernul prusian la 9 februarie 1849 cu privire la schimbările făcute în vechiul regulament al industriilor: crearea consiliilor industriale (*Gewerberäte*) și a tribunalelor industriale (*Gewerbegerichte*). — 355.
- 241 *Gagging laws* (legi care pun călușul în gură) — așa au fost intitulate cele șase legi extraordinare edictate în Anglia în 1819; ele îngreunau libertatea cuvîntului, a întrunirilor și a presei. — 355.
- 242 „*Deutsche Allgemeine Zeitung*” — sub acest titlu a apărut la Leipzig din 1843 până în 1879; până în vara anului 1848 a avut o orientare conservatoare, după aceea liberală. — 358.

- 243 În „Manifestul electoral al partidului radical al reformelor din Germania”, alcătuit de Ruge (aprilie 1848), drept sarcină principală a Adunării naționale pe întreaga Germanie a fost proclamată „redactarea rațiunii evenimentelor”. — 359.
- 244 Proiectul editării acestui ziar („Allgemeine demokratische Zeitung”) nu a izbutit. — 359.
- 245 „Die Reform. Organ der demokratischen Partei” — ziar german, organ al democraților mic-burghezi; a fost editat de A. Ruge și G. B. Oppenheim, sub redacția lui E. Meien, începînd din aprilie 1848 la Leipzig și Berlin; din vara anului 1848 pînă la începutul deceniului al 6-lea a apărut la Berlin. — 359.
- 246 Așa-numitele *legi ale cerealelor*, care urmăreau îngrădirea sau interzicerea importului de cereale din străinătate, au fost introduse în Anglia în interesul marilor proprietari de pămînt, al landlorzilor. Lupta dintre burghezia industrială și aristocrația funciară din cauza acestor legi s-a încheiat în 1846 prin adoptarea bilului cu privire la abrogarea lor. Această măsură și scăderea prețurilor cerealelor legată de ea, ieftinînd întrucîtva traiul, au dus în cele din urmă la o scădere a salariilor muncitorilor și la o creștere a profiturilor burgheziei. — 362.
- 247 Lupta pentru stăpînirea Oregonului de pe coasta apuseană a Americii de Nord a luat sfîrșit în 1846 prin împărțirea acestui ținut între S.U.A. și Anglia. În felul acesta, S.U.A. au dobîndit o ieșire la Oceanul Pacific. — 362.
- 248 Între 1845 și 1849 Anglia a purtat în India războaie de cîmpire împotriva statului sichilor; rezultatul acestor războaie a fost anexarea întregului Penjab de către Compania Indiilor orientale. — 362.
- 249 Vezi critica făcută de Marx și Engels acestui discurs al lui Bowring în *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 300—309, 453, 455. — 362.
- 250 *Petty sessions* (micile sesiuni) — sesiunile judecătoreștilor de pace din Anglia; ele judecă infracțiunile mărunte potrivit unei proceduri simplificate.
Quarter sessions (sesiunile trimestriale) — congresele judecătoreștilor de pace, care se întrunesc de patru ori pe an. — 357.
- 251 *Uniunea centrală din martie* de la Frankfurt și filialele ei din diferite orașe ale Germaniei au fost organizate la sfîrșitul lunii noiembrie 1848 de deputații de stînga ai Adunării naționale de la Frankfurt. Încă din decembrie 1848 Marx și Engels au biciuit în „Noua gazetă renană” politica echivocă, nehotărîtă a liderilor uniunii democrației mic-burgheze, arătînd că această politică era pe placul dușmanilor revoluției. — 369.
- 252 La 4 martie 1849, camarila austriacă din jurul tînărului împărat Franț-Iosif I a săvîrșit o lovitură de stat, impunînd țării o constituție nouă, antidemocratică; la 7 martie a fost dizolvat Reichstagul întrunit la Kremsier. — 371.

- 253 Aluzie la cele declarate de Frederic-Wilhelm al IV-lea în cuvîntarea sa la deschiderea Dietei unite, la 11 aprilie 1847, că el este „moștenitorul coroanei neștirbite și că trebuie s-o transmită urmașilor săi într-o formă neștirbită”. — 374.
- 254 În prima jumătate a secolului al XIX-lea, prin placat se înțelegea orice chemare, publicație, înștiințare afișată pe stradă pentru a fi văzută de toți. Placatele au fost o armă ascuțită în lupta politică, un mijloc de revoluționarizare a maselor. — 374.
- 255 *Negru, roșu și auriu* — culori care au devenit simbolul mișcării naționale de unificare în Germania. — 375.
- 256 Așa-numita lege cu privire la *crieurs publics* (vînzătorii de ziare pe stradă), edictată de guvernul lui Ludovic-Filip în 1834, a urmărit să facă dificilă răspîndirea publicațiilor opoziționiste. — 375.
- 257 După alipirea Renaniei la Prusia în 1815, guvernul prusian a căutat să introducă în această provincie, în locul codurilor burgheze franceze în vigoare acolo, dreptul feudal prusian cu ajutorul unui șir întreg de legi, decrete, ordonanțe, care urmăreau să restabilească în Renania privilegiile feudale ale nobilimii (majoratele), să introducă legislația penală prusiană, legile cu privire la căsătorie etc. Aceste măsuri, care au stîrnit o opoziție îndîrjită în Renania, au fost desființate după revoluția din martie prin decretele din 15 aprilie 1848. — 376.
- 258 În primăvara anului 1849 a început să apară la Berlin ziarul burghez-liberal german „*Constitutionelle Zeitung*”, fondat de Hansemann. — 381.
- 259 Vezi adnotarea 145. — 391.
- 260 Toată greutatea impozitului suplimentar de 45 de centime de fiecare franc din toate impozitele directe, fixat de guvernul provizoriu francez la 16 martie 1848, cădea asupra țărănimii. Rezultatul acestei politici a republicanilor burghezi a fost că țărănimea s-a îndepărtat de revoluție și la alegerile prezidențiale de la 10 decembrie 1848 a votat pentru Ludovic Bonaparte. — 392.
- 261 Este vorba de cele două încercări de restaurație a Bourbonilor : prima în mai 1814 și a doua în iulie 1815, după tentativa neizbutită a lui Napoleon I de a-și recuceri tronul („*Cele o sută de zile*”). — 392.
- 262 „*Journal des Débats politiques et littéraires*” — cotidian burghez francez fondat la Paris în 1789. În perioada monarhiei din iulie — ziar guvernamental, organ al burgheziei orléaniste. În timpul revoluției din 1848, ziarul a fost exponentul concepțiilor burgheziei contra-revoluționare. — 392.
- 263 La 15 mai 1848 a avut loc acțiunea revoluționară a muncitorilor din Paris în frunte cu Blanqui, Barbès și alții împotriva politicii contra-revoluționare antimuncitorești a Adunării constituante burgheze, căreia îi fusese prezentată o serie de revendicări, printre care re-

- vindicarea formulată de Barbès ca bogătașii să plătească un impozit de un miliard. — 393.
- 264 Între 7 martie și 3 aprilie 1849 s-a judecat la Bourges procesul participanților la evenimentele de la 15 mai 1848. Ca urmare a acestui proces, la 2 aprilie 1849 Barbès a fost condamnat la închisoare pe viață. Blanqui a fost condamnat la 10 ani detențiune celulară, Deflotte, Sobriet, Raspail, Albert și alții la închisoare pe diferite termene și la deportare în colonii. — 393.
- 265 Este vorba de articolul „Un document al Uniunii din martie”, publicat în „Noua gazetă renană” nr. 181 din 29 decembrie 1848, în care a fost demascată adevărata față a fruntașilor mic-burhezi ai stîngii de la Frankfurt, care prin politica lor de paliative au ajutat contra-revoluția. „Noua gazetă renană” îi numește „girondinii revoluției noastre”. — 396.
- 266 Este vorba de reacționara „Asociație catolică” din Adunarea națională de la Frankfurt, în fruntea căreia se afla Radowitz, liderul dreptei extreme, „sufletul contrarevoluției prusace”, după cum îl denumea Marx (vezi volumul de față, pag. 505). — 396.
- 267 Aluzie la subtitlul unei cărți a lui Rotteck, renumită în vremea aceea (vezi adnotarea 103). — 397.
- 268 Clubul *feullant*-ilor, în perioada revoluției burgheze franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, reprezenta interesele marii burghezii care sprijinea puterea regală, precum și ale nobilimii liberale, și îi aduna laolaltă pe adepții monarhiei constituționale. — 397.
- 269 Karl Vogt, unul dintre conducătorii „Uniunii din martie” în 1848—1849; el a mers mai departe decît îi prezisese „Noua gazetă renană”, devenind agentul plătit al lui Ludovic-Bonaparte. Vezi pamfletul lui Marx „Domnul Vogt” (1860). — 397.
- 270 Din balada lui G. A. Bürger „Lenore”. — 399.
- 271 Aluzie la înnăbușirea răscoalei poloneze din 1830—1831 de către trupele țariste. — 399.
- 272 *Tribunalul imperial* — instanță supremă de judecată din Germania în secolele al XV-lea — al XVIII-lea; a ajuns de pomină pentru tărăgăneala și încetineala de necrezut cu care rezolva problemele de competența lui, precum și pentru venalitatea membrilor lui. Tribunalul imperial și-a încheiat existența în 1806, o dată cu lichidarea așa-numitului Sfîntul imperiu roman de națiune germană. — 400.
- 273 În timpul înnăbușirii răscoalei din Poznan la sfîrșitul lunii aprilie — începutul lunii mai 1848, trupele prusiene au suferit o înfrîngere la Milosław și au tras în răsculații polonezi în apropiere de Wreschen (Września) (vezi volumul de față, pag. 177).
- Engels denumește în ironie „victorii” ale armatei prusiene înnăbușirea sîngeroasă de către trupele prusiene a mișcărilor populare din Anhalt în martie 1849, din Mainz în mai 1848 și răscoala din Frankfurt pe Main în septembrie 1848. — 400.

- 274 Aniversarea insurecției muncitorilor parizieni din iunie 1848. — 402.
- 275 Camphausen a fost unul dintre acționarii lui „Rheinische Zeitung”, care a apărut la Colonia în 1842—1843. — 402.
- 276 *Friedrichshain* — vezi adnotarea 147. — 403.
- 277 *Adunările provinciale ale reprezentanților stărilor sociale* (dietele) au fost instituite în Prusia în 1823. Ele erau constituite din reprezentanții a patru stări (ai principilor, nobililor, orașelor și comunităților sătești). Censul electoral și întregul mecanism al alegerilor asigurau nobilimii majoritatea în diete. Dietele erau convocate de rege și competența lor se limita la probleme de economie locală și de administrație provincială. Dietele aveau funcții consultative foarte limitate: aveau dreptul să-și spună părerea pe marginea diferitelor proiecte de lege propuse de guvern pentru a fi discutate. În 1843, sub pretextul introducerii unui cod de legi unic pentru Prusia, regele a pus în discuția Dietei renane noul proiect de cod penal care trebuia să înlocuiască în Renania Codul penal francez mai liberal. A șaptea Dietă renană (1843) a respins acest proiect de lege, declarând că legislația în vigoare din Renania corespunde întru totul moravurilor, obiceiurilor și relațiilor juridice existente în Renania. — 404.
- 278 Aluzie la rescriptele (patentele) lui Frederic-Wilhelm al IV-lea din 3 februarie 1847 cu privire la convocarea Dietei unite. — 404.
- 279 *Uckermark* — partea de nord a provinciei Brandenburg (Prusia), bastionul iuncherimii prusace reacționare. — 405.
- 280 *Sfânta hermandadă* — vezi adnotarea 6. — 405.
- 281 Este vorba de Congresul de la Viena (1814—1815), la care Austria, Anglia și Rusia țaristă — fruntea reacțiunii europene — au împărțit din nou harta Europei în scopul restaurării monarhiilor legitime, în pofida intereselor unificării naționale și a independenței popoarelor. — 406.
- 282 Așa-numitele *Comisii unite*, alcătuite din reprezentanți ai dietelor provinciale, s-au întrunit în ianuarie 1848 pentru a discuta noul proiect de legislație penală. Convocând aceste comisii, guvernul prusian socotea ca, sub aparența pregătirii unor reforme, să potolească agitația generală mereu crescândă. Activitatea comisiilor a fost întreruptă de acțiunile revoluționare care s-au desfășurat la începutul lunii martie în Germania. — 407.
- 283 Este vorba de decretul regelui Prusiei din 6 martie 1821, care extindea asupra Renaniei legislația penală prusiană cu privire la infracțiunile împotriva statului. — 407.
- 284 La 5 decembrie 1848 guvernul contrarevoluționar Brandenburg-Manteuffel a dizolvat Adunarea națională prusiană, a dat publicității așa-numita constituție care fusese acordată și a fixat convocarea Camerelor la 26 februarie 1849. — 413.

- 285 *Tînguitorii* — vezi adnotarea 172. — 416.
- 286 În timpul campaniei împotriva Franței napoleoniene din ianuarie-februarie 1814, dintre toate armatele coaliției, armata prusiană a suferit un șir de înfringeri în Champagne (în bătăliile de la Bar-sur-Aube, Saint-Dizier Montmirail și altele).
Înfringerea armatei prusiene la Iena la 14 octombrie 1806, înfringere care a atras după sine capitularea Prusiei în fața Franței napoleoniene, a arătat toată putreziciunea rinduielilor politice și sociale ale monarhiei feudale a Hohenzollernilor. — 417.
- 287 Legea electorală din 6 decembrie 1848 cu privire la alegerile în cea de-a doua Cameră recunoștea dreptul de vot așa-zişilor „prusieni de sine stătători”; această formulă echivocă oferea guvernului posibilități nemărginite de restrângere a cercului de alegători. — 418.
- 288 *Biserica Sf. Ștefan* din Londra — o parte a palatului Westminster, unde se țineau ședințele Camerei comunelor în secolele al XVI-lea — al XIX-lea.
„*Chambre introuvable*” — Camera deputaților din Franța în 1815—1816, alcătuită din reacționari extremiști.
Camera din 24 februarie 1848 — Camera deputaților din Franța care a încercat să împiedice amploarea pe care o lua revoluția și să mențină monarhia, înlocuindu-l pe Ludovic-Filip cu nepotul său, contele de Paris, în folosul căruia Ludovic-Filip a abdicat la 24 februarie 1848. — 419.
- 289 La 12 martie 1849 regele Sardiniei a rupt armistițiul încheiat la 9 august 1848 cu Austria și la 20 martie au reînceput ostilitățile; pînă la 23 martie armata piemonteză a fost înfrîntă. Carol-Albert a abdicat; noul rege, Victor-Emanuel al II-lea, a încheiat la 26 martie un armistițiu cu austriecii, iar la 6 august 1849 a fost încheiată pacea. — 423.
- 290 Cuvinte din imnul național polonez. — 424.
- 291 În vara anului 1848, în timpul revoluției din Italia de nord, Garibaldi s-a oferit să dea ajutor lui Carol-Albert. Dar detașamentul de voluntari al lui Garibaldi, lăsat în voia soartei de către comandamentul armatei piemonteze, a trebuit de fapt să lupte de unul singur cu austriecii; detașamentul a fost înfrînt și silit să se retragă în Elveția. — 426.
- 292 Este vorba de campania emigranților revoluționari italieni, organizați de democratul burghez Mazzini în 1834. Detașamentul de răsculați a năvălit din Elveția în Savoia, dar a fost înfrînt de trupele piemonteze. — 427.
- 293 Este vorba de legea cu privire la cluburi, adoptată în primă citire de Adunarea națională franceză la 21 martie 1849. Această lege îi priva pe muncitori de dreptul de întrunire și de asociere. — 428.
- 294 *24 februarie 1848* — ziua răsturnării monarhiei lui Ludovic-Filip în Franța. — 428.

- 295 În lupta de eliberare a poporului spaniol împotriva dominației napoleoniene, un rol hotărîtor l-au jucat detașamentele populare de partizani. — 429.
- 296 *Credinciosul Eckart* — erou din legendele germane din evul mediu, tipul omului devotat și al străjerului de nădejde. În legenda despre Tannhäuser, el stă de strajă la muntele Venerei și îi previne pe toți cei ce se apropie asupra primejdiei farmecelor Venerei. — 439.
- 297 Este vorba de broșura lui Radowitz „Deutschland und Friedrich Wilhelm IV“ („Germania și Frederic-Wilhelm al IV-lea“). Hamburg, 1848. — 439.
- 298 La baza lucrării „*Muncă salariată și capital*” se află prelegerile ținute de Marx în cadrul Uniunii muncitorilor germani din Bruxelles în a doua jumătate a lunii decembrie 1847. S-a păstrat textul manuscrisului copiat de mîna lui J. Weydemeyer și care corespunde aproape în întregime textului publicat în „Noua gazetă renană” sub titlul „Munca salariată”. La începutul anului 1848 Marx a făcut o încercare de a publica manuscrisul la Bruxelles. Publicarea a fost însă întreruptă în urma expulzării lui Marx din Belgia.

Pentru prima oară lucrarea a fost publicată sub formă de articole de fond în „Noua gazetă renană” la 5—8 și 11 aprilie 1849 sub titlul „Muncă salariată și capital”. Publicarea acestor articole a fost întreruptă în urma plecării temporare a lui Marx din Colonia, iar apoi din pricina ascutirii situației politice din Germania și a întreruperii apariției „Noii gazete renane”.

Încă această primă publicare a lucrării „Muncă salariată și capital” a contribuit la răspîndirea ideilor socialismului științific în rîndul muncitorilor germani. Astfel, în urma unei hotărîri a comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia, aceste articole ale lui Marx au fost recomandate spre discutare în cadrul uniunilor muncitorilor din Colonia și din alte orașe.

După suspendarea „Noii gazete renane”, Marx a intenționat să publice „Muncă salariată și capital” în broșură, însă el n-a reușit să transpună în fapt această intenție. Această lucrare a fost publicată ca broșură pentru prima oară la Breslau, în 1880, fără participarea lui Marx. A doua ediție a apărut tot acolo în 1881. Ediția din 1884 de la Göttingen-Zürich a apărut cu participarea lui Engels și cu o scurtă introducere a acestuia despre istoricul publicării respectivei lucrări. Prima traducere a lucrării „Muncă salariată și capital” a fost făcută în limba rusă (după ediția germană din 1880); ea a apărut la Geneva în 1883.

O nouă ediție a broșurii, destinată propagandei în rîndul muncitorilor, a apărut în 1891, sub îngrijirea și cu o introducere a lui Engels. În textul acestei ediții, Engels a făcut unele modificări și adăugiri, urmărind să pună de acord expunerea cu dezvoltarea ulterioară a învățăturii economice a lui Marx. În ceea ce privește noua redactare a textului, Engels a scris în introducere: „Toate schimbările introduse de mine se referă la un singur punct. Potrivit originalului, muncitorul își vinde capitalistului contra salariu *munca* sa; potrivit textului actual, el își vinde *forța de muncă*”. Și mai departe Engels fundamentează necesitatea acestei schimbări.

Textul lucrării „Muncă salariată și capital” a rămas neterminat, așa cum a fost publicat. El este în parte completat de manuscrisul lui Marx „Salariul” (vezi volumul de față, pag. 593—619), scris în decembrie 1847.

În volumul de față, lucrarea lui Marx se tipărește după textul publicat în „Noua gazetă renană”. Toate schimbările esențiale, introduse de Engels în ediția separată din 1891, sînt date în note la subsol. Împărțirea lucrării pe capitole corespunde împărțirii pe articole așa cum au apărut în „Noua gazetă renană”. — 441.

299 După cum arată Engels în introducerea la ediția din 1891, „în presă lucrarea a rămas neterminată; făgăduiala de la sfîrșitul articolului din nr. 269 «Va urma» a rămas neîndeplinită, din pricina evenimentelor care s-au precipitat atunci — invazia rușilor în Ungaria, răscoalele din Dresda, Iserlohn, Elberfeld, Palatinat și Baden —, evenimente care au atras după sine chiar și încetarea apariției gazetei”. — 472.

300 În „Noua gazetă renană” nr. 265, 266, 267, 269 și 271 din 6, 7, 8, 11 și 13 aprilie 1849 a fost publicată o serie de foiletoane ale lui G. Weerth în care era ridiculizată hotărîrea Adunării naționale de la Frankfurt din 28 martie 1849 cu privire la alegerea regelui Prusiei, Frederic-Wilhelm al IV-lea, ca împărat al Germaniei. — 476.

301 În bătălia de la Novara (Italia de nord) de la 23 martie 1849, armata austriacă a repurtat o victorie decisivă asupra armatei piemonteze. Despre această bătălie vezi articolul lui Engels „Înfrîngerea piemontezilor” (volumul de față, pag. 427—436).

În urma ofensivei victorioase a armatei ungare de la începutul lunii aprilie 1849, armata austriacă a fost silită să se retragă din Pesta, menținîndu-și garnizoana în cetatea Buda, a cărei asediere s-a prelungit pînă la 2 mai, cînd cetatea a fost luată de unguri.

Engels denumeste în ironie „lupta navală” de la Eckernförde bombardarea escadrei daneze de către bateriile de coastă germane și capturarea a două vase la 5 aprilie 1849 în portul Eckernförde (Schleswig); acest eveniment, care n-a înrîurit cituși de puțin desfășurarea războiului împotriva Danemaricii, a fost înfățișat de presa oficială prusiană ca o mare victorie a trupelor prusiene.

La 13 aprilie 1849 trupele așa-numitei Confederații germane au luat cu asalt fortificațiile daneze de lângă satul Düppel (Schleswig). — 476.

302 *Legi care pun călușul în gură* — vezi adnotarea 241. — 476.

303 Vezi „Stenographische Berichte über die Verhandlungen der durch das Allerhöchste Patent vom 5. Dezember 1848 einberufenen Kammer. Zweite Kammer” („Dare de seamă stenografiată a dezbaterilor Camerelor, convocate conform înaltului decret din 5 decembrie 1848. Camera a doua”). Berlin, 1849, pag. 462—465. — 476.

304 După revoluția din martie 1848 în Poznan a izbucnit o răscoală de eliberare națională a polonezilor împotriva jugului Prusiei reacționare; la această mișcare, alături de șleahicii care se aflau în fruntea ei, au luat parte pe scară largă țărani și meseriași. În martie 1848

guvernul Prusiei a trecut la concesiile, promițând înființarea unei comisii care să înfăptuiască în Poznan unele reforme: organizarea unei armate poloneze, numirea de polonezi în posturi administrative și în alte slujbe și recunoașterea limbii poloneze ca limbă oficială în Poznan. Decretul regal din 14 aprilie 1848 a stabilit însă împărțirea ducatului Poznan în două părți: partea răsăriteană, poloneză, și partea apuseană, „germană”, care nu intra sub prevederile acestei „reorganizări”. După înăbușirea sîngerioasă a răscoalei din Poznan (aprilie-mai 1848), în lunile următoare linia de demarcație a fost mutată tot mai departe spre răsărit, cuprinzînd astfel aproape întregul teritoriu al marelui ducat Poznan. „Reorganizarea” făgăduită polonezilor nu a fost deci înfăptuită. Marx și Engels s-au ridicat cu hotărîre împotriva înăbușirii luptei de eliberare națională a polonezilor de către reacțiunea prusiană și contrarevoluția burgheză (vezi articolele „Noua împărțire a Poloniei”, „O nouă politică la Poznan”, „Dezbaterele de la Frankfurt cu privire la Polonia”, în *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 60—61, 106—107, 353—409). — 477.

- 305 *Războiul cartofilor* — denumire ironică dată așa-numitului război pentru succesiunea bavareză, care a durat din 1778 pînă în 1779, și a fost dus între Prusia și Saxonia, de o parte, și Austria, de altă parte; în fond ostilitățile s-au redus tot timpul la deplasări de trupe și la certuri între soldați pentru cartofi. — 478.
- 306 „*Zeitung des Osten*” — cotidian democratic care a apărut în 1849 la Poznan sub redacția lui V. Stefanski, militant polonez în mișcarea de eliberare națională, membru al comitetului național din Poznan. — 482.
- 307 Vezi articolul „Ședința conciliatoare din 15 iunie” (vezi și *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 89—90). — 483.
- 308 *Uniunea Gustav-Adolf* (întemeiată în 1832) — organizație religioasă pentru ajutorarea comunităților protestante din regiunile catolice din Germania; Rupp, pe vremuri pastor la Königsberg, îndepărtat din funcție pentru criticarea dogmelor bisericesti, a fost exclus din această uniune în 1846. — 484.
- 309 „*Amicii luminii*” — curent religios care a luat ființă în 1841; a fost îndreptat împotriva pietismului, care era dominant în biserica oficială protestantă și care se caracteriza printr-un misticism și bigotism extrem. Această opoziție religioasă a fost una dintre formele prin care burghezia și-a exprimat nemulțumirea față de rînduiele reacționare din Germania în deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea. În 1846 mișcarea „Amicii luminii” a dus la constituirea așa-numitelor „Comunități libere”, care s-au separat de biserica protestantă oficială. — 485.
- 310 Vers din imnul prusian. — 487.

- 311 *Atta Troll* — un urs, personajul principal din poemul cu același nume al lui Heine. În unele pasaje ale poemului, în special în cap. 7, este vorba despre ura ursului mizantrop împotriva risului oamenilor. — 487.
- 312 Lassalle a fost arestat la Düsseldorf la 22 noiembrie 1848. El a fost acuzat că a incitat la înarmare împotriva puterii de stat (vezi volumul de față, pag. 298—299). Procesul împotriva lui a fost târânat în fel și chip de autoritățile judiciare din Renania. Ca răspuns la rugămintea de a-l ajuta — adresată de Lassalle în scrisorile sale către Marx și Engels — în „Noua gazetă renană” s-a publicat o serie de articole în care erau arătate samavolniciile și acțiunile nelegale ale autorităților judiciare față de Lassalle. De asemenea Marx și Engels au făcut parte din delegația care a înmînat la 3 martie procurorului general Nicolovius un protest împotriva târâgării judecării procesului lui Lassalle (informația corespunzătoare a fost publicată în „Noua gazetă renană” nr. 238 din 6 martie 1849). Procesul a avut loc la 3—4 mai; jurații l-au achitat pe Lassalle. Darea de seamă asupra procesului a fost publicată în ediția a doua a „Noii gazete renane” nr. 291 din 8 mai 1849. — 495.
- 313 La 27 aprilie 1849 guvernul prusian a dizolvat cea de-a doua Cameră. Drept pretext pentru dizolvare a servit faptul că Camera a ratificat constituția imperiului, adoptată la 27 martie de către Adunarea națională de la Frankfurt. — 498.
- 314 Despre piatra iadului, vezi adnotarea 151. — 500.
- 315 Vezi seria de articole „Dezbaterile de la Frankfurt cu privire la Polonia” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 353—409). — 500.
- 316 *Tulburătorii* — vezi adnotarea 172. — 504.
- 317 *Konversationshalle* — sală din Berlin în care la 27 aprilie 1849, după dizolvarea celei de-a doua Camere a Dietei prusiene, s-au întrunit deputații de stînga. Cu ajutorul constablerilor, această adunare a fost împrăștiată. — 505.
- 318 Prima oară Lassalle a fost închis din februarie pînă în august 1848 în legătură cu procesul ce i s-a intentat; el a fost acuzat de îndemn la furtul unei casețe cu documente care să servească în procesul de divorț al contesei Hatzfeldt, proces pe care Lassalle l-a dus în calitate de avocat din 1846 pînă în 1854. — 507.
- 319 Din balada lui Schiller „Chezășie”. — 513.
- 320 Bassermann, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt, a plecat la 7 noiembrie 1848 la Berlin în calitate de comisar al puterii centrale. La înapoiere a raportat Adunării la 18 noiembrie că măsurile drastice luate de guvernul prusian erau întemeiate, deoarece în ultimul timp ar fi apărut pe străzile Berlinului indivizi cu înfașurare sălbatică, cum apar de obicei în preajma tulburărilor anarhice. De aici a și provenit expresia ironică de „figură bassermaniană”. — 513.

- 321 La 18 septembrie 1848 a izbucnit la Frankfurt pe Main o răscoală populară în semn de protest împotriva ratificării de către Adunarea națională de la Frankfurt a armistițiului cu Danemarca. Răscoala a fost înăbușită chiar în aceeași zi cu ajutorul trupelor prusiene și austriece. Prin purtarea lor lașă, liderii mic-burghezi de stânga ai Adunării naționale au contribuit la înăbușirea răscoalei. — 514.
- 322 La 26 septembrie 1848 autoritățile din Colonia, înspăimântate de avântul mișcării democratice-revoluționare, au declarat starea de asediu „pentru apărarea individului și a proprietății”. Printr-un ordin al comandaturii militare s-a interzis activitatea tuturor asociațiilor care urmăreau „scopuri politice și sociale”, adunările pe străzi și în piețe, s-a dizolvat garda civilă, căreia i s-a ordonat să predea armele, s-au introdus curțile marțiale, s-a suspendat apariția „Noii gazete renane” și a unei serii de alte ziare democratice. — 523.
- 323 Duminică 6 mai 1849, la Colonia, au avut loc trei congrese ale organizațiilor din Renania și Westfalia: congresul uniunilor muncitorilor, congresul asociațiilor democratice, iar în Deutz — o suburbie a Coloniei — congresul „uniunilor cetățenești” monarhist-constituționale. — 524.
- 324 La 25 septembrie 1848, prin arestarea unui șir de conducători ai asociațiilor democratice și ai uniunilor muncitorilor, autoritățile din Colonia au provocat o acțiune prematură a muncitorilor, care au început să ridice baricade în oraș. Marx și adepții lui au făcut mari eforturi pentru a-i opri pe muncitorii din Colonia de la o acțiune prematură și izolată. A doua zi, la Colonia, sub pretextul „apărării individului și a proprietății”, a fost declarată starea de asediu. — 524.
- 325 Din poezia lui Heine „Vîrcolacul” („Der Wechselbalg”). — 534.
- 326 După tratatul de pace din 1660 de la Oliva, Prusia răsăriteană, pînă atunci sub vasalitatea regelui Poloniei, a trecut sub cea a principelui elector de Brandenburg. — 534.
- 327 Este vorba de prima împărțire a Poloniei între Prusia, Austria și Rusia, care a avut loc în 1772. — 534.
- 328 Este vorba de pacea de la Basel din 1795, pe care Prusia a încheiat-o separat cu Franța. — 535.
- 329 În 1788, din inițiativa lui Bischoffswerder, consilierul lui Frederic-Wilhelm al II-lea, în Prusia au fost edictate decretul regale care îngreădeau libertatea presei și libertatea conștiinței. — 535.
- 330 Așa-numitul *Bundesakt german*, adoptat la Congresul de la Viena la 8 iunie și confirmat de *Schlussakt-ul vienez* din 9 iunie 1815, cuprindea vagi făgăduieli de reforme constituționale, care au rămas însă pe hirtie. — 536.
- 331 *Hotărârile de la Karlsbad* — o serie de hotărîri reacționare, elaborate în august 1819 la Conferința de la Karlsbad (Karlový Vary) a reprezentanților statelor Confederației germane. Aceste hotărîri prevedeau introducerea în toate statele germane a cenzurii, instituirea celei mai stricte supravegheri a universităților, interzicerea asociațiilor studen-

- tești, întemeierea unei comisii centrale de anchetă pentru urmărirea tuturor persoanelor bănuite a fi opoziționiste (așa-numiții „demagogi”). Inspiratorul acestor măsuri polițienești a fost cancelarul austriac Metternich. — 536.
- 332 *Seehandlung* — vezi adnotarea 115. — 536.
- 333 „*Mentalitatea mărginită de supuși*” — expresie a ministrului de Interne al Prusiei, von Rochow, care a devenit foarte cunoscută în Germania. — 537.
- 334 Este vorba de așa-numita „Profeție de la Lehnin” („*Vaticinium Lehninense*”) — poem latin, compus la sfârșitul secolului al XVII-lea, dar atribuit unui călugăr de la mănăstirea din Lehnin, care a trăit în secolul al XIII-lea. Această lucrare originală povestește despre nelegiuirile casei domnitoare din Brandenburg și-i prezicea pieirea. — 537.
- 335 Frederic-Wilhelm al IV-lea, căutînd să reînvie romantismul feudal reacționar, a emis, în 1843, decretul de reinstituire a ordinului Lebedei — ordin religios al cavalerilor medievali, întemeiat în 1443 și decăzut în epoca Reformei. Totuși acest proiect al regelui prusian a rămas neînfăptuit. — 537.
- 336 Vezi adnotarea 122. — 537.
- 337 *Sans-Souci* — palat din Potsdam, una dintre reședințele regiilor prusieni. — 538.
- 338 La 8 mai 1849 la Dresda a fost aproape complet înăbușită răscoala izbucnită la 3 mai, cu care a început lupta în vederea apărării constituției imperiului. — 539.
- 339 La începutul lunii mai 1849, în Renania, în Palatinatul bavarez și în Baden au început mișcări pentru apărarea constituției imperiului, adoptată de Adunarea națională de la Frankfurt la 27 martie 1849, dar respinsă de o serie de state germane în frunte cu Prusia. Masele populare vedeau în constituția imperiului singura cucerire, încă nemimicită, a revoluției. Dar răscoalele, în fruntea cărora se aflau mai ales lideri ai democrației mic-burgeze, au avut un caracter izolat, spontan; ele au fost înăbușite cu cruzime pe la mijlocul lunii iulie 1849. Despre caracterul și desfășurarea acestor răscoale, la care Engels a participat personal, vezi lucrarea sa „*Campania germană pentru constituția imperiului*” (*K. Marx și F. Engels Opere*, vol. 7). — 539.
- 340 În aprilie 1849 guvernul burghez francez a trimis în Italia un corp expediționar în scopul de a interveni împotriva republicii de la Roma și de a restaura autoritatea laică a papii. La 30 aprilie 1849 trupele franceze au fost respinse lângă Roma. — 539.
- 341 Marx se referă la strînsa legătură dintre cei trei monarhi reacționari — regele Prusiei, țarul Rusiei și împăratul Austriei. — 541.
- 342 Majoritatea Adunării naționale prusiene, care continua să se întrunească la Berlin în pofida decretului regal cu privire la mutarea Adu-

- nării la Brandenburg, a fost împrăștiată de trupele generalului Wrangel la 15 noiembrie 1848.
- Cea de-a doua Cameră a fost dizolvată la 27 aprilie 1849 pe baza memoriului guvernului Brandenburg-Manteuffel, sancționat de rege. — 541.
- 343 În fortăreața Königstein s-a ascuns regele Saxoniei Frederic-August al II-lea după ce a fugit din Dresda în timpul răscoalei din mai 1849. „Imperialul Max de la München” — regele Maximilian al II-lea al Bavaniei, propus de cîțiva deputați ai Adunării naționale de la Frankfurt ca împărat al Germaniei. — 541.
- 344 *Alguazil* — ofițer de poliție în Spania. Episodul amintit în articol a fost luat din lucrarea lui Cervantes „Nuvele instructive” („Nuvela despre dialogul cîinilor”). — 554.
- 345 „*Ça ira*” („O să meargă”) — cîntec revoluționar din timpul revoluției burgheze din Franța de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. — 557.
- 346 Heine. „Germania. O poveste de iarnă”, cap. VIII. — 557.
- 347 Este vorba de achitarea redactorilor „Noii gazete renane” și a membrilor Comitetului districtual al democraților din Renania de către Curtea cu juri din Colonia în procesele din 7 și 8 februarie 1849. — 561.
- 348 Vezi articolul „Hüser” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 19—20). — 562.
- 349 Vezi articolul lui *K. Marx* „Răspunsul dat de regele Prusiei delegației do deputați ai Adunării naționale” (vezi și *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 485). — 562.
- 350 Vezi articolul lui *K. Marx* „Victoria contrarevoluției la Viena” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 513—516). — 563.
- 351 Vezi articolul lui *K. Marx* „Procurorul de stat «Hecker» și «Noua gazetă renană»” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 495—500). — 563.
- 352 *Secui* — locuitori din sud-estul Transilvaniei, care vorbesc limba maghiară. — 569.
- 353 Despre bătălia de la Iena, vezi adnotarea 286.
Cetățile prusiene Magdeburg și Küstrin s-au predat armatei lui Napoleon, fără luptă, în noiembrie 1806. — 575.
- 354 „*Neue Deutsche Zeitung. Organ der Demokratie*” — ziar democrat, a apărut între 1848 și 1850, pînă la 1 aprilie 1849 la Darmstadt, iar de la 1 aprilie la Frankfurt pe Main. Redactor responsabil al ziarului a fost pînă la 1 octombrie 1849 O. Lünig, iar de la 1 octombrie O. Lünig, G. Günther și J. Weydemeyer. — 581.

- 355 „*Westdeutsche Zeitung*” — ziar democrat german, editat de G. Becker la Colonia de la 25 mai 1849 pînă la 21 iulie 1850. Acest ziar, care a început să apară îndată după suspendarea „Noii gazete renane”, pretindea că ar fi continuatorul „Noii gazete renane”; redacția ziarului a anunțat că abonații „Noii gazete renane” vor primi de acum încolo „*Westdeutsche Zeitung*” în locul ziarului suspendat. — 581.
- 356 Articolul a fost scris de Engels în timpul șederii lui în sud-vestul Germaniei, unde a plecat după încetarea apariției „Noii gazete renane”. Articolul a fost publicat în ziarul guvernului provizoriu din Palatinat, „*Bote für Stadt und Land*”. Al doilea articol scris de Engels nu a fost publicat, întrucît „a întîmpinat obiecții că ar avea un caracter prea «ațișător»” (vezi lucrarea lui Engels „*Campania germană pentru constituția imperiului*”: *K. Marx și F. Engels*. Opere, vol. 7). — 582.
- 357 În speranța unor evenimente revoluționare hotărîtoare în Franța, în jurul datei de 2 iunie 1849 Marx a plecat la Paris, fiind împuternicit de Comitetul central al democraților să reprezinte partidul revoluționar german pe lângă democrații sociali francezi. — 582.
- 358 Este vorba de generalul prusian Peucker; pînă la 10 mai 1849 a fost ministru de război în așa-numitul guvern imperial, iar apoi a comandat corpul de armată al trupelor imperiale care a înăbușit răscoala din Palatinat și Baden. — 583.
- 359 Vezi adnotarea 145. — 585.
- 360 Este vorba de grupul revoluționar din sinul comisiei celor 25 — organul Comitetului electoral democrat-socialist din Paris —, compus din militanții cluburilor muncitorești și ai societăților secrete. Comitetul democrat-socialist conducea la Paris campania electorală a Muntelui în alegerile din 13 mai 1849 pentru Adunarea legislativă franceză. — 585.
- 361 *Conservatorul de arte și meserii* — institut de învățămînt în Paris. — 586.
- 362 Este vorba de „*Asociația democrată a amicilor constituției*” — organizație a republicanilor burghezi moderați, întemeiată de membrii partidului „*National*” în timpul campaniei electorale pentru alegerile în Adunarea legislativă franceză care s-au ținut la 13 mai 1849. — 586.
- 363 Luînd cuvîntul în cadrul Adunării legislative la 11 iunie 1849, Ledru-Rollin a declarat că Muntele intenționează să apere constituția, dacă va fi nevoie, cu arma în mînă. — 586.
- 364 Este vorba de reprimarea singeroasă a răscoalei muncitorilor din Lyon, care a izbucnit la 15 iunie 1849 sub influența evenimentelor de la Paris de la 13 iunie 1849. — 586.
- 365 Din cauza dificultăților financiare și de ordin organizatoric ivite după declararea stării de asediu la Colonia, la 26 septembrie 1848, și după

suspendarea „Noii gazete renane”, Marx a fost nevoit să ia asupra sa răspunderea materială pentru editarea gazetei; el și-a investit în gazetă toate mijloacele de care dispunea, devenind astfel în fapt proprietarul ei. — 588.

366 După evenimentele de la 13 iunie, la Paris a fost declarată starea de asediu și au început represiunile împotriva democraților și socialiștilor. În legătură cu aceasta, autoritățile franceze l-au încunoștințat pe Marx, la 19 iulie 1849, că s-a emis un ordin de expulzare a lui din Paris la Morbihan, un ținut mlăștinos, nesănătos din Bretania. În urma protestului lui Marx, expulzarea a fost anulată. — 588.

367 „Salariul” — manuscris al lui Marx, legat direct de lucrarea sa neîncheiată „Muncă salariată și capital” (vezi volumul de față, pag. 441—472) și care o completează.

Manuscrisul intitulat „Salariul”, păstrat în arhiva social-democrației germane, a fost publicat pentru prima oară abia în 1924, în limba rusă, în revista „Sozialistisches hozeaistvo”, iar în 1925 în limba originalului în revista „Unter dem Banner des Marxismus”. Mențiunea de pe coperta manuscrisului găsit („Bruxelles, decembrie 1847”), existența unui scurt rezumat a „ceea ce a fost deja expus”, forma expunerii și însuși conținutul manuscrisului ne fac să presupunem că „Salariul” reprezintă o schiță făcută de Marx pentru ultima prelegere sau pentru ultimele prelegeri pe care le-a ținut în a doua jumătate a lunii decembrie 1847 în cadrul adunărilor Uniunii muncitorilor germani de la Bruxelles. Aceasta se confirmă și prin faptul că în timpul când Marx l-a scris, după cum reiese dintr-o însemnare făcută în textul manuscrisului, Marx se pregătea deja pentru celebra sa „Cuvîntare asupra liberschimbismului”, rostită la 9 ianuarie 1848 în cadrul întrunirii publice a Asociației democratice din Bruxelles.

În manuscrisul „Salariul”, ca și în articolele publicate în „Noua gazetă renană”, se arată că muncitorul își vinde capitalistului munca și nu forța sa de muncă, cum s-a spus în lucrările economice de mai târziu ale lui Marx. — 593.

368 Datele cu privire la durata zilei de muncă și la numărul de țesători sînt luate de Marx din cartea lui Carlyle „Cartismul”, unde se spun următoarele: „O jumătate de milion de țesători, care lucrează la războiul manual de țesut cîte 15 ore pe zi, nu sînt, cu toate acestea, în stare să-și asigure în permanență, în cantitate suficientă, hrana cea mai simplă” (Th. Carlyle, *Chartism*. London, 1840, p. 31). — 594.

369 Cuvîntarea lui Bowring este citată în cartea: W. Atkinson, „Principles of Political Economy” („Bazele economiei politice”). Londra, 1840, pag. 36—38. — 594.

370 Un extras din discursul lui Bowring în Camera comunelor a fost folosit de Marx în discursul său asupra liberschimbismului rostit la 9 ianuarie 1848 la ședința publică a Asociației democratice din Bruxelles (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 455—456). — 594.

- 371 Marx se referă la următoarele aprecieri ale lui Carlyle asupra legilor engleze cu privire la săraci: „Dacă îi nenorociți pe nevoiași, atunci ei vor pieri inevitabil în masă. Iată secretul știut de toți exterminatorii de șobolani: faceți o gaură în hambare, organizați o miorlăială, o alarmă continuă, puneți în funcțiune capcanele de șobolani, și «chargeable labourers» ai voștri [săraci care sînt o povară pentru societate] vor dispărea, vor fi nimicți. Un mijloc și mai rapid este șoricioaica și, de altfel, mult mai uman...” Th. Carlyle. „Chartism”. London, 1840, p. 17. — 594.
- 372 J. R. McCulloch, „The Principles of Political Economy” („Bazele economiei politice”), Edinburgh, 1825, pag. 319. — 595.
- 373 J. Wade, „History of the Middle and Working Classes” („Istoria clasei de mijloc și a clasei muncitoare”), ed. a 3-a, Londra, 1835, pag. 125. — 595.
- 374 Marx se referă la următorul pasaj din cartea lui J. Wade: „Cantitatea de muncă aplicată [the quantity of employment] în fiecare ramură a industriei nu este constantă. Ea se poate schimba sub influența alternării anotimpurilor, a variației modei sau a instabilității comerțului” (vezi J. Wade. Op. cit., pag. 252). — 596.
- 375 Este vorba de forma salariului plătit cu bucata (vezi J. Wade. Op. cit., pag. 267). — 596.
- 376 *Trucksystem* — sistem de plată în mărfuri. Babbage scrie în legătură cu aceasta: „Acolo unde muncitorii primesc plata în produse sau sînt siliți să cumpere în prăvălia patronului, acolo se săvîrșesc multe nedreptăți față de ei, ceea ce duce la o mare mizerie”. În perioada de depresiune pentru patron „este prea mare ispita de a scade realmente salariul plătit (prin ridicarea prețurilor la mărfuri în prăvălia sa) — fără a reduce proporția lui nominală — ca să-i poată rezista”. Ch. Babbage. „On the Economy of Machinery and Manufactures” („Despre natura economică a mașinilor și a fabricilor”), ed. a 2-a, Londra, 1832, pag. 304. — 597.
- 377 A. Ure, „Philosophie des manufactures, ou Economie industrielle” („Filozofia fabricii, sau Economia industrială”), vol. I, Bruxelles, 1836, pag. 34, 35. — 597.
- 378 P. Rossi, „Cours d'économie politique” („Curs de economie politică”), Bruxelles, 1843, pag. 369, 370. — 597.
- 379 A. Cherbuliez, „Riche ou pauvre” („Bogat sau sărac”), Paris-Geneva, 1840, pag. 103—104, 105, 109. — 598.
- 380 J. F. Bray, „Labour's Wrongs and Labour's Remedy” („Inconveniențele muncii și remediile muncii”). Leeds, 1839, pag. 152, 153. — 598.
- 381 Vezi adnotarea 375. — 602.
- 382 În extrasele sale din cartea lui Carlyle „Chartismul”, Marx citează următorul pasaj: „În Irlanda există o populație de muncitori de circa

- 7.000.000, dintre care a treia parte, după cum arată statistica, nu au timp de 30 de săptămâni pe an nici măcar cartofi de calitate a treia în cantitate suficientă" (Th. Carlyle, „Chartism”. London, 1840, p. 25). — 602.
- 383 Este vorba de războiul poporului german împotriva stăpînirii napoleoniene între 1813 și 1815. — 603.
- 384 Articolele „Clasa muncitoare franceză și alegerile prezidențiale” și „Proudhon”, Engels le-a scris pentru „Noua gazetă renană”, la începutul lunii decembrie 1848, în timpul șederii sale în Elveția; articolele s-au păstrat în manuscris. — 617.
- 385 Este vorba de lupta din sinul democrației revoluționare franceze în legătură cu alegerile prezidențiale, fixate pentru 10 decembrie 1848. Despre montagnarzi vezi adnotarea 145. — 617.
- 386 „Le Peuple” — ziar francez, organ al proudhoniștilor; a apărut la Paris din 1848 pînă în 1850, la început sub titlul „Le Représentant du Peuple”, iar din septembrie 1848 pînă la 13 iunie 1849 — sub titlul „Le Peuple”; redactorul ziarului a fost P. J. Proudhon. — 617.
- 387 Așa-numiții republicani „puri” (sau tricolori) — partid burghez francez. Organul acestui partid a fost ziarul „Le National”. În timpul revoluției de la 1848, conducătorii partidului au intrat în guvernul provizoriu, iar apoi, cu ajutorul lui Cavaignac, au organizat măcelul din iunie — masacrarea proletariatului revoluționar din Paris. — 618.
- 388 Este vorba de *Comisia puterii executive* — vezi adnotarea 80. — 618.
- 389 „La vraie République — cotidian francez politic și literar, organ al republicanilor mic-burghezi; a apărut la Paris sub titlul de mai sus de la 26 martie pînă la 21 august 1848, cînd a fost interzis; de la 29 martie pînă la 13 iunie 1849 a apărut sub titlul „Journal de la vraie République”; din redacția lui au făcut parte Barbès, Thoré, Pierre Leroux, George Sand. — 618.
- 390 „L'Ami du Peuple en 1848” — ziar francez revoluționar-democrat; a apărut la Paris de la 27 februarie pînă la 14 mai 1848 sub redacția lui F. Raspail. — 621.
- 391 P. J. Proudhon. „Qu'est-ce que la propriété? ou Recherches sur le principe du droit et du gouvernement” („Ce este proprietatea? sau Cercetări asupra principiului dreptului și al guvernării”). Paris, 1840. — 623.
- 392 P. J. Proudhon. „Système des contradictions économiques, ou Philosophie de la misère” („Sistemul contradicțiilor economice, sau Filozofia mizeriei”), vol. I-II, Paris, 1846. — 624.
- 393 *Equitable Labour Exchange Bazaars or Offices* au fost întemeiate de cooperativele muncitorești din diferite orașe ale Angliei; în 1832 această mișcare a fost condusă de R. Owen, care a înființat un asemenea bazar la Londra. La aceste bazare produsele muncii se schim-

- bau pe bani-muncă de hirtie, a căror unitate o alcătuia ora de muncă. Aceste întreprinderi, care reprezentau în sine o încercare utopică de a organiza schimbul fără bani în condițiile economiei capitaliste de mărfuri, au dat curînd faliment. — 624.
- 394 Această expresie este luată din poemul lui Heine „Germania. O poveste de iarnă”, cap. XXIII. — 624.
- 395 K. Marx. „Misère de la philosophie. Réponse à la Philosophie de la misère de M. Proudhon”, Paris et Bruxelles, 1847 (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 65—179). — 624.
- 396 Despre această cuvîntare a lui Proudhon, vezi articolul „Cuvîntarea lui Proudhon împotriva lui Thiers” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 339—342). — 626.
- 397 Vezi adnotarea 72. — 629.
- 398 Ca răspuns la această cerere, la 9 decembrie 1848 Consiliul cantonal din Berna i-a acordat lui Engels dreptul de azil. — 630.
- 399 La cererea ministrului de justiție imperial, parchetul din Colonia l-a pus pe Engels sub urmărire judiciară pentru cuvîntările rostite de el în septembrie 1848 la diferite adunări populare din Colonia. Vezi mandatul de arestare a lui Engels în : K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 569. — 630.
- 400 *Comitetul popular* a fost ales la 13 noiembrie 1848, la o adunare publică din Colonia convocată în semn de protest împotriva transferării Adunării naționale prusice de la Berlin la Brandenburg. Din acest comitet făceau parte Marx, Beust, Nothjung, Weyll, Schneider II și alții. Comitetul avea drept sarcină să obțină sprijinirea Adunării naționale de către Consiliul municipal din Colonia, precum și înapoierea armelor ridicate, în noiembrie, de la garda civilă. În cazul cînd consiliul municipal ar fi refuzat să satisfacă aceste cereri, trebuia să se procedeze la destituirea autorităților orășenești. Consiliul popular a trecut la reorganizarea landwehrului, care trebuia să devină independent de guvern și de autoritățile militare, și a făcut totodată încercarea de a forma un detașament de voluntari, alcătuit din muncitori. Aceste măsuri au fost puse în aplicare de către o comisie specială, legată de comitetul, nou creat, al landwehrului. Comitetul popular a desfășurat, de asemenea, o amplă activitate în localitățile rurale învecinate, îndemnînd pe locuitori să refuze în mod organizat plata impozitelor. — 632.
- 401 Este vorba de următoarele articole din Codul penal (Code pénal) francez pe atunci în vigoare în Renania : art. 209, despre împotrivire față de reprezentanții puterii publice, și art. 217, despre instigare la rebeliune. — 632.

- 402 Drept temei de acuzare a lui Marx, Korff și a altora pentru calomnie la adresa deputaților Adunării naționale de la Frankfurt au servit următoarele documente : 1) seria de foiletoane ale lui G. Weerth „Viața și aventurile faimosului cavaler Schnapphanski“, care a fost publicată fără semnătură în „Noua gazetă renană“ în august-septembrie, decembrie 1848 și ianuarie 1849; 2) o corespondență din Breslau, publicată în nr. 95 din 6 septembrie 1848 al „Noii gazete renane“, în legătură cu mașinațiile electorale ale prințului Lichnovski; 3) o corespondență din Frankfurt, publicată în nr. 102 din 14 septembrie 1848 al „Noii gazete renane“, în care era demascată o dare de seamă falsificată a lui Stedtman, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt, despre modul cum a decurs votarea în legătură cu armistițiul cu Danemarca; 4) hotărîrea Adunării populare de la Colonia, publicată în nr. 110 din 23 septembrie 1848 al „Noii gazete renane“, prin care deputații Adunării naționale de la Frankfurt care votaseră pentru armistițiul cu Danemarca erau învinuiți că au trădat poporul (vezi *K. Marx* și *F. Engels*. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 566). — 634.
- 403 Procesul intentat „Noii gazete renane“, care urma să aibă loc la 20 noiembrie 1848, a fost amînat (vezi volumul de față, pag. 639) și judecat la 7 februarie 1849 (vezi volumul de față, pag. 245—264 și adnotarea 189). — 634.
- 404 Primul congres al uniunilor muncitorilor și al secțiilor Asociației germane democratice naționale din Elveția a avut loc la Berna între 9 și 11 decembrie 1848. — 635.
- 405 Este vorba de Comitetul central al muncitorilor germani care a fost ales la congresul muncitoresc de la Berlin din 23 august—3 septembrie 1848. Acest congres a fost convocat din inițiativa mai multor organizații muncitorești. Programul lui, întocmit sub influența lui Stephan Born, pune în fața muncitorilor sarcina de a lupta pentru satisfacerea anumitor revendicări îngust-profesionale, îndepărtîndu-i astfel de lupta revoluționară. Comitetul central al muncitorilor germani își avea sediul la Leipzig. Alături de Born, din acest comitet făceau parte Schwenniger și Kieck. — 635.
- 406 „*Die Verbrüderung, Correspondenzblatt aller deutschen Arbeiter*“ — organul Comitetului central al muncitorilor germani; a apărut la Leipzig, din octombrie 1848 și pînă în iunie 1850, de două ori pe săptămînă; pînă în mai 1849 redactorul-șef al revistei a fost S. Born. — 635.
- 407 Apărătorul lui Marx și Engels, avocatul Schneider II, a cerut să se amîne dezbaterile procesului, întrucît acuzațiilor nu li se înmînaseră la timp citațiile (cu zece zile înainte). — 639.
- 408 Organul Uniunii muncitorilor din Colonia după încetarea apariției lui „*Zeitung des Arbeiter-Vereines zu Köln*“ (vezi adnotarea 130) a fost ziarul „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*“, care a apărut la Colonia, de două ori pe săptămînă, cu începere de la 26 octombrie 1848. Era editat de P. G. Röser, vicepreședinte al Uniunii muncitorilor din Colonia, și avea ca redactor responsabil pe W. Prinz. La sfîrșitul lunii

decembrie 1848, ca urmare a amestecului lui Gottschalk în treburile ziarului, el a fost suspendat. La 14 ianuarie 1849 a început să apară „*Freiheit, Arbeit*”, al cărui editor a devenit tipograful Bräkker-Ewererts. Redactorul responsabil al acestui ziar, Prinz, care era un adept al lui Gottschalk, căuta să imprime o orientare scizionistă în rindurile Uniunii muncitorilor din Colonia. Prinz nu s-a supus hotărîrilor comisiei redacționale instituită la 15 ianuarie de către comitetul Uniunii muncitorilor din Colonia și alcătuită din Schapper, Röser și Reiff; de aceea la ședința din 29 ianuarie a comitetului a fost adoptată hotărîrea de a nu socoti „*Freiheit, Arbeit*” drept organul uniunii și de a relua apariția ziarului „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*”, pentru care a fost desemnat ca redactor Ch. J. Esser. Ziarul a apărut din nou de la 8 februarie pînă la mijlocul anului 1849. Ziarul „*Freiheit, Arbeit*” a continuat să apară pînă la 17 iunie 1849; el s-a datat, în repetate rînduri, la atacuri violente și la insinuări veninoase la adresa lui Marx și a redacției „*Noii gazete renane*”. — 641.

- 409 Într-o declarație scrisă la Bruxelles la 9 ianuarie 1849 și publicată la 18 ianuarie în ziarul „*Freiheit, Arbeit*”, Gottschalk a încercat să justifice „expulzarea” sa „voluntară” prin afirmația că, în ciuda verdictului de achitare dat de jurați (vezi adnotarea 422), mulți dintre concetățenii săi au rămas totuși convingși că e vinovat. El declara că se va întoarce în țară la chemarea „aceluia care e, în momentul de față, supremul judecător în țară” sau la chemarea concetățenilor săi. O apreciere a acestei declarații este dată în hotărîrea primei filiale a Uniunii muncitorilor din Colonia (vezi volumul de față, pag. 654—655). — 641.
- 410 Potrivit decretului din 5 decembrie 1848, alegerea delegaților a fost fixată pentru 22 ianuarie 1849, iar aceea a deputaților în cea de-a doua Cameră a Dietei prusiene pentru 5 februarie. — 641.
- 411 Este vorba de articolul „Arestări” (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 183—186). — 643.
- 412 O dare de seamă prescurtată a ședințelor Curții cu juri a apărut în nr. 221 din 14 februarie 1849 al „*Noii gazete renane*”. Pledoariile lui Marx și Engels cuprinse în această dare de seamă sînt publicate în volumul de față, pag. 245—264. — 643.
- 413 Este vorba de locotenentii Adamski și Nithacke, care au participat la evenimentele din septembrie de la Colonia, iar în noiembrie 1848 au fost aleși în Comitetul popular (vezi adnotarea 400). Fiind în pericol de a fi arestați, ei au fugit în Belgia, dar acolo au fost arestați și, sub escortă, trecuți în Franța. După ce s-au întors de bunăvoie în Germania, la 14 decembrie au fost trimiși în judecata tribunalului militar. Despre Adamski se știe că la 29 mai 1849 a fost condamnat de tribunalul militar la degradare și la nouă luni închisoare. — 645.
- 414 În ședința din 15 februarie 1849 a comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia, la propunerea lui Engels, a fost adoptată hotărîrea de a se numi o comisie, compusă din Schapper, Röser și Reiff, care să

- stabilească legătura cu una dintre asociațiile democratice în vederea organizării unui banchet cu prilejul aniversării unui an de la revoluția din februarie din Franța. — 647.
- 415 În „Kölnische Zeitung” din 27 februarie 1849 a fost publicată o corespondență despre banchetul de la 24 februarie. În ea se spunea printre altele: „Printre oratori s-a distins mai cu seamă deputatul Gladbach, prin discursurile sale fulminante împotriva dinastiei Hohenzollern, a conțelului Brandenburg și a altora”. — 647.
- 416 Este vorba de grupul de participanți la răscoala din Baden din aprilie 1848, care au emigrat la Besançon (Franța); mai târziu, acest grup, sub forma așa-zisei companii de la Besançon în frunte cu Willich, a participat la răscoala din Baden-Palatinat din 1849. — 647.
- 417 Vezi adnotarea 128. — 648.
- 418 Este vorba de cântecul patriotic francez „Les Girondins”, devenit popular în perioada revoluției franceze din 1848; el era cunoscut și prin refrenul „Mourir pour la patrie”. — 648.
- 419 Vezi adnotarea 264. — 649.
- 420 Este vorba de ziarul „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*” (vezi adnotarea 408). — 649.
- 421 Vezi adnotarea 405. — 651.
- 422 În această hotărîre este criticată poziția adoptată de Gottschalk în timpul revoluției din 1848—1849. Încă de la început au ieșit la iveală divergențele dintre el și linia tactică a lui Marx și Engels. În iulie 1848, Gottschalk a fost arestat, împreună cu Anneke și cu Ch. J. Esser, și deferit justiției, sub acuzarea de „instigare la răscoală armată împotriva puterii regale”. La 21—23 decembrie a avut loc judecarea procesului. Sub presiunea opiniei publice, jurații au fost nevoiți să-i achite pe acuzați. După eliberarea din închisoare, Gottschalk a dus o politică activă de sciziune a Uniunii muncitorilor din Colonia. Hotărîrea de față a fost adoptată de uniune la 24 aprilie 1849. — 653.
- 423 În legătură cu amestecul lui Gottschalk în treburile ziarului „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*”, organul Uniunii muncitorilor din Colonia, vezi adnotarea 408. — 654.
- 424 Potrivit știrilor apărute în ziare („*Deutsche Allgemeine Zeitung*” din 10 mai 1849 și „*Trier'sche Zeitung*” din 12 mai 1849), Congresul uniunilor muncitorilor din Renania și Westfalia s-a ținut într-adevăr în ziua anunțată, adică duminică 6 mai 1849. — 657.
- 425 Vezi adnotarea 402. — 661.

Date din viața și activitatea
lui Karl Marx și Friedrich Engels
(Noiembrie 1848-august 1849)

1848

- Noiembrie* În lipsa lui Engels și a o serie de alți redactori ai gazetei, care au părăsit Colonia din cauza pericolului de a fi arestați, aproape întreaga muncă de redactare a „Noii gazete renane” cade pe umerii lui Marx. În același timp el participă îndeaproape la activitatea Uniunii muncitorilor din Colonia, în calitate de președinte al ei, precum și la activitatea Asociației democratice și a Comitetului districtual al democrațiilor din Renania, mobilizând masele populare la rezistență activă împotriva ofensivei dezlănțuite de contrarevoluție.
- Aprox.
7 noiembrie* Engels, care se află în Elveția, părăsește Lausanne și pleacă la Neuchâtel.
- 7 noiembrie* Engels trimite lui Marx un articol despre republica din Neuchâtel, intitulat „Fostul principat”. Articolul e publicat în „Noua gazetă renană” din 11 noiembrie.
- 8 noiembrie* În legătură cu lovitura contrarevoluționară care se pune la cale în Prusia, Marx scrie articolul „Criza de la Berlin”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 9 noiembrie.
- Aprox.
9 noiembrie* Engels părăsește orașul Neuchâtel și pleacă la Berna.
- 9 noiembrie* Engels scrie articolul „Noile instituții reprezentative. — Succesele mișcării în Elveția”. Articolul se publică în „Noua gazetă renană” din 15 noiembrie.
- 11—13 noiembrie* Marx scrie o serie de articole intitulate „Contrarevoluția de la Berlin”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 12 (în două ediții) și 14 noiembrie. El îndeamnă masele populare să răspundă la acțiunile contrarevoluției prin refuzul de a plăti impozitele, văzind în acest refuz un mijloc de presiune revoluționară organizată a poporului asupra guvernului.
- 13 noiembrie* La adunarea populară de la Colonia este ales un comitet popular din care face parte și Marx. Misiunea

acestui comitet consta în a organiza și a înarma masele pentru lupta împotriva încasării impozitelor și împotriva loviturii contrarevoluționare care se pregătea în Prusia.

Marx participă la o adunare a Asociației democratice din Colonia; el dă citire unei telegrame de la Viena pe care tocmai o primise și care anunța executarea lui Robert Blum; această veste provoacă o explozie de indignare în întreaga sală.

14 noiembrie

Marx este interogată de către judecătorul de instrucție în legătură cu „ultrajul” adus procurorului Hecker. În fața clădirii Curții de apel s-a adunat o mare mulțime de oameni, dornici să-și manifeste simpatia față de Marx. După terminarea interogatoriului, poporul îl conduce pe Marx la sala Eiser, unde el aduce mulțumiri celor de față pentru simpatia și sprijinul lor.

În numele Comitetului districtual al democrațiilor din Renania, Marx și Schneider II adresează un apel către toate asociațiile democratice din Renania, cărora le propun să organizeze adunări populare și să îndemne populația să refuze plata impozitelor. Pentru discutarea măsurilor care urmează să fie luate ulterior, Comitetul districtual fixează pentru data de 23 noiembrie un congres al democrațiilor din Renania. Apelul este publicat în „Noua gazetă renană” din 15 noiembrie.

15 noiembrie

Marx scrie articolul „Guvernul pe banca acuzaților”, care apare, în aceeași zi, într-un număr special al „Noii gazete renane”.

Engels se adresează Direcției judiciare a poliției din cantonul Berna cu rugămintea de a i se acorda dreptul de domiciliere în orașul Berna.

17 noiembrie

„Noua gazetă renană” publică un articol al lui Marx, intitulat „Spovedania unui suflet ales”.

Marx scoate un supliment special al „Noii gazete renane”, în care îndeamnă populația să nu plătească guvernului nici un fel de impozite. De la 19 noiembrie până la 17 decembrie, în toate numerele gazetei apare chemarea „Nici un fel de impozite !!!”.

18 noiembrie

Marx scrie articolul „Un decret al lui Eichmann”, care apare în numărul din 19 noiembrie al „Noii gazete renane”.

Marx, Schapper și Schneider II, în numele Comitetului districtual al democrațiilor din Renania, publică un al doilea apel în care îndeamnă populația să se împotrivescă pretutindeni, prin toate mijloacele, perceptorii forțate a impozitelor, să organizeze detașamente armate și să creeze organe ale puterii populare sub forma comitetelor de securitate. Apelul este publicat în „Noua gazetă renană” din 19 noiembrie.

- 20 noiembrie** Marx și alți doi membri ai Comitetului districtual al democraților din Renania — Schapper și Schneider II — primesc ordin să se prezinte, pe ziua de 21 noiembrie, în fața judecătorului de instrucție pentru interogatoriu. Ei sînt acuzați „de instigare fățișă la rebeliune” în legătură cu apelul de a se refuza plata impozitelor.
- Marx, Schapper și Schneider II publică un nou apel, în care, după ce arată că au fost invitați să se prezinte în fața judecătorului de instrucție, sfătuiesc pe democrații renani să se abțină de la orice acțiuni premature. Apelul este publicat în „Noua gazetă renană” din 21 noiembrie.
- 21 noiembrie** Marx este supus unui interogatoriu în legătură cu apelul Comitetului districtual al democraților din Renania, care conținea îndemnul de a se refuza plata impozitelor.
- Tribunalul districtual din Colonia hotărăște amnarea procesului lui Engels și al celorlalți participanți la evenimentele din septembrie de la Colonia (Wachter, Bürgers etc.) pînă ce aceștia se vor prezenta în fața justiției.
- 22 noiembrie** Marx scrie articolul „Adunarea de la Frankfurt”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 23 noiembrie.
- 23 noiembrie** Marx participă la lucrările Congresului al II-lea al democraților din Renania, în cadrul căruia sînt dezbătute problemele legate de campania pentru refuzul de a se plăti impozitele. Congresul acordă o atenție deosebită activității desfășurate de democrați la sate, considerînd că e necesară atragerea maselor țărănești la lupta împotriva contrarevoluției. Congresul aprobă hotărîrea Comitetului districtual al democraților și dă delegaților instrucțiunile cuvenite.
- „Noua gazetă renană” publică articolul lui Engels „Alegeri pentru tribunalul federal”.
- 24 noiembrie** Marx scrie articolele: „Drigalski—legiutorul, cetățeanul și comunistul” și „Trei procese împotriva «Noii gazete renane»”, care sînt publicate în „Noua gazetă renană” din 26 noiembrie.
- Engels trimite la Colonia articolele sale „Puterea centrală germană și Elveția” și „Personalitățile Consiliului federal”. Articolele apar în numerele din 26 și 29 noiembrie ale „Noii gazete renane”.
- 29 noiembrie** Marx scrie articolul „Mișcarea revoluționară din Italia”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 30 noiembrie.
- Într-o scrisoare, Marx îl roagă pe Engels să scrie pentru „Noua gazetă renană” niște articole despre Proudhon, despre evenimentele din Ungaria și despre o republică federativă după modelul Elveției.

- Inceputul lunii decembrie* Engels scrie articolele „Clasa muncitoare franceză și alegerile prezidențiale” și „Proudhon”, care au rămas nepublicate.
- Aprox. 2 decembrie* Marx este din nou chemat la interogatoriu în fața judecătorului de instrucție în legătură cu niște articole apărute în „Noua gazetă renană”: seria de foiletoane „Viața și faptele vestitului cavaler Schnapphanski”, scrise de G. Weerth și publicate fără semnătură, corespondența din Breslau în legătură cu mașinațiile electorale ale lui Lichnowski, corespondența din Frankfurt în care era demascată darea de seamă falsificată, făcută de Stedtman, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt, precum și hotărîrea adunării populare de la Colonia din 20 septembrie 1848, publicată tot în „Noua gazetă renană”.
- 6 decembrie* În legătură cu dizolvarea Adunării naționale prusiene, Marx scrie articolul „A doua fază a contrarevoluției”. Articolul este publicat în „Noua gazetă renană” din 7 decembrie, într-o ediție specială.
Engels scrie articolul „Consiliul național”, care se publică în numărul din 10 decembrie al gazetei.
- 8 decembrie* Uniunea muncitorilor din Lausanne însărcinează pe Engels, „ca vechi luptător pentru interesele proletariatului”, s-o reprezinte la primul Congres al Uniunii muncitorilor germani din Elveția, care trebuia să se deschidă la 9 decembrie la Berna.
- 9 decembrie* Lui Engels i se acordă dreptul de domiciliere în orașul Berna.
- 9—29 decembrie* Marx scrie seria de articole „Burghezia și contrarevoluția”, în care face bilanțul revoluției din martie, caracterizează repartizarea forțelor de clasă în Germania la sfîrșitul anului 1848 și demască rolul trădător al burgheziei prusiene. Articolele sînt publicate în „Noua gazetă renană” din 10, 15, 16 și 31 decembrie.
- 19 decembrie* În „Noua gazetă renană” apare o înștiințare în legătură cu abonamentele la gazetă pe primul trimestru al anului 1849; în ea se subliniază că această publicație nu este numai organul democrației germane, ci și al celei europene.
- 20 decembrie* Procesul intentat lui Marx, redactor-șef al „Noii gazete renane”, lui Korff, girant responsabil, și lui Engels, redactor al acestei gazete, acuzați de ultraj împotriva prim-procurorului Zweiffel și de calomnie la adresa jandarmilor (în legătură cu articolul „Arestările”, publicat în numărul din 5 iulie al gazetei), urma să se judece la 20 decembrie la Curtea cu juri; el se amînă însă din cauza unui viciu de procedură.
- 21 decembrie* Marx este citat la judecătorul de instrucție în legătură cu articolul „Drigalski—legiuitorul, cetățeanul și comu-

- nistul", apărut în „Noua gazetă renană” din 26 noiembrie.
- 21—22 decembrie Marx scrie articolul „Procesul lui Gottschalk și al tovarășilor lui”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 22 și 23 decembrie.
- 24 decembrie În „Noua gazetă renană” apare articolul lui Marx „Contrarevoluția din Prusia și casta magistraților din Prusia”.
- 31 decembrie Marx scrie articolul „Mișcarea revoluționară”, în care face bilanțul dezvoltării revoluției în Europa în 1848, analizează perspectivele revoluției proletare în Franța și Anglia și subliniază influența pe care ea trebuie să o exercite asupra mișcării revoluționare și de eliberare națională din Europa. Articolul este publicat în „Noua gazetă renană” din 1 ianuarie 1849.

1849

- 4 ianuarie Marx scrie articolul „Un document al burgheziei”, în care se ocupă de cartea de muncă (regulamentul pentru muncitorii angajați la lucrările edilitare), publicată de Consiliul municipal din Colonia. Articolul apare în „Noua gazetă renană” din 5 ianuarie.
- 8 ianuarie Marx scrie articolul „O felicitare de Anul nou”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 9 ianuarie.
- 11 ianuarie Engels scrie articolul „Presa elvețiană”, care apare în „Noua gazetă renană” din 17 ianuarie.
- 13 ianuarie „Noua gazetă renană” publică articolul „Lupta din Ungaria”, scris de Engels.
- 15 ianuarie Marx participă la o ședință a comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia. Luând cuvântul, el explică de ce la apropiatele alegeri pentru cea de-a doua Cameră a dietei prusiene muncitorii trebuie să susțină pe candidații democrați.
- Jumătatea lunii
ianuarie Engels se întoarce la Colonia, venind din Elveția, și se angrenează iarăși pe de-a-ntregul în munca redacțională a „Noii gazete renane”.
- 20—21 ianuarie Marx scrie articolul polemic „Montesquieu al LVI-lea”, în care demască promisiunile electorale demagojice făcute de „Kölnische Zeitung” de a rezolva problema socială cu ajutorul constituției acordate. Marx îndeamnă pe muncitori și pe micii burghezi să aleagă numai pe deputații care vor lupta cu hotărâre împotriva învechitelor rînduiri feudale. Articolul se publică în „Noua gazetă renană” din 21 și 22 ianuarie.

- 21 ianuarie** Engels scrie articolul „Ordinul prusac de arestare a lui Kossuth”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 28 ianuarie.
- 25—27 ianuarie** Marx scrie articolul „«National-Zeitung» din Berlin către alegătorii delegați”, îndreptat împotriva liberalilor prusieni. Articolul se publică în „Noua gazetă renană” din 26 și 28 ianuarie.
- 26 ianuarie** Judecătorul de instrucție ia un interogatoriu lui Engels în legătură cu evenimentele din septembrie de la Colonia. În urma acestui interogatoriu s-a declarat că lui Engels nu i se mai aduce nici o acuzare.
- 29 ianuarie** Marx participă la o ședință a comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia, la care se adoptă hotărîrea de a se relua apariția ziarului „Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”, organul de presă al uniunii, ca o contrapondere a ziarului „Freiheit, Arbeit”, care a devenit organul grupului sectar al lui Gottschalk.
- 30 ianuarie** Marx scrie articolul „«Kölnische Zeitung» despre alegeri”, în care demonstrează necesitatea luptei comune a proletariatului, a micii-burghezii orășenești și a țărânimii pentru republica democratică. Articolul este publicat în „Noua gazetă renană” din 1 februarie.
- Aprox. februarie** În localul redacției „Noii gazete renane” are loc o consfătuire cu prilejul venirii lui Joseph Moll în Germania în calitate de emisar al Organului central al Ligii comunistilor, cu sediul la Londra. La această ședință, la care participă Marx și Engels, se discută problema reorganizării Ligii comunistilor.
- Începutul lunii februarie** La redacția „Noii gazete renane”, Marx și Engels au o întrevedere cu unul dintre conducătorii asociației Frăția muncitorească, Stefan Born, care se află în trecere prin Colonia.
- 3 februarie** Marx scrie articolul „Camphausen”, care apare în „Noua gazetă renană” din 4 februarie.
- 4 februarie** La adunarea generală a Uniunii muncitorilor din Colonia se face cunoscut că Marx și Engels s-au oferit să țină în mod regulat, pentru membrii uniunii, prelegeri gratuite pe teme sociale. În vederea creării unei organizații muncitorești mai puternice, cu un statut și o structură mai solidă, adunarea adoptă hotărîrea de a proceda la reorganizarea Uniunii muncitorilor.
- 7 februarie** Marx și Engels își rostesc pledoariile lor la procesul intentat „Noii gazete renane”, care e acuzată de ultragiare a prim-procurorului Zweifel și de calomniere a jandarmilor (articolul „Arestările”, publicat la 5 iulie 1848), Marx și Engels se folosesc de acest proces pentru a infiera în mod public guvernul pru-

sian, care a comis lovitura de stat contrarevoluționară. Curtea cu juri pronunță un verdict de achitare pentru Marx, Engels și Korff, girantul responsabil al gazetei. Pledoariile rostite de Marx și Engels la Curtea cu juri se publică în „Noua gazetă renană” din 14 februarie.

8 februarie

Marx își rostește pledoaria la Curtea cu juri din Colonia în procesul intentat împotriva lui, a lui Schapper și a lui Schneider II, acuzați „de instigare la rebeliune” pe baza apelului din 18 noiembrie 1848 al Comitetului districtual al democraților, care a fost scris de ei. În pledoaria sa, Marx demonstrează că poporul are dreptul să răspundă printr-o revoluție la acțiunile contrarevoluționare ale puterii regale. Pentru toți acuzații se pronunță un verdict de achitare. Pledoaria rostită de Marx la Curtea cu juri e publicată în „Noua gazetă renană” din 25 și 27 februarie.

10 februarie

Marx scrie articolul „Diviziunea muncii la «Kölnische Zeitung»”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 11 februarie.

Marx scrie primul său articol „Lassalle”, care apare în „Noua gazetă renană” din 11 februarie. Ulterior Marx și Engels publică în această gazetă o serie de articole în legătură cu procesul lui Lassalle.

11 februarie

Marx și Engels iau parte la banchetul democraților, organizat de Uniunea muncitorilor din Mühlheim (Renania). Marx rostește o cuvîntare despre participarea muncitorilor germani la luptele revoluționare din Franța, Anglia, Belgia și Elveția. Luînd cuvîntul, Engels salută pe luptătorii revoluționari din Ungaria. Lukas, membru al Uniunii muncitorilor, ridică un toast în cinstea democraților care, asemenea lui Marx, au luptat, încă înainte de revoluția din februarie, pentru drepturile clasei muncitoare.

14—15 februarie

Engels scrie articolul „Panslavismul democrat”, care e publicat în „Noua gazetă renană” din 15 și 16 februarie.

15 februarie

La ședința comitetului Uniunii muncitorilor din Colonia, Engels propune să se organizeze un banchet cu prilejul aniversării revoluției din februarie din Franța; propunerea este acceptată.

16—21 februarie

Marx scrie articolele „Gospodărirea finanțelor Prusiei în timpul lui Bodelschwingh & Co.” și „Din nou despre gospodărirea finanțelor în spirit vechi prusac”. Articolele se publică în „Noua gazetă renană” din 17 și 23 februarie.

17 februarie

Engels scrie articolul „«Kölnische Zeitung» despre lupta maghiarilor”, care apare în „Noua gazetă renană” din 18 februarie.

- 24 februarie** Marx și Engels participă la banchetul închinat aniversării revoluției din februarie din Franța. Engels ridică un toast în cinstea italienilor care luptă pentru republica de la Roma.
- 28 februarie** Darea de seamă a proceselor din 7 și 8 februarie, însoțită de textul pledoariilor lui Marx și Engels, apare, ca broșură separată, în imprimăria „Noii gazete renane”, sub titlul „Două procese politice”.
- 2—3 martie** La locuința lui Marx se prezintă doi subofițeri din garnizoana Colonia, care, recurgând la amenințări, cer să li se spună cine este autorul notiței despre căpitanul Uttenhof, apărută în „Noua gazetă renană”. Marx refuză categoric să răspundă. La 3 martie, el adresează comandantului pieței un vehement protest în această chestiune.
- 7 martie** În articolul de fond „Situația economică”, apărut în „Noua gazetă renană”, se face o analiză a dezvoltării economice a Angliei în ajunul anului 1848 și se tratează problema influenței pe care revoluția din 1848 a avut-o asupra comerțului și a industriei.
- 10—15 martie** Marx scrie articolele „Uniunea din martie” și „Uniunea din martie de la Frankfurt și «Noua gazetă renană»”, care sînt publicate la 11 și 17 martie.
- 11 martie** La o adunare a alegătorilor delegați, care are loc în sala Gürzenich din Colonia, Marx este ales membru al comitetului care trebuie să asigure o legătură permanentă cu deputații celei de-a doua Camere. Adunarea adoptă o adresă către deputații acestei Camere, cărora le cere să caute să obțină ridicarea stării de asediu la Berlin și să pună capăt dictaturii baionetei.
- 13—23 martie** Într-o serie de articole de fond ale „Noii gazete renane”, Marx supune unei critici acerbe proiectele de lege ale guvernului Brandenburg-Manteuffel cu privire la cluburi și adunări, la placate și la presă; prin aceste proiecte de lege sînt reduse la zero libertățile democratice cucerite în zilele revoluției din martie 1848.
- 16 martie** Engels scrie articolul „Proiectul de adresă al celei de-a doua Camere”, care e publicat chiar în aceeași zi, într-un supliment special al „Noii gazete renane”. Mai tîrziu, Engels scrie o serie de articole în care face o critică a dezbaterilor celei de-a doua Camere a dietei prusiene.
- 18 martie** Într-o notă scrisă de Marx, cititorii sînt informați că „Noua gazetă renană” nu va marca aniversarea revoluției din martie din Berlin, ci pe aceea a insurecției muncitorilor parizieni: 25 iunie 1848. Informația e publicată în ediția a II-a a „Noii gazete renane” din 18 martie.

- 19 martie În fața numeroșilor participanți la banchetul din sala Gürzenich din Colonia, organizat cu prilejul aniversării luptelor de baricade de la Berlin, Engels toastează pentru insurgenții din iunie de la Paris.
- 25 martie Engels scrie articolul „Dezbaterile de la Berlin în legătură cu adresa”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 30 martie.
- 27 martie Engels scrie articolul „Războiul din Italia și din Ungaria”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 28 martie.
- 29 martie Referindu-se la propunerea făcută de ministrul de interne al Prusiei de a se proceda la expulzarea lui Marx din Colonia, Eichmann, Oberpräsident-ul Renaniei, recunoaște că o asemenea măsură e de dorit, dar își exprimă, totuși, temerea că ea ar putea să provoace agitație în oraș; el este de părere că trebuie așteptat un moment mai favorabil pentru a-l expulza pe Marx nu numai din Colonia, ci și din Prusia.
- 30 martie —
3 aprilie Engels scrie trei articole cu titlul „Înfrângerea piemontezilor”, în care, analizând desfășurarea războiului Piemontului împotriva Austriei, arată că Italia nu poate fi eliberată de sub dominația Austriei decât printr-un adevărat război revoluționar pe scară națională, printr-o revoluție generală a poporului. Articolele se publică în „Noua gazetă renană” din 31 martie, 1 și 4 aprilie.
- 5—11 aprilie Marx publică, în „Noua gazetă renană”, lucrarea sa „Muncă salariată și capital”, care are la bază prelegerile ținute de el în a doua jumătate a lunii decembrie 1847 la Asociația muncitorilor germani din Bruxelles. El se străduie să dezvăluie, într-o formă populară, esența exploatării capitaliste și să arate antagonismul de neîmpăcat care există între capitaliști și muncitorii salariați.
- 11 aprilie Comitetul Uniunii muncitorilor din Colonia adoptă hotărârea de a include în programul serilor de discuții ale filialelor sale problema muncii salariate, folosind în acest scop lucrarea lui Marx „Muncă salariată și capital”, publicată în „Noua gazetă renană”.
- 14 aprilie Marx, Schapper, W. Wolff și Anneke părăsesc Comitetul districtual al democraților din Renania. Marx și adepții lui rup orice legături organizatorice cu democrația mic-burgheză, fără a renunța însă la acțiunile comune în lupta împotriva contrarevoluției în ofensivă. Ei își pun ca sarcină să unifice uniunile muncitorilor și, pe baza lor, să procedeze în mod practic la crearea unui partid muncitoresc de masă, de sine stătător. Declarația este publicată în „Noua gazetă renană” din 15 aprilie.

- Aprox.*
15 aprilie —
8 mai
- Marx întreprinde o călătorie prin orașele din nord-vestul Germaniei și din Westfalia. El vizitează orașele Bremen, Hamburg, Bielefeld și Hamm, are convorbiri cu comuniștii și democrații, se informează asupra situației revoluționare în localitățile respective și ia măsuri pentru procurarea de resurse bănești necesare scoaterii în continuare a „Noii gazete renane”. În lipsa lui, gazeta este condusă de Engels.
- 16 aprilie
- Sub influența lui Marx și a adeptilor lui, Uniunea muncitorilor din Colonia, într-o adunare a ei, adoptă în unanimitate hotărârea de a părăsi Uniunea asociațiilor democratice din Germania și de a adera la uniunile muncitorilor, al căror Comitet central își avea sediul la Leipzig. Pentru a asigura o mai strânsă uniune între uniunile muncitorilor, adunarea hotărăște să convoace la Colonia un congres al tuturor uniunilor muncitorilor din Renania și Westfalia.
- 17 aprilie
- Comitetul Uniunii muncitorilor din Colonia alege pe Marx în comisia provizorie pentru pregătirea unui congres al tuturor uniunilor muncitorilor din Renania și Westfalia, a cărui convocare a fost fixată pentru ziua de 6 mai.
- 19—23 aprilie
- Engels scrie două articole despre dezbaterea celei de-a doua Camere a dietei prusiene: „Sedinta din 13 aprilie a celei de-a doua Camere de la Berlin” și „Dezbatere în legătură cu legea cu privire la placcate”. Articolele se publică în „Noua gazetă renană” din 20, 22 și 27 aprilie.
- 20 aprilie
- În „Noua gazetă renană” apare o informație în care se arată că, dată fiind plecarea lui Marx din Colonia, se întrerupe în mod provizoriu tipărirea lucrării sale „Muncă salariată și capital”. Înăsprirea situației politice din Germania și întreruperea apariției „Noii gazete renane” au împiedicat pe Marx să termine publicarea lucrării sale.
- 23 aprilie
- Adunarea generală a Uniunii muncitorilor din Colonia confirmă componența comisiei provizorii instituite în vederea convocării congresului uniunilor muncitorilor din Renania și Westfalia; comisia e alcătuită din Marx, Schapper, W. Wolff, Anneke, Esser și Otto.
- 28 aprilie
- Engels scrie articolele sale „Dizolvarea celei de-a doua Camere” și „Poznan”, care sînt publicate în „Noua gazetă renană” din 29 aprilie.
- 29 aprilie
- Ziarul „Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”, al Uniunii muncitorilor din Colonia, publică o hotărâre a primei filiale a acestei uniuni, în care se condamnă atitudinea lui Gottschalk față de Uniunea muncitorilor și atacurile lui dușmănoase împotriva lui Marx.

- 30 aprilie Engels scrie articolul „Planuri contrarevoluționare la Berlin”, care se publică în „Noua gazetă renană” din 1 mai.
- Prima jumătate a lunii mai „Noua gazetă renană” descrie în paginile ei cum s-au desfășurat răscoalele populare din Saxonia, Renania, Westfalia, Palatinat și Baden.
- 4—6 mai În articolele sale „Congresul orașelor din Renania” și „Ei vor starea de asediu”, publicate în „Noua gazetă renană”, Engels previne pe muncitorii din Colonia asupra intenției guvernului de a provoca dezordini la 6 mai, în timpul congreselor diferitelor partide, printre care și acela al uniunilor muncitorilor, pentru a avea astfel un pretext să decreteze starea de asediu. Engels sfătuiește pe muncitori să nu se lase influențați de provocările autorităților și să nu înceapă lupta în condiții nefavorabile pentru ei.
- 7 mai Engels scrie articolul „Armata prusiană și insurecția revoluționară a poporului”, în care vorbește despre noul avânt revoluționar din Saxonia, Palatinat și Prusia renană și despre lupta revoluționară din Ungaria. Articolul apare în „Noua gazetă renană” din 8 mai.
- 9 mai După întoarcerea sa la Colonia dintr-o călătorie în diferite orașe ale Germaniei, Marx scrie articolul „Isprăvile casei de Hohenzollern”, care se publică în numărul din 10 mai al „Noii gazete renane”.
Engels scrie articolul „Ofensiva contrarevoluției și dezvoltarea revoluției”, care e publicat în „Noua gazetă renană” din 10 mai.
- Aprox. 10 mai Engels elaborează un plan de acțiune menit să asigure victoria răscoalei din Renania.
- 10 mai După izbucnirea răscoalei la Elberfeld, Engels pleacă la Solingen, de unde, împreună cu un detașament de muncitori revoluționari, se îndreaptă spre Elberfeld.
- 11 mai Engels sosește la Elberfeld, unde Comitetul de securitate îl însărcinează cu conducerea lucrărilor de fortificații și cu supravegherea tuturor baricadelor din oraș și a artileriei. Engels cere Comitetului de securitate să înarmeze pe muncitori și să impună burgheziei să plătească un impozit pentru întreținerea detașamentelor armate.
Guvernul prusian lansează un ordin de expulzare a lui Marx din Prusia, scontînd să curme astfel apariția „Noii gazete renane”.
- 14—15 mai Comitetul de securitate din Elberfeld, sub presiunea burgheziei locale, care se teme că Engels va proclama republica roșie și cerea arestarea lui, îi propune lui Engels să părăsească orașul. Atitudinea comitetului provoacă indignarea muncitorilor, care îl roagă pe Engels să rămînă și îi promet „că-l vor apăra cu prețul vieții lor”.

- 15 mai Engels, apreciind în mod lucid situația și nevrind să provoace sciziune în lagărul răsculaților, părăsește Elberfeldul și pleacă la Colonia.
- 16 mai Lui Marx i se înmânează ordinul de expulzare din Prusia.
- Aprox. 17 mai Se emite un ordin de arestare a lui Engels ca urmare a participării lui la răscoala din Elberfeld.
- 17 mai În „Noua gazetă renană” apare o relatare amănunțită asupra evenimentelor din Elberfeld. Gazeta mulțumește muncitorilor din Elberfeld pentru simpatia arătată față de redactorul ei Engels și-i asigură că, în momentul viitoarei lupte decisive dintre muncitori și burghezie, Engels, ca și toți ceilalți redactori ai „Noii gazete renane”, se va afla la postul său de luptă și nici o forță nu-l va putea constrânge să-și părăsească acest post.
Ordinul de arestare îl silește pe Engels să părăsească Colonia și să se îndrepte spre Germania de sud-vest, unde avea loc o mișcare revoluționară.
- Aprox. 19 mai Cu banii proveniți din subscripții, din mijloace proprii și din vânzarea propriei sale mașini rapide de tipărit, Marx plătește sumele pe care le datorează „Noua gazetă renană” zețarilor, mașiniștilor, depozitarilor de hîrtie, funcționarilor, corespondenților, personalului redacțional etc.
- 19 mai În legătură cu expulzarea lui Marx din Prusia și cu urmărirea lui Engels și a altor redactori ai „Noii gazete renane” apare ultimul număr — 301 — al acestei gazete, tipărit în roșu. În acest număr se publică un articol al lui Marx : „«Noua gazetă renană» — suprimată de poliție” și un articol al lui Engels : „Ungaria”. În cuvîntul de rămas bun adresat muncitorilor din Colonia, redactorii declară că „ultimul lor cuvînt va fi întotdeauna și pretutindeni : *emanciparea clasei muncitoare !*”.
- 19—20 mai După ce „Noua gazetă renană” și-a încetat apariția, Marx și Engels se duc la Frankfurt pe Main, unde îndeamnă pe deputații de stînga ai Adunării naționale să se pună în fruntea răscoalei armate din sud-vestul Germaniei, să cheme la Frankfurt armata revoluționară din Baden și Palatinat și să pună Adunarea națională germană sub influența poporului răscolat și a armatei răscolate. Acest plan nu s-a bucurat de sprijinul deputaților mic-burghezi ai Adunării.
- 20 sau 21 mai Marx și Engels sosesc în Baden. La Mannheim, Ludwigshafen și Karlsruhe, ei caută să convingă pe conducătorii mișcării de necesitatea de a trimite armata revoluționară din Baden la Frankfurt și de a imprima răscoalei un caracter general-german. Democrații mic-burghezi care se aflau în fruntea mișcării au respins propunerile lui Marx și Engels.

- Aprox. 23—24 mai* Marx și Engels se îndreaptă spre Palatinat. Ei se duc la Speyer, iar după aceea la Kaiserslautern, unde se afla guvernul provizoriu. Întrucît răscoala se desfășura sub lozincă apărării constituției imperiului și era condusă de liderii democrației mic-burgheze, Marx și Engels s-au abținut de la orice participare oficială la conducerea mișcării.
- 29 mai* Tribunalul corecțional al poliției din Colonia pronunță o sentință de achitare a lui Marx, Dronke, Weerth și a celorlalți acuzați în procesul de calomniere a deputaților Adunării de la Frankfurt în legătură cu articolul apărut în „Noua gazetă renană” din 14 septembrie 1848, în care era demascată darea de seamă falsificată a deputatului Stedtmann cu privire la votarea armistițiului cu Danemarca.
- Sfârșitul lunii mai* Marx și Engels se îndreaptă spre Bingen. Pe drum ei sînt arestați de niște soldați din Hessen, sub bănuiala că au participat la răscoală, și trimiși la Darmstadt, iar de acolo la Frankfurt pe Main. Aici sînt eliberați și se întorc din nou la Bingen.
- 31 mai* În numele tuturor redactorilor „Noii gazete renane”, Marx scrie o declarație în care aduce la cunoștință că ei nu au nimic comun cu „Westdeutsche Zeitung”. Declarația este publicată, la 2 iunie, în „Neue Deutsche Zeitung” și în alte ziare germane.
- Aprox. 2 iunie* Marx, care e în așteptarea unor evenimente revoluționare hotărîtoare în Franța, pleacă la Paris, cu un mandat din partea Comitetului central al democraților, ca să reprezinte în fața democraților sociali francezi partidul revoluționar german.
- Engels pleacă la Kaiserslautern, cu intenția de a duce acolo, un timp oarecare, o existență de emigrant politic, iar în caz că va izbucni lupta, „să ocupe în această mișcare singurul loc pe care îl putea ocupa «Noua gazetă renană» — locul de soldat”.
- Guvernul provizoriu al Palatinatului îi oferă lui Engels diverse posturi civile și militare. El respinge toate aceste oferte și acceptă doar să scrie cîteva articole pentru ziarul „Bote für Stadt und Land”, editat de guvernul provizoriu al Palatinatului.
- 2 iunie* Engels scrie articolul „Răscoala revoluționară din Palatinat și Baden”, care apare la 3 iunie în ziarul „Bote für Stadt und Land”. Întrucît redacția a socotit că cel de-al doilea articol al lui este prea „instigator”, Engels și-l retrace și refuză să mai colaboreze la acest ziar.
- Aprox. 3 iunie* Marx sosește la Paris.
- După 3 iunie* Marx restabilește și lărgeste legăturile sale cu conducătorii cluburilor și ai organizațiilor muncitorești se-

- crete, precum și cu reprezentanții democrațiilor frapcezi.
- 6 iunie** Guvernul prusian dă ordin de urmărire și de arestare a lui Engels.
- 7 iunie** Într-o scrisoare, Marx îi comunică lui Engels că la Paris este o situație revoluționară încordată și îl roagă să-l informeze regulat asupra stării de lucruri din Germania.
- 13 iunie —
11 iulie** Engels pornește, prin Neustadt, spre Offenbach, pentru a se înrola în armata din Baden-Palatinat, în detașamentul de voluntari de sub comanda lui Willich. Participă personal la luptele revoluționare din Baden și Palatinat. Ca aghiotant al lui Willich, întocmește împreună cu el planurile de operații militare și conduce misiuni de luptă deosebit de complicate și de periculoase. Participă personal la patru lupte, printre care și la marea bătălie de la Rastatt.
- 21 iunie** Marx scrie articolul „13 iunie”, în legătură cu acțiunea lipsită de succes a democrațiilor mic-burhezi de la Paris. Articolul apare în numărul din 29 iunie al lui „Volksfreund”, ziar democrat german.
- 12 iulie** După înfringerea răscoalei din Baden-Palatinat, detașamentul în care a luptat Engels trece — ultimul — granița Elveției.
- 19 iulie** Marx primește o înștiințare din partea autorităților franceze că a fost lansat un ordin de expulzare a lui din Paris și de stabilire în Morbihan, o regiune mlăștinoasă și insalubră din Bretagne.
- 24 iulie** Engels sosește la Vevey (cantonul Vaud).
- 25 iulie** Engels trimite soției lui Marx, la Paris, o scrisoare în care se arată îngrijorat de soarta lui Marx, date fiind zvonurile despre arestarea lui, și îi face cunoscută participarea sa la acțiunile militare ale răsculaților din Baden și Palatinat.
- Aprox. 27 iulie** Într-o scrisoare deschisă către redactorul ziarului „La Presse”, Marx dezmente știrile false publicate în acest ziar în legătură cu suspendarea „Noii gazete renane” și cu activitatea ulterioară a redactorului ei. Scrisoarea e publicată în ziarul „La Presse” cu data de 30 iulie.
- Aprox. 1 august** Marx îi scrie lui Engels o scrisoare în care își exprimă bucuria prilejuită de primirea unor vești de la el, îl sfătuiește să scrie istoria răscoalei din Baden-Palatinat și îl pune la curent cu tratativele sale în vederea editării, la Berlin, a unei reviste politice-economice.

- Aprox. 20 august* După o lună de ședere la Vevey, Engels pleacă la Lausanne.
- 23 august* Într-o scrisoare către Engels, Marx îi face cunoscut că este expulzat din Paris și surghiunit într-o regiune mlăștinoasă din Bretagne. Datorită acestui fapt, el este hotărât să emigreze la Londra și-i propune lui Engels să vină și el la Londra, ca să scoată acolo, împreună, o revistă.
- 24 august* Marx părăsește Parisul, plecând la Londra.

Indice de publicații periodice

- „*L'Alba. Giornale politico-letterario*” (Florența). — 337.
„*Allgemeine demokratische Zeitung*” (Berlin). — 358, 359.
„*L'Ami du peuple en 1848. An 1-er de la République reconquise*” (Paris). — 621.
„*Arbeiter-Zeitung*” — vezi „*Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit*”.
„*Arbeiter-Zeitung*” — vezi „*Zeitung des Arbeiter-Vereines zu Köln*”.
„*Der aufrichtige und wohlerfahrene Schweizer Bote*” (Aarau). — 140.
„*Barmer Zeitung*”. — 390.
„*Basellandschaftliches Volksblatt*”. — 140.
„*Berliner Zeitungs-Halle*”. — 358.
„*Berner Intelligenzblatt*”. — 195.
„*Berner Verfassungs-Freund*”. — 138, 196.
„*Berner-Zeitung*”. — 195—197.
„*Die Biene*” (Berna). — 196.
„*Bote für Stadt und Land*” (Kaiserslautern). — 584.
„*Bundeszeitung*” — vezi „*Schweizerische Bundeszeitung*”.
„*Le Charivari*” (Paris). — 196.
„*La Concordia*” (Torino). — 337.
„*Constitutionnel neuchâtelois*”. — 8.
„*Constitutionelle Zeitung*” (Berlin). — 381.
„*Il Contemporaneo*” (Roma). — 337.
„*Courrier Suisse*” (Lausanne). — 39.
„*Deutsche Allgemeine Zeitung*” (Leipzig). — 358.
„*Deutsche Londoner Zeitung*”. — 645.
„*Die Deutsche Reform, politische Zeitung für das constitutionelle Deutschland*” (Berlin). — 153

- „Deutsche Schnellpost für Europäische Zustände, öffentliches und so-
ciales Leben Deutschlands“ (New York). — 159.
- „Deutsche Zeitung“ (Heidelberg, 1847—1848; Frankfurt pe Main, 1848—
1850). — 147, 236.
- „Düsseldorfer Zeitung“. — 65, 154, 659.
- „Erfurter Adressblatt“ — vezi „Wochen- und Adress-Blatt“.
- „Die Evolution. Ein politisches Wochenblatt“ (Biel). — 198.
- „Frankfurter Journal“. — 138, 287, 581.
- „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung“. — 349.
- „Der Freie Schweizer“ (Bern). — 197.
- „Freiheit, Arbeit“ (Colonia). — 641, 642, 653.
- „Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit“ (Colonia). — 641, 650—652, 655, 656.
- „Gazette de Lausanne et Journal Suisse“. — 72.
- „Der Guckkasten“ (Bern). — 197, 198.
- „L'Helvétie fédérale. Journal politique, industriel et littéraire“ (Bern).
— 197.
- „Intelligenzblatt“ — vezi „Berliner Intelligenzblatt“.
- „Jahrbücher für die Preussische Gesetzgebung, Rechtswissenschaft und
Rechtsverwaltung“ (Berlin). — 323.
- „Journal des Débats politiques et littéraires“ (Paris). — 392.
- „Karlsruher Zeitung“. — 147.
- „Kölnerin“ — vezi „Kölnische Zeitung“.
- „Kölnische Zeitung“. — 20, 26, 33, 65, 123, 124, 147, 159, 200, 201, 203,
235—239, 289—294, 334, 339, 342, 343, 351, 352, 396, 402, 424, 436, 440,
473, 547, 577, 582, 630, 647, 662.
- „Königlich privilegierte Berlinische Zeitung von Staats- und gelehrten
Sachen“. — 34.
- „Kreuz-Zeitung“ — vezi „Neue Preussische Zeitung“.
- „Le Moniteur universel“ (Paris). — 18, 105, 548.
- „Le National“ (Paris). — 50, 162, 230—232, 234, 391, 393, 586, 618.
- „National-Zeitung“ (Berlin). — 219—221, 223, 225—228, 352, 354, 390, 485,
488, 525, 577.
- „National-Zeitung“ — vezi „Schweizerische National-Zeitung“.
- „Neue Deutsche Zeitung. Organ der Demokratie“ (Frankfurt pe Main). —
581, 661.
- „Neue Kölnische Zeitung für Bürger, Bauern und Soldaten“. — 146, 581,
660.
- „Neue Preussische Zeitung“ (Berlin). — 5, 27—32, 34, 82, 200, 205, 253,
268, 284, 367—368, 383—386, 399, 400, 403, 409, 439, 548, 564, 577.

- „*Neue Rheinische Zeitung. Organ der Demokratie*” („Noua gazetă renașă. Organ al democrației”) (Colonia). — 6, 8, 21—23, 26, 32, 37, 40, 41—46, 48, 49, 53, 58—60, 66—69, 74, 80—81, 82, 87, 89—90, 109, 110, 137, 140, 141, 150, 158, 159, 161, 164, 169, 174, 180, 193, 199, 200, 202, 216, 218, 229 232—235, 239, 242, 245, 252—256, 264, 284, 286, 288, 294, 300, 305, 311, 319, 331—333, 335, 338, 344, 345, 348, 350, 351, 357, 360, 366, 368—370, 373, 379, 382, 383, 388, 390, 395—397, 401—403, 412, 422, 426, 436, 438, 440, 472, 474—476, 480, 481, 483, 494, 497, 499, 500, 503, 506, 507, 510, 512, 515, 516, 522, 523, 524, 526, 528, 530, 531, 533, 538, 540, 542—544, 546—548, 550, 557, 558, 560—564, 574, 577, 578, 581, 588, 629, 632—634, 637—640, 643—650, 653, 658—662.
- „*Neue Zürcher-Zeitung*”. — 99.
- „*The Northern Star*” (Londra). — 337.
- „*Nouvelliste Vaudois*” (Lausanne). — 196.
- Oberpostamts-Zeitung* — vezi „*Frankfurter Oberpostamts-Zeitung*”
- „*Oberschlesische Lokomotive*” (Ratibor). — 473.
- „*Oppelner Kreisblatt*”. — 217.
- „*Ostsee-Zeitung und Börsennachrichten der Ostsee*” (Stettin). — 481, 482.
- „*Parlaments-Correspondenz*” (Berlin). — 200.
- „*Le Peuple. Journal de la République démocratique et sociale*” (Paris). — 617, 622, 623, 626.
- „*La Presse*” (Paris). — 22, 588.
- „*Preussischer Staats-Anzeiger*” (Berlin). — 34, 90, 170, 171, 320, 387.
- „*Die Reform. Organ der demokratischen Partei*” (Berlin). — 358—360.
- „*La Réforme*” (Paris). — 337, 617—619, 622, 623.
- „*Le Représentant du Peuple. Journal quotidien des travailleurs*” (Paris). — 625, 626.
- „*Le Républicain neuchâtelois*”. — 8.
- „*La République*” (Paris). — 337.
- „*Die Revolution*” (Biel). — 198.
- „*La Révolution démocratique et sociale*” (Paris). — 337, 617, 618, 622.
- „*Revue de Genève et Journal Suisse*”. — 12, 39.
- „*Revue nationale*” (Paris). — 50.
- „*Revue rétrospective ou Archives secrètes du dernier Gouvernement*” (Paris). — 349.
- „*Rheinische Zeitung für Politik, Handel und Gewerbe*” (Colonia). — 349, 402.
- „*Rosenberg-Kreuzburger Telegraph*”. — 389.
- „*Schlesische Zeitung*” (Breslau). — 333.

- „Schweizer Bote“ — vezi „Der aufrichtige und wohlerefarene Schweizer Bote“.
- „Schweizer-Zeitung“ (Berna). — 197.
- „Der Schweizerische Beobachter“ (Berna). — 195.
- „Schweizerische Bundeszeitung“ (Berna). — 196.
- „Schweizerische National-Zeitung“ (Basel). — 38, 140.
- „Der Seeländer Anzeiger“ (Berna). — 198.
- „Staats-Anzeiger“ — vezi „Preussischer Staats-Anzeiger“.
- „Staats-Zeitung“ — vezi „Preussischer Staats-Anzeiger“.
- „La Suisse“ (Berna). — 138, 139, 196.
- „Teutsches Volksblatt“ (Würzburg). — 369, 370, 397.
- „Trier'sche Zeitung“. — 659.
- „Triester Freihafen“. — 573.
- „Der Unabhängige“ (Berna). — 198.
- „Die Verbrüderung. Correspondenzblatt aller deutschen Arbeiter“ (Leipzig). — 635.
- „Verfassungs-Freund“ — vezi „Berner Verfassungs-Freund“.
- „Der Volksfreund. Zeitschrift für Aufklärung und Erheiterung des Volkes“ (Viena). — 587.
- „Vossische Zeitung“ — vezi „Königlich privilegierte Berlinische Zeitung von Staats- und gelehrten Sachen“.
- „La vraie République. Journal quotidien, politique et littéraire“ (Paris). — 618.
- „Westdeutsche Zeitung“ (Colonia). — 581.
- „Wochen- und Adress-Blatt“ (Erfurt). — 390.
- „Zeitungs-Halle“ — vezi „Berliner Zeitungs-Halle“.
- „Zeitung des Arbeiter-Vereines zu Köln“. — 143, 144, 150.
- „Zeitung des Osten“ (Poznan). — 482.
-

Indice de nume

A

- Adelaide d'Orléans* (1777—1847) — sora regelui francez Ludovic-Filip. — 394.
- Albert* (numele adevărat: Alexandre Martin) (1815—1895) — muncitor francez, socialist; unul dintre conducătorii societăților revoluționare secrete din perioada monarhiei din iulie; în 1848 membru al guvernului provizoriu. — 619.
- Alcibiade* (aprox. 451—404 î.e.n.) — om politic și comandant de oști atenian. — 98.
- Alexandru Macedon* (356—323 î.e.n.) — renumit comandant de oști și bărbat de stat din antichitate. — 310.
- Almeras, Alexandre Felix* (1811—1868) — om politic burghez elvețian, radical, deputat în Consiliul național. — 103.
- Alvensleben, Albrecht*, conte (1794—1858) — bărbat de stat prusian, ministru de finanțe (1835—1842); în 1849 deputat în prima Cameră. — 324, 327, 330, 331.
- Ammon* — funcționar prusian; în 1848—1849 procuror la Düsseldorf; în 1849 deputat în prima Cameră. — 296, 297, 495, 496, 508.
- Anneke, Friedrich* (1818—1872) — ofițer de artilerie prusian, scos din cadrele armatei în 1846 din cauza convingerilor sale politice; membru al comunității din Colonia a Ligii comuniștilor; în 1848 unul dintre întemeietorii Uniunii muncitorilor din Colonia, redactor la „Noua gazetă renană”, membru al Comitetului districtual al democraților din Renania; în 1849 locotenent-colonel în armata revoluționară din Baden-Palatinat; mai târziu a participat la războiul civil din S.U.A., de partea statelor din nord. — 142, 143, 145, 148, 150, 260, 261, 475, 641, 643, 652, 656, 658.
- Anneke, Mathilde Franziska* (1817—1884) — scriitoare germană; în anii 1848—1849 a colaborat la organele de presă democratice; soția lui Friedrich Anneke. — 146.
- Appel, Christian* (1785—1854) — general austriac; a participat la înăbușirea revoluției din 1848—1849 din Italia. — 435.
- Arhiepiscopul de Gniezno și Poznan* — vezi *Przyłuski, Leon*.
- Arndt, Ernst Moritz* (1769—1860) — scriitor, istoric și filolog german, participant activ la lupta de eliberare a poporului german de sub dominația lui Napoleon; într-o oarecare măsură, naționa-

- list; adept al monarhiei constituționale; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta). — 77.
- Arnim-Boitzenburg*, Adolph Heinrich, conte (1803—1868) — bărbat de stat prusian, reprezentant al iuncherimii prusiene reacționare; ministru de interne (1842—1845) și prim-ministru (19—29 martie 1848). În cea de-a doua Cameră a fost unul dintre liderii celor de dreapta. — 387, 402, 421, 484.
- Atkinson*, William — economist englez din perioada 1830—1860; adversar al școlii clasice în economia politică burgheză, protecționist. — 594.
- Auerswald*, Rudolf (1795—1866) — bărbat de stat prusian, reprezentant al aristocrației liberale îmburghezite, prim-ministru și ministru de externe (iunie-septembrie 1848). — 126, 130, 387.
- B**
- Babbage*, Charles (1792—1871) — matematician și mecanician, economist burghez englez. — 597.
- Bakunin*, Mihail Aleksandrovici (1814—1876) — democrat rus, publicist, a participat la revoluția din 1848—1849 din Germania; mai târziu unul dintre ideologii anarhismului; în Internaționala I s-a manifestat ca un aprig dușman al marxismului; la Congresul de la Haga a fost exclus din Internaționala I din pricina activității sale scizioniste. — 302, 304, 307, 313, 314, 317, 318.
- Bangert* — membru al Uniunii muncitorilor din Lausanne. — 636.
- Barbès*, Armand (1809—1870) — revoluționar francez, democrat mic-burghez, unul dintre conducătorii societăților revoluționare secrete în timpul monarhiei din iulie, militant activ al revoluției din 1848; pentru participarea la evenimentele din 15 mai 1848 a fost condamnat la închisoare pe viață; a fost eliberat în urma amnistiei din 1854. — 393, 619.
- Barman* Maurice (1808—1878) — om politic burghez elvețian; deputat în Consiliul național (1848—1857). — 104.
- Barrot*, Odilon (1791—1873) — om politic burghez francez; până în februarie 1848 fruntaș al opoziției dinastice liberale; în decembrie 1848—octombrie 1849 șef al guvernului, sprijinit de blocul contrarevoluționar al fracțiunilor monarhiste. — 162, 163, 227—232, 428, 437, 438, 487, 532.
- Basse*, Gottfried (1778—1825) — editor și librar în Quedlinburg (Prusia), cunoscut, prin publicarea de cărți populare, printre care și așa-zisele romane haiducești. — 54.
- Bassermann*, Friedrich Daniel (1811—1855) — om politic burghez german, liberal moderat; deputat în dieta din Baden; în timpul revoluției din 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta). — 16, 111, 372, 513.
- Bassy* — ziarist elvețian, de naționalitate italiană; redactor al gazetei liberale „Suisse”. — 196.
- Bastide*, Jules (1800—1879) — om politic și publicist burghez francez; unul dintre redactorii ziarului burghez-republican „le National” (1836—1846); ministru de externe (mai-decembrie 1848). — 50, 90.
- Battaglini*, Carlo (1812—1888) — om politic burghez elvețian, avocat, deputat în Consiliul național al cantonului Tessin (1848—1851). — 104.

- Bavay, Charles Victor** (1801—1875) — magistrat belgian; din 1844 prim-procuror la Bruxelles. — 246.
- Beaumarchais, Pierre-Augustin** (1732—1799) — dramaturg de seamă francez. — 104, 209, 496.
- Bechtold, Arnold** — zețar la tipografia din Colonia, în care se tipărea „Noua gazetă renană”. — 661.
- Becker, Hermann Heinrich** (1820—1885) — jurist și publicist german, unul dintre conducătorii Uniunii muncitorilor și patronilor din Colonia, membru al Comitetului districtual al democrațiilor din Renania; editor al lui „Westdeutsche Zeitung” (mai 1849-iulie 1850); din 1850 membru al Ligii comuniștilor, unul dintre inculpații în procesul comuniștilor de la Colonia (1852); mai târziu național-liberal. — 475, 647, 649, 661.
- Becker, Johann Philipp** (1809—1886) — muncitor perier, participant la mișcarea democrată din Germania și Elveția din anii 1830—1850; ca ofițer al armatei elvețiene a luat parte la războiul împotriva Sonderbundului; militant activ al revoluției din 1848—1849; în timpul revoluției din Baden-Palatinat a fost comandantul detașamentului de voluntari; în deceniul al 7-lea, a fost unul dintre militanții de vază ai Internaționalei I și a participat la toate congresele ei; redactor al revistei „Vorbote”; prieten și tovarăș de luptă al lui Marx și Engels. — 198.
- Bekk, Johann Baptist** (1797—1855) — bărbat de stat din Baden liberal moderat; ministru de interne în guvernul din Baden în anii 1846—1849. — 380.
- Bem, Joseph** (1795—1850) — general polonez, militant al mișcării de eliberare națională, participant la războala din 1830—1831; în 1848 a participat la lupta revoluționară de la Viena; unul dintre conducătorii armatei revoluționare din Ungaria; mai târziu a slujit în armata turcă. — 473, 526, 569, 571.
- Bengel, Franz Wilhelm** (n. aprox. 1819) — democrat german; în 1848—1849 președinte al Uniunii muncitorilor din Mühlheim (Renania). — 646.
- Benkendorf, Konstantin Konstantinovič**, conte (1817—1858) — colonel, apoi general în armata țaristă, diplomat. — 160.
- Berg, Philipp** (1815—1866) — preot catolic prusian, om politic burghez, în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru-stînga); în 1849 deputat în cea de-a două Cameră. — 415—417.
- Berg** — ofițer elvețian; în 1848 deputat în Consiliul național. — 100, 102—104.
- Bergius, Karl Julius** (1804—1871) — funcționar prusian, jurist și publicist burghez. — 322.
- Berends, Julius** (n. 1817) — proprietarul unei tipografii din Berlin, democrat mic-burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (extrema stîngă). — 494.
- Berlier, Théophile**, conte (1761—1844) — jurist și om politic francez, deputat al Convenției; după lovitura de stat de la 18 brumar 1799 membru al Consiliului de stat. — 247.
- Bernold, Joseph Leonard** (1809—1872) — colonel elvețian, om politic burghez; în 1848 deputat în Consiliul național. — 95.

- Bes, Michele Giuseppe** (1794—1855) — general în armata piemonteză care a luptat împotriva austrie-cilor în anii 1848—1849. — 434, 435.
- Bischoffswerder, Johann Rudolf** (1741—1803) — general prusian și bărbat de stat reacționar; a exercitat o mare influență asupra politicii interne și externe a Prusiei sub Frederic-Wilhelm al II-lea. — 535.
- Blanc, Louis** (1811—1882) — socialist mic-burghez francez, istoric; în 1848 membru al guvernului provizoriu și președinte al comisiei de la Luxemburg; s-a situat pe o poziție de conciliere cu burghezia. — 70, 617, 619, 625.
- Blanchenay, Louis** (1800—1881) — om politic burghez elvețian, deputat în Consiliul național (1848—1860). — 103.
- Blum, Robert** (1807—1848) — democrat mic-burghez german; de profesie ziarist; șeful aripii stîngi din Adunarea națională de la Frankfurt; în octombrie 1848 a participat la apărarea Vienei; după ocuparea orașului de către trupele contrarevoluționare a fost împușcat. — 47, 80, 195, 197, 339, 371, 372, 473, 647.
- Bodelschwingh, Ernst** (1794—1854) — bărbat de stat prusian, reacționar; din 1842 ministru de finanțe; din 1845 pînă în martie 1848 ministru de interne; din 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa dreaptă). — 28, 218, 320—324, 327, 330, 331, 346, 400, 420, 421.
- Böckh, August** (1785—1867) — filolog și istoric german, profesor la Universitatea din Berlin. — 88.
- Bötticher, Karl Wilhelm** (m. 1868) — funcționar prusian; în deceniul al 4-lea Oberpräsident al provinciei Prusia. — 173.
- Bonaparte** — vezi *Napoleon I.*
- Bonaparte** — vezi *Napoleon al III-lea.*
- Bonin, Gustav** (1797—1878) — unul dintre reprezentanții birocrăției nobiliare prusiene; în 1848 ministru de finanțe (sfîrșitul lui septembrie—începutul lui noiembrie); în deceniul al 6-lea și al 7-lea Oberpräsident al Poznanului. — 387.
- Bourbonii** — dinastie regală în Franța (1589—1792, 1814—1815 și 1815—1830). — 189, 211.
- Bowring, John** (1792—1872) — om politic burghez englez, lingvist și publicist, liber-schimbist; în deceniul al 6-lea, ca funcționar superior, a aplicat politica colonialistă a Angliei în Orientul îndepărtat. — 362, 594, 599.
- Brandenburg, Friedrich Wilhelm, conte** (1792—1850) — general și bărbat de stat prusian, șeful guvernului contrarevoluționar (noiembrie 1848—noiembrie 1850). — 5, 14, 16—20, 24, 28—31, 36 43, 44, 46—49, 60—62, 81, 88 113, 136, 155, 201, 240, 242, 276 351, 352, 381, 398, 439, 474, 543.
- Braunschweig, Karl-Wilhelm-Ferdinand, duce** (1735—1806). — 180.
- Braunschweig, Karl-Friedrich-August-Wilhelm** (1804—1873) — duce de Braunschweig din 1823, răsturnat la începutul lunii septembrie 1830, a emigrat din țară; a încercat să ajungă din nou la putere cu ajutorul unor state europene; în deceniul al 5-lea și al 6-lea a întreținut legături cu elementele democratice din emigrație; a scos ziarul „Deutsche Londoner Zeitung”. — 427.
- Bray, John Francis** (1809—1895) — economist englez, socialist utopist, adept al lui Owen; de profesie muncitor tipograf. — 598.

- Brenner, Johann Karl** (1814—1883) — avocat elvețian, publicist burghez, fondatorul și editorul lui „Schweizerische National-Zeitung” din Basel; din noiembrie 1848 membru al tribunalului federal. — 38.
- Brüggemann, Karl Heinrich** (1810—1887) — publicist burghez german liberal; în anii 1845—1855 redactor-șef al lui „Kölnische Zeitung”. — 123, 124, 209, 235, 236, 289, 290, 547.
- Brunnov, Filip Ivanovici, baron** (1797—1875) — diplomat al Rusiei țariste; în deceniul al 5-lea ministru plenipotențiar, apoi ambasador la Londra. — 160.
- Buddberg, Andrei Fedorovici, baron** (1817—1881) — diplomat al Rusiei țariste; din ianuarie 1848 însărcinat cu afaceri al Rusiei la Frankfurt, apoi ministru plenipotențiar la Berlin. — 160.
- Bülow-Kummerow, Ernst Gottfried Georg** (1775—1851) — publicist reacționar și om politic german, exponent al ideilor iuncherilor prusieni. — 322.
- Bunsen, Christian Karl Josias, baron** (1791—1860) — diplomat prusian, publicist și teolog, apropiat de cercurile de la curtea regală prusiană; autorul unor planuri de reformă a bisericii protestante germane în spirit englez; ambasador la Londra (1842—1854). — 28.
- Bürger, Gottfried August** (1747—1794) — cunoscut poet german. — 399.
- Bürgers, Heinrich** (1820—1878) — publicist radical german, colaborator la „Rheinische Zeitung” (1842—1843), în 1848 membru al comunității din Colonia al Liqii comuniștilor, unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; din 1850 membru al Comitetului central al Liqii comuniștilor; în procesul comuniștilor de la Colonia (1852) a fost condamnat la șase ani închisoare; ulterior progresist. — 649.
- C**
- Calame, Henri Florian** (1807—1863) — om politic și publicist elvețian, reacționar; între 1848 și 1863 a fost membru al Marelui consiliu. — 7.
- Camphausen, Ludolf** (1803—1890) — bancher german; unul dintre liderii burgheziei liberale renane; în martie-iunie 1848 prim-ministru al Prusiei; a dus o politică trădătoare, de înțelegere cu reacțiunea; ambasador al Prusiei pe lângă puterea centrală (iulie 1848-aprilie 1849). — 5, 28, 111—113, 117, 121, 123—125, 127, 201, 203, 204, 223, 240—242, 268, 274, 352, 387, 400, 402, 404, 417, 500, 516, 521.
- Cantador, Lorenz** — comerciant german, participant la revoluția din 1848—1849; în 1848 comandantul miliției populare din Düsseldorf, arestat în decembrie 1848 pentru că a făcut apel la rezistență armată împotriva puterii regale și eliberat în martie 1849; a emigrat în S.U.A. — 286, 297, 299, 507, 509, 510.
- Capet** — vezi *Ludovic al XVI-lea*.
- Carlos, don** (1788—1855) — pretendent la tronul Spaniei; în anii 1833—1840 a încercat, prin declanșarea războiului civil, să cucerească tronul și să restabilească puterea absolută a clicii feudal-clericale. — 173, 189, 214.
- Carlyle, Thomas** (1795—1881) — scriitor englez, istoric, filozof idealist care a propovăduit cultul eroilor; a criticat burghezia engleză de pe pozițiile romantismului reacționar; a aderat la

- partidul tory; după 1848 a fost dușman fățiș al mișcării muncitorești. — 594.
- Carnot**, Lazare-Nicolas (1753—1823) — matematician și fiziolog francez, om politic și specialist în probleme militare, republican burghez; în perioada revoluției burgheze franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea a aderat la iacobini; în 1794 a luat parte la lovitura de stat contrarevoluționară de la 9 termidor. — 181.
- Carol**, arhiduce — vezi *Franz Karl*.
- Carol-Albert** (1798—1849) — rege al Sardiniei (1831—1849). — 423, 426, 427, 431.
- Carol I** (1600—1649) — rege al Angliei (1625—1649), executat în timpul revoluției burgheze engleze de la sfârșitul secolului al XVII-lea. — 15, 268, 282.
- Carol al V-lea** (1500—1558) — rege al Spaniei (1516—1556), împărat al așa-numitului Sfânt imperiu roman (1519—1556). — 14.
- Carol al X-lea** (1757—1836) — rege al Franței (1824—1830). — 15.
- Carol cel Mare** (aprox. 742—814) — rege (768—800) și împărat al francilor (800—814). — 306.
- Carol Martell** (aprox. 688—741) — majordom al francilor, din 715 domnitorul de fapt al statului francilor. — 186.
- Carolingienii** — dinastie regală a francilor (751—843). — 309.
- Castoldi**, Jean-Jacques (1804—1871) — om politic burghez elvețian, jurist, radical; deputat în Consiliul național. — 103.
- Caussidière**, Marc (1808—1861) — democrat mic-burghez francez, participant la răscoala din 1834 de la Lyon; unul dintre organizatorii societăților revoluționare secrete din perioada monarhiei din iulie; după revoluția din februarie 1848 prefect de poliție la Paris, deputat în Adunarea constituantă; în iunie 1848 a emigrat în Anglia. — 619.
- Cavaignac**, Godefroy (1801—1845) — publicist, avocat și om politic francez, democrat burghez; a luat parte la revoluția din 1830; unul dintre conducătorii societății secrete republicane „Amicii poporului” în perioada monarhiei din iulie; fratele lui Louis-Eugène Cavaignac. — 105.
- Cavaignac**, Louis-Eugène (1802—1857) — general și om politic francez, republican burghez moderat; a luat parte la războiul de cucerire a Algeriei; după revoluția din februarie 1848 guvernator al Algeriei; s-a remarcat prin metodele barbare de ducere a războiului; din mai 1848 ministru de război al Franței; a înăbușit cu o cruzime extraordinară insurecția din iunie a muncitorilor parizieni; șeful puterii executive (iunie-decembrie 1848). — 22, 84—87, 90, 163, 177, 231, 428, 437, 438, 504, 618—620.
- Cervantes de Saavedra**, Miquel (1547—1616) — celebru scriitor realist spaniol. — 52, 411, 554.
- Cezar** (Caius Iulius Caesar) (aprox. 100—44 î.e.n.) — vestit comandant de oști și bărbat de stat roman. — 310.
- Chambord**, Henri-Charles, conte (1820—1883) — ultimul reprezentant al vechii linii dinastice a Bourbonilor; nepotul lui Carol al X-lea; pretendent la tronul Franței sub numele de Henric al V-lea. — 289, 393, 438, 532.
- Changarnier**, Nicolas-Anne-Théodule (1793—1877) — general și om politic burghez francez, mo-

- narhist; deputat în Adunarea constituantă și în cea legislativă; după iunie 1848 comandant al garnizoanei și al gărzii naționale din Paris; a participat la împărștierea demonstrației din 13 iunie 1849 de la Paris. — 231, 232, 233, 585.
- Cherbuliez*, Antoine Elisée (1797—1869) — economist elvețian, adept al lui Sismondi; a îmbinat teoria lui Sismondi cu elemente din teoria lui Ricardo. — 598.
- Christern*, Johann Wilhelm — autorul unui pamflet satiric apărut anonim „Călătoria doctorului Eisele și a baronului von Beisele la ședința din aprilie 1847 a dietei”. — 76.
- Chrzanowski*, Voitek (1788—1861) — general polonez; în martie 1849 a comandat de fapt armata piemonteză care a luptat împotriva austriecilor. — 430, 433.
- Ciorč*, Anton (1795—1864) — general austriac; de naționalitate croată; a participat la innăbușirea răscăleii din 1848 de la Viena și a revoluției din 1848—1849 din Ungaria. — 341, 570.
- Claudius*, Matthias (1740—1815) — poet german. — 67.
- Clever* — ofițer prusian, comandant de batalion în timpul războiului din 1848 cu Danemarca. — 479.
- Compes*, Gerhart Joseph (1810—1887) — jurist german, liberal; în 1848—1849 deputat al Adunării naționale de la Frankfurt (centruștinga). — 201.
- Condé*, Louis-Henri-Joseph (1756—1830) — principe francez; la începutul revoluției de la sfârșitul secolului al XVIII-lea a emigrat din Franța și a servit în corpul emigranților; după reîntoarcerea în Franța a primit, în 1825, o despăgubire pentru averea confiscată; din aceasta o parte a lăsat-o moștenire favoritei sale Feuchères. — 395.
- Cramer*, Karl — democrat mic-burghез german; între 1848 și 1849 a fost editorul și redactorul ziarului democrat „Wächter am Rhein”, care a apărut la Colonia. — 647, 648, 649.
- Cromwell*, Oliver (1599—1658) — conducător al burgheziei și al nobilimii îmburghezite în perioada revoluției burgheze engleze din secolul al XVII-lea; din 1653 lord-protector al Angliei, Scoției și Irlandei. — 15.
- Czartoryski* — neam de prinți polonezi. — 183.
- D
- Dahlen*, Herman, baron von Orsburg (1828—1887) — ofițer austriac; a participat la innăbușirea revoluției din 1848—1849 din Ungaria. — 567, 569.
- Danton*, Georges-Jacques (1759—1794) — unul dintre militanții de seamă ai revoluției burgheze franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, conducătorul aripii drepte a iacobinilor. — 181.
- D'Aspre*, Constantin, baron (1789—1850) — general austriac; a participat la innăbușirea revoluției din 1848—1849 din Italia. — 435.
- D'Aumale*, Henri-Eugène-Philippe-Louis d'Orléans, duce (1822—1897) — fiu al lui Ludovic-Filip, regele Franței. — 395.
- Dembinski*, Heinrich (1791—1864) — general polonez, fruntaș al mișcării de eliberare națională; a participat la răscălea din 1830—1831; a fost unul dintre comandanții armatei revoluționare din

- Ungaria în perioada revoluției din 1848—1849. — 424, 570, 571.
- D'Ester*, Karl Ludwig Johann (1811—1859) — socialist și democrat german, de profesiune medic; membru al comunității din Colonia a Ligii comuniștilor; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă); din octombrie 1848 membru al Comitetului central al democraților din Germania; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (extrema stângă); a jucat un rol de seamă în răscoala din 1849 din Baden-Palatinat; mai tirziu a emigrat în Elveția. — 418, 421, 422.
- Dibici*, Ivan Ivanovici, conte (1785—1831) — general-feldmareșal rus, comandantul suprem al armatei țariste care a înăbușit răscoala poloneză din 1830—1831. — 312.
- Dietz*, Johann Wilhelm — patronul tipografiei din Colonia în care s-a tipărit, cu începere de la 30 august 1848, „Noua gazetă renașă”. — 661.
- Diez*, Friedrich (1794—1876) — filolog german care a pus bazele studiului comparat al limbilor romanice; autorul unei „Gramatici a limbilor romanice”. — 490.
- Drigalski* — general prusian, reprezentantul militarismului reacționar prusian; în 1848 comandant de divizie la Düsseldorf. — 61—65, 150, 389, 543, 640.
- Dronke*, Ernst (1822—1891) — publicist german, la început „adevărat socialist”, apoi membru al Ligii comuniștilor și unul dintre redactorii „Noii gazete renașă”; după revoluția din 1848—1849 a emigrat în Anghia; ulterior s-a retras din viața politică. — 67, 581, 649, 659, 661,
- Druey*, Henri (1799—1855) — bărbat de stat elvețian, radical; a luat parte la elaborarea constituției din 1848; membru al Tribunalului federal; în 1850 președinte al Confederației elvețiene. — 70, 72—74, 107.
- Duchâtel*, Charles (1803—1867) — bărbat de stat reacționar francez; ministru de interne (1839, 1840-februarie 1848). — 107.
- Duesberg*, Franz (1793—1872) — bărbat de stat reacționar prusian; din 1846 până la revoluția din martie 1848 deputat în Consiliul național. — 324, 327, 330, 331.
- Dufour*, Guillaume Henri (1787—1875) — general elvețian, om politic burghez; în 1847 a condus armata federală care a înfrânt trupele Sonderbundului; în anii 1848—1849 deputat în Consiliul național. — 12, 95, 101, 104—106.
- Dumont*, Joseph (1811—1861) — ziarist burghez german, liberal moderat; din 1831 editorul lui „Kölnische Zeitung”. — 20, 41 124, 159, 200, 201, 203, 206, 216, 238, 289, 547, 576.
- Dunker* — funcționar prusian; în 1848 director de poliție la Berlin. — 390.
- Durando*, Giovanni (1804—1869) — general al armatei piemonteze care a luptat împotriva austriecilor în 1848—1849. — 434.

E

Ebermeier — magistrat prusian. — 299, 508.

Ehrenberg, Christian Gottfried (1795—1876) — naturalist german, profesor la Universitatea din Berlin. — 88.

Eichhorn — magistrat prusian; în 1849 procuror la Elberfeld. — 662

- Eichhorn*, Johann Albrecht Friedrich (1779—1856) — bărbat de stat prusian, ministru al cultelor, învățămîntului și medicinei (1840—1848). — 28.
- Eichmann* — unul dintre reprezentanții birocrației nobile vechi-prusiene; în 1845—1850 prim-președinte al Renaniei, ministru de interne în guvernul Pfuël (septembrie-octombrie 1848); în 1849 deputat în prima Cameră. — 35, 36, 42, 44, 45, 262, 632.
- Eisenmann*, Gottfried (1795—1867) — publicist și medic german, în 1848 redactor al gazetei „Teutsches Volksblatt”; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru, ulterior aripa stîngă). — 370, 397.
- Elena Pavlovna* (1806—1873) — mare prințesă rusă, soția marelui prinț Mihail Pavlovici. — 161.
- Elisabeta* (1801—1873) — regină a Prusiei, soția lui Frederic-Wilhelm al VI-lea. — 548.
- Engels* — colonel prusian, comandantul orașului Colonia în 1848—1849. — 341.
- Engels*, Friedrich (1820—1895) — (vezi date biografice). — 7, 67, 141, 258, 558—560, 581, 630, 631, 635, 639, 643, 645, 646, 647, 649, 659, 662.
- Ernst August* (1771—1851) — rege al Hanovrei (1837—1851). — 541.
- Escher*, Alfred (1819—1882) — om politic burghez elvețian, jurist, președinte al Marelui consiliu (1847); începînd din 1849 a fost în repetate rînduri președinte al Consiliului național. — 72, 97—99, 103, 106.
- Esser* — magistrat prusian, democrat; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa stîngă). — 152—154.
- Esser*, Christian Joseph (n. aprox. 1809) — muncitor german, membru al Uniunii muncitorilor din Colonia; în 1849 redactor al ziarului „Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”. — 142, 143, 148, 149, 641, 649, 652, 656, 658.
- Esser I*, Johann Heinrich Theodor — funcționar prusian, avocat, clerical; în 1848 vicepreședinte al Adunării naționale prusiene (centru). — 153.
- Esser II*, Ferdinand Joseph — funcționar prusian, clerical; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 153.
- Esterhazy von Galantha*, Pal Anton, prinț (1786—1866) — magnat ungar, diplomat austriac, ministru de externe în primul guvern ungar (martie-septembrie 1848). — 340.
- Eytel*, Jules (1817—1873) — om politic burghez elvețian, unul dintre conducătorii partidului radical din cantonul Waadt (Vaud), în 1848 deputat în Consiliul național. — 95, 103.

F

Falkenhaim — democrat german, în 1848 președinte al societății „Germania” din Breslau. — 256.

Faucher, Léon (1803—1854) — publicist burghez și om politic francez, orléanist, economist malthusian, ministru de interne (decembrie 1848—mai 1849); mai tîrziu bonapartist. — 230.

Ferdinand, duce de Genua (1822—1855) — fratele regelui Victor-Emmanuel al II-lea al Sardiniei; participă la războiul din 1848—1849 împotriva Austriei. — 571.

- Ferdinand I* (1793—1875) — împărat al Austriei (1835—1848). — 566—567.
- Ferdinand al II-lea* (1810—1859) — rege al Neapolelui (1830—1859). — 162.
- Feuchères, Sophie*, baroneasă (1795—1840) — favorită a prințului Louis-Henri-Joseph Condé. — 395.
- Fischbach* — participant la banchetul democraților, organizat în 1849 de Uniunea muncitorilor din Mühlheim (Renania). — 646.
- Flocon, Ferdinand* (1800—1866) — om politic și publicist francez, democrat mic-burghez, unul dintre redactorii ziarului „La Réforme”; în 1848 membru al guvernului provizoriu. — 438.
- Flottwell, Eduard Heinrich von* (1786—1865) — unul dintre reprezentanții birocrăției nobiliare prusace; ministru de finanțe (1844—1846), Oberpräsident al Poznanului, apoi al Westfaliei; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa dreaptă). — 324, 327, 330, 331, 346, 348.
- Fonton, Felix Petrovici* (n. 1801) — diplomat al Rusiei țariste; în 1848 consilier al ambasadei ruse la Viena. — 160.
- Fourier, Charles* (1772—1837) — mare socialist utopist francez. — 207.
- Franscini, Stefano* (1796—1857) — om politic burghez elvețian, economist, radical, de naționalitate italiană; în 1848 membru al Consiliului federal, deputat în Consiliul național. — 71—74, 107.
- Franț-Iosif I* (1830—1916) — împărat al Austriei (1848—1916). — 373, 532, 548, 567.
- Franț-Karl* (1802—1878) — arhiduce austriac, tatăl împăratului Franț-Iosif. — 79.
- Frederic I* (1657—1713) — rege al Prusiei (1701—1713). — 534.
- Frederic al II-lea* (1712—1786) — rege al Prusiei (1740—1786). — 327, 400, 534.
- Frederic-August al II-lea* (1797—1854) — rege al Saxoniei (1836—1854). — 541—542.
- Frederic-Wilhelm* (1620—1688) — princoipe elector de Brandenburg (1640—1688). — 534.
- Frederic-Wilhelm al II-lea* (1744—1797) — rege al Prusiei (1786—1797). — 534, 535, 552.
- Frederic-Wilhelm al III-lea* (1770—1840) — rege al Prusiei (1797—1840). — 28, 535—537, 552, 575, 576.
- Frederic-Wilhelm al IV-lea* (1795—1861) — rege al Prusiei (1840—1861). — 8, 28—30, 49, 81, 88—90, 221, 272—273, 277, 327, 375, 376, 378, 384, 387—388, 403, 439, 498, 513, 514, 524, 525, 526, 532, 534, 537—538, 541—544, 549, 551, 552, 562, 575—577.
- Frei, Remigius Emil* (1803—1889) — jurist elvețian, deputat în Consiliul național (1848—1851). — 95.
- Freiligrath, Ferdinand* (1810—1876) — poet german, la început romantic, apoi revoluționar; în 1848—1849 unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; membru al Liqii comunistilor; în deceniul al 6-lea s-a îndepărtat de lupta revoluționară. — 159, 581.
- Frey-Hérosé, Friedrich* (1801—1873) — ofițer elvețian, om politic burghez, liberal; a participat la raz-

boiul cu Sonderbundul (1847); în 1848 membru al Consiliului federal și deputat în Consiliul național; în 1854 și 1860 președinte al Confederației elvețiene. — 71—74.

Funk — democrat german; în 1848 membru al Asociației democratice din Colonia. — 647.

Funk, Alexander Ludwig (1806—1871) — om politic burghez elvețian. — 10, 38, 73.

Furrer, Jonas (1805—1861) — avocat elvețian, om politic burghez, liberal moderat; în 1848 președintele Dietei federale, apoi președinte al Confederației elvețiene, primar al Zürichului. — 10, 69, 70, 72, 73, 98, 106—109, 138, 140.

G

Gagern, Heinrich, baron (1799—1880) — om politic burghez german, liberal moderat; deputat și președinte al Adunării naționale de la Frankfurt (mai-decembrie 1848) (centru-dreapta); prim-ministru al imperiului (decembrie 1848—martie 1849). — 47, 372, 513.

Gagern, Maximilian, baron (1810—1889) — funcționar german; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt; fratele lui Heinrich Gagern. — 51.

Gaj, Ljudevit (1809—1872) — ziarist croat, filolog și om politic; în 1848 membru al guvernului provizoriu al Croației; a dus o politică îndreptată spre menținerea monarhiei habsburgice. — 188.

Garibaldi, Giuseppe (1807—1882) — revoluționar italian, democrat, conducător al mișcării de eliberare națională din Italia; în 1848, în fruntea unui corp de voluntari, a luptat cu abnegație, alături de armata Piemontului, în

războiul împotriva Austriei; principalul organizator al apărării republicii de la Roma în aprilie—iunie 1849; în deceniile al 6-lea și al 7-lea s-a aflat în fruntea luptei duse de poporul italian pentru eliberarea națională și unificarea țării. — 426.

Geiger, Wilhelm Arnold — funcționar de poliție prusian; în 1848 judecător de instrucție, iar după aceea director al poliției din Colonia. — 146.

Gierke — funcționar prusian, liberal; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru-stînga); ministru al agriculturii în guvernul Auerswald-Hansemann (iunie-septembrie 1848); în 1849 deputat în prima Cameră. — 126, 152, 154.

Girardin, Émile de (1806—1881) — publicist și om politic burghez francez; între 1830 și 1870 a fost, cu unele întreruperi, redactor al ziarului „la Presse”; în politică excela printr-o totală lipsă de principii; înainte de revoluția din 1848, în timpul guvernului Guizot, a fost în opoziție; în perioada revoluției a fost republican burghez, deputat în Adunarea legislativă (1850—1851), iar mai târziu bonapartist. — 22.

Glabach, Anton (m. 1873) — democrat mic-burghez german; în 1848 deputat de Mühlheim (Renania) în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă), președintele Clubului democraților din Berlin. — 646, 647.

Goethe, Johann Wolfgang (1749—1832) — mare scriitor și gânditor german. — 52, 225, 240, 289, 335, 384.

Görgey, Arthur (1818—1916) — conducător militar al revoluției din 1848—1849 din Ungaria; co-

mandant suprem al armatei ungare (aprilie-iunie 1849); s-a sprinjinit pe ofițerimea reacționară și pe o parte din burghezia contra-revoluționară; a sabotat războiul revoluționar. — 526, 569—572.

Gottschalk, Andreas (1815—1849) — medic german, membru al comunității din Colonia a Ligii comuniștilor; în aprilie-iunie 1848 președinte al Uniunii muncitorilor din Colonia; a luptat de pe poziții sectariste mic-burgheze împotriva strategiei și tacticii lui Marx și Engels în revoluția germană. — 142—146, 147—151, 641, 653—655.

Götz, Christian (1783—1849) — general austriac; în 1848—1849 a luat parte la înăbușirea revoluției din Italia și din Ungaria. — 341, 570.

Grimm, frații Wilhelm (1786—1859) și *Jakob* (1785—1863) — filologi germani, profesori la Universitatea din Berlin, renumiți autori de prelucrări ale basmelor populare germane și ale epeilor medievale. — 88.

Groote — magistrat prusian, martorul acuzării în procesul lui *Gottschalk*. — 145, 150, 233.

Grouchy, Emmanuel, marchiz (1766—1847) — mareșal și pair al Franței; a luat parte la războaiele lui Napoleon. — 436.

Guerrazzi, Francesco Domenico (1804—1873) — scriitor italian, om politic burghez, liberal moderat, participant la revoluția din 1848—1849 din Italia. — 86.

Gullanti, Wiqand — comerciant german, în 1848 membru al Comitetului popular din Colonia. — 647.

Guizot, François-Pierre-Guillaume (1787—1874) — istoric și bărbat de stat burghez francez; din 1840

pină în februarie 1848 a condus de fapt politica internă și externă; a fost exponentul intereselor marii burghezii financiare. — 50, 246, 349, 487, 623.

Gustav-Adolf al II-lea (1594—1632) — rege al Suediei (1611—1632) și comandant de oști; aspirând la hegemonie în Marea Baltică a purtat războaie cu Danemarca, cu Polonia și cu Rusia; a luat parte la războiul de 30 de ani, a condus alianța statelor protestante; alianței protestante înjghebate în deceniul al 4-lea al secolului al XIX-lea din Germania i s-a dat numele lui. — 484

H

Haaf, Christian — membru al Uniunii muncitorilor din Lausanne în 1848. — 636.

Habsburgii — dinastie de împărați ai așa-zisului Sfânt imperiu roman din 1273 pină în 1806 (cu întreruperi), de împărați ai Austriei (din 1804) și ai monarhiei austro-ungare (1867—1918). — 182, 183, 191, 423, 566.

Hampden, John (1594—1643) — militant de vază al revoluției burgheze engleze din secolul al XVII-lea; a fost exponentul intereselor burgheziei și ale nobilimii imburzhezite. — 282.

Hanow — funcționar german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa stângă). — 134

Hanseman, David (1790—1864) — mare capitalist, unul dintre liderii burgheziei liberale renane; în martie—septembrie 1848 ministru de finanțe al Prusiei; a dus o politică trădătoare, de înțelegere cu reacțiunea. — 27, 107, 113, 116, 117, 125—136, 137, 141

- 147, 173, 201, 203, 209, 255, 256, 262, 381, 387, 417.
- Harkort**, Friedrich Wilhelm (1793—1880) — mare fabricant prusian; în 1848—1849 conducătorul unuia dintre centrele din Adunarea națională prusiană; apoi deputat în cea de-a doua Cameră (centru). — 400.
- Harney**, George Julian (1817—1897) — militant de seamă al mișcării muncitorești engleze, unul dintre conducătorii aripii stîngi a car-tismului; redactor al ziarului „The Northern Star”; a avut legături cu Marx și Engels. — 649.
- Hausmann** — muncitor german, participant la banchetul de la Colonia din 24 februarie 1849. — 648.
- Hébert**, Michel-Pierre-Alexis (1799—1887) — jurist și bărbat de stat conservator francez, orléanist, membru al Camerei deputaților (1834—1848); din 1841 prim-procuror al tribunalului regal, ministru de justiție (1847—februarie 1848); în 1849 deputat al Adunării legislative. — 246.
- Hecker**, Friedrich Karl (1811—1881) — republican din Baden, democrat mic-burghez, unul dintre conducătorii răscoalei din Baden din aprilie 1848; după înfrîngerea răscoalei a emigrat în Elveția, apoi în S.U.A.; a participat la războiul civil din S.U.A. de partea statelor din nord. — 51, 57, 629.
- Hecker** — magistrat prusian; în 1848 procuror la Colonia. — 67, 68, 146, 256, 261, 495, 496, 629.
- Heckscher**, Johann Gustav (1797—1865) — jurist german; ministru de justiție al imperiului (iulie—august 1848) și ministru de externe (august-septembrie 1848); ambasador al guvernului imperial în Italia; deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta). — 51, 75.
- Hegel**, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — unul dintre cei mai mari reprezentanți ai filozofiei clasice germane, idealist obiectiv; a elaborat în modul cel mai multilateral dialectica idealistă. — 189, 537, 624.
- Heine**, Heinrich (1797—1856) — mare poet revoluționar german. — 30, 55, 203, 220, 306, 487, 534, 557, 624.
- Heinrich al LXXII-lea**, Reuss-Lobenstein-Ebersdorf (1797—1853) — principe domnitor (1822—1848) al statului pitic german Reuss, pe linie colaterală. — 207.
- Hengstenberg**, Ernst Wilhelm (1802—1869) — teolog german, reac-tionar, profesor la Universitatea din Berlin. — 88.
- Henkel**, Heinrich (1802—1873) — profesor german, jurist; în 1848 a fost ales în Adunarea națională de la Frankfurt; la 3 iulie și-a depus mandatul; în martie 1849 a fost ales din nou deputat (centru-stînga). — 150.
- Henric al V-lea** — vezi *Chambord*, Henri-Charles.
- Henric Bordeaux** — vezi *Chambord*, Henri-Charles.
- Hermes**, Johann Timotheus (1738—1821) — teolog și scriitor german, autorul romanului „Călătoria Sofiei de la Memel pînă în Saxonia”. — 51.
- Herx** — dirijorul asociației corale muncitorești din Colonia. — 648.
- Herzog**, Karl (1798—1857) — publicist și om politic burghez elvețian, liberal, redactorul ziarului „Bernener Verfassungs-Freund”. — 196.

- Hess, Heinrich* (1788—1870) — feld-mareșal austriac; a participat în mod activ la înnăbușirea revoluției din 1848—1849 din Italia. — 436.
- Heydt, August*, baron von der (1801—1874) — bărbat de stat burghez prusian; în decembrie 1848—noiembrie 1858 ministru al comerțului, industriei și lucrărilor publice în guvernul Brandenburg-Manteuffel; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră. — 116, 412, 489, 493, 556.
- Hildebrandt, Johann Andreas Karl* (1764—1848) — scriitor german, autorul a o serie de romane cavaleresti și de aventuri. — 126.
- Hobbes, Thomas* (1588—1679) — filozof englez de seamă, reprezentant al materialismului mecanicist; concepțiile lui social-politice se disting prin tendințele lor net antidemocratice. — 123.
- Höcke* — democrat austriac, participant la răscoala din octombrie 1848 de la Viena. — 473.
- Höchster, Ernst Hermann* (n. aprox. 1811) — avocat din Elberfeld, democrat mic-burghez, președintele Comitetului de securitate în timpul răscoalei din mai 1849 de la Elberfeld; după înfringerea răscoalei a emigrat din Germania; mai târziu s-a retras din activitatea politică. — 559.
- Hohenzollern* — vezi *Frederic-Wilhelm al IV-lea*.
- Hohenzollern*, doamna de — vezi *Elisabeta*.
- Hohenzollernii* — dinastie de prinți electori de Brandenburg (1415—1701), de regi ai Prusiei (1701—1918) și de împărați germani (1871—1918). — 375, 383, 384, 400, 409, 500—501, 534—538, 543, 551—553, 555.
- Homberger, Heinrich* (1806—1851) — om politic burghez elvețian, liberal; din 1848 deputat în Consiliul național. — 103.
- Horățiu* (Quintus Horatius Flaccus) (65—8 î.e.n.) — remarcabil poet roman. — 52, 97.
- Hoym, Karl Georg Heinrich* (1739—1807) — unul dintre reprezentanții birocrăției prusiene reacționare; din 1770 ministru al treburilor Sileziei; a dus o politică de germanizare a pământurilor poloneze. — 502.
- Hühnerbein, F. W.* — comunist german, de profesiune croitor; membru al Comitetului de securitate în timpul răscoalei din mai 1849 de la Elberfeld. — 558.
- Hüser, Johann Hans Gustav Heinrich* (1782—1857) — general prusian, unul dintre reprezentanții militarismului reacționar; în 1848—1849 comandant al pștei orașului Mainz. — 173, 562.

I

Jacob al II-lea Stuart (1633—1701) — rege al Marii Britanii și al Irlandei (1685—1688). — 15.

Iosif al II-lea (1741—1790) — împărat al așa-zisului Sfânt imperiu roman (1765—1790). — 349.

J

Jacoby, Johann (1805—1877) — publicist și om politic german, democrat burghez; în 1848 unu dintre conducătorii aripii stîngă în Adunarea națională prusiană; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa de extremă stîngă); în deceniul al 8-lea a aderat la social-democrați. — 417, 418

Jauch, Franz (1807—1867) — om politic burghez elvețian, membru al Tribunalului federal (1848—1852). — 38.

- Jellačić*, Josip, conte (1801—1859) — general austriac, ban al Croației, Dalmației și Slavoniei (1848—1859); a participat activ la înăbușirea revoluției din 1848—1849 din Ungaria și Austria. — 22, 47, 52, 80, 85, 86, 122, 190, 192, 313, 315, 339, 341, 353, 565, 566, 571.
- Jenni* — publicist elvețian, radical, redactorul gazetei umoristice „Guckkasten” din Berna. — 197.
- Johann* (1782—1859) — arhiduce austriac; din iunie 1848 pînă în decembrie 1849 reșent imperial al Germaniei. — 82.
- Jolly* — în 1848 membru al Tribunalului federal elvețian. — 38.
- Jones*, Ernest Charles (1819—1869) — militant de vază al mișcării muncitorești engleze, poet și publicist proletar, unul dintre conducătorii aripii stîngi a cartismului, prieten al lui Marx și Engels. — 649.
- K
- Kalbermatten*, Wilhelm (1793—1875) — general elvețian, reacționar; în 1844 a condus lovitura contra-revoluționară din cantonul Wallis. — 104.
- Kamp* — patronul unui hotel din Bonn; a participat la banchetul din 24 februarie 1849 al democraților din Colonia. — 648.
- Kamptz*, Karl (1769—1849) — bărbat de stat prusian, reacționar, ministru de justiție (1832—1842). — 323.
- Karstens* — vezi *Lessner*, Friedrich.
- Kern*, Johann Konrad (1808—1888) — om politic burghez elvețian, jurist și diplomat; președintele Tribunalului federal. — 38, 98, 102.
- Kinkel*, Gottfried (1815—1882) — poet și publicist german, democrat mic-burghez, participant la răscoala din 1849 din Baden-Palatina; condamnat de tribunalul prusian la detențiune pe viață, a evadat din închisoare și a emigrat în Anglia; unul dintre liderii emigranților mic-burghezi de la Londra, a luptat împotriva lui Marx și Engels. — 336.
- Kirchmann*, Julius (1802—1884) — jurist și filozof german, radical; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru-stînga). — 152, 154.
- Kisker* — magistrat prusian; în 1848 ministru de justiție în guvernul Pfuell; în 1849 deputat în prima Cameră. — 262.
- Kničjanin*, Stevan Petrovici (1807—1855) — comandant militar sîrb; a participat la înăbușirea revoluției din 1848—1849 din Ungaria. — 567.
- Korff*, Herman — ofițer prusian, scos din armată în 1847 din cauza convingerilor sale politice, democrat; în 1848—1849 girant responsabil al „Noii gazete renane”; ulterior a emigrat în S.U.A. — 141, 639, 659, 661.
- Kortum*, Karl Arnold (1745—1824) — scriitor și poet german; cunoscut ca autor al „Jobsiadei”. — 76, 111.
- Kościszko* Tadeus (1746—1817) — militant de seamă al mișcării de eliberare națională a Poloniei în ultimul deceniu al secolului al XVIII-lea; în anii 1776—1783 participant la lupta pentru independență a coloniilor nord-americane; a fost conducătorul răscoalei poloneze din 1794. — 312.
- Kossuth*, Lajos (Ludovic) (1802—1894) — fruntaș al mișcării de eliberare națională din Ungaria,

- conducătorul elementelor burghezo-democratice în revoluția din 1848—1849, șeful guvernului revoluționar ungar; după înfrângerea revoluției a emigrat din Ungaria. — 181, 182, 192, 217, 218, 310, 335, 340, 423, 473, 526, 565—568, 646, 647, 649.
- Krahe** — membru al Uniunii muncitorilor din Colonia în 1848—1849; de profesiune ceasornicar. — 646.
- Kraus, Filip** (1792—1861) — bărbat de stat austriac; ministru de finanțe (1848—1851). — 77.
- Kühlwetter, Friedrich** (1809—1882) — bărbat de stat burghez prusian, ministru de interne în guvernul Auerswald-Hanseemann (iunie-septembrie 1848); mai tirziu Regierungspräsident în Düsseldorf, și Oberpräsident al Westfaliei. — 126, 130, 135, 387.
- Kurth** — muncitor timplar german; în 1848—1849 membru al Uniunii muncitorilor și al Asociației democrate din Colonia. — 647.
- Kyll, Ulrich Franz** — jurist german, democrat mic-burghez; în 1848 deputat de Colonia în Adunarea națională prusiană (aripa stângă); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa de extremă stângă); mai tirziu progresist. — 494.
- L
- Ladenberg, Adalbert** (1798—1855) — unul dintre reprezentanții birocrăției reacționare prusiene; ministru al cultelor, învățămîntului și medicinei (1848—1850). — 28—30, 147, 201, 203, 262.
- La Marmora, Alfonso Ferrero** (1804—1878) — general și om politic italian, ministru de război (1848, 1849—1855). — 425, 426, 430.
- Lamartine, Alphonse** (1790—1869) — poet, istoric și om politic francez; în deceniul al 5-lea republican burghez; în 1848 ministru de externe și, de fapt, șeful guvernului provizoriu. — 50, 162, 163, 301, 304—305, 437, 540, 618—620.
- Lassalle, Ferdinand** (1825—1864) — publicist mic-burghez german, avocat; în 1848—1849 a participat la mișcarea democratică din Renania; la începutul deceniului al 7-lea a aderat la mișcarea muncitorească; unul dintre fondatorii Asociației generale a muncitorilor germani (1863); a sprijinit politica de unificare „de sus” a Germaniei, sub hegemonia Prusiei contrarevoluționare; a pus bazele curentului oportunist în mișcarea muncitorească germană. — 63, 65, 286, 295—300, 495—497, 507—512, 517—521.
- Latour, Theodor, conte de** (1780—1848) — bărbat de stat austriac, adept al monarhiei absolute; în 1848 ministru de război; în octombrie 1848 a fost ucis în timpul insurecției de la Viena. — 39, 566
- Ledru-Rollin, Alexandre-Auguste** (1807—1874) — publicist și om politic francez, unul dintre fruntașii democraților mic-burghezi francezi, redactor al ziarului „La Réforme”; în 1848 membru al guvernului provizoriu; deputat în Adunarea constituantă și în cea legislativă, unde era conducătorul partidului Muntelui; după demonstrația de la 13 iunie 1849 a emigrat în Anglia. — 73, 162, 438, 585, 586, 617—622, 623, 647.
- Lelewel, Joachim** (1786—1861) — istoric polonez de seamă și militant revoluționar; a participat la răscoala poloneză din 1830—1831; unul dintre conducătorii aripilor democratice a emigrației poloneze; în 1847—1848 membru al comitetului Asociației democrate din Bruxelles. — 574.
- Leopold I** (1790—1865) — rege al Belgiei (1831—1865). — 246.

- Leopold al II-lea* (1797—1870) — mare duce de Toscana (1824—1859). — 423.
- Lessner, Friedrich* (1825—1910) — fruntaș al mișcării muncitorești germane și internaționale, de profesiune croitor; membru al Ligii comunistilor, a participat la revoluția din 1848—1849; unul dintre inculpații în procesul de la Colonia al comunistilor (din 1852); membru al Consiliului general al Internaționalei I; prieten și tovarăș de luptă al lui Marx și Engels. — 648.
- Leuthaus* — magistrat prusian; în 1848 judecător de instrucție la Colonia. — 42.
- Lichnowski, Felix*, prinț (1814—1848) — ofițer prusian, reacionar, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa dreaptă); a fost ucis de popor în timpul răscoalei de la Frankfurt din septembrie 1848. — 634, 661.
- Lisiecki* — magistrat prusian în Poznan; de naționalitate poloneză; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stînga); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa extremă stînga). — 476, 477, 480, 484.
- Lubomirski* — neam de prinți polonezi. — 183.
- Lubomirski*, prinț (1817—1872) — aristocrat polonez, a participat la Congresul de la Praga al slavilor; în 1849 deputat în Reichstagul austriac. — 317.
- Ludovic al XI-lea* (1423—1483) — rege al Franței (1461—1483). — 182.
- Ludovic al XVI-lea* (1754—1793) — rege al Franței (1774—1792); a fost executat în timpul revoluției burgheze franceze de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. — 15.
- Ludovic-Filip* (1773—1850) — duce de Orléans, rege al Franței (1830—1848). — 246, 365, 371, 375, 394, 438, 623, 625.
- Ludovic-Napoleon* — vezi *Napoleon al III-lea*.
- Ludwig, Josef-Anton* (1784—1864) — arhiduce austriac. — 161.
- Lukas* — membru al Uniunii muncitorilor din Mîhlheim (Renania) în 1849. — 646.
- Lutter* — funcționar prusian, comisar de poliție în Colonia în 1848. — 145.
- Luvini, Giacomo* (1795—1862) — om politic și militar elvețian, avocat radical, de naționalitate italiană; în 1847 a participat la înfrîngerea trupelor Sonderbundului; din 1848 deputat al cantonului Tessin în Consiliul național. — 95, 99—104, 108.

M

- MacCulloch, John Ramsey* (1789—1864) — economist burghez englez, reprezentant al economiei politice vulgare. — 595.
- Malkowsky, Ignaz* (1784—1854) — general austriac; în 1849 a participat la innăbușirea revoluției din Ungaria. — 567, 569.
- Malten, G.* — ziarist reacionar german; în 1848—1849 redactor al lui „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung”. — 349.
- Maltheser, Johann* — spion polițienesc prusian, de profesiune legător de cărți. — 145, 150, 159.
- Malthus, Thomas Robert* (1766—1834) — preot englez, economist, ideolog al aristocrației funciare îmburghezite, apologet al capitalismului, promotor al teoriei mizantropie a suprapopulației. — 207, 595, 603, 606.

- Mamiani**, Terenzio, conte (1799—1885) — poet și publicist italian, filozof și om politic, adept al monarhiei constituționale, ministru de interne al statului papal (mai-august 1848). — 85.
- Manteuffel**, Otto Theodor, baron (1805—1882) — bărbat de stat prusian, reprezentant al birocrației nobiliare; ministru de interne (noiembrie 1848—noiembrie 1850), în 1849 deputat în prima și a doua Cameră; prim-ministru (1850—1858). — 28, 30, 36, 43, 47, 49, 60, 82, 201, 203, 206, 208, 214, 217, 218, 352—354, 357, 378, 381, 385, 409—412, 420, 474, 486, 487, 489, 490, 499, 506, 509, 514, 516, 522, 537, 541, 543, 556.
- Marat**, Jean-Paul (1743—1793) — publicist francez, militant de frunte al revoluției burgheze franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, unul dintre conducătorii iacobinilor. — 648.
- Märker** — bărbat de stat burghez prusian, ministru de justiție în guvernul Auerswald-Hanseemann (iunie-septembrie 1848). — 126.
- Marilley**, Etienne (1804—1889) — episcop de Fribourg (1846—1879), animatorul rebeliunii antidemocratice din 24 octombrie 1848 de la Fribourg. — 40.
- Marrast**, Armand (1801—1852) — publicist și om politic francez, unul dintre liderii republicanilor burghezi moderați, redactor al ziarului „National”; în 1848 membru al guvernului provizoriu și primar al Parisului; președintele Adunării constituante (1848—1849). — 22, 87, 98, 163, 619.
- Marx**, Karl (1818—1883) — vezi datele din viața și din activitatea lui. — 23, 26, 37, 42, 67, 141, 245, 257, 265, 285, 286, 475, 507, 561, 564, 581, 588, 624, 626, 629, 632—634, 639—646, 647, 652, 656, 658—661.
- Maurenbrecher**, Peter Wilhelm (1777—1861) — funcționar prusian, director general al poștei din Düsseldorf (1817—1850). — 63.
- Maximilian al II-lea** (1811—1864) — rege al Bavariei (1848—1864). — 541, 542.
- Medem**, Pavel Ivanovici, conte (1800—1854) — diplomat al Rusiei țariste, ministru plenipotențiar la Viena. — 160.
- Mehmed al IV-lea** — sultan al Turciei (1648—1687). — 310.
- Mellinet**, François (1768—1852) — general belgian de origine franceză; participant activ la revoluția burgheză belgiană din 1830 și la mișcarea democrată din Belgia; președinte de onoare al Asociației democratice din Bruxelles, unul dintre inculpații în procesul Risquons-Tout; condamnat la moarte, pedeapsa i-a fost ulterior comutată în 30 de ani închisoare; grațiat în septembrie 1849. — 143, 648.
- Messenhauser**, Căsar Wenzel (1813—1848) — ofițer și literat austriac, comandant al gărzii naționale și comandant al Vienei în timpul răscoalei din octombrie 1848; după ocuparea orașului de către trupele contrarevoluționare a fost împușcat. — 198.
- Metternich**, Clemens, prinț (1773—1859) — bărbat de stat și diplomat austriac, reacționar; ministru de externe (1809—1821) și cancelar (1821—1848); unul dintre organizatorii Sfintei Alianțe. — 160, 183—185, 291, 349, 371.
- Mevissen**, Gustav (1815—1899) — bancher german, unul dintre liderii burgheziei liberale renane; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta). — 201.

- Meyendorff*, Peter Kazimirovici, baron (1796—1863) — diplomat al Rusiei țariste, ministru plenipotențiar la Berlin (1839—1850). — 160.
- Michel*, Georg (1804—1867) — colonel și om politic burghez elvețian, a participat la războiul cu Sonderbundul; deputat în Consiliul național (1848—1860). — 100, 104, 108.
- Mieroslawski*, Ludwik (1814—1878) — om politic și specialist în problemele militare, polonez, a participat la răscoala poloneză din 1830—1831; a luat parte la pregătirea răscoalei din 1846 de la Poznan; a fost eliberat din închisoare de revoluția din 1848; a fost în fruntea răscoalei de la Poznan din 1848, apoi a condus lupta insurgenților din Sicilia; în timpul răscoalei din Baden-Palatinat din 1849 a comandat o armată revoluționară; în deceniul al 6-lea a căutat un sprijin în cercurile bonapartiste; în timpul răscoalei poloneze din 1863 a fost proclamat dictator; după înfrângerea răscoalei a emigrat în Franța. — 177, 648.
- Mihail Pavlovici* (1798—1848) — mare prinț rus, fratele lui Nikolai I. — 161.
- Milde*, Karl August (1805—1861) — mare fabricant din Silezia, unul dintre reprezentanții burgheziei liberale germane; în 1848 a fost ministru al comerțului în guvernul Auerswald-Hansemann (iunie-septembrie); președinte al Adunării naționale prusiene (mai—iunie) (aripa dreaptă). — 126.
- Milton John* (1608—1674) — mare poet și publicist englez; a participat la revoluția burgheză engleză din secolul al XVII-lea. — 75.
- Mirbach*, Otto — ofițer de artilerie în rezervă prusian, democrat mic-burghez; a participat la revoluția din 1848—1849; comandant al Elberfeldului în timpul răscoalei din mai 1848; după înfrângerea răscoalei a emigrat din Germania. — 659, 660.
- Molé*, Louis-Mathieu, conte (1781—1855) — bărbat de stat francez; orléanist, prim-ministru (1836—1837, 1837—1839); în 1848 deputat în Adunarea constituantă, iar între 1849 și 1851 deputat în Adunarea legislativă. — 487.
- Molière*, Jean-Baptiste (1622—1673) — mare dramaturg francez. — 291.
- Morret* — funcționar de poliție prusian; în 1848—1849 a fost directorul închisorii din Düsseldorf. — 296, 297, 508.
- Mosle*, Johann Ludwig (1794—1877) — ofițer german, reprezentant al Oldenburgului în Dieta federală; în 1848 a fost trimis, în calitate de comisar imperial, la Viena. — 75—80, 371.
- Mühler*, Heinrich Gottlob (1780—1857) — magistrat prusian, în 1832—1844 ministru de justiție; în 1848 președinte al Tribunalului suprem din Berlin. — 153 156.
- Munzinger*, Joseph (1791—1855) — om politic elvețian, liberal, membru al Consiliului federal (1848—1855); în 1851 președinte al Confederației elvețiene. — 69, 72, 138, 140.

N

Näf, Wilhelm (1802—1881) — jurist elvețian, om politic burghez, liberal; în 1848 membru al Consiliului național. — 72.

Napoleon I Bonaparte (1769—1821) — împărat al francezilor (1804—1814 și 1815). — 15, 164, 166, 249,

254—255, 270, 310, 312, 340, 376, 384, 405, 423, 436, 535, 536, 552.

Napoleon al III-lea (Ludovic-Napoleon Bonaparte) (1808—1873) — prinț, nepotul lui Napoleon I, președintele celei de-a doua republici (1848—1851), împărat al Franței (1852—1870). — 22, 54, 162—163, 193, 393, 394, 397, 428, 619.

Nenstiel — comerciant german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru). — 134.

Nesselrode, Karl Vasilievici, conte (1780—1862) — bărbat de stat și diplomat al Rusiei țariste, ministru de externe (1816—1856). — 50, 160.

Neuhaus, Karl (1796—1849) — om politic burghez elvețian, liberal moderat; în 1841 președinte al Dietei federale, în 1848 deputat în Consiliul național. — 10, 70, 71, 95, 197.

Nicolovius, Georg Heinrich Franz — magistrat prusian; în 1848 procuror general al Provinciei renane. — 66, 295, 495, 496, 508, 509.

Niggeler, Niklaus (1817—1872) — avocat și om politic elvețian, radical; în 1848 redactor al lui „*Berner-Zeitung*”. — 40, 196.

Nikolai I (1796—1855) — împărat al Rusiei (1825—1855). — 161, 318, 482, 525, 526, 532, 541.

Nothjung, Peter (aprox. 1823—1866) — membru al Uniunii muncitorilor din Colonia și al Ligii comunistilor, unul dintre acuzații în procesul comunistilor de la Colonia (1852); de profesiune croitor. — 649.

Nugent, Laval, conte (1777—1862) — feldmareșal austriac; a participat la înăbușirea revoluției din 1848—1849 din Italia și din Ungaria. — 341, 567, 569.

O

Ochsenbein, Johann Ulrich (1811—1890) — bărbat de stat burghez elvețian, radical, apoi unul dintre conducătorii liberalilor; președintele Dietei federale în timpul războiului cu Sonderbundul; șeful guvernului federal (1847—1848); în 1848 președinte al Consiliului național și membru al Consiliului federal. — 10, 70—74, 138, 140, 196, 197.

Ofiers — magistrat german. — 154.

Orléans, duce — vezi *Ludovic-Filip*.

Ott — democrat german din Worringen (Renania). — 646.

Otto, Karl Wunibald (n. aprox. 1809) — chimist german, în 1848—1849 membru al Uniunii muncitorilor din Colonia, membru al Ligii comunistilor, unul dintre inculpații în procesul comunistilor de la Colonia (1852). — 652, 656, 658.

P

Palacky, František (1798—1876) — mare istoric ceh, om politic burghez, liberal; în 1848 a prezidat ședințele Congresului de la Praga al slavilor; a promovat o politică îndreptată spre menținerea monarhiei habsburgice. — 188, 190, 314.

Palmerston, Henry John (1784—1865) — bărbat de stat englez; la începutul activității sale a fost tory, iar apoi, în 1830, a devenit unul dintre liderii whigilor, sprijinindu-se pe elementele de dreapta ale acestui partid; a fost ministru de externe (1830—1834, 1835—1841 și 1846—1851), ministru de interne (1852—1855) și prim-ministru (1855—1856 și 1859—1865). — 50, 53, 55, 72, 160.

Paskevici, Ivan Fedorovici, prinț (1782—1856) — general-feldmareșal rus; din vara anului 1831 comandant suprem al armatei țar-

- riste care a înăbușit răscoala poloneză din 1830—1831; în 1849 comandant suprem al armatei țariste ruse care a înăbușit răscoala din Ungaria. — 312.
- Patow*, Erasmus Robert, baron (1804—1890) — bărbat de stat burghez prusian; ministru al comerțului, industriei și lucrărilor publice în guvernul Camphausen (aprilie-iunie 1848). — 134.
- Peel*, Robert (1788—1850) — bărbat de stat englez, lider al torylor moderați; ministru de interne (1822—1827 și 1828—1830), prim-ministru (1841—1846); cu sprijinul liberalilor a făcut să fie votată abrogarea legilor cerealelor (1846). — 362.
- Perczel*, Moricz (1811—1899) — general ungar; a participat la revoluția din 1848—1849 din Ungaria; după înfrângerea revoluției a emigrat în Turcia, iar apoi în Anglia. — 473, 572.
- Perron di San Martino*, Ettore (1789—1849) — general al armatei piemonteze care a luptat împotriva austriecilor în 1848—1849. — 435.
- PfueI*, Ernst (1779—1866) — general prusian, unul dintre reprezentanții clicii militariste reacționare; în anii 1832—1848 guvernator la Neuchâtel; în martie 1848 a fost comandantul pieței la Berlin, iar în mai a condus operațiile de înăbușire a răscoalei din Poznan; în septembrie-octombrie 1848 prim-ministru și ministru de război al Prusiei. — 7, 8, 14, 36, 61, 134—136, 218, 262, 277, 387, 417.
- Pfyffer*, Casimir (1794—1875) — avocat elvețian, om politic burghez; în 1848 deputat în Consiliul național. — 38, 96.
- Pinder*, Julius Hermann (n. 1805) — funcționar prusian, liberal moderat; în 1848 Oberpräsident al Sileziei; deputat în Adunarea națională (aripa dreaptă); în 1849 deputat în prima Cameră. — 36.
- Pioda*, Giovanni Battista (1808—1882) — om politic burghez elvețian de naționalitate italiană; a participat la războiul împotriva Sonderbundului (1847); în 1848—1849 deputat al cantonului Tessin în Consiliul național. — 97, 104, 106—108.
- Pittet*, Benjamin (m. 1863) — deputat în Consiliul național elvețian (1848—1851). — 106.
- Pius al IX-lea* (1792—1878) — papă la Roma (1846—1878). — 162, 345, 365, 423.
- Plougoulm*, Pierre-Ambroise (1796—1863) — funcționar și jurist francez, membru al Camerei deputaților (1846—1848). — 246.
- Polk*, James Knox (1795—1849) — președinte al S.U.A. (1845—1849); membru al partidului democrat. — 171.
- Pothmann*, Johann (n. aprox. 1823) — democrat german; din mai 1849 membru al Comitetului de securitate și conducătorul Landwehrului în timpul răscoalei din Elberfeld; după înfrângerea răscoalei a emigrat în Olanda. — 558.
- Potocki* — neam de conți polonezi. — 183.
- Pottinger*, Henry (1789—1856) — diplomat englez și specialist militar; comandant al trupelor engleze în războiul opiuului cu China (1842); în 1843 guvernator al Hongkongului, iar după aceea guvernator al Madrasului. — 361.
- Principele de Prusia* — vezi *Wilhelm I*.
- Prinz*, W. — membru al Uniunii muncitorilor din Colonia, redactor al gazetei „Freiheit, Arbeit”; adept al lui Gottschalk. — 641.

- Proudhon, Pierre-Joseph** (1809—1865) — publicist, economist și sociolog francez, ideolog al micii-burghezii; unul dintre întemeietorii anarhismului; în 1848 deputat în Adunarea constituantă. — 603, 613, 617, 621—626.
- Przyluski, Leon** (1789—1865) — arhiepiscop de Gniezno și Poznan. — 500.
- Puchner, Anton, baron** (1779—1852) — general austriac; în 1849 a participat la înăbușirea revoluției din Ungaria. — 341, 567, 569, 570.
- Pustkuchen-Glanzow, Johann Friedrich Wilhelm** (1793—1834) — scriitor german, autorul unor parodii veninoase și lipsite de talent îndreptate împotriva cărții lui Goethe „Wilhelm Meister”. — 335.
- R
- Radetzky, Joseph, conte** (1766—1858) — feldmareșal austriac; cu începere din 1831 a comandat trupele austriece din Italia de nord; în 1848—1849 a înăbușit cu cruzime mișcarea revoluționară și de eliberare națională din Italia. — 85, 86, 96, 99, 108, 195, 423—426, 428, 430, 434, 436, 573.
- Radowitz, Joseph** (1797—1853) — general și om politic prusian, reprezentant al camarilei reacționare de la curte; în 1848—1849 unul dintre liderii aripii drepte în Adunarea națională de la Frankfurt. — 396, 439, 505, 514.
- Rajačić Iosif** (1785—1861) — mitropolit de Karlovac; în 1848 patriarh al sîrbilor; s-a situat în fruntea aripii reacționare a mișcării naționale sîrbe din 1848—1849; din februarie pînă în august 1849 guvernator al Voievodinei. — 315.
- Ramberg, Georg Heinrich, baron** (1786—1855) — feldmareșal austriac; în 1849 a participat la înăbușirea revoluției din Ungaria. — 571.
- Ramorino, Girolamo** (1792—1849) — general italian, a comandat armata piemonteză în timpul revoluției din 1848—1849 din Italia; prin tactica sa trădătoare a contribuit la victoria trupelor austriece contrarevoluționare. — 427, 429, 432, 433, 436.
- Raspail, François** (1794—1878) — savant naturalist francez de seamă, publicist și socialist, s-a alăturat proletariatului revoluționar; a luat parte la revoluțiile din 1830 și 1848; deputat în Adunarea constituantă. — 617, 619—623.
- Raumer, Friedrich** (1781—1873) — istoric reacționar german; în 1848 ambasador imperial la Paris, deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta). — 75, 90.
- Raveaux, Franz** (1810—1851) — om politic german, democrat burghez; în 1848—1849 deputat de Colonia în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-stînga); comisar imperial în Elveția; în iunie 1849 unul dintre cei cinci regenți imperiali; membru al guvernului provizoriu din Baden; după înfrîngerea răscoalei din Baden-Palatina a emigrat din Germania. — 653.
- Reiff, Wilhelm Joseph** (n. aprox. 1822) — membru al Uniunii muncitorilor din Colonia, apoi secretar al Asociației culturale muncitorești; în 1850 a fost exclus din Liga comunistilor; a fost implicat în procesul comunistilor de la Colonia (1852). — 651.
- Renard, Andreas, conte** (1795—1874) — moșier din Silezia, reacționar, în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa dreaptă). — 400, 416, 417.
- Ricardo, David** (1772—1823) — economist englez, unul dintre repre-

- zentanții cei mai de seamă ai economiei politice clasice burghize. — 207.
- Riedel, Adolf Friedrich Johann** (1809—1872) — om politic prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa dreaptă). — 400, 422, 488—494.
- Riedmatten, Augustin** (1796—1867) — ofițer elvețian; în 1844 a condus lovitură de stat contrarevoluționară din cantonul Wallis, în 1848—1849 a participat la innăbușirea mișcării revoluționare din Neapole, precum și la expediția împotriva Siciliei. — 104.
- Rintelen, Wilhelm** (m. 1869) — funcționar prusian, ministru de justiție (noiembrie 1848—aprilie 1849); deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă); în 1849 deputat în prima Cameră. — 154—156.
- Riotte, Karl Nikolaus** (n. aprox. 1816) — democrat german, avocat, în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră; în timpul răscobelei de la Elberfeld din mai 1849 membru al Comitetului de securitate; ulterior a emigrat în S.U.A. — 559.
- Rittinghausen, Moritz** (1814—1890) — publicist german, democrat mic-burghez, în 1848—1849 a colaborat la „Noua gazetă renană”; membru al Asociației democratice din Colonia, membru al Internaționalei I; mai târziu (până în 1884) a făcut parte din Partidul social-democrat german. — 647, 649.
- Robespierre, Maximilien** (1758—1794) — militant de seamă al revoluției burghize franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, conducător al iacobinilor, șeful guvernului revoluționar (1793—1794). — 27, 253, 648.
- Rodbertus, Johann Karl** (1805—1875) — economist german, ideolog al iuncherimii prusace îmburghizite; în timpul revoluției din 1848—1849 om politic liberal moderat, liderul centrului-stînga în Adunarea națională prusiană; ulterior promotorul ideilor reacționare despre „socialismul de stat” prusian. — 6.
- Rohrscheidt** — funcționar prusian, Landrat; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (centru). — 484.
- Röser, Peter Gerhard** (1814—1865) — militant al mișcării muncitorești germane; de profesiune muncitor la fabrica de țigări; în 1848—1849 vicepreședinte al Uniunii muncitorilor din Colonia, editor al ziarului „Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit”; membru al Ligii comunistilor; unul dintre inculpații în procesul comunistilor de la Colonia (1852); ulterior a trecut la lassalleieni. — 641, 642, 648.
- Rossi, Pellegrino** (1787—1848) — economist, jurist și om politic burghez italian, reprezentant al economiei politice vulgare; a trăit timp îndelungat în Franța. — 597, 603, 613.
- Rossini, Gioacchino** (1792—1868) — renumit compozitor italian. — 77.
- Ruge, Arnold** (1802—1880) — publicist german, tânăr hegelian, radical burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stîngă); după 1866 național-liberal. — 302, 318, 358—359.
- Rukavin, Djuro**, baron (1777—1849) — feldmareșal austriac de naționalitate croată; în 1849 a participat la innăbușirea răscobelei din Ungaria. — 567.
- Rupp, Julius** (1809—1884) — pastor german, participant la mișcarea

religioasă „Amicii luminii” ; unul dintre întemeietorii și conducătorii așa-ziselor „comunități libere” ; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa stângă). — 485—488.

S

- Sacdt*, Otto Joseph Arnold (1816—1886) — magistrat prusian, din 1848 procuror la Colonia ; acuzator în procesul comuniștilor de la Colonia (1852). — 336, 337, 338.
- Saint-Just*, Louis-Antoine (1767—1794) — militant de seamă al revoluției burghize franceze de la sfârșitul secolului al XVIII-lea ; unul dintre conducătorii iacobinilor. — 648.
- Saint-Simon*, Henri (1760—1825) — mare socialist utopist francez. — 207.
- Savoia*, duce de — vezi *Victor-Emanuel al II-lea*.
- Schapper*, Karl (aprox. 1812—1870) — militant de vază al mișcării muncitorești germane și internaționale, unul dintre conducătorii Liگیi celor dreپti, membru al Comitetului central al Liگیi comuniștilor, membru al Comitetului districtual al democraților din Renania ; între 25 septembrie și 15 noiembrie 1848 a stat în închisoare ; unul dintre acuzații în procesul intentat Comitetului districtual al democraților din Renania la 8 februarie 1849 ; în februarie-mai 1849 președinte al Uniunii muncitorilor din Colonia ; în 1850 unul dintre liderii grupului sectarist al celor „de stînga” din Londra în timpul sciziunii Liگیi comuniștilor ; în 1856 s-a apropiat din nou de Marx ; membru al Consiliului general al Internaționalei I. — 37, 42, 285, 286, 475, 507, 630, 632, 633, 641, 644—646, 647, 649, 652, 656, 658.
- Scherer* — avocat german, în 1848 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa dreaptă). — 418, 419.
- Schiess*, Johann Ulrich (1813—1883) — om politic burghez elvețian, cancelar al Confederației elvețiene (1848—1881). — 52.
- Schiller*, Friedrich (1759—1805) — mare poet și dramaturg german. — 18, 54, 76, 162, 513.
- Schlick*, Franz Heinrich, conte (1789—1862) — general austriac, a participat la înăbușirea revoluției din Ungaria din 1848—1849. — 339, 342, 567, 569—571.
- Schlink* — magistrat prusian ; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă, apoi centru). — 27.
- Schmerling*, Anton (1805—1893) — bărbat de stat austriac, liberal, în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta) ; în 1848 ministru de interne imperial (iulie-decembrie), prim-ministru și ministru de externe (septembrie-decembrie). — 47, 51—53, 57—59, 76, 77, 79, 140.
- Schnaase*, Karl Julius Ferdinand (1798—1875) — magistrat, jurist și istoric de arte german ; în 1848 prim-procuror la Düsseldorf, apoi membru al Tribunalului suprem din Berlin. — 256.
- Schneberger*, G. — membru al Uniunii muncitorilor din Lausanne. — 539.
- Schneider II*, Karl — jurist german, democrat mic-burghez ; în 1848 președinte al Asociației democratice din Colonia și membru al Comitetului districtual al democraților din Renania ; apărătorul lui Marx și Engels în procesul intentat „Noii gazete renane” la 7 februarie 1849 ; unul dintre in-

- culpații în procesul intentat Comitetului districtual al democraților din Renania la 8 februarie 1849; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa stîngă); apărător în procesul comuniștilor de la Colonia (1852). — 23, 26, 37, 42, 246, 248, 258, 267, 285, 286, 304, 507, 632, 633, 644, 645, 647, 653.
- Schönlein, Johann Lukas* (1793—1864) — medic german, profesor la Universitatea din Berlin, monarhist. — 88.
- Schreckenstein, Ludwig*, baron Roth von (1787—1858) — general prusian, reprezentant al aristocrației feudale; în iunie-septembrie 1848 ministru de război. — 61, 62.
- Schücking, Levin* (1814—1883) — scriitor german, în anii 1845—1852 colaborator al lui „Kölnische Zeitung”, autorul unui mare număr de foiletoane. — 289.
- Schultz* — magistrat prusian; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă). — 135.
- Schultze-Delitzsch, Hermann* (1803—1883) — economist burghez și om politic german; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (centru); în deceniul al 7-lea unul dintre liderii partidului progresist burghez; a încercat să sustragă pe muncitori de la lupta revoluționară prin organizarea de societăți cooperatiste. — 421.
- Schwanbeck, Eugen Alexis* (1821—1850) — ziarist burghez german, în 1848 membru al redacției lui „Kölnische Zeitung”. — 289—294, 334, 335, 339—344.
- Seckendorf, August Heinrich Eduard Friedrich*, baron (1807—1885) — jurist prusian, înalt magistrat; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (centru). — 400.
- Sethe, Christoph Wilhelm Heinrich* (1767—1855) — magistrat prusian. — 46, 153.
- Shakespeare, William* (1564—1616) — mare scriitor englez. — 18, 31, 93, 104, 153.
- Sieewart-Müller, Constantin* (1801—1869) — om politic elvețian, reacționar; în 1844 președinte al Dietei federale, în 1845 președinte al Consiliului militar al Sonderbundului; după înfrîngerea Sonderbundului (1847) a fugit în străinătate. — 94.
- Simons, Ludwig* (1803—1870) — jurist german, reacționar; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă), apoi ministru de justiție (1849—1860). — 493, 494, 506, 522, 556.
- Simson, Martin Eduard Sigismund* (1810—1899) — om politic și jurist prusian; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta); în decembrie 1848—mai 1849 președinte al Adunării; în noiembrie 1848 comisar imperial la Berlin; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa stîngă); în deceniul al 7-lea președinte al Reichstagului; național-liberal. — 372.
- Simunič, Balthasar*, baron (1785—1861) — feldmareșal austriac de naționalitate sîrbă; în 1848—1849 a participat la înnăbușirea revoluției din Ungaria. — 341, 570.
- Smith, Adam* (1723—1790) — economist englez, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai economiei politice clasice burgheze. — 206.
- Sofia* (1805—1872) — arhiducesă austriacă, mama împăratului Franț-Iosif, a exercitat o mare influență asupra politicii camăriei reacționare de la curte. — 80, 161, 373, 567.

- Solaroli, Paolo** (1796—1877) — general al armatei piemonteze care a luptat împotriva austriecilor în 1848—1849. — 434.
- Soliman al II-lea** — sultan al Turciei (1687—1691). — 310.
- Spiegel-Borlinghausen** — funcționar prusian; în 1848 Regierungspräsident la Düsseldorf. — 61, 62.
- Stämpfli, Jacob** (1820—1879) — bărbat de stat burghez elvețian, radical; în deceniul al 5-lea și al 6-lea fondator și redactor al lui „Bernser-Zeitung”. — 40, 196.
- Stangier, Johann** — agricultor din districtul Altenkirchen; a participat la mișcarea democrată din Renania. — 495, 508, 510.
- Stedtmann, Karl** (1804—1882) — om politic burghez prusian, liberal moderat; în 1848 imputernicit să încheie armistițiul de la Malmö; comisar imperial în Schleswig-Holstein (septembrie 1848-martie 1849); deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru). — 75, 634, 661.
- Steiger, Jacob Robert** (1801—1862) — om politic burghez elvețian, liberal; în 1848—1849 președinte al Consiliului național. — 94, 98, 100, 103, 107, 139.
- Stein, Julius** (1813—1889) — profesor din Silezia, publicist, democrat burghez; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stîngă); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa de extremă stîngă). — 135, 277, 332, 333.
- Stockmar, Xavier** (1797—1864) — om politic burghez elvețian, radical. — 40, 197.
- Stratimirovič, George** (1822—1908) — om politic sîrb, ofițer în armata austriacă; în 1848 conducătorul liberalilor sîrbi din Voevodina; ulterior a trecut în lagărul contrarevoluției. — 315.
- Strotha, Karl Adolf** (1786—1870) — general prusian, reacționar, membru al primei Camere, ministru de război (noiembrie 1848—februarie 1849). — 477—480.
- Struve, Amalie** (m. 1862) — participantă la mișcarea democratică din Germania în anii 1848—1849; soția lui Gustav Struve. — 54.
- Struve, Gustav** (1805—1870) — democrat mic-burghez german, de profesie ziarist; unul dintre conducătorii răscoalelor din Baden din aprilie și septembrie 1848 și al răscoalei din Baden-Palatinat din 1849; după înfrîngerea revoluției a emigrat din Germania; a participat la războiul civil din S.U.A. de partea statelor din Nord. — 51, 54, 57, 59, 139.
- Stuarți** — dinastie de regi care au domnit în Scoția (din 1371) și în Anglia (1603—1649, 1660—1714). — 189, 211.
- Stupp, Heinrich Joseph** — funcționar prusian, clerical; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 201, 204, 233.
- Stüve, Johann Karl Bertram** (1798—1872) — om politic german, liberal; ministru de interne al Hanovrei (1848—1850). — 381.

§

Ștefan (1817—1867) — arhiduce austriac, în 1847—1848 palatin al Ungariei. — 566.

T

Tanner, Karl Rudolf (1794—1849) — om politic burghez elvețian, jurist, președintele Tribunalului su-

- prem; în 1848 deputat în Consiliul național. — 98, 104.
- Taschereau, Jules Antoine* (1801—1874) — publicist burghez și om politic francez, membru al redacției ziarului „Le National”; în 1833—1838 și în 1848 a editat „Revue rétrospective”; în 1848—1849 deputat în Adunarea constituantă și în cea legislativă (aripa dreaptă); ulterior bonapartist. — 349.
- Tedesco, Victor* (1821—1897) — avocat belgian, democrat revoluționar și socialist, participant la mișcarea muncitorească, unul dintre fondatorii Asociației democratice din Bruxelles; în 1847—1848 a avut legături strânse cu Marx și Engels; inculpat în procesul Risquons-Tout, a fost condamnat la moarte, pedeapsă care i-a fost comutată în 30 de ani închisoare; eliberat în 1854. — 648.
- Temme, Jodocus Donatus Hubertus* (1798—1881) — jurist german, democrat burghez; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa stângă); în 1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt. — 153—155.
- Teodorovič, Kuzman* — general austriac de naționalitate sîrbă; în 1849 a participat la înăbușirea revoluției din Ungaria. — 341, 567.
- Thadden-Trieglaff, Adolf* (1796—1882) — moșier prusian din Pomerania, reacționar; membru al primei Diete unite din 1847. — 404.
- Thiers, Adolphe* (1797—1877) — istoric și bărbat de stat burghez francez; prim-ministru (1836—1840); în 1848 deputat în Adunarea constituantă, în 1849—1851 deputat în Adunarea legislativă, orléanist; președintele Republicii (1871—1873), călăul Comunei din Paris. — 162, 163, 232, 437, 487.
- Thile, Ludwig Gustav* (1781—1852) — general și bărbat de stat prusian, reacționar; în 1847 ministrul visteriei statului. — 347, 348.
- Thun, Leo, conte* (1811—1888) — bărbat de stat austriac de naționalitate cehă, reacționar; unul dintre consilierii intimi ai lui Franz-Iosif; ministru al cultelor și învățămîntului (1849—1860). — 314.
- Thurn-und-Taxis, Maximilian Karl* (1802—1871) — prinț domnitor german, pînă în 1867 a avut privilegiul ereditar al organizării poștelor într-o serie de state germane; era proprietarul ereditar al lui „Frankfurter Oberpostamts-Zeitung”. — 349.
- Tietzen* — general prusian; reacționar. — 553.
- Tilly, Johann, conte* (1559—1632) — comandant de oști în perioada războiului de 30 de ani; a comandat trupele Ligii catolice; în mai 1631 trupele de sub comanda lui au luat cu asalt și au jefuit orașul Magdeburg. — 242.
- Toscana, mare duce de* — vezi *Leopold al II-lea*.
- Treskow, Sigismund Otto* — comerciant german; din 1796 proprietar al unei moșii în Owinsk (Poznan). — 503.
- Trost* — democrat german, membru al Comitetului de securitate în timpul războaielor din Elberfeld din mai 1849. — 558.

U

Unruh, Hans Viktor (1806—1886) — inginer prusian, om politic burghez; în 1848 unul dintre conducătorii centrului în Adunarea națională prusiană; din octombrie

- președintele Adunării; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa stângă); mai târziu unul dintre întemeietorii partidului progresist, apoi național-liberal. — 278.
- Ure, Andrew* (1778—1857) — chimist englez, economist vulgar, liberschimbist. — 597.
- V
- Veillon, François* (1793—1859) — magistrat elvețian, deputat în Consiliul național (1848—1851). — 106.
- Vetter von Doggenfeld, Anton* (1803—1882) — general ungar, în 1848—1849 tovarăș de luptă al lui Kossuth; după înfringerea revoluției a emigrat din Ungaria. — 571.
- Victor Emanuel al II-lea* (1820—1878) — duce de Savoia, rege al Sardiniei (1849—1861), rege al Italiei (1861—1878). — 435.
- Victoria* (1819—1901) — regină a Angliei (1837—1901). — 327.
- Vincke, Georg, baron* (1811—1875) — om politic prusian, în 1848—1849 unul dintre liderii aripii drepte în Adunarea națională de la Frankfurt; în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa dreaptă). — 398—401, 404, 422.
- Virgiliu (Publius Virgilius Maro)* (70—19 î.e.n.) — celebru poet roman. — 28, 384.
- Vogt, Karl* (1817—1895) — naturalist german, materialist vulgar, democrat mic-burghez; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stângă); în iunie 1849 unul dintre cei cinci regenți imperiali; în 1849 a emigrat din Germania; în pamfletul „Domnul Vogt” (1860), Marx l-a demască ca agent al lui Ludovic Bonaparte. — 397, 514.
- Vulpjus, Christian August* (1762—1827) — scriitor german; cel mai cunoscut dintre romanele sale este „Rinaldo Rinaldini”. — 54.
- W
- Wachter* — democrat mic-burghez german; în septembrie 1848 membru al Comitetului de securitate din Colonia. — 649.
- Wade, John* (1788—1875) — publicist, economist și istoric englez. — 595.
- Waldeck, Benedikt Franz Leo* (1802—1870) — om politic german, radical burghez; de profesiune jurist; în 1848 unul dintre conducătorii aripii stîngi și vicepreședinte al Adunării naționale prusiene; ulterior progresist. — 152—154, 332, 333, 415, 419, 420, 487.
- Waldemar* (1817—1849) — prinț prusian. — 400.
- Weerth, Georg* (1822—1856) — publicist și poet proletar german, membru al Ligii comunistilor; în 1848—1849 unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; prieten al lui Marx și Engels. — 68, 581, 634, 659, 661.
- Weingart, Johann August* (1797—1878) — om politic elvețian, radical, deputat în Consiliul național (1848—1860); editorul ziarului „Seeländer Anzeiger”. — 198.
- Weinhagen, Napoleon* — avocat german din Cleve (Westfalia). — 68.
- Weitling, Wilhelm* (1808—1871) — militant de seamă al mișcării muncitorești din Germania în perioada de apariție a ei; unul dintre teoreticienii comunismului utopic egalitar; de profesiune croitor. — 603.
- Welcker, Karl Theodor* (1790—1869) — jurist german, publicist libe-

- ral; în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (centru-dreapta). — 75—80, 371, 513.
- Welden**, Franz Ludwig, baron (1782—1853) — general austriac; în 1848 a participat la campania împotriva Italiei revoluționare; după înăbușirea răscoalei din octombrie 1848 a fost comandantul pieței la Viena; în aprilie-mai 1849 comandant suprem al trupelor austriece care au înăbușit revoluția din Ungaria. — 122, 334, 571.
- Wellington**, Arthur, duce de (1769—1852) — comandant de oști și bărbat de stat englez, tory; prim-ministru (1828—1830) și ministru de externe (decembrie 1834-aprilie 1835). — 282, 436.
- Wesendonk**, Hugo — avocat prusian din Düsseldorf, în 1848—1849 deputat în Adunarea națională de la Frankfurt (aripa stângă); în 1849 deputat în cea de-a doua Cameră (aripa de extremă stângă). — 484.
- Wessenberg**, Johann Filip, baron (1773—1858) — bărbat de stat austriac, prim-ministru (iulie-noiembrie 1848). — 78—80.
- Westermann** — membru al Uniunii muncitorilor din Colonia în 1849. — 641.
- Weydemeyer**, Joseph (1818—1866) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și americane; în 1846—1847 „adevărat socialist”; sub influența lui Marx și Engels, a trecut pe pozițiile comunismului științific; membru al Ligii comuniștilor; a participat la revoluția din 1848—1849 din Germania; unul dintre redactorii responsabili ai lui „Neue Deutsche Zeitung” (1849—1850); după înfrângerea revoluției a emigrat în S.U.A., unde a participat la războiul civil de partea statelor din Nord; a pus bazele propagării marxismului în S.U.A.; prieten și tovarăș de luptă al lui Marx și Engels. — 581.
- Weyers** — muncitor german din Düsseldorf; în 1848 a fost arestat și trimis înaintea tribunalului pentru propagandă revoluționară. — 298, 299, 507, 509, 521.
- Weyll**, Bartolomäus Joseph — jurist german; în 1848 membru al Asociației democratice și al Comitetului de securitate din Colonia, delegat la Congresul al doilea al democraților de la Berlin (octombrie 1848). — 647, 649.
- Wildenbruch**, Louis (1803—1874) — diplomat prusian, consul general la Beirut; în 1848, în timpul războiului cu Danemarca, a fost trimis de regele Prusiei cu o misiune secretă la Copenhaga. — 176.
- Wilhelm I** (1772—1843) — rege al Țărilor de Jos (1815—1840); pînă în 1830 și Belgia se afla sub dominația lui. — 211.
- Wilhelm I** (1797—1888) — principe al Prusiei, rege al Prusiei (1861—1888), împărat al Germaniei (1871—1888). — 19, 81, 112, 221, 241.
- Windischgrätz**, Alfred, prinț (1787—1862) — feldmareșal austriac; în 1848 a condus operațiile de înăbușire a răscoalelor de la Praga și Viena, în 1848—1849 a comandat armata austriacă care a înăbușit revoluția din Ungaria. — 13, 47, 77, 79, 80, 86, 122, 178, 182, 190, 191, 195, 202, 218, 313, 314, 318, 339—341, 344, 365, 371, 424, 544, 556, 567, 569, 570.
- Wittgenstein**, Heinrich (1800—1868) — funcționar prusian, în mai 1848 Regierungspräsident (mai-septem-

- bric) și comandant al gărzii civile la Colonia. — 201, 233.
- Wöhler** — deputat în Adunarea națională de la Frankfurt în 1848—1849. — 647.
- Wohlgemuth**, Ludwig, baron (1788—1851) — feldmareșal austriac, a participat la înăbușirea mișcării revoluționare din Italia, în 1848, și a celei din Ungaria, în 1849. — 571.
- Wolff**, Ferdinand (1812—1895) — publicist german; în 1846—1847 membru al Comitetului comunist de corespondență de la Bruxelles; membru al Ligii comunistilor; în 1848—1849 unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; după revoluția din 1848—1849 a emigrat din Germania; în timpul sciziunii din 1850 a Ligii comunistilor a fost de partea lui Marx; mai târziu a părăsit activitatea politică. — 67.
- Wolff**, Wilhelm (1809—1864) — revoluționar proletar german de profesiune învățător, fiu de țaran iobaq din Silezia; a participat la mișcarea studențească; în anii 1834—1839 a stat închis în cazematele prusiene; în anii 1846—1847 membru al Comitetului comunist de corespondență de la Bruxelles; din martie 1848 membru al Comitetului central al Ligii comunistilor, în 1848—1849 unul dintre redactorii „Noii gazete renane”; prieten și tovarăș de luptă al lui Marx și Engels. — 67, 475, 581, 649, 652, 656, 658, 659.
- Wolffers**, Franz Anton (n. 1813) — ziarist burghez german de naționalitate belgiană; în 1847—1849 a fost colaborator și redactor la „Kölnische Zeitung”; mai târziu agent bonapartist. — 289.
- Wrangel**, Friedrich Heinrich Ernst (1784—1877) — general, unul dintre reprezentanții de seamă ai clicii militariste reacționare prusiene; unul dintre principalii participanți la lovitura contrarevoluționară din Prusia și la alungarea, în noiembrie 1848, a Adunării naționale prusiene. — 17—19, 47, 61, 112, 136, 176, 208, 241, 263, 277, 292, 352, 353, 381, 402, 403, 541.
- Wulff**, Julius — democrat german, în 1848 președinte al Clubului popular din Düsseldorf; a participat la răscoala din Baden-Palatinat din 1849. — 255.
- Württemberg**, Paul Karl Friedrich August, prinț (1785—1852). — 161.

Z

- Ziegler**, Paul Karl Eduard (1800—1882) — om politic burghez elvețian, participant la războiul cu Sonderbundul (1847); în 1848 deputat în Consiliul național. — 104.
- Zweiffel** — funcționar prusian, reacționar, prim-procuror la Colonia; în 1848 deputat în Adunarea națională prusiană (aripa dreaptă). — 27, 42, 44, 45, 67, 245, 246, 251—253, 256, 258, 496, 632, 639, 643

CUPRINS

Pag.

Prefață . . . . . V—XXIII

K. MARX și F. ENGELS
ARTICOLE DIN „NOUA GAZETĂ RENANĂ”

1848

Noiembrie

Criza de la Berlin	5—6
Fostul principat	7—8
Noile instituții reprezentative. — Succesele mișcării în Elveția	9—13
Contrarevoluția de la Berlin	14—21
I	14—16
II	17—19
III	20—21
* Cavaignac și revoluția din iunie	22
Adresa comitetului districtual al democraților din Renania	23
Guvernul pe banca acuzaților	24—25
Declarație	26
Spovedania unui suflet ales	27—32
„Kölnische Zeitung”	33
Nici un fel de impozite!!!	34
Un decret al lui Eichmann	35—36
Apel	37
Alegeri pentru tribunalul federal	38—40
Consiliul municipal	41
Apel	42

Despre proclamația guvernului Brandenburg-Manteuffel în legătură cu refuzul de a se plăti impozitele	43
Prim-procurorul și „Noua gazetă renană”	44—45
Parchetul de la Berlin și cel de la Colonia	46
Adunarea de la Frankfurt	47—48
* Pretutindeni stare de asediu	49
Puterea centrală germană și Elveția	50—59
Manteuffel și puterea centrală	60
Drigalski — legiitorul, cetățeanul și comunistul	61—66
* Trei procese împotriva „Noii gazete renane”	67—68
Personalitățile Consiliului federal	69—74
Darea de seamă a comisiei din Frankfurt cu privire la problema Austriei	75—80
Noutăți	81
Publicația lui Manteuffel și a lui Johannes. — Renania și regele Prusiei	82
Mișcarea revoluționară din Italia	83—87
Ticăloșia profesorilor germani	88—89

Decembrie

Domnul Raumer mai trăiește	90
* A doua fază a contrarevoluției	91
Consiliul național	92—109
Lovitura de stat a contrarevoluției	110
Burghezia și contrarevoluția	111—137
I	111—115
II	116—120
III	121—125
IV	126—137
Un nou aliat al contrarevoluției	138—140
Calomniile „Noii gazete renane”	141
Procesul lui Gottschalk și al tovarășilor lui	142—151
I	142—146
II	147—151
Contrarevoluția din Prusia și casta magistraților din Prusia	152—158
Dezmințire	159
O nouă „Sfântă alianță”	160—161

1849

Ianuarie

Mișcarea revoluționară	162—164
Un document al burgeziei	165—169
Bugetul Statelor Unite și bugetul creștin german	170—174
O felicitare de Anul nou	175 180
Lupta din Ungaria	181—193
Presa elvețiană	194—199
Montesquieu al LVI-lea	200—216
I	200 209
II	210—216
Ordinul prusac de arestare a lui Kossuth	217—218
„National-Zeitung” din Berlin către alegătorii dele- gați	219—229
I	219—224
II	225—229
Situația la Paris	230—232
* Situația la Paris	233—234

Februarie

„Kölnische Zeitung” despre alegeri	235—239
Camphausen	240—242
Procesul „Noii gazete renane”	245—264
Pledoaria lui Marx	245—257
Pledoaria lui Engels	258—264
Procesul împotriva comitetului districtual al demo- craților din Renania	265—284
Pledoaria lui Marx	265—284
Procesul pentru refuzul de a se plăti impozite	285—286
Un proces politic	287—288
* Diviziunea muncii la „Kölnische Zeitung”	289—294
Lassalle	295—300
I	295—297
II	298—300
Panslavismul democrat	301—319
I	301—310
II	311—319
Gospodărirea finanțelor Prusiei în timpul lui Bodel- schwingh & Co.	320—331
Stein	332—333
Corespondentul din Viena al lui „Kölnische Zeitung”	334—335

Saedt	336—338
„Kölnische Zeitung" despre lupta maghiarilor	339—344
Proclamarea republicii la Roma	345
Din nou despre gospodărirea finanțelor în spirit vechi prusac	346—348
Denunț	349—350

Martie

Mesajul tronului	351—357
I	351
II	352—357
Ruge	358—360
Situația economică	361—366
Jurământul soldaților englezi	367—368
Uniunea din martie	369—370
Viena și Frankfurt	371—373
* Trei noi proiecte de lege	374—379
Acțiuni provocatoare ale guvernului	380—382
Planul general de reforme al Hohenzollernilor	383—388
Cenzura	389—390
Miliardul	391—395
Uniunea din martie de la Frankfurt și „Noua gazetă renană"	396—397
* Proiectul de adresă al celei de-a doua Camere	398—401
* 18 martie	402
* „Neue Preussische Zeitung" despre 18 martie	403
Proiectul de lege hohenzollernian cu privire la presă	404—412
I	404—408
II	409—412
Dezbaterile de la Berlin în legătură cu adresa	413—422
Războiul din Italia și din Ungaria	423—426
Înfrângerea piemontezilor	427—436
I	427—428

Aprilie

Înfrângerea piemontezilor	429—436
II	429—432
III	433—436
Politica externă a republicii franceze	437—438
* Comedia cu coroana imperială	439—440
Muncă salariată și capital	441—472

I	441—447
II	448—453
III	454—458
IV	459—464
V	465—472
* Extradarea emigranților politici	473—474
Declarație	475
Ședința din 13 aprilie a celei de-a doua Camere de la Berlin	476—480
Rușii	481—483
Dezbateri în legătură cu legea cu privire la placate	484—494
I	484—488
II	489—494
Lassalle	495—497
* Dizolvarea celei de-a doua Camere	498—499
* Poznan	500—503

M a i

Planuri contrarevoluționare la Berlin	504—506
Lassalle	507—512
O lovitură de picior dată de Prusia celor din Frank- furt	513—515
* Dizolvarea	516
Lassalle	517—522
Interzicerea adunării consiliilor municipale din Re- nania	523
Congresul orașelor din Renania	524
* Al treilea în alianță	525—526
Ei vor starea de asediu	527—528
* Armata prusiană și insurecția revoluționară a po- porului	529—530
* Întrebare adresată muncitorilor	531
Țarul și cnejii vasali lui	532—533
Isprăvile casei de Hohenzollern	534—538
* Ofensiva contrarevoluției și dezvoltarea revoluției	539—540
Noua constituție prusiană	541—542
Legea draconică de la Düsseldorf	543—544
Insurecție în regiunea Berg	545—546
* Venalitatea lui „Kölnische Zeitung”	547
„Kreuz-Zeitung”	548
* O nouă lovitură de picior dată de Prusia celor din Frankfurt	549—550
Noua carte elaborată în spiritul curților marțiale	551—557

I	551—553
II	554—557
* Elberfeld	558—560
* „Noua gazetă renană” suprimată de poliție	561—564
* Ungaria	565—574
* „Către poporul Meu”	575—577
Către muncitorii din Colonia	578

K. MARX și F. ENGELS
ARTICOLE ȘI DOCUMENTE

Către redacția lui „Frankfurter Journal”. — Declarație	581
F. ENGELS. * Răscoala revoluționară din Palatinat și Baden	582—584
K. MARX. 13 iunie	585—587
K. MARX. Către redactorul ziarului „La Presse”	588

DIN MANUSCRISELE POSTUME
ALE LUI K. MARX și F. ENGELS

K. MARX. Salariul	593—616
[A]	593
[B] Completări	594—598
I. Atkinson	594
II. Carlyle	594
III. MacCulloch	595
IV. John Wade	595—597
V. Babbage	597
VI. Andrew Ure	597
VII. Rossi	597
{VIII.} Cherbuliez	598
{IX.} Bray. Casele de economii	598
[S]	599—616
I. Ce influență exercită asupra salariului creșterea forțelor de producție ?	599—600
II. Concurența dintre muncitori și patroni	600—601
III. Concurența muncitorilor între ei	601
IV. Oscilațiile salariului	601—602
V. Minimul salariului	602—604

VI. Propuneri pentru ușurarea situației	604—614
VII. Asociațiile muncitorești	614—615
VIII. Latura pozitivă a muncii salariate	615—616
F. ENGELS. * Clasa muncitoare franceză și alegerile prezidențiale	617—622
F. ENGELS. * Proudhon	623—626

A n e x e

Karl Marx	629
Cererea lui F. Engels de a i se acorda dreptul de domiciliere în orașul Berna	630—631
O delegație la prim-procurorul Zweiffel	632
Comunicare în legătură cu interogatoriul la care au fost supuși Marx, Schapper și Schneider II de către judecătorul de instrucție	633
Procesele „Noii gazete renane”	634
Mandatul primit de F. Engels din partea Uniunii muncitorilor din Lausanne	635—636
Înștiințare în legătură cu abonamentele la „Noua gazetă re- nană” pe primul trimestru al anului 1849	637—638
Procesul intentat „Noii gazete renane” a fost aminat	639
Procesul intentat de Drigalski „Noii gazete renane”	640
Din procesul-verbal al ședinței din 15 ianuarie 1849 a comitetu- lui Uniunii muncitorilor din Colonia	641—642
Verdictul de achitare a „Noii gazete renane”	643—644
Două procese ale „Noii gazete renane”	645
Banchetul democraților	646
Banchetul de la 24 februarie	647—648
Banchetul de la Gürzenich	649—650
Hotărîrea adunării generale din 16 aprilie 1849 a Uniunii mun- citorilor din Colonia	651
Din procesul-verbal al ședinței din 17 aprilie 1849 a comitetu- lui Uniunii muncitorilor din Colonia	652
Hotărîrea primei filiale a Uniunii muncitorilor din Colonia	653—655
Hotărîrea adunării generale din 23 aprilie 1849 a Uniunii mun- citorilor din Colonia	656
Înștiințare cu privire la convocarea congresului uniunilor mun- citorilor	657—658
Soarta unor redactori ai „Noii gazete renane”	659
Plecarea lui Karl Marx	660
Procesul „Noii gazete renane”	661
Ordin de urmărire a lui Friedrich Engels	662

<i>Adnotări și indici</i>	663—714
<i>Date din viața și activitatea lui Karl Marx și Friedrich Engels</i>	715—729
<i>Indice de publicații periodice</i>	730—733
<i>Indice de nume</i>	735—764

Ilustrații

O pagină din ediția specială a „Noii gazete renane” cu articolul „Guvernul pe banca acuzaților”	26—27
O pagină din „Noua gazetă renană” cu articolul lui K. Marx „Burghezia și contrarevoluția”	120—121
Coperta interioară a broșurii „Două procese politice” cu textul pledoariilor lui K. Marx și F. Engels la procesul de la Colonia	243
Harta Ungariei între anii 1848—1849	566—567
O pagină din ultimul număr al „Noii gazete renane”	578—579
Prima pagină a manuscrisului lui K. Marx „Salariul”	591

Daț la cules 10.10.59. Bun de tipar 28.11.59. Tiraaj 12.200. Hîrtie velină mată de 65 gr./m². 600×920/16. Coli editoriale 47,47. Coli tipar 49,75. A. 01728/959. Indice de clasificare pentru biblioteci 3C1—R.

Tiparul executat sub comanda nr. 4.243/91.380 de
Combinatul Poligrafic Casa Științei
„I. V. STALIN”, Piața Științei nr. 1,
București — R.P.R.

